Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Partien zhivot

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

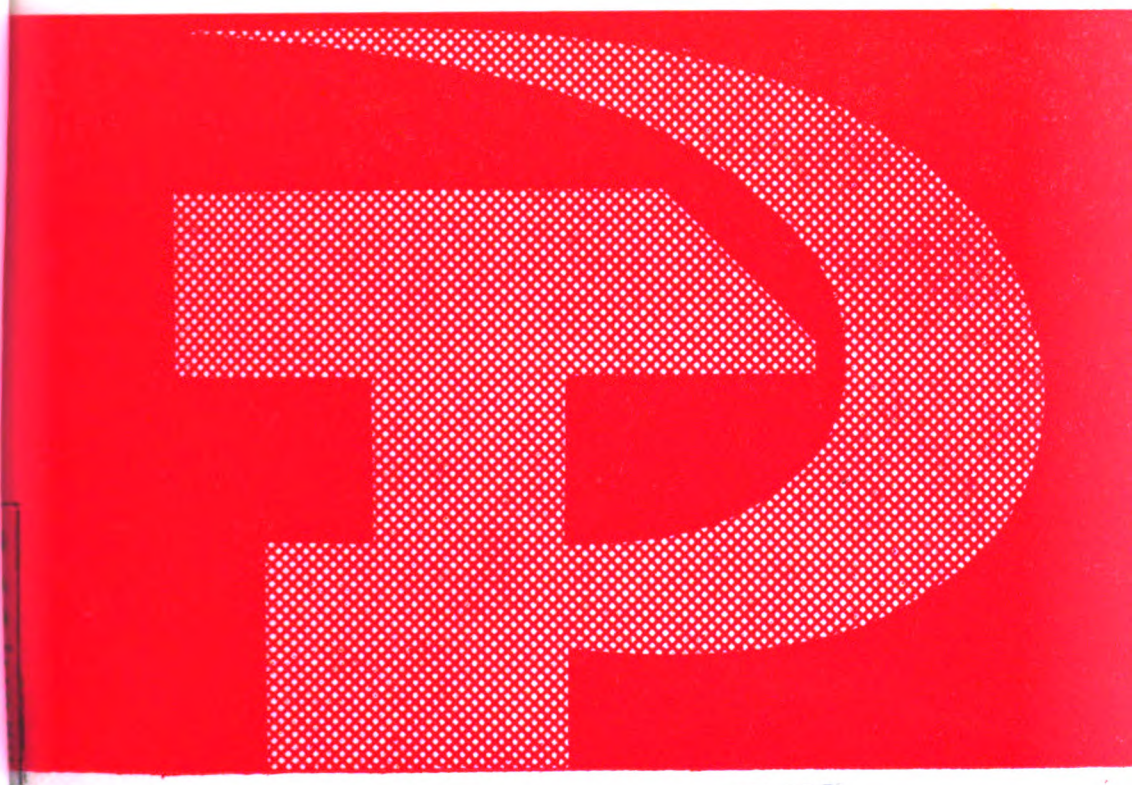

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ЮЛИ 1978 ГОДИНА 10

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 10
1978
ЮЛИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

Уводна — Непрекъснат творчески процес 3

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

„Партиен живот" в Софийски окръг

Т. Нанов — Идеологическата работа на първичните партийни организации 11
В. Милушев — Отдел „Пропаганда и агитация" 17
Ч. Дамянова — Ускорител на трудовата активност 22
С. Захариева — В неразделно единство 26
И. Йотов — „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" . 30
П. Николов — Всестранно въздействие 35

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

* — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 38

Нашият разговор

К. Дилчев — Организационната работа 44
Н. Витев — Ефективност на организационната работа 48
*
С. Димитрова — Тодор Петров — един от най-достойните синове на родината 55

Партийният комитет

Л. Канева — Здрава сплав или механическа връзка? 61
К. Димов — Мисъл и действие 63

Ръководно политическо ядро и първообраз

К. Шишкова — Самоотчетът на комунистите 66

Секретарят — централна фигура

Д. Колева — Организатор и ръководител на бюрото 70
Д. Кръстев — Програма за работа със секретарите 75

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 10
1978
ЮЛИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

Уводна — Непрекъснат творчески процес 3

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

„Партиен живот" в Софийски окръг

Т. Нанов — Идеологическата работа на първичните партийни организации 11
В. Милушев — Отдел „Пропаганда и агитация" 17
Х. Дамянова — Ускорител на трудовата активност 22
С. Захариева — В неразделно единство 26
И. Йотов — „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" . 30
П. Николов — Всестранно въздействие 35

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

* — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 38

Нашият разговор

К. Дилчев — Организационната работа 44
Н. Витев — Ефективност на организационната работа 48
*
С. Димитрова — Тодор Петров — един от най-достойните синове на родината 55

Партийният комитет

Л. Канева — Здрава сплав или механическа връзка? 61
К. Димов — Мисъл и действие 63

Ръководно политическо ядро и първообраз

К. Шишкова — Самоотчетът на комунистите 66

Секретарят — централна фигура

Д. Колева — Организатор и ръководител на бюрото 70
Д. Кръстев — Програма за работа със секретарите 75

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Ванков — Настойчивост и последователност 78

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Й. Кръстев — Съвест 82

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Ю. Молчанов — Европа след Хелзинки 87

КРИТИКА И КНИГОПИС

М. Станев — С всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2494. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 12. VII. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

НЕПРЕКЪСНАТ ТВОРЧЕСКИ ПРОЦЕС

Работническата класа, целият трудов народ сега живеят и творят блага под знака на решенията на Националната партийна конференция. Всяка първична партийна организация, всеки партиен комитет задълбочено анализира своята дейност, взема решения за конкретни дела по двата кардинални проблема, които др. Тодор Живков с марксистко-ленинска прозорливост и комунистическа принципност постави в своята Докладна записка до Политбюро на ЦК на БКП и в Доклада, изнесен пред конференцията — „За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката". Това е нов момент не само в икономическото ни, но и в политическото, в социалното развитие на страната.

В условията на напълно изяснена априлска икономическа стратегия, на социалистическа организация на производството у нас за невероятно къс исторически срок бяха създадени огромни производствени мощности. Реален, всепризнат от всички факт е, че Народна република България от изостанала бедна аграрна страна се превърна в съвременна аграрно-индустриална държава.

Няма съмнение, че огромните постижения в социално-икономическото развитие на родината и занапред ще растат. Ако досега за малко повече от три десетилетия промишлената продукция нарасна 42 пъти, то в бъдеще тези успехи ще добиват нови измерения. Изграждането на развито социалистическо общество у нас, утвърждаването на социалистическия начин на живот се превръщат в реалност.

* * *

В етапа на бурно развитие на научно-техническата революция с братската помощ на Съветския съюз и в тясно сътрудничество с останалите социалистически страни едно от главните измерения за просперитета на нашата икономика е и развитието на такива отрасли като електрониката, машиностроенето, химическата промишленост. Ведно с това се осъществява превъоръжаване на действуващите производства, внедряват се нови материали, принципно нови технологии.

Ето защо едно от главните направления за осъществяване на грандиозната социално-икономическа програма, начертана от XI конгрес на БКП, сега е социалистическото стопанисване на този златен фонд

Digitized by Google

на благоденствието, непрекъснатото разкриване и използване на резервите. Тъкмо в своевременното, комплексно, съответствуващо на новите изисквания решаване на този проблем е разковничето за по-нататъшно умножаване на успехите, за построяването на развитото социалистическо общество у нас. Първият ръководител на нашата партия, като проникна дълбоко в тази обективна необходимост, обоснова, че проблем над проблемите понастоящем е усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Това е ключ за претворяването в дела стратегическия девиз на седмата петилетка — „Ефективност и качество, качество и ефективност".

Правилността и жизнената сила на новата технология на планиране се прояви още при изработването на насрещните планове за 1978 година. На основата на творческата активност на милионите труженици, на разгърнатата дейност в съответствие с постиженията на научно-техническия прогрес се поде движение за разкриване в максимална степен и включване в плана на всички съществуващи резерви и възможности за високоефективно развитие.

Работниците и специалистите направиха над 450 хиляди предложения за повишаване ефективността на производствено-стопанската дейност и социалното развитие на трудовите колективи. На всички равнища при разработването на инженерните проекти и планове рукнаха ручеи от новоразкрити резерви.

После, щом влезе в сила единният план за обществено-икономическо развитие, още от първия ден битката за неговото изпълнение се превърна в битка за сътворяване на нови блага, в стремеж за непрестанно разкриване на нови резерви.

Но сега, след Националната партийна конференция, в дните на критичен анализ и самоанализ, комунистите с юлска непримиримост разкриват и причините за допуснатите недостатъци. Кои важни задачи не можаха да се решат, кои принципи и изисквания не се приложиха напълно и какво трябва да се направи?

Има случаи, които доказват, че някои от кадрите все още не са овладели и осмислили новия подход на планиране. Не са проникнали докрай в неговата политическа и социална същност. В трудовите им колективи не бе разгърната според изискванията и възможностите найдействена политическа и организаторска работа за максимално използване творчеството и инициативата на творците на блага за разкриване на всички резерви. Резултатът? — Недостатъчна ориентираност на инженерните проекти към достигането на най-добрите световни образци и най-вече на показателите за разход на труд и материали за единица изделие.

И друго. Недооценяването на политическия подход при решаването на този проблем задържаше такива кадри повече в кабинетите. Даваше им самочувствие, че с досегашната си рутина, тънък усет на стопановеди съвсем вярно и точно ще преценят всички възможности на предприятието. И по този начин лишаваха себе си като политически пратеници на Партията на своя пост, лишаваха и трудовите колективи от творческо отношение към резервите. Решаването на този проблем в предприятията им не се превърна в достатъчна степен в процес на формиране нова съзнателност, ново поведение и дела.

Този обективно съществуващ сблъсък между срещащата се инертност, технократизъм и жизнено важната потребност, породена от самата природа на социалистическата организация на производството за постоянно творчество на масите, е принципиален и не търпи компромиси. И сега неговото преодоляване е повеля пред партийните комитети и организации. Пътищата? — Издигане ролята на субективния фактор

Digitized by Google

в този обективно закономерен процес. Не случайно лично първият секретар на нашата партия с прозрение и партийна страст постави този въпрос. Предяви изискването за решително издигане ролята и мястото, отговорността на различните субекти на управление, на комунистите, на всички трудещи се при решаването на икономическите и социалните проблеми, за решително издигане равнището и качеството на управленческия труд. Ето защо може определено да се каже сега, че алфата и омегата за ефективността на всяко решение, на всички планове, програми, приемани от партийните комитети и първичните партийни организации, е до каква степен те съдействуват, осигуряват условия, творят необходимата атмосфера за осъществяването на тази задача.

Изисква се дълбоко да се осъзнае, че резервите не са само производствено-технологичен проблем. Не! Това днес е преди всичко усъвършенствуване на управлението, високо качество и ефективност от всички видове труд.

И тъкмо затова повсеместното внедряване на съвременна социалистическа организация на труда сега придобива първостепенно значение във всенародния поход за изпълнение на историческите решения на XI конгрес на Партията. Тя е необходимо условие за пълното реализиране на предимствата на новата технология на планирането. Посредством нея ще се преодолее и несъответствието между субективния фактор и създадените обективни условия и възможности в общественото производство, за непрестанно издигане на социалистическата съзнателност, укрепването и развитието на социалистическото отношение към труда, за възпитаване у трудещите се на пестеливо отношение към обществената социалистическа собственост.

Задачата сега е под ръководството на партийните комитети и организации буквално всеки да изучи и разбере същността на социалистическата организация на труда така, както др. Тодор Живков я разкри в Докладната записка пред Политбюро и в Доклада пред Националната партийна конференция. Да проникне в необходимостта трите главни елемента на производствения процес — живия труд, предметите на труда и средствата на труда — да се разглеждат и организират взаимно, на основата на тяхното диалектическо единство. И, разбира се, в условията на своето звено, на своята работа да намери мястото си в постигането на такова оптимално количествено и качествено съчетаване и взаимодействие на тези три елемента, при което се постигат минимални разходи за обществото на жив и овеществен труд. Критерият да бъдат резултатите реализирани при производството на единица продукция при зададени потребителни качества и стойност.

Примери? — Неизмерими са проявите на самоотвержен труд и ентусиазъм на работническата класа, на знанието, ума и таланта на инженерно-техническите кадри.

Трудовият колектив от Завода за магнитни дискове — Пазарджик постига небивал ръст на обществената производителност на труда. За една година само тя е увеличена с близо 80 на сто. Кои са главните, решаващите фактори за това? — Те са два. Първият — неотстъпна борба за все по-богат, интересен и съдържателен живот за всички в трудовия колектив. По всяко време да има обстановка, атмосфера за максимална изява на творческите дарования, способностите, майсторството, опита на всеки — шлосера и стругаря, майстора и бригадира, началника на цеха, конструктора, технолога... И на тази основа — стремеж към образцова социалистическа организация на труда. Разкриването на резервите да се превърне в един непрекъснат творчески процес: борба за всяка минута, стремеж за нарастващ ефект от дейността на всяко звено; непрекъсваемост на произ-

Digitized by Google

на благоденствието, непрекъснатото разкриване и използване на резервите. Тъкмо в своевременното, комплексно, съответствуващо на новите изисквания решаване на този проблем е разковничето за по-нататъшно умножаване на успехите, за построяването на развитото социалистическо общество у нас. Първият ръководител на нашата партия, като проникна дълбоко в тази обективна необходимост, обоснова, че проблем над проблемите понастоящем е усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Това е ключ за претворяването в дела стратегическия девиз на седмата петилетка — „Ефективност и качество, качество и ефективност".

Правилността и жизнената сила на новата технология на планиране се прояви още при изработването на насрещните планове за 1978 година. На основата на творческата активност на милионите труженици, на разгърнатата дейност в съответствие с постиженията на научно-техническия прогрес се поде движение за разкриване в максимална степен и включване в плана на всички съществуващи резерви и възможности за високоефективно развитие.

Работниците и специалистите направиха над 450 хиляди предложения за повишаване ефективността на производствено-стопанската дейност и социалното развитие на трудовите колективи. На всички равнища при разработването на инженерните проекти и планове рукнаха ручеи от новоразкрити резерви.

После, щом влезе в сила единният план за обществено-икономическо развитие, още от първия ден битката за неговото изпълнение се превърна в битка за сътворяване на нови блага, в стремеж за непрестанно разкриване на нови резерви.

Но сега, след Националната партийна конференция, в дните на критичен анализ и самоанализ, комунистите с юлска непримиримост разкриват и причините за допуснатите недостатъци. Кои важни задачи не можаха да се решат, кои принципи и изисквания не се приложиха напълно и какво трябва да се направи?

Има случаи, които доказват, че някои от кадрите все още не са овладели и осмислили новия подход на планиране. Не са проникнали докрай в неговата политическа и социална същност. В трудовите им колективи не бе разгърната според изискванията и възможностите найдействена политическа и организаторска работа за максимално използване творчеството и инициативата на творците на блага за разкриване на всички резерви. Резултатът? — Недостатъчна ориентираност на инженерните проекти към достигането на най-добрите световни образци и най-вече на показателите за разход на труд и материали за единица изделие.

И друго. Недооценяването на политическия подход при решаването на този проблем задържаше такива кадри повече в кабинетите. Даваше им самочувствие, че с досегашната си рутина, тънък усет на стопановеди съвсем вярно и точно ще преценят всички възможности на предприятието. И по този начин лишаваха себе си като политически пратеници на Партията на своя пост, лишаваха и трудовите колективи от творческо отношение към резервите. Решаването на този проблем в предприятията им не се превърна в достатъчна степен в процес на формиране нова съзнателност, ново поведение и дела.

Този обективно съществуващ сблъсък между срещащата се инертност, технократизъм и жизнено важната потребност, породена от самата природа на социалистическата организация на производството за постоянно творчество на масите, е принципиален и не търпи компромиси. И сега неговото преодоляване е повеля пред партийните комитети и организации. Пътищата? — Издигане ролята на субективния фактор

Digitized by Google

в този обективно закономерен процес. Не случайно лично първият секретар на нашата партия с прозрение и партийна страст постави този въпрос. Предяви изискването за решително издигане ролята и мястото, отговорността на различните субекти на управление, на комунистите, на всички трудещи се при решаването на икономическите и социалните проблеми, за решително издигане равнището и качеството на управленческия труд. Ето защо може определено да се каже сега, че алфата и омегата за ефективността на всяко решение, на всички планове, програми, приемани от партийните комитети и първичните партийни организации, е до каква степен те съдействуват, осигуряват условия, творят необходимата атмосфера за осъществяването на тази задача.

Изисква се дълбоко да се осъзнае, че резервите не са само производствено-технологичен проблем. Не! Това днес е преди всичко усъвършенствуване на управлението, високо качество и ефективност от всички видове труд.

И тъкмо затова повсеместното внедряване на съвременна социалистическа организация на труда сега придобива първостепенно значение във всенародния поход за изпълнение на историческите решения на XI конгрес на Партията. Тя е необходимо условие за пълното реализиране на предимствата на новата технология на планирането. Посредством нея ще се преодолее и несъответствието между субективния фактор и създадените обективни условия и възможности в общественото производство, за непрестанно издигане на социалистическата съзнателност, укрепването и развитието на социалистическото отношение към труда, за възпитаване у трудещите се на пестеливо отношение към обществената социалистическа собственост.

Задачата сега е под ръководството на партийните комитети и организации буквално всеки да изучи и разбере същността на социалистическата организация на труда така, както др. Тодор Живков я разкри в Докладната записка пред Политбюро и в Доклада пред Националната партийна конференция. Да проникне в необходимостта трите главни елемента на производствения процес — живия труд, предметите на труда и средствата на труда — да се разглеждат и организират взаимно, на основата на тяхното диалектическо единство. И, разбира се, в условията на своето звено, на своята работа да намери мястото си в постигането на такова оптимално количествено и качествено съчетаване и взаимодействие на тези три елемента, при което се постигат минимални разходи за обществото на жив и овеществен труд. Критерият да бъдат резултатите реализирани при производството на единица продукция при зададени потребителни качества и стойност.

Примери? — Неизмерими са проявите на самоотвержен труд и ентусиазъм на работническата класа, на знанието, ума и таланта на инженерно-техническите кадри.

Трудовият колектив от Завода за магнитни дискове — Пазарджик постига небивал ръст на обществената производителност на труда. За една година само тя е увеличена с близо 80 на сто. Кои са главните, решаващите фактори за това? — Те са два. Първият — неотстъпна борба за все по-богат, интересен и съдържателен живот за всички в трудовия колектив. По всяко време да има обстановка, атмосфера за максимална изява на творческите дарования, способностите, майсторството, опита на всеки — шлосера и стругаря, майстора и бригадира, началника на цеха, конструктора, технолога... И на тази основа — стремеж към образцова социалистическа организация на труда. Разкриването на резервите да се превърне в един непрекъснат творчески процес: борба за всяка минута, стремеж за нарастващ ефект от дейността на всяко звено; непрекъсваемост на произ-

Digitized by Google

водствения процес. И още: пълна подкрепа и стимулиране на усилията за все нови и нови усъвършенствувания на машините и по-голямо разгръщане на движението за обслужване на повече от една машина... И неделимо от всичко това — постоянни грижи, упоритост, борба за ритмичност в снабдяването с материали.

Анализът на този хубав опит, естествено, разкрива, че всички тези неща от само себе си не стават. Моторът, двигателят за тях е политическият щаб на трудовия колектив — заводския партиен комитет. Умението му да осъществява действено ръководство над всички субекти на управление в завода. Да осигурява правилно разграничаване на функциите и пълно взаимодействие със стопанското ръководство. В приеманите от него и първичните партийни организации планове, програми да няма самоцелност, показност, а конкретност, целенасоченост и деловитост. От високо принципиални позиции всеки да отговаря за провеждането в живота на колектива на юлските критерии и изисквания.

* * *

Сега заедно с битката за комплексно изпълнение на насрещните планове за 1978 година в трудовите колективи е кипнала напрегната дейност по разработването на инженерните проекти за следващите две години от седмата петилетка, за съставяне на новите производствени програми.

Тъкмо сегашните дни, седмици, месеци са решаващи за осъществяване на главното изискване — въпросите за соцналистическата организация на труда да се осъществят комплексно, в диалектическо единство на основните елементи на трудовия процес — целесъобразната дейност на човека или самия труд, предметите на труда, средствата на труда. И това да се реализира не само като изключително важен проблем за отделното предприятие, отделното производство, а на всички равнища на икономиката.

Кои са главните посоки, решаващите предпоставки за успеха в това важно дело?

След извършения вече критичен анализ на съществуващата организация в рамките на държавно-обществения преглед на обществената производителност на труда сега от изключителна важност е разработването на проекти за цялостно усъвършенствуване на социалистическата организация на труда в производствените единици и техните цехове, участъци, бригади и работни места.

Голямо внимание е необходимо да се обърне на изискването с проектите за усъвършенствуване на соцналистическата организация на труда да се осигури цялостно привеждане на конструктивната и технологичната документация в съответствие със съвременните конструкции на изделията и технологията на производството.

Разбира се, най-добре ще се отговори на това изискване, като се уточнят и допълнят писаните технологии и съответната документация — проектн, технологични карти, инструкции... А където няма такива, да се организира незабавно тяхното разработване и утвърждаване.

Осигури ли се под ръководството на партийните комитети и организации умело прилагане на програмно-целевия и комплексен подход, няма да се допусне едностранчивост в работата. На основата на писаните технологии и на приетите форми за организация на производствения процес ще се разработят и утвърдят технологични нормативни карти за всички произвеждани изделия. Те ще съдържат нормативите за използване на машините и съоръженията, за разхода на материали и труд. Не ще и съмнение, че с такъв подход, при такива ус-

Digitized by Google

ловия ще се осигури ритмичното протичане на производствения процес, снабдяването с материали, детайли и инструменти на отделното работно място, участъка, цеха.

И още — в работата за създаването, актуализирането и усъвършенстуването на конструктивните и технологичните документации и на технологическите нормативни карти ще се включат всички специализирани органи и звена за научно обслужване и техническа подготовка на производството — от министерствата и стопанските организации, от институтите, базите за развитие и внедряване... По този начин в най-пълна степен ще се използват големите възможности заедно с проектите за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда да се създаде комплексна система от технически обосновани норми и нормативи за използване на производствените мощности, за разход на труд, суровини и материали на горива и енергия, на финансовите, валутните и други ресурси.

При навременна добре свършена работа с проектите за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда по цехове, участъци и работни места ще се създаде оптимална организация по отношение разположението на отделните машини и съоръжения, подаването на суровините, материалите, полуфабрикатите, инструментите и използването на работната сила. Ще се изпълни задачата например за всички строителни обекти инвеститорите и проектантите да осигурят проекти за научна организация на труда със съответиите изисквания (в конкретна нормативна база) за използване на машините и съоръженията, за разхода на суровини, материали и горива, на труд, енергия и т. н. А също така — всяко ново изделие да се придружава с проект за организацията на внедряването му в редовното производство.

Неизчерпаем източник на сила и вдъхновение, на най-ефективна организация на труда за нас е съветският челен опит. И сега от изключителна важност е да се използват съществуващите в СССР и в другите социалистически страни готови проекти за организация на труда, които са реално приложими у нас и осигуряват резултати, постигнати в най-напредналите в дадена област страни в света.

Изборът на конкретните форми на организация на труда трябва да съответствува на спецификата на производството. Най-верен критерий за творчески подход в това отношение е постигането на висока ефективност и високо качество. Но всепризнат факт е, че на този етап на специализация и концентрация на производството и развитие на производителните сили най-подходяща е бригадната организация на труда. Ето защо без никакво колебание под ръководството на партийните комитети и организации тя трябва да се прилага на широк фронт. Защото с нея се постига най-пълно съчетаване на личните с колективните интереси. Интересите на всеки работник се привеждат в съответствие на целите и задачите на колектива и обществото. Найсъществено изискване в случая е чрез бригадната организация да се обхваща относително завършен технологически и производствен цикъл, фаза, готово крайно изделие и т.н. Да, като се води непримирима борба против допускания формализъм, е необходимо постепенно да се създават условия за нейното най-ефективно функциониране. Това ще рече — да се осигурява оптимална структура на работа по професии и квалификации, рационално разделение на труда, усвояване на повече от една професия и съвместяване на професиите. И още — взаимозаменяемост между работниците, многомашинно обслужване...

Целта е под ръководството на партийните комитети и организации всички фактори — стопанските ръководства и профсъюзите, Комсомола и научно-техническите дружества — да превръщат усъвършен-

Digitized by Google

ствуването на социалистическата организация на труда в масово движение. Да се води непримирима борба против непреодолените от някои стопански организации и ведомства мудност и консерватизъм, против оставянето в плен на изживели времето си методи и стил на работа. При такива условия буквално във всяко предприятие, организация не на думи, а на дело ще се пристъпи към организацията на едно действително ново съревнование. Ще се осигури широк простор за разрастването и развитието на наставническото движение. Ще се създаде по-голяма заинтересованост сред преките ръководители в производството — майстора и бригадира, груповия ръководител и началника на цеха... Постоянно ще расте заинтересоваността им за действително внедряване на бригадната организация на труда, ще се повиши отговорността им за крайните резултати от работата на бригадите.

Не е възможно да се създаде съвременна социалистическа организация на труда, без тя да се съпровожда с внедряването на вътрешната стопанска сметка в производствените единици и техните цехове, участъци, бригади.

Задачата сега е при организацията на стопанската сметка правилно да се диференцират отговорностите за самоиздръжката на стопанската дейност.

Отговорността! В случая тя има конкретни измерения, точен адрес.

Отговорността за пълна самоиздръжка следва да се поеме главно от стопанските комплекси, стопанските обединения и стопанските комбинати.

Оттук произтича и изискването — на обединенията и комбинатите да се предоставят права и ресурси, за да могат да решават ефективно проблемите на производството в своите системи и да носят отговорност за взетите решения. Заводите, фабриките, предприятията и другите производствени единици (на обединенията и стопанските комбинати) да съсредоточат усилията си и отговорят преди всичко за изпълнението на утвърдените производствени задачи при спазване на изискванията за качеството и нормативно определените разходи за тяхната дейност. А основен инструмент за нормиране на тези разходи е нормативната себестойност по изделия, групи изделия или видове дейности.

Неотменно е изискването сега нормативната себестойност и утвърдената от обединенията и комбинатите конкретна производствена програма да бъдат в основата на планирането на всички качествени показатели на поделенията — себестойност, печалба, производителност на труда.

Естествено е нормативната себестойност да се разработва на основата на утвърдените съгласно технологическата и конструктивната документация нормативи и норми за използване на производствените мощности, за разход на суровини, материали, горива и енергия, работна заплата и други парични разходи.

Няма съмнение, че сега партийните организации по достойнство ще изпълнят своята роля на политически ръководители на трудовите колективи, като осигурят условия за създаване на такава организация на производството на всяко работно място, във всяко звено на управлението, с които да се гарантира равномерен ритъм на работата. Това означава при съставянето на инженерните проекти на насрещните планове да се обърне особено внимание на материалното им съгласуване и балансиране. Да се предприемат мерки за осигуряване на необходимите условия за ритмичност в работата, за изпълнение на качествените и натуралните показатели на плана.

Това ще се постигне, като проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда се разглеждат и утвърждават

Digitized by Google

заедно с инженерните проекти и насрещните планове на производствените единици.

След съвършената яснота на изискванията, на подхода, формите, средствата и методите за тяхното реализиране стопанските обединения и комбинати са в пълно право да не утвърждават и да връщат за доработка проектите, с които не се създава съвременна социалистическа организация на труда; не се постига най-пълно използване на резервите за повишаване ефективността на производствено-стопанската дейност; не се осигуряват средства за внедряване новата организация на работната заплата.

* * *

Многолик, неизмеримо пъстър е спектърът на резервите. Вече изтъкнахме, че две са основните, стратегическите направления, два са кардиналните фактори за тяхното постоянно пълно разкриване и вкарване в действие, материализиране, претворяване в блага — усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката в единство с прилагането на принципа на заплащане според количеството и качеството на вложения труд.

Немислимо е обаче успешно да се организира и направлява този процес, без той изцяло да се обхване и системно ръководи от партийните комитети и организации. В духа на юлските критерии и изисквания да се създаде обстановка във всяка бригада, цех, участък за най-пълно проявление творчеството и инициативата на творците на блага, за безкомпромисна критика и самокритика против всичко ретроградно, закостеняло, шаблонно. Името на съзидателното ежедневие да бъде висока съзнателност и дисциплина, компетентност и отговорност! За дейността на всеки един от субектите на управление да се съди не по това, как на думи приема новите изисквания, повелята за непрестанно разкриване и вкарване в действие на съществуващите резерви, а какво на дело прави в това отношение.

Но за да стане всичко това решаващо, се явява изискването, без да се губи време, да се пристъпва към изпълнение на задачите, произтичащи от решението на Политбюро на ЦК на БКП за разширяване на правата и отговорностите на стопанските организации и от приетото от Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет съответно постановление. Като се доведе докрай преустройството на организацията и управлението на икономиката, да се създадат още по-благоприятни условия за високоефективна стопанска дейност. Това ще стане, като се премахнат всички пречки, които задържат инициативата и творчеството на стопанските ръководители и трудовите колективи в борбата за намаляване разходите на материали и труд, за максимално реализиране на богатите резерви и възможности, с които разполага нашата икономика, като на комбинатите и обединенията се предоставят най-широки права за ръководството на производствената дейност и за решаването на стопанските въпроси. Въз основа на удобрената от съответното министерство стратегия за развитие те оперативно да решават въпросите за най-доброто използване на предоставените им материали, трудови и финансови ресурси, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за провеждане социални мероприятия... Това ще стане чрез максимално утвърждаване на принципа на самостоятелността, на творчеството и инициативата, на самоиздръжката и стопанската сметка. И, естествено, в неразривно единство с това — принципът на отговорността.

Решаващо също така се явява изискването днес всеки партиен комитет, всяко партийно бюро да си завоюва позицията, признанието,

Digitized by Google

авторитета на образец на социално управление в трудовите колективи. Първичните партийни организации да се утвърждават като действени политически ядра и първообраз на тяхното бъдещо състояние. А това е невъзможно без овладяването от партийните органи, първо, на съвременните научни методи на ръководство — програмно-целевия и комплексен подход, методът на умножаващия се ефект. И, второ, без системното изучаване и умелото в специфичните условия на всяко звено прилагане на ленинските принципи на стопанисване. Само при тези условия, в такава атмосфера и проблемите на научната организация на труда в производството и управлението ще излязат на преден план в работата на партийните органи и организации. А, естествено, и на профсъюзите, Комсомола, на всички организации, дружества, секции. Във всички случаи от сферата на пропагандата и общите изисквания да се пристъпи към конкретни дела.

Очевидно е, че тези проблеми имат сега изключително важно икономическо и политическо значение. Те изискват сериозна пренастройка в отношението на партийните и стопанските органи, на обществените организации. Необходимо е в конкретните условия на всяко звено да се разкрие достатъчни ли са грижите на административните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства за подобряване условията на труда и бита на работниците? Отговаря ли на високите изисквания на Февруарския пленум на ЦК на БКП по своята сила и въздействие идейно-възпитателната работа? Контролът и взискателността на първичните партийни организации имат ли всеобхватен, действен и превантивен характер? Дали критерий за висока съзнателност и дисциплина в работата, за творчество и инициатива са ефективността и качеството на управленческата дейност, кой как оползотворява работното си време, поверените му машини, материали...

Най-верният път за решаването на всички тези проблеми и на още редица други, свързани с тях, е вече посочен от другаря Тодор Живков. Със силата на политическия подход, с научните методи на ръководство и особено като се използва методът на умножаващия се ефект, под ръководството на партийните комитети и организации да се премине към усъвършенствуване на социалистическата организация на труда във всички звена и дейности. Цялата тази дейност да бъде в единство с усъвършенствуването на плановото ръководство на икономиката. Като се оцени достигнатото равнище, да се приемат мерки за нейното подобрение и тя се свързва с изпълнението на 5-то постановление на Министерския съвет за прилагане новата организация на работната заплата.

Разкриването на резервите няма характер на кампания, не е подвластно на еднократни призиви и на временни изисквания. Не! Жизнено важно е цялата постройка на партийната работа, на дейността на всички субекти на управление да се съпътствува от постоянни грижи за успешно решаване на тези проблеми. Стане ли дума за усъвършенствуване стила на работа, за оценка ефективността на партийно-политическата, на организаторската дейност, непременно като ярък критерий да се откроява степента на разкриването и използването на всички резерви и средства. Този подход се налага от това, че резервите възникват през цялата година. И не е оправдано да се чака само времето на обществения преглед за повишаване обществената производителност на труда, да се отлагат нещата за края или началото на годината, когато се съставя планът, поемат се обещанията. Още повече, че самата природа на насрещния план като творческо дело на масите повелява, тогава когато се разкрие даден резерв, веднага да се включи в производството.

Digitized by Google

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“ В СОФИЙСКИ ОКРЪГ

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

ТОДОР НАНОВ
секретар на окръжния комитет на БКП — София

Голямо място в съдържанието на идеологическата работа на Софийската окръжна партийна организация сега заемат проблемите за изпълнение на социално-икономическата програма на окръга, проблемите за ефективността и качеството, усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и подобряване плановото ръководство на икономиката. В Доклада си пред Националната партийна конференция (чиито решения разясняваме и широко популяризираме) др. Тодор Живков заяви: „Социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на всички трудещи се“. И това е съвършено вярно, тъй като досегашният опит на нашата партия показва, че нито едно голямо дело не може да се осъществи без неговото дълбоко осъзнаване, без всестранното му идеологическо осмисляне. Ето защо преобладаващата част от партийните кадри придобиват умението да оценяват ефективността от цялата идеологическа дейност според това доколко тя се съчетава, доколко тя съдействува, доколко тя воюва за непрекъснатото подобряване качеството и ефективността на всички дейности и преди всичко за усъвършенствуване на социалистическото планиране и на социалистическата организация на труда. Този подход към планирането, организацията и контрола над идеологическата дейност, анализа на нейната резултатност е характерен за редица партийни комитети в окръга — Ботевград, Самоков, Елин Пелин, Средногорие, Божурище, Правец и др.

След XI партиен конгрес в идеологическата дейност на партийните комитети и организации от окръга настъпиха положителни изменения и те се потвърждават от проведеното социологическо проучване за ефективността на идеологическата работа в трудовия колектив. Близо 68 процента от анкетираните комунисти оценяват, че след Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г. идеологическата работа в техния трудов колектив се е подобрила, станала е по-действена и ефективна, обогатила се е по съдържание и форми. Същевременно не би-

Digitized by Google

ва да се премълчава, че само 49 на сто от анкетираните комсомолци и профсъюзни членове споделят това мнение, което буди определена тревога за състоянието на идеологическата работа в низовите звена на тези организации. Безпокойство буди и сравнително високият процент на анкетираните, според който в идеологическата работа не са настъпили съществени изменения.

Ние напълно споделяме разбирането, че от първичните партийни организации зависи ефективността на цялата идеологическа дейност. Ето защо в началото на 1977 г. по решение на бюрото на окръжния комитет започнахме подготовката на пленум за повишаване ефективността на идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации. Трябва да споделя, че разработването на този въпрос се оказа извънредно сложна и отговорна задача. Сложността идваше преди всичко от многото измерения на понятието ефективност, от необходимостта да се съчетае единството на критериите за действеност и ефективност на идеологическата работа в първичните партийни организации с извънредно голямото разнообразие на условията в отделните организации. Беше ни известно, че най-бавно се преустройва идеологическата работа в първичните партийни организации. Затова си поставихме следните цели: разкриване причините за това състояние; анализ на факторите, от които зависи ефективната организация и ръководство на идеологическата дейност в първичните партийни организации; да се определят бъдещите задачи на окръжната партийна организация за извършване преустройство в близките 1—2 години. Наред с всичко това преустройството на идеологическата работа следваше да се извършва в специфичните за Софийски окръг условия, с новите задачи, които решава окръжната партийна организация. Възходящото развитие на окръга особено след историческия Априлски пленум го нареди между окръзите с най-голям икономически потенциал и важно значение в националния икономически комплекс. Промишлеността на окръга се характеризира с бързото развитие на отраслите със структуроопределящо значение в националната икономика, като цветната металургия, автобусостроенето, микроелектрониката и други. Утвърдените с програмата за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка показатели са по-високи от средните за страната.

Сериозни качествени изменения настъпиха в социално-класовата и образователната структура на населението. Повече от два пъти нарасна работническата класа. Ежегодно се увеличава броят на специалистите със средно и висше образование, заети в различните отрасли на икономиката на окръга. През 1977 година те са над 20 000, от които 5648 с висше образование. Характерна особеност за окръга е големият брой на пътуващите работници (над 20 000 души ежедневно пътуват само до София). Редица специфични проблеми за идеологическата работа като цяло и специално в първичните партийни организации произтичат и от крайграничния и крайстоличен характер на окръга.

Още по-непосредствено влияят върху качеството и ефективността на идеологическата работа в първичните партийни организации такива фактори като непосредствената социална среда в трудовия колектив и по местоживеене, големината и съставът на организацията, създадените традиции, подготвеността на актива и т. н. Разнообразието в окръга в това отношение е извънредно голямо. Наред с първичните партийни организации в утвърдените работнически колективи, със славни революционни и трудови традиции като Кибритената фабрика и Книжната фабрика в Костенец, завод „Изида“ в Елин Пелин, вълненотекстилен комбинат „Самоковска комуна“ работят организации, които нямат достатъчно опит и традиции, защото се изграждат в колективи, които сега са в процес на формиране. Такива са първичните партийни

Digitized by Google

организации в най-крупните обекти на окръга за седмата петилетка: меднообогатителният комбинат „Елаците", Чугунолеярният завод — гр. Ихтиман (най-големият не само у нас, но и на Балканите), автомагистралите „Хемус" и „Тракия". Ефективната организация на идеологическата работа на тези обекти разглеждаме като първостепенно задължение не само на съответните първични партийни организации, но и на окръжния комитет.

Същевременно в конкретната си дейност отчитаме, че колкото и общи моменти да има в идеологическата работа на първичните организации в тези различни по структура и традиции колективи по конкретното си съдържание и форми тя не може да не се различава. Една ще бъде идеологическата работа на първичните партийни организации например в Комбината за полупроводникова техника — Ботевград, в който повече от 400 души от заетите са с висше образование, друга в механизаторските бригади или в териториалните първични партийни организации.

Внимателният анализ, който направихме на структурата и състава на първичните партийни организации в светлината на решенията на Националната партийна конференция, показва, че в една част от тях и обективните условия, и дейността на субективния фактор реално не съответствуват на критериите и изискванията за ефективна организация на идеологическата дейност. Над 20 на сто от първичните партийни организации в окръга са малочислени, с по-малко от 10 членове. Има строителни колективи, обединяващи по 100 и повече работници, в които комунистите са едва 3—4. Неблагоприятни са образователната и възрастовата структура на някои първични партийни организации в селата.

В процеса на подготовката на пленума се опитахме да изучим и изясним влиянието на всеки от горепосочените фактори върху съдържанието, формите и качеството на идеологическата работа на първичните организации от различните отрасли, като за целта организирахме комплексни проверки. На внимателен анализ подложихме също така дейността на градските, общинските и заводските партийни комитети по ръководството на идеологическата работа на първичните организации. Във вестник „Софийска правда" организирахме среща със секретари и заместник-секретари на организации от различни отрасли по проблемите и ефективността на идеологическата работа.

Основният извод, който може да се направи от досегашната ни дейност за извеждане на преден план в идеологическата работа проблемите на нейната ефективност, е, че първичните партийни организации са звеното, в което се решава съдбата на преустройството на идеологическата дейност и ако не ускорим този процес, трудно ще можем да изпълним повелята на Националната партийна конференция за превръщането на всяка първична партийна организация в боеви щаб в борбата за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

Вторият основен извод е, че се засилва ролята на идеологическата работа за привеждането на субективния фактор в съответствие с обективните възможности и потребности на нашето развитие, че първичната партийна организация разполага с най-големи възможности да разяснява партийната политика, да убеждава, мобилизира и организира хората с целенасочена, ежедневна масово-политическа и индивидуална работа за издигане тяхната съзнателност, за повишаване на трудовата и политическата им активност. Още един път се убедихме, че само последователното прилагане на комплексния подход към идеологическата работа, само неотстъпното следване на принципа за неразделна връзка със живота и неотслабващите грижи за подобряване партийното

Digitized by Google

ръководство могат да осигурят успешно решаване задачите на идеологическата работа на първичните партийни организации.

Считаме, че в Софийската окръжна партийна организация е направена важна крачка за привеждане идейно-възпитателната работа в съответствие с тези изисквания. Тенденцията е — постоянно обогатяване и актуализиране съдържанието на идейно-възпитателната работа в голяма част от първичните партийни организации. Реален и значим е приносът на идеологическите кадри и звена за задълбоченото и творческото овладяване теоретическото богатство и огромния практически заряд на решенията на XI конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция от комунистите и трудещите се от окръга и превръщането им в могъщ ускорител на нашето развитие.

Чрез конкретната си и ежедневна възпитателна работа с хората много първични партийни организации успяха да превърнат девиза на окръжната партийна организация „Всеки трудов колектив — всеки месец с преизпълнен план" във важен политически и икономически лост за повишаване трудовата и политическата активност, за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Разнообразната идейно-възпитателна работа има своя дял за успешното изпълнение плана на окръга за 1977 година в промишлеността, транспорта и съобщенията до 23 декември по всички показатели, за реализираната над плана продукция за 16 300 000 лева и печалба за над 4 000 000 лева. В резултат на широко разгърналото се социалистическо съревнование в чест на Националната партийна конференция окръгът преизпълни насрещния план за първото тримесечие на т. г. по основните икономически показатели два дни предсрочно. Произведена е надпланова продукция за 4 680 000 лева. Това е успешен старт за изпълнение на насрещния план за цялата 1978 година.

Положително е, че в преобладаващата си част първичните партийни организации своевременно реагират на новите задачи, без бавене запознават с тях комунистите и трудещите се, поддържат будно вниманието към проявите на личността, към нейното поведение и принос за изпълнение на задачите. В тяхната работа по-често намират място проблемите на ефективността и качеството, реконструкцията и модернизацията, ускоряването на техническия прогрес, подобряване на трудовата дисциплина, усъвършенствуване организацията на труда, разработването и изпълнението на инженерните проекти и насрещните планове и т. н.

Слаб участък на идеологическата работа на първичните партийни организации е борбата с отрицателните явления. В много случаи тя се води декларативно, книжно, не е проникната от юлския дух и безкомпромисност, не предизвиква необходимата обществена реакция и порицание към техните носители. Да вземем въпроса за дисциплината и разхищенията. И след Юлския пленум прелом по тези въпроси в много трудови колективи не е настъпил. Все още има първични партийни организации, които не воюват за уплътняване на работното време, за образцова организация на труда на всяко работно място, не реагират на явните нарушения на дисциплината, примиряват се със безстопанствеността.

Тези недостатъци във възпитателната работа на първичните партийни организации стават още по-нетърпими сега, когато в окръга на широк фронт се подема борбата за преустройство на цялата организаторска и политическа работа в духа на изключително високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция.

Социологическото проучване показа една сравнително висока информираност на изследваните лица по конкретното състояние на тези

Digitized by Google

проблеми и пътищата за тяхното решаване в съответните трудови колективи, което е косвено свидетелство за повишаване актуалността и конкретността на агитационно-разяснителната и индивидуалната работа. По призива на 10-те трудови колективи в окръга за разгръщане на масово движение за икономии на материали и суровини откликнаха с конкретни инициативи много първични партийни организации. Особено добре подеха това движение и постигнаха добри резултати първичните партийни организации в комбинат „Чавдар" — Ботевград, завод „Етрополски бук", завод „Магнит", МТС — Годеч и други.

Известно е, че Националната партийна конференция отдели внимание на въпроса за издигане ролята на колектива за повишаване ефективността на трудовото възпитание. Определено може да се каже, че голяма част от първичните организации в окръга проявяват траен интерес към проблемите на трудовия колектив и трудовото възпитание.

Направеното проучване показа, че през последните две години повече от 2/3 от първичните партийни организации в окръга са обсъждали състоянието на социално-психическия климат в своя колектив и са набелязали мероприятия за неговото подобряване. Партийните бюра придобиха опит да разглеждат ефективната организация на трудовото възпитание като обобщен показател за ефективността на цялата идейно-възпитателна работа. И зад прекрасните дела на трудовите хора от окръга не можем да не видим усилията, грижите, тревогите на партийните организации, които с ежедневната си политическа и организаторска работа сред трудовите колективи и с отделния човек все по-настойчиво и с разбиране поставят ударението върху отношението към труда, върху неговото качество и практически резултати. Това именно придава действен характер на идейно-възпитателната работа за формиране на социалистическата личност, прави реален нейния принос за изпълнение на поставените от Партията задачи. Много колективи си извоюваха име на образец на социалистическо трудолюбие, множат се примерите на трудов героизъм, на всеотдайност и творчество в труда, с които е изпълнено ежедневието на окръга. Днес в различните отрасли на икономиката на окръга се трудят 12 герои на социалистическия труд, повече от 2600 орденоносци, 172 многомашинници, над 4000 рационализатори и новатори. Гордост за нас са прославените миньорски бригади на героя на социалистическия труд Минчо Папазчиков, която работи на прокопаването на тунел „Витиня", и на Генчо Генчев от меднообогатителния комбинат „Елаците", поставили национални рекорди. Трудовата армия на окръга се гордее с 15-те текстилки от „Самоковска комуна", „Рилски лен" и „Борис Хаджисотиров" — Самоков и фабрика „Димитър Милчев" — Ихтиман, които вече работят по плана си за осмата петилетка. Нараства броят на първичните партийни организации (бихме посочили за пример комбината за автобуси „Чавдар" — Ботевград, завод „Младен Стоянов" — Елин Пелин, аграрно-промишлените комплекси от Костенец и Ботевград и други), които поставят в центъра на трудовото възпитание усвояването на челния опит, всестранното усъвършенствуване организацията на труда на всяко работно място, масовото и творческото приложение на националните и местните почини и инициативи, опират се на опита на първенците, активно ги включват във възпитателната работа с останалите работници. В живота на първичните партийни организации от промишлеността, строителството и селското стопанство все повече се утвърждават ритуалите — за отчитане на съревнованието, при приемане на нови работници, по случай професионалните празници, чествувания на дългогодишни работници и други със силно емоционално и възпитателно въздействие. За пример в това отношение могат да се посочат пър-

Digitized by Google

ва да се премълчава, че само 49 на сто от анкетираните комсомолци и профсъюзни членове споделят това мнение, което буди определена тревога за състоянието на идеологическата работа в низовите звена на тези организации. Безпокойство буди и сравнително високият процент на анкетираните, според който в идеологическата работа не са настъпили съществени изменения.

Ние напълно споделяме разбирането, че от първичните партийни организации зависи ефективността на цялата идеологическа дейност. Ето защо в началото на 1977 г. по решение на бюрото на окръжния комитет започнахме подготовката на пленум за повишаване ефективността на идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации. Трябва да споделя, че разработването на този въпрос се оказа извънредно сложна и отговорна задача. Сложността идваше преди всичко от многото измерения на понятието ефективност, от необходимостта да се съчетае единството на критериите за действеност и ефективност на идеологическата работа в първичните партийни организации с извънредно голямото разнообразие на условията в отделните организации. Беше ни известно, че най-бавно се преустройва идеологическата работа в първичните партийни организации. Затова си поставихме следните цели: разкриване причините за това състояние; анализ на факторите, от които зависи ефективната организация и ръководство на идеологическата дейност в първичните партийни организации; да се определят бъдещите задачи на окръжната партийна организация за извършване преустройство в близките 1—2 години. Наред с всичко това преустройството на идеологическата работа следваше да се извършва в специфичните за Софийски окръг условия, с новите задачи, които решава окръжната партийна организация. Възходящото развитие на окръга особено след историческия Априлски пленум го нареди между окръзите с най-голям икономически потенциал и важно значение в националния икономически комплекс. Промишлеността на окръга се характеризира с бързото развитие на отраслите със структуроопределящо значение в националната икономика, като цветната металургия, автобусостроенето, микроелектрониката и други. Утвърдените с програмата за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка показатели са по-високи от средните за страната.

Сериозни качествени изменения настъпиха в социално-класовата и образователната структура на населението. Повече от два пъти нарасна работническата класа. Ежегодно се увеличава броят на специалистите със средно и висше образование, заети в различните отрасли на икономиката на окръга. През 1977 година те са над 20 000, от които 5648 с висше образование. Характерна особеност за окръга е големият брой на пътуващите работници (над 20 000 души ежедневно пътуват само до София). Редица специфични проблеми за идеологическата работа като цяло и специално в първичните партийни организации произтичат и от крайграничния и крайстоличен характер на окръга.

Още по-непосредствено влияят върху качеството и ефективността на идеологическата работа в първичните партийни организации такива фактори като непосредствената социална среда в трудовия колектив и по местоживеене, големината и съставът на организацията, създадените традиции, подготвеността на актива и т. н. Разнообразието в окръга в това отношение е извънредно голямо. Наред с първичните партийни организации в утвърдените работнически колективи, със славни революционни и трудови традиции като Кибритената фабрика и Книжната фабрика в Костенец, завод „Изида“ в Елин Пелин, вълненотекстилен комбинат „Самоковска комуна“ работят организации, които нямат достатъчно опит и традиции, защото се изграждат в колективи, които сега са в процес на формиране. Такива са първичните партийни

Digitized by Google

организации в най-крупните обекти на окръга за седмата петилетка: меднообогатителният комбинат „Елаците“, Чугунолеярният завод — гр. Ихтиман (най-големият не само у нас, но и на Балканите), автомагистралите „Хемус“ и „Тракия“. Ефективната организация на идеологическата работа на тези обекти разглеждаме като първостепенно задължение не само на съответните първични партийни организации, но и на окръжния комитет.

Същевременно в конкретната си дейност отчитаме, че колкото и общи моменти да има в идеологическата работа на първичните организации в тези различни по структура и традиции колективи по конкретното си съдържание и форми тя не може да не се различава. Една ще бъде идеологическата работа на първичните партийни организации например в Комбината за полупроводникова техника — Ботевград, в който повече от 400 души от заетите са с висше образование, друга в механизаторските бригади или в териториалните първични партийни организации.

Внимателният анализ, който направихме на структурата и състава на първичните партийни организации в светлината на решенията на Националната партийна конференция, показва, че в една част от тях и обективните условия, и дейността на субективния фактор реално не съответстват на критериите и изискванията за ефективна организация на идеологическата дейност. Над 20 на сто от първичните партийни организации в окръга са малочислени, с по-малко от 10 членове. Има строителни колективи, обединяващи по 100 и повече работници, в които комунистите са едва 3—4. Неблагоприятни са образователната и възрастовата структура на някои първични партийни организации в селата.

В процеса на подготовката на пленума се опитахме да изучим и изясним влиянието на всеки от горепосочените фактори върху съдържанието, формите и качеството на идеологическата работа на първичните организации от различните отрасли, като за целта организирахме комплексни проверки. На внимателен анализ подложихме също така дейността на градските, общинските и заводските партийни комитети по ръководството на идеологическата работа на първичните организации. Във вестник „Софийска правда“ организирахме среща със секретари и заместник-секретари на организации от различни отрасли по проблемите и ефективността на идеологическата работа.

Основният извод, който може да се направи от досегашната ни дейност за извеждане на преден план в идеологическата работа проблемите на нейната ефективност, е, че първичните партийни организации са звеното, в което се решава съдбата на преустройството на идеологическата дейност и ако не ускорим този процес, трудно ще можем да изпълним повелята на Националната партийна конференция за превръщането на всяка първична партийна организация в боеви щаб в борбата за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

Вторият основен извод е, че се засилва ролята на идеологическата работа за привеждането на субективния фактор в съответствие с обективните възможности и потребности на нашето развитие, че първичната партийна организация разполага с най-големи възможности да разяснява партийната политика, да убеждава, мобилизира и организира хората с целенасочена, ежедневна масово-политическа и индивидуална работа за издигане тяхната съзнателност, за повишаване на трудовата и политическата им активност. Още един път се убедихме, че само последователното прилагане на комплексния подход към идеологическата работа, само неотстъпното следване на принципа за неразделна връзка със живота и неотслабващите грижи за подобряване партийного

Digitized by Google

ръководство могат да осигурят успешно решаване задачите на идеологическата работа на първичните партийни организации.

Считаме, че в Софийската окръжна партийна организация е направена важна крачка за привеждане идейно-възпитателната работа в съответствие с тези изисквания. Тенденцията е — постоянно обогатяване и актуализиране съдържанието на идейно-възпитателната работа в голяма част от първичните партийни организации. Реален и значим е приносът на идеологическите кадри и звена за задълбоченото и творческото овладяване теоретическото богатство и огромния практически заряд на решенията на XI конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция от комунистите и трудещите се от окръга и превръщането им в могъщ ускорител на нашето развитие.

Чрез конкретната си и ежедневна възпитателна работа с хората много първични партийни организации успяха да превърнат девиза на окръжната партийна организация „Всеки трудов колектив — всеки месец с преизпълнен план" във важен политически и икономически лост за повишаване трудовата и политическата активност, за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Разнообразната идейно-възпитателна работа има своя дял за успешното изпълнение плана на окръга за 1977 година в промишлеността, транспорта и съобщенията до 23 декември по всички показатели, за реализираната над плана продукция за 16 300 000 лева и печалба за над 4 000 000 лева. В резултат на широко разгърналото се социалистическо съревнование в чест на Националната партийна конференция окръгът преизпълни насрещния план за първото тримесечие на т. г. по основните икономически показатели два дни предсрочно. Произведена е надпланова продукция за 4 680 000 лева. Това е успешен старт за изпълнение на насрещния план за цялата 1978 година.

Положително е, че в преобладаващата си част първичните партийни организации своевременно реагират на новите задачи, без бавене запознават с тях комунистите и трудещите се, поддържат будно вниманието към проявите на личността, към нейното поведение и принос за изпълнение на задачите. В тяхната работа по-често намират място проблемите на ефективността и качеството, реконструкцията и модернизацията, ускоряването на техническия прогрес, подобряване на трудовата дисциплина, усъвършенствуване организацията на труда, разработването и изпълнението на инженерните проекти и насрещните планове и т. н.

Слаб участък на идеологическата работа на първичните партийни организации е борбата с отрицателните явления. В много случаи тя се води декларативно, книжно, не е проникната от юлския дух и безкомпромисност, не предизвиква необходимата обществена реакция и порицание към техните носители. Да вземем въпроса за дисциплината и разхищенията. И след Юлския пленум прелом по тези въпроси в много трудови колективи не е настъпил. Все още има първични партийни организации, които не воюват за уплътняване на работното време, за образцова организация на труда на всяко работно място, не реагират на явните нарушения на дисциплината, примиряват се със безстопанствеността.

Тези недостатъци във възпитателната работа на първичните партийни организации стават още по-нетърпими сега, когато в окръга на широк фронт се подема борбата за преустройство на цялата организаторска и политическа работа в духа на изключително високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция.

Социологическото проучване показа една сравнително висока информираност на изследваните лица по конкретното състояние на тези

Digitized by Google

проблеми и пътищата за тяхното решаване в съответните трудови колективи, което е косвено свидетелство за повишаване актуалността и конкретността на агитационно-разяснителната и индивидуалната работа. По призива на 10-те трудови колективи в окръга за разгръщане на масово движение за икономии на материали и суровини откликнаха с конкретни инициативи много първични партийни организации. Особено добре подеха това движение и постигнаха добри резултати първичните партийни организации в комбинат „Чавдар" — Ботевград, завод „Етрополски бук", завод „Магнит", МТС — Годеч и други.

Известно е, че Националната партийна конференция отдели внимание на въпроса за издигане ролята на колектива за повишаване ефективността на трудовото възпитание. Определено може да се каже, че голяма част от първичните организации в окръга проявяват траен интерес към проблемите на трудовия колектив и трудовото възпитание.

Направеното проучване показа, че през последните две години повече от 2/3 от първичните партийни организации в окръга са обсъждали състоянието на социално-психическия климат в своя колектив и са набелязали мероприятия за неговото подобряване. Партийните бюра придобиха опит да разглеждат ефективната организация на трудовото възпитание като обобщен показател за ефективността на цялата идейно-възпитателна работа. И зад прекрасните дела на трудовите хора от окръга не можем да не видим усилията, грижите, тревогите на партийните организации, които с ежедневната си политическа и организаторска работа сред трудовите колективи и с отделния човек все по-настойчиво и с разбиране поставят ударението върху отношението към труда, върху неговото качество и практически резултати. Това именно придава действен характер на идейно-възпитателната работа за формиране на социалистическата личност, прави реален нейния принос за изпълнение на поставените от Партията задачи. Много колективи си извоюваха име на образец на социалистическо трудолюбие, множат се примерите на трудов героизъм, на всеотдайност и творчество в труда, с които е изпълнено ежедневието на окръга. Днес в различните отрасли на икономиката на окръга се трудят 12 герои на социалистическия труд, повече от 2600 орденоносци, 172 многомашинннички, над 4000 рационализатори и новатори. Гордост за нас са прославените миньорски бригади на героя на социалистическия труд Минчо Папазчиков, която работи на прокопаването на тунел „Витиня", и на Генчо Генчев от меднообогатителния комбинат „Елаците", поставили национални рекорди. Трудовата армия на окръга се гордее с 15-те текстилки от „Самоковска комуна", „Рилски лен" и „Борис Хаджисотиров" — Самоков и фабрика „Димитър Милчев" — Ихтиман, които вече работят по плана си за осмата петилетка. Нараства броят на първичните партийни организации (бихме посочили за пример комбината за автобуси „Чавдар" — Ботевград, завод „Младен Стоянов" — Елин Пелин, аграрно-промишлените комплекси от Костенец и Ботевград и други), които поставят в центъра на трудовото възпитание усвояването на челния опит, всестранното усъвършенствуване организацията на труда на всяко работно място, масовото и творческото приложение на националните и местните почини и инициативи, опират се на опита на първенците, активно ги включват във възпитателната работа с останалите работници. В живота на първичните партийни организации от промишлеността, строителството и селското стопанство все повече се утвърждават ритуалите — за отчитане на съревнованието, при приемане на нови работници, по случай професионалните празници, чествувания на дългогодишни работници и други със силно емоционално и възпитателно въздействие. За пример в това отношение могат да се посочат пър-

Digitized by Google

вичните партийни организации към медодобивния комбинат „Г. Дамянов“, завод „Магнит“ — Годеч, строително управление „Автомагистрали“ и др.

В богатия арсенал от форми и методи на идеологическото въздействие първичните партийни организации все по-голямо внимание отделят на индивидуалната политическа работа с хората. В изпълнение указанията на др. Тодор Живков, дадени на срещата му с бюрото на окръжния комитет на БКП през 1974 година, бяха утвърдени основни насоки за усъвършенстване организацията, съдържанието и ръководството на индивидуалната работа, в резултат на което в последните години тя значително се подобри. Партийните комитети и първичните партийни организации в Ботевград, Годеч, Сливница, Елин Пелин, Правец, Джурово и други все по-успешно използват индивидуалната политическа работа с хората за издигане на отговорността, политическата съзнателност и творческата активност на комунистите и трудещите се. Предстои ни да преодолеем недостатъците в индивидуалната работа сред животновъдите, механизаторите, строителите.

Като успешна форма на индивидуалната работа с хората все повече се утвърждава наставническото движение. Сега около 1500 опитни и авторитетни работници и преки ръководители предават своя професионален и житейски опит на повече от 2000 младежи и девойки. В редица трудови колективи, като завод „Република“ — Своге, Комбината за полупроводникова техника — Ботевград, фабрика „Тодор Доков“ — Етрополе и др. са изградени съвети на наставниците, които работят добре. Широко разпространение получи призивът на орденоносците от Ботевград „Всеки първенец и орденоносец — наставник“. За по-нататъшното разширяване на наставническото движение и популяризиране опита на най-добрите наставници допринесе проведената окръжна среща на наставниците.

Ние си даваме сметка, че положителните резултати, за които стана дума, съвсем не се отнасят в еднаква степен за всички първични партийни организации.

В много случаи най-бедна, еднообразна и откъсната от живота е идейно-възпитателната работа именно на първичните партийни организации в изоставащите предприятия, където необходимостта от жива ежедневна работа с хората е най-голяма. Често пъти неблагоприятните обективни условия и фактори се използват като оправдание за пасивността и бездействието. В други случаи партийните бюра се задоволяват с ролята на пасивни наблюдатели и регистратори на съществуващото положение в трудовите колективи, докато следва да се превърнат в борци за неговото изменение и усъвършенстване. В механизмите, чрез които се осъществява организираното идеологическо въздействие на ППО върху производствените и социалните функции на трудовите колективи, не е постигната необходимата съгласуваност, която да осигури умножаващ се ефект от всяко идеологическо мероприятие и от цялостната идейно-възпитателна работа. На много места съдържанието, формите, методите, качеството на провежданите идеологически мероприятия и инициативи не отговарят на потребностите и изискванията на колектива и личността, не отразяват динамиката и сложността на проблемите, които трябва да се решават. Не винаги разяснителната работа е навременна и съобразена със създадената социално-психическа атмосфера, често пъти тя закъснява, вместо да изпреварва събитията или недостатъчно отчита конкретните условия и задачи.

Една част от първичните партийни организации не реализират достатъчно пълно своите функции на политически авангард, нямат ясна концепция за развитието на колектива, който ръководят, примиряват

Digitized by Google

се със застоя, консерватизма и рутината. Те не са изградили система за постоянно изучаване настроенията на хората, интересите им, техните предложения и виждания, не насърчават творческото и критичното мислене, не използват пълноценно знанията, опита и авторитета на първенците, челниците, специалистите.

Независимо от положителните резултати не можем да приемем също така, че във всички първични партийни организации е завършен докрай преходът от количествените към качествените критерии при организацията и оценката на идеологическата им дейност.

Наблюдават се големи различия в отделните първични партийни организации от един и същи район, отрасъл и дори предприятие по отношение качеството на идеологическата им дейност и в същото време известно „стандартизиране" на тази дейност, що се отнася до нейното съдържание, форми и средства. Забравят се думите на Калинин: „Възпитанието на хората не търпи никакъв шаблон, дори и хубав".

Не малко от слабостите в идейно-възпитателната работа на ППО са пряко отражение и резултат на слабостите в нейното партийно ръководство от страна на окръжния, градските и общинските партийни комитети. Не навсякъде и не винаги това ръководство е достатъчно конкретно. Ниска е на редица места взискателността, принизени са критериите за ефективност. При разработването и обсъждането на идеологическите проблеми в партийните комитети не винаги достатъчно добре се открояват мястото и ролята на първичните партийни организации за тяхното решаване.

* * *

Сега усилията на идеологическия фронт в окръга са насочени към една главна цел — неуморно, страстно и убедително да разяснява и разкрива смисъла и кардиналното значение на решенията на Националната партийна конференция за усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, да очертава мястото, ролята и отговорността на всеки ръководител, комунист и трудещ се в борбата за тяхното изпълнение.

ОТДЕЛ «ПРОПАГАНДА И АГИТАЦИЯ»

Въздействието на отдел „Пропаганда и агитация" върху съдържанието, формите и качеството на идеологическия живот в Софийската окръжна партийна организация се осъществява посредством няколко основни дейности, тясно свързани помежду си. На първо място това е дейността по разработването на концепции, прогнози, програми, насоки, мероприятия и конкретни планове, засягащи цялата идеологическа дейност или отделни нейни направления. Голяма част от тези разработки се утвърждават от бюрото на окръжния комитет на Партията. По своя характер и съдържание те конкретизират поставените от Централния комитет на Партията задачи пред идеологическия фронт и до голяма степен определят границите, конкретното съдържание и насочеността на идеологическата работа на партийните комитети и организации от окръга.

Друга важна дейност на отдела, придобила през последните годи-

Digitized by Google

ни по-голямо значение, е изучаването и обобщаването на идеологическата практика в окръга.

Ефективното осъществяване на тези две функции е в тясна зависимост от конкретната помощ и от контролните мероприятия, оказвани на партийните комитети и организации, на ръководствата на обществените организации и останалите идеологически звена на територията на окръга, за преустройството на идеологическата им дейност и издигането ѝ до равнището на партийните изисквания. От особена важност за повишаване ефективността на партийното ръководство на идеологическия процес е всички функции на отдела да се разгръщат и осъществяват хармонично и едновременно. По същество това означава да се приложи комплексният подход в организацията и ръководството на идеологическата дейност. Досегашният ни опит показва, че много нерешени проблеми и слабости в идеологическата работа са резултат именно на нарушеното равновесие между различните направления и съставки. Затова една от постоянните ни грижи е да обхванем целия комплекс от идеологически проблеми. Този подход започва още с **планирането.** Цялата дейност на отдела се осъществява на основата на перспективен комплексен план, който обхваща периода от конференция до конференция и шестмесечни оперативни планове. Перспективният план на отдела е документ, който синтезира творческите търсения, опита и вижданията на ръководството на отдела и неговите сътрудници за характера и съдържанието на дейността през един определен период. Разработването му е колективно дело на всички работници на отдела и минава през няколко етапа. Особено голямо значение отдаваме на задълбоченото изучаване на партийните документи, в които са фиксирани определящите, основни проблеми и задачи за всеки период. В това отношение сме улеснени, защото перспективният план се разработва обикновено след важни партийни форуми, каквито бяха XI конгрес на Партията и Националната партийна конференция.

При планиране на работата си за следващия период правим преглед и анализ на досегашната дейност с оглед на създадената организация на труда и преценка за ефективността на приложения подход, стил и метод на работа на отдела и отделните му сектори. Така постъпихме при разработването на плана за 1978—1980 г. След окръжната конференция първата ни задача беше да дешифрираме и конкретизираме онези моменти в резолюцията, които засягат идеологическата дейност. След това на основата на направените разработки от всеки сектор бе съставен първият вариант на плана. Неговото обсъждане стана на специално заседание на отдела, в което участвува и първият секретар на окръжния комитет на Партията другарят Николай Дюлгеров.

В перспективния план освен основните задачи, мероприятия за тяхното изпълнение, въпросите за обсъждане в пленума, в бюрото на окръжния комитет на БКП и в отдела обособяваме и други раздели. Най-често в тези раздели са въпросите за проучване, разработка, експериментиране и **създаване на положителен опит,** както и въпросите за съвместното обсъждане и разработка с другите отдели.

Редица проблеми, поставени в плана на отдела, получават по-детайлна разработка в перспективните планове на дома за политическа просвета и секторите. Стремежът ни е при планирането да се открояват основните, възловите въпроси, да се проследява тяхното развитие във времето и се мобилизират всички ресурси, с които разполагаме, за тяхното решаване. На тези моменти обръщаме особено голямо внимание, защото наблюденията показват, че често между замисъла и реализирането на отделни идеи, инициативи, мероприятия се получава

Digitized by Google

значително разминаване. Случва се първоначалната идея да обеднее, вместо да се обогати.

Като пример за комплексен подход на отдела към един проблем може да се посочи дейността за активизирането и подобряването на индивидуалната политическа работа с хората. Още през 1975 г. отделът разработи и предложи за утвърждаване от бюрото на окръжния комитет на Партията „Основни насоки за усъвършенствуване съдържанието, организацията и ръководството на индивидуалната политическа работа с хората". Организирахме обучението на идеологическия актив по тези въпроси. По-късно проведохме окръжна научно-практическа конференция за ефективността на индивидуалната политическа работа, която обобщи натрупания опит в партийните комитети и организации от окръга. Материалите от конференцията бяха отпечатани и послужиха като основа за разговор и оценка на състоянието на индивидуалната работа в първичните партийни организации. Така с прякото участие на отдела и под неговото непосредствено ръководство този основен проблем на идеологическата работа беше изведен на преден план, стана важен и постоянен елемент от стила и метода на работа на партийните комитети и организации.

Отделът придоби значителен опит в методиката и методическото ръководство на идеологическата дейност. Обогати се издателската дейност на отдела. Започна редовното издаване на тримесечен бюлетин на дома за политическа просвета в обем от четири печатни коли, който популяризира опита на партийните комитети и организации, на пропагандистите и останалия идеологически актив от окръга. Съдържанието на бюлетина се планира за една година напред с цел да се осигури по-голяма последователност и системност в третирането на проблемите. Тазгодишният първи брой например бе изцяло посветен на ролята на идеологическата работа за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и подобряване плановото ръководство. Неотдавна издадохме специална брошура: „Прекият ръководител — организатор и ръководител на трудовия колектив", както и сборник с материали в помощ на участниците в окръжната научно-практическа конференция за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, заключителният етап на която се проведе през м. юни. Новото в случая е, че издаването на сборника предшествуваше самата конференция.

Значително място намират проблемите на **методиката в обучението на идеологическия актив.** Така миналата година проведохме социологическото изследване със секретарите и заместник-секретарите по идеологическите въпроси на ППО, за проучване тяхното мнение за ефективността и преустройството на идеологическата работа. Резултатите показаха, че почти всеки трети от тях преценява своята подготовка като недостатъчна и признава, че се нуждае от допълнително обучение. Това ни накара да преустроим дейността по обучението на идеологическия актив. За целта беше разработена цяла система, която се реализира успешно. Преди всичко разшири се обхватът на актива, подлежащ на обучение. Разработени бяха диференцирани годишни програми. С цел издигане качеството и практическата ефективност на учебния процес ангажирахме научни работници и специалисти. В редица партийни комитети като в градовете Елин Пелин, Средногорие, Етрополе и др. ежемесечно се обучават пропагандистите, заместник-секретарите на първичните партийни организации, отговарящи за идеологическата работа, а на два месеца — активите на първичните партийни организации. Работещите в местните средства за масова информация журналисти и радиопрограмни ръководители редовно запознаваме с актуалните проблеми на партийната политика. Организираме мероприя-

Digitized by Google

тия за повишаване на журналистическото им майсторство. Ежегодно провеждаме едноседмичен курс практикум с художниците от окръга, които участвуват в изработването на нагледната агитация.

Независимо от тези положителни промени все още не считаме, че въпросът за подготовката и обучението на идеологическия актив е решен окончателно. Даваме си сметка, че на редица места в това отношение се допускат компромиси, обучението се свежда до обикновен инструктаж; не винаги семинарите и сбирките се използват пълноценно за обмяна на положителния опит в идеологическата дейност; недостатъчно се обсъждат въпросите, които вълнуват актива.

Понеже става дума за работата с идеологическите кадри, с идеологическия актив, искам да подчертая, че този въпрос е постоянно на вниманието на ръководството на отдела. Прегледът за състоянието на идеологическите кадри, който извършихме в навечерието на последната окръжна отчетно-изборна конференция, ни даде достатъчно данни за размисъл и съвсем определено ни показа в каква насока трябва да се развива работата ни в бъдеще. Като имаме предвид, че при съвременните условия ефективната организация на идеологическата дейност изисква все по-разностранни знания и специална компетентност, съчетани с идейната убеденост, познаване на живота и творческо отношение към проблемите, в работата си с действуващите и резервни кадри на идеологическия фронт се стремим да развиваме именно тези качества.

Мястото, което отдел „Пропаганда и агитация“ заема в управлението на идеологическата работа, му отрежда важна и отговорна роля за изучаване и анализ на идеологическата практика в окръга, която е една от съществените предпоставки за повишаване научността в партийното ръководство на идеологическия процес. Ще се спра само на два момента от разностранната дейност на отдела в тази насока — конкретните социологически изследвания и комплексните проверки.

С цел да избегнем субективизма в оценката на идеологическата работа по решение на бюрото на ОК на БКП организирахме съвместно със сектор „Социологически“ представително социологическо проучване за ефективността на идеологическата работа в трудовия колектив, което ни позволи да получим един сравнително пълен и точен отговор за степента на нейното преустройство. По-късно със секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации по сходен въпросник бе проведено изследване. Чрез двете изследвания събрахме достатъчно информация за обсега и реалното въздействие на идеологическата работа върху трудовите колективи и отделната личност. Особено ценна е информацията, която получихме за непосредственото отношение и оценка на комунистите и трудещите се за идеологическата работа като цяло и за отделните й форми. Резултатите от двете изследвания използвахме широко при подготовката на пленума за ефективността на идейно-възпитателната работа на първичната партийна организация, обучението на актива, планирането на дейността на отдела.

Комплексните проверки, които организираме планомерно след XI партиен конгрес, са преди всичко средства за оказване конкретна помощ на партийните комитети и организации, но те позволяват също така да се вникне в съдържанието и технологията на идеологическия процес, да се разкрият обективните и субективните фактори, от които зависи успешното преустройство на идеологическата работа.

Както казах, комплексните проверки са съставна част от перспективните и оперативните планове на отдела. За всяка се разработва отделен организационен план и въпросник. Техен обект най-често са отделни основни направления на идеологическата работа като марк-

Digitized by Google

систко-ленинското образование, идеологическата работа за изпълнение решенията на XI партиен конгрес, а сега на Националната партийна конференция, индивидуалната политическа работа с хората, идеологическата работа сред животновъдите и т. н. Добър резултат дадоха и проверките за цялостната организация и ръководство на идеологическата работа на градските партийни организации в Етрополе, Ихтиман, Елин Пелин и Костенец. Освен работниците на отдела в тези проверки привличаме сътрудниците на идеологическите отдели на обществените организации, от научно-методическите съвети. При всяка проверка се стремим да обхванем колкото се може повече първични партийни организации, обикновено от една трета до половината от общия им брой. Крайният ефект от всяка проверка в голяма степен зависи от начина, по който се обобщават и споделят резултатите, изводите и препоръките. Ние практикуваме така: резултатите се обсъждат в отдел „Пропаганда и агитация" или в ръководството на съответната партийна и обществена организация, а често пъти с тях се запознават и секретарите на първичните партийни организации, отговорниците по идеологическата дейност, пропагандистите, т. е. активът, който на практика осъществява идеологическата работа.

Наша непрекъсната грижа е изучаването и разпространението на **положителния опит** в идеологическата работа и се стремим този процес да не протича стихийно, а организирано. Отделът разработи пълна програма по тези въпроси. Ние за пръв път разполагаме с такъв цялостен документ, в който конкретно е посочено по кои проблеми, какви срокове и по какъв начин ще се организира експерименталната работа и ще се популяризира изведеният опит. Освен това по всеки отделен проблем е разработен конкретен план съвместно със съответния партиен комитет, който съдържа няколко основни елемента: анализ на изходното състояние, работна хипотеза и конкретни мероприятия за усъвършенстуването на дейността, анализ на резултатите и накрая внедряване на създадения опит.

Под прякото ръководство на отдела се осъществява експеримент за комплексно решаване проблемите на идеологическата работа в 20 базови първични партийни организации от различни области на живота.

С голям интерес се посрещат ежегодните тридневни семинари с идеологическите кадри от окръга, съвещанията със завеждащите партийните кабинети, срещите на ръководството на окръжния комитет с най-добрите пропагандисти, които наред с другото служат и за обмяна и популяризиране на положителния опит.

Логично е да си зададем въпроса, **какъв е резонансът** на цялата тази дейност на отдела, какво е нейното реално въздействие върху ежедневната идеологическа работа на партийните комитети и организации? И нашият опит напълно потвърждава, че самите разработки и проучвания, колкото и съвременни, съдържателни и перспективни да са, не могат да доведат до реално преустройство на идеологическата работа, ако не се съчетаят с жива, ежедневна и конкретна работа с идеологическите кадри, с комунистите и всички трудещи се, ако тази работа не е неразделно свързана с проблемите на живота, с интересите и вълненията на хората.

Подготвителната работа за пленума по идеологическата работа на първичните партийни организации, многобройните проверки, наблюдения, срещи и разговори, които проведохме, недвусмислено сочат, че още много са неизползваните възможности за обогатяване, разнообразяване и насищане с актуално съдържание на идеологическата работа в първичните партийни организации и в трудовите колективи, за засилване нейната ефективност и реалния ѝ принос за изпълнение на насрещните планове в борбата за усъвършенстуване социалистическата орга-

Digitized by Google

тия за повишаване на журналистическото им майсторство. Ежегодно провеждаме едноседмичен курс практикум с художниците от окръга, които участвуват в изработването на нагледната агитация.

Независимо от тези положителни промени все още не считаме, че въпросът за подготовката и обучението на идеологическия актив е решен окончателно. Даваме си сметка, че на редица места в това отношение се допускат компромиси, обучението се свежда до обикновен инструктаж; не винаги семинарите и сбирките се използват пълноценно за обмяна на положителния опит в идеологическата дейност; недостатъчно се обсъждат въпросите, които вълнуват актива.

Понеже става дума за работата с идеологическите кадри, с идеологическия актив, искам да подчертая, че този въпрос е постоянно на вниманието на ръководството на отдела. Прегледът за състоянието на идеологическите кадри, който извършихме в навечерието на последната окръжна отчетно-изборна конференция, ни даде достатъчно данни за размисъл и съвсем определено ни показа в каква насока трябва да се развива работата ни в бъдеще. Като имаме предвид, че при съвременните условия ефективната организация на идеологическата дейност изисква все по-разностранни знания и специална компетентност, съчетани с идейната убеденост, познаване на живота и творческо отношение към проблемите, в работата си с действуващите и резервни кадри на идеологическия фронт се стремим да развиваме именно тези качества.

Мястото, което отдел „Пропаганда и агитация" заема в управлението на идеологическата работа, му отрежда важна и отговорна роля за изучаване и анализ на идеологическата практика в окръга, която е една от съществените предпоставки за повишаване научността в партийното ръководство на идеологическия процес. Ще се спра само на два момента от разностранната дейност на отдела в тази насока — конкретните социологически изследвания и комплексните проверки.

С цел да избегнем субективизма в оценката на идеологическата работа по решение на бюрото на ОК на БКП организирахме съвместно със сектор „Социологически" представително социологическо проучване за ефективността на идеологическата работа в трудовия колектив, което ни позволи да получим един сравнително пълен и точен отговор за степента на нейното преустройство. По-късно със секретарите и заместник-секретарите на първичните партийни организации по сходен въпросник бе проведено изследване. Чрез двете изследвания събрахме достатъчно информация за обсега и реалното въздействие на идеологическата работа върху трудовите колективи и отделната личност. Особено ценна е информацията, която получихме за непосредственото отношение и оценка на комунистите и трудещите се за идеологическата работа като цяло и за отделните ѝ форми. Резултатите от двете изследвания използвахме широко при подготовката на пленума за ефективността на идейно-възпитателната работа на първичната партийна организация, обучението на актива, планирането на дейността на отдела.

Комплексните проверки, които организираме планомерно след XI партиен конгрес, са преди всичко средства за оказване конкретна помощ на партийните комитети и организации, но те позволяват също така да се вникне в съдържанието и технологията на идеологическия процес, да се разкрият обективните и субективните фактори, от които зависи успешното преустройство на идеологическата работа.

Както казах, комплексните проверки са съставна част от перспективните и оперативните планове на отдела. За всяка се разработва отделен организационен план и въпросник. Техен обект най-често са отделни основни направления на идеологическата работа като марк-

Digitized by Google

систко-ленинското образование, идеологическата работа за изпълнение решенията на XI партиен конгрес, а сега на Националната партийна конференция, индивидуалната политическа работа с хората, идеологическата работа сред животновъдите и т. н. Добър резултат дадоха и проверките за цялостната организация и ръководство на идеологическата работа на градските партийни организации в Етрополе, Ихтиман, Елин Пелин и Костенец. Освен работниците на отдела в тези проверки привличаме сътрудниците на идеологическите отдели на обществените организации, от научно-методическите съвети. При всяка проверка се стремим да обхванем колкото се може повече първични партийни организации, обикновено от една трета до половината от общия им брой. Крайният ефект от всяка проверка в голяма степен зависи от начина, по който се обобщават и споделят резултатите, изводите и препоръките. Ние практикуваме така: резултатите се обсъждат в отдел „Пропаганда и агитация" или в ръководството на съответната партийна и обществена организация, а често пъти с тях се запознават и секретарите на първичните партийни организации, отговорниците по идеологическата дейност, пропагандистите, т. е. активът, който на практика осъществява идеологическата работа.

Наша непрекъсната грижа е изучаването и разпространението на **положителния опит** в идеологическата работа и се стремим този процес да не протича стихийно, а организирано. Отделът разработи пълна програма по тези въпроси. Ние за пръв път разполагаме с такъв цялостен документ, в който конкретно е посочено по кои проблеми, какви срокове и по какъв начин ще се организира експерименталната работа и ще се популяризира изведеният опит. Освен това по всеки отделен проблем е разработен конкретен план съвместно със съответния партиен комитет, който съдържа няколко основни елемента: анализ на изходното състояние, работна хипотеза и конкретни мероприятия за усъвършенстването на дейността, анализ на резултатите и накрая внедряване на създадения опит.

Под прякото ръководство на отдела се осъществява експеримент за комплексно решаване проблемите на идеологическата работа в 20 базови първични партийни организации от различни области на живота.

С голям интерес се посрещат ежегодните тридневни семинари с идеологическите кадри от окръга, съвещанията със завеждащите партийните кабинети, срещите на ръководството на окръжния комитет с най-добрите пропагандисти, които наред с другото служат и за обмяна и популяризиране на положителния опит.

Логично е да си зададем въпроса, **какъв е резонансът** на цялата тази дейност на отдела, какво е нейното реално въздействие върху ежедневната идеологическа работа на партийните комитети и организации? И нашият опит напълно потвърждава, че самите разработки и проучвания, колкото и съвременни, съдържателни и перспективни да са, не могат да доведат до реално преустройство на идеологическата работа, ако не се съчетаят с жива, ежедневна и конкретна работа с идеологическите кадри, с комунистите и всички трудещи се, ако тази работа не е неразделно свързана с проблемите на живота, с интересите и вълненията на хората.

Подготвителната работа за пленума по идеологическата работа на първичните партийни организации, многобройните проверки, наблюдения, срещи и разговори, които проведохме, недвусмислено сочат, че още много са неизползваните възможности за обогатяване, разнообразяване и насищане с актуално съдържание на идеологическата работа в първичните партийни организации и в трудовите колективи, за засилване нейната ефективност и реалния ѝ принос за изпълнение на насрещните планове в борбата за усъвършенстване социалистическата орга-

Digitized by Google

низация на труда и възпитанието на социалистическата личност.

Идеологическата работа следва да бъде най-интензивна, най-активна там, където протичат най-активните процеси на стопанския и обществено-политическия живот. Миналата година идеологическият актив помогна според нас твърде успешно в организацията и провеждането на лятната кампания. И тази година след окръжното съвещание по проблемите и задачите в селското стопанство, което с голяма тревога откри съществуващите слабости в конкретната работа с хората, отделът „Пропаганда и агитация" разработи свои конкретни мероприятия за идеологическото обезпечаване на лятната кампания. Проведохме съвещания с идеологическите активи по райони на аграрно-промишлените комплекси. Използвайки съветския опит, отпечатахме разнообразни призивни и нагледни материали: трудови визитки, благодарствени писма, временни поръчения, тревоги, лозунги. Разпределихме работниците на отдела за конкретно участие и помощ в организирането на идеологическата работа, която по нашия замисъл трябва да стигне до всеки участник в лятната кампания. Прекият резултат е активизирането на конкретната идеологическа работа с механизаторите, трудовите колективи и по местоживеене, по-добрата организация на социалистическото съревнование, увеличаването на сменността, създадената мобилизация и готовност за срочното и качествено изпълнение на задачите.

Сега отдел „Пропаганда и агитация" мобилизира целия идеологически актив в борбата на окръжната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция, за всестранно усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

Васил МИЛУШЕВ
зав. отдел „Пропаганда и агитация" на ОК на БКП — София

УСКОРИТЕЛ НА ТРУДОВАТА АКТИВНОСТ

Девизът на петилетката „Ефективност и качество — качество и ефективност" за идеологическата работа има два аспекта—ефективност и качество на самата идеологическа работа и оказване на максимално влияние за повишаване ефективността и качеството на изпълнението на производствените програми в предприятията. Това предполага осигуряване на комплексен подход в организацията и ръководството на идеологическите процеси от градския комитет на Партията в Самоков, насочване на всички страни и форми на идеологическата дейност към повишаване политическата съзнателност и трудовата активност на трудещите се.

Ако вземем добре организираната система за пропаганда на марксизма-ленинизма, ще видим, че тя вече е тясно свързана с практиката на социалистическото строителство. В Самоков има традиции за постоянни грижи за подбора, обучението и квалификацията на пропагандистките кадри, признание и уважение на техния труд (над 50% от тях са стопански ръководители, с дългогодишен стаж, с добра теоретическа и методическа подготовка) за конкретна помощ на градския комитет при изграждането на звената, избора на дисциплината върху основата на дългосрочна перспективна програма. Има база за по-

Digitized by Google

вишаване на икономическите знания — за активното и творческото участие в трудовия процес са изградените главно в промишлеността 81 звена за икономически знания в Партията, Комсомола и профсъюзите. Практическите занятия, проучванията, обмяната на положителния опит и прилагането на съвременни активни форми помагат на участниците по-задълбочено, самостоятелно да се подготвят, да се търсят пътища за конкретизация на общонародните задачи и теоретическите постановки в практиката.

Приносът на партийната пропаганда за изпълнение на стопанските задачи ярко се очерта по време на изучаването на Докладната записка на др. Тодор Живков. Новите теоретически и практически положения в този партиен документ, разгледани в най-тясна връзка със състоянието на проблемите в отделните колективи, внесе изменение в мисленето и подхода за решаване на задачите в областта на икономиката, даде да се разбере, че е наложителна нова организация на труда. В колективите веднага се почувствува оживление и дните през декември 1977 г. наистина бяха ударни дни. Започна да се налага необходимостта от бригадна организация на труда, от поемане на по-напрегнати обещания. Всички следващи занятия независимо от дисциплината съдържаха елементи от ефективния заряд за ускореното развитие на нашата страна — Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро. Това позволи на заключителните занятия по-голяма част от звената да поставят като основна тема проблемите на Националната партийна конференция. Богатството от идеи подсказа много неразкрити резерви в нашите колективи и на самите занятия се оформяха предложения, които ще помогнат по-бързо и с по-голям ефект да се решат редица въпроси. Почти всички звена в промишлеността в теоретико-практически аспект разглеждаха въпросите за организацията на труда, планирането, съревнованието и ролята на субективния фактор. За практическото занятие на школа във ВТК „Самоковска комуна" бе поставена задача участниците да направят предложения за по-пълно използване на производствените мощности. Много от предложенията за трудови ресурси, за подобрени технологии залегнаха в инженерните проекти за 1979 г. и мероприятията за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Предложения за квалификацията на основната част от работниците направиха в завод „Владо Георгиев", тъй като тук предстои разширяване на завода. Заключителното занятие в народната банка премина по темата „Ролята на банката за усъвършенствуване социалистическата организация на труда". На заключителните занятия звената във фабрика „Борис Хаджисотиров" направиха редица предложения по въвеждането на колективните форми на труда и разширяването на многомашинното обслужване.

Подготовката за следващата учебна година извършваме още сега и изискваме в личните творчески планове на пропагандистите да се включва още една графа — предложения за усъвършенствуване организацията на труда, която да се попълва след всяко занятие. Градският комитет два пъти през учебната година ще направи преглед на тези предложения и получения ефект от реализирането им.

Анализираме ли действеността на идеологическата работа например при подготвянето на социално-икономическите програми, тяхното приемане и борбата за изпълнението им, ще видим колко различна е тя отпреди няколко години. На първо място много силно се откроява ръководството на първичните партийни организации по тези основни направления в делата на производствените колективи. При разработването на инженерните проекти, приемането на плановете, на събранията по смени, секции и бригади се наблюдава по-голяма активност и критичност към обсъжданите показатели. За това допринася и

Digitized by Google

фактът, че в някои колективи предварително писмено са направили предложения всички специалисти и низови ръководители, активисти и първенци и те отстояват тяхното включване. Плановете в по-голямата си част се превръщат в дело на колективите и те воюват за тяхното реализиране. Гордост за работническата класа в Самоков е, че тя не познава неизпълнение на годишните планове. Петилетки и години наред трудещите се първи в окръга рапортуват пред Партията за предсрочното им изпълнение.

Ускорител в борбата за преизпълнение на партийния девиз „Ефективност и качество — качество и ефективност" е социалистическото съревнование. Съвсем наскоро градският комитет на Партията свика съвещание по новите изисквания в социалистическото съревнование. На всички колективи е оказана конкретна помощ за усъвършенстването му. Самоков е град с традиции в съревнованието. Сега те само се обогатяват. Интерес представлява общоградското съревнование, което се отчита всяко тримесечие. Вече осма година най-високото отличие за първенците в труда — знамето на град Одинцово, подарено ни от градския комитет на КПСС в чест на 60-годишнината на Самоковската комуна, се връчва тържествено всяко тримесечие на колектива, изпълнил плана по всички показатели. За този свят символ на българо-съветската дружба борбата винаги е оспорвана. Завоювалите го веднъж, мъчно се разделят с него: с труда си го пазят.

Миналата година градският комитет свика пленум на тема „Партийното ръководство на съревнованието — решаващо условие за неговото развитие и усъвършенстване". Този въпрос неедкократно е разглеждан и от бюрото на комитета. Стремежът ни е винаги в договорите между отделните бригади, смени, цехове и предприятия да намират задължително отражение качествените показатели. Можем определено да кажем, че сега съревнованието конкретно се свързва с икономията на суровини и материали, производството на висококачествена продукция, увеличаване сменността и използваемостта на машините, реконструкцията и модернизацията, рационализаторската дейност, утвърждава се все повече състезателният елемент. За големи годишнини, каквато бе 60-годишният юбилей на Октомврийската революция, учредяваме юбилейни знамена и юбилейни флагчета. Широка популярност получи инициативата за „червените престилки" и „червените забрадки" като форма за морално стимулиране на първенците и признание за техния труд.

На заседанието си през април бюрото на градския комитет на Партията обсъди доклад от партийния секретар на ВТК „Самоковска комуна" за „Ролята на социалистическото съревнование за възпитаване на комунистически добродетели в членовете на колектива". Изводът беше: пътят за решаването на този въпрос е засилването на моралните критерии в системата за съревнованието и бригадната организация на труда. Взаимопомощта и уважението към другарите, с които се работи, готовността да се застава на работно място, където отсъствува член на бригадата, дружбата вън от предприятието — ето кое сега налага да разчитаме най-много на тази форма на организация на труда.

Години наред градският комитет на Партията провежда системна политическа работа с рационализаторите. Техните постижения широко се популяризират. В началото на всяка година бюрото свиква среща с рационализаторите. На нея се отчита приносът им за изпълнение на плана и се поемат обещания. По петилетки — като се започне от петата, се учредява рационализаторски фонд, който представлява икономическия ефект от внедрени рационализации. За рационализаторския фонд за седмата петилетка бяха обещали сумата 1 300 000 лв. През май рационализаторите обсъдиха своята дейност в светлина-

Digitized by Google

та на Доклада и Тезисите на Националната партийна конференция и прецениха, че даденото обещание ще изпълнят до края на годината. Основание за това има, защото само през 1976 и 1977 г. общо от 186 рационализаторски предложения е реализиран икономически ефект за 917 000 лв. Чувството за отговорност за свой дял в изпълнение на стопанските задачи у нашите рационализатори е голямо. Техният пример на винаги търсещи печели нови и нови последователи и нагледно показва как се работи, когато съзнаваш, че предприятието е твое. Движението на рационализаторите е най-непопулярно сред работниците в АПК. Сега засилваме вниманието си към тях.

Индивидуалната и масово-политическата работа спомогнаха в някои от заводите да се извършва с успех модернизацията и реконструкцията. Във ВТК „Самоковска комуна" и завод „Владо Георгиев" агитаторите разговаряха с всеки работник. След приключване на смяната работниците — мъже и жени, отиваха на строителната площадка, работеха по монтирането на машините и мощностите бяха приведени в действие във ВТК „Самоковска комуна" с 45 дни предсрочно, а новото производство в завод „Владо Георгиев" беше усвоено три месеца по-рано. В града няма предприятие, което да не извършва реконструкция и модернизация и да не спазва пусковите срокове.

Широк прием в текстилните предприятия намери починът на многомашинното обслужване, по него сега работят над 150 работнички. Девет от тях изпълниха петилетния си план на 31. XII. 1977 година и сега работят по плана си за осмата петилетка. Йорданка Георгиева, Дафинка Караджичкова и Любка Саулова бяха наградени с орден „Трудова слава". За популяризиране техните трудови постижения, за издигане на обществения им престиж в. „Самоковска комуна" извърши не малко. Нашите многомашинници заемат място в къта за трудовата слава, те се канят много често на комсомолски и пионерски сборове, предоставя им се трибуна на големи общоградски мероприятия. Подпомогнахме ги да излязат с призив на многомашинничките, утвърждаваме ги като общественици. Първите многомашиннички са членове на градския комитет на Партията, една от тях е окръжен съветник, беше избрана и за делегат на Националната конференция.

В градската партийна организация се полагат грижи за обогатяване на формите за масово-политическа работа за изпълнение на стопанските задачи. Провеждат се вечери и срещи с първенците, правят се портрети на първенците по местоживеене. Утвърждават се нови трудови ритуали за приемане на млади работници и изпращане в пенсия. Празниците на отделните професии минават с голям емоционален ефект. Традиционният събор на първенците, който правим всяка година през август, се очаква с интерес и за него се организират трудови дни и месеци.

Идеологическата работа на градската партийна организация е насочена към мобилизирането на трудовите колективи в борбата за изпълнение девиза за седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност". Тя вече намира своето място в реализирането на Тезисите на Националната партийна конференция за усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Кадрите на идеологическия фронт съзнават, че сега преустройството трябва да върви в направление — утвърждаване у трудещите се качества на висока организираност и дисциплина, остър усет към новото, чувство за отговорност за поетото дело, непримиримост към слабостите и недостатъците в работата.

Катя ДАМЯНОВА
секретар на ГК на БКП — Самоков

Digitized by Google

фактът, че в всеки колектив предварително писмено са направили предложения всички специалисти и живеят ръководители, активисти и пъзвенци и те отстояват техните становища. Плановете в по-голямата си част се превръщат в дело на колективите и те влияят за тяхното реализиране. Гордост за работническата класа в Самоков е, че тя не позволява невъпълнение на поетите планове. Петилетки и години наред трудещите се първи в страната рапортуват пред Партията за предсрочното им изпълнение.

Интересът в борбата за прецизиране на партийния девиз „Ефективност и качество — качество и ефективност" е социалистическото съревнование. Съвсем наскоро градският комитет на Партията свика съвещание по въпроси относно в социалистическото съревнование. На всички колективи е оказана конкретна помощ за усъвършенстването му. Самоков е град с традиции в съревнованието. Сега те само се обогатяват. Интересно представлява общоградското съревнование, което се отличава всяко тримесечие. Вече осма година най-високото отличие за пъзвенците в труда — знамето на град. Единство, подарено ни от градския комитет на ЦПСС в чест на 60-годишнината на Самоковската комуна, се връчва тържествено всяко тримесечие на колектива, изпълнил плана по всички показатели. За този свят символ на българо-съветската дружба борбата винаги е оспорвана. Завоювалите го веднъж, мъчно се разделят с него: с труда си го пазят.

Миналата година градският комитет свика пленум на тема „Партийното ръководство на съревнованието — решаващо условие за неговото развитие и усъвършенстване". Този въпрос неедноократно е разглеждан и от бюрото на комитета. Стремежът ни е винаги в договорите между отделните бригади, смени, цехове и предприятия да намират задължително отражение качествените показатели. Можем определено да кажем, че сега съревнованието конкретно се свързва с икономията на суровини и материали, производството на висококачествена продукция, увеличаване сменността и използваемостта на машините, реконструкцията и модернизацията, рационализаторската дейност, утвърждава се все повече състезателният елемент. За големи годишнини, каквато бе 60-годишният юбилей на Октомврийската революция, учредяваме юбилейни знамена и юбилейни флагчета. Широка популярност получи инициативата за „червените престилки" и „червените забрадки" като форма за морално стимулиране на пъзвенците и признание за техния труд.

На заседанието си през април бюрото на градския комитет на Партията обсъди доклад от партийния секретар на ВТК „Самоковска комуна" за „Ролята на социалистическото съревнование за възпитаване на комунистически добродетели в членовете на колектива". Изводи от бъдещ: пътят за решаването на този въпрос е засилването на моралните критерии в системата за съревнованието и бригадната организация на труда. Взаимопомощта и уважението към другарите, с които се работи, готовността да се застава на работно място, където отсъствуващ член на бригадата, дружбата вън от предприятието — ето кои сега палата да разчитаме най-много на тази форма на организация на труда.

Години наред градският комитет на Партията провежда системна политическа работа с рационализаторите. Техните постижения широко се популяризират. В началото на всяка година бюрото свиква среща с рационализаторите. На нея се отчита приносът им за изпълнение на плана и се поемат обещания. По петилетки — като се започне от петата, се учредява рационализаторски фонд, който представлява икономическия ефект от внедрени рационализации. За рационализаторския фонд за седмата петилетка бяха обещали сумата 1 300 000 лв. Но и най рационализаторите обединяха своята дейност в светлина-

Digitized by Google

та на Доклада и Тезисите на Националната партийна конференция и прецениха, че даденото обещание ще изпълнят до края на годината. Основание за това има, защото само през 1976 и 1977 г. общо от 186 рационализаторски предложения е реализиран икономически ефект за 917 000 лв. Чувството за отговорност за свой дял в изпълнение на стопанските задачи у нашите рационализатори е голямо. Техният пример на винаги търсещи печели нови и нови последователи и нагледно показва как се работи, когато съзнаваш, че предприятието е твое. Движението на рационализаторите е най-непопулярно сред работниците в АПК. Сега засилваме вниманието си към тях.

Индивидуалната и масово-политическата работа спомогнаха в някои от заводите да се извършва с успех модернизацията и реконструкцията. Във ВТК „Самоковска комуна" и завод „Владо Георгиев" агитаторите разговаряха с всеки работник. След приключване на смяната работниците — мъже и жени, отиваха на строителната площадка, работеха по монтирането на машините и мощностите бяха приведени в действие във ВТК „Самоковска комуна" с 45 дни предсрочно, а новото производство в завод „Владо Георгиев" беше усвоено три месеца по-рано. В града няма предприятие, което да не извършва реконструкция и модернизация и да не спазва пусковите срокове.

Широк прием в текстилните предприятия намери починът на многомашинното обслужване, по него сега работят над 150 работнички. Девет от тях изпълниха петилетния си план на 31. XII. 1977 година и сега работят по плана си за осмата петилетка. Йорданка Георгиева, Дафинка Караджичкова и Любка Саулова бяха наградени с орден „Трудова слава". За популяризиране техните трудови постижения, за издигане на обществения им престиж в. „Самоковска комуна" извърши не малко. Нашите многомашинници заемат място в къта за трудовата слава, те се канят много често на комсомолски и пионерски сборове, предоставя им се трибуна на големи общоградски мероприятия. Подпомогнахме ги да излязат с призив на многомашинничките, утвърждаваме ги като общественици. Първите многомашинници са членове на градския комитет на Партията, една от тях е окръжен съветник, беше избрана и за делегат на Националната конференция.

В градската партийна организация се полагат грижи за обогатяване на формите за масово-политическа работа за изпълнение на стопанските задачи. Провеждат се вечери и срещи с първенците, правят се портрети на първенците по местоживеене. Утвърждават се нови трудови ритуали за приемане на млади работници и изпращане в пенсия. Празниците на отделните професии минават с голям емоционален ефект. Традиционният събор на първенците, който правим всяка година през август, се очаква с интерес и за него се организират трудови дни и месеци.

Идеологическата работа на градската партийна организация е насочена към мобилизирането на трудовите колективи в борбата за изпълнение девиза за седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност". Тя вече намира своето място в реализирането на Тезисите на Националната партийна конференция за усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Кадрите на идеологическия фронт съзнават, че сега преустройството трябва да върви в направление — утвърждаване у трудещите се качества на висока организираност и дисциплина, остър усет към новото, чувство за отговорност за общото дело, непримиримост към слабостите и недостатъците в работата.

Катя ДАМЯНОВА
секретар на ГК на БКП — Самоков

Digitized by Google

фактът, че в някои колективи предварително писмено са направили предложения всички специалисти и низови ръководители, активисти и първенци и те отстояват тяхното включване. Плановете в по-голямата си част се превръщат в дело на колективите и те воюват за тяхното реализиране. Гордост за работническата класа в Самоков е, че тя не познава неизпълнение на годишните планове. Петилетки и години наред трудещите се първи в окръга рапортуват пред Партията за предсрочното им изпълнение.

Ускорител в борбата за преизпълнение на партийния девиз „Ефективност и качество — качество и ефективност" е социалистическото съревнование. Съвсем наскоро градският комитет на Партията свика съвещание по новите изисквания в социалистическото съревнование. На всички колективи е оказана конкретна помощ за усъвършенстването му. Самоков е град с традиции в съревнованието. Сега те само се обогатяват. Интерес представлява общоградското съревнование, което се отчита всяко тримесечие. Вече осма година най-високото отличие за първенците в труда — знамето на град Одинцово, подарено ни от градския комитет на КПСС в чест на 60-годишнината на Самоковската комуна, се връчва тържествено всяко тримесечие на колектива, изпълнил плана по всички показатели. За този свят символ на българо-съветската дружба борбата винаги е оспорвана. Завоювалите го веднъж, мъчно се разделят с него: с труда си го пазят.

Миналата година градският комитет свика пленум на тема „Партийното ръководство на съревнованието — решаващо условие за неговото развитие и усъвършенстване". Този въпрос неедкократно е разглеждан и от бюрото на комитета. Стремежът ни е винаги в договорите между отделните бригади, смени, цехове и предприятия да намират задължително отражение качествените показатели. Можем определено да кажем, че сега съревнованието конкретно се свързва с икономията на суровини и материали, производството на висококачествена продукция, увеличаване сменността и използваемостта на машините, реконструкцията и модернизацията, рационализаторската дейност, утвърждава се все повече състезателният елемент. За големи годишнини, каквато бе 60-годишният юбилей на Октомврийската революция, учредяваме юбилейни знамена и юбилейни флагчета. Широка популярност получи инициативата за „червените престилки" и „червените забрадки" като форма за морално стимулиране на първенците и признание за техния труд.

На заседанието си през април бюрото на градския комитет на Партията обсъди доклад от партийния секретар на ВТК „Самоковска комуна" за „Ролята на социалистическото съревнование за възпитаване на комунистически добродетели в членовете на колектива". Изводът беше: пътят за решаването на този въпрос е засилването на моралните критерии в системата за съревнованието и бригадната организация на труда. Взаимопомощта и уважението към другарите, с които се работи, готовността да се застава на работно място, където отсъствува член на бригадата, дружбата вън от предприятието — ето кое сега налага да разчитаме най-много на тази форма на организация на труда.

Години наред градският комитет на Партията провежда системна политическа работа с рационализаторите. Техните постижения широко се популяризират. В началото на всяка година бюрото свиква среща с рационализаторите. На нея се отчита приносът им за изпълнение на плана и се поемат обещания. По петилетки — като се започне от петата, се учредява рационализаторски фонд, който представлява икономическия ефект от внедрени рационализации. За рационализаторския фонд за седмата петилетка бяха обещали сумата 1 300 000 лв. През май рационализаторите обсъдиха своята дейност в светлина-

Digitized by Google

та на Доклада и Тезисите на Националната партийна конференция и прецениха, че даденото обещание ще изпълнят до края на годината. Основание за това има, защото само през 1976 и 1977 г. общо от 186 рационализаторски предложения е реализиран икономически ефект за 917 000 лв. Чувството за отговорност за свой дял в изпълнение на стопанските задачи у нашите рационализатори е голямо. Техният пример на винаги търсещи печели нови и нови последователи и нагледно показва как се работи, когато съзнаваш, че предприятието е твое. Движението на рационализаторите е най-непопулярно сред работниците в АПК. Сега засилваме вниманието си към тях.

Индивидуалната и масово-политическата работа спомогнаха в някои от заводите да се извършва с успех модернизацията и реконструкцията. Във ВТК „Самоковска комуна" и завод „Владо Георгиев" агитаторите разговаряха с всеки работник. След приключване на смяната работниците — мъже и жени, отиваха на строителната площадка, работеха по монтирането на машините и мощностите бяха приведени в действие във ВТК „Самоковска комуна" с 45 дни предсрочно, а новото производство в завод „Владо Георгиев" беше усвоено три месеца по-рано. В града няма предприятие, което да не извършва реконструкция и модернизация и да не спазва пусковите срокове.

Широк прием в текстилните предприятия намери починът на многомашинното обслужване, по него сега работят над 150 работнички. Девет от тях изпълниха петилетния си план на 31. XII. 1977 година и сега работят по плана си за осмата петилетка. Йорданка Георгиева, Дафинка Караджичкова и Любка Саулова бяха наградени с орден „Трудова слава". За популяризиране техните трудови постижения, за издигане на обществения им престиж в. „Самоковска комуна" извърши не малко. Нашите многомашинници заемат място в къта за трудовата слава, те се канят много често на комсомолски и пионерски сборове, предоставя им се трибуна на големи общоградски мероприятия. Подпомогнахме ги да излязат с призив на многомашинничките, утвърждаваме ги като общественици. Първите многомашиннички са членове на градския комитет на Партията, една от тях е окръжен съветник, беше избрана и за делегат на Националната конференция.

В градската партийна организация се полагат грижи за обогатяване на формите за масово-политическа работа за изпълнение на стопанските задачи. Провеждат се вечери и срещи с първенците, правят се портрети на първенците по местоживеене. Утвърждават се нови трудови ритуали за приемане на млади работници и изпращане в пенсия. Празниците на отделните професии минават с голям емоционален ефект. Традиционният събор на първенците, който правим всяка година през август, се очаква с интерес и за него се организират трудови дни и месеци.

Идеологическата работа на градската партийна организация е насочена към мобилизирането на трудовите колективи в борбата за изпълнение девиза за седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност". Тя вече намира своето място в реализирането на Тезисите на Националната партийна конференция за усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Кадрите на идеологическия фронт съзнават, че сега преустройството трябва да върви в направление — утвърждаване у трудещите се качества на висока организираност и дисциплина, остър усет към новото, чувство за отговорност за поетото дело, непримиримост към слабостите и недостатъците в работата.

Катя ДАМЯНОВА
секретар на ГК на БКП — Самоков

Digitized by Google

В НЕРАЗДЕЛНО ЕДИНСТВО

Над пет хиляди строители „пътуват“ с километрите на автомагистралите „Хемус“ и „Тракия“ към морето. „Пътуват“ под вятър и дъжд, пек и студ, в непрекъсната битка с природата и със себе си и зад тях остават белите артерии на пътните платна. До края на тази петилетка, в която изпълнението на националната програма за изграждането на автомагистралния пръстен на родината е съсредоточена в Софийски окръг, те трябва да достигнат до Ботевград и Пазарджик и към 1980 година да създадат условия за изграждането на 100 километра годишно автомагистрален път. Такава е задачата. Към нейното изпълнение насочва ударната сила на колективите общостроителната партийна организация на автомагистралите. Партийната организация се роди заедно с автомагистралното строителство в окръга и динамичното ежедневие, практиката подсказаха на първичните партийни организации пътищата за повишаването на ефективността от нейната идеологическа работа — постигане на единство в идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание, като се отчитат особеностите на колективите. А те са твърде различни според характера на труда. Наред с пътните строители — булдозеристи, машинисти, шофьори и т. н., работят мостостроители. В участъците на автомагистралата „Хемус“ се изграждат 7250 м, а по автомагистрала „Тракия“ 3594 м големи мостови съоръжения — виадукти. По автомагистрала „Хемус“ израства и най-високият у нас — 128-метров мост гигант, който заедно с „Аспарухов мост“ като величествени паметници ще напомнят на поколенията за таланта и трудовия героизъм на мостостроителите в социалистическа България. А там, където магистралите трябва да прекосят сърцето на планината — Витиня и Траянова врата, — работят миньори. Друг е характерът на техния труд — реализиране на основното подземно строителство. Все по-голяма става числеността и на хидростроителите... Не могат да се изброят всички професии, които имат значение за построяването на скоростните автомагистрални пътища.

— И този многолик колектив — казва Митко Борисов, секретар на общостроителния партиен комитет — заедно с изграждането на автомагистралите трябва да изгражда в себе си, да се превърне в монолитно, сплотено ядро, силно с идейната убеденост на всеки строител, с високата му политическа съзнателност и комунистическо отношение към труда.

Към това са насочени усилията на общостроителния партиен комитет, на партийните бюра и първичните партийни организации. Комунистите са малко на брой — около 250. Но те винаги са в първия ред на трудовия строй, циментиращото ядро на колектива.

Разказва Желка Станчева, секретар на първичната партийна организация в СМУ „Автомагистрали“, район „Хемус“ — Йорданкино: „На нашия обект работят над 1000 строители, а комунистите са 45. В първичната партийна организация членуват и ветерани като бай Димитър Попов, пример със своята партийна и трудова дисциплина, и комсомолци. Всички се стараят да бъдат образец за поведение. В това отношение много помага отчетът на комунистите пред партийното събрание. Комунистът Трендафил Минчев — багерист, в най-трудните моменти на производството пръв тръгва напред и другите комунисти не му отстъпват. Имахме такъв случай миналата година — автостопанството в Елин Пелин затормози работата ни. И за да осигурим завършването на отсечката в срок, налагаше се да работим нощем, когато трудно се маневрира с машините. Тогава на нощна смяна застъпиха комунистите. Последваха ги и други. През 1977 година район „Хемус“ завърши

Digitized by Google

отсечката в срок и оценката на държавната комисия за предадената вече в експлоатация отсечка от автомагистралата е много добра. Първата оценка за автомагистралното строителство в окръга!

. . .

На километри са разпръснати работните площадки на строителите от СМУ „Автомагистрали". Един линеен производствен процес, при който не може да се концентрира работната ръка, техниката. Масовите форми на идейно-възпитателната работа тук като че ли са неприложими. Затрудненията идват и от това, че се работи на седемдневен режим и на две смени. Ефективната форма за възпитателна работа при тези условия бе подсказана от новия начин на организацията на труда. В отговор на Докладната записка на др. Тодор Живков за усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и планирането бяха създадени нови производствени единици в зависимост от видовете строително-монтажни работи, които се извършват. Нарекоха тези единици потоци: поток „Съоръжения", поток „Земни работи", поток „Пътни и довършителни работи" и т. н. Всеки поток е изграден на основата на вътрешностопанската сметка. Идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации беше съобразена с новата производствена структура и се съсредоточи главно в колективите на така наречените потоци, като организатор и ръководител на този процес сега са партийните групи, изградени на територията им. Те вземат активно участие в организацията на масовата пропаганда, в разясняването на проблемите, които обсъди Националната партийна конференция, и в политико-организаторската работа за изпълнението на нейните решения. Нарасна значението и на агитаторите. Като отчитат, че в съвременните условия към идеологическите кадри се предявяват високи изисквания, общостроителният партиен комитет и партийните бюра подбират за агитатори хора, които се ползват с авторитет сред колективите. Поръчение да бъдат агитатори се възлага и на комсомолци, които партийните бюра подготвят за приемане в Партията. Изпълнението на това поръчение е най-добрият политически атестат за тях. Сред агитаторите на район „Хемус" такъв атестат получи младият комунист Михаил Гюзелев.

Стремежът на комунистите е в разяснителната работа активно да се включват стопанските и административните ръководители, специалистите, низовите ръководители. Между най-добрите агитатори в район „Хемус" е директорът на района Христоско Механджийски. А в първичната партийна организация Мостстрой — район „Йорданкино", агитатори са техническите ръководители, повечето от които са с висше образование. Стремежът ръководителите да вземат лично участие в политическата подготовка на трудещите се има вече своето покритие в ежедневната практика. Съсем обикновено е на производствените съвещания при директора на СМУ „Автомагистрали" да се обсъждат организационно-политическите мероприятия, осигуряващи изпълнението на вземаните управленчески решения. Този стил се пренася и в низовите звена — потоците.

Нарасналото значение на агитаторите и повишената роля на низовите ръководители в идейно-възпитателната работа наложи общостроителният партиен комитет да полага много по-големи грижи за тяхното обучение, за методическата им подготовка, за редовното им информиране. В тази насока има още много да се прави, но главното е, че е намерен верният път за разясняването на всяка производствена и политическа задача на всеки строител, че има вече опит, който ще се обогатява и доразвива.

. . .

Динамиката на ежедневието наруши и стереотипа на организирането на политическата учебна година. Първичната партийна организа-

Digitized by Google

ция в район „Тракия“ сложи началото на нова практика. Създадена е една централна група от пропагандисти, която подготвя тезиси за лекциите, посочва практическите задачи за всяко следващо занимание на звената в системата на политическата просвета. Занятията се водят в определен от партийното бюро ден всеки месец по обектите на потоците главно от техническите ръководители. Те обогатяват и конкретизират лекциите с факти из живота на своя колектив, свързани с производството, със състоянието на дисциплината, на организацията на труда. По този начин по-добре се обвързват знанията с практиката на съответната бригада, звено, група. Разширява се и обхватът на участниците. Избягват се и затрудненията, породени от разпръснатостта на хората по обекти.

Интересен опит има първичната партийна организация в район „Тракия“ и по организирането на масово-политическите инициативи. „Нашите работници не са под един покрив — разказва Георги Унгузов, секретар на организацията, — а са пръснати по километрите на новостроящата се автомагистрала. Именно това обстоятелство ни накара да мислим повече за качеството на масово-политическите инициативи, които организираме. Щом рядко можем да съберем членовете на един трудов колектив заедно, нека събирането остави трайни следи в съзнанието на хората. И когато са подготвени както трябва, тези инициативи оказват въздействие върху психическия климат на колектива, върху повишената трудова активност на комунистите. Все повече наша обичана форма за масово-политическа работа стават ритуалите за даване име на бригада, чествуването на дългогодишни работници, семейните празници и т. н. Още помним празника, организиран в бригадата на Вангел Кюпов, на който тя тържествено прие името „Никола Парапунов“. Амбицията да бъде достойна за патрона води сега бригадата от победа към победа в труда. В дните на чествуването на 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго възникна друга инициатива, която остави трайни следи и у стари, и у млади. Замислената викторина в чест на юбилея решихме да направим в почивните дни на Бузлуджа. Посетихме и Шипка. Този ден по щастливо съвпадение беше рожден ден на един от нашите работници — активен борец. Присъствуваше и другарката на юбиляра. И там, на Бузлуджа, чествувахме рождения му ден едновременно с провеждането на викторината. Разказахме за живота му, за трудовите му делници сега. И като че ли всички започнаха да го гледат с по-други очи, особено младите работници. Колективът като че ли стана по-сплотен след това.“

. . .

Колективните форми на организация на труда са важен фактор за изграждането на новата социалистическа личност. Това отчита общостроителният партиен комитет на автомагистралите, когато търси приложението им на обектите на строителството. На състоялата се наскоро научно-практическа конференция за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, плановото ръководство на икономиката и заплащането на труда, организирана от партийния комитет и посветена на Националната партийна конференция, инженер Леви разказа за бригадата на героя на социалистическия труд Минчо Папасчиков, която работи на тунел „Витиня“. Бригадата е комплексна. Отделните звена по смени и по работни места се ръководят от сменни бригадири и звеневи — опитни, висококвалифицирани миньори, за които няма тайни в професията. Основен принцип на бригадата е да не чака някой друг да й свърши спомагателните работи и снабдяването с техника, инструменти и основни материали. Един час преди започване на всяка смяна съответният низов ръководител поставя производствените задачи за деня и разпределя хората по обекти. Един път седмично се свик-

Digitized by Google

вят производствени съвещания, на които участвуват инженерно-техническите работници от района, бригадирът, сменните бригадири. Прави се преценка за изпълнението на задачите през изминалата седмица и се възлагат нови. Всеки член на бригадата има право да изкаже свои съображения, мнение, да направи предложения за подобряване организацията на труда или за нещо друго. По своята същност съвещанията играят ролята на колективен орган на управление и взетите на тях решения са закон за всички. Тази организация на труда има силно възпитателно въздействие върху новопостъпилите млади работници. Към бригадата е създаден съвет на наставниците, който се грижи за тяхното професионално израстване, а микроклиматът в бригадата е решаващ за тяхното изграждане като съзнателни работници. През 1977—1978 година са обучени и работят като миньори над 20 млади работници, които се изявяват вече и като майстори в тази трудна професия. Това са плодовете на наставничеството в бригадата — едно съзвездие от звезди в труда — обича често да казва бригадирът. Неговата бригада притежава всички национални рекорди по прокарване на хоризонтални минни изработки в едно направление. Въпреки тежките минно-геоложки условия за работа в тунел „Витиня" бригадата върви към нов производствен рекорд. Но нейното най-голямо постижение са подготвените и възпитани в духа на новите социалистически работнически добродетели млади работници.

. . .

Тясното съчетаване на формите за масово въздействие с индивидуалната работа носи най-големи успехи на партийната организация в автомагистралното строителство. Тук при специфичните условия на труд индивидуалната работа е необходимост, осъзната и измислена от комунистите, изпитана в огъня на трудовите битки.

Разказва Никола Хрисчев, секретар на първична партийна организация в Мостстрой — район Йорданкино: „В района работят десетки бригади и производствени звена. Неизменно правилно за мен и за заместник-партийния секретар е поне веднъж седмично да се срещаме с тях. Разстоянието не ни пречи. Отиваме на обектите и там, на място разговаряме с хората главно за производствената им дейност, за онова, което им пречи да си вършат добре работата. Разполагаме винаги с предварителна информация за състоянието на нещата. Иначе отиването ни ще има само формален характер. И не само разговаряме с хората, не само им възлагаме задачи, но се и залавяме за работа, създаваме организация, показваме как трябва да се свърши онова, което искаме от тях. Така разбирам аз ролята на субективния фактор. Смятам, че главно на тези близки контакти на партийното бюро, на ръководството на района, на комунистите с работниците се дължи големият ни успех — изпълнението на плана по всички показатели за изминалите четири месеца. За пръв път от създаването на района от 1976 година изпълняваме плана си."

Има какво да сподели по този въпрос и Желка Станчева: „Всеки ден съм ту на един обект из района, ту на друг. В канцеларията може да ме намерите само ако вали дъжд. Такива поръчения имат и членовете на партийното бюро. Понякога се случва разговарям с някой от машинистите, а не мога да се сдържа и току седна зад волана. Тогава сама изпитвам трудностите на работника, който работи на стръмен терен. А събеседникът ми отваря сърцето си. Най-полезните уроци са ми били тези разговори. Научавам и за работата му, и за семейството му, и за колектива, и за трудностите, и за клюките, ако щете. А ако вместо да отида при него, го бях извикала в канцеларията, какво щях да науча. Всичко онова, което вълнува хората, въпросите, които те ми задават при всекидневните срещи, записвам в бележника си. Кога-

Digitized by Google

то се прибера, преглеждам записаното и отбелязвам кой въпрос към кого да отнеса. Бележникът е моята картотека и тя винаги е в джоба ми. Мога да дам отговор на всяко запитване за съдбата на повдигнатите от строителите въпроси. Ето тук тази отметка е за едно искане на работниците от Витиня. Далече им е оттам да идват до Йорданкино само за обяд, а и време губят. Отметката показва, че въпросът е уреден. Наскоро бях на събранието на профгрупата при транспорта. От бележника си предварително знаех какво вълнува хората и с мен на събранието дойдоха и тези, които ще им отговорят най-точно — началникът на отдел „Труд и работна заплата" и главният счетоводител. Работниците останаха доволни."

. . .

Това са само уловени мигове от конкретната всекидневна идейно-възпитателна работа на общостроителната партийна организация. Уловени мигове от дейността на комунистите за дълбокото, правилно и пълно осъзнаване от колективите на големите задачи, които стоят пред тях, за превръщането им в лични мотиви за поведение и дейности, реализирани в конкретни почини и дела.

Сойка ЗАХАРИЕВА
зав. отдел „Партиен живот" във в. „Софийска правда"

«МОЯТ ПРИНОС ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА»

Да се направи управляем процесът на свързването на теорията с практиката и на тази основа да се осигури постоянно повишаване ефективността и действения характер на пропагандата на марксизма-ленинизма — към това са насочени усилията на окръжния комитет на Партията, на идеологическите кадри и актив от окръга в годините след Февруарския пленум на ЦК на БКП и XI партиен конгрес. В търсенето на конкретни пътища и форми за постигането на тази цел се роди идеята за провеждане на преглед с пропагандистите от окръга под девиза „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка". По своя замисъл и съдържание прегледът се яви подходяща организационна форма за обединяване усилията на партийните комитети и пропагандистите за плътно свързване на политическата просвета с проблемите, които решава окръжната партийна организация и преди всичко с изпълнението на програмата за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка. Нашата цел беше да открием още по-голям простор за сближаване на теорията с практиката, за такава организация на учебния процес, при която марксистко-ленинската теория и актуалните проблеми на партийната политика се изучават не самоцелно, а като основен метод за анализ на действителността и мощно средство за нейното изменение.

Този подход към политическата просвета съвсем не е пречка, а напротив, условие за реализиране на цялото многообразие от функции, които тя изпълнява. Изискване, от което се ръководим, е, че марксистко-ленинското образование може и трябва да има практическа насоченост, трябва да съдействува за обяснението и решаването на конкретни практически проблеми и задачи, но не може да се свежда само до това. Затова при теоретическата обосновка и практическото

Digitized by Google

осъществяване на прегледа голямо внимание отделяме за последователното прилагане на **комплексния подход**, към организацията и ръководството на учебната година и специално в конкретната работа с пропагандистите.

Изминалите две години от обявяването на прегледа позволяват да правим известни изводи и съпоставки на получените резултати с първоначално програмираните цели. Без да приписваме всички реални изменения в съдържанието, организацията, формите и ефективността на пропагандата на марксизма-ленинизма в окръжната партийна организация само на извършената работа във връзка с прегледа, можем да приемем, че той даде силен тласък на нейното преустройство в съответствие с изискванията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. Постигната беше по-голяма съгласуваност и целенасоченост в дейността на партийните комитети и организации по ръководството на политическата просвета, повишаваха се критериите за ефективност и действеност на учебните занятия. По-задълбочено се изучават конкретните условия и фактори, от които зависи ефективната организация на учебно-възпитателния процес във всички звена, усъвършенстват се методите и формите за тяхното управление. В резултат на това все повече стават партийните комитети, първичните партийни организации и отделните пропагандисти, които съсредоточават вниманието си върху качествените критерии и показатели за ефективност на политическата просвета и на тази основа насочват своите усилия за повишаване нейната роля и отговорност за изпълнението на партийната политика и формирането на социалистическата личност.

Значително нарасна броят на пропагандистите, които се стремят да реализират изискването за връзка с живота не с отделни, специално подготвени занятия, а чрез цялостната организация на своя труд и непрекъснатото усъвършенстване на всички основни компоненти на учебно-възпитателния процес. Една от предпоставките за реализиране на заложените в прегледа възможности е ангажирането на широкия партиен актив и преди всичко на **бюрата на първичните партийни организации** в неговата практическа организация. Това се постига чрез атестирането на пропагандистите, което е възлов момент в цялата дейност по прегледа. Атестирането се извършва от специално изградени комисии към първичните партийни организации за първия етап и към градските, общинските и заводските партийни комитети — за втория.

Процедурата на атестирането задължава членовете на атестационните комисии (които се явяват представители на съответните партийни комитети и организации) да имат непосредствени и цялостни впечатления за работата на всеки пропагандист. За тази цел се използват различни методи за наблюдение и оценка — присъствие на учебни занятия, разговори и анкети с пропагандистите и участниците в звената, със съответните партийни и стопански ръководства, анализ на направените по време на занятията конкретни предложения, на резултатите от индивидуалната работа с всеки участник и т. н. Широко се прилага и проучването на документи, които отразяват работата на звеното — лични творчески планове, дневници, планове и материали за практически занятия, казуси, логически задачи, тестове, пособия за онагледяване, доклади и съобщения, разработени от участниците. Ефектът от атестирането се умножава, тъй като резултатите от него се разглеждат в бюрата на първичните партийни организации и партийните комитети и служат като основа при разработването на мероприятия и решения за подобряване на работата.

Досегашният ни опит потвърди, че атестирането има подчертано стимулиращ ефект върху дейността на повече от пропагандистите. От друга страна то допринася за по-задълбочено вникване в специфика-

Digitized by Google

та на техния труд, съдействува за издигане на обществения им престиж. Атестирането засили елементите на самооценка и самоконтрол в работата на пропагандистите, повиши интереса им към изучаването и творческото прилагане на положителния опит в политическата просвета.

Атестирането е продължителен процес, който ангажира вниманието на многоброен, добре подготвен идеологически актив, затова окръжният комитет на Партията с особена загриженост следи то да се осъществява съгласно утвърдените указания и изисквания.

Партийните комитети особено в Ихтиман, Средногорие, Елин Пелин, Годеч, Божурище и др. правилно оцениха голямото значение на атестирането като важен и необходим елемент от своята дейност за повишаване ефективността на партийното ръководство на пропагандния процес. В тези комитети атестационните картони, които съдържат данни за най-съществените особености в работата на пропагандиста, препоръки за нейното подобряване и сравнително разгърната словесна оценка, действително отразяват най-характерното за всеки пропагандист, тенденциите в неговото развитие и могат да ориентират както самите пропагандисти, така и партийните комитети и организации за насоките на бъдещата му работа.

Не навсякъде обаче атестирането дава пълна представа за състоянието и проблемите на отделните учебни звена и качеството на работата на пропагандистите главно поради формалното отношение, което допускат някои партийни комитети и организации. В резултат на това на редица места оценките за пропагандистите имат предимно описателен и констативен характер, основават се главно на количествени показатели, не са конкретни и съобразени с местните условия. За част от тези случаи може да се приеме, че отразяват бледата и еднообразна работа на самия пропагандист, липсата на определен облик в дейността на звеното. Точно по тази причина формалният подход е особено опасен, защото в тези случаи са най-необходими прецизният анализ и оценка, яснота в разкриване на слабостите, конкретните насоки за подобряване на работата.

Не само защото съвпадна по време, а и поради своя характер и съдържание прегледът „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" от самото начало най-тясно е свързан с масовото внедряване на личните творчески планове на пропагандистите. Личният творчески план като документ, който дава представа за отношението на пропагандиста към своята работа, за творческия му потенциал, който отразява разбирането му за същността и целите на марксистко-ленинското образование и програмира дейността му за цялата учебна година, естествено, се явява интегрален показател за възможностите и работата на всеки пропагандист. Разбира се, при условие, че се оценява не само самият план, а и създадената организация и качеството на неговото изпълнение. В този смисъл личните творчески планове могат да се разглеждат като закономерен резултат от прилагането на комплексния подход в ръководството на политическата просвета, като завършващо звено в цялата система, чрез което се затваря цикълът на комплексното й планиране и управление.

Настойчивостта, която проявиха партийните комитети, спонтанният интерес на пропагандистите към личните творчески планове имаха за резултат повсеместното им внедряване в практиката на всички пропагандисти от окръга. Често могат да се чуят оценки, че те „внасят качествено нов елемент" в цялата система за политическа просвета и едва ли не предопределят крайния успех, които поне засега трябва да се приемат с известен резерв. Неоспорима истина е обаче, че усилията, които положихме за масовото внедряване на личния творчески

Digitized by Google

план на пропагандиста, а през тази учебна година и за неговото усъвършенствуване не отидоха напразно.

Личните творчески планове помогнаха на много пропагандисти по-добре да осмислят и осъзнаят своята роля на идейни борци за изпълнението на петилетката, нагледно илюстрират техните замисли и виждания за ефективност и действеност на партийната пропаганда. Особено висока стойност имат разделите в личните творчески планове, посветени на индивидуалната работа с участниците, за системното им и активно ангажиране в учебно-възпитателния процес. Кръгът от проблеми, по които пропагандистите предвиждат да работят с отделните участници, е извънредно широк и обхваща както участието им в производствената дейност и личният им принос за усъвършенствуване социалистическата организация на труда, така и придобиването на умения и навици за самостоятелна работа с първоизточниците, участие в определена изследователска дейност и т. н.

Съществен резултат от досегашната работа по прегледа е заостреният интерес на партийните комитети и пропагандистите към проблемите на методиката. Анализът на факторите, от които зависи по-нататъшното повишаване ефективността на марксистко-ленинското образование, недвусмислено показва, че особено големи, неизползвани докрай резерви се крият именно в повишаването на подготовката и методическото майсторство на пропагандистите. Действително при сегашните условия трудно могат да се очакват съществени подобрения в структурата на учебните звена. Относителният дял на звената от висшата степен в окръга достигна 39%, което е близко до оптималното. В много комитети са ограничени и възможностите за подобряване състава на пропагандистите. Да не говорим за такъв важен фактор, какъвто е образователното равнище на участниците, което се променя още по-бавно. В същото време възможностите за постоянно усъвършенствуване на методическото майсторство, за цялостно реализиране на възпитателния ефект, заложен във всяка тема, са много големи и както показват наблюденията, съвсем не се използват докрай.

Подобряването на теоретико-методическата подготовка на пропагандистите придобива още по-голямо значение, като се има предвид, че ефектът от тази дейност се отразява непосредствено върху протичането на пропагандния процес в момента. Това добре се разбира както от окръжния комитет, така и от партийните комитети по места, които полагат постоянни и целенасочени усилия за системно повишаване научно-теоретическата подготовка и методическото майсторство на пропагандистите. За тази цел се използват различни форми — летните курсове, двудневните семинари в началото на всяка учебна година. 80 пропагандисти от окръга получиха задълбочена подготовка в университета за нови и резервни пропагандисти към Института за пропаганда на марксизма-ленинизма. Особено много разчитаме на постоянно-действуващите школи за обучение на пропагандистите към партийните кабинети, в които се изучават теория и методи на пропагандата и актуалните проблеми на партийната политика.

В обучението на пропагандистите от партийните кабинети в Средногорие, Етрополе, Сливница, Драгоман и др. все по-широко място заемат показните занятия за обмяна на опит, методическите сбирки, дискусии, научно-практическите конференции. Целенасочена е работата в тази насока на партийния кабинет в Самоков. Към кабинета е открит филиал на окръжния партиен университет по теория и методи на пропагандата. С пропагандистите беше свикана много интересна научно-практическа конференция „Пропагандистът и петилетката“, която обобщи опита от досегашната работа по прегледа „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка“. В процеса на подготовката на конферен-

Digitized by Google

цията беше извършена значителна експериментална работа за усъвършенствуване на отделните страни на учебно-възпитателния процес в учебните звена, която дава много добри резултати. Споделеният на конференцията опит действително говори за настъпилите сериозни качествени изменения в работата на голяма част от пропагандистите в града.

С голямо желание се зае партийният кабинет в град Златица (сега квартал) с извеждането на положителен опит за използването на активните форми и методи в партийната пропаганда като условие за свързване на теорията с практиката. В резултат на това казусите, логическите задачи, дискусиите, тестовете, икономическите игри намериха трайно място в ежедневната работа на пропагандистите, доближиха я до потребностите и интересите на участниците в звената.

Интересна научно-практическа конференция с пропагандистите по философско-социологическите дисциплини беше проведена в няколко райони на окръга по темата „Философия, практика, пропаганда", посветена на предстоящия световен конгрес по философия.

Особено насърчително е, че се активизира и придоби по-конкретен и целенасочен характер работата с пропагандистите от научно-методическите съвети и секциите към партийните кабинети. Многократно се увеличи броят на посетените звена. По-широко участие взеха членовете на съветите и секциите в планирането и методическата разработка на отделни занятия. Като пример може да се посочи дейността на секцията по икономическите дисциплини към партийния кабинет в Костенец с ръководител Михо Червенков. Освен постоянната и непосредствената помощ, която оказва на отделните пропагандисти, като организира посещения и обсъждане на занятия, обмяна на опит, секцията е разработила редица метериали в помощ на пропагандистите, отразяващи най-актуалните проблеми на икономическата политика на Партията и пътищата за тяхното конкретно решаване в икономиката на града. Заедно със секция „Технически и нагледни средства" е разработила два диапозитивни филма за социално-икономическото развитие на Костенец и района през седмата петилетка и за работата на градската партийна организация за повишаване ефективността и качеството. С непосредственото участие на членовете на секцията бяха подготвени и проведени две практически занятия в Химическите заводи и Кибритената фабрика за обсъждане на насрещния план, на които въз основа на задълбочения анализ на конкретните условия и фактори бяха направени редица извънредно целесъобразни и рационални предложения, които залегнаха в инженерните проекти.

Като пряк резултат от прегледа значително се подобри самоподготовката на пропагандистите и индивидуалната им работа с участниците. Много от пропагандистите работиха по-непосредствено с отделните участници, постоянно общуваха с тях, интересуваха се как се готвят, как работят, какви въпроси ги вълнуват. Това помогна по-широко и последователно да се приложи проблемният принцип при изучаването на материала.

Постигнати бяха добри резултати в обогатяването на формите, средствата и методите за активизиране на участниците в политическата просвета. По-широко приложение намериха практическите занятия, посветени на проучването, изследването и решаването на конкретни проблеми на трудовите колективи. Партийните комитети в Ботевград, Ихтиман, Костенец, Правец и др. правилно насочваха усилията си за създаване на такава организация на практическите занятия, при които максимално могат да се използват предимствата на тази форма за активното включване на всички участници в учебния процес. Значително нарасна броят на предложенията до партийните, стопанските и

Digitized by Google

административните ръководства, направени по време на занятията. Така например в партийния комитет за окръжни ведомства една трета от всички предложения са направени в учебните звена.

Практическата насоченост на учебния процес пролича особено ярко по време на заключителните занятия. Освен с голямото разнообразие от форми те се характеризираха с повишената активност на участниците и подчертано практическата си насоченост. В основните промишлени предприятия, учебната година завърши с научно-практически конференции, свързани с тяхната работа за **усъвършенстване социалистическата организация на труда и подобряване плановото ръководство на икономиката.** На заключителните занятия много участници показаха задълбочено познаване на материала, правилно ориентиране в проблемите, вярна оценка на фактите и явленията и умение да свързват изученото с практическите задачи на първичните партийни организации и трудовите колективи.

Обобщена представа за ефективността на марксистко-ленинското образование в окръга дават резултатите от проведените социологически проучвания за ефективността на идеологическата работа в трудовия колектив и за нейното преустройство според оценката на секретарите и отговорниците по идеологическата работа в първичните партийни организации. 74,8 на сто от комунистите изразяват пълно задоволство от участието си в звената и считат, че то им помага да си обяснят и осмислят теоретическите и практическите проблеми на нашето развитие. Повече от половината преценяват подготовката на пропагандистите за всяко занятие като много добра, 41,92 на сто считат, че те системно и успешно свързват теорията с практиката и конкретните задачи на трудовите колективи, а според 27,65 на сто се стремят към това, но не винаги успяват докрай.

Ако се отчете сложността на проблема и трудностите, които съпровождат неговото успешно решаване, тези данни могат да се приемат като добър атестат за дейността на пропагандистите от окръга, която в резултат на прегледа „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" все по-успешно се свързва с цялостната дейност и борба на окръжната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

Иван ЙОТОВ
зав. дома за политическа просвета
към ОК на БКП — София

ВСЕСТРАННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Градският комитет на БКП в Своге се стреми най-пълноценно да използва богатия арсенал от идеологически средства и форми за решаването на сложните и трудни задачи, които поставя развитието на района. Това неголямо селище в Искърското дефиле, синоним на бедност и изостаналост в миналото, днес е процъфтяващ социалистически град, един от промишлените центрове на Софийски окръг. Тук работят 10 промишлени предприятия, сред които научно-производственият комбинат „Република", мини „Антрацит" и единственият в страната Завод за метало-керамични изделия. През 1975 година градът бе обявен за курортен. Развитието му като база за отдих на столичани и многото пътуващи (ежедневно над 2800 души) поражда някои специфични проблеми: да се търсят най-преките и резултатни пътища за възпитателно въздействие върху хората; комплексно да се организира и съчетава идеологическата работа в трудовите колективи и по местоживеене. В това отношение в градската партийна организация са постигнати добри резултати. Така например в заводската партийна организация в комбинат „Република" масово-политическата и индивидуалната работа е насочена към решаване проблемите на модернизацията и

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Своге — един от най-активно действуващите културно-просветни и идейно-възпитателни средища в окръга. Осъществени са редица интересни инициативи за идейно-политическото и патриотичното възпитание на младите хора. С особена популярност се ползва политическият театър на информацията към дома, който досега е осъществил 20 постановки с над 80 000 зрители. С много голям интерес бяха посрещнати не само от младежите, но и сред всички трудещи се спектаклите „Сърца, влюбени в свободата", „Началото на края", „В Средна гора среден път няма", „От връх до връх" и други. Някои от тези спектакли бяха проведени на площада в града пред аудитория от около 3000—4000 души. Много популярни сред младите хора са инициативите на младежкия дискусионен клуб „Човекът и законът", проявите на клуб „Дружба", на клуб „Музика, политика, идеология". Създаден е и клуб на младата творческа интелигенция.

Чрез различни форми домът привлича младежите за масово участие в изградените самодейни колективи — вокално-инструменталния състав, младежкия театър „Буфо", състава за художествено слово и други.

Много от инициативите се провеждат съвместно с трудови колективи от района. За издигане социалния престиж на строителната професия съвместно с колектива на „Благоустройствени строежи" бе проведена тематична вечер „Строителю, в твоите ръце е утрешният ден на Своге", с помощта на държавното предприятие за услуги бе проведено модно ревю концерт.

Интересни са такива масови прояви като ежегодните традиционни събори на връх Грохотен и местността „Свети Кирик", където хиляди трудещите се от района слушат спомени за Втората нелегална ремсова конференция, състояла се през 1942 година в местността „Свети Кирик", за други героични дела на съпротивата. На тържеството се връчват и комсомолските книжки на новоприети членове на ДКМС.

На една от къщите в Своге е паметната плоча на поета Александър Вутимски. Всяка година низовата отечественофронтовска организация в този квартал организира вечер на патрона на улицата. Тези инициативи са с голямо възпитателно въздействие, оставят трайни следи в съзнанието на трудещите се.

Утвърждава се и един нов ритуал — даване име на младежки бригади. Младежкият дом вече е организирал подобно тържество — една от младежките бригади в града носи името на поета Александър Вутимски.

Градският комитет на Партията отчита, че направеното в идеологизацията на свободното време на младежта, на цялото население е само едно добро начало. Усилията сега са насочени за разширяване и усъвършенствуване на тази дейност, за обогатяването ѝ с нови форми, за все по-пълното и резултатно съчетаване на идеологическата работа в трудовите колективи и по местоживеене, за повишаване ефективността на цялостната идеологическа дейност.

Петър НИКОЛОВ

Digitized by Google

цията беше извършена значителна експериментална работа за усъвършенстване на отделните страни на учебно-възпитателния процес в учебните звена, която дава много добри резултати. Споделеният на конференцията опит действително говори за настъпилите сериозни качествени изменения в работата на голяма част от пропагандистите в града.

С голямо желание се зае партийният кабинет в град Златица (сега квартал) с извеждането на положителен опит за използването на активните форми и методи в партийната пропаганда като условие за свързване на теорията с практиката. В резултат на това казусите, логическите задачи, дискусиите, тестовете, икономическите игри намериха трайно място в ежедневната работа на пропагандистите, доближиха я до потребностите и интересите на участниците в звената.

Интересна научно-практическа конференция с пропагандистите по философско-социологическите дисциплини беше проведена в няколко райони на окръга по темата „Философия, практика, пропаганда", посветена на предстоящия световен конгрес по философия.

Особено насърчително е, че се активизира и придоби по-конкретен и целенасочен характер работата с пропагандистите от научно-методическите съвети и секциите към партийните кабинети. Многократно се увеличи броят на посетените звена. По-широко участие взеха членовете на съветите и секциите в планирането и методическата разработка на отделни занятия. Като пример може да се посочи дейността на секцията по икономическите дисциплини към партийния кабинет в Костенец с ръководител Михо Червенков. Освен постоянната и непосредствената помощ, която оказва на отделните пропагандисти, като организира посещения и обсъждане на занятия, обмяна на опит, секцията е разработила редица метериали в помощ на пропагандистите, отразяващи най-актуалните проблеми на икономическата политика на Партията и пътищата за тяхното конкретно решаване в икономиката на града. Заедно със секция „Технически и нагледни средства" е разработила два диапозитивни филма за социално-икономическото развитие на Костенец и района през седмата петилетка и за работата на градската партийна организация за повишаване ефективността и качеството. С непосредственото участие на членовете на секцията бяха подготвени и проведени две практически занятия в Химическите заводи и Кибритената фабрика за обсъждане на насрещния план, на които въз основа на задълбочения анализ на конкретните условия и фактори бяха направени редица извънредно целесъобразни и рационални предложения, които залегнаха в инженерните проекти.

Като пряк резултат от прегледа значително се подобри самоподготовката на пропагандистите и индивидуалната им работа с участниците. Много от пропагандистите работиха по-непосредствено с отделните участници, постоянно общуваха с тях, интересуваха се как се готвят, как работят, какви въпроси ги вълнуват. Това помогна по-широко и последователно да се приложи проблемният принцип при изучаването на материала.

Постигнати бяха добри резултати в обогатяването на формите, средствата и методите за активизиране на участниците в политическата просвета. По-широко приложение намериха практическите занятия, посветени на проучването, изследването и решаването на конкретни проблеми на трудовите колективи. Партийните комитети в Ботевград, Ихтиман, Костенец, Правец и др. правилно насочваха усилията си за създаване на такава организация на практическите занятия, при които максимално могат да се използват предимствата на тази форма за активното включване на всички участници в учебния процес. Значително нарасна броят на предложенията до партийните, стопанските и

Digitized by Google

административните ръководства, направени по време на занятията. Така например в партийния комитет за окръжни ведомства една трета от всички предложения са направени в учебните звена.

Практическата насоченост на учебния процес пролича особено ярко по време на заключителните занятия. Освен с голямото разнообразие от форми те се характеризираха с повишената активност на участниците и подчертано практическата си насоченост. В основните промишлени предприятия, учебната година завърши с научно-практически конференции, свързани с тяхната работа за **усъвършенстване социалистическата организация на труда и подобряване плановото ръководство на икономиката.** На заключителните занятия много участници показаха задълбочено познаване на материала, правилно ориентиране в проблемите, вярна оценка на фактите и явленията и умение да свързват изученото с практическите задачи на първичните партийни организации и трудовите колективи.

Обобщена представа за ефективността на марксистко-ленинското образование в окръга дават резултатите от проведените социологически проучвания за ефективността на идеологическата работа в трудовия колектив и за нейното преустройство според оценката на секретарите и отговорниците по идеологическата работа в първичните партийни организации. 74,8 на сто от комунистите изразяват пълно задоволство от участието си в звената и считат, че то им помага да си обяснят и осмислят теоретическите и практическите проблеми на нашето развитие. Повече от половината преценяват подготовката на пропагандистите за всяко занятие като много добра, 41,92 на сто считат, че те системно и успешно свързват теорията с практиката и конкретните задачи на трудовите колективи, а според 27,65 на сто се стремят към това, но не винаги успяват докрай.

Ако се отчете сложността на проблема и трудностите, които съпровождат неговото успешно решаване, тези данни могат да се приемат като добър атестат за дейността на пропагандистите от окръга, която в резултат на прегледа „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" все по-успешно се свързва с цялостната дейност и борба на окръжната партийна организация за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

Иван ЙОТОВ
зав. дома за политическа просвета
към ОК на БКП — София

ВСЕСТРАННО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Градският комитет на БКП в Своге се стреми най-пълноценно да използва богатия арсенал от идеологически средства и форми за решаването на сложните и трудни задачи, които поставя развитието на района. Това неголямо селище в Искърското дефиле, синоним на бедност и изостаналост в миналото, днес е процъфтяващ социалистически град, един от промишлените центрове на Софийски окръг. Тук работят 10 промишлени предприятия, сред които научно-производственият комбинат „Република", мини „Антрацит" и единственият в страната Завод за метало-керамични изделия. През 1975 година градът бе обявен за курортен. Развитието му като база за отдих на столичани и многото пътуващи (ежедневно над 2800 души) поражда някои специфични проблеми: да се търсят най-преките и резултатни пътища за възпитателно въздействие върху хората; комплексно да се организира и съчетава идеологическата работа в трудовите колективи и по местоживеене. В това отношение в градската партийна организация са постигнати добри резултати. Така например в заводската партийна организация в комбинат „Република" масово-политическата и индивидуалната работа е насочена към решаване проблемите на модернизацията и

Digitized by Google

реконструкцията, икономии на материално-енергетични ресурси, повишаване качеството на продукцията, пълноценно използване на производствените мощности, усъвършенствуване организацията на труда. Тук благодарение на инициативността и упоритостта на партийното и на стопанското ръководство, както отбеляза това в Доклада си пред Националната партийна конференция др. Тодор Живков, през последните няколко години беше извършена цялостна реконструкция и модернизация на производството, приложени бяха нови технологии, осъществена бе автоматизация на по-голямата част от процесите, което позволи обществената производителност на труда, печалбата и сменността да се увеличат около два пъти. За тези успехи значителен е приносът и на идеологическата работа. В това отношение в първичните партийни организации, партийните групи се върши значителна разяснителна работа за запознаване на всеки работник и специалист с плана на предприятието. Групата докладчици, активите към първичните партийни организации проведоха групови и индивидуални беседи. Не останаха настрана и ръководителите. В пълния смисъл на думата те се изявиха като политически и идеологически дейци. Използва се пълноценно и нагледната агитация, тя е навременна, съдържателна и мобилизираща, и на високо художествено ниво.

Заводската партийна организация създава всички необходими условия за развитие на рационализаторското движение. Изгради се на обществени начала експериментална база, чрез която са внедрени предложения с икономически ефект над 400 хил. лева. Рационализаторите са обградени с грижи и внимание, техният принос за развитието на предприятието високо се цени. За тях, за челниците в производството, е уреден специален кът, изнасят се поздравителни концерти, опитът им се популяризира чрез заводската радиоуредба и местния вестник „Устрем".

Важно направление на идеологическата работа е повишаване възпитателната роля на социалистическото съревнование — основен фактор за реализиране девиза на окръга „Всеки трудов колектив — всеки месец с изпълнен план". Първичните партийни организации в „Република", автостопанството и районната потребителна кооперация използват разнообразни средства и форми за прилагане ленинските принципи за гласност, сравнимост в съревнованието, за правилно съчетаване на моралните и материалните стимули Особено внимание се отделя на изучаването, популяризирането и внедряването на челния опит. Осъществяват се посещения в сродни предприятия, срещи с първенци и новатори в производството, вечери на трудовата слава. Установени са дружески връзки между комбинат „Република", мини „Антрацит", промишленото предприятие „Скала" и предприятия от Московска област. Активна дейност за популяризиране на нашия и съветския челен опит развиват местните средства за масова информация.

Заслужава внимание и опитът на „Република" в наставническото движение. В комбината работят 12 наставника — опитни, висококвалифицирани и авторитетни ръководители и производственици. С много любов те възпитават у младите производственици любов към професията, творческо отношение към труда. Истински учители на новопостъпващите, на неопитните работници са Горан Алексиев, Ягодена Виденова, Искра Гацева. Много от техните „възпитаници" сега сами са наставници, какъвто е случаят с младата комунистка, орденоноската Евдокия Владова. През февруари в дома на културата в комбината се състоя творческа среща с най-добрите наставници от окръга, на която опитът на домакините в наставническото движение беше високо оценен.

Идеологическата работа в трудовите колективи се съчетава с резултатна идейно-възпитателна работа по местоживене. Главното й съдържание обхваща класово-партийното, патриотичното, интернационалното и естетическото възпитание на трудещите се от Свогенския край. Градската отечественофронтовска организация се стреми да обхване и управлява всички страни на идеологическия процес в кварталите на града и в селата. Основните направления на идейно-възпитателната дейност са свързани с основните функции на Отечествения фронт — приносът му за развитието на социалистическата демокрация, за изпълнение на социално-икономическата програма на района, за комунистическото възпитание на трудещите се, на цялото население. Близо 2000 души от кварталите са под въздействието на 3 народни университета, 32 просветни и 22 читателски групи, 11 кинолектории и други.

За пропагандисти и докладчици с партийни поръчения са изпратени почти всички учители от града, лекторите от д-во „Г. Кирков", ръководители и други дейци с богат педагогически опит. Такъв актив особено ефективно разясни материалите на XXV конгрес на КПСС, XI конгрес на БКП, Юлския пленум, VIII конгрес на Отечествения фронт и Националната партийна конференция.

Все повече главен фокус за разяснителната работа стават социално-икономическите задачи на района. Низовите отечественофронтовски организации осъществяват интересни инициативи за издигане общественото престиж на различните професии — строителната, миньорската, на животновъда и др. Отдава се обществено признание на първенците в труда, издига се техният авторитет сред съкварталците.

В условията на петдневната работна седмица пред партийните, отечественофронтовските и комсомолските организации, пред културните институти стои отговорната задача за идеологизация на свободното време на трудещите се. В това отношение постигнатите резултати са значителни. Водещото място в тази дейност се пада на младежкия дом „Александър Вутимски" в

Digitized by Google

Своге — един от най-активно действуващите културно-просветни и идейно-възпитателни средища в окръга. Осъществени са редица интересни инициативи за идейно-политическото и патриотичното възпитание на младите хора. С особена популярност се ползва политическият театър на информацията към дома, който досега е осъществил 20 постановки с над 80 000 зрители. С много голям интерес бяха посрещнати не само от младежите, но и сред всички трудещи се спектаклите „Сърца, влюбени в свободата", „Началото на края", „В Средна гора среден път няма", „От връх до връх" и други. Някои от тези спектакли бяха проведени на площада в града пред аудитория от около 3000—4000 души. Много популярни сред младите хора са инициативите на младежкия дискусионен клуб „Човекът и законът", проявите на клуб „Дружба", на клуб „Музика, политика, идеология". Създаден е и клуб на младата творческа интелигенция.

Чрез различни форми домът привлича младежите за масово участие в изградените самодейни колективи — вокално-инструменталния състав, младежкия театър „Буфо", състава за художествено слово и други.

Много от инициативите се провеждат съвместно с трудови колективи от района. За издигане социалния престиж на строителната професия съвместно с колектива на „Благоустройствени строежи" бе проведена тематична вечер „Строителю, в твоите ръце е утрешният ден на Своге", с помощта на държавното предприятие за услуги бе проведено модно ревю концерт.

Интересни са такива масови прояви като ежегодните традиционни събори на връх Грохотен и местността „Свети Кирик", където хиляди трудещите се от района слушат спомени за Втората нелегална ремсова конференция, състояла се през 1942 година в местността „Свети Кирик", за други героични дела на съпротивата. На тържеството се връчват и комсомолските книжки на новоприети членове на ДКМС.

На една от къщите в Своге е паметната плоча на поета Александър Вутимски. Всяка година низовата отечественофронтовска организация в този квартал организира вечер на патрона на улицата. Тези инициативи са с голямо възпитателно въздействие, оставят трайни следи в съзнанието на трудещите се.

Утвърждава се и един нов ритуал — даване име на младежки бригади. Младежкият дом вече е организирал подобно тържество — една от младежките бригади в града носи името на поета Александър Вутимски.

Градският комитет на Партията отчита, че направеното в идеологизацията на свободното време на младежта, на цялото население е само едно добро начало. Усилията сега са насочени за разширяване и усъвършенствуване на тази дейност, за обогатяването ѝ с нови форми, за все по-пълното и резултатно съчетаване на идеологическата работа в трудовите колективи и по местоживеене, за повишаване ефективността на цялостната идеологическа дейност.

Петър НИКОЛОВ

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА «ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО»

По инициатива на Димитровския районен комитет на БКП и на списание „Партиен живот" на 20 юни се състоя съвещание на партийния и стопанския актив от Димитровски район на столицата, на което бе воден интересен и задълбочен разговор върху проблемите, съдържащи се в тематичния сборник на другаря Тодор Живков „За партийното строителство", и тяхното отражение в партийната практика.

Съвещанието бе открито и ръководено от Георги Георгиев — първи секретар на районния комитет на Партията.

Направени бяха две встъпителни изказвания: първото — от Петко Русев — главен редактор на списание „Партиен живот", и второто — от Георги Бърдаров — заместник-директор на Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление.

Свои становища по основните теми на докладите, речите и статиите, намерили място в тритомника, изразиха членове на районния комитет на Партията, научни работници, партийни секретари. Аналитични и аргументирани изказвания направиха: Константин Караджов, Мария Ацева, Иван Величков, Любомир Паиков, Величка Денкова, Димитър Милев, Митьо Виделов, Тонка Петрова, Берта Калаора. Те се спряха не само на отделни аспекти на включените в тритомника произведения, но и на работата на партийните комитети и организации по използването на изводите, оценките, постановките и задачите, съдържащи се в разглежданите трудове. По този начин съвещанието се извиси до равнището на научно-практическа конференция по проблемите на партийното строителство, третираща редица теоретически и практически аспекти на дейността на партийните органи и организации в съответствие с критериите и задачите, определени в тритомника.

Научен принос в партийното строителство. Това бе темата, по която говори Петко Русев, изтъквайки факта, че избраните съчинения на другаря Тодор Живков по въпросите на партийното строителство са голямо събитие в нашия политически живот, творческо обобщение на опита, марксистко-ленинско осветляване на общите закономерности на

Digitized by Google

развитието на Партията. Тяхното изучаване помага на кадрите, на комунистите и на безпартийните да повишават своите знания, да усъвършенстват непрестанно своя стил на работа. Онова, което характеризира произведенията на първия секретар на ЦК на БКП, изтъкна докладчикът, като започнем от най-ранните му трудове и стигнем до наши дни, това е непрестанното разработване на въпросите за ръководната роля на Партията. Те присъствуват навсякъде. Те изпълват всестранните му обобщения и изводи по разностранните проблеми на социалистическото изграждане на страната. В своите трудове др. Т. Живков изпъква като творец, който не само свято пази и защищава ленинското учение за Партията, но и в зависимост от етапите системно го обогатява и развива, воювайки страстно против „левия" и десния опортюнизъм. Ръководната роля на Партията както в периода на острите класови борби, така и в строителството на социализма, са същина на неговото творчество.

В своите трудове др. Т. Живков разглежда Партията като жив организъм, който непрестанно се развива. Вътрешнопартийният живот се оценява като система, която по своя начин на съществуване се извисява като пример и първообраз на цялото социално управление. Изключително голяма заслуга на автора е, че всестранно осветлява сложната диалектическа зависимост Партия—общество. „Комунистическата партия — лише др. Т. Живков, — оставайки партия на работническата класа, постепенно става авангард на народа, партия на целия народ." Това е една от най-важните закономерности в процеса на изграждането на развито социалистическо общество.

На проблема за приноса на др. Т. Живков в изследването на единството на партийната политика и на партийната дейност се спря Георги Бърдаров, посочвайки, че в обсъжданите трудове политиката на Партията се разглежда комплексно, цялостно, като обхваща икономиката, идеологията, социалната област, международните отношения.

В произведенията на др. Т. Живков ярко са разкрити основните методологически положения, върху чиято основа се изработва политиката на Партията. Това са основните принципни положения на марксистко-ленинското учение, съвременните постижения на научната мисъл, достигната степен в развитието на обществото, удовлетворяването на появилите се потребности, отчитането на световните постижения. Главната задача на Партията като ръководна сила на нашето общество е колкото се може по-пълно да изразява в своята политика и дейност обективните закономерности и тенденции, да търси най-подходящите форми за организиране на масите, на държавните, стопанските и обществените институти. Спазването на тези положения осигурява научността на партийната политика, обективния и реалистичен характер на целите и задачите, определени от Партията.

Изработването на политиката на Партията не е еднократен акт, а процес, неразривно свързан с нейното осъществяване. Това е така, защото политиката на Партията се развива, конкретизира и уточнява съобразно изменящите се обстоятелства. Ярко доказателство за този правилен подход са Априлският пленум (1956 г.) на ЦК на БКП, последвалите конгреси на Партията и пленуми на нейния Централен комитет, приемането на Програмата на БКП, решенията на XI партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК, на Националната партийна конференция.

Задачите, които Партията поставя в периода на изграждането на развито социалистическо общество — преминаването от екстензивен към интензивен път на развитие — постигането на високо качество и

Digitized by Google

ефективност във всички обществени дейности изисква адекватно на тях съдържание, форми, методи, организация. Не бива да забравяме, че новите задачи не могат да се решават със стари форми и средства. Това налага да се усъвършенствува дейността на субективния фактор.

На този въпрос др. Т. Живков винаги е обръщал изключително внимание, изследвайки не само положителните изменения в развитието на субективния фактор, но и посочвайки пътищата за преодоляването на трудностите, слабостите, противоречията в дейността му.

В своите трудове първият наш партиен и държавен ръководител отделя голямо внимание на изискванията, на които трябва да отговаря работата на партийните органи и организации — закономерностите на общественото развитие и на развитието на Партията; изискванията на ленинските принципи на партийно ръководство; изискванията на партийната политика, на стратегията и тактиката, на целите и задачите, които сега Партията решава.

Участниците в съвещанието се спряха на редица още проблеми, разработени в тритомника с творчески подход, с усет към новото, прогресивното, обективно необходимото. Теми като: „Първичната партийна организация — политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив", „Проверката на изпълнението — важен фактор за издигането на партийното ръководство", „Въпросът за социалния и качествен състав на Партията", „Научността в партийната работа", бяха разглеждани обстойно.

Интересни изказвания бяха направени и по проблемите на работата с кадрите, както и на работата с младежта и с професионалните съюзи. Разгледани бяха и въпросите на партийното ръководство на икономиката, намерили широко място в обсъжданите произведения.

С умение и вещина бяха интерпретирани от изказалите се актуални страни на проблема за критиката и самокритиката, които са обект на внимание в редица доклади, речи и статии на др. Т. Живков. Изтъкнато бе, че наличието на критика и самокритика в едно общество е гаранция за неговата жизненост и бъдеще и обратното — самоуспокоението, самодоволството и раболепието — признак на неговия упадък.

Закон в цялото развитие на революционната партия на пролетариата, основен момент в ленинския стил на работа и ръководство, критиката има своето определящо условие за успешност: с каква цел, от какви изходни позиции се прави тя? Нейната ефективност се определя от факта до каква степен тя помага своевременно и добросъвестно да се разкриват грешките, да се изучават причините, породили тези грешки, и да се набелязват пътищата, начините, средствата за премахването на грешките, за подобряването на работата. Смелата критика и самокритика подбуждат кадрите да вървят напред, да преодоляват трудностите. Следователно критиката на недостатъците и самокритиката са, от една страна, един от главните методи за успешното наше движение напред, а от друга страна — един от главните методи за обучението и възпитанието на кадрите върху основата на собствените им грешки, един от главните методи за създаването на истински партийни и държавни ръководители.

Действеността на критиката и самокритиката бе потърсена в онези основни аспекти, каквито са: осигуряването на атмосфера на търпимост към критиката, атмосфера, която дава гаранция, че никой няма да пострада заради критиката, заради това, че е критикувал слабостите и недъзите. Освен това критиката в никакъв случай да не се използва за унищожаването на кадрите. „Задължение на всеки партиен ръководител е — казва др. Т. Живков — да възглави критиката

Digitized by Google

и самокритиката, да ги направлява, да дава пример на честно, комунистическо отношение към критиката. Събранията, пленумите, активите, конференциите трябва на дело да се превърнат в широка трибуна на смела и остра критика на недостатъците."

На съвещанието бе обърнато внимание върху онзи момент от разгръщането на критиката и самокритиката, който се отнася до значимостта на разглежданите проблеми, до умението да насочим вниманието си върху основните задачи на деня, върху въпросите, свързани с новото, с бъдещето. С острота бе осъдена проявяващата се все още тук и там практика да се критикува не по същество, „колкото за очи", формално. Обърнато бе внимание и на въпроса за критериите, за базата за сравнение, които следва да съществуват при критиката и самокритиката, с цел да се избягва самоуспокоението и самодоволството, да се върви напред, да се постигат действителни, не мнимо резултати.

При разглеждането на този кръг от въпроси, развити с последователност и дълбочина в произведенията на др. Живков, участниците в съвещанието акцентираха върху засилването на отговорността у комуниста, за укрепването и култивирането на тази важна черта на съвременната личност, очертана с пределна яснота на Юлския пленум на ЦК на Партията: „Всеки пред всекиго за всичко да отговаря".

В светлината на това важно партийно изискване мнозина от изказалите се направиха анализ на различни страни от практиката в отделни партийни комитети и организации. Посочени бяха недъзи в планирането, в организацията на контрола, изтъкната бе липсата на стройна система за изучаването и внедряването на положителния опит в „Химпроект", непреодолени пропуски в работата по подобряването на състава на партийната организация в слаботоковия завод „Кл. Ворошилов", нереализирани решения в работата на комунистите от учрежденската партийна организация в Министерството на народната просвета по проблемите на образователната система и пр.

В своето слово първият секретар на районния комитет на Партията Георги Георгиев се спря на редица резултати от практиката на районната партийна организация, обърна внимание на някои моменти на преустройството на партийните органи и организации в съответствие с критериите и задачите, определени в тритомника.

Грижите, които полагат районният комитет и партийните комитети за издигане ролята и боеспособността на партийните организации, каза Г. Георгиев, вече са значително по-големи, по-системни и целенасочени. В работата им все повече се прилага комплексният подход, усъвършенствува се вътрешнопартийният живот на партийната организация, издига се ролята на партийното събрание като висш орган на партийната организация. Подобрени са и грижите за партийните секретари и тяхното обучение.

Положителни изменения настъпиха и в социалния и качествения състав на районната партийна организация. По този проблем се проведе пленум на РК. Сега работническото ядро представлява 46,4 процента от общия брой на комунистите в района. 73 на сто от новоприетите комунисти са работници, непосредствено заети в материалното производство. Увеличи се партийното ядро в основните отрасли.

Бюрото на РК на БКП прие дългосрочна програма за социалноикономическото развитие на района, която вече се реализира. Подготвят се и ще бъдат приети програми за социалистическата организация на труда във всяко предприятие, научен институт, учебно заведение.

Специално внимание в практиката на районната партийна органи-

Digitized by Google

зация се отделя на индивидуалната работа с комунистите и безпартийните. Извежда се на преден план проблемът за личния пример като важно условие за конкретния характер на индивидуалната работа. Проведеният разговор в първичните партийни организации и в партийните групи „Думите и делата на комуниста не са личен въпрос" е оказал положително въздействие за издигане авангардната роля на комунистите и личната им отговорност за изпълнение на поръчаното дело.

Съвещанието на партийния и стопанския актив от Димитровски район на столицата бе един енергичен отклик на огромния интерес, предизвикан от излизането на тематичния сборник на др. Живков по въпросите на партийното строителство. Мнозина от участниците в съвещанието коментираха този изключителен интерес. Ето какво посочи в изказването си Константин Караджов, секретар на партийния комитет в Завода за телефонна и телеграфна техника: „Наскоро след излизането на тритомника по партийно строителство много активисти на партийната организация, ветерани на завода, дойдоха в партийния комитет да споделят своите мисли и впечатления. Така се роди идеята заводският партиен комитет да приеме програма за изучаване на тези произведения на др. Тодор Живков в партийните групи, в първичните партийни организации, както и от всеки комунист. Във всяка партийна група се изучават отделни произведения от тритомника, след това се провежда разговор по тях, набелязват се мероприятия за подобряване на работата в бригадата, в участъка. В първичните партийни организации този разговор продължава."

Съвещанието, което има своята ярко положителна роля в разгръщането на всеобхватна дейност за изпълнение решенията на Националната партийна конференция в района, показа и известни минуси в своята подготовка и реализация. Не беше преодоляно повторението в изказванията, което не позволи да се акцентира в някои от тях по-задълбочено върху отделно взета страна на тематичното богатство, включено на страниците на тритомника. Това предполага едно по-детайлно, по-нюансирано усвояване на обсъжданите произведения, както и по-обстоен анализ на практиката, на живите проблеми на района.

Вероятно тази конкретизация, това по-обстойно вникване не само в отделните проблеми, а и в техните многобройни аспекти ще се получи в бъдещите разговори по докладите, речите и статиите на др. Т. Живков, които ще станат в заводските организации, в първичните партийни организации, в партийните групи, в звената по политическа просвета.

В този смисъл, извисявайки се до нивото на научно-практическа конференция, съвещанието има своето място на отправен момент в тази богата дейност, която предстои, по овладяването на свежия извор на идеи, анализи, обобщения, насоки и постановки по проблемите на партийното строителство.

Digitized by Google

НАШИЯТ РАЗГОВОР ЗАПОЧВА

Партията е висша форма на организация. Истина, която никой не оспорва. Тя сама организира себе си. Защото организацията удесеторява нейните сили: и в класовата борба, и в революцията, и в строителството на социализма. Тя внася организираност и организация в цялото общество. Кове единство и единодействие между Партия, класа и народ в борбата за комунизъм.

Списанието открива разговор за „ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА". За най-специфичната и отговорна дейност, чрез която Партията непрекъснато обновява, поддържа и усъвършенствува своята организация и организираност на ръководна сила. И заедно с това кове образци на връзки, отношения и процеси, чрез които разгръща и усилва активността на субективния фактор.

Партийната организация е отворена система. Ядро от най-достойните в колектива и първообраз! Между организационна и организаторска работа резки граници и преходи няма. Има диалектическо единство. Първата обогатява втората. Нейният ефект резонира, получава смисъл и признание в нея. И обратно. Организаторската работа предявява нови изисквания към ръководния политически щаб. Измененията в колективите диктуват нови условия и отношения между партиен и трудов колектив. Взаимодействието е двустранно..

Единадесетият партиен конгрес високо възвести девиза на борбата за висока ефективност и качество във всичко и навсякъде. В това число като условие на всички успехи: да се издига практическата, организаторската работа на партийните органи и организации до равнището на политическата работа и ръководство, Националната конференция продължава конгресното дело. Тя въоръжи Партията, организациите и кадрите с теория, с форми и методи на социалистическата организация на живия и овеществения труд. Даде им методология за познание в практическо преобразование...

В наши дни всяко начинание започва с комунистите, с партийните организации. Сега се иска организационната работа на всички звена да се издигне на ново равнище, да удесетори ефективното си въздействие върху масите за претворяване на неотложните задачи за висока организираност и социалистическа организация на труда по целия фронт: от личността до цялото общество.

ЗА ТОВА

„Партиен живот" започва разговор за „Ефективността на организационната работа". И нейното продължение — „Организаторската работа на Партията с масите".

Разговорът откриваме с разсъждения за системата на организационната работа и за нейната ефективност. Първите участници в разговора съзнават сложността на проблемите, изразяват и защищават мисли, без да претендират за неоспоримост на своите позиции. За съставките на организационната работа като система, за критериите и показателите на тяхната ефективност в диалога многократно ще се връщаме. Това е важен теоретически и практически проблем. Но заедно с това ще пренесем своите мисли върху специфичните критерии, показатели и фактори за ефективността на главните съставки на организационната работа: структурата, регулирането на членския състав, работата с кадрите, информацията, планирането, решението, организацията и контрола на изпълнението, за да приключим накрая с обобщение на въпросите, които чакат отговор и решение. Разговорът е открит за всички дейци и творци на партийното строителство. Чакаме вашите становища и мнения и вашите въпроси, Разговорът ще продължи две години. Трибуната е ваша...

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

к. и. н. **КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ**

Националната партийна конференция прие широка програма за по-нататъшно реализиране на стратегическия девиз на петилетката за високо качество и ефективност във всички сфери на общественото развитие. **Характерът на разглежданите въпроси и духът на решенията на конференцията недвусмислено говорят за необходимостта от подобряване организацията на работата по целия фронт на социалистическото строителство.** Това предполага по-нататъшно издигане равнището на организационната работа на Партията като предпоставка за засилване боеспособността на партийните организации, а така също и за подобряване организацията на работата на трудовите колективи.

* * *

Партийната дейност е съвкупност от редица компоненти, които са обединени в единен процес и се реализират в единство. Това затруднява нейното структуриране. Най-общо могат да бъдат разграничени три части: организационна работа, идеологическа работа и партийно ръководство на обществените дейности, което се осъществява чрез политическата, организаторската и възпитателната работа на Партията. Между тези три части съществува диалектическа връзка. Обект на нашия анализ е организационната работа. Но тя трудно може в чист вид да бъде отделена от другите съставни части на партийната дейност. Затова всякакво обособяване и анализиране отделно на организационната дейност носи условен характер.

Категориите „организационна работа", „партийно-организационна работа", „организаторска работа" широко се използват в партийната литература. Какво е значението на всяка една от тях?

Категориите „партийно-организационна работа" и „организационна работа на Партията" са тъждествени. Както в съветската, така и в нашата литература те се употребяват еднозначно.

Известни спорове поражда близостта и различието на категориите „партийно-организационна работа" и „организаторска работа на Партията". На този въпрос ще се спрем по-подробно.

Партията организира. Тя създава и внася организираност. В редица свои трудове В. И. Ленин посочва, че Партията внася организираност в действията на масите, ограничава и непрекъснато намалява стихийността в общественото развитие.

Партията не може да внася организираност в обществото, ако тя самата не е организирана и не представлява особена, висша форма на реализация на организираното начало. Обединявайки най-съзнателните, тя създава такава организация, която съответствува на това високо равнище на съзнателност на нейните членове. В същото време тя изгражда такива вътрешни правила на организационен живот, които спомагат тя непрекъснато да укрепва, да повишава съзнателността на комунистите.

Тази дейност на Партията, която създава организация, която възпроизвежда организацията, издигайки я на все по-високо равнище като висш тип организация в обществото, се нарича организационна работа на Партията.

Някой може да възрази. Нима идеологическата работа на Партията (теория, пропаганда и т. н.) не спомага за организационното из-

Digitized by Google

граждане на Партията? Да, спомагат, и още в началото ние наблегнахме на връзката между отделните части на партийната дейност. Но трябва да се има предвид следното — тези елементи на организираност, които се внасят с идеологическата работа, не са достатъчни и не могат да изградят организацията. Те създават идейната предпоставка за организацията, но не я изграждат. За това е необходима организационна работа, която материализирайки идеите, създава организация.

Масите в условията на социализма също действуват организирано. **Тази дейност на Партията, чрез която се внася организираност в действията на масите, ние наричаме организаторска работа на Партията. Организаторската работа е мощно оръжие за мобилизиране на комунистите и всички трудещи се за качествено и ефективно изпълнение на партийните решения.**

Организационната работа отразява степента на развитие на самата Партия и е съобразена с равнището на съзнателност на предния отряд. Организаторската работа в масите също отразява степента на развитие на Партията, но е съобразена с равнището на съзнателност на различните категории трудещи се в социалистическото общество. **По обхват** организаторската работа на Партията в масите е по-широка, защото обхваща всички трудещи се, но **по съдържание организационната работа стои по-високо и безспорно е по-богата, защото е израз на по-висш тип организационни взаимоотношения, съответствуващи на по-високата степен на съзнателност на авангарда.**

Партийно-организационната и организаторската работа на Партията в масите тясно са свързани помежду си и взаимно се проникват. Не може да се каже къде е границата между тях, къде свършва едната и започва другата. По същество всяка организационна дейност на съответната партийна организация резонира и намира отражение в нейната оганизаторска работа в колектива. От друга страна организаторската работа е предпоставка за усъвършенствуване на партийно-организационната работа. Тази диалектическа връзка трябва да се отчита като условие за повишаване ефективността на партийната дейност.

Партийно-организационната работа се основава на ленинските организационни основи, на нормите на партиен живот и принципите на партийно ръководство, които са отразени в Устава на Партията и чието спазване е задължително за всички партийни членове. Нещо повече. Всеки комунист е длъжен не само да ги спазва, но и активно да работи за изграждането на цялата партийна дейност на основата на тези принципи и норми. Както посочва В. И. Ленин, „партиец е този, който действително помага да се строи организация, съответствуваща на с. д. принципи“[1].

Тази мисъл на В. И. Ленин има непреходно значение. От трибуната на XI конгрес др. Т. Живков още веднъж постави въпроса за „по-нататъшното развитие на вътрешнопартийния живот върху основата на ленинските норми и принципи, на изискванията на Устава и Програмата на Партията“[2].

Ленинските принципи и норми на партиен живот са основата на партийно-организационната работа и тяхното строго спазване е главна предпоставка за повишаването на нейната ефективност.

* * *

Първостепенно изискване към партийно-организационната работа **е винаги да бъде насочена към политическите задачи, които Партията решава през съответния период.**

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 17, с. 222.

[2] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 87.

Digitized by Google

В. И. Ленин неедноократно е подчертавал, че трябва упорито да се работи за изграждането на такава организация, която да „живее самостоятелен политически живот“[1] и чието „политическо действие да бъде единно“[2].

За провеждането на единно политическо действие не е достатъчно единомислието на комунистите. В. И. Ленин подчертава, че идейната, чисто духовна връзка, без организационната връзка води до „различия, колебания и разцепления“[3]. Необходима е организираност в действията на Партията, на нейните организации и членове, а тя се обезпечава преди всичко чрез организационната работа. Какво е организираност? В. И. Ленин посочва, че „организираността е единство на действието, единство на практическата проява“[4]. Тоест, организационната работа като страна от дейността на Партията обхваща всичко необходимо (принципи, начини, форми, средства и т. н.) за осигуряване единство на действията, единство на практическата проява на комунистите в осъществяването на политиката на Партията, което води до повишаване на нейната ръководна роля и засилване организираността в действията на всички трудещи се. И не може да бъде иначе, защото силата на Партията и нейното влияние сред трудещите се в максимална степен зависят от организираността и сплотеността на партийните организации и комунистите, от единството и целенасочеността на техните действия при осъществяването на начертаната политическа линия. В Доклада пред Единадесетия конгрес др. Т. Живков посочи: „Нашата партия е здраво сплотена и единна от горе до долу, от Централния комитет до първичните партийни организации. Тя е твърдо убедена, че пътят, по който вървим, е единствено правилен.“[5]

Може да възникне въпросът, тъй като нашата партия е единна, организирана и здраво сплотена, каква е тогава задачата на партийно-организационната работа?

Осигурявайки единство в действията, единство в практическата проява на комунистите, партийно-организационната работа в същото време е насочена към качественото и ефективното решаване на конкретните партийни задачи. **Главна цел на партийно-организационната работа в настоящия момент е организационно да обезпечава решаването на отговорните задачи, поставени от Партията, от нейния Единадесети конгрес и от Националната партийна конференция.**

Новите условия непрекъснато издигат нови задачи, които трябва да се решават по новому. Задачите, които Единадесетият конгрес постави пред страната — подчерта др. Т. Живков, — „предявяват нови изисквания преди всичко към Партията ръководителка, към нейните комитети и организации, към нейните кадри, към всички комунисти“[6]. Решаването на актуалните задачи на обществеността развитие предполага по-нататъшно усъвършенстване на партийно-организационната работа като съставна част на партийната дейност.

При анализа на партийно-организационната работа, на нейната ефективност и пр. трябва, макар и условно, да разграничим, от една страна, задачите, които решава Партията, които произтичат от нейната политическа линия, конкретизирани за съответното равнище и звено, и от друга страна, **партийно-организационната работа като система**, като съвкупност от елементи и съставни части: работа по изграж-

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 10, с. 384.
[2] Пак там, с. 455.
[3] Пак там, с. 485.
[4] В. И. Ленин, т. 11, с. 317—318.
[5] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 85.
[6] Пак там, с. 85.

Digitized by Google

дане на организационната структура на Партията, членство в Партията и регулиране на нейния състав; работа с кадрите; информационно обезпечаване, планиране на партийната дейност, вземане на партийни решения, организация и контрол за тяхното изпълнение и пр. Развитието на политическата линия на Партията и задачите, произтичащи от това, обуславят необходимостта от непрекъснато усъвършенстване на партийно-организационната работа като цяло, а така също и на отделните й съставни части. От развитието и обогатяването на партийно-организационната работа в много голяма степен зависи реализирането на политическата линия на Партията. Когато се разглежда ролята на партийно-организационната работа за възпроизводството и развитието на организацията на Партията като висш тип организация в обществото, трябва да се има предвид, че това е възпроизводство в усъвършенствуван вид на по-високо равнище, осигуряващо решаването на задачите, които изграждането на развития социализъм поставя пред Партията, нейните органи и организации и комунистите.

* * *

Усъвършенстуването на партийно-организационната работа в съвременни условия е целенасочена дейност с конкретно съдържание. Единадесетият конгрес доразви и обогати линията на Партията за изграждането на развито социалистическо общество, като постави ударението върху подобряване ефективността и качеството на дейността във всички сфери на общественото развитие. Разработвайки по-нататък постановките на Единадесетия конгрес, Националната партийна конференция определи като първостепенна политическа задача усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката.

Ясно трябва да се посочи, че партийно-организационната работа сега може да се разглежда, анализира и изследва само в най-тясна и неразривна връзка с актуалните задачи, които постави Националната партийна конференция. Едно от тях е да се усъвършенствува организационната структура на Партията.

От какво е продиктувана тази необходимост?

В съвременни условия като най-сполучлива форма на стопанска организация се налагат комбинатите. Нарастващата роля на комбинатите в обществено-икономическия живот е закономерен резултат от процесите на по-нататъшно обобществяване на производството и труда. Те са по-висша форма на развитие на държавната собственост. Изграждането на мощни заводски и комбинатски партийни организации ще доведе до засилването на тяхното влияние върху ръководството на социално-икономическите процеси, до по-пълното им развитие като ръководни политически щабове на трудовите колективи.

Процесът на окрупняването на първичните партийни организации е закономерно обусловен. Той трябва внимателно да бъде проучван и решаван според конкретните условия в даденото предприятие и комбинат, така че да представлява крачка напред в развитието на партийната структура.

Окрупняването на първичните партийни организации означава възпроизводство в усъвършенствуван вид на организационната структура на Партията. Окрупнената първична партийна организация трябва да осигурява успешно решаване на назрелите социално-икономически, политически и идеологически задачи в съответното предприятие и колектив и в същото време да представлява ново, по-високо равнище в развитието на организационната структура на Партията като висш тип организация. **Това са две страни на единен процес,** който трябва умело да се направлява, като се отчита как структурата на новоизградената партийна организация създава условия за развитието

Digitized by Google

на вътрешнопартийната демокрация. На редица места ще се наложи да се създават различни варианти и да се търси оптималният от тях.

Такъв е духът на решенията на Националната партийна конференция — развитието на вътрешнопартийната дейност и усъвършенстването на партийно-организационната работа най-тясно да бъдат свързани с актуалните задачи на обществено-икономическото развитие.

В съвременни условия работата по подобряване на състава на Партията, усъвършенстването на работата с кадрите, информацията, планирането, контролът и пр. имат за своя първостепенна цел да осигуряват изпълнението на задачите на Партията за високо качество и ефективност, за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. Само в такъв смисъл може да се говори за развитие и усъвършенстване на партийно-организационната дейност.

Как най-тясно да се свърже партийно-организационната работа с актуалните задачи на общественото развитие и организационно да се обезпечи тяхното решаване; какво ново съдържание внасят решенията на Националната партийна конференция за усъвършенстване на партийно-организационната работа и нейните съставни части и пр. Ето големите и творчески въпроси, на които всички партийни органи и организации трябва да дадат отговор в своята практическа дейност. Защото в крайна сметка от това, как бързо дадена партийна организация насочва своята организационна и идеологическа работа към политическите задачи на Партията, как тя, използвайки цялото богатство от организационни и идеологически средства и форми съумява да обезпечи изпълнението на задачите, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция, в съответния участък или звено — зависи в много голяма степен успехът на цялостната партийна дейност. Оттук трябва да се започне, когато се анализира ефективността на организационната работа на партийната организация или комитет.

ЕФЕКТИВНОСТ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

к. и. п. ГЕОРГИ ВЪЛЕВ

Същността на ефективността на партийно-организационната работа може да се разкрие чрез изясняване на понятията „ефект“, „ефективност“ и „равнище на ефективността“.

ЕФЕКТЪТ ОТ ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

е реален резултат. Това е постигнатото комплексно ръководно, организационно, възпитателно и т. н. влияние от действията на партийните органи и организации за определен период от време. На практика ефектът от партийно-организационната работа се изразява в реалните количествени и качествени изменения, настъпили през този период в организационната структура на партийните органи и организации, в състава и кадрите, във вътрешнопартийния живот, в стила на работа и ръководство и др.

Digitized by Google

Ефектът от партийно-организационната работа има редица характерни черти.

Той е интегрален резултат — съдържа в себе си голямото многообразие на последиците от действията на партийните органи и организации. Понякога те имат различна стойност. Затова ефектът от дадено действие като цяло може да бъде положителен, независимо че в него се съдържат отделни отрицателни моменти. Така например не винаги подобряването на качествения състав на първичните партийни организации е резултат от увеличаването на количествения им състав.

Ефектът от партийно-организационната работа се определя и от обхвата на действията на партийните органи и организации. Известно е, че Партията е висша форма на политическа организация на работническата класа. По силата на това партийните органи и организации ръководят и направляват дейността на държавните, стопанските, обществено-политическите и другите органи и органинизации, на цялото общество. Затова ефектът включва не само измененията, настъпили в партийните органи и организации, но и измененията в обществото като цяло.

Друга характерна черта на ефекта от партийно-организационната работа е начинът, по който се проявяват резултатите от действията на партийните органи и организации. В едни случаи ефект може да се получи още в процеса на изпълнение на решенията. В други случаи ефектът може да се получи от действия, извършени през минал период, а действията, които партийните органи и организации извършват сега, да дадат ефект в бъдеще.

Резултатите от партийно-организационната работа могат да съответствуват или да се отклоняват от целите, които са си поставили предварително партийните органи и организации. Колкото резултатите се доближават до целите, толкова ефектът от партийно-организационната работа е по-голям.

ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

както ефективността от всяка човешка дейност, е отношение между реалните резултати, получени през даден период, и разхода на сили, средства и време за тяхното постигане.

При изясняването на проблема за ефективността на партийно-организационната работа трябва да се има предвид, че тя също има редица особености. Ефективността се формира и развива в процеса на изпълнението на решенията. Но тя не е аритметичен сбор от ефективността, получена от изпълнението на отделните задачи и мероприятия. Ефективността на партийно-организационната работа за определен период е обобщаващ резултат, който съдържа в себе си и мултипликационен ефект. Когато се отчита влиянието на мултипликацията в партийно-организационната работа: „Трябва да се има предвид, че процесът на мултипликацията не е плавен, праволинеен. В него са възможни зигзаги, отклонения, връщане назад“[1]. Затова ефективността може да бъде по-голяма или по-малка от ефективността, получена от изпълнението на отделни мероприятия. В отделни случаи е възможно с малки усилия да се постигне висок ефект и обратно — с много усилия малък ефект. „Отчитането на това обстоятелство дава възможност не само да се изработи реалистичен подход към проблемите, но и да се създадат съответните условия“[2], противодействуващи на неблагоприятните тенденции.

[1] Н. Стефанов, Мултипликационен ефект и ефективност, С., Партиздат, 1976, с. 185.

[2] Пак там, с. 184.

Digitized by Google

Високо равнище на ефективността на партийно-организационната работа има само тогава, когато получените резултати съвпадат или се доближават до целите на партийните органи и организации и когато са постигнати с възможно най-малко усилия при конкретните условия на работа.

Равнището на ефективността на партийно-организационната работа има динамичен характер. С развитието на Партията и на обществото е налице подчертана тенденция то непрекъснато да се повишава. Това води до засилване положителното влияние от действията на партийните органи и организации, до издигане на по-високо ниво ръководната роля на Партията.

* * *

За научна основа при анализа на ефективността на партийно-организационната работа служи методологията на диалектическия и историческия материализъм.

На сегашния етап от развитието на Партията и обществото все по-голямо приложение за анализ на ефективността от партийно-организационната работа намира методът на умножаващия ефект, който се прилага в единство с програмно-целевия подход. Постигнатите резултати и реализираните разходи се съпоставят с предварително поставената цел и с планирания разход на сили, време и средства. Това дава възможност да се види комплексното влияние на партийно-организационната работа; съдействува на научна основа да се отчита мултипликационният ефект. Тези методи позволяват съвсем конкретно да се разкрият положителните и слабите страни в партийно-организационната работа и причините за нерешените проблеми. Анализът на причините показва пътищата за отстраняване на грешките и слабостите. По същество това означава на научна основа да се работи за повишаване равнището на ефективността на партийно-организационната дейност.

В практиката на партийните органи и организации намира приложение и сравнителният метод. Резултатите от партийно-организационната работа се сравняват с резултатите от предходен период, които служат като основа, изходна база в работата на партийните органи и организации. Сравнения се правят с изискванията, произтичащи от решенията на конгресите, Националната партийна конференция и пленумите на ЦК на БКП. Резултатите се съпоставят с изискванията на науката, постиженията на челната практика у нас, на Комунистическата партия на СССР и другите братски партии.

Сравнителният метод дава възможност да се разкрие динамиката в развитието на партийно-организационната работа, показва как на практика се изпълнява политиката на Партията, на какво ниво се намира нашата дейност спрямо постиженията на братските партии. Но този метод страда и от някои съществени недостатъци. Той не позволява да се види какъв би трябвало да бъде резултатът и разходът на сили, средства и време за постигането му, какви са причините за слабостите и грешките в работата. Независимо от тези недостатъци сравнителният метод в една или друга степен може да се ползва и в бъдеще.

* * *

За оценка на резултатите от партийно-организационната работа за определен период се използват различни **критерии.**

Основен критерий са нормите за партиен живот и принципите на партийно ръководство. Този критерий показва дали дейността на пар-

Digitized by Google

тийните органи и организации, на комунистите съответствува на политиката на Партията. Неотклонното спазване на нормите на партиен живот е едно от условията за силата и здравината на Партията. Те се проявяват като критерий за „правилността на организационната практика на партийните организации“ [1].

Целите на партийно-организационната работа, взети в единство с планирания разход на сили, средства и време, са също критерий за оценка на резултатите. Той показва дали постигнатото съответствува на планираното. Целите на партийно-организационната работа могат да играят ролята на критерий само когато са определени на научна основа, когато са съобразени с политиката на Партията, с изискванията на Програмата и Устава, когато вярно са посочени задачите и мероприятията за тяхното постигане. Освен това е необходимо начините на работа за постигането на големите и сложни цели да бъдат експериментирани в практиката и тогава да се прилагат като критерий за оценка на резултатите.

Като критерий за оценка на резултатите от партийно-организационната работа се използват също така постиженията на науката, на челната практика у нас, на Съветския съюз и другите страни. Резултатите от партийно-организационната работа могат да се сравняват с постиженията на Комунистическата партия на Съветския съюз и другите братски партии.

За да се направи пълен анализ на ефективността на партийно-организационната работа и цялостна оценка на резултатите, е необходимо методите и критериите да се прилагат комплексно. На такава основа може да се разкрие фактическото състояние на партийно-организационната работа, да се видят успехите и нерешените проблеми. При анализа на ефективността и оценката на резултатите следва да се има предвид, че посочените критерии се прилагат и в зависимост от мястото, на което се намират партийните органи и организации в структурата на Партията. Анализът и оценката на работата на окръжен комитет на Партията имат предимно обобщаващ характер, докато оценката на работата на първичните партийни организации е съвсем конкретна. Нещо повече. Като критерий за оценка на дейността на партийните органи се използва състоянието на ръководените от тях организации. „Основен критерий за оценка на работата на партийните комитети — се казва в Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията — да бъде състоянието и равнището на дейността на първичните партийни организации; тяхното умение да сплотяват и мобилизират трудовите колективи; до каква степен те се изявяват като ръководни политически ядра и първообраз на трудовите колективи, какъв е техният авторитет в предприятията, учрежденията и пр.“[2]

* * *

По-нататъшното повишаване на равнището на ефективността на партийно-организационната работа през периода на изграждането на развито социалистическо общество се обуславя от редица **фактори и условия.**

Решаваща роля в тази насока има правилността на партийното ръководство. От него зависи в най-голяма степен създаването на благоприятни условия за срочно и качествено изпълнение на задачите и

---

[1] Л. А. Слепов, Научните понятия и категориите на партийното строителство, сп. „Партиен живот“, 1977, бр. 2, с. 56.

[2] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за XI конгрес на Партията, С., Партиздат, 1976, с. 164.

Digitized by Google

мероприятията. В своето забележително произведение „Левичарството" — детската болест на комунизма" В. И. Ленин подчертава, че едно от най-важните условия за поддържане висока дисциплина в революционната партия на пролетариата е „правилността на политическото ръководство, осъществявано от този авангард.. правилността на неговата политическа стратегия и тактика при условие най-широките маси от собствения си опит да се убедят в тази правилност"[1]. Правейки анализ на партийната политика, от високата трибуна на Единадесетия конгрес на Партията др. Т. Живков заяви: ...„Нарасналата всестранна мощ на социалистическа България и перспективите, които се разкриват пред нея, и могъществото на социалистическата общност, чиято неотделима съставна част е нашата страна и победите на световното революционно движение, на миролюбивите и демократични сили — всичко, което става у нас и в света, всичко ни дава и основанието, и правото да гледаме с непоколебим оптимизъм в бъдещето и уверено да вървим по своя велик път"[2].

Основно задължение на партийните органи и организации като ръководни политически звена е ясно и точно да определят целите на партийно-организационната работа за определен период. Целта на партийно-организационната дейност е желаното състояние на процесите и явленията в бъдеще. „Определянето на целта е отговорна логико-конструктивна дейност. Тя предполага съпоставяне и евентуално коригиране на предварително определената цел с целите на други, вертикално или хоризонтално разположени системи. Тази процедура е необходима, защото всяка система се намира в сложни генетични, функционални и структурни връзки с други системи от по-висш или по-нисш разред."[3] На практика за отделната първична партийна организация това означава, че когато определя целите на партийно-организационната работа за определен период, тя трябва да се съобразява с решенията на конгресите на Партията, пленумите на ЦК на БКП, на местните партийни органи. Освен това тя трябва да се съобразява с реалните потребности и възможности. При определянето на целите от съществено значение е да се има предвид челният опит, новото, прогресивното, постиженията на науката.

Основната цел на партийно-организационната работа е създаването на единство в действията на партийните органи и организации, на комунистите на основата на Програмата, Устава и политиката на Партията, на условия за разгръщане творчеството и самоинициативата на комунистите и безпартийните, усъвършенстване на организацията на дейността за постигането на най-голям успех от изпълнението на задачите. Тази обща цел може да бъде разчленена на подцели по компоненти на партийно-организационната работа — организационен строеж, работа с членския състав и кадрите, планиране, решения и други.

За да станат реални за даден партиен орган или организация, общата цел и подцелите трябва да се трансформират „в система от конкретни показатели, осъществими и постижими в даден период"[4].

Показателите се определят в зависимост от конкретните условия. В едни случаи могат да доминират показателите, чрез които се преследва да се подобри степента на организационното влияние на Партията и състоянието на вътрешнопартийния живот. В други случаи на преден план могат да се поставят показатели за повишаване ролята

---

[1] В. И. Ленин, „Левичарството" — детската болест на комунизма", Избр. съч., т. 5, с. 105.

[2] Т. Живков — Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, С., Партиздат, 1976, с. 10.

[3] М. Марков, Теория на социалното управление, С., Партиздат, 1975, с. 225.

[4] Пак там, с. 229.

Digitized by Google

на партийните комитети и организации като органи за политическо ръководство, за издигане авангардната роля на комунистите и други.[1] За вътрешнопартийния живот могат да се използват следните показатели:

Количествени: провеждане всеки месец по едно събрание на ППО; съобщаване 3 дни предварително на комунистите дневния ред на събранието; осигуряване присъствието на комунистите на всяко събрание; редовно отчитане на комунистите пред партийното събрание; възлагане на всеки комунист партийно поръчение; своевременно събиране и отчитане на членския внос и други.

Качествени: за активността на комунистите на събранията на ППО наред с количествените могат да се използват следните качествени показатели; редовно участие на комунистите в обсъждането на разглежданите документи и техния принос за подобряването им; правилно отношение към политиката на Партията, принципност в изказването; критичност и самокритичност; разпространяване на челния опит, на новото, прогресивното; борба срещу отрицаталните прояви и непримиримост с недостатъците и други.

Такива количествени и качествени показатели може всяка организация, всеки орган да разработи по всички подцели на партийно-организационната работа. Равнището на показателите също се определя от конкретните условия, от реалните потребности и възможности.

Способността на партийните органи и организации правилно да определят най-сполучлив начин за постигането на целта, подцелите и показателите също играе важна роля за по-нататъшното повишаване равнището на ефективността.

Начинът на работа обхваща формите, средствата и методите. Той може да оказва положително, отрицатално, а твърде често едновременно положително и отрицателно влияние върху качеството и ефективността на партийно-организационната работа. Това е така, защото формите, средствата и методите променят мястото, ролята и значението си за партийно-организационната работа. Едни от тях се развиват и обогатяват, а други остаряват и стават непригодни за решаването на новите задачи. Освен това не е възможно механически да се използват едни и същи форми, методи и средства на работа при различни условия. Затова от партийните органи и организации се изисква да проявяват творчески подход, да изберат онези форми, методи и средства, които при конкретните условия ще съдействуват за постигането на най-висока ефективност от партийно-организационната работа.

Правилното определяне на формите, средствата и методите има важно значение за уточняване на конкретните задачи и мероприятия. Едни са задачите за провеждане на събрание на ППО, а съвсем други за провеждане на научно-практическа конференция. При определянето на задачите и мероприятията партийните органи трябва да се стремят да сведат до минимум регламентирането по отношение на по-ниско стоящите звена и ППО, да им се дава възможност да разгръщат своята самоинициатива като ръководни политически ядра на трудовите колективи.

При определянето на задачите и мероприятията много важно изискване е да се изработват варианти, за да се намери най-добрият начин за постигане на целите, да се намали до минимум субективизмът. Разбира се, и най-добрият вариант има слаби и положителни страни. Това е така, защото отделните партийни органи и организации

[1] К. Иванов, Критерии за ефективността на партийно-организационната работа, С., Научни трудове на АОНСУ, № 91, 1977, с. 109—127.

Digitized by Google

действуват „в условията на поливариантност на историческия процес, при наличието на множество възможности и начини на действие... Възловият въпрос в случая е да се избере най-добрият вариант, да се увеличат плюсовете и намалят минусите на проектираното действие“[1]. При решаването на тази задача на широка основа трябва да се използва колективният метод на работа. В отделни случаи, когато се решават важни проблеми, е необходимо по експериментален път да се докаже научната обоснованост на целите, подцелите, показателите, мероприятията и задачите и тогава да се внедряват в практическата дейност. В такива случаи — казва др. Л. И. Брежнев — „трябва да действуваме не на око, не интуитивно, а като се ръководим от данните на опита, на експеримента, на изводите на съвременната наука за управление“[2].

Съществено значение за повишаване ефективността на партийно-организационната работа има дейността на партийните органи и организации за създаване научна организация на работата за изпълнение на решенията.

Организацията на работата за изпълнение на решенията обхваща: програмирането на задачите; съчетаването на идеологическата и организационната работа на партийните органи и организации; извършването на подробен инструктаж на изпълнителите — контрол за срочно и качествено изпълнение на задачите; изучаване, обобщаване, разпространение и внедряване на челния опит; материално и духовно стимулиране на участниците при изпълнение на задачите.

В нашата партия има натрупан положителен опит в това отношение. Но не са малко все още пропуските и слабостите. Понякога се допуска неправилно програмиране на големи и сложни решения. Не винаги идеологическата работа е на нужната висота. На комунистите в някои случаи се възлагат конкретни поръчения, свързани с изпълнението на задачите и мероприятията. В Тезисите на ЦК на БКП във връзка с подготовката за Единадесетия конгрес на Партията е посочено, че най-слабото място в организацията на работата е контролът и проверката по изпълнението на взетите решения. Не случайно пред Единадесетия конгрес на Партията др. Тодор Живков заяви: „...главното условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност сега е борбата за изпълнение на решенията“[3].

Решаването на тези задачи в най-голяма степен зависи от състава, от политическите и деловите качества на кадрите, от формите на организационната структура на Партията. Ето защо Единадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция поставиха задачата за решително подобряване на работата в тази насока с цел да се издига научността в партийната дейност, да се повишава ръководната роля на Партията.

* * *

Това са само някои основни страни на проблема за ефективността на партийно-организационната работа. За неговото цялостно изясняване е необходимо да продължи работата по изучаването, обобщаването и теоретическото осмисляне на богатия опит на нашата партия, на постиженията на Комунистическата партия на Съветския съюз, на братските работнически и комунистически партии.

---

[1] М. Марков, Теория на социалното управление, с. 294.

[2] Л. И. Брежнев, Великий подвиг партий и народа, М., 1974, с. 25.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 89.

Digitized by Google

ТОДОР ПЕТРОВ — ЕДИН ОТ НАЙ-ДОСТОЙНИТЕ СИНОВЕ НА РОДИНАТА

100 години от неговото рождение

Тодор Петров посвети целия си творчески живот за правата и интересите на работническата класа и трудещите се, за победата на социализма в страната. Той бе верен съратник на Димитър Благоев и Георги Димитров, член на ЦК на БКП, талантлив публицист и един от теоретиците на социализма у нас. Автор е на около 250 статии, речи, рецензии и др., публикувани предимно в сп. „Ново време" и в „Работнически вестник". В своите трудове той разглежда важни и актуални теоретически и политически проблеми от развитието на Партията и българското работническо движение.

Тодор Петров е роден на 23 юли 1878 г. във видинското селце Ново село в бедно семейство. Детските му години преминават в непосилен труд. Едва двадесетгодишен пристига във Видин и постъпва на работа в една гостилница, а след това чиракува при различни занаятчии. От 1894 г. той се учи във Видинската гимназия, където само пет години преди това е работил като учител и директор пионерът на социалистическото движение у нас Димитър Благоев. Семето, което Благоев е посял, попада на благоприятна почва и дава обилни плодове. Още като ученик в гимназията Тодор Петров влиза в революционното движение.

Когато в града се свикват протестни демонстрации и събрания против народняшкото правителство и местните управници, Петров не се бои да тръгне в челните редици. Не само учениците, но и младите работници — калфи и чираци, и селянчетата от родното му село търсят неговата дружба — той е за тях любим другар, пример за подражание.

Заради революционна дейност младият марксист е изключен от гимназията и през 1896 г. става учител в родното си село и в други села на Видинския край.

Уволнен заради социалистическа дейност през 1898 г., Тодор Петров идва във Видин, където основава организация на БРСДП. Оттогава той отдава целия си живот за комунистическото дело. Пламеният революционер застава начело на местната партийна организация. През 1902 г. е избран за делегат на Деветия конгрес на БРСДП в Търново, където неотстъпно отстоява позициите на революционното марксистко крило на Партията, възглавявано от Димитър Благоев. Същата година като студент в Юридическия факултет в София става помощник на Благоев в редактирането и издаването на теоретичния партиен орган сп. „Ново време".

Поемайки високоотговорната работа, Т. Петров влага огромен труд и упорство, за да издигне уровена на списанието, да го превърне в съвременен научен орган на социалдемокрацията. В едно от неговите писма до Румен Аврамов, който по това време като студент в Женева е в тесен контакт с руските революционери емигранти и един от най-активните сътрудници на „Ново време", е отразена голямата цел и неспокойният дух на Т. Петров: „Моето най-горещо желание е... да стане списанието „Ново време" един сериозен, много интересен и глав-

Digitized by Google

но научен преглед на умствения и обществения живот у нас и другаде". Но за да стане то такава в „най-съвършената си пълнота", продължава своите съждения той, зависи от неговите сътрудници, от техния теоретичен уровен. Ентусиазираният редактор неуморно изтъква необходимостта да се създадат идейно издигнати партийни кадри, да се изграждат подготвени теоретици.

●

По това време революционните марксисти водеха остра борба против привържениците на десния опортюнизъм. Тодор Петров участвува най-активно в нея, като от 1902 до 1908 г. работи с всички сили за разобличаване антимарксистката противоработническа същност на общоделството. Той следи развоя на германското и руското революционно движение, проучва в оригинал трудовете на западните опортюнисти и в редица забележителни и принципни статии разкрива научната несъстоятелност на опортюнистките тези по кардиналните жизнени проблеми на работническото движение и на развитието на Партията. Той неуморно аргументира и дълбокото си убеждение, че опортюнистите трябва незабавно да бъдат изгонени от партийните редове, че БРСДП трябва да се оформи като революционна марксистка партия на българския пролетариат.

В тая непоколебима борба срещу общоделството Т. Петров се учи от руското революционно движение. През 1904 г., когато разобличава теорията за класовото сътрудничество, той показва като поучителен пример за нашата социалдемокрация непримиримата класова борба на руския пролетариат.

След разцеплението през 1903 г. засилването на централизма в Партията предизвиква съпротивата на индивидуалистично настроените интелигенти, които се обявяват против нейните организационни принципи. В ерудирани статии Тодор Петров остро критикува опортюнистическата теория и практика на анархолибералите. Той решително се обявява против опита им да се замени централистичният принцип в партийното строителство с принципа на автономността и с необходимите доказателства посочва гибелните последствия, до които ще доведе налагането на анархолиберализма в Партията.

Придобитият партиен опит, солидната марксистка подготовка и широката култура му помагат още през годините 1902—1908 да се наложи като един от видните теоретици на социализма у нас и изтъкнат борец против опортюнизма.

През 1908 г. по поръчение на партийното ръководство Тодор Петров се връща във Видин, установява се като адвокат и застава начело на организацията на тесните социалисти.

Ръководителят на Видинската партийна организация работи с всички сили за укрепването и разрастването ѝ, за разширяване на нейното влияние сред трудещите се маси. Работи неуморно, денонощно. Тодор Петров е главният оратор на другарските вечеринки и срещи и на публичните събрания, които се свикват всяка неделя в общинския театър „Вида", събиращ над 1000 души. С революционното си вдъхновено слово той разяснява партийната програма, разобличава безпощадно класовия характер на буржоазните партии, разкрива тяхната противодемократична и антиработническа политика, буди съзнанието на работническите маси, вдъхновява ги за борба. Безпартийните също го слушат с внимание и интерес. Между неговите редовни слушатели са и някои от политическите му противници.

Партийният секретар е един от най-активните лектори още и на дружество „Класово съзнание", и пред Социалистическия курс, открит през 1911 г. от просветния комитет при организацията.

Digitized by Google

Тодор Петров развива интензивна дейност и като представител на работниците в градския комитет по труда, като съветник в общинския съвет и народен представител, за какъвто е избиран непрекъснато от 1913 до 1923 г.

По време на Балканската и Междусъюзническата война Тодор Петров от страниците на печата и от трибуните на събранията и парламента в забележителни речи и статии заклеймява авантюристичната политика на буржоазията и Кобургите, популяризира антивоенните лозунги на Партията, защищава народните права и свободи и доказва, че оголелият и гладен народ копнее за мир.

Неведнъж се връща във Видин преуморен, изтощен и дни наред лежи прикован на леглото от „жълтата гостенка". Дядо Благоев често с въздишка казва: „Във Видин партийната работа върви много добре, но с Тодор положението става все по-лошо".

В началото на октомври 1915 г. страната е въвлечена в бушуващата световна война. Като член на партийната парламентарна група Т. Петров подписва нейната антивоенна декларация, в която четем: „БРСДП (т. с.) осъжда намесата на България във войната, най-решително се обявява против присъединяването на чужди земи и заявява, че неотстъпно ще се бори за възтържествуването на мира и социализма". По-късно Т. Петров заедно с парламентарната група на БРСДП (т. с.) не гласува военните кредити и заявява, че ще се бори за „мир без анексии, без всякакви завладения".

Смел и действен по природа, той отново е в първите редици на борбата на работниците и останалите експлоатирани маси против войната. Възглавява антимилитаристични акции, подема инициативи за подпомагане на военнопленниците, при всеки повод протестира против цензурата и военното положение и изобличава остро милитаризма на господствуващата върхушка.

●

През октомври 1917 г. първият победоносен щурм срещу стария свят откри нова ера в живота на човечеството и разпали пламъка на свободата сред потиснатите маси и зависимите народи.

Тодор Петров с небивало въодушевление посреща великата победа на руския пролетариат. Той вижда в тази победа осъществяването на историческите идеали на пролетариата. В контекста на всяка статия или реч, отнасяща се до Октомврийската революция, се усеща голямото му и хубаво чувство към младата социалистическа държава, към онзи международен фактор, „който мощно разлива вълните на революцията", руши империализма и най-силно съдействува за освобождението на народите.

Прякото и самоотвержено ръководство на революцията от Партията на В. И. Ленин въодушевява оптимистично Тодор Петров. За него Болшевишката партия е образец на последователно революционна марксистка партия, която провежда напълно правилна стратегия и тактика. Непреклонно вярващ в нейните сили, той с жар убеждава работниците и останалите трудови хора, че съветската власт и народните маси в пространна Русия преодоляват огромните политически, икономически и природни трудности под умелото ръководство на болшевиките. Продължавайки съжденията си, големият интернационалист пише: „Руската ни братска партия извършва тая ръководна роля благодарение на централистичната си организация, на желязната дисциплина, високото революционно съзнание, предаността и самопожертвуваителността на членовете си и на голямото си влияние сред трудещите се маси".

През 1920 г. Тодор Петров е в първите редици на борбата против плановете на тъмните реакционни сили да въвлекат страната в ин-

Digitized by Google

тервенцията срещу Съветска Русия. От трибуната на парламента, пред многолюдните митинги и събрания той във вдъхновени речи отново разкрива историческото и международното значение на Великата октомврийска победа; набляга на острите социални мотиви в нея, на грандиозните икономически и политически преобразования, които се извършват в съветската страна; сочи нейния велик пример, който ускорява и улеснява победата на международния пролетариат.

Неговият пламенен зов е работниците и останалите хора на труда да се вдигнат на спонтанна, смела, неуморна борба в защита на първата в света съветска държава.

Голямото и всеотдайно сърце на Тодор Петров и през 1921 г. е отворено за мъките и бедствията на руските хора. Той разгръща енергична дейност във връзка с настъпилата необикновена суша в Поволжието. Под ярките политически заглавия на своите статии „Буржоазията, бежанците и гладуващите" и „Борбата с глада в Русия" той изяснява пред българските работнически и малоимотни маси истината за съветската власт: държавата на победилия пролетариат взе всички мерки, за да облекчи пострадалите; тя мобилизира целия съветски народ на борба за намаляване последиците от сушата и глада. В системата от мерки авторът сочи необходимостта „и ние, техните братя... да се притечем на помощ, като вземем участие в доставянето на храни, на семена за есенните посеви, на медикаменти и в осигуряването на медицинска помощ".

●

След Първия конгрес на БКП, на който Партията премина под знамето на ленинизма, наред с Д. Благоев, В. Коларов и Г. Димитров Т. Петров се включва в идейния поход за изясняване генералните проблеми на историческото време, на революционната политика и тактика.

За да се предпазят част от работниците от идейни лутания и заблуди, той подема енергична и безпощадна борба против „левите комунисти". Талантливият полемист сочи, че техните призиви за „пряка акция" при съществуващите в страната условия не могат да вдигнат масите на революция; те обаче могат да ги доведат до често повтарящи се частични бунтове, които биха разстроили силите на революцията и биха ги отдалечили от нея.

Тодор Петров със страст и настойчивост отхвърля и неразбирането, което „левите комунисти" проявяват по въпросите за ролята на международната обстановка при евентуална революция; осъжда ги затова, че без да се съобразяват с нея, без да отчитат особено съотношението на класовите сили в съседните държави и тяхното поведение към една евентуална революция в България, те призовават масите на борба за събаряне на буржоазното господство. Той пише: „Да се пренебрегват условията на международното положение, да не се преценяват и използват тия условия, да не се съобразяваме с това, доколко те в даден момент и в дадена страна благоприятствуват на революцията, то значи да се отхвърля основно Марксовото схващане, според което развитието на живота, на действителността, на капиталистическото общество създава силите, които ще извършват революцията, средствата, с които ще се извърши, и условията, които я правят възможна, необходима и неизбежна".

Същевременно неподкупният в гражданското си поведение партиен ръководител продължава борбата против десните опортюнисти, които вече имат представители в буржоазните правителства. С дълбоко възмущение той разплита лъжливите обещания на „социалистическите" министри. Привежда изразителни съпоставки: революционните

Digitized by Google

марксисти участвуват в борбата за реформи не за да успокояват масите, за да ги отклоняват от борбата за завоюване на властта и така да укрепват капиталистическото господство, а за да демаскират социалната демагогия на буржоазните партии и на техните поддръжници, да разкриват половинчатия характер на техните реформи и накрая да мобилизират и водят масите на борба за подобряване на бедственото им положение.

В своите изпълнени със социален патос речи Т. Петров винаги свързва борбата за реформи в интерес на пролетариата с идейната борба за откъсване на работническата класа от буржоазното и опортюнисткото влияние, за издигане на нейното съзнание, за постигане единство на пролетариата и за осъществяване обединението на всички организирани работници.

След Първия конгрес на БКП ръководената от Т. Петров партийна организация във Видин започва усилено да се превъоръжава с болшевишките идейни оръжия. В централния клуб и в другите четири партийни клубове, които гъмжат от събрания, партийният секретар убедително и въодушевено изяснява великата преобразуваща роля на Ленинските идеи, остро разобличава антисъветизма на буржоазията и опортюнистите и зове масите на борба в защита на първата социалистическа държава, на погазените им права. Той е и в първите редици на бурните демонстрации и мощни акции на трудещите се против интервенцията срещу Съветска Русия, за амнистия, за хляб, за свободи. През тези години на кипящи борби революционизираните маси все повече се сплотяват около комунистите. С необикновена радост Т. Петров разкрива огромните успехи на организацията, нейното засилване, нейния възход и преди всичко тясното ѝ свързване с работниците и с останалите хора на труда.

●

През 1921 г. на Третия конгрес на БКП Тодор Петров е избран за член на Централния комитет. Наскоро след това той идва в София и работи като заместник на главния редактор на „Работнически вестник" и завеждащ партийното издателство на кооперация „Освобождение".

През тези години връзките на Т. Петров с работническите маси в София стават още по-тесни. През всяка свободна минута той е сред комунистите, сред безпартийните работници или интелигенти. Със своя безкраен идеализъм, откровеност и скромност, с правдивите си слова той е търсен другар, приятел, събеседник и уважаван партиен ръководител. Произнася речи по вълнуващите политически въпроси, разяснява актуалните проблеми, поддържа висок борчески дух у слушателите, създава убеденост в бъдещия път. Живите участници на митингите и събранията в столицата, на които е говорил Петров, и днес с възхищение си спомнят за пламенния оратор, който е произнасял смели слова за неизбежната гибел на капитализма, за близката победа на социализма.

●

На 9 юни 1923 г. в страната бе извършен военно-фашистки преврат. Узурпаторите още първия ден осезателно почувствуваха колко непримиримо е отношението на масите към тяхната власт и колко несигурно е положението им. В това трудно време ЦК погрешно прецени, че събарянето на земеделското правителство е борба между градската и селската буржоазия. На заседанието Т. Петров се изказва против „неутралната" позиция на Партията.

След пристигането на В. Коларов от Москва в началото на август Централният комитет на няколко пъти с най-дейното участие на Т. Петров вярно заключава, че откритата с преврата криза за власт-

Digitized by Google

та, може да бъде разрешена само по пътя на въоръжената борба на масите за работническо-селско правителство. Тодор Луканов и неговите поддръжници обаче настояват ЦК да се ограничи само с протести против терора.

В ръководството борбата между двете течения се разгаря. Сега то трябва да избере един от двата пътя — да приеме боя и да призове масите на въоръжена борба срещу врага, или да остави БКП да бъде разгромена без бой, да я опозори пред работническата класа и да я погребе като революционна партия. В този съдбоносен момент за БКП и трудещите се Тодор Петров, който е болен на легло, отново уведомява партийното ръководство, че поддържа твърдо становището за незабавно въстание. Получили съгласието му, здравите сили в ЦК постигат болшинство и решават въстанието да се вдигне през нощта на 22 срещу 23 септември.

Дълбоко убеден, че народът — непреклонен в своето категорично отрицание на властниците и терора, ще въстане и ще победи, почувствувал временно подобрение, смелият революционер влиза в решителната борба. Той поддържа връзка с партийните функционери в страната, вдъхва им вяра и участвува с удивителна енергия в подготовката на въоръжената борба.

След поражението на Септемврийското въстание Т. Петров единодушно е определен от Задграничния комитет на БКП за секретар на Временния Централен комитет в страната. Пряк ръководител в найразтърсващото събитие, той осмисля опита на антифашистката кървава стихия, оглежда оределите редици и заедно със здравите сили в Партията подема борба за преодоляване на трудностите.

Партийният секретар критикува безпощадно поведението на ликвидаторите, които, неиздържали неизвестността на настъпилите страшни дни, застават против революционната партийна линия и предизвикват криза в редовете на БКП. Разкривайки предателската същност на ликвидаторството, той изтъква, че единственият път към освобождението от фашизма е пътят на единната антифашистка борба за установяване на работническо-селско правителство.

През трудните и злокобни дни, настъпили след септемврийския погром, въпреки тежкото си здравословно състояние Тодор Петров активно следи и ръководи цялата легална и нелегална дейност на комунистите. Резултатите от неимоверните му усилия не закъсняват. През 1924 г. БКП и Комсомолът са възстановени, започват борба профсъюзите, възобновени са комунистическият и антифашисткият печат, разраства се единният фронт, изградена е крепка военна организация, която извършва значителна дейност за подготовка на ново въстание.

●

През май 1924 г. Витошката нелегална партийна конференция преизбира Т. Петров, макар и в последните месеци на неговия живот, за член на Централния комитет.

Видният партиен ръководител, народен трибун и теоретик на социализма умира на 10 август с. г. В деня на неговото погребение от дома му до гробищата се образува голямо шествие въпреки забраната на софийската полиция. Изтъкнатият партиен деец Димо Хаджидимов, злодейски убит от фашистите само две седмици по-късно, с риск на живота си говори пред пресния гроб, изтъквайки ярко огромните заслуги на верния народен син — Тодор Петров.

Георги Димитров през 1948 г. също дава висока оценка за своя „скъп личен другар Тодор Петров". Той го характеризира като: „... **безукоризнено честен и предан народен борец, верен докрай на великото непобедимо марксистко-ленинско учение и на Комунистическата пар-**

Digitized by Google

тия, непримирим борец против всяко отклонение от марксизма и международната пролетарска солидарност, посветил целия си борчески и творчески живот за благото на работническата класа и целия български трудещ се народ, за победата на социализма в нашата страна.“

●

Със своята четвъртвековна многостранна и динамична революционна дейност Т. Петров с цялата страст на своя неспокоен дух отстоява жизнените интереси на пролетариата и трудещите се и с рядко умение разкрива и изобличава всички техни врагове.

С дълбоко аргументираната си и последователна борба в защита на учението на Маркс, Енгелс и Ленин срещу извращенията на десния и левия опортюнизъм той допринесе за укрепване и развитие на Партията и по пътя на марксизма и на болшевизма.

Богатото литературно наследство на видния теоретик на социализма и сега е ярък пример на дълбока вярност към марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, на непримиримост към разновидностите на опортюнизма, на дълбоко разбиране на научния социализъм и умелото му приложение у нас.

ст. н. с. **Стела ДИМИТРОВА**
д-р на историческите науки

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ЗДРАВА СПЛАВ ИЛИ МЕХАНИЧЕСКА ВРЪЗКА?

Напоследък все повече говорим за ролята на теорията за обогатяване на практиката, връщаме се към съкровището на класиците на марксизма-ленинизма, търсим конкретното приложение на редица съвременни методи в партийната дейност. Една форма, която особено добре съчетава това единство, е научно-практическата конференция. В самото ѝ наименование „научно-практическа“ се съдържа и нейната същност. Вътрешно присъщо нейно качество е да съедини изводите на теорията с анализа на практиката така, че по израза на Ленин теорията да се превръща в практика, да се оживява от практиката, да се поправя от практиката, да се проверява от практиката.

Получава ли се наистина здрава сплав между науката и партийната дейност чрез организирането и провеждането на научно-практическите конференции?

* * *

Наскоро посетих научно-практическата конференция в Ямболската окръжна партийна организация. Темата ѝ бе: „Разграничаване на функциите между партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации и координиране на дейността им“. Един ленински принцип, свързан със сърцевината на политическото ръководство, с усъвършенстването на политическия подход, с издигане ръководната роля на партийните органи и организации. Не случайно с такава острота другарят Тодор Живков на Националната партийна конференция разкри все още съществуващия недостатък на немалко партийни комитети, вместо да насочват органите на социално управление към главните проблеми, да ги укрепват с кадри, да разгръщат инициативата и творчеството им и да контролират тяхната дейност, с дребнавата си намеса, опекунство и недостатъчна компетентност изместват и даже парализират държавни и стопански органи, грубо нарушават установения ред и технология на ръководство.

Похвална е бързата реакция на Ямболската окръжна партийна организация на един от основните въпроси, които постави Националната партийна конференция. Вниманието на кадрите бе насочено към тази важна, съществена страна от ръководната им дейност.

Какъв подход бе възприет при организирането на тази конференция?

Известна „технология“ вече се е наложила в практиката: основен доклад, съдо-

Digitized by Google

клади, изказвания, заключителен доклад.

Основният доклад, раздаден предварително на участниците, задълбочено, аргументирано изяснява същността на разграничаването на функциите като един от основните принципи на партийно ръководство, връзката му с другите принципи — партийност, научност, комплексност, колективност. Ясно очертава направленията в приложението на този принцип в дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Чрез **изказванията** оживяха различни страни от работата на комунистите в партийния апарат, народните съвети, в профсъюзите, в Комсомола за разграничаване и координиране на техните функции. Всяко изказване носеше „диханието" на един колектив с неговите особености, положителен опит и осъзнати недостатъци. В градския комитет на Партията вече с успех се работи с месечни календарни координационни планове, благодарение на които не се допуска дублиране на дейностите, а усилията се съгласуват и насочват към една цел. И в бъдеще градският комитет ще съсредоточи силите си върху организацията на изпълнението, ще се бори против главния недостатък — обект на партийния контрол да бъдат не обемните, натуралните и качествените показатели, а стилът и методите на работа, подходът, виждането, културата на ръководството на кадрите. Бе посочено, че в много случаи изземването на функциите се дължи на това, че кадрите не притежават необходимите политически и делови качества.

Секретарят на партийния комитет в текстилния комбинат „Тунджа" в Ямбол М. Костов изтъкна, че в заседанията на заводския комитет се планират и разглеждат въпроси като изпълнението на плана по рационализациите и други подобни, с които би трябвало да се занимава стопанското ръководство, че не е изкоренено напълно администрирането, че не са единични случаите стопански дейци да съгласуват всеки въпрос с партийните органи с цел да прехвърлят отговорността върху тях и да се презастраховат.

Много важни страни от използването на информацията за разграничаване на функциите разкри завеждащият сектор „Информационно-социологически" в окръжния комитет на Партията Атанас Йовков. Все още е подценена информацията при подготовката на плана. Малко са комитетите, чиито планове се основават на комплексни проучвания и критичен анализ. И се получава така, че вместо партийното планиране да бъде образец на съгласувани действия често се робува на шаблони, а в някои планове дори се повтарят едни и същи мероприятия.

В **заключителния доклад** секретарят на окръжния комитет на Партията Т. Бозуков, обобщавайки работата на окръжната партийна организация по разграничаване и координиране на функциите, отдели особено внимание на механизмите за проявление на този ръководен принцип. Първият от тях е планирането. Още в плана да се определи вярно сферата на действие на партийните и всички други органи и организации. Съвременните изисквания към планирането са свързани с прилагането на програмно-целевия и комплексен подход. Той дава възможност по-точно да се формулират близките и далечни цели, да се създава по-съвършена организация за тяхното изпълнение, да се постига нужната целенасоченост и координираност.

Друг механизъм за разграничаване на фукциите е решението — неговият политически комплексен и целеви характер.

Към много съществени недостатъци насочи вниманието на участниците на конференцията в доклада си др. Т. Бозуков: неизживяното още разбиране у някои партийни комитети и първични партийни организации ръководната роля на Партията да се разбира като пряка намеса във всичко; срещат се все още решения констатации, решения пожелания, които затрудняват организацията на изпълнението и на практика не водят до никакви изменения в обществената дейност; някои партийни секретари изземват функции на партийни бюра или на първични партийни организации. Един съществен въпрос, който той аргументирано защити, бе за правилното разпределение на функциите вертикално — между отделните организационни звена вътре в Партията. Окръжният комитет взема мерки за изграждане на правилни взаимоотношения между отделните органи в окръжната партийна организация, против регламентирането и ограничаването на инициативата и творчеството на първичните партийни организации

В работата на конференцията взе участие и първият секретар на Мархаматския районен комитет на Комунистическата партия на Узбекистан в Андижанска област Б. Н. Расулов. Той се спря на прилагането и развитието на принципа за разграничаване и съгласуване на функциите в своя район, на търсенето на онези форми и методи в организацията на работата, които отговарят на изискванията на живота и съдействуват партийните органи ефективно да изпълняват политическите си функции.

Ямболската конференция поражда и много мисли за същността на тези форми на партийната работа.

Какви ще бъдет нейните резултати?

Безспорно участниците — секретари на партийни комитети, директори на заводи и председатели на аграрно-промишлени комплекси, профсъюзни и комсомолски ръководства, излязоха от залата с една нова нагласа, с по-високи критерии, които ще изменят в някаква степен техните планове и решения, тяхната взискателност и отговорност, техните заседания и събрания. Казваме „в някаква степен", защото конференцията не завърши с мероприятия, не формулира конкретни задължения, което всъщност рядко става на научно-практически конференции. Сега в месеците след големия партиен форум особено важно е да се определят онези изменения, които трябва да настъпят в дейността на

Digitized by Google

различните органи и организации за по-пълното и творческо прилагане на ленинския принцип за разграничаване и координиране на функциите.

Може да възникне въпросът: Нужно ли е въобще научно-практическата конференция да завърши с програма, мероприятие или някакви други конкретни направления за изменение на работата?

Ние приехме още в началото, че в същността на научно-практическата конференция е да се осъществи здрав съюз между науката и практиката, диалектическо единство между изискванията на теорията и равнището на партийната дейност. Получи ли се тази здрава сплав в работата на Ямболската конференция?

Възможности съществуваха. В основния доклад теория безпорно имаше. Авторът, кандидатът на икономическите науки Атанас Аладжов, преподавател в АОНСУ, доказа, че разграничаването на функциите може успешно да се прилага само в единство с другите принципи на партийно ръководство. Но той изложи съдържанието и изискванията на този принцип почти само на теоретическо равнище. Обобщенията на практиката в него беше на национално ниво. А нима не беше възможно още тук, в основното изложение, да се анализира работата за разграничаване и координиране на функциите на ямболските комунисти. Това до известна степен направиха съдокладите и изказванията. И действително те разкриха много съществени страни от дейността на партийните органи и организации. Но те прозвучаха повече като споделен опит, като критична оценка на собствената работа. Получи се така, че теорията не се основаваше на практиката, а практиката не бе анализирана и оценена от гледна точка на теоретичните изисквания. Като че на конференцията излязоха две различни действуващи лица. Теорията — чрез научния доклад, а практиката — чрез изказванията на участниците, които обикновено поставят проблеми, споделят опит.

Нужно е да се направи и следващата крачка. По-широко, по-всестранно да се обобщи практиката. А това не може да стане без известна изследователска работа. И тук възниква въпросът — защо при организирането на научно-практическите конференции не се използват възможностите на изследванията. Във всеки окръжен град има социологическо дружество. Социологическите кадри натрупаха значителен опит в прилагането на конкретни методи за изучаване на партийната дейност. Те дават възможност всестранно да се разкрият вътрешнопартийните връзки, да се очертаят тенденциите, да се провери ефективността от прилагането на различни форми, средства и методи. Например твърде успешно би могъл да се приложи методът проучване на документи. Един преглед на взетите решения, анализът на тяхната формулировка, на разпределението на отговорностите за изпълнението им ще даде твърде ясна представа за степента на разграничаване на функциите, ще разкрие причините за тяхното смесване още в зародиш.

Именно изследването на практиката ще доведе до по-конкретни изводи, ще подскаже пътищата, по които трябва да тръгне нейното изменение. Това може да бъде основа за изготвянето на конкретна програма за изменение работата на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации, за по-пълно и творческо приложение на принципа за разграничаване и съгласуване на функциите. Даже бихме отишли и по-нататък. Самите участници на конференцията да съсредоточат вниманието си именно върху пътищата, средствата, методите на бъдещите необходими и желани изменения.

Тук възниква и въпросът за съотношението между форма и съдържание в партийната работа. Безспорно научно-практическата конференция е възникнала, за да отговори на една потребност — потребността да се използва по-широко науката в ръководството и дейността на партийните органи и организации, да се обобщава практиката до степен на теоретическо осмисляне. Тя не е само средство за повишаване на знанията, а форум, който обобщава натрупания опит, научно обяснява процесите и явленията, обогатява практиката, осветлявайки по-нататък пътя на нейното развитие.

Лиляна КАНЕВА

МИСЪЛ И ДЕЙСТВИЕ

Когато първият секретар на Софийския окръжен комитет на Партията Николай Дюлгеров закри научно-практическата конференция, оживените коментари не престанаха. Нейна тема бе усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

За да се отговори на високите изисквания на Националната партийна конференция, е неотменно изискването много добре да се познават, да се овладеят проблемите, да се проникне в същността на повелята за усъвършенстване на социалистическата организация на труда, за нов подход в планово ръководство на народното стопанство. И неминуемо от това — да се действува. Още по-интензивно, високоефективно и качествено да се работи за внедряване на всичко, което е необходимо на практиката, за комплексно изпълнение на насрещните планове, за преизпълнение на седмата петилетка.

Трудно би могло да се каже кои са

Digitized by Google

най-силните страни в подхода за реализиране идеята на окръжния комитет, най-важните моменти в подготовката, организацията и провеждането на конференцията. Естествено, нейният заключителен етап — задълбоченият всеобхватен анализ на проблемите на организацията на работата и планирането в окръга — имаше най-силно звучене. Събра се целият партиен, държавен, стопански, обществен актив, за да чуе основния доклад, изнесен от проф. Иван Илиев, научен ръководител на конференцията, докладите на проф. д-р Марко Марков, проф. Никола Вълев. Събра се, за да провери своята зрелост, умение, да направи задълбочен критичен анализ на състоянието на важните проблеми в окръга. И да си каже: сега триж по-важно е, както много интензивно се говори за решенията на Националната партийна конференция, още по-интензивно да се работи за тяхното провеждане в живота.

„Нашата конференция се възприе от страна на кадрите и трудещите се в окръга — заяви Николай Дюлгеров — като форма за повишаване на теоретическите знания, за проникване в изводите, оценките и задачите, поставени от Националната партийна конференция. Помогна да се възприеме докладът на др. Тодор Живков като обобщение на научния и теоретичния опит на Партията в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Тя се яви и като преценка за ефективността от практическите действия на партийните и стопанските органи и организации от окръга. Като сомооценка...“

Научно-практическата конференция не се явява само като една инициатива за събуждане на интерес към важните проблеми, за раздвижване на кадрите и отчитане на проведено важно мероприятие. Не! Идеята за нея се ражда с излизането на Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП. Когато започва всенародният разговор по кардиналните проблеми на усъвършенстването социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, се слага началото на първия етап от подготовката й. Деветдесет научно-практически конференции са подготвени и проведени в основните предприятия на промишлеността, строителството, транспорта, търговията и услугите в селското стопанство и окръжните стопански ръководства. Пред трудещите се разкрива политическото и програмното значение на проблемите в най-тясна връзка с тяхната отговорност, с практическите задачи, които има да решават в конкретните условия на всяко звено за повишаване на качеството и ефективността на производството. Дебело се подчертава органичното единство между усъвършенстването на социалистическата организация на труда и изпълнението на стратегическия девиз на седмата петилетка. Защото по думите на В. И. Ленин „Умението практически да организираш... това е най-трудната задача, тъй като работата се отнася до организирането по новому на най-дълбоките икономически основи на живота, на десетки и десетки милиони хора“.

Чрез подготовката и провеждането на научно-практическата конференция проблемите, задачите, решенията, конкретизирани в съответни планове и програми, стигат до всеки човек в окръга. Оказват голямо влияние за изпълнение на стопанските задачи, за по-целенасочена дейност на идеологическата работа по нравственото и трудовото възпитание на хората. Тя се превръща в етап на осмисляне, на самооценка на своята работа. На анализ на проблемите от социално-икономически, политически, нравствено-психологически, културен аспект.

Голямо богатство бе теоретическият анализ, споделените мисли, опитът от трибуната на заключителния етап на конференцията.

— На първо място непрестанното усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката са свързани с непрекъснатото развитие на социализма, с непрекъснатото развитие както на производителните сили, така и на производствените отношения — записах си думите на проф. Иван Илиев. — Този процес не е някакъв временен акт, не е нещо, по което да се работи месец, половин година, година и след това да се захвърли, да се остави настрана. Така както науката и техническият прогрес се развиват без прекъсване, така както без прекъсване се развива социализмът, е наложително и съответствуващо усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

В Докладната записка на др. Тодор Живков, в Доклада пред Националната партийна конференция, в приетите Тези е разкрита и незадоволителната работа в тази област у нас, посочена е необходимостта от нейното решително подобряване, като се постави тя на научни марксистко-ленински основи.

И тъкмо в това отношение обстойно говори проф. д-р Марко Марков. „Големият въпрос сега е да се преодолее несъответствието между развитието на субективния фактор и обективните възможности на икономиката — важно условие за повишаване на ефективността и качеството. Задача над задачите е не само да констатираме факта за породилото се несъответствие между субективния фактор и реалните възможности на материално-техническата база, но и да видим пътищата за неговото преодоляване. Тези пътища начертаха решенията на Националната партийна конференция. И главният проблем сега е да се извърши преход от верните решения към ефективни практически действия.

Съдържателно бе изказването на секретаря на градския комитет на БКП — Ботевград, Кръстьо Доцин.

— И през времето на първия етап от нашата научно-практическа конференция, и в сегашния заключителен ние целяхме всички труженици да проникнат, разберат сложността на важните проблеми, да създадем в трудовите колективи оная атмо-

Digitized by Google

сфера и условия на работа, в които буквално на всеки точно ще бъде очертано полето на действие, всеки да има ясна представа за своя личен принос в изпълнението на плана. Да насочи усилията си към още по-пълното оползотворяване на материалните ресурси и производствените мощности, за рязко повишаване на обществената производителност на труда с главен измерител това, което се постига в най-напредналите страни в света.

Като поставили икономическите проблеми в центъра на идеологическата дейност, те се ориентирали към постигането и на следните цели:

Чрез непрестанно засилване на идеологическото и организаторското въздействие да влияят за формирането на нова, социалистическа съзнателност на отделните труженици и в целите колективи, което да се реализира чрез критериите на социалната, политическата и трудовата активност на всеки трудов колектив и на всяка личност. Може да се каже — значително по-тясна е вече връзката на марксистко-ленинската пропаганда с решаването на практическите проблеми на града, на творците на блага от предприятията. Това от своя страна активно влияе за по-големи успехи в комплексното изпълнение на насрещните планове.

По-резултатно се използват активните форми в учебно-възпитателния процес, в звената на партийната учебна година. Значително по-въздействуващи и ефективни са практическите занимания по проблемите, имащи значение за изпълнението на плановите показатели.

За създаване атмосфера на всеобща мобилизираност, висока активност пропагандистите по-масово използват в звената тестовете, казусите, практическите задачи, като съдържанието им свързват с изпълнението на насрещните планове от съответното звено и колектив.

Анализът на многообразния опит сочи, че ключът към повишаване ефективността на производството — за своевременно разкриване и най-пълно използване на всички източници за създаване на съответните условия, е в повишаване ефективността на партийно-организационната работа.

В каква степен съдействува тя да се разберат и правилно разработят проблемите. Да се създаде вътрешна нагласа и система на високи изисквания в организацията на работата. Така е, защото поемането и решаването на проблемите сега изисква висока идейност, компетентност, дисциплина, научен подход. Ето защо градският комитет създава атмосферата за непрестанно растящата отговорност на всички стопански дейци, на инженерно-техническите кадри Подлага на всестранна оценка дейността на всеки ръководител. И в сърцевината на своята работа превръща изискването на Националната конференция първичните партийни организации със своята дейност да се утвърждават като политически щабове на трудовите колективи. В това отношение изключително благоприятно въздействие оказва сегашният важен етап в живота на нашата партия — работата по замяната на партийните членски книжки. С ново съдържание се обогатиха самоотчетите на комунистите, съвсем конкретни са партийните поръчения...

Борис Александров, директор на завода за огнеупорни материали (ЗОМ) „Младен Стоянов" — гара Елин Пелин изрази мисли за новия подход при разработване на инженерния проект за 1979 и 1980 година. Дадем ли думата на фактите, ще се убедим, че още през миналата година под ръководството на партийната организация тук е работено проблемно, целенасочено, делово. Перспективата, основата за всяко близко и по-далечно обновление — може да се каже, в завода действува един непрекъснат план за реконструкция и модернизация — е заложена в комплексния подход. Не се робува на самоцелност, а на строго разчетени научнообосновани прогнози, водещи към все по-висока и по-висока ефективност и качество на производството.

Първото мероприятие, заложено в работната програма за съставянето на инженерния проект и насрещния план, било запознаването на трудовия колектив с новия подход при изграждането на плана. Подготвили конкретен инструктаж съобразно специфичните условия на предприятието, който бил обсъден с непосредственото участие на партийни и стопански ръководители на цехови събрания във всички производствени звена. После за разработването на инженерния проект изградили работна група, в чийто състав влезли специалисти от различните направления, изтъкнати първенци, представители на стопанската организация и НИИ по черна металургия. От този състав на работната група сформирали оперативен щаб, който обобщавал всички предложения и разработки от отделните направления. Тези два органа на самоуправлението в ЗОМ, извършили критичен анализ на резултатите от държавния обществен преглед, на появилите се трудности в работата през предшествуващия период, потърсили причините за неизползваните резерви.

Извършеното през този първи етап довело до извода, че тясно място в използването на производствените мощности като цяло и оттук и за подобряване на качествените показатели са пещните агрегати. На базата на този конкретизиран извод са построени инженерният проект и насрещният план. За тяхното реализиране с най-дейното участие на комунистите е съставена комплексна програма с уточнени мероприятия.

Резултатите?

За петте месеца на 1978 година заводът изпълни плана за общата промишлена продукция 102,95 на сто, като произведе надпланова продукция от 973 тона огнеупорни материали на стойност 119 000 лв. Спрямо същия период на миналата година е постигнат ръст от 5,01 процента. Реализирани са и останалите качествени показатели.

Участниците в конференцията проявиха

Digitized by Google

най-силните страни в подхода за реализиране идеята на окръжния комитет, най-важните моменти в подготовката, организацията и провеждането на конференцията. Естествено, нейният заключителен етап — задълбоченият всеобхватен анализ на проблемите на организацията на работата и планирането в окръга — имаше най-силно звучене. Събра се целият партиен, държавен, стопански, обществен актив, за да чуе основния доклад, изнесен от проф. Иван Илиев, научен ръководител на конференцията, докладите на проф. д-р Марко Марков, проф. Никола Вълев. Събра се, за да провери своята зрелост, умение, да направи задълбочен критичен анализ на състоянието на важните проблеми в окръга. И да си каже: сега триж по-важно е, както много интензивно се говори за решенията на Националната партийна конференция, още по-интензивно да се работи за тяхното провеждане в живота.

„Нашата конференция се възприе от страна на кадрите и трудещите се в окръга — заяви Николай Дюлгеров — като форма за повишаване на теоретическите знания, за проникване в изводите, оценките и задачите, поставени от Националната партийна конференция. Помогна да се възприеме докладът на др. Тодор Живков като обобщение на научния и теоретичния опит на Партията в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Тя се яви и като преценка за ефективността от практическите действия на партийните и стопанските органи и организации от окръга. Като сомооценка...“

Научно-практическата конференция не се явява само като една инициатива за събуждане на интерес към важните проблеми, за раздвижване на кадрите и отчитане на проведено важно мероприятие. Не! Идеята за нея се ражда с излизането на Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП. Когато започва всенародният разговор по кардиналните проблеми на усъвършенстването социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, се слага началото на първия етап от подготовката ѝ. Деветдесет научно-практически конференции са подготвени и проведени в основните предприятия на промишлеността, строителството, транспорта, търговията и услугите в селското стопанство и окръжните стопански ръководства. Пред трудещите се разкрива политическото и програмното значение на проблемите в най-тясна връзка с тяхната отговорност, с практическите задачи, които има да решават в конкретните условия на всяко звено за повишаване на качеството и ефективността на производството. Дебело се подчертава органичното единство между усъвършенстването на социалистическата организация на труда и изпълнението на стратегическия девиз на седмата петилетка. Защото по думите на В. И. Ленин „Умението практически да организираш... това е най-трудната задача, тъй като работата се отнася до организирането по новому на най-дълбоките икономически основи на живота, на десетки и десетки милиони хора“.

Чрез подготовката и провеждането на научно-практическата конференция проблемите, задачите, решенията, конкретизирани в съответни планове и програми, стигат до всеки човек в окръга. Оказват голямо влияние за изпълнение на стопанските задачи, за по-целенасочена дейност на идеологическата работа по нравственото и трудовото възпитание на хората. Тя се превръща в етап на осмисляне, на самооценка на своята работа. На анализ на проблемите от социално-икономически, политически, нравствено-психологически, културен аспект.

Голямо богатство бе теоретическият анализ, споделените мисли, опитът от трибуната на заключителния етап на конференцията.

— На първо място непрестанното усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката са свързани с непрекъснатото развитие на социализма, с непрекъснатото развитие както на производителните сили, така и на производствените отношения — записах си думите на проф. Иван Илиев. — Този процес не е някакъв временен акт, не е нещо, по което да се работи месец, половин година, година и след това да се захвърли, да се остави настрана. Така както науката и техническият прогрес се развиват без прекъсване, така както без прекъсване се развива социализмът, е наложително и съответствуващо усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

В Докладната записка на др. Тодор Живков, в Доклада пред Националната партийна конференция, в приетите Тезиси е разкрита и незадоволителната работа в тази област у нас, посочена е необходимостта от нейното решително подобряване, като се постави тя на научни марксистко-ленински основи.

И тъкмо в това отношение обстойно говори проф. д-р Марко Марков. „Големият въпрос сега е да се преодолее несъответствието между развитието на субективния фактор и обективните възможности на икономиката — важно условие за повишаване на ефективността и качеството. Задача над задачите е не само да констатираме факта за породилото се несъответствие между субективния фактор и реалните възможности на материално-техническата база, но и да видим пътищата за неговото преодоляване. Тези пътища начертаха решенията на Националната партийна конференция. И главният проблем сега е да се извърши преход от верните решения към ефективни практически действия.

Съдържателно бе изказването на секретаря на градския комитет на БКП — Ботевград, Кръстьо Доцин.

— И през времето на първия етап от нашата научно-практическа конференция, и в сегашния заключителен ние целяхме всички труженици да проникнат, разберат сложността на важните проблеми, да създадем в трудовите колективи оная атмо-

Digitized by Google

сфера и условия на работа, в които буквално на всеки точно ще бъде очертано полето на действие, всеки да има ясна представа за своя личен принос в изпълнението на плана. Да насочи усилията си към още по-пълното оползотворяване на материалните ресурси и производствените мощности, за рязко повишаване на обществената производителност на труда с главен измерител това, което се постига в най-напредналите страни в света.

Като поставили икономическите проблеми в центъра на идеологическата дейност, те се ориентирали към постигането и на следните цели:

Чрез непрестанно засилване на идеологическото и организаторското въздействие да влияят за формирането на нова, социалистическа съзнателност на отделните труженици и в целите колективи, което да се реализира чрез критериите на социалната, политическата и трудовата активност на всеки трудов колектив и на всяка личност. Може да се каже — значително по-тясна е вече връзката на марксистко-ленинската пропаганда с решаването на практическите проблеми на града, на творците на блага от предприятията. Това от своя страна активно влияе за по-големи успехи в комплексното изпълнение на насрещните планове.

По-резултатно се използват активните форми в учебно-възпитателния процес, в звената на партийната учебна година. Значително по-въздействуващи и ефективни са практическите занимания по проблемите, имащи значение за изпълнението на плановите показатели.

За създаване атмосфера на всеобща мобилизираност, висока активност пропагандистите по-масово използват в звената тестовете, казусите, практическите задачи, като съдържанието им свързват с изпълнението на насрещните планове от съответното звено и колектив.

Анализът на многообразния опит сочи, че ключът към повишаване ефективността на производството — за своевременно разкриване и най-пълно използване на всички източници за създаване на съответните условия, е в повишаване ефективността на партийно-организационната работа.

В каква степен съдействува тя да се разберат и правилно разработят проблемите. Да се създаде вътрешна нагласа и система на високи изисквания в организацията на работата. Така е, защото поемането и решаването на проблемите сега изисква висока идейност, компетентност, дисциплина, научен подход. Ето защо градският комитет създава атмосферата за непрестанно растящата отговорност на всички стопански дейци, на инженерно-техническите кадри Подлага на всестранна оценка дейността на всеки ръководител. И в сърцевината на своята работа превръща изискването на Националната конференция първичните партийни организации със своята дейност да се утвърждават като политически щабове на трудовите колективи. В това отношение изключително благоприятно въздействие оказва сегашният важен етап в живота на нашата партия — работата по замяната на партийните членски книжки. С ново съдържание се обогатиха самоотчетите на комунистите, съвсем конкретни са партийните поръчения...

Борис Александров, директор на завода за огнеупорни материали (ЗОМ) „Младен Стоянов" — гара Елин Пелин изрази мисли за новия подход при разработване на инженерния проект за 1979 и 1980 година. Дадем ли думата на фактите, ще се убедим, че още през миналата година под ръководството на партийната организация тук е работено проблемно, целенасочено, делово. Перспективата, основата за всяко близко и по-далечно обновление — може да се каже, в завода действува един непрекъснат план за реконструкция и модернизация — е заложена в комплексния подход. Не се робува на самоцелност, а на строго разчетени научнообосновани прогнози, водещи към все по-висока и по-висока ефективност и качество на производството.

Първото мероприятие, заложено в работната програма за съставянето на инженерния проект и насрещния план, било запознаването на трудовия колектив с новия подход при изграждането на плана. Подготвили конкретен инструктаж съобразно специфичните условия на предприятието, който бил обсъден с непосредственото участие на партийни и стопански ръководители на цехови събрания във всички производствени звена. После за разработването на инженерния проект изградили работна група, в чийто състав влезли специалисти от различните направления, изтъкнати първенци, представители на стопанската организация и НИИ по черна металургия. От този състав на работната група сформирали оперативен щаб, който обобщавал всички предложения и разработки от отделните направления. Тези два органа на самоуправлението в ЗОМ, извършили критичен анализ на резултатите от държавния обществен преглед, на появилите се трудности в работата през предшествуващия период, потърсили причините за неизползваните резерви.

Извършеното през този първи етап довело до извода, че тясно място в използването на производствените мощности като цяло и оттук и за подобряване на качествените показатели са пещните агрегати. На базата на този конкретизиран извод са построени инженерният проект и насрещният план. За тяхното реализиране с най-дейното участие на комунистите е съставена комплексна програма с уточнени мероприятия.

Резултатите?

За петте месеца на 1978 година заводът изпълни плана за общата промишлена продукция 102,95 на сто, като произведе надпланова продукция от 973 тона огнеупорни материали на стойност 119 000 лв. Спрямо същия период на миналата година е постигнат ръст от 5,01 процента. Реализирани са и останалите качествени показатели.

Участниците в конференцията проявиха

Digitized by Google

голям интерес към изказването на Христоско Механджийски, директор на район „Хемус" — СМУ „Автомагистрали", Любомир Харалампиев от управление „Земеделие и хранителна промишленост" при окръжния народен съвет, Мария Шишманова от ХНИПИТУГА, Андрей Андреев от гр. Сливница, инж. Спас Василев от Самоков, Владимир Анчъров от гр. Средногорие...

— Няма съмнение, че преустройството в подхода, в мисленето и делата ще дойде с преоценката на ефективността от досегашната дейност във всички насоки и измерения, на всички кадри — подчерта в своето заключение Николай Дюлгеров. — Сега вече напълно убедени можем да заявим, че нашата научно-практическа конференция твърде много ни помогна в това отношение, оказа и ще оказва силно влияние за обогатяване на партийната работа, за по-ефективно партийно въздействие върху процесите и явленията. Доволни сме, че тя ни обогати теоретически. Но особено важно е, че извлякохме ценни поуки за нашата практическа, организаторска работа...

Сега се изискват практически дела и само дела, защото времето не чака. А в дух на юлска взискателност трябва да кажем, че в редица случаи нещата не се изменят с необходимия темп. На много места има известно изчакване, не се проявява практическа активност...

Стегнато, инструктивно, от позициите на политическото ръководство той очерта най-важните задачи, сроковете за тяхното изпълнение.

Коста ДИМОВ

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

САМООТЧЕТЪТ НА КОМУНИСТИТЕ

Решенията на 24 отчетно-изборна конференция на Коларовската районна партийна организация — София задължиха РК на БКП, партийните комитети и първичните организации по-успешно и системно да прилагат положителния опит на КПСС, по-широко да се изучи и внедри опитът на Куйбишевски РК на КПСС — Москва по използване на самоотчета на комунистите за изпълнение на уставните им задължения и поставените поръчения. След задълбочено проучване на този опит, на основата на преводни и други материали РК на БКП внедри самоотчета на комунистите първоначално в няколко партийни организации. След като опитът беше налице, се пристъпи към неговото повсеместно внедряване в дейността на всички първични организации.

* * *

Какви са някои от резултатите и подходът на РК на БКП за разпространяване на тази форма?

Преди всичко повишиха се контролните функции на партийното събрание Благодарение на самоотчета нарасна производствената и обществената активност на комунистите, укрепна партийната дисциплина, повиши се тяхната отговорност за състоянието на работата в първичните организации. По този начин самоотчетът се явява като важен етап в развитието на личността при изграждането на зрялото социалистическо общество. По своето съдържание това е една нова, качествено по-съвършена форма за работа с отделния комунист, по-висш метод за оценка на тяхната дейност. Тя е особено ефективно средство за партиен контрол, при която се изявява най-пряко въздействието на общественото мнение.

Целта на самоотчета е да повишава активността на комунистите за строго съблюдаване Устава и Програмата на Партията, да изпъл-

Digitized by Google

няват на дело авангардната си роля в труда и обществено-политическия живот, да се отнасят добросъвестно към партийните си поръчения, непрестанно да повишават марксистко-ленинската си подготовка, да служат за пример в спазване на социалистическата законност, нормите на комунистическата нравственост и изискванията на социалистическия начин на живот. Самоотчетът подтиква комунистите активно да участвуват в живота на първичните организации и да допринасят лично за непрекъснатото издигане ролята им на политически ядра и първообраз на трудовия колектив. По този начин самоотчетът на комуниста пред партийната организация по същество се превръща в задълбочена лична оценка за изпълнение на правата и задълженията на комунистите, произтичащи от партийния устав, за мястото и ролята, която те играят в живота на организацията в изпълнение на нейните решения. При тази форма на работа се осигурява единство на самооценката на отделния комунист с оценката на първичната партийна организация.

В нашата районна организация работата по самоотчета преминава през няколко етапа: предварителен етап; подготовка на комуниста за самоотчет; провеждане на самия отчет.

* * *

В предварителния етап се открояват главно задачите на партийното бюро. Работата започва с разработването на план (програма) за провеждането на самоотчета, включващ няколко момента.

На първо място, предварително се прави разчет къде, кога и пред кого комунистът ще направи своя самоотчет. В районната партийна организация самоотчетите се извършват пред партийното събрание, партийното бюро и партийните групи. Най-резултатно е самоотчетът да се провежда на събрание на първичната партийна организация.

В изпълнение на решението на ГК на БКП през периода април 1975 г. — май 1976 г. бе проведен преглед на първичните партийни организации на тема: „За личния принос на комунистите в изпълнение решенията на X конгрес, Националната партийна конференция и за достойна среща на XI конгрес на БКП". В рамките на прегледа направиха самоотчет 13 500 комунисти, в това число 4700 на партийни събрания, 2600 на заседания на бюрата и 6200 на събрания на партийните групи. Подходът при уточняване къде комунистите да направят своя самоотчет се определяше въз основа на структурата, състава и условията, при които работи първичната партийна организация. Така например кварталните партийни организации, които наброяват над 100 комунисти, предпочетоха самоотчетът да става на събрания на партийните групи. На много места пред партийните бюра излязоха със самоотчет предимно членовете на партийните комитети, комунистите на работа в обществените организации и някои стопански ръководители. За организациите в състав до 35 комунисти най-благоприятно е самоотчетът да се прави на събрание на първичната организация. Това важи и за малочислените организации, където обстоятелството, че комунистите се познават добре, създава условия да се провежда по-откровен критичен и задълбочен разговор за авангардната роля на отделния комунист.

Второ, в предварителния етап трябва да се осигури непрекъснатост в прилагането на тази форма и стремеж за нейното усъвършенствуване. В някои от нашите първични организации се забелязва кампанийност при провеждане на самоотчета, който се свързва предимно с предстоящите политически събития. Опитът обаче потвърждава извода, че ефективност в самоотчета има само тогава, когато той е една системна дейност, когато за нея се готвят задълбочено всички кому-

Digitized by Google

нисти. Много важно е при планирането на самоотчета в дневния ред на партийното събрание да се предвижда за обсъждане само един основен въпрос. Претрупването на дневния ред не създава условия за задълбочен разговор, поради което самоотчетът се провежда формално. Важен момент в предварителната подготовка е и подборът на комунистите. Целесъобразно е да се привличат на отчет и активни и недостатъчно активни членове. Обсъждането на различна дейност създава условия да се извършва паралел, да се видят по-добре положителните и слабите страни в поведението и дейността на комунистите. Така и положителното се възприема по-добре от останалите комунисти и намира приложение в тяхната по-нататъшна дейност. Такъв самоотчет се превръща в поучителен разговор с възпитателен характер.

В много първични партийни организации на района заедно се отчитат по един отговорен работник и един редови комунист. Това също създава възможност да се оценят нагледно резултатите от отношението на отделните комунисти към изпълнение на поставените им поръчения.

Трето, в предварителния етап важно място заема работата на партийното бюро по подбора на въпросите, по които ще се извърши самоотчетът. Тук бюрото се ръководи преди всичко от основните задачи, които стоят за изпълнение пред първичната партийна организация. Така например първичната партийна организация във II цех на ХЗ „Ан. Иванов", обсъждайки основния въпрос за завода — реконструкцията и модернизацията със собствени сили, предложи на двама комунисти в своя самоотчет да направят оценка за своя личен принос в изпълнение на тази основна задача. По този начин техният самоотчет допълни главния въпрос за обсъждане и създаде условия да се вземат и по-верни решения. Подобен пример има и в първичната организация на Института за металорежещи машини, където бе разгледан въпросът за ускорено внедряване на научните разработки в производството. Когато разговорът става на базата на конкретен въпрос, за изпълнение на важни партийни поръчения, тогава той е по-обстоен и делови. Самоотчетът на комуниста принася най-голяма полза тогава, когато от него се чувствува необходимост, когато в него намират отражение проблеми, които се отнасят до всички останали. Това приковава тяхното внимание, способствува да почувствуват и те своята лична отговорност за важни задачи, които стоят пред първичната организация, пред целия трудов колектив.

Важно условие за ефективността на самоотчета е оценката на партийното бюро за съответния комунист. В нашата практика все повече намира място практиката да се определя група комунисти, които да се запознаят с трудовата и обществената дейност на комуниста, с неговото поведение в обществото и семейството. Разговорите се провеждат с ръководителя на звеното, в което той работи, с негови колеги, отговорника на партийната група, профпредседателя и др. На тази база групата изготвя оценка, която се внася за обсъждане в партийното бюро и след нейното окончателно оформяне се предлага на партийното събрание.

Оценявайки извършената работа по внедряване на самоотчета на комунистите, бюрото на РК на БКП реши тази форма да бъде обогатена по своето съдържание. За тази цел се възложи на заводските партийни комитети в ЗММ и завод „8-ми март" да положат повече грижи за изучаване делата на комунистите по местоживеене. Това внесе нов положителен елемент в самоотчета и съдействува да се повиши активността на комунистите и тяхното участие в дейността на партийните организации по местоживеене. Сега на изборна работа в първичните партийни организации и секционните комитети на Отече-

Digitized by Google

ствения фронт в някои квартали на района са избрани комунисти от завод „8-ми март“ и от Завода за металорежещи машини.

* * *

Важен етап на самоотчета е **подготовката** на комуниста.

На този етап задълженията на партийното бюро се заключават главно в това — да оказва активна помощ при подготовката на самоотчета на отделния комунист. То следва да го насочи по кои въпроси и как трябва да се подготви, да определи член на бюрото, който да му окаже помощ при анализа на отделните задачи, как са изпълнени и какво още не достига. В същото време не бива да се прекалява с помощта, тъй като комунистът сам трябва да направи равносметка за изпълнение на поставените задачи, самокритично да оцени своята дейност и предстоящите задачи, за да участвува активно в живота на партийната организация, да направи предложения за цялостното подобряване на нейната работа. В подготовката на самоотчета партийното бюро трябва да създаде обстановка на спокойствие и увереност, че това, което комунистът върши, е от полза както за самия него, така и за първичната партийна организация. Самоотчетите се слушат с внимание, когато са конкретни, точни и съдържателни. Не е необходимо да се разказват биографични данни, а сърцевината на самоотчета да остане изпълнението на уставните задължения и поставените поръчения. Насочване партийните бюра да отделят особено внимание на самоотчетите на младите комунисти, да вникнат те по-дълбоко в проблемите и дейността на първичните организации, на техните традиции. Същото се отнася и за самоотчетите на комунистите, зачислени наскоро в партийните организации.

В основни линии самоотчетът трябва да включва: изпълнение на уставните задължения; изпълнение на трудовите (служебни) задължения; изпълнение на обществените задължения; конкретен отчет на партийните поръчения; обществената дейност в квартала.

Особено важно е в своя самоотчет комунистите самокритично да оценят своята работа и поведение в обществото.

* * *

Заключителният етап е провеждането на самия самоотчет. Тук се извършва по същество реализацията на двата предишни етапа. Комунистът застава лице срещу лице със своите другари. За препоръчване е събранието да се ръководи от опитни комунисти, които ще съумеят да създадат условия за свободна изява на мислите, за творческо обсъждане и оценка. За тази цел партийното бюро следва да създаде и подходяща делова обстановка, насочваща към критичен самоанализ и др. Събранието преминава активно, когато по направения самоотчет се изкажат повече комунисти, които в критичен и същевременно другарски дух подкрепят постигнатото, критикуват пропуските, правят препоръки. По този начин разговорът се превръща в откровен обмен на мнения и оставя дълбоки следи у всички комунисти.

След като се направи самоотчетът, партийният секретар прочита оценката на партийното бюро, след което на основата на направените изказвания събранието приема свои решения.

Полезно е по поставеното от събранието поръчение на комуниста да се отбележи с какво първичната организация или партийната група ще му помогнат за неговото изпълнение.

Повдигнатите при обсъждането на самоотчетите въпроси, които се отнасят до работата на цялата организация, на партийното бюро или стопанското ръководство е целесъобразно да се заведат на отчет и да се вземе под контрол тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Сега, когато цялата районна партийна организация се готви за замяна на партийните членски книжки, с особена острота изпъква въпросът за по-нататъшното повишаване активността и авангардната роля на комуниста в труда и обществено-политическия живот. Ето защо ние изцяло подкрепяме инициативата на Софийски ГК на БКП за провеждане на втори етап от прегледа, насочен към „Издигане боеспособността на първичната партийна организация и превръщането ѝ в първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". В рамките на прегледа, който ще се проведе в периода на замяната на партийните документи 1978—1980 година, цялата районна партийна организация провежда редица мероприятия, насочени към постигане на целта — повишаване активността на комунистите в изпълнение решенията на XI партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

Костадинка ШИШКОВА

СЕКРЕТАРЯТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА

ОРГАНИЗАТОР И РЪКОВОДИТЕЛ НА БЮРОТО

Решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция предявяват все по-големи и по-големи изисквания към партийния секретар, към неговата роля на организатор и ръководител на партийното бюро. Истински синтез на многогодишния опит на многохилядната армия партийни секретари е постановката на другаря Тодор Живков, че от културата на партийния секретар, от неговия опит, от умението му да работи с хората много зависи дали ще се организира дейността на партийното бюро така, че партийната организация да се насочи към най-важните, назрелите проблеми за решаване на икономическата и социалната програма на колективите, за укрепване и разширяване на връзките на Партията с масите.

Когато разглеждаме ролята и мястото на партийния секретар като организатор и ръководител на партийното бюро, на преден план излиза изискването правилно да се разпределят функциите между отделните членове на партийното бюро. То трябва да се осъществи така, че при всички случаи да се осигури, от една страна, най-рационално използване на знанията, опита, умението на всеки един от тях и от друга, да се обхване цялостната многостранна дейност на партийната организация, на трудовия колектив. Това ще осигури и по-добра организация на работата, по-голяма инициатива и активност на членовете на бюрото, всеки ще получи лично поръчение, съобразено в най-голяма степен със способностите му.

Партийният секретар непосредствено организира и ръководи работата на партийното бюро. От неговия стил зависи дали в него ще цари обстановка на висока взискателност, дали ще се гарантира делова и творческа обмяна на мнения, ще има ли простор за принципиална кри-

Digitized by Google

тика и самокритика. От неговия стил ще зависи в крайна сметка да се изяви в пълна мяра колективният ум при обсъждането и решаването на част от проблемите на партийната организация, на трудовия колектив.

Ако партийният секретар съумява добре, целенасочено да разпределя задачите между членовете на бюрото, с това той в най-голяма степен ще осигурява компетентно и делово те да се обсъждат и решават. В бюрото на първичната партийна организация във външнотърговското обединение „Електроимпекс" в София задачите са разпределени така, че всеки негов член е поел своя дял в партийно-организационната и идеологическата дейност, в партийното ръководство на стопанските процеси, в политическото ръководство на младежта съобразно своята подготовка и опит в съответната област. Инж. Донка Василева, партиен секретар в дървообработващия завод „Фурнир и паркет" в София, сподели, че ръководейки се от решенията на Юлския пленум при разпределението на работата между членовете на бюрото тази година са обърнали специално внимание на мероприятията, които ще гарантират опазването на социалистическата собственост. Това е наложило контролът на тези мероприятия да се възложи на отделен член на бюрото. Това още веднъж подчертава необходимостта от находчивост на партийния секретар да може наред с главните проблеми за политическото и идеологическото израстване на хората да вижда „тесните" места в дейността на партийната организация и трудовия колектив за даден период, да ги степенува по значимост, при тяхното решаване винаги да напътствува бюрото и партийната организация, да бъде в центъра на събитията.

* * *

Важно изискване към партийния секретар е да умее да осигурява условия, да полага грижи **партийното бюро да се изявява като орган на колективно ръководство.**

Колективността особено се изявява в **редовното провеждане на заседанията на бюрото,** в активното участие на неговите членове в обсъждането на всички въпроси, които партийната организация решава. Ленинското изискване обсъждането на всеки проблем да е общо, а отговорността еднолична с особена сила важи за партийната работа. Това, че отделните членове на бюрото отговарят за определени сектори от работата на първичната партийна организация, не освобождава секретаря от задължението да бди за цялостната работа на партийното бюро и партийната организация. Когато той държи в полето на своето зрение цялостната дейност, всички проблеми, които стоят пред бюрото и организацията, той най-добре може да преценява кога кои въпроси да се поставят на обсъждане, да насочи всеки член на бюрото да каже своето мнение, да изрази своята компетентност. Така той на практика ще осигури и най-правилното му решаване. Нашата партийна практика е богата с примери, които показват, че много партийни секретари пристъпват към **подготовката на заседанията** с голяма загриженост, те умело използват подготовката на членовете на партийното бюро и осигуряват за обсъждане компетентно подработени материали, всестранно изяснени проблеми.

Много партийни секретари успяват да реализират тая повеля и своята работа още с подготовката на въпросите, които ще се обсъждат в партийното бюро. Редица важни проблеми те възлагат да бъдат проучени от специални комисии от квалифицирани кадри, които добре познават същността на работата. В тези комисии или работни групи обикновено участвува и член на бюрото, който отговаря за тези проблеми. Той оказва непосредствена помощ, за да може въпросът да се

Digitized by Google

огледа от всички страни, държи в течение партийния секретар и бюрото и помага проучването и подготовката на материалите да завърши срочно. Така най-добре се съчетават ленинските изисквания за единство между колективността и личната отговорност във всички случаи и при всички, без изключение, обстоятелства колективността да се придружава от най-точно установяване личната отговорност на всяко лице за точно определена работа. За готови рецепти в това отношение и дума не може да става. Партийният секретар, естествено, е отчел опита и знанията на всеки, за да може той да допринесе най-много за издигане равнището на работата на партийната организация, да се обхванат главните сектори на обществено-политическия и трудовия живот на колектива.

Знае се, че всеки член на партийното бюро носи отговорност пред своите другари — един за ефективното и качественото изпълнение на производствената програма на колектива, друг за идейно-възпитателната работа на комунистите и трудещите се, трети за усъвършенствуване работата на масовите организации, четвърти — за издигане равнището на педагогическата работа и патриотичното възпитание на учащите се. Но в крайна сметка контролът за изпълнението на всички тези задачи се съсредоточава главно в ръцете на партийния секретар. От неговия стил на работа в най-голяма степен зависи тази разностранна дейност на партийното бюро правилно да се съгласува и целенасочи. С правилния си подход той може да осигури в бюрото да цари делова и принципна обстановка, да се разгръща инициативата на всеки негов член, най-умело да се използват подготовката и знанията му така, че той на практика да оправдае гласуваното му от комунистите доверие.

Важно условие за осъществяване ленинска колективност в работата на бюрото е атмосферата при разглеждане на въпросите. Тук в пълна мяра се проявява умението на партийния секретар. Той е длъжен да прояви висока принципност, широк политически кръгозор, партийна страст, да осигури творческа обстановка, така необходими за партийната работа. При такъв подход той има възможност да извлече максимум от знанията и опита на членовете на бюрото.

В практиката обикновено комунистите избират за партийни секретари хора, които притежават организаторски способности, взискателни са към себе си и другите, смели и самостоятелни при решаване на въпросите и при преодоляване на трудностите, скромни, честни, морално устойчиви.

* * *

Една от важните предпоставки, която гарантира активна дейност на партийното бюро, е способността на партийния секретар да подбира проблемите, да очертава задачите така, че най-главните, стратегически проблеми, които ще решава трудовият колектив, да излязат на преден план, да осигурява политическо ръководство за тяхното реализиране. Партийният секретар трябва да вижда ясно всички аспекти на проблема, който бюрото поставя за решаване.

Ще се позовем на дългогодишния опит на секретаря на първичната партийна организация във външнотърговското обединение „Електроимпекс“ в София Марко Русинов. Когато подготвя проектоплана за работа на партийната организация и на бюрото, той се съобразява с резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание, със задачите, които поставят вишестоящите партийни органи и основните проблеми, които колективът ще решава. Отчита мнението на партийните групи. Взема предвид съображенията на стопанското ръководство по икономическата и социалната програма на колектива. Цялостно разработения

Digitized by Google

и обоснован проектоплан той дава на членовете на бюрото. Всеки от тях има възможност спокойно да размишлява над предложенията, да даде своя дял да се предвидят тези задачи, които са най-актуални за дадения период, имат стратегическо значение и тяхното решаване ще допринесе за издигане на партийната и стопанската работа в колектива на по-високо равнище. Самото обсъждане на проектоплана в партийното бюро става при делова, творческа обстановка. Преди да внесе в партийната организация мероприятията за реалното обвързване на тазгодишния производствен план за износната продукция, партийното бюро ги е обсъдило, като е отчело изпълнението на плановете със заводите доставчици. Съществуващият по-рано разрив между сключените договори и реализирания износ е поставен на строг контрол. Грижата им е да не се допуща нереално планиране — въпрос, на който другарят Тодор Живков обърна сериозно внимание на Националната партийна конференция. В плана на партийната организация за второто полугодие ще се осъществят мероприятия, които да гаранитират изпълнението на задачата, поставена от конференцията — реализацията на продукцията, която обединението изнася на международния пазар, да става при най-изгодни за страната условия. Под ръководството и най-непосредствената помощ на секретаря членовете на бюрото дават своя полезен дял и помагат за планирането на най-целесъобразни мероприятия, за подобряване на партийно-организационната, идеологическата и масово-политическата работа в колектива; за подобряване на индивидуалната работа с комунистите и трудещите се от отделните кантори; за подобряване на числения и качествения състав на партийната организация.

* * *

Компетентността на партийния секретар предполага той добре да познава и прилага в своята дейност марксистко-ленинската теория, да владее основните положения на науката партийно строителство, на социалното управление, да се съобразява с изискванията на социалната психология и педагогика при общуване с хората. Безспорна истина е, че главна предпоставка за компетентността е образованието. Сегашният етап на бурно развитие на всички области на науката, непрекъснатото усъвършенстване и внедряване на нова техника и нови технологии в производството поставя по-високи изисквания и към конкретните знания на партийния секретар. В Сливенски окръг общо 89 процента от секретарите на първичните организации са с висше, полувисше и средно образование. Много от тях са висококвалифицирани специалисти в различни области на промишлеността, икономиката, педагогиката, философията, селското стопанство и други.

В промишлените предприятия на раойн „В. Коларов" — София редица инженери и икономисти с добра квалификация като специалисти и с нужния партийно-организационен опит работят като партийни секретари.

Но колкото и да е ерудиран един партиен секретар, на него нерядко му се налага да се занимава с въпроси, които понякога надхвърлят неговата професионална подготовка. Тогава на помощ идва умението му да използва знанията и силите на членовете на партийното бюро, на комунистите и стопанските дейци, които имат най-добра компетентност по дадения проблем. Утвърдена практика в много бюра е, когато предстои да разглеждат важен въпрос от работата на партийната организация, свързан с изпълнението на производствената програма, да се опират на най-квалифицираните кадри. Някъде изграждат комисии, другаде дават отделни партийни поръчения. В Перишки окръг много секретари на първични партийни организации са утвърдили ка-

Digitized by Google

то стил в своята работа при обсъждането на кардинални въпроси да съставят комисия, в която освен член на партийното бюро, натоварен да отговаря за подготовката по въпроса, се включват отделни комунисти, стопански ръководители, опитни работници, челници в производството, които осветляват дадения проблем от всички страни. Този подход дава възможност на партийното бюро да изучи проблема подробно и да предложи на партийната организация най-целесъобразното проекторешение. Отговорният момент в тази подготовка е правилният подбор на хората. И колкото по-тясна е връзката на партийния секретар с членовете на бюрото, колкото по-добре изучава тяхната работа, толкова по-голяма е вероятността да възложи партийното поръчение на този, който ще допринесе най-голяма полза за проучване и изясняване на дадения проблем.

* * *

В богатата гама от форми и методи, с които си служи партийният секретар като организатор на работата на партийното бюро, важно място заема индивидуалната работа с отделните негови членове. Индивидуалният подход към всеки член на бюрото е ключ в ръцете на партийния секретар, който му дава възможност да използва в пълна мяра организаторските способности на всеки от тях, за да се реши успешно даден проблем.

Не са редки случаите, когато даден комунист скромно, дисциплинирано изпълнява партийните си задължения и видимо не проявява никакви особени организаторски качества. На него му гласуват доверие, избират го в партийното бюро. Партийният секретар проявява добър усет и открива, че същият човек има добри марксистко-ленински познания, стреми се да е в курса на проблемите, които Партията решава в тази област. Партийното бюро му възлага да отговаря за идеологическата работа. И този комунист разгръща завидни организаторски способности. С негова помощ функционира теоретически семинар. Комунистите работят по лични планове за самообразование. Според подготовката си и личните предпочитания комунистите не само изучават отделни проблеми от марксистко-ленинската теория, но търсят начини да ги претворят в практическата си работа.

Не са достатъчни само външните прояви, за да разбереш какво може и какво не комунистът. Хубаво е, когато партийният секретар полага усилия, общува с всеки член на партийното бюро, стреми се да надникне, така да се каже, в неговия вътрешен свят, за да разбере какво го вълнува, какво е отношението му към проблемите, които предстои да решава бюрото и партийната организация. Умението на партийния секретар да прилага в работата си с членовете на бюрото индивидуалния подход учи и тях да се ползват от това изпитано средство в своята политическа и организаторска дейност.

Партийният секретар като ръководител и организатор на работата на партийното бюро е призван да върви винаги напред, **да вижда навреме зараждането на всяко ново начинание в** партийната организация и трудовия колектив. Не само той, а да приучва и членовете на бюрото навреме да откриват челния опит, задълбочено да го изучават и да предлагат мероприятия за бързото му разпространяване.

За инж. Донка Василева, партиен секретар в дървообработващия завод „Фурнир и паркет", решенията на Националната партийна конференция за подобряване социалистическата организация на труда са отправна точка за усъвършенствуване заложения опит в бригадната организация на труда. В партийното бюро са обсъждали мероприятия, които ще помогнат на стопанското ръководство бързо да я усвои и приложи. В двата цеха на завода са сформирани бригадите.

Digitized by Google

Грижата им сега е да осигурят условия да се изяви на практика по-голяма социална справедливост, което се цели с новата организация на работа. На строг контрол се поставя трудовото участие на всеки в бригадата не само по присъствие, но и по изработена продукция. С помощта на таблата за обществената активност на всеки работник се вижда какво е участието му в социалистическото съревнование, в трудовите инициативи, в изпълнението на обществено-политическите мероприятия, а в края на месеца за всеки ще има реални данни за социалната му активност. В духа на Юлския пленум и на Националната партийна конференция Елена Петрова, секретар на първичната партийна организация в цеха за телевизори в завод „Климент Ворошилов" в София, поддържа творческото безпокойство в партийното бюро. Партийната повеля за висока ефективност и качество — стратегически лозунг на седмата петилетка, в завода се възприема като задача над задачите. Без излишни умувания, изчаквания партийното бюро под ръководството на секретарката Елена Петрова работи активно да се усъвършенстват стилът и подходът, конкретизира и допълва задачите. В цеха и по смени е въведена строга отчетност на материалите, борбата против разхищенията е станала дело на всеки работник. Въведена е нова система за подаване на материалите от склада в производствените звена и от първите възли до окончателното предаване на готовите телевизори може да се проследи разходът на всяка част и детайл. Та ка те се готвят да отчетат в края на годината качествено изпълнение на задачите.

* * *

За да отговори на високите изисквания, които се предявяват към секретаря на първичната партийна организация като ръководител и организатор на партийното бюро, безусловно се налага той да утвърждава в своята работа ленинския стил на работа. А ленинският стил, както казва Леонид Илич Брежнев, е творчески стил, чужд на субективизма, проникнат е от научен подход към всички обществени процеси. Той предполага висока взискателност към себе си и към другите, изключва самодоволството, отрича всички прояви на бюрократизма и формализма. Ленинският стил гарантира научен анализ на обстановката, смелост в изводите, ясно поставяне на задачите, упорство и последователност в осъществяването им.

Деля КОЛЕВА

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА СЪС СЕКРЕТАРИТЕ

Националното съвещание във Велико Търново, Тезисите на ЦК на БКП във връзка с XI конгрес определиха, че секретарят на първичната партийна организация е централна фигура в Партията, низов ръководител, непосредствено свързан с комунистите, с членовете на колективите.

Тези постановки се осъществяват на практика в дейността на градския комитет на БКП — Михайловград. По достойнство тук се оценява трудът и всеотдайността в работата на партийните секретари от градската партийна организация. Похвални са грижите, които се полагат за правилния подбор, обучение и възпитание на партийния секретар. Сега в градската партийна организация работят 186 секретари на първични партийни организации. От тях 35 на сто са жени, 31 на сто са с висше образование, 66 на сто са специалисти и 69 на сто — с полувисше и средно образование. Значителна част са секретари продължително време, утвърдили са се като действителни политически ръководители на трудовите колективи. Много са секретарите, които заслужават тази оценка, но не може да не се посочат секретари като Георги Димитров, Иванка Калафатова, Тодорка Петкова, Асен Иванов, Пенка Гоцова, Първан Томов, Младенка Павлова, Илия Михайлов, Владимир Еленков, Димитър Спасов, Юлия Михайлова, Стефка Крумова,

Digitized by Google

Тинка Благоева, Никола Ерски, Нелсон Петков и други.

В изпълнение решенията на Секретариата на ЦК на БКП от 15 март 1977 година градският комитет на Партията прие разгърната програма, с която се осъществяват ленинските изисквания за подбора и издигането на секретарите. Създадена е специална комисия начело с първия секретар на ГК, която обсъжда въпросите за издигане на секретарите на първичните партийни организации, като най-строго се спазват класово-партийният подход и ленинските изисквания за качествата на секретаря. Всяка година утвърдените от бюрото на ГК на БКП атестационни комисии изготвят атестат — оценка на партийните секретари. Тези комисии се ръководят от секретар на ГК и извършват задълбочени проверки на състоянието и работата на първичните партийни организации: разговарят за работата на секретаря с членовете на партийното бюро, с административно-стопанските ръководители и други активисти, водят разговори и със заводските комитети и в градския комитет. Това дава възможност по-цялостно да се оцени дейността на партийния секретар. Всички партийни секретари се водят на кадрови отчет в отдел „Организационен".

За правилния подбор на секретарите много допринася работата на градския комитет на БКП с резервните партийни секретари. Особено внимание се отделя за секретари на първичните партийни организации да се издигат повече работници и жени.

В програмата точно е указано какво ще направи ГК за обучението и възпитанието на партийните секретари, за усъвършенстване на тяхната политическа и делова квалификация. Постоянна практика са краткотрайните курсове с откъсване от работа, диференцирани за секретарите по видове организации, предимно по актуални проблеми на партийната работа и ръководство. В тях се споделя и опит от предварително подготвени партийни секретари.

Всяка година след приключване на отчетно-изборните събрания ГК на БКП провежда курс с новоизбраните партийни секретари по специална тематика. Тази година те бяха обучени в гриднев курс, в който бяха изнесени лекции на следните теми: „Нарастване ролята на първичната партийна организация в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество", „Партийного решение и организацията за неговото изпълнение", „Партийното бюро — колективен изпълнителен орган на първичната организация", „Първичната партийна организация — ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колективите", „Индивидуалната работа с хората"; „Организация на идеологическата дейност в първичната партийна организация", „Задачите на първичната партийна организация за изпълнение на насрещния план на трудовите колективи за 1978 г. по натуралните и качествените показатели", „Някои актуални проблеми на международното положение".

Втора година градският комитет провежда деня на партийния секретар. За тая цел е утвърден целогодишен план Занятията в деня на партийния секретар съдържат три основни елемента: тема по актуални проблеми на партийното строителство, с която се повишава теоретическата подготовка на секретарите; споделяне на опит из практическата дейност на организациите по темата, по видове организации; отчети от партийни секретари, информиране за нови решения и поставяне задачи по предстоящата работа.

Денят на партийния секретар в градската партийна организация — Михайловград успешно се утвърди като истинска школа за повишаване знанията на секретарите по партийното строителство и като място за широк обмен на положителен опит в партийната работа. Той допринася много да се повишава организационната култура и практика на секретарите. Полагат се усилия темите, разглеждани в срещите, да се свързват с непосредствените актуални задачи, по които работят организациите. Така например през януари т. г. в деня на партийния секретар бяха изнесени темите: „Планиране дейността на първичната организация" и „Основни положения за подбора, възлагането, контрола и отчитането на партийните поръчения". Диференцирано със секретарите от отделните видове организации по тия въпроси бе организирана обмяна на опит.

Така се подхожда и при подготовката и разработването на годишните планове на партийните организации — освен теоретическо изясняване на проблемите се обменя и практически опит по планирането. И в случая мероприятията за решаване проблемите, заложени в годишните планове, до голяма степен се покриват с партийните поръчения на комунистите, затова успоредно с въпросите на планирането бе разгледана и темата за партийните поръчения. Характерно за работата с партийните поръчения в градската партийна организация е, че те все повече придобиват характер на непрекъснат процес, на почти всяко събрание се възлагат и отчитат поръчения, а това много допринася да се повишава авангардната роля на комунистите.

През февруари в деня на партийния секретар бе изнесена лекция на тема: „Новите изисквания в работата за водене, отчитане и партийно ръководство на социалистическото съревнование", през март — „Трудовото възпитание в колектива", през април — „Критерии за авангардната роля на комуниста" — във връзка с подготовката за замяната на партийните членски книжки, а през май — „Социално-психическият климат в първичната партийна организация и трудовият колектив". Тези лекции изиграха голяма роля за теоретическата подготовка на партийните секретари, за още по-ефективното свързване на партийната работа със задачите, които решават различните колективи.

Освен деня на партийния секретар ГК на БКП е приел и специална програма за обучението на партийния и стопанския актив.

Digitized by Google

По нея в краткотрайни курсове се обучават секретарите на първичните партийни организации, техните заместници по идеологическите въпроси и стопанските кадри в града.

Утвърдена система в дейността на градския комитет е в процеса на разработването на отчетните доклади и проекторезолюциите, на годишните планове и по други поводи да се организира обмяна на опит със секретарите диференцирано по видове организации. Голяма помощ тук оказва кабинетът по партийно-организационната работа на ОК на БКП. Конкретно се работи с първичните партийни организации, които имат слаба дейност. Те се водят на отчет и им се оказва близка помощ.

С помощта на кабинета по партийно-организационната работа всяка година ГК на БКП разработва и реализира свои планове за залагане, извеждане и обобщаване на положителен опит в партийната работа по различни проблеми. В тая дейност особено участие вземат партийните секретари, което им помага да повишават още повече своята организационна култура и навици.

За повишаване подготовката на партийните секретари много допринася системата на градския комитет за работата на членовете на комитета. Те са разпределени по организации и активно помагат на партийните секретари. От тях и от сътрудниците на комитета се изисква всеки месец да участвуват най-малко на три партийни събрания, да излизат с лекции по проблемите на партийното строителство. Тази им дейност се води на строг отчет.

Важно място в програмата за работа с партийните секретари заемат мероприятията за моралното и материалното им стимулиране. Стана традиция в края на всяка година да се провежда среща на бюрото на ГК на БКП със секретарите на първичните партийни организации и на заводските комитети, на които се прави оценка на техния труд през годината и се награждават. По случай 8 март всяка година бюрото на ГК прави срещи с жените партийни секретари.

Тази година непосредствено след отчетно-изборните събрания в градската партийна организация се проведе проверка разговор за условията, при които работят партийните секретари. Предмет на проверка бяха такива въпроси като: основното и допълнителното трудово възнаграждение; характерът на служебните задължения на секретаря; работното място; състоянието на клубните помещения на първичните организации; съхраняване на архивните материали и документи; взаимоотношенията на секретаря със съответния административно-стопански ръководител; какво се прави за издигане авторитета на партийния секретар; решаване въпросите на кадрите, номенклатурни на първичните организации; как секретарят е устроен с жилище; работи ли съпругата му; настанени ли са децата му в детски заведения; какви са възможностите да продължи образованието си; какви други проблеми от личен и служебен характер има.

По тези и други въпроси по време на проверката се водиха разговори с членовете на партийните бюра, с административно-стопанските ръководители, с партийните секретари и други активисти. На основата на получената информация на място се взеха мерки за решаването на редица въпроси, свързани с условията на работа на партийния секретар, като осигуряване на работни помещения, устройване на по-подходяща работа, която да им позволява по-активно да работят с комунистите и колективите, за нормализиране взаимоотношенията с отделни стопански ръководители, за осигуряване клубни помещения и каси за съхраняване на архивите. Въпросите, които не можаха да се решат, веднага бяха отправени към съответните градски и окръжни органи. По предложение на ГК на БКП градският народен съвет определи петно и организира проектирането и строежа на жилищен блок „Комунист", в който ще се настанят партийните секретари, които нямат подходящи жилища. Решени бяха въпросите за настаняването на деца в детски заведения и други. Градският народен съвет предвижда в строителната си програма клубни помещения за 6 квартални партийни организации в партерните етажи.

Всяка година организирано се провеждат профилактични медицински прегледи на партийните секретари в града, заведени са на отчет нуждаещите се от медицинска помощ и лечение секретари и членове на техните семейства, осигуряват се карти за балнеолечение и други. Установена е практика изявилите се партийни секретари да се награждават с държавни и правителствени награди, ордени и медали по повод празници на отделните професии, изграждането на строителни обекти, юбилейни годишнини и исторически дати, навършване на кръгли годишнини.

В градския комитет на Партията се води почетна книга, в която се вписват имената на партийните секретари, постигнали успехи в партийната и стопанската дейност. Утвърдени са художествено изработени грамоти, които се връчват на партийните секретари по повод на рождени дни, на кръгли годишнини. Връчват се поздравителни писма и други.

За постигнати особени резултати в благоустрояването и хигиенизирането на кварталите ИК на ГНС награждава секретарите на кварталните партийни организации с почетния знак на града. Със средства на окръжния комитет на БКП се награждават с екскурзии в чужбина и предметни награди дългогодишни партийни секретари.

Работата за реализиране програмата на ГК на БКП допринесе за по-добър подбор на партийните секретари, за подобряване условията, при които те работят. Непрекъснато се полагат грижи да се обогатяват формите на помощ, да се утвърждават те като действителни политически ръководители и организатори на трудовите колективи.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

НАСТОЙЧИВОСТ И ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ

Новият подход в изхранването на преживните животни навлиза все повече в практиката. Типизираното хранене доказва своите предимства в различни производствени условия. Едновременно с това необходимо е да се отбележи, че по силата на традицията на някои места към тия въпроси се връщат едва през есента, като ги свързват със зазимяването на животните. Типизираното хранене не е изход от бедствено положение, а научна система, на която главно се дължи Шуменски окръг три последователни години да се нарежда на първо място в страната по среден млеконадой. За този опит разказва в статията си завеждащият отдел „Селскостопански" на ОК на БКП КОСТА ВАНКОВ.

В основните насоки на Единадесетия конгрес на БКП за обществено-икономическото развитие на страната през седмата петилетка е посочено: „Главното направление в развитието на селското стопанство през предстоящата петилетка ще бъде увеличаването на продукцията от животновъдството". В изпълнение на тази основна задача, поставена от конгреса, бюрото на ОК на БКП, опирайки се изцяло на науката и челния опит, утвърди редица мероприятия за бърз подем на главния подотрасъл — млечното говедовъдство.

Преди всичко в резултат на широката партийно-политическа и организаторска работа, проведена от партийните комитети, в значителна степен се укрепи ядрото на комунистите в говедовъдството, подобри се съставът на работещите във фермите, повиши се тяхната квалификация, а под ръководството на ОК на ДКМС се формираха младежки колективи в кравефермите на селата Климент, Капитан Петко, Градище и др. Така се създадоха предпоставки редица наши и чужди постижения да намерят технологични решения. Всичко това заедно с голямата мобилизация на изпълнителските кадри, неуморния труд на специалистите и творческия подход в работата на партийните и стопанските ръководства в комплексите, допринесе за развитието на говедовъдството в окръга по възходяща линия.

Въпреки че броят на кравите през шестата петилетка се увеличи с 21,6 процента, през 1975 г. успяхме да осъществим ръст от 486 л мляко и с 3307 л средна млечност от крава окръгът зае първо място в страната. През 1976 година средната млечност стига 3322 л от крава и окръгът за втори път се нареди на първо място. Утвърдилата се тенденция на непрекъснато увеличаване на млечна продуктивност отново се изяви с получените резултати през 1977 година, когато с 3360 л мляко от крава окръгът за трети пореден път е на първо място в страната.

Бюрото на ОК на БКП счита, че получените през последните години резултати се дължат както на задълбочено водената селекционно-племенна работа и умелото използване на генетическите възможности на популацията, така също и на внедряването на техническия прогрес във фуражното производство и храненето на животните. През тия години ставаше ясно, **че фуражният проблем ще съществува дото-**

Digitized by Google

гава, докато не се измени подходът в осигуряването на фураж и в изразходването му.

Под ръководството на градските и общинските партийни комитети през последните пет години АПК извършиха значителна работа за реализиране на научните изисквания в изхранването на кравите. В стремежа за най-пестеливото и целесъобразно изразходване на недостатъчното количество фураж окръжният комитет оцени важността и насочи вниманието към въпроса за въвеждането на диференцираното хранене. Неговото практическо внедряване започна още през 1972 година в кравефермата на село Дибич, където се създаде организация за нормираното хранене на кравите според тяхната продуктивност и стадий на лактацията. В резултат на това млечната продуктивност във фермата се увеличи с 24 процента. Този положителен опит намери приложение и в други ферми на окръга.

Търсенето от практиката на нови решения подсказа, че повече не може да продължаваме с традиционните системи на осигуряване фураж, че вървейки по този път, постоянно ще се оплакваме, без да се намери изход. Тук противоречието идва според нас и от инерцията на научните препоръки, които не винаги се съобразяват с конкретната икномическа действителност. Дълги години се робува например на теорията за „зеления конвейер", без да се отчете, че за условията на Северна България този конвейер се прекъсва твърде рано и започва късно напролет; без да се види, че няма хора, които да товарят сено или бали, че въпреки всички организационни мерки половината от първите откоси се провалят поради дъжда. Да не говорим за предубеждението към царевичака и редица груби фуражи, считани все още за присъщи на екстензивното говедовъдство. Ето бариерите, които трябваше да се преодоляват не само сред изпълнителските кадри, но и сред редица специалисти и ръководители.

Окръжният комитет на Партията постъпи правилно, като не обяви бедствено положение за говедовъдството и на тази основа да задължи внедряването на новата система на изхранването. Обратно, пристъпи се към изучаване опита на челните страни в областта на говедовъдството, на ония, които получаваха по-висока продуктивност от нас именно на базата на правилното хранене. В тази насока особено важна роля изигра решението му за изпращане на най-добрите производственици и специалисти за обмяна на опит в Херсонска област. Положително се отрази в работата на нашите животновъди и посещението на изтъкнатата зоотехничка Таисия Ромко от Херсонска област. Така челният опит стана достояние и масова практика. Група специалисти от окръга проучи опита на окръг Магдебург от ГДР, с който сме в дружески връзки. Във всички посетени обекти бяха видени по-висока продуктивност, по-висока култура на производство на базата на типизираното хранене.

Изученият опит предизвика размисъл, породиха се идеи, които намериха отражение при разработката на материалите за пленума от август 1976 г. на тема „Внедряване на науката и техническия прогрес при храненето на животните". Едновременно с подготовката на пленума в редица ферми започна внедряването на диференцираното хранене на кравите, усвояване производството на сенаж, преработката и целогодишното изхранване на груб фураж, внедряване на целогодишното изхранване на силаж. Така постепенно се натрупваше опит, който разкри необходимостта от цялостно разработване на проблемите за диференцирано и типизирано хранене на кравите. За утвърждаване на новото беше необходимо окръжният комитет да прояви необходимата твърдост и последователност за постигане на пълна убеденост от всички — изпълнителски и ръководни кадри. За целта се

Digitized by Google

извърши значителна политическа и организаторска работа от градските и общинските партийни комитети. Проведоха се срещи и разговори със специалисти, изпълнителски кадри и колективите на отделните кравеферми, в някои от които вземаха участие и членове на бюрото на ОК на БКП и изпълкома на ОНС. В резултат на всичко това онези другари, които се противопоставяха и застъпваха тезата за зеления конвейер, се убедиха в очевидните предимства на типизираното хранене.

Опитът на АПК — Шумен и Преслав при прибирането на зърнените култури показа, че **механизираният отряд може да бъде сполучлива форма и при фуражното производство.** Чрез създадените агрегатни групи за кратко време се прибра люцерната и се подготви качествен силаж. Утвърждаването на сенажа като основна форма при производството и изхранването на тревния фураж даде възможност бързо и с най-малко загуба да се окосяват ливадите и люцерните. Предпоставка за това беше и ускореното изграждане на сенажовместилища главно поради това, че ръководствата на АПК мобилизираха своите строителни звена и ги построиха преди сезона на масовото сенажиране.

За утвърждаване на типизираното хранене значителна роля изиграха редица общински партийни комитети (Хърсово, Велино, Царев брод, Капитан Петко, Друмево и други), които първи се заеха с изпълнението на тази задача. Получените добри резултати още през периода на подготовката на пленума потвърдиха правилността на възприетия курс. В някои от тях преработката на грубите фуражи и изграждането на фуражните кухни бяха издигнати във важна политическа задача: убеждаваха, разясняваха, правеха оценки на кадрите на базата на преустройството им в това направление. **Те се превърнаха в политически щабове по места за внедряване на новата технология** и благодарение на тях в района на АПК — Преслав и Каолиново първи масово приложиха преработката на грубите фуражи.

С добрите резултати, получени от типизираното хранене, се запознаха партийните секретари на организираните срещи в селата Градище, Дибич и Велино. Обобщавайки резултатите по изпълнение решенията на пленума, през май 1977 година в ОПК — Велино се проведе среща на секретарите на ОК на БКП с най-добрите животновъди.

Изграденият в окръга клуб на четиритонниците изигра немалка роля за активизиране на работещите в говедовъдството в борбата за увеличаване на продукцията и усъвършенствуване работата по храненето и отглеждането на животните. Фактът, че тия хора — сръчни и постоянно търсещи новото, подеха типизираното хранене, оказа решително въздействие върху всички производственици.

* * *

На основата на натрупания опит, на извършената работа от партийните комитети, от първичните организации и ръководствата на АПК бюрото на ОК на БКП оцени, че вече са създадени условия за пълното внедряване на типизираното хранене. **За тази цел през октомври 1977 година се състоя специален пленум, който утвърди типизираното хранене на кравите като повсеместна практика.**

Типизираното хранене изисква напълно да бъде решен фуражният проблем. Целогодишното изхранване на отделните видове фуражи може да стане само при осъществяването на строга дисциплина във фуражното производство. То властно налага да се сложи край на порочната и изпълнена с примитивизъм практика да се храни през отделните сезони на годината онова, което има, а не онова, което изискват животните. **По своята същност типизираното хранене изисква през цялата година да се изхранват 3 групи фуражи — концентриран под формата на смески, сенаж и силаж и преработен груб фураж.**

Digitized by Google

Внедряването на типизираното хранене изисква ново отношение към решаването на всички проблеми, свързани с развитието на говедовъдството. То поражда необходимостта от поврат в мисленето и действията на кадрите от всички равнища, за решаването проблемите на говедовъдството, фуражното производство и организацията на труда.

Бюрото на ОК на БКП счита, че за неговото цялостно внедряване в практиката е необходимо да бъдат решени редица въпроси. Въвеждането на типизираното хранене изисква усъвършенствуване организацията на работата в говедовъдството и фуражното производство. То изисква по-висока култура както на изпълнителските, така и на ръководните кадри. Разкрива възможност пред общинските комитети и първичните партийни организации да водят успешна борба за повишаване ефективността на производството.

Типизираното хранене разкрива нови задачи пред Комсомола. Както винаги, така и сега, когато се внедрява нещо ново, прогресивно, делът на младежите трябва да бъде най-голям. Ето защо пред ОК на ДКМС се постави отговорна задача да оцени политическото значение на този процес и с новаторски дух да подходи при реализирането на конкретно стоящите задачи.

Типизираното хранене има и социално значение. То изисква да се създадат нови условия за работа, да се измени битът в говедовъдните ферми. В това отношение усилията на Министерството на земеделието и хранителната промишленост за благоустрояване на фермите намериха пълна подкрепа от партийните и стопанските органи. Разбира се, направеното е значително, но все още недостатъчно в съответствие с изискванията на онези кадри, които ние си поставяме за задача да навлязат във фермите.

Оценявайки важността на предстоящите за решаване големи задачи, бюрото на ОК на БКП намира, че политическата работа е решаваща и трябва да се издигне на още по-високо равнище. То постави задачата на събрания на ППО, Комсомола и профсъюзните организации периодически да се оценява извършената работа по изпълнението на тази важна задача. Няма никакво съмнение, че субективният фактор ще бъде онази сила, която ще изиграе решаваща роля за политическо осмисляне на този икономически проблем.

Наред с всички останали форми на работа **пленумът на ОК на БКП отдели специално внимание на контрола.** Ето някои форми, които се утвърдиха като най-резултатни:

Периодичен е отчетът на председателите на АПК пред отдел „Селскостопански" на ОК на БКП. Особено внимание се отделя на въпроса за фуражното производство и типизираното хранене. Ежемесечни срещи провеждат отдел „Селскостопански" и управление „Земеделие" с ръководствата на АПК при участието и на партийните секретари. На тези срещи се прави анализ за внедряване на техническия прогрес във фуражното производство, храненето на животните, намаляването на себестойността на продукцията.

В ОПК се извършва периодично оценка за състоянието на работата по изпълнението решенията на пленума, като на заседанията участвуват и завеждащите ферми. Партийните групи във фермите правят срещи със специалистите и ръководителите от АПК, където отчитат работата си в това направление, и отправят искания за решаване на редица проблеми. Ежемесечните събрания на трудовите колективи издигат на ново равнище самоконтрола.

Главната задача, която поставя сега окръжният комитет на Партията, е насочена към закрепване на постиженията, към решаването на някои допълнителни детайли, към търсенето на нови резерви, които подсказва опитът на челните АПК и стопанства в окръга.

Digitized by Google

СЪВЕСТ

Да се пише за близък човек е и леко, и трудно. Леко, защото всичко ти е добре известно и няма да търсиш удобни моменти за разговори, няма да се ровиш из архиви, за да откриеш позабравени дати и събития. Трудно, защото и дребните неща от живота искат да бъдат казани, да заемат своето място, а това в един очерк е просто невъзможно. С такива трудности се сблъсквам и аз сега, когато искам да разкажа за Недка Лакова от Тетевен. Тя е от онези десетки, стотици наши съграждани и познати, с които се срещаме всеки ден, разговаряме, съветваме се, без да подозираме, че те са дали повече от нас на отечеството, че с делата си са станали герои.

Животът на Недка Лакова много ми напомня легендата за майстор Манол, който вградил в основите на крепостта сянката на своята млада и хубава жена, за да бъде крепостта здрава, за да остане за поколенията. Само че за разлика от прочутия майстор тя вгражда в основите на новия живот своята младост. И го е направила без каквато и да е поза, тихо, честно, всеотдайно. Винаги, когато в нашите разговори се отваряше дума за стария и за новия живот, тя се усмихваше със своята пленителна, наситена със стеснителност усмивка, и казваше, че е трудно да си представим в наши дни какво и било някога, само нашите майки и бащи знаят:

— И на децата неведнъж съм казвала, че мерило за теглилата преди е животът на тяхната баба. Останала сираче, без майка и баща, още на една година, тя заживява с ругатните и обидите. Никой не иска малкото дете, защото то е разсипник на синията и нищо не допринася в къщи. И роднинските чувства бледнеят пред сметката. Намерило се едно бездетно семейство от Ябланица, което взело сирачето. Близките се зарадвали, че детето имало късмет да попадне в богат дом. Но много скоро в семейството, което осиновило моята майка, се родила дъщеря. Чуждото си останало чуждо. От хорски срам не го изхвърлили на улицата, но се отнасяли към него като към ратайче.

Недка Лакова снишава глас и очите ѝ се навлажняват. Имам чувството, че в този миг тя гледа поизмачкания и пожълтял портрет на своята майка, която е отгледала шест деца — пет момчета и едно момиче. Поглеждам и аз към портрета. Дали е съвпадение или пък всички майки героини много си приличат? На стената е портретът на баба Цена, а от него като че ли ме гледа баба Тонка. И двете имат овални загрижени лица, пребрадени с чембер. И съдбата им е почти еднаква. И баба Цена не само че е отгледала синове, дъщери и внуци революционери, но и самата тя на стари години ведно с тях ходи по живата жарава на борбата и геройски се държи при мъчителните разпити в полицията.

— Една вечер — продължава Недка — господарите оставили мама, тогава била 10-годишна, сама да спи на полето, да пази багажа и рано сутринта, по роса, да наскубе ръкойки от най-избуялата нива за въжета на снопите. Полето, където през целия ден е било шумно, изведнъж оглушало. Секнали жетварските песни, закачки, провиквания, смях. От Балкана като завеса се спуснала хладина и тъмнина. Само тук-таме се чул сърдит вик по добитъка или лай на куче. На широкия „подиум" започнала нова програма — невидимите в мрака птици и щурци подели своята серенада. Полето, уморено от силния дневен пек, се унасяло в дрямка. И в тая приказна красота на мама, свила се край крушата, ѝ станало страшно. Около нея заиграли познатите от приказките и легендите герои. Тя си спомнила за разбойници и зверове, които като че ли дебнели от всеки храст и тръгвали към нея. Вятърът поклащал клоните на крушата, дрипави сенки заиграли. Не издържала. Разплакала се и побягнала през стърнището. Страхът ѝ станал още по-голям. Сторило ѝ се, че злите герои от приказките са по петите ѝ. Като вихър, с разтуптяно сърце се понесла към къщи. Блъснала вратницата, а насреща ѝ едрата, зла еснафка. И пак, както често се случва в приказките с лош край, но тук не е приказка, а зла действителност — богаташката, от много време таила ненавист към сирачето, разярена грабнала ножа и го хвърлила към разплаканото, до смърт изплашено момиче. То едва успяло да даде гръб на удара и ножът се забил в кръста му.

Digitized by Google

Недка наведе глава и замълча. Сякаш разглеждаше корена, от който е издънка и тя. А на мен ми се искаше да не спира. Така интересно разказваше, че бих я слушал ден и нощ.

— А после? Какво стана с майка Ви? — попитах.

— Пак, както в приказките — лекуват я прочути знахарки, на врачки я водят и тя оцелява, но остава сакатa. Като навършва седемнадесет години, се оженват с баща ми, също беден като нея. И сам разбираш, че когато се съберат две немотии, става една, но голяма. Така — и при тях. Едва сколасваха без хляб да не останем. По време на войните татко заболя на фронта и не след дълго умря. На ръцете на мама останахме шест деца. Работехме по чуждите имоти. Тежеше ни не работата, а неизказаната от чорбаджиите дума, погледът в гърба.

И тя ми разказа как една година драгоманин събрал момчетата и момичетата от тяхното село да ги води на жътва в село Горни Дъбник, Плевенско. Тръгнала и тя с брат си Павел. Повече от 70 км минали пеша. Още с пристигането им собственикът поискал веднага да започнат работа, защото времето крие изненади. Като ги разгледал поотделно, се спрял на Недка.

— Това момиче е слабичко и мога да го взема на половин надница — казал той.

— Тя е най-пъргавата между нас и най-бързо жъне — застъпили се другарките ѝ.

— Нали го виждам, че е взело душа поднаем дотук да дойде, а колко ще е работата му, един господ знае. Ще му плащам за водар.

Напред излязъл Павел, братът на Недка. Едрото му тяло леко потрепвало и в жилестата му ръка проблясвал острият сърп.

— Ако плащането е на килограм, то ти трябва да вземеш надниците на половината от групата.

— Та да не взема по-малко. Нали от нашия труд дебелее — подхвърлили момчетата.

Свадата станала остра. Недка се безпокояла брат ѝ да не се нахвърли върху собственика не само с думи и побързала да го успокои:

— Брате, той не знае как жъна. Ще види и сам ще се убеди. Моля те, бате...

— Какво искаш, бе голтако? — не спирал собственикът. — Да не съм ви викал? На мен не ми трябват деца за забавачница, а работници.

Юмруците на Павел натежали, но разумът надделял. И той, привидно спокоен, му отвърнал:

— Та това искам да ти кажа, че ще направите състезание. Тя ще жъне, ти ще връзваш. Ако не успееш...

Такова е детството на Недка Лакова. В него има повече горчилка, отколкото детски смях и игри; повече сълзи, отколкото песни; повече ругатни, отколкото топли думи. Затова много отрано и тя, и братята ѝ се стремели да научат занаят. И тя си спомня:

— Мама изгреба последния сахан брашно и го даде на майсторка по шев, дошла от Луковит, да ме учи за шивачка. Покъсно с брат ми Марин шиехме на една машина — той мъжки дрехи, аз дамски. Добре, че клиентите ни не бяха много капризни...

●

В живота на многолюдното семейство настъпва промяна. Мъката отстъпва място на суровите, но оптимистични мисли, които идват от книгите. Пръв Марин, най-големият от братята, е пленен от революционната мисъл на Комунистическата партия и става неин верен войник до края на живота си. Донесената в къщи литература не остава скрита и за другите братя, а така също и за тяхната сестра, най-малката.

До късно през нощта Недка стои надвесена над книгите, чете на газена лампа и попива ред по ред. Когато няма газ (а това често се случва), чете на светлинката на печката. Ненавършила и 13 години, тя заедно с братята си ходи на събрания, слуша беседи, участвува в сбирки, срещи, където разучават „Дружна песен", „Интернационалът" и др.

В един разговор за дирята от прочетените книги през тези години тя откровено споделя:

— Започнах да се чувствувам по-силна, порасна самочувствието ми на човек, след като прочетох; след като дори три пъти препрочетох „Цимент", „Железният поток", „Какво да се прави". Толкова години са минали оттогава, а аз и сега помня наизуст цели страници от тях. Брат ми Павел, който много обичаше да рисува, събираше цигарени кутии и на тях беше нарисувал героите от тези книги. Ние вече имахме герои, на които искахме да приличаме, да им подражаваме, да вървим по техния път.

На 14 години Недка Лакова вече знае своето място в живота. Надраснала е връстниците си. По-възрастните хора в селото я търсят и зачитат като зрял човек. Нали годините никога не са били критерий за зрелост? Така е и при нея — в тази крехка възраст тя вече притежава разбиранията на тези, които са минали през първите стачки, които позиват полицейските участъци. Затова в новоизградената женска работническа група я избират за секретар-дописник. Вестник „Работничка", орган на жените комунистки, е нейно постоянно четиво. И не само четиво — Недка е една от постоянните дописнички.

Деветнадесети май 1934 година се опита да унищожи пълноводната политическа река. Забрани легалното съществуване на Партията. Много от партийните ръководители бяха тикнати в затвора. Но Партията и РМС са сила, която с нищо не може да се унищожи. Буйното течение на реката премина в своето подпочвено корито. В плевенския затвор на имената на Тодор Златанов, Пеко Таков, Иван Ива-

Digitized by Google

СЪВЕСТ

Да се пише за близък човек е и леко, и трудно. Леко, защото всичко ти е добре известно и няма да търсиш удобни моменти за разговори, няма да се ровиш из архиви, за да откриеш позабравени дати и събития. Трудно, защото и дребните неща от живота искат да бъдат казани, да заемат своето място, а това в един очерк е просто невъзможно. С такива трудности се сблъсквам и аз сега, когато искам да разкажа за Недка Лакова от Тетевен. Тя е от онези десетки, стотици наши съграждани и познати, с които се срещаме всеки ден, разговаряме, съветваме се, без да подозираме, че те са дали повече от нас на отечеството, че с делата си са станали герои.

Животът на Недка Лакова много ми напомня легендата за майстор Манол, който вградил в основите на крепостта сянката на своята млада и хубава жена, за да бъде крепостта здрава, за да остане за поколенията. Само че за разлика от прочутия майстор тя вгражда в основите на новия живот своята младост. И го е направила без каквато и да е поза, тихо, честно, всеотдайно. Винаги, когато в нашите разговори се отваряше дума за стария и за новия живот, тя се усмихваше със своята пленителна, наситена със стеснителност усмивка, и казваше, че е трудно да си представим в наши дни какво и било някога, само нашите майки и бащи знаят:

— И на децата неведнъж съм казвала, че мерило за теглилата преди е животът на тяхната баба. Останала сираче, без майка и баща, още на една година, тя заживява с ругатните и обидите. Никой не иска малкото дете, защото то е разсипник на синията и нищо не допринася в къщи. И роднинските чувства бледнеят пред сметката. Намерило се едно бездетно семейство от Ябланица, което взело сирачето. Близките се зарадвали, че детето имало късмет да попадне в богат дом. Но много скоро в семейството, което осиновило моята майка, се родила дъщеря. Чуждото си останало чуждо. От хорски срам не го изхвърлили на улицата, но се отнасяли към него като към ратайче.

Недка Лакова снишава глас и очите ѝ се навлажняват. Имам чувството, че в този миг тя гледа поизмачкания и пожълтял портрет на своята майка, която е отгледала шест деца — пет момчета и едно момиче. Поглеждам и аз към портрета. Дали е съвпадение или пък всички майки героини много си приличат? На стената е портретът на баба Цена, а от него като че ли ме гледа баба Тонка. И двете имат овални загрижени лица, пребрадени с чембер. И съдбата им е почти еднаква. И баба Цена не само че е отгледала синове, дъщери и внуци революционери, но и самата тя на стари години редно с тях ходи по живата жарава на борбата и геройски се държи при мъчителните разпити в полицията.

— Една вечер — продължава Недка — господарите оставили мама, тогава била 10-годишна, сама да спи на полето, да пази багажа и рано сутринта, по роса, да наскубе ръкойки от най-избуялата нива за въжета на снопите. Полето, където през целия ден е било шумно, изведнъж оглушало. Секнали жетварските песни, закачки, провиквания, смях. От Балкана като завеса се спуснала хладина и тъмнина. Само тук-таме се чул сърдит вик по добитъка или лай на куче. На широкия „подиум“ започнала нова програма — невидимите в мрака птици и щурци подели своята серенада. Полето, уморено от силния дневен пек, се унасяло в дрямка. И в тая приказна красота на мама, свила се край крушата, ѝ станало страшно. Около нея заиграли познатите от приказките и легендите герои. Тя си спомнила за разбойници и зверове, които като че ли дебнели от всеки храст и тръгвали към нея. Вятърът поклащал клоните на крушата, дрипави сенки заиграли. Не издържала. Разплакала се и побягнала през стърнището. Страхът ѝ станал още по-голям. Сторило ѝ се, че злите герои от приказките са по петите ѝ. Като вихър, с разтуптяно сърце се понесла към къщи. Блъснала вратницата, а насреща ѝ едрата, зла еснафка. И пак, както често се случва в приказките с лош край, но тук не е приказка, а зла действителност — богаташката, от много време таила ненавист към сирачето, разярена грабнала ножа и го хвърлила към разплаканото, до смърт изплашено момиче. То едва успяло да даде гръб на удара и ножът се забил в кръста му.

Digitized by Google

Недка наведе глава и замълча. Сякаш разглеждаше корена, от който е издънка и тя. А на мен ми се искаше да не спира. Така интересно разказваше, че бих я слушал ден и нощ.

— А после? Какво стана с майка Ви? — попитах.

— Пак, както в приказките — лекуват я прочути знахарки, на врачки я водят и тя оцелява, но остава сакатa. Като навършва седемнадесет години, се оженват с баща ми, също беден като нея. И сам разбираш, че когато се съберат две немотии, става една, но голяма. Така — и при тях. Едва сколасваха без хляб да не останем, По време на войните татко заболя на фронта и не след дълго умря. На ръцете на мама останахме шест деца. Работехме по чуждите имоти. Тежеше ни не работата, а неизказаната от чорбаджиите дума, погледът в гърба.

И тя ми разказа как една година драгоманин събрал момчетата и момичетата от тяхното село да ги води на жътва в село Горни Дъбник, Плевенско. Тръгнала и тя с брат си Павел. Повече от 70 км минали пеша. Още с пристигането им собственикът поискал веднага да започнат работа, защото времето крие изненади. Като ги разгледал поотделно, се спрял на Недка.

— Това момиче е слабичко и мога да го взема на половин надница — казал той.

— Тя е най-пъргавата между нас и най-бързо жъне — застъпили се другарките й.

— Нали го виждам, че е взело душа поднаем дотук да дойде, а колко ще е работата му, един господ знае. Ще му плащам за водар.

Напред излязъл Павел, братът на Недка. Едрото му тяло леко потрепвало и в жилестата му ръка проблясвал острият сърп.

— Ако плащането е на килограм, то ти трябва да вземеш надниците на половината от групата.

— Та да не взема по-малко. Нали от нашия труд дебелее — подхвърлили момчетата.

Свадата станала остра. Недка се безпокояла брат й да не се нахвърли върху собственика не само с думи и побързала да го успокои:

— Брате, той не знае как жъна. Ще види и сам ще се убеди. Моля те, бате...

— Какво искаш, бе голтако? — не спирал собственикът. — Да не съм ви викал? На мен не ми трябват деца за забавачница, а работници.

Юмруците на Павел натежали, но разумът надделял. И той, привидно спокоен, му отвърнал:

— Та това искам да ти кажа, че ще направите състезание. Тя ще жъне, ти ще връзваш. Ако не успееш...

Такова е детството на Недка Лакова. В него има повече горчилка, отколкото детски смях и игри; повече сълзи, отколкото песни; повече ругатни, отколкото топли думи. Затова много отрано и тя, и братята й се стремели да научат занаят. И тя си спомня:

— Мама изгреба последния сахан брашно и го даде на майсторка по шев, дошла от Луковит, да ме учи за шивачка. По-късно с брат ми Марин шиехме на една машина — той мъжки дрехи, аз дамски. Добре, че клиентите ни не бяха много капризни...

●

В живота на многолюдното семейство настъпва промяна. Мъката отстъпва място на суровите, но оптимистични мисли, които идват от книгите. Пръв Марин, най-големият от братята, е пленен от революционната мисъл на Комунистическата партия и става неин верен войник до края на живота си. Донесената в къщи литература не остава скрита и за другите братя, а така също и за тяхната сестра, най-малката.

До късно през нощта Недка стои надвесена над книгите, чете на газена лампа и попива ред по ред. Когато няма газ (а това често се случва), чете на светлинката на печката. Ненавършила и 13 години, тя заедно с братята си ходи на събрания, слуша беседи, участвува в сбирки, срещи, където разучават „Дружна песен", „Интернационалът" и др.

В един разговор за дирята от прочетените книги през тези години тя откровено споделя:

— Започнах да се чувствувам по-силна, порасна самочувствието ми на човек, след като прочетох; след като дори три пъти препрочетох „Цимент", „Железният поток", „Какво да се прави". Толкова години са минали оттогава, а аз и сега помня наизуст цели страници от тях. Брат ми Павел, който много обичаше да рисува, събираше цигарени кутии и на тях беше нарисувал героите от тези книги. Ние вече имахме герои, на които искахме да приличаме, да им подражаваме, да вървим по техния път.

На 14 години Недка Лакова вече знае своето място в живота. Надраснала е връстниците си. По-възрастните хора в селото я търсят и зачитат като зрял човек. Нали годините никога не са били критерий за зрелост? Така е и при нея — в тази крехка възраст тя вече притежава разбиранията на тези, които са минали през първите стачки, които познават полицейските участъци. Затова в новоизградената женска работническа група я избират за секретар-дописник. Вестник „Работничка", орган на жените комунистки, е нейно постоянно четиво. И не само четиво — Недка е една от постоянните дописнички.

Деветнадесети май 1934 година се опита да унищожи пълноводната политическа река. Забрани легалното съществуване на Партията. Много от партийните ръководители бяха тикнати в затвора. Но Партията и РМС са сила, която с нищо не може да се унищожи. Буйното течение на реката премина в своето подпочвено корито. В плевенския затвор на имената на Тодор Златанов, Пеко Таков, Иван Ива-

Digitized by Google

нов и др. младата комунистка Недка Лакова изпраща хляб, парче сланина, бурканче мас. Тя вече не е момиченцето, което живее с героите от книгите. Тя живее с героите на своето време. Нещо повече — самата тя, без да съзнава, става герой за другите.

Приседнали сме на пейка встрани от асфалтирания площад на Тетевен. Срещу нас се издига новият дом на културата, до него — просторна сладкарница с голяма открита тераса, на която около кръгли масички са насядали момичета и момчета. Може би тези млади хора, които безгрижно се смеят, или величествените масиви „Петрахиля", „Трескавец", „Равни камък", които стоят като стражи около Тетевен, връщат Недка Лакова към скъпи спомени:

— Поръчано ми бе да изпратя колет на Адалберт Антонов (Малчика) Постарах се да направя хубави курабии, сложих и чорапи Не се стърпях, ами взех, че и писмо му написах. След месец получих отговор, но цензурата на затвора се беше престарала и от цялото писмо личаха само няколко реда. Не мога да забравя и срещите си с Лазар Станев. В нашата стара къща се организираха събранията, на които той говореше. Беше много сладкодумен, а като разбереше, че слушателите, грохнали от работа, започват да се уморяват, запяваше „Черней, горо, черней сестро". Всички го обичахме като брат. След събранието обикновено сядахме около синията за вечеря. Той ни разказваше за Съветския съюз. Много обичаше да говори за майка си баба Вела и за дъщеря си Каринка, която беше кръстил на една от героините, участвували в експедицията на „Челюскин". А като гледаше майка ни, която все шъташе, я прегръщаше и казваше: „Като победи революцията, ще ви пратим заедно с баба Вела в страната на Ленин. Съгласна ли си с тая награда за грижите, които полагаш за нас?" А мама отвръщаше: „Ох, Лазаре, за нас с майка ти наградата е здрави да сте".

Прекрасни хора. Много често си мисля за Владо Тричков, Аврам Стоянов, Марко Иванов, Ст Нешев. Те също идваха в нашия дом Сякаш бяха родени, за да имаме върхове в борбата. „Човек е силен, когато побеждава — ми казваше Стоян Стоянов, с когото по-късно бяхме съпартизани. — Ние трябва да се научим да побеждаваме" И сега, като председател на ГК за народен контрол, когато срещам хора, които гледат на общото като на чуждо и крадат от него, си спомням тези думи. В наше време врагове на обществото са именно тези разхитители и крадци и трябва да ги побеждаваме, да се научим да ги побеждаваме...

Тя не крие омразата си към подлизурковците, към използвачите, негодува срещу тези, които са добри, честни като хора и ръководители, но са лоши стопани, не ценят малкото, от което се изгражда голямото.

В живота няма големи и малки постове. Всеки на своето място трябва
ството и отговорността на на
ководител. Тази нейна открове
мирмост към недостатъците
вили търсен съдник, че дори
то често критикуват, я уваж
търсят за съвет. Разбира се,
характер не е останала без п

Бяхме в кабинета й в сграда
ския комитет на Партията. Р
за обикновени делнични неща
вратата се отвори с трясък, ся
но появила се буря я блъсна.
навъсен, добре подкъвасен за
на средна възраст:

— Уважавам твоето минало,
равяй, че и ние носим партие
вашата проверка и констатация
ставители на държавния конт
съгласен. Искам да ти кажа,
така да се проверяват комуни

Никога не бях я виждал та
за секунди тя се преобрази. М
пъл поглед стана дързък:

— Влез, влез — покани тя
посетител. — И затвори врата
чуеш добре

Той мълчешком изпълни разп
Тя стана. Цялата излъчваш

— Едно си длъжен да запо
тийната книжка не ти е даден
подпираш на нея. Струва ми
измърсил ръцете си и трябва
взета, за да не измърсиш и
комунист е дълг, а не власт.
иди! Ще разговаряме, когато
сме по-спокойни.

Неканеният гост побърза да
Внимателно затвори вратата
и не чухме стъпките му по к

●

Много пъти съм си мислел,
лужава човек да разкаже за
партизанки, ятачки и помагачк
край. Повод за тези мисли м
именно тя — Недка Лакова. Д
трудно може да си представи
ването на отряд „Г. Бенковск
Стойна Кралева от Беленци, С
кова от Добревци, без баба Е
манци, без челничките жени от
плище край с. Гложене. Те но
та майчина грижа и топлота,
си, верността си до смърт к
дело.

Те бяха превърнали домов
взривно огнище. Една дума с
да пламнат не само техните
лите села. По времето, когато
ти слухтяха под път и над
жандармерията и армията вс
вярваха гъските на балкана
новени селски жени приемаха
революционери и като родни
зеха. Кой ли не е минал пр
Недка Лакова, но най-чести
са Пеко Таков, Тома Стефа
Кръстев, Васил Симеонов—Ча

Digitized by Google

Горанова, Цанцарски... няма човек, който е отреда, да не е бил в за нощ или част от нощ- емейство Лакови.

га на 1942 година — раз- в Княжевската ремсова аха разкрития. Порданка е от нашето село, която в София, доведе у нас ла Георгиев. Отначало го х. Но не мина месец-два рактер ни плени. По съ- іс често идваха Пеко Та- лев, Тома Стефанов — е от тях го криехме. Все ме сигурни и не биваше на опасност. Така премин- 942—1943 г. Накрая брат стърпя и съобщи на То- ата игра получихме от РК мрене, а Никола заедно с поеха към Балкана. Така вамата загинаха в родното — Тодоричене. Остана в а живее благият характер гато казахме на мама за цяла седмица тихо плака.

омени за онова изпълнено еме, тя се връща и към ин криминален престъпник, зал в затвора и добре знаел ого от функционерите, се елегално име и те го укри- ица. Накрая той взел дрехи бягал.

е, че не ни предаде. Все е ювешко у него — смее се

зот е свързан със съдбите . От излизането на първия Луковитско—Тетевенския ръстев, Недка и нейните бра- ката грижи за осигуряване овизни за нелегалните. Тя ството на РК на РМС. Дни- е сливат в едно. През есен- , когато борбата навлезе в , се слага началото на от- овски". Правителството раз- а расте и жестоко се раз- овените. Полицията разкрива партизани от отряд „Чавдар", е става провал. Заловени са обрите ятаци. Братът на Нед- успява само час преди бло- збяга в отряда. Ден и нощ дебнат непознати хора. По оди цялата им фамилия неп- привиквана или в общината, ейския участък в Ябланица. тъти Йордан Гатев, околийс- з полицията, идва в селото и заканва, че глави ще падат, ната къща. Обръчът се сви-

на Гергьовден, рано сутрин- и последното агне, подготвят ка, както всички в селото, а привечер Недка и брат й Павел се сбогуват с майка си.

— Тя не заплака. Времето беше изцедило всичките й сълзи. Само се обърна към Павел и му поръча да ме пази, а на байко Марин да кажем, че крушата не пада по-далеч от дървото, че синовете му са се държали добре в участъка. И тръгнахме.

●

В отряда ги посреща Митка Гръбчева и им става кръстница — Недка Лакова приема името Славка, а Павел Лаков — Борко. Този период от живота на Славка е изпълнен с най-много драматизъм. Зареждат се срещи с ятаци, акции, огромна политическа работа. Някои изгарят в боя като истински комунисти, други неиздържат и дезертират. И едните, и другите са хора близки. По това време Славка получава и първите уроци от Митка Гръбчева — как да се яде шума със сол.

На 22 юни първа и трета чета се разделят. Рано сутринта трета чета тръгва към Брусенския балкан. В нея са приятелките на Славка — Янка, Нина, Станка, Вера, Соня и Ели. На сбогуване Ели съблича жилетката си и я дава на Славка: „Може да не се видим. Вземи я, защото много се обичахме." Славка вади от раницата своята жилетка и с нея я прегръща. „Ще се видим и още как. Тогава ще ти купя хубаво кожухче, да знаеш."

Разделят се натъжени. Четата тръгва. На 26 юни призори Славка чува страшна канонада.

— Байко, към Брусен става нещо страшно — казва тя на брат си.

— Всичко може да стане, сестро — спокойно й отговаря той. — Най-главното, което трябва да стане, не е далеч. За него си струва и курбан да дадем.

Оттогава са минали много години. Но когато стане дума за тези битки, Славка не скрива сълзите си. Там остават костите си 19 от нейните най-добри другари.

— Всяка година на този ден отивам с децата до обелиска. Те постоят и си тръгнат, но аз не мога да се откъсна. С всеки един поотделно се прощавам. Мислено им разказвам кое докъде сме свършили, какво не ни достига. И като че ли изпод земята чувам гласа на Стоян Стоянов (Доктора) да ме предупреждава: „И умната! Утрешният живот иска всичко да се планира без грешки."

●

Случвало се е да й идем на гости, а нея я няма — в комитета, на събрание, на заседание.

— Уж си пенсионерка, а работиш повече от тези, които са си на работа! — корим я ние.

— И вие ще станете като мен и ще разберете, че ако искате да уморите набързо някого, оставете го без работа! За тази болест лек няма.

Digitized by Google

нов и др. младата комунистка Недка Лакова изпраща хляб, парче сланина, буркан-че мас. Тя вече не е момиченцето, което живее с героите от книгите. Тя живее с героите на своето време. Нещо повече — самата тя, без да съзнава, става герой за другите.

Приседнали сме на лейка встрани от асфалтираната площад на Тетевен. Срещу нас се издига новият дом на културата, до него — просторна сладкарница с голяма открита тераса, на която около кръгли масички са насядали момичета и момчета. Може би тези млади хора, които безгрижно се смеят, или величествените масиви „Петрахиля", „Трескавец", „Равни камък", които стоят като стражи около Тетевен, връщат Недка Лакова към скъпи спомени:

— Поръчано ми бе да изпратя колет на Адалберт Антонов (Малчика). Постарах се да направя хубави курабии, сложих и чорапи. Не се стърпях, ами взех, че и писмо му написах. След месец получих отговор, но цензурата на затвора се беше престарала и от цялото писмо личаха само няколко реда. Не мога да забравя и срещите си с Лазар Станев. В нашата стара къща се организираха събранията, на които той говореше. Беше много сладкодумен, а като разбереше, че слушателите, грохнали от работа, започват да се уморяват, запяваше „Черней, горо, черней сестро". Всички го обичахме като брат. След събранието обикновено сядахме около синията за вечеря. Той ни разказваше за Съветския съюз. Много обичаше да говори за майка си баба Вела и за дъщеря си Каринка, която беше кръстил на една от героините, участвували в експедицията на „Челюскин". А като гледаше майка ни, която все шъташе, я прегръщаше и казваше: „Като победи революцията, ще ви пратим заедно с баба Вела в страната на Ленин. Съгласна ли си с тая награда за грижите, които полагаш за нас?" А мама отвръщаше: „Ох, Лазаре, за нас с майка ти наградата е здрави да сте".

Прекрасни хора. Много често си мисля за Владо Тричков, Аврам Стоянов, Марко Иванов, Ст. Нешев. Те също идваха в нашия дом. Сякаш бяха родени, за да имаме върхове в борбата. „Човек е силен, когато побеждава — ми казваше Стоян Стоянов, с когото по-късно бяхме съпартизани. — Ние трябва да се научим да побеждаваме" И сега, като председател на ГК за народен контрол, когато срещам хора, които гледат на общото като на чуждо и крадат от него, си спомням тези думи. В наше време врагове на обществото са именно тези разхитители и крадци и трябва да ги побеждаваме, да се научим да ги побеждаваме...

Тя не крие омразата си към подлизурковците, към използвачите, негодува срещу тези, които са добри, честни като хора и ръководители, но са лоши стопани, не ценят малкото, от което се изгражда голямото.

В живота няма големи и малки постове. Всеки на своето място трябва да има чувството и отговорността на най-голям ръководител. Тази нейна откровеност, непримиримост към недостатъците са я направили търсен съдник, че дори и тези, които често критикуват, я уважават и я търсят за съвет. Разбира се, при този й характер не е останала без противници.

Бяхме в кабинета й в сградата на градския комитет на Партията. Разговаряхме за обикновени делнични неща. Изведнъж вратата се отвори с трясък, сякаш внезапно появила се буря я блъсна. Показа се навъсен, добре подквасен за кавга човек на средна възраст:

— Уважавам твоето минало, но не забравяй, че и ние носим партиен билет! С вашата проверка и констатация като представители на държавния контрол не съм съгласен. Искам да ти кажа, че не може така да се проверяват комунистите.

Никога не бях я виждал такава. Само за секунди тя се преобрази. Мекият й, топъл поглед стана дързък:

— Влез, влез — покани тя неочаквания посетител. — И затвори вратата, за да ме чуеш добре.

Той мълчешком изпълни разпореждането. Тя стана. Цялата излъчваше гняв:

— Едно си длъжен да запомниш. Партийната книжка не ти е дадена, за да се подпираш на нея. Струва ми се, че си поизмърсил ръцете си и трябва да ти бъде взета, за да не измърсиш и нея. Името комунист е дълг, а не власт. А сега си иди! Ще разговаряме, когато и двамата сме по-спокойни.

Неканеният гост побърза да се измъкне. Внимателно затвори вратата зад себе си и не чухме стъпките му по коридора.

●

Много пъти съм си мислел, че си заслужава човек да разкаже за жените — партизанки, ятачки и помагачки от нашия край. Повод за тези мисли ми е давала именно тя — Недка Лакова. Действително трудно може да си представим съществуването на отряд „Г. Бенковски" без баба Стойна Кралева от Беленци, без Цена Лакова от Добревци, без баба Цена от Дерманци, без челничките жени от махала Топлище край с. Гложене. Те носеха голямата майчина грижа и топлота, предаността си, верността си до смърт към поетото дело.

Те бяха превърнали домовете си във взривно огнище. Една дума само стигаше да пламнат не само техните къщи, а целите села. По времето, когато тайните агенти слухтяха под път и над път, когато жандармерията и армията всеки ден проверяваха гъмките на балкана, тези обикновени селски жени приемаха подгонените революционери и като родни деца ги пазеха. Кой ли не е минал през дома на Недка Лакова, но най-чести техни гости са Пеко Таков, Тома Стефанов, Петко Кръстев, Васил Симеонов—Чавдар, Мако

Digitized by Google

Даков, Вълка Горанова, Цанцарски... а като че ли няма човек, който е търсил пътя към отреда, да не е бил в Добревци и поне за нощ или част от нощта да е гост на семейство Лакови.

— През пролетта на 1942 година — разказва Недка — в Княжевската ремсова организация станаха разкрития. Порданка Георгиева, момиче от нашето село, която беше работничка в София, доведе у нас нелегалния Никола Георгиев. Отначало го приехме със страх. Но не мина месец-два и благият му характер ни плени. По същото време у нас често идваха Пеко Таков, Григор Вълев, Тома Стефанов — Владо и др. Ние от тях го криехме. Все пак още не бяхме сигурни и не биваше да ги излагаме на опасност. Така премина зимата на 1942—1943 г. Накрая брат ми Павел не се стърпя и съобщи на Томата. За трудната игра получихме от РК на Партията мъмрене, а Никола заедно с Петко Кръстев поеха към Балкана. Така се случи, че и двамата загинаха в родното село на Петко — Тодоричене. Остана в нашата къща да живее благият характер на Никола. Когато казахме на мама за гибелта му, тя цяла седмица тихо плака.

Унесена в спомени за онова изпълнено с опасности време, тя се връща и към друг случай. Един криминален престъпник, който често влизал в затвора и добре знаел имената на много от функционерите, се представил с нелегално име и те го укривали цяла седмица. Накрая той взел дрехи и продукти и избягал.

— Важното е, че не ни предаде. Все е имало нещо човешко у него — смее се Недка.

Нейният живот е свързан със съдбите на много хора. От излизането на първия нелегален в Луковитско—Тетевенския край, Петко Кръстев, Недка и нейните братя поемат тежката грижи за осигуряване на храна и провизии за нелегалните. Тя поема ръководството на РК на РМС. Дните и нощите се сливат в едно. През есента на 1943 г., когато борбата навлезе в сериозна фаза, се слага началото на отряд „Г. Бенковски". Правителството разбира, че силата расте и жестоко се разправя със заловените. Полицията разкрива в с. Видраре партизани от отряд „Чавдар", в село Орешане става провал. Заловени са едни от най-добрите ятаци. Братът на Недка — Марин успява само час преди блокадата да избяга в отряда. Ден и нощ около къщата дебнат непознати хора. По различни поводи цялата им фамилия непрекъснато е привиквана или в общината, или в полицейския участък в Ябланица. На няколко пъти Йордан Гатев, околийски началник в полицията, идва в селото и публично се заканва, че глави ще падат, като сочи тяхната къща. Обръчът се свива жестоко.

През май, на Гергьовден, рано сутринта заколват и последното агне, подготвят го за празника, както всички в селото, а привечер Недка и брат й Павел се сбогуват с майка си.

— Тя не заплака. Времето беше изцедило всичките й сълзи. Само се обърна към Павел и му поръча да ме пази, а на байко Марин да кажем, че крушата не пада по-далеч от дървото, че синовете му са се държали добре в участъка. И тръгнахме.

●

В отряда ги посреща Митка Гръбчева и им става кръстница — Недка Лакова приема името Славка, а Павел Лаков — Борко. Този период от живота на Славка е изпълнен с най-много драматизъм. Зареждат се срещи с ятаци, акции, огромна политическа работа. Някои изгарят в боя като истински комунисти, други неиздържат и дезертират. И едните, и другите са хора близки. По това време Славка получава и първите уроци от Митка Гръбчева — как да се яде шума със сол.

На 22 юни първа и трета чета се разделят. Рано сутринта трета чета тръгва към Брусенския балкан. В нея са приятелките на Славка — Янка, Нина, Станка, Вера, Соня и Ели. На сбогуване Ели съблича жилетката си и я дава на Славка: „Може да не се видим. Вземи я, защото много се обичахме." Славка вади от раницата своята жилетка и с нея я прегръща. „Ще се видим и още как. Тогава ще ти купя хубаво кожухче, да знаеш."

Разделят се натъжени. Четата тръгва. На 26 юни призори Славка чува страшна канонада.

— Байко, към Брусен става нещо страшно — казва тя на брат си.

— Всичко може да стане, сестро — спокойно й отговаря той. — Най-главното, което трябва да стане, не е далеч. За него си струва и курбан да дадем.

Оттогава са минали много години. Но когато стане дума за тези битки, Славка не скрива сълзите си. Там остават костите си 19 от нейните най-добри другари.

— Всяка година на този ден отивам с децата до обелиска. Те постоят и си тръгнат, но аз не мога да се откъсна. С всеки един поотделно се прощавам. Мислено им разказвам кое докъде сме свършили, какво не ни достига. И като че ли изпод земята чувам гласа на Стоян Стоянов (Доктора) да ме предупреждава: „И умната! Утрешният живот иска всичко да се планира без грешки."

●

Случвало се е да й идем на гости, а нея я няма — в комитета, на събрание, на заседание.

— Уж си пенсионерка, а работиш повече от тези, които са си на работа! — корим я ние.

— И вие ще станете като мен и ще разберете, че ако искате да уморите набързо някого, оставете го без работа! За тази болест лек няма.

Digitized by Google

Недка Лакова — Славка е неуморна. Тя е председател на ГК за народен контрол, председател на градското ръководство на жените, на градското ръководство за Българо-съветска дружба. Заета е с каква ли не още работа. Не я избират за престиж или от уважение. Тя е деен, изключително трудоспособен човек. Дълбоко у себе си пази първична неподправеност.

Попитах я веднъж:

— Кога ти беше по-трудно, преди или след Девети?

Тя ме изгледа изпитателно:

— Никога не съм си поставяла този въпрос. Навярно трудностите и тяхното представяне са своеобразни за различното време и си имат свой чар. По време на колективизацията съм преживяла не по-малко ядове. Наши ятаци, прекрасни хора, с по 10—15 декара земя, а не искат да се разделят с нея. И пак чрез жените успявахме. Отивам аз у тях, мъжът ме гледа напушен: „Та затова ли хляб съм ти давал, сега земята ми да вземеш". Грабне си шапката и запраши към кръчмата. Ние с жена му се увлечем в разговор, започнем от моминските години, минем през преденките и беленките и стигнем до ден днешен. Мъжете са инат хора. И да разбере, че в кооператива е по-добре, не ще се съгласи. Ние, жените, трябва да ги вразумим. И побеждавахме.

Винаги в редиците на обикновените борци Славка нито за миг не е напуснала строя.

Наскоро бяхме заедно с нея в голямата земя на Ленин. Посетихме Белорусия. В Хатии й прилоша. Когато отивахме към Брестката крепост, тя се наведе към мен и ме попита: „Знаеш ли защо побеждаваше Червената армия?" — „Защото беше силна и се бореше за право дело" — бързам да й отговоря. „Не само за това, а преди всичко, защото всеки боец си знаеше мястото в боя. Това ни е необходимо и на нас в мирно време" — заключи тя. Беше много разговорлива. Но щом нагазихме земята на Брестката крепост, млъкна. Разтревожена, с нескрита болка се вглеждаше продължително във всичко. Земята под нас, попила кръвта и героизма, също мълчеше, успокоена и горда. Проснатият войник, насочил каската към бълбукащата вода, така е и останал за вековете. Вървим смълчани. Преживяното в първите минути и часове на 22 юни 1941 г. живее в очите на незнайния воин, блести в огнените езици на вечния огън. Всяка педя земя е напоена с кръв, обгорена от огън, нашарена от стомана.

Славка понзостана от групата. Забелязах, че очите й са влажни. Знаех, че са събрали влагата от очите на многото майки, завинаги останали без синове, на жените — без съпрузи, на децата — без бащи. Тя се наведе и взе парче земя. После приклекна и внимателно го остави.

— Какво? — попитах я аз.

— Нищо? — отвърна смутено Недка. — Взех парче пръст да отнеса за спомен в България, но се почувствувах крадец и го върнах.

Изразих недоумение.

— Тази земя е необикновена. Всяка прашинка тежи с тонове. Това е земя съвест.

Повече не разговаряхме. Забързани настигнахме групата.

●

Откъсвам си едно цветче от мушкатото по стълбите пред къщата на Славка в Тетевен и обещавам, че като се върна в София, ще потърся другата, младата Славка, дъщеря й и ще й кажа да пише почесто на майка си, защото всяко нейно писмо внася радост в къщи.

Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ЕВРОПА СЛЕД ХЕЛЗИНКИ

проф. Ю. Л. МОЛЧАНОВ

Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Европа — свикано по инициатива и в резултат на активната последователност на Съветския съюз и на другите социалистически страни и състояло се на 31 юли и 1 август 1975 г. в Хелзинки — стана събитие с огромно международно значение. То направи колективна политическа равносметка на резултатите от Втората световна война и потвърди безплодността и вредността на политиката от позициите на силата и на „студената война". Едновременно с това Съвещанието в Хелзинки сложи началото на новия етап в намаляването на напрежението, стана важна стъпка по пътя на затвърдяването на принципите на мирното съвместно съществуване и на отношенията на равноправно сътрудничество между държавите с различен обществен строй. Договореностите, които бяха постигнати от това съвещание и бяха записани в неговия Заключителен акт, обхващат много широк спектър от актуални проблеми на мира, сигурността и сътрудничеството.

В речта си от 31 юли 1975 г. в Хелзинки другарят Леонид Илич Брежнев заяви: „Ние сме убедени, че успешното осъществяване на това, за което се споразумяхме тук, не само ще окаже благотворно влияние върху живота на европейските народи, но и ще стане важен принос за укрепването на мира в света".

I

Трите години, изминали след Общоевропейското съвещание, съвсем наглядно и убедително доказаха голямото историческо значение на това събитие, голямото политическо въздействие на резултатите от него за обстановката не само в Европа, но и далеч от нейните предели. Главният политически резултат от него е, че **мирът на европейския континент стана по-здрав, културните и другите връзки и контакти между страните — съществено по-широки и по-богати.** Този резултат стана възможен преди всичко в резултат от настойчивата активност на Съветския съюз и на другите братски социалистически страни за реализирането на постигнатите договорености в Заключителния акт.

Както от самото начало беше съвсем ясно, Заключителният акт от Хелзинки е документ, разчетен за много години, а дори и за десетилетия. Затова пък и съвсем естествено, осъществяването му не може да е резултат на някакви прибързани действия или мерки. То е сложен и продължителен процес, в който, съобразно с характера на проблемите, нещо върви и ще върви бързо, друго по-бавно; по едни проблеми вече е направено повече, по други по-малко; едни договорености на Заключителния акт са вече осъществени, други постепенно се реализират, а някои от тях са още в стадий на разработка. При което цялата тази работа е много ценна не само сама по себе си, но и като средство за постигането на много по-широки и фундаментални цели, като превръщането на Европа в континент на продължителен и траен мир, на разностранното сътрудничество между всички държави. Тя е твърде важна също така и за оздравяването на международния политически климат.

От значение е още тук да подчертаем, че тъй като в осъществяването на договореностите от Заключителния акт участват и социалистически, и капиталистически държави, този процес както и мирното съвместно съществуване в своята цялост, протича във формата на упорито противоборство между двете съвременни световни системи. При това влиятелни реакционни кръгове на Запад все още постоянно предприемат опити да изопачават съдържанието на Заключителния акт и дори да го превръщат в инструмент за натиск срещу СССР и другите социалистически страни, за намеса във вътрешните им работи. Това слага своя отпечатък и на процеса на претворяването в живота на договореностите от Съвещанието в Хелзинки.

Затова още по-голямо значение има фактът, че **през изминалите три години, независимо от противодействието на враждебните на разведряването сили процесът на осъществяването на положенията от Заключителния акт върви напред и се запълва с ново и все по-действено съдържание.**

Съставляващите сърцевината на Заключителния акт десет принципа на взаимоотношенията между държавите все повече стават общопризнати норми на междудър-

Статията е написана за сп. „Партиен живот".

Digitized by Google

Недка Лакова — Славка е неуморна. Тя е председател на ГК за народен контрол, председател на градското ръководство на жените, на градското ръководство за Българо-съветска дружба. Заета е с каква ли не още работа. Не я избират за престиж или от уважение. Тя е деен, изключително трудоспособен човек. Дълбоко у себе си пази първична неподправеност.

Попитах я веднъж:

— Кога ти беше по-трудно, преди или след Девети?

Тя ме изгледа изпитателно:

— Никога не съм си поставяла този въпрос. Навярно трудностите и тяхното представяне са своеобразни за различното време и си имат свой чар. По време на колективизацията съм преживяла не по-малко ядове. Наши ятаци, прекрасни хора, с по 10—15 декара земя, а не искат да се разделят с нея. И пак чрез жените успявахме. Отивам аз у тях, мъжът ме гледа напушен: „Та затова ли хляб съм ти давал, сега земята ми да вземеш". Грабне си шапката и запраши към кръчмата. Ние с жена му се увлечем в разговор, започнем от моминските години, минем през преденките и беленките и стигнем до ден днешен. Мъжете са инат хора. И да разбере, че в кооператива е по-добре, не ще се съгласи. Ние, жените, трябва да ги вразумим. И побеждавахме.

Винаги в редиците на обикновените борци Славка нито за миг не е напуснала строя.

Наскоро бяхме заедно с нея в голямата земя на Ленин. Посетихме Белорусия. В Хатин ѝ прилоша. Когато отивахме към Бресткатa крепост, тя се наведе към мен и ме попита: „Знаеш ли защо побеждаваше Червената армия?" — „Защото беше силна и се бореше за право дело" — бързам да ѝ отговоря. „Не само за това, а преди всичко, защото всеки боец си знаеше мястото в боя. Това ни е необходимо и на нас в мирно време" — заключи тя. Беше много разговорлива. Но щом нагазихме земята на Бресткатa крепост, млъкна. Разтревожена, с нескрита болка се вглеждаше продължително във всичко. Земята под нас, попила кръвта и героизма, също мълчеше, успокоена и горда. Проснатият войник, насочил каската към бълбукащата вода, така е и останал за вековете. Вървим смълчани. Преживяното в първите минути и часове на 22 юни 1941 г. живее в очите на незнайния воин, блести в огнените езици на вечния огън. Всяка педя земя е напоена с кръв, обгорена от огън, нашарена от стомана.

Славка поизостана от групата. Забелязах, че очите ѝ са влажни. Знаех, че са събрали влагата от очите на многото майки, завинаги останали без синове, на жените — без съпрузи, на децата — без бащи. Тя се наведе и взе парче земя. После приклекна и внимателно го остави.

— Какво? — попитах я аз.

— Нищо? — отвърна смутено Недка. — Взех парче пръст да отнеса за спомен в България, но се почувствувах крадец и го върнах.

Изразих недоумение.

— Тази земя е необикновена. Всяка прашинка тежи с тонове. Това е земя съвест.

Повече не разговаряхме. Забързани настигнахме групата.

●

Откъсвам си едно цветче от мушкатото по стълбите пред къщата на Славка в Тетевен и обещавам, че като се върна в София, ще потърся другата, младата Славка, дъщеря ѝ и ще ѝ кажа да пише почесто на майка си, защото всяко нейно писмо внася радост в къщи.

Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ЕВРОПА СЛЕД ХЕЛЗИНКИ

проф. Ю. Л. МОЛЧАНОВ

Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Европа — свикано по инициатива и в резултат на активната последователност на Съветския съюз и на другите социалистически страни и състояло се на 31 юли и 1 август 1975 г. в Хелзинки — стана събитие с огромно международно значение. То направи колективна политическа равносметка на резултатите от Втората световна война и потвърди безплодността и вредността на политиката от позициите на силата и на „студената война". Едновременно с това Съвещанието в Хелзинки сложи началото на новия етап в намаляването на напрежението, стана важна стъпка по пътя на затвърдяването на принципите на мирното съвместно съществуване и на отношенията на равноправно сътрудничество между държавите с различен обществен строй. Договореностите, които бяха постигнати от това съвещание и бяха записани в неговия Заключителен акт, обхващат много широк спектър от актуални проблеми на мира, сигурността и сътрудничеството.

В речта си от 31 юли 1975 г. в Хелзинки другарят Леонид Илич Брежнев заяви: „Ние сме убедени, че успешното осъществяване на това, за което се споразумяхме тук, не само ще окаже благотворно влияние върху живота на европейските народи, но и ще стане важен принос за укрепването на мира в света".

I

Трите години, изминали след Общоевропейското съвещание, съвсем наглядно и убедително доказаха голямото историческо значение на това събитие, голямото политическо въздействие на резултатите от него за обстановката не само в Европа, но и далеч от нейните предели. Главният политически резултат от него е, че **мирът на европейския континент стана по-здрав, културните и другите връзки и контакти между страните — съществено по-широки и по-богати.** Този резултат стана възможен преди всичко в резултат от настойчивата активност на Съветския съюз и на другите братски социалистически страни за реализирането на постигнатите договорености в Заключителния акт.

Статията е написана за сп. „Партиен живот".

Както от самото начало беше съвсем ясно, Заключителният акт от Хелзинки е документ, разчетен за много години, а дори и за десетилетия. Затова пък и съвсем естествено, осъществяването му не може да е резултат на някакви прибързани действия или мерки. То е сложен и продължителен процес, в който, съобразно с характера на проблемите, нещо върви и ще върви бързо, друго по-бавно; по едни проблеми вече е направено повече, по други по-малко; едни договорености на Заключителния акт са вече осъществени, други постепенно се реализират, а някои от тях са още в стадий на разработка. При което цялата тази работа е много ценна не само сама по себе си, но и като средство за постигането на много по-широки и фундаментални цели, като превръщането на Европа в континент на продължителен и траен мир, на разностранното сътрудничество между всички държави. Тя е твърде важна също така и за оздравяването на международния политически климат.

От значение е още тук да подчертаем, че тъй като в осъществяването на договореностите от Заключителния акт участват и социалистически, и капиталистически държави, този процес както и мирното съвместно съществуване в своята цялост, протича във формата на упорито противоборство между двете съвременни световни системи. При това влиятелни реакционни кръгове на Запад все още постоянно предприемат опити да изопачават съдържанието на Заключителния акт и дори да го превръщат в инструмент за натиск срещу СССР и другите социалистически страни, за намеса във вътрешните им работи. Това слага своя отпечатък и на процеса на претворяването в живота на договореностите от Съвещанието в Хелзинки.

Затова още по-голямо значение има фактът, че **през изминалите три години, независимо от противодействието на враждебните на разведряването сили процесът на осъществяването на положенията от Заключителния акт върви напред и се запълва с ново и все по-действено съдържание.**

Съставляващите сърцевината на Заключителния акт десет принципа на взаимоотношенията между държавите все повече стават общопризнати норми на междудър-

Digitized by Google

жавното общуване в европейския континент и се внедряват в политическата практика.

Във висша степен е символично, че именно Съветския съюз стана първата държава, която вписа в своята Конституция всички тези десет принципа на Заключителния акт.

При това имаше и факти, когато някои западни държави, пренебрегвайки своите собствени задължения да спазват тези принципи, се опитваха да се вмесват във вътрешните работи на други суверенни държави Именно така изглежда например натискът на САЩ върху Франция и Италия с цел да не бъде допуснато участието на представители на комунистическите партии на тези страни в правителствата им.

Обаче взети в тяхната цялост принципите, които бяха съгласувани в Хелзинки, се спазват от страните — участнички в съвещанието, образувайки благоприятна почва за развитието и задълбочаването на политическото общуване между социалистическите и капиталистическите държави, за разширяването на техните връзки. Взаимните посещения на държавни деятели, включително и на най-високо равнище, преговорите по актуални проблеми на двустранните отношения и на световната политика, политическите консултации и контакти по различни конкретни въпроси — всичко това допринася за все по-доброто взаимно разбиране между социалистическите и капиталистическите страни в Европа, за сключването на многобройни нови договори и споразумения.

Твърде голямо международно политическо значение в частност имат Декларацията за по-нататъшното развитие на дружбата и сътрудничеството между Съветския съюз и Франция (1975 г.), Съветско-френската декларация, а също и съвместното Заявление на Съветския съюз и Франция за намаляването на международното напрежение (1977 г.). Съществен принос в делото за намаляване на военното напрежение на континента са споразуменията за предупреждение против случайно или несанкционирано прилагане на ядрено оръжие, сключени между СССР и Франция (1976 г.) и между СССР и Англия (1977 г.)

Тригодишният опит показа, че предвидените в Заключителния акт мерки на доверие и сигурност във военната област действително в значителна степен допринасят за оздравяването на обстановката в нашия континент. В съответствие с тези мерки както социалистическите, така и капиталистическите държави—участнички в Съвещанието в Хелзинки, своевременно се информират едни други за свои крупни военни учения. На маневрите биваха канени наблюдатели от други страни. Така например на войсковите учения „Березина", които се състояха през февруари 1978 г., присъствуваха военни наблюдатели от ГДР, Полша и Чехословакия, а така също и от Белгия, ФРГ, Холандия, Англия, САЩ, Франция и Швейцария.

От своя страна съветски военни наблюдатели присъствуваха на учения на югославската и шведската армия, а така също и на военни маневри във ФРГ. Следва да напомним, че по въпроса за каненето на наблюдатели или за тяхното присъствие в Заключителния акт има препоръки, но не и задължения. Всяка отделна страна сама решава да покани ли чуждестранни наблюдатели или не, кога да изпрати свои военни наблюдатели на маневрите по поканата на друга държава, а кога не.

Стремейки се политическото разведряване да се допълва с намаляването на напреженето във военната област, Съветският съюз и другите братски социалистически страни напълно в духа на Заключителния акт настойчиво се застъпват да бъдат предприемани нови крупни стъпки, насочени към **повишаването на взаимното доверие и отслабването на военното противопоставяне в Европа.** Още през есента на 1976 г. държавите от Варшавския договор предложиха на всички участнички в Общоевропейското съвещание да сключат договор помежду си за неприлагане първи едни против други на ядрено оръжие. Едновременно беше предложено Варшавският договор и НАТО занапред да не се разширяват с нови държави. Обаче, както е добре известно, в отговор на тези инициативи НАТО зае отрицателно становище.

Значителни положителни резултати са постигнати в осъществяването на **втория** раздел на Заключителния акт, посветен на **сътрудничеството в областта на икономиката, науката и техниката.** Резултатите от Съвещанието в Хелзинки придадоха нов импулс за разширяването на тези връзки.

Например Съветският съюз през последните години подписа 11 перспективни дългосрочни програми за сътрудничеството в областта на икономиката със страните— участнички в Общоевропейското съвещание, включително и с Финландия, Белгия, Италия. Още през 1976 г. в сравнение с 1974 г. търговията на СССР с Франция се увеличи с 80 на сто, с Англия с 38 на сто и с ФРГ — с 36 на сто.

Съветските външнотърговски организации за внос—износ, както и съответните организации в другите страни от Съвета за икономическа взаимопомощ, сключиха няколко стотици споразумения със западни фирми за доставката на оборудване и за взаимно промишлено коопериране. Така например от много голямо значение е и успешно се осъществява многостранното дългогодишно споразумение, сключено между СССР, Иран, Чехословакия, ФРГ, Австрия и Франция със срок до 2003 година за доставянето на природен газ от СССР за редица западноевропейски държави и за закупуването от тях на тръби и друго оборудване за газопроводи.

Все по-съвършен става и самият механизъм на деловото сътрудничество между страните. Активизира се дейността на междуправителствените комисии и съвместните комитети за развитието на търговията, научно-техническите връзки, повиши се броят на специализираните изложби, разшириха се контактите между представителите на деловия свят. Всичко това допринася зна-

Digitized by Google

чително да се разширява стокообменът между социалистическите и капиталистическите държави

Преследвайки благородната цел на разширяването и задълбочаването на многостранното сътрудничество в решаването на проблемите, които представляват взаимен интерес, Съветският съюз, както е добре известно, излезе с инициативата да се проведат общоевропейски конгреси по въпросите на енергетиката, транспорта и защитата на околната среда. Тези предложения на СССР предизвикаха чувствителен интерес сред другите страни -участнички в Съвещанието в Хелзинки. Със същата цел страните от СИВ още през 1976 г. предложиха да се сключи споразумение за взаимоотношенията между СИВ и ЕИО.

По такъв начин през времето, което измина след Съвещанието в Хелзинки, **Съветският съюз и другите социалистически държави с конкретни практически дела непрестанно доказват стремежа си към развитието на равноправни и взаимоизгодни икономически и научно-технически връзки със западните страни.** Обаче някои от тези страни и преди всичко САЩ, нарушавайки основни положения на Заключителния акт, продължават да запазват немалко дискриминационни ограничения в търговията си със СССР и другите социалистически държави. А това твърде съществено затруднява развитието на взаимоизгодното сътрудничество между държавите с различен обществен строй.

В процеса на осъществяването на основните положения на Заключителния акт става и **по-нататъшното разширяване и задълбочаване на връзките и сътрудничеството в различните сфери на културата, образованието и информацията и в контактите между хората.** Въпреки нелепите клеветнически твърдения на буржоазната пропаганда за това, че страните от социалистическата общност били представлявали „закрито общество" и „се плашели от хуманитарните контакти" и т. н., Съветският съюз и другите социалистически страни непрестанно се застъпват за всестранно развитие на духовното общуване между народите. Те последователно изпълняват всички положения на Заключителния акт, включително и тези, които се отнасят до разширяването на културните връзки, размяната на информация и т. н.

През последно време Съветският съюз сключи редица споразумения със страни—участнички в Общоевропейското съвещание в Хелзинки като например: с Португалия — за сътрудничество в областта на науката и културата; с Франция — за развитието на туризма; с Англия — за връзки в областта на науката, образованието и културата през 1977—1979 година. Нови програми и протоколи за разширяването на културните връзки бяха подписани с Италия, Франция, Канада, Австрия, Турция и други страни.

Десетки съветски художествени колективи гастролираха в чужбина, а на свой ред и в СССР гостуваха много изпълнителски колективи от различни страни. Съветската телевизия увеличи да представя чуждестранните телевизионни програми за нашите зрители, макар че тя и по-рано даваше три пъти повече западни телевизионни материали, отколкото в западните страни — съветски. На киноекраните в СССР се прожектират десетки западноевропейски и американски филми, докато в същото време показът на съветски филми в тези страни, както и по-рано, е голяма рядкост. Например само през 1975—1976 г. Съветският съюз взе от САЩ за показ у нас 21 художествени филми, докато техни фирми закупиха само 7 съветски филми.

За разширяването на културните връзки и обменът убедително говорят и следните цифри. В съответствие с препоръките на Общоевропейското съвещание у нас чувствително се увеличи броят на преводните книги. Само през 1976 г. в СССР бяха издадени 1500 произведения на чуждестранни автори в общ тираж повече от 60 милиона бройки. А през септември 1977 г. в Москва с голям успех се проведе Книжна изложба—панаир.

Продължават да се разширяват и туристическите връзки. В СССР посрещаме гости от 155 различни страни и съветски туристи посещават 130 страни Само през 1976 г. у нас дойдоха повече от 4 млн. чужденци и 3 млн. съветски граждани посетиха различни други страни.

В СССР се предприеха и мерки с цел да бъде облекчена процедурата на влизането и излизането на граждани в и из нашата страна по частна работа: съкратиха се сроковете за получаването на необходимото в такива случаи разрешение; намалиха се паричните такси за оформянето на документите; решиха се и редица въпроси, свързани със събиране на семействата, браковете между граждани на СССР и чужденци, а така също и за посещение на роднини в чужбина.

Приети са и редица мерки за подобряването на условията за работа на чуждестранните журналисти. В Москва за постоянно са акредитирани около 300 чуждестранни кореспонденти. На основата на взаимността Съветският съюз предоставя многократни входно—изходни визи за постоянно акредитираните кореспонденти със срок до една година. От 1 март 1976 г. се въведе нов, много по-облекчен режим за придвижването на чуждестранните журналисти на територията на СССР.

Всички тези, както и още много други конкретни факти свидетелствуват, че Съветският съюз най-последователно претворява в живота договорността и от т. н. „трета кошница" на Заключителния акт.

Заедно с това следва да се има предвид, че сътрудничеството в областта на хуманитарната сфера изключително тясно докосва и се преплита с областта на идеологическото противопоставяне между двете световни системи. Опитът от изминалите три години показва, че **реакционните среди на Запад се опитват именно хуманитарните връзки да използват за разгръщането на „психологическа война" против**

Digitized by Google

социалистическите страни, за вмешателство в техните вътрешни работи.

Затова и съвсем естествено Съветският съюз и другите социалистически страни са давали и ще дават решителен отпор на такива опити. Това не само не противоречи на Заключителния акт, но съвсем пряко произтича от принципните му положения, с които страните—участнички в Общоевропейското съвещание, се задължиха да зачитат правото на всяка от тях „свободно да избира и развива своята политическа, социална, икономическа и културна система, както и правото й да установява свои закони и други нормативни актове".

Що се отнася до действителните нарушения на договореностите по „третата кошница", то те изцяло се вършат само от западните страни и преди всичко от САЩ. Защото именно от Вашингтон се намалява купуването на книги, списания и филми от СССР и се намалява финансирането на художествени колективи, които желаят да посетят СССР, отказва се посещението на съветски профсъюзни делегации и журналисти в САЩ. За отбелязване е, че дори и в доклада си пред Конгреса в САЩ прословутата Комисия за наблюдение по изпълнението на Заключителния акт признава, че работа по повечето от положенията от „третата кошница" в САЩ практически още не е и започнала. А положението и в някои други страни на Западна Европа е почти същото. Така именно на практика стоят нещата с осъществяването в живота на договореностите от високия общоевропейски форум.

II

Много важно събитие в по-нататъшното сътрудничество между страните беше срещата в Белград на представителите на 35-те държави—участнички в Общоевропейското съвещание в Хелзинки. Свикването на тази среща, както е добре известно, беше предвидено и дословно записано и в самия Заключителен акт. Целта беше на нея да се извърши задълбочен обмен на мнения както за изпълнението на договореностите от Общоевропейското съвещание, така и за подобряването на сътрудничеството в Европа, за по-нататъшното развитие на процеса на намаляването на напрежението.

Заедно с това равнището и характерът на срещата в Белград се ограничаваше в определени рамки. Тя имаше характер на делова, работна конференция на представители на министерствата на външните работи, т. е. на дипломати и експерти. И затова съвсем естествено тази среща беше несъпоставима със самото Съвещание в Хелзинки, като съвещание на ръководителите на държавите и правителствата и затова тя нямаше никакви пълномощия да внася изменения в Заключителния акт на това съвещание.

По силата на логиката на нещата **всички държави—участнички в Съвещанието в Хелзинки, следваше да бъдат еднакво заинтересовани срещата в Белград да протече успешно и конструктивно и да допринесе за по-нататъшното оздравяване на обстановката в Европа и в света.** Обаче на практика още в подхода към нея наново се проявиха съществени, принципни различия.

Съветският съюз, братските социалистически страни, ръководейки се от отговорното разбиране за историческата важност на Заключителния акт, неотклонно се стремяха срещата в Белград да премине в делова и конструктивна обстановка, да бъде насочена към бъдещето. Както подчерта и генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Леонид Илич Брежнев в речта си от 30 май 1977 г., „Срещата в Белград, според нас, трябва да прехвърли мост към утрешния ден, да разшири възможностите за нови инициативи за укрепването на мира в Европа, а и в целия свят".

Още в Букурещката си декларация (от 26 ноември 1976 г.) социалистическите страни—участнички във Варшавския договор, единодушно заявиха, че те виждат смисъла на срещата в Белград на нея да се разменят мнения за положителния опит в сътрудничеството между държавите при решаването на задачите, определени в Заключителния акт, и на многостранна основа да продължи размяната на мнения за по-нататъшните усилия за укрепване на сигурността и развитието на сътрудничеството в Европа, за развитие на процеса на разведряване в бъдеще. По същество подобни възгледи за целта на Белградската среща изказаха и ръководни дейци и от много западноевропейски държави, особено от някои неутрални и неприсъединили се.

Съвсем друг подход проявиха някои страни от НАТО и преди всичко САЩ. Още дълго преди срещата в Белград в тези страни се развихри шумна идеологическа „подготовка". Нейната цел се свеждаше до това: първо, да се направи опит на срещата да се осъществи известна ревизия на Заключителния акт във вреда на социалистическите страни. И второ, тази среща дори да бъде превърната в своего рода „съд" над тях, в инструмент на вмешателството във вътрешните им работи.

За пример да посочим само шумните заседания на вече споменатата специална Комисия за наблюдение по изпълнението на Заключителния акт в американския конгрес. Показателно е, че дори сам президентът на САЩ Джими Картът излезе с доклад пред тази комисия. В него той в частност твърди, че в СССР се били нарушавали „свободите на личността" и „свободата на съвестта". В Англия пък беше публикуван доклад на парламентарния комитет по отбраната и външната политика, в който на британската делегация за срещата в Белград се препоръчваше „да стои на твърди позиции" по въпроса за така наречените „права на човека".

На страниците на западните списания и вестници бяха отпечатани статии, в които страните от НАТО най-настойчиво се призоваваха на срещата в Белград да излязат

Digitized by Google

в единен фронт, да упражнят общ натиск срещу социалистическите държави, да поискат от тях политически отстъпки. Както отбеляза и излизащият в Калифорния вестник „Пипълз уърлд", Съединените щати и техните партньори усилено засилваха обстановката на „студена война", опитвайки се да превърнат Белградската среща в антисъветски форум. Всичко това, сериозно тровеше атмосферата на политическите отношения между социалистическите и капиталистическите страни, в която се подготвяше и трябваше да протече срещата в Белград.

Нейната работа протече в **три етапа.**

Първият от тях, подготвителният етап, продължи от 15 юни до 5 август 1977 г. На него се разглеждаха организационно-процедурни въпроси: за датата на откриването на срещата; за нейната продължителност; за дневния ред и други. Съгласуваните решения на този подготвителен етап дойдоха в резултат на напрегнатото противопоставяне между различни становища и остри дискусии.

Делегациите на САЩ и на още някои други страни от НАТО се опитаха да наложат такъв дневен ред на срещата, в който главното внимание да бъде съсредоточено върху някакви отделни, частни въпроси и това да стане в ущърб на главните проблеми на борбата за европейската сигурност на народите и на сътрудничеството между държавите. Само със сериозните усилия на Съветския съюз и на братските социалистически страни, както и на другите миролюбиви държави решението по организационно-процедурните въпроси в края на краищата се насочи по верния път, ясно определен от самия Заключителен акт.

В резултат от това в приетия документ, също както и в договореностите от Хелзинки беше записано, че задача на срещата в Белград, отразена и в нейния дневен ред, ще бъде „задълбочената размяна на мнения както за изпълнението на положенията в Заключителния акт и на задачите, определени от Общоевропейското съвещание, така и във връзка с въпросите, обсъждани на него, за подобряването на взаимоотношенията между държавите—участнички, укрепването на сигурността и развитието на сътрудничеството в Европа, развитието на разведряването в бъдеще".

Беше договорено на срещата в Белград да се положат усилия съгласуването на нейния заключителен документ да стане не по-късно от 22 декември 1977 г. Предвиждаше се също така, ако работата за приемането на самия заключителен документ не бъде завършена в този срок, тя да бъде продължена от средата на януари до средата на февруари 1978 г.

Вторият, основният етап на срещата в Белград продължи от 4 октомври до 22 декември 1977 г. Именно през този етап се състоя главният обмен на мнения както по изпълнението на Заключителния акт, така и по перспективите на по-нататъшното сътрудничество, направени бяха различни предложения. Общо взето заседанията протичаха в делова обстановка.

Най-важната конструктивна инициатива в срещата в Белград дойде пак в резултат от усилията на дипломацията на страните от социалистическата общност. Съветският съюз, другите братски социалистически страни предложиха и обосноваха **ясна и практически осъществима програма,** изцяло обърнати към бъдещето мерки за по-нататъшното оздравяване на политическия климат в нашия континент.

Съветската делегация внесе официален документ — **Платформа за действията с цел да се развие и затвърди военното разведряване в Европа.** Тя беше издигната от генералния секретар на ЦК на КПСС и председател на Президиума на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев в неговата реч в Кремъл на 21 октомври 1977 г. Тази платформа включва в себе си преди всичко известните предложения държавите—участнички в Съвещанието в Хелзинки, да сключат помежду си Договор за неизползване първи ядрено оръжие едни срещу други, а така също и да бъде достигната договореност за неразширяването на НАТО и Варшавския договор за сметка на нови членове. Освен това тя съдържа предложение да бъдат допълнени и мерките на доверие във военната област. В частност да не се провеждат военни учения с участието на повече от определен брой бойци, например до 50—60 хиляди военнослужащи. И накрая, ако това пожелаят страните от южната част на Средиземно море, мерките на доверие във военната сфера да се разпространят и в този район. По такъв начин тази платформа сама по себе си е важен принос в решаването на най-актуалната задача — **политическото разведряване да бъде допълнено с ефективни мерки за намаляване на напрежението и във военната област, да бъде подкрепено и с военно разведряване.**

Съветската делегация наново внесе **предложение за общоевропейско сътрудничество по проблемите на опазването на околната среда, за развитието на транспорта и на енергетиката.** Проблемът за тясното сътрудничество в тези три области става все по-актуален, особено за гъсто населените индустриални райони на Европа и на Северна Америка. Идеята за свикването на общоевропейски конгрес или междудържавни съвещания по такива въпроси, както е известно, беше изказана от др. Л. И. Брежнев още през декември 1975 г.

СССР внесе за обсъждане **още цяла редица ценни предложения** за разширяването на контактите и сътрудничеството в сферата на хуманитарните и културните взаимоотношения. Например за насърчаването на срещите на обществеността в защита на мира, сигурността и дружбата на народите; за провеждането на международни фестивали на народното творчество; за организирането на международни семинари на реставраторите на паметници и др.

Делегацията на СССР внесе в срещата в Белград и предложение за създаването на необходимите условия за по-нататъшното разширяване на контактите във всички области. Съветският съюз призова да се

Digitized by Google

вземат допълнителни мерки по осигуряването на личната сигурност на гражданите на една държава на територията на друга, а така също и за сигурността при провеждането на културни, спортни и други мероприятия. Думата е да бъдат отстранени значителните затруднения, създавани по пътя на разширяването на сътрудничеството и контактите между страните—участнички в Общоевропейското съвещание.

Да напомним, че през последните години в редица западни страни при бездействието и явното нехайство на управляващите бяха допуснати груби опити за опорочаване и проваляне на културни и други важни международни мероприятия, в които вземаха участие и делегации от социалистическите страни, както и провокации срещу техни дипломати и туристи, бандитски нападения срещу помещения на авиокомпании, кореспондентски пунктове и др. Често такива терористични акции завършваха с крупни материални загуби, а понякога и с гибелта на сътрудници на посолствата, представителствата и делегациите.

Много ценни предложения направиха делегациите и на другите братски социалистически страни: България и ГДР съвместно — за равноправието на жените; Унгария — за правото на труд; България — за срещите на младите се младежи; Чехословакия — за недопускането на пропаганда на война; Полша — за сътрудничеството в областта на културата и образованието с цел да се укрепва мирът и т. н.

Редица интересни предложения, свидетелствуващи за сериозния конструктивен подход към работата на Белградската среща, **внесоха и неутралните и неприсъединилите се държави.**

Всичко това свидетелствува, че **подавляващото болшинство от делегациите бяха дошли в Белград сериозно да бъдат оценени първите резултати от осъществяването в живота на Заключителния акт и да се постигне уточнение относно мерките за по-нататъшното му реализиране.**

Съвсем по друг начин действуваха в Белград делегациите на САЩ и на техните съюзници от НАТО. Те се стремяха да използват високата трибуна на срещата в Белград за ново раздухване на „студената война", а не за целите на международното сътрудничество. Така например американската делегация, която не внесе **нито едно** колкото и да е сериозно предложение, съсредоточи цялата си енергия за безкрайни бръвежи за някакви си „нарушения на гражданските права и на положенията в Заключителния акт", каквато според тях имало в социалистическите страни. При това представителите на САЩ и на другите държави от НАТО не се спряха пред използването на измислици и клевети и дори пред явно вмесване във вътрешните работи на СССР и другите социалистически страни. Съвсем естествено тези опити получиха достойния си отговор от страна на делегациите на социалистическите страни, които в своите изказвания разкриха явното опорочаване на буржоазната пропаганда, пропитана с безсъдържателни твърдения за „истински свободи" само в самите западни страни и показаха истинското лице на нещата в това отношение.

Деструктивната позиция на делегацията на САЩ и на другите страни от НАТО блокира редица предложения по разоръжаването и намаляването на военното напрежение, за укрепването на сигурността между народите, отстраняването на дискриминационните мерки в търговията между страните и още много други. Тя попречи на своевременното изработване на заключителния документ за срещата.

Третият, заключителният етап на срещата в Белград се състоя от 17 януари до 9 март 1978 г. Той беше посветен на нелеката и твърде отговорната задача да бъде изработен и да бъде приет заключителният документ на самата среща в Белград. И по този въпрос в двореца „Сава", където се провеждаше срещата, също се сблъскаха два различни подхода.

Делегациите на Съветския съюз и на другите братски социалистически страни изхождаха от това, че заключителният документ за срещата, независимо от неговата форма и обем трябва да бъде позитивен по дух и да отрази доминиращата в Белград заинтересованост на европейските страни от задълбочаване на разведряването и разширяване на сътрудничеството, стремежът им и занапред да се осъществяват договореностите от Хелзинки.

Отчитайки, че и срещата в Белград, както и Съвещанието в Хелзинки, проведе своята работа на основата на принципа на консенсуса, т. е. на единодушието на всички участници в тях, делегацията на СССР предложи в заключителния документ да бъдат включени само тези предложения (измежду повечето от сто), които са получили такава единодушна подкрепа, консенсус. Би било безсмислено да се продължава обсъждането на предложения, които са коренно неприемливи за една или друга държава. Толкова повече, че беше съвсем невъзможно „да се редактират" някои предложения на западни делегации, насочени към вмесването във вътрешните работи на социалистическите държави или към ревизия на Заключителния акт.

Затова **съветската делегация внесе основен проект за заключителен документ,** в който бяха включени съгласуваните с всички участници в срещата предложения. В процеса на по-нататъшната размяна на мнения съветската делегация **допълни** своя проект с още цяла редица нови положения, като взе предвид становищата и на другите страни. Но независимо от това, че съветският проект можеше да стане добра основа за разработването на заключителния документ, той не беше приет от делегациите на западните държави от НАТО.

Провеждайки линията на подравянето на започнатия в Хелзинки процес на разведряване, те от своя страна внесоха друг **абсолютно неприемлив проект за заключителен документ,** насочен към ревизия на Заключителния акт от Хелзинки и представляващ от само себе си опит да се „уза-

Digitized by Google

кони" вмешателството във вътрешните работи на суверенните държави - преди всичко на социалистическите — под предлог на „защитата на правата на човека". Този проект съвсем логично беше отхвърлен от участниците в срещата.

Делегациите на Съветския съюз и на другите социалистически страни, стремейки се към положително завършване на срещата в Белград, изразиха своята готовност да се съгласят с **взаимноприемливия проект за заключителен документ**, подготвен от представителите на неутралните и неприсъединилите се страни. Обаче делегациите на САЩ и на съюзниците им от НАТО, изкуствено протакайки срещата в безплодни дискусии, се изказаха и против този проект.

В процеса на по-нататъшните нелеки консултации между представителите на социалистическите, неутралните и западните делегации беше изработен друг, **компромисен и взаимноприемлив проект за заключителен документ**, с който в края на краищата се съгласиха всички делегации. В този заключителен документ се изразява **решимостта на правителствата на всички страни—участнички и занапред в едностранен, двустранен и многостранен порядък да изпълняват всички положения на Заключителния акт от Общоевропейското съвещание в Хелзинки.**

В него се предвижда да бъдат проведени съвещания на експерти, а именно: 1. За обсъждане и изработване на общоприемлив метод за мирно уреждане на споровете между държавите (което ще се проведе в гр. Монтрьо в Швейцария от 31 октомври 1978 г.); 2. С цел да се подготви свикването и провеждането на европейски „научен форум" (в Бон от 20 юни 1978 г.); 3. С цел да бъдат изучени възможностите и средствата за съдействието с конкретни инициативи за взаимоизгодно сътрудничество в икономическата, научната и културната сфера в Средиземноморието (в гр. Ла-Валета в Малта от 13 февруари 1979 г.).

Предвижда се също така следващата среща по подобие на тази в Белград да се състои в Мадрид. Тя ще бъде открита на 11 ноември 1980 г.

Общо взето срещата в Белград изпълни задачата, която беше поставена пред нея. Състоя се полезен и задълбочен обмен на мнения за осъществяването в живота на договореностите от Заключителния акт от Общоевропейското съвещание в Хелзинки за подобряване взаимоотношенията между страните и за укрепване на разведряването, за осигуряване на сигурността и сътрудничеството в Европа.

Опитите на реакционните кръгове от САЩ и на техните партньори от НАТО да подхвърлят на ревизия съдържанието на Заключителния акт на Общоевропейското съвещание в Хелзинки срещнаха решителен отпор и претърпяха провал. **Всичко, което е записано в Заключителния акт от Хелзинки, има огромно значение както засега, така и още повече за в бъдеще.** Провалиха се и намеренията Белградската среща да бъде превърната в инструмент на вмесването във вътрешните работи на Съветския съюз и на другите социалистически страни, в „съдебен процес" над тях.

Това, както се вижда, послужи за основание за „разочарованията" от резултатите от срещата, за което гълкуват някои западни политически дейци и средства за масова информация.

Разбира се, **конструктивните резултати от срещата в Белград можеха да бъдат и още по-значителни**, към каквото се стремяха СССР и братските социалистически страни. Но за да не стане това, попречи само позицията, заета от делегацията на САЩ и на другите страни от НАТО.

* * *

Разглеждайки обстановката в Европа и положителния напредък, настъпил през изминалите три години след Хелзинки, накрая трябва да подчертаем, че тази обстановка се характеризира не само с благоприятни моменти. За съжаление все още не се отдаде да бъде постигнат чувствителен прогрес в областта на намаляването на напрежението във военната област, т. е. в ограничаването на надпреварата във въоръжаването и в разоръжаването.

По вина на западните държави все още стоят на едно място провежданите във Виена преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа. А и нещо повече, страните от НАТО продължават да увеличават материалната си подготовка за война, да развиват спиралата на надпреварата във въоръжаването и да увеличават своите военни разходи. Сериозна опасност са и плановете на Пентагона и на натовското ръководство да се премине към серийно производство на неутронно оръжие и то да бъде разположено в западните страни на нашия континент. Всичко това влияе отрицателно на общата политическа обстановка в Европа и света.

Затова борбата за превръщането на Европа в континент на сигурен и траен мир, на взаимоизгодно добросъседско сътрудничество остава да е важна и отговорна задача на братски страни на социализма, на всички прогресивни и миролюбиви сили.

Digitized by Google

вземат допълнителни мерки по осигуряването на личната сигурност на гражданите на една държава на територията на друга, а така също и за сигурността при провеждането на културни, спортни и други мероприятия. Думата е да бъдат отстранени значителните затруднения, създавани по пътя на разширяването на сътрудничеството и контактите между страните—участнички в Общоевропейското съвещание.

Да напомним, че през последните години в редица западни страни при бездействието и явното нехайство на управляващите бяха допуснати груби опити за опорочаване и проваляне на културни и други важни международни мероприятия, в които вземаха участие и делегации от социалистическите страни, както и провокации срещу техни дипломати и туристи, бандитски нападения срещу помещения на авиокомпании, кореспондентски пунктове и др. Често такива терористични акции завършваха с крупни материални загуби, а понякога и с гибелта на сътрудници на посолствата, представителствата и делегациите.

Много ценни предложения направиха делегациите и на другите братски социалистически страни: България и ГДР съвместно — за равноправието на жените; Унгария — за правото на труд; България — за срещите на трудещите се младежи; Чехословакия — за недопускането на пропаганда на война; Полша — за сътрудничеството в областта на културата и образованието с цел да се укрепва мирът и т. н.

Редица интересни предложения, свидетелствуващи за сериозния конструктивен подход към работата на Белградската среща, **внесоха и неутралните и неприсъединилите се държави.**

Всичко това свидетелствува, че **подавляващото болшинство от делегациите бяха дошли в Белград сериозно да бъдат оценени първите резултати от осъществяването в живота на Заключителния акт и да се постигне уточнение относно мерките за по-нататъшното му реализиране.**

Съвсем по друг начин действуваха в Белград делегациите на САЩ и на техните съюзници от НАТО. Те се стремяха да използват високата трибуна на срещата в Белград за ново раздухване на „студената война", а не за целите на международното сътрудничество. Така например американската делегация, която не внесе **нито едно** колкото и да е сериозно предложение, съсредоточи цялата си енергия за безконечни брътвежи за някакви си „нарушения на гражданските права и на положенията в Заключителния акт", каквито според тях имало в социалистическите страни. При това представителите на САЩ и на другите държави от НАТО не се спряха пред използването на измислици и клевети и дори пред явно вмесване във вътрешните работи на СССР и другите социалистически страни. Съвсем естествено тези опити получиха достойния си отговор от страна на делегациите на социалистическите страни, които в своите изказвания разкриха цялото лицемерие на буржоазната пропаганда, пропитана с безсъдържателни твърдения за „истински свободи" само в самите западни страни и показаха истинското лице на нещата в това отношение.

Деструктивната позиция на делегацията на САЩ и на другите страни от НАТО блокира редица предложения по разоръжаването и намаляването на военното напрежение, за укрепването на сигурността между народите, отстраняването на дискриминационните мерки в търговията между страните и още много други. Тя попречи на своевременното изработване на заключителния документ за срещата.

Третият, заключителният етап на срещата в Белград се състоя от 17 януари до 9 март 1978 г. Той беше посветен на нелеката и твърде отговорната задача да бъде изработен и да бъде приет заключителният документ на самата среща в Белград. И по този въпрос в двореца „Сава", където се провеждаше срещата, също се сблъскаха два различни подхода.

Делегациите на Съветския съюз и на другите братски социалистически страни изхождаха от това, че заключителният документ за срещата, независимо от неговата форма и обем трябва да бъде позитивен по дух и да отрази доминиращата в Белград заинтересованост на европейските страни от задълбочаване на разведряването и разширяване на сътрудничеството, стремежът им и занапред да се осъществяват договореностите от Хелзинки.

Отчитайки, че и срещата в Белград, както и Съвещанието в Хелзинки, проведе своята работа на основата на принципа на консенсуса, т. е. на единодушието на всички участници в тях, делегацията на СССР предложи в заключителния документ да бъдат включени само тези предложения (измежду повечето от сто), които са получили такава единодушна подкрепа, консенсус. Би било безсмислено да се продължава обсъждането на предложения, които са коренно неприемливи за една или друга държава. Толкова повече, че беше съвсем невъзможно „да се редактират" някои предложения на западни делегации, насочени към вмесването във вътрешните работи на социалистическите държави или към ревизия на Заключителния акт.

Затова **съветската делегация внесе основен проект за заключителен документ,** в който бяха включени съгласуваните с всички участници в срещата предложения. В процеса на по-нататъшната размяна на мнения съветската делегация **допълни** своя проект с още цяла редица нови положения, като взе предвид становищата и на другите страни. Но независимо от това, че съветският проект можеше да стане добра основа за разработването на заключителния документ, той не беше приет от делегациите на западните държави от НАТО.

Провеждайки линията на подравянето на започнатия в Хелзинки процес на разведряване, **те от своя страна внесоха друг абсолютно неприемлив проект за заключителен** документ, насочен към ревизия на Заключителния акт от Хелзинки и представляващ от само себе си опит да се „уза-

Digitized by Google

кони" вмешателството във вътрешните работи на суверенните държави - преди всичко на социалистическите — под предлог на „защитата на правата на човека". Този проект съвсем логично беше отхвърлен от участниците в срещата.

Делегациите на Съветския съюз и на другите социалистически страни, стремейки се към положително завършване на срещата в Белград, изразиха своята готовност да се съгласят с **взаимноприемливия проект за заключителен документ**, подготвен от представителите на неутралните и неприсъединилите се страни. Обаче делегациите на САЩ и на съюзниците им от НАТО, изкуствено протакайки срещата в безплодни дискусии, се изказаха и против този проект.

В процеса на по-нататъшните нелеки консултации между представителите на социалистическите, неутралните и западните делегации беше изработен друг, **компромисен и взаимноприемлив проект за заключителен документ**, с който в края на краищата се съгласиха всички делегации. В този заключителен документ се изразява **решимостта на правителствата на всички страни—участнички и занапред в едностранен, двустранен и многостранен порядък да изпълняват всички положения на Заключителния акт от Общоевропейското съвещание в Хелзинки.**

В него се предвижда да бъдат проведени съвещания на експерти, а именно: 1. За обсъждане и изработване на общоприемлив метод за мирно уреждане на споровете между държавите (което ще се проведе в гр. Монтрьо в Швейцария от 31 октомври 1978 г.); 2. С цел да се подготви свикването и провеждането на европейски „научен форум" (в Бон от 20 юни 1978 г.); 3. С цел да бъдат изучени възможностите и средствата за съдействието с конкретни инициативи за взаимоизгодно сътрудничество в икономическата, научната и културната сфера в Средиземноморието (в гр. Ла-Валета в Малта от 13 февруари 1979 г.).

Предвижда се също така следващата среща по подобие на тази в Белград да се състои в Мадрид. Тя ще бъде открита на 11 ноември 1980 г.

Общо взето срещата в Белград изпълни задачата, която беше поставена пред нея. Състоя се полезен и задълбочен обмен на мнения за осъществяването в живота на договореностите от Заключителния акт от Общоевропейското съвещание в Хелзинки за подобряване взаимоотношенията между страните и за укрепване на разведряването, за осигуряване на сигурността и сътрудничеството в Европа.

Опитите на реакционните кръгове от САЩ и на техните партньори от НАТО да подхвърлят на ревизия съдържанието на Заключителния акт на Общоевропейското съвещание в Хелзинки срещнаха решителен отпор и претърпяха провал. **Всичко, което е записано в Заключителния акт от Хелзинки, има огромно значение както засега, така и още повече за в бъдеще.** Провалиха се и намеренията Белградската среща да бъде превърната в инструмент на вмесването във вътрешните работи на Съветския съюз и на другите социалистически страни, в „съдебен процес" над тях.

Това, както се вижда, послужи за основание за „разочарованията" от резултатите от срещата, за което гълкуват някои западни политически дейци и средства за масова информация.

Разбира се, **конструктивните резултати от срещата в Белград можеха да бъдат и още по-значителни**, към каквото се стремяха СССР и братските социалистически страни. Но за да не стане това, попречи само позицията, заета от делегацията на САЩ и на другите страни от НАТО.

* * *

Разглеждайки обстановката в Европа и положителния напредък, настъпил през изминалите три години след Хелзинки, накрая трябва да подчертаем, че тази обстановка се характеризира не само с благоприятни моменти. За съжаление все още не се отдаде да бъде постигнат чувствителен прогрес в областта на намаляването на напрежението във военната област, т. е. в ограничаването на надпреварата във въоръжаването и в разоръжаването.

По вина на западните държави все още стоят на едно място провежданите във Виена преговори за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа. А и нещо повече, страните от НАТО продължават да увеличават материалната си подготовка за война, да развинтват спиралата на надпреварата във въоръжаването и да увеличават своите военни разходи. Сериозна опасност са и плановете на Пентагона и на натовското ръководство да се премине към серийно производство на неутронно оръжие и то да бъде разположено в западните страни на нашия континент. Всичко това влияе отрицателно на общата политическа обстановка в Европа и света.

Затова борбата за превръщането на Европа в континент на сигурен и траен мир, на взаимоизгодно добросъседско сътрудничество остава да е важна и отговорна задача на братски страни на социализма, на всички прогресивни и миролюбиви сили.

Digitized by Google

С ВСЕОТДАЙНОСТ НА СОЦИАЛИЗМА, МИРА И БЪЛГАРО-СЪВЕТСКАТА ДРУЖБА

Когато човек чете новия том „Избрани произведения" на Цола Драгойчева „Всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба", се убеждава, че тази бележита партийна деятелка винаги е била там, където Партията я поставя, където нейните способности, воля и енергия са били най-необходими. Труден, сложен и богат е нейният живот: комунистическа нелегалност, арести, заточения, затвор, смъртни присъди, активно участие в съпротивителното движение и Деветосептемврийската победа на българския народ. Високи партийни, правителствени и обществени постове... Ярка, правдива, по достойнство е оценката за нейното дело, за нейните заслуги, която се дава в приветствието на ЦК на БКП при удостояването й с най-високото звание „Герой на Народна република България": „...Ти получи първото си бойно кръщение в героичния Септември 1923 г. — се казва в приветствието — и близо половин век всеотдайно служиш на делото на Партията и народа. Голяма е твоята заслуга за развитието на женското демократично движение и за обединяването на нашия народ в редовете на Отечествения фронт както в условията на въоръжената борба, така и в изграждането на социализма. С жар и ентусиазъм ти отдаваш своите сили и опит за по-нататъшното развитие на животворната българо-съветска дружба..."

Къси, лаконични редове, но зад тях се възправя един боен път, изпълнен с тревоги и вълнения, безсънни нощи, твърдост, самоотверженост и преданост в служба на народа и родината.

Този сборник „Избрани произведения" на Цола Драгойчева, които Партиздат издава по решение на Политбюро на ЦК на БКП от поредицата „Видни строители на НРБ", съдържа трудове, публикувани още в нелегалния печат и до наши дни. В нейните статии, речи, доклади, интервюта и други се третират основните теми на нашето съвремие. Те са истински документ за борческата история на Българската комунистическа партия, за процъфтяването на нашата родина като социалистическа държава, за животворната българо-съветска дружба, за тържеството на мира и социализма в целия свят.

Оцеляла от зловещите Априлски събития през 1925 г., издържала бойко ада на фашистките затвори, преминала след това през солидна политическа школа в Москва, през 1936 г. другарката Цола Драгойчева се завръща в родината и отново активно се включва в политическия живот. По поръчение на ЦК тя отговаря за организирането на политическата просвета сред жените, оглавява Помощната организация и редактира нейния нелегален орган „Защита". През юни 1937 г. тя е избрана за член на ЦК на БКП, а през август 1940 г. става член на Политбюро и организационен секретар на ЦК на Партията. Наред с останалите живи ръководни другари тя е един от главните организатори на въоръжената съпротива на българския народ срещу хитлеристките окупатори. Голям е нейният принос за изграждането на мощно антифашистко движение. От името и по поръчение на Политбюро другарката Цола Драгойчева ръководи създадената при

Цола Драгойчева, Всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба, Партиздат, С., 1978, 816 стр.

Digitized by Google

ЦК на Партията специална комисия за Отечествения фронт. Като член на Политбюро тя непосредствено участвува в ръководството на всички сектори на въоръжената борба, в цялостната организационно-политическа и бойна подготовка и провеждането на победоносното въоръжено Деветосептемврийско въстание.

Настоящият том „Избрани произведения" съдържа публикации, които някои другари са срещали още в нелегалния партиен орган на БКП „Работническо дело", а след победата на Девети септември 1944 г. и досега читателите са имали възможност да четат тези материали в цялата наша преса, лично да слушат пламенните речи на Цола Драгойчева. Статиите, публикувани в нелегалния партиен орган „Поуки от борческия опит през септември 1923 година", „Вътрешната политика на правителството", „Да живее Червената армия", „Единен и единствен фронт", „Октомври", „Колебанията на буржоазнодемократичните водачи", „Отечествен фронт" и др. представляват пламенни призиви и апели, с които се зовят всички прогресивни сили незабавно да вземат участие в съпротивата на българския народ срещу хитлеро-фашистките поробители и техните помагачи в България, да се включат активно в спасителния Отечествен фронт. „Налице са всички предпоставки — казва другарката Драгойчева в статията „Поуки от борческия опит през септември 1923 година", поместена във в. „Работническо дело" (нелегално издание) през 1942 г. — които, ако умело се използват и организират, ще се създадат условията за изграждането и нарастването на вътрешните дейни народни сили, които ще се справят с опасностите, надвиснали над нашето отечество. Опитът от борческата практика у нас ни показва нагледно как в периода на дълбоки политически и стопански кризи нарастват движещите сили на народната борба, които сега, под ръководството на Отечествения фронт, ще съборят кървавия и продажен фашистки режим. Днес са налице такива крупни факти в живота на нашия народ вследствие последиците на войната, че съществуват най-благоприятни условия за организиране на народната борба." В тази и други статии Цола Драгойчева изтъква необходимостта от формирането на истински демократично правителство, опряно на народното доверие. Тя разяснява, че Отечественият фронт е единствената подходяща форма за сплотяване на народа и армията, който се бори за скъсването с фашистка Германия и изгонване хитлеристите от България, за сключване на съюз със СССР и установяване на истинско народно демократично управление.

Включените в изданието материали обхващат един забележителен период от историята на нашата партия, когато в годините на сложна обстановка Цола Драгойчева с необикновена сила проявява своите качества на истински борец-ленинец: висока партийна принципност, организаторски талант, пламенен патриотизъм, вярност към интернационалния дълг, огромна воля, неизчерпаема революционна енергия. Има нещо знаменателно в пламенната реч, произнесена на 17 септември 1944 г. на митинга в София — „Врагът е още в България! Врагът е още на нашата граница", поместена в сборника. Цола Драгойчева с нова енергия и неизчерпаема настойчивост, пламенна убеденост и болшевишко умение брани народното дело от посегателствата на врага, отстоява спасителния съюз на народните сили под знамето на Отечественият фронт под ръководството на БКП. Тя апелира за мобилизиране на всички патриотични сили, за окончателния разгром на хитлеристките пълчища. Такава е тя — самоотвержената и безстрашна боркиня против капитализма и фашизма, пламенната строителка на социализма.

След победата на Девети септември новата епоха в историята на страната бележи нов етап в живота на Цола Драгойчева. С присъщата ѝ енергия и всеотдайност тя отдава всичките си сили за утвърждаване на народната власт, неуморно работи за осъществяването на начертания от БКП път — изграждането на развито социалистическо общество. Не малък дял има Цола Драгойчева в изпълнение на големите задачи, които Българската комунистическа партия под вещото ръководство на ЦК на БКП и на неговия първи секретар др. Тодор Живков разрешава за превръщането на НР България във високо развита индустриално-аграрна страна, за изграждане развито социалистическо общество, за издигане благосъстоянието на народа. На тези задачи са посветени докладите ѝ, поместени в този том: „Решенията на Десетия конгрес на БКП и борбата на българския народ за тяхното изпълнение"; „Априлската линия е творчески марксизъм-ленинизъм в действие"; „Априлският пленум на ЦК на БКП и българо-съветската дружба" и др.

Речите, статиите, докладите и пр. на Цола Драгойчева по време на ръководната ѝ работа в Отечествения фронт са наситени с анализ на политическите, социалните и стопанските постижения на страната, в тях се прави равносметка на постигнатите успехи по укрепването на народната власт, по индустриализирането на страната, развитието на селското стопанство и прогреса на културния фронт. Те се отличават със своя задълбочен анализ на международната обстановка, на задачите в борбата за укрепване на мира между народите.

В „Избрани произведения" са отразени важни моменти от заслугите на авторката за развитието и на женското демократическо движение у нас, огромната ѝ дейност за разгръщането на международното женско движение. Тя е първата председателка на БНЖС и една от основателките на Световната демократична федерация на жените. Достатъчно е да споменем заглавията като: „Българските жени работят за демокрацията", „Българските жени ще се борят с всички сили срещу остатъците от фашизма", „Вторият конгрес на международната демократична федерация на жените", „Осми март", „Жените, въпросите на

Digitized by Google

мира, разоръжаването и европейската сигурност" и др., за да се открои активното й участие и на този фронт. В тях читателят ще почувствува силата на блестящата ораторка, която умее бързо да намери най-вярната пътечка към сърцето на жената труженичка и майка, към всички трудещи се. Нейните речи подкупват с пламенността, убедеността и вдъхновения порив. Тя умее да предаде на аудиторията този порив и това душевно горене. В нейните доклади и изказвания пред сесиите на Изпълнителния комитет на Международната демократична федерация на жените, провеждани в различни столици като Париж, Прага, Берлин, Москва, Букурещ и др., свидетелствуват за големия й авторитет, с който тя се ползва в чужбина.

Цола Драгойчева е първата председателка на Националния комитет за защита на мира в България. Известна в световното социалистическо и работническо движение като пламенен интернационалист, тя с дълбока принципност и класова непримиримост води борба срещу буржоазната идеология, ревизионизма и догматизма, за единството на световните революционни сили.

Горещата, всеотдайна, дълбока обич към великия Съветски съюз, към КПСС, към братския съветски народ — това е една от най-хубавите, най-характерните черти на другарката Цола Драгойчева. Като председателка на Общонародния комитет за българо-съветска дружба, тя отдава цялата си душа и творческа енергия за развитието и процъфтяването на тази велика дружба — гаранция за изграждането на социализма и комунизма у нас, за мира и свободата на нашия народ.

Много са статиите, речите, докладите, приветствията и други на Цола Драгойчева, посветени на българо-съветската дружба, на нейната неуморна дейност за пропагандирането на величествените успехи на съветските народи и строителството на комунистическото общество. В този том са поместени само онези, в които са разработени теоретическите основи на животворната българо-съветска дружба, като: „За работата по приложението на съветския опит у нас", „50-годишнината от ВОСР и 25 години от създаването на ОФ", „Великата и нерушима е българо-съветската дружба — неизменна основа на нашето развитие", „Решенията на XI конгрес на БКП и задачите на движението за българо-съветска дружба" и др.

В лекцията си, изнесена на 29 ноември 1976 г. в семинара за ръководни дейци от Дружеството за съветско-българска дружба и Движението за българо-съветска дружба Цола Драгойчева ясно изясни целите и задачите, които Партията поставя за по-нататъшното развитие и задълбочаване на тази свещена дружба: да се съдействува за по-нататъшното укрепване на дружбата между съветския и българския народ; да се подпомага интернационалното възпитание на трудещите се; задълбочаване на братските връзки между съветската и българската общественост; претворяване в живота на Комплексната програма за социалистическата икономическа интеграция между страните — членки на СИВ; активизиране на борбата за мир; по-нататъшно разведряване на международната обстановка, укрепване на движението за дружба между народите и пр. „Нашата дружба — изтъква другарката Драгойчева — е истинска, защото служи на истината, служи на правото дело на разбирателството и сътрудничеството между народите, на мира, на истинската демокрация, на действителния хуманизъм и на благото на обикновените трудови хора" (стр. 797).

Книгата „Всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба", избрани произведения на Цола Драгойчева, представлява идейно богатство, ценен извор за изучаване и пропагандиране на важни периоди от живота и дейността на нашата партия, на нейното революционно минало, на съзидателното й дело в изграждането на социалистическото общество у нас, на големия й принос за процъфтяването на животворната българо-съветска дружба.

Милен СТАНЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 11
1978
АВГУСТ
★
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Учение и труд, жизнерадост и дръзновение
Писмо на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС 3

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

* — Социалната активност на трудещите се и отговорността на партийните органи и организации 29
* — Крупен принос в теорията и практиката 39

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ТОЛБУХИНСКИ ОКРЪГ

Проверката на изпълнението

П. Ников — Неотделима част от партийното ръководство 46
И. Недков — Сърцевина на работата 53
М. Махалнишки — Решението — основа на проверката . . . 59
Г. Христов — Помощ на място 63
Д. Станоев — Диалози със секретари 66

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ангелов — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 73

Секретарят — централна фигура

Г. Огнянов — „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?" . 76

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Когато липсва дисциплина 77

Digitized by Google

мира, разоръжаването и европейската сигурност" и др., за да се открои активното й участие и на този фронт. В тях читателят ще почувствува силата на блестящата ораторка, която умее бързо да намери най-вярната пътечка към сърцето на жената труженичка и майка, към всички трудещи се. Нейните речи подкупват с пламенността, убедеността и вдъхновения порив. Тя умее да предаде на аудиторията този порив и това душевно горене. В нейните доклади и изказвания пред сесиите на Изпълнителния комитет на Международната демократична федерация на жените, провеждани в различни столици като Париж, Прага, Берлин, Москва, Букурещ и др., свидетелствуват за големия й авторитет, с който тя се ползва в чужбина.

Цола Драгойчева е първата председателка на Националния комитет за защита на мира в България. Известна в световното социалистическо и работническо движение като пламенен интернационалист, тя с дълбока принципност и класова непримиримост води борба срещу буржоазната идеология, ревизионизма и догматизма, за единството на световните революционни сили.

Горещата, всеотдайна, дълбока обич към великия Съветски съюз, към КПСС, към братския съветски народ — това е една от най-хубавите, най-характерните черти на другарката Цола Драгойчева. Като председателка на Общонародния комитет за българо-съветска дружба, тя отдава цялата си душа и творческа енергия за развитието и процъфтяването на тази велика дружба — гаранция за изграждането на социализма и комунизма у нас, за мира и свободата на нашия народ.

Много са статиите, речите, докладите, приветствията и други на Цола Драгойчева, посветени на българо-съветската дружба, на нейната неуморна дейност за пропагандирането на величествените успехи на съветските народи и строителството на комунистическото общество. В този том са поместени само онези, в които са разработени теоретическите основи на животворната българо-съветска дружба, като: „За работата по приложението на съветския опит у нас", „50-годишнината от ВОСР и 25 години от създаването на ОФ", „Велика и нерушима е българо-съветската дружба — неизменна основа на нашето развитие", „Решенията на XI конгрес на БКП и задачите на движението за българо-съветска дружба" и др.

В лекцията си, изнесена на 29 ноември 1976 г. в семинара за ръководни дейци от Дружеството за съветско-българска дружба и Движението за българо-съветска дружба Цола Драгойчева ясно изясни целите и задачите, които Партията поставя за по-нататъшното развитие и задълбочаване на тази свещена дружба: да се съдействува за по-нататъшното укрепване на дружбата между съветския и българския народ; да се подпомага интернационалното възпитание на трудещите се; задълбочаване на братските връзки между съветската и българската общественост; претворяване в живота на Комплексната програма за социалистическата икономическа интеграция между страните — членки на СИВ; активизиране на борбата за мир; по-нататъшно разведряване на международната обстановка, укрепване на движението за дружба между народите и пр. „Нашата дружба — изтъква другарката Драгойчева — е истинска, защото служи на истината, служи на правото дело на разбирателството и сътрудничеството между народите, на мира, на истинската демокрация, на действителния хуманизъм и на благото на обикновените трудови хора" (стр. 797).

Книгата „Всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба", избрани произведения на Цола Драгойчева, представлява идейно богатство, ценен извор за изучаване и пропагандиране на важни периоди от живота и дейността на нашата партия, на нейното революционно минало, на съзидателното й дело в изграждането на социалистическото общество у нас, на големия й принос за процъфтяването на животворната българо-съветска дружба.

Милен СТАНЕВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 11
1978
АВГУСТ
★
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Учение и труд, жизнерадост и дръзновение
Писмо на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС 3

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

* — Социалната активност на трудещите се и отговорността на партийните органи и организации 29
* — Крупен принос в теорията и практиката 39

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В ТОЛБУХИНСКИ ОКРЪГ

Проверката на изпълнението

П. Ников — Неотделима част от партийното ръководство 46
И. Недков — Сърцевина на работата 53
М. Махалнишки — Решението — основа на проверката . . . 59
Г. Христов — Помощ на място 63
Д. Станоев — Диалози със секретари 66

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ангелов — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 73

Секретарят — централна фигура

Г. Огнянов — „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?" . 76

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Когато липсва дисциплина 77

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

М. Всеволожский — Незабравими страници на трудовия подвиг . 78
Д. Гаймаков — Колективният опит в действие 84

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Павлов — Кризата на „доверието" в ценностите на капитализма 88

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров**, **Л. Пирончев**, **П. Радев**, **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2525. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. VIII. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

УЧЕНИЕ И ТРУД, ЖИЗНЕРАДОСТ И ДРЪЗНОВЕНИЕ

Писмо на др. ТОДОР ЖИВКОВ до ЦК на ДКМС

ДО ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ДИМИТРОВСКИЯ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

Драги другарки и другари,

Нямах възможност веднага да се отзова на вашата молба и да ви дам бележки по материалите за предстоящия пленум на ЦК на ДКМС „Задачите на ДКМС и младежта за изпълнение на решенията на Националната партийна конференция". Освен това материалите ми даваха повод и ме подтикваха да изкажа някои мисли и съображения по актуални проблеми на живота, дейността и ролята на младежта и Комсомола, а това също изискваше време.

Позволете ми сега да споделя с вас тези мои съображения.

Преди всичко държа още в самото начало да подчертая, че Българската комунистическа партия, партийното и държавното ръководство нямаме основания за недоволство от общото състояние в развитието на нашата младеж и от работата на Комсомола. **Десетте години, изминали от утвърждаването на Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола, убедително показаха, че Тезисите представляват действена програма за възпитанието и развитието на младежта в периода на изграждане на зрялото социалистическо общество.** Техните идеи и замисли, техните постановки изпълниха с ново съдържание и обогатиха живота на младежта, работата на Комсомола. Казано най-общо, ние разполагаме с добра, потвърдена от живота програма за работата с младежта и тази програма се изпълнява.

Може би някой ще се запита. Щом е така, защо тогава др. Тодор Живков отново се връща към тези въпроси?

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

М. Всеволожский — Незабравими страници на трудовия подвиг . 78
Д. Гаймаков — Колективният опит в действие 84

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Д. Павлов — Кризата на „доверието" в ценностите на капитализма 88

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров**, **Л. Пироичев**, **П. Радев**, **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2525. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. VIII. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

УЧЕНИЕ И ТРУД, ЖИЗНЕРАДОСТ И ДРЪЗНОВЕНИЕ

Писмо на др. ТОДОР ЖИВКОВ до ЦК на ДКМС

ДО ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ДИМИТРОВСКИЯ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

Драги другарки и другари,

Нямах възможност веднага да се отзова на вашата молба и да ви дам бележки по материалите за предстоящия пленум на ЦК на ДКМС „Задачите на ДКМС и младежта за изпълнение на решенията на Националната партийна конференция". Освен това материалите ми даваха повод и ме подтикваха да изкажа някои мисли и съображения по актуални проблеми на живота, дейността и ролята на младежта и Комсомола, а това също изискваше време.

Позволете ми сега да споделя с вас тези мои съображения.

Преди всичко държа още в самото начало да подчертая, че Българската комунистическа партия, партийното и държавното ръководство нямаме основания за недоволство от общото състояние в развитието на нашата младеж и от работата на Комсомола. **Десетте години, изминали от утвърждаването на Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола, убедително показаха, че Тезисите представляват действена програма за възпитанието и развитието на младежта в периода на изграждане на зрялото социалистическо общество.** Техните идеи и замисли, техните постановки изпълниха с ново съдържание и обогатиха живота на младежта, работата на Комсомола. Казано най-общо, ние разполагаме с добра, потвърдена от живота програма за работата с младежта и тази програма се изпълнява.

Може би някой ще се запита. Щом е така, защо тогава др. Тодор Живков отново се връща към тези въпроси?

Digitized by Google

И наистина защо?

Българската комунистическа партия е партия с големи традиции в творческото прилагане на марксистко-ленинската диалектика и с богат опит и в революционните борби, и в социалистическото изграждане. Тя добре знае: проблеми възникват не само когато работите на някой участък не вървят, но и когато вървят и особено — когато положителното развитие се характеризира с голям динамизъм и води до бързи и дълбоки изменения. Именно с такъв динамизъм и с такива изменения във всестранния живот на страната се характеризират изминалите десет години. Както се изразяваха Енгелс и Ленин, задължение на Партията ръководителка е своевременно да открива възникващите проблеми, да намира средствата и начините за разрешаването им и с това да дава нова перспектива и простор за разгръщане на практическата енергия на масите. Именно така постъпваше нашата партия: **изминалите десет години бяха години на големи идеи и исторически решения, продиктувани от дълбоки преобразования и водещи към нови преобразования, години на решения и дела, в които съзидателната сила на социализма, на нашата априлска линия се прояви в цялата си творческа мощ.**

Преди десет години ние довършвахме в основни линии количественото, предимно екстензивно изграждане на промишлената база на страната, доутвърждавахме колективното начало в селското стопанство, поставяхме на дневен ред ту един, ту друг отрасъл на народностопанския комплекс. **Сега нашият стратегически курс е борба за висока ефективност и качество** по пътя на реконструкцията, модернизацията, концентрацията и специализацията върху основата на най-новите и най-перспективните постижения на научно-техническия прогрес. Интензивният фактор определя развитието и на производството, и на цялата система на обществен живот. Задачата е да се усъвършенствува организацията на труда и планирането комплексно в системата на икономиката като цяло. Животът поставя остро и безкомпромисно проблема за **нарасналите отговорности и нарасналата роля на субективния фактор** при реализацията на огромния за нашите мащаби икономически потенциал.

През изминалите десет години **бурно се развиваха и отидоха далече напред процесите в социалните отношения**. В работническата класа бързо се увеличава ядрото на хората с висока образователна подготовка и квалификация. Внедряването на индустриални методи и технологии в селското стопанство и новата социална организация — аграрно-промишлените и промишлено-аграрните комплекси, доведоха до сериозни промени в труда, бита и душевността на селскостопанския труженик. Все по-голяма част от социалистическата интелигенция намира своето поприще в материалното производство. Създават се нови отношения между труженици на социализма, активизират се процесите на преодоляване на съществените различия между града и селото, между умствения и физическия труд. Утвърди се социалистическият начин на живот като нов тип и нови форми на човешка жизнена дейност. Социалистическата личност стана преобладаващият тип личност у нас. Значително се повиши материалното и културното равнище на народа.

Когато говорим за тези характерни за социализма процеси, засягащи целия народ, ние не можем да не видим, че те особено красноречиво се проявяват при младежта. През изминалите десет години **израсна и се оформи една нова генерация на българската младеж със свой социален портрет, с определено място и роля в нашия обществен живот.** Младежите са 36,6 процента от заетите в промишлеността работници и 19,8 процента от заетите в селското и горското стопанство работници и селскостопански труженици. И което е особено важно —

Digitized by Google

те са най-високообразована част от тях. 52,4 процента от специалистите на страната са младежите с висше, полувисше и средно специално образование — каква сила в умствения потенциал на нацията. Днес вече няма съществена разлика в образователното равнище на младото поколение — както между работническата и селската младеж, така и между младежите и девойките. Младата генерация е с висока социалистическа съзнателност, тя е убедена в комунистическата правда и в правилността на партийната политика, проявява широка информираност за събитията и умение да ги оценява от класово-партийни позиции. Днешната млада генерация се отличава от предишните и във физическо отношение: 15—16-годишните момичета и момчета по правило са по-високи от майките и бащите си.

През изминалите десет години Партията редовно поставяше на разглеждане назрелите проблеми на нашето развитие. Тя извърши значителна теоретическа работа и прие партийни документи, които обогатиха нашите виждания за пътищата, формите и средствата на социалистическото строителство, тласнаха напред развитието на обществото. Така например:

— Десетият конгрес (1971 г.) утвърди Програмата на Българската комунистическа партия, която обоснова непосредствената историческа цел на Партията — изграждането на зряло социалистическо общество и подготовка на условия за постепенен преход към комунизма;

— Декемврийският пленум на Централния комитет (1972 г.) прие социалната програма, която очерта пътищата за комплексното и все по-пълно задоволяване на растящите материални и културни потребности на народа;

— Единадесетият конгрес (1976 г.) конкретизира и доразви партийната програма, обоснова и утвърди стратегическия девиз за „ефективност и качество".

— Юлският пленум на Централния комитет (1976 г.) набеляза практическите пътища за осъществяване на строг режим на икономии и висока ефективност на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси на страната, създаде атмосфера за разгръщане на безпощадна критика и самокритика на недостатъците, за най-пълно използване на възможностите и предимствата на социализма;

— проведената неотдавна Национална партийна конференция беше посветена на проблема за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на народното стопанство като решаващ фактор за интензификация на икономиката, за висока ефективност и високо качество.

Както виждате, даже краткото изброяване на най-основните партийни форуми през изтеклото десетилетие достатъчно ясно отразява измененията в икономиката и в обществото, проблемите, възникнали вследствие на тези изменения, решенията, които Партията е давала на възникващите проблеми, неизбежните трудности, слабости и недостатъците, които сме преодолявали, изобщо — обективната логика на едно подчертано възходящо развитие в изграждането на зрялото социалистическо общество.

В светлината на измененията във всестранния живот на страната и на задачите, които решаваме сега като партия и народ, се открояват и въпросите на младежта, на работата на Комсомола на съвременния етап.

Българската младеж заедно с целия народ измина забележителен път на развитие. Ние се радваме на всяко наше завоевание по този път. Но ние сме особено щастливи, че именно нашето младо поколение — утрешният ден на българския народ — е оная част от народа, у която характерните черти на социалистическото възпитание са най-

Digitized by Google

ярко изразени, че именно то нарича себе си априлско поколение и със съдбата на априлската линия на Партията свързва своята собствена съдба и съдбата на България.

Безспорните постижения във възпитанието на младото поколение обаче не бива да ни пречат да видим слабостите и недостатъците, нерешените стари и възникналите нови проблеми в работата с младежта, в дейността на Комсомола. Напротив.

На времето Тезисите призоваха към откровен разговор. В резултат на откровения разговор, в който взеха участие Партията, Комсомолът, младежта, ние постигнахме големи успехи. Но този разговор не беше еднократен акт, той не е завършен. Все още съществуват отрицателни явления в живота на отделни групи от младежта. Все още не е доведен докрай набелязаният поврат в работата на Комсомола.

През последните години нараснаха потребностите и интересите на младежта, повишиха се изискванията ѝ към Комсомола, към Партията, към семейството, към училището. Увеличиха се отговорностите и на самата младеж за нейната подготовка и възпитание, за участието ѝ в обществено-политическото и икономическото развитие на страната.

Всичко това налага откровеният разговор по младежките въпроси да се подхване отново и с нова сила.

Кои са според мен новите възлови, кардинални проблеми, които сега излизат на преден план в работата с младежта и в дейността на Комсомола.

За новото в подхода към младежта, в работата на Комсомола

Нашата партия винаги е имала правилен подход към младежта и Комсомола, доверие, уважение, непрекъснати и мащабни грижи за развитието и изявата на силите и способностите на младите поколения — ето какво винаги е било характерно за отношението на Партията към младежта.

Кои са новите моменти, с които трябва да се обогати сега нашият подход, за да отговори най-пълно на сегашните условия и изисквания?

1. За по-високи критерии към развитието на младежта, към работата с нея, в дейността на Комсомола. Развитието на страната наложи нови, по-високи критерии в оценката на всички наши дейности. Мерило стават не количествените, а качествените показатели. Преди десет години Партията постави въпроса да се **разширят възможностите за изява** на младежта. Сега първостепенно значение придобива въпросът **за качеството на тази изява** — за качеството на развитието на младежта, за качеството на комсомолската работа, изобщо — за **високия социален ефект на подготовката и реализацията на младото поколение.**

Никакво самоуспокояване, никакво самодоволство. Това, което вчера ни задоволяваше, днес вече е недостатъчно, а утре е изоставане. Новите критерии трябва да предявяват изисквания за постижения, които са по-високи и от нашите, и от световните. Те трябва да отразяват последната дума на науката, на техниката, на съвременната човешка култура. Качествени показатели трябва да се разработват и за възпитанието, и за обучението, и за професионалната подготовка, и за резултатите от работата на младежта и Комсомола, т. е. **качествените показатели трябва да бъдат заложени в самата постановка за работата с младежта.**

Digitized by Google

Новите, по-високи критерии предявяват своите изисквания както към самата младеж, така и към професионалните съюзи, Отечествения фронт, към всички органи, организации, институции, към всички сфери на работата с младите хора. Всеки поотделно и всички заедно трябва да си изясним конкретно и точно какво ново трябва да се вложи в съдържанието, в самата основа на нашата работа, в подхода към младото поколение. **Главното е да се поощрява и да се отговаря на естествения стремеж на младежта да върви по-напред, по-високо, по-нагоре.**

Новите критерии и показатели се отнасят **до всички етапи на работата с младежта.** От тях трябва да се ръководим при планирането на целите и задачите, при тяхното осигуряване с ресурси, при самата организация на работа, при нейната оценка. **Ръководство за действие и едновременно с това мярка на нещата, мерило за вярна преценка на извършеиото — в това е смисълът на новите, по-високи критерии.**

Прилагането на тези критерии трябва да доведе до създаването на атмосфера на **по-голяма взискателност и самовзискателност в Комсомола, у цялата младеж, в обществеността.**

2. Цялостната и пълноценна реализация — това е новото и до голяма степен главното в подхода към младото поколение в сегашните условия. Подход, който не е насочен към осигуряване на реализацията на младото поколение — и то не каква да е реализация, а пълноценна и високоефективна, — трябва да бъде отречен.

Подготовката и реализацията на младия човек като добър работник, селскостопански труженик, специалист — това е кръстопътят, на който потребностите и интересите на обществото трябва да се срещат с потребностите и интересите на младежта, усилията и грижите на обществеността — с усилията и стремежите на самата младеж. От ефективността и високото качество на процесите на подготовка и реализация на младежта следва да се определя главното, решаващото в оценката за работата на Комсомола и на цялата общественост с младежта, за правилността на техния подход. Затова на този въпрос трябва да се погледне **по новому,** да се оцени неговото значение с нови мерки и мащаби.

3. За по-пълно и цялостно отчитане и съобразяване със спецификата на потребностите и интересите на младежта. Нашата партия и досега е държала да се отчитат и да се задоволяват интересите и потребностите на младото поколение и това е една от най-здравите основи на успеха на нашата политика към младежта. Но тук има **остри нерешени въпроси, които при новите изисквания и критерии изискват нови решения.**

Кои са тези въпроси?

— Потребностите и интересите на младежта не се изучават постоянно, системно нито от Комсомола, нито от другите фактори, които работят с младите хора.

— Не е рядко явление за сегашните интереси и потребности на младежта да се съди от позициите на спомените за отминалата младост или поведението на собствените синове и дъщери.

— Не е тайна, че някои ръководители се срещат със самите младежи от празник на празник или се задоволяват с разговорите си с комсомолските ръководители и активисти.

— Не са малко и случаите на пренебрегване на младежките интереси, на ограничен подход към тях.

— Най-острият проблем е, че **няма добре действуващ обществен механизъм,** който да прави потребностите и интересите на младежта публично достояние и да води до решения, които ги удовлетворяват

Digitized by Google

своевременно и цялостно. В това отношение Комсомолът недостатъчно изпълнява ролята си на представител на младежта пред Партията и държавата.

Младежките потребности и интереси се отличават с **динамика и мобилност**. В тази възраст сякаш изневиделица се появяват нови потребности и интереси, които бързо обхващат цялата младеж или значителни нейни слоеве. Оформят се и качествено нови изисквания и претенции, които може и не винаги да са достатъчно обосновани, но си казват думата в младежкия живот. За всичко това ние трябва да държим сметка. И да не забравяме, че процесът на формиране на потребностите и интересите е един от главните лостове за възпитанието и развитието на социалистическата личност на съвременния младеж. От богатството и многостранността на потребностите и интересите зависи широтата и колоритът на личността, от тяхната дълбочина се определя мобилизацията и активността на личността, от съответствието на личните потребности и интереси с обществените се ражда щастливата човешка съдба и напредъкът на обществото, а и самата реализация на човека не е нищо друго освен реализация на неговите основни интереси и потребности.

Задачата сега е да се обогати подходът към младежта върху основата на все по-пълното съобразяване с потребностите, интересите и изискванията на младото поколение:

— като те се изучават всестранно, задълбочено и постоянно;

— като се усъвършенствува механизмът за поставянето им в дневния ред на работата на Партията, държавните органи, обществените организации и преди всичко на Комсомола;

— като цялата възпитателна работа се преустрои и насочи към **формирането и правилното им регулиране** в най-пълно съответствие с потребностите и интересите на нашето общество като цяло.

4. За комплексен подход към формирането на младата личност. Самата задача, която си поставя нашето социалистическо общество — създаване на многостранно развита личност, определя и комплексния характер на подхода към този процес.

Ние можем с чувство за отговорност да кажем, че в социалистическа България е създадена и все повече се утвърждава прекрасна по своите качества и добродетели млада личност. За израстването на такова младо поколение, което да въплътява идеала на революционерите за образа на младия човек, ние и като партия, и като народ сме давали и ще даваме и занапред мило и драго.

Сега нашият подход трябва да се усъвършенствува. Възпитателната работа с младото поколение като цяло и в бъдеще следва да е насочена към формирането на млада социалистическа личност, която си поставя високи цели, с труд и наука воюва за тяхното постигане, личност — честна, смела, откровена и силна, която се радва на живота, на щастието, на своята младост. Същевременно в **границите на самия комплексен подход трябва да се отнасяме диференцирано към отделните отреди на младежта,** като се държи по-добре сметка за различията в професията, образованието, възрастта, пола и т. н. От това съществено зависят резултатите от работата с младежта.

Трябва да си припомним мисълта на Енгелс: „Който се страхува от горските дебри, в които е разположен дворецът на идеите, който не си пробива път през тях с помощта на меча и не буди с целувка спящата царкиня, той е недостоен за нея и нейното царство". Не е ли време, другарки и другари, да допълним и доуточним в този смисъл нашия крилат девиз „Учение и труд"? **„Учение и труд, жизнерадост и дръзновение" — ето какво трябва да се стремим да постигнем**

Digitized by Google

в работата с младежта, ето какво трябва да се стреми да постигне самата младеж.

Безспорно животът поставя и други изисквания по отношение на подхода към младежта на съвременния етап.

Главното е подходът в работата с младото поколение така да се преустрои, обогати и усъвършенствува, че все по-пълно да съответствува на новите, по-високи изисквания на нашето обществено развитие, на по-големите и по-сложните задачи, които решават и ще решават в перспектива нашата партия, нашият народ.

За многостранна и ефективна социална реализация на младежта

1. Смятам за необходимо да се спра по-обстойно на въпроса за реализацията на младото поколение. Това е кардинален проблем на работата с младежта, на нейното развитие, на участието ѝ в нашия обществено-икономически живот. Това е, ако мога така да се изразя, възелът на основните проблеми на младежта сега.

Защо?

Първо. Защото реализацията означава разгръщане на силите и способностите, утвърждаване и обогатяване на същностни социални черти на младия човек в условията на неговата подготовка и на активното му участие в обществено-икономическото развитие на страната.

Второ. Защото на сегашния етап остро се проявява обективната потребност значително да се издигне качеството на човешките ресурси, на нашия национален интелектуален потенциал, да се приведат те в съответствие с изискванията на социалистическото строителство и на научно-техническата революция. Тази обективна потребност отговаря и на естествения стремеж на младежта.

Трето. Защото все повече се изостря противоречието между създадените обективни възможности в икономиката и другите сфери на нашето общество и сегашното състояние на реализацията на младите хора, на нейното съдържание и цели. Наистина през последните години е извършено не малко. Ние развихме масови движения в учебните заведения, в Комсомола, в казармата за техническо и научно творчество и т. н. Все още обаче далеч не са преодолени инертността, тесногръдието, ограничените представи, които създават своеобразна диспропорция между партийните постановки и решения и реалното състояние на нещата.

— Имаме ли основание да смятаме, че сме наистина на височината на съвременните изисквания, когато в образователната система се шири формализъм и „бележкарство"; когато усилията са насочени преди всичко към механично запаметяване; когато учебните програми в някои области са ненужно претоварени, а в други страдат от съществени празноти; когато все още липсва яснота по самата същност на политическото образование?

— Нима не знам, че в редица случаи производствената практика се води вяло и безотговорно, че по този начин не създаваме у младите хора нито навици за труд, нито навици за организираност, че нанасяме морално поражение в тяхното съзнание?

— Можем ли да бъдем удовлетворени, когато в някои случаи се подготвят специалисти, на които след това поради недостатъци и су-

Digitized by Google

бективизъм в планирането не се осигурява работа, съответствуваща на тяхната подготовка и квалификация?

— Осигуряваме ли всичко възможно, за да се ангажират както трябва младите хора в решаването на производствените и социалните задачи на трудовите колективи?

— Създаваме ли действителни потребности, сериозни вътрешни подбуди у тях за участие в овладяването на научно-техническата революция, в издигането на организацията и дисциплината на производството?

— Държим ли сметка, че социалната осигуреност, която обществото предлага на младия човек, разкрива пред него различни възможности — за труд, но и за безделие, за активна социална изява, но и за потребителско отношение към живота?

— Съдействуват ли винаги родителските грижи за формиране на правилно отношение към труда и живота?

Онова, към което днес се проявява търпимост, онова, чието решение с лека ръка се отлага за утрешния ден, може да се превърне постепенно в неизлечим недъг, в източник на конфликти и напрежение, да води до извращения в реализацията на младежта.

Сега е необходим прелом. Обществените усилия, организационната и политическата работа на Комсомола следва да се насочат към новите възлови проблеми на реализацията, към качеството на нейното съдържание, на нейните резултати. Реализацията на младежта трябва да се приведе в съответствие с големите материални и културни възможности, натрупани в нашето обществено развитие.

2. За каква реализация сега става дума? Какво е новото и главното?

— Новото и главното е да се създадат всички необходими условия за **многостранна реализация** на младите хора — реализация трудова, реализация духовна, реализация обществено-политическа, реализация физическа и т. н.

— Новото и главното е да се постигне не каква да е, а **високоефективна реализация** както в изявите на младите хора, така и в постигнатите резултати.

Многостранна и ефективна в сегашните условия е онази реализация, която съответствува на новите изисквания и критерии, на повелята за висока ефективност и високо качество, на задачите, които решава нашето общество. Тя в най-голяма степен трябва да се изразява:

— в пълно овладяване на професията, в достигане на висока степен на професионализъм във всички дейности и области, в които се труди младият човек;

— в активно участие на младежта в усвояването и внедряването на постиженията на научно-техническата революция, в разгръщането на младежкото научно-техническо творчество;

— в непосредствен младежки принос за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за укрепване на трудовата дисциплина, за формиране на трудови навици и умения, които да отговарят и на следващата, по-висока фаза на нашето обществено развитие;

— в разширяване на младежкото участие във формите на социалния контрол и социалното управление.

3. Ние навлязохме в решаващ период от изграждането на развито социалистическо общество. През последните години извършваме дълбоко преустройство на целия ни народностопански фронт. Осъществяваме принципно нов тип концентрация и специализация на производството в мащабите на страната, извършваме ешелониране на възпроизводствения процес. Поставяме си задачата да осигурим ускорено

Digitized by Google

развитие на онези направления в науката и техниката, които определят равнището на научно-техническия прогрес в най-развитите страни, да достигнем върховете в сегашния етап на научно-техническата революция.

С развитието на основните направления на научно-техническия прогрес ще се усъвършенствува системата „човек — производство", ще се засили ролята на човека като главен субект на производствения процес, извършващ в перспектива предимно творчески функции — програмиране, наблюдение, контрол, организация и управление. Високата степен на механизация и автоматизация ще съдействува да се изменя съотношението между умствения и физическия труд, да се насища физическият труд с интелектуално съдържание. Много по-благоприятни условия ще се създадат за развитие на всестранните способности на социалистическия човек. Свободното време ще се увеличава, ще нараства значението на неговото пълноценно използване. Всичко това ще се отрази пряко върху съзнанието на хората, върху тяхната нравственост и култура.

Сега задачата на задачите на нашето по-нататъшно обществено-икономическо развитие е да извършим прелом в изграждането на социалистическата организация на труда на всички равнища на икономиката, във всички сфери и дейности. Високата социалистическа организация на труда трябва да се постигне комплексно — като диалектическо единство на трите елемента на трудовия процес: целесъобразната дейност на човека, предметите на труда и средствата на труда. Задачата е да се мобилизират всички резерви в борбата за най-рационално използване на живия труд и производствените фондове, за икономия на средства и материали.

Усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и овладяването на върховете на съвременната научно-техническа революция, свързани с електронизацията, химизацията, биологизацията и т. н., с развитието на лазерите и другите стратегически постижения на науката и техниката, ще ни дадат възможност успешно да решаваме стратегическата задача за висока ефективност и високо качество във всичко и навсякъде.

Какви изисквания поставя всичко това пред реализацията на младото поколение на сегашния етап?

На първо място, нужно е ново виждане по този въпрос, което да съответствува на задачата за многостранна и високоефективна реализация на младежта.

— От коренна промяна се нуждае постановката за възпитателното въздействие чрез труда. Значението на трудовото възпитание нараства постоянно. Необходимо е обаче решително да се преодолее господствуващото погрешно убеждение, че трудът възпитава сам по себе си. Младият човек не се формира само чрез присъствието си в училището или на работното място, само чрез участието си в технологичния процес, колкото и модерен да е този процес. Той израства като социалистически труженик, неговото социалистическо отношение към труда, стремежът му за качествен и ефективен труд укрепват не само в труда, но и **в социалните отношения на трудовия колектив** — работнически, ученически, студентски и т. н. Именно тази страна на въпроса сега придобива първостепенно значение.

— От коренна промяна се нуждае досегашната постановка за качеството на труда. В епохата на научно-техническата революция е истински анахронизъм да се издигат общи призиви за трудолюбие, независимо от качеството на труда и неговия обществен ефект. Колкото повече се усложнява производството, колкото повече нарастват интелектуалните съставки на труда, толкова по-голямо става значението на

Digitized by Google

неговото съдържание, на умението на човека да се труди. Това важи и за промишлеността, и за селското стопанство, и за обслужването, и за науката, и за образованието.

— **От коренна промяна се нуждае постановката за качествата, които изисква трудовият процес.** Съвременното производство не е възможно без такива качества на труда като изпълнителност и точност, оперативност и деловитост, прецизност и творческа фантазия. Младежта сама се стреми към тях, тя в определена степен ги притежава. Нейните дела в труда показват това. **Задачата ни е да укрепваме тези качества, да създаваме условия за тяхното развитие и приложение.**

— **Необходимо е в процеса на реализацията на младежта да се намерят най-подходящите форми и механизми, за да се използва най-пълно нейната способност да реагира бързо на новото, да го усвоява и да твори.** И това е съвсем естествено, когато се стремим към нови равнища на производството, към прилагане на най-новите постижения на науката и техниката. В развитието на нашата икономика решаващ фактор става вече не скоростта, а ускоряването в разгръщането на научно-техническия прогрес. Младежката активност намира широка изява на най-мащабните строежи на всяка петилетка — хидровъзли, заводи, комбинати. Нейното място сега обаче следва да се определя и по друг начин. **Главното средище на младежкото творчество трябва да стане челният фронт на науката и техниката, усвояването и внедряването на световните научно-технически и организационни постижения, укрепването на социалистическата организация на труда.**

Реализацията на младежта не е еднопосочна и еднозначна. Това **е сложен, противоречив процес. Трябва внимателно да се държи сметка за всички обективни и субективни пречки, за всички трудности, които неизбежно се изправят по неговия път.** Ще си послужа с някои примери.

— Развитият социализъм е немислим без разгръщането на научно-техническата революция. Но не забравяме ли, че сме длъжни да подготвим младежта за участие не в завършващата фаза на научно-техническата революция, а в редица нейни преходни степени? Ние имаме модерно промишлено производство, но имаме и примитивно производство, с много шум, с нечистотии, с тежък физически труд, с лоша организация. Длъжни сме да видим тези неща в цялата им дълбочина, да направим произтичащите от това социални, политически, организационни и идеологически изводи, да подготвим младежта за многопосочно реализиране в труда. И което е най-важното, да използваме нейното участие навсякъде, за да издигнем техническото, технологическото и организационното равнище на производството.

— В сегашния етап на нашето развитие определящо значение имат стимулите, наложени от труда като жизнена необходимост. В стремежа към по-високо възнаграждение няма нищо лошо. Заплащането според труда е обществено признание за усилията на човека, мерило за степента на приложението на неговите физически и интелектуални сили. Лошото е, че има немалко случаи, в които се нарушава основният принцип на заплащане при социализма — от всекиго според способностите, всекиму според труда.

Същевременно, без да подценяваме материалните стимули, ние следва сериозно да помислим за рязко издигане на значението на моралните стимули в труда и цялостното поведение на социалистическия човек, особено на подрастващите поколения. Младият човек трябва лично да е убеден, че от неговия труд, от неговото участие и неговия принос в обществения живот, а не от нещо друго, зависят неговото място, неговият престиж, перспективите за развитието му. **Необхо-**

Digitized by Google

димо е внимателно и същевременно решително да се премахнат всички пречки по пътя на реализацията на младежта, да се създават всички условия младите хора с присъщите на младостта романтизъм и жизнени сили пълноценно да се изявяват в благородно съревнование в съответствие с основните принципи на нашето социалистическо общежитие.

На второ място, необходимо е да се изгради нова организационна култура на младото поколение.

Дълбоко погрешно би било положенията, разработени от Националната партийна конференция, да се пренасят механически в Комсомола, сред младежта. **Сега повече отвсякога е необходимо творческо отношение към тези проблеми, да се разкрият специфичните задачи, форми и механизми, с които младежта и Комсомолът да участвуват във всенародната борба за висока социалистическа организация на труда.**

Какво имам предвид, когато говоря за необходимостта от изграждането на нова организационна култура на младото поколение?

— Имам предвид да се формира у всеки младеж, у всяка девойка **вътрешно чувство за организираност** като неразделна част от тяхната обща култура, което да се превърне в жизнена необходимост за тях.

— Имам предвид, че сме длъжни **да променим коренно отношението си към времето** — и обществено, и лично. По силата на редица исторически обстоятелства нашият народ не успя досега да развие всестранно едно от необходимите качества на съвременната трудова култура — **организацията на времето**, ефективното използване на всеки ден и час. Високата ефективност, към която се стремим, означава икономия на време. Както сочи Маркс, всяка икономия в крайна сметка е икономия на време.

— Имам предвид да се създаде у младежта **потребност от целесъобразно планиране** на личните усилия, от **умело обвързване** на ежедневието с далечните цели, от **концентриране** на усилията на решаващия участък, от проявяване на **висока дисциплина**. Въпросът е всеки да умее да организира собствените си мисли, усилия и действия така, че да не пилее напразно нито възможностите, които му дава нашето социалистическо общество, нито дарбите и способностите, с които го е дарила природата.

Възпитаване на деловитост и оперативност, възпитаване на организираност — ето с това следва да се наситят сега и движението за научно и техническо творчество на младежта, и младежките почини за усвояване на челния опит, и високоблагородното движение на наставничеството.

На трето място. Длъжни сме да си дадем сметка, че **въпросите за реализацията на младите хора в живота, за нарастващата роля и отговорност на Комсомола не могат да бъдат решени цялостно и последователно без образователната система.**

Животът показва, че и в тази област са необходими коренни промени.

Нашите завоевания в областта на образованието са безспорни. Създадохме социалистическа образователна система, в която бяха подготвени стотици хиляди висококвалифицирани кадри за народното стопанство и другите сфери на обществения живот. Но заедно с това имаме сериозни основания да смятаме, че системата на образованието изостава от изискванията на сегашния етап. Нещо повече. **През последните години несъответствието между достигнатата степен в развитието на икономиката, на обществените отношения и подготовката на младите хора за живота се задълбочава и изостря.**

Digitized by Google

неговото съдържание, на умението на човека да се труди. Това важи и за промишлеността, и за селското стопанство, и за обслужването, и за науката, и за образованието.

— **От коренна промяна се нуждае постановката за качествата, които изисква трудовият процес.** Съвременното производство не е възможно без такива качества на труда като изпълнителност и точност, оперативност и деловитост, прецизност и творческа фантазия. Младежта сама се стреми към тях, тя в определена степен ги притежава. Нейните дела в труда показват това. **Задачата ни е да укрепваме тези качества, да създаваме условия за тяхното развитие и приложение.**

— **Необходимо е в процеса на реализацията на младежта да се намерят най-подходящите форми и механизми, за да се използва най-пълно нейната способност да реагира бързо на новото, да го усвоява и да твори.** И това е съвсем естествено, когато се стремим към нови равнища на производството, към прилагане на най-новите постижения на науката и техниката. В развитието на нашата икономика решаващ фактор става вече не скоростта, а ускоряването в разгръщането на научно-техническия прогрес. Младежката активност намира широка изява на най-мащабните строежи на всяка петилетка — хидровъзли, заводи, комбинати. Нейното място сега обаче следва да се определя и по друг начин. **Главното средище на младежкото творчество трябва да стане челният фронт на науката и техниката, усвояването и внедряването на световните научно-технически и организационни постижения, укрепването на социалистическата организация на труда.**

Реализацията на младежта не е еднопосочна и еднозначна. Това **е сложен, противоречив процес. Трябва внимателно да се държи сметка за всички обективни и субективни пречки, за всички трудности, които неизбежно се изправят по неговия път.** Ще си послужа с някои примери.

— Развитият социализъм е немислим без разгръщането на научно-техническата революция. Но не забравяме ли, че сме длъжни да подготвим младежта за участие не в завършващата фаза на научно-техническата революция, а в редица нейни преходни степени? Ние имаме модерно промишлено производство, но имаме и примитивно производство, с много шум, с нечистотии, с тежък физически труд, с лоша организация. Длъжни сме да видим тези неща в цялата им дълбочина, да направим произтичащите от това социални, политически, организационни и идеологически изводи, да подготвим младежта за многопосочно реализиране в труда. И което е най-важното, да използваме нейното участие навсякъде, за да издигнем техническото, технологическото и организационното равнище на производството.

— В сегашния етап на нашето развитие определящо значение имат стимулите, наложени от труда като жизнена необходимост. В стремежа към по-високо възнаграждение няма нищо лошо. Заплащането според труда е обществено признание за усилията на човека, мерило за степента на приложението на неговите физически и интелектуални сили. Лошото е, че има немалко случаи, в които се нарушава основният принцип на заплащане при социализма — от всекиго според способностите, всекиму според труда.

Същевременно, без да подценяваме материалните стимули, ние следва сериозно да помислим за рязко издигане на значението на моралните стимули в труда и цялостното поведение на социалистическия човек, особено на подрастващите поколения. Младият човек трябва лично да е убеден, че от неговия труд, от неговото участие и неговия принос в обществения живот, а не от нещо друго, зависят неговото място, неговият престиж, перспективите за развитието му. **Необхо-**

Digitized by Google

димо е внимателно и същевременно решително да се премахнат всички пречки по пътя на реализацията на младежта, да се създават всички условия младите хора с присъщите на младостта романтизъм и жизнени сили пълноценно да се изявяват в благородно съревнование в съответствие с основните принципи на нашето социалистическо общежитие.

На второ място, необходимо е да се изгради нова организационна култура на младото поколение.

Дълбоко погрешно би било положенията, разработени от Националната партийна конференция, да се пренасят механически в Комсомола, сред младежта. **Сега повече отвсякога е необходимо творческо отношение към тези проблеми, да се разкрият специфичните задачи, форми и механизми, с които младежта и Комсомолът да участвуват във всенародната борба за висока социалистическа организация на труда.**

Какво имам предвид, когато говоря за необходимостта от изграждането на нова организационна култура на младото поколение?

— Имам предвид да се формира у всеки младеж, у всяка девойка **вътрешно чувство за организираност** като неразделна част от тяхната обща култура, което да се превърне в жизнена необходимост за тях.

— Имам предвид, че сме длъжни **да променим коренно отношението си към времето** — и обществено, и лично. По силата на редица исторически обстоятелства нашият народ не успя досега да развие всестранно едно от необходимите качества на съвременната трудова култура — **организацията на времето,** ефективното използване на всеки ден и час. Високата ефективност, към която се стремим, означава икономия на време. Както сочи Маркс, всяка икономия в крайна сметка е икономия на време.

— Имам предвид да се създаде у младежта **потребност от целесъобразно планиране** на личните усилия, от **умело обвързване** на ежедневието с далечните цели, от **концентриране** на усилията на решаващия участък, от проявяване на **висока дисциплина.** Въпросът е всеки да умее да организира собствените си мисли, усилия и действия така, че да не пилее напразно нито възможностите, които му дава нашето социалистическо общество, нито дарбите и способностите, с които го е дарила природата.

Възпитаване на деловитост и оперативност, възпитаване на организираност — ето с това следва да се наситят сега и движението за научно и техническо творчество на младежта, и младежките почини за усвояване на челния опит, и високоблагородното движение на наставничеството.

На трето място. Длъжни сме да си дадем сметка, че **въпросите за реализацията на младите хора в живота, за нарастващата роля и отговорност на Комсомола не могат да бъдат решени цялостно и последователно без образователната система.**

Животът показва, че и в тази област са необходими коренни промени.

Нашите завоевания в областта на образованието са безспорни. Създадохме социалистическа образователна система, в която бяха подготвени стотици хиляди висококвалифицирани кадри за народното стопанство и другите сфери на обществения живот. Но заедно с това имаме сериозни основания да смятаме, че системата на образованието изостава от изискванията на сегашния етап. Нещо повече. **През последните години несъответствието между достигнатата степен в развитието на икономиката, на обществените отношения и подготовката на младите хора за живота се задълбочава и изостря.**

Digitized by Google

Защо се получи така? Защото образователната система не може да се развива повече по стария, традиционен начин. По няколко причини:

— **променят се социално-икономическите функции на образованието** — заедно с науката, заедно с организацията на труда то се превръща в един от основните фактори на динамичния стопански и културен растеж;

— **променят се обществените изисквания към образованието** — то трябва да подготвя подрастващите поколения за труд и творчество в една постоянно изменяща се производствена, социална и културна действителност;

— **променят се целите на подготовката на хората чрез образованието** — усвояването на знания е подчинено на задачата да се развиват творческите способности, да се придобива професионалната подготовка;

— **променят се методите на обучението** — решаваща става задачата — образованието да осигурява не само знания, а информационна и професионална култура, която да позволява на личността да реагира своевременно на всички промени и изисквания в процеса на нейната активна трудова реализация.

Задачата сега е да се отиде докрай в осъществяването на основния замисъл на нашата образователна политика — **всеки млад човек да получава определени научни знания, обща култура и идейно-политически кръгозор, определени производствени и технически навици, готовност за ефективен общественополезен труд, способност за творчество.**

Тази постановка изисква:

— всеки млад човек да се развива като висококултурен, идейно и политически образован и възпитан гражданин и заедно с това да се подготвя професионално за определена сфера, в която да прилага своите знания;

— да се предпазваме от всякакъв примитивизъм при реализирането на тази цел, защото не можем да поставим друга цел на нашата образователна система освен идеала на социалистическото общество — многостранно развита личност.

Възприемането на този подход ще позволи да се решат въпросите, свързани с политехническото образование, **да се излезе от ограничената представа за политехнизма.** Политехнизмът не предполага реализацията на младите хора в производството да започва едва ли не още от детската градина или от началните класове. Ние не се отказваме от задачата за трудовата подготовка. Напротив. Тъкмо в името на тази задача сега трябва да усъвършенстуваме по-нататък образователната система, **да осигурим израстване на младежи със солидна общообразователна, идеологическа, културна и професионална подготовка.**

Във връзка с това следва да се промени **структурата на образователната система.**

Първо, подготовката на младото поколение трябва да се разглежда като **непрекъснат процес,** който започва още **от детската градина, от предучилищните заведения.**

Ние имаме огромни успехи в количествения обхват на децата. Но дали сме решили достатъчно добре въпроса за съдържанието на работата с тях? Пред детската градина продължава да стои задачата да развива у децата не само необходимите физически качества, но да им дава определени знания за околния живот и природата, да развива тяхната наблюдателност и любознателност, да ги подготвя за системен учебен труд.

Digitized by Google

Второ, целесъобразно е организираният процес на училищното обучение да започва от 6 години, като се обособи относително самостоятелен етап на подготовка, който да продължава 10 години. Времето от **6 до 16-годишна възраст, условно казано, е първият блок на новото политехническо училище.**

През този период следва да се полагат основите на многостранното развитие на децата и юношите. Всяка професионализация тук ще бъде преждевременна, ще отклонява учениците от непосредствената задача да се осигури развитието на заложбите и качествата на младия човек. Учебната дейност и извънучилищните занятия трябва да гарантират широка образователна, идеологическа, политическа, културна, физическа и т. н. подготовка.

Трето, необходимо е да се обособи **втори блок** в учебния процес, където ще се **извършва професионалното ориентиране.** Учащите ще се насочват към **професии с широк политехнически профил,** който осигурява възможност за мобилност, за многопосочна квалификация. Разширяването на фундаменталната и общокултурната подготовка през този период ще се свързва както с овладяването на солидни знания в различните области на науката, със засилването на политехническото, нравственото и естетическото възпитание, така и с участието на учащите се в сферата на материалното производство, на обслужването, на научно-техническото творчество и т. н.

Четвърто, подготовката на учащите се ще завършва в **следващия, трети блок.** Там в зависимост от характера на съответната дейност ще се осъществява непосредствена трудова реализация в производството, в заводите, в аграрно-промишлените комплекси, в обслужващата сфера и т. н. Главното тук е вече **конкретната специализация,** формирането на учащия се като специалист в дадена област.

Организирано по този начин, образованието ще позволява на младия човек с встъпването му на трудовото поприще да бъде в състояние да извършва квалифицирано своята работа.

Аналогична постановка следва да се даде и за **висшето образование,** където проблемът на реализацията е не по-малко важен и актуален. И тук очевидно може да намери място предложеният подход.

— **Първият блок** да осигурява **фундаментална общотеоретична подготовка.** Известно е, че тази задача сега не се решава задоволително.

— **Вторият блок** да насочва бъдещия специалист **към професия с широк профил,** с възможност за мобилност, за многопосочно реализиране. За това е необходимо да се внесат сериозни изменения в номенклатурата на специалистите у нас.

— **Третият блок** да осигурява **специализация** в самото производство или в науката, да формира младия висшист като специалист в съответната област.

— Заедно със структурните промени следва да се внесат дълбоки изменения в **съдържанието и организацията на учебния процес.** Центърът на тежестта в него трябва да се прехвърли от **запаметяването** на знанията към формирането на **самостоятелно, критично творческо мислене.** Сега е моментът да освободим учебния процес от информационния баласт, да престанем да поднасяме знания, които остаряват или изчезват от съзнанието, преди младият човек да е завършил своето образование.

— Време е да се разбере, че учебният процес на средношколника и на студента, неговата организация и неговите резултати са една исторически наложила се разновидност на общественото труд. Трудът и

Digitized by Google

обучението не могат да се противопоставят. Младият човек се труди, когато се учи, и се учи, когато се труди.

На четвърто място, по новому следва да се постави въпросът за професионалното ориентиране на младежта като изключително важен момент в нейната реализация.

Времето, в което живеем, ни поднася нова динамика в развитието на професиите. Тезисите на Националната партийна конференция изтъкнаха необходимостта не от овладяването на една, а от съвместяването на няколко професии. Но всичко в тази област все още се свежда до даване на съвети, липсва сериозна научна основа и обоснована програма.

Нова постановка е необходима преди всичко по въпроса за критериите при професионалното ориентиране. Сега се държи сметка предимно за нагласата и желанията на отделната личност. Това, разбира се, е важно. Не бива обаче да се забравя, **че изборът на професия е единство на индивидуални и обществени интереси** и стремежът на младите хора да овладеят определена професия трябва да се обвързва с обективните потребности на самото общество.

Или да вземем друг един важен въпрос на реализацията. Сега научната литература и пропагандата у нас, а и практиката, действуващите принципи за издигане на кадрите изтъкват постоянно така наречената вертикална професионална и длъжностна мобилност като единствен критерий на пълноценното реализиране и социално развитие на личността. А нима човек не може да има морално удовлетворение, чувство за пълноценност, социален престиж и тогава, когато се труди на едно и също място, а не се изкачва по йерархичната служебна стълбица? Необходимо е обаче да изменим и постановката на тоя въпрос. и общественото мнение, да осигурим действени морални и материални стимули за такова социално развитие.

Изборът на професия е избор на социална позиция, на жизнено поприще, на социална среда за всестранна реализация. Нужни са съответни механизми, за да се решава той съобразно със сегашните и бъдещите потребности на личността и обществото.

Можем ли да сведем многостранната реализация на младежта само до обучението, само до избора на професия и професионалната подготовка? В никакъв случай! Тя пряко зависи и от формите, начините и средствата, чрез които младежта се включва и участвува непосредствено в активния обществен живот.

Всичко това ни задължава да премахнем в тази област всички пречки — и обективни, и субективни, да създадем ефективна социална система за стимулиране и утвърждаване на младежкото участие в общественото труд. Необходимо е да се вземат под внимание всички аспекти на този процес — планирането на работните места, процедурата при постъпването на работа; перспективите, които се откриват пред младия човек в труда, материалната подкрепа, която той получава, когато започва своя трудов път, когато създава семейство, трудовите и жизнените условия, които се предлагат на младите специалисти, въпросите за пътищата и формите на реализация на различните социални и професионални слоеве на младежта, на девойките и на младежите. Никой няма да ни прости, ако с лека ръка поради грешки и недогледания пропилеем това, което сме създали с толкова усилия и труд, ако не осигурим пълен простор за изява на знанията и на уменията, на качествата на младите поколения.

Тук е неотложна следователно намесата на всички заинтересовани обществени и държавни органи, нужна е подкрепата на стопанските ръководители, необходима е активната позиция на Комсомола, за

Digitized by Google

да решим комплексно, цялостно проблемите на реализацията — и като подготовка, и като участие на младите хора в обществения труд.

Да решим въпросите на реализацията, да ги поставим на нова обществена основа — това означава да открием широк простор за разгръщане на **младежкото социално творчество.** Участието на младежта в социалистическото строителство никога не е било чисто икономическо, то винаги е имало по-широк обществен характер, водело е до съществени социални резултати. Нека си спомним първите младежки бригади, младите хора, които прокарваха Ханибоаз, изграждаха нов тип обществени отношения. Със своите кирки и лопати те вършеха пионерна работа в създаването на социалистическото отношение към труда, на социалистическо отношение към човека. **Следователно работата с младежта не може да се подчинява единствено на икономически съображения, към нея не може да се подхожда технократически. Дълбокият смисъл на реализацията на младежта е изграждането на младата личност в труда като пълноценен труженик на социализма, като носител на нов тип обществени отношения.**

За някои проблеми на утвърждаването и усъвършенстуването на социалистическия начин на живот сред младежта

С удовлетворение искам да отбележа, че социалистическият начин на живот пусна дълбоки корени сред нашата младеж, която от своя страна активно участвува в неговото по-нататъшно развитие и усъвършенствуване и намира в това простор за изява и социално творчество. Като констатирам това, съвсем накратко искам да насоча вниманието ви към някои назрели проблеми.

Първо. За материалните условия за живот на младежта.

На Единадесетия конгрес на Партията остро беше поставен въпросът **за младежките домове и клубове, за спортната база,** изобщо — за възможностите на младите хора да се събират, да общуват, да се веселят, да спортуват. Нещо се направи в това отношение, но скоро ще станат три години оттогава, а не ми е известно някой да е направил равносметка — какво е постигнато, какво не е, защо не е.

Ставаше дума например някои заводски и учрежденски столове вечерно време да се предоставят на младежта. Струва ми се, че няма град, квартал, селище, където помещения на столове, а още по-малко ресторанти да са използвани поне веднъж с подобна цел. Ще кажете: не ги дават на младежите, другарю Живков! Сигурно е така. Но кажете ми: има ли случай, когато комсомолско дружество е искало, отказано му, въпросът е поставен в партийния комитет? Окръжните комитети на ДКМС обръщали ли са се към окръжните комитети на Партията, ЦК на Комсомола искал ли е подкрепа от ЦК на Партията?

Изграждането на младежки домове и клубове е свързано с планирането, със заделяне на средства, материали, със строителни организации. Тук ние трябва да се съобразяваме с възможностите на страната. Никой не може да надскочи боя си. Въпреки трудностите обаче онова, което след XI конгрес е направено за отдиха и развлеченията на младежите, е направено именно по тази линия. Какво излиза? Излиза, че ни е по-лесно да решаваме трудните, отколкото лесните проблеми.

Digitized by Google

Излиза, че младежите и ръководствата на Комсомола не проявяват настойчивост и твърдост, и то след като Единадесетият конгрес на Партията им е дал зелена улица!

Сега трябва да се организира истински поход за решаване на проблемите на пълноценното използване на увеличеното **свободно време.** Мисля, че е реално да се постави задачата да се създадат младежки клубове и да се осигурят спортни бази за масово ползване във всички селищни микрорайони.

В тази връзка искам да засегна и проблема **за жилищата за младите семейства.** Вие разбирате, че този проблем е част от общия жилищен проблем. Едва ли има слепец, който да не вижда какво е построено у нас след 9 септември, след Априлския пленум и особено през последните десетина години. Цяла България е нова. Именно нова, а не обновена, защото почти нямаше какво да се обновява, а трябваше да се срива и да се започва от изкопите и основите. Проблемът се утежняваше и от миграционните процеси, предизвикани от бурното развитие на индустрията и насищането на селското стопанство с техника. Вижте как пораснаха нашите градове — два, три, пет пъти! Ако преустройството на икономиката у нас беше се извършило по капиталистически път, сега някогашните градски центрове щяха да бъдат обкръжени от бордеи, бараки, бидонвили. Социалистическият строй решаваше жилищния въпрос в интерес на трудовите хора и ако у нас някъде има лоши сгради, това са постройки във все още неразчистените за нов строеж стари градски райони.

Защо казвам всичко това. За да призова към търпение тези, които нямат отделни жилища, младите семейства? Не, разбира се. Вие знаете, че има решения за предоставяне с предимство жилища на младите семейства. За съжаление поради различни причини те не се изпълняват. Комитетът за държавен и народен контрол трябва да провери къде и защо не се изпълняват и да вземе нужните мерки.

Но очевидно, другари, изходът от жилищната криза е в разширяването на жилищното строителство в общодържавен мащаб... Задачата не е лека, но ние сме се нагърбили с нея и я решаваме. Що се отнася специално до жилищата за младите семейства, може би Комсомолът, младежите следва да помогнат на народните съвети, на строителните организации. Как? Преди всичко с доброволен младежки труд. Изграждането на жилища за млади семейства от самата младеж — това е не само принос в решаването на жилищния проблем, това е ярка проява на другарска взаимопомощ, здрава спойка за всеки младежки колектив. Аз бих предложил на ЦК на ДКМС да се занимае с този въпрос, да се посъветва със съответните компетентни органи, да го постави на по-широко обсъждане и — след като проучи възможностите по места — да приеме една конкретна програма, програма реална, осигурена със средства и материали, съгласувана с народните съвети. Убеден съм, че младежта ще подкрепи една такава инициатива. Още повече, ако това не е кампанийна задача, не е еднократен акт, а действителна програма, разчитана за години напред. И ако при решаването на жилищния въпрос на утрешните млади семейства се държи сметка за тяхното участие.

Второ. За състоянието и развитието на социалистическото семейство.

Голямата роля, която българското семейство винаги е играло в оформянето на облика на младия човек, ни задължава да обърнем сериозно внимание на някои негативни явления, които се наблюдават през последните години.

Преди 9 септември 1944 г. семейството у нас беше и основна производствена единица, грижата за неговото съществуване беше гри-

Digitized by Google

жа на всички негови членове. Възпитанието на децата в трудова дейност се осъществяваше съвсем естествено в средата на самото семейство. В хода на социалистическото преустройство настъпиха съществени изменения в обществената роля на семейството. Сега ударението вече не пада върху извършването на съвместна икономическа дейност, а върху формирането на духовния и нравствен облик на младия човек.

Трябва да подчертаем, че съвременното българско социалистическо семейство в основни линии е на равнището на своите отговорности пред младото поколение. Същевременно ние не можем да не видим, че дълбоката родителска любов и грижа за децата в съвременните условия нерядко се превръща в отрицателен фактор за тяхното възпитание.

Съвременното българско семейство не се нуждае от детския труд, за да съществува. От труд обаче се нуждае всеки човек и той трябва да се възпитава в обич към труда и да си създава трудови навици от най-ранни години.

Днес родителите не мислят с тревога за хляба и дрешката на детето, за образованието му, за лекари и лекарства и т. н. Освободени от тези грижи, помнейки още своите тежки детски години, много бащи и майки се стремят да спестят каквито и да било усилия на децата си, угаждат на всичките им желания и капризи, сами създават у тях нездрави потребности и им внушават болни амбиции. Не е рядко и обратното явление: амбициозните родители опекунствуват над децата си, пречат им да израстват като личности, годни самостоятелно да преценяват и да вземат решения. Някои „съвременни" разбирания превръщат образованието от средство за развитие в крайна, а не в изходна точка на обществената изява на младия човек. И което е още по-неприемливо — гледат на образованието като на средство да се избегне трудът или поне да не се работи във фабриките и на полето.

Тук искам да засегна и въпроса за подготовката за брачен живот, която младите хора следва да получават. Тревожно нараства броят на разводите. Данните показват, че 25 на сто от сключените бракове се разпадат още през първата година. За какво говори това — за недопустимо лекомислие или за твърде голямо разминаване между очакванията и действителността? Навярно и за едното, и за другото. И в двата случая има над какво да се замислим. Въпросите на сексуалната култура, на сексуалното възпитание на младите поколения продължават да стоят почти инкриминирани пред обществеността. Невежеството в тази област често подлага на излишен риск физическото и моралното здраве на младежите. Очевидно налага се да се създаде цялостна система за сексуално и семейно брачно възпитание на подрастващите поколения.

Трето. За някои възлови въпроси на формирането на младата социалистическа личност.

Нарастването на материалното богатство на нашето общество създава реални условия за хармонично развитие на личността. Но това не става от само себе си. На основата на материалната осигуреност нежелателни явления могат да се появят и в социалистическото общество. Не е лошо например, че младият човек се стреми да притежава магнетофон, цветен телевизор, лека кола. Лошото е, когато притежаването на вещите се превръща в самоцел, в основание за високо самочувствие, в смисъл на живота. Лошо е консумативното, потребителското отношение към света, свеждането на интересите и потребностите до трупането на материални ценности. Това обеднява и осакатява младия човек.

Digitized by Google

Растящите материални възможности поставят на изпитание младата личност в още едно отношение. Става дума за **безвкусицата**, която често намира място в живота на част от младежта. Главната вина тук не е у младежта, а у нашето общество, което, от една страна, все още допуска производство на стоки и предмети за масова употреба под равнището на елементарните естетически изисквания, и от друга страна, не извършва необходимата работа за възпитаване на висок естетически вкус у младежта.

Подобно явление се наблюдава и в **областта на музиката.** Немалко младежи слушат чужди радиостанции заради музикалните им предавания. Да оставим настрана въпроса за идейно-политическото и морално влияние, което тези радиостанции оказват покрай музиката. Да вземем „чисто" естетическата страна на въпроса. Очевидно младежите слушат тези станции, защото музиката им харесва, а не могат да я чуят в предаванията на Българското радио. Какво означава това? Това може да означава, че Българското радио не задоволява достатъчно нуждите на младежта от хубава съвременна музика и следва да си направи съответния извод. Но това може да означава и друго: то може да означава, че част от младежта е под влиянието на упадъчни буржоазни моди в музиката и в такъв случай от нашето радио не може да се иска да задоволява подобни вкусове и „потребности", защото ще влезе в разрез както с интересите и потребностите на мнозинството от младежта, така и със своите възпитателни функции и задачи.

Случвало ни се е да питаме съответни отговорни другари, защо например пускат пошли, внесени отвън или произведени у нас естрадни песни по Радиото и Телевизията или защо произвеждат антиестетически „украшения" и в отговор да чуваме: младежта ги иска, младежта ги търси! Коя младеж, моля ви се? Получили десет-двайсет-сто писма с искания и вече обобщават: това е волята на българската младеж! Такива „оправдания" за производството на естетически и духовен брак повече не бива да се приемат. Съответните отговорни другари трябва да отговарят за идейното и естетическото качество на производството и особено когато това производство, продуктът на тяхната материална и духовна дейност, е предназначена за младежта!

Естетическото възпитание на младото поколение има огромно значение за изграждането на пълноценна млада личност. Общуването с голямото изкуство трябва да стане вътрешна потребност на всеки младеж, характерна черта на социалистическия млад човек. Комсомолът, творческите съюзи, органите и звената на културата следва най-пълно да използват естественото влечение на младостта към красотата и да го превърнат в съюз за цял живот.

Четвърто. За откровен диалог с младежта.

Нашето подрастващо поколение притежава черти, които понякога и за някого може да не са много „удобни", но за нашето развитие, за бъдещето на страната имат изключително значение: остър усет за моралната страна на човешките взаимоотношения, респект към нравствените стойности, повишена нетърпимост към обществените недъзи, към „малката правда", към всичко, което загрозява нашия обществен живот. Особено искам да наблегна на чувствителността на младежта към случаите на несъответствие между идеология и социална практика.

Тези качества не винаги се проявяват в съответната форма, често пъти те са придружени от резки изблици и преспилени обобщения. Това обаче не бива да ни пречи да виждаме главното. А главното е, че това е наша младеж, възпитана от нас в честност и откровеност, в непримиримост към отклоненията от комунистическите идеали. За

Digitized by Google

това ние трябва да се стремим към откровен диалог с младежта навсякъде и по всички въпроси, да създаваме условия за пълноценна и действена намеса на младото поколение в решаването на големите и малките проблеми на нашето обществено развитие, за да атакуваме остарялото и мъртвото, да се преборим с бюрократизма и формализма, с бездушието и безотговорността.

Откровеният диалог е нужен за правилното възпитание на младежта. Само така тя ще израсне чужда на фалша и идеализацията на сложната ни социална действителност, неподатлива към замазване на слабостите, но и несклонна да ги преувеличава и абсолютизира, а способна да ги вижда реалистично и да ги преодолява успешно, овладяла умението да разкрива и решава нерешените проблеми.

Да се доведе докрай преломът в дейността на Комсомола, да се издигне на ново равнище партийната и държавната работа по въпросите на младежта

В Тезисите за работата с младежта и Комсомола Централният комитет на Партията заедно с успехите посочи и редица слабости и нерешени проблеми в развитието на младежкия съюз, в работата на партийните и държавните органи с младежта.

Заложените в тях идеи и взетите на тяхна основа решения създадоха обективни условия да се преодолеят до голяма степен съществуващите недостатъци. Най-важното е, че **работата на Комсомола се обогати с нови възможности и дейности, като например прекрасното движение за научно и техническо творчество на младежта, издигна се ролята на Комсомола в цялата система на обществения живот.**

Действително комсомолската работа се обогати, но това стана главно в ширина, а не в дълбочина. В качествено отношение тя продължава да страда от съществени слабости и недостатъци. **Главната причина за това е, че Комсомолът все още не е успял в достатъчна степен да се превърне в истински и пълнокръвен изразител на потребностите и интересите на младежта, в средище за тяхното формиране и задоволяване, в средище, където се обсъждат и решават или предлагат за обсъждане и решаване най-важните, животрептящите проблеми и въпроси на младежта като цяло, на отделните слоеве и групи в нея, на всеки комсомолец и комсомолка, в организация, която най-активно работи за комунистическото възпитание и цялостното изграждане на младата социалистическа личност, ръководи и направлява участието на младежта в строителството на зрелия социализъм.**

Затова все още не е извършен прелом в отношението на комсомолеца към неговото дружество, затова дейността на много дружества и организации е всъщност дейност самоцелна, сама за себе си, която или не се докосва, или само се допира до вълненията, стремежите и трудностите на младежта и младата личност. Затова в много отношения комсомолската дейност си остава бледа и вяла, без достатъчно влияние сред младежта, нечленуваща в Комсомола, и дори сред част от членовете на ДКМС, със слаб обществен престиж. Все още много дружества и организации водят анемичен живот, а не са малко и комсомолските комитети, които са се превърнали в диспечерски пункто-

Digitized by Google

неговото съдържание, на умението на човека да се труди. Това важи и за промишлеността, и за селското стопанство, и за обслужването, и за науката, и за образованието.

— **От коренна промяна се нуждае постановката за качествата, които изисква трудовият процес.** Съвременното производство не е възможно без такива качества на труда като изпълнителност и точност, оперативност и деловитост, прецизност и творческа фантазия. Младежта сама се стреми към тях, тя в определена степен ги притежава. Нейните дела в труда показват това. **Задачата ни е да укрепваме тези качества, да създаваме условия за тяхното развитие и приложение.**

— **Необходимо е в процеса на реализацията на младежта да се намерят най-подходящите форми и механизми, за да се използва най-пълно нейната способност да реагира бързо на новото, да го усвоява и да твори.** И това е съвсем естествено, когато се стремим към нови равнища на производството, към прилагане на най-новите постижения на науката и техниката. В развитието на нашата икономика решаващ фактор става вече не скоростта, а ускорението в разгръщането на научно-техническия прогрес. Младежката активност намира широка изява на най-мащабните строежи на всяка петилетка — хидровъзли, заводи, комбинати. Нейното място сега обаче следва да се определя и по друг начин. **Главното средище на младежкото творчество трябва да стане челният фронт на науката и техниката, усвояването и внедряването на световните научно-технически и организационни постижения, укрепването на социалистическата организация на труда.**

Реализацията на младежта не е еднопосочна и еднозначна. Това е **сложен, противоречив процес. Трябва внимателно да се държи сметка за всички обективни и субективни пречки, за всички трудности, които неизбежно се изправят по неговия път.** Ще си послужа с някои примери.

— Развитият социализъм е немислим без разгръщането на научно-техническата революция. Но не забравяме ли, че сме длъжни да подготвим младежта за участие не в завършващата фаза на научно-техническата революция, а в редица нейни преходни степени? Ние имаме модерно промишлено производство, но имаме и примитивно производство, с много шум, с нечистотии, с тежък физически труд, с лоша организация. Длъжни сме да видим тези неща в цялата им дълбочина, да направим произтичащите от това социални, политически, организационни и идеологически изводи, да подготвим младежта за многопосочно реализиране в труда. И което е най-важното, да използваме нейното участие навсякъде, за да издигнем техническото, технологическото и организационното равнище на производството.

— В сегашния етап на нашето развитие определящо значение имат стимулите, наложени от труда като жизнена необходимост. В стремежа към по-високо възнаграждение няма нищо лошо. Заплащането според труда е обществено признание за усилията на човека, мерило за степента на приложението на неговите физически и интелектуални сили. Лошото е, че има немалко случаи, в които се нарушава основният принцип на заплащане при социализма — от всекиго според способностите, всекиму според труда.

Същевременно, без да подценяваме материалните стимули, ние следва сериозно да помислим за рязко издигане на значението на моралните стимули в труда и цялостното поведение на социалистическия човек, особено на подрастващите поколения. Младият човек трябва лично да е убеден, че от неговия труд, от неговото участие и неговия принос в обществения живот, а не от нещо друго, зависят неговото място, неговият престиж, перспективите за развитието му. **Необхо-**

Digitized by Google

димо е внимателно и същевременно решително да се премахнат всички пречки по пътя на реализацията на младежта, да се създават всички условия младите хора с присъщите на младостта романтизъм и жизнени сили пълноценно да се изявяват в благородно съревнование в съответствие с основните принципи на нашето социалистическо общежитие.

На второ място, необходимо е да се изгради нова организационна култура на младото поколение.

Дълбоко погрешно би било положенията, разработени от Националната партийна конференция, да се пренасят механически в Комсомола, сред младежта. **Сега повече отвсякога е необходимо творческо отношение към тези проблеми, да се разкрият специфичните задачи, форми и механизми, с които младежта и Комсомолът да участвуват във всенародната борба за висока социалистическа организация на труда.**

Какво имам предвид, когато говоря за необходимостта от изграждането на нова организационна култура на младото поколение?

— Имам предвид да се формира у всеки младеж, у всяка девойка **вътрешно чувство за организираност** като неразделна част от тяхната обща култура, което да се превърне в жизнена необходимост за тях.

— Имам предвид, че сме длъжни **да променим коренно отношението си към времето** — и обществено, и лично. По силата на редица исторически обстоятелства нашият народ не успя досега да развие всестранно едно от необходимите качества на съвременната трудова култура — **организацията на времето,** ефективното използване на всеки ден и час. Високата ефективност, към която се стремим, означава икономия на време. Както сочи Маркс, всяка икономия в крайна сметка е икономия на време.

— Имам предвид да се създаде у младежта **потребност от целесъобразно планиране** на личните усилия, от **умело обвързване** на ежедневието с далечните цели, от **концентриране** на усилията на решаващия участък, от проявяване на **висока дисциплина.** Въпросът е всеки да умее да организира собствените си мисли, усилия и действия така, че да не пилее напразно нито възможностите, които му дава нашето социалистическо общество, нито дарбите и способностите, с които го е дарила природата.

Възпитаване на деловитост и оперативност, възпитаване на организираност — ето с това следва да се наситят сега и движението за научно и техническо творчество на младежта, и младежките почини за усвояване на челния опит, и високоблагородното движение на наставничеството.

На трето място. Длъжни сме да си дадем сметка, че **въпросите за реализацията на младите хора в живота, за нарастващата роля и отговорност на Комсомола не могат да бъдат решени цялостно и последователно без образователната система.**

Животът показва, че и в тази област са необходими коренни промени.

Нашите завоевания в областта на образованието са безспорни. Създадохме социалистическа образователна система, в която бяха подготвени стотици хиляди висококвалифицирани кадри за народното стопанство и другите сфери на обществения живот. Но заедно с това имаме сериозни основания да смятаме, че системата на образованието изостава от изискванията на сегашния етап. Нещо повече. **През последните години несъответствието между достигнатата степен в развитието на икономиката, на обществените отношения и подготовката на младите хора за живота се задълбочава и изостря.**

Digitized by Google

Защо се получи така? Защото образователната система не може да се развива повече по стария, традиционен начин. По няколко причини:

— **променят се социално-икономическите функции на образованието** — заедно с науката, заедно с организацията на труда то се превръща в един от основните фактори на динамичния стопански и културен растеж;

— **променят се обществените изисквания към образованието** — то трябва да подготвя подрастващите поколения за труд и творчество в една постоянно изменяща се производствена, социална и културна действителност;

— **променят се целите на подготовката на хората чрез образованието** — усвояването на знания е подчинено на задачата да се развиват творческите способности, да се придобива професионалната подготовка;

— **променят се методите на обучението** — решаваща става задачата — образованието да осигурява не само знания, а информационна и професионална култура, която да позволява на личността да реагира своевременно на всички промени и изисквания в процеса на нейната активна трудова реализация.

Задачата сега е да се отиде докрай в осъществяването на основния замисъл на нашата образователна политика — **всеки млад човек да получава определени научни знания, обща култура и идейно-политически кръгозор, определени производствени и технически навици, готовност за ефективен общественополезен труд, способност за творчество.**

Тази постановка изисква:

— всеки млад човек да се развива като висококултурен, идейно и политически образован и възпитан гражданин и заедно с това да се подготвя професионално за определена сфера, в която да прилага своите знания;

— да се предпазваме от всякакъв примитивизъм при реализирането на тази цел, защото не можем да поставим друга цел на нашата образователна система освен идеала на социалистическото общество — многостранно развита личност.

Възприемането на този подход ще позволи да се решат въпросите, свързани с политехническото образование, **да се излезе от ограничената представа за политехнизма.** Политехнизмът не предполага реализацията на младите хора в производството да започва едва ли не още от детската градина или от началните класове. Ние не се отказваме от задачата за трудовата подготовка. Напротив. Тъкмо в името на тази задача сега трябва да усъвършенстуваме по-нататък образователната система, **да осигурим израстване на младежи със солидна общообразователна, идеологическа, културна и професионална подготовка.**

Във връзка с това следва да се промени **структурата на образователната система.**

Първо, подготовката на младото поколение трябва да се разглежда като **непрекъснат процес,** който започва още **от детската градина, от предучилищните заведения.**

Ние имаме огромни успехи в количествения обхват на децата. Но дали сме решили достатъчно добре въпроса за съдържанието на работата с тях? Пред детската градина продължава да стои задачата да развива у децата не само необходимите физически качества, но да им дава определени знания за околния живот и природата, да развива тяхната наблюдателност и любознателност, да ги подготвя за системен учебен труд.

Digitized by Google

Второ, целесъобразно е организираният процес на училищното обучение да започва от 6 години, като се обособи относително самостоятелен етап на подготовка, който да продължава 10 години. Времето от **6 до 16-годишна възраст, условно казано, е първият блок на новото политехническо училище.**

През този период следва да се полагат основите на многостранното развитие на децата и юношите. Всяка професионализация тук ще бъде преждевременна, ще отклонява учениците от непосредствената задача да се осигури развитисто на заложбите и качествата на младия човек. Учебната дейност и извънучилищните занятия трябва да гарантират широка образователна, идеологическа, политическа, културна, физическа и т. н. подготовка.

Трето, необходимо е да се обособи **втори блок** в учебния процес, където ще се **извършва професионалното ориентиране.** Учащите ще се насочват към **професии с широк политехнически профил,** който осигурява възможност за мобилност, за многопосочна квалификация. Разширяването на фундаменталната и общокултурната подготовка през този период ще се свързва както с овладяването на солидни знания в различните области на науката, със засилването на политехническото, нравственото и естетическото възпитание, така и с участието на учащите се в сферата на материалното производство, на обслужването, на научно-техническото творчество и т. н.

Четвърто, подготовката на учащите се ще завършва в **следващия, трети блок.** Там в зависимост от характера на съответната дейност ще се осъществява непосредствена трудова реализация в производството, в заводите, в аграрно-промишлените комплекси, в обслужващата сфера и т. н. Главното тук е вече **конкретната специализация,** формирането на учащия се като специалист в дадена област.

Организирано по този начин, образованието ще позволява на младия човек с встъпването му на трудовото поприще да бъде в състояние да извършва квалифицирано своята работа.

Аналогична постановка следва да се даде и за **висшето образование,** където проблемът на реализацията е не по-малко важен и актуален. И тук очевидно може да намери място предложеният подход.

— **Първият блок** да осигурява **фундаментална общотеоретична подготовка.** Известно е, че тази задача сега не се решава задоволително.

— **Вторият блок** да насочва бъдещия специалист **към професия с широк профил,** с възможност за мобилност, за многопосочно реализиране. За това е необходимо да се внесат сериозни изменения в номенклатурата на специалистите у нас.

— **Третият блок** да осигурява **специализация** в самото производство или в науката, да формира младия висшист като специалист в съответната област.

— Заедно със структурните промени следва да се внесат дълбоки изменения в **съдържанието и организацията на учебния процес.** Центърът на тежестта в него трябва да се прехвърли от **запаметяването** на знанията към формирането на **самостоятелно, критично творческо мислене.** Сега е моментът да освободим учебния процес от информационния баласт, да престанем да поднасяме знания, които остаряват или изчезват от съзнанието, преди младият човек да е завършил своето образование.

— Време е да се разбере, че учебният процес на средношколника и на студента, неговата организация и неговите резултати са една исторически наложила се разновидност на обществения труд. Трудът и

Digitized by Google

обучението не могат да се противопоставят. Младият човек се труди, когато се учи, и се учи, когато се труди.

На четвърто място, по новому следва да се постави въпросът за професионалното ориентиране на младежта като изключително важен момент в нейната реализация.

Времето, в което живеем, ни поднася нова динамика в развитието на професиите. Тезисите на Националната партийна конференция изтъкнаха необходимостта не от овладяването на една, а от съвместяването на няколко професии. Но всичко в тази област все още се свежда до даване на съвети, липсва сериозна научна основа и обоснована програма.

Нова постановка е необходима преди всичко по въпроса за критериите при професионалното ориентиране. Сега се държи сметка предимно за нагласата и желанията на отделната личност. Това, разбира се, е важно. Не бива обаче да се забравя, **че изборът на професия е единство на индивидуални и обществени интереси** и стремежът на младите хора да овладеят определена професия трябва да се обвързва с обективните потребности на самото общество.

Или да вземем друг един важен въпрос на реализацията. Сега научната литература и пропагандата у нас, а и практиката, действуващите принципи за издигане на кадрите изтъкват постоянно така наречената вертикална професионална и длъжностна мобилност като единствен критерий на пълноценното реализиране и социално развитие на личността. А нима човек не може да има морално удовлетворение, чувство за пълноценност, социален престиж и тогава, когато се труди на едно и също място, а не се изкачва по йерархичната служебна стълбица? Необходимо е обаче да изменим и постановката на тоя въпрос. и общественото мнение, да осигурим действени морални и материални стимули за такова социално развитие.

Изборът на професия е избор на социална позиция, на жизнено поприще, на социална среда за всестранна реализация. Нужни са съответни механизми, за да се решава той съобразно със сегашните и бъдещите потребности на личността и обществото.

Можем ли да сведем многостранната реализация на младежта само до обучението, само до избора на професия и професионалната подготовка? В никакъв случай! Тя пряко зависи и от формите, начините и средствата, чрез които младежта се включва и участвува непосредствено в активния обществен живот.

Всичко това ни задължава да **премахнем в тази област всички пречки — и обективни, и субективни, да създадем ефективна социална система за стимулиране и утвърждаване на младежкото участие в** обществения труд. Необходимо е да се вземат под внимание всички аспекти на този процес — планирането на работните места, процедурата при постъпването на работа; перспективите, които се откриват пред младия човек в труда, материалната подкрепа, която той получава, когато започва своя трудов път, когато създава семейство, трудовите и жизнените условия, които се предлагат на младите специалисти, въпросите за пътищата и формите на реализация на различните социални и професионални слоеве на младежта, на девойките и на младежите. Никой няма да ни прости, ако с лека ръка поради грешки и недоглеждания пропилеем това, което сме създали с толкова усилия и труд, ако не осигурим пълен простор за изява на знанията и на уменията, на качествата на младите поколения.

Тук е неотложна следователно намесата на всички заинтересовани обществени и държавни органи, нужна е подкрепата на стопанските ръководители, необходима е активната позиция на Комсомола, за

Digitized by Google

да решим комплексно, цялостно проблемите на реализацията — и като подготовка, и като участие на младите хора в обществения труд.

Да решим въпросите на реализацията, да ги поставим на нова обществена основа — това означава да открием широк простор за разгръщане на **младежкото социално творчество.** Участието на младежта в социалистическото строителство никога не е било чисто икономическо, то винаги е имало по-широк обществен характер, водело е до съществени социални резултати. Нека си спомним първите младежки бригади, младите хора, които прокарваха Ханибоаз, изграждаха нов тип обществени отношения. Със своите кирки и лопати те вършеха пионерна работа в създаването на социалистическото отношение към труда, на социалистическо отношение към човека. **Следователно работата с младежта не може да се подчинява единствено на икономически съображения, към нея не може да се подхожда технократически. Дълбокият смисъл на реализацията на младежта е изграждането на младата личност в труда като пълноценен труженик на социализма, като носител на нов тип обществени отношения.**

За някои проблеми на утвърждаването и усъвършенстването на социалистическия начин на живот сред младежта

С удовлетворение искам да отбележа, че социалистическият начин на живот пусна дълбоки корени сред нашата младеж, която от своя страна активно участвува в неговото по-нататъшно развитие и усъвършенстване и намира в това простор за изява и социално творчество. Като констатирам това, съвсем накратко искам да насоча вниманието ви към някои назрели проблеми.

Първо. За материалните условия за живот на младежта.

На Единадесетия конгрес на Партията остро беше поставен въпросът **за младежките домове и клубове, за спортната база,** изобщо — за възможностите на младите хора да се събират, да общуват, да се веселят, да спортуват. Нещо се направи в това отношение, но скоро ще станат три години оттогава, а не ми е известно някой да е направил равносметка — какво е постигнато, какво не е, защо не е.

Ставаше дума например някои заводски и учрежденски столове вечерно време да се предоставят на младежта. Струва ми се, че няма град, квартал, селище, където помещения на столове, а още по-малко ресторанти да са използвани поне веднъж с подобна цел. Ще кажете: не ги дават на младежите, другарю Живков! Сигурно е така. Но кажете ми: има ли случай, когато комсомолско дружество е искало, отказано му, въпросът е поставен в партийния комитет? Окръжните комитети на ДКМС обръщали ли са се към окръжните комитети на Партията, ЦК на Комсомола искал ли е подкрепа от ЦК на Партията?

Изграждането на младежки домове и клубове е свързано с планирането, със заделяне на средства, материали, със строителни организации. Тук ние трябва да се съобразяваме с възможностите на страната. Никой не може да надскочи боя си. Въпреки трудностите обаче онова, което след XI конгрес е направено за отдиха и развлеченията на младежите, е направено именно по тази линия. Какво излиза? Излиза, че ни е по-лесно да решаваме трудните, отколкото лесните проблеми.

Digitized by Google

Излиза, че младежите и ръководствата на Комсомола не проявяват настойчивост и твърдост, и то след като Единадесетият конгрес на Партията им е дал зелена улица!

Сега трябва да се организира истински поход за решаване на проблемите на пълноценното използване на увеличеното **свободно време.** Мисля, че е реално да се постави задачата да се създадат младежки клубове и да се осигурят спортни бази за масово ползване във всички селищни микрорайони.

В тази връзка искам да засегна и проблема **за жилищата за младите семейства.** Вие разбирате, че този проблем е част от общия жилищен проблем. Едва ли има слепец, който да не вижда какво е построено у нас след 9 септември, след Априлския пленум и особено през последните десетина години. Цяла България е нова. Именно нова, а не обновена, защото почти нямаше какво да се обновява, а трябваше да се срива и да се започва от изкопите и основите. Проблемът се утежняваше и от миграционните процеси, предизвикани от бурното развитие на индустрията и насищането на селското стопанство с техника. Вижте как пораснаха нашите градове — два, три, пет пъти! Ако преустройството на икономиката у нас беше се извършило по капиталистически път, сега някогашните градски центрове щяха да бъдат обкръжени от бордеи, бараки, бидонвили. Социалистическият строй решаваше жилищния въпрос в интерес на трудовите хора и ако у нас някъде има лоши сгради, това са постройки във все още неразчистените за нов строеж стари градски райони.

Защо казвам всичко това. За да призова към търпение тези, които нямат отделни жилища, младите семейства? Не, разбира се. Вие знаете, че има решения за предоставяне с предимство жилища на младите семейства. За съжаление поради различни причини те не се изпълняват. Комитетът за държавен и народен контрол трябва да провери къде и защо не се изпълняват и да вземе нужните мерки.

Но очевидно, другари, изходът от жилищната криза е в разширяването на жилищното строителство в общодържавен мащаб... Задачата не е лека, но ние сме се нагърбили с нея и я решаваме. Що се отнася специално до жилищата за младите семейства, може би Комсомолът, младежите следва да помогнат на народните съвети, на строителните организации. Как? Преди всичко с доброволен младежки труд. Изграждането на жилища за млади семейства от самата младеж — това е не само принос в решаването на жилищния проблем, това е ярка проява на другарска взаимопомощ, здрава спойка за всеки младежки колектив. Аз бих предложил на ЦК на ДКМС да се занимае с този въпрос, да се посъветва със съответните компетентни органи, да го постави на по-широко обсъждане и — след като проучи възможностите по места — да приеме една конкретна програма, програма реална, осигурена със средства и материали, съгласувана с народните съвети. Убеден съм, че младежта ще подкрепи една такава инициатива. Още повече, ако това не е кампанийна задача, не е еднократен акт, а действителна програма, разчитана за години напред. И ако при решаването на жилищния въпрос на утрешните млади семейства се държи сметка за тяхното участие.

Второ. За състоянието и развитието на социалистическото семейство.

Голямата роля, която българското семейство винаги е играло в оформянето на облика на младия човек, ни задължава да обърнем сериозно внимание на някои негативни явления, които се наблюдават през последните години.

Преди 9 септември 1944 г. семейството у нас беше и основна производствена единица, грижата за неговото съществуване беше гри-

Digitized by Google

жа на всички негови членове. Възпитанието на децата в трудова дейност се осъществяваше съвсем естествено в средата на самото семейство. В хода на социалистическото преустройство настъпиха съществени изменения в обществената роля на семейството. Сега ударението вече не пада върху извършването на съвместна икономическа дейност, а върху формирането на духовния и нравствен облик на младия човек.

Трябва да подчертаем, че съвременното българско социалистическо семейство в основни линии е на равнището на своите отговорности пред младото поколение. Същевременно ние не можем да не видим, че дълбоката родителска любов и грижа за децата в съвременните условия нерядко се превръща в отрицателен фактор за тяхното възпитание.

Съвременното българско семейство не се нуждае от детския труд, за да съществува. От труд обаче се нуждае всеки човек и той трябва да се възпитава в обич към труда и да си създава трудови навици от най-ранни години.

Днес родителите не мислят с тревога за хляба и дрешката на детето, за образованието му, за лекари и лекарства и т. н. Освободени от тези грижи, помнейки още своите тежки детски години, много бащи и майки се стремят да спестят каквито и да било усилия на децата си, угаждат на всичките им желания и капризи, сами създават у тях нездрави потребности и им внушават болни амбиции. Не е рядко и обратното явление: амбициозните родители опекунствуват над децата си, пречат им да израстват като личности, годни самостоятелно да преценяват и да вземат решения. Някои „съвременни" разбирания превръщат образованието от средство за развитие в крайна, а не в изходна точка на обществената изява на младия човек. И което е още по-неприемливо — гледат на образованието като на средство да се избегне трудът или поне да не се работи във фабриките и на полето.

Тук искам да засегна и въпроса за подготовката за брачен живот, която младите хора следва да получават. Тревожно нараства броят на разводите. Данните показват, че 25 на сто от сключените бракове се разпадат още през първата година. За какво говори това — за недопустимо лекомислие или за твърде голямо разминаване между очакванията и действителността? Навярно и за едното, и за другото. И в двата случая има над какво да се замислим. Въпросите на сексуалната култура, на сексуалното възпитание на младите поколения продължават да стоят почти инкриминирани пред обществеността. Невежеството в тази област често подлага на излишен риск физическото и моралното здраве на младежите. Очевидно налага се да се създаде цялостна система за сексуално и семейно брачно възпитание на подрастващите поколения.

Трето. За някои възлови въпроси на формирането на младата социалистическа личност.

Нарастването на материалното богатство на нашето общество създава реални условия за хармонично развитие на личността. Но това не става от само себе си. На основата на материалната осигуреност нежелателни явления могат да се появят и в социалистическото общество. Не е лошо например, че младият човек се стреми да притежава магнетофон, цветен телевизор, лека кола. Лошото е, когато притежаването на вещите се превръща в самоцел, в основание за високо самочувствие, в смисъл на живота. Лошо е консумативното, потребителското отношение към света, свеждането на интересите и потребностите до трупането на материални ценности. Това обеднява и осакатява младия човек.

Digitized by Google

Растящите материални възможности поставят на изпитание младата личност в още едно отношение. Става дума за безвкусицата, която често намира място в живота на част от младежта. Главната вина тук не е у младежта, а у нашето общество, което, от една страна, все още допуска производство на стоки и предмети за масова употреба под равнището на елементарните естетически изисквания, и от друга страна, не извършва необходимата работа за възпитаване на висок естетически вкус у младежта.

Подобно явление се наблюдава и в областта на музиката. Немалко младежи слушат чужди радиостанции заради музикалните им предавания. Да оставим настрана въпроса за идейно-политическото и морално влияние, което тези радиостанции оказват покрай музиката. Да вземем „чисто" естетическата страна на въпроса. Очевидно младежите слушат тези станции, защото музиката им харесва, а не могат да я чуят в предаванията на Българското радио. Какво означава това? Това може да означава, че Българското радио не задоволява достатъчно нуждите на младежта от хубава съвременна музика и следва да си направи съответния извод. Но това може да означава и друго: то може да означава, че част от младежта е под влиянието на упадъчни буржоазни моди в музиката и в такъв случай от нашето радио не може да се иска да задоволява подобни вкусове и „потребности", защото ще влезе в разрез както с интересите и потребностите на мнозинството от младежта, така и със своите възпитателни функции и задачи.

Случвало ни се е да питаме съответни отговорни другари, защо например пускат пошли, внесени отвън или произведени у нас естрадни песни по Радиото и Телевизията или защо произвеждат антиестетически „украшения" и в отговор да чуваме: младежта ги иска, младежта ги търси! Коя младеж, моля ви се? Получили десет-двайсет-сто писма с искания и вече обобщават: това е волята на българската младеж! Такива „оправдания" за производството на естетически и духовен брак повече не бива да се приемат. Съответните отговорни другари трябва да отговарят за идейното и естетическото качество на производството и особено когато това производство, продуктът на тяхната материална и духовна дейност, е предназначена за младежта!

Естетическото възпитание на младото поколение има огромно значение за изграждането на пълноценна млада личност. Общуването с голямото изкуство трябва да стане вътрешна потребност на всеки младеж, характерна черта на социалистическия млад човек. Комсомолът, творческите съюзи, органите и звената на културата следва най-пълно да използват естественото влечение на младостта към красотата и да го превърнат в съюз за цял живот.

Четвърто. За откровен диалог с младежта.

Нашето подрастващо поколение притежава черти, които понякога и за някого може да не са много „удобни", но за нашето развитие, за бъдещето на страната имат изключително значение: остър усет за моралната страна на човешките взаимоотношения, респект към нравствените стойности, повишена нетърпимост към обществените недъзи, към „малката правда", към всичко, което загрозява нашия обществен живот. Особено искам да наблегна на чувствителността на младежта към случаите на несъответствие между идеология и социална практика.

Тези качества не винаги се проявяват в съответната форма, често пъти те са придружени от резки изблици и преспилени обобщения. Това обаче не бива да ни пречи да виждаме главното. А главното е, че това е наша младеж, възпитана от нас в честност и откровеност, в непримиримост към отклоненията от комунистическите идеали. За

Digitized by Google

това ние трябва да се стремим към откровен диалог с младежта навсякъде и по всички въпроси, да създаваме условия за пълноценна и действена намеса на младото поколение в решаването на големите и малките проблеми на нашето обществено развитие, за да атакуваме остарялото и мъртвото, да се преборим с бюрократизма и формализма, с бездушието и безотговорността.

Откровеният диалог е нужен за правилното възпитание на младежта. Само така тя ще израсне чужда на фалша и идеализацията на сложната ни социална действителност, неподатлива към замазване на слабостите, но и несклонна да ги преувеличава и абсолютизира, а способна да ги вижда реалистично и да ги преодолява успешно, овладяла уменето да разкрива и решава нерешените проблеми.

Да се доведе докрай преломът в дейността на Комсомола, да се издигне на ново равнище партийната и държавната работа по въпросите на младежта

В Тезисите за работата с младежта и Комсомола Централният комитет на Партията заедно с успехите посочи и редица слабости и нерешени проблеми в развитието на младежкия съюз, в работата на партийните и държавните органи с младежта.

Заложените в тях идеи и взетите на тяхна основа решения създадоха обективни условия да се преодолеят до голяма степен съществуващите недостатъци. Най-важното е, че **работата на Комсомола се обогати с нови възможности и дейности, като например прекрасното движение за научно и техническо творчество на младежта, издигна се ролята на Комсомола в цялата система на обществения живот.**

Действително комсомолската работа се обогати, но това стана главно в ширина, а не в дълбочина. В качествено отношение тя продължава да страда от съществени слабости и недостатъци. **Главната причина за това е, че Комсомолът все още не е успял в достатъчна степен да се превърне в истински и пълнокръвен изразител на потребностите и интересите на младежта, в средище за тяхното формиране и задоволяване, в средище, където се обсъждат и решават или предлагат за обсъждане и решаване най-важните, животрептящите проблеми и въпроси на младежта като цяло, на отделните слоеве и групи в нея, на всеки комсомолец и комсомолка, в организация, която най-активно работи за комунистическото възпитание и цялостното изграждане на младата социалистическа личност, ръководи и направлява участието на младежта в строителството на зрелия социализъм.**

Затова все още не е извършен прелом в отношението на комсомолеца към неговото дружество, затова дейността на много дружества и организации е всъщност дейност самоцелна, сама за себе си, която или не се докосва, или само се допира до вълненията, стремежите и трудностите на младежта и младата личност. Затова в много отношения комсомолската дейност си остава бледа и вяла, без достатъчно влияние сред младежта, нечленуваща в Комсомола, и дори сред част от членовете на ДКМС, със слаб обществен престиж. Все още много дружества и организации водят анемичен живот, а не са малко и комсомолските комитети, които са се превърнали в диспечерски пункто-

Digitized by Google

ве за актива, откъснали са се от самия младежки живот. Недостатъчна и повърхностна е комсомолската дейност в подготовката на младежта за труда и живота, в усвояването на марксистко-ленинската идеология, в борбата с отрицателните прояви и явления сред младежта и т. н.

Тези недостатъци се превръщат в назрели проблеми, чието решение не търпи отлагане. **Нужно е да се доведе докрай преустройството на комсомолската дейност, да се издигне на ново равнище партийната и държавната работа с младежта.**

Какви въпроси имам предвид и кои са насоките за тяхното разрешаване?

1. Нашето общество има свои планове, форми и средства за професионална и социална подготовка на младите поколения, за тяхното включване в обществената практика. Какво липсва? Липсва **обединяващото звено,** чрез което да се свържат в едно цяло задачите, отговорностите, усилията на всички ведомства, органи и организации, които работят с младежта.

Като се има предвид характерът на работата с младежта, може би ще бъде целесъобразно да се създаде **партийно-държавна комисия** начело със секретар на Централния комитет на Партията, в която да бъдат представени всички органи и организации, които работят с младежта. Комисията следва да осигурява съгласуваност и координация при решаването на въпросите на младежта. В нейната работа основна роля трябва да играе Комсомолът.

В светлината на изискванията на XI конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция, на потребностите, които произлизат от стратегическия курс на Партията за висока ефективност и качество, необходимо е да се разработи цялостна програма за **основните цели, задачи и направления на работата с младите хора в отраслите на материалното производство и целия обществен живот.** В нея следва да се предвиждат нужните средства и ресурси, да се разпределят отговорностите и формите за съгласуваността и координацията на дейността на различните органи и организации.

Тази програма следва да се изгражда в съответствие с **новите изисквания** на Партията за планирането, да **бъде неразделна част от годишните и петгодишните планове.** Тя трябва да се формира едновременно върху научнообосновани прогнози за развитието на народностопанския комплекс и неговите подразделения и върху инициативата на трудовите колективи, на органите по места, на комсомолските организации и дружества, на самите младежи.

В целия процес на създаването, прилагането и изпълнението на тази програма **Комсомолът трябва да бъде генералният пълномощник едновременно на Партията и на младежта, пълномощник, който има право да влияе активно върху нейното съдържание, да се грижи за нейното актуализиране, да упражнява обществен контрол за изпълнението ѝ, сам да изпълнява една съществена част от предвидените задачи.**

Правилно е тази програма да получи **правен регламент.** Назрял е моментът да се подготви и приеме **Закон за младежта,** който да отрази постигнатите завоевания на нашата младеж, на партийната и държавната политика към младежта, да очертае възможностите, перспективите и отговорностите на младото поколение, на различните фактори във формирането и изпълнението на цялостната програма за работата с младежта. Мисля, че именно тук Комсомолът трябва найпълно да се възползва от предоставеното му конституционно право на законодателна инициатива, като организира широки проучвания и дискусии сред цялата младеж и обществеността, обобщи нашия и чуждестранен опит и внесе в Народното събрание съответен проект.

Digitized by Google

2. Разминаването, диспропорцията между дневния ред и живота на младежта и дневния ред в дейността на комсомолските дружества и организации е проблем, който изисква неотложно решаване. Какво се наблюдава в практиката на Комсомола?

— Проявява се неумение големите задачи и проблеми, които решават Партията, народът, да се изяснят, да се конкретизират творчески към спецификата на младото поколение, да се свържат с неговите особености и **да се поставят като реални, живи проблеми на самата младеж, на нейното собствено развитие.** Механичното им пренасяне под лозунга „Това се отнася и за младежта" не позволява да се открият реалните направления, форми и средства за участието на младежта в процеса на тяхното решаване. Затова комсомолските решения и мероприятия често звучат като нещо много общо, външно за младата личност, като нещо, което не я засяга живо, а има организации и дружества, до които те въобще не достигат.

— Не е рядко явление тези проблеми да се поставят плахо, без смелост и размах, без остротата, с която съществуват в живота. Често пъти такива въпроси се поставят и разискват със загладени и заоблени изрази, създава се илюзорната психика, че поради голямата грижа на обществото за младежта пред нея няма сериозни проблеми, няма трудни задачи, че от нея не се изискват сериозни и постоянни усилия, мобилизация на личността. **Не може да се възбуди поривът, благородната амбиция, да запламти умът и сърцето, ако задачите пред младежта нямат своя реален голям мащаб, ако не е ясно, че става дума за решаването на крупни проблеми, за новаторство в нашата история, което изисква от младия човек концентрация на цялата му сила и мощ, че става дума за големи дела, които ще бъдат увенчани с признанието и уважението на народа и Партията.**

— В живота на самата младеж възникват проблеми, противоречия, трудности, които недостатъчно се обсъждат в Комсомола, по тях не се вземат конкретни решения, не се поставят активно и настоятелно за решаване от партийните и държавните органи и организации.

Какво би следвало да се промени?

На първо място, да се усъвършенствува решително самият подход при формирането на дневния ред на комсомолската работа. В него трябва да навлязат, да доминират реалните проблеми и въпроси на младата личност и младежкия колектив, да се обсъжда и решава най-злободневното, най-важното, днешният и утрешният ден на младежта. Всяко комсомолско ръководство трябва непрекъснато да си задава въпроса „Кое е най-важното в живота на младежта, кое най-силно я вълнува?", да му дава верен и точен отговор и едва тогава да планира и организира своята дейност.

На второ място, да се подобри самият стил, в който се обсъждат и решават въпросите на младежта и комсомолските организации и дружества. При постановката на въпросите — откровеност, прямота, ясната и реален мащаб; при решаването — деловитост и конкретност, точно определяне какво ще се направи, кой ще го направи, кога ще го направи; при изпълнението — упорита работа и борба, мобилизация на силите, постоянно търсене на помощта на партийните органи и организации, довеждане на работата докрай.

На трето място, да се издигне ролята на политическия подход в цялата комсомолска работа. Комсомолът няма други интереси освен интересите на младежта, Комсомолът работи и твори за младежта, за нейното комунистическо възпитание, за достойната ѝ реализация в живота на обществото. Това трябва да осъзнае и почувствува в цялата му дълбочина младежта, всеки младеж и девойка. Затова е нужно центърът на комсомолската дейност да бъде постоянната идейно-политическа и организаторска работа сред младежите в тяхното ежедневие

Digitized by Google

и общуване, подкрепата на младежките инициативи и дейности, непримиримата реакция на негативните явления и прояви. **Научен, ефективен, политически подход към младежта е онзи, който държи сметка за развитието на всеки младеж, на всяка девойка, за динамиката и мобилността на техните потребности и интереси, който прави личните проблеми грижа на Комсомола и Партията, а проблемите, които решават Партията и Комсомолът, цялата страна — личен въпрос на всеки млад човек.**

3. За несъответствието между правата и задълженията, за демокрацията и дисциплината в Комсомола. На Единадесетия конгрес Партията постави с голяма острота въпроса за правата и задълженията на социалистическия гражданин. Това се диктува от самото развитие на обществото, от разгръщането на социалистическата демокрация и от повишаването на отговорностите на субективния фактор. Този въпрос следва да се разгледа още един път и в Комсомола. Линията за разширяване на правата на Комсомола и комсомолеца е правилна линия, тя ще се развива и обогатява в цялостния живот на младежкия съюз. В съответствие с тенденциите в развитието на обществото нужно е да се даде нов тласък на разширяването на вътрешносъюзната демокрация.

Главното тук е да се преодолее, да се изкорени формализмът при отчетно-изборните кампании в Комсомола. В много дружества и организации не се прави честен, откровен отчет за извършеното, изборите на новите ръководства стават в атмосфера на незаинтересованост от страна на много младежи. За съжаление неуместните действия на много комсомолски ръководства, а и на някои партийни и административни ръководители създават в някои дружества впечатлението, че всичко е решено предварително, че нищо не зависи от самите членове на Комсомола. В същото време много комсомолци грубо и предизвикателно погазват своите задължения и отговорности пред Комсомола.

Значително по-добре следва да се решат няколко въпроса.

На първо място, да се развива и задълбочава демократизмът в комсомолската организация на всички равнища, свободно да се издигат и обсъждат кандидатурите за комсомолските ръководства. **Партията има само едно изискване: да се избират в комсомолските ръководства най-способните, най-изявените в труда и ученето, в обществената дейност.** Който не е разбрал, че изборите в Комсомола не се провеждат „отгоре надолу", а „отдолу нагоре", че ДКМС е организация на самата младеж, за него няма място в работата с младежта.

На второ място, да се издигне на висота дисциплината в Комсомола, да се създаде **атмосфера на взискателност и самовзискателност, на постоянен контрол и самоконтрол.**

На трето място, решително да се подобри кадровата политика. Време е да се ликвидира с погрешната представа, че за да бъдеш избран на ръководна длъжност в Комсомола, е достатъчно да си добър организатор, че не е задължително да си от най-силните в труда и ученето. Такава представа отваря канал за издигане в Комсомола на неподходящи и посредствени хора, а оттук до кариеризма крачката е само една.

В изборната листа — най-добрите в труда и ученето, с висока идейно-политическа подготовка — това трябва да бъде непоколебим закон в комсомолската демокрация. Необходимо е да се намерят форми и начини за повишаване на относителния дял на специалистите в щатния апарат на Комсомола, да се привлекат на работа най-изтъкнатите представители на младежта, първите имена на работническата и селската младеж, най-уважаваните фигури на младата научна и творческа интелигенция, защото те са хората, които и с примера си,

Digitized by Google

и с опита си, и с компетентността си могат най-добре и най-естествено да водят младежта.

На четвърто място, да се извърши коренна промяна в използването на научните методи в работата на Комсомола, в научното обслужване на работата с младежта. Засега не личи, че в дейността на комсомолските ръководители има действителен стремеж и умение да се прилагат съвременните научни методи и постижения, не личи научната база от данни, факти, информации, концепции, теоретически и приложни изследвания, върху които да се градят обосновани решения.

— Необходима е системна научноизследователска работа за изучаване на социално-демографската характеристика на младежта, на младежкото обществено мнение, на проблемите, свързани с подготовката и реализацията на младото поколение, с комсомолския организационен живот, с технологията на комсомолското ръководство.

— Да се даде широк път на научната литература, която изследва младежките проблеми, въпросите на работата с младежта. Целесъобразно ще бъде издателство „Народна младеж" да създаде специална поредица за тази цел.

— Време е темата за младежта да влезе в плановете на научноизследователските институти на БАН, на висшите учебни заведения като задача с голямо научно и обществено-практическо значение.

— Следва да се реши и въпросът за създаване на базата на сегашния младежки център на Институт за научни изследвания на младежта със задача да изучава процесите и проблемите на развитието на младото поколение, да разработва прогнози и концепции, да прави предложения за внедряване на научните методи в работата на Комсомола и т. н.

4. За по-висока ефективност на идеологическата работа на Комсомола. Партията и народът имат всички основания да се гордеят с идейно-политическия облик на нашата младеж. Голям дял за това завоевание има и идеологическата дейност на Комсомола. Но и в тази област новата обстановка, новите изисквания си казват думата, а и слабостите и недостатъците, посочени в Тезисите, не са окончателно преодолени.

Мисля, че за по-нататъшното развитие на идеологическата работа, за повишаването на нейната резултатност ще бъде полезно, ако усилията се насочат в няколко направления.

На първо място, в работата си сред младежта Комсомолът трябва по-пълно да се съобразява с положението, че формирането на социалистическото съзнание не е еднократен акт, а сложен, противоречив процес. Както във всички други области, така и в сферата на съзнанието развитото социалистическо общество е етап, когато социализмът достига най-висока степен на зрелост, когато той разкрива най-пълно своите възможности, своите предимства като първа фаза на комунистическата обществена формация. Във връзка с това **непосредствена задача на идеологическата работа е формирането на социалистическа съзнателност с висока степен на зрелост, съдържаща неизбежно и черти, присъщи на бъдещата комунистическа личност.** От само себе си се разбира, че тук са еднакво недопустими както изоставането, така и преждевременното поставяне на проблеми, които се отнасят към втората фаза на новото общество, към комунизма.

Главното е и занапред идеологическата работа сред младежта да се осъществява в тясна връзка и единство с решаването на практическите задачи на социалистическото строителство на сегашния етап. В нашите условия укрепването и разширяването на социалистическата съзнателност не са и не могат да бъдат дело само на пропагандистката работа. **Колкото по-умело съумеем да превърнем ежедневната тру-**

Digitized by Google

дова дейност и изпълнението на отделните задачи във фактор за формиране и възпитание на новия човек, за развитие и укрепване на характерните черти на социалистическата личност, толкова по-добре ще отговорим на необходимостта от неразделно единство между икономика и идеология, идеология и икономика.

Нашата партия отдавна разработи постановката за определящата роля на обществената среда във възпитателната работа. Сега ние трябва да отидем в дълбочина при осъществяването на тази постановка. Решаващото в случая е да се моделират и внедрят в живота ефективни механизми и функциониране на трудовите колективи, на всички звена и клетки на многостранния обществен организъм, които да водят до развитието на социалистическата съзнателност.

Особено важно, непреходно значение има работата за **класово-партийното, патриотичното и интернационалистическото възпитание на младото поколение.** Една от драгоценните традиции на нашата партия е постоянното внимание и грижи за правилното решаване на този проблем на всички етапи от развитието на социалистическото общество.

Ние говорим с основание, че нашият патриотизъм е социалистически патриотизъм, а това е патриотизъм, който съдържа огромен, с нищо неоценим заряд за цялостно идеологическо въздействие върху младите хора. Задачата е последователно да се довеждат до съзнанието на младежите и девойките несравнимите предимства на реалния социализъм, да се разгарят още повече любовта към социалистическата родина, гордостта от завоеванията, които народът постигна, от Партията ръководителка.

През последните години, както е известно, в съзнанието на народа, на младежта възникнаха и се развиха съществени изменения, които трябва да се изучават, всестранно да се подкрепят и да се усъвършенстват. Във връзка с това и в работата с младежта следва да се съобразяваме с разкритата от Единадесетия партиен конгрес важна закономерност — постепенното взаимопроникване и сращване на социалистическия патриотизъм и социалистическия интернационализъм, процес, който най-ярко се проявява в отношението към Съюза на съветските социалистически републики, в нашата свещена българо-съветска дружба, в братската дружба между БКП и КПСС, между ДКМС и ВЛКСМ. Целта е да се формира у всички младежи и девойки високоразвито класово-партийно, патриотично и интернационалистическо съзнание като една от най-характерните черти на социалистическата личност. В този дух следва и занапред да се възпитава нашата младеж, дълбоко и всестранно да се отчитат качествено новите явления в развитието на световния социализъм, на международното комунистическо и работническо движение, на борбата за мир и социален напредък.

На второ място, съсредоточие да бъде многостранното възпитание и развитие на личността на младия човек. Засега тази работа се върши някак си поотделно: възпитава се младият човек да бъде добър работник или специалист, отделно от това да бъде голям спортист, отделно от това да има високо политическо съзнание. Такава е и самата структура на организационните форми и средства в идеологическата дейност, на различните инициативи. Налице е, така да се каже, отраслова ограниченост.

Сега оста на цялата възпитателна работа сред младежта може да бъде изразена с класическия девиз „Здрав дух в здраво тяло". Време е да се обмислят и предложат на младежта инициативи, програми, в които едновременно е заложена задачата за трудовото, интелектуалното и физическото възпитание. На тази база да се реорганизира и цялата система на идеологическата работа на Комсомола, на

Digitized by Google

всички идеологически органи и институти, на цялата общественост по отношение на младежта.

На трето място, да се разработят и внедрят в практиката **принципите на изпреварващото възпитание.** Младежта се готви предимно за бъдещето. В нея има отреди, които ще навлязат в живота след 5, а и след 10 години. Въпросът е — в каква степен нашата възпитателна работа е съобразена с условията след 5—10 години, при които ще се развива тази младеж, вземат ли се те достатъчно предвид в процеса на нейната подготовка? Да се каже, че в тази област не се прави нищо, няма да е вярно. Но че Комсомолът, образователната система нямат разработени и обосновани виждания — това също е вярно. Несъмнено става дума за важна научна и обществено-практическа задача, с която следва да се заемем час по-скоро.

На четвърто място, от сериозно усъвършенстване се нуждае **политическата просвета в Комсомола,** работата за политическата информираност на младежта. Не е тайна, че в тази сфера има много формализъм, че на много места не се работи системно и задълбочено. На сегашния етап Комсомолът трябва да разполага с такава система на политическа просвета, която не дублира, а допълва, обогатява и задълбочава политическите и идеологическите знания, които младежта придобива в учебните заведения. В съответствие с интересите и образователната подготовка на младежите това може да се осъществява чрез подходящи **проблемно-тематични цикли,** при провеждането на които да бъдат широко застъпени обсъждането, дискусията, спорът, сблъсъкът на мненията.

Нужно е **да се издигне и ролята на Комсомола като източник на нова политическа и идеологическа информация.** Сега има едно недопустимо раздвоение: младежите обсъждат събитията в своите приятелски кръгове и групи, а на комсомолските събрания и други мероприятия за тях или не става дума, или ако става, младежите често си мълчат. А именно тук е мястото за коментар и анализ на събитията, за разпалени спорове, за компетентната оценка на комсомолските активисти.

Би следвало Комсомолът да се погрижи за сериозно издигане на престижа на **младежкия печат** сред младите хора. Сегашното му състояние не удовлетворява най-образованата, най-будната част от младежта. В младежкия печат действуват занижени критерии, подценява се интелектуалният ръст, богатата душевност на съвременната младеж. Все още сме далеч от мисълта на нашия партиен публицист Димитър Найденов, че вестникът трябва да пари в ръцете на читателите. Много от най-важните проблеми на младежта не намират място по страниците на младежките издания, в предаванията на Радиото и Телевизията. Младежкото издателство недопустимо подценява обществено-политическата и научната литература за работата с младежта.

Младежкият печат трябва да държи ръката си на пулса на младежкото обществено мнение, да има бърза реакция, да поставя най-актуалните и най-важните проблеми на младежта, да иска обществена намеса за тяхното решаване, да отстоява нейните интереси с оръжието на критиката, да популяризира живота и делата на най-добрите представители, на героите на младото поколение, да дава тон на идейно-политическия живот на младежта и Комсомола, да се бори неотстъпно срещу негативните явления сред младите хора, срещу слабостите и недостатъците на младежкия съюз.

5. За Българската комунистическа партия грижата за комунистическото възпитание на младежта, за развитието и реализацията на нейните творчески сили и способности, за все по-пълното задоволяване на нейните материални и духовни потребности, на нейните интере-

Digitized by Google

си винаги е била израз на висш класов дълг пред делото и съдбата на социализма. **Партията винаги е отреждала на Комсомола място най-близко до себе си, като нейн пръв помощник и резерв.**

Важен етап в тази принципна и последователна политика на Партията бяха Тезисите, многостранната работа на партийните органи и организации за тяхното изпълнение. Това беше една действително нова постановка на партийната работа с младежта и Комсомола, която създаде условия **да се издигне ролята на Партията като ръководител** и вдъхновител на цялата обществена дейност и грижа за младите поколения, като **ръководител и вдъхновител** на самата младеж. Партията създаде обстановка въпросите на младежта да заемат ново положение в дейността на държавните, стопанските и обществените органи и институти, да се отделят значително по-големи средства и усилия за решаването на материалните и духовните проблеми на младежта.

Ето защо Тезисите, като източник на идеи и подтик за практически действия, ще ни служат и в нашата бъдеща дейност. Партията и занапред ще усъвършенствува своята работа с младежта и Комсомола, ще повишава своето внимание, ще увеличава своята грижа за младото поколение.

Какво е главното при сегашните условия?

Главното е партийната дейност да съдействува всестранно и максимално за съществено и качествено подобряване на работата на Комсомола, за овладяването на новото в подхода към младежта, за превръщането на новите, качествени критерии и изисквания за многостранна и ефективна реализация на младежта в практическо, ежедневно ръководство за действие на партийните органи и организации, на държавата, обществеността и Комсомола.

Ние ще направим всичко необходимо да се развива и обогатява линията на Българската комунистическа партия, за издигане ролята на младежта и Комсомола в обществения живот, да се защищават и отстояват интересите на младите хора, да се доведе докрай започналият поврат в дейността на Комсомола.

Българската младеж, Комсомолът могат да бъдат сигурни, че и занапред нашата партия, всички комунисти ще имат близко до сърцето си проблемите и въжделенията на младото поколение, ще изпълняват последователно своята роля в борбата за нов, забележителен напредък в живота и дейността на младежта, на младежкия съюз.

Ние напълно вярваме на нашата пламенна и родолюбива младеж. **Уверени сме, че тя както досега, така и в бъдеще с творчество и дръзновение ще отдава своите знания и енергия за благото и щастието на нашия народ, за делото на комунизма, за възхода на нашето мило отечество Народна република България!**

С комунистически поздрав!
Ваш
ТОДОР ЖИВКОВ

13. 7. 1978 г.

Digitized by Google

СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ И ОТГОВОРНОСТТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

„Социалната активност както на трудовите колективи, така и на отделния трудов човек е нужно своевременно да се възглавява, правилно да се ръководи и направлява."

Тодор ЖИВКОВ

В редакцията на списание „Партиен живот" се състоя разговор за отговорността на партийните органи и организации като делови щабове за разгръщане и направляване социалната активност върху основата на потребностите и интересите на трудещите се. Участвуваха: з. д. к. Петко РУСЕВ — главен редактор на сп. „Партиен живот", проф. д-р Асен КЪТОВ — директор на Института по марксизъм-ленинизъм в АОНСУ, проф. д-р Филип ГЕНОВ, Николина ИВАНОВА — секретар на ЗПК в завод „Е. Телман", Кети НАНОВА, секретар на ППО в цех „Таблетен" на Химико-фармацевтичния завод, и Тодор МЛАДЕНОВ, секретар на ППО в управление „Строителна механизация" в Кремиковци.

П. Русев: — Днешният разговор е посветен на един от важните въпроси, поставени в Доклада на другаря Тодор Живков пред Националната партийна конференция. Става дума за социалната активност на трудовите колективи, на масите, на комунистите и отговорността на партийните органи и организации. И още по-точно, и още по-конкретно — става дума за изясняване на проблема разгръщане и направляване социалната активност на трудещите се върху основата на техните потребности и интереси, на установяване на атмосфера, в която да цари социалистическа справедливост.

Digitized by Google

Естествено е най-напред да изясним понятието социална активност и отношението между социалната активност и ръководната дейност на партийните органи и организации. Нашата задача е да видим връзката и взаимодействието, взаимозависимостта между социалната активност на трудещите се и социалистическата организация на труда в най-общ план; да определим същността и особеностите на социалната активност на трудещите се на настоящия етап. Важна е диалектическата връзка между потребности, интереси, социална активност и справедливост.

Нас ни интересува първичната партийна организация като фактор за повишаване социалната активност на колектива — методите, формите и средствата, чрез които изпълнява тази своя роля, мястото на комуниста, неговият личен пример, неговото вграждане в темелите на живота, както е написано в доклада; мястото и ролята на останалите обществени организации.

Нашата задача е да обвържем актуалните проблеми, които вълнуват партийните кадри при осъществяване заръката на Партията за повишаване социалната активност на трудещите се с теоретическото обяснение на тия вълнения, на тия тревоги.

А. Кътов: — Всички знаем, че Националната партийна конференция разгледа проблемите за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, потърси пътищата за разрешаване на противоречието между субективния фактор и реалните възможности на нашето социалистическо общество. Мисля обаче, че нито едното, нито другото — нито усъвършенствуването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, нито разрешаването на противоречието между субективния фактор и реалните възможности на нашето общество, е възможно без засилване социалната активност на трудещите се. И в това отношение темата за разговора е съвършено правилна и актуална.

Какво представлява социалната активност на трудещите се, каква е връзката ѝ с усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, с борбата ни да разрешим успешно главното за нашата страна противоречие: между субективния фактор и реалните възможности на победилия социализъм в нашата страна?

П. Русев: — По-точно, да преодолеем изоставането в някои негови звена и равнища.

А. Кътов: — И във връзка с това какви са задачите на Партията, на партийните органи, на партийните организации — това са двата въпроса, на които сме длъжни да отговорим.

Социалната активност на трудещите се е особена проява на ролята на народните маси като творец на историята. Не можем да определим и охарактеризираме социалната активност, без да изхождаме от марксистката постановка за народните маси като творец на историята.

Социалната активност (бих казал, социалистическата социална активност, за такъв тип активност става дума) е такава дейност на трудещите се, която предполага висока **социалистическа съзнателност, от една страна, и от друга, висока професионална подготовка, компетентност.** Тази дейност, тази активност на трудещите се не е самоцелна; **тя е насочена към най-ефективно реализиране на социалните цели и задачи, поставени от Партията за дадения етап на развитие.**

Дълбока основа за проява на социалната активност е девизът на Партията „Всичко за човека, всичко в името на човека". Специфични признаци на социалната активност са масовостта и инициативността.

Digitized by Google

Тя е дейност, движение, бих казал, на широките трудови маси, резултат на тяхната инициатива. В същото време тя е закономерен обективен процес, който се разгръща в условията на новото социалистическо общество, благоприятствува се от неговите предимства, макар да е дейност на субективния фактор. Следователно, въпреки че е движение, дейност на субективния фактор, в същото време социалната активност е обективна закономерност на нашето обществено развитие. Като такава — като обективна закономерност, тя е и трябва да бъде предмет на научно изследване и ръководство от страна на Партията, държавата и обществените организации.

Социалната активност като висока социалистическа съзнателност и инициатива на трудещите се в тяхната практическа работа обаче изключва стихийността и дезорганизираността. Тя според мен се нуждае от плановост и организираност, изисква ефективно партийно ръководство.

П. Русев: — И от усъвършенстването на стила на партийните органи и организации.

А. Кътов: — Особената диалектическа същност, диалектическият живец на социалната активност се състои в това, че тя **изключва стихийността и дезорганизираността и предполага, изисква организираност, ръководство, въпреки че е израз на висока съзнателност и на висока организираност, на висока дисциплина и на самоинициатива на масите.**

Нещо повече. Колкото е по-висока социалната активност, толкова по-голяма е потребността от плановост и организираност, от по-съвършено планово ръководство и по-съвършена социалистическа организация, от по-ефективно партийно ръководство.

В светлината на тази теоретическа постановка мисля, че особено актуални са проблемите, които редакцията предлага за основа на нашия разговор — да се види каква е връзката между социалната активност и социалистическата организация на труда, каква е връзката между социалната активност и потребността от компетентно партийно ръководство.

П. Русев: — Тук според мен изникват още два въпроса.

Първият: Ние можем да определим социалната активност на трудещите се като основен критерий за ефективността на партийното ръководство. В сферата на политическото ръководство ни трябват измерители и те не могат да бъдат такива, каквито са в материалното производство. Партийното ръководство директно и индиректно влияе върху всички сфери на обществения живот. Но ние можем ли да дадем отговор на един въпрос, който най-много вълнува нашите кадри — кой е основният критерий за ефективността на партийното ръководство. Аз смятам, **че степента, зрелостта, размахът на социалната активност са основен, не единствен, разбира се, критерий за ефективността на партийното ръководство.**

И вторият въпрос, макар на пръв поглед прагматичен, той е много важен за партийното ръководство, особено за партийните бюра и партийните организации — за мястото и ролята на партийните поръчения.

При постановката, която даде др. Кътов, партийното поръчение не е вече главно средство или, бих казал, измерител или показател за активност. Като главен измерител се очертава **осъзнаване на дълга, създаване на такива условия, на такава организация, на такова ръководство, на такъв контрол, на такава помощ, които да осигуряват предпоставки хората по самоинициатива, по силата на осъзнат дълг**

Digitized by Google

Естествено е най-напред да изясним понятието социална активност и отношението между социалната активност и ръководната дейност на партийните органи и организации. Нашата задача е да видим връзката и взаимодействието, взаимозависимостта между социалната активност на трудещите се и социалистическата организация на труда в най-общ план; да определим същността и особеностите на социалната активност на трудещите се на настоящия етап. Важна е диалектическата връзка между потребности, интереси, социална активност и справедливост.

Нас ни интересува първичната партийна организация като фактор за повишаване социалната активност на колектива — методите, формите и средствата, чрез които изпълнява тази своя роля, мястото на комуниста, неговият личен пример, неговото вграждане в темелите на живота, както е написано в доклада; мястото и ролята на останалите обществени организации.

Нашата задача е да обвържем актуалните проблеми, които вълнуват партийните кадри при осъществяване заръката на Партията за повишаване социалната активност на трудещите се с теоретическото обяснение на тия вълнения, на тия тревоги.

А. Кътов: — Всички знаем, че Националната партийна конференция разгледа проблемите за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, потърси пътищата за разрешаване на противоречието между субективния фактор и реалните възможности на нашето социалистическо общество. Мисля обаче, че нито едното, нито другото — нито усъвършенствуването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, нито разрешаването на противоречието между субективния фактор и реалните възможности на нашето общество, е възможно без засилване социалната активност на трудещите се. И в това отношение темата за разговора е съвършено правилна и актуална.

Какво представлява социалната активност на трудещите се, каква е връзката ѝ с усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, с борбата ни да разрешим успешно главното за нашата страна противоречие: между субективния фактор и реалните възможности на победилия социализъм в нашата страна?

П. Русев: — По-точно, да преодолеем изоставането в някои негови звена и равнища.

А. Кътов: — И във връзка с това какви са задачите на Партията, на партийните органи, на партийните организации — това са двата въпроса, на които сме длъжни да отговорим.

Социалната активност на трудещите се е особена проява на ролята на народните маси като творец на историята. Не можем да определим и охарактеризираме социалната активност, без да изхождаме от марксистката постановка за народните маси като творец на историята.

Социалната активност (бих казал, социалистическата социална активност, за такъв тип активност става дума) е такава дейност на трудещите се, която предполага висока **социалистическа съзнателност, от една страна, и от друга, висока професионална подготовка, компетентност.** Тази дейност, тази активност на трудещите се не е самоцелна; **тя е насочена към най-ефективно реализиране на социалните цели и задачи, поставени от Партията за даденият етап на развитие.**

Дълбока основа за проява на социалната активност е девизът на Партията „Всичко за човека, всичко в името на човека". Специфични признаци на социалната активност са масовостта и инициативността.

Digitized by Google

Тя е дейност, движение, бих казал, на широките трудови маси, резултат на тяхната инициатива. В същото време тя е закономерен обективен процес, който се разгръща в условията на новото социалистическо общество, благоприятствува се от неговите предимства, макар да е дейност на субективния фактор. Следователно, въпреки че е движение, дейност на субективния фактор, в същото време социалната активност е обективна закономерност на нашето обществено развитие. Като такава — като обективна закономерност, тя е и трябва да бъде предмет на научно изследване и ръководство от страна на Партията, държавата и обществените организации.

Социалната активност като висока социалистическа съзнателност и инициатива на трудещите се в тяхната практическа работа обаче изключва стихийността и дезорганизираността. Тя според мен се нуждае от плановост и организираност, изисква ефективно партийно ръководство.

П. Русев: — И от усъвършенстването на стила на партийните органи и организации.

А. Кътов: — Особената диалектическа същност, диалектическият живец на социалната активност се състои в това, че тя **изключва стихийността и дезорганизираността и предполага, изисква организираност, ръководство, въпреки че е израз на висока съзнателност и на висока организираност, на висока дисциплина и на самоинициатива на масите.**

Нещо повече. Колкото е по-висока социалната активност, толкова по-голяма е потребността от плановост и организираност, от по-съвършено планово ръководство и по-съвършена социалистическа организация, от по-ефективно партийно ръководство.

В светлината на тази теоретическа постановка мисля, че особено актуални са проблемите, които редакцията предлага за основа на нашия разговор — да се види каква е връзката между социалната активност и социалистическата организация на труда, каква е връзката между социалната активност и потребността от компетентно партийно ръководство.

П. Русев: — Тук според мен изникват още два въпроса.

Първият: Ние можем да определим социалната активност на трудещите се като основен критерий за ефективността на партийното ръководство. В сферата на политическото ръководство ни трябват измерители и те не могат да бъдат такива, каквито са в материалното производство. Партийното ръководство директно и индиректно влияе върху всички сфери на обществения живот. Но ние можем ли да дадем отговор на един въпрос, който най-много вълнува нашите кадри — кой е основният критерий за ефективността на партийното ръководство. Аз смятам, **че степента, зрелостта, размахът на социалната активност са основен, не единствен, разбира се, критерий за ефективността на партийното ръководство.**

И вторият въпрос, макар на пръв поглед прагматичен, той е много важен за партийното ръководство, особено за партийните бюра и партийните организации — за мястото и ролята на партийните поръчения.

При постановката, която даде др. Кътов, партийното поръчение не е вече главно средство или, бих казал, измерител или показател за активност. Като главен измерител се очертава **осъзнаване на дълга, създаване на такива условия, на такава организация, на такова ръководство, на такъв контрол, на такава помощ, които да осигуряват предпоставки хората по самоинициатива, по силата на осъзнат дълг**

Digitized by Google

да решават задачите. Тук именно още по-ярко изпъкват мястото и ролята на комунистите като образец.

А. Кътов: — Напълно съм съгласен за критерий на ефективността на партийно ръководство да възприемем степента на социалната активност. Високата степен на социалната активност на трудещите се е атестат, доказателство, лакмус, индикатор, че партийното ръководство е на своето място и е високоефективно. Имам предвид, че социалната активност е практически израз на висока степен на съзнателност и на висока компетентност. Но въпреки това социалната активност не изключва необходимостта от внасяне на още по-високо съзнание, на още по-висока компетентност.

П. Русев: — Това е особено важна страна.

А. Кътов: — И в тази светлина тя не отменя необходимостта и ролята на партийното поръчение като един от механизмите за внасяне на по-висока социалистическа съзнателност, отговорност, компетентност и т. н.

Ф. Генов: — За да се разбере същността на социалната активност, за да се формулират критериите за нейната оценка, за да се определят механизмите, които я стимулират, необходимо е да се разкрие обективен, бих казал, закономерен източник на социалната активност. Без да се определи източникът на човешката активност, в това число и на социалната активност на масите, ние не можем да разберем правилно проблемите на нейното управление. Искам да припомня, че в психологията, когато става дума за човешката мотивация, за поведението на човека, винаги се обръщаме към потребностите.

Известна е мисълта на К. Маркс, че човек не прави нищо, което не е свързано със задоволяването на определени свои потребности. Психолозите подчертават, че в основата на човешката активност са потребностите. Другарят Тодор Живков на Националната партийна конференция, когато говореше за социалната активност, напомни на партийните комитети, че без да изучават потребностите на хората, без да се ръководи дейността за задоволяването на тези потребности, не е възможно да се ръководи и управлява социалната активност.

Така че всяка организация — партийна, комсомолска, профсъюзна, всяко предприятие, всяко човешко обединение е призвано да съдействува за задоволяване на определен вид и в определена степен на човешки потребности. Ако това не става, участието на хората в тези обединения ще бъде формално.

Ето защо големият въпрос за управлението на активността, за стимулирането на активността е свързан с изучаването на потребностите на хората, с формирането на нови потребности, с организиране на хората за задоволяването на тези потребности.

П. Русев: — В своята ръководна дейност партийните органи и организации трябва да изучават и се съобразяват с новите потребности. Това е много важно за формиране новите потребности, защото иначе има опасност да принизим ръководството до едно съществуващо равнище, което не винаги може да бъде най-доброто.

Ф. Генов: — Въпросът за потребностите на хората и тяхното задоволяване е свързан с развитието на самите хора. Ние не можем да си представим изграждането на социалистическата личност без развитие на нейните потребности. Така че степента на задоволяване и вида на потребностите по същество отразяват степента на развитието на човека. Ако приемем, че източникът на човешката активност е развитието и задоволяването на определени социални потребности, означава ли, че развитието на хората ще спре в онова време, когато ще се за-

Digitized by Google

доволят техните потребности. Още тук искам да обърна внимание, че Маркс на времето ни предупреди, всяка задоволена потребност изисква следващия път тя да бъде задоволена на по-високо равнище.

П. Русев: — Това действително е много интересна страна на разглеждания проблем. Ние на този въпрос ще се върнем по-късно.

Ф. Генов: — Вторият въпрос, на който искам да се спра, е за видовете социална активност.

Социалната активност на хората ние определяме в зависимост от социалните функции на личността — трудова, обществено-политическа, възпроизводствена, комуникативна. Това е един вид деление. Затова и трудовата активност е социална, и обществено-политическата е социална, и грижата за развитието на човека и възпроизводството на рода и пр. и тя е социална активност.

Социалната активност може да бъде класифицирана и в зависимост от функциите, които изпълнява трудовият колектив, предприятието. Това е социална активност, свързана с възпитателната, трудовата, социално-битовата и защитната функция на колектива, на предприятието.

Искам да обобщя казаното дотук — социалната активност е сложна, многообразна, многоструктурна и многостепенна. Нашата задача не е да разгледаме всички нейни страни, всички нейни аспекти.

Ще се спра и на въпроса — кой е измерителят, кои са критериите, за да оценяваме социалната активност на един трудов колектив, на един град, на едно населено място? Другарят Кътов правилно каза, че няма социална активност въобще. Тя винаги е насочена към достигане на определени, предварително поставени, и то осъзнати цели. Социалната активност, за която говорим сега, е социалистическата социална активност, т. е. тази, която е насочена към изпълнение на програмата на Партията за изграждане на развитото социалистическо общество. Можем да кажем, че някои лица със своята дейност пречат на социалистическото строителство и тяхната активност е също социална. Но тя е социална по форма, а антисоциалистическа по съдържание.

П. Русев: — И антисоциална по същество. Една банда е активна, но нейната активност е антисоциална.

Ф. Генов: — Тоест активността на дадения етап да е свързана с изпълнението на определена обществена цел.

Кой е критерият за социална активност? Това са резултатите от дейността на хората, и то отнесени към целите и задачите, поставени от Партията.

П. Русев: — А по отношение на ефективността на партийното ръководство?

Ф. Генов: — Вие сте прав, като търсите ефективността на партийното ръководство в социалната активност на трудещите се. Но трябва да знаем, че фактор за издигане на социалната активност не е само партийното ръководство. Защото върху социалната активност на хората влияят много организации, действуват много механизми. Според мен главното е да определим кои са критериите за социалната активност. Критериите винаги са резултатите от дейността. Разбира се, социална активност има и в изказванията, в позицията, във вземането на решения. Но ефективността на всички видове социална активност — това са преобразователните дела за изменение на действителността (и социална, и природна) с оглед целите и задачите на Партията. Другарят Т. Живков многократно е насочвал вниманието към идеологическата работа, изтъквайки, че в края на кранщата ефективността ѝ ще се

Digitized by Google

оцени не по количеството мероприятия, не по изнесените лекции и пр., а по участието на трудещите се в изпълнението на народностопанските планове.

И затова, когато става дума за социалната активност, във връзка с проблемите, които обсъди Националната партийна конференция, можем според мен да определим социалистическата организация на труда като форма за организиране, насочване и повишаване на социалната активност на трудещите се.

П. Русев: — А в политическата област?

Ф. Генов: — Възпитанието на хората, формирането на човека, изграждането на човека. Идеологическата работа не е самоцелна.

Н. Иванова: — Идеологическата работа не е самоцелна, тя има някаква задача, която трябва да се доведе докрай.

Ф. Генов: — И преди всичко да води до изменение на хората, за да могат сами да стимулират своята активност.

Н. Иванова: — Аз ще ви приведа един пример. В завод „Ернст Телман" беше направена реконструкцията и модернизацията преди две години, но многомашинното обслужване остана на 1600 вретена. Работата с отделния човек, при същата реконструкция и модернизация, без нова техника доведе до обслужване на 2300 вретена. Ето резултат от социална активност на човека и ролята на партийната организация.

Ф. Генов: — Това е правилно.

Н. Иванова: — Аз смятам, че именно тук понякога се получава известно недооценяване на партийната работа на първичните организации. Когато се получи голям икономически ефект, изтъква се ролята на стопанското ръководство. Партийната организация остава в сянка. А без комунистите, без ролята на партийната организация високите производствени резултати биха били невъзможни.

Ф. Генов: — Ефективността на партийната работа и на стопанската, и на профорганизацията в края на краищата се концентрира в няколко показателя — резултатите от изпълнението на производствените задачи, възпитанието на хората, задоволяването на техните потребности. Тези показатели зависят и от изпълнението на плана, и от организацията на производството, но също и от развитието на човека, развитието на социалните отношения, от средата, обстановката, при която човекът живее, неговото здраве и пр.

Искам да напомня думите на В. И. Ленин, че за хората ние не можем да съдим по това, което мислят за себе си, а по резултатите от техните действия. И в този смисъл, когато става дума за ролята на партийното ръководство за повишаването на ефективността, аз мисля, че ние трябва да го разгледаме като един основен механизъм и, бих казал, ръководещ всички други механизми или включващ в действие всички други механизми за повишаване активността на хората.

П. Русев — Според вас кой е основният критерий за ефективността на партийното ръководство?

Ф. Генов: — Според мен един от критериите е активното, съзнателно, творческо, организирано, целенасочено участие на трудещите се в изпълнение Програмата на Партията.

Н. Иванова: — Искам откровено да споделя, че редакцията на „Партиен живот" има много хубави замисли, които са полезни за нас, партийните дейци. В книжка 5 например с голям интерес четох, подчертавах и препрочитах...

П. Русев: — За субективния фактор?

Digitized by Google

Н. Иванова: — Да, за субективния фактор. И същевременно си правех сметка дали ние като комунисти правим това, което науката изисква и дава, за да може работническият колектив да изпълнява основната задача, поставена от Единадесетия конгрес — ефективност и качество във всяка дейност. Няколко пъти го четох, за да мога да извлека това, което ми е необходимо като заводски партиен секретар, което ще обогати работата ни с хората.

За мен това е среща на нас, хората от производството, с науката. Доволна съм, че присъствувам на тази среща с науката, на която теоретично се изясняват проблемите, търси се конкретното им приложение в производството.

Как виждам мястото на партийната организация за повишаване социалната активност?

Според мен много важно е най-напред да кажем на хората какви са целите, които си поставя партийната организация и работническият колектив в определения етап. Ние имаме претенции, че сме работнически колектив с големи амбиции, с голяма трудова дисциплина, с обич към производството, към завода, към професията. В завода работят около 1400 жени. Един колектив, който се ръководи само от жени — и се стреми винаги да бъде между първите. Съумели сме да предадем и на работническия колектив самочувствие, че той е в първите редици на текстилната промишленост. И ако спрем да подхранваме това чувство у хората, обезателно ще има връщане назад.

На кои въпроси ние отделяме внимание за повишаване социалната активност на трудещите се. За нас е много важно образованието на работническия ни колектив.

П. Русев: — Това, което др. Кътов постави като едно от условията за социална активност.

Н. Иванова: — Правилно го постави. Ние направихме наблюдения. Старата предачка започва от норма 200 вретена, за да стигне след години нормата на работническия колектив. Младата предачка само за един месец постига този резултат. Обръщаме внимание на този процес. Бяхме длъжни да видим как стимулираме младата предачка, която усвоява направо нормата. И да ви кажа — веднага в системата за социалистическо съревнование записахме: ако младата предачка за един месец достигне нормата вретена (а те са 1470 за завода), единната норма (ние имаме достижение вече 2200), на нея веднага ѝ се присъжда звание „Най-добра млада предачка“ и има право в продължение на два месеца да се храни в заводския стол безплатно.

А ако в продължение на 6 месеца предачката усвои средната норма вретена на секцията, не на завода, тогава тази млада предачка придобива звание „Най-добър в професията“ и на нея ѝ се дава един часовник с паметен надпис.

Ето това е метод за практическо ръководство на социалната активност на трудещите се.

Друг въпрос, на който обръщаме внимание, е грижата ни за личния интерес на работниците. Ако нямаше съвпадение между обществени и лични интереси, предачката нямаше да премине отведнъж на три хиляди вретена. Оттук започна голямата ни работа с целия колектив.

По-голямата отговорност на работническите се съчетава с по-висока отговорност на административно-техническото ръководство, което трябва да създаде всички условия за високопроизводителен труд.

Получи се ангажиране абсолютно на цялото ръководство и на всеки член на колектива, впрегна се активността на всички, за да получим по-висока ефективност и качество.

Какво ще получи е едната страна, другата е — къде ще живее.

Digitized by Google

Нашите работнички идват от селата. Къде ще настаним децата им? Това е също наш въпрос. И ако трябва да ви приведа примери — ние имаме млади майки, които трябва да излязат в сряда, когато са втора смяна, за да вземат детето си в пет и половина от детската градина, а смяната работи до десет и двайсет. И знаете ли кой решава тогава въпроса — другарите, те поделят машините, поделят ги с желание.

Н. Иванов: — Ние имаме две понятия — едното е социална активност на колектива и личността, както е в документите, и същевременно говорим за комунистическа активност или за активността на комунистите. От гледна точка на съдържанието на тези понятия — социална активност и активност на комунистите, има ли различия в степента и в обхвата на техните структури? Връзката между активността на комунистите и активността на трудещите се?

Н. Иванова: — Каквото и голямо мероприятие да планираме, най-напред тръгваме от ролята на комуниста. Нямаше да решим въпроса с многомашинното обслужване, ако комунистите не бяха дали пример. На едно партийно събрание на подготвителния цех комунистите много остро ни критикуваха за това, че ние непрекъснато поставяме въпроса за икономията на суровини (а памукът сега е проблем номер едно), а допускаме те да се разхищават. И комунистите справедливо ни критикуват, че една от причините е подовото стопанство. Ние сме определили хората, но трябва да създадем условия, за да могат те да усъвършенстват собствената си организация на работа. На партийното събрание стана ясно, че комунистите трябва да направят нещо повече за решаване на този проблем, след като софийската организация по ремонтите не може.

И трябва да ви кажа, че първи се заеха комунистите, а след тях — техниците, безпартийните, целият работнически колектив. И сега на края на юли ние вече ще приключим ремонта, извършен с участието на целия работнически колектив.

Ето това за мене е един измерител на социалната активност.

Много важно е къде прекарват свободното си време работничките, почиват ли? Имаме съвместно решение на партийния комитет, стопанския комитет и профкомитета: всеки работник по време на годишния си платен отпуск една седмица безплатно да почива в станцията — Банкя. Решихме го за това, защото на тях им е необходима активна почивка. Те иначе си вземат отпуската, седят си по домовете, цял ден се занимават с домашна работа. За мен това не е почивка за жената. А там една седмица при наблюдение тя почива. Но да ви кажа отначало беше много трудно — не отиваха, защото си имат семейство, имат си деца, имат си грижи. Тази година отношението се промени.

А работниците имат самочувствие и с особено удовлетворение разказват на другарите си от другите предприятия: работим с напрежение, но и получаваме, има за нас грижи.

Миналата година се занимавахме и с такъв въпрос — какво четат нашите работници. Защото трите смени на работа не дават възможност на жените, та дори и на техниците да четат. Вестника разгръщат, след като излязат от първата смяна. А когато са нощна смяна, го четат следобед. Телевизия, когато са втора и нощна смяна, не гледат. И това е един въпрос, който нас много ни интересува — какво ще дадем на хората в завода в дните, когато са там, за да могат да попълват своите знания и да са в течение на обществените проблеми, за да бъдат активни творци.

К. Нанова: — Аз смятам, че за социалната активност много важно значение има ясната перспектива на колектива. Защо започвам

Digitized by Google

оттам? Защото при нас това е едно болно място, един нерешен проблем.

Години наред нашият колектив от 230 човека, славещ се като колектив с трудови традиции, със значими завоевания, не е получил отговор на въпроса — ще съществува или не през петилетката, ще се изнася ли производството, какви нови лекарства ще се произвеждат?

Не може да расте социалната активност, ако точно и ясно не се даде отговор на колектива по тези въпроси.

За реконструкция и модернизация в нашия цех се говори от дълги години, а все още не е направена, защото не са изяснени въпросите на каква площ цехът ще се разширява и т. н.

Естествено, условията на работа също бавно се подобряват. Нашият колектив живее успоредно с обединението, където условията на труд са много по-добри. Ние сме само на една крачка от тях. И само на една крачка от тях трябва да възпитаваме работниците. Не е чудно, че по някой път възпитанието ни увисва във въздуха за елементарни работи. От дълги години наистина се ходи по мъките. Това не е дребен въпрос. Работникът иска да работи и почива при добри условия.

За да расте социалната активност на колектива, е необходима и постоянна информация.

Нашият партиен опит и нашата работа ни доказаха съвсем определено това. Колективът непрекъснато трябва да бъде информиран. И то по най-актуалните въпроси, и то на работното място. Ясно и конкретно — докъде е стигнал колективът, какви са задачите — решени и нерешени. Нашият опит — провеждаме през седмицата така наречените цехови оперативки. Не оперативки между ръководители, както се правят обикновено. А там пред целия колектив. Предстоят да се усвоят още десет асортимента. С тях имаме затруднения. И конкретно се посочва кой какво трябва да направи. От това расте и активността, и ролята на ръководителя, дошъл при самите работници.

П. Русев: — Имате ли случай при вас да дойде заместник-министър, да дойде генерален директор, да се срещне с колектива, да поеме вашата инициатива, да я доразвие, да поведе работниците в битката за ефективност и качество?

К. Нанова: — От тринадесет години съм партиен секретар, не е идвал нито министър, нито заместник-министър...

П. Русев: — Генерален директор?

К. Нанова: — Другарят Кирков при заемането на длъжността генерален директор първите дни доста ни посещаваше. Но сега...

П. Русев: — Това е също един голям въпрос, когато говорим за социалната активност. Това е един голям проблем, поставен от Националната партийна конференция — ръководните кадри да бъдат по-често долу в трудовите колективи.

К. Нанова: — И винаги има ефект от тяхното идване, но това става рядко.

П. Русев: — Къде ходят? Там където има успехи? Редно е да отидат. Но може би там, където има трудности, те трябва по-често да са сред хората, за да нараства ролята на ръководителя. Тя предопределя социалната активност на трудещите се.

К. Нанова: — Ние от няколко години сме въвели бригадната организация. Начело на повечето бригади застанаха комунисти. Но има и такива комунисти — отличен производственик, просто няма за какво да бъде критикуван, но си работи сам за себе си...

Digitized by Google

А. Кътов: — Аз много внимателно слушах изказванията.

Първия извод, който си направих, е този, че не може да има социална активност, ако тя не е насочена към постигане на социалнозначими цели. А това са целите и задачите, поставени от Партията, от нейните конгреси и особено от Десетия конгрес, който даде програмната разработка за повече от четвърт век. Но тези социално значими цели трябва да се постигат с активността на масите, на широките трудови маси. И високоефективното постигане на тези цели от масите предполага висока степен на съзнателност, предполага висока компетентност, професионална компетентност.

И трето — предполага усъвършенствуване на ръководната роля на партийните органи и организации.

Искам да изясня още някои страни от диалектиката на същността на социалната активност. Въпреки че това е активност, движение на масите, което се характеризира с масовост, инициативност, тук личността не е изключена. Защото инициативите се раждат от личностите на базата на обобщаване опита на колективите.

П. Русев: — Това е много важно — ролята на личността за повишаване социалната активност.

А. Кътов: — И в тази връзка различните, така да се каже, форми или видове активност: активност на широките народни маси, социалната активност на колективите, социалната активност на личността, социалната активност на комуниста. Макар че съпоставянето не всякога е много успешно, но социалната активност на комуниста е от висш разряд активност, тъй като тя практически изразява ръководната роля на Партията.

Партийната дисциплина е най-висш тип дисциплина. Тя действува и личностно, действува и в масов порядък, тя е фактор, който съзнателно или по навик действува като фактор върху самия човек. Когато ти имаш чувството, че си организиран комунист, пред теб отговорността е по-друга, отколкото ако не си организиран. Има разлика в това отношение.

И затова за мен социалната активност на комуниста е най-висш разряд социална активност. Този момент трябва да се отчита при ръководството на социалната активност и да расте ролята на личния пример на комуниста.

П. Русев: — Партийните организации трябва да правят анализ на социалната активност, на партийната организация като цяло и на комуниста. Това е изискване на Националната партийна конференция. Не въобще да говорим за социална активност, да я конкретизираме чрез ръководната роля на партийната организация.

А. Кътов: — Масовостта на социалната активност не изключва, а предполага нейното личностно осъществяване. Тъй като инициативите, които стават, така да се каже, масови, се раждат личностно. Но тези личностни инициативи са на базата на обобщаване опита на масите. Тази диалектика на личност и общество, на личност и колектив трябва да се отчита и като един от механизмите, като една от диалектиките на социалната активност.

Раждането на социалната акивност от ново качество, от ново равнище става личностно, а нейното практическо реализиране става масово. Ето тази диалектика, този механизъм е много важен, той трябва да се отчита в партийното ръководство.

И тук въпросът за потребностите.

П. Русев: — На него ще съсредоточим вниманието си в следващия брой.

Продължава в следващия брой

Digitized by Google

КРУПЕН ПРИНОС В ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

Излезе от печат двадесет и петият том от „Избрани съчинения" на първия секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. В него са намерили място редица произведения на първия ни партиен и държавен ръководител — доклади, речи, статии, интервюта, поздравления, които обхващат периода от месец май до декември 1976 година. В тях се разглеждат изключително важни въпроси на развитието на страната и обществения живот у нас, на международното комунистическо и работническо движение, актуалните проблеми на последователната миролюбива външна политика на БКП и България, на нерушимата дружба и братско сътрудничество на нашата партия и народ със Съветския съюз, със страните от социалистическата общност.

Основно място в публикациите заема докладът на другаря Тодор Живков, изнесен пред Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. В него се прави **дълбок марксистко-ленински анализ на последователното прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и осигуряване на висока ефективност и строг режим на икономии при използването на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси на страната.** Това е изключително важен въпрос на социално-икономическата политика на Партията. По своята същност и насоченост той е най-тясно свързан с практическото осъществяване на икономическата стратегия на Партията, утвърдена от Единадесетия партиен конгрес, главна характерна черта на която е **повишаването на ефективността и качеството.**

След като определя *„непосредствената историческа задача, която сега стои пред Партията и народа . . .: да се завърши изграждането на развития социализъм и да се създадат материалните и духовните предпоставки за постепенен преход към комунизма"*, авторът посочва какво практически означава това, а именно — в следващите 15—20 години да завърши изграждането на материално-техническата база на социализма и да се създадат условия за постепенен преход към изграждането на материално-техническата база на комунизма; жизненото равнище да се постави в съответствие с научните норми на потребление; да се осигури многостранно развитие на човека.

Успешното осъществяване на тези задачи изисква да се внесат съществени изменения в мисленето и действията на хората, да се приложи нов подход в решаването на проблемите, поставени от самия живот, да се спазват изискванията на обективните закони на социализма и ленинските принципи на стопанисване.

В доклада се прави всестранен и задълбочен анализ на основното звено при изпълнението на тази програма: *„. . . всенародната борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа, на цялостната дейност, навсякъде и във всичко, в настъпателното ни развитие напред"*. Борбата за висока ефективност и високо качество се разглежда като важна икономическа, социална, идеологическа и политическа задача.

Убедително се доказва, че осъществяването на курса за висока ефективност и високо качество предявява повишени изисквания към

Digitized by Google

Нашите работнички идват от селата
Това е също наш въпрос. И ако тря
имаме млади майки, които трябва
ра смяна, за да вземат детето си г
на, а смяната работи до десет и д
гава въпроса — другарите, те по
ние.

Н. Иванов: — Ние имаме
тивност на колектива и личнос
менно говорим за комунистиче
мунистите. От гледна точка
циална активност и активнос
лента и в обхвата на техник
на комунистите и активност

Н. Иванова: — Каквот
напред тръгваме от ролят
с многомашинното обслу
На едно партийно събра
остро ни критикуваха з
за икономията на сур
а допускаме те да с
тикуват, че една от
делили хората, но тр
вършенствуват собст
събрание стана ясн
за решаване на т
ремонтите не мож

И трябва да
тях — техниците
га на края на к
тието на целия

Ето това

Много ва
почиват ли?
ския комите
си платен
Банкя. Ре
почивка. Т
се занима
А там е
чало бе
имат с

А
казва
ние,

тат
мо
гр
н
г

душах изказванията.
, че не може да има со-
постигане на социално-
звени от Партията, от
йто даде програм-
социално значими
широките тру-
цели от масите
а висока компе-

и ръководната роля

ктиката на същността
активност, движение на
инициативност, тук лич-
е се раждат от личности-
ивите.

ролята на личността за пови-

личните, така да се каже, фор-
на широките народни маси, со-
социалната активност на личност-
ниста. Макар че съпоставянето не
алната активност на комуниста е от
тя практически изразява ръководната

е най-висш тип дисциплина. Тя действу-
в масов порядък, тя е фактор, който съз-
твува като фактор върху самия човек. Ко-
че си организиран комунист, пред теб отго-
колкото ако не си организиран. Има разлика

социалната активност на комуниста е най-висш
ивност. Този момент трябва да се отчита при ръ-
алната активност и да расте ролята на личния
а.

Партийните организации трябва да правят анализ на
вност, на партийната организация като цяло и на ко-
изискване на Националната партийна конференция. Не
орим за социална активност, да я конкретизираме чрез
оля на партийната организация.

: — Масовостта на социалната активност не изключва, а
нейното личностно осъществяване. Тъй като инициативите,
т, така да се каже, масови, се раждат личностно. Но тези
инициативи са на базата на обобщаване опита на масите.
лектика на личност и общество, на личност и колектив трябва
отчита и като един от механизмите, като една от диалекти-
социалната активност.
кдането на социалната активност от ново качество, от ново
де става личностно, а нейното практическо реализиране става
о. Ето тази диалектика, този механизъм е много важен, той трябва
се отчита в партийното ръководство.
И тук въпросът за потребностите.

П. Русев: — На него ще съсредоточим вниманието си в следва-
ия брой.

Продължава в следващия брой.

Digitized by Google

КРУПЕН ПРИНОС ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

лат двадесет и петият том от „Избрани съчинения" на на Централния комитет на БКП и председател на ет на НРБ Тодор Живков. В него са намерили място ждения на първия ни партиен и държавен ръководител — и, статии, интервюта, поздравления, които обхващат перио- д май до декември 1976 година. В тях се разглеждат изклю- жни въпроси на развитието на страната и обществения жи- ас, на международното комунистическо и работническо движе- ктуалните проблеми на последователната миролюбива външна тика на БКП и България, на нерушимата дружба и братско съ- дничество на нашата партия и народ със Съветския съюз, със стра- ите от социалистическата общност.

Основно място в публикациите заема докладът на другаря Тодор Живков, изнесен пред Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. В него се прави **дълбок марксистко-ленински анализ на последователното прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и осигуряване на висока ефективност и строг режим на икономии при използването на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси на страната.** Това е изключително важен въпрос на социално-икономическата политика на Партията. По своята същност и насоченост той е най-тясно свързан с практическото осъществяване на икономическата стратегия на Партията, утвърдена от Единадесетия партиен конгрес, главна характерна черта на която е **повишаването на ефективността и качеството.**

След като определя *„непосредствената историческа задача, която сега стои пред Партията и народа . . .: да се завърши изграждането на развития социализъм и да се създадат материалните и духовните предпоставки за постепенен преход към комунизма"*, авторът посочва какво практически означава това, а именно — в следващите 15—20 години да завърши изграждането на материално-техническата база на социализма и да се създадат условия за постепенен преход към изграждането на материално-техническата база на комунизма; жизненото равнище да се постави в съответствие с научните норми на потребление; да се осигури многостранно развитие на човека.

Успешното осъществяване на тези задачи изисква да се внесат съществени изменения в мисленето и действията на хората, да се приложи нов подход в решаването на проблемите, поставени от самия живот, да се спазват изискванията на обективните закони на социализма и ленинските принципи на стопанисване.

В доклада се прави всестранен и задълбочен анализ на основното звено при изпълнението на тази програма: *„. . . всенародната борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа, на цялостната дейност, навсякъде и във всичко, в настъпателното ни развитие напред"*. Борбата за висока ефективност и високо качество се разглежда като важна икономическа, социална, идеологическа и политическа задача.

Убедително се доказва, че осъществяването на курса за висока ефективност и високо качество предявява повишени изисквания към

Digitized by Google

А. Кътов: — Аз много внимателно слушах изказванията.

Първия извод, който си направих, е този, че не може да има социална активност, ако тя не е насочена към постигане на социалнозначими цели. А това са целите и задачите, поставени от Партията, от нейните конгреси и особено от Десетия конгрес, който даде програмната разработка за повече от четвърт век. Но тези социално значими цели трябва да се постигат с активността на масите, на широките трудови маси. И високоефективното постигане на тези цели от масите предполага висока степен на съзнателност, предполага висока компетентност, професионална компетентност.

И трето — предполага усъвършенстване на ръководната роля на партийните органи и организации.

Искам да изясня още някои страни от диалектиката на същността на социалната активност. Въпреки че това е активност, движение на масите, което се характеризира с масовост, инициативност, тук личността не е изключена. Защото инициативите се раждат от личностите на базата на обобщаване опита на колективите.

П. Русев: — Това е много важно — ролята на личността за повишаване социалната активност.

А. Кътов: — И в тази връзка различните, така да се каже, форми или видове активност: активност на широките народни маси, социалната активност на колективите, социалната активност на личността, социалната активност на комуниста. Макар че съпоставянето не всякога е много успешно, но социалната активност на комуниста е от висш разряд активност, тъй като тя практически изразява ръководната роля на Партията.

Партийната дисциплина е най-висш тип дисциплина. Тя действува и личностно, действува и в масов порядък, тя е фактор, който съзнателно или по навик действува като фактор върху самия човек. Когато ти имаш чувството, че си организиран комунист, пред теб отговорността е по-друга, отколкото ако не си организиран. Има разлика в това отношение.

И затова за мен социалната активност на комуниста е най-висш разряд социална активност. Този момент трябва да се отчита при ръководството на социалната активност и да расте ролята на личния пример на комуниста.

П. Русев: — Партийните организации трябва да правят анализ на социалната активност, на партийната организация като цяло и на комуниста. Това е изискване на Националната партийна конференция. Не въобще да говорим за социална активност, да я конкретизираме чрез ръководната роля на партийната организация.

А. Кътов: — Масовостта на социалната активност не изключва, а предполага нейното личностно осъществяване. Тъй като инициативите, които стават, така да се каже, масови, се раждат личностно. Но тези личностни инициативи са на базата на обобщаване опита на масите. Тази диалектика на личност и общество, на личност и колектив трябва да се отчита и като един от механизмите, като една от диалектиките на социалната активност.

Раждането на социалната акивност от ново качество, от ново равнище става личностно, а нейното практическо реализиране става масово. Ето тази диалектика, този механизъм е много важен, той трябва да се отчита в партийното ръководство.

И тук въпросът за потребностите.

П. Русев: — На него ще съсредоточим вниманието си в следващия брой.

Продължава в следващия брой.

Digitized by Google

КРУПЕН ПРИНОС В ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА

Излезе от печат двадесет и петият том от „Избрани съчинения" на първия секретар на Централния комитет на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков. В него са намерили място редица произведения на първия ни партиен и държавен ръководител — доклади, речи, статии, интервюта, поздравления, които обхващат периода от месец май до декември 1976 година. В тях се разглеждат изключително важни въпроси на развитието на страната и обществения живот у нас, на международното комунистическо и работническо движение, актуалните проблеми на последователната миролюбива външна политика на БКП и България, на нерушимата дружба и братско сътрудничество на нашата партия и народ със Съветския съюз, със страните от социалистическата общност.

Основно място в публикациите заема докладът на другаря Тодор Живков, изнесен пред Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП. В него се прави **дълбок марксистко-ленински анализ на последователното прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика и осигуряване на висока ефективност и строг режим на икономии при използването на трудовите, материалните, финансовите и валутните ресурси на страната.** Това е изключително важен въпрос на социално-икономическата политика на Партията. По своята същност и насоченост той е най-тясно свързан с практическото осъществяване на икономическата стратегия на Партията, утвърдена от Единадесетия партиен конгрес, главна характерна черта на която е **повишаването на ефективността и качеството.**

След като определя *„непосредствената историческа задача, която сега стои пред Партията и народа . . .: да се завърши изграждането на развития социализъм и да се създадат материалните и духовните предпоставки за постепенен преход към комунизма"*, авторът посочва какво практически означава това, а именно — в следващите 15—20 години да завърши изграждането на материално-техническата база на социализма и да се създадат условия за постепенен преход към изграждането на материално-техническата база на комунизма; жизненото равнище да се постави в съответствие с научните норми на потребление; да се осигури многостранно развитие на човека.

Успешното осъществяване на тези задачи изисква да се внесат съществени изменения в мисленето и действията на хората, да се приложи нов подход в решаването на проблемите, поставени от самия живот, да се спазват изискванията на обективните закони на социализма и ленинските принципи на стопанисване.

В доклада се прави всестранен и задълбочен анализ на основното звено при изпълнението на тази програма: *„. . . всенародната борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа, на цялостната дейност, навсякъде и във всичко, в настъпателното ни развитие напред"*. Борбата за висока ефективност и високо качество се разглежда като важна икономическа, социална, идеологическа и политическа задача.

Убедително се доказва, че осъществяването на курса за висока ефективност и високо качество предявява повишени изисквания към

Digitized by Google

работата на всички партийни, държавни, стопански и други обществени органи и организации. От тях се изисква нов подход в планирането, в организацията на производството и труда, в провеждането на нашата социална политика, в управлението на икономиката и на страната, нов подход към кадрите и кадровата политика.

От съвременни научни позиции, с партийна страст и дълбочина са разгледани най-важните мероприятия, които се осъществяват или предстои да се осъществят, за осигуряване на по-висока ефективност и по-високо качество в икономическия и в целия обществен живот още през седмата петилетка. Основни мероприятия са: новият подход при осигуряване на повече, по-разнообразни и висококачествени стоки за народно потребление; ефективно използване на валутата и търсенето на допълнителни резерви за увеличаване на валутните постъпления; нашата работа и борба за още по-ефективно използване на паричните средства, на материалните и трудовите ресурси; последователното прилагане на ленинските принципи в областта на нашата социална политика; високоефективна политико-разяснителна работа по проблемите на социалната политика на Партията и социалистическото стопанисване.

Докладът на др. Тодор Живков, изнесен пред Юлския пленум на ЦК на БКП, остави трайна диря в живота на нашата партия и страна не само със значимостта на поставените въпроси, но и с начина, по който те са разгледани. Този доклад е еталон, образец, пример за партийните органи и организации, за партийните, държавните и стопанските дейци как да прилагат марксистко-ленинското учение, диалектическия метод и по-специално политическия подход при анализа на социалната действителност, при определянето на предстоящите задачи. Той е пример и на партийна принципност, взискателност и непримиримост към слабостите и недостатъците в работата, на критичност и самокритичност, на безпощадна борба против самоуспокоението и либерализма, повърхностното отношение и примитивизма. Докладът по своята същност представлява цялостна и добре обоснована програма за работата на партийните и на останалите обществени органи и организации за един продължителен период. В него са определени не само високи цели и задачи, не само пътищата и средствата за тяхното реализиране, но и критериите за оценката на тяхното осъществяване. Юлските критерии трябва още по-последователно и твърдо да се прилагат в дейността на всички органи и организации, на всички ръководни и изпълнителски кадри, във всички области на живота.

На фона на борбата за изпълнение на издигнатия от Единадесетия партиен конгрес девиз „Висока ефективност и високо качество“ в 25-и том от „Избрани съчинения“ на др. Тодор Живков са разгледани и редица други основни проблеми на нашето развитие.

Особено внимание се отделя на **качествените показатели.** Това не е случайно. В основни линии количествените показатели вече са постигнати. „Но делният въпрос, както посочва др. Тодор Живков, е в това, че нашият народ израсна и предявява към нас претенции не за каквото и да е задоволяване на неговите жизнени потребности, а с високо качество, на високо равнище да се задоволяват вече повишените негови потребности от стоки, от услуги, от жизнена среда“ (с. 409). Затова качествените показатели и занапред трябва да бъдат сърцевината на насрещните планове и на всенародното социалистическо съревнование за изпълнение и преизпълнение на плана.

В произведенията на др. Тодор Живков се дава и оценка на извършената дейност за изпълнение на стратегическата задача... „Ние отдаваме голямо значение — отбелязва др. Живков — на разгорялата се в столицата борба за изпълнение и преизпълнение на качествените

Digitized by Google

показатели“ (с. 575). А обещанието на трудещите се от Русенски, Плевенски, Великотърновски, Старозагорски, Шуменски и Разградски окръг да предадат на държавата повече от предвиденото в плана за 1976 година зърно се оценява като високопатриотична инициатива, израз на готовността на селскостопанските труженици да дадат достоен принос за изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес, за повишаване ефективността и качеството на производството, да ознаменуват със забележителни постижения първата година на седмата петилетка. Нашият пръв партиен и държавен ръководител не се задоволява само с тази оценка. Той разкрива и факторите за постигнатите резултати: самоотвержения труд на кооператорите, механизаторите и селскостопанските специалисти, грижите на Партията и държавата за повишаване културата на земеделието и внедряване на нови високопроизводителни технологии в селскостопанското производство, за по-пълно използване големите резерви на нашето социалистическо земеделие, както и създадената добра организация за своевременното прибиране на реколтата.

Ценно качество на неговото изследване е, че направеният анализ не започва и не завършва на национално равнище, а продължава и пронизва всички равнища на партийно ръководство, включително до трудовия колектив, до отделната личност. С това следва да си обясним факта, че направените от него изводи, обобщения, препоръки се посрещат с интерес и задоволство както от ръководните, така и от изпълнителските кадри.

* * *

В материалите на двадесет и петия том голямо внимание се отрежда на мястото, ролята и значението на науката в изграждането на развитото социалистическо общество. Другарят Тодор Живков подчертава, че не е възможно вече да направим нито стъпка напред без науката във всичките й клонове — природни, технически, обществени. В противен случай означава да съществуват условия за прояви на субективизъм и волунтаризъм в областта на икономиката, които в крайна сметка ще създадат трудности и ще задържат развитието на производителните сили и на обществото като цяло.

Голямо значение се отдава **на превръщането на науката в непосредствена производителна сила,** без която не може и да се мисли, че ще строим успешно развито социалистическо общество. Това марксистко положение става наша непосредствена задача. Обосновава се необходимостта да ревизираме представата си за материално-техническата база на зрелия социализъм. Тя съвсем няма да бъде адекватна на сега съществуващата. За да завършим построяването на зрялото социлистическо общество в България, са нужни принципно нови технологии във всички сфери на материалното производство. „Новите технологии — изтъква др. Тодор Живков — могат да се създават от напредничава наука, от големи колективи в съответните институти с технологическа и културна нагласа, от наши учени. Трябва да се използва и световният опит... Преди всичко да се опираме на опита на братските социалистически страни и на първо място — на Съветския съюз“ (с. 360). Използването на атомната енергия за мирни цели — в промишлеността, енергетиката, биологията, селското стопанство, отбелязва връх и играе решаваща роля сега в научно-техническата революция.

В трудовете се отделя значително място на диалектиката между разкриването на закономерностите и тенденциите в развитието на обществото и разкриването на перспективата в нашето обществено-икономическо развитие. Това се определя като една от основните задачи

Digitized by Google

на науката. Нейното успешно решаване съдействува за издигане качеството и ефективността на партийното ръководство.

С голяма прямота, определеност и сила се разглежда **използването на класово-партийния подход в работата на** политическите дейци и на научните работници при изследването на социалните процеси. „Отстъплението от класово-партийния подход, посочва др. Тодор Живков, води към безплодно блуждаене и лутане, към сериозни отстъпления от историческата правда, към политически, идейни и научни грешки. Само такъв подход дава възможност да се застане твърдо на позициите на работническата класа, на социализма и комунизма, на позициите на националните и интернационалните интереси на народа" (с. 372).

Прави се задълбочен анализ на **състоянието и развитието на научния потенциал в страната.** Силите на научния фронт за мащабите на страната се оценяват като огромни. Те са в състояние навреме да подемат, научно да разработват и решават проблемите, стоящи пред нашето обществено-икономическо развитие. Не са отминати обаче и недостатъците. Особено внимание се обръща на проявите на либерализъм в кадровата политика, следствие на което в науката навлязоха и хора, които нямат необходимата подготовка. Интересно е разгледан и въпросът за дарованието на научните работници. Техните способности могат да бъдат разкрити само когато се поставят в служба на народа.

* * *

В новия том е отделено изключително голямо внимание на **идеологическата работа на Партията.** Нейните усилия са разгледани в няколко направления.

Първо. За изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на страната, за осъществяване на стратегическия девиз на Партията през седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност" от всички обществени дейности. Навсякъде идеологическата работа се разглежда през призмата на спазването на изискванията на основните ленински принципи: партийност, научност, тясна връзка с живота. Тези принципи са обогатени с нови изводи и обобщения от съвременната действителност. Разгледани са не само общите цели и задачи на идеологическата дейност, но и специфичните цели и задачи на нейните отделни видове, на приноса и на отговорността на идеологическите институти и на идеологическите кадри.

„Нашата разяснителна и възпитателна работа — изтъква др. Тодор Живков — *следва да се превърне в практически действен фактор, който да стимулира, мобилизира и насочва творческите търсения, волята и енергията на всички трудещи се и на всеки колектив за решаване на новите задачи, като формира не само убеденост в тяхната правилност, но и висока степен на готовност за тяхното изпълнение" (с. 182).*

Второ. Да формира социалистическата личност с висока култура, с добра професионална подготовка, със здрава идейна закалка. Личността, човекът се разглежда от др. Тодор Живков като главна производителна сила, „като създател на материално-техническата база, без труда на който би била мъртва и най-съвременната техника". Преодоляването на социално-класовите различия и укрепването на единството на интересите на всички членове на обществото се разглеждат като две страни на единния процес на формиране на всестранно развитата личност. В резултат на обективните изменения в обществото

Digitized by Google

и под влияние на възпитателната работа на Партията преобладаващият тип личност в страната стана социалистическата личност. Тази личност още не е свободна от някои прояви, които противоречат на нормите на социализма. Затова формиране на социалистическата личност и на нейното всестранно развитие и занапред ще си остава кардинален проблем в дейността на Партията и цялата общественост. Тук другарят Живков изтъква, че главното в този процес е да се засили социалната активност на труженика и преди всичко неговото творческо участие в трудовата дейност, да се възпита правилно отношение към социалистическата собственост — основа на основите на социалистическия строй, спазване на социалистическия принцип на разпределение според количеството и качеството на труда.

Трето. Всестранното развитие на личността е органическо свързано с необходимостта от **по-нататъшно разгръщане на борбата за утвърждаване и развитие на социалистическия начин на живот.** Този качествено нов начин на живот е свързан с дълбоки изменения във всички сфери на човешката дейност, в създаването на условия за непрекъснато повишаване на материалното и културното равнище на народа. Дори когато побеждава в слабо развити страни, отбелязва др. Тодор Живков, социализмът осигурява по-добро, отколкото и в най-развитите капиталистически страни задоволяване на такива жизнено важни потребности на трудещите се като пълната заетост, обществената охрана на труда, организираната почивка, грижата за децата, здравеопазването, социалното осигуряване, закрилата на майчинството. Той осигурява безплатен достъп до всички видове образование, създава непознати възможности за приобщаване на народа към ценностите на националната и световната култура, за участие на трудещите се в обществено-политическия живот. Непрекъснатото подобряване на жизнената среда: селищното устройство, жилищните условия, условията на труд и отдих, природната среда, всичко това активно съдействува за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

Едни от най-мощните фактори за формиране на социалистическата личност, за развитието на социалистическия начин на живот са изкуството, културата, средствата за масова информация и пропаганда. Те са основен канал за разпространение на социалистически духовни ценности и за масово-политическо въздействие.

Четвърто. Поставя се като първостепенна задача на всички партийни органи и организации да водят **безкомпромисно идеологическо настъпление срещу всякакви прояви на буржоазната идеология, на десния и „левия" ревизионизъм, маоизъм и антисъветизъм,** да преградят пътя за проникването им в страната. За постигането на тази цел високо се оценява широкото и плодотворно идеологическо сътрудничество с КПСС и комунистическите партии от другите братски социалистически страни. Отново се обръща голямо внимание на социалистическия патриотизъм и на социалистическия интернационализъм. Развива се и се доказва тезата, че при навлизането в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество в съзнанието на нашия народ те постепенно се сливат и взаимно се обогатяват.

Ценни идеи се съдържат в поздравленията на др. Тодор Живков до видни наши писатели и журналисти. Той високо оценява техния принос в борбата срещу бездушието, закостенелостта, пламенната защита на нашите морални принципи, на развитието на социалистическата **култура,** на укрепването на животворната българо-съветска дружба, за тържеството на комунистическите идеали в труда и бита на хората.

Digitized by Google

на науката. Нейното успешно решаване съдействува за издигане качеството и ефективността на партийното ръководство.

С голяма прямота, определеност и сила се разглежда **използването на класово-партийния подход в работата на политическите дейци** и на научните работници при изследването на социалните процеси. „Отстъплението от класово-партийния подход, посочва др. Тодор Живков, води към безплодно блуждаене и лутане, към сериозни отстъпления от историческата правда, към политически, идейни и научни грешки. Само такъв подход дава възможност да се застане твърдо на позициите на работническата класа, на социализма и комунизма, на позициите на националните и интернационалните интереси на народа" (с. 372).

Прави се задълбочен анализ на **състоянието и развитието на научния потенциал в страната.** Силите на научния фронт за мащабите на страната се оценяват като огромни. Те са в състояние навреме да подемат, научно да разработват и решават проблемите, стоящи пред нашето обществено-икономическо развитие. Не са отминати обаче и недостатъците. Особено внимание се обръща на проявите на либерализъм в кадровата политика, следствие на което в науката навлязоха и хора, които нямат необходимата подготовка. Интересно е разгледан и въпросът за дарованието на научните работници. Техните способности могат да бъдат разкрити само когато се поставят в служба на народа.

* * *

В новия том е отделено изключително голямо внимание на **идеологическата работа на Партията.** Нейните усилия са разгледани в няколко направления.

Първо. За изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на страната, за осъществяване на стратегическия девиз на Партията през седмата петилетка: „Ефективност и качество — качество и ефективност" от всички обществени дейности. Навсякъде идеологическата работа се разглежда през призмата на спазването на изискванията на основните ленински принципи: партийност, научност, тясна връзка с живота. Тези принципи са обогатени с нови изводи и обобщения от съвременната действителност. Разгледани са не само общите цели и задачи на идеологическата дейност, но и специфичните цели и задачи на нейните отделни видове, на приноса и на отговорността на идеологическите институти и на идеологическите кадри.

„Нашата разяснителна и възпитателна работа — изтъква др. Тодор Живков — *следва да се превърне в практически действен фактор, който да стимулира, мобилизира и насочва творческите търсения, волята и енергията на всички трудещи се и на всеки колектив за решаване на новите задачи, като формира не само убеденост в тяхната правилност, но и висока степен на готовност за тяхното изпълнение" (с. 182).*

Второ. Да формира социалистическата личност с висока култура, с добра професионална подготовка, със здрава идейна закалка. Личността, човекът се разглежда от др. Тодор Живков като главна производителна сила, „като създател на материално-техническата база, без труда на който би била мъртва и най-съвременната техника". Преодоляването на социално-класовите различия и укрепването на единството на интересите на всички членове на обществото се разглеждат като две страни на единния процес на формиране на всестранно развитата личност. В резултат на обективните изменения в обществото

Digitized by Google

и под влияние на възпитателната работа на Партията преобладаващият тип личност в страната стана социалистическата личност. Тази личност още не е свободна от някои прояви, които противоречат на нормите на социализма. Затова формиране на социалистическата личност и на нейното всестранно развитие и занапред ще си остава кардинален проблем в дейността на Партията и цялата обществеост. Тук другарят Живков изтъква, че главното в този процес е да се засили социалната активност на труженика и преди всичко неговото творческо участие в трудовата дейност, да се възпита правилно отношение към социалистическата собственост — основа на основите на социалистическия строй, спазване на социалистическия принцип на разпределение според количеството и качеството на труда.

Трето. Всестранното развитие на личността е органическо свързано с необходимостта от **по-нататъшно разгръщане на борбата за утвърждаване и развитие на социалистическия начин на живот.** Този качествено нов начин на живот е свързан с дълбоки изменения във всички сфери на човешката дейност, в създаването на условия за непрекъснато повишаване на материалното и културното равнище на народа. Дори когато побеждава в слабо развити страни, отбелязва др. Тодор Живков, социализмът осигурява по-добро, отколкото и в най-развитите капиталистически страни задоволяване на такива жизнено важни потребности на трудещите се като пълната застост, обществената охрана на труда, организираната почивка, грижата за децата, здравеопазването, социалното осигуряване, закрилата на майчинството. Той осигурява безплатен достъп до всички видове образование, създава непознати възможности за приобщаване на народа към ценностите на националната и световната култура, за участие на трудещите се в обществено-политическия живот. Непрекъснатото подобряване на жизнената среда: селищното устройство, жилищните условия, условията на труд и отдих, природната среда, всичко това активно съдействува за по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическия начин на живот.

Едни от най-мощните фактори за формиране на социалистическата личност, за развитието на социалистическия начин на живот са изкуството, културата, средствата за масова информация и пропаганда. Те са основен канал за разпространение на социалистически духовни ценности и за масово-политическо въздействие.

Четвърто. Поставя се като първостепенна задача на всички партийни органи и организации да водят **безкомпромисно идеологическо настъпление срещу всякакви прояви на буржоазната идеология, на десния и „левия“ ревизионизъм, маоизъм и антисъветизъм,** да преградят пътя за проникването им в страната. За постигането на тази цел високо се оценява широкото и плодотворно идеологическо сътрудничество с КПСС и комунистическите партии от другите братски социалистически страни. Отново се обръща голямо внимание на социалистическия патриотизъм и на социалистическия интернационализъм. Развива се и се доказва тезата, че при навлизането в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество в съзнанието на нашия народ те постепенно се сливат и взаимно се обогатяват.

Ценни идеи се съдържат в поздравленията на др. Тодор Живков до видни наши писатели и журналисти. Той високо оценява техния принос в борбата срещу бездушието, закостенелостта, пламенната защита на нашите морални принципи, на развитието на социалистическата култура, на укрепването на животворната българо-съветска дружба, за тържеството на комунистическите идеали в труда и бита на хората.

Digitized by Google

* * *

В дейността и трудовете на др. Тодор Живков от този период значително място заемат **проблемите на мира, на външната политика на БКП и НР България, на международното комунистическо движение.**

Тук са застъпени най-важните проблеми на деня — въпросите на разведряването, на обуздаване надпреварата във въоръжането и за разоръжаване и утвърждаване на ленинските принципи на мирно съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй, за изключване употребата на сила в международните отношения, за ликвидиране на военните конфликти и огнища на напрежение, за премахване на остатъците от колониализма и расизма, за преустройство на международните икономически отношения. Процесът на политическото разведряване и намаляване на напрежението се свързва с необходимостта от вземане на съгласувани мерки и във военната област — разоръжаване, ограничаване на въоръженията, предотвратяване опасността от ядрена война и укрепване на международния мир и сигурност. Подчертава се решаващият принос на Съветския съюз, на КПСС и лично на др. Леонид Илич Брежнев за създаването и утвърждаването на новия климат в света. В същото време високо се оценяват и заслугите за утвърждаването на курса на разведряване на стотиците милиони хора по света, различните демократични сили и движения, управляващите кръгове на онези капиталистически държави, които възприеха реалистичен подход по въпросите на мира и войната в съвременния свят.

Другарят Тодор Живков прави задълбочен анализ на сложния и противоречив характер на разведряването и разоръжаването, като обръща внимание, че напоследък са се засилили машинациите на противниците на разведряването, целещи да спрат или дори да върнат назад процеса на заздравяване на международните отношения. Това настойчиво изисква да се активизират действията на всички сили — на привържениците на мира и сигурността на народите, още по-решително да бъде въздействието на самите народи върху външната политика. „Не може да има друга по-голяма задача, подчертава др. Тодор Живков, от задачата да се осигури на всяка цена световният мир... Ние разполагаме с огромни сили, за да изпълним тази задача на задачите“ (с. 412). „Проблемът за трайния световен мир е общочовешки проблем, тъй като засяга всички хора на нашата планета“ (с. 487).

От тези положения се ръководи нашата Комунистическа партия и социалистическа държава начело с др. Тодор Живков, когато полагат всички усилия за превръщането на Балканския полуостров в район на мир, добросъседство и конструктивно сътрудничество. Българската комунистическа партия и НР България провеждат последователен курс на взаимно разбирателство, приятелско общуване и укрепване на доверието между всички балкански народи. За това спомагат динамичното и стабилно развитие на връзките, редовните политически контакти, разширяването на стокообмена, използването на най-разнообразни форми на стопанско и техническо сътрудничество и на културния обмен.

В редица от публикуваните доклади, статии и интервюта др. Тодор Живков изразява становището на БКП и своето мнение по най-актуалните проблеми на международното комунистическо и работническо движение. Тези проблеми се разглеждат върху основните принципи на марксизма-ленинизма, на общоприетите документи от братските комунистически и работнически партии. Подчертава се огромната роля на комунистическото движение за ускоряване на социалния прогрес в света, за запазването на мира, за мястото и ролята на

Digitized by Google

КПСС в международното комунистическо движение, сочат се проявите на десния и „левия“ опортюнизъм, в т. ч. и на маоизма в редовете на международното комунистическо и работническо движение. „Както преди шест десетилетия — изтъква др. Тодор Живков, — така и днес отношението към Съветския съюз и неговата Комунистическа партия си остава за нас, българските комунисти, най-сигурен критерий, пробен камък за вярност към комунистическия идеал“ (с. 118). Укрепването на единството и сътрудничеството между комунистическите и работническите партии др. Тодор Живков вижда върху основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, в общата борба за мир и социализъм.

* * *

Публикуваните трудове на др. Тодор Живков в двадесет и петия том от „Избрани съчинения“ съществено обогатяват теорията на партийното строителство. В тях се анализират и осмислят важни въпроси, свързани с по-нататъшното издигане на ръководната роля на Партията. Голямо внимание се отделя на въпросите за обогатяване на партийната дейност с новите проблеми на нашето обществено-икономическо развитие, за укрепване на връзките на Партията с масите, развитието на критиката и самокритиката в Партията и обществото, както и за по-нататъшната конкретизация на функциите на Комунистическата партия в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. Тук се разглеждат и въпросите за развитието на връзките и взаимоотношението на БКП с КПСС и другите марксистко-ленински партии, за интернационалния характер на ленинските принципи на партийно строителство, за единството на политическата, организаторската и идеологическата дейност на Партията, за издигане ролята на местните партийни органи и за развитието на вътрешнопартийната и на социалистическата демокрация. В редица произведения са засегнати и разработени въпросите за личния пример и авангардната роля на комуниста, за подобряване на грижите и повишаване на изискванията към кадрите, за последователно прилагане на ленинските принципи в областта на социалната политика, за политическия подход при решаване на стопанските задачи, както и за партийното ръководство на Отечествения фронт, Профсъюзите и ДКМС, за съвместната работа с БЗНС, партийното ръководство на науката, образованието, средствата за масова информация и пропаганда.

Всички тези аспекти на партийната работа, както и останалите проблеми на партийната политика са разгледани в произведенията на нашия пръв партиен и държавен ръководител с голяма партийна страст и научност, с дълбоко познаване на живота и реализъм, със силно чувство към новото и прогресивното. Затова с основание може да се посочи, че тези трудове са по-нататъшно развитие на априлската линия, нов важен принос в творческото обобщаване и развитие на теорията и практиката на Българската комунистическа партия в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. Най-широкото използване на разработките в двадесет и петия том от „Избрани съчинения“ на др. Тодор Живков ще помогне за успешното решаване на големите и сложни задачи на седмата петилетка, за повишаване ефективността и качеството във всички дейности на нашето социалистическо общество.

Digitized by Google

ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Партията разглежда проверката на изпълнението като най-важна част на организаторската си работа, като едно от най-изпитаните средства за осъществяване на своята ръководна роля.

Толбухинската окръжна партийна организация особено през последните години натрупа немалък опит в областта на проверката на изпълнението. Родиха се нови форми и инициативи, положиха се сериозни усилия да се създаде стройна система на проверка, да се превърне тя, както изтъкваше Ленин в гвоздей на цялата работа, на цялата политика.

Имайки предвид всичко това, редакцията предоставя страниците на списанието на някои партийни дейци да споделят своя опит.

НЕОТДЕЛИМА ЧАСТ ОТ ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

БЕСЕДА с ПЕТЪР НИКОВ
секретар на ОК на БКП — Толбухин

ВЪПРОС: **Единадесетият партиен конгрес, Юлският пленум на ЦК на БКП, Националната партийна конференция поставиха редица важни проблеми пред партийните комитети и организации. Всичко това изисква огромна организаторска и идейно-политическа работа, строг контрол и проверка за тяхното осъществяване.**

Към какви въпроси главно е насочена сега в Толбухински окръг проверката на изпълнението?

ОТГОВОР: Големите задачи, които има да решава окръгът в различните отрасли на икономиката, мащабността на проблемите, които стоят пред окръжния комитет на Партията, налагат партийните комитети да търсят все по-нови и по-ефикасни форми на партиен контрол. Въпросът за засилване контрола по изпълнение на взетите решения с

Digitized by Google

нова сила излиза на преден план особено след Националната партийна конференция, на която се постави остро проблемът да се издигат функциите на стопанските органи и звена, да се засилва личната отговорност на всеки при изпълнение на поставените задачи.

Окръжният комитет на Партията работи непрекъснато да се усъвършенстват контролните функции на партийните комитети и организации. Стремежът е да се засили още повече ролята на партийния контрол като важен инструмент за повишаване ефективността на партийната и стопанската дейност, за укрепване на дисциплината, за нарастване ролята на субективния фактор, за създаване творческа атмосфера във всички сектори на обществено-икономическия живот на окръга. Бюрото на окръжния комитет на Партията насочва партийния контрол главно към следните по-важни въпроси:

— усъвършенстване стила и методите на работа на партийните и стопанските ръководства в съответствие с изискванията на Юлския пленум на ЦК на БКП;

— осъществяване поврат в работата на трудовите колективи и кадрите за изпълнение качествените и натуралните показатели, за понататъшно издигане техническото равнище и качеството на промишлената продукция;

— успешно решаване кардиналния проблем на петилетката — производството на хлебно и фуражно зърно;

— по-нататъшно подобряване на организаторската и политическата работа, която да осигурява действителен прелом в работата и практическите резултати, в първичните партийни организации и трудовите колективи;

— за изпълнение на задачите, поставени от Националната партийна конференция, контролът и проверката на бюрото на ОК на БКП, на партийните комитети и организации да се насочат с още по-голяма сила към проблемите на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

От няколко години в окръжната партийна организация се работи упорито за внедряване на проверката като основна черта в стила и методите на ръководство на партийните комитети и организации. Нашият опит в тази насока обогатихме след проведеното в Толбухин зонално съвещание по контрола и проверката на изпълнението, организирано от отдел „Организационен" на ЦК на БКП. След съвещанието изработихме по-точен критерий за нашата работа, възприехме и внедрихме споделения опит в нашата партийна практика. Сега контролът и проверката са неотменна част от цялата организаторска и политическа работа на партийните комитети и организации. Стремим се да внедряваме разнообразни форми на контрол, като главно внимание отделяме на съдържанието, така че проверката да осигурява изпълнение на партийните решения. Съдържанието на проверката и контролът в окръжната партийна организация се определят от проблемите, които поставиха Единадесетият конгрес, Юлският пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

ВЪПРОС: **Какви са основните форми и средства на контрол, които се използват, и какви са резултатите от приложението им в окръжната партийна организация?**

ОТГОВОР: След Юлския пленум на ЦК на БКП контролът и проверката на изпълнението са неотменна черта в стила и метода на партийното ръководство в окръга. Засилиха се още повече контролните функции на пленума и бюрото на окръжния комитет на БКП. Изясниха се основните насоки на социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка. Разработиха се програми и мероприя-

Digitized by Google

тия, осигуряващи успешно реализиране на конгресните решения в окръга. Проведоха се пленуми на окръжния комитет по главните, решаващите проблеми: за ефективността и качеството на строителството; техническото равнище и качеството на продукцията; развитието на говедовъдството; социално-психическият климат в трудовите колективи; ролята на първичните партийни организации като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и партийното ръководство на профсъюзите. Провеждането на пленумите се предшествува от широка организаторска и политическа работа, в която голямо внимание се отделя на проверката и контрола. Извършват се проучвания, анкети, проверки на около 30 на сто от първичните партийни организации. В проверките участвуват членовете на пленума и всички сътрудници на ОК на БКП, което дава възможност да насочим нашата работа главно към нерешените проблеми. При подготовката на пленума за по-нататъшното издигане ръководната роля на партийните организации се извърши предварителна работа на всички равнища в окръжната организация. Първичните партийни организации анализираха състоянието на работата си, направиха оценка на личния принос на комунистите за изпълнение на задачите. Специални пленуми проведоха и градските комитети в Толбухин, Ген. Тошево, Тервел. Направено бе конкретно социологическо изследване, като се анкетираха 1442 комунисти и 1154 безпартийни. В цялата подготвителна работа главното бе контролът и проверката на изпълнение на задачите, оказване помощ на първичните организации, обобщаване на положителния опит и разработване на най-точни постановки на пленума и решения, които да дадат нов тласък в работата на партийните организации.

Резултатна форма на проверка е отчетът на контролни пленуми и заседания на бюрото на ОК на БКП как се изпълняват партийните решения в областта на икономическата, политическата и организационната лейност. Подготовката на отчетите също бе предшествувана от задълбочени проверки. Когато градските и общинските партийни комитети докладват как осъществяват решенията на ОК на БКП, съответните отдели на ОК след предварителна проверка правят съдоклад в бюрото. С това те не само оказват помощ на място, но помагат още повече да се издига ролята на контрола, да се съчетава с изпълнението на задачите. През последните три години в бюрото на ОК на БКП бе анализирано изпълнението на много програми, на редица решения и мероприятия на ОК на БКП. Като по-важни от тях можем да посочим: решаването на фуражния проблем, реконструкцията и модернизацията на машинно-тракторния парк; подобряване партийно-политическата работа в обслужващата сфера; ГК на БКП — Каварна и Тервел — за издигане ролята на първичните партийни организации като политически ръководители на трудовите колективи и др. С тази форма на контрол се осигурява единство на решения и изпълнение, оказва се конкретна помощ на партийните комитети и организации, обобщава се положителният опит в окръга.

Повишената роля и контролни функции на пленума и бюрото на окръжния комитет на БКП осигуриха успешно да бъдат изпълнени приетите програми и мероприятия за решаване на основните проблеми на социално-икономическото развитие на окръга. Системният партиен контрол във връзка с изпълнение мероприятията на ОК на БКП за реконструкцията и модернизацията на производствените фондове осигури да се изпълнят качествените и натуралните показатели за двете години на петилетката и да се постигне средногодишен ръст от 8,1 на сто. Нарасна коефициентът на сменност от 1,63 през 1975 г. на 1,84 през 1977 г. Пленумът за техническото равнище и качеството на промишлената продукция и изпълнението на решенията допринесе да на-

Digitized by Google

расне броят на атестираните изделия от висша категория „К“ от 3 през 1975 г. на 31 през 1977 г., на първа — от 193 на 220.

Резултатни форми на контрол в областта на промишлеността, транспорта и търговията се оказаха проверките в предприятията с участието на сътрудници на ОК на БКП, ОНС, ОДИТ, периодичните срещи в градските комитети на БКП с участието на отдел „Промишлено-стопански“ на ОК на БКП, на които се отчита изпълнечието на задачите, изясняват се трудностите и нерешените проблеми. Практика е специалисти от ОК, ГК на БКП и ОНС да се изпращат в предприятията за по-дълъг период, като участвуват в решаването на важни проблеми, при разработването на инженерните проекти, за изпълнение плана за техническия прогрес и др.

При осъществяването на особено важни мероприятия на ОК на БКП се формира положителен опит в отделни предприятия, на окръжна среща се обобщава полученият опит и се внедрява в останалите предприятия. Така се постъпи при решаването на социално-битовите въпроси; при внедряване комплексната система за управление на качеството; при приложение бригадната организация на труда и др.

Последователна е работата на пленума и бюрото на ОК на БКП, партийните комитети и организации за по-нататъшното осъществяване на концентрацията и внедряването на промишлените технологии в селското стопанство. Разработени са и се реализират главните направления на концентрацията и специализацията на селското стопанство в окръга. Утвърдена е практика в окръжния комитет на Партията всяка година да се очертават основните задачи, които ще се решават през годината в този отрасъл. С помощта на научни работници от ИПС — Ген. Тошево и специалисти от окръга се разработват най-актуалните проблеми и технологията на отделните култури и специално на агротехниката на отделните сортове пшеница, които се прилагат в бригадите за промишлено производство съобразно конкретните условия.

През последните няколко години контролът на партийните органи и организации в селското стопанство се насочи главно към утвърждаване и усъвършенствуване на вътрешнобригадната организация в бригадите за промишлено производство, към повишаване сменността и натоварването на машинно-тракторния парк, към по-нататъшната концентрация на животновъдството. По тези проблеми са утвърдени конкретни решения и мероприятия на окръжния комитет на Партията, които успешно се изпълняват. Производството на пшеница в окръга завоюва нови успехи, през двете години на седмата петилетка от 361 кг/дка средният добив нарасна на 492 кг. Внедри се звеневата организация на труда с индивидуално прикрепване на площите от окопните култури. Мероприятията за пълното натоварване на машинно-тракторния парк осигуриха високи коефициенти на сменност при основните трактори и машини — при колесните трактори 1,2, верижните — 1,5, „К–700“ — 2,3. Съкратиха се сроковете за основните мероприятия до 47 на сто. Последователното изпълнение на програмата за концентрация и специализация на животновъдството в окръга дава възможност и се прилагат най-новите постижения на световния и наш опит. Дойните крави са концентрирани в 77 ферми, свинете в 4 нови комплекса и 23 ферми, цялото птицевъдство в 20 ферми. За двете години на петилетката животновъдството се превърна в рентабилен отрасъл.

ВЪПРОС: **Селското стопанство за Толбухински окръг е един от решаващите отрасли. Какви по-ефективни форми на контрол се осъществяват за изпълнение решенията на XI конгрес на ЦК на БКП във връзка със селското стопанство?**

ОТГОВОР: Постоянен наш стремеж е да заангажираме всички партийни и стопански кадри в окръга активно да работят за изпълне-

Digitized by Google

ние на партийните решения. Първите ръководители на окръга лично участвуваха в осъществяването на конкретен и действен контрол. Преди всяка селскостопанска кампания се провеждат окръжни съвещания, където подробно се изясняват изискванията, които стават и обект на строг контрол. Освен това се организират показни съвещания за извършване на отделни мероприятия — за прибиране на пшеницата — в АПК в Шабла и АПК в Толбухин—запад, за прибиране на есенниците в АПК — Толбухин—изток и др. Всеки месец на среща със селскостопанските кадри се прави критична оценка за състоянието на животновъдството. За допуснатите слабости се търси отговорност от ръководителите на АПК и специалистите. Практика стана за всяка кампания общинските партийни комитети да утвърждават конкретни оперативни планове, които подробно се разглеждат и в първичните партийни организации. Стремежът е да се конкретизират задачите на всеки механизатор. В резултат на контрола, който се осъществява, прибирането на пшеницата през 1977 год. завърши в много кратки срокове — 10—12 дни, сеитбата на царевицата за 8 дни, на слънчогледа за 4 дни.

Всяка седмица партийните организации в окръжния комитет на оперативки също дават отчет за изпълнението на задачите в селското стопанство. За неизпълнението на отделните срокове се търси строга отговорност, което засилва ролята на партийния контрол и съдействува да се съчетава проверката с изпълнението на задачите.

Като една от ефикасните форми на контрол все повече се налагат **комплексните проверки.** В тях вземат участие отделите на окръжния комитет на БКП, сътрудници от окръжните ръководства на масовите организации и от ОНС. Такъв състав дава възможност да се осигурява комплексен, компетентен и действен контрол. Такива проверки се извършиха по партийното ръководство на профсъюзите, на всички общински партийни комитети; по стила и методите на работа, по партийното ръководство на Комсомола, по изпълнение решенията на пленума за работата с кадрите и др.

Особено резултатна бе извършената проверка по стила и методите на работа на всички градски и общински партийни комитети. Една част от материалите се обсъдиха на заседания на бюрото на ОК на БКП и се взеха конкретни мерки. За допуснати сериозни слабости в стила и метода на партийно ръководство бяха наказани секретари на ОПК. Материалите от проверката се използваха да се дадат реални оценки на партийните комитети във връзка с проведените отчетно-изборни конференции. Определено считаме, че тези проверки допринасят много за изпълнение задачите на Юлския пленум, за прелом в стила и метода на ръководство, за преодоляване на допуснатите слабости.

В осъществяване на контролните си функции окръжният и другите партийни комитети насочват дейността си главно в първичните партийни организации. Стремим се да се засилва личното участие на членовете на пленума, секретарите и сътрудниците на ОК, ГК и ОПК в работата на първичните организации. Всеки месец по график се посещават около 20 на сто от събранията на първичните партийни организации. Най-много се посещават и се оказва помощ на отчетно-изборните събрания. Сътрудниците на окръжния комитет участвуват обикновено по на 15—20 годишни събрания, членовете на пленума на ОК на БКП по на 2—3, на бюрото — 8—10. Широко се заангажират в тази задача и комунисти, работници в масовите органиции и ОНС. С активното участие на окръжния и другите комитети се провеждат и събранията по замяната на партийните документи и по решенията на Националната партийна конференция. След посещение на събранията всеки представител на комитета попълва отчетни листове, в които отразява равнището на събранието и възникналите нерешени проблеми, които се обобщават от сектор „Информационно-социологически“ и се

Digitized by Google

дават на отделите за вземане мерки. Поддържането на постоянна връзка с първичните партийни организации дава възможност да се разкрият навреме слабостите и да се оказва помощ за преодоляването им. Помощ и контрол от страна на партийните комитети се осъществява и чрез участието на сътрудници на отделите на окръжния комитет на пленумите на ГК на БКП, на общите събрания и заседанията на партийните комитети. Не се провежда пленум или общо събрание без особено по докладите да са дали компетентна оценка и оказали помощ съответните отдели на комитета. Този стил се пренесе и в дейността на партийните комитети. Сега се осъществява по-близък контрол и се отказва по-конкретна помощ на първичните партийни организации, на отделните производствени единици и звена. Това сега се налага още повече от решенията на Националната конференция, които изискват вниманието да се насочи там, където се решават въпросите на организацията на труда и производството.

ВЪПРОС: **Десетият партиен конгрес постави изискването главното в проверката на изпълнението да бъде превантивността — да предотвратява евентуални грешки и пропуски. Конгресът обърна внимание обобщаването на положителния опит също да стане момент на проверката и на помощта за подобряване на работата. Какво се прави в това отношение в окръжната партийна организация?**

ОТГОВОР: Ефективността на партийния контрол зависи най-вече от качеството на взетите решения. Затова окръжният комитет полага постоянни грижи да се подобрява работата по подготовката и вземането на решенията, което способствува от своя страна да се преодолява стопанският и административният подход в партийното ръководство. От 1973 г. в окръжния комитет на БКП е внедрена система за подготовка и вземане на решения, организация и контрол на тяхното изпълнение. В окръжния комитет е заведена добра картотека за решенията, с която се следи за тяхното изпълнение. Контролът на отделните решения се осъществява и от отделите на ОК на БКП, в които също има малки картотеки по месеци. Такива картотеки има и в градските комитети, а в общинските комитети и първичните партийни организации са заведени дневници. Утвърди се практиката всяко тримесечие градските и общинските комитети и първичните партийни организации да отчитат на заседания и събрания изпълнението на решенията. Тая система допринесе много за по-добрата предварителна подготовка на решенията, повиши се отговорността от преките изпълнители, обогатиха се формите на контрол, затвори се цикълът на подготовка, вземане, контрол и снемане от отчет на решенията. Сега окръжният комитет, партийните комитети и организации вземат оптимални решения по най-важните проблеми и се създава добра организация за тяхното изпълнение.

В досегашната си работа окръжният комитет винаги е насочвал главното си внимание върху превантивния характер на контрола. Цялата контролна дейност е насочена към разкриване тенденциите, отрицателните явления в социално-икономическия живот на окръга и своевременното им предотвратяване. Плановите задачи на окръга са обект на постоянен контрол, своевременно се реагира и не се допуска проваляне на задачи.

През миналата година проведохме разширен пленум на ОК на БКП, на който обсъдихме как партийните комитети и организации работят за подобряване партийното ръководство на профсъюзните органи и организации. Естествено, предварително бяхме извършили много проверки, разполагахме с доста фактически материал. Пленумът стана. Но считаме, че основната работа започна след него. Организирахме ре-

Digitized by Google

дица проверки как се изпълняват решенията на пленума, взехме своевременни мерки за подобряване на работата, не чакахме всичко да потъне в забрава и тогава да търсим само отговорност. Наскоро по тия проблеми ще докладва и председателят на окръжния съвет на профсъюзите, който е и член на бюрото на ОК на БКП. Това е само един пример как действително ние осъществяваме превантивен контрол по един такъв важен проблем. Ще отчетем също как се изпълнява програмата за нашите и съветски почини и инициативи, за качеството и ефективността в работата. Като най-ефективни форми на превантивен контрол са проверката на място, постоянната, жива връзка с хората. Все в тази връзка непрекъснато работим за разгръщане контролните функции на първичните партийни организации, като най-голямо внимание отделяме за повишаване равнището на партийното събрание. Все повече там се обсъждат най-важните проблеми на производството и социалния климат в колективите. За повишаване авангардната роля и личния пример на комунистите периодично се прави оценка как те участвуват в изпълнението на партийните решения.

Десетият партиен конгрес постави сериозното изискване проверката на изпълнението и помощта за подобряване на работата най-тясно да се обвързват с обобщаването на положителния опит. Това за нас е действително ръководство за действие. След редица проверки, направени в 100 първични партийни организации в края на м. г., проведохме окръжно съвещание в Генерал Тошево за обобщаване на опита по подготовката и провеждането на партийните събрания. Освен изказванията на редица партийни секретари, които обмениха ценен опит, организирахме и изложба, където бяха показани добри партийни поръчения, планове, диаграми за присъствието на събранията. Поставени бяха и някои по-характерни изказвания на комунисти — задълбочени, конкретни, критични и самокритични.

От няколко години ГК на БКП — Тервел провежда школа „Млад комунист“ със задача да подготвя по-добре кандидатите за встъпване в Партията. Обобщихме опита на школата и го разпространихме и в другите партийни комитети. В различни нюанси, в различни форми, съобразно конкретните условия той се прилага сега в целия окръг.

След дълго и щателно проучване обобщихме опита на партийните групи в окръга. Наскоро проведохме окръжно съвещание, на което присъствуваха 200 от най-добрите отговорници на партийни групи, присъствуваха също и много секретари. Поканихме и отговорни стопански дейци — целта ни беше да ги настроим и тях, както се казва, на партийни вълни.

Независимо че значително се подобри равнището на партийното събрание, все още в една част от партийните организации подготовката им не се предшествува от задълбочени проверки и изучаване дейността на трудовите колективи, на отделните комунисти. Обсъждат се често основни проблеми от живота на трудовите колективи, но решенията не осигуряват преодоляване на допуснатите слабости. Критиката се повиши, но самокритиката е на твърде ниско равнище.

С периодичния анализ за равнището на събранията, в който активно участвуват членовете на пленума и сътрудниците на окръжния комитет и партийните комитети, се стремим да се оказва колкото се може по-конкретна помощ на първичните организации, да се издига все повече тяхната роля и контрол.

Digitized by Google

* * *

Контролът и проверката на изпълнение в окръжния комитет, партийните комитети и първичните организации все още се съпътствува от много слабости, които се стремим да преодоляваме. В какво главно се състоят те?

— Извършващата се концентрация и специализация на селското стопанство в окръга доведе до намаляване ролята на общинските партийни комитети, на техните контролни функции. Това наложи окръжният комитет на БКП през 1976 г. да проведе окръжно съвещание за издигане ролята на партийните комитети в условията на АПК. Определено считаме, че почти са преодолени тези трудности.

— Недостатъчно последователно се следи за изпълнение на всички решения в партийните комитети и първичните организации. Все още не е наложен строг контрол за изпълнение резолюциите на конференциите и годишните събрания, което нерядко води до вземане на едни и същи решения.

— Незадоволително е равнището на самоконтрола на комунистите. Ръководните стопански кадри се отчитат в първичните организации, но много често чисто административно, без да се разкрива тяхната роля на политически ръководители и комунисти.

— Независимо от направеното все още съдържанието на партийния контрол не е приведено на всички равнища в съответствие с новите задачи. Много партийни комитети и първични организации изпускат от контрол важни проблеми на районите и трудовите колективи.

— Незадоволителна е работата по засилване превантивността на контрола, поради което в отделни трудови колективи несвоевременно се разкриват слабостите от субективен характер за изпълнение на плановите задачи.

Националната партийна конференция постави нови, по-високи изисквания към партийните органи и организации. По-нататъшното усъвършенствуване на контрола и проверката в окръжната партийна организация ще насочим главно за успешно претворяване в дела решенията на конференцията.

СЪРЦЕВИНА НА РАБОТАТА

ИВАН НЕДКОВ
секретар на градския комитет на БКП — Толбухин

Проверката на изпълнението заема важно място във вътрешнопартийния живот на Партията.

Ленин учеше, че да се проверяват хората, да се проверява фактическото изпълнение на задачите — в това, още един път в това, само в това сега е същността на цялата работа, на цялата политика.

Националната партийна конференция обърна особено внимание да се засилва политическият характер на партийното ръководство, още по-ярко да се изявяват партийните органи и организации като политически ръководители в различните сектори на нашия живот. Това на практика означава да се засилва политическият характер на контрол-

Digitized by Google

ните функции на партийните комитети и организации. За всеки е известно, че партийните организации, които не осъществяват пълноценно контролните си функции, не могат да се развиват като политически ръководители на съответните колективи.

* * *

Проблемите на контрола и проверката на изпълнението обсъдихме на специална научно-практическа конференция, на която освен опита на нашите партийни органи и организации споделиха опита си и съветските другари от Кировградска област, които гостуваха на нашия окръг. Миналата година обсъдихме проблема и на пленум на ГК на БКП.

Кое е положителното в нашата работа?

През последните години, особено след Десетия конгрес на Партията, нарасна и се усъвършенствува контролната дейност на градската партийна организация. Повиши се ролята на изборните партийни органи, които сега по-добре използват контролните си функции върху дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Сега те по-своевременно реагират на възникналите проблеми, по-успешно насочват силите и вниманието на партийните комитети и организации, на трудовите колективи към правилно и резултатно решаване на поставените задачи.

Повиши се ролята на пленума и бюрото на ГК на Партията в контролната дейност. На пленарни заседания сме обсъдили основни въпроси, които имат голям дял за издигане икономиката на окръга. На партийна оценка поставихме такива проблеми като: „Ефективното използване на суровините, материалите, горивата и енергията— важен резерв за повишаване обществената производителност на труда"; „Ролята на инженерно-техническите кадри за ускорено внедряване на техническия прогрес и постигане на високо качество и ефективност"; „Масово-политическата работа в съответствие с изискванията на X конгрес и Февруарския пленум"; „Усъвършенствуване организацията, съдържанието и ръководството на индивидуалната работа за повишаване обществено-политическата активност на трудещите се"; „Работата и задачите на градската партийна организация за по-нататъшно усъвършенствуване организацията на контрола и проверката на изпълнението в духа на решенията на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.)" и други.

За повишаване контролните функции на пленума и бюрото на ГК на БКП всеки месец при изпълнение на отговорни задачи, поставени от Централния и окръжния комитет на Партията, правим разпределение на членовете на пленума, на бюрото и апарата на градския комитет по партийни организации. Те участвуват в провеждането на събрания, оказват конкретна помощ на партийните бюра, проверяват изпълнението на поставената задача и след това докладват в градския комитет за извършената работа. Така постъпихме по време на годишните отчетно-изборни събрания; при провеждането на мероприятията за изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП, при прилагането на постановление № 5 на ЦК на БКП, МС и ЦС на БПС за усъвършенствуване организацията на работната заплата; при разясняване на задачата за замяната на партийните членски книжки; за разясняване и изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

В бюрото на градския комитет на Партията редовно изслушваме отчети от ръководни кадри за изпълнението на отделни решения и възложени задачи. През миналата и тази година са докладвали 39 стопан-

Digitized by Google

ски ръководители и 19 секретари на заводски партийни комитети и първични партийни организации, председателят и зам.-председателите на градския народен съвет. Бюрото изслушва редовно информации и от ръководителите на масовите организации. Градският комитет на Комсомола се отчете за своята работа по подбора, обучението и възпитанието на комсомолските кадри, за мерките, които той провежда за разгръщане на техническото и научното творчество на младежта. Ръководните кадри на градския комитет на Отечествения фронт докладваха за издигане ролята и мястото на кварталните комитети и низовите организации в изпълнение решенията на VIII конгрес на Отечествения фронт.

Отчетите и информациите се предшествуват от проверки на място. Това дава възможност на членовете на бюрото на градския комитет на Партията да добият по-пълна представа за обсъждания въпрос и да вземат правилни и обосновани решения. Контролен характер имат ежемесечните срещи със секретарите на заводските партийни комитети и първичните партийни организации по основни въпроси на партийно-организационната и идейно-възпитателната работа, а също и за стопанската дейност.

Стремежът ни е все повече да засилваме **превантивния характер** на контрола. Той да съпътствува цялостната наша организаторска работа, а не да чакаме само по сигнали, когато неуспехът е налице, или когато сме получили сигнали за пропуски в работата. В тази връзка провеждаме периодично срещи с партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства. На тях те докладват за извършената организаторска и партийно-политическа работа по основни проблеми, които решават партийните организации и трудовите колективи, като: изпълнението на инженерните проекти; внедряването на комплексната система за управление на качеството; изпълнението на основните качествени и натурални показатели и социалните програми на трудовите колективи, партийното ръководство на града е получавало задълбочена и всестранна информация.

На тези срещи се вземат бързи, превантивни мерки за преодоляване на някои трудности и допуснати грешки. Това в най-голяма степен съдействува за изпълнение на основните социално-икономически задачи на града. Най-малко веднъж на две години бюрото приема преценки на номенклатурните кадри. Постоянна грижа на градския комитет на Партията е подготовката на решенията. Полагаме грижи по-задълбочено да изясняваме най-важните страни на съответния проблем и решенията да имат по-добра целенасоченост. Стремежът ни е да не повтаряме решенията на Централния и окръжния комитет на Партията, а да разработваме такива мероприятия, които на практика ще създават условия за изпълнение на решенията на вишестоящите партийни органи, все по-пълно да се съчетава организаторската с идеологическата работа.

Създадена е цялостна система за контрол при изпълнението на решенията на пленума и бюрото и на вишестоящите партийни органи. Системата осигурява бързо стигане на решенията до техните изпълнители и системен контрол за изпълнението им. Всяко шестмесечие в бюрото изслушваме информация от завеждащите отдели за изпълнение на решенията на пленума и бюрото и правим задълбочен анализ на резултатите.

* * *

Наша основна грижа е да изискваме от кадрите да съчетават проверката с помощта на място. Този метод на работа широко използваме при изпълнението на отделни задачи, при подготовката на съвещания

Digitized by Google

и пленарни заседания, където членовете на бюрото, на пленума и завеждащите отдели оказват конкретна помощ на партийните организации за тяхното решаване.

Миналата година проведохме събрания във всички партийни организации, на които беше направен задълбочен анализ за изпълнение решенията на Юлския пленум. Бюрото на градския комитет на Партията също направи задълбочена оценка на своя стил и методи на работа и набеляза конкретни мерки за подобряването на работата. В отговор на изискванията на решенията на Юлския пленум на ЦК такива оценки за своя стил и методи направиха и изпълнителният комитет на градския народен съвет, бюрата на градските комитети на Комсомола и Отечествения фронт. Нашето внимание е насочено и към по-пълното използване на контрола и проверката за разпространяването на нашия и на съветския положителен опит.

Внедреният положителен съветски опит в обувния завод „Добрич" за внедряването на комплексната система за управление на качеството спомогна да се ускори прилагането ѝ в останалите промишлени предприятия на града, в резултат на което значително се повиши качеството на произвежданата продукция.

След като изучихме опита на Русенския градски комитет на Партията за работата му с резервните кадри — работници, ние го приложихме съобразно нашите конкретни условия в една част от партийните организации, а сега вече се разпространява във всички партийни организации от материалното производство.

Подобриха проверката на изпълнението и заводските партийни комитети. Централно място в техните перспективни и оперативни планове заемат основни въпроси от работата на колективите като: изпълнение на качествените показатели; реконструкцията и модернизацията; използването на производствените мощности; повишаване ръста на обществената производителност на труда и др.

Партийните комитети при СМК, ЗДК „Маяк", обувен завод „Добрич", Автокомбината, завод „Орлов", фабрика „Добруджански текстил" засилиха отчетността и взискателността си към низовите ръководни кадри.

Повиши се ролята и мястото на общозаводските партийни събрания. Сега на тях партийните и стопанските кадри по-често се отчитат за изпълнението на основните задачи, които решават трудовите колективи. Това спомага правилно да се формира общественото мнение, по-пълно да се съчетава контролът „от горе" с контрола „от долу".

В резултат на проведената работа след Националното съвещание във Велико Търново се повиши ролята на първичните партийни организации. Сега те организират по-добре контрола и проверката на изпълнението, което е важен показател за техния авторитет и за силата на тяхната ръководна роля. Може да се каже, че няма ръководители на предприятия, цехове, бригади, смени, които да не се отчитат пред първичните партийни организации за изпълнението на производствените планове, за състоянието на колективите, които те ръководят. Всичко това, от една страна, издига ролята и авторитета на партийните организации и от друга, повишава чувството за отговорност на кадрите.

Ефикасна форма за съчетаване на контрола със самоконтрола е самоотчетът на комунистите. Започнахме го в чест на X конгрес, по-късно за изпълнение на неговите решения и достойна среща на XI конгрес, а сега водим разговора под девиза „Всеки комунист с личен принос в изпълнение решенията на XI конгрес на БКП, за превръщането на VII петилетка в петилетка на висока ефективност и високо качество". Ежемесечно на събрания на партийните организации, на сбирки на партийните групи приемаме оценки на комунистите. На

Digitized by Google

тях се преценява дейността на комунистите за изпълнение на уставните им задължения, за техния дял в изпълнението на производствените и служебните задачи и участието им в обществено-политическия живот на колектива.

От няколко години в заводските партийни комитети и първичните партийни организации има създадена система за периодична оценка на номенклатурните кадри и резервните кадри работници. Много добра работа в това отношение има в ОЗ „Добрич", СМК „Добруджа", завод „Орлов", ЗКД „Маяк" и други. Този стил на работа помага за повишаване чувството за отговорност на ръководните и резервните кадри при изпълнение на възложените задачи.

Подходяща форма за засилване на контрола по въпросите на вътрешнопартийния живот са тримесечните отчетни карти. Чрез тях ние получаваме всяко тримесечие достатъчна информация за живота в първичните партийни организации и вземаме необходимите мерки за отстраняване на някои недостатъци като: нередовно провеждане на събрания, безпричинни отсъствия и слаба активност на комунистите.

Нарасна умението на заводските партийни комитети и първичните партийни организации да вземат по-реални, навременни и конкретни решения с все по-изразено политическо съдържание и насоченост, като се стремят да определят по-добре ролята и мястото на партийната организация, на отделния комунист при вземането и изпълнението на решенията. Те имат заведени дневници за решенията, по които следят за изпълнението им. Изградили са комисии за контрол на партийните решения. Те всеки месец или на тримесечие докладват на заседание на партийното бюро и на партийно събрание за изпълнението на взетите решения.

* * *

Взискателността и търсенето на отговорност е важно условие за повишаване ефективността на контрола и проверката на изпълнението. На този въпрос особено внимание обърна Юлският пленум на ЦК на Партията. Постоянна задача на бюрото на градския комитет, на заводските партийни комитети и първичните партийни организации е строго да следят за изпълнение на партийните решения. За нарушаване на Устава на Партията и други пропуски от виновниците се търси персонална отговорност и им се налагат съответни партийни наказания. За неизпълнение на насрещните планове и други задачи през последните две години са наказани 15 директори на предприятия и 7 секретари на заводски партийни комитети и първични партийни организации, а 87 комунисти са наказани и 26 са изключени от редовете на Партията.

Независимо от постигнатите положителни резултати все още в нашата работа за усъвършенствуване на контрола и проверката на изпълнението има редица нерешени проблеми. Например съдържанието в нашата контролна дейност не е на онова равнище, което изискват XI партиен конгрес, Юлският пленум и Националната партийна конференция. Често пъти контролираме текущи задачи, което е по-лесно, такива основни проблеми като стила и методите на стопанските и административните ръководства остават на по-заден план. Все още сърцевината на нашата контролна дейност не са станали качествените показатели, борбата за икономии на суровини, материали и енергия. Често пъти нашият контрол изостава от изпълнението на задачите, не предупреждава, а регистрира слабостите и недостатъците. Нерядко той има кампаниен характер, поради което някои задачи и ху-

Digitized by Google

бави инициативи не се довеждат до край. Макар и малко, но все още се срещат стопански и административни ръководители, които избягват партийния контрол, не се отчитат редовно пред партийните организации. В отделни случаи се среща и инфлация на решенията. Един такъв пример. Бюрото на градския комитет, изпълкомът на градския народен съвет и бюрото на ГК на Отечествения фронт са приели не малко решения като: благоустрояването и хигиенизирането на крайните квартали и опазване на създаденото; издигане на културата на търговското и комунално-битовото обслужване на населението и др. Трябва да кажем, че някои от тях не се изпълняват в предвидените срокове.

Като посочваме положителните и слабите страни от нашата работа, ние си даваме ясна сметка, че имаме още много да работим за обогатяване съдържанието на контрола, разнообразяване на формите и методите, издигане на неговата ефективност на равнището на най-новите изисквания, които постави Националната партийна конференция.

Сега контролът и проверката на изпълнението в градската партийна организация е насочен към решаването на основните проблеми, които постави Националната партийна конференция. Усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката са в центъра на вниманието на партийните организации и трудовите колективи. Усилията им са насочени към: изпълнение на насрещните планове; най-пълно използване на действуващите производствени мощности; утвърждаване на строг режим на икономии на суровини, материали, енергия и горива; внедряване на бригадната и други колективни форми на организация на труда; подобряване на трудовата, технологичната, производствената, плановата, договорната и финансовата дисциплина.

Работата на отделите на градския комитет на Партията е насочена към оказване на конкретна помощ на място за засилване на политическия характер на партийното ръководство и контрол, за подобряване на организаторската работа сред хората в борбата за високо качество и ефективност.

През първото полугодие на следващата година отделите ще извършат комплексни проверки в отделни партийни организации по изпълнение решенията на Националната партийна конференция. В партийните групи ще проведем разговор за „ролята на комунистите за подобряване организацията на работното място". До края на годината ще проведем пленум на градския комитет, на който ще разгледаме проблема за издигането и усъвършенстуването работата на кадрите. В духа на Юлския пленум и Националната партийна конференция ще направим задълбочен анализ на работата ни с кадрите. През идната година на пленарно заседание ще обсъдим въпроса за усъвършенстуване стила и методите на партийните комитети и бюрата за още по-тясно свързване на организаторската и политическата работа с изпълнението на икономическите задачи.

Ще използваме в най-голяма степен предстоящите разговори по замяната на партийните членски книжки, за да засилим активността на комунистите, да повишим още повече чувството им за отговорност при изпълнението на поставените задачи, да издигнем авторитета и ръководните функции на първичните партийни организации за тяхното все по-пълно утвърждаване като ръководни политически ядра на трудовите колективи.

Digitized by Google

РЕШЕНИЕТО — ОСНОВА НА ПРОВЕРКАТА

МИХАИЛ МАХАЛНИШКИ
първи секретар на ГК на БКП — Шабла

Проблемът за по-нататъшното усъвършенствуване и издигане научното равнище на партийното ръководство заема централно място в работата и на градската партийна организация в Шабла.

Успешното изпълнение на качествено новите задачи, които поставиха XI партиен конгрес, Националната партийна конференция, изискват да се създава обстановка на висока организираност, дисциплина и взискателност за изпълнение на партийните повели. Затова бюрото на ГК на БКП отдава първостепенно значение на усъвършенствуването на решенията, за повишаване ефективността на контрола и проверката за тяхното изпълнение. Това е важно звено в нашата работа и с негова помощ ние целим да издигнем организаторската работа както на ГК, така и на първичните партийни организации до равнището на политическите задачи, поставени от Партията за високо качество и ефективност във всички сфери на общественото и икономическото развитие на района.

Правилното организиране на контрола е важно условие и за отстраняване на слабостите и недостатъците в различните области на живота, за разкриването и внедряването на новото и положителния опит в партийната и обществената работа, за обучението и възпитанието на кадрите, за успешното изпълнение на партийните решения.

В своята работа по организацията и вземането на партийните решения и контрола за тяхното изпълнение ГК бележи немалки успехи и тя непрекъснато се усъвършенствува. Усвояването и осмислянето на взетите решения и партийния контрол като една от основните функции на политическо ръководство е важно направление за повишаване научното равнище на партийно-организационната работа. Затова бюрото на градския комитет на Партията утвърди система за подготовката и вземането на решенията, за организацията на контрола за тяхното изпълнение. Тази система функционира вече шеста година.

Системата на ГК на БКП е построена на основата на съветския опит в Кировградска област — СССР. Тя е внедрена в нашата практика съобразно конкретните условия и опита, натрупан в градската партийна организация. Като правим равносметка, ние отчитаме, че тя даде и дава положителни резултати за усъвършенствуване на формите и методите за проверка на изпълнението както на нашите собствени решения, така и на решенията на XI конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция, на указанията и решенията на окръжния комитет на Партията. Тя дава своя принос и за по-нататъшното издигане научното равнище на партийното ръководство.

В духа на тези изисквания ГК на БКП, неговото бюро изискват от партийните и стопанските ръководства своевременно, задълбочено, конкретно да изучават сложните процеси и явления на районите си, да вземат научнообосновани решения, да укрепват и разширяват живата връзка с тези, които практически участвуват в изпълнението на решенията, да поддържат постоянен контакт с комунистите, с трудовите хора, да се усъвършенствуват формите и методите на ръководство.

Digitized by Google

Кое е същественото, по наша преценка, в системата, която прилагаме?

Утвърди се практика не повече от два дни след заседанието на бюрото или пленумите на ГК чрез специален образец информационен лист взетите решения да се изпращат до лицата, отговорни за тяхното изпълнение. Информационният лист се придружава с кратко писмо, в което се изяснява смисълът на решението и се призовава съответният отговорник да вземе мерки и да го изпълни в определения срок. След получаването на решението отговорното лице — стопански или административен ръководител, секретар на първична партийна организация и пр., връща в набелязания срок обратно информационния лист с писмено обяснение какво е направено по неговото изпълнение. Нашето изискване към стопанските ръководители е обезателно те да съгласуват със секретаря на първичната организация поставените проблеми и подхода на проверката, по основни въпроси да информират съвместно ГК как се изпълняват, какви са практическите резултати.

След получаване на информацията сътрудник на градския комитет на Партията също проверява на място как то е изпълнено. Проверката на място се оказва най-ефективна, за целта се използва контролен лист, в който подробно се описва как е изпълнено партийното решение. Снемането на партийното решение от отчет става, когато се прецени от секретаря, който отговаря за съответния отрасъл, че то е осъществено в срок и качествено. Едва тогава контролният лист се подписва от лицето, което е проконтролирало изпълнението на решението, и от секретаря по организационните въпроси.

Към структурата по контрола и изпълнение на партийните решения в ГК на БКП е заведена картотека (специално табло), на което се поставят, отпечатани на картони, всички решения по години, месеци, дати и направления. Ако дадено решение не се изпълнява в срок или не е изпълнено, то остава на страната на неизпълнението и се поставя под наблюдение. В такива случаи търсим кои са причините, вземаме мерки за преодоляване на трудностите, оказваме помощ. Посочената картотека дава възможност нагледно да следим хода и качеството на изпълнение на всички решения. След като те се изпълнят, картонът се премества на другата страна на таблото, в графата, снето от отчет.

Към това искам още да отбележа, че ние отдаваме изключително значение на предварителните мерки по вземането и изпълнението на решението. Това е продиктувано от факта, че ефективността на решението е основа за ефективността на партийната работа. При тяхното формулиране ние си поставяме определени цели, свързани с осъществяване на стратегическите задачи на Партията, записани в решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция. Стремим се решенията да имат политическия облик и да постигат предвидения политически ефект. Затова в нашата практика по този важен въпрос ние се ръководим от определени критерии, отделяме внимание на превантивността, стремим се да предпазваме от провал взетите решения, при необходимост отправяме напомнителни писма. Сътрудник на ГК поддържа системна връзка с отговарящите за изпълнението на решенията. Секретарите и членовете на бюрото на ГК, много членове на пленума оказват непосредствена помощ и контрол в работата по изпълнение на решенията. С това те не изместват съответните органи, а помагат да се повишава тяхната компетентност и отговорност, съдействуват да се подобрява техният стил на работа.

Ако в хода на изпълнение на решението се констатират тенденции, водещи към неизпълнение на дадено решение, или срокът се окаже къс, изпълнителят има право да направи мотивирано искане за корекция на решението и на срока.

Digitized by Google

За последователното прилагане на системата за проверка на партийните решения бюрото на ГК редовно изслушва информации, обсъжда на заседания и пленуми отчети и набелязва мерки за по-нататъшното усъвършенствуване на работата. Като показател за ефективността на контрола по изпълнение на решенията говори фактът, че през периода 1977/78 година сме взели 84 решения, 83 от които са изпълнени. Преобладаващата част от тях са насочени към повишаване ефективността на организаторската и идеологическата работа на ГК и първичните организации, за мобилизиране трудовите колективи за изпълнение решенията на XI конгрес и Юлския пленум на ЦК за високо качество и ефективност на производството. Добре са изпълнили решенията на ГК ТПК „Съгласие", Заводът за опаковъчна техника, районна потребителска кооперация, решенията за техническия прогрес, по реконструкцията и модернизацията. Предприеха се мерки за подобряване снабдяването на промишлените предприятия, кооперирането на суровините, материалите и съоръженията, енергията, нарасна отговорността у кадрите в борбата за икономии.

Полагаме постоянен стремеж предварително задълбочено да се изясняват и изучават проблемите, по които ще се вземат партийни решения, като обръщаме внимание върху източниците, начините и каналите, от които ще се получи необходимата информация, както и на кадрите, които ще направят проучването. Съставянето на проекторешенията обикновено се извършва от комисии, които са участвували в набирането на информацията и са наясно по нерешените проблеми. Този стил на работа е характерен и за подготовката на пленумите и заседанията на бюрото на ГК.

Такава предварителна и щателна работа при подготовката на решенията бе извършена по такива проблеми като: повишаване ролята на първичните организации като първообраз и политическо ядро на трудовия колектив; изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП по проблемите на идеологическата работа; патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се; масово-политическата и индивидуалната работа сред хората; за работата на партийните групи; за партийното събрание и други. Имайки предвид сложността на тези въпроси, в продължение на цели месеци в градската партийна организация се извършваше широка организаторска и политическа дейност. В този процес ние стигнахме до редица изводи и факти, което ни улеснява при вземането на решенията.

Партийната информация като източник за определяне проблемите, които ще се решават, дава възможност на ГК, на партийните организации и бюра да повишат своята компетентност и познания. Поради това на основата на системата на ОК на БКП бюрото на ГК прие също свое решение за създаване система за своевременна, пълна и задълбочена информация за социалните процеси, за общественото мнение, за дейността на държавните органи и обществените организации като важна предпоставка за приемане на реални, правилни и обосновани решения.

Спазвайки изискванията на тази система, ние считаме, че както бюрото на ГК, така и почти всички първични партийни организации правилно определят проблемите, по които ще вземат решения. Анализът на решенията, които са взели бюрото на ГК, някои първични организации като Завода за опаковъчна техника, ТПК, РПК, I бригада за промишлено производство и др., показва стремеж към един по-конкретен подход и целенасоченост, съдържат целта, задачите и факторите, които предопределят тяхното изпълнение, както и резултатите, които трябва да се постигнат.

Digitized by Google

Разбира се, с това съвсем не искаме да кажем, че нашата работа в тази насока е идеална. Напротив, все още има първични организации, които вземат общи решения, откъснати до голяма степен от идейно-политическата работа, не се осигуряват организационни мероприятия за тяхното изпълнение, не се определят ясно целите и задачите, както и резултатите, които следва да се постигнат. С такива случаи ние конкретно се занимаваме и оказваме близка помощ на партийните бюра и организации.

В нашата практика се утвърдиха и т. нар. програми, насочени към изпълнение на някои по-важни решения на вишестоящите партийни органи, разчетени за сравнително по-дълъг срок. Пример в това отношение е приетата програма до 1980 година за издигане ролята на жената в обществено-икономическото развитие на района в духа на решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 1973 година. В изпълнение решенията на ОК на БКП за нов подем на кооперативната търговия от 1976 година също набелязахме такава програма, която с успех се изпълнява. Така стои въпросът и със системата на контрола и проверката на изпълнението.

Голяма роля за по-нататъшното подобряване на работата оказаха решенията на бюрото на ГК във връзка с Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП по планирането и усъвършенстването на социалистическата организация на труда. В резултат на техния действен характер, на ясно определените цели, които си бяхме поставили в чест на Националната партийна конференция, всички обекти с производствено предназначение преизпълниха обемните си и качествени показатели. Заводът за опаковъчна техника се нареди за първото тримесечие на 1978 година на първо място в окръга по всички показатели. Все във тази връзка искаме да изтъкнем, че през 1976 година АПК се нареди на първо място по комплексното изпълнение на задачите и национален първенец по пшеничното производство, а за 1977 година завоюва второ място по производството на пшеница и призово място в животновъдството.

През последните няколко години бяха построени и пуснати в действие градска баня за 80 души, ПТТ станция с автоматично избиране 1200 поста, аптека, ДСК, 3 нови магазина, супермаркет, дом на съвета с ритуални зали, над 100 апартамента и други. Значително се разви туризмът. Постигнати са сериозни успехи в хигиенизирането и благоустрояването на града, в резултат на което са завоювани четири втори национални първенства и три трети. За 1977 година градът и общината са на трето място в окръга. Значително се обнови видът на града и той с всеки ден придобива нов социалистически облик.

Като се ръководим от досегашния си опит, от изискванията на XI конгрес и Националната партийна конференция, градският комитет на Партията влага всички сили за по-нататъшното усъвършенстване организацията за приемане на решения и на контрола за тяхното изпълнение, за да станат те действителна сила за по-нататъшното икономическо и социално развитие на района и като цяло на селищната система.

Digitized by Google

ПОМОЩ НА МЯСТО

ГЕОРГИ ХРИСТОВ
партиен организатор на ОК на БКП

Нашите функции на партийни организатори на окръжния комитет на Партията се състоят преди всичко в това да провеждаме решенията на Партията на територията, за която отговаряме. Ръководим се от решенията на конгресите и ЦК на Партията, от решенията на окръжния комитет. Поддържаме най-тесни връзки с всички отдели на комитета и преди всичко със секретарите, независимо че се водим на отчет към отдел „Организационен". Особено тесни са връзките ни с отделите „Селскостопански" и „Пропаганда и агитация". Практика е, когато ни викат на инструктаж в окръжния комитет, да присъствуват почти всички секретари и да ни насочват по ония въпроси, които считат за необходимо. Много често задачите се поставят от първия секретар на ОК Димитър Димитров. Нерядко в комитета ни викат на инструктаж заедно с председателите на АПК. Това дава възможност и те да чуят задълженията си от първоизточника и заедно, с общи сили, да преследваме една и съща цел, по-добре да координираме и осъществяваме задачите си.

Разбира се, това, че ни викат в ОК на БКП, за нас е много полезно, но в същото време то ни дава голяма възможност за проява на инициатива и творчество, за разгръщане на силите и способностите.

Задачите на партийния организатор на ОК са много по-обширни от задачите на инструктора на отдел „Организационен". От нас сега се изисква не само да издигаме равнището на партийната работа, но заедно с това активно да работим за изпълнението на плановете по селското стопанство, по промишлеността и строителството, по проблемите на културата и образованието — въобще по всички въпроси в района на АПК. Да вземем например селското стопанство. Аз трябва да създам такава организация, че да заангажирам не само партийните организации, но и силите на масовите организации, на общинския съвет и пр.

Как работя с общинските партийни комитети?

Практика е станало при нас всеки месец, обикновено до пето число, да се срещаме с всички секретари на ОПК. Те се отчитат за извършеното след последната оперативка, по задачите, възникнали през месеца. Тези срещи играят много голяма роля, защото тук не само се изясняват и поставят основните проблеми, но според задачите участвуват и други партийни, обществени и стопански дейци, които имат отношение към въпросите, които ще се решават: председателят или заместник-председателите на АПК в Толбухин—изток, на изпълкома на ОНС и пр. Например на такова заседание е присъствувал председателят на ОНС по въпросите на благоустрояването и хигиенизирането. Обсъждали сме проблемите на съревнованието в АПК, неговите планове. Характерно е и друго. Тук например председателят на АПК не само дава отчет, но и самият той поставя редица въпроси, търси помощта на общинските партийни комитети.

Ще дам един пример. При обсъждането на годишните планове се направиха много бележки, поставиха се редица важни проблеми. Ако попитате председателя на АПК какво мисли във връзка с тези обсъждания, той ще ви каже, че най е доволен от становищата, които се развиха от секретарите на общинските партийни комитети. И това действително е така. Секретарите изтъкнаха най-щекотливите въпроси, посочиха тесните места, където трябва да се насочат в най-голяма степен силите.

За нас въпросът за тютюна е много важен. Даден ни е голям план, нуждите на държавата го изискваха. Тази задача стана политическа. Само по нея ние сме се събирали вече няколко пъти — секретарите на ОПК, председателят на АПК, зам.-председателят, който отговаря за тютюна, и пр.

Как подходихме за нейното решаване?

При мен се състоя съвещание, на което се обсъди планът. Докладва председателят на АПК. Направихме разпределение по бригади, по домакинства. Приехме мероприятия за разяснителната работа, набелязахме и мерки, с които се ангажираха масовите организации. След тая сбирка се събрахме още два пъти.

Сега като партиен организатор аз съм сам. Нямам апарат, както беше например, когато имаше районен комитет. За сметка на това обаче съм изградил актив около себе си от 16 души, в който влизат председателят на АПК и неговите заместници, секретарите на общинските партийни комитети, председателят на общостопанския профкомитет и пр. При по-важни задачи и мероприятия ние се разпределяме и всеки посещава дадени партийни организации и колективи, присъствува на техни събрания и мероприятия, а след това докладва какво е свършил. Разбира се, секретарите на ОПК събирам не само на оперативки, но и когато важни кампании или други въпроси наложат това, когато трябва да се правят промени в задачите, които поставя Партията в определен момент.

При нас се провеждат не малко съвещания по стопанските проблеми. Не на всички от тях обаче изискваме да присъству-

Digitized by Google

Разбира се, с това съвсем не искаме да кажем, че нашата работа в тази насока е идеална. Напротив, все още има първични организации, които вземат общи решения, откъснати до голяма степен от идейно-политическата работа, не се осигуряват организационни мероприятия за тяхното изпълнение, не се определят ясно целите и задачите, както и резултатите, които следва да се постигнат. С такива случаи ние конкретно се занимаваме и оказваме близка помощ на партийните бюра и организации.

В нашата практика се утвърдиха и т. нар. програми, насочени към изпълнение на някои по-важни решения на вишестоящите партийни органи, разчетени за сравнително по-дълъг срок. Пример в това отношение е приетата програма до 1980 година за издигане ролята на жената в обществено-икономическото развитие на района в духа на решенията на Политбюро на ЦК на БКП от 1973 година. В изпълнение решенията на ОК на БКП за нов подем на кооперативната търговия от 1976 година също набелязахме такава програма, която с успех се изпълнява. Така стои въпросът и със системата на контрола и проверката на изпълнението.

Голяма роля за по-нататъшното подобряване на работата оказаха решенията на бюрото на ГК във връзка с Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП по планирането и усъвършенстуването на социалистическата организация на труда. В резултат на техния действен характер, на ясно определените цели, които си бяхме поставили в чест на Националната партийна конференция, всички обекти с производствено предназначение преизпълниха обемните си и качествени показатели. Заводът за опаковъчна техника се нареди за първото тримесечие на 1978 година на първо място в окръга по всички показатели. Все във тази връзка искаме да изтъкнем, че през 1976 година АПК се нареди на първо място по комплексното изпълнение на задачите и национален първенец по пшеничното производство, а за 1977 година завоюва второ място по производството на пшеница и призово място в животновъдството.

През последните няколко години бяха построени и пуснати в действие градска баня за 80 души, ПТТ станция с автоматично избиране 1200 поста, аптека, ДСК, 3 нови магазина, супермаркет, дом на съвета с ритуални зали, над 100 апартамента и други. Значително се развои туризмът. Постигнати са сериозни успехи в хигиенизирането и благоустрояването на града, в резултат на което са завоювани четири втори национални първенства и три трети. За 1977 година градът и общината са на трето място в окръга. Значително се обнови видът на града и той с всеки ден придобива нов социалистически облик.

Като се ръководим от досегашния си опит, от изискванията на XI конгрес и Националната партийна конференция, градският комитет на Партията влага всички сили за по-нататъшното усъвършенстуване организацията за приемане на решения и на контрола за тяхното изпълнение, за да станат те действителна сила за по-нататъшното икономическо и социално развитие на района и като цяло на селищната система.

Digitized by Google

ПОМОЩ НА МЯСТО

ГЕОРГИ ХРИСТОВ
партиен организатор на ОК на БКП

Нашите функции на партийни организатори на окръжния комитет на Партията се състоят преди всичко в това да провеждаме решенията на Партията на територията, за която отговаряме. Ръководим се от решенията на конгресите и ЦК на Партията, от решенията на окръжния комитет. Поддържаме най-тесни връзки с всички отдели на комитета и преди всичко със секретарите, независимо че се водим на отчет към отдел „Организационен". Особено тесни са връзките ни с отделите „Селскостопански" и „Пропаганда и агитация". Практика е, когато ни викат на инструктаж в окръжния комитет, да присъствуват почти всички секретари и да ни насочват по ония въпроси, които считат за необходимо. Много често задачите се поставят от първия секретар на ОК Димитър Димитров. Нерядко в комитета ни викат на инструктаж заедно с председателите на АПК. Това дава възможност и те да чуят задълженията си от първоизточника и заедно, с общи сили, да преследваме една и съща цел, по-добре да координираме и осъществяваме задачите си.

Разбира се, това, че ни викат в ОК на БКП, за нас е много полезно, но в същото време то ни дава голяма възможност за проява на инициатива и творчество, за разгръщане на силите и способностите.

Задачите на партийния организатор на ОК са много по-обширни от задачите на инструктора на отдел „Организационен". От нас сега се изисква не само да издигаме равнището на партийната работа, но заедно с това активно да работим за изпълнението на плановете по селското стопанство, по промишлеността и строителството, по проблемите на културата и образованието — въобще по всички въпроси в района на АПК. Да вземем например селското стопанство. Аз трябва да създам такава организация, че да заангажирам не само партийните организации, но и силите на масовите организации, на общинския съвет и пр.

Как работя с общинските партийни комитети?

Практика е станало при нас всеки месец, обикновено до пето число, да се срещаме с всички секретари на ОПК. Те се отчитат за извършеното след последната оперативка, по задачите, възникнали през месеца. Тези срещи играят много голяма роля, защото тук не само се изясняват и поставят основните проблеми, но според задачите участвуват и други партийни, обществени и стопански дейци, които имат отношение към въпросите, които ще се решават: председателят или заместник-председателите на АПК в Толбухин—изток, на изпълкома на ОНС и пр. Например на такова заседание е присъствувал председателят на ОНС по въпросите на благоустрояването и хигиенизирането. Обсъждали сме проблемите на съревнованието в АПК, неговите планове. Характерно е и друго. Тук например председателят на АПК не само дава отчет, но и самият той поставя редица въпроси, търси помощта на общинските партийни комитети.

Ще дам един пример. При обсъждането на годишните планове се направиха много бележки, поставиха се редица важни проблеми. Ако попитате председателя на АПК какво мисли във връзка с тези обсъждания, той ще ви каже, че най е доволен от становищата, които се развиха от секретарите на общинските партийни комитети. И това действително е така. Секретарите изтъкнаха най-щекотливите въпроси, посочиха тесните места, където трябва да се насочат в най-голяма степен силите.

За нас въпросът за тютюна е много важен. Даден ни е голям план, нуждите на държавата го изискваха. Тази задача стана политическа. Само по нея ние сме се събирали вече няколко пъти — секретарите на ОПК, председателят на АПК, зам.-председателят, който отговаря за тютюна, и пр.

Как подходихме за нейното решаване?

При мен се състоя съвещание, на което се обсъди планът. Докладва председателят на АПК. Направихме разпределение по бригади, по домакинства. Приехме мероприятия за разяснителната работа, набелязахме и мерки, с които се ангажираха масовите организации. След тая сбирка се събрахме още два пъти.

Сега като партиен организатор аз съм сам. Нямам апарат, както беше например, когато имаше районен комитет. За сметка на това обаче съм изградил актив около себе си от 16 души, в който влизат председателят на АПК и неговите заместници, секретарите на общинските партийни комитети, председателят на общостопанския профкомитет и пр. При по-важни задачи и мероприятия ние се разпределяме и всеки посещава дадени партийни организации и колективи, присъствува на техни събрания и мероприятия, а след това докладва какво е свършил. Разбира се, секретарите на ОПК събирам не само на оперативки, но и когато важни кампании или други въпроси наложат това, когато трябва да се правят промени в задачите, които поставя Партията в определен момент.

При нас се провеждат не малко съвещания по стопанските проблеми. Не на всички от тях обаче изискваме да присъству-

Digitized by Google

Разбира се, с това съвсем
та в тази насока с
зации, които вземат
идейно-политическата
роприятия за тяхното
чите, както и резул
чан ние конкретно
тийните бюра и

В нашата
изпълнение на
органи, разпо
шение е при
ната в общ
шенията на
решенията
от 1976 г
изпълнен
ката на

Го
ха реш
Тодо
върш
зул
бя
ки
и

разказа как комсомолци-
мощта на партийните ор-
зации. Накрая приехме мер-
татъшното подобряване на ра-
партийното ръководство на

проверка накара комсомолските ръ-
за серйозно да се замислят. Те
организационни мероприятия, а част
секретарите бяха подменени.

С резултатите от проверката и набелязани-
мерки бе запознат и окръжният ко-
митет на Партията.

Полезна проверка извършихме и по работата на партийните групи. Подходихме по два начина. От една страна, проверки трябваше да направят всички партийни комитети и организации и от друга, нашият актив съвместно с другари от ОК на БКП. При срещата в с. Стефаново поисках от ОПК да ни запознае с изводите от своите проучвания в партийните групи, както и техните мероприятия. Разисквахме доста по слабостите, съвместно търсехме причините за тях. След тая беседа в ОПК отидохме в първичните партийни организации, където на място разговаряхме по същите проблеми с партийните секретари, отговорниците на партийните групи. Резултатите от проверките също обсъдихме в общинските партийни комитети. Така подходихме и по идеологическите въпроси, по някои проблеми на селскостопанската работа и пр.

Поучителна е проверката, която направихме във връзка с новата организация на труда и производството в селското стопанство, на основата на която изградихме новата система на производство при нас — бригадната организация на труда.

Как подходихме?

Най-напред се събрахме с актива, който съм изградил при себе си, заедно с председателя и заместник-председателите на АПК, главните специалисти, началник на отдел ТРЗ. След продължителни и задълбочени обсъждания проблемът бе разгледан от оперативното бюро на АПК, а после от секретарите на общинските партийни комитети. По с това работата не свърши. Отново в разширен състав, в присъствието на секретарите на общинските комитети обсъдихме този така важен въпрос. На това заседание решихме той да се разгледа от активите на общинските партийни комитети и да се обобщят техните изводи и преценки. Така се стигна и до крайния резултат — изграждането на бригадната организация на труда.

Характерно е и друго. През целия този процес на съвещания и обсъждания аз, председателят на АПК, неговите заместници, други активисти бяхме непрекъснато сред колективите, проверявахме, проучвахме тяхното становище, което ни помагаше да изградим свое мнение. Това действително беше един двустранен процес на съчетаване на проверката отгоре с проверката отдолу. Разностранната работа помогна и в друго отношение — ние успяхме да раздвижим и другите органи и организации — ОПК, ДКМС, Отечествения фронт, в чиито мероприятия активно участвувахме.

Digitized by Google

Практика в моята работа е да използ- ам и т. нар. внезапни проверки. В какво ъстоят те?

а се обаждам или съобщавам, в по- момент в общински партиен коми- вам към проверка по някои няма възможност за предва- овка, действува, така да се та. Такава проверка направи- ане на естонския почин и по почина на Лейда Пейпс. въроси АПК има и своя програ- който аз взех на чо-специален отчет. бера се, неведнъж или сам, или със заместник-председателя по животновъдст- ето съм проверявал както в ОПК, така и в първичните партийни организации, във фермите. Да вземем работата и състояние- то на фуражните кухни и храненето на животните. Какви изводи направихме? Има периоди, когато добре се изразходват фу- ражите, но не рядко те безразборно се раз- пиляват, невинаги храната се дава на жи- вотните в добър вид. Естествено, веднага, на място бяха решени редица въпроси, а онзи, които не бяха в нашите възможно- сти, поставихме пред съответните органи и настояваме за тяхното най-бързо опра- вяне.

Наскоро се обърнах към заместник-пред- седателя на АПК по въпросите на расте- ниевъдството:

— Хайде, др. Колев, да проверим как- во е състоянието на посевите, каква е тях- ната гъстота, ръст и пр.

И тръгваме. Ако е необходимо, може да поканим и някои от специалистите на АПК или секретаря на ОПК. Проверяваме, пра- вим бележки. Някои ще кажат — но това са стопански въпроси. Да, вярно е, сто- пански са. Но те са основни за нас, пар- тийните организатори на ОК на БКП, и ние не можем да не се занимаваме с тях. Проб- лемите на икономиката са главното в пар- тийната работа, като, разбира се, трябва да се решават с партийни средства, без да се изместват стопанските органи.

Проверки съм правил и по хигиенизира- нето в селата, по състоянието на дворове- те — стопански и на отделните семейства.

Не са редки случаите да правя реди- ца посещения и по молба на секретари на общински партийни комитети. Има случаи те да се обадят:

— Елате, др. Христов, искаме да се по- съветваме, искаме помощ по такъв и та- къв въпрос.

И аз отивам. Срещаме се, разговаряме, проверяваме, където сме в състояние, ре- шаваме, където не можем — отнасям до съответните инстанции.

При нашите проверки обръщам голямо внимание на обмяната на опит. Сега про- учваме как ОПК в с. Овчарово работи по проблемите на контрола и проверката на изпълнението. Проверяваме заедно с ос- таналите секретари на общинските партий- ни комитети. Едни проучват как се рабо- ти по стопанските въпроси, други — с об- ществените организации, трети — по кул- турно-масовата работа, четвърти — по вът- решнопартийния живот и пр. Накрая се събираме, всеки изказва мнението си, пра- ви препоръки, съобщава как тук работят по този въпрос. След това обобщаваме, правим изводи, които в повечето случаи имат об- щозначим характер, отнасят се до всички общински партийни комитети. Тези срещи помагат не само на комитетите, но и на мен като партиен организатор да бъда в течение на проблемите, да зная какви въп- роси вълнуват хората. Тая форма е много полезна и ние се стремим все повече да я прилагаме и разширяваме, защото не само се обменя опит, но и помага да се реша- ват много насъщни задачи. Такава комп- лексна проверка направихме и за партий- ните събрания. Посетени бяха много пар- тийни организации, разгледани бяха доку- ментите им, водиха се разговори с редица партийни секретари, членове на партийни бюра и отговорници на партийни групи, посетени бяха и мероприятия, които се про- веждаха по време на проверката. Впечат- ленията също бяха обобщени, направиха се изводи и препоръки. Обменен бе ценен положителен опит.

Една хубава форма, която се стремим да внедрим и все повече да обогатяваме, е де- нят на партийния секретар. На нея ние много държим. В деня на партийния сек- ретар обикновено се отчитат отделни пар- тийни секретари, поставят се новите задачи, обменя се положителен опит. Денят на партийния секретар се провежда главно в онези партийни организации, чийто опит ще се обменя. Те са, така да се каже, организа- ции домакини. Тези срещи имат често де- лови характер.

Освен деня на партийния секретар про- веждаме и политически ден на трудовия ко- лектив. Това става всеки първи понеделник след 16 число на месеца, защото тогава обикновено излизат наяве редица резулта- ти. В първата част на този ден, която се ръководи от партийния секретар, се обсъж- дат преди всичко някои икономически ре- зултати, а след това се изнася доклад на политическа тема от квалифициран лектор от общината, АПК или от д-во „Георги Кирков". Стремежът ни е на тези полити- чески дни да присъствуват аз, председа- телят и заместник-председателите на АПК, някои специалисти, ръководители на обще- ствени организации. Полагаме грижи, как- то се казва, да „покрием" всички събрания.

Накрая искам да отбележа, че ние дър- жим на отчет критичните бележки, които се правят не само на отчетно-изборните, но и на другите събрания. Обикновено изисквам от партийните секретари да ми ги изпращат в обобщен вид и да съобщават органите, до които се отнасят. На основа- та на тях изпращам писма, като упомена- вам и срока, в който трябва да се отгово- ри. След като отговорите бъдат дадени, аз ги изпращам до секретарите на общин- ските партийни комитети, за да се запоз- наят с тях партийните организации. Сле- дим строго за изпълнението на ония проб- леми, които остава да се решават от съот- ветните органи.

Digitized by Google

ват секретарите на общинските партийни комитети. В това отношение се прави много строга преценка, защото техните задължения не са малко и не бива да се прекалява. Естествено, по проблемите, които изискват партийно становище, партийно мнение, непременно ги събираме. Особено е необходимо тяхното присъствие тогава, когато трябва да се набележат партийно-политически мероприятия за изпълнението на дадени задачи. Не е проведено съвещание с политически характер, без да се поканят секретарите на общинските комитети. Трябва да кажа, че ги викаме много по-рядко от времето, когато бяха районните комитети. Намали се до известна степен и времеядството, което позволява да разгръщат по-добре самоинициативата и творчеството си. За да въведа по-голяма плановост в своята работа, полагам грижи да бъда повече време сред секретарите на общинските комитети, а не те при мене. Затова обикновено в плана си вписвам кои комитети и първични партийни организации ще посетя през месеца или през седмицата. Него подготвям по следния начин. Всеки понеделник секретарите на общинските комитети съобщават какви основни мероприятия ще се проведат в общината — от ОПК, от ОНС, ДКМС, Отечествения фронт, първичните партийни организации. На основата на тия съобщения планирам и своите посещения по места. И не само своите. Уточняваме и с актива кой другар къде ще посети, като се стремя всеки да отива главно там, където се поставят проблеми, за които той отговаря. Когато се наложи, с някои от тях отиваме и заедно. Например правили сме съвместни посещения с председателя на АПК, с неговите заместници — по растениевъдството или животновъдството. По места се поставят много въпроси, някои от които се решават веднага. Но има и друго. Другарите се запознават с проблемите, които вълнуват хората, с мнението им по редица въпроси, с предложенията за подобряване на работата.

При нас се наложиха и т. нар. организирани проверки, които се извършват съвместно с другари от ОК на БКП. Проверихме например как общинските партийни комитети изпълняват решенията на Юлския пленум на ЦК на Партията, работата им с кадрите, партийното ръководство на ДКМС, агитационно-масовата работа и пр. Много полезна се оказа проверката по партийното ръководство на ДКМС, защото се запознахме не само със състоянието на организациите и дружествата на ДКМС, но и какво е партийното ръководство, как работят в тази насока партийните комитети и организации, техните секретари. Накрая проведохме общо съвещание, на което присъствуваха секретарите на общинските партийни комитети и на първичните партийни организации, секретарите на общинските комитети на ДКМС и на по-големите организации и дружества, председателят на АПК, председателят на общостопанския профкомитет и пр. Докладва комсомолският секретар. Докладът му беше много критичен, самокритичен и аналитичен. Спря се главно на слабостите в работата на Комсомола, подробно разказа как комсомолците чувствуват помощта на партийните органи и организации. Накрая приехме мерки за по-нататъшното подобряване на работата по партийното ръководство на ДКМС.

Тая проверка накара комсомолските ръководства сериозно да се замислят. Те приеха организационни мероприятия, а част от секретарите бяха подменени.

С резултатите от проверката и набелязаните мерки бе запознат и окръжният комитет на Партията.

Полезна проверка извършихме и по работата на партийните групи. Подходихме по два начина. От една страна, проверки трябваше да направят всички партийни комитети и организации и от друга, нашият актив съвместно с другари от ОК на БКП. При срещата в с. Стефаново поисках от ОПК да ни запознае с изводите от своите проучвания в партийните групи, както и техните мероприятия. Разисквахме доста по слабостите, съвместно търсехме причините за тях. След тая беседа в ОПК отидохме в първичните партийни организации, където на място разговаряхме по същите проблеми с партийните секретари, отговорниците на партийните групи. Резултатите от проверките също обсъдихме в общинските партийни комитети. Така подходихме и по идеологическите въпроси, по някои проблеми на селскостопанската работа и пр.

Поучителна е проверката, която направихме във връзка с новата организация на труда и производството в селското стопанство, на основата на която изградихме новата система на производство при нас — бригадната организация на труда.

Как подходихме?

Най-напред се събрахме с актива, който съм изградил при себе си, заедно с председателя и заместник-председателите на АПК, главните специалисти, началник на отдел ТРЗ. След продължителни и задълбочени обсъждания проблемът бе разгледан от оперативното бюро на АПК, а после от секретарите на общинските партийни комитети. Но с това работата не свърши. Отново в разширен състав, в присъствието на секретарите на общинските комитети обсъдихме този така важен въпрос. На това заседание решихме той да се разгледа от активите на общинските партийни комитети и да се обобщят техните изводи и преценки. Така се стигна и до крайния резултат — изграждането на бригадната организация на труда.

Характерно е и друго. През целия този процес на съвещания и обсъждания аз, председателят на АПК, неговите заместници, други активисти бяхме непрекъснато сред колективите, проверявахме, проучвахме тяхното становище, което ни помагаше да изградим свое мнение. Това действително беше един двустранен процес на съчетаване на проверката отгоре с проверката отдолу. Разностранната работа помогна и в друго отношение — ние успяхме да раздвижим и другите органи и организации — ОНС, ДКМС, Отечествения фронт, в чиито мероприятия активно участвувахме.

Digitized by Google

Практика в моята работа е да използвам и т. нар. внезапни проверки. В какво се състоят те?

Без да се обаждам или съобщавам, в последния момент в общински партиен комитет пристъпвам към проверка по някои въпроси. Тук няма възможност за предварителна подготовка, действува, така да се каже, изненадата. Такава проверка направих по прилагането на естонския почин и по-специално по почина на Лейда Пейпс. По тези въпроси АПК има и своя програма, която аз взех на по-специален отчет. Разбира се, неведнъж или сам, или със заместник-председателя по животновъдството съм проверявал както в ОПК, така и в първичните партийни организации, във фермите. Да вземем работата и състоянието на фуражните кухни и храненето на животните. Какви изводи направихме? Има периоди, когато добре се изразходват фуражите, но не рядко те безразборно се разпиляват, невинаги храната се дава на животните в добър вид. Естествено, веднага, на място бяха решени редица въпроси, а онія, които не бяха в нашите възможности, поставихме пред съответните органи и настояваме за тяхното най-бързо оправяне.

Наскоро се обърнах към заместник-председателя на АПК по въпросите на растениевъдството:

— Хайде, др. Колев, да проверим какво е състоянието на посевите, каква е тяхната гъстота, ръст и пр.

И тръгваме. Ако е необходимо, може да поканим и някои от специалистите на АПК или секретаря на ОПК. Проверяваме, правим бележки. Някои ще кажат — но това са стопански въпроси. Да, вярно е, стопански са. Но те са основни за нас, партийните организатори на ОК на БКП, и ние не можем да не се занимаваме с тях. Проблемите на икономиката са главното в партийната работа, като, разбира се, трябва да се решават с партийни средства, без да се изместват стопанските органи.

Проверки съм правил и по хигиенизирането в селата, по състоянието на дворовете — стопански и на отделните семейства.

Не са редки случаите да правя редица посещения и по молба на секретари на общински партийни комитети. Има случаи те да се обадят:

— Елате, др. Христов, искаме да се посъветваме, искаме помощ по такъв и такъв въпрос.

И аз отивам. Срещаме се, разговаряме, проверяваме, където сме в състояние, решаваме, където не можем — отнасям до съответните инстанции.

При нашите проверки обръщам голямо внимание на обмяната на опит. Сега проучваме как ОПК в с. Овчарово работи по проблемите на контрола и проверката на изпълнението. Проверяваме заедно с останалите секретари на общинските партийни комитети. Едни проучват как се работи по стопанските въпроси, други — с обществените организации, трети — по културно-масовата работа, четвърти — по вътрешнопартийния живот и пр. Накрая се събираме, всеки изказва мнението си, прави препоръки, съобщава как тук работят по този въпрос. След това обобщаваме, правим изводи, които в повечето случаи имат общозначим характер, отнасят се до всички общински партийни комитети. Тези срещи помагат не само на комитетите, но и на мен като партиен организатор да бъда в течение на проблемите, да зная какви въпроси вълнуват хората. Тая форма е много полезна и ние се стремим все повече да я прилагаме и разширяваме, защото не само се обменя опит, но и помага да се решават много насъщни задачи. Такава комплексна проверка направихме и за партийните събрания. Посетени бяха много партийни организации, разгледани бяха документите им, водиха се разговори с редица партийни секретари, членове на партийни бюра и отговорници на партийни групи, посетени бяха и мероприятия, които се провеждаха по време на проверката. Впечатленията също бяха обобщени, направиха се изводи и препоръки. Обменен бе ценен положителен опит.

Една хубава форма, която се стремим да внедрим и все повече да обогатяваме, е денят на партийния секретар. На нея ние много държим. В деня на партийния секретар обикновено се отчитат отделни партийни секретари, поставят се новите задачи, обменя се положителен опит. Денят на партийния секретар се провежда главно в онези партийни организации, чийто опит ще се обменя. Те са, така да се каже, организации домакини. Тези срещи имат често делови характер.

Освен деня на партийния секретар провеждаме и политически ден на трудовия колектив. Това става всеки първи понеделник след 16 число на месеца, защото тогава обикновено излизат наяве редица резултати. В първата част на този ден, която се ръководи от партийния секретар, се обсъждат преди всичко някои икономически резултати, а след това се изнася доклад на политическа тема от квалифициран лектор от общината, АПК или от д-во „Георги Кирков". Стремежът ни е на тези политически дни да присъствуват аз, председателят и заместник-председателите на АПК, някои специалисти, ръководители на обществени организации. Полагаме грижи, както се казва, да „покрием" всички събрания.

Накрая искам да отбележа, че ние държим на отчет критичните бележки, които се правят не само на отчетно-изборните, но и на другите събрания. Обикновено изисквам от партийните секретари да ми ги изпращат в обобщен вид и да съобщават органите, до които се отнасят. На основата на тях изпращам писма, като упоменавам и срока, в който трябва да се отговори. След като отговорите бъдат дадени, аз ги изпращам до секретарите на общинските партийни комитети, за да се запознаят с тях партийните организации. Следим строго за изпълнението на онія проблеми, които остава да се решават от съответните органи.

Digitized by Google

ДИАЛОЗИ СЪС СЕКРЕТАРИ

НАЙ-ТЯСНА ВРЪЗКА С ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

Андрей Христов Андреев, партиен секретар на II бригада за промишлено производство в Генерал Тошево, е млад човек, едва навършил тридесетте, но зад гърба си вече има немалък обществен актив, натрупал е доста организационен опит. След казармата е комсомолски секретар в с. Кълиново, после партиен секретар и отчетник на бригада, а сега измерител на бригада за промишлено производство.

Разговорът ни се върти главно върху една тема — как той, като партиен секретар, чувствува проверката на изпълнението и помощта от страна на ръководните партийни органи— общостопанския и окръжния комитет на Партията.

Разбира се, не е леко да се дава оценка, да се говори за работата на по-вишестоящи органи. Но нали целта е не само и най-главно да се критикуват те, а да се разкаже обективно, безпристрастно как проверяват и помагат какво е хубавото в тяхната работа, какво не достига, за да се вземат мерки, да се обмени опит. Целта е да се види какво мислят не само ръководителите, но и ръководените.

Андрей Христов правилно ме разбра...

— Трудно е да кажа как проверява и каква помощ оказва секретарят на общостопанския партиен комитет Георги Станков. Ние сме наблизо тук и почти няма ден, през който да не се срещнем, да не споделим по най-различни въпроси — партийни или стопански. Особено активна е нашата взаимна работа по време на кампаниите. Тогава сме много често заедно. Др. Станков има такава практика — ако ме няма тук, в бригадата, ще дойде на полето и там ще ме намери. Няма въпрос, с който да не се е запознал и да не ми е помогнал, често присъствува и на партийни събрания.

Искам да се позова на един пример:

Материалите на Националната партийна конференция се разгледаха в 3-те звена. При нас организацията на работата в бригадата е такава — изградени са две основни звена и едно — трето, спомагателно. Към основните звена са прикрепени всички площи — пшеница, царевица, слънчоглед, фасул (това са основните ни култури), а към третото — люцерната и тютюнът. Когато то няма работа, оказва помощ на останалите звена — особено във върховите моменти. Всяко звено е на стопанска сметка. Освен към звената, към отделните механизатори също са прикрепени площи, което повишава тяхната инициатива, отговорността им за ефективността и качеството на продукцията, избягват се много слабости.

След събранията на звената, обобщавайки техния опит, запознавайки се още по-добре с проблемите, които стоят пред тях, общостопанският партиен комитет прие свои мероприятия. Ръководейки се от тези мероприятия, свое събрание проведе и първичната партийна организация. Как подходихме към подготовката на събранието?

Отговорник беше др. Станков.

Той бе добре запознат с доклада и мероприятията на стопанското ръководство, в чието обсъждане бе участвувал и направил не малко бележки. Това му даде възможност правилно да постави проблемите, да говорим обстойно за подготовката и на нашето събрание. В проце-

Digitized by Google

са на подготовката ние още няколко пъти се срещнахме, той се интересуваше докъде сме стигнали, оказваше допълнителна помощ. След като докладът беше готов, отново го прегледа и даде редица бележки. Присъствува и на събранието и се изказа. Посочи положителното, но и остро ни разкритикува за допуснати слабости в нашата работа и особено във връзка с брануването на слънчогледа, с борбата с плевелите и прибирането на люцерната. Отбеляза, че вина за тези и редица други недостатъци имат и редица комунисти, но на никого не е търсена отговорност. Предложи да направим коренна преоценка на своята дейност и да приемем специални мероприятия, което и сторихме.

Помощта от страна на общостопанския партиен комитет при нас започва още с планирането. При подготовката на плановете секретарят на комитета Георги Станков ни запознава не само с плановете на комитета, но и на АПК „Ленин" — Генерал Тошево, дава указания как да подготвим плановете си — шестмесечни и месечни, запознава ни с опита и на други първични партийни организации, особено на такива като нашата, в бригади за промишлено производство, които се състоят главно от механизатори.

Особено осезателна помощ ни оказва комитетът по време на кампаниите. А ние почти винаги сме в кампании — пролетна, лятна, есенна. Само през зимата не сме в кампания, но този период много активно се използва за повишаване квалификацията на механизаторите, за тяхното обучение, за подобряване на партийната просвета и масово-политическата работа, за ремонт на машините.

При една среща по време на лятната кампания др. Станков се заинтересува как се използват машините. От разговорите, които водихме, от проверките, които направихме съвместно, се стигна до извода, че за да изпълним задачите в срок, трябва да преминем към двусменна работа на машините. Това добре. Но нямаше достатъчно хора. Тогава той лично разговаря с директорите и партийните секретари на някои предприятия в града, които ни помогнаха с няколко механизатори за комбайн „Колос". Така ние благодарение на секретаря на общостопанския партиен комитет преминахме на две смени. Вярно е, ние имаме достатъчно техника, но особено във върховите моменти не ни достигат хора и тук помощта на партийния комитет и стопанското ръководство ни е твърде необходима.

На една от срещите, а те, естествено, са много чести, др. Станков ме запита:

— А как работят партийните групи при вас?

Разказах му накратко, макар че той имаше известни впечатления.

— Добре — рече накрая. — След една седмица ще се запознаем с тяхната работа в партийния комитет.

Заседанието на комитета стана. Докладвах аз, направиха се редица критични бележки. Накрая се реши член на комитета да направи цялостна проверка на дейността на групите и да помогне да се подобри работата им.

Наистина след една седмица дойде др. П. Георгиев — зам.-секретар на комитета. Запита ме:

— С какви въпроси се занимаваха партийните групи в последно време?

Отговорих:

— Разгледаха материалите на Националната партийна конференция, обсъдиха насрещния план на бригадата, обстойно се запознаха с проблемите и ремонта на машините и разходите, които се правят.

Наистина това са много важни въпроси и правилно партийните групи се бяха насочили към тях.

Digitized by Google

ДИАЛОЗИ СЪС СЕКРЕТАРИ

НАЙ-ТЯСНА ВРЪЗКА С ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ

Андрей Христов Андреев, партиен секретар на II бригада за промишлено производство в Генерал Тошево, е млад човек, едва навършил тридесетте, но зад гърба си вече има немалък обществен актив, натрупал е доста организационен опит. След казармата е комсомолски секретар в с. Кипиново, после партиен секретар и отчетник на бригада, а сега измерител на бригада за промишлено производство.

Разговорът ни се върти главно върху една тема — как той, като партиен секретар, чувствува проверката на изпълнението и помощта от страна на ръководните партийни органи— общостопанския и окръжния комитет на Партията.

Разбира се, не е леко да се дава оценка, да се говори за работата на по-вишестоящи органи. Но нали целта е не само и най-главно да се критикуват те, а да се разкаже обективно, безпристрастно как проверяват и помагат какво е хубавото в тяхната работа, какво не достига, за да се вземат мерки, да се обмени опит. Целта е да се види какво мислят не само ръководителите, но и ръководените.

Андрей Христов правилно ме разбра...

— Трудно е да кажа как проверява и каква помощ оказва секретарят на общостопанския партиен комитет Георги Станков. Ние сме наблизо тук и почти няма ден, през който да не се срещнем, да не споделим по най-различни въпроси — партийни или стопански. Особено активна е нашата взаимна работа по време на кампаниите. Тогава сме много често заедно. Др. Станков има такава практика — ако ме няма тук, в бригадата, ще дойде на полето и там ще ме намери. Няма въпрос, с който да не се е запознал и да не ми е помогнал, често присъствува и на партийни събрания.

Искам да се позова на един пример:

Материалите на Националната партийна конференция се разгледаха в 3-те звена. При нас организацията на работата в бригадата е такава — изградени са две основни звена и едно — трето, спомагателно. Към основните звена са прикрепени всички площи — пшеница, царевица, слънчоглед, фасул (това са основните ни култури), а към третото — люцерната и тютюнът. Когато то няма работа, оказва помощ на останалите звена — особено във върховите моменти. Всяко звено е на стопанска сметка. Освен към звената, към отделните механизатори също са прикрепени площи, което повишава тяхната инициатива, отговорността им за ефективността и качеството на продукцията, избягват се много слабости.

След събранията на звената, обобщавайки техния опит, запознавайки се още по-добре с проблемите, които стоят пред тях, общостопанският партиен комитет прие свои мероприятия. Ръководейки се от тези мероприятия, свое събрание проведе и първичната партийна организация. Как подходихме към подготовката на събранието?

Отговорник беше др. Станков.

Той бе добре запознат с доклада и мероприятията на стопанското ръководство, в чието обсъждане бе участвувал и направил не малко бележки. Това му даде възможност правилно да постави проблемите, да говорим обстойно за подготовката и на нашето събрание. В проце-

Digitized by Google

са на подготовката ние още няколко пъти се срещнахме, той се интересуваше докъде сме стигнали, оказваше допълнителна помощ. След като докладът беше готов, отново го прегледа и даде редица бележки. Присъствува и на събранието и се изказа. Посочи положителното, но и остро ни разкритикува за допуснати слабости в нашата работа и особено във връзка с брануването на слънчогледа, с борбата с плевелите и прибирането на люцерната. Отбеляза, че вина за тези и редица други недостатъци имат и редица комунисти, но на никого не е търсена отговорност. Предложи да направим коренна преоценка на своята дейност и да приемем специални мероприятия, което и сторихме.

Помощта от страна на общостопанския партиен комитет при нас започва още с планирането. При подготовката на плановете секретарят на комитета Георги Станков ни запознава не само с плановете на комитета, но и на АПК „Ленин" — Генерал Тошево, дава указания как да подготвим плановете си — шестмесечни и месечни, запознава ни с опита и на други първични партийни организации, особено на такива като нашата, в бригади за промишлено производство, които се състоят главно от механизатори.

Особено осезателна помощ ни оказва комитетът по време на кампаниите. А ние почти винаги сме в кампании — пролетна, лятна, есенна. Само през зимата не сме в кампания, но този период много активно се използва за повишаване квалификацията на механизаторите, за тяхното обучение, за подобряване на партийната просвета и масово-политическата работа, за ремонт на машините.

При една среща по време на лятната кампания др. Станков се заинтересува как се използват машините. От разговорите, които водихме, от проверките, които направихме съвместно, се стигна до извода, че за да изпълним задачите в срок, трябва да преминем към двусменна работа на машините. Това добре. Но нямаше достатъчно хора. Тогава той лично разговаря с директорите и партийните секретари на някои предприятия в града, които ни помогнаха с няколко механизатори за комбайн „Колос". Така ние благодарение на секретаря на общостопанския партиен комитет преминахме на две смени. Вярно е, ние имаме достатъчно техника, но особено във върховите моменти не ни достигат хора и тук помощта на партийния комитет и стопанското ръководство ни е твърде необходима.

На една от срещите, а те, естествено, са много чести, др. Станков ме запита:

— А как работят партийните групи при вас?

Разказах му накратко, макар че той имаше известни впечатления.

— Добре — рече накрая. — След една седмица ще се запознаем с тяхната работа в партийния комитет.

Заседанието на комитета стана. Докладвах аз, направиха се редица критични бележки. Накрая се реши член на комитета да направи цялостна проверка на дейността на групите и да помогне да се подобри работата им.

Наистина след една седмица дойде др. П. Георгиев — зам.-секретар на комитета. Запита ме:

— С какви въпроси се занимаваха партийните групи в последно време?

Отговорих:

— Разгледаха материалите на Националната партийна конференция, обсъдиха насрещния план на бригадата, обстойно се запознаха с проблемите и ремонта на машините и разходите, които се правят.

Наистина това са много важни въпроси и правилно партийните групи се бяха насочили към тях.

Digitized by Google

В бригадата са изградени 4 партийни групи, а през лятната кампания към всяка агрегатна група се изграждат временни партийни групи от по 2—3-ма комунисти...

Представляваше интерес как др. Георгиев е извършил проверката, какъв е неговият подход, какви по-съществени проблеми са засегнати, какви са резултатите. Затова запитах партийния секретар др. А. Христов:

— А как бе направена проверката?

— След разговора, който водихме, др. Георгиев поиска да види дневниците. Прегледа ги, може да се каже, доста обстойно и подробно, запозна се с проблемите, с които са се занимали партийните групи.

— Какви по-съществени бележки направи? — запитах отново секретаря.

— Препоръча с въпросите, с които се занимаваме на заседанията на партийното бюро, да запознаваме и партийните групи или най-малко техните отговорници. Това, разбира се, аз се стремя да правя, практика ми е станало пред всяко заседание на партийното бюро предварително да разговарям с отговорниците на партийните групи по проблемите, които ги интересуват, или които те смятат, че трябва да се поставят пред партийната организация или партийното бюро, или, ако е необходимо, пред общостопанския партиен комитет. Др. Георгиев препоръча също така в дневниците да се отбелязват всички сбирки на партийната група, защото много от тях не бяха показани. Тая бележка беше правилна.

— А в процеса на проверката др. Георгиев разговаря ли с отговорниците или членовете на партийни групи? — запитах по-нататък.

— Не. Не се срещна и не разговаря с тях. Става въпрос по време на тая проверка. Иначе на полето, естествено, неведнъж се е срещал с тях. А и нашата беседа по работата на групите беше много обширна...

Вярно е! Може би проверката на документите, разговорът със секретаря да са дали достатъчна информация на др. Георгиев, за да добие по-цялостна представа за дейността на партийните групи. Но все пак тая информация няма да е пълна, ако в нея не се отразят мислите, вълненията, трудът на ония, които непосредствено са свързани с работата на партийните групи — техните отговорници и членове. Вярно е, може през това време другарите да са в кампании, да са на полето, но винаги може да се намери възможност и време да се срещнем с тях, за да дадем най-вярна картина на проблема, който ни интересува, да окажем конкретна и компетентна помощ.

На заседанието на партийния комитет партийният секретар е докладвал и по масово-политическата работа. Един голям въпрос за бригадата. Но и по този въпрос не е извършена предварителна подготовка от страна на членовете на партийния комитет, което щеше да помогне за още по-ефективно и резултатно обсъждане на проблема.

Разбира се, не е нужно по всеки въпрос да се правят съдоклади, но целесъобразно и полезно е обсъжданията да се съпровождат с лични впечатления, ако не на всички, то поне на отделни членове на комитети.

Към бригадата е изграден клубен съвет, който занемарил своята работа. Основателно бюрото било критикувано, затова и то взело мерки, изработена била цялостна програма за неговата дейност — организиране на рецитали, тържества при приемане на нови работници и изпращане в пенсия, шах-турнири и пр. Мероприятия, които раздвижили бригадата, освежили живота на хората.

Digitized by Google

— През 1976 г. нашата бригада излезе с призив към всички бригади от окръга за повишаване коефициента на сменност и натоварване на машините — изтъкна др. Христов. — Инициатор беше нашата бригада, нашата първична партийна организация. Съображението ни беше такова — ако излезем с такъв призив, ще сплотим нашия колектив, ще подобрим работата. Споделихме с общостопанския партиен комитет. Той ни даде зелена улица. Разработихме и т. нар. маршрутен план.

Общостопанският партиен комитет не само обстойно се запозна с нашата инициатива, одобри я, но и апелира към другите звена и партийни организации да я подемат. Подкрепи ни и ОК на БКП. Нашият призив беше отпечатан и във в. „Добруджанска трибуна" и се възприе от всички бригади в окръга. Трябва да кажем, че след поемането на призива, резултатите както по сменността, така и по натоварването на машините се повишиха, което е много важно за нас, защото нашата бригада обработва 56 000 дка земя.

Членовете на общостопанския партиен комитет, може определено да се каже, ни оказват голяма помощ. Ръководителят на нашата бригада Стефан Христов е също член на комитета и на партийното бюро при нас и ни помага не само като стопански деец, но и като член на комитета и на бюрото. Заместник-секретарят на комитета Георги Георгиев ни е помагал и по редица други въпроси — по осигуряване на лектори за партийната учебна година и по други проблеми. Често при нас идва секретарят на комитета Йордан Димитров.

— И все пак някакви критични бележки, някакви искания да отправите към комитета, към др. Станков — обърнах се към др. Христов.

— Трудно е да се каже какви критични бележки може да отправя, защото ние сме постоянно заедно. Хубаво ще е и при нас да се въведе ден на партийния секретар, да се събираме за обмяна на опит. Вярно е, ние, секретарите на партийните организации, оставаме след оперативките на стопанското ръководство, пред нас се поставят конкретни задачи, указания, но това не е достатъчно.

— Какви са взаимовръзките ви с ОК на БКП? Естествено, другарите от ОК не могат да бъдат така често сред вас, както от общостопанския комитет, но все пак какво бихте казали за проверката и помощта от страна на ОК?

— В ОК на БКП ни викат редовно преди основните кампании съвместно със стопанските ръководства. Наскоро се проведе и среща на бюрото на ОК с отговорниците на партийните групи. На нашето отчетно-изборно събрание присъствува първият секретар на ОК Димитър Димитров. Той ни даде ценни препоръки, но направи редица бележки по нашата работа. Особено наблегна на звеневата система и на повишаване коефициента на сменността на машините.

Посещавали са ни и другите секретари и работници на ОК. Присъствували са на общи събрания на партийната организация, но тук, при нас, са идвали и са разговаряли повече с мене. Не са присъствували на събрания на нашата първична партийна организация. Редки са случаите да са се срещали и да са разговаряли и с някои комунисти от нашата партийна организация. Вярно е, по време на кампаниите работниците на окръжния комитет се срещат с редица хора, но разговарят главно по проблемите на стопанската работа, но мисля, че недостатъчен е интересът какво в това отношение правят комунистите.

Много често при нас е Тодор Ганчев — партиен организатор на ОК на нашия АПК. Той е често в бригадите, проявява голяма взискателност по изпълнение на поставените задачи. Винаги ще намери време да дойде да провери какво е направено особено по проблемите, които е поставил. Голям интерес проявява и към вътрешнопартийните въпроси. И това е хубаво. Но и за него може да се каже, както и за другите представители на ОК, че не присъствува на нашите партийни

Digitized by Google

събрания, освен на нашето отчетно-изборно събрание. На нашите събрания присъствуват главно секретарите на общостопанския партиен комитет.

Разговорът ни беше към своя край. Похвална е инициативата на другарите от ОК по-често да слизат по места, да проверяват и да оказват помощ, да се срещат с партийните дейци. Но няма основание да се недооценяват събранията на партийните организации, на партийните групи, където най-добре пулсира сърцето на комунистите, където може да се чуе техният корективен грас, да се изяви колективният им ум, да се направи най-добра проверка на изпълнението на задачите, които Партията поставя.

НАШЕТО ПОЖЕЛАНИЕ — ПОВЕЧЕ СРЕД ХОРАТА

Беседата ни с **Димитричка Янкова,** секретар на заводския партиен комитет във фабрика „Георги Сотиров" — Каварна, протече интересно и делово. В нея по-късно се вмесиха и инструкторът на ГК **Ив. Вълев,** и директорката на предприятието **Станева.**

Димитричка Янкова, макар и сравнително млада, също е натрупала немалък житейски и обществено-политически опит. Започнала работа в ДП „Нефт и газ" — гр. Шабла като оператор в геоложкия отдел, от 1965 г. тя е началник на смяна, след това нормировчик в ТРЗ на фабрика „Г. Сотиров". Няколко години е била председател на заводския профкомитет, а от 1976 г. — секретар на заводския партиен комитет.

И според нея много тесни са връзките между заводския партиен комитет и градския комитет на Партията, със секретарите на комитета. Много често в завода са първият секретар на ГК Георги Попов и вторият секретар Георги Николов. Но най-често, естествено, е инструкторът на ГК Ив. Вълев. В завода са изградени 4 първични партийни организации с 86 комунисти.

Секретар на ГК почти винаги присъствува на общите събрания на заводската партийна организация и на отчетните събрания на организациите, а на другите събрания на първичните партийни организации почти винаги присъствува инструкторът.

Когато се поставят важни проблеми пред партийните организации от ЦК или от ОК на БКП, секретари или членове на ГК посещават по-често организациите, помагат при подготовката на докладите, като предварително се запознават с работата им. Периодически за дейността на заводската партийна организация се отчита в ГК и секретарят на заводския партиен комитет, и директорката на предприятието.

Заводският комитет се е отчел пред ГК по такива важни проблеми като: борбата за ефективност и качество на продукцията; партийната организация като политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на колектива; подготовката на събранията на организациите; партийното решение и др. Често обект на внимание са и протоколите от партийните събрания и заседанията на партийното бюро. Изобщо, може да се каже, дейността на заводската партийна организация е под постоянния поглед и контрол на ГК на БКП. Много голяма помощ от ГК получава заводският комитет при подготовката на плановете — перспективни и текущи.

— Хубаво е, че на нашите общи събрания почти винаги присъствува секретар на ГК — каза др. Янкова. — Мисля обаче, че е добре те да се срещат и с актива на предприятията, със секретарите на партийните организации, с техните бюра. Това ще е много полезно. Це-

Digitized by Google

лесъобразно е и в градската организация да се въведе ден на партийния секретар, където не само да се отчитаме и да се поставят задачи, но и да се обменя опит с всички партийни секретари от града.

Правилно др. Янкова поставя тези въпроси. Вярно е, че пред градския комитет стоят много задачи, щатът е малък, но тези форми ще компенсират няколкократно вложеното за тяхната организация и провеждане време.

Др. Янкова говореше спокойно, стремеше се да прави задълбочен анализ на взаимовръзките между ГК и ЗПК. Тя се спря твърде обширно на помощта на ГК — и за набиране на работна ръка за цеховете в трите села, и за строителството на новото хале, което се строи в завода, и пр. Помощ наистина огромна — конкретна, наложена от изискванията на задачите.

Струва ми се, че това спокойствие като че ли малко поизбледня, позагуби се, когато влязоха отначало инструкторът на ГК, а после и директорката.

— Може би тя се притеснява — вметна инструкторът.

— Хайде де, няма да се притеснява. Ще говори за вишестоящи партийни органи и няма да се притеснява — малкс оправдавайки партийната секретарка, изтъкна др. Станева.

Отбелязах, че никой не иска от др. Янкова да говори против градския комитет, безпринципно да го критикува. Въпросът е в това — да се разкрие неговият стил и методи на работа, как проверява, как помага и пр. Разбира се, там, където се допускат слабости, може би трябва да ги кажем, това е наше партийно изискване.

Директорката ме изгледа малко озадачено и може би, не знам, на шега подхвърли:

— Къде критикуват градски комитет?

— На много места — отговорих.

— Голяма помощ — продължи Д. Янкова — ни оказа ГК във връзка с подготовката и провеждането на събранията по Националната партийна конференция. Секретар на ГК не само присъствува на събранието, но оказа действена помощ за неговата подготовка, за изготвяне на нашите мероприятия. Сега подготвяме събрание, на което ще отчетем как се изпълняват решенията на конференцията. ГК извършва обстойна проверка, взема активно участие за по-нататъшното подобряване на работата.

Редица проверки се извършват и по документите, по това как изпълняваме взетите решения, как възлагаме и как отчитаме партийните поръчения, как подготвяме плановете си и как те се отчитат.

Почти всяка седмица ни викат в ГК или за отчет, или за инструктаж, като се поставят и задачи, и то главно по партийни въпроси. Викат ни и когато има да се разглеждат проблеми, поставени от ЦК или от ОК на БКП.

— Понякога малко дотягаме — обади се инструкторът Ив. Вълев.

— Вярно — усмихна се Димитричка Янкова, — понякога твърде множко става. Но какво да се прави?

— Ние редовно изпълняваме плана си и това до голяма степен улеснява ГК да не ни гони поне в това отношение. Смятам, че в настоящия момент, независимо от това, че изпълняваме плана си, връзката ни с ГК е много тясна и действена, чувствуваме постоянно неговата ръководна и направляваща роля.

— А как мислите — обърнах се отново с въпрос към др. Янкова, — има ли администриране в работата на ГК?

Digitized by Google

— Не — отвърна уверено тя. — Да се администрира това значи само да се нарежда, да се декретира. А ГК не постъпва така. Тук задълбочено се проучват и проверяват въпросите и се изясняват. Винаги, когато съм поискала срещи със секретарите на ГК, те са ме приемали, поставяла съм проблемите, които са ни вълнували, и те са ни помагали за решаването им.

Инструкторът Ив. Вълев:

— Връзката на др. Янкова с ГК най-често и непосредствено се осъществява чрез мене. Аз се стремя да посещавам по-често завода, да присъствувам на събрания на първичните партийни организации, да се срещам с техните секретари. Когато вляза из цеховете, беседвам с жените, те обичат да задават много въпроси, на повечето от които даваме отговор веднага, заедно с др. Янкова на място, а които не са в наша компетентност, отнасяме до съответните органи — ГК, ОК, ОНС и пр.

Срещите показват, че трябва да се контактува с хората, там изникват проблемите, там най-добре сверяваме часовника си с техните интереси, настроения, дейности. Наскоро основен проблем в завода беше осигуряването на суровини и материали. Него работниците не могат да го решат сами, а и без суровини не могат да работят. С помощта и намесата на ГК той беше решен.

От разговорите, които водих, става ясно как се изпълняват плановете, поръченията. А тук всички комунисти изпълняват плановете си, мнозина са ударнички, челници, многомашиннички.

Такава е моята връзка със завода, завършва др. Вълев, но както казах, най-тясна е със секретаря на заводския партиен комитет, а той има възможност при необходимост веднага да свика партийните секретари, да постави проблемите, които ГК или ЗПК смятат за нужно.

Димитричка Янкова:

— Аз знам, че секретарите на ГК и да са слънце, не могат навсякъде да огреят. Не си правя и илюзия, че могат всеки ден да идват в нашия завод. Това не е и нужно. Но все пак пожеланието ми е да бъдат по-често при нас, да се срещат не само с ръководителите, но и да присъствуват на партийни събрания, да се срещат с колектива. Защото все пак друг е авторитетът на един секретар на ГК на Партията...

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА «ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО»

След Димитровски район — обсъждане и в Пловдив

В топлия, но ветровит следобед на един от последните юнски дни в концертната зала в Пловдив окръжният партиен актив се събра да обсъди проблемите на партийното строителство в тритомника на др. Тодор Живков. Така делото, започнато в Димитровски район на столицата, намери последователи и обсъждането на проблеми от тритомника се превръща в традиция. Още повече, че в Пловдив присъствуваха представители на други окръжни комитети на Партията, дошли да станат съпричастни на обсъждането и да отнесат със себе си положителното от опита на Пловдивската окръжна партийна организация.

Още преди обсъждането в Пловдив чух да се подхвърля: „Необходимо и полезно е да се изясняват проблемите на партийното строителство в тритомника, но защо „обсъждане"? „Какво има да се обсъжда?". Да си призная, и мен в първия миг малко ме смути избраната форма — „обсъждане". Вярно е, че е възможно и правилно да се организират и научно-практически конференции. Но възниква законен въпрос — а може би в зависимост от условията и силите да се преценява конкретно от организаторите дали „обсъждане" или „научно-практическа конференция"? Мисля си, че не бива да се регламентира пътят, по който окръжните комитети на Партията ще тръгнат при разглеждането на проблемите на партийното строителство в тритомника на др. Тодор Живков. Защото именно тук е необходимо творчество, отговорност, дръзновение. С високите критерии на тритомника да се обърнем към себе си, към своя личен дял. Критично и самокритично. Отговорно и откровено.

Обсъждането не би могло да има друга отправна точка освен мисълта на др. Тодор Живков:

„В истинския смисъл на думата сега е необходим поврат в мисленето, в поведението, в стила и методите на работа на нашите кадри, в тяхното отношение към борбата за икономии, за ефективно използване на живия труд и материалите, към дисциплината, към пропуски-

Digitized by Google

те и недостатъците“ (том 3, стр. 586). При това „...нужен е такъв подход, който категорично ще премахне всеки остатък от компанийност, от просветителска мудност и скука. Нужно е хората да разберат, че става дума за самите тях, за техните реални, за техните действителни интереси, за техния живот“ (том 3, стр. 595).

За обсъждане се готвят окръжни и градски комитети, научни институти, първични партийни организации. Опитът от досегашните показва, че общото, общовалидното — това е преди всичко откроява-нето на творческия принос на др. Т. Живков за партийното строителство. И от тази позиция — превръщането на постиженията в теорията в критерий, обсъждането — в оценка за собствените ни дела, самооценка на приноса на отделния комунист в изграждането на развития социализъм.

* * *

Направи ми силно впечатление встъпителното слово на първия секретар на ОК на БКП др. Иван Панев. Дълбочина и яснота — ето най-отличителните черти на въведението. Още — логичност, точност, умение да се отделят особено важните проблеми. Но преди всичко — яснота. Без излишни уводни думи, без парадност, без ненужни фрази. Всъщност спокойно може да се каже, че ако встъплението е половината успех, то тази половина от успеха е налице. Двете обсъждания — в Димитровски район и в Пловдив, показаха, че е най-целесъобразно да се започва с встъпително слово на първия секретар на комитета. Така се създава обстановка да се разискват животрептящите въпроси на партийната работа и ръководство, с комунистическо дръзновение, прямо да се поставят и нерешените въпроси, да се разпространява положителното от опита.

Въпрос, който според мен все още стои открит, е след встъпителното слово да започнат ли веднага изказванията (както в Пловдив) или да има и един, дори два (както в Димитровски район) доклада. Доклади кратки, богати на идеи, на виждания. Доклади, които не дублират въведението, а правят следващата крачка.

Единадесет изказвания на различни хора. Слушах ги внимателно, записвах си, четох ги, оставих „да отлежат“ и пак ги четох. Единадесет изказвания, богати на идеи, с познаване на теорията, отличаващи се с умението на опитни партийни работници да анализират, да бъдат самокритични. Най-ценното — това е решителната крачка напред в изясняване на творческия принос на др. Тодор Живков за претворяване в живота на един от най-важните принципи на марксизма-ленинизма — принципа за единството на теория и практика (том I, стр. 284). Т. Янев, първи секретар на ГК на БКП в Първомай, в изказването си успя не само да разкрие приноса на др. Т. Живков за развитието на партийното ръководство на икономиката, но и да изведе положителното от натрупания от ГК на БКП в Първомай опит. С. Нейкова, председател на ОК на ОФ, разкри логично, с дълбочина и последователност някои характерни моменти на партийното ръководство на обществените организации, успя да премине от общото към единичното — партийното ръководство на Отечествения фронт. Заслужава да се споменат и изказванията на А. Стефанов, първи секретар на Благоевски РК на БКП в Пловдив, на Славчо Гилин — вълнуващи и правдиви думи за пренасяне революционния огън между поколенията, на доц. А. Карталов, на Иванка Уливерова.

Ако трябва да се обобщи — обсъждането в Пловдив е следваща, решителна стъпка в изучаване и приложение в живота на идеите на др. Т. Живков, развити в тритомника „За партийното строителство“.

Digitized by Google

За онова, което предстои, за високата отговорност на партийните органи и организации говори първият заместник-завеждащ отдел „Организационен“ на ЦК на БКП Рачко Рачков. Той подчерта, че сега особено важна е теоретическата подготовка на ръководните кадри, необходимо е ръководителят да вижда по-далеч и по-дълбоко, да е добър организатор. Необходимо е повече творчество, инициатива, практически действия, реални резултати.

* * *

Много партийни комитети се готвят за обсъждане на проблемите на партийното строителство в тритомника на др. Т. Живков, намират време в тези усилни дни да изготвят планове, да вървят по пътя, изминат от Димитровски РК на БКП в София и ОК на БКП в Пловдив при организиране на обсъждането. Път, по който няма място за самоуспокоение, за задоволство от постигнатото и който трябва да даде отговор на въпроса — доколко сме постигнали онова, което се иска сега от всеки член на нашата партия — „Висок личен пример навсякъде и във всичко“.

Определено може да се каже, че с решението да организира и проведе обсъждане партийният комитет поема висока отговорност, защото към обсъждането на проблемите в тритомника не може да се подхожда иначе, освен от позициите „да се даде решителен бой по всички остарели похвати на разяснителната работа, които на практика дават обратни резултати“, „не трябва да се допуска никаква читалищна лекционност“ (том 3, стр. 595). Не бива да се забравя, че ще се изказват опитни партийни работници, но в залата ще седят и слушат също опитни партийни работници, които добре познават проблемите и имат свой личен дял и в успехите, и в слабостите? Тогава? Може би трябва да си припомним, че Февруарският пленум на ЦК на Партията подчерта, че въпросът за аудиторията на идеологическата работа е много важен. „Редица изследвания показват, че не са редки случаите, когато ние информираме информираните, убеждаваме убедените и провеждаме антирелигиозна пропаганда сред атеистите“ (стр. 123). Ето това не бива да се допуска при обсъждането на проблемите в тритомника. И още нещо. При подготовката на обсъждането възникват и други въпроси: „Кой отдел ще бъде организатор?“, „Кой да определи тематиката на изказванията?“. Отговор на тези на пръв поглед „дребни“ въпроси трябва да даде колективният партиен орган, който отговаря за обсъждането. Правилното определяне на тематиката на изказванията е не само предпоставка за постигане значими успехи, но и критерий за познаване и умело поставяне на актуалните проблеми. Обикновено едно изказване е до 15 минути. Трудно ми е да си представя как изказващият се ще развие темата, предвидена в един от плановете — „Априлската линия на Партията в тритомника на др. Тодор Живков“. Ако се прецени, че тази тема ще бъде предмет на внимание (а тя безспорно заслужава внимание), то тя е правилно да се развие или във встъпителното слово на първия секретар, или в основния доклад.

Обсъжданията в Димитровски район на столицата и в Пловдив показаха, че тритомникът трябва да се изучава още по-задълбочено. Необходимо е да се започне с членовете на бюрото, с политическите сътрудници на комитета, с всички ръководни дейци. Те да дадат пример. Тогава и резултатите ще бъдат по-добри.

Димчо АНГЕЛОВ

Digitized by Google

«АКО СТЕ НА МОЕ МЯСТО, КАКВО БИХТЕ ПРЕДПРИЕЛИ?»

РАЗМИСЛИ

Статията „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?", отпечатана в сп. „Партиен живот", бр. 8 от юни т. г., събуди в мен голям интерес и сериозни размисли както по изнесеното, така и лично върху моята дейност като партиен секретар.

Дългогодишният ми партиен стаж и осемте години като партиен секретар са ми помогнали в работата си винаги да се стремя да прилагам партийната принципност, да помагам на партийното бюро, на партийната организация, а така също на стопанското ръководство и в частност на стопанския ръководител да усъвършенстват своята работа.

Най-напред искам да споделя впечатлението си от действията на партийния секретар и стопанския ръководител, обект на цитираната статия.

Струва ми се, че и единият, и другият са подхождали неправилно, като са проявявали безпринципност в своята работа. Партийният секретар независимо от общите успехи и доброто име на предприятието е длъжен да предотврати неправилния подход, проявяван от директора.

Примиренческото поведение на партийния секретар към отделни пропуски в работата на директора е създало условия той да измества партийното бюро и секретаря. Понякога това може да стане и неосъзнато от директора и затова партийният секретар е длъжен да намери подход, да му обърне повече внимание за слабостите.

Искам да споделя свои мисли за съвместната работа на партийното бюро и моята като партиен секретар със стопанския ръководител.

Нашето предприятие — окръжно управление на съобщенията — София-окръг, през последните петилетки постигна високи стопански резултати. Завоювали сме множество отличия, включително и най-високите в национален мащаб в системата на съобщенията.

Партийната ни организация е здрава, сплотена и единна — истински авангард на трудовия колектив. В нея членуват основните ръководни кадри на съобщенията в окръга — директорът и заместник-директорите, и други ръководни кадри. Това обстоятелство поставя много остро изискването да се намерят форми и средства за правилно разграничаване на функциите, без да се нарушава единоначалието. Освен това полагаме постоянни грижи да се издига авторитетът на партийната организация, на партийното бюро и на партийния секретар.

В досегашната ни работа между партийното бюро, партийния секретар и директора на предприятието съществуват добри взаимоотношения, почиващи на принципна основа, без това да става за сметка на една от страните.

Безспорно за добрите отношения между партийния секретар и стопанския ръководител решаващо значение има подходът при решаването на проблемите, проявеният такт и разбиране при решаването на острите въпроси, които възникват в процеса на работата.

Директорът в нашето предприятие успешно изпълнява функциите си и като политически боец главно с партийната дисциплинираност и упоритостта при изпълнение на възложените му от партийното бюро и организацията поръчения. Той не е член на партийното бюро, но намира форми и подход да бъде полезен, без да се стреми да натрапва свои мнения и схващания, без да се самоизтъква.

В съвместната ни работа с директора понякога се явяват случаи на разногласия или различни становища по дадени въпроси. Ежедневният ни контакт, взаимното ни информиране по най-важните дати ни позволява предварително в делови порядък да обсъдим отделните проблеми и да ги внасяме за обсъждане от партийното бюро или от служебното ръководство.

Трябва определено да кажа, че тези спорове са били честни и те не са довеждали до създаване на нездрави отношения, до излишна мнителност. Съвместната ни работа с директора на предприятието в продължение на 7—9 години смятам, че е била много полезна. Успели сме да намерим правилен подход, да създадем здрава и сплотена партийна организация, а чрез нея и сплотен трудов колектив, годен да преодолява трудностите и успешно да решава

Digitized by Google

големите задачи, които поставиха Единадесетият конгрес, Юлският пленум и Националната партийна конференция. Партийната взискателност, политическият подход, обективността при оценката на явленията, критичността и непримиримостта към слабостите са принципите, от които се ръководим както партийното, така и стопанското ръководство.

Натрупаният опит във взаимоотношенията между партийния секретар и директора на предприятието, стремежът ни да решаваме проблемите на принципна основа дава основание да вярваме, че както досега, така и в бъдеще няма да допуснем случаи, посочени в цитираната в списанието статия.

Освен това аз като партиен секретар не бих се отнесъл примиренчески към пропуските в работата на директора и не бих допуснал заради личното си спокойствие да се нарушават основни партийни принципи в живота на партийната организация и на трудовия колектив.

Георги ОГНЯНОВ
секретар на първичната партийна организация в окръжно управление на съобщенията — София

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

КОГАТО ЛИПСВА ДИСЦИПЛИНА

Само двадесет месеца и девет дни Здравко Марков Драганов от с. Свобода, Пазарджишки окръг, бе изпълнител по бюджета в с. Смилец...

Защо един млад комунист, човек на двадесет и шест години, толкова бързо се раздели с изпълняваната длъжност?

Ето обвиненията:

Като изпълнител по бюджета той вземал от една магазинерка 8 броя фактури, в които фиктивно са вписани материали на стойност 350,84 лева. В тези документи е отразено, че за нуждите на селския народен съвет са получени 65 електрически крушки, 48 метли, поцинковани кофи и други материали. В действителност с тази сума обаче са заплатени напитки, които са консумирани от работници при строителството на новата сграда на съвета и чакалнята.

Друг път З. Драганов изплатил 254,60 лева също на фиктивно съставени 4 фактури от Дело Ганчев Узунов — пълномощник на с. Свобода. Тези пари са изразходвани за заплащането на храна и напитки на строителни работници при изграждането сградата на съвета.

Деянията не останали скрити. Панагюрският народен съд налага на З. Драганов наказание от 10 месеца лишаване от свобода за това, че като длъжностно лице е присвоил 617,14 лева обществени средства. Изтърпяването на присъдата е отложено за две години.

Наред с горното той допуснал и нарушения на финансовата дисциплина при изготвянето на ведомостите и изплащане на заплатите на някои служители. На едни е дал в повече по над 100 лева, на други е плащал, без да са живяли и работили в общината. При финансова ревизия е бил начетен за липсваща сума в размер на 2200 лева, която той възстановил.

При ръководството на общината са получавани сигнали за негови слабости. По този повод неведнъж му е обръщано внимание, давани са му препоръки за подобряване на работата.

Многократно са му посочвали прояви на недисциплинираност, на неопазване на документите, но той не се вслушвал в съветите на местните ръководители.

Освен това подготовката му за заеманата длъжност била слаба. У него обаче самонадеяността е взела връх и той е избягвал чуждата помощ, представял си, че знае всичко.

Слабостите и грешките са виждани, знаели са се както от административното, така и от партийните ръководства. Но те не са направили задълбочена преценка за неговата дейност, не са го извикали да даде отчет пред другарите си за облика си като партиен член.

В крайна сметка следват сериозни нарушения. И естествен завършек — неотдавна бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП потвърди наказанието му „изключване от БКП" за допуснати груби нарушения на социалистическата законност и финансовата дисциплина.

Digitized by Google

НЕЗАБРАВИМИ СТРАНИЦИ НА ТРУДОВИЯ ПОДВИГ

Спомените на Леонид Илич Брежнев „Възраждане", публикувани в майския брой на сп. „Новый мир", са истинско вълнуващо, знаменателно събитие в обществено-политическия и духовния живот на нашата страна. В тях се осмисля изключително богатият организаторски и теоретически опит на Партията през първите следвоенни години, когато страната пристъпи към възраждане на разрушеното от врага народно стопанство, премина на релсите на мирното строителство. Също така впечатляващо, сбито, както и в книгата „Малката земя", авторът с крупни обобщения разказва за безграничната преданост на съветските хора към родната партия, за тяхното духовно богатство, несломима воля, безпримерна издръжливост и героизъм. В този следвоенен период с необикновена яркост се потвърдиха думите на В. И. Ленин, казани през 1919 година: „Първата производителна сила на цялото човечество е работникът, трудещият се. Ако той оживее, ние всичко ще спасим и възстановим."[1]

Ценността на повествованието е преди всичко в това, че то принадлежи на перото на непосредствения участник, на организатора и ръководителя на тези възстановителни работи и затова се отличава с документална достоверност, широта на погледа, дълбоко проникване в обстановката на това време, в съдбите и характерите на хората.

Както е известно, през месец август 1946 година другарят Л. И. Брежнев по препоръка на Централния комитет на ВКП (б) бе избран за първи секретар на Запорожкия областен комитет на КП (б) в Украйна. В сложни условия му се наложи да възглави областната партийна организация. Камари от развалини се издигаха там, където преди войната се извисяваха високите пещи на „Запорожстал", бентът на „Днепрогес", цеховете на Алуминиевия и Ферросплавния завод, корпусите на „Комунар", на Моторостроителния завод и много други предприятия. Фашистите бяха взривили всичките седемдесет завода. В руини лежеше и градът. Той остана без вода, без отопление, без електричество. Огромни щети бяха нанесени и на селското стопанство. Необходимо бе да се притежава организаторски талант, политическа прозорливост, майсторство от оперативния ръководител, за да се преценява правилно обстановката, да се набелязват главните направления на възстановителните работи, да се съсредоточат силите и средствата на решаващите обекти. Само болшевишката целеустременост, безграничната вяра в творческите сили на трудещите се, несломимата воля, настойчивост и огромна работоспособност можеха да осигурят успех на делото. Първият секретар на областния комитет при-

[1] В. И. Ленин, Соч., т. 29, с. 358.

Digitized by Google

тежаваше в пълна степен всички тези качества. През времето, което другарят Л. И. Брежнев прекара на поста първи секретар на Запорожкия областен комитет на Партията, бе направено изключително много. Областната партийна организация можа коренно да подобри вътрешнопартийната и партийно-политическата работа, да активизира дейността на първичните партийни организации, да издигне авангардната роля на комунистите във всички участъци на стопанското и културното строителство.

За постигнатите успехи във възстановяването на икономиката на града и областта, на крупните промишлени обекти помогна също строгото спазване на ленинското изискване да се съсредоточават максимум сили и материално-технически средства в решаващия момент и в решаващото направление. Страната изпитваше остра нужда от метал и преди всичко от тънки прокатни листа. Затова главните усилия бяха насочени към това, да се даде живот на завода „Запорожстал". Мнозина тогава казваха, че да се възстанови той е немислимо, по-евтино ще бъде да се построи отново. Така по-специално считаха чуждестранните специалисти. Те, спомня си авторът, огледаха подробно всичко, изясниха всичко, пресметнаха всичко — степента на разрушенията, равнището на техниката, тогавашната ни енерговъоръженост, наличието на подемни механизми, трудови ресурси и т. н. Те не можаха да оценят единствено жизнеустойчивостта на нашия народ, патриотизма на съветските хора, организиращата воля на Партията.

В условията на „студената война" капиталистическите държави, уповавайки се на нашите трудности, се опитваха да ни диктуват своята воля, да се вмесват в нашите вътрешни работи. Сметката бе проста: все едно сам Съветският съюз не ни поиска тези стоманени листа, няма къде комунистите да се дянат, ще дойдат при нас с поклон, ще застанат на колене... И какво? Отстъпихме ли? Преустановихме ли нашето развитие? Не! Съветските хора направиха невъзможното — възстановиха сложното производство само за една година. В същата 1947 година и възродената „Днепрогес" даде първия ток. „Излъгаха се в своята политика отвъдокеанските мъдреци — се казва в спомените, — за което е полезно да се напомни днес, тъй като това е поучително и актуално."

Със своя самоотвержен труд съветският народ още веднъж показа на целия свят неизчерпаемите резерви на нашата икономика, възможностите на нашето планово стопанство, великата мощ на социалистическата държава, която в случай на нужда може да събере силите си в юмрук и да реши най-сложни и трудни задачи. Този богат опит и днес е наше силно оръжие. Той се използва от нефтодобивните и газодобивните работници на Тюмения, от строителите на Байкало-Амурската магистрала и много други колективи, участвуващи в развитието на производителните сили на страната, в изграждането на материално-техническата база на комунизма.

Щастлив съм, отбелязва другарят Л. И. Брежнев, че бях свидетел и участник в тези големи дела, че ми беше поверен важен участък на следвоенното възраждане, че работих заедно със запорожците през тази незабравима година. През това време, отбелязва авторът, му се е наложило много да премисли, да разбере, много да научи, да премине тук изключително трудна школа.

От своя страна и запорожци са щастливи с това, че тази школа бе взаимна. Пред читателите преминават десетки другари, работили заедно с Леонид Илич. Нашите ветерани, участници във възстановяването на „Днепрогес" — бившият комсомолски организатор Александра Афанасиева Захарова, кранистката Прасковя Прокофиевна Коробова, участникът в строителството и възстановяването на „Днепрострой" Митрофан Данилович Бабенко, бившите майстори от доменния цех на

Digitized by Google

„Запорожстал“ Иван Максимович Скроватко, Иван Павлович Белоколитов и много други, пазят най-скъпи спомени за Леонид Илич Брежнев, за неговото обаяние, топлота и сърдечност, за неговото забележително умение да подкрепя, да ободрява другарите, да създава обстановка на взискателност и доброжелателност. Това беше ненадминатата школа за много ръководители, за партийния и стопанския актив, за всички запорожци.

Другарят Л. И. Брежнев говори с душевна топлота за партийните работници, с които му се е наложило да решава трудните задачи по възстановяването на разрушеното от войната народно стопанство. „В Запорожието — пише той в книгата „Възраждане“ — се събраха все силни, знаещи и дееспособни хора. Искам да кажа, че втори секретар на областния комитет бе Андрей Павлович Кириленко. Секретари на областния комитет бяха Г. В. Евнютин, П. С. Резник, като втори секретар на градския комитет на Партията работеше Н. П. Моисеенко. Така че имаше на кого да се опра...“

В спомените се осмисля изключително богатият опит от организаторската и политическата работа на ударния строеж, където за първи път се създаваше науката за възраждането на разрушените заводи. „Запорожстал“ се възстановяваше от цялата страна. Тук се трудеха десетки хиляди хора. Внедряването на графика, строгото спазване на плановата дисциплина, широко разгърнатото социалистическо съревнование, използването на печата, нагледната и устната агитация, усърдната работа с хората — всичко това създаваше обстановка на бойна, всеобща стегнатост, грижливост и самодисциплина. Буквално на всички участъци, се отбелязва в спомените, хората работеха самоотвержено, талантливо, смело. Създаде се атмосфера, за която областният комитет се бореше от самото начало, атмосфера на всеобщ подем, висока целеустременост и непоколебима вяра в своите сили.

На един от сборовете на стахановците от „Запорожстрой“ в ход беше пусната фразата, станала девиз: „През ударната година на ударния строеж не 365 дни, а 365 денонощия“. На пусковите обекти беше въведена трисменна работа. Много ръководители на участъци и от управлението почти не напускаха строежа. Кабинетът на първия секретар на областния комитет, който се намираше на строежа в сградата на бившата подстанция, служеше едновременно като място за сън и почивка.

Другарят Л. И. Брежнев не изпускаше нито една възможност по-отблизо да се запознае с хората, по-добре да узнае техните изисквания, духовни интереси и настроения. Той се интересуваше как работи тази или онази бригада, от какво имат нужда. Работниците от своя страна често се обръщаха към него по различни въпроси и винаги получаваха добър съвет, подкрепа в ценните начинания.

„Още от първите дни — се казва в книгата — ние се стремяхме да постигнем внимателно отношение към кадрите, ценяхме обстановката на партийна доброжелателност, която вече се беше установила в нашата организация. Аз изобщо никога не съм бил привърженик на грубия, креслив или както го наричат „волеви“ метод на ръководство.“ За стила на секретаря на областния комитет е характерна и такава черта като умението да създаде атмосфера за дружна, съвместна работа в големия строителен колектив. При това той не подменял другите работници, виждал в тях другари по съдба, доверявал им се, делил с тях грижи и труд, вземал колективно отговорните решения. „...Ясно е — казва авторът, — че никога не бих могъл да помръдна този товар от мястото му, ако тежестта не се разпределяше между другите секретари на областния комитет, ако към работата не бяха включени всички отдели и апаратът на областния комитет на Пар-

Digitized by Google

тията и накрая, ако голямата част от тези проблеми не се решаваше на практика от административните и стопанските органи."

Сега областната партийна организация се стреми с всички средства да развива славните трудови традиции, натрупани в трудните следвоенни години, направлявайки социалистическото съревнование, енергията и творчеството на трудещите се към неотклонно развитие на икономиката и културата в Запорожието. Провеждайки в живота разработения от Партията курс, нашите металурзи все повече повишават производството на стомана, чугун, прокат. По-голямо развитие получиха горската, машиностроителната, леката и хранителната промишленост. Значително се разшири енергетическата база. Трето раждане преживя „Днепрогес" на името на В. И. Ленин. Построена бе най-крупната в страната Запорожска електростанция. През последните седем години енергодобивът на областта нарасна от 650 хиляди до 5 милиона киловата, а производството на електроенергия — от 4 до 25 милиарда киловатчаса. Огромен напредък бе постигнат в развитието на селското стопанство, на науката, културата, в повишаване жизненото равнище на трудещите се.

Широко разгърнатото действено социалистическо съревнование способствува трудещите се от областта успешно да изпълнят плана и обещанията за двете години на петилетката. С добър ритъм ние започнахме и 1978 година. Преизпълнихме производствената програма за първото тримесечие. Реализирана бе свръхпланова продукция за 20 милиона рубли, като 85 процента от нейния прираст бе получен за сметка на повишаване производителността на труда. Социалистическото съревнование става все по-масово, обогатява се с нови форми, с ново съдържание.

Оценявайки нашите успехи в стопанското и културното строителство, следва напълно откровено да се каже, че резултатите можеха да бъдат много по-добри, ако във всеки колектив, във всеки участък бе създадена такава атмосфера на творчество и инициатива, на единодушен порив, за които другарят Л. И. Брежнев разказва в своите спомени.

Партийните комитети, първичните партийни организации още не са осигурили необходимите условия за стабилна, ритмична работа във всички трудови колективи. Сериозни недостатъци се допускат в планирането и организацията на труда. Остро стои въпросът с капиталното строителство. Все още има факти на разпиляване сили и средства. И резултатът — значителен брой незавършени обекти.

Опитът на възстановителите, за които се разказва във „Възраждане", ни задължава да се замислим за пътищата на по-нататъшното усъвършенствуване управлението на строителството. Известно е, че най-важното направление в капиталното строителство се явява реконструкцията на промишлените предприятия. Това е най-изгоденият и ефективен начин за нарастване на мощностите, за увеличаване обема на продукцията. През времето, изминало след възстановяването на завода „Запорожстал", тук са реконструирани всички доменни и мартенови пещи, прокатните станове, което позволи значително да се увеличи производството на метал. Обаче проблемът за реконструкцията на промишлените предприятия още не е доведен докрай. Следва да се помисли за усъвършенствуване системата на планиране на капиталното строителство, за подобряване материално-техническото снабдяване.

Във „Възраждане" много актуално звучат мислите за плановата дисциплина, за единството между думи и дела. Планът е главният инструмент за осъществяване на икономическата политика на Партията. Той може да бъде обсъждан в етап на разработването му. Но когато планът се утвърди и приеме силата на закон за нашата държава, остава едно задължение — да се изпълнява, при това да се изпълнява в срок, с най-малко разходи и най-добри показатели.

Digitized by Google

За съжаление още се срещат ръководители, които не са осъзнали в пълна степен своята партийна и държавна отговорност за използване на резервите, за възпитанието на колектива. Партийните комитети и организации по най-решителен начин поправят такива ръководители, дават им да се разбере, че уважението и доверието към кадрите не изключва строга взискателност към тях.

Страниците на „Възраждане" са толкова актуални и поучителни, че по най-непосредствен начин са свързани със задачите на днешния ден, с перспективите за по-нататъшното развитие на съветското общество. Нарастващите мащаби и сложността на социално-икономическите проблеми, решавани на сегашния етап, коренният поврат към качествените фактори на развитието предполагат постоянно подобряване ръководството на всички участъци, във всички звена на народното стопанство. Това задължава партийните комитети и организации всемерно да утвърждават ленинския стил в работата, да се подобряват подборът, разпределението и възпитанието на кадрите, непримиримо да се отнасят към недостатъците, проявите на безстопанственост и неорганизираност, да се постига все по-ефективно използване на всички наши резерви и възможности. В това преди всичко се състои и огромната, мобилизираща роля на новата книга „Възраждане".

Голяма ценност за всички наши кадри има опитът в партийно-политическата работа, който Л. И. Брежнев така щедро споделя в своите спомени. Книгата „Възраждане" е съкровищница на опит, прекрасно пособие, което ни учи как трябва да се построява партийно-политическата работа с масите, как да се постига с нея висока ефективност.

За всички нас е забележителен пример умението на другаря Л. И. Брежнев да живее с нуждите и духовните интереси на човека на труда. В спомените има толкова ярък епизод. Жената на екскаваторчик от „Запорожстал" през трудната четиридесет и шеста изгубила хлебните купони. Това е било трагедия за нея: четири човека почти цял месец оставали без хляб. Тогава работникът отишъл на среща с първия секретар на областния комитет и на него му помогнали. Неотдавна старият екскаваторчик излезе по Централната телевизия и разказа за този случай. Повече от тридесет години са изминали оттогава, а той си спомня всичко до най-малки подробности. Ето какво означава внимателно, отзивчиво да се отнасяш към човека!

Сега ние живеем и работим в други условия. Неизмеримо порастнаха нашите възможности за организаторската и политическата работа. Партийните организации разполагат с огромна армия от добре подготвени високообразовани работници, в това число и с кадри пропагандисти, лектори, агитатори и политинформатори. И много важно е с максимална ефективност да се използват тези сили. Възпитанието на хората другарят Л. И. Брежнев определя в своите спомени като първостепенно задължение на всеки партиен и стопански ръководител. Тази мисъл с нова сила прозвуча в неговата реч на XVIII конгрес на Комсомола. В работата с хората, каза другарят Л. И. Брежнев, е необходимо да се свърши с още неизживяната някъде практика на механично, лекомислено повтаряне на азбучни истини със словесна пукотевица. Време е да стане правило с хората да се говори просто, с ясен език, да се пише, влагайки във всяка фраза жива мисъл и чувство. Това е също въпрос на качество и ефективност, при това на такъв важен участък на строителството на комунизма, какъвто е възпитанието на новия човек.

Особено внимание на страниците на „Възраждане" се отделя на въпросите за организаторската работа с масите, за критиката и самокритиката. С конкретни примери, взети от най-богатата практика на партийната дейност, читателят вижда, че критиката — това е най-важ-

Digitized by Google

ният инструмент за възпитанието на хората. Тя е полезна и необходима не само в този случай, когато вече са налице явни грешки, но и за превантивни цели, когато не се използват всички средства и възможности за подобряване на работата, когато се забелязват тенденции към застой и рутинерство. Критиката, казва другарят Л. И. Брежнев, не е шоколад, за да го заобичаш. За нас, болшевиките, критиката трябва да предизвиква инициатива, енергичност в работата, стремеж колкото може по-бързо да се преодолеят недостатъците. Този, който престане да възприема по такъв начин критиката, е загубен за делото.

Великото слово на правдата, мъдростта, желязната логика на мисълта, дълбоко теоретическите обобщения и практическите изводи на автора на спомените насочват нашето внимание от миналото към настоящето и бъдещето, тъй като са съзвучни с разума и чувствата на милионите. Проникнати от любов към родината, преданост към делото на комунизма, страниците на спомените носят мощен заряд от енергия и патриотичен устрем за всички съветски хора.

Всички наши постижения, всички наши победи съветските хора неразривно свързват с Комунистическата партия. Те изразяват горещо и единодушна подкрепа на нейната генерална ленинска линия, насочена към всемерно укрепване икономическото могъщество на родината на Октомври, за по-нататъшно подобряване благосъстоянието на съветските хора, осигуряването на траен мир на земята.

През тези дни партийните организации, средствата за масова информация, нашите пропагандисти, лектори, докладчици, агитаторите и политинформаторите — всички идеологически учреждения и организации, се стремят да доведат съдържанието на спомените на другаря Л. И. Брежнев до сърцето на всеки човек, да помогнат по-дълбоко да се осъзнаят и усвоят съдържащите се в тях идеи, да определи своето място в осъществяването величествените предначертания на нашата партия.

Голяма работа се разгръща по осъществяване съветите и препоръките, изказани от генералния секретар на ЦК на КПСС, председател на Президиума на Върховния съвет на СССР другаря Л. И Брежнев по време на пътуването му в Сибир, Далечния изток и на конгреса на Ленинския комсомол. Тези съвети и указания се възприемат от комунистите, комсомолците, младежите, от всички трудещи се на Запорожието като боева програма за действие.

Проведеното от нас в навечерието на 1 май събрание на областния и градския партиен актив, посветено на обсъждането на книгата „Възраждане“, изрази на другаря Л. И. Брежнев чувството на дълбока признателност за яркия разказ за героичния подвиг на съветските хора и конкретно за труженците от Приднепровието в периода на възстановяването на разрушеното от войната народно стопанство, за неговите топли думи към нашите земляци, за неговата дълбока размисъл за нашия живот, за дълга и примера на комуниста. Участниците в събранието, горещо одобрявайки вътрешната и външната политика на КПСС и съветската държава, увериха Централния комитет, другаря Леонид Илич Брежнев, че комунистите, всички трудещи се от областта не ще пожалят сили, знание и енергия за по-нататъшния разцвет на нашето отечество, за укрепване на отбранителната му мощ, ще внесат достоен принос за осъществяване разработената от XXV конгрес на КПСС програма за комунистическото изграждане.

М. ВСЕВОЛОЖСКИЙ
първи секретар на Запорожския областен комитет
на Комунистическата партия в Украйна

Digitized by Google

КОЛЕКТИВНИЯТ ОПИТ В ДЕЙСТВИЕ

ДМИТРИЙ ГАЙМАКОВ
наблюдател на АПН

В статията си „Исторически етап по пътя към комунизма", отпечатана в сп. „Проблеми на мира и социализма", кн. 12/1977 г., генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев пише: „Достатъчно е да кажем, че от трудовия колектив на предприятието започва съставянето на държавния план. И, естествено, неговото изпълнение и преизпълнение също в решаваща степен зависят от точната работа и инициативата на трудовите колективи. Да вземем например Московския завод за автотракторно електрооборудване № 1, АТЕ—1. При обсъждане на плана за десетата петилетка неговият трудов колектив направи повече от 200 предложения и успя да реализира повечето от тях. В резултат заводът даде допълнителна продукция за 2,1 млн. рубли."

В Москва, на брега на река Яуза, тясно притиснати един към друг, са разположени корпусите на **Завода за автотракторно електрооборудване № 1, АТЕ—1,** както накратко се именува и е известен у нас и в чужбина този завод. Това предприятие е първенец на електрооборудването на нашите автомобили, трактори и комбайни.

В Съветския съюз продукцията на АТЕ—1 се търси от стотици предприятия на автомобилната и тракторната промишленост. Предприятието е добре известно и в България, особено в сливенския завод „Динамо". Преди повече от десет години, когато се изграждаше българският завод за производство на автомобилни генератори и стартери, работниците, инженерите и техниците от московския завод АТЕ—1 подпомогнаха сливенци във въвеждането в действие на технологическото оборудване, обучаваха работниците и специалистите, обменяха своя опит в производството на новата за тях продукция. Разгърнатото в тези дни сътрудничество непрекъснато се разширява и задълбочава, взаимните гостувания за обмяна на опит непрестанно обогатяват и двете страни.

— През февруари миналата година посетих сливенския завод и оттам донесох конструктивните чертежи на едно приспособление — казва главният технолог на завода др. Д. С. Розенблюм. — В резултат от използването на тази идея за смет-ка на подобряване на качеството и намаляване на загубите ние реализирахме икономии от 9000 рубли.

Въпреки че сега вече редица заводи в СССР произвеждат автотракторно електрооборудване, колективът на АТЕ—1 високо издига знамето на челник в тази област. В социалистическото съревнование между сродните предприятия заводът от дълги години винаги е измежду първенците. И което е особено важно — **колективът води борба за превръщане на предприятието в образцово, да се повишава ролята на всеки труженик в решаването на основните въпроси на управлението на производството, у всички да се възпитава творческо отношение към труда.**

Във всичко това многостранно се изявява **целенасочената и настойчива работа на заводската партийна организация,** която наброява почти 900 комунисти — всеки седми в завода е член на КПСС.

СТРАТЕГИЯ НА ТЪРСЕНЕТО

Заедно със секретаря на заводския партиен комитет др. И. Ф. Камзолов посетихме цеховете на завода. Той великолепно се ориентира в лабиринта от машини и монтажни конвейери. Навсякъде хората приветливо го поздравяват, често дружелюбно го спират „само за секунда". Ясно е, че сред колектива на завода Иван Фьодорович е съвсем свой човек.

А и може ли да бъде иначе? Целият съзнателен живот на Камзолов е свързан с предприятието. В завода той е дошъл преди двадесет години, веднага след като завършил средното училище. Съчетавал работата с ученето. Завършил техникума за електровакуумни прибори и политехническия институт, участвувал активно в обществения живот. Изминал пътя от обикновен работник до ръководител — шлосер, майстор, инженер-технолог, секретар на заводския комитет на Комсомола, заместник-секретар на партийния комитет. И ето вече шеста година е секретар на комитета. Зад себе си той има богат опит в ръководството на такава крупна партийна организация и много добра школа в общуването с хората.

— Нашата партийна организация винаги е считала въпроса за нарастването на производството за работа от първостепен-

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

на важност — разказва Иван Камзолов. — В продължение на много години заводът успешно увеличава своята продукция. Опитният колектив натрупа добри традиции. Една от тях е редовното участие в социалистическото съревнование за увеличаване обема на производството, за достигане на най-добрите показатели в отрасъла. Партийната организация поддържа и развива трудовата надпревара. Но преди две години ние разбрахме, че с въпросите на ефективността на производството следва да се занимаем още по-настойчиво, по-задълбочено.

XXV конгрес на КПСС постави пред всички звена на народното стопанство на страната задачата всестранно да се повишава ефективността на производството и качеството на работата. Като обсъди решенията на конгреса и задачите на предприятието за петилетката, партийната организация в АТЕ—1 дойде до извода, **че колективът трябва да се стреми не просто към изпълнение, а към съществено преизпълнение на поставените задачи, към получаване на по-високи крайни резултати при минимални материални и трудови загуби.**

— Нашите комунисти разбираха, че **това изисква голяма организаторска работа** — продължава Иван Камзолов. — В целия колектив, от работника до инженера, трябваше да се предизвика стремеж към целенасочено търсене на резервите и усъвършенствуване на технологиите, към по-добри методи на труд. Трябваше **да се намерят такива форми на социалистическо съревнование, които биха повишили личната отговорност на всеки работник не само за неговата работа, но и за крайния резултат, за цялото производство.** На комунистите предстоеше да се погрижат за създаването **на атмосфера на истинско другарство и взаимопомощ,** за привличане на широк кръг работници в управлението на производството. Как постигнахме това? **Партийният комитет обърна особено внимание на дейността на цеховите партийни организации и особено на партийните групи.** Друго партийно звено, стоящо по-близо до производството от партийната група, няма. Затова решихме обсъждането на петилетните задачи да започне в партийните групи, като се привлекат и всички комсомолци, и безпартийните. Всяка забележка и предложение вземахме на отчет. Повече внимание партийният комитет отдели на подобряване взаимодействието между производствените бригади и участъци с инженерните служби на предприятието. **Ценна инициатива проявиха например инженерите от отдела на главния технолог,** които решиха за сметка на активизирането на творческите търсения да постигнат за всеки работник свръхпланова икономическа ефективност за хиляда рубли. Службата сключи договор за съревнование с много цехове и участъци.

Стратегията на търсенето, разработена и осъществена от колектива начело с партийната организация, доведе до всеобхватен резултат. На основата на многобройни конкретни инициативи и предложения, насочени към повишаване на ефективността и качеството на работата — а такива предложения бяха повече от двеста, — колективът на завода един от първите в страната разработи насрещен план за цялата десета петилетка. В него се предвижда да се произведе допълнителна продукция за 8 милиона рубли, да се получи 1,5 милиона рубли надпланова печалба.

Разработвайки насрещния план, партийната организация и ръководството на предприятието обърнаха особено внимание на **икономическата обоснованост на предложенията.** Това в значителна степен предопредели успеха. Много от тези предложения вече са реализирани още през първите две години на петилетката. В резултат на това планът беше изпълнен предсрочно. За това време плановата задача за темповете на нарастване на обема на производството бе надхвърлена с 25 процента. Един и половина пъти по-бързо от набелязаното расте производителността на труда. С такива темпове върви и усвояването на нови изделия.

ЕФЕКТИВНАТА „ВЕРИГА"

Важна основа на повишаване ефективността на производството стана настойчивата работа на партийната организация **за усъвършенствуване на социалистическото съревнование и за съсредоточаване на вниманието върху качествените показатели.** По-рано съревнованието се провеждаше на принципа: всяка бригада или участък поемаха такива задължения за увеличаване на продукцията, каквито им бяха изгодни. Така понякога се получаваше и парадоксът много участъци да преизпълняват плановете си, а крайният резултат да е много по-нисък от възможностите на предприятието заради изоставането на едно или друго от производствените звена. Как да се изключат подобни случаи?

И в тази работа партийният комитет насочи колектива към творчески търсения.

— Различните страни на една нова **форма на съревнование** — отбелязва И. Ф. Камзолов — година и половина бяха обсждани във всички цехови партийни организации, в заводския партийно-стопански актив, в разширени заседания на партийния комитет. Тази нова форма е **съревнованието по технологически вериги, съревнованието между последователно свързаните звена,** което ние смятаме за наше най-важно постижение в ръководството на социалистическото съревнование след XXV конгрес на КПСС.

Началото на тази нова форма на съревнование в завода е сложено от бригадата на шлосеро-монтажниците на генератори, която ръководи комунистът А. Антошин. Бригадите и участъците, свързани чрез единен технологически процес, сключват договори с работниците от завършващите операции. По такъв начин в технологическата верига, включваща всички участъци, които произвеждат детайли за оп-

Digitized by Google

КОЛЕКТИВНИЯТ ОПИТ В ДЕЙСТВИЕ

ДМИТРИЙ ГАЙМАКОВ
наблюдател на АПН

В статията си „Исторически етап по пътя към комунизма", отпечатана в сп. „Проблеми на мира и социализма", кн. 12/1977 г., генералният секретар на ЦК на КПСС и председател на Върховния съвет на СССР Л. И. Брежнев пише: „Достатъчно е да кажем, че от трудовия колектив на предприятието започва съставянето на държавния план. И, естествено, неговото изпълнение и преизпълнение също в решаваща степен зависят от точната работа и инициативата на трудовите колективи. Да вземем например Московския завод за автотракторно електрооборудване № 1, АТЕ—1. При обсъждане на плана за десетата петилетка неговият трудов колектив направи повече от 200 предложения и успя да реализира повечето от тях. В резултат заводът даде допълнителна продукция за 2,1 млн. рубли."

В Москва, на брега на река Яуза, тясно притиснати един към друг, са разположени корпусите на Завода за автотракторно електрооборудване № 1, АТЕ—1, както накратко се именува и е известен у нас и в чужбина този завод. Това предприятие е първенец на електрооборудването на нашите автомобили, трактори и комбайни.

В Съветския съюз продукцията на АТЕ—1 се търси от стотици предприятия на автомобилната и тракторната промишленост. Предприятието е добре известно и в България, особено в сливенския завод „Динамо". Преди повече от десет години, когато се изграждаше българският завод за производство на автомобилни генератори и стартери, работниците, инженерите и техниците от московския завод АТЕ—1 подпомогнаха сливенци във въвеждането в действие на технологическото оборудване, обучаваха работниците и специалистите, обменяха своя опит в производството на новата за тях продукция. Разгърнатото в тези дни сътрудничество непрекъснато се разширява и задълбочава, взаимните гостувания за обмяна на опит непрестанно обогатяват и двете страни.

— През февруари миналата година посетих сливенския завод и оттам донесох конструктивните чертежи на едно приспособление — казва главният технолог на завода др. Д. С. Розенблюм. — В резултат от използването на тази идея за смет-ка на подобряване на качеството и намаляване на загубите ние реализирахме икономии от 9000 рубли.

Въпреки че сега вече редица заводи в СССР произвеждат автотракторно електрооборудване, колективът на АТЕ—1 високо издига знамето на челник в тази област. В социалистическото съревнование между сродните предприятия заводът от дълги години винаги е измежду първенците. И което е особено важно — **колективът води борба за превръщане на предприятието в образцово, да се повишава ролята на всеки труженик в решаването на основните въпроси на управлението на производството, у всички да се възпитава творческо отношение към труда.**

Във всичко това многостранно се изявява **целенасочената и настойчива работа на заводската партийна организация**, която наброява почти 900 комунисти — всеки седми в завода е член на КПСС.

СТРАТЕГИЯ НА ТЪРСЕНЕТО

Заедно със секретаря на заводския партиен комитет др. И. Ф. Камзолов посетихме цеховете на завода. Той великолепно се ориентира в лабиринта от машини и монтажни конвейери. Навсякъде хората приветливо го поздравяват, често дружелюбно го спират „само за секунда". Ясно е, че сред колектива на завода Иван Фьодорович е съвсем свой човек.

А и може ли да бъде иначе? Целият съзнателен живот на Камзолов е свързан с предприятието. В завода той е дошъл преди двадесет години, веднага след като завършил средното училище. Съчетавал работата с ученето. Завършил техникума за електровакуумни прибори и политехническия институт, участвувал активно в обществения живот. Изминал пътя от обикновен работник до ръководител — шлосер, майстор, инженер-технолог, секретар на заводския комитет на Комсомола, заместник-секретар на партийния комитет. И ето вече шеста година е секретар на комитета. Зад себе си той има богат опит в ръководството на такава крупна партийна организация и много добра школа в общуването с хората.

— Нашата партийна организация винаги е считала въпроса за нарастването на производството за работа от първостепен-

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

на важност — разказва Иван Камзолов. — В продължение на много години заводът успешно увеличава своята продукция. Опитният колектив натрупа добри традиции. Една от тях е редовното участие в социалистическото съревнование за увеличаване обема на производството, за достигане на най-добрите показатели в отрасъла. Партийната организация поддържа и развива трудовата надпревара. По преди две години ние разбрахме, че с въпросите на ефективността на производството следва да се занимаем още по-настойчиво, по-задълбочено.

XXV конгрес на КПСС постави пред всички звена на народното стопанство на страната задачата всестранно да се повишава ефективността на производството и качеството на работата. Като обсъди решенията на конгреса и задачите на предприятието за петилетката, партийната организация в АТЕ—1 дойде до извода, **че колективът трябва да се стреми не просто към изпълнение, а към съществено преизпълнение на поставените задачи, към получаване на по-високи крайни резултати при минимални материални и трудови загуби.**

— Нашите комунисти разбираха, че **това изисква голяма организаторска работа** — продължава Иван Камзолов. — В целия колектив, от работника до инженера, трябваше да се предизвика стремеж към целенасочено търсене на резервите и усъвършенствуване на технологиите, към по-добри методи на труд. Трябваше **да се намерят такива форми на социалистическо съревнование, които биха повишили личната отговорност на всеки работник не само за неговата работа, но и за крайния резултат, за цялото производство.** На комунистите предстоеше да се погрижат за създаването на **атмосфера на истинско другарство и взаимопомощ,** за привличане на широк кръг работници в управлението на производството. Как постигнахме това? **Партийният комитет обърна особено внимание на дейността на цеховите партийни организации и особено на партийните групи.** Друго партийно звено, стоящо по-близо до производството от партийната група, няма. Затова решихме обсъждането на петилетните задачи да започне в партийните групи, като се привлекат и всички комсомолци, и безпартийните. Всяка забележка и предложение вземахме на отчет. Повече внимание партийният комитет отдели на подобряване взаимодействието между производствените бригади и участъци с инженерните служби на предприятието. **Ценна инициатива проявиха например инженерите от отдела на главния технолог,** които решиха за сметка на активизирането на творческите търсения да постигнат за всеки работник свръхпланова икономическа ефективност за хиляда рубли. Службата сключи договор за съревнование с много цехове и участъци.

Стратегията на търсенето, разработена и осъществена от колектива начело с партийната организация, доведе до необикновен резултат. На основата на многобройни конкретни инициативи и предложения, насочени към повишаване на ефективността и качеството на работата — а такива предложения бяха повече от двеста, — колективът на завода един от първите в страната разработи насрещен план за цялата десета петилетка. В него се предвижда да се произведе допълнителна продукция за 8 милиона рубли, да се получи 1,5 милиона рубли надпланова печалба.

Разработвайки насрещния план, партийната организация и ръководството на предприятието обърнаха особено внимание на **икономическата обоснованост на предложенията.** Това в значителна степен предопредели успеха. Много от тези предложения вече са реализирани още през първите две години на петилетката. В резултат на това планът беше изпълнен предсрочно. За това време плановата задача за темповете на нарастване на обема на производството бе надхвърлена с 25 процента. Един и половина пъти по-бързо от набелязаното расте производителността на труда. С такива темпове върви и усвояването на нови изделия.

ЕФЕКТИВНАТА „ВЕРИГА"

Важна основа на повишаване ефективността на производството стана настойчивата работа на партийната организация **за усъвършенствуване на социалистическото съревнование и за съсредоточаване на вниманието върху качествените показатели.** По-рано съревнованието се провеждаше на принципа: всяка бригада или участък поемаха такива задължения за увеличаване на продукцията, каквито им бяха изгодни. Така понякога се получаваше и парадоксът много участъци да преизпълняват плановете си, а крайният резултат да е много по-нисък от възможностите на предприятието заради изоставането на едно или друго от производствените звена. Как да се изключат подобни случаи?

И в тази работа партийният комитет насочи колектива към творчески търсения.

— Различните страни на една **нова форма на съревнование** — отбелязва И. Ф. Камзолов — година и половина бяха обсъждани във всички цехови партийни организации, в заводския партийно-стопански актив, в разширени заседания на партийния комитет. Тази нова форма е **съревнованието по технологически вериги, съревнованието между последователно свързаните звена,** което ние смятаме за наше най-важно постижение в ръководството на социалистическото съревнование след XXV конгрес на КПСС.

Началото на тази нова форма на съревнование в завода е сложено от бригадата на шлосеро-монтажниците на генератори, която ръководи комунистът А. Антонин. Бригадите и участъците, свързани чрез единен технологически процес, сключват договори с работниците от завършващите операции. По такъв начин в технологическата верига, включваща всички участъци, които произвеждат детайли за он-

Digitized by Google

ределено изделие, влизат колективи от няколко цеха. В завода са създадени 18 технологически вериги. Съревнованието в тях протече по новия начин през цялата 1977 година. Внедряването на тази форма на съревнование изисква голяма организаторска работа от цеховите организации и партийните групи. Как тя е водена и как се води, може да се види от опита на партийната организация в пресовия цех, откъдето водят началото си много такива „верижки" и в цеха за монтаж на генератори с постоянен ток, където те завършват.

Секретар на партийната организация в **пресовия цех** е старшият майстор Н. И. Борзенков. Той е комунист с голям стаж и с опит в партийната работа. В петте групи на цеховата организация се наброяват 74 комунисти. Николай Борзенков разказва, че партийните групи и бюрото, състоящо се от 9 души, постоянно разглеждат въпросите за ефективността на производството, за подобряване на работата на тези или онези участъци. Това се прави в тясно сътрудничество с администрацията на цеха и с неговия началник, члена на партийното бюро М. А. Подгорни.

След XXV конгрес на КПСС комунистите в цеха започнали да обръщат повече внимание на ефективното използване на оборудването и икономията на метал, успели да подменят остарелите машини, да подобрят условията на труда на редица участъци. Въпросите за внедряване и усвояване на новата техника разглеждали на партийни събрания, с активното участие и на безпартийни. На заседанията на партийното бюро се водел принципен делови разговор въз основа на отчетите на комунистите, отговарящи за усъвършенстването на технологическите процеси. В резултат на това за изминалите две години пресовият цех се преобразил. В него били монтирани нови преси автомати и други високопроизводителни механизми. Пораснала културата на производството. Обемът на производството се увеличава средно с 6 процента годишно, 28 първенци приключили личните си двегодишни планове дватри месеца преди срока. Пример в това отношение дават комунистите стругари В. С. Смирнов и М. И. Тягина, щамповщиците Н. М. Иличова и Л. Ф. Гусева, комсомолско-младежката бригада на комуниста Алексей Лобков.

— Именно **бригадата на Алексей Лобков започна внедряването в нашия цех на новата форма на съревнование** — казва Н. И. Борзенков. — Тя първа поде инициативата и със своята работа доказа предимствата на организацията на съревнованието между последователно свързаните технологически вериги.

Николай Иванович не скрива, че **внедряването на тази нова форма на съревнование не минало без трудности.** Хората, привикнали да анализират успехите и несполуките в своето цехово „семейство", не веднага разбрали защо трябва да живеят с интересите на няколко участъци, намиращи се в различни цехове. Положението се затрудняваше и поради това, че пресовият цех подготвя детайли за 14 технологически вериги. Значи колективът трябва да се грижи за крайните резултати във всички тези 14 вериги.

— През този период комунистите от цеха проведоха значителна работа — продължава Н. И. Борзенков. — В началото ние обсъдихме въпроса в заседание на партийното бюро с участието на всички майстори и ръководството на цеха. След това свикахме открито партийно събрание, на което с доклад излезе началникът на цеха. Той детайлно обоснова изгодата от новата форма на съревнование. Единодушно я приехме и я внедрихме с успех. И ако по-рано ние не познавахме монтажниците, бяхме далеч от техните нужди, то сега се срещаме всяка десетдневка и решаваме оперативно нашите общи работи. Цехът започна да работи по-ритмично, по-ефективно. Подобри се качеството на изделията. Нали ако има брак, вече всеки знае кого да държи отговорен. **Порасна отговорността за общите резултати.**

Тези, които подготвят отделните детайли, са доволни от нововъведението в съревнованието. А как вървят работите на крайните участъци, при монтажниците? С този въпрос се обърнахме към старшия майстор А. Г. Климова, секретарка на партийното бюро в **цеха за монтаж на генератори с постоянен ток.**

Нашата събеседница се труди в този завод вече осемнадесета година. Започнала като монтажничка, после била бригадирка, майстор. В Партията Антонина Климова е от 1966 година. Като добра работничка и активна общественичка неведнъж е избирана за член на заводския партиен комитет, шест години е заместник-секретар на цеховото партийно бюро. А ето вече втора година тя възглавява партийната организация, в която влизат три партийни групи, общо с 40 комунисти.

В цеха им има технологическа верига, в която се включват и участници от други цехове — термичен, пласмасов, галваничен, пресов, механичен и автоматичен — всичко 426 работници.

— Нашето партийно бюро и партийните групи често разглеждат въпросите за ефективността на производството, за повишаване на качеството, за организацията и усъвършенстването на съревнованието между свързаните звена — казва Антонина Климова. — Работейки на крайния участък, ние придаваме голямо значение на **гласността на съревнованието.** Всички договори между участъците приемаме само на общи събрания. По-рано работниците от подготвителните цехове не мислеха за нас, стараеха се да пускат тези детайли, които са по-скъпи. Та нали така „по-лесно" се изпълнява планът?!... Сега вече те найнапред пускат това, което е необходимо на нас, на монтажниците, на цялото производство. Комунистите и особено нашият обществен координационен център — **Съветът на технологическата верига,** в който влизат 15 души, внимателно следят за хода на съревнованието и оперативно от-

Digitized by Google

страняват недостатъците. И като резултат: **повиши се организираността, стана по-леко да се работи.**

Секретарката на партийното бюро, която в същото време възглавява и Съвета на технологическата верига, отбелязва, че отличителна черта на партийната работа след XXV конгрес на КПСС е **повишената взискателност и колективност.** Хората по-строго се отнасят към работата си и към резултатите от своя труд. В цеха например и майсторът, и монтажниците се занимават в звената за икономическа просвета. Сега те по-добре знаят как да се трудят по-ефективно, с общи усилия, задружно да увеличават готовата продукция.

В АТЕ—1 в технологически вериги сега са „свързани" 80 на сто от работниците. **Тази нова форма на съревнование осигурява устойчива, ритмична работа на всеки участък. Създава се обстановка на делово сътрудничество, другарска взаимопомощ и колективизъм, повишава се заинтересоваността и отговорността на всеки за качеството и крайните резултати на труда.** Именно към това се стреми в своята дейност и партийната организация в завода.

УСТРЕМЕНИ КЪМ УТРЕШНИЯ ДЕН

Когато се уточнихме за среща с инженера конструктор В. Т. Соколов, секретар на партийната организация в **отдела на главния технолог,** беше ми трудно да допусна, че разговорът ни ще се съсредоточи около въпроса за **„откриването" на 17 вагона метал с по 60 тона във всеки от тях.**

Но се случи точно така, Василий Соколов ни показа протокол от разширеното заседание на партийното бюро, цеховия профкомитет и ръководителите на отдели от началото на тази година и се усмихна:

— Вие можете да отбележите, че стоите пред самите извори на нова инициатива.

Всъщност така и беше. На заседание на партийното бюро изслушали съобщение на главния технолог на завода комуниста Д. С. Розенблюм за развитието на съревнованието през 1978 г. и за икономията на материали. Девизът бил **„През 1978 година да работим по нормите за 1979 година!"** В него са заложени пътищата за достигане на целта — **икономията на метал.**

Отделът на главния технолог предложил **предсрочно да се внедрят организационно-техническите мероприятия и така да се икономисат допълнително 1000 тона цветни и черни метали.** След щателно изучаване на представените от главния технолог схеми и изчисления партийното бюро одобрило инициативата. След това ще го обсъдят и на партийно събрание, където ще присъствуват представители и на всички заинтересовани цехове, отдели и служби.

— Когато бъде извършена цялата тази работа, когато щателно бъде обоснована правилността и реалността на новата инициатива, ще съберем и партийния комитет и всестранно ще разгледаме тази инициатива на отдела на главния технолог — каза и секретарят на партийния комитет И. Ф. Камзолов. — Възможно е в крайна сметка ефектът да бъде дори и по-голям, отколкото предполагат инициаторите!...

* * *

Анализирайки дейността на партийната организация в АТЕ—1 за повишаване ефективността на производството, не можем да не отбележим две основни отличителни черти на техния стил, които всъщност гарантират успеха. Това са обстоятелността и обосноваността. В завода не поощряват начинанието заради самото начинание. Колкото и солидна да се струва инициативата, тя трябва да бъде потвърдена от точни икономически изчисления.

Когато в Москва се разгърна съревнованието под девиза: **„Да изпълним личните си планове за трите години до 7 октомври 1978 година!"** — първата година от приемането на новата Конституция на СССР, в завода първи подкрепиха тази инициатива членовете на партийната група с отговорник К. В. Самуилов. Те още през ноември м. г. прецениха своите възможности, говориха и с безпартийните другари от техния участък, които също ги подкрепиха, и чак тогава излязоха пред партийния комитет с официално предложение такова съревнование да се разгърне в завода. Икономистите в пресовия цех по молба на партийната организация изчислиха, че тригодишния план до 7 октомври 1978 година ще могат да изпълнят 37 работници. Началото сложи стругарят комунист В. С. Смирнов. След внимателно разглеждане на въпроса от партийното бюро лични обещания поеха още много други комунисти и безпартийни.

Със същата последователност партийната организация на завода работи и за по-нататъшното разширяване на съревнованието между последователно свързаните звена. Инициатор бе участъкът за монтаж на генератори с майстор А. Г. Климов, който обеща през 1978 г. да даде допълнителна продукция за 50 хиляди рубли и призова всички свързани участъци от технологическата верига да последват примера им.

За какъвто и въпрос, свързан с повишаването на ефективността на производството на завод АТЕ—1 да става дума, **навсякъде тон дават комунистите.** Те увличат със своя пример комсомолците и безпартийните, акумулират, обобщават цялостния опит на колектива, използват го за достигане на възможно по-високи резултати. Насрещният план на завода за 1978 година предвижда да се произведе продукция за 2 милиона рубли повече.

Задачите са отговорни. И за да станат те реалност, комунистите с отговорност и партиен подход водят след себе си целия производствен колектив.

Digitized by Google

КРИЗАТА НА «ДОВЕРИЕТО» В ЦЕННОСТИТЕ НА КАПИТАЛИЗМА

ДЕЯН ПАВЛОВ

Съвременната епоха се характеризира със световноисторическия преход от капитализма към социализма, когато едновременно с продължаващото се изменение на обстановката на международната арена в полза на силите на мира, демокрацията и социалния прогрес, с все по-очевидна безперспективност се правят опити за военен, икономически и политически натиск върху социалистическите страни и преди всичко върху Съветския съюз. В този етап особена острота придобива борбата на двете обществени системи на идеологическия фронт, в областта, където няма и не може да има мирно съвместно съществуване.

Това противоборство, логически произтичащо от непримиримостта на класово противоположните светогледи, има своите обективни закономерности. В него се отразяват необратимите процеси на развитие и изменение в съотношението на силите в ущърб на съвременния капитализъм, непрекъснатият ръст на могъществото и авторитета на реалния социализм в съчетание с невиждано разгръщане на международното комунистическо, работническо движение, на освободителната борба на народите. Една от обективните закономерности се състои в това, че с ускоряване на историческия процес, с разширяване влиянието на теорията и практиката на марксизма-ленинизма, в буржоазната обществена наука, в империалистическата пропаганда на преден план все по-забележимо се издигат идеите на реформизма, за „реорганизацията" на капиталистическата система, така че тя да може колкото е възможно по-дълго да противостои на социализма, на новия строй, необратимо идващ на смяна на стария.

Може ли капиталистическият строй реално да противопостави нещо на животворните източници за силата на социализма? Буржоазните идеолози по традиция винаги са търсили главното преимущество на капитализма в свободното предприемачество, в конкуренцията, в търговията. Действително в историята на създаването и развитието на капитализма тези принципи са играли най-важна роля за нарастване на производителните сили — но, първо, това се отнася към сравнително ранния период на капитализма, когато в неговата икономика господствувала конкуренцията; второ, реализацията на тези принципи още тогава с цялата си очевидност откри антихуманната, човеконенавистническа същност на този експлоататорски строй.

Digitized by Google

Сега капиталистическият строй загнива на своя собствен корен. Разрушаването му, започнало с встъпването му в държавномонополистическия стадий, днес достига своя апогей. За това свидетелствува глобалната криза в цялата капиталистическа система.

Дълбоко аргументирана оценка на състоянието на капитализма днес даде др. Тодор Живков в своя доклад пред Пленумната партийна конференция — 21 април 1978 г. Той посочи тясното преплитане и взаимодействие на цикличните и структурните кризисни процеси в икономиката на капитализма, кризите в неговата вътрешна и външна политика, в идеологията. Тези процеси протичат на фона на по-нататъшното задълбочаване на общата криза на капитализма. Капитализмът днес изпъква като синоним и носител на всичко отживяло и реакционно в нашата съвременност, опора на силите, които се опитват да попречат на по-нататъшния възход на човечеството, на социализма. Расте недоверието към самата основа на буржоазната система. „Прехвърлянето на основните тежести на кризисните процеси върху гърба на широките трудещи се маси — каза др. Тодор Живков — задълбочава още повече социалните противоречия и оказва по-нататъшно отрицателно въздействие върху политическия климат в капиталистическия свят. Засилената идейно-политическа криза засяга институциите на властта и дълбоко подкопава елементарните нравствени норми. Още по-широки размери вземат „кризата на доверието" към цялата политическа система на империализма, корупцията във висшите политически сфери, политическият бандитизъм."[1]

В основата на тези явления, засягащи все по-тежко широките народни маси и отделния човек при условията на капитализма, се намира изострянето на основното антагонистично противоречие на буржоазния строй — противоречието между обществения характер на производството и частния, експлоататорски начин на присвояване на благата. В съревнованието със социализма капиталистическият строй търпи поражения. Социалистическите страни неотклонно, с високи и устойчиви темпове увеличават своя икономически потенциал, успешно изпълняват плановете за социалистическо и комунистическо строителство. От 1951 до 1976 г. например индустриалното производство се е увеличило в социалистическите страни 11,5 пъти, а в икономически развитите капиталистически държави само 3,4 пъти. Ако през 1950 г. промишленото производство на СССР е било 30 на сто от равнището на САЩ, през 1976 г. то е вече над 80 на сто.

На основата на динамичното и пропорционалното развитие на общественото производство се повишават реалните доходи на населението, подобряват се условията на живот. В това все по-широко се проявява закономерността на реалния социализъм: едновременно осигуряване на ускорено развитие на производителните сили и задоволяване на нарастващите материални и духовни потребности на трудещите се.

Устойчивото възходящо развитие на социализма оказва огромно въздействие върху съзнанието на народните маси в целия свят, които на фона на глобалната криза на капитализма правят неизбежния извод за предимствата на реалния социализъм.

Капитализмът по силата на своята природа неизбежно обрича трудещите се класи и слоеве на зависимост от собствениците на средствата за производство. Затова апологетическите теории за всеобщо „процъфтяване", „благоденствие" са били и си остават преднамерена дезориентация на народните маси. Въпреки твърденията на техните автори, постоянен спътник в живота на трудещите се в „свободния свят" си

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1971.

Digitized by Google

остават социалните трудности, несигурността, обедняването. Истинска трагедия за много милиони хора на Запад е безработицата, усложнена от неудържима инфлация, от стремително нарастване на цените на стоките за потребление. За социалистическия свят безработицата е непознато явление. А ето някои факти за капитализма: ако през 1965 г. в развитите капиталистически страни е имало около 7 милиона напълно безработни, през 1976 г. техният брой е бил вече 15 милиона, а 1977 г. — около 18 милиона. Това е обвинителен акт срещу диктатурата на монополистическия капитал, с неговата ненаситна гонитба за печалби в ущърб на жизнените интереси на трудещите се. Лишаването им от правото на труд — едно от най-важните човешки права, показва хроническата деградация на капитализма и неговата антихуманност. Инфлацията, нарастващата скъпотия, валутната и финансовата криза, енергийната и екологическата криза, „кризата на духа", „кризата на доверието в ценностите на съществуващото общество" — всички тези кризи накараха представителите на буржоазното обществознание в САЩ да се заемат със създаването на една нова наука — „кризология" или наука за кризите. Тя трябва да снабдява господстващата класа с данни за обема, дълбочината и хода на развитието на различните прояви на глобалната криза на американското общество.

Самото възникване на подобна „наука" е свидетелство за „състоянието на духовете" в най-богатата и най-мощната капиталистическа държава, която се разкъсва от антагонистични противоречия в резултат на усилващия се диктат на все по-тясна групировка транснационални и национални корпорации и монополи над цялото общество. И не само „науката", а и практиката, живият живот потвърждава: в САЩ днес доходът на един процент от населението повече от осем пъти превишава доходите на половината от населението на страната; помалко от два процента от гражданите владеят повече от 80 на сто от акциите на корпорациите. Доходите на 37 милиона граждани на САЩ не надвишават официално установеното равнище за бедността. Особено тежка е участта на старите, младежите, а също на расовите и националните малцинства.

Затова е закономерна загубата на доверие в ценностите на капиталистическия начин на живот, в устоите на експлоататорската държавна машина и нейната външна и вътрешна политика.

Според най-новите сведения на една служба за изследване на общественото мнение „Галъп" в края на април 1978 г. само 39 на сто от американците одобряват действията на правителството на президента Картър. Очевидно специалният съветник на Картър по въпросите на националната сигурност Збигнев Бжежински — известен „съветолог", има предостатъчно основания да повтаря непрекъснато оплакването от „духовната криза на САЩ". В доклада, изнесен пред заседанието на т. нар. Тристранна комисия (САЩ, Западна Европа, Япония), състояло се в Бон през октомври 1977 г., Бжежински постави на първо място сред четирите основни задачи на президента Картър „преодоляването на духовната криза". В същия доклад Бжежински каза: „В известни отношения кризата на духа, изявила се през последните години, е конкретно американска; в по-общ план тя е част от общата болест на Запада...В своето конкретно американско проявление кризата на духа бе стимулирана от войната във Виетнам и от конституционната и морална криза, породена от Уотъргейт. Изправена пред един нов свят, който губи вяра в Америка, пред широко разпространеното по света явление на антиамериканизма, новата администрация (на Джеймс Картър — Д. П.) постави в началото на списъка на задачите си необходимостта да възроди както самочувствието на Америка, така и духовната годност на Запада да се справя с възникващите глобални ди-

Digitized by Google

леми." Новата американска администрация се опитва да реши тази непосилна задача с помощта на непрекъснати пропагандистки антикомунистически и антисъветски кампании, истинските цели на които се прикриват под маската на мнимата грижа за „защита на човешките права". Тази кампания нанася вреда на делото на международното разведряване и сътрудничество, подкопава постигнатите резултати на Общоевропейското съвещание в Хелзинки. Тя обаче не е в състояние да изведе американския империализъм от неговата духовна и глобална криза, защото това е криза на самите основи на обществото, несъвместимо с обективните потребности на по-нататъшния човешки прогрес.

Тогата на борците за правата на човека не прилича на глашатаите на империализма. В общество, където всичко е построено върху користна материална сметка, на отношения — покупко-продажба, отстояването от господствуващите класи високи нравствени идеали не може да не бъде лицемерие: „САЩ се изправят като най-злостен нарушител на правата на човека, с които някога се е сблъсквал светът". Такъв извод прави известният американски публицист К. Лайфут в неотдавна излязлата книга „Права на човека по американски". Макар че през последните години прогресивните сили успяха с упорита борба да постигнат определени успехи в защита на своите интереси, тъкмо гражданските права продължават да остават обект на най-чести посегателства от страна на монополистическата буржоазия. Както показва практиката, днес даже орязаната демокрация не се нрави на капиталистическите магнати, които, когато им е необходимо, са готови без колебание да я стъпчат, да поемат пътя на всякакви престъпления, за да постигнат своите егоистични цели.

Кампанията „в защита на човешките права" фактически се превръща в своеобразен бумеранг за онези, които я започнаха и я водят с такова ожесточение и озлобление. Многобройните факти за грубите преследвания на граждани, които имат убеждения, различни от тези на монополистите, банкерите и Белия дом, не могат да бъдат скрити от обществеността в света. Те свидетелствуват за задълбочаването на „кризата на доверието" в политическата система на империализма. Примери в тази насока могат да се посочат много.

Питсбургският университет, един от най-авторитетните в САЩ, се разтърси неотдавна от остра борба, която водиха значителна част от преподавателите и студентите с реакционното ръководство на това висше учебно заведение — с монополите собственици. В центъра на този особено остър конфликт бе случаят с младия и талантлив социолог Пол Найден. Той отказал да изпълнява социологически поръчки за Пентагона и се обявил в защита на правата на работниците и негрите. Това било достатъчно Найден да бъде изпъден от университета, въпреки че е един от любимците на колектива. По този повод проф. П. Найден заявил: „Преследванията на другояче мислещите, които се осъществяват по волята на монополите в американските университети и колежи, напоследък придобиха застрашителни размери... Особена „бдителност" господарите на университетите и колежите проявяват към преподавателите по обществените науки. Тези господари добре разбират каква опасност представляват за тях социалните дисциплини и затова се стремят да не допуснат те да служат на интересите на трудещите се." Кои са тези господари? Президентът на университета в Питсбург Уесли Посвър е директно оръдие на банкерите Мелън. Той е член на съвещателния комитет на „Мелън-бенк" и на самолетната компания „Истърн ърлайнз". По-рано Посвър е работил в „Рендкорпорейшън" — един от бункерите на „студената война". Ето какви хора стоят начело на похода срещу свободата на мисълта в САЩ! Това са крупните монополи, представители на военнопромишления комплекс, транснационалните корпорации, неофашистите и други, които са едновре-

Digitized by Google

менно и организатори на безподобно лицемерната кампания за „човешките права"!

На какво доверие могат да разчитат управляващите кръгове във ФРГ, страната, за която известният философ екзистенциалист Карл Ясперс в книгата си „Накъде отива ФРГ?" писа: „Нашият държавен строй се изгражда върху страха пред народа, недоверието към народа", където законът за „забрана на професиите" доведе до груба дискриминация на учени, обществоведи и други поради политически причини. Ректорът на университета в Хайделберг Г. Рендорф е уволнен, преподавателят Р. Майер—Ингервезен е лишен от правото да работи, след като публично е разкритикувал машинациите на антимарксизма срещу диалектикоматериалистическата теория на отражението. Списанието „Блет фюр дойче унд интернационале Политик", което излиза в Кьолн, в книжка първа за 1977 г. съобщи, че е отхвърлена кандидатурата на Томас Нойман за длъжността професор по социология в Мюнстер поради това, че в своите публикации той е...употребил понятието „империализъм". Както заявява деканът на факултета по обществени науки при университета в Марбург проф. Депе, сега във ФРГ „целят да потискат определено научно направление — марксисткото, като представят неговите защитници за криминални елементи". С основание западногерманският автор А. Нойсюс вече се пита във в. „Франкфуртер рундшау" — „Какво става с понятието „познание"? По-рано това бе понятие на всички науки, днес то е едно понятие от полицейски език."

Полицията определя все по-често не само какви понятия са „разрешени" (да си припомним как Николай II е забранил на времето понятието „прогрес"), но и кои изследователски теми на философи и социолози са „подривни" и „антидържавни". Като „доказателство", че Марбургският университет и по-точно обществоведите в него действуват „в разрез" с конституцията, Ф. Вилмар сочи темите на техните изследвания: „Социалното и икономическото развитие във ФРГ", „Обществената и политическата система във ФРГ". Според този автор посочените теми били „избрани нарочно", за да се прави сравнение между ФРГ и ГДР и да се застъпва „положително прогресивна тенденция". С други думи, организаторите на „лова на вещици" сред западногерманската интелигенция се страхуват от всякакво обективно сравнение между двете Германии, защото то неизбежно се превръща в демонстрация на предимствата на реалния социализъм пред капитализма!

Само в „свободния свят" министър на образованието в Баден-Вюртенберг В. Хан може да заяви: „Изпитите в наши ръце трябва да станат усмирителна риза за левите елементи". Под „леви" се разбират не само комунисти, които по принцип се лишават от правото да преподават в „свободните" западногермански университети. В Ландтага на Хесен се обсъди искането на партията на Франц Йозеф Щраус да се закрие специалността обществознание в Марбург, поради това че там са „проникнали леви елементи". Същевременно се полагат усилия да се натрапи в редица университети идеалистическото учение на т. нар. критически рационализъм като официална държавна доктрина във ФРГ. На Юрген Харер било отказано да бъде назначен за преподавател само защото не споделял идеите на критическия рационализъм и имал „лява ориентация". Това правят силите, които във ФРГ и в САЩ денонощно водят пропагандата срещу „господството на марксизма-ленинизма в комунистическия блок", обявяват се лицемерно за „плурализъм", за „свободно съревнование на идеи" и пр.

С основание прогресивните хора във ФРГ заговориха, че законът за „забрана на професиите" се прилага фактически като закон за „забрана на теориите", т. е. като закон за чудовищно преследване на всички другояче мислещи. Маркс беше казал: „Закони, които правят главен критерий не действията като такива, а начина на мислене на действу-

Digitized by Google

ващото лице, не са нищо друго освен позитивни санкции на беззаконието".

Под лозунга на неудържимата, полуанархистическа „свобода на мнения" на Запад често се води пропаганда на неофашистки възгледи, усилено се насажда култ към насилието, садизма, порнография и други подобни явления, които отклоняват, отвеждат в света на необузданите инстинкти и страсти. Именно от позициите на индивидуалистическото своеволие буржоазните идеолози проповядват право на „инакомислие", на безбрежност на „хоризонтите на политическата полемика" и т. н. Та и самото разбиране на свободата понякога се отъждествява само със „свобода за инакомислие".

Основоположниците на научния комунизъм неведнъж са подчертавали, че човек като личност със своите специфични, индивидуални черти винаги остава член на социалния колектив. Поради това действителната свобода на човека е неотделима от неговата отговорност пред обществото. Нашият, социалистическият строй, не само провъзгласява, но и реално обезпечава на гражданите такива права, каквито няма и не може да има в нито една буржоазна страна. Свободата на личността при социализма е реалност, характеризираща се с икономическо, политическо и духовно освобождение на човека. Цялата организация на обществения и държавения живот при социализма не само не изключва свободата на изказване и борбата на мнения, политическо представителство на класите, социалните и професионалните групи на обществото, но е и насочена към максимално проявление на народната инициатива, разкриване и точно отчитане на общественото мнение в мащабите на страната по всички основни въпроси. От позициите на осигуряване правата на гражданите за действено участие в управлението на държавните и обществените работи в Конституцията на СССР строго се забранява например преследването за критика.

* * *

В капиталистическото общество се задълбочава пропастта между ежедневната дейност на човека, от една страна, и неговите идеали и мирогледа му, от друга страна. Това се обяснява преди всичко с класово-антагонистичната структура на тази система. По-нататъшно крушение търпи индивидуалистическият мироглед и идеал пред засилващото се държавномонополистическо регулиране и бюрократично регламентиране на капиталистическото общество. Буржоазията се стреми да закрепи и увековечи целия комплекс от свои права, а по-точно своето всевластие, навсякъде да наложи своето отношение към правата на човека. Това довежда до все по-остри конфликти и трагично раздвоение между стремежа към свободната творческа изява не само на работническата класа, но и на интелигенцията, на учените, писателите и т. н., от една страна, и безпощадния диктат на монополите, от друга страна. Капитализмът отдавна престана да съответствува на демократичните, хуманистичните, насочени към бъдещето идеали на широките народни маси. Големият западен кибернетик У. Ъшби изрази доста точно органичната неспособност на капитализма да овладее в интерес на човечеството, на хуманизма бурно развиващите се производителни сили, да контролира научно-техническия прогрес. Той пише: „Ние създадохме цивилизация, която не разбираме, и ние откриваме, че тя се изплъзва от нашия контрол." А американският буржоазен философ Ерих Фром в книгата „Революцията на надеждата" с тревога сочи, че задачата на задачите сега е „възстановяване контрола на човека над неговата социална система, хуманизация на техниката". Тези въпроси придобиват особено голямо значение в момента, когато се заговори за

Digitized by Google

мнено и организатори на безподобно лицемерната кампания за „човешките права"!

На какво доверие могат да разчитат управляващите кръгове във ФРГ, страната, за която известният философ екзистенциалист Карл Ясперс в книгата си „Накъде отива ФРГ?" писа: „Нашият държавен строй се изгражда върху страха пред народа, недоверието към народа", където законът за „забрана на професиите" доведе до груба дискриминация на учени, обществоведи и други поради политически причини. Ректорът на университета в Хайделберг Г. Рендорф е уволнен, преподавателят Р. Майер—Ингервезен е лишен от правото да работи, след като публично е разкритикувал машинациите на антимарксизма срещу диалектикоматериалистическата теория на отражението. Списанието „Блет фюр дойче унд интернационале Политик", което излиза в Кьолн, в книжка първа за 1977 г. съобщи, че е отхвърлена кандидатурата на Томас Нойман за длъжността професор по социология в Мюнстер поради това, че в своите публикации той е...употребил понятието „империализъм". Както заявява деканът на факултета по обществени науки при университета в Марбург проф. Дене, сега във ФРГ „целят да потискат определено научно направление — марксисткото, като представят неговите защитници за криминални елементи". С основание западногерманският автор А. Нойсюс вече се пита във в. „Франкфуртер рундшау" — „Какво става с понятието „познание"? По-рано това бе понятие на всички науки, днес то е едно понятие от полицейски език."

Полицията определя все по-често не само какви понятия са „разрешени" (да си припомним как Николай II е забранил на времето понятието „прогрес"), но и кои изследователски теми на философи и социолози са „подривни" и „антидържавни". Като „доказателство", че Марбургският университет и по-точно обществоведите в него действуват „в разрез" с конституцията, Ф. Вилмар сочи темите на техните изследвания: „Социалното и икономическото развитие във ФРГ", „Обществената и политическата система във ФРГ". Според този автор посочените теми били „избрани нарочно", за да се прави сравнение между ФРГ и ГДР и да се застъпва „положително прогресивна тенденция". С други думи, организаторите на „лова на вещици" сред западногерманската интелигенция се страхуват от всякакво обективно сравнение между двете Германии, защото то неизбежно се превръща в демонстрация на предимствата на реалния социализъм пред капитализма!

Само в „свободния свят" министър на образованието в Баден-Вюртенберг В. Хан може да заяви: „Изпитите в наши ръце трябва да станат усмирителна риза за левите елементи". Под „леви" се разбират не само комунисти, които по принцип се лишават от правото да преподават в „свободните" западногермански университети. В Ландтага на Хесен се обсъди искането на партията на Франц Йозеф Щраус да се закрие специалността обществознание в Марбург, поради това че там са „проникнали леви елементи". Същевременно се полагат усилия да се натрапи в редица университети идеалистическото учение на т. нар. критически рационализъм като официална държавна доктрина във ФРГ. На Юрген Харер било отказано да бъде назначен за преподавател само защото не споделял идеите на критическия рационализъм и имал „лява ориентация". Това правят силите, които във ФРГ и в САЩ денонощно водят пропагандата срещу „господството на марксизма-ленинизма в комунистическия блок", обявяват се лицемерно за „плурализъм", за „свободно съревнование на идеи" и пр.

С основание прогресивните хора във ФРГ заговориха, че законът за „забрана на професиите" се прилага фактически като закон за „забрана на теориите", т. е. като закон за чудовищно преследване на всички другояче мислещи. Маркс беше казал: „Закони, които правят главен критерий не действията като такива, а начина на мислене на действу-

Digitized by Google

ващото лице, не са нищо друго освен позитивни санкции на беззаконието".

Под лозунга на неудържимата, полуанархистическа „свобода на мнения" на Запад често се води пропаганда на неофашистки възгледи, усилено се насажда култ към насилието, садизма, порнография и други подобни явления, които отклоняват, отвеждат в света на необузданите инстинкти и страсти. Именно от позициите на индивидуалистическото своеволие буржоазните идеолози проповядват право на „инакомислие", на безбрежност на „хоризонтите на политическата полемика" и т. н. Та и самото разбиране на свободата понякога се отъждествява само със „свобода за инакомислие".

Основоположниците на научния комунизъм неведнъж са подчертавали, че човек като личност със своите специфични, индивидуални черти винаги остава член на социалния колектив. Поради това действителната свобода на човека е неотделима от неговата отговорност пред обществото. Нашият, социалистическият строй, не само провъзгласява, но и реално обезпечава на гражданите такива права, каквито няма и не може да има в нито една буржоазна страна. Свободата на личността при социализма е реалност, характеризираща се с икономическо, политическо и духовно освобождение на човека. Цялата организация на обществения и държавения живот при социализма не само не изключва свободата на изказване и борбата на мнения, политическо представителство на класите, социалните и професионалните групи на обществото, но е и насочена към максимално проявление на народната инициатива, разкриване и точно отчитане на общественото мнение в мащабите на страната по всички основни въпроси. От позициите на осигуряване правата на гражданите за действено участие в управлението на държавните и обществените работи в Конституцията на СССР строго се забранява например преследването за критика.

* * *

В капиталистическото общество се задълбочава пропастта между ежедневната дейност на човека, от една страна, и неговите идеали и мирогледа му, от друга страна. Това се обяснява преди всичко с класово-антагонистичната структура на тази система. По-нататъшно крушение търпи индивидуалистическият мироглед и идеал пред засилващото се държавномонополистическо регулиране и бюрократично регламентиране на капиталистическото общество. Буржоазията се стреми да закрепи и увековечи целия комплекс от свои права, а по-точно своето всевластие, навсякъде да наложи своето отношение към правата на човека. Това довежда до все по-остри конфликти и трагично раздвоение между стремежа към свободната творческа изява не само на работническата класа, но и на интелигенцията, на учените, писателите и т. н., от една страна, и безпощадния диктат на монополите, от друга страна. Капитализмът отдавна престана да съответствува на демократичните, хуманистичните, насочени към бъдещето идеали на широките народни маси. Големият западен кибернетик У. Ъшби изрази доста точно органичната неспособност на капитализма да овладее в интерес на човечеството, на хуманизма бурно развиващите се производителни сили, да контролира научно-техническия прогрес. Той пише: „Ние създадохме цивилизация, която не разбираме, и ние откриваме, че тя се изплъзва от нашия контрол." А американският буржоазен философ Ерих Фром в книгата „Революцията на надеждата" с тревога сочи, че задачата на задачите сега е „възстановяване контрола на човека над неговата социална система, хуманизация на техниката". Тези въпроси придобиват особено голямо значение в момента, когато се заговори за

Digitized by Google

„екологическа катастрофа“ на човечеството, т. е. за разрушаването на нашата биосфера, когато САЩ заплашват света с такова варварско оръжие за масово унищожаване като неутронната бомба! В общество, в което продуктите на човешкия труд, включително на труда на учения, на откривателя са отчуждени от него и противопоставени, научно-техническата революция може да протича във вреда на човечеството. Съветският учен Ю. К. Островитянов с право подчертава: „Бъдещият промишлен преврат може да стане за трудещите се истинска трагедия, ако той не съвпадне със социалната революция“.

Нови вълни на песимизъм и социален нихилизъм заливат буржоазния свят пред лицето на тези проблеми. Западногерманският буржоазен философ Георг Зиберс в книгата „Краят на техническия век“ пише, че „именно сега човекът стигна в задънена улица. Мощните продукти на техниката, икономиката, а също на природата, въвлечена от естествените науки в сферата на дейността на човека, неочаквано поставиха абсолютни граници на свободата на духа и желанията на индивида. Те живеят по собствените си закони и подчиняват на тях индивидите в качеството на функционални органи“. Тези пропагандатори на капиталистическия начин на живот искат да внушат, че няма никаква надежда за бъдещето на човечеството въпреки гигантския научно-технически прогрес. Нещо повече, самите епохални постижения в развитието на науката, техниката, на производителните сили и икономиката те представят като фактор за подчиняване на хората, за превръщането им в обикновени органи на чужда сила. Не е трудно в това схващане да се познае превратното отражение на задълбочаващото се отчуждение, което е неизбежна същностна характеристика на класово-антагонистичните общества и което придоби крайно уродливи форми при държавно-монополистическия капитализъм.

Кризата на ценностите на буржоазното общество е толкова явна, че са принудени да я признаят дори неговите защитници. Такъв крупен буржоазен историк и философ като Арнълд Тойнби писа за „моралния крах“ на САЩ и заявява, че там „в обществото възниква антиобщество“. Буржоазният философ и аксиолог Кр Даусън в своята работа „Западният човек и техническата цивилизация“ прави опит да прехвърли върху техниката отговорността за моралната, ценностната деградация на капиталистическото общество. Според него „Моралът и техниката вече не се синхронизират: докато техниката напредва и укрепва своето могъщество, моралните ценности отслабват. Технологията съответствува на потребностите и на волята за власт и както това разбра Фридрих Нитче е основна аморална сила, рушителка на моралните ценности. По такъв начин ние се намираме пред конфликта между природата на човека и цивилизацията“. Вярна е обаче самата идея за невъзможността буржоазният строй да използва хуманно научно-техническата революция, създаването на новата техническа среда за съществуването на човека да се доведе в съответствие с неговите основни творчески заложби и висши духовни стремежи.

Много по-откровено оцени кризисните явления през април миналата година Реналд Майер, президент на компанията „Ексън“, една от най-големите американски международни корпорации. В реч в Чикагския университет той заяви: „Всички ние трябва да се замислим върху това, че през последните няколко години намаля доверието спрямо институтите на САЩ“, а това според него е въпрос на „изживяването“ на капитализма.

В „кризата на доверието“ се проявява взаимната връзка между икономическите и политическите фактори, което отразява обективната възможност трудещите се в капиталисическия свят да постигнат завоевания в борбата против настъплението срещу жизненото им рав-

Digitized by Google

нище и демократичните свободи и както още В. И. Ленин предрече: „... само със социализма ще започне бързо, действително масово, с участието на мнозинството от населението, а по-късно и на цялото население движение напред във всички области на общественія и личния живот“.[1]

* * *

На въпроса за същността на човека буржоазните идеолози отговарят едностранчиво — едни го характеризират преди всичко като познаващо същество, други — изключително като производител, трети — само като мислещо същество, четвърти като духовно и т. н. Те обаче са неспособни да третират човека като „човечен човек“, както се изразява К. Маркс или като цялостен многостранно развит човек. Ерих Фром твърди, че „човекът започва да става тотален потребител“ и по такъв начин се опитва да „компенсира своята вътрешна празнота, пасивност, самота и притеснение“. Той се обявява против пролетарскодействения хуманизъм и в духа на неофройдизма поддържа, че вместо социалистическа революция трябвало да се възприеме принципът „да разбираме другите и дори да обичаме своите врагове“. Така, подобно на някогашните „истински социалисти“, Е. Фром се мъчи да ни внуши, че с помощта на сантименталните проповеди за „всеобщата любов“ могат да бъдат преодолени най-острите класови противоречия, да се ликвидира отчуждението.

Същността в края на краищата е какъв тип личности и начини на живот се издигат от една или друга класа, как се разглежда човекът в системата на производството, на обществените отношения и т. н. Буржоазната цивилизация органически изисква на съвременния етап изграждане на такъв тип личност, който преди всичко да се характеризира откъм неговата потребителска страна. Бжежински например счита, че бъдещото „технотронно“ общество ще бъде „общество на удоволствия и забавления“ и т. н. Типът на личността в огледалото на буржоазните идеолози е неразривно свързан с буржоазната цивилизация, която е несъвместима със свободното развитие на индивида, която не може да отиде по-далеч от човека като потребител и „консуматор“ на удоволствия.

Американският „футуролог“ Алвин Тофлир в книгата си „Шокът на бъдещето“ ни натрапва идеята, че някаква супериндустриална цивилизация на бъдещето щяла да доведе до изграждането на нов тип човешка личност „модулен човек“, който щял да се роди след пълното крушение на съвременните ценности. Това е човек, който ще се интересува от другите хора само доколкото те са изпълнители или носители на някаква функция; и той самият ще привлича вниманието на другите само доколкото е изпълнител на една или друга функция в общата система. В резултат се получава пълна анонимност и изчезване на субективното, индивидуалното в човешките взаимоотношения. Тофлер пък ни уверява, че това не заплашва човечеството с никакви беди, тъй като при т. нар. модулно отношение не се ангажираме що-годе трайно и дълбоко с други хора и сме напълно свободни от тях. Както се вижда, Тофлер лансира нов вариант на буржоазния свръхиндивидуализъм, който всъщност противоречи на обективните изисквания на научно-техническата революция, предявени към главната производителна сила — човека, и към неговите взаимоотношения с колектива.

А ето действителността при реалния социализъм. Л. И. Брежнев,

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 33, с. 99—100.

Digitized by Google

говорейки за Конституцията на Съветския съюз, казва: „Тя още веднъж потвърди, че всички преобразования, всички промени, които се извършват в нашата страна, са насочени преди всичко към обезпечаване на всеки човек човешки условия за живот. Тя още веднъж доказа убедително, че понятията свободи, права на човека, демокрация и социална справедливост се изпълват с действително съдържание само в условията на социализма". И още: „Съветският строй възпитава у трудещите се преданост към делото на социализма, колективизъм, чувство на стопанин в своята страна. Но да бъдеш стопанин означава наред с големите права да имаш и големи задължения. Това означава да носиш висока отговорност не само за своя личен труд и поведение, но и за делата на колектива, на предприятието, на цялата страна. Възпитаването на тези качества, които трябва да станат неотнимаеми черти на вътрешния мир на всеки съветски човек, е една от най-важните задачи на Партията в комунистическото строителство."

Днес, когато науката се превръща в непосредствена и водеща производителна сила, което е елемент от научно-техническата революция, когато най-сложни електронни, кибернетични системи, автомати компютри в перспектива ще поемат върху себе си всички изпълнителски функции в производството и за човека ще остане само истински свободния, творческия труд, първо условие е да се създадат предпоставки самите трудещи се да се изграждат все повече като високообразовани, всестранно развити, културни личности, които съзнателно, водени от дълбока вътрешна потребност, да участвуват в съвсем нови видове трудови операции. Без това не е възможно по-нататъшното успешно развитие на научно-техническата революция. Но първата предпоставка за победата на новите, последователно хуманни ценности е социалистическата революция. Както предвидиха К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин и както доказа историята, самото развитие на науката и техниката прави системата на наемния труд, на експлоатацията на човек от човека несъвместима със социалния прогрес и я обрича на гибел, научно-техническата революция, която монополистическата буржоазия в определени рамки все още използва за своите антинародни цели в борбата срещу социализма и за увеличаване на печалбите за милитаризация, включително за създаване на неутронната бомба, поставя фактически на дневен ред все по-остро въпроса за революционната замяна на капиталистическите обществени отношения със социалистически.

„Кризата на доверието" в ценностите на капитализма е неоспорим факт, който ярко потвърждава обречеността на този строй, неговата неизбежна гибел под въздействието на вътрешните му противоречия, на класовата борба на трудещите се.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 12
1978
АВГУСТ
★
ГОДИНА
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

• — Социалната активност на трудещите се и отговорността на партийните органи и организации 3
• — Научно-техническата стратегия и политика на БКП . . 14

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Г. Гърков — Методът на критиката и самокритиката 22

Замяната — преглед на бойния строй

Р. Христов — Важна задача 29

Отговори на въпроси 35

Секретарят — централна фигура

Х. Николов — Регламентация, инициатива, творчество 39
Х. Тасев — Да се отстояват партийните принципи и норми . . 47

Наша бележка

А. Огнянов — Съвет или партиен актив 49

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Н. Цонев — Ефективно ръководство — ефективно производство . 50
К. Петров — Насрещният план — извор на творческа активност . 59
П. Стамов — Без партийно поръчение 65
С. Георгиев — С верен подход 65

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

К. Димов — Съветският човек — в центъра на партийната политика 67

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В. Вичев — Комплексният подход в идейно-възпитателната работа 73

Digitized by Google

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

М. Кюркчиев — Живот легенда 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Ралчева — Мястото на комунистите — в авангарда . . . 85

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

* — Десет въпроса без отговор 88
Ю. Димов — Под фалшив предлог 91

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — Творчески центрове на партийната пропаганда 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2554. Тираж 5[illegible]000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 21. VIII. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ И ОТГОВОРНОСТТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

„Социалната активност както на трудовите колективи, така и на отделния трудов човек е нужно своевременно да се възглавява, правилно да се ръководи и да се направлява".

Тодор ЖИВКОВ

В брой 11 на списанието публикувахме началото на разговора в редакцията за отговорността на партийните органи и организации като делови щабове за разгръщане социалната активност върху основата на потребностите и интересите на трудещите се. Предоставяме на вниманието на нашите читатели и останалата част от разговора.

П. Русев: — Нека се върнем отново към Доклада на др. Т. Живков пред Националната партийна конференция, към мисълта, че партийните органи и организации са призвани да превръщат грижата към човека в грижа за задоволяване на неговите основни материални и духовни потребности. Ние нямаме право да пренебрегваме потребностите на хората — та нали цялата жизнена дейност на човека преминава през потребностите му и се осъществява чрез тях?

А. Кътов: — Социалната активност се проявява при реализирането на определени социално значими цели. Не може да има високоефективно осъществяване на социално значимите цели на практика, ако всичко това няма покритие с потребностите. Ако социално значимите цели не се обобщават в една голяма перспектива — потребностите на хората, тяхното удовлетворяване, и ако на практика при осъ-

Digitized by Google

ществяването на тези цели не се реализират, не се удовлетворяват тези потребности, осъзнати като интереси от хората на различни равнища.

Потребностите са обективни нужди на хората с две страни: обективни нужди от биологично естество и обективни нужди от социално естество от най-различно равнище, включително до естетично равнище, естетически потребности. И на тази основа може да се направи класификация на различните потребности като обективни нужди на хората, които си имат своя структура, които са обусловени от определени фактори и т. н.

За мен въпросът за потребностите има два трудни проблема за теорията и за практиката. Единият е особено важен за практиката, че ние все още не сме удовлетворили в необходимата степен абсолютно безспорните и без които не е възможно човешкото съществуване потребности.

П. Русев: — Става дума за някои трудности в сферата на повишаване на жизненото равнище на народа?

А. Кътов: — Да. В това отношение трябва да се полагат всички усилия и в планирането, и в осъществяването на плановете, и в разгръщането на социалната активност, и в ръководството на социалната активност.

П. Русев: — Въпрос и идеологически, и политически.

А. Кътов: — В същото време все повече и повече възниква и другият проблем за регулиране и управление на структурата на потребностите. И регулиране на начина и степента на удовлетворяване на потребностите. Става дума за възможна осъзната или неосъзната злоупотреба с удовлетворяване на потребностите.

Д. Кралев: — В тази връзка имам един въпрос към другаря Кътов. Какво е вашето лично отношение към така нареченото престижно потребление. Престижно потребление в смисъл потребявам не каква да е кола, а, да кажем, „Мерцедес", избирам си не каква да е мома, а певица, потребявам не каква да е вила и не къде да е, а в Драгалевци, обзавеждам се не с какви да са мебели, а внесени от Швеция.

А. Кътов: — За мен престижното потребление и трябва да се отрича, и трябва да се утвърждава. Да се утвърждава, ако в него влагаме смисъла — да поднесеш една продукция, която наистина да е от високо качество, която наистина да задоволява научнообосновани потребности, която наистина, като се потребява, да възпитава човека комунистически. За мен това е престижно потребление и ние трябва да воюваме за него.

Така че аз отговарям на вашия въпрос — и да, и не. Ние трябва да се борим за престижно потребление, но **комунистически престижно потребление.**

П. Русев: — Понякога в практическата работа се дава едностранчиво тълкуване на понятието потребности. Нещата се свеждат едва ли не само до бит, жилище, месо. Не се вижда потребността като конкретно историческо понятие, не се отчита, че всяка класа има свои икономически, политически, социални, културни, семейни и други потребности. Това е проблем, който ние нямаме право да пренебрегваме.

А. Кътов: — Напълно съм съгласен, че въпросът за потребностите е комплексен. Той е един широк спектър и е необходимо най-на-

Digitized by Google

пред да се намери оптималната структура на този спектър. Освен това потребностите са нещо, което също се мени. Ще възникват същевременно нови видове потребности. Или ще възникват нови начини и нови средства за удовлетворяване на известни потребности, ще се изменят средствата, с които се удовлетворяват.

И тук именно стоят големите проблеми преди всичко пред науката за регулиране и управление на потребностите. Трябва да се прогнозират бъдещите потребности и техните бъдещи структури.

Първо. Да се възпроизвежда нормално човекът като човек. С неправилното прогнозиране и неправилното практическо реализиране на човешките потребности има опасност от отрицателен ефект за възпроизвеждането на човека. Възможно е удовлетворяването на някои видове потребности да довежда до износване на човешкия организъм като жив организъм. Става дума за така нареченото общоконституционно отслабване на човешкия организъм. То се проявява в засилената импотентност у младежите, при отслабване детеродните възможности на жената, отслабване на възможностите за кърменето на децата и т. н. Изобщо медицината е изяснила много такива показатели за общоконституционно отслабване на човешкия организъм поради въвеждането на потребности, които са в разрез с човешкия организъм и с неговото възпроизвеждане. И поради това, че се въвеждат такива начини на удовлетворяване на нужди, които също са вредни за човека.

За мен е по-важен вторият въпрос — **за структурата на потребностите, за регулиране на структурата на потребностите, за регулиране на средствата за задоволяване на потребностите като фактор за личностното изграждане и възпитание на човека.**

Наистина трябва да създадем такава структура на потребностите, такава система от потребности и така трябва да ги удовлетворяваме, че хората да се формират като комунистически личности. Този проблем е проблем и за науката, и за практиката.

Ф. Генов: — И още нещо. И при социализма хората ще бъдат равни дотолкова, доколкото ще се създадат еднакви условия за работа. Тоест осигуряват се възможности на всички да се трудят. Но хората, понеже не са еднакво способни, не са еднакво съзнателни, не са еднакво квалифицирани, не са еднакво активни, следователно те неедакво ще произвеждат, а оттам — няма да получат еднакво. Това означава, че независимо от вида и обема на своите потребности те няма да могат еднакво да ги задоволяват.

Аз се питам — а защо пък един работник, герой на социалистическия труд, който произвежда много, защо да не получи и по-хубав апартамент, и по-хубава кола, и на по-хубаво място на почивка да отиде, и по-хубаво да се облече в сравнение с онзи, който получава заплата, а даже и нея не заработва? Интересно е, че именно този, който получава почти без да работи, казва: „Аз искам да бъдем равни".

Това ли ще бъде комунистическото потребление? Не, всеки трябва да задоволява своите потребности от степента на своя принос в умножаване на материалните и духовните ценности на обществото. Това ще бъде най-висшата справедливост и ще стимулира социалната активност на трудещите се. Ако нашите деца знаят, че тяхното бъдеще е изцяло осигурено от развитието на техните способности, а не от развитието на способностите на техните родители, тяхната социална активност ще бъде много по-голяма.

Интересен е въпросът за структурата на потребностите, освен това важно е да се разкрие зависимостта между структурата на потребностите, структурата на функциите на личността и структурата на

Digitized by Google

нейните качества, но за нас сега най-важното е регулирането на формирането и задоволяването на човешките потребности, неговата диалектическа връзка с въпроса за развитието на социалистическата личност.

П. Русев: — Тогава ние трябва да кажем, че формирането и развитието на потребностите, тяхното управление трябва да довеждат до формирането на социалистическия тип личност, чиято характерна черта е социалната активност.

Ф. Генов: — За да ръководиш потребностите, трябва да ги познаваш.

П. Русев: — Отговорността на партийните комитети и организации тук е двустранна. Преди всичко, за да познават потребностите, необходимо е постоянно да поддържат и разширяват връзките с трудещите се, да се опират на тях в своята работа, да бъдат отзивчиви към нуждите и интересите им. Но превръщайки грижата към човека в грижа за задоволяване на неговите основни материални и духовни потребности, партийните комитети и организации следва да подхождат политически в своята дейност, да не се обезличават като представители на авангарда на класата.

Само на тази основа е възможно тържеството на творческия подход в партийната работа чрез изучаване потребностите и интересите и тяхното развитие, да се подчини този процес на формирането на новата социалистическа личност.

Ф. Генов: — Между развитието на обществото и развитието на личността съществува диалектика. Много от явленията в живота съществуват, но не се осъзнават от човека като потребности, защото на различните степени на своето развитие като социално същество човекът осъзнава различни степени от необходими свои потребности. Отговорността на Партията — това е умението да насочва хората към задоволяване техните потребности. Например въпросът за потребността от знания. Ученолюбието е характерна черта на българина. Но ние трябва да я развиваме в още по-голяма степен. Не само да я задоволяваме, а да вървим напред. Ето това е отговорността.

Знание. Необходимо е. Но и още нещо — обществена изява. Знанието осигурява компетентност, обществената изява е критерий за гражданската позиция на трудовия човек.

К. Нанова: — Безспорно е, че партийните органи и организации са отговорни за непрекъснатото нарастване социалната активност на трудещите се. Но не само трудещите се се учат. От обикновения трудов човек трябва да се учи и министърът, и прекият ръководител. Масите са силен фактор, те са творец на историята.

Ф. Генов: — Това също е голяма тема за откровен разговор, това е темата за стила на ръководство.

П. Русев: — Потребности, интереси, стил. Богата тема. И необходима.

Ф. Генов: — Една от чертите на стила е да учиш хората и да се учиш от тях. Но за да се учиш, необходимо е да познаваш хората в бригадата. Да се направлява социалната активност — това означава да се познава животът. Мисля си, че силата на другаря Тодор Живков е именно в това, че той има многообразни, бих казал, всестранни впечатления и наблюдения, умее да долавя трепетите и тревогите на работниците. А това е най-силната гаранция за вземането на верни решения.

Digitized by Google

П. Русев: — А това означава тържество на творческия подход в партийната работа и ръководство.

Ф. Генов: — Длъжни сме да дадем отговор на още един въпрос — кое е онова главно условие за повишаване социалната активност и кой е основният фактор за нарастването ѝ? **Това е социалистическата организация на труда в бригадата.** Необходимо е да се разкрият особеностите на социалната активност в бригадите при индивидуалния начин на заплащане и при бригадния начин на заплащане. Изучаването на този проблем ще ни покаже някои зависимости, които в решаваща степен влияят върху социалната активност. При индивидуалния начин на заплащане се стимулира предимно индивидуалната активност — всеки работник знае, че ще получи онова, което е заработил. Той не се интересува какво ще получи другарят до него, сам определя възнаграждението си и по този начин определя и вида, и степента на задоволяване на своите потребности. Обществената оценка на труда на отделния работник в малка степен зависи от труда на другаря му.

Съвсем естествено е това да влияе и върху степента на активност на работника при поставяне проблеми, които пряко не го засягат. С бригадната организация на труда се появява качествено ново положение. Възнаграждението на отделния работник вече зависи не само от това, което той ще извърши.

П. Русев: — Зависи от него, но не само от него.

Ф. Генов: — Да, не само от него. И от другаря му, от колектива. Потребностите на отделния работник се задоволяват не само от неговата, но и на другарите му активност.

Така при новите форми на социалистическа организация на труда се раждат и се утвърждават нови форми на социална активност на трудещите се. Отговорността на партийните органи и организации — това е изучаването на диалектическото взаимопроникване — от една страна, е налице индивидуална активност, която има социално значение и свои особености и измерения, и от друга страна, нараства ролята на колективната активност като специфичен вид активност. Отговорността на партийните органи и организации — **това е реализирането на създадените възможности за засилване колективизма в бригадите, за непрекъснато нарастване социалната активност на трудещите се.** За да бъде социално активен, работникът трябва да притежава високо професионално майсторство, да овладее още една професия. По този начин става възможна взаимозаменяемост, взаимопомощ. Бригадният колектив се превръща в школа за обучение, за квалификация, за възпитание.

П. Радев: — Става обективна предпоставка за непрекъснато повишаване социалната активност на работника и на колектива.

Ф. Генов: — Именно. Това е едно от новите измерения на социалната активност.

П. Русев: — Трябва дебело да подчертаем, че бригадната организация на труда не води до обезличаване на личността, напротив, дава възможност личността да се изяви, да бъде зачитана, да бъде уважавана.

Ф. Генов: — В бригадата отделният работник може да се изяви пълноценно.

П. Русев: — Вълнуващи са думите на Л. И. Брежнев в Отчета на ЦК на КПСС пред XXV конгрес, че нищо не извисява личността така,

Digitized by Google

както активната жизнена позиция, съзнателното отношение към обществения дълг, когато единството на думите и делата става всекидневна норма на поведение.

Ф. Генов: — Човекът с активна жизнена позиция има потребност от обществено признание за онова, което дава на обществото, за онова, което не се заплаща с пари. Ако не си направил впечатление на другите, значи нищо не си постигнал. Нека вземем примери от нашето ежедневие. Отстъпил си място в трамвая някому, той сяда и мълчи и ти се питаш: „Дали не го обидих?" Подал си ръка на стара жена, на майка с количка, на човек. Те не ти казват „Благодаря" и ти пак се питаш: „Дали се намесих не на място, дали не го обидих?"

Ако трябва да се посочи кое стимулира повече активността на сегашния етап — дали материализираната във вид на работна заплата оценка или духовните стимули, то мога да ви кажа, че редица изследвания показват, че оценката пред колектива, оценката пред обществеността е висша форма за награда и оценка.

П. Русев: — На преден план сега излизат правилните взаимоотношения, зачитането на достиженията, откровеното посочване на слабостите, уважаването на човешкото достойнство.

Д. Ангелов: — У нас е утвърден принципът за заплащане според количеството и качеството на труда. Работникът знае, че за своя труд ще получи достатъчно възнаграждение. Това е важно. Но тази увереност на човек, свикнал да работи и да получава, му дава основание да бъде взискателен и към отношението на ръководството към колектива, към отделния работник. Отдавна вече не е единичен случай онзи работник, който отишъл в профкомитета и казал: „Другари, чини ми се, че дремете?!" — „Какво искаш — попитали го с недоумение, — ти и бригадата, в която работиш, получавате една от най-високите заплати?". — „Нищо не искам — рекъл работникът. — В нашата бригада има работник, който заслужава да му окачите портрета на най-видно място — когато трябва да се работи, работи, а когато трябва нещо да се каже, го казва. И то така, както работи — качествено го казва. Свят се завива на някои от прямите му думи. Но той може да бъде прям. Защото работи отлично."

Ето това е социално активният работник, работи отлично, живее честно, прямо.

Ф. Генов: — Присъствувах на събрание, на което с грамота наградиха работник. Видях, че се просълзи. Запитах го: „Какво става? Вие сте постоянен ударник, редовно получавате премии. От какво се развълнувахте?" — „Толкова години поред получавах пари от касиера и никой от другите цехове не знаеше това. Сега пред целия завод получих грамота. От утре още по-уверено ще гледам хората в очите" — ми отговори той.

П. Русев: — Уместно е да отбележим, че бригадната организация на труда и начинът на заплащане при тази форма изискват да се обогатява традицията да бъдем винаги сред народа, да укрепваме връзките си с масите, като се разширява и подобрява индивидуалната работа с хората.

А. Кътов: — Да, оказа се, че за да се направлява непрекъснатото повишаване на социалната активност на трудещите се, е необходимо да се ръководи процесът на изучаване и задоволяване потребностите. Следователно необходимо е да се изучава какво представляват потребностите, видовете потребности, класификацията им, развитието им и диалектиката в това развитие.

Digitized by Google

П. Русев: — И да умеем да изведем онези потребности, чието удовлетворяване ще окаже най-ефективно въздействие върху активността.

Д. Ангелов: — Това умение зависи в определяща степен от комуниста, в чието лице трудещите се виждат образец на човека от утрешния ден; от комуниста, който трябва да внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост сред хората. Възниква въпросът — как да оценим степента на социална активност на комуниста? С един от възможните отговори се срещнах във първична партийна организация на машиностроително предприятие. Партийният секретар ми каза: „Ние оценяваме активността на комунистите в светлината на Националната партийна конференция чрез „Екран на социалната активност". Да си призная — зарадвах се. И какво видях? Табло. Разграфено с цветни моливи. Първа графа — участие на комуниста в подготовката на събранието; втора — участие в ръководството на събранието, трета — изказал се по основен въпрос, четвърта — допълнил или задал въпрос, пета — направил предложение или критична бележка и т. н. Питам се — това ли е екранът на социалната активност? По-скоро разноцветните означения в графите показват колко и какво е говорил комунистът, те показват словесната активност.

Разговарях с работници комунисти. Важно е, казаха ми те, да участвуваш в подготовката на събранието, важно е да се изказваш, да даваш предложения, да следиш дали се спазват решенията. Но два са най-важните показателя за твоята активност като работник комунист.

Първо, дали си вършиш собствената работа, онази, за която ти се заплаща, дали си сред челниците, дали се бориш за новото, по-прогресивното и **второ,** добре работиш, добре се изказваш. Достатъчно ли е? Отговорът на работниците комунисти беше категоричен — не! Тогава какво е необходимо? „Висок личен пример навсякъде и във всичко!" Не е ли много задължаващо? „А малко задължаващо ли е да носиш червената партийна членска книжка?" — това казаха работниците комунисти.

Ф. Генов: — В какво според мен се състои социалната активност на комуниста, разглеждана във връзка със замяната на партийните членски книжки?

Социалната активност на комуниста трябва да се разглежда в нейните два основни вида — активност на комуниста както при всички други труженици, тъй като той не е нещо отделно от другите. И активност на комуниста, която е специфична, която го отличава от другите.

Първият вид социална активност има и свои измерения — това е дейността на личността при реализиране четирите функции — трудова, обществено-политическа, възпроизводствена и комуникативна. Комунистът, сравнен с другите, трябва да притежава всички качества, които притежава социалистическата личност.

Д. Ангелов: — А не е ли твърде малко само да ги притежава?

Ф. Генов: — Комунистът е длъжен да притежава всичко, което другите притежават, необходимо за изпълнение на основните му функции, но в по-висока степен на развитие. Само така той ще може да бъде пример за другите.

Това обаче не е достатъчно. За неговата социална активност има и други измерения. Основното е да бъде политически ръководител на другите.

П. Русев: — Това е вярното. И оттам трябва да се започне — комунистът да бъде организатор и възпитател на масите.

Digitized by Google

Ф. Генов: — Това означава преди всичко да разяснява политиката на Партията...

П. Русев: — Да воюва...

Ф. Генов: — За правотата на делото на Партията. Особено важно е да има ярко изразена гражданска позиция. Представете си комунист, седи, мълчи, тих и кротък човек, неконфликтна личност, а на неговата маса, в неговия дом, в трамвая се чуват хулни думи против политиката на Партията. И той мълчи. Казват — добър човек. Е, питам се, какво му е доброто?

Второто направление, в което се изявява социалната активност на комуниста, е дейността му да организира и въвлича масите в решаването на задачите, да бъде непримирим към слабостите и недостатъците, към рутината, към всичко, което спъва нашето движение напред.

П. Русев: — Отговорността на партийните органи и организации във връзка със замяната на партийните членски книжки — това е решително засилване на взискателността към онези комунисти, които добре знаят политическата линия на Партията и основните принципи, върху които се изгражда целокупната ѝ дейност, но не се борят достатъчно за нейното осъществяване, отнасят се примиренчески към слабостите.

Ф. Генов: — Третото направление е свързано със стимулиращата дейност на комуниста спрямо останалите хора.

П. Русев: — Правилно, чудесно.

Н. Иванова: — Важно е не какво мисли за себе си комунистът, а как го оценяват комунистите и безпартийните. Бях на партийно събрание преди два месеца, на което приехме в редовете на Партията Винка Василева — това е първата работничка от завода, която изпълни петилетния си план. На въпроса, който ѝ зададоха комунистите — защо толкова късно кандидатствува в Партията, тя отговори така: „Не е късно. През целия си живот съм се стремяла да работя като комунист. Едва сега преценявам, че с труда си, с поведението си съм се доближила до изискванията, които Партията предявява към работника комунист.“ Повярвахме ѝ. Ето пример за единство на думи и дела, за вярна самооценка.

И друг пример. Комунист с едногодишен партиен стаж получи партийно поръчение да поеме бригада, която се намираше в трудно положение.

П. Русев: — Млади хора ли работеха в бригадата?

Н. Иванова: — Да, млади хора, но слабостите преобладаваха там. След известно време решихме да изслушаме самоотчет пред партийното събрание. Научили за това, в партийния комитет дойдоха работници от тази, а и от друга бригада. И казаха — тя, бригадирката, се раздаде за хората.

П. Русев: — Това е комунистът! Това е най-точната характеристика за комуниста, тя е и критерий как активността на комуниста влияе върху активността на трудещите се.

Т. Младенов: — Как повишената социална активност на комунистите води до активизиране на трудовия колектив — ето проблем, който с особена острота стои при нас.

Започнахме с преглед в партийните групи. Целта беше да проведем откровени разговори с комунистите как те изпълняват уставните си задължения и да се стимулира тяхната активност. Самокритично

Digitized by Google

трябва да се каже, че малко внимание отделихме на следващата крачка — влиянието на активността на комунистите върху колектива.

Д. Ангелов: — Може би избраната форма не създава възможности за такава крачка напред?

Т. Младенов: — Там е работата, че тя не е съвсем избрана. По-точната дума е „препоръчаната", която се разбира като „задължителна".

Разговорът в партийните групи, на които присъствуваха членовете на партийното бюро, задължаваше и комунистите. Те активизираха своята дейност, за да могат да се явят на разговора с изпълнени поръчения.

А. Кътов: — Хубаво, но и опасно. Кампанийност?!

П. Русев: — Зависи каква цел преследва — показност или реални резултати.

Т. Младенов: — В крайна сметка активизираха се комунистите за изпълнение на стопанските задачи, провеждаха по-активна политическа работа сред безпартийните, активизираха се и трудовите колективи.

П. Русев: — Нека бъдем откровени. Въпросът, който заобиколихме всички, е дали партийното бюро изучава потребностите на колектива — сериозно, системно, на заседание, на партийно събрание, доколко основните проблеми на трудовия колектив са главно съдържание на партийната работа.

Н. Иванова: — На заседание на партийния комитет поставихме в дневния ред проблема за заболеваемостта в завода.

П. Русев: — Правилно!

Н. Иванова: — Преценихме — не може да заемаме челно място в производителността на труда, а същевременно да сме „челници" и по заболеваемост. И веднага ни обвиниха — „Занимавате се с несвойствени неща. Има профкомитет". Събрахме кураж и отсякохме — това е въпрос, с който партийният комитет ще се занимава, докато не се измени съществуващото положение.

И още нещо искам да кажа. Не знам дали съм права, но понеже разговаряме в редакцията на списание „Партиен живот", длъжна съм да го кажа. И комунисти, и секретари на първични партийни организации споделят с мен, пък и аз така мисля — едни и същи форми се регламентират — например преглед в партийните групи. Стеснява се инициативата, творчеството.

К. Нанова: — За мен е особено важна самоинициативата на партийното бюро, на партийната организация. Прав е другарят Кътов, когато посочи кое стимулира активността. Но понякога ни пречат — знаем общата задача, научихме се как да я разясняваме сред колективите, намираме форми и методи за реализирането ѝ. Но ни изпращат указание — трябва да постъпите еди-как си. И не се интересуват от резултатите.

Ф. Генов: — Ние говорихме досега за онова, което стимулира активността. Но нас ни интересува и онова, което спъва, пречи.

Д. Ангелов: — И вярно, и точно е казано в Доклада пред Националната партийна конференция: „Наистина понякога човек се чуди откъде отделни ръководни дейци намират такива тежки бюрократични похлупаци за най-добрите стремежи на хората, с какво леко сърце на-

Digitized by Google

кърняват вярата и самочувствието им, с каква безотговорност подтискат вътрешните им импулси на граждани и творци".

П. Русев: — Националната партийна конференция обяви война и против прекаленото регламентиране. И наистина нищо не може да оправдае стремежа у редица партийни комитети да поднасят на първичните партийни организации почти всичко в сдъвкан вид, наготово. Спъва, пречи за повишаване активността. Отговорността на партийните комитети — това е създаването на творчески простор, за да могат партийните организации напълно да се изявят като политически ръководители на съответните колективи.

А. Кътов: — Ако преценим нашия разговор през призмата на диалектиката на категориите явление и същност, аз мисля, че като явление нашият разговор може да получи много висока оценка. Нашият разговор като явление беше много богат, интересен. Знаем, че явлението е по-богато от същността. Същността, макар и по-бедна от явлението, е по-дълбока от него.

Мисля, че по линия на постигане на дълбочина на изясняване проблемите нашият разговор има дълбочина по това какво представлява социалната активност, по характеристиката на социалната активност, по връзката на социалната активност с потребностите, по тая диалектика на триъгълника — социална активност, потребности, партийно ръководство.

Мисля, че ние само се докоснахме до другите въпроси, които правилно са поставени тук — социална активност и планово ръководство, социална активност и социалистическа организация на труда, социална активност и насрещни планове. А това са много важни проблеми.

Бих искал да добавя още една характерна черта на социалната активност. Тя има конкретноисторически характер. На различните етапи социалната активност ще бъде различна и по форма, и по съдържание. Конкретна е връзката между социалната активност на сегашния етап и плановото ръководство на страната.

Ние знаем, че сме постигнали големи успехи относно централизма в плановото ръководство на страната. И това е едно от предимствата ни. Без него не можем да отговорим на изискванията на научно-техническия прогрес. Това е абсолютно наше предимство.

Но има нещо, с което ние, въпреки че сме го осъзнали от дълго време, не сме в състояние да се справим в плановото ръководство на страната, което затруднява социалната активност, което е голям резерв за повишаване социалната активност на трудещите се. Това е именно въпросът за използване резервите при планирането. А резервите най-добре могат да се видят от народните маси, от широките трудещи се маси.

Когато един план не е изграден на базата на най-точно отчитане на резервите, на реалните възможности, този план ще куца или от това, че недооценява, или от това, че е нереален. Тук именно не са включени досега, както се следва, трудещите се маси в разкриване на резервите, на реалните възможности, за точното отчитане на реалните, действително конкретни реални възможности при изготвянето на плана.

П. Русев: — Тази година започна вече, но това е още началото.

А. Кътов: — И това е едно нещо, което с нова сила го подчерта Националната партийна конференция. Как партийното ръководство да включи масите в разкриване на реалните възможности при изготвянето на плана.

И второ — ролята на насрещните планове.

Digitized by Google

За мен, ако най-пълнокръвно се включат народните маси при разкриване на резервите при планирането, ще отпадне нуждата от насрещния план. Но тъй като ние досега не успяхме практически да включим масите в разкриване на реалните възможности, на резервите при изготвянето на плана, налага се като абсолютно необходим насрещният план.

Така че ето това е един механизъм, една конкретна историческа връзка между социалната активност и плановото ръководство на страната. Ако ние хванем, както се казва, тая диалектика и ефективно я осъществяваме, ще повишим решително социалната активност.

Необходимо е да се изясни и въпросът за връзката — социална активност, социалистическа организация на труда. Това е връзката между социалната активност и социалистическата организация на труда в производствената сфера и тази връзка в извънпроизводствената сфера. Струва ми се, че са доста, съществено различни. Ние трябва стратегически, конкретноисторически сега да разгръщаме, както се следва, социалната активност на масите, тя трябва да върви по линията на това — как се използват средствата на труда? И тука въпросът — кое е главното? Главното е това, че поради неплътното използване на средствата на труда те морално се износват много по-рано, отколкото се износват физически. И това е страшно голяма загуба, която ние с нищо не можем да компенсираме. Къде е разковничето?

Активност социална, активност на плътно използване на средствата на труда. Тогава ще можем да доближим физическото износване до моралното износване. Защото колкото повече се развива научно-техническият прогрес, толкова повече времето за морално износване ще се съкращава за средствата на труда.

Следователно трябва да се отива не към двусменна, а към пълносменна работа, да не престават да работят там средствата на труда. Друг начин няма. В това отношение трябва да се направят много точни сметки.

На второ място е ефективното използване на предмета на труда. Другари, природата не е бездънна, използването на ресурсите, на суровините и тяхната възвръщаемост не са безкрайни. Това е голям проблем. И това не може да се реши без широките народни маси.

П. Русев: — Това е и сърцевината на социалистическото съревнование, другарю Кътов.

А. Кътов: — И още един въпрос — за социализацията на труда — това е именно бригадата. Ние винаги сме свързвали личността с колектива. Но кой колектив? Оказа се, че сега на този етап нас ни трябва бригадният колектив.

Н. Иванова: — Обаче със собствена стопанска сметка.

А. Кътов: — И това конкретно ще се решава. Засега ни липсва връзката — бригада—личност.

Ето защо за мен социалната активност е необходимо да се разглежда конкретноисторически, като в същото време трябва да се отчита ръководната роля на Партията.

П. Русев: — Нашият разговор в редакцията завърши, но разговорът за отговорността на партийните комитети и организации за непрекъснатото повишаване на социалната активност продължава.

Digitized by Google

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА СТРАТЕГИЯ И ПОЛИТИКА НА БКП

Пленумът на Централния комитет, състоял се на 20 и 21 юли т. г., задълбочено обсъди и утвърди разработените от Политбюро по инициативата и под непосредственото ръководство на първия секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет другаря Тодор Живков постановки за ускорено развитие на някои стратегически направления на научно-техническия прогрес у нас. По своята същност това са постановки за по-нататъшното реализиране на партийната научно-техническа политика, върху основата на априлските традиции на ЦК на БКП за конкретно и непосредствено практическо осъществяване на възприетата вече линия за органическото свързване на предимствата на социализма с високите постижения на научно-техническата революция.

Както бе подчертано в доклада пред този много важен пленум от члена на Политбюро и секретар на ЦК на БКП др. Огнян Дойнов, поставянето в центъра на вниманието на цялата Партия възловия проблем за ускорено развитие и широко внедряване на постиженията на електронизацията, роботиката, химизацията и биологията не е проява на „научно-техническа екстравагантност, а е обективна, насъщна необходимост". Така че изборът на тези стратегически направления се обуславя, от една страна, от цялостния ход на съвременната научно-техническа революция и от друга, от неотложните задачи на цялостното социално-икономическо развитие на нашата страна.

С пълно основание пленумът на ЦК на БКП подчерта задачата за енергично действие, за мащабно и делово внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в практиката като магистрален път, за да се постигне реален напредък в борбата за висока ефективност и високо качество навсякъде и във всичко. Още повече, че днес не може и да се мисли за разгръщането на научно-техническата революция въобще, тъй като не с отделни успехи, не с половинчати решения може да измерваме своята дейност, а бързо и настойчиво, в ширина и в дълбочина да се тласка смело напред научно-техническият прогрес и особено неговите стратегически направления. Отмина вече времето на изчакванията или на самодоволството и шума от частичните резултати! Сега дойде ред за напрегната и компетентна творческа работа, защото достигнатият етап в нашето цялостно развитие, изискванията на бъдещето налагат да се концентрират усилията върху главните сфери на дейност, да се изведат на преден план онези направления и тенденции на научно-техническата революция, които са (образно казано) върхови и имат същевременно решаващо значение, за да се постигнат конкретните цели в конкретните условия на социалистическото ни Отечество, да се прилагат успешно новите критерии, които постави Националната партийна конференция. Ускореното развитие на електрониката, роботиката, лазерната техника, химията и биологията, както и на онези направления в науката и техниката, които определят равнището на научно-техническия прогрес и широкото приложение на техните постижения в икономиката, в социалното управление и бита, ще дадат дълбоко отражение върху процеса на усъвършенствуване на качеството на труда, върху материалния и духовния живот на нашето общество, върху многостранното раззитие на социалистическата личност. Тази линия ще допринесе да се издига техническото, технологическото и организационното равнище на производството и управлението; да се осъществи комплексна автоматизация на основните и спомагателните процеси; да се изгради по-съвършен модел на народностопанския комплекс; да се

Digitized by Google

задълбочи и разшири приложението на мултипликационния подход в мащабите на цялата обществена система; да се увеличат възможностите за участието на нашата страна в международната социалистическа интеграция и в международното разделение на труда; да се развиват и задоволяват на качествено ново равнище материалните и духовните потребности на народа.

Този подход на проблемност и конкретност при определянето и ускоряване развитието на стратегическите направления на научно-техническия прогрес пленумът на ЦК счете като важно звено в партийното ръководство на икономиката.

• • •

Последователното осъществяване на стратегическата задача за високо качество и ефективност изисква да се постигне качествен прелом в организацията на научното обслужване на икономиката и обществената практика, да се направи нова решителна крачка по пътя на органическото свързване на постиженията на съвременната научно-техническа революция с преимуществата на социалистическия обществен строй.

Главното сега е да се осигури комплексно решаване на проблемите на техниката, технологията и организацията на труда както в сферата на материалното производство, така и в сферата на управлението. Необходими са такива научно-обосновани решения на този комплекс, които да водят не до локален ефект, а до висока народностопанска ефективност и качество в съответствие с изискванията на мултипликационния подход.

В сферата на материалното производство това означава, че повече не може да се върви само към внедряването на отделни нови технологии и изделия, към прилагането на научно-техническите постижения „на парче". Задачата, която си поставяме сега, е да постигнем оптимално съответствие, хармонично взаимодействие между създадените от науката и техническия прогрес нови средства на труда и социалистическите форми на организация на труда, да разработваме и внедряваме научно-техническите постижения взаимообвързано и в условията на високоефективната организация на труда.

В сферата на управлението това означава да се постигне по-висока организираност и ефективност на управленческия труд, като се използват максимално възможностите на съвременната техника и технология. От тези позиции следва да се определят и задачите на научното обслужване при усъвършенстване на управлението и преди всичко на неговата основна функция — планирането.

Комплексното решаване на проблемите на техниката, технологията и организацията на труда следва да залегне в основата на нашата инвестиционна политика, в дейността ни по обновяване на продукцията, в самото научно обслужване.

Комплексното научно осигуряване на обществеността развитие посредством органическо обвързване на техниката, технологията и организацията — това сега е едно от главните направления, към което трябва да се насочат усилията на нашия научен фронт.

За изпълнението на тази задача е необходимо да се осъществи по-нататъшно усъвършенстване на формите и средствата за връзка на науката с производството.

Ние създадохме и създаваме крупни производствени обединения и комбинати, осигуряваме висока степен на концентрация и специализация на производството в мащабите на цялата страна, а едновременно с това изоставаме с решаването на проблемите за тяхното непосредствено инженерно обслужване.

Научното обслужване следва все повече да се превръща и прераства в научно и инженерно обслужване, насочено към комплексно решаване на конкретните проблеми на отраслите, производствата и дейностите.

Това изисква да се изгради стройна система от организации за научно и инженерно обслужване, да се осигури единен организационен и икономически канал, по който ще се срещат и ще протичат свободно научните идеи и решения и нуждите на производството.

Digitized by Google

Основно ядро на тази система трябва да станат комплексните научноизследователски организации, които все повече и повече следва да се превръщат в научно-технически центрове за научно и инженерно обслужване. В техния състав наред с научните звена трябва да се развиват и укрепват проектно-конструкторските и технологическите подразделения и звената за експериментално производство. Опитно-конструкторските и технологическите бюра на тези институти следва да се превърнат в мостове за внедряване на научните постижения, в конкретен реализатор на научните и творческите разработки.

Решително следва да се отива към укрепване на съществуващите и създаване на нови научни центрове в крупните стопански обединения и комбинати, които да осигуряват комплексно научно и инженерно обслужване на производството.

Но и при най-добрата структура на научното и инженерното обслужване няма да бъде постигнат необходимият ефект, ако не бъдат осигурени предпоставки за активно въвличане на научните и инженерните колективи във формирането и реализирането на плана за научно-техническо развитие.

От решаващо значение е водещите комплекси научни организации от всеки отрасъл да участвуват непосредствено при формирането на неговата стратегия. Те трябва да имат решаващата дума и при разработването на диференцирани научно-обосновани норми и нормативи. На тях трябва да се възлага подготовката на комплексни програми за техническо, технологическо и организационно развитие на отрасъла или на отделните му производствени звена. Посредством своите инженерни звена те следва да участвуват и при подготовката на инженерните проекти на предприятията. По този канал трябва да се реализира планирането на научно-техническото развитие на отрасъла от горе на долу.

По обратния канал, от долу на горе, решаващо значение при формирането на плана трябва да имат инженерните звена в предприятията, които да се превърнат в движеща сила, в мотор при разработването на инженерните проекти. Те са призвани да мобилизират техническата мисъл на кадрите, работещи в предприятието, за постигане преди всичко на максимален ефект от съществуващата техника, технология и организация. Те трябва правилно да оценят и доколко направените от горе предложения са целесъобразни и какво е необходимо, за да се разкрият и използват в най-голяма степен съществуващите резерви.

Изграждането на стройна и ефективна система за научно и инженерно обслужване ще даде възможност днешните комплексни научни решения да се превърнат в утрешния ден на производството.

* * *

Поставянето и всестранното обсъждане на проблемите на техническия прогрес от пленума на ЦК на БКП е още един израз на творческия дух в работата на ръководството на Партията, на нейния първи ръководител другаря Тодор Живков за обогатяване и прилагане на програмната постановка за превръщане на науката в основен фактор за социалистическото развитие на страната. Направленията на научно-техническия прогрес, ускореното развитие на които Партията поставя на преден план, напълно съответствуват както на световните тенденции, така и на актуалните и перспективните потребности на страната и на възможностите за тяхното задоволяване.

Нарасналите възможности на научно-техническия фронт изискват с особена острота да се провежда конкретна работа за преодоляване на противоречието между огромните постижения на съвременната научно-техническа революция и тяхното незадоволително прилагане в социалната практика.

Пример за проблемно и конкретно разкриване на пътищата за преодоляване на това противоречие са постановките на Националната партийна конференция и Заключителното слово на др. Тодор Живков. Това се отнася с особена сила за научния фронт.

Ускоряването на научно-техническия прогрес е несъвместимо със закостенелостта на организационните структури, с недостига на постоянно взаимодействие между нау-

Digitized by Google

ката и практиката. За успешната реализация на крупните фундаментални постижения се налага още по-оперативно маневриране с ресурсите на науката и производството, с техническия експеримент в рамките на цялото стопанство. Това предполага при решаването на крупни и научно-технически програми да се използва целият научно-технически потенциал независимо от ведомственото му подчинение.

Пленумът поставя нови задължения, нови критерии към дейността на всички комунисти, партийни органи и организации, участвуващи в ръководството и непосредственото осъществяване на научно-техническия прогрес, изисква да се издигне на по-високо ниво партийното ръководство.

Особено важно е да се осигурява идеологическо осмисляне на ролята на научно-техническия прогрес, да се дава политическа оценка на борбата за внедряване на новото. Само на тази основа може да се вникне в същността на икономическите и социалните процеси, които предизвиква съвременната научно-техническа революция. Само на тази основа може да се осигури вътрешна убеденост, творчески стремеж и социална активност при внедряването на високи постижения.

Постоянно внимание следва да се отделя на единството на организаторската и идеологическата работа, на еднопосочността на държавното, стопанското и политическото ръководство на всички етапи на процеса „изследване—производство". На тази основа се създават условия да се изяви най-пълно големият мултипликационен заряд на науката, да се отчитат многобройните аспекти на научно-техническите постижения. Върху тази основа може непосредствено да се свърже ускоряването на техническия прогрес с проблемите на социалното развитие на колективите в отделни предприятия и териториални единици.

Както всяка голяма задача, ускореното развитие на научно-техническия прогрес изисква последователно и ясно определяне на отговорностите, осигуряване на необходимите условия, системен партиен контрол и проверка на резултатите. И тук в най-пълна сила трябва да се изяви авангардната роля на комунистите, които да възглавят разяснителната работа, да осигурят масово участие на учени и специалисти, на трудовите колективи в борбата за реализация на линията на електронизация и химизация, за широко внедряване постиженията на роботиката, биологията и т. н.

Авторитетът и боеспособността на партийните организации в научните и внедрителските звена в голяма степен се определя от стила на партийните бюра и секретарите, от техния пример, инициативност и отговорност, от умението им да организират и ръководят. Повече от всякога тук са недопустими: некомпетентност и повърхностно отношение, грубо администриране, незачитане мнението на специалистите.

Новите задачи налагат коренно да се подобрява дейността на комунистите, на партийните органи и организации в Държавния комитет за наука и технически прогрес, в министерствата и ведомствата, в БАН и ВУЗ, в стопанските комбинати.

Главното сега е да се постига качествен прелом в осъществяването на научното обслужване на икономиката и обществената практика посредством комплексното решаване на проблемите на техниката, технологията и организацията на труда.

В сферата на материалното производство са необходими такива решения, които водят до усъвършенствуване структурата на народното стопанство, до издигане технико-икономическото равнище на неговите отрасли, до реализирането на висок мултипликационен ефект.

Първостепенна задача на партийните органи и организации сега е да се оказва близка помощ за преустройството на научния фронт в съответствие с потребностите на ешелоните на материалното производство; за концентриране на неговите усилия към стратегическите направления на научно-техническия прогрес; за осигуряване на ефективно научно обслужване на основните стопански единици — комбинатите.

Необходимо е да се преодолее утвърдилото се на места разбиране, че концентрацията и специализацията на производството на базата на мултипликационния подход означава за научните звена главно изменение на подчинеността, без да се засяга тяхната насоченост и тематика. Наукоемкостта на стратегическите направления изисква преди всичко цялостно използване на наличния потенциал на страната в тази област: в БАН, ВУЗ и отраслите и след това осигуряване на допълнителни

Digitized by Google

ресурси. Учредителните партийни комитети, бюрата и първичните партийни организации, комунистите от научно-техническия фронт са призвани сега да проведат така необходимата разяснителна и организаторска работа, че задачите по стратегическите направления да се разглеждат не като допълнително натоварване, а като приоритетно и най-отговорно задължение на учените, специалистите, на целите колективи.

Особено отговорно и в същото време най-неотложно е да се осигурява високо равнище на изследователското, проектно-конструкторското и инженерното обслужване на производството в условията на разширяване правата на стопанските организации.

Това изисква да се укрепва инженерното обслужване в самите производствени единици, а в стопанските организации да се формират комплексни инженерни организации, в които наред с изследователската дейност да се развиват и проектно-конструкторски и технологически подразделения; да се организира експериментално и единично производство. Само такива организации ще са в състояние да гарантират техническото, технологическото и организационното развитие на комбинатите, на техните производствени поделения. Отговорност на партийните организации е във всеки комбинат, във всяко стопанско звено да се конкретизират партийните постановки за ускорено развитие на техническия прогрес.

Важността на задачите, които се поставят сега, определя и необходимостта от по-ясна регионалиа конкретизация на научно-техническата политика на Партията, конкретизация, тясно свързана с териториалния аспект на мултипликационния подход.

В работата на териториалните партийни органи е налице стремежът за мащабно решаване проблемите на науката и техническия прогрес. Заслужава подкрепа и разпространение опитът на редица окръжни партийни организации за конкретизация на партийната политика на своята територия и за съставянето на тази база на програми за повишаване техническото равнище на производството. През последните години се проведоха, а сега се подготвят пленуми на голям брой от градските и окръжните комитети по някои от задачите за ускорено развитие на стратегическите направления на научно-техническия прогрес, по проблемите на научното обслужване на икономиката. Целесъобразно е на тях да се покани широк кръг от дейци в градските и окръжните партийни организации и особено на предстоящите пленуми в София-град, Русе, Варна и др.

Особен интерес представлява структурата на звената и организацията на дейността за партийно ръководство на научния фронт и почти всички окръзи. Сега съществува голямо разнообразие от форми: към окръжните комитети са изградени на обществени начала съвети, комисии и други органи по проблемите на науката и техническия прогрес; използват се окръжните съвети на Научно-техническите съюзи, но няма териториални органи за държавно ръководство на тази дейност.

Ключово звено в борбата за ускорен научно-технически прогрес е партийната работа с кадрите. Изпълнението на задачите на настоящия пленум изисква съществени качествени изменения в кадровия състав на научния фронт. Повишават се изискванията не само към квалификацията на кадрите, но и към тяхното политическо и идеологическо израстване. Партийните организации следва да засилят контрола и помощта при подбора и атестацията на кадрите, да проявяват повече внимание към младите научни работници. Сериозни грижи са нужни, за да се преодолее неравномерното разпределение на кадрите в изследователската, развойната и внедрителската дейност. На практика досега се получаваше отслабване на фронта на внедряването — процеса, в който според думите на Маркс науката непосредствено се проявява като производителна сила. Ето защо са необходими условия за комплексна обществена, материална и научна оценка на кадрите в зависимост от резултатите на техния труд, а не от заеманата длъжност. Става дума за осигуряване на възможности за творческо израстване на всеки специалист, за създаване на необходимата перспективност на всяка професия, на всяко работно място — за конкретна реализация на постановката за хоризонтално израстване на кадрите.

Дълбоко се отразиха в подхода към проблемите, които бяха разисквани на пленума, идеите и изводите в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Комсомола. Тези идеи имат непосредствена връзка с ускоряването на научно-техническия

Digitized by Google

прогрес, с подготовката на млади кадри.

Партийните организации и Държавният комитет за наука и технически прогрес, БАН и неговите единни центрове, внедрителските организации и ВУЗ следва да отделят особено внимание за нарастване на социалната активност на научните кадри, за утвърждаване на високата значимост и обществена отговорност на научния работник, за правилното възпитание на специалистите и учените. Работата с кадрите трябва да се насочва към подобряване на организацията на труда в самия научен фронт, към борбата с различните наукообразни форми на времеядство, към утвърждаване на творчески климат в научните и инженерните организации. Новите задачи в областта на науката и техническия прогрес изискват да се търсят и прилагат нови форми и методи на работа, непрекъснато да се поддържа инициативата на работниците, специалистите и учените, всестранно да се развива тяхното творческо дръзновение. Значително следва да се повиши авторитетът на изобретателя, конструктора, технолога.

И занапред партийните органи и организации са призвани да се борят безкомпромисно със самозадоволството и безплодието, с егоизма и безразличието в научния фронт. Заедно с това следва да се укрепва авторитетът на българската наука. За завоеванията на нашата наука е редно да се говори с уважение, да се популяризират върховите постижения на учените и специалистите. По-широко и редовно е необходимо да се провеждат публични конкурси, технически дискусии за определяне значимостта на отделни рационализации, технически решения и комплексни научни програми. Заедно с това може да се използват такива форми като например утвърждаването на специални награди за изобретение на месеца, за национални разработки на годината и т. н.

Правилно ще бъде конкретните научно-технически проблеми да се обсъждат почесто на партийни събрания, на заседания на партийните комитети. И тук е показателен примерът на Политбюро, намиращ израз в практиката, ежегодно да се запознава подробно този висш партиен орган с десетки научни разработки и програми; примерът на др. Тодор Живков, който оказва помощ на отделни наши изобретатели и учени.

Главното е сега с деловитост и компетентност да провеждаме партийна работа за ускорено развитие на техническия прогрес, да се ръководим от Ленниовата постановка за концентрация на силите, за непримиримост към изпълнението на поставените цели до тяхното успешно реализиране.

Решителното издигане на равнището на съзнателността и дисциплината, на личната и обществената отговорност на дейците от научния фронт е могъщ фактор в борбата за усъвършенствуване на организацията на труда. Сега в научните звена повелята за партийните органи и организации е да се утвърждава такава атмосфера на колективизъм и творчески кипеж, на здрава, принципна състезателност и реални дела, водещи до наистина високи крайни резултати.

Социалистическото съревнование сега се обогатява с много идеи и високи цели за творчество, за социално значим трудов принос. Професионалните организации, Комсомолът и Научно-техническите съюзи имат отговорната роля: да разгръщат понататък инициативата и творческия заряд на специалистите и работниците; да насърчават търсещата мисъл и съзидателния характер на дейността на рационализаторите и изобретателите; необходимо е широко да бъде изучаван и бързо да бъде прилаган богатият съветски опит.

• • •

Задачите, поставени в Докладната записка на др. Тодор Живков за усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда, налагат да се извърши качествен прелом в организацията и управлението на научно-техническото развитие на страната, като се обхванат в единство проблемите на науката, техниката, технологията, организацията на труда, унификацията и стандартизацията, качеството на продукцията и нейното непрекъснато обновяване.

Тук става дума за едно комплексно разглеждане и решаване на проблеми, които имат непосредствено отношение към изпълнението на стратегическата задача за ви-

Digitized by Google

ство и ефективност. Всяко по-нататъшно подценяване на комплексния характер на научно-техническото развитие на страната, на органическата връзка между всеобщите закономерности на това развитие несъмнено ще продължи да поражда трудности и слабости, които ще спъват бързото решаване на поставените от Партията задачи.

Кое налага така остро и неотложно да се постави въпросът за комплексно разглеждане и управление на тези органически свързани елементи на нашето научно-техническо развитие?

Главното е да се осигурят реални условия за максимално използване на постиженията на научно-техническата революция.

Досегашната ориентация към бързо внедряване на нашите и чуждестранните научно-технически постижения беше правилна. Правилно бяха обвързани научно-техническата и инвестиционната политика. Но поради няколко причини не получихме оптималния резултат.

— Обикновено ставаше дума за отделни постижения в областта на техниката и технологията, които се внедряваха при съществуващата или с малки изменения организация на труда и върху които не се налагаше безкомпромисното изискване за стандартизация и унификация. Това не водеше до бързо обновяване на продукцията и решително повишаване на нейната потребителна стойност.

— Проблемите на управлението на различните равнища се решаваха откъснато. Прогнозираше се и се планираше от позициите на локалния ефект, а не от позициите на народностопанската ефективност.

Тези и други обстоятелства наложиха и предполагат да се осигури по-нататъшно усъвършенствуване на методите и средствата за формиране и реализиране на единна научно-техническа политика.

С осъществяването на единната научно-техническа политика при съвременните условия да се осигурява:

— създаване и внедряване на нови или принципно нови оръдия на труда, материали и технологични процеси, превъзхождащи по своите технико-икономически показатели най-добрите национални или световни постижения;

— бързо повишаване на техническото, технологическото и организационното равнище на производството по пътя на неговата модернизация, реконструкция или ново строителство;

— намаляване на материалоемкостта, трудоемкостта и енергоемкостта на производството посредством усъвършенствуване на неговата отраслова структура, повишаване степента на механизация и автоматизация, широко внедряване на стандартизацията, унификацията и др.;

— оптимално обновяване на продукцията при непрекъснатото повишаване на нейното качество.

Главно средство за провеждане на единната научно-техническа политика на страната следва да бъде системата на планиране.

Планът за научно-техническо развитие на страната трябва да представлява детерминирана съвкупност от планове на различни равнища, които се различават по време на действие, по съдържание и по степен на детайлизация.

По равнища на управление планът следва да се разделя на държавен, ведомствен, на организациите за внедряване и на предприятията.

Едновременно и обвързано с плана за научно-техническо развитие следва да се разработва и утвърждава и планът за усъвършенствуването на управлението на народното стопанство и преди всичко конкретен план за усъвършенствуване на формите и методите за управление на производството.

По равнища на управление и по време на действие плановете за научно-техническо развитие и за усъвършенствуване на управлението са еднотипни и задачата е да се осигури пълно обвързване на техните показатели.

В процеса на разработването и провеждането на единната научно-техническа политика се реализират следните основни функции:

а) Разработващи:

— нормативи за технико-икономическо равнище на производството и изработваната продукция (представляват система от нормативи за техническо, технологи-

Digitized by Google

ческо, организационно равнище, за разход на материали, труд и енергия при изработването на единица продукция);

— програма за обновяване на съществуващата продукция и за производство на нови видове продукция (темпове и номенклатура);

— програми за разработване и внедряване на новата техника, технология и организация на труда в производството и управлението;

— програми за стандартизация и унификация на основната продукция (обхват и номенклатура);

— програма за международно научно-техническо сътрудничество.

б) Контролно-координиращи:

— експертна оценка на реализираните планови задания по всички показатели;

— контрол за изпълнението на плана по по-долните равнища;

— организация и управление на държавния план;

— оценка и контрол на качеството на изработваната продукция.

Особено важно е да се осигури органическа връзка между съществуващите звена за разработване на нормативи за технико-икономическо равнище на производството и изработваната продукция и на програмите за производство и внедряване на нова техника, технология и организация на труда.

* * *

Задачите, които постави пленумът на ЦК на БКП, са напълно реални и отговарят на възможностите и жизнените интереси на обществото. Партийната повеля е да се намери най-ефективната формула за използването на наличната материално-техническа база, чиито основни фондове вече надминават 60 млрд. лева. Партийните, държавните и стопанските органи са призвани с най-голяма полза за страната да насочват умело труда на повече от 230 хиляди специалисти с висша квалификация и опит.

Едно са обаче обективните условия, друго и особено отговорно дело е те да се използват максимално добре. И затова решенията на пленума на ЦК на БКП сега настоятелно изискват от всеки комунист, от всички трудещи се образцова организация, решително преустройство в подхода и стила на работа, много знания и непресекваща енергия, напрежение и воля.

Много важен момент в решенията на пленума е тяхното всеобхватно значение, стратегическият им замисъл. Те не се отнасят само до отраслите и научните колективи, които работят в областта на електрониката, лазерната техника, химията и биологията, а до всички сфери на науката, производството и подготовката на кадри. Тези задачи са и отправна точка в подготвителната дейност на инженерните проекти и насрещните планове за 1979 година, за перспективната дейност на всяко звено в народното стопанство. Пленумът внесе пълна яснота: с какво да се заеме всеки отрасъл; кои са най-важните области, където да се съсредоточат силите и ресурсите; как да се използват най-ефективно научните постижения и световният опит.

Сега е необходимо преди всичко да се вникне дълбоко в същността на решенията на пленума, да се осмисли неговият подход към тези важни проблеми и компетентно и делово, с участието на научните кадри и специалистите, привличайки целите колективи, да се пристъпи незабавно към практическата подготовка на инженерните проекти.

Гордост и чест за работническата класа и селскостопанските труженици, за учените и специалистите сега и занапред е да станат творци и постигат успехи в развитието на електрониката, роботиката, лазерната техника, химията и биологията. Мащабните задачи на Партията винаги са предизвиквали прилив на нови сили и голяма енергия, порив и волеви действия. Така е и сега, когато се очертава голямата перспектива и се издига високо отговорността за ускореното развитие на стратегическите направления в научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

МЕТОДЪТ НА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

ГЕОРГИ ГЪРКОВ

Критиката и самокритиката в Комунистическата партия са сложно и многостранно явление, присъщо на всички страни от дейността на партийните органи и организации във всички сфери на икономическия, политическия и идеологическия живот на обществото. Те могат да се разглеждат в различни аспекти: като закономерност в развитието на Партията и обществото, като принцип на дейност и ръководство, като подход при решаването на задачите, като норма на вътрешнопартиен живот, като форма на демокрацията, като средство, оръжие за познание и изменение на действителността, като движеща сила и т. н.

На съвременния етап не е достатъчно да се изтъкват и познават само същността и значението на критиката и самокритиката като закономерност, принцип или норма. Сега повече от всякога е необходимо тази обективна закономерност да се използва от субективния фактор съзнателно, т. е. да се овладее и прилага като метод. Към това именно ни призовават Единадесетият конгрес, Юлският пленум на ЦК на БКП от 1976 г. и последвалите след това решения на Политбюро на ЦК на БКП[1] и Държавния съвет на НРБ[2] по въпросите на критиката и самокритиката.

Настоящата статия е опит да се споделят някои идеи по проблемите на критиката и самокритиката като метод за усъвършенствуване дейността на партийните органи и организации. В тяхната дейност критиката и самокритиката не е някакво субективно пожелание, което може да се приеме или отхвърли. Разгръщането на критиката и самокритиката в Комунистическата партия е

ОБЕКТИВНО ОБУСЛОВЕНО, ЗАКОНОМЕРНО ЯВЛЕНИЕ

Анализът на социалните и гносеологическите корени на критиката и самокритиката показва, че те са следствие от диалектическия харак-

[1] „За по-нататъшното подобряване на критиката в средствата за масова информация", в. „Работническо дело", 4 август 1976 г. и „За усъвършенствуване на работата с писмата на гражданите до органите на социално управление", в. „Работническо дело", 15 декември 1977 г.

[2] Указ за работата с критичните публикации, „Държавен вестник", брой 56 от 19 юли 1977 г.

Digitized by Google

тер на развитието на Комунистическата партия. Партията се развива по законите на материалистическата диалектика, която разглежда обществените форми в движение, „не се прекланя пред нищо и по самата си същност е критична и революционна“[1]. „И това последно качество — пише В. И. Ленин — е наистина присъщо на марксизма всецяло и безусловно“[2].

Източник и закон на развитието са единството и борбата на противоположностите. Този универсален закон на диалектиката характеризира и развитието на Партията. Борбата на противоположностите е непрекъснат процес, който се извършва във всички сфери на партийния живот. Той се проявява преди всичко като борба между новото и старото, между развиващото се и загиващото, между прогресивното и консервативното. Диалектическото отрицание е задължителен елемент на тази борба. Отрицанието започва и в определена степен се осъществява чрез критика и самокритика на съществуващото положение в партийната дейност.

Критиката и самокритиката имат място там и тогава, където и когато възникват грешки, недостатъци, слабости и на тази основа реални противоречия. В процеса на партийното развитие критиката и самокритиката се проявяват като метод за познание и преодоляване на противоречията. От друга страна, критиката и самокритиката са свързани с активната роля на общественото съзнание, с изработването на определено отношение към грешките, недостатъците, слабостите и възникващите на тази основа противоречия.

Критиката и самокритиката в Партията са осъзната и целенасочена дейност на комунистите, партийните органи и организации за преодоляване на възникващите противоречия, за отрицание на всичко, което пречи на развитието на Партията и за утвърждаване на новото от гледна точка на целите и в интерес на работническата класа. Но преди да се прояви в поведението на комунистите, критиката и самокритиката минава през тяхното съзнание. Следователно критиката и самокритиката е такова обективно явление, което се проявява в съзнателната дейност на комунистите. В този смисъл ние казваме, че критиката и самокритиката са субективно-обективно явление. Благодарение на тази си същност се проявяват като

МЕТОД ЗА ПОЗНАНИЕ И ИЗМЕНЕНИЕ

в живота и дейността на партийните органи и организации.

По определението на понятието метод съществуват различни мнения, но болшинството от авторите определят метода като съвкупност от действия и способи за познание и изменение на действителността. Всеки метод е по същество използване на обективните закономерности в познанието и практиката на човека[3], или по думите на Т. Павлов това е „обективна закономерност, използвана съзнателно и планомерно, като оръдие за обяснение и изменение на света“[4]. Като имаме предвид тези определения, можем да определим метода на критиката като съвкупност от действия и способи, които, въздействувайки върху съзнанието, волята и чувствата на комунистите, формират у тях активно критично и самокритично отношение към действителността и стимулират тяхната практическа дейност, насочена към отрицание на всичко, което пречи на партийното развитие и утвърждаване на новото и прогресив-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 23, с. 25.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 1, с. 344.
[3] П. В. Копнин, Гносеологически и логически основи науки, М., 1974, с. 27.
[4] Т. Павлов, Избр. фил. произведения, т. 3, с. 498.

Digitized by Google

ното от гледна точка на целите на Комунистическата партия и в интерес на работническата класа.

Централният комитет на БКП придава особено значение за правилното използване на този метод във всекидневната дейност на партийните органи и организации. Напълно понятно е, че на нашата партия е присъща революционно-преобразуващата страна на критиката и самокритиката. Българската комунистическа партия винаги е изисквала критиката и самокритиката да имат позитивен, съзидателен и конструктивен характер. „Нам е нужна не каква да е критика, не критика самоцелна или кавгаджийска, която само вдига шумотевица. Ние се нуждаем от честна, правдива и градивна критика, критика от партийни позиции, която се основава на достоверни факти, утвърждава положителното, съдействува на борбата на новото със старото, разчиства пътя на обществения прогрес.“[1]

Методът на критиката и самокритиката, прилаган от Партията, има ярко изразен позитивен характер. Той е призван не само да разкрива и отрича старото, отживялото, но най-вече да укрепва и утвърждава новото, прогресивното. Именно в това В. И. Ленин виждаше принципиалната разлика между научната, диалектическата и ненаучната критика, която се занимава само с „разобличаване“ и не предлага нищо освен черни цветове. „Отрицателният лозунг, който не е свързан с определено положително решение, не „заостря“, а притъпява съзнанието, защото такъв лозунг е вятър работа, празен крясък, безсъдържателна декламация.“[2]

Методът на критиката и самокритиката изпълнява позитивната си роля само ако отговаря на няколко основни условия.

Опитът на партийните органи и организации показва колко важна е високата принципиалност при анализа и оценката на възникващите проблеми. Принципиална е тази критика и самокритика, която се основава на марксистко-ленинското учение, Програмата и Устава на Партията. Тя няма нищо общо с „критикарството“ по всичко и за всичко. Демократическият характер на нашето общество предполага не „критика заради самата критика“, а критика, насочена към определени положителни решения. Марксизмът-ленинизмът придава огромно значение на критиката и самокритиката при подготовката на решенията. Без свободни обсъждания, спорове и критика „е невъзможно общо решение, а следователно невъзможно е и единодействие“[3]. „След решението на компетентните органи всички ние, членове на Партията, действуваме като един човек.“[4]

Методът на критиката и самокритиката предполага обективност и прецизност на оценките и изводите. При неговото използване не бива да се допускат неверни или неточни данни, прояви на субективизъм и едностранчивост. Критиката трябва да се основава на реални факти, на добро познаване и критичен анализ на това, което се критикува. Това означава нещата да се виждат и оценяват такива, каквито са в действителност, а не такива, каквито искаме да бъдат. Критикуващият непременно да притежава умението да се отърси от субективно-личното, както и способността да отхвърля всякаква предубеденост в анализа и оценките, мненията и съжденията, отнасящи се към обекта на критиката.

Методът на критиката и самокритиката изисква убедителна аргументация и дълбока доказателственост. Неаргументираните разсъждения и предложения нямат нищо общо с принципиалната и обективна-

---

[1] В. „Работническо дело“, 6 март 1978 г.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 23, с. 68.
[3] Пак там, т. 19, с. 343.
[4] Пак там, т. 11, с. 20.

Digitized by Google

та критика. Аргументирана е правдивата критика, критиката, която съответствува на истината. Аргументираната критика изисква не само да се откриват и посочват слабостите, грешките и недостатъците, но и да се разкриват и анализират причините, които ги пораждат. Само такава критика дава възможност да се вникне в същността на недостатъците и слабостите, да се открие път за тяхното преодоляване.

Критиката и самокритиката са насочени към живи хора и понякога влизат в противоречие с представите за авторитет, достойнство и уважение. Затова съществено условие за тяхната ефективност е доброжелателността. Те не са средство за унижение и унищожение, а метод за отстраняване на недостатъците и грешките, проникнат с уважение към човека и желание да му се помогне. Само доброжелателната критика може да подбуди партийно отношение към слабостите и недостатъците. Разбира се, доброжелателността трябва да се съчетава с принципност и обективност.

Методът на критиката и самокритиката е ефективен тогава, когато е навременен. Той допринася максимална полза само ако се прилага системно, а не епизодично — от време на време.

Използването на метода на критиката в много голяма степен предполага познаване на

СТРУКТУРАТА НА КРИТИЧЕСКИЯ ПРОЦЕС

В него можем да разграничим следните фази: критическо указание, позитивно предложение, оценка на ефективността на позитивното предложение и потвърждаващ опит. Позитивният характер на партийната критика и самокритика предполага пълен критически процес, който може да се интерпретира като система, действуваща по принципа на обратната връзка.

Разглеждането на критиката като последователност от определени фази дава възможност на партийните органи и организации да уточнят системата от действия и способи на метода на критиката и самокритиката, да се определи тяхната последователност, да се научат и овладеят механизмите на управлението им. Освен това този подход дава възможност на партийните органи и организации ясно да разграничат следните видове критика и самокритика: констатираща, конструктивна, конструктивно-аналитична и критика, потвърдена в практиката. Констатираща критика има тогава, когато е налице само първата фаза на критическия процес. Конструктивната критика предполага наличието на първата и втората фаза, а критиката, потвърдена в практиката, съдържа в себе си и четирите фази. Съвсем естествено е да се направи изводът, че партийните органи трябва да се стремят към реализирането на пълния критически процес. Критичните указания да се довеждат до същността на отрицателните явления и да се преминава към конструктивни предложения, а от тях към оценка на ефективността и към практическа реализация. Трябва определено да се посочи, че социалната ценност на критиката и самокритиката нараства, когато се реализира пълният цикъл на критическия процес.

Ефективното използване на метода на критиката и самокритиката предполага достатъчно добро познаване на техните основни функции.

В най-общ вид функциите на критиката и самокритиката могат да се подразделят на евристично-регулиращи, регулативно-възпитателни и регулативно-стимулиращи. Трябва да се подчертае, че отделянето на тези функции е твърде условно. В реалното проявление на критиката и самокритиката всички те се допълват взаимно, проникват една в друга и взаимно се обуславят.

Когато критиката и самокритиката изпълняват ролята на метод за

Digitized by Google

откриване и преодоляване на грешките, слабостите, недостатъците и противоречията в дейността на партийните органи и организации, се проявяват евристично-регулиращите им функции. Критиката и самокритиката не са само източник на информация. След откриване на противоречието най-важни са мероприятията за неговото отстраняване. А някои форми на критиката не само че показват пътищата и средствата за преодоляване на разкритото противоречие, но и практически частично го разрешават.

Регулативно-възпитателните функции на критиката и самокритиката се проявяват, когато те изпълняват ролята на метод за възпитание на кадрите и всички комунисти. Възпитателното въздействие ще бъде толкова по-ефективно, колкото по-пълно се изучат и овладеят педагогическите механизми на този метод. Критиката и самокритиката спомагат за развитието на такива качества като преданост към делото на Партията, висока идейна убеденост, съзнателност и отговорност, непримиримост към отрицателните явления и техните носители, дисциплинираност, деловитост, компетентност, творчески подход към задълженията, критичност, самокритичност и др. Те са незаменим метод за възпитание на основата на собствените и чуждите грешки и недостатъци. Една от най-характерните особености на този метод е, че в процеса на критиката и самокритиката се възпитават и критикуваният, и критикуващият, и целият колектив.

Когато критиката и самокритиката изпълняват ролята на метод за повишаване творческата активност на комунистите, се проявяват регулативно-стимулиращите им функции. Те са такъв универсален метод, с помощта на който може не само да се отстраняват отрицателните явления и да се възпитава; но и да се стимулира активността на комунистите, въздействувайки върху системата от нравствени убеждения, мотиви, интереси и чувства, стимулирайки тяхното поведение.

Реализацията на функциите на критиката и самокритиката предполага и усъвършенствуване управлението на критическия процес в дейността на партийните органи и организации, което от своя страна е невъзможно, без да се познава същността, мястото и ролята на

ОБЕКТА И СУБЕКТА НА МЕТОДА

Обект на партийната критика и самокритика са недостатъците, грешките, слабостите на комунистите, партийните органи и организации и възникващите на тяхна основа противоречия във вътрешнопартийния живот и ръководната дейност на Партията, а също така и в партийния опит. Както правилно посочват някои съветски учени, обект на критика и самокритика „трябва да бъдат не само грешките, които впрочем може и да не съществуват, а целият опит изобщо, защото възгледите, изводите, убежденията, достатъчни в един случай (за осмисляне на дадена реалност), могат да се окажат недостатъчни в друг (за осмисляне на нова реалност)“[1].

Тук ние не си поставяме за цел да посочим и анализираме всички противоречия, които са обект на партийната критика и самокритика. Ще посочим само някои от тях, които могат да възникнат в дейността на партийните органи и организации на съвременния етап.

Класовите различия в обществото, неоднородният характер на социалната база на Партията, различията между комунистите по образование, съзнателност и партиен опит могат да пораждат и пораждат спорове и борба между новото и старото, между прогресивното и кон-

[1] Социалистическият начин на живот. С., 1977 г., с. 33.

Digitized by Google

сервативното, между различни мнения и позиции. В Партията „винаги ще има спорове и борба, само че те трябва да бъдат водени в партийни рамки "[1]. В Партията може да възникне противоречие между правилния политически курс и остарелите партийно-организационни форми. Понякога в процеса на изменение на условията на работа отделни организационни форми се превръщат в пречка на развитието.

Обект на критика и самокритика на съвременния етап е противоречието между количествения ръст и качествения състав на Партията. В резултат на недостатъчна работа над себе си, на консерватизъм и откъсване от живота някои комунисти изостават от партийните изисквания и влизат в противоречие с уставните норми.

В Партията могат да възникнат противоречия между нови по-високи изисквания и остарели тенденции на работа, между различни методи и стил на дейност, между различни подходи при решаването на задачите.

Субектът на партийната критика и самокритика е индивидуален и колективен. Отделните комунисти са индивидуалният, а системата от партийни органи и организации са колективният субект. От тяхното различно място, роля и задачи в структурата на Партията произтичат и някои особености при реализиране на метода. Субектът на критиката и самокритиката в Партията има триединна цел. Преди всичко да открива и преодолява възникващите отрицателни явления в партийната дейност, да предупреждава за тях още в зародиша им, заедно с това да дава достойна оценка на успехите.

От състоянието на субекта на критиката в голяма степен зависи развитието и ефективността на критиката и самокритиката в партийните органи и организации. Много важно е той да открива навреме и точно онези общественозначими проблеми, към които трябва да насочи оръжието на партийната критика. Субектът да подлага съществуващите недостатъци на всестранен анализ. Критиката и самокритиката да бъде организирана така, че да се подлагат на оценка всички страни от дейността на критикуваните, а не само недостатъците и пропуските. В никакъв случай не бива да се допуска либерално отношение към недостатъците и към виновниците за тях. Субектът да не допуска неправилно отношение към справедливата критика, да реагира навреме и остро срещу опитите тя да се задушава.

РЪКОВОДСТВОТО НА КРИТИКАТА И САМОКРИТИКАТА

Критиката и самокритиката в Комунистическата партия се превръщат в метод за усъвършенстване дейността на партийните органи и организации, когато се извършват организирано и целенасочено. Необходимостта от ръководство на критиката и самокритиката произтича от това, че те са обективно обусловена, но целенасочено организирана и провеждана дейност. „Критиката и самокритиката в Партията и сред трудещите се — пише др. Тодор Живков — не бива да се развиват стихийно, да се оставят само по себе си. Необходимо е тяхното развитие да се организира и направлява."[2]

Ръководството на критиката и самокритиката изисква да се създават необходимите условия за тяхното развитие; да се води последователна и решителна борба срещу всякакви опити за подтискането им; изисква правилно отношение към критичните бележки, сигнали и предложения и грижа за отстраняване на посочените в тях грешки, недостатъци и слабости.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 7, с. 454.
[2] Тодор Живков, Избрани съчинения, т. 2, с. 213.

Digitized by Google

Едно от най-важните условия за развитието на критиката и самокритиката е разгръщането на широка вътрешнопартийна демокрация в живота и дейността на партийните органи и организации. Нужна е „атмосфера на търпимост към критиката и самокритиката, атмосфера, която да дава гаранции, че никой няма да пострада заради критиката, заради това, че е критикувал слабостите и недъзите"[1]. Голяма е ролята на личния пример на партийните ръководители. Отношението на ръководителите към критиката и самокритиката влияе върху всички останали условия за тяхното разгръщане. Много важно условие за развитието на критиката и самокритиката е състоянието на партийния контрол и проверката на изпълнението на взетите решения. Партийните решения съдържат в себе си конкретни указания за отстраняване на недостатъците и пропуските в работата, в тях се обобщават и намират отражение критичните предложения. Развитието на критиката и самокритиката е невъзможно без непрекъснато издигане на идейната закалка, общообразователната и професионалната подготовка на комунистите. Съзнателният и добре подготвен комунист более за делото на Партията. Той е непримирим към недостатъците и гори от желание и готовност час по-скоро да се отстранят тези недостатъци.

Състоянието на критиката и самокритиката в ППО в голяма степен зависи от подготовката и провеждането на партийните събрания. Добрата предварителна подготовка, запознаването на комунистите с въпросите, които ще се обсъждат, със съдържанието на материалите имат определящо значение за тяхната активност.

Разгръщането на критиката и самокритиката в партийните органи и организации е немислимо без **решителна и последователна борба против опитите за подтискането им.** Те могат да се проявят в явни или скрити форми. Дълг на партийните органи е да търсят „строга отговорност, включително и снемане от отговорна работа на ръководители, които преследват за критика или задушават критиката, реагират неправилно на справедливите критични бележки и поставят личното си самолюбие над обществените интереси"[2].

Важна съставна част на дейността по ръководството на критиката и самокритиката **е работата с критичните бележки и предложения на комунистите** и трудещите се. В действен метод критиката и самокритиката се превръщат само тогава, когато критикуващите почувствуват поддръжката на партийните органи, когато видят, че тяхната критика не отива напразно, а води до подобряване на работата, когато критичните предложения се реализират в живота.

Правилното отношение към критичните бележки, предложения и сигнали се свежда до следните основни положения:

— Създаване и функциониране на стройна система за регистриране на всички критични бележки, предложения и сигнали.

— Анализ и обобщение на регистрираните бележки и предложения.

— Оперативна проверка на достоверността на получените критични сигнали.

— Приемане на действени мероприятия и създаване на организация за отстраняване на посочените в критичните бележки грешки, недостатъци и слабости в работата.

— Контрол и проверка на изпълнението на критичните предложения и сигнали.

— Своевременно и обективно информиране на критикуващите за хода на реализацията и резултатите от критиката им. Дори и в слу-

[1] Т. Живков. Избрани съчинения., т. 2, с. 213.
[2] Решение на Политбюро на ЦК на БКП „За по-нататъшно подобряване на критиката в средствата на масова информация", в. „Работническо дело", 4. VIII. 1976 г.

Digitized by Google

чаите, когато повдигнатите проблеми не могат да се разрешат по обективни причини, това трябва внимателно и аргументирано да се разяснява на критикуващите, да се води конкретна възпитателна работа с тях.

Приложението на критиката и самокритиката като метод в дейността на партийните организации е един от пътищата за успешното изпълнение на задачите, поставени от Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. и Националната партийна конференция за по-нататъшно утвърждаване на предимствата на социалистическия начин на живот, за саморазвитие на Партията и повишаване на нейната ръководна роля.

ЗАМЯНАТА – ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

ВАЖНА ЗАДАЧА

В съответствие с решенията на XI конгрес на Партията, на Декемврийкия пленум на ЦК на БКП (1977 г.) и мероприятията на Софийския градски комитет на БКП в Димитровската районна партийна организация започна целенасочена организаторска и политическа работа, свързана със замяната на членските партийни книжки. Това е изключително сложна и отговорна задача, която обхваща най-важните страни от дейността на всяка първична партийна организация, на всеки комунист и на районната партийна организация като цяло.

Мащабът и съдържанието на това крупно партийно дело, вън от което не остава нито един комунист, ни задължава да вложим в него последователна ленинска принципност, висока отговорност за развитието на районната партийна организация и организаторско умение за извличане на максимални резултати от този преглед на бойния партиен строй.

Ръководейки се от тези високи изисквания, районният комитет, партийните комитети и първичните организации с чувство на висока отговорност пристъпиха към подготовката за замяната на членските книжки.

Голямо внимание беше отделено на подготовката на събранията на първичните партийни организации, които трябваше да създадат необходимата принципна обстановка всеки комунист дълбоко да осмисли извънредно отговорната задача, която поставя Партията, съдържанието и целта на това крупно политическо, организационно и вътрешнопартийно мероприятие.

При подготовката и провеждането на събранията ние се стремяхме да не се допусне примитивизъм и формализъм, а да се създаде творческа, делова обстановка на критичност и самокритичност, на висока взискателност и юлска непримиримост за положението в своята партийна организация и цялата районна организация.

Digitized by Google

В районната партийна организация се проведоха 392 събрания на първичните организации. В тях участвуваха около 89 на сто от комунистите.

С какво се отличават проведените партийни събрания по замяната на членските книжки от останалите?

По стремежа на партийните бюра при разработката на докладите и мероприятията да се опират на значително по-широк кръг комунисти, да станат те колективно дело не само на бюрото, но и на цялата партийна организация. В 294 първични организации за подготовката на материалите за събранията са били изградени групи и дадени отделни поръчения на комунисти за извършване на проучвания и проверки по отделни въпроси. Така бяха заангажирани 4980 комунисти. В 294 организации материалите са обсъждани в партийните групи.

В почти всички доклади беше направен критичен анализ на работата на първичните организации в светлината на поставените проблеми в писмото на ЦК на БКП. Особено внимание беше отделено на изпълнението на плановете. Правилно се търсеше мястото и отговорността на партийните бюра, на комунистите и стопанските ръководители.

По същество по-голяма част доклади представляваха точно характеристиката на първичната организация в навечерието на замяната на членските книжки. Това беше и нашата цел — да се направи точен и задълбочен критичен анализ във всяка организация, да видим и оценим на какво равнище сега тя се намира и какво следва още да искаме, за да придобие тя характерните черти на първообраз на трудовия колектив.

Събранията преминаха при голяма политическа активност, изказаха се 5874 комунисти. Изказванията бяха критични и самокритични.

В процеса на подготовката на събранията РК на Партията активно включи членовете на РК и на контролно-ревизионната комисия. Специални грижи бяха положени за тяхната подготовка, проведе се инструктаж и обучение. Подобриха се помощта и контролът по подготовката на събранията. Нашият стремеж беше на всички събрания да има представител на РК. Всяка седмица се провеждаха оперативки на апарата на РК, правеше се преценка за положителните и слабите страни, набелязваха се допълнителни мероприятия. Всеки петдесет дни провеждахме срещи с пълномощниците на РК и с партийните секретари, чиито събрания са проведени или предстои да станат през следващите 15 дни. Там те се отчитаха, правеше се преценка и се даваха допълнителни указания. В бюрото на РК на БКП също се отчитаха партийни комитети и първични организации.

Стремяхме се да не допускаме да се провеждат неподготвени събрания и такива своевременно отлагахме. Нашият стремеж е подготовката и провеждането на замяната да не бъде самоцел, а цялата организаторска и политическа работа да се насочи към решаването на главните задачи, поставени от XI конгерс на Партията и Националната партийна конференция. Девизът на Партията за висока ефективност и качество да се превърне в смисъл и съдържание на дейността на всяка първична организация, на всеки комунист, а замяната — дело на всеки трудов колектив.

Разбира се, подготовката и провеждането на събранията не може навсякъде да премине съвсем гладко, така както на нас ни се искаше. На места в докладите нямаше критики, нямаше анализ, те имаха повече инструктивен характер. В някои изоставащи предприятия не се търсеха вътрешните субективни причини, а те се търсеха извън първичните организации, комунистите и трудовия колектив. Не всички отдели на РК взеха участие в подготовката и провеждането на събра-

Digitized by Google

нията, не се отчиташе, че замяната на партийните членски книжки сега е основна задача на целия комитет, на пленума, бюрото, секретарите, на целия апарат.

Работата по замяната на партийните членски книжки в районната партийна организация е в пълния си разгар. Сега ние фактически навлизаме в сърцевината на работата — индивидуалните разговори. Разбира се, всеки етап на подготовката на замяната има своя специфика. Този етап обаче е най-характерен и най-отговорен.

За индивидуалните разговори районната организация се готви много задълбочено. За това много ни помогна проведената среща с отдел „Организационен" на ГК на БКП. Пристъпихме и към обучението на актива по проблеми, свързани със замяната на партийните членски книжки. На полудните със секретарите с участието на пълномощниците бяха изнесени цикъл от лекции за политическата същност на замяната, за индивидуалните събеседвания, по някои педагогически и психологически проблеми при водене на индивидуалните разговори и др. Организира се задълбочено и всестранно изучаване опита на КПСС по подмяната на партийните документи. В помощ на партийните бюра бяха преведени статии из опита на КПСС. РК обобщи всички материали и ги издаде в специален сборник.

Партийните бюра организираха изучаването на материалите, поместени в сборника, в партийните групи. Особено ценна за нас беше и е издадената брошура от ГК на БКП из опита на Московския градски комитет на КПСС. С политическия апарат на РК и секретарите на ПК се проведе обмяна на опит. Заместник-завеждащият отдел „Организационно-партийна работа" на Краснопресненския РК на КПСС в Москва Людмила Викторовна ни запозна с техния опит по замяната на партийните документи. На този проблем беше посветено и съвещанието, на което обсъждахме тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство". Проведе се преглед на партийните групи, в усилена подготовка е научно-практическа конференция за издигане ролята на партийните групи.

В първичните организации се провежда разнообразна политическа работа. Извърши се преглед на обществената заетост на комунистите. Той показа, че значителна част от тях са без партийни поръчения, а същевременно други имат по няколко поръчения. По инициатива на ПК при ЗК „Малчика", Министерство на народното здраве и др. се отпечатаха художествено оформени специални образци за партийните поръчения, които се връчват на партийни събрания на комунистите.

В партийните групи започна изучаването на Програмата и Устава на Партията, като особено внимание се отделя на чл. 2. На събранията на първичните организации се изнасят беседи и лекции за членството в Партията, за ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот.

В трудовите колективи се организира социалистическо съревнование, начело на което застават комунистите.

В подготовката и провеждането на замяната значително място е отделено на нагледната агитация. Направиха се художествено оформени табла с извадки от Устава на Партията — чл. 2 за задълженията на членовете на БКП — Министерството на народното здраве, НИПРОРУДА и др. Оформят се специални кътове. Нагледна агитация призовава комунистите и трудовите колективи към високи трудови постижения, за предсрочно изпълнение на плана за 1978 г. и VII петилетка.

На подготовката и провеждането на индивидуалните разговори ние гледаме като на изключително отговорен момент. Изискванията

Digitized by Google

на РК на Партията са да се получи двустранна подготовка за тях. От една страна, да се готвят членовете на партийните бюра и от друга, комунистите. Ако не се получи тази двустранна връзка, ако членовете на бюрата не разберат дълбокия й смисъл, според нас очакваните резултати няма да се получат. Ние изискваме от партийните бюра индивидуалните разговори да се превърнат в един другарски принципен разговор, разговор на откровеност, на искреност, да се помогне на комунистите. Да се водят те от партийни принципни позиции.

Личните разговори са много сериозен момент и затова бюрата следва индивидуално да оценяват възможностите на всеки свой член — дали той е в състояние да води разговор или не. Много важен е авторитетът на члена на партийното бюро, който ще води разговора. Тук изключително отговорна е задачата на партийните секретари при тяхното разпределение. Той трябва да познава индивидуалните възможности на всеки член на бюрото и съобразно с това да ги разпределя между комунистите. Считаме, че е неправилно да се възлага тая задача на ония членове на бюра, които по една или друга причина нямат възможност да провеждат индивидуални разговори.

В районната партийна организация бюрата правилно постъпиха при разпределението.

Непосредствено след събранията и извършената политическа работа се направи разпределение на комунистите между членовете на бюрата. Изготвиха се графиците за започване на разговорите. В някои първични организации комунистите бяха разпределени между членовете на бюрата за целия период на замяната. Районият комитет констатира тази слабост и бързо се намеси за отстраняването й. Ние смятаме, че разпределението на комунистите следва да бъде на три или шест месеца. Съображенията ни са, че през по-дълъг период могат да настъпят сериозни изменения, дори и да се влошат отношенията между членовете на партийното бюро и комунистите и по такъв начин да се получи субективна оценка за отделния комунист.

Специални грижи и внимание отделяме за болните и възрастните другари. Направиха се списъци, в които са отразени трите им имена, здравословното състояние, мястото, където се намират. По указание на РК на БКП непосредствено след събранията партийните бюра организираха посещение на болните, запознаха се с тяхното състояние, информираха ги за решението на ЦК и за проведеното събрание. По-нататък предвиждаме те да бъдат посетени от членове на бюрото, от секретари и завеждащи отдели на РК.

Районният комитет състави график на първичните организации, които първи ще започнат индивидуалните разговори. На тях ще окаже конкретна помощ с цел да се натрупа положителен опит, да се видят и слабите страни. По график проведохме срещи с партийните бюра и партийните комитети за готовността им да започнат индивидуалните разговори. Определихме и някои критерии за оценка на готовността. Ето някои от тях — равнището на проведеното събрание по разглеждане писмото на ЦК и анализа на състоянието на първичната организация; качеството на подготвените мероприятия и тяхното реализиране; организаторската и политическата работа, която е извършена; състоянието на партийната дисциплина; изменения, които са настъпили след събранието, т. е. политическата и трудовата активност на комунистите и трудовите колективи.

Едновременно с тези критерии ние изискваме да има определено място за водене на разговорите и това успяхме да постигнем в по-голямата част от първичните организации. Сега имаме определени стаи, добре обзаведени и украсени. Тези срещи и разговори са много полезни за нас, на тях ние научихме много неща, разкрихме много постижения и слабости.

Digitized by Google

При срещите и разговорите, които водим сега по замяната на партийните документи, предявяваме и конкретни изисквания към всички първични организации. За по-правилно ръководство на това крупно политическо мероприятие бюрото на РК утвърди оперативна група в състав: секретарят по организационните въпроси, зав. отдел „Организационен", зав. сектор „Отчет на партийния състав".

Осигурено е всекидневно дежурство на политическия апарат в кабинета по партийно-организационните въпроси за даване на консултации. С РКРК изградихме група за оказване помощ на партийните бюра по проучване миналото на някои комунисти, за които има сигнали. В групата са включени членове на РКРК, активни борци против фашизма и капитализма. Заведена е специална тетрадка за въпросите, които се поставят от партийните бюра. Наред с организационно-политическата работа, която се извършва сега в районната партийна организация, значително внимание беше отделено и на техническата подготовка. Определени са помещенията, където ще се извършват сверки на данните по контролните книжки и попълването на новите документи. По график на РК се извърши сверка на числения състав на първичните организации с водещите се на отчет комунисти в РК на БКП. Определиха се фотоателиетата и започна правенето на снимки на комунистите.

Съвместно с Комитета за култура разработваме ритуал за връчване на партийните книжки на комунистите.

От началото на юли в районната партийна организация започна провеждането на индивидуалните разговори с комунистите. За този момент ние, работниците от отдел „Организационен", партийните бюра и секретарите, извънредно много се вълнувахме как ще започнат, дали всичко сме направили и огледали, ще съумеем ли да създадем необходимата делова и творческа обстановка за провеждането на разговорите.

Оглеждайки и най-дребните неща, които биха създали известни затруднения, РК и ПК взеха всички необходими мерки. Първите разговори започнаха в 35 секция, Обществено хранене, 29 секция, главна дирекция „Балкантурист" при Комитета за туризъм и др.

Как започнаха самите индивидуални разговори?

Членовете на партийните бюра предварително проучиха някои данни из живота и дейността на комунистите и много старателно се готвиха. Преди започването на разговорите секретарят на първичната организация информира подробно за дейността на комуниста, какво той представлява, каква е неговата политическа подготовка, участието му в живота на организацията, в производството, в труда и др. Въз основа на всичко това членът на партийното бюро изработва свой план за провеждане на разговора. Определя с какво да започне, какви основни моменти да избере, как и какви въпроси да зададе. С една дума той докрай си изяснява същността на въпросите за разговор, своевременно се ориентира в обстановката, т. е. изготвя си своя методика за работа.

Една седмица преди провеждането на индивидуалните разговори партийното бюро предупреждава комунистите за часа и мястото на срещата, за да се готвят, да мислят и самооценяват своята работа. Не допускаме индивидуален разговор, без да е уведомен комунистът за това. Ето какво разказва Богдана Пенкова Върбанова, член на Партията отпреди Девети септември. „Много се вълнувах за тази среща, анализирах, самооценявах цялата своя дейност, преценявах дали съм направила всичко, за да оправдая високото звание член на Българската комунистическа партия".

Digitized by Google

на РК на Партията са да се получи двустранна подготовка за тях. От една страна, да се готвят членовете на партийните бюра и от друга, комунистите. Ако не се получи тази двустранна връзка, ако членовете на бюрата не разберат дълбокия ѝ смисъл, според нас очакваните резултати няма да се получат. Ние изискваме от партийните бюра индивидуалните разговори да се превърнат в един другарски принципен разговор, разговор на откровеност, на искреност, да се помогне на комунистите. Да се водят те от партийни принципни позиции.

Личните разговори са много сериозен момент и затова бюрата следва индивидуално да оценяват възможностите на всеки свой член — дали той е в състояние да води разговор или не. Много важен е авторитетът на члена на партийното бюро, който ще води разговора. Тук изключително отговорна е задачата на партийните секретари при тяхното разпределение. Той трябва да познава индивидуалните възможности на всеки член на бюрото и съобразно с това да ги разпределя между комунистите. Считаме, че е неправилно да се възлага тая задача на ония членове на бюра, които по една или друга причина нямат възможност да провеждат индивидуални разговори.

В районната партийна организация бюрата правилно постъпиха при разпределението.

Непосредствено след събранията и извършената политическа работа се направи разпределение на комунистите между членовете на бюрата. Изготвиха се графиците за започване на разговорите. В някои първични организации комунистите бяха разпределени между членовете на бюрата за целия период на замяната. Районият комитет констатира тази слабост и бързо се намеси за отстраняването ѝ. Ние смятаме, че разпределението на комунистите следва да бъде на три или шест месеца. Съображенията ни са, че през по-дълъг период могат да настъпят сериозни изменения, дори и да се влошат отношенията между членовете на партийното бюро и комунистите и по такъв начин да се получи субективна оценка за отделния комунист.

Специални грижи и внимание отделяме за болните и възрастните другари. Направиха се списъци, в които са отразени трите им имена, здравословното състояние, мястото, където се намират. По указание на РК на БКП непосредствено след събранията партийните бюра организираха посещение на болните, запознаха се с тяхното състояние, информираха ги за решението на ЦК и за проведеното събрание. По-нататък предвиждаме те да бъдат посетени от членове на бюрото, от секретари и завеждащи отдели на РК.

Районният комитет състави график на първичните организации, които първи ще започнат индивидуалните разговори. На тях ще окаже конкретна помощ с цел да се натрупа положителен опит, да се видят и слабите страни. По график проведохме срещи с партийните бюра и партийните комитети за готовността им да започнат индивидуалните разговори. Определихме и някои критерии за оценка на готовността. Ето някои от тях — равнището на проведеното събрание по разглеждане писмото на ЦК и анализа на състоянието на първичната организация; качеството на подготвените мероприятия и тяхното реализиране; организаторската и политическата работа, която е извършена; състоянието на партийната дисциплина; измененията, които са настъпили след събранието, т. е. политическата и трудовата активност на комунистите и трудовите колективи.

Едновременно с тези критерии ние изискваме да има определено място за водене на разговорите и това успяхме да постигнем в по-голямата част от първичните организации. Сега имаме определени стаи, добре обзаведени и украсени. Тези срещи и разговори са много полезни за нас, на тях ние научихме много неща, разкрихме много постижения и слабости.

Digitized by Google

При срещите и разговорите, които водим сега по замяната на партийните документи, предявяваме и конкретни изисквания към всички първични организации. За по-правилно ръководство на това крупно политическо мероприятие бюрото на РК утвърди оперативна група в състав: секретарят по организационните въпроси, зав. отдел „Организационен", зав. сектор „Отчет на партийния състав".

Осигурено е всекидневно дежурство на политическия апарат в кабинета по партийно-организационните въпроси за даване на консултации. С РКРК изградихме група за оказване помощ на партийните бюра по проучване миналото на някои комунисти, за които има сигнали. В групата са включени членове на РКРК, активни борци против фашизма и капитализма. Заведена е специална тетрадка за въпросите, които се поставят от партийните бюра. Наред с организационно-политическата работа, която се извършва сега в районната партийна организация, значително внимание беше отделено и на техническата подготовка. Определени са помещенията, където ще се извършват сверки на данните по контролните книжки и попълването на новите документи. По график на РК се извърши сверка на числения състав на първичните организации с водещите се на отчет комунисти в РК на БКП. Определиха се фотоателиетата и започна правенето на снимки на комунистите.

Съвместно с Комитета за култура разработваме ритуал за връчване на партийните книжки на комунистите.

От началото на юли в районната партийна организация започна провеждането на индивидуалните разговори с комунистите. За този момент ние, работниците от отдел „Организационен", партийните бюра и секретарите, извънредно много се вълнувахме как ще започнат, дали всичко сме направили и огледали, ще съумеем ли да създадем необходимата делова и творческа обстановка за провеждането на разговорите.

Оглеждайки и най-дребните неща, които биха създали известни затруднения, РК и ПК взеха всички необходими мерки. Първите разговори започнаха в 35 секция, Обществено хранене, 29 секция, главна дирекция „Балкантурист" при Комитета за туризъм и др.

Как започнаха самите индивидуални разговори?

Членовете на партийните бюра предварително проучиха някои данни из живота и дейността на комунистите и много старателно се готвиха. Преди започването на разговорите секретарят на първичната организация информира подробно за дейността на комуниста, какво той представлява, каква е неговата политическа подготовка, участието му в живота на организацията, в производството, в труда и др. Въз основа на всичко това членът на партийното бюро изработва свой план за провеждане на разговора. Определя с какво да започне, какви основни моменти да избере, как и какви въпроси да зададе. С една дума той докрай си изяснява същността на въпросите за разговор, своевременно се ориентира в обстановката, т. е. изготвя си своя методика за работа.

Една седмица преди провеждането на индивидуалните разговори партийното бюро предупреждава комунистите за часа и мястото на срещата, за да се готвят, да мислят и самооценяват своята работа. Не допускаме индивидуален разговор, без да е уведомен комунистът за това. Ето какво разказва Богдана Пенкова Върбанова, член на Партията отпреди Девети септември. „Много се вълнувах за тази среща, анализирах, самооценявах цялата своя дейност, преценявах дали съм направила всичко, за да оправдая високото звание член на Българската комунистическа партия".

Digitized by Google

Членовете на партийните бюра също изпитваха вълнение как ще започнат разговорите, дали ще попаднат на целта, ще съумеят ли да създадат необходимата обстановка и условия за откровеност с комунистите.

След провеждането на срещата с комуниста членът на партийното бюро продължава разговора с бригадата или службата, където работи комунистът, с комунисти и безпартийни, с ръководителите на комуниста. Всестранно и задълбочено изучава дейността на комуниста, за да разкрие положителните и слабите му страни.

Наложителни са срещите с партийните групи и техните отговорници, да се чуе тяхното мнение. Та нали те най-добре познават комунистите, те могат да дадат най-пълна и обективна информация за дейността им.

Партийните комитети и бюра отделиха значително внимание на подготовката на заседанията на бюрата и партийните събрания. На заседанията членовете на бюрата докладваха устно, по бележки за проведените разговори, за резултатите от срещите с колектива, сочеха положителните и слабите страни на комуниста, отправяха критични бележки. Заседанията преминаха при голяма активност, критичност и самокритичност. Много важно е обаче как партийният секретар се е подготвил за заседанията, за обобщаване резултатите от разговора и предложенията за решения. Секретарят на първичната организация в 35 секция др. Лазарова разказва: „За това заседание аз се готвих много отрано и задълбочено, преценявах всичко и по откриването на заседанието, и по съобщаването на дневния ред, и как той ще протече, готвех се как да направя предложението и обобщението“.

Сериозно внимание обръщаме на подготовката на партийното събрание. Държим то да бъде обявено много по-рано, да се поставят на видни места съобщения, да знаят комунистите какъв ще бъде дневният ред и пр. На събранията секретарите от името на бюрата докладваха устно, по бележки. В докладите личаха положителните и слабите страни на комуниста, изискванията, които се предявяват към по-нататъшната му дейност. Събранията преминаха активно, критично и самокритично. Първите индивидуални разговори показаха, че добре подготвени и умело проведени, в откровена другарска обстановка, оставят забележима следа в съзнанието на комуниста.

Анализирайки проведените индивидуални разговори в районната партийна организация, стигнахме до извода, че за партийните кадри сега е особено нужна педагогическа и психологическа подготовка. Не са прави онези членове на партийните бюра, които претупват разговорите за 10—15 минути. Това е прибързана работа, от нея няма полза.

Индивидуалните разговори не бива да стават в домовете на комунистите, както смятат някои, с изключение на болните другари. Трябва да се избягват субективните оценки и прибързаните изводи. Считаме, че неправилно постъпват онези партийни бюра, които преди провеждането на разговора съгласуват становищата за решенията и изводите за комуниста. Неправилно е също така, когато докладва членът на партийното бюро, веднага да предлага и проект за решение. Практиката показа, че при това положение се създава известна скованост и не може да се получат исканите резултати.

Разбира се, при нас не всичко върви гладко. Не всички разговори преминават на необходимата висота. Но ние постигнахме главното — целият партиен и стопански актив в района добре да разбере голямото възпитателно значение на индивидуалните разговори и това, че те трябва да станат постоянен стил на нашата партийна работа.

Замяната на партийните членски книжки е важен етап в живота на Партията. Той трябва да способствува за повишаване ролята на

Digitized by Google

първичните организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи, за тяхното идейно и организационно укрепване. Те трябва да станат действителна сила, способна да изпълни ленинското указание да се издига званието и значението на члена на Партията по-високо, по-високо и по-високо.

Радко ХРИСТОВ
зав. отдел „Организационен"
на Димитровски РК на БКП — София

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

— Как ще се постъпва с комунистите, които отиват другаде на работа — в страната или зад граница, но не са водени разговори с тях и не са им направени преценки?

— Партийните членове, които са повдигнали въпрос да преминат в друга първична организация, включително и зад граница, трябва да се ползват с предимство при воденето на разговорите и при приемането на преценки в тяхно присъствие.

За комунистите, на които са направени преценки, има решение да получат нови членски книжки и да преминат в други първични организации, се съобщава писмено (със специална справка) до ГК (РК) на БКП, в който ще се зачислят. За ония, които ще заминават в чужбина, ще се изготвят писмени преценки, които ще се изпращат в градските (районните) комитети, в които се водят на отчет, и ще се поставят в контролните им книжки, където ще стоят до завръщането им.

Комунистите, които не са повдигнали въпрос да им се разреши да преминат в други първични организации, включително зад граница, но отиването им в други предприятия, учреждения, населени пунктове, в чужбина и пр. по различни причини не търпи отлагане, ще бъдат уведомявани, че ако получат разрешение за преместване, могат да започнат новата си работа, да отидат в другото населено място, в чужбина и пр. и че отчисляването и зачисляването им ще стане след това.

Тези, на които предстои да преминат от една в друга първична организация в страната, ще бъдат уведомявани (в момента или допълнително) за датите, на които ще се водят разговори с тях, както и за заседанията и събранията, на които ще се приемат преценките им, за да присъствуват.

Комунистите, които вече са се преместили, но по различни причини или съображения (свързани с отсъствие от работа, изразходване на средства за път, заминаване зад граница и др.) не могат да вземат участие в беседите и в заседанията и събранията на съответните бюра и организации, ще бъдат оценявани задочно. За тях ще се правят писмени преценки, които ще се изпращат в новите първични организации.

В заключение: комунистите ще се движат, но онези, на които не са направени преценки, няма да се отчисляват, докато се разреши този въпрос от първичната организация, в която членуват. Очевидно това не бива да трае повече от 2—3 месеца.

— Кои партийни органи ще разглеждат жалбите и възраженията

Digitized by Google

на наказаните комунисти и на тези, на които е спряно издаването на нови партийни членски книжки по време на замяната?

— Всички спорни въпроси, свързани с наказания на комунисти и с отпадането на такива от Партията, ще се разглеждат, както и досега ,от съответните окръжни, градски и районни контролно-ревизионни комисии, а по-сложните — от окръжните, градските и районните партийни комитети. Известно е, че ОКРК има във всички окръзи, а ГКРК и РКРК — само в градовете и районите, където има над 10 000 комунисти.

Недоволните от решенията на тези органи съгласно партийния Устав могат да се обръщат до ЦКРК, включително до ЦК на БКП и до конгреса на Партията.

В градовете и районите, където няма контролно-ревизионни комисии на Партията, а те са огромното мнозинство, спорните въпроси, произтичащи от решения на заводски, учрежденски и други комитети, могат да се разглеждат от съответните градски или районни комитети.

Жалбите и възраженията на комунистите, на които е спряна замяната на членските книжки, ще се разглеждат от партийните комитети, които непосредствено ръководят съответните първични организации или от по-висшите. Контролно-ревизионните комисии няма да се занимават с въпроси от такъв характер.

— Графиците, които ще бъдат съставени за замяната на партийните документи, ще изискват ли да се явят в съответните градски и районни комитети едновременно всички членове на дадена първична организация?

— В интерес на партийните комитети, както и на комунистите, е всяка първична организация да уреди замяната на членските книжки наведнъж. Подобна възможност имат по-малочислените партийни организации, тъй като те могат по-бързо да приключат с индивидуалните разговори и с преценките на комунистите. Партийните членове от по-големите първични организации, където този процес ще бъде по-продължителен, ще се явяват според тяхната готовност на части, примерно на два-три пъти, докато трае замяната. Следователно една и съща първична организация ще се окаже в графика на дадения комитет няколко пъти в течение на 2-годишния период.

— При замяната на партийните членски книжки как ще се постъпва с болните, недъгавите и други комунисти, които не могат да се движат?

— Както е известно, такива другари не могат да се третират за пасивни и да се прилагат към тях съответни изисквания и мерки. Напротив, те трябва да бъдат посетени в дома, болницата и другаде, от сътрудници, дори от секретари на партийните комитети и в другарска обстановка да се проведат с тях беседи, да бъдат информирани по дадени въпроси, да им се вдъхне кураж. Трябва да се уреди правенето на снимки, сверки на данните в контролните книжки, връчването на членските книжки и др. също така с посещение на място от отговорни другари. Желателно е това да става заедно със замяната на партийните документи на другите комунисти от дадената първична организация, за да не се чувствуват пренебрегнати такива другари.

— В разговорите с комунистите преди заседанията на партийните бюра и събранията на организациите кои могат да участвуват — само съответният партиен член и членът на бюрото ли?

— Целесъобразно е беседите с комунистите във връзка със замяната на партийните документи да бъдат индивидуални — да се водят само между дадения партиен член и члена на партийното бюро, кому-

Digitized by Google

то е възложена тази задача. Така те ще протичат по-откровено, по-критично и самокритично, по-изчерпателно и целенасочено и ще помагат по-цялостно да се разкрият слабостите и недостатъците както на отделните комунисти, така и на партийното ръководство и организация. В случаите, когато се прецени, че е полезно да участвуват и други другари, примерно член на съответния комитет, активист и пр., такива могат да се допуснат. Но това да става със съгласието на партийния член, с когото ще се води разговорът.

Що се отнася до това — да се определят ли предварително тематиката, характерът, обсегът и пр. на въпросите, по които ще се води разговорът — подобно нещо не бива да се допуска. Беседите трябва да съставляват не своего рода разпит, следствие и т. н., а свободен, непринуден другарски разговор за проявите, поведението и отношението на комуниста в колектива, обществото, семейството, личния живот, за неговите политически, делови и морални качества, както и за работата на партийното ръководство и организация.

— Къде и кой ще води разговор с комунист, който работи в дадено предприятие, учреждение, ведомство и пр. по член 64 от Кодекса на труда — временно замества заемащия дадената длъжност?

— Разговор с такъв другар ще се води и ще му се направи преценка в първичната организация, където членува в момента, като за целта се събират необходимите сведения от партийната организация (или организации), където е бил преди това.

Ако той не получи нова членска книжка заедно с комунистите от партийната организация, където е воден разговор с него и му е направена преценка, ще бъде снабден с нова книжка след зачисляването си в друга първична организация, която ще бъде уведомена.

— Как трябва да се постъпва с комунисти с неизяснено партийно положение?

— Всички сигнали, свързани с произхода, обкръжението, миналото и настоящето, с цялостното развитие на определен партиен член, ще се проверяват по общия ред. Ако по безспорен път се докаже истината, ще се пристъпва към съответни наказателни мерки, в това число и към изключването на такива хора от редовете на Партията.

При тия случаи трябва да се вземат предвид както конкретните факти, което е основното, така също и отражението им върху поведението на дадения партиен член и върху околните — комунисти и безпартийни. Несъмнено, както винаги, ще има и редица случаи, спрямо които съответните партийни организации и комитети трябва да подходят според характера им. Но над всички трябва да стои грижата за чистотата на партийните редове. В том IV от сборника „Българската комунистическа партия в резолюции и решения“ са поместени документи на ЦК на БКП, в които е посочено кои хора не могат да членуват в Партията.

— Как ще се постъпи със санкциониран комунист, срокът на чието наказание не е изтекъл, а предстои да се води разговор с него във връзка със замяната на членските книжки и да му се направи преценка?

— С такъв партиен член ще се постъпи както с всички други — но като се вземе под внимание фактът, че изтърпява партийно наказание. Ако са налице данни, че се поправя, или обратно — че не си е извлякъл необходимите поуки и продължава да допуска грешки, слабости и недостатъци, заради които е бил наказан, това ще му се каже, то ще залегне в преценката му. Ако се прецени, че неговото оставане повече в партийните редове не може да продължи, ще се вземат мерки за изключването му.

Digitized by Google

— Подлежат ли на преценка по общия ред новите членове, които са приети през периода, когато не се издават партийни членски книжки?

— Новите членове, които ще бъдат приети до започването на замяната, не подлежат на задължителна преценка. За онези от тях обаче, за които изникват сигнали около произхода, обкръжението и развитието им, ще трябва да се установи истината и да се вземе отношение. Това ще бъдат хора, чието проучване при приемане в Партията не е било пълно и задълбочено, допуснато е нарушение на Инструкцията на ЦК на БКП за членството в Партията.

— Какво главно трябва да се отрази в протокола от заседанието на партийното бюро и събранието на първичната организация, когато се прави преценка на комунист във връзка със замяната на партийните документи?

— В единия и в другия протокол трябва да се отразят главно фактите, данните и др., които са били съобщени на заседанието на бюрото и на събранието на първичната организация за партийния член, както и бележките, мненията и предложенията на взелите участие в обсъждането и приемането на неговата преценка. Където има възможност да се водят по-подробни бележки по време на заседанията и събранията, протоколите могат да бъдат по-обстойни. В тях трябва да се формулират ясно решенията, когато се вземат такива, по партийното положение на комунистите: за спиране получаването на нова членска книжка; за налагане или снемане на наказание; за отпадане от Партията и др.

— Кой трябва да вземе отношение по партийното положение на комунист, който е променил работата си, отишъл в друго населено място и др. и месеци наред не е уредил партийното си членство?

— Ако даден комунист не е уредил по съответния ред отчисляването си и продължава да се води на отчет в съответната първична организация, тя следва да се занимае с партийното му положение и да вземе решение съгласно изискванията на партийния Устав, Инструкцията на ЦК за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания, Писмото на ЦК до първичните организации и членовете на БКП във връзка със замяната на партийните членски книжки и т. н. Известно е, че чл. 8 на Устава на Партията задължава първичната организация, когато установи, че даден комунист не е посетил партийни събрания или не е платил членския внос в течение на 3 месеца, да провери на какво се дължи това и ако се установи, че е прекъснал връзка с Партията, да вземе решение за отпадането му от редовете ѝ.

Но преди да пристъпи към решението, първичната организация трябва да установи причините за отклонението на такъв човек от нормален партиен живот, имат ли вина за това съответното партийно бюро и организация, какво може да се направи за активизирането му и пр.

— Кога ще получи нови документи комунист, който е изгубил или повредил членската си книжка и му е наложено наказание, но не е изключен от Партията?

— От 1 юни т. г. се прекрати издаването на партийни членски книжки обр. 1966 г. и останалите неизползвани количества от тях вече са унищожени като ненужни. Замяната на сегашните книжки с нови ще започне от 1.IX. т. г. и ще приключи на 1.IX.1980 г. Комунист, който допусне повреда или изчезване на членската си книжка и бъде санкциониран, но не изключен от Партията, може да получи нова книжка след започване на замяната, ако първичната организация му е направила преценка и няма възражение.

Digitized by Google

РЕГЛАМЕНТАЦИЯ, ИНИЦИАТИВА, ТВОРЧЕСТВО

Аспекти и проблеми

Това заглавие не е условно. Наистина е назрял моментът рамките (регламентът), в които е поставена дейността на секретаря на първичната партийна организация, да бъдат внимателно огледани и разумно коригирани. Това ще създаде още по-благоприятни условия да се извиси фигурата на партийния секретар, ще стимулира неговата инициатива и творчество.

Националната партийна конференция обърна особено внимание на този въпрос. „Все още прекалено се регламентира животът на първичните партийни организации. Нищо не може да оправдае стремежа у редица партийни комитети да поднасят на първичните партийни организации почти всичко в сдъвкан вид, наготово."[1]

Наблюдавал съм различни начини на стесняване личната инициатива на секретаря. Сама по себе си, дори в партийната дейност, регламентацията не е и не може да бъде разглеждана като отрицателно явление. Следователно злободневен е не фактът, че тя съществува, а че не винаги е дозирана правилно, поради което може да стесни инициативата на секретаря на първичната партийна организация понякога в по-голяма степен, отколкото е допустимо. А тъкмо инициативата и творчеството в дейността на партийния секретар днес придобиват извънредно голямо значение преди всичко като надеждни лостове за повишаване ефективността на партийната работа.

Без да пресилваме нещата и да се угличаме по модни думи и понятия, тук, струва ми се, спокойно можем да открием един от естествените терени, върху които с наша активна намеса би показал безспорните си предимства мултипликационният подход. Защото импулсът, „освободената енергия" от развързаната и окрилена творческа инициативност на партийния секретар закономерно ще тръгне по цялата верига от взаимно свързани звена, за да се превърне в един на пръв поглед скромен, но също така много важен и полезен ускорител на по-нататъшното укрепване на ППО, а с това и на целите трудови колективи.

* * *

Неотдавна попаднах на справка за районна партийна организация, според която през 1977 година 13 събрания на ППО са били регла-

[1] Т Живков, За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, С., Партиздат, 1978, с. 49.

Digitized by Google

ментирани. Наистина някои от препоръчаните теми и задачи са разгледани от ППО само в материалното производство или само в транспорта. Но това не променя съществено нещата. Както е известно, Уставът задължава ППО да провеждат най-малко по едно събрание на месец, което прави общо 12 събрания годишно, т. е. толкова, колкото са в посочения случай само поръчаните събрания. Склонен съм да приема, че изтеклата година се отличава с особено интензивна дейност на Централния комитет, която активизира живота в цялата партия и следователно тя не бива да се взема като абсолютен критерий, като еталон за степента на регламентиране дейността на ППО, а оттук и на партийния секретар. И все пак случаят е достатъчно показателен и заслужава сериозно внимание.

Когато прочетох тази справка, изведнъж разбрах от какво е продиктуван и какъв дълбок смисъл има онзи момент от Решението на Секретариата за партийния секретар, където се настоява „партийните комитети от всички степени да вземат енергични мерки за преодоляване на излишното регламентиране дейността на партийните секретари".

Ще открия скоба, за да напомня, че има и партийни организации, за които поради малко по-особената им структура регламентацията на събранията почти автоматически придобива двойно по-голяма сила. Става дума за някои заводски и други първични организации, в които са изградени партийни организации в състава на първичната.

Какви проблеми създава нарушеното съотношение между регламентираните партийни събрания и събранията, свикани по инициатива на партийния секретар и на партийното бюро. На пръв поглед като че ли нещата са ясни. И все пак практиката твърде често се отклонява от общо взето добре известните норми, върху които единствено може да се търси правилното дозиране на това съотношение.

Срещал съм партийни секретари, които, поотегчени от големия брой „спускани от горе" въпроси за партийните събрания, са склонни да отхвърлят изцяло регламентацията и да фетишизират правото си на лична инициатива при подбора на темите и проблемите, които следва да бъдат обсъждани на събрания. Това, разбира се, е неправилно. Всъщност, ако дешифрираме регламентацията като явление, не можем да не открием зад него действието на един от основните принципи, върху които се изгражда нашата партия — демократическия централизъм. Регламентацията в този смисъл е една от формите на ръководство, един от каналите, чрез които вишестоящите комитети въздействуват върху партийни органи и организации, за да целенасочат техните действия, да координират и мобилизират усилията им за постигането на една или друга обща цел. Иначе казано, регламентацията е едно от най-ефикасните средства за спояване на Партията в единна високоорганизирана социална система, в активен политически организъм, способен да действува и да променя нещата съгласувано и целенасочено.

Но никой не може да оспори и жизнената необходимост от активно, инициативно и творческо отношение на партийните органи и кадри и особено на партийния секретар към задачите, които им са поверени да решават. Тази необходимост произтича от дълбоко демократичния характер на Партията. Той намира израз в инициативата и творческия подход в партийната работа.

И доколкото централизмът и демократизмът не могат да бъдат противопоставяни един на друг, а са в постоянно, неразривно диалектическо единство, не бива да се откъсват и да се поставят някакви бариери между регламентацията и инициативата в дейността на първичната партийна организация и на партийния секретар,

Digitized by Google

Националната партийна конференция още по-ярко очерта необходимостта от все по-широкото и активно разгръщане на народния творчески гений, на неимоверно обогатения опит, знания и умения на всички комунисти. Оттук произтичат и новите, пораснали изисквания към партийния секретар.

Но ето че тези изисквания, отразени блестящо в постановките на Великотърновското съвещание, а част от тях конкретизирани и в Решението на Секретариата за ролята на партийния секретар, все още в много случаи не намират необходимото реално покритие в практиката.

Защо все пак са възможни случаи на прекален брой регламентирани партийни събрания?

Не мисля, че това може да се обясни с неразбиране или с инерцията, в плен на която са някои партийни кадри. Може и да не е главното, но като че ли много сериозна задръжка в случая е трудността да се определи бързо и сравнително лесно правилната дозировка, оптималното съотношение между регламентираните отгоре и нерегламентираните партийни събрания на сегашния етап. Как да се прецени кога и в какво да задължим всички партийни организации и къде да осигурим достатъчно простор за лична инициатива на секретарите? Рецепта очевидно не може да се препоръча. Защото общата рецепта това е другото име на шаблона, а пък шаблонът непрекъснато ражда формализъм. А нали „излишната регламентация" е нежелателна тъкмо защото носи „аромата" на шаблона, а следователно и на формализма?

Без да считам, че ще открия някаква тайна, струва ми се, че „разковничето" и в дадения случай трябва да се търси в конкретния подход, който е доказал своята несъвместимост с шаблона и формализма.

На първо място анализът непременно ще ни доведе до категоричния извод, че при сегашната политическа зрелост и богат опит на партийните секретари вече може да им се гласува много по-голямо доверие, що се касае до възможностите им сами да преценяват кои проблеми в момента са най-остри и най-актуални, за да бъдат внесени в ППО за обсъждане и решаване.

Радостно е, че този извод лежи в основата, аргументира и осмисля и категоричните препоръки, намерили място в Решението на Секретариата за по-нататъшно издигане ролята на партийния секретар. Ще цитирам само едно изречение от това решение. „С всяка измината година — се казва в констативната му част — начело на партийните организации застават секретари с все по-голям опит, с по-висока обща култура и образование, които са в състояние правилно да определят и своевременно да поставят за обсъждане и решаване възловите проблеми на вътрешнопартийния живот, на производствената и служебната работа, на социалното развитие на трудовите колективи, да използват по-ефективни средства, форми и методи на организаторска, идеологическа и политическа работа."

Всичко това е безспорно. И тъкмо тук, струва ми се, си дават щастлива среща много по-високите изисквания за гъвкавост и конкретност при решаването на непрекъснато възникващите в живота проблеми и задачи и порасналите реални възможности на партийните секретари да отговарят на тези изисквания.

Но...

И тук си има едно „но", което е напълно естествено. То произтича от факта, че цитираната констатация в никакъв случай не може да се отнася в еднаква степен за цялата армия от близо 30 000 партийни секретари, всеки от които носи чертите на една индивидуалност, повече или по-малко отличаваща го от другите. Това важи

Digitized by Google

с пълна сила и за нееднаквите им възможности да се ориентират в обстановката, да напипват пулса на живота, да реагират на назрелите проблеми и да „включват“ своевременно в решаването им целите партийни организации, а чрез тях и целите трудови колективи.

И тъкмо това състояние на нещата предопределя приложението на индивидуалния подход и при конкретното решаване на въпроса, каква част и кои точно от събранията на ППО да бъдат регламентирани и какво поле за изява, за инициатива и творчество да се предоставя на всеки партиен секретар. Някои ще възразят, че това е сложно нещо, което изисква голям опит, конкретно познаване на секретарите, непосредствена — индивидуална — работа с тях, постоянна грижа те да овладяват онези страни от тактическата работа, където са по-слаби. Какво пък — възражението е основателно. Едва ли някой би се наел да спори, че „циркулярните“ контакти с партийните секретари са къде-къде по-лесни. Само че те отдавна вече не са „рентабилни“. И още — да не би индивидуалната работа с комунистите и безпартийните, която сега е една от отговорните грижи на самите партийни секретари, да създава по-малко трудности. И въпреки това тя все повече се налага, пробива си път в практиката на ППО, защото е изпитано, високоефективно средство за партийно въздействие.

* * *

Но дейността на партийния секретар не се изчерпва само с подготовката и провеждането на партийните събрания, макар това да е едно от най-важните му задължения. Тя не се изчерпва и с всичко онова, което той върши във връзка с изпълнението на решенията, приети на партийно събрание, които всъщност определят главното направление на неговите усилия.

Към всичко това се прибавя и регламентираното време, което му отнема организацията и контролът върху изпълнението на големия брой решения, приети от вишестоящи комитети, без да е необходимо по тях да се свиква партийно събрание.

От наблюдаваните случаи в това отношение бих могъл да извлека най-малко два проблема:

— Първият проблем идва от големия брой решения, които носят адреса и на партийния секретар. Мисля, че всичко това е общо взето добре известно. Правят се и усилия да се огледа внимателно тази практика, да се разкрият корените ѝ, да се намери най-добрият изход от нея. Но като че ли и тук чувствително придвижване напред няма. А въпросът за излишно набъбналото количество решения не е нов. Кой не помни например извода на др. Тодор Живков за „инфлацията на решенията“, която се наблюдава през последните години в практиката не само на партийните органи и организации?

Неотдавна разговарях с Васил Капашиков — дългогодишен и опитен секретар на ППО в леярния завод на Комбината за трактори в Карлово. Между другото той ме запозна и със скромното си, но отлично подредено партийно стопанство. Силно впечатление ми направи редът, който лично Капашиков е въвел специално по „движението“ на решенията, отнасящи се до ръководената от него организация, независимо от кой партиен комитет са взети. Заведена е отделна тетрадка, в която на всяко решение е поставен конкретен адрес, определен е и срокът за неговото изпълнение. Всъщност в тази тетрадка е открита „партида“ на всеки член на организацията без изключение. По нея се организира, контролира и отчита изпълнението на решенията.

Но опитът на този партиен секретар в това отношение заслужава да бъде предмет на друг разговор. В нашия случай той ме занимава

Digitized by Google

главно като реален измерител на „интензивността“ на регламентацията, която носи със себе си потокът от решения и указания за секретаря на първичната партийна организация. Цифри няма да привеждам. Достатъчно е да кажа само, че обемът на въпросната тетрадка е твърде внушителен. Всеки от нас, предполагам, може сам да си представи колко усилия, колко време, пък и колко нерви струва на секретаря цялата онази неподдаваща се на конкретни измервания работа, заключена в стегнатите формулировки от тетрадката.

Вторият проблем, тясно свързан с първия, се корени в начина, по който се формулират решенията, задължаващи пряко или косвено и партийните секретари. От една страна, в решението не винаги е посочено ясно и точно към кого конкретно е адресирано, не са дозирани правилно отговорностите за неговото изпълнение. Срещал съм решения на партийни комитети, с които се възлагат конкретни задачи от чисто стопански или административен характер не само на съответните ръководители, но и на партийните секретари. Понякога пак те се сочат като единствени отговорници, макар че задачата, меко казано, няма отношение към партийния секретар или към ръководената от него организация. Тук очевидно се забравя, че стопанските, административните и други ръководители са и политически дейци. Не е трудно да се разбере, че в едно такова решение е предварително програмирано смесването на функциите, та дори и механичното дублиране на партийните и, да речем, на стопанските органи и организации. Но на партийния секретар не се полага да проявява инициатива, когато вишестоящият комитет е регламентирал точно какво в дадения случай трябва да направи, независимо дали за конкретните условия това е най-доброто.

Има, разбира се, и по-сложни ситуации, в които едно решение от горе може да постави партийния секретар, пак по пътя на регламентирането на неговите действия, в ролята на механически изпълнител. Обикновено това се случва с решения на партийни комитети, които стоят по-близо до ППО — градски, районни, общински, комбинатски, заводски и др. В стремежа си решенията им да бъдат възможно най-конкретни, те понякога записват в тях и неща, които влизат в компетенциите на партийните бюро и на партийните секретари. Така те регламентират не само задачата, която възлагат, но и конкретните пътища, средства, методи и форми за нейното изпълнение. На партийния секретар и в такива случаи не остава нищо друго, освен да изпълнява. За каква негова инициатива и творчество може да се говори при това положение?

Знае се, че изработването на решението е голямо изкуство. Освен всичко друго то трябва да съдържа в себе си широки възможности за творческото му претворяване в живота. А това ще рече, да създава условия за многовариантност на пътищата и средствата, които ще подбират и използват непосредствените му изпълнители съобразно конкретните условия и обстоятелства.

Тук изниква и друг законен въпрос. Да приемем, че съответният комитет познава добре състоянието на нещата, включително и в цеховете на даден завод, на производствената територия на които са изградени ръководените от него ППО. В това по начало не само няма нищо лошо, но то трябва всячески да се поощрява. Оттук обаче не произтича изводът, че този комитет е в правото си да измества партийните бюра и партийните секретари и сам да върши тяхната работа. В най-добрия случай така не е полезно да се постъпва, макар и само поради съображението, че на партийните секретари е нужно да се предоставя реална възможност сами да мислят и сами да действуват в една или друга обстановка, като, разбира се, им се помага. За-

Digitized by Google

щото, както е известно, никой не се е научил да плува, преди да е влязъл във водата.

Макар предмет на тези размисли да не са конкретните причини, поради които все още се вземат много решения, при това понякога не добре обмислени и разработени, ще посоча само една от тях. Позволявам си да мисля, че ако не главната, то поне една от най-сериозните причини за такова състояние на нещата на отделни места е също подценяването на възможностите, които вече имат партийните секретари да се изявяват като инициативни и творчески мислещи и действуващи кадри. Така или иначе въпросът отново опира до „излишната регламентация" на тяхната дейност.

* * *

С риск да бъда обвинен в отклонение от темата, считам за уместно тъкмо под това заглавие да обърна внимание върху някои неща, които имат отношение, ако не толкова към проблема за регламентацията, то поне към проблема за инициативата и творчеството в работата на партийния секретар. Нямам намерение да споря тези неща носят ли и в каква степен елемент на регламентация, още повече че самото понятие „регламентация", пренесено от други сфери в партийното строителство, се тълкува все още твърде свободно. Ще повторя, че мен ме занимава повече явлението, което тъкмо като явление, в своите реални измерения, по един или друг начин ограничава и стеснява възможностите на партийния секретар за лична изява, за достойна защита на голямата отговорност, поета пред комунистите, които са го избрали, и пред цялата Партия.

Но може би ще бъде по-добре първо да посоча един случай, който наблюдавах миналата година, а след това да се опитам да развия мислите, които той породи у мен.

И така...

Балканско село. Започва прибирането на картофите. Стаята на секретаря на ППО е изпълнена с напрежение. От града—център на АПК, току-що са се върнали секретарят и двама членове на бюрото, недоволни и обидени. Защо?

Днес тримата ходили да поставят пред ръководителите на комплекса някои неотложни въпроси. Но...зам.-председателят, когото срещнали пред входа на управлението, не пожелал да разговаря с тях. Дори не ги поканил в кабинета си. Затова пък успял да им каже някои и други необмислени, тежки думи.

Годината беше трудна. Градушки поразиха реколтата. Оцеляха отделни площи. Но когато обсъждало плана за мобилизиране на комунистите, а чрез тях и на останалите кооператори в кампанията, бюрото се натъкнало на куриоз. От „центъра" наредили картофите да се вадят „наред". А здравият разум диктувал друг подход — първо да се извадят картофите от площите, незасегнати от градушката, а след това да се премине към останалите. Съображение: да се осигури поне в първите дни, когато са най-търсени, планираните количества картофи за изкупвателната организация. Пък и трудовите норми за „битите" площи още не били спуснати от центъра и хората не искали да работят „без пари".

Но бригадирът агроном, член на Партията, не посмял да наруши „указанието от горе".

В разговора „на крак" зам.-председателят на АПК категорично заявил: „Да се изпълни решението на щаба по прибиране на реколтата!" И без да слуша каквито и да било аргументи, добавил, че не е работа на партийното бюро да се занимава с тези въпроси. „Вие са-

Digitized by Google

мо ще предлагате и ще помагате!" — отсякъл той безапелационно и им обърнал гръб.

Няма да се спирам на недопустимото отношение на този стопански ръководител към представителите на ППО в селото. Ще посоча само, че това село е кацнало високо в балкана и тези комунисти са били повече от 20 км път, без някой да им плаща „пътни и дневни". Просто така — водени единствено от чувството за партиен и обществен дълг.

Като че ли не се нуждае от коментар и решението на щаба по прибиране на реколтата. Нима може да се взема решение, което регламентира до такива подробности действията на неговите изпълнители? И ето че вместо да улесни, то затруднило хората. Независимо от мотивите, в такива случаи резултатите могат да бъдат само отрицателни.

Наистина тук имаме работа с решение на стопански орган. По всички правила такова решение задължава единствено съответните стопански изпълнителни органи. Но разглежданият случай има и друг аспект. И той засяга пряко първичната организация и партийния секретар. Длъжен ли е партийният секретар да се намеси при решаването на такава важна стопанска задача? Длъжен е безспорно. По силата на партийния Устав ръководената от него организация има право на контрол върху дейността на стопанските ръководители „на нейна територия", т. е. в селото. В тоя ред на мисли партийното бюро е в правото си да потърси отговорност от бригадира, че не отчита „конкретните условия" и не използва действителните резерви за най-ефективното изпълнение на задачата — да се прибере и оползотвори навреме и без загуби картофената реколта. А тъкмо тук ръководителят на АПК, кой знае по какви причини, счита, че „това не е работа на партийното бюро и на секретаря" и „решението трябва да се изпълни"! Право или криво, по този начин партийният секретар се лишава от възможността да проявява инициатива, да търси с помощта на цялата организация най-ефикасния начин за прибиране на реколтата без загуби. А ако се държи сметка за думите на зам.-председателя на АПК, той дори трябва против волята и здравия си разум „да помага" кооператорите да вървят по явно погрешен път, нежелателните резултати от което са повече от очевидни. Наистина куриоз!

Как да постъпи в такива случаи партийният секретар? Зная, ще ми се възрази, че има партийни органи, до които може да се отнесе, и които, пак по силата на правото си на контрол вече върху дейността на стопанските ръководители на АПК, могат да поправят положението. Ами ако в момента тази възможност не съществува? И още — ако тя съществува, но всичко това изисква много тичане и губене на време, и ако при това е съпроводено с неприятностите на „накърненото достойнство" и произтичащите от него не винаги добре обмислени и обосновани реакции от страна на „засегнатите" стопански ръководители?

Признавам, че посоченият случай не е чак толкова типичен. Но той навежда на мисли, събужда в съзнанието ни аналогии и съпоставки, в подкрепа на които могат да се намерят достатъчно аргументи. А това вече е сигнал, че дори само с превантивна цел си заслужава да се изясни въпросът за отношението на някои административно-стопански ръководители към партийните секретари. Нямам предвид принципното изясняване на този въпрос от др. Т. Живков на Великотърновското съвещание, тъй като в това отношение проблеми няма. Съществуват достатъчно партийни документи, в които дълбоко аргументирано са разкрити разликата и спецификата във функциите, ролята и задачите както на административно-стопанските, така и на партийните органи и

Digitized by Google

организации. В практиката обаче не всичко в това отношение е както трябва. И тъкмо сега в светлината на Националната партийна конференция тази практика следва да се огледа.

Най-общо казано, тук проблемът произтича от онези неправилни действия и реакции на отделни стопански и административни ръководители, които по същество ограничават инициативата на партийния секретар, отклоняват го от преките му задачи именно на партиен секретар. Познавам например стопански ръководител, който час по час за щяло-нещяло вика партийния секретар и го занимава с неща, които по всички правила на стопанското ръководство са от чисто негова компетентност и не само може, но и трябва да си ги решава сам. В същото време този ръководител все намира начин да отклони предложенията на партийния секретар да бъдат внесени за обсъждане в първичната организация някои наистина наболели проблеми на предприятието, което ръководи. Ще каже някой — въпрос на политическо възпитание. Е, да. Но от такова обяснение, колкото и да е вярно, едва ли на партийния секретар ще стане по-топло. Друг пример. Този път стопанският ръководител „поощрява" инициативата на секретаря, няма нищо против едно или друго мероприятие на ППО, но... всички предложения, които идват от секретаря или от цялата партийна организация, той грижливо скътва в бюрото си, докато... повяхнат. И докато секретарят най-сетне разбере, че неговата инициативност в такава обстановка няма никакъв практически смисъл.

С решението на Секретариата на Централния комитет за издигане ролята и авторитета на партийния секретар се създава нова, още по-надеждна основа за правилни взаимоотношения. Отново ще цитирам: „Партийните комитети да подобрят своя контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, като им помагат да усвояват и прилагат правилни методи във взаимоотношенията си с партийните секретари, с партийните бюра, с партийните организации в дух на уважение и зачитане на техните мнения и предложения. Да засилят взискателността си и да търсят строга отговорност от онези административни и стопански ръководители, които под различни форми подценяват ролята на секретаря на ППО или не се съобразяват с неговото справедливо и обосновано мнение. Своевременно и принципно да разрешават възникващи проблеми във взаимоотношенията между секретарите на ППО и административно-стопанските ръководители".

Казано е чудесно!

* * *

Присъствувах на събрания, където бе разгледано това решение на Секретариата. Разговарял съм с много секретари по него. Излишно е да казвам с какво разбиране и чувство на удовлетворение те посрещнаха този изключителен документ.

Някога Маяковски призоваваше да се свика „заседание против заседанията". Това беше добре намерен образ, сполучливо обобщение на назрял в живота проблем, който, между нас казано, занимава може би не по-малко и нашето поколение. Сега можем да кажем, че Решението на Секретариата в известен смисъл е и решение... против решенията, против заседанията и съвещанията. Или по-точно против инфлацията на решенията, против заседателщината и празното разтакаване, решение, което изисква творчески подход, отчитане на конкретните му възможности и на обстановката, в която работи партийният секретар. А за сегашния етап това е едно от най-важните изисквания за извисяването му като активна и инициативна централна фигура в нашата партия.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

ДА СЕ ОТСТОЯВАТ ПАРТИЙНИТЕ ПРИНЦИПИ И НОРМИ

ХРИСТО ТАСЕВ

секретар на първичната партийна организация при СО „Пътни строежи" — София

Статията „Ако сте на мое място, какво бихте предприели", поместена в книжка осма на списание „Партиен живот", предизвика у мен много размисли. Ще споделя някои от тях.

Нашата първична партийна организация е учрежденска, наброява 33-ма комунисти. Партийното бюро се състои от 7 члена. Аз съм секретар от пет години. В досегашната си практика не съм се сблъсквал със случаи, подобни на описаните в споменатата статия, но опитът, който съм набрал, ми дава основание да кажа, че причините за тревогите и вълненията на секретаря произтичат както от неговия стил и методи на работа, така и от стила и методите на работа на партийното бюро, първичната организация и директора на предприятието. Хубаво е, че партийното бюро и първичната организация се стремят да разграничават функциите си от тези на стопанското ръководство, че не се опитват да си служат с административни средства и методи, а издигат ролята на стопанския ръководител като политически деец. Този подход е напълно в духа на изискванията на Единадесетия конгрес и особено на Националната партийна конференция. Смятам обаче, че партийното бюро и първичната партийна организация не използват, както трябва, правата и задълженията си и особено правото на контрол над дейността на стопанското ръководство. Оттук именно произлизат много от ситуациите, които тревожат секретаря на първичната организация.

Чета статията и си мисля: кое дава основание на секретаря да счита, че директорът винаги е прав, дори и когато налага мнението си, а след вземане на решението го обзема съмнение, че не са постъпили правилно? Много обяснения могат да се дадат, но изнесените факти показват, че първичната партийна организация, партийното бюро и секретарят са позволили на директора на предприятието да застане над тях. Той е изял функциите им и е отнел инициативата им. Получава се така, че по същество той ръководи и първичната организация, и секретаря, и колектива. Те са му някакъв придатък, помощници, а не политически ръководители. Секретарят и партийното бюро, когато са на мястото си, когато изпълняват уставните си задължения и правото на контрол над дейността на стопанското ръководство, нещата добиват друга физиономия. При нас и петте директори на обединението са комунисти, активно участвуват в живота на първичната партийна организация, в политическата просвета, членове са на лекторската група, изнасят беседи пред колектива. Заместник-генералният директор е член на партийното бюро. Директорите се отчитат пред първичната организация. Всяко тримесечие в партийно събрание се обсъжда изпълнението на плана. Викаме на отчет в партийното бюро и в събрания на първичната организация комунистите и главните специалисти на отдели, които не са членове на Партията. Такива отчети направиха другарите от икономическата дирекция, производствения отдел, редакцията на вестник „Пътен строител". През второто полугодие ще разгледаме състоянието на пусковите обекти, автомагистралното строителство и работата на отдел „Качествен контрол". Характерно за нашите отчети е това, че викаме най-напред онези, от които зависи решаването на наболелите въпроси.

Правото си на контрол и постоянна връзка със стопанското ръководство партийната организация осъществява и чрез редовното участие на секретаря и председателя на комисията за народен контрол в служебните съвещания. Освен това комисията за народен контрол по план, съгласуван с партийното бюро, проверява състоянието на дисциплината, как се уплътнява работното време, работата с жалбите, използват ли се по предназначение служебните автомобили и пр. След всяка проверка в писмена форма комисията запознава партийното бюро с резултатите и се изисква от стопанското ръководство да вземе мерки за отстраняване на пропуските и недостатъците.

За успешното упражняване на правото на контрол на първичната партийна организация над дейността на стопанското ръководство голяма роля играе Благоевският районен комитет на БКП. В проверките, които прави, особено внимание отделя на това, как упражняваме правото си на контрол, изисква от нас, помага ни. Тази непосредствена грижа от негова страна, сис-

Digitized by Google

темните му проверки създават благоприятни условия на първичната партийна организация да се чувствува политически стопанин на обединението, формира у стопанското ръководство психическа нагласа да търси опора в първичната организация, да се съобразява с нейните решения и препоръки.

Директорът на предприятието, за когото става дума в статията, е властна личност. Служебното му положение подхранва и засилва това качество и той пренася административните си права от трудовия колектив в първичната партийна организация. По думите на секретаря директорът е много строг. Строгостта, разбира се, не е лоша черта, но тя трябва да върви ръка за ръка със справедливостта, нещо, което липсва при него. Националната партийна конференция дебело подчерта това изискване. Наложените партийни наказания на комунисти само за това, че не са на едно мнение с директора по даден въпрос, потвърждава отсъствието на такова единство. Толкова ли е голямо провинението на Недко, желанието му да премине на работа в риболовния флот, още повече, че при тях работата му е била ниско платена и е имало близка перспектива за повишаване, та е бил наказан с най-тежкото наказание — изключване от редовете на Партията! Та те с това са убили у младия човек вярата, че Партията не греши! В случая е могло да се постъпи другояче, да се разговаря поотделно и с двамата, да се изясни кой от тях е прав, да се убеди единият да промени решението си, а ако не се постигне някакъв резултат, да се постави въпросът за решаване в партийното бюро и ако се наложи, да се разгледа на събрание, да се изясни на комунистите правилно случаят Иначе се е получило така, че партийното бюро и събранието са станали проводник за изпълнение на желанието на упорития ръководител на предприятието.

Друг момент, който е от голямо значение в отношението директор — секретар, това е проблемът за компетентността и личните качества на двамата. Директорът на предприятието е не само властна личност, но вероятно и по-компетентен по много въпроси, в това число и по проблемите на партийното строителство. Секретарят на първичната партийна организация като че ли няма лични качества, с които да излезе да защищава принципни позиции. Едно е да чувствуваш, че си прав, друго е да си убеден в правотата си и което е още по-важно, да си в състояние да воюваш за нея.

Как да разбираме думите: „Моите отношения с директора са добри. Той не пропуска да подчертае, че ми е осигурил свободно време и условия да се занимавам с партийна работа.“ Дал му по-лека работа, осигурил му кабинет! Благодетел! Та директорът в случая изпълнява партийни изисквания. Някой може да възрази, че е възможно и да не ги изпълни! Толкоз по-зле за него. Тогава оценката на вишестоящия орган, в случая на градския комитет на БКП, ще бъде съвсем друга, вероятно няма да го потупват по рамото, че в предприятието всичко е наред.

Ръководител на предприятие, който е създал специални условия за работа на секретаря на първичната партийна организация и не пропуска случай да демонстрира това, ме кара да се съмнявам, че нещо не е в ред. Той иска да постави секретаря в зависимост, да му отнеме възможността за принципиалност и взискателност. Ако не е послушен, може и да го натовари, колкото си иска, и по този начин да му попречи да си изпълнява функциите.

Аз съм главен специалист на отдел „Технически“ в обединението и като такъв никой не ми върши служебната работа, за да отделям повече време за партийната. Не мога да се похваля, че ми е леко, но народът казва: „Който се страхува от мечки, да не ходи в гората!“. С партийна дейност е длъжен да се занимава всеки комунист, в това число и директорът. Секретарят на първичната организация, както подчерта др. Т. Живков на Националното съвещание във Велико Търново, е централна фигура в нашата партия. „От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще се укрепват и разширяват връзките на Партията с масите.“ Ето такива са част от неговите функции, а не да чака благословията на директора.

Учудва ме обстоятелството, че всяко решение, което вземат в първичната партийна организация, до най-малката подробност съгласуват с директора. В случая не се спазва едно от основните изисквания, записано в Тезисите на ЦК на БКП за състоянието и развитието на Българската комунистическа партия и на обществените организации и движения: „**При вземането на решения строго да се спазват колективният принцип**... по-широко да се привличат в обсъжданията компетентни и познаващи живота комунисти и трудещи се...“ Мисля, че е правилно да се използват знанията, опитът и възможностите на директора, но не е допустимо той да се поставя над първичната партийна организация. Това противоречи на член 22 от Устава на БКП, на висшия принцип на партийното ръководство — колективността.

Нашата партийна организация и бюрото възлагат на отделни членове или на група комунисти предварително да подготвят проекти за решения по някои проблеми, които внасяме в партийно събрание за обсъждане. Не са малко случаите, когато решенията се допълват, видоизменят и още по-правилно и точно се формулират от събранието. Нашите директори също участвуват и в подготовка на проекти за решения, и в обсъждането, но партийното събрание ги приема, то може да се съобрази с дадени предложения или не, но да ги съгласува с директорите не е правилно и не правим това.

Мисля, че няма нищо неправилно директорът на предприятието на събрание да

Digitized by Google

взема пръв думата за изказване. Той е член на партийната организация, както останалите комунисти, а аз не познавам партиен документ, който да задължава кой, кога да се изказва. Но смятам, че, изказвайки се пръв, той дава тон и има опасност да се ограничи дискусията, да се дават по-малко предложения особено ако са против неговото мнение.

При нас в централното управление на обединението спорове по кадрови въпроси със стопанското ръководство нямаме. Защо? Защото първичната партийна организация изпълнява функциите си на политически ръководител. Спомням си преди няколко години за известно време един от отделите беше без началник. Ръководството предложи за такъв да бъде назначен служител от отдела. Разгледахме въпроса в заседание на бюрото и направихме предложение на стопанското ръководство в срок от шест месеца да възложи на въпросния служител да изпълнява временно длъжността, за да се убеди и ръководството, и партийното бюро в неговите качества. Изпитателният срок изтече, всички разбраха, че той може да ръководи отдела и беше назначен за титуляр. Имали сме и други случаи, предлага се например на длъжността началник на отдел да бъде назначен външен човек, идващ от друго предприятие, а в същия момент при нас има подходящ. Ръководството се е вслушвало в нашето предложение.

Въпросите, повдигнати в статията, имат много страни: от една страна, как първичната организация изпълнява функциите си, от друга, какъв е стилът на работа на ръководителя, от трета, как вишестоящите партийни органи помагат да се изграждат правилни взаимоотношения между секретаря на първичната организация и стопанския ръководител на предприятието и пр. В крайна сметка обаче нещата опират до това, как и доколко се отстояват партийните принципи и норми.

НАША БЕЛЕЖКА

СЪВЕТ ИЛИ ПАРТИЕН АКТИВ

В редакцията се получават сигнали, че някъде в състава на съветите на секретарите, които сега се изграждат в страната, се включват хора, които не са секретари на партийни комитети и организации. Например председатели на народни съвети, стопански дейци и пр.

Съветът на секретарите е партиен орган с определени от ЦК на Партията права, задължения и начин на изграждане. Неговото поле на дейност е партийното ръководство и живот. Той е представителен орган на партийните организации. Или както е написано в решението на Секретариата на ЦК: „Създаване на съвети на партийните секретари, които да осигуряват координация и единодействие в работата на партийните комитети и организации в комбинатите (обединенията) и в селищните системи."

Партийният актив е по-широко понятие. В него могат да участвуват дейци от стопански и обществени организации, даже и безпартийни в зависимост от въпросите, които се разглеждат. Активът е помощен орган, който няма право да взема решения, да координира и пр. Той обсъжда, прави предложения или участвува в осъществяването на задачите.

Неправилното изграждане на съвети на секретарите, в които се включват хора и от други органи и организации, нарушава тяхната природа като партиен орган. Нужно е строго и точно да се изпълняват решенията на Централния комитет, да не се позволяват свободни тълкувания, които пряко засягат ленинските принципи и норми на партиен живот.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНО РЪКОВОДСТВО — ЕФЕКТИВНО ПРОИЗВОДСТВО

к. т. н. инж. **НИКОЛАЙ ЦОНЕВ**
секретар на ОК на БКП — Русе

„Усъвършенстването на социалистическата организация на труда трябва да създаде необходимите условия за най-пълно използване на действуващите производствени мощности."

Из Тезисите на Националната партийна конференция

В своята богата съкровищница от опит в ръководството на обществено-икономическия живот на страната Българската комунистическа партия има образци, които в най-пълна степен отговарят на ленинската постановка: „По-високият тип обществена организация на труда в сравнение с капитализма е източник на сила и залог за неизбежната пълна победа на комунизма. Привеждането на организацията на труда върху научна основа е главният, коренният и злободневен въпрос на целия обществен живот."[1] Ярък образец на марксистко-ленински подход в партийното ръководство на икономиката е програмата, която начерта Националната партийна конференция за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Преди всичко тя постави в здраво диалектическо единство живия труд, предметите на труда и средствата на труда — ония главни фактори, които в съвкупност осъществяват производствения процес и пряко влияят върху обществената производителност на труда. Усъвършенстването на социалистическата организация на труда налага преустройство, което по своята същност изисква още по-пълно овладяване на ленинския стил и методи на работа. Пътят е ясен — сърцевина на партийното ръководство да стане ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ПОДХОД!

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 36, с. 189—190.

Digitized by Google

Още след запознаването с Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП окръжният комитет на Партията насочи усилията към създаване на такава организация на труда, която да съответствува на качествените изменения на базата. Главното внимание бе отделено на БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА. Тази форма като изключително важен елемент на социалистическата организация на труда за сравнително кратко време показа редица предимства и много по-добре приляга на равнището на съвременната техника и технология в предприятията. Тя дава възможност много поточно да се планира работата на отделните производствени звена, да се контролира разходът на суровини и материали, да се изгражда здрава трудова и технологична дисциплина, да се използва пълноценно техниката. Колективната форма на организация показва своята голяма сила и при многомашинното обслужване. Творческата инициатива на работниците и знанията на специалистите се обединяват в името на още по-високите производствени резултати. Непосредственото свързване на крайните резултати със заплащането представляват мощен стимул за повишаване обществената производителност на труда.

Бригадната организация на труда и въвеждането на вътрешнобригадната стопанска сметка намират приложение във всички отрасли на народното стопанство. Те водят до повишаване на творческата активност на членовете на бригадата, до ускоряване на процеса на формиране на качествено ново отношение към труда. Колективните форми на организация създават благоприятни възможности за по-бързо повишаване на квалификацията на работниците, за усвояване на две и повече професии, за изравняване с постиженията на първенците. Намалява се текучеството на кадрите, а се засилва интересът към крайния продукт на техния труд, към съдбата и бъдещето на бригадата, цеха, предприятието, което неминуемо допринася за повишаване ефективността и качеството — стратегическия девиз на петилетката.

* * *

Окръжният комитет на БКП — Русе отрано комплексно и взискателно постави проблема за новата организация на труда в центъра на вниманието на ръководствата от всички нива, тъй като неговото решаване осигурява изпълнението и на най-главните производствено-стопански и социални задачи през 1978 година и седмата петилетка. Задачата изисква под ръководството на окръжния и градските комитети на БКП, на партийните, профсъюзните и комсомолските организации целенасочено и планомерно да се утвърждава бригадната организация, да се отстраняват пречките и недостатъците. Предстоеше решително да се засилят контролните функции на партийните организации, да се повиши тяхната взискателност и настойчивост за изпълнение на поставените от Централния комитет на партията задачи. За това спомогна и известната психическа нагласа в кадрите, тъй като вече три години опитът на инициаторите в многосменното обслужване — завод „Найден Киров", е обект на изучаване и внедряване.

Първостепенно изискване пред партийните органи и организации бе да въздействуват активно, с подходящи партийно-политически средства за изграждането на научнообоснована нормативна база за планиране и отчитане на производствено-стопанската дейност, която да се превърне в мощно средство за широко внедряване на бригадната организация на труда и работната заплата върху основата на стопанската сметка. Необходимо бе в създадените бригади да се укрепят партийните групи, в тях да бъдат изпращани комунисти с партийни поръчения.

Digitized by Google

ЕФЕКТИВНО РЪКОВОДСТВО — ЕФЕКТИВНО ПРОИЗВОДСТВО

к. т. н. инж. **НИКОЛАЙ ЦОНЕВ**
секретар на ОК на БКП — Русе

„Усъвършенстването на социалистическата организация на труда трябва да създаде необходимите условия за най-пълно използване на действуващите производствени мощности."

Из Тезисите на Националната партийна конференция

В своята богата съкровищница от опит в ръководството на обществено-икономическия живот на страната Българската комунистическа партия има образци, които в най-пълна степен отговарят на ленинската постановка: „По-високият тип обществена организация на труда в сравнение с капитализма е източник на сила и залог за неизбежната пълна победа на комунизма. Привеждането на организацията на труда върху научна основа е главният, коренният и злободневен въпрос на целия обществен живот."[1] Ярък образец на марксистко-ленински подход в партийното ръководство на икономиката е програмата, която начерта Националната партийна конференция за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Преди всичко тя постави в здраво диалектическо единство живия труд, предметите на труда и средствата на труда — ония главни фактори, които в съвкупност осъществяват производствения процес и пряко влияят върху обществената производителност на труда. Усъвършенстването на социалистическата организация на труда налага преустройство, което по своята същност изисква още по-пълно овладяване на ленинския стил и методи на работа. Пътят е ясен — сърцевина на партийното ръководство да стане ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ПОДХОД!

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 36, с. 189—190.

Digitized by Google

Още след запознаването с Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП окръжният комитет на Партията насочи усилията към създаване на такава организация на труда, която да съответствува на качествените изменения на базата. Главното внимание бе отделено на БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА. Тази форма като изключително важен елемент на социалистическата организация на труда за сравнително кратко време показа редица предимства и много по-добре приляга на равнището на съвременната техника и технология в предприятията. Тя дава възможност много по-точно да се планира работата на отделните производствени звена, да се контролира разходът на суровини и материали, да се изпражда здрава трудова и технологична дисциплина, да се използва пълноценно техниката. Колективната форма на организация показва своята голяма сила и при многомашинното обслужване. Творческата инициатива на работниците и знанията на специалистите се обединяват в името на още по-високите производствени резултати. Непосредственото свързване на крайните резултати със заплащането представляват мощен стимул за повишаване обществената производителност на труда.

Бригадната организация на труда и въвеждането на вътрешнобригадната стопанска сметка намират приложение във всички отрасли на народното стопанство. Те водят до повишаване на творческата активност на членовете на бригадата, до ускоряване на процеса на формиране на качествено ново отношение към труда. Колективните форми на организация създават благоприятни възможности за по-бързо повишаване на квалификацията на работниците, за усвояване на две и повече професии, за изравняване с постиженията на първенците. Намалява се текучеството на кадрите, а се засилва интересът към крайния продукт на техния труд, към съдбата и бъдещето на бригадата, цеха, предприятието, което неминуемо допринася за повишаване ефективността и качеството — стратегическия девиз на петилетката.

* * *

Окръжният комитет на БКП — Русе отрано комплексно и взискателно постави проблема за новата организация на труда в центъра на вниманието на ръководствата от всички нива, тъй като неговото решаване осигурява изпълнението и на най-главните производствено-стопански и социални задачи през 1978 година и седмата петилетка. Задачата изисква под ръководството на окръжния и градските комитети на БКП, на партийните, профсъюзните и комсомолските организации целенасочено и планомерно да се утвърждава бригадната организация, да се отстраняват пречките и недостатъците. Предстоеше решително да се засилят контролните функции на партийните организации, да се повиши тяхната взискателност и настойчивост за изпълнение на поставените от Централния комитет на партията задачи. За това спомогна и известната психическа натласа в кадрите, тъй като вече три години опитът на инициаторите в многосменното обслужване — завод „Найден Киров", е обект на изучаване и внедряване.

Първостепенно изискване пред партийните органи и организации бе да въздействуват активно, с подходящи партийно-политически средства за изграждането на научнообоснована нормативна база за планиране и отчитане на производствено-стопанската дейност, която да се превърне в мощно средство за широко внедряване на бригадната организация на труда и работната заплата върху основата на стопанската сметка. Необходимо бе в създадените бригади да се укрепят партийните групи, в тях да бъдат изпращани комунисти с партийни поръчения.

Digitized by Google

Окръжният комитет на БКП възложи на стопанските предприятия от различните отрасли на производството да изведат образци на бригадна организация на труда, да станат те еталонни звена за съответния отрасъл. Членовете на пленума, сътрудниците от окръжния и градските народни съвети и окръжния съвет на БПС приеха поръчения да оказват близка и непосредствена помощ в трудовите колективи по усъвършенствуване организацията на труда. Те бяха предварително запознати с опита в това отношение на заводите „ВАЗ" в гр. Толиати — СССР. По отрасли се проведоха съвещания, на които еталонните предприятия, придобили вече известен опит, споделиха своите първи резултати.

На базата на този опит сега всеки колектив под ръководството на партийните комитети изпълнява план-програма за усъвършенствуване организацията на труда и на съревнованието в своето предприятие. Тя обхваща анализа на съществуващата организация на труда, задачите по формиране и създаване на необходимите условия за внедряване на бригадната форма и мероприятията по масово-политическата и разяснителната работа. Първите резултати са определено постижение. В промишлеността вече са изградени 877 бригади, включващи 11 667 работници, което представлява 84,7 на сто. Преди това броят на бригадите е бил не повече от сто. В редица предприятия са изградени бригади, обхващащи целия предметнозатворен цикъл до крайното изделие — ХК „Петър Караминчев", ХК „Гаврил Генов", Завод за печатни платки, МЗ „Червен" и др.

Сега партийните и стопанските ръководства в предприятията полагат много по-системни грижи за максимално използване на производствените фондове — главен проблем за повишаване на ефективността, за все по-рационално изразходване на суровините, материалите и енергията. И тук от решаващо значение е прилагането на новата организация на труда. Задачата е цялата налична техника да се впрегне в работа, да се използва най-рационално за увеличаване на количеството, асортимента и качеството на продукцията. Радостен факт е, че инициативата на завод „Найден Киров" намира все нови последователи. Само през първите две години на петилетката коефициентът на сменност в предприятията на окръга нарасна от 1,8 на 2,2. В комбинатите „Георги Димитров", „Гаврил Генов", фабрика „Фазан", „Латекс" — Бяла и др. е въведен 6- и 7-дневен режим на работа на решаващите производствени звена. Вътрешносменното време се използва 83,4 на сто, което е с 0,9 на сто над контролните цифри за 1980 година.

Безспорен успех е широко разгърналото се движение за многомашинно обслужване и реализираната относителна икономия на близо 500 работници от текстилната промишленост, електрониката, машиностроенето. В кратко време 600 работници от тези подотрасли овладяха втора и трета професия. Подобри се коефициентът на използваното работно време с 3—4 пункта, на оборудването с 4—5 пункта, повиши се качеството на произвежданата продукция.

Показателен е примерът в Завода за печатни платки, където средната изработка в нормочаса на един основен работник в цех „20" нарасна с 11 на сто, целодневните загуби на работно време се намалиха на 0,19 дни — средно за един работник, извънредният труд — с 30 часа. Прогнозата е изпълнението на плана по производителността на труда, измерена като средна заработка на един работник, да достигне 121 на сто спрямо отчета за 1977 година, при 109 на сто преди усъвършенстваната организация на производствените процеси. Предвижда се средногодишна реализация на относителна икономия от 204 работници.

Digitized by Google

Внедряването на бригадната организация беше предшествувано от активна масово-политическа и индивидуална работа с колектива на завода. Работниците трябваше съзнателно да я приемат и пряко да участвуват в приложението й. Това наложи провеждане на събрания по ППО, сбирки на партийните групи, поставяне на партийни поръчения и задачи на преките ръководители. В краен резултат всеки член на бригадните колективи беше обстойно запознат с предстоящата задача и голяма част от тях лично участвуваха със свои предложения.

С новата организация на производството в цех № 20 и 30 се създадоха бригади и участници на база технологичен принцип — всеки работник носи отговорност за качеството на изработената от него платка. Цеховете са оборудвани с нови работни места, което подобри технологическата последователност на производствения процес. Работниците усвоиха втора професия. Чрез организиране на контролно звено върху работата на участъка за монтаж на платки се създадоха подобри условия за управление на качеството. Преди внедряването му нямаше възможност за разграничаване на личната отговорност на работника при произвеждане на некачествена продукция. В контролния участък за всеки работник има „клетка", в която в края на смяната се поставя изработената от него продукция. Резултатите от нейното качество и заработената сума се вписват в личния картон. С вътрешните правила за организация на работната заплата индивидуалната работна заплата е поставена в пряка зависимост от постигнатите крайни резултати на бригадата и участъка по трите задължителни показателя: обем на промишлената продукция в нормочасове, качеството на продукцията и нейния асортимент.

Богата, съдържателна, отговаряща на принципите и изискванията на Националната партийна конференция е и дейността по бригадната организация на труда в Русенския пристанищен комплекс, Автокомбината, Строително-монтажния комбинат, в търговията, СД „Местна промишленост"... Твърде ценен опит, който може да бъде тема на специална разработка, е прилагането на новата организация на труда в аграрно-промишлените и промишлено-аграрните комплекси.

В много предприятия на окръга бригадите се превърнаха в места, където своевременно и компетентно се решават проблемите, свързани с намаляване на текучеството, спазването на трудовата и технологичната дисциплина, повишаването на квалификацията на работниците, навременните и доброкачествените ремонти на техниката, увеличаването на коефициента на сменност. Научните и развойните звена вече са дейни помощници на колективите в решаването на тези задачи. На последната среща на бюрото на ОК на БКП с техните ръководства бе поставено изискването за прилагане на новата организация на труда и в самите институти и бази за развойна и внедрителска дейност. На тази среща на преден план бяха поставени въпросите за усъвършенствуване организацията на труда на научните работници, за активизиране на развойната и внедрителската работа, свързана с ефективното използване на материалите и суровините, с оптималното натоварване на производствените мощности и с по-доброто уплътняване на работното време.

* * *

Основна движеща сила за мобилизиране на трудещите се в борбата за ефективно използване на всички ресурси, за разгръщане на тяхната инициатива и творчество в изпълнението на партийните решения е СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ. Това целеустре-

Digitized by Google

мено движение, родено от инициативата и творчеството на милионите, свързва в едно колективната грижа за изпълнение на стопанските задачи с личния принос на всеки работник, специалист и ръководител. Човекът с неговата социална активност и творческо участие в трудовата дейност — ето ключа към решаването на задачите, които поставиха XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Главното в работата на партийните организации, на всеки комунист в това направление е непрестанно, всеки ден и час съревнованието да се насочва към ритмично изпълнение на насрещния план на всяко работно място, към усъвършенстване на планирането и социалистическата организация на труда, към постигане на високи колективни резултати. Сега значително по-резултатно колективите търсят и откриват своите реални възможности, които, съчетани с възможностите на предприятията, довеждат до по-висок ефект при най-малък разход на труд и време. В тази насока добри постижения има в завод „Вела Пискова", ЗЕИМ, ХК „Гаврил Генов", Завода за печатни платки, в районите на ПАК „Димитър Благоев" и др. Почти навсякъде показателите за съревнованието са разработени съобразно най-новите партийни изисквания и постановки. Те са най-тясно обвързани с нормативните планови задания, намалени са сроковете за отчитане, посочват се не само най-добрите резултати, а се степенуват от първенеца до изоставащия, което има особено голям възпитателен ефект. Осигурена е еднопосочност между показателите и условията. Те се отнасят до повишаване производителността на труда и качеството на продукцията, обема, асортимента, лимита за фонд „Работна заплата", числеността на персонала. Съревнованието се насочва към най-пълно разкриване на резервите още в процеса на съставянето на насрещния план. По-добре се прилагат стимулите. Профсъюзните и комсомолските организации разгръщат все по-широко движението на майсторите наставници, популяризират челния наш и съветски опит, което не е само предаване на знания и опит, а приемственост между поколенията, действено средство за възпитание.

Мащабите на съревнованието за усъвършенстване на планирането и организацията, за обновление на техниката и технологията извисяват ролята на стопанските кадри. В корабостроителния и кораборемонтния комбинат „Иван Димитров", а и в десетки още предприятия на окръга ръководителят се налага все повече като пример в съревнованието. Това особено се отнася за ръководителя на бригадата, в която той е не само организатор, а и възпитател на колектива.

Усъвършенстването на планирането и социалистическата организация на труда откриват благоприятно поле за изява на творческата инициатива и на специалистите, ума и таланта на новаторите и челниците. Само през първото тримесечие на т. г. в окръга са внедрени 450 рационализаторски предложения с годишен икономически ефект 1 659 000 лева. Много от предложенията са насочени към усъвършенстване бригадната организация на труда. Особено високи са постиженията на рационализаторите от Завода за печатни платки, МК „Георги Димитров", завод „Дунарит", завод „Арда" и др. Обхванати в социалистическото съревнование, в тези предприятия се съставят рационализаторски колективи, разширява се прилагането на съветския опит — откритото приемане на рационализаторските предложения, засилва се помощта на специалистите за техническото оформяне на предложенията, направени от работниците. Всичко това е допринесло всеки лев, изразходван за развитието на рационализаторското движение, да има 16,30 лв. възвращаемост.

Всички тези констатации и изводи окръжният комитет на БКП направи на основата на извършените комплексни проверки, срещи и раз-

Digitized by Google

говори от работни групи, съставени от партийни, профсъюзни и комсомолски представители, специалисти от окръжния и градските народни съвети в окръга.

С цел да се популяризира и изучи натрупаният опит, да се изявят в по-пълна степен предимствата на новата организация на труда и социалистическото съревнование, ОК на БКП чрез изградения към него Научен център по партийно-организационна работа и редакцията на окръжния вестник „Дунавска правда" подеха на страниците на вестника задочна научно-практическа конференция на тема: **Партийното ръководство на икономиката в светлината на изискванията на Националната партийна конференция".** Открита със статия от първия секретар на ОК на БКП, тя намери широк отклик сред ръководители, работници и специалисти от всички сфери на обществено-икономическия живот в окръга. Споделят се опит, мнения, предложения, отправят се критични бележки и становища по отделни проблеми. Всичко това допринася да се изяснят още по-добре решенията на Националната партийна конференция и всеки да види и разбере своето място в борбата за тяхното осъществяване.

Определено трябва да се подчертае, че с всеки изминат ден предпоставките за по-високо качество и ефективност на производството се увеличават и същевременно се вижда колко много неусвоени резерви има. Все още трудовите ресурси не се използват оптимално. Това се отнася и за суровините, материалите, основните фондове. Изостава квалификацията на някои групи работници и специалисти. В системата на бригадната организация не навсякъде е внедрена стопанската сметка и не е решен въпросът за заплащането, особено по отношение на спомагателните работници. Не са преодолени трудностите във връзка с материално-техническото снабдяване и кооперираните доставки. Тези проблеми са на вниманието на окръжния комитет на Партията и се мобилизират всички сили за най-пълно разкриване и овладяване на резервите, обезпечаващи изпълнението на плана за 1978 година и петилетката.

Неотдавна ОК на БКП проведе социологическо проучване на стила и методите на работа на партийните комитети и организации. Средно 40 на сто от обсъжданите материали са от стопански характер и третират проблемите на новия подход на ЦК на БКП по ръководството на икономиката. Това показва, че партийните ръководства и кадрите чувствуват отговорността за работата на производствените колективи, за изпълнението на програмата за икономическото развитие на окръга. Изследването потвърди, че политическият подход все повече се превръща в сърцевина на партийното ръководство.

Същевременно бяха отбелязани слабости и нарушения, на които партийните организации не са реагирали своевременно. Те се отнасят до партийното ръководство на модернизацията и реконструкцията, осъществявани единствено „през погледа" на стопанските деици. Нарушения има и в селското стопанство. Някои партийни комитети действуват от позициите на „изследване на нещата", на изчакване на указания, проявяват неумение в разграничаването на функциите, в организацията и провеждането на индивидуалната политическа работа с хората. Това показва, че отделни първични партийни организации все още не са се превърнали в истински политически щабове и преки ръководители на трудовите колективи.

В тази връзка ОК на БКП подготвя пленум за привеждане стила и методите на партийните и стопанските кадри в съответствие с изискванията на Националната партийна конференция. В процес на подготовка е и научно-практическата конференция на те-

Digitized by Google

ма „Съвременни изисквания към партийните и стопанските кадри", която ще предшествува пленума. Считаме, че те ще окажат необходимото влияние върху по-нататъшното успешно решаване на основните проблеми на партийното ръководство на икономиката, за издигане творческата активност на партийните органи и организации, на трудовите колективи в борбата за изпълнение на партийните решения. Тяхната прицелна точка ще бъде и проблемът за усъвършенстване бригадната организация на труда, реализирането на новите задачи, които произтичат от допълнителните указания за нейното усъвършенстване. В окръжната партийна организация ясно е поставена задачата да намалим материалните разходи средногодишно допълнително с 5 на сто, да увеличим обществената производителност на труда средно с 4—5 на сто и да увеличим използването на производствените фондове с около 10 на сто. Задачата е изпълнима. Необходимо е да се създадат оптимални условия, да се разгърнат възможностите на всеки колектив, работник и специалист, „да не им се вързват ръцете и краката" с догми и стар подход в ръководството.

Септември е окончателният срок за изработване на насрещните планове на трудовите колективи за 1979—1980 г. Партийните органи и организации са взели тази задача на строг отчет. Под тяхно ръководство се прави задълбочен анализ на съществуващата организация на труда. Постигнатите параметри се съпоставят с постиженията на челните предприятия в страната и на най-напредналите в съответната област страни. Контролните цифри са получени. Със средствата на масово-политическата работа те се довеждат до знанието на всяка производствена единица, обсъждат се, правят се предложения, приемат се допълнителни обещания, възлагат се партийни поръчения. Това се прави, без да се изпуска от вниманието изпълнението на насрещните планове за годината.

Бригадна организация може да има само когато предварително са създадени необходимите условия за това, когато хората сами си поставят задачите и търсят пътища за реализиране.

По същество новата технология на планиране е вече в ход. Реализира се принципът на демократическия централизъм и по отношение на усъвършенстването на организацията на труда, като централизираното държавно ръководство се съчетава в максимална степен с творческата активност на трудещите се, с инициативата на предприятията, с повишаване на тяхната отговорност за резултатите от работата. На практика се следва Лениновото указание — организацията на труда в пролетарската държава да се разработва и осъществява при непосредственото участие и заинтересованост на самите трудещи се. Сега, в новите условия, още по-актуални са словата на В. И. Ленин: „Колкото по-дълбоко е преобразованието, което ние искаме да извършим, толкова повече трябва да повишим интереса към него и съзнателното отношение, да убедим в тази необходимост нови и нови милиони трудещи се"[1].

* * *

Нарастващата роля на бригадната организация на труда изисква и нов подход към решаването на въпросите, отнасящи се до трудовата, плановата, финансовата и технологическата дисциплина. „Укрепването на социалистическата дисциплина във всичките ѝ разновидности — каза др. Тодор Живков — трудова, технологическа, произ-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 42, стр. 140.

Digitized by Google

водствена, планова, договорна, финансова и други, се диктува от интензивните и постоянно усложняващи се връзки в народното стопанство.“ Сега на заводски и общински събрания още по-остро, критично и самокритично се поставя на оценка състоянието на дисциплината и изпълнението на мероприятията на ОК на БКП за подобряване качеството на продукцията. Съществени резултати в това направление постигнаха колективите на ХК „Петър Караминчев“, ПЖК „Родопа“, параходство „Българско речно плаване“, АПК „Съветска Русия“ — Сливо поле и др. Засилва се и ролята на производствените съвещания като форма, доказала своята сила за мобилизиране творческите сили на трудовите колективи. Още повече се издига взискателността към стопанските, профсъюзните и комсомолските организации. Започна системно обучение на членовете на стопанските комитети по въпросите на новата организация на труда. Създава се строга нормативна база за всеки цех, ферма, бригада, звено, за всяко работно място. Изработват се обосновани норми за разход на материали, финансови, трудови и други ресурси, за най-ефективно използване на производствените мощности и др. показатели, за да може всеки участник да знае какво се иска и как то ще се постигне, какви ще бъдат резултатите за колектива и за отделния член, какви санкции ще бъдат наложени при нарушение на съответните нормативи. От стопанските ръководства се изисква работата им да се постави на нова, по-висока основа, като се усъвършенстват отчетността, информацията, анализът и контролът — важни средства за управление и ръководство.

Няма съмнение, че прилагането на нова организация на труда ще допринесе да се засили борбата за високо качество, да се повиши личната отговорност, да се реализира девизът „Качество и ефективност, ефективност и качество“. Не по-малко отговорни в това отношение са и задачите за повишаване на боеспособността на най-малките трудови колективи, бригадите, да се усъвършенствува възпитателната работа сред техните членове, да се изгражда здрав микроклимат, съответен на изискванията на социалистическия начин на живот. Сега политическата работа е насочена по-конкретно за запознаване на трудещите се със същността, смисъла и съдържанието, с целите и задачите за усъвършенствуване плановото ръководство и социалистическата организация на труда с оглед издигане на идейната убеденост и социалистическата съзнателност. Със съществен практически принос са провежданите разговори в партийните групи на тема „Единство между думи и дела“.

В Русенската градска партийна организация започва двегодишен преглед на работата на партийните комитети и бюра по усъвършенствуване стила и методите на партийното ръководство на икономиката в изпълнение девиза на петилетката.

Дори и най-обоснованите решения по организацията на труда не биха били доведени докрай, ако не се отчита тяхното въздействие върху хората, ако не се създаде необходимата ситуация за въвличането им в тяхното изпълнение. Затова всички наши идеи, планове и задачи поставяме на широко обсъждане. Така ние най-точно оценяваме доколко те са реално свързани с интересите на трудещите се. Не бива никога да се забравя, че партийната работа е работа с хора, чието поведение се определя от техните интереси, обусловени най-често от материални подбуди. А интересите, това са потребностите на хората. Ние се стремим да ги изучаваме, да ги насочваме, да ги ръководим. Но за съжаление наша все още слаба страна е именно неумението най-правилно да насочваме, да ръководим интересите на трудещите се, дори в някои случаи и недостатъчно ги изучаваме. Ето защо усилията

Digitized by Google

на окръжния комитет на БКП все по-активно и определено се съсредоточават към факторите, които съдействуват за издигане престижа на труда сред другите ценности, за формиране на положително отношение към конкретно извършената работа.

Подготовката на хората за труд е резултат от влиянието на множество фактори, но сега акцентът се поставя върху организацията на труда. Не бива да се забравя, че хората най-добре се убеждават в правилността на партийната политика в процеса на нейното практическо осъществяване. Именно за това ние си поставяме като главна задача ефективната организация на техния труд. Това определя и задачите на партийните органи и организации, тяхната отговорност за творческо и последователно прилагане на градивен, априлски подход към назрелите проблеми и реални тенденции в развитието на окръга.

Изпълнението на насрещния план е неразривно свързано със социалното развитие на колектива. Усъвършенстуването на новата организация на труда подобрява социалния климат в бригадите. Разбира се, през първите месеци се получиха смущения от различен характер, което доведе до освобождаването на единици работници. Те бяха предимно работници, които при старата организация имаха незадоволителен принос в изпълнението на бригадните задания. Същите своевременно се пренасочиха към по-подходяща за тях професия, където биха били равностойни с другите. При едно такова регулиране, така да се каже, се получава единодушие, единомислие, еднопосочност във възможностите и стремежите на членовете на новосформираната бригада. С всеки изминат ден работниците осъзнават по-задълбочено положителните страни на новата организация, повишава се значително производителността на труда и качеството на произвежданата от тях продукция, издигат се на по-високо стъпало дисциплината и културата на работното място. Взаимоотношенията, изразени в другарство и взаимопомощ, прерастват в по-висша форма на самоконтрол, самоотчет и отговорност на всеки пред всички.

Резултатите от работата на окръжната партийна организация стават все по-съзвучни с указанията на основоположника на социалистическата научна организация на труда В. И. Ленин, който ни учи, че по-високият тип обществена организация на труда в сравнение с капитализма е източник на сила и залог за неизбежната пълна победа на комунизма. Считайки привеждането на новата организация на труда на нивото на изискванията на Националната партийна конференция като главен, злободневен, коренен въпрос на целия обществен живот, ръководството на окръга мобилизира всички сили за решаването на тази най-отговорна задача. Нейното изпълнение налага повече от всеки друг път между думи и дела да има пълно единство и покритие. Това бе изтъкнато и на събранията в заводските и общинските партийни организации, на които бе направен анализ на досегашните резултати от новата организация на труда и на допуснатите слабости в това отношение.

Практическата крачка, която Русенската окръжна партийна организация прави за решително издигане организацията на труда и за управлението на производството, доказва, че сме на верен път, че имаме всички условия и сили да използваме най-умело този главен лост за решаването на целия комплекс от проблеми и задачи.

Digitized by Google

НАСРЕЩНИЯТ ПЛАН — ИЗВОР НА ТВОРЧЕСКА АКТИВНОСТ

КРЪСТЬО ПЕТРОВ
зам.-завеждащ отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

Приложението на новата технология на планиране е в пълно съответствие с изискванията за непрекъснато усъвършенствуване на планово ръководство и управление на икономиката. Заедно с това тя е насочена към последователното прилагане на ленинския принцип на демократическия централизъм в планирането, към максималното използване на творчеството, инициативата и възможностите на всички трудещи се, на всеки трудов колектив за ускоряване на темповете на нашето развитие в етапа на зрелия социализъм. Основната отличителна черта и главната особеност на новата технология на планиране е осигуряването на единство и еднопосочност на интересите на цялото общество с интересите на отделния трудов колектив и отделния член на колектива.

Въпреки недостатъчния опит съставянето на насрещните планове за 1978 г. потвърди правилността и големите възможности на новата технология на планиране, за въвличането на трудещите се в управлението на производството, за разкриване и използване на резервите и възможностите, с които разполага нашата икономика. Заедно с това бяха допуснати и някои слабости при съставянето на насрещните планове, които попречиха да се изявят напълно предимствата на новата технология на планиране. Инерцията и старият подход в действията на една част от кадрите не позволиха главното ударение в работата да се постави върху разгръщането на инициативата и творчеството на трудовите колективи за пълното разкриване и използване на резервите и възможностите за повишаване на ефективността на производството; за постигане на пълна интеграция и синхрон на планирането от горе с планирането от долу, за съставянето на оптимални насрещни планове на всички нива на управление, във всички стопански организации и звена.

Главната задача сега е да се осигури съставянето на оптимални и балансово обвързани насрещни планове за следващите години на петилетката, като се използват най-пълно големите предимства на новата технология на планиране. С решението на Политбюро на ЦК на БКП за разширяване правата и отговорностите на стопанските организации се премахват и последните причини, които задържат творческата активност на трудовите колективи и стопанските ръководства в борбата им за претворяване в живота на стратегическия курс на Партията за високо качество и висока ефективност.

• • •

Крайъгълен камък на планирането на всички нива на управление става непрекъснатото усъвършенствуване на насрещния план, съ-

Digitized by Google

ставян от трудовите колективи на основата на предварително утвърдени дългосрочни и диференцирани по години държавни задачи, нормативи и критерии за ефективност на основата на разработените инженерни проекти. Това ще осигури най-пълното съчетаване на централно утвърждаваните задачи с реалните технико-икономически възможности на стопанските организации и предприятия. Само с насрещните планове и инженерните проекти могат да бъдат разкрити и използвани най-пълно всички възможности и резерви на материално-техническата база на производството, на социалистическата организация на труда, неограничените възможности на хората за творческа изява и дръзновения. Тук следва да се отбележи, че държавните задачи и нормативи няма да бъдат оня фетиш, който сковава инициативата и творчеството, а преди всичко показател и измерител на обективните потребности на обществото за количеството и качеството на необходимите материални блага, за равнището на ефективността на производството, към постигането и надхвърлянето, към изпълнението и презпълнението на които трябва да се стремят всички трудови колективи: всички творци на материални блага и духовни ценности в нашата страна. Или още по-точно казано, те са минималното задание за резултатите по натуралните и качествените показатели и максималното по отношение на ресурсите, които обществото може да предостави за постигането на тези показатели. Оценяването на равнището на насрещните планове и материалното и духовното стимулиране на трудовите колективи трябва да се извършва в зависимост от изпълнението на дадените с контролните цифри задачи, от степента на достигането и надвишаването на дългосрочните критерии.

В насрещния план е открита онази нова форма на планиране, която обхваща и съчетава по най-сполучлив начин всички видове икономически интереси и отразява най-пълно обективните изисквания за усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката на сегашния етап. Качествено новото единство на новата технология на планиране (от определянето на държавните задачи и нормативи до съставянето на инженерните проекти и насрещните планове в предприятията, комбинатите, стопанските организации и комплексите; съгласуването, обвързването с договори и балансирането на насрещните планове от долу на горе и от горе на долу, на всички нива на управление) може да се реализира, да стане действителност само с активното творческо участие на всички трудещи, с пълното мобилизиране на тяхното творчество и талант, на тяхната енергия.

Този всеобхватен процес, наложен от задълбочаващото се обществено разделение на труда, от усложняването на междуотрасловите връзки става дело преди всичко на милионите, на всички трудещи се. Сега нито един крупен въпрос на производството не може да бъде решен ефективно без участието на трудовите колективи. Съдбата и на най-добре обоснованите технически и икономически планове и планови решения става все повече и повече зависима от творчеството и инициативата на хората.

Масовото въвличане на трудещите се в съставянето и изпълнението на насрещните планове представлява най-действената форма за тяхното участие в управлението на производството, в предвижданото и регулирането на хода на производствения процес, на социалното развитие на трудовите колективи. Това не са само теоретични положения и сухи фрази. Опитът показа, че определянето на задачите и показателите на насрещния план може да става от самите работници и специалисти, от трудовите колективи, като се започне от бригадата и предприятието и се свърши с комбината, обединението и комплекса. Затова е необходимо правилно да бъдат разпределени държавните

Digitized by Google

планови задачи и нормативи на стопанските организации и техните поделения и да бъдат разработени инженерни проекти, отразяващи както постиженията на науката и челния опит, така и конкретните условия, резерви и възможности на производството. Така че обхващането на цялата съвкупност от икономически, производствено-технически и социални условия и синтезирането на задачите, показателите и нормативите на насрещния план, на социалното развитие на трудовите колективи може да бъде дело само на съвкупния работник, на нарастващата роля на този качествено нов субект на управлението в условията на зрелия социализъм.

При новата технология на планиране хората, трудовият колектив стават не само качествено нови субекти на управлението. Заедно с това те стават и качествено нови обекти на управлението, тъй като все по-ясно и определено, все по-точно пред тях се разкрива организацията на целия обществен производствен процес в интерес преди всичко на все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се.

В новите условия у трудещите се утвърждава и развива все повече чувството, че те са единствените господари и творци на своето настояще и своето бъдеще, че те са проектантите и строителите на бъдещето на своята социалистическа родина. Именно тук е източникът на голямата трудова и социална активност, която поражда насрещният план като качествено нов социално-икономически инструмент както в процеса на неговото съставяне, така и в процеса на неговото изпълнение. Участието на целия трудов колектив в съставянето на насрещния план довежда до знаменателния факт всеки работник да счита този план за свой, да свързва неговото изпълнение с реализирането на своите лични и колективни интереси, да разбира по-добре общия замисъл и глобалните цели на плана. Стремежът да се достигнат и надминат най-добрите постижения, най-добрите производствени и икономически резултати насочва към творчески търсения и творчески решения — технически, технологически, организационни, не само специалистите и ръководните кадри, но главно и преди всичко преобладаващото мнозинство на трудещите се — кооператорите и работниците. Творчеството и инициативата, разгръщането на всичките сили и способности се основава на високото чувство за голяма отговорност за научната обоснованост и реалност на насрещния план, за отразяването в него и правилното съчетаване на обществените, колективните и личните интереси, на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит. Това създава от своя страна съзнателен стремеж у работниците да повишават своята квалификация и образователна подготовка, да обогатяват непрекъснато своите знания и опит.

Еднопосочността на обществените, колективните и личните интереси намира израз и в обвързването чрез насрещния план на разпределението на доходите и заплащането на труда с качеството на работата, с крайните производствени и икономически качествени резултати от дейността на стопанските организации. Колективните форми за организация и заплащане на труда и преди всичко бригадната организация на труда внасят не само нови моменти в колективното образуване на фонд „Работна заплата“ и неговото индивидуално разпределение, но заедно с това те стимулират качеството на труда, съзнателния стремеж за повишаването на качеството на работата за постигане на висока ефективност на производството; чрез максимални икономии на обществен труд събуждат, така да се каже, родовата мощ на съвкупния работник, неговите разностранни способности и неограничени възможности за съзнателно творчество.

Digitized by Google

• • •

Насрещният план внася качествено нови моменти не само в материалните стимули и материалната отговорност за развитието и съдбата на производството, за неговото качество и ефективност. **Цялата технология на съставянето на насрещните планове на всички нива на управление засяга важни и съществени страни на обществените производствени отношения, задвижва социално-психическите механизми и морални стимули, които определят отношението на хората към труда, тяхната готовност да влагат високопроизводителен, съзнателен и ефективен труд за обществото.** Ясното и точното определяне на качествените и количествените показатели, характеризиращи резултатите от труда във всяка производствена единица, и ресурсите, които обществото предоставя за тази цел, мястото и ролята на всеки участник в трудовия процес за тяхното постигане, правата и отговорностите, които носи всеки член на трудовия колектив от ръководителя до последния изпълнител при достигане определени резултати, формират нова социално-психическа нагласа у хората към труда, в тяхното трудово поведение и трудова активност, които отговарят в най-голяма степен на по-високия етап на развитие на социалистическото общество в нашата страна.

Насрещният план, неговото съставяне и борбата за неговото изпълнение влизат в диалектическо единство със социалистическото съревнование, този най-ярък израз на постоянно растящата творческа активност на трудещите се. С насрещното планиране се създават условия за разнообразяване на формите за съревнование, за обогатяване на неговото съдържание, за разширяването на неговия обхват.

С много висока социална и нравствена стойност са новите моменти в съревнованието, особено увеличаването на творческите елементи в трудовата дейност, засилването на другарското сътрудничество и взаимопомощта, доброволното поемане на високи трудови задължения, премахването на преградите за бързото разпространение на челния опит и др.

Организацията и технологията на насрещното планиране, цялата система на материално стимулиране насочва колективите и отделните участници в производството към най-пълното разкриване и използване на резервите още при съставянето на насрещните планове и след това в борбата за тяхното изпълнение. И всичко това не следва вече да се разглежда като кампания или еднократен акт, а като непрекъснат процес, който ще се развива постоянно и ще обхваща все нови и нови резерви и възможности, все нови и нови рубежи за увеличаване на производството и повишаване на неговата ефективност. По този начин съревнованието в новите условия се развива в диалектическо единство с насрещното планиране и по този начин се превръща в главно средство за разкриване и използване на резервите, които съществуват в обективните условия на производството и в субективния фактор през всички фази и периоди на съставянето, обосноваването, приемането, изпълнението и отчитането на насрещния план.

Разгръщането на борбата на трудовите колективи не само за изпълнението на насрещния план, но и за доближаването и достигането на най-високите световни и наши постижения в съответната област и преди всичко за достигането на най-висока обществена производителност на труда, издига съревнованието на качествено нова по-висока степен, поставя за решаване пред него все по-мащабни и все по-сложни социално-икономически задачи. В това отношение с много голяма сила изпъква ролята на социалистическото съревнование за превръщането на борбата за висока обществена производителност на тру-

Digitized by Google

да в масово движение на трудещите се от градовете и селата на основата на изучаването, популяризирането, разпространяването и внедряването на челния опит, на научните и техническите постижения в производството. Новата технология за планиране създава немислими досега условия не само за надхвърляне рамките на малкия колектив, но и за бързо разпространяване на най-добрите постижения в еднородните и взаимно свързаните звена, производства и дейности и в крайна сметка в мащабите на цялото народно стопанство. Обективна основа за разгръщането на този процес е засилването и усложняването на междуотрасловите връзки, засилването на взаимната отговорност при изпълнението на договорните задължения, на кооперираните доставки и други. Всичко това показва, че съревнованието в новите условия ще се превръща все повече и повече в основната движеща сила за мобилизиране на работническата класа и всички трудещи се за пълното и ефективното използване на всички резерви и ресурси, за разгръщане на тяхната инициатива и творчество, за повишаване на тяхната трудова и социална активност. **Повишаването на трудовата и социалната активност на трудещите се става главната функция и задача на насрещния план и социалистическото съревнование.**

Стимулите, които създават насрещния план и новата технология на планиране за развитието на трудовата и социалната активност, вече не са само теоретическа възможност, а практическа действителност на тружениците от всички отрасли на икономиката. Те бяха проверени и намериха значителна изява в практиката на съставянето на насрещните планове за настоящата година. Независимо че многобройните предложения и инициативи на трудовите колективи и на отделните работници не намериха пълно и цялостно отражение в насрещните планове някъде поради недостатъчния опит при приложението на новата технология, другаде поради инерцията и рутината, натрупаният опит е ценен капитал, който следва да се използва и умножава при съставянето на насрещните планове за следващите години на петилетката. Трудещите се, обогатени от натрупания опит, от оценките и решенията на Националната партийна конференция, ще направят следващата голяма крачка за издигането на ролята на насрещния план като неделима част от единната система за планиране, ще проявят още по-пълно своя талант и творчество, своите знания и опит за съставянето на насрещните планове в пълно съзвучие с възможностите и потребностите на всяка производствена единица, на всеки колектив, на цялото общество.

* * *

Независимо от дълбочината и голямата действена сила на условията и предпоставките, които се създават с новата технология на планиране, с насрещния план за повишаване на творческата активност на трудещите се, не може да се разчита само на обективния ход на нещата, на автоматичното задвижване на този сложен социално-икономически процес. Той може да изяви най-пълно своите положителни страни и да даде най-богати плодове само като се регулира планомерно, като се оглави и ръководи от Партията. Със своята активна организаторска, идеологическа, масово-политическа и възпитателна работа Партията е моторът, който увеличава действената сила на материалната заинтересованост и моралните стимули за по-пълната изява на хората в трудовата дейност. С особена актуалност сега стои задачата да се внесе коренно подобрение в работата на партийните организации в това отношение, за да може по-бързо, по-активно и по-всестран-

Digitized by Google

но, по-компетентно да се откликва от тях на потребностите и начинанията на трудовите колективи. Партийните организации чрез своята разностранна дейност да осигурят ежедневно и ежечасно влияние върху трудовите колективи, върху трудовата и социалната активност на техните членове, за да могат пълноценно да оглавят и ръководят този динамичен процес.

Нарастват много изискванията и към методите и стила на работата на партийните и стопанските кадри, към тяхната теоретическа и практическа подготовка, към равнището на техните знания и опит. Насрещното планиране и повишената социална и трудова активност влизат в пълно противоречие с рутината и закостенелостта в работата, с бюрократичното отношение към решаването на икономическите и социалните проблеми и задачи на производствените единици и трудовите колективи. Те изискват да се извърши решителен завой в стила и методите на работа на всички ръководни партийни и стопански звена, на всички нива на ръководство и управление. В тази връзка нови измерения и ново съдържание придобива личният пример на комунистите, особено на ръководните кадри. В новите условия от тях се изисква да се развиват и утвърждават преди всичко като ярко изявени действени личности, организатори и творци на смели и мащабни начинания и решения в областта на икономиката, организацията и научно-техническия прогрес на производството, в социалната и културната дейност на трудовите колективи. Комунистите повече от всякога да се утвърждават като най-изявените политически бойци против безстопанствеността и разхищението на суровини и материали, против нарушаването на технологическата и трудовата дисциплина, против консерватизма, инерцията и времеядството, за създаване на образцова социалистическа организация на труда, за вкарване в действие на всички резерви, във всяко предприятие, във всяка производствена единица, във всеки колектив.

Главното ударение сега се поставя на подобряването на организаторската и политическата работа за изпълнение на насрещния план за 1978 година, за включване на трудовите колективи, на всички специалисти и ръководни кадри в разработването на инженерните проекти и насрещните планове за 1979—1980 година, за действителното превръщане на насрещните планове в дело на трудовите колективи. Този качествен поврат в работата за съставянето на плановете, тази голяма по мащабност работа не може да се извърши само от стопанските и държавните органи. Тя трябва да се превърне преди всичко в дело на партийните комитети и организации, на всички комунисти. От ефективността на организационните и политическите мероприятия, които набелязват и провеждат партийните комитети и организации, от организаторската работа, която извършват за приложението на новата технология за съставяне на насрещните планове, **сега в най-голяма степен зависи да се издигне задачата във важно политическо мероприятие.** През следващите дни основно поръчение на всеки комунист е пряко участие и помощ при разработването, съгласуването и утвърждаването на инженерните проекти и насрещните планове на всички етапи и нива, като се почне от производствените единици и се свърши със стопанските организации и стопанските комплекси. Това ще бъде в най-голяма степен оценка за настъпилите изменения в стила и методите на работа на всички кадри и звена в духа на изискванията на Националната партийна конференция.

Digitized by Google

БЕЗ ПАРТИЙНО ПОРЪЧЕНИЕ...

Случаят поражда мисли за движението на кадрите. Има движение нагоре в служебната йерархия: бил председател на клоново стопанство — направили го заместник-председател на АПК. Казваме — „издигнали го". Надолу има „спемане", но не за това става дума, а за оня случай, когато трябва определен ръководител, с определени положителни политически и стопански качества да премине в низово звено, за да реши редица въпроси. Тогава на помощ идва партийното поръчение, което в някои случаи се приема като подчинение на партийна власт. И започва търсене на начини за възвръщане на старото положение с присъщите му спокойствие, възнаграждения, самочувствие...

Натрупаните предубеждения не дават възможност и на ръководството на ПАК „Д. Благоев" — Русе да проумее от един път желанието на директора на разработващия блок инж. Иван Велков да заеме длъжността ръководител на бригада за комплексна механизация в Ново село. Има заплата висока, служебна кола — на разположение. Питали го какво иска — нищо не иска. Да не е обиден на ръководството — не е. Единственото обяснение, което дал: иска да реализира на практика разработките за съвременна социалистическа организация на труда. Докато ръководството се опитва да спре добрия специалист и ръководител в управлението на ПАК, намесва се окръжният комитет на Партията и желанието на инж. Велков се осъществява.

Зная хора, които можеха да станат герои на своя трудов пост, но се поблазниха от спокойствието на градския труд и напуснаха. Един беше обиден и отиде, та стана магазинер, на друг не му „оцениха" качествата и за да докаже, че те са разностранни, премина на работа в една рекламна служба. Зная и такива, които се „издигнаха": що услуги се правиха за сметка на стопанството, но главният специалист се докопа най-после до едно заветно местенце в окръжния център.

Комунистът Иван Велков се издигна, като слезе при хората, които създават благата. И може би любовта му към тия хора, любовта му към делничните им грижи са оня трудно изказван, но постоянен вътрешен подбудител. Когато отидох в Ново село да проуча опита на бригадата, аз очаквах, че ръководителят й като инженер ще ми говори предимно за техниката и нейната експлоатация. А той заговори за хората и навсякъде търсеше тяхното присъствие и като творци на новото, и като постоянно усъвършенстващ се субект. Чудно ли е тогава, че първата му работа, когато се връща на село, е била да се срещне с механизаторите и да ги попита могат ли да съкратят сроковете на селскостопанските операции чрез двусменна работа. Отговорили му, че няма нужда от двусменна работа, защото трудно се отваря фронт и за една смяна. Това му било достатъчно, за да сложи ударението в организацията върху поточността, едно ново понятие за селското стопанство, характерно и задължително за етапа на промишлените методи. Попитате ли го за главните постижения от многосменното обслужване и акордната система на заплащане, той започва пак с хората. И му е драго да докаже, че двусменната работа постави на равна нога всички, че за няколко месеца довчерашните плахи момчета вече съперничат с качество и умение на старите, вечно считани за добри трактористи.

Като оня стар майстор, който залагаше главата си за моста край Бяла, Иван Велков заложи престижа си — на комунист, на ръководител. Такива неща все още минават за сензация, като пропусната възможност за поръчение. И може би точно в това е очарованието на тия хора, за които творчеството и всеотдайността са поръчение, поето от деня на встъпване в Партията.

Петко СТАМОВ

С ВЕРЕН ПОДХОД

Години наред кооператорите от с. Гавраилово, Сливенски окръг, заемат предни позиции в социалистическото съревнование за по-добри резултати в растениевъдството и животновъдството, за по-висока култура на земеделието, за максимално натоварване на техниката при изпълнението на селскостопанските задачи. Решаващо място тук имат организаторската и политическата работа, които извършва общинската партийна организация.

В центъра на вниманието на партийния комитет е грижата за производството на повече хлебно и фуражно зърно. Завоюва-

Digitized by Google

ните постижения (териториално-производственото стопанство в Гавраилово през 1977 година изпълни плана за общата продукция 105,4 на сто а за печалбата — 159,8 на сто) са плод на разнообразните средства и форми за мобилизиране трудещите се от общината. Няма отрасъл или направление в селскостопанската работа, на който партийният комитет да не е обсъждал неговото състояние и перспективните задачи. Системно той анализира предложенията на комунистите и всички трудещи се за разкриване на резервите, за най-рационално използване на земята и трудовите ресурси, за въвеждане на двусменен режим на работа на тракторния парк, за приемане на обещания и др.

Сега погледите са обърнати напред. Благодарение на добре организираната масово-политическа работа всяка производствена единица — бригада, участък, звено, ферма и други, всеки труженик още в първите дни на годината получи конкретна задача. През тази година селскостопанските труженици от общината обещаха да произведат в повече от плана 300 тона праскови, грозде — 200 тона, череши — 20 тона, овче мляко — 5000 литра, краве мляко — 5000 литра и др.

Ориентирите са очертани. Навсякъде кипи усърден труд за реализиране на дадената дума. Трудности и нерешени задачи има. Те са свързани с използването на основните производствени фондове, с необходимостта от постигане на по-високи добиви в производството на фуражно зърно, в премахването на някои нарушения и пропуски в технологическата дисциплина и пр.

Идеологическата дейност в общината е в тясна връзка със селскостопанските задачи в териториално-производственото стопанство. Партийният комитет обръща особено внимание да се обогатява и да се издига нивото на идейно-възпитателната дейност в първичните партийни организации и трудовите колективи. Проведените ленински дни по работни места за приемане на насрещните планове, колективните и индивидуалните разговори за разясняване системата на социалистическото съревнование и почина на сливенските предприятия „Ритмично, комплексно, предсрочно без изоставащи" съдействуват да нараства активността на комунистите, съзнателността и дисциплината на трудовите хора.

Стремежът на членовете на общинския комитет на БКП, на партийните бюра е да бъдат по-близко до механизаторите, животновъдите, техните работници. Така те научават техните вълнения и нужди, запознават се с изпълнението на задачите, които решава всеки колектив. Тази непосредствена връзка на партийното ръководство с комунистите и безпартийните оказва благотворно въздействие. В дните на най-важните селскостопански кампании нараства активността на трудовите хора и с по-голям успех се решават отделните видове работа.

Комунистите от Гавраиловската общинска партийна организация имат сили и ще изпълнят решенията на Националната партийна конференция. Сега те са се включили в масовата надпревара за срочното решаване на всички задачи в растениевъдството и животновъдството.

Стоян ГЕОРГИЕВ

кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

СЪВЕТСКИЯТ ЧОВЕК — В ЦЕНТЪРА НА ПАРТИЙНАТА ПОЛИТИКА

Да застанеш с лице към съветския опит, да разказваш за съветския опит това означава да проникнеш в богатата съкровищница на социалистическия стил на работа, да се научиш от атакуващия, преобразяващия подход в дейността на Централния комитет на КПСС.

Съветският опит — това е нагледен пример как всенародното единение на ума, таланта, силите на народа се превръща в едно пълноводие на човешкото щастие.

* * *

След радушието от братските прегръдки и обмяната на ценен опит с колегите ни от сп. „Партийная жизнь" дойдоха за нас онези незабравими шест дни на молдавска земя — земя братска, земя гореща!

Първата на среща с изцяло преобразената съюзна република на СССР започна с разговори при другаря Мининишчев — секретар на Централния комитет на Молдавската КП. Той ни разказа за това как трудещите се под ръководството на партийната организация претворяват в живота решенията на XXV конгрес на КПСС. В основата на непрестанно растящите успехи е тясното единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание на хората, постиженията в социалното и културното развитие на молдавския народ. Примерите, които ни посочи, цифрите и фактите, които си записахме, са едно красноречиво доказателство как в годините на съветската власт с братската помощ на всички народи от страната на Съветите е възможно най-светлите мечти на творците на блага да се превръщат в реалност.

Забележителният прогрес намира най-ярък израз в реализацията на аграрната политика на КПСС, в успешното осъществяване процесите на специализация и концентрация на селскостопанското производство.

— Превръщането на селското стопанство във високо развит сектор на нашата икономика — поде другарят Мининишчев — е немислимо без най-ефикасното използване на средствата, които сме вложили и влагаме за развитието на този отрасъл. А това от своя страна е невъзможно да стане именно без специализация и концентрация на селскостопанското производство, на основата на междустопанското кооперираме и аграрно-промишлената интеграция. Без ускоряване темповете на механизация, химизация и мелиорация на земите.

Сега тук определяща е съвременната промишлена база на селското стопанство — селскостопанското машиностроене, преработващата промишленост, производството на фуража, селското строителство...

С общите усилия на колхозите и совхозите са създадени съвременни предприятия за производство на месо, мляко, за отглеждане на племенни животни, за производство на фураж...

„В земеделието въз основа на кооперирането — заяви в своя доклад пред пленума на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев на 3 юли 1978 година — се създават общи предприятия за семепроизводство, за производство на зеленчуци, плодове, грозде и други култури. Високото равнище на интензификация на селското стопанство е немислимо без междустопанското кооперираме в използването на техниката, в химизацията и мелиорацията. Тук също започнаха да се създават съответни обединения.

Digitized by Google

Ценен, проверен в практиката опит в това отношение има в Молдавия и в други райони на страната. Осъществяването на поетия от нас курс в тази насока изисква ежедневно внимание, конкретно ръководство, подробен анализ на практическите резултати. Курсът на Партията към специализация и концентрация на селскостопанското производство в никакъв случай не означава да се отслаби вниманието към едни или други отрасли в колхозите и совхозите и още по-малко те да се ограничават. Това би ощетило народното стопанство."

Естествено, ръководители и организатори на изпълнение решенията на XXV конгрес на КПСС са партийните комитети и организации. Те са политически щабове, контролиращи дейността на всички останали фактори, направляващи всички процеси и явления. Ето защо тяхното непрестанно идейно и организационно укрепване, провеждането на все по-богат, интересен съдържателен живот е въпрос от първостепенна важност. А в процеса на все по-задълбочаващате се концентрация и специализация възникват и редица проблеми, отнасящи се до структурата, до обхвата на дейността в териториален и отраслов аспект. В Молдавия и в това отношение вече има много ценен опит. Разбира се, негова основа са неизменното спазване и творческото прилагане на ленинските организационни принципи. Където и да бяхме, навсякъде се подчертаваше жизнената необходимост от най-близко, непосредствено политическо ръководство на хората. То да оказва своята сила и въздействие там където непосредствените творци на блага съзиждат, където се формира атмосферата на социалната активност, на социалистическата справедливост.

* * *

Богат и съдържателен, отговарящ на новите изисквания, е животът и дейността на комунистите от двата района, които посетихме — Единецкия и Донюшанския. Под ръководството на районните комитети на Партията тук са създадени крупни совхозаводи, колхозни обединения, научно-производствени обединения...

Ето само един факт, който е красноречиво доказателство за динамиката и мащабите на осъществения прогрес в село. Макар че Единецкия район е типично селскостопански, то промишленото производство тук е достигнало 55 на сто от цялата продукция. Какво означава това ли? Огромни, непрестанно растящи възможности за повишаване производителността на труда, за използването на най-съвременна модерна техника и, разбира се, да става трудът на хората по-лек. С каква гордост само секретарят на районния комитет Анатолий Трофимович Бондар на разказа за кипналата творческа културно-масова, идейно-възпитателна дейност в 49-те културни дома. „Разкрили сме толкова книжарници, а все още неутолим е гладът към книгата" — щастливо сподели той.

А когато ни предложи разходка из изградения със собствени сили парк, наистина думите направо отстъпиха място на възторга. Парк — китен оазис за отдих на хората! И как само всички го обичат. Та как иначе — сами са си го построили. Сами езерата са създали. Ятата лебеди в тях са отгледали и с тръпно чувство сега им се любуват, пазят ги. „Това е мостът на въздишките — пошегува се Анатолий Трофимович. — А пък ей оттатък са нашите „хижи". Тук идват пионери, комсомолци, цели семейства."

Така се радвахме на всичко, удивявахме се. И никак не предполагахме, че при гостуванията ни през следващите дни в други райони — навсякъде ще ни се похвалят и със своите паркове. А един от тях в совхоззавода — Пересечино ни така удиви, че никога не ще го забравим. „Някога тук по тези места бе свинарникът — посочи директорът на совхоззавода Николай Николаевич Кайряк. — И вижте — какво стана!" Какви не атракционни кътове, виенско колело, люлки, спортни уреди... И картинг! И за „старт" на децата към звездните простори „ракети" са инсталирани.

Междустопанското кооперираме е най-верният път за още по-голям бъдещ прогрес в социално-икономическото и културното издигане на селяните труженици — споделяха с нас всички събеседници. — Но животът неизменно сочи, че този процес ще продължи да се развива в диалектическо единство със по-нататъшното развитие и на колхозите и совхозите. Всеки един от тях, включен в състава на дадено обединение, има първа грижа винаги в срок и качествено да изпълнява своите задължения към него. Но в същото време неограничени са неговите възможности да привежда в пълна мобилизация всички свои трудови, производствено-технологични, финансови ресурси, за да произведе колкото е възможно повече допълнителна продукция, да бъде стимулирана колективната и личната самоинициатива за постигане на максимално самозадоволяване потребностите на хората от селото. И нещо повече. Когато се произведе в излишък месо, мляко, плодове, зеленчуци... те да бъдат предадени на държавата срещу съответно заплащане. На няколко пъти в разговорите събеседниците ни подчертаваха колко важен е този момент. Уверено и дълбоко убедено споделяха: „Нашият Централен комитет не проявява, не допуска прибързаност..." А в отделни беседи някои отронваха: „С колхозите ние ще влезем и в комунизма". Председателят на районния изпълнителен комитет на Единецкия район Андрей Иванович Гладиш ни разказа за тяхното колхозно обединение по животновъдство — колхоз живпром. Че в него има едно предприятие за производство на фуража, друго — по отглеждането на говеда, трето — за прасета и четвърто — по строителната

Digitized by Google

дейност. Но колхозите, от които е съставено то, си имат и свои ферми. Освен това в личните стопанства понастоящем се отглеждат шест хиляди свине и т. н.

Съответствуващо на тази производствена организация и е изградената партийна структура — районен комитет, пратиен комитет в обединението и първични партийни организации.

* * *

Те, съветските хора, говореха, разказваха ни скромно, по комунистически искрено, дори и критично за своите дела — какви успехи постигат, какви трудности срещат, как ги преодоляват. Навсякъде във всички срещи и разговори, за каквито и проблеми да станеше дума в мислите, анализите, обобщенията, все се открояваше неизменното КАК? Каквото и да е направено, каквото и да е постигнато, за него не се разказваше като за някаква предопределена даденост, а се анализираше като факт, като дело, отразяващо битката на хората за изпълнение историческите решения на XXV конгрес на КПСС. Даваше се отговор, разкриваше се, анализираше се КАК е постигнато това, с какъв подход, сили, средства, методи. И тъкмо в това ярко се очертаваха действеният размах, силата, величието на делата на съветските хора. А те вече шест десетилетия претворяват в плът и кръв мечтите на милиони хора от всички краища на земята, творят реалния образ на техните светли надежди.

Съветският човек!

— Самото усъвършенствуване на производството — разказва ни секретарката на партийния комитет на Кишиневския комбинат за изкуствени кожи, — повишаването на неговата ефективност за нас, комунистите, е само предпоставка за изпълнение на основното ни задължение — грижата към човека! Да изпълняваме набелязаната програма за непрекъснато социално развитие на трудовия колектив. да създаваме такава морална и трудова атмосфера, която сплотява творците на блага, издига отговорността, кове целеустремеността, развива активността — ето това е сърцевината на нашата дейност.

Всичко това можахме да видим с очите си, да почувствуваме със сърцата си, когато поехме из огромните цехови зали. Ето само един факт, който силно ни впечатли.

Във всеки един от цеховете на най-видно място е кътът за живота и делата на хората от колектива. От него, красиво изписани, рисувани, греят многобройни табла. И всичко така е подредено, че е невъзможно да не помами погледа, да не те заинтересува. Да, това е динамичен летопис за живота и дейността на многохилядния колектив.

На едно от таблата четем: „Кои днес са първи?", на друго: „Ходът на социалистическото съревнование в смяна „А", на трето: „Ръст на рационализаторските предложения (количество, икономически ефект, брой на рационализаторите) в сравнение с миналата 1977 година".

А ето и друго ярко изписано табло: „Списък на трудните места в цеха". Събрал се колективът, обсъдил кое задържа неговата производителност на труда, пречи на качеството. Какво е наложително със собствени сили да реши и към какво да призове на помощ всички специалисти от предприятието, творческите инженерно-технически звена, цялото ръководство на комбината. Не, това не е само обикновен плакат за украса, поставен само да покаже проявена активност. Нима е възможно оттук да минат директорът, главният конструктор, технологът... и да не си дадат сметка, че това са нетърпящи отлагане въпроси. Може на следващия ден, седмица, месец в работните си кабинети те да имат много важни проблеми за решаване, но и този — премахването на трудните места в цех „1" — чука на вратата. Винаги е пред очите им това табло, зове ги за отчет.

На специално място в къта — всъщност това е една огромна арка с тематични или самостоятелни секции — са изписани: на едно място имената на членовете на партийното бюро, на друго — на комсомолското бюро, на трето — на наставниците, като за всеки от тях е посочено на кои от своите другари помага; на пропагандистите... През цялата година не остава човек, работещ във огромния цех, да не ги познава. А всеки от тези, на които името е изписано в къта, все си дава сметка — оправдавам ли доверието на другарите ми. Ето защо може да се каже този кът е едно пулсиращо сърце на социалната активност за работещите в цеха, на дълга и отговорността. Та нима не будят чувство на гордост у всеки и портретите под надписа: „Техният труд оцени родината!" Това са удостоените с всесъюзни или републикански отличия първенци на колектива.

Съвсем естествено е тази витрина на дълга и честта да се запомни и с купите, флагчетата, грамотите, с които колективът на цеха е отличаван. Едно от тукашните кътчета е „Екран на поетите социалистически обещания", второ — привлича вниманието върху показателите на съревнованието. На трето четем: „От 1 юни до 1 юли в цеха ще се проведе преглед за качеството на изработваната продукция. Каним всеки да си даде предложенията на цеховата комисия по прегледа."

Оттук научихме, че в цеховете действуват и обществени отдели „Кадри", че такъв отдел се избира и на общо събрание за целия завод. Той заедно с изградените други съвети, комисии е действен орган на самоуправлението. Без да дублира дейността на обществените организации, съдействува за решаването на конкретни, актуални въпроси, помага за своевременно преодоляване на възникващи конфликтни ситуации, на неправилни взаимоотношения например

Digitized by Google

между някои от бригадирите или началника на цеха и подчинените му. Помага за непрестанно издигане авторитета на низовите ръководни кадри, но и за съответстващо повишаване на тяхната отговорност.

След запознаването ни с цеха, когато седнахме да разговаряме в партийния комитет, вече бяхме обогатени с толкова впечатления, толкова въпроси възникнаха у нас, та и в специална статия сега всичко не е възможно да се разкаже. Цяла тема само би могъл да бъде проблемът за наставниците, проблемът за непрестанно подобряване на бита и културата на труда.

Богата е дружбата на колектива с актьорите от руския драматичен театър на името на А. П. Чехов. Много от тях са почетни членове на бригадите. Те канят работниците на свои представления, а след това участвуват в обсъждането на пиесите в завода. Участвуват в програмите по случай светли празници и годишнини.

* * *

На пиедестала на честта — съветският човек!

Където и да бяхме, с когото и да беседвахме, едно нещо силно се набиваше в очи, завладяваше ни, вълнуваше ни. Заговори ли се за съревнованието, разказва се за инициативата, за всеотдайността на хората, за незабележимия подвиг на съветския човек, застанал на своя пост до машината, в необятните колхозни поля, зареян в безбрежната синева...

Един от съществените моменти в неговата организация и провеждане е то да обхване не само производствениците, но и специалистите и служителите от функционалните отдели. Това живо творческо дело на масите да бъде не само главна задача на профсъюзните, а сърцевина и на политическата, на организаторската дейност на Комсомола, на всички обществени организации, научно-технически дружества. И на всяка цена то да бъде фокус за измерение размаха, творчеството, инициативата, компетентността на стопанските и административните кадри. Във всяко предприятие е изграден единен щаб за неговото ръководство. Той е фактор, регулиращ взаимодействието, обединяващ усилията на различните субекти на управление, за внасяне стройна система от показатели и изисквания, отговарящи на специфичните условия във всяко производствено звено. Основен критерий за неговата действеност е то да съдействува за ритмично изпълнение на съставения от колектива оптимален насрещен план, за изработката на продукция с високи качествени показатели. Различните негови показатели да оказват силно мобилизиращо, стимулиращо въздействие за най-ефективно използване на материалните и енергетичните, трудовите и финансовите ресурси. Да осигурява реализирането на важни разработки на техническия прогрес, с които ще се подобряват ефективността и качеството на производството.

За непрестанния стремеж да не се допуска формализъм и шаблон в провеждането на съревнованието красноречиво говорят редица от примерите, с които се запознахме. В консервния комбинат „Ваница" — гр. Бендери председател на щаба за неговото провеждане е зам.-директорът по производствените въпроси. И генералният директор, като член на заводския партиен комитет, отговаря именно за съревнованието и нагледната агитация. По техния пример в останалите подразделения на предприятието специалистите, технолозите вземат най-дейно участие в това живо творческо дело на колектива. При такива условия тук е осигурено точно спазване на възприетия принцип за ежедневна отчетност на резултатите. В началото на всеки работен ден буквално всеки един знае какво е постигнал в предишния. Знаят се допуснатите недостатъци, къде и какво затормозява производствения процес, какви отклонения от качеството, кой е виновен, какви са причините. И веднага се вземат действени, компетентни решения, които за минути, часове стават достояние на целия колектив. Резултатите? През последните две години той е неизменно сред първенците не само в републиката, но и във всесъюзен мащаб. Постигат се неподозирани преди успехи в разкриването на резервите, повишаването на производителността на труда и качеството на продукцията.

В столицата на републиката се води и индивидуално съревнование. В нейния център се намира трибуната на честта. Най-напред там се поставя снимката на първия човек, изпълнил петилетния си план, после на втория, петия, десетия...Докато от нея грейне и ликът на стотния поред първенец.

Разбира се, на челно място в този найличен кът на славата в Кишинев са ликовете на героите на социалистическия труд. Тук се изписват и имената на първите десет трудови колектива, прекрачили прага на следващото петилетие.

— Това в никакъв случай не е елемент на парадност в работата — сподели секретарят на градския комитет на Партията — Тъкмо обратното — то е само една от нашите стъпки за по-голяма конкретност в съревнованието. В тази особено ценна инициатива като във фокус се отразяват резултатите от пламналата във всички трудови колективи надпревара за достойно изпълнение на десетата петилетка. Тя е отражение на безкомпромисната борба в трудовите колективи за комплексно изпълнение на плана. Фокусът на тази борба е пълната мобилизация на всички за системна отчетност на резултатите. Но още в процеса на устрема за влизане в десетката, в стотицата с помощта на всичките средства за агитация и пропаганда — печата, радиото, телевизията — се популяризират техните постижения. И което е

Digitized by Google

особено важно — разкриват се, правят се достояние на всички методите на тяхната работа. Дава се отговор на неизменното КАК?

— Може да се каже в основата на този подход, критерий за ефективността на нашата работа — продължи да разказва секретарят на градския комитет — са забележителните мисли на Леонид Илич Брежнев в неговото произведение „Възраждане", „...Съревнованието е в пряка зависимост от равнището на вътрешнопартийната работа. Всеки един от нас знае, че когато Партията иска да разреши някакъв сложен въпрос, тя засилва вътрешнопартийната работа. Ако на строежа има строга партийна дисциплина, то ние ще въведем ред и цялата работа ще се подобри. Тъй като няма такава заповед за комуниста, която да е по-силна от заповедта на Партията..." И още: „...при провеждането на съревнованието... областният партиен комитет се стремеше да превърне човешката маса в колектив, в колектива да се формират първенци — забележими, ярки личности".

Сега, когато пишем тези редове, и още един незабравим пример при организацията на съревнованието изплува пред нас.

Когато в предните дни поехме за парка на Единци, първото нещо, което ни впечатли, бе високият обелиск — белокаменният паметник. Помислихме, че това е мястото за почит към подвизите на героите от Отечествената война. Но се оказа съвсем друго нещо — паметникът е за днешна и бъдна прослава на героите на труда, на най-забележимите, ярки личности от района в борбата за построяването на новото общество. Тук се изписват имената на прочулите се със своите успехи в целия Съветски съюз, на удостоените от Президиума или правителството на СССР с най-скъпи отличия. В основата на обелиска е вградено и завещание за бъдните поколения — завещание, което да бъде разкрито след 100 години и се прочете от гражданите на комунистическото общество.

Вървяхме из парка и се спряхме на друго най-лично място, където е статуята на свободата — паметникът за прослава на героизма на отдалите живота си за освобождението на този китен край.

• • •

Съветският човек — в центъра на партийната политика! Това не е само девиз, а катадневна работа на всеки за всички.

...Добре че се случи така, че остана време една вечер да останем пред телевизора. Струваше ни се, че това ще е вечер за отдих, за размисъл от пребогатите дни на впечатления, от срещите за сподяла на опит като брат с брата. Но ето към тая вечер ние вече няколко пъти се връщаме. Отново разказваме за нея, отново я изживяваме. Какво толкова се бе случило на малкия екран? На пръв поглед — най-обикновено нещо: „Празничен концерт за първенците в железопътния транспорт". Възможно е, читателю, да си речеш: „А-ха, имало е интересна програма, изнесена сигурно от известни певци и актьори". Да, имаше. Но не само имената на народните и заслужилите артисти, песните и танците, стихотворенията завладяха екрана. Той бе озарен от величието на трудовите подвизи, от лицата, от грейналите погледи, от сълзите, напиращи от вълнение в очите на тези, на които бе посветен концертът, на техните близки, седнали в салона редом с тях — майка и татко, синове и дъщери.

Обявяват водещите за кой герой на социалистическия труд еди-кой си прославен певец ще изпее песен... Запява певецът и мелодията ни грабва, но през цялото време в кадър на екрана е самият герой: веднъж стискащ от вълнение пръстите на ръцете си, после — навеждащ се да целуне някое от своите деца, след това камерата улавя трепкащите отблясъци на ордените, окичили гърдите му.

Като освети камерата лицето на шестдесетгодишен ветеран, показа ни и петима та му сина — също железничари — редом седнали с него, спря своето око и на очите на ветерана. Проникна в набразденото му лице. Мелодията се лееше, а тя сякаш ни водеше по дълбокия коловоз на живота, извървян от героя, разкриваше ни, че смисълът и съдържанието да живееш това е да оставиш светла диря след себе си.

Завършваше мелодията. Едва тогава ние отново се пренесохме на сцената, видяхме певеца, за който бяха обявили, че е стар другар, съученик на героя от релсите и специално е дошъл да го поздрави. Поведе камерата певеца из редиците. Стигна той и една такава мъжка прегръдка изпълни екрана, едни такива развълнувани очи, които овлажниха и нашите. В същия миг изтича пионерка с букет от алени рози и изчезна в прегръдката на героя... Не, това не беше телевизионно предаване. Всичко сякаш се бе превърнало в една магия, която ни накара да сторим поклон пред живота пример, пред всеотдайността, жертвеготовността на съветския човек!

• • •

Необятна е съветската земя. Само докато измине Подмосковието, със своята мълниносна скорост „ТУ—154" лети кажи-речи половин час. И ето ни отново в Москва.

В кабинета сме на първия секретар на Московския областен комитет на Партията В. И. Конотоп. Разнообразен, богат, интересен е опитът на комитета. Разбираме, че в една беседа не е възможно към много неща да проявим интерес. Затова помолихме да ни разкаже главно за приемането в Партията и възпитанието на младите комунисти.

— На този въпрос — заговори другарят

Digitized by Google

Конотоп — постоянно внимание отделя Централният комитет на нашата партия и лично др. Л. И. Брежнев. На XXV конгрес на КПСС, говорейки за ръста на Партията, Леонид Илич отбеляза: „Съвсем ясно е, че нейните редици ще продължават да растат. Такава е обективната тенденция, която произтича от целия ход на общественото развитие при социализма, от повишаването на ръководната роля на Партията, на нейния авторитет. Но КПСС не форсира численото си нарастване. Тя приема в редиците си само онези, които на дело са доказали, че влизат в Партията, както казваше Ленин, не за да получават някакви изгоди, а за да работят самоотвержено за комунизма."

После другарят Конотоп продължи:

— Ние отделяме най-сериозно внимание за подобряването на качествения състав на нашите партийни редове, за приемането в Партията на най-добрите представители на трудещите се.

Всяка година в областната партийна организация се приемат 11—12 хиляди човека за кандидат-членове. И сега от 456 хиляди комунисти и кандидат-членове на КПСС 66 хиляди са със стаж до 5 години. Именно това задължава областния, градските и районните комитети, първичните партийни организации да отделят голямо внимание на работата с младите комунисти.

— Има ли за тях някакви предварителни школи, курсове, семинари — попитахме ние. — И как става подборът им?

Другарят Конотоп разясни, че специални курсове за подготовка за приемане кандидат-членове на Партията няма. Но в действителност това е един закономерен процес. Обективно подготвеност за кандидатстване в Партията у най-изявените млади хора се постига чрез постоянните грижи за повишаване авангардната роля на комунистите в трудовите колективи. Като задълбочено се изучават и творчески прилагат ленинските организационни принципи и принципите за стопанисване. Чрез постоянното усъвършенстване на дейността по подбора, обучението и възпитанието, по разпределението на кадрите. А също — ръководейки умело преобразованията в стопанския и културния живот. Всичко това издига авторитета на КПСС, а по този начин и формира по-голяма взискателност към комунистите и, естествено, към кандидатите

— Разбира се, първият резерв на Партията това е Ленинският комсомол. А нима той не е истинска школа за формиране на комунистическа целеустременост, съзнателност — продължи да разказва другарят Конотоп. — Самоотвержени, активни бойци на трудовия и политическия фронт са и останалите труженици. И най-добрите измежду най-добрите не е трудно да се видят, да се прецени кога те са се вече изградили, станали са напълно достойни за званието комунист. Но във всички положения неотменно е ленинското изискване за индивидуалния подбор в Партията, като залог за чистотата на нейните редици. Като правило за кандидат-членове се приемат най-челните, изявените производственици и социално активни хора. Така например две трети от приетите от тях владеят по две и повече специалности. Шейсет процента лично участват във внедряването на новата техника, в усъвършенстването на технологичните процеси. Всеки четвърти от тях е награден с орден или медал на Съюза на съветските социалистически републики.

Градските и районните комитети на Партията се стремят да укрепват партийното влияние във участъците на селскостопанското производство. Затова осигуряват постоянно попълнение и на селските партийни организации от най-изявените работници, колхозници, специалисти в селското стопанство. Те отделят голямо внимание и за приемането на кандидат-членове от производствената и научно-техническата интелигенция, от учителите, лекторите, деятелите на науката, литературата и изкуството.

И друго — докато през 1972 година до 31 година са били 51 на сто от комунистите със стаж до 5 години в Партията, то през 1976 година техният брой е вече бил 63 на сто. Ако сред приетите кандидат-членове в Партията през 1966 година комсомолци са били 34 на сто, то през 1970 години те са 47,9 на сто, през 1973 година — 59,8 на сто, през 1976 г. — 64,7 на сто. През 1977 година по препоръка на градските, районните комитети на ВЛКСМ в Партията са приети 70,5 процента от всички новоприети.

Разделихме се с В. И. Конотоп с братско чувство на благодарност за споделения толкова ценен опит. Очакваше ни последната среща със зам.-завеждащия отдел „Организационен" на ЦК на КПСС Николай Самойлович Перун.

Приключваме нашия репортаж с оставащ дълг по различен начин да продължим да разказваме за богатата съкровищница на съветския челен опит — опитът на първите строители на най-прогресивното общество на планетата — комунистическото.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНИЯТ ПОДХОД В ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

ВАСИЛ ВИЧЕВ
доктор на философските науки

Главната задача на идейно-възпитателната работа на съвременния етап е да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещите се, да се засилва тяхната социална активност, инициатива и творчество, да се води резултатна борба срещу остатъците от миналото във възгледите и поведението на хората.

При теоретическото осмисляне и практическото решаване на тази отговорна задача не бива да се допуска никаква недооценка на достигнатата степен на възпитание на социалистическата личност, а следователно и на натрупания опит в идеологическата работа особено след Десетия конгрес и Февруарския пленум на ЦК на БКП. В същото време не бива да се подценява мащабността на поставената задача, да не се виждат качествено новите изисквания, които поставя съвременният етап на нашето развитие, сложността на процеса на по-нататъшното многостранно развитие на личността. Необходимо е също да се преодоляват и някои абстрактни възгледи за комунистическото възпитание като нещо, което е предназначено за далечното бъдеще.

Пред нас стои непосредствена практическа задача — още по-активно да се включи личността в строителството на зрелия социализъм, още по-съзнателно и творчески да преобразува настоящето в духа на научнообоснования комунистически идеал. А това ще рече решително да се повишава ефективността на идейно-възпитателната работа, да се умножава нейният принос за издигане на реалната социалистическа съзнателност на хората. При това сега, след Националната партийна конференция, става дума не само за вярна теоретическа постановка и решение на въпроса (тя е направена в редица партийни документи, в много доклади и изказвания на др. Т. Живков), а за идеологическата ефективност като реален процес и като всекидневен практически резултат.

Общокултурното равнище на част от хората, както се изтъкна на Единадесетия конгрес, все още не е на необходимата висота, а в нравствеността, в поведението на някои често пъти има прояви, които противоречат на изискванията на социализма. Отрицателните явления, които така остро осъди Юлският пленум, като безстопанственост, безотговорност, потребителство и др., са резултат не само на остатъците

Digitized by Google

Конотоп — постоянно внимание отделя Централният комитет на нашата партия и лично др. Л. И. Брежнев. На XXV конгрес на КПСС, говорейки за ръста на Партията, Леонид Илич отбеляза: „Съвсем ясно е, че нейните редици ще продължават да растат. Такава е обективната тенденция, която произтича от целия ход на общественото развитие при социализма, от повишаването на ръководната роля на Партията, на нейния авторитет. Но КПСС не форсира числеността си нарастване. Тя приема в редиците си само онези, които на дело са доказали, че влизат в Партията, както казваше Ленин, не за да получават някакви изгоди, а за да работят самоотвержено за комунизма."

После другарят Конотоп продължи:

— Ние отделяме най-сериозно внимание за подобряването на качествения състав на нашите партийни редове, за приемането в Партията на най-добрите представители на трудещите се.

Всяка година в областната партийна организация се приемат 11—12 хиляди човека за кандидат-членове. И сега от 456 хиляди комунисти и кандидат-членове на КПСС 66 хиляди са със стаж до 5 години. Именно това задължава областния, градските и районните комитети, първичните партийни организации да отделят голямо внимание на работата с младите комунисти.

— Има ли за тях някакви предварителни школи, курсове, семинари — попитахме ние. — И как става подборът им?

Другарят Конотоп разясни, че специални курсове за подготовка за приемане кандидат-членове на Партията няма. Но в действителност това е един закономерен процес. Обективно подготвеност за кандидатстване в Партията у най-изявените млади хора се постига чрез постоянните грижи за повишаване авангардната роля на комунистите в трудовите колективи. Като задълбочено се изучават и творчески прилагат ленинските организационни принципи и принципите за стопанисване. Чрез постоянното усъвършенстване на дейността по подбора, обучението и възпитанието, по разпределението на кадрите. А също — ръководейки умело преобразованията в стопанския и културния живот. Всичко това издига авторитета на КПСС, а по този начин и формира по-голяма взискателност към комунистите и, естествено, към кандидатите.

— Разбира се, първият резерв на Партията това е Ленинският комсомол. А нима той не е истинска школа за формиране на комунистическа целеустременост, съзнателност — продължи да разказва другарят Конотоп. — Самоотвержени, активни бойци на трудовия и политическия фронт са и останалите труженици. И най-добрите измежду най-добрите не е трудно да се видят, да се прецени кога те са се вече изградили, станали са напълно достойни за званието комунист. Но във всички положения неотменно е ленинското изискване за индивидуалния подбор в Партията, като залог за чистотата на нейните редици. Като правило за кандидат-членове се приемат най-челните, изявените производственици и социално активни хора. Така например две трети от приетите от тях владеят по две и повече специалности. Шейсет процента лично участват във внедряването на новата техника, в усъвършенстването на технологичните процеси. Всеки четвърти от тях е награден с орден или медал на Съюза на съветските социалистически републики.

Градските и районните комитети на Партията се стремят да укрепват партийното влияние във участъците на селскостопанското производство. Затова осигуряват постоянно попълнение и на селските партийни организации от най-изявените работници, колхозници, специалисти в селското стопанство. Те отделят голямо внимание и за приемането на кандидат-членове от производствената и научно-техническата интелигенция, от учителите, лекторите, деятелите на науката, литературата и изкуството.

И друго — докато през 1972 година до 31 година са били 51 на сто от комунистите със стаж до 5 години в Партията, то през 1976 година техният брой е вече бил 63 на сто. Ако сред приетите кандидат-членове в Партията през 1966 година комсомолци са били 34 на сто, то през 1970 години те са 47,9 на сто, през 1973 година — 59,8 на сто, през 1976 г. — 64,7 на сто. През 1977 година по препоръка на градските, районните комитети на ВЛКСМ в Партията са приети 70,5 процента от всички новоприети.

Разделихме се с В. И. Конотоп с братско чувство на благодарност за споделения толкова ценен опит. Очакваше ни последната среща със зам.-завеждащия отдел „Организационен" на ЦК на КПСС Николай Самойлович Перун.

Приключваме нашия репортаж с оставащ дълг по различен начин да продължим да разказваме за богатата съкровищница на съветския челен опит — опитът на първите строители на най-прогресивното общество на планетата — комунистическото.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНИЯТ ПОДХОД В ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

ВАСИЛ ВИЧЕВ
доктор на философските науки

Главната задача на идейно-възпитателната работа на съвременния етап е да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност и нейното многостранно развитие всички трудещите се, да се засилва тяхната социална активност, инициатива и творчество, да се води резултатна борба срещу остатъците от миналото във възгледите и поведението на хората.

При теоретическото осмисляне и практическото решаване на тази отговорна задача не бива да се допуска никаква недооценка на достигнатата степен на възпитание на социалистическата личност, а следователно и на натрупания опит в идеологическата работа особено след Десетия конгрес и Февруарския пленум на ЦК на БКП. В същото време не бива да се подценява мащабността на поставената задача, да не се виждат качествено новите изисквания, които поставя съвременният етап на нашето развитие, сложността на процеса на по-нататъшното многостранно развитие на личността. Необходимо е също да се преодоляват и някои абстрактни възгледи за комунистическото възпитание като нещо, което е предназначено за далечното бъдеще.

Пред нас стои непосредствена практическа задача — още по-активно да се включи личността в строителството на зрелия социализъм, още по-съзнателно и творчески да преобразува настоящето в духа на научнообоснования комунистически идеал. А това ще рече решително да се повишава ефективността на идейно-възпитателната работа, да се умножава нейният принос за издигане на реалната социалистическа съзнателност на хората. При това сега, след Националната партийна конференция, става дума не само за вярна теоретическа постановка и решение на въпроса (тя е направена в редица партийни документи, в много доклади и изказвания на др. Т. Живков), а за идеологическата ефективност като реален процес и като всекидневен практически резултат.

Общокултурното равнище на част от хората, както се изтъкна на Единадесетия конгрес, все още не е на необходимата висота, а в нравствеността, в поведението на някои често пъти има прояви, които противоречат на изискванията на социализма. Отрицателните явления, които така остро осъди Юлският пленум, като безстопанственост, безотговорност, потребителство и др., са резултат не само на остатъците

Digitized by Google

от миналото или на незрелостта на социалистическите обществени отношения, но и на слабостите в идейно-възпитателната работа. Нейното качество не винаги води до постигане на желателния ефект, до необходимите положителни изменения в съзнанието и преди всичко в поведението на хората.

Идейно-възпитателната работа в редица трудови колективи все още страда от формализъм и самоцелност, робува на чисто количествения подход към възпитанието с неговата безпомощност, пасивност и едностранчивост. „Просветителският оптимизъм" обикновено се основава на утешителната илюзия, че „участието в мероприятия" от само себе си довежда до положителен възпитателен резултат. Някои партийни организации, идеологически кадри все още разглеждат възпитанието на личността изключително като пропагандистки проблем, без да го свързват органически с практическата дейност за усъвършенстване на обществените отношения. При такъв подход за „коефициент" на социалистическата съзнателност се смята участието в мероприятията или в по-добрия случай информираността, а не трудовата, политическата и нравствената активност на човека.

Формиращото и преобразуващото въздействие на идеологическия процес, за да не изпада нито в утопизъм, нито в тясно прагматичен подход при възпитанието на човека, трябва да бъде: от една страна, в пълно съзвучие с реално съществуващите възможности и потребности на обществото, а от друга страна, постоянно да отчита обстоятелството, че възпитателните задачи на днешния ден не са самозадоволяващи се, че те са част от историческата перспектива, средство за всестранното и хармонично развитие на личността.

Повишаването на идейно-възпитателната работа предполага все по-пълно приближаване на равнището на социалистическото съзнание и на поведението на личността към предварително поставените цели.

Особено значение за издигане на идейно-възпитателната ефективност придобива комплексният подход към многостранното развитие на личността. В съвременните условия комплексното решаване на проблемите на възпитанието на социалистическата личност е единствено правилният път за повишаване ефективността на идеологическата дейност, за подобряване организацията и оптимизацията на всички звена на възпитателния процес.

Комплексният подход при възпитанието на личността има за теоретико-методологическа основа знаменитото положение на марксизма, че „човешката същност не е абстракция, присъща на отделния индивид. В своята действителност тя е съвкупност на всички обществени отношения"[1]. Този подход най-пълно отразява социалната природа на процеса на формиране на личността, в който взаимодействуват материални и духовни, икономически и идеологически фактори. Той съответствува на природата на социалистическия строй, на основните черти и особености на социалистическите производствени отношения. Комплексността изразява плановия и съзнателно целенасочен характер на социално-икономическите и духовните процеси при социализма, осъществявани върху основата на научното прогнозиране.

В областта на идеологическия процес идеята за комплексност означава да се постигне още по-тясно единство както по отношение на целите и задачите, така и по отношение на средствата за възпитание на социалистическата личност, да се постигне пълна координация на всички средства и механизми, чрез които се осъществява взаимодействието на идеологическото възпитание с обществената среда.

Последователното приложение на комплексния подход се налага не само от необходимостта за довеждане докрай на преустройството

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Съч. т. 3, с. 5.

Digitized by Google

на идеологическата работа, но и поради усложняването на механизмите на формиране на личността, поради обогатяването на компонентите и взаимовръзките в социалната характеристика на социалистическия тип личност. Нашето общество все по-успешно преодолява едностранчивостта при духовното възпроизводство на човека, формира го като многостранно развита личност, а това обуславя и многоаспектен подход при неговото изучаване и възпитание.

Последователното и резултатно приложение на **комплексния подход** изисква:

— своевременно и най-пълно да се анализират всички социални особености на „обекта" на идеологическото въздействие. Това означава да се отчитат не само качествата на личността **като** социално-професионален тип, да се анализират не само особеностите на нейната жизнена дейност, но и да се разглеждат отделните възрастови периоди във формирането на човека от гледна точка на обществените перспективи, на задачите, които предстои да решава дадено поколение;

— оптимално функциониране на обективните и субективните фактори и взаимовръзки в цялостния идеологически процес;

— цялостност на идеологическото въздействие, т. е. такова единство на политическо, трудово, нравствено и естетическо възпитание, което да обхваща както рационалната, така и емоционалната сфера на човека, както знанията, така и чувствата;

— оптимално съчетаване на масово-политическите с индивидуалните форми и средства за въздействие;

— единство на стопанско-организаторската и политико-възпитателната работа;

— последователно прилагане на единни, научнообосновани критерии за оценка на състоянието на идейно-възпитателната работа и на поведението на личността.

Комплексният подход към възпитанието на личността не е самоцел, а най-важното средство за разгръщане на интензивните, на качествените фактори, критерии и показатели на идеологическата работа.

Възпитателното въздействие е ефективно, когато организира и стимулира трудовата дейност, когато създава условия за висока самодисциплина и самоорганизация на тази дейност. А това става възможно, когато то изменя вътрешната мотивация на личността, когато формира ценностните ѝ ориентации и критерии. Съвременните измерения на ефективността на идеологическия фронт се разкриват главно и преди всичко в неговия действителен принос за успешно изпълнение на задачите, поставени от Националната партийна конференция, за преодоляване на обоснованото от др. Т. Живков противоречие между силно нарасналите възможности на нашата икономика и относителното изоставане на субективния фактор от новите потребности и изисквания. Но идейно-възпитателната работа съдействува за преодоляване на това противоречие чрез издигане на социалистическата съзнателност, чрез разгръщането на социалната активност, инициатива и творчество на масите. Специфичните измерения на идеологическата ефективност се проявяват във формирането на светогледа и убежденията, на дълга и отговорността пред обществото, в изграждането на високи социалистически нравствени качества и добродетели.

В изграждането на зрелия социализъм се увеличава не само мащабността на участието на масите, но и „цената" на възможните грешки, свързани със субективно-личностните качества и особености на участниците в този исторически процес. Идеологическото осигуряване на задачите, поставени от Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция, означава не просто и не само разясняване на тези задачи, но и формиране на определени **личностни качества,** умения и критерии, необходими за тяхното реализиране. Без

Digitized by Google

конкретната **връзка със свойствата и качествата на личността, които** сега имат решаващо значение за изпълнението на стратегическите задачи, анализът на социалните явления, цялата теория и практика на идеологическата работа биха имали незавършен вид, недостатъчна действеност и конкретно-личностна убедителност. Все още обаче в някои сектори на идеологическия фронт господстват безжизнените, тромаво-абстрактните тезиси и формулировки, откъснати от конкретния човешки опит, което прави политическата работа недостатъчно мобилизираща, стимулираща и целеустремена.

Всичко това изисква **деловитост и целенасоченост на възпитанието,** повишено внимание към **„зоната на субективната отговорност".** Ефективността например на марксистко-ленинското обучение трябва да се оценява не само по отношение на задоволяването на познавателните потребности, т. е. в каква степен разширява кръгозора и информираността, но и по отношение на развитието на човека като личност, на неговите творчески сили, качества, способности. Всеки ще се съгласи, че в това отношение пропагандисткото въздействие не стига в необходимата степен и мащаби до желаните резултати, че не се превръща в достатъчно активен и действен фактор за формиране на онези качества, които са необходими за повсеместното реализиране на социалистическите принципи и идеали.

Всестранното усъвършенстване на социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване на ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и нравственото възпитание на личността. В доклада си пред Националната партийна конференция др. Т. Живков посочи, че грижите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда са едновременно и грижи за формиране на новия човек, на неговата психика, за неговото идеологическо възпитание. По-добрата организация на труда, изтъкна той, „играе и трябва да играе изключително голяма роля за усъвършенстване на другарските взаимоотношения между тружениците на социализма, за постепенното превръщане на труда в първа жизнена потребност, за многостранното развитие на личността".

Борбата за успешно изпълнение на задачите, поставени от Националната партийната конференция, е борба и за по-нататъшното развитие и утвърждаване на такива качества и добродетели на социалистическата личност като висока самодисциплина и организираност, деловитост и принципна всискателност, отговорност и активна жизнена позиция, единство на думи и дела.

Възпитателната сила на **трудовия колектив** зависи от равнището на нравствените отношения, от взаимната взискателност, от взаимопомощта и другарското сътрудничество, от моралната отговорност към всеки и към всички. Анализът на нравствените отношения в промишлените бригади на Димитровски район — София[1] показва, че уважението или неодобрението, поощряването или порицаването на колектива към дейността и поведението на един или друг работник не са станали постоянно действуващ възпитателен фактор. Уважението на бригадира към отделния работник не винаги се съчетава със строгата взискателност и контрол.

Изключително важна задача на **партийните органи и организации** във всеки трудов колектив е създаването на добре организирана и постоянно действуваща система на морални изисквания към работата и поведението на всеки човек. Много често едни или други морални изисквания се предявяват само тогава, когато в колектива са налице

[1] Социален портрет на промишлените бригади и някои взаимоотношения в тях. Емпирично социологическо изследване в Димитровски район на София. Изд. на Института за пропаганда на марксизма-ленинизма, 1976 г.

Digitized by Google

груби нарушения — кражби, измама, лошо отношение към социалистическата собственост и др. „Езикът на морала“ обективно прозвучава в ситуациите на наказания или награди. Разбира се, словесната злоупотреба с моралните принципи е също ненужна и вредна. Тук става дума за създаването на такава обстановка, в която всеки член на колектива реално да усеща и преживява въздействието на моралните норми, да чувствува тяхното „присъствие“ в ежедневните междуличностни отношения.

Нравствените изисквания пронизват всички страни от живота на колектива, затова те не могат да се предявяват и реализират откъснато от производствената, научната, образователната и пр. дейности. Емпиричното социологическо изследване на тема: „Социален портрет на производствените бригади в МК „Кремиковци“ и някои взаимоотношения в тях“, проведено от Института за пропаганда на марксизма-ленинизма при градския комитет на Партията в София, показва, че в половината от бригадите в една или друга степен има конфликтни ситуации, недоразумения др., които най-често се дължат на несправедливата оценка на извършената работа (21 на сто), на недостатъчната съзнателност и отговорност на отделни членове на бригадата (17,4 на сто), на недобрата организация и разпределение на работа (18,8 на сто) и др. причини[1].

Политическото осмисляне на съвместната дейност, осъзнаването на връзката между общонародни, групови и лични интереси, образцовата организация на работата, справедливото оценяване на резултатите от нея са най-важните фактори за поддържане на правилни морално-психологически връзки в колектива.

„Дефектите на възпитанието“ са най-често дефекти на реалните обществени отношения в трудовия колектив. Затова идеологическата работа още по-ефективно следва да преодолява отрицателните влияния на микросредата, своевременно да коригира „грешките“ на всекидневното съзнание, да издига неговата научна и нравствено-ценностна обоснованост.

Нашата идеологическа работа все по-успешно утвърждава такива нови ценности като колективизъм, отговорност, трудолюбие, но не е тайна, че в някои сфери на всекидневното съзнание тези ценности понякога се заменят с мними, несоциалистически „добродетели“, придобиват антиобществена ценностна натовареност.

По каква логика се формира всекидневното съзнание на трудещите се? Какво е съотношението между идеологическата работа и противоречивия индивидуален опит в това отношение? Какво „коригира“ идеологическата дейност: само грешките на „ума“ или и на реалните възпитаващи взаимоотношения? Тези въпроси придобиват сега особена актуалност за издигане ефективността на възпитателното въздействие.

Необходимо е още по-задълбочено да се изследват неантагонистичните противоречия в съдържанието и формите на социализацията на личността при социализма. Идеологическата работа още по-детайлно следва да отчита многослойността, нееднородността и противоречивостта на общественото съзнание и по-конкретно сложното взаимодействие между идеология и всекидневно съзнание, което се осъществява не само на равнището на обществото като цяло, но и на равнището на личността.

Комплексният подход изисква единодействие и еднопосочност от страна на всички възпитателни фактори. Можем ли например да изкореним паразитизма и готованството, ако в семейството взискателно-

---

[1] Промишлените бригади. Емпирично социологическо изследване в МК „Кремиковци“ — София. Институт за пропаганда на марксизма-ленинизма при Софийския ГК на БКП, 1977 г.

Digitized by Google

стта е съкратена до пагубни антипедагогически граници, ако не се преодолява криворазбраната грижа на „любещите родители", които съзнателно или несъзнателно формират неправилна насоченост за самоутвърждаване на децата извън сферата на материалното производство?

Необходимо е да се преодолеят съществуващите едностранчиви схващания и за свързването на стопанската и политическата работа. Този голям проблем не се изчерпва с участието на стопанските ръководители, на инженерно-техническите кадри в политическата просвета. Неговата същност е в **комплексното социално-политическо обезпечаване** и въздействие на всяко стопанско мероприятие, в политическото осмисляне на цялостната организация на труда.

Особено внимание Националната партийна конференция отдели на необходимостта от усъвършенстуването на социалистическото отношение към труда. Проблемите на качеството и ефективността, на повишаване обществената производителност на труда са проблеми и на възпитанието на отговорно и творческо отношение към социалистическия труд, на единство на политическо съзнание и професионална компетентност, на висока морална отговорност в труда, на строга самоорганизация и самодисциплина. Но по своята същност това са **комплексни проблеми.** Тяхното успешно решаване зависи не само от „добрата педагогика", но и от научната организация на труда, от ритъма на материално-техническото снабдяване и пр. Още древните са казали: „Там, където няма порядък, добродетелите не помагат". Затова е нужна образцова организация на труда, правилни вътрешноколективни отношения, постоянна взискателност, личен пример. Разбира се, не бива да фетишизираме ролята на организираността при възпитанието. Ленин казва, че „безидейната организираност е безсмислица". Съзнателната социалистическа организираност на цялото общество в името на всеки човек, социалистическата дисциплина на всеки в името на цялото общество — ето в какво е силата на **социалистическия начин на живот.**

По-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот, укрепването на дисциплината и многостранното развитие на личноста е единен, взаимообусловен процес. Дисциплината е не само необходимо условие за бързото повишаване на обществената производителност на труда, но и средство за възпитание на човека, показател за достигнатата степен на социалистическа съзнателност, същностна черта на новия начин на живот. „Въпросът за дисциплината, подчертава др. Тодор Живков, не е просто икономически въпрос. В него се проявява степента, до която е достигнало изграждането на социалистическата личност, равнището на нейната съзнателност и отговорност пред себе си и обществото и в крайна сметка — нейното отношение към социалистическия строй."[1]

Тази постановка на Единадесетия конгрес изисква нов подход при анализа на социалистическата дисциплина, разглеждането ѝ като интегрален показател, за зрелостта на социалистическата съзнателност и отговорност, а следователно и като критерий за ефективността на идейно-възпитателната работа.

Комплексният подход изисква да се доведе докрай практическата реализация на постановката на Десетия конгрес и Февруарския пленум на ЦК на БКП за взаимодействието на социалната среда и идеологическото възпитание. **Основното, главното** сега е да се усъвършенствува всестранно социалистическият начин на живот като тип и система от форми на жизнена човешка дейност и преди всичко да се усъвършенствуват характерът и формите на труда. Задачата е да се прилагат по-широко и по-цялостно научните методи и постижения, да се

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, 1976, с. 113.

Digitized by Google

снижава относителният дял на нискоквалифицирания и тежък физически труд, да се засилва творческият характер на труда, което ще доведе до повишаване на неговата ефективност, а заедно с това в по-голяма степен ще удовлетворява човека.

„Както самото общество произвежда човека, така и той произвежда обществото" — учи Маркс. Идеологическата работа трябва да отчита не само как обществото произвежда човека, но и да стимулира човека да „произвежда обществото", да бъде активен творец и носител на социалистическите обществени отношения, да преодолява наличните обстоятелства, инерцията на привичните потребности. Колкото по-големи възможности създава обществото за всестранното развитие на личността и колкото по-интензивно се провежда възпитателната работа, толкова повече нараства и отговорността на личността за превръщането на тези възможности в действителност, повишават се изискванията към нейната самодисциплина. Обществената потребност от всестранно развитие се осъзнава като потребност от самовъзпитание, от лично самоусъвършенствуване.

В Доклада на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция е отделено особено внимание **на единството на правата и задълженията** на социалистическия труженик като една неотменима черта на социалистическия начин на живот, като показател на моралната зрелост на социалистическата личност. Най-важните нравствени качества, чрез които се реализират изискванията за добросъвестен труд, за социалистическа дисциплина, са дългът и отговорността на всеки пред всички и за всичко.

Комплексното въздействие върху личността е насочено в последна сметка към формирането на нови потребности и интереси, към създаването на нова ценностна структура, която обогатява социалистическия начин на живот и осигурява ново развитие на човека като високо идейна и нравствена, делова и творческа, духовно и естетически извисена личност с ярка и самобитна индивидуалност.

Борбата за непрекъснато издигане на жизненото равнище не е само борба за задоволяване на потребностите, но и за тяхното изменение, за тяхното възпитание. Когато казваме: „В името на човека всичко за човека" — това означава не просто за неговото потребление, а за богатството на неговата личност.

Не само наивно, но и вредно е да се мисли, че преходът към великия принцип на комунизма „по потребностите" е едва ли не преход към общество на потреблението. Този исторически преход предполага формирането на нови потребности, дълбоко преустройство и на самото материално потребление. Той означава да се преодолява самоценността на вещите, тяхната противоестествена функция, която те са изпълнявали в частнособственическото общество — да бъдат мерило за престижа на човека, заместител на неговата действителна природа. Няма нищо по-чуждо на социалистическата личност от паразитизма и еснафско потребителското отношение към живота.

Първостепенна задача на идеологическата работа е да формира ново, социалистическо трудолюбие, нова, социалистическа, пестеливост и грижовност не само за себе си, но и за цялото общество. За съжаление такива качества като пестеливост, грижовност, добросъвестност често се изпускат и при оценката на ефективността на идеологическата работа. Но този въпрос има и друга, още по-стратегическа страна — да възпитаваме мотиви за труд, за съдържателно самоусъвършенствуване на човека и в условията на високо материално благополучие. Според Маркс човек може да бъде роб на своите потребности и в условията на нищета, глад, и в условията на благополучие, ако у него има „морален вакуум", ако липсват по-висши потребности. Там къде-

Digitized by Google

то стремежът към повече блага се превърне в самоцел — там неизбежно се проявява фетишизмът на вещите.

Акцентуването само върху задоволяването на материалните потребности ограничава социалните перспективи на личността, обеднява жизнените й планове, а при определени условия води и до сериозни отрицателни последици — кражби, измама и пр Социалистическият начин на живот е несъвместим с нездравото съперничество в потреблението.

За ефективността като реален процес и резултат изключително важно е правилното съотношение и дозировка между аритметиката и алгебрата на политическото и нравственото възпитание, между азбучните и „космическите" истини, между разясняването на идеалите и онези конкретни норми, правила, умения, които сега са необходими за тяхната реализация.

Човеколюбието, честността, стремежът към „обществена полза", както отбелязва Ленин, са азбучните истини, елементарните предпоставки, убеждения и принципи на социалистическата демокрация. Нашият хуманизъм се разгръща в ежедневието, получава конкретни черти именно в живота на отделния колектив. Затова самочувствието на социалистическия труженик най-непосредствено зависи от реализацията на принципа на хуманизма във взаимоотношенията между ръководителя и подчинените, от единството на взискателността и уважението към всеки член на колектива, от общия морален климат и микросредата.

Нашата политическа работа с хората съдържа принципите на хуманизма не като абстрактни схеми, не като безжизнени символи, а като практика на реалните взаимоотношения, като система от оптимистични оценки за човека, като проявление на загриженост, отзивчивост и внимателност към другаря. Отношението към човека като към най-висша ценност е немислимо без възпитанието на отзивчивост, на способност за емоционално съпреживяване, без такт. С възпитанието на отзивчивост към духовния свят на другия човек всъщност започва и нравственото възпитание. Единството на знания и чувства, на дължимо и желано, на думи и дела прави взаимоотношенията в колектива устойчиви и последователни. Известно е, че именно „емоционалната глухота" в някои колективи поражда пренебрежение на нормите и задачите на обществото, формира равнодушие и безотговорност.

* * *

Всестранното разгръщане на специфичните черти и особености на социалистическия начин на живот, на неговата дълбоко хуманна и демократична същност включва две взаимосвързани задачи: а) усъвършенствуване на характера и формите на труда, повишаването на жизненото равнище, на образователното и културното издигане на народа, с една дума, усъвършенствуването на типа и системата от специфичните за социализма форми на жизнена човешка дейност; б) формирането на съществените, типичните черти на социалистическата личност, проявяващи се в нейната практическа дейност, в нейната социално-творческа активност.

По-нататъшното утвърждаване на социалистическия начин на живот, органичното съединяване на предимствата на социализма с постиженията на науката и техниката, порасналата съзнателност и информираност на народа, засилващото се идейно противоборство между двете системи изискват още повече да се повишава ефективността на идеологическата дейност, а това означава **комплексният подход** да стане общопартийна политика в областта на възпитанието, постоянна методологическа основа на цялата възпитателна дейност.

Digitized by Google

ЖИВОТ ЛЕГЕНДА

За Дечо Петров бях само слушал от моите чехларски приятели. Когато започнах да замръквам и осъмвам в Чехларе, той вече бе напуснал селото и ходеше по гурбет в лютата схватка със сиромашията.

Запознах се с Дечо три-четири години по-късно, когато бях вече студент в Софийския университет.

Живеехме в една квартира с Ванката — Иван Стойков Чакъров от с. Чехларе. Пък бяха тогава и немотия, и глад, и студ — косата да ти се изправи... Нито Ваньо, нито аз можехме да очакваме някаква помощ от село. Къде ли не се главяхме за една хляб.

Една мартенска вечер Ваньо дотърча от весел по-весел и ми обади радостната вест — на другия ден сме започвали истинска работа.

— За несвикнали като нас ще бъде малко тежичка, но майсторът пък е един път!

И Ванката ми заразказва какво сме щели да вършим, за да станем мозайкаджии. А наш майстор ще е Дечо Петров — неговият земляк, за когото ми беше проглушил ушите.

— Ще го видиш — говореше със светнали очи моят мил съквартирант. — Не е само човек, а цяло съ ровище!

На другия ден още в тъмни зори ние чакахме пред Военното училище.

— Здравей, работническа класо! — и докато обърнем главите си, едър мъжага така ни притисна в яката си прегръдка, че кокалите ни чак изпукаха, и ни поведе към една новопостроена сграда сред обширния двор на Военното училище, където щяхме да изкарваме хляба си.

Ваньо ми беше казал, че ще ставаме уж мозайкаджии. И аз вече си представях някаква подова настилка от цимент и от малки разноцветни камъчета. А се оказа, че Дечовият занаят е къде-къде по-тънък. Той майстореше изкуствен мрамор.

Вече не си спомням подробно всичките операции при направата на тоя изкуствен мрамор, но не съм забравил, че след като стените се загладеха с брусове, Дечо с голямо умение теглеше фугите, подир което идваше ред на полирането. Крайната операция бе най-лека и приятна — същинска игра. С тънки пирончета изчегъртвахме хлебните трохи или залъци, разположени живописно тук и там на полираната до стъклен блясък стена. Така оставаха на повърхността различни по големина шупли, с причудливи форми, които правеха изкуствения мрамор да изглежда като истински.

Изобщо тънък, но убийствен беше Дечовият занаят. От ранна сутрин до късна вечер се лееха от нас едри капки пот.

И добре че майстор ни беше Дечо! Той не само ни посвещаваше в тънкостите на своята сложна професия, като често се залавяше с най-тежките трудови операции, но същевременно и много ни жалеше. Никога от грижовното му око не се изплъзваше моментът, когато вече каталясваме. Особено в началото, преди още да бяхме се поокършили...

— Сплесквай се-е-е! — ще подвикне майсторът.

Тогава прекратявахме работа и се изтягахме, кой където свърне по скелето. А Дечката ще заметне върху ни по някоя и друга дрипа, ще приседне до нас, я на единия рукналата пот ще избърше, я на другия ще подпъхне под тялото парцала, за да не му духа, и започва да ни разказва сладки приказки за родното си Чехларе. Понякога се увличаше така, че там, както ни подхвърляше той шеговито, бил хвърлен пъпът му, я за лудите си ергенски години в Розовец ще се отплесне да приказва, я за целия орляк лели и вуйчовци, братовчеди и братовчедки ще реди смешни истории, докато се увери, че сме си поотпочинали...

— По коня-я-ям! — ще викне той, като се изправяше и заемаше позата на Чапаев, според кадъра от чудесния едноименен съветски филм, който прожектираха тогава по екраните на някои крайни софийски кина. И ние пъргаво грабвахме я ножовките, я брусовете, а работата ни спореше...

И много пъти съм си мислил — где да бяха всичките майстори като нашия!

Digitized by Google

то стремежът към повече блага се превъ
бежно се проявява фетишизмът на вещите.

Акцентуването само върху задоволяв
ребности ограничава социалните перспек
жизнените й планове, а при определени у
рицателни последици — кражби, измам
чин на живот е несъвместим с нездра
нието.

За ефективността като реален пр
жно е правилното съотношение и до
гебрата на политическото и нравст
те и „космическите“ истини, между
конкретни норми, правила, умения,
та реализация.

Човеколюбието, честността,
както отбелязва Ленин, са азбу
тавки, убеждения и принципи
шият хуманизъм се разгръща
ти именно в живота на отдел
социалистическия труженик
та на принципа на хуманизъ
дителя и подчинените, от е
то към всеки член на кол
средата.

Нашата политическа
манизма не като абстрак
то практика на реалнит
тични оценки за човека
и внимателност към л
висша ценност е не
способност за емоци
на отзивчивост към
и нравственото въз
жимо и желано, н
ва устойчиви и по
та глухота“ в ня
задачите на общ

ството на
, погнат от
ал от с. Чех-
и се запилял
Новия свят. Уж
га да стъпи и с
И оттогава — ни
етника. От чужди хо-

Всестран
социалистич
мократична
шенствуван
неното ра
да, с еди
фичните
миранет
ност, п
но-тво

Южна Америка бащ-
чак по Нова Зеландия.
анал по-сетне или нейде
махът, никой не можал

майка, останала на ръце с
дерička и със синче пелена-
и дните си, и нощите си —
е жена, ни с вдовиците вдо-

българка излязла стрина Пет-

Г
вот,
тиж
фо
дв
и
р

ждо осъмвала и замръквала...
о да подреди смогвала...
шейсет килограма гюлов цвят на
розоварните мъкнела...
ъжовите си борчове изплащала...
челядта си криво-ляво отгледала.
ум не й минавало за друг мъж да
тори.
Пък на всичкото отгоре се случили и
йните...

торасвал Дечо. И напук
мчето се източвало ви-
тополка. А когато
върнали от войниш-
и въшлясали, той

йни, ала не
теглила за
д невръст-
училище,
авала
едни
р-
ла
якоя
дни за
ла дотуй-
зече ратай-
нищата си да

. Свила вихрушо-
година. Чехларци
ние, което завършило
и с много впримчени в

надежда през септември съ-
била отново попарена.
баня през април двайсет и
на била като зловещ похлупак.
хларци не са от тия, дето ще сви-
вропотно байраците. Полека-лека вя-
започнала пак да кълни.

Ей в такова едно от трудно по-трудно
време Дечо прави първите си крачки
в революционното комунистическо дви-
жение. Главно на Дечо Петров и на вер-
ния му приятел Кольо Кичуков се дължи
съживяването и на комсомолската, и на
партийната организация в с. Чехларе. И
човек не може да си представи през тези
години Кичука без Дечо или Дечо без Ки-
чука. Двамата са неразделни. Те са и ду-
шата на селото...

През годините 1929—1935 мине-немине
време, а Дечо е все в ареста. И що бой
е отнесъл — един господ знае!

През 1933 година размирникът е интер-
ниран в с. Горна Джумая (сега Благоев-
град). След това срещу него се води про-
цес: осъждат го и той лежи в затвора.
Но нищо не може да сломи неговата вя-
ра, да прекърши волята му. Той е секре-
тар на нелегалната организация на Бъл-
гарската комунистическа партия.

През 1935 година, след провала на ра-
йонния партиен комитет в село Верен,
Чирпанско, център на района става с. Чех-
ларе. Дечо е секретар на районния коми-
тет. И не само Чехларе, но и околните се-
ла усещат силата и обаянието на този та-
чен и обичан от всички апостол на пар-
тийната правда.

Чехларци, а и хората от съседните се-
ла, врели и кипели в нашите борби, си
спомнят с обич и признателност за неиз-
тощимата енергия, за организаторския та-
лант, за неизмеримото обаяние на Дечо
през тези години. Те си спомнят също та-
ка и за тъгата, която ги парнала, когато
са разбрали, че той е трябвало да напус-
не района, за да се влее в редиците на

Digitized by Google

ботническата класа, да изкарва по
ч коравия си залък и да се гмурне
ционните битки по други краи-

Дечо не стои със скръс-
ият комунист, опитният
ивият организатор е
достойно място и
партийна орга-
движение.
застанал
в сво-
иваше да
филм, я
ки пък в ня-
роен, широко-
бояла риза и с
меката си шап-
и винаги чистичък
ните му очи — плъ-
ът му — такъв един

е Дечката при убийствено
бота с бекярския му хал и
яло на нелегалната си дей-
де в такъв изряден вид? „Ви-
о че ли току-що от кутия си из-
— подмятахме му ние с Ванката.
такъв укор той изпървом ще се по-
ее, а след туй ни сграбчваше в мече-
ката си прегръдка, поиздърпваше галено
ушите ни и изричаше на срички една-единствена думичка:

— Са-мо-у-ва-же-ни-е!

С Ваньо поработихме при Дечо само няколко месеца. Непосилна се оказа за нас, изгладнелите и незаякнали студенти, тази тежка работа. Аз заболях от воден плеврит, а у Ванката се вкопчи здраво ревматизмът. Дечо едва ли не считаше себе си виновен за нашите беди. И съчувствувайки ни, се вайкаше и тюхкаше.

А как издържаше той? Не го чух нито веднъж от нещо да се оплаче! Тоя сърдечен и вътрешно нежен човек сякаш беше излят от стомана.

* * *

С Дечо Петров пътищата ни се кръстосаха още веднъж. Ето как стана това...

През пролетта на 1942 година мене ме съдиха с конспирацията в Общовойсковия свързочен полк в София. Още през време на следствието бях подочул, че някои от войниците проговорили за Дечо. Като член на военната комисия при окръжния партиен комитет в столицата той поддържал връзки с нелегални ремсови организации в казармите, омесил се беше и с войниците от Свързочния полк.

И все трепнех в ужас — дали някой ден няма да довлекат и Дечката? За негов късмет войниците назовали само малкото му име и обрисували външността му. А сред стотиците и хиляди фотографии в полицейската фототека на известните на властта тогава дейци на Партията и на РМС неговата снимка тези войници не могли да познаят. Или пък момчетата от казармата са оставили полицаите с пръст в устата?!

Така или иначе, но до започването на съдебния процес Дечо не беше заловен. В нашия обвинителен акт той фигурираше само като „опасния неизвестен".

След като приключи полицейското следствие, мене ме държаха в катакомбите на тогавашния пети полицейски участък, който се намираше на улица „Марин Дринов", близо до „Докторската градинка". Когато се започна процесът, всеки ден двама полицаи ме караха с белезници на ръцете от участъка до Свързочния полк, който тогава беше до Софийския централен затвор. Военният съд заседаваше в полка и за да не бъхтим толкова дълъг път, но по-вероятно да не закъсняваме за делото, проточило се цял месец, полицаите склониха да вземаме трамвай.

Веднъж — бяха минали няколко дни от началото на процеса — точно се качвахме на спирката до паметника „Васил Левски", и току пред мене — кой мислите — Дечо Петров... А вече го търсеха под дърво и камък... И дали той знаеше това? Беше ли чул, че в нашия процес фигурира като „опасния неизвестен"... Налагаше се на всяка цена да го предупредя! Още с качването ни в трамвая той бе ме забелязал, но външният му израз не издаваше, че ме познава. Такива бяха неписаните закони на конспирацията.

Няма да разказвам какво преживях за тези няколко минути. Все пак аз съумях да сигнализирам Дечо, че над главата му виси въжето. Той ме разбра, без да трепне ни един мускул от мъжественото му лице.

На следващата спирка Дечката слезе спокойно от трамвая, отправяйки ми кратък, но пълен със съчувствие поглед, и потъна в навалицата. Повече не го видях никога...

* * *

След уведомението, замесен вече и с някои от заловените и незаловените парашутисти и подводничари, Дечо се прощава с Марийка, младата си невяста, с която е женен едва от година, и поема към родния си край. Тук той не само че познава добре хората, но и със затворени очи би се оправил по всяка пътека из Средна гора. А ето че от половин година тукашните властници нямаха спокойствие: Чехларската партизанска чета — първата в Средногорието и една от малкото тогава в страната, нанасяше удар след удар. В нея са все негови верни другари: Кольо Кичуков, Сребрьо Бабаков, Слави Чакъров, Найден Стоянов, Димитър Сутов и мнозина други — все близки на сърцето му хора, с които не една и не две години е делил и радостите, и рисковете от потайната партийна и ремсова работа. Тука той получава партизанския си псевдоним Щокман.

През лятото на 1942 година, малко след идването на Дечо, окръжният комитет на

Digitized by Google

• • •

Дечо беше по-голям от нас десетина години. И не само възрастовата разлика или богатият му опит го извисяваха в нашето съзнание. Имаше и нещо друго. У него не беше останала и следа от оная селска мътилка, която все току полепва по нас като краста, без дори да усетим кога и как става това. Дечо беше истински пролетарий, изпитал върху гърба си вълчите закони на тогавашния проклет строй и въпреки това си оставаше морално чист, вплел у себе си добродетелите на най-съзнателната част от работническата класа — приятелската нежност, вярното другарство, самопожертвуванетостта в името на пролетарската солидарност. А от хайдушкото Средногорие, от родното Чехларе той беше съхранил и умножил в душата си оная чудна романтика и непринудена сърдечност, която изведнъж те грабва и те кара да разтвориш душата си пред такъв човек, да го обикнеш от цялото си сърце и за цял живот.

Малко говореше Дечо за себе си. Това, което знаех за него, научил го бях от чехларските си приятели, а най-много от Ваньо. А се оказа, че още тогава, през 1940 година, когато с Ваньо бяхме студенти първокурсници и чираци мозайкаджии, Дечо имаше зад гърба си вече почти десетилетие и половина своя богата дейност на бунтовник и размирник. Повече от половината на тази славна биография беше сътворена в Чехларе, в родния наш Средногорски край.

• • •

Тежко и безрадостно било детството на Дечо. Баща му, Петър Вутев, погнат от проклетата сиромашия, заминал от с. Чехларе с взети назаем пари и се запилял през морета и океани по Новия свят. Уж на нозете си да се опита да стъпи и с печалба да се сдобие. И оттогава — ни вест, ни кост от несретника. От чужди хора подочули, че от Южна Америка бащата уж се запилял чак по Нова Зеландия. Но жив ли е останал по-сетне или нейде се е затрил сиромахът, никой не можал да потвърди.

А Дечовата майка, останала на ръце с невръстна дъщеричка и със синче пеленаче, оплаквала и дните си, и нощите си — ни с женените жена, ни с вдовиците вдовица.

Но яка българка излязла стрина Петровица.

Тя по чуждо осъмвала и замръквала...

И своето да подреди смогвала...

И по шейсет килограма гюлов цвят на гръб до розоварните мъкнела...

И мъжовите си борчове изплащала...

Па челядта си криво-ляво отгледала. През ум не й минавало за друг мъж да повтори.

Пък на всичкото отгоре се случили и войните...

Така растял и порасвал Дечо. И напук на сиромашията момчето се източвало високо и стройно като тополка. А когато оцелелите чехларци се върнали от войнишките окопи, измършавели и въшляосали, той вече сричал по буквара.

Свършили проклетите войни, ала не свършили безкрайните мъки и теглила за стрина Петровица и нейната челяд невръстна. Дечо ходел зимно време на училище, а през лятото майка му все го давала ратайче — кое в Чехларе или по съседни села. А в торбичката наред с коравия аргатски комат, главата кромид и стиската извара, все имало скътана и по някоя книжка. Очите на ратайчето били жадни за четиво и знания. Но науката била дотука — до селското школо. За повече ратайчето тогава не смеело и в сънищата си да се надява.

Изнизвали се годините. Свила вихрушка по девети юни 1923 година. Чехларци се вдигнали на въстание, което завършило с безславен край. И с много впримчени в тюрмите.

Пламналата надежда през септември същата година била отново попарена.

Кървавата баня през април двайсет и пета година била като зловещ похлупак.

Но чехларци не са от тия, дето ще свият безропотно байраците. Полека-лека вярата започнала пак да кълни.

Ей в такова едно от трудно по-трудно време Дечо прави първите си крачки в революционнотр комунистическо движение. Главно на Дечо Петров и на верния му приятел Кольо Кичуков се дължи съживяването и на комсомолската, и на партийната организация в с. Чехларе. И човек не може да си представи през тези години Кичука без Дечо или Дечо без Кичука. Двамата са неразделни. Те са и душата на селото...

През годините 1929—1935 мине-немине време, а Дечо е все в ареста. И що бой е отнесъл — един господ знае!

През 1933 година размирникът е интерниран в с. Горна Джумая (сега Благоевград). След това срещу него се води процес: осъждат го и той лежи в затвора. Но нищо не може да сломи неговата вяра, да прекърши волята му. Той е секретар на нелегалната организация на Българската комунистическа партия.

През 1935 година, след провала на районния партиен комитет в село Верен, Чирпанско, център на района става с. Чехларе. Дечо е секретар на районния комитет. И не само Чехларе, но и околните села усещат силата и обаянието на този тачен и обичан от всички апостол на партийната правда.

Чехларци, а и хората от съседните села, врели и кипели в нашите борби, си спомнят с обич и признателност за неизтощимата енергия, за организаторския талант, за неизмеримото обаяние на Дечо през тези години. Те си спомнят също така и за тъгата, която ги парнала, когато са разбрали, че той е трябвало да напусне района, за да се влее в редиците на

Digitized by Google

работническата класа, да изкарва по гурбети коравия си залък и да се гмурне в революционните битки по други краища...

В София също Дечо не стои със скръстени ръце. Закаленият комунист, опитният конспиратор и талантливият организатор е намерил отново своето достойно място и в редиците на столичната партийна организация, и в синдикалното движение.

И сега си го спомням, сякаш е застанал пред мене, но не пред скелето, а в свободното му време; когато се случваше да ни поведе с Ваньо я на съветски филм, я да се разходим из парка или пък в някоя сладкарница. Висок, строен, широкоплещест, винаги в снежнобяла риза и с вратовръзка, понакривил меката си шапка, в идеално изгладен и винаги чистичък тъмен костюм. Над умните му очи — плътни вежди. А погледът му — такъв един топъл и дълбок.

Как ли смогваше Дечката при убийствено тежката си работа с бекярския му хал и отдаден всецяло на нелегалната си дейност да бъде в такъв изряден вид? „Винаги като че ли току-що от кутия си изваден!" — подмятахме му ние с Ванката.

При такъв укор той изпървом ще се позасмее, а след туй ни сграбчваше в мечешката си прегръдка, поиздърпваше галено ушите ни и изричаше на срички една-единствена думичка:

— Са-мо-у-ва-же-ни-е!

С Ваньо поработихме при Дечо само няколко месеца. Непосилна се оказа за нас, изгладнелите и незаякнали студенти, тази тежка работа. Аз заболях от воден плеврит, а у Ванката се вкопчи здраво ревматизмът. Дечо едва ли не считаше себе си виновен за нашите беди. И съчувствувайки ни, се вайкаше и тюхкаше.

А как издържаше той? Не го чух нито веднъж от нещо да се оплаче! Тоя сърдечен и вътрешно нежен човек сякаш беше излят от стомана.

* * *

С Дечо Петров пътищата ни се кръстосаха още веднъж. Ето как стана това...

През пролетта на 1942 година мене ме съдиха с конспирацията в Общовойсковия свързочен полк в София. Още през време на следствието бях подочул, че някои от войниците проговорили за Дечо. Като член на военната комисия при окръжния партиен комитет в столицата той поддържал връзки с нелегални ремсови организации в казармите, омесил се беше и с войниците от Свързочния полк.

И все трупнех в ужас — дали някой ден няма да довлекат и Дечката? За негов късмет войниците назовали само малкото му име и обрисували външността му. А сред стотиците и хиляди фотографии в полицейската фототека на известните на властта тогава дейци на Партията и на РМС неговата снимка тези войници не могли да познаят. Или пък момчетата от казармата са оставили полицаите с пръст в устата?!

Така или иначе, но до започването на съдебния процес Дечо не беше заловен. В нашия обвинителен акт той фигурираше само като „опасния неизвестен".

След като приключи полицейското следствие, мене ме държаха в катакомбите на тогавашния пети полицейски участък, който се намираше на улица „Марин Дринов", близо до „Докторската градинка". Когато се започна процесът, всеки ден двама полицаи ме караха с белезници на ръцете от участъка до Свързочния полк, който тогава беше до Софийския централен затвор. Военният съд заседаваше в полка и за да не бъхтим толкова дълъг път, но по-вероятно да не закъсняваме за делото, проточило се цял месец, полицаите склониха да вземаме трамвай.

Веднъж — бяха минали няколко дни от началото на процеса — точно се качвахме на спирката до паметника „Васил Левски", и току пред мене — кой мислите — Дечо Петров... А вече го търсеха под дърво и камък... И дали той знаеше това? Беше ли чул, че в нашия процес фигурира като „опасния неизвестен"... Налагаше се на всяка цена да го предупредя! Още с качването ни в трамвая той бе ме забелязал, но външният му израз не издаваше, че ме познава. Такива бяха неписаните закони на конспирацията.

Няма да разказвам какво преживях за тези няколко минути. Все пак аз съумях да сигнализирам Дечо, че над главата му виси въжето. Той ме разбра, без да трепне ни един мускул от мъжественото му лице.

На следващата спирка Дечката слезе спокойно от трамвая, отправяйки ми кратък, но пълен със съчувствие поглед, и потъна в навалицата. Повече не го видях никога...

* * *

След уведомението, замесен вече и с някои от заловените и незаловените парашутисти и подводничари, Дечо се прощава с Марийка, младата си невяста, с която е женен едва от година, и поема към родния си край. Тук той не само че познава добре хората, но и със затворени очи би се оправил по всяка пътека из Средна гора. А ето че от половин година тукашните властници нямаха спокойствие: Чехларската партизанска чета — първата в Средногорието и една от малкото тогава в страната, нанасяше удар след удар. В нея са все негови верни другари: Кольо Кичуков, Сребрьо Бабаков, Слави Чакъров, Найден Стоянов, Димитър Сутов и мнозина други — все близки на сърцето му хора, с които не една и не две години е делил и радостите, и рисковете от потайната партийна и ремсова работа. Тука той получава партизанския си псевдоним Щокман.

През лятото на 1942 година, малко след идването на Дечо, окръжният комитет на

Digitized by Google

Партията в Пловдив обединява разпокъсаните средногорски чети и групи — като се захване от Стара Загора на изток, та се свърши чак до Панагюрище на запад — в един партизански отряд, известен под името „Христо Ботев". Рождената му дата бе 14 юли с. г., а за командир бе издигнат Иван Самунев — Въжаров, който пристигна през пролетта в бунтовния край по поръчение на Централната военна комисия в София. За заместник-командир бе определен Дечо Петров — Щокман.

И властниците, и народът скоро усетиха, че в Средногорието се е родила сериозна партизанска сила. Още през август група партизани под командуването на Щокман нанасят внезапен и зашеметяващ удар на полицейска част. За тази смела и дръзка акция започна да говори и мало, и голямо. Наскоро след това отрядът завзел село Бабек, Пловдивско. Това бе една от първите партизански акции в страната, при която бе овладяно населено място.

Така започна въоръжената борба.

През есента Дечо Петров — Щокман, заминал с важно поръчение на изток, по селата около Стара Загора: да се създадат там нови бази за партизаните; да се разширят връзките с населението; да се влеят нови бойци в борбата за правото дело.

И това, което той успя да стори, особено през тежките зимни месеци, бе равносилно на подвиг! Щокман все повече се извисяваше не само като опитен партиен ръководител, но и като талантлив партизански командир.

Щабът на Втора оперативна въстаническа зона в Пловдив назначи на 21 юни 1943 г. Дечо Петров — Щокман, за командир на отряд „Христо Ботев", най-големият по това време в страната.

През лятото средногорските партизани под ръководството на своя нов командир извършиха безчет дръзки акции: унищожиха много мандри и гатери, чиято продукция бе предназначена за немците; обезоръжиха охраната на гарите между градовете Калофер и Казанлък; взето бе голямо количество оръжие.

На четвърти септември отряд „Христо Ботев" овладя село Вербен, Пловдивско. На осми септември заедно с отряд „Васил Левски" проведоха акция в село Александрово, Казанлъшко. Акции с политически характер следват една подир друга в Долно ново село, в Мраченик, в Златосел, в Розовец, в Стляма, в Зелениково и в много други села.

Бунтовното Средногорие кипеше...

* * *

През есента на 1943 г. положението на партизаните от Карловския край е твърде тежко. Отрядът „Васил Левски" бързо се разрасна — бойците му надхвърляха триста души, но опитните партизански командири се броеха на пръсти. И тогава по решение на щаба от Втора въстаническа оперативна зона бе изпратен Дечо Петров — Щокман, като командир, за да укрепи отряд „Васил Левски".

През втората половина на октомври Щокман с още четирима партизани — Гено Генов (Ватагин), Коста Митев (Карамфил), Кръстьо Фиданов (Йонко) и Марин Домусчиев (Зъбчето) са на път за отряда. Те съумели да устроят засада на една полицейска глутница край село Войнягово, Карловско, тръгнала на лов за партизани. Точният огън на петимата смели борци поразил осемнайсет главорези, опръскани дотогава с много народна кръв. С такъв подарък Дечо пристигнал при партизаните от „Васил Левски".

За кратко време новият командир обходил чета след чета, запознал се с бойците, проучил обстановката, анализирал настроението, изгладил недоразуменията. И както бе водил ботевци, той повел сега новия отряд. Тактиката, която прилагал командирът, е от ясна по-ясна — никакво изчакване! Никаква пасивност или игра на криеница, а само активни, настъпателни бойни действия! Най-тесни връзки с трудовите хора! В това и само в това е силата на народните борци...

Името на новия командир Щокман се разнесло като легенда по селата на Карловска околия. Партизаните са неуловими, помагачите — окрилени. Все повече трудовите хора от Карловския край обричат и себе си, и домовете си на революцията...

През целия месец ноември неуморимият командир кръстосва чукарите на Стара планина, броди из дебрите на връх Богдан, организира и сплотява отряда като стоманен юмрук. И преди всичко мисли за зимата, която ги чака.

И когато цялата сложна подготовка приключила, всичко било така, както го е планирал и замислил опитният командир, група партизани начело с командира си Щокман са обкръжени. Това стана на трети декември 1943 година. Започнал се тежък бой, в който Дечо Петров — Щокман, е покосен...

Осиротяха бойците от „Васил Левски", ненарадвали се още на новия си командир.

Сведоха бойните си знамена партизаните от двата средногорски отряда.

За своя юначен командир...

За талантливия организатор...

За обаятелния човек и комунист...

И се превърна името му в една легенда.

Минчо КЮРКЧИЕВ

Digitized by Google

МЯСТОТО НА КОМУНИСТИТЕ — В АВАНГАРДА

Всъщност непосредствената близост между нашите народи можеше да се долови не само в горещите диалози на туристите от двете страни, пътуващи в противоположни посоки; не само в деловите реплики, разменяни между специалисти от двете държави, но и в още по-обикновени наглед неща, които за мен в момента значеха много.

Една от първите прояви, с която се сблъсках още първия дообед в Будапеща, бе изложбата на унгарски живописец, посветена на България.

Между новото, което видях по витрините на книжарниците, завръщайки се в София, беше антологията на млади унгарски поети, врътници на свободата, озаглавена „Небесни огньове". 130 стихотворения от 27 автори разкриват едно богато многообразие на търсения, на гласове; свидетелстват за промените, настъпили в душевността на съвременния унгарец.

„ТРЯБВА ДА СЕ СМЕСВАМ С ДРУГИТЕ И ДА СЪМ РАЗЛИЧЕН" —

заявява в стихотворението „Автопортрет" (цитираната антология) Атила Бейреш.

Това по същество е лайтмотивът на търсенето на облика на отделната личност, проличал в тематичните самоотчети на комунистите, за които ми говориха и секретарят на партийната организация в Художествената академия в Будапеща Ласло Немеш, и завеждащият отдел „Пропаганда и агитация" в градския комитет на УСРП в Пейч — Дюла Антал, и партийната работничка от Шести район на Будапеща Мария Мулади.

Докато по време на кампанията за замяната на партийните членски книжки личните беседи с комунистите, както и по-късно самоотчетите им пред партийните бюра, са били построени върху отговори на няколко основни въпроса (как комунистът популяризира, защищава и реализира политиката на Партията; как изпълнява партийните си поръчения; как преценява своята политическа подготовка; какви препоръки и предложения прави относно подобряването на партийната дейност), сега вече самоотчетите са подчинени на конкретен проблем. И това не е никакъв „общ знаменател", а отделна тема, пряко свързана с усилията, търсенията, успехите и несполуките на отделната личност.

Самоотчетът вече не става по списък или под формата на „масовка". Всеки прави своя равносметка по даден въпрос, определен по преценка на бюрото и на организацията, когато работата налага това.

По този начин по-ярко се откроява мястото на отделния човек в строя. Неговият личен принос за резултатите от работата. Неговите недостигнати „коти", неизползвани възможности, нереализирани замисли.

Взискателността е с адрес. Не изисквания въобще, а конкретно определени задачи, съобразени с възможностите, квалификацията, способностите на отделния комунист.

— Индивидуалният подход при обсъждането на качествата и резултатите от дейността на отделния човек — каза Мария Мулади — позволява степента на изискванията да е по-висока, възможността за реализация на личността по-пълна. Това направи и поръченията по-целенасочени, и търсенето на отговорност за възложеното дело — по-стриктно. Критериите се повишиха. Авторитетът на комуниста в колектива нарасна...

Търсенията в тази насока имат определена цел — бюрото и организацията се стремят да открият в дадения момент онова звено от веригата на задълженията на комуниста, което за него е определящото. Да преценят в кое той изостава, да му помогнат навреме да види недостатъците си. В същото време — кое у него е перспективно, върху какво следва да съсредоточи усилията си в бъдеще.

Разбира се, в практиката нещата далеч не се свеждат до някаква готова схема. Те са многобагрени, заплетени, сложни. И онова, което понякога ни се струва определящо, основно, при по-строго вглеждане може да се окаже подчинено, да отстъпи място на нещо по-съществено.

Както разказаха Антал, Немеш и Мулади, понякога един тематичен отчет се заменя с друг. Проявява се гъвкавост, издърпват се напред в реда на заседанията и събранията неща, които не търпят отла-

Digitized by Google

гане. Ударението се премества от едно на друго място в зависимост от проблемите на деня. Целта е да се реагира бързо на дадена постъпка, да се помогне навреме при появата на плюс или на минус в нечие поведение, които не винаги са съвсем отчетливи, не винаги са „ясни като на длан", но крият тенденция, имат нещо същностно за отделния човек.

И се смесва този човек с другите, и си е съвсем различен...

Различни са и самоотчетите. Нестандартни. Небанални. Незаимствувани.

РАЗГОВОР С ШАНДОР ТОТ

Тот не е от дългогодишните секретари. В колектива на Националния театър в Пейч работи от 18 години, но за секретар на партийната организация е избран едва преди девет месеца.

Ако трябва да отговорим на въпроса, кое е накарало неговите колеги да му гласуват това доверие, не трябва да бързаме.

Тот не е от хората, които ви спечелват от пръв поглед. Като администратор се е случвало и да посочва вратите на дадени хора, които са се пазарели с него за заплати.

Той е краен. Търси голямата истина в изкуството, не може „да си криви душата", да залъгва зрителя с частични решения или с полуфрази. Привърженик е на борбата с щампата в изкуството, на онова насочване на въображението на твореца, което го откъсва от формалното изграждане на образа, на спектакъла. Той не разделя героите на положителни и отрицателни, залага на процеса в изграждането на характера. Разбира се, всички въпроси на формирането на характерите не могат да се решат окончателно, много от тях се предоставят на зрителите като страна в процеса на общуването с изкуството. По този начин в залата се получава една наситеност, едно съпричастие на публиката към онова, което се върши на сцената.

Разказвам за всичко това, защото то е в центъра на вниманието на партийната организация в театъра. Въпроси като качеството на спектакъла, като неосъществените възможности при реализирането на замисъла, като степени на професионализъм в работата на творческия колектив неедноократно са занимавали комунистите и те са търсили своето място в успехите и в несполуките на театъра, своята отговорност.

Както разказа секретарят Тот, партийната организация в театъра все повече се превръща в жива, действена сила. Комунистите здраво стоят на позицията за създаването на ярко съвременно изкуство, реагирайки на всичко ново, усъвършенствувайки вътрешната стремителност на ритъма на отделния спектакъл, емоционалната напрегнатост в изпълнението. Дори в балета, в тези подчертани „зони на мълчанието" изпълнителите се стремят към тънък психологически рисунък, към ярко изразено отношение на героя към света, като реализират една напрегнатост на мисленето. Те активно въвличат зрителя в съучастие в действието, ръководейки се от максимата: „Щом публиката няма върху какво да мисли, играта на артистите е станала несъвременна".

Комунистите от театъра в Пейч се стремят към ярки изяви не само на сцената, но и в живота. Главната тема, която ги вълнува, е проблемът за жизнената позиция на актьора. Те водят ежемесечни дискусии, на които канят изтъкнати свои съграждани: първия секретар на градския комитет на Партията, кмета на Пейч, орденоносци, носители на държавни награди.

Партийното бюро е поканило на отчет пред организацията ръководството на театъра. Водил се е разгорещен спор по проблемите на дълга и отговорността на ръководителите и подчинените.

Шандор Тот е категоричен:

— Някои хора от ръководството на театъра, облечени в права, понякога забравят какво изисква от тях каузата, на която би следвало да служат. Влизайки всекидневно през служебния вход, те забравят, че на фасадата на сградата е написано: Национален театър. Забравят, че са слуги на народа, че всичко в своята дейност трябва да подчинят на интересите на зрителя.

И по-нататък:

— Случвало се е някой администратор да ми връчи някакъв лист със задачи. Някакви точки, гъмжащи от максимализъм. Случвало се е пред очите на администратора аз да обърна този лист откъм другата му страна. „Какво търсите — питали са ме, — там няма нищо." „Именно — отговарял съм в такива случаи, — аз търся хората, с които би се осъществило всичко това, и не намирам тези хора." Думата ми е, че в някои от случаите ние нямаме чувство за реалност, че съставяме планове, че пишем мероприятия, много и разнопосочни, в един и същ отрязък от време, без да държим сметка с кого и как ще ги изпълним. А партийната организация трябва да държи на думата си, комунистите трябва да се захващат с дела, в чийто краен успех са убедени и чиято реализация могат да доведат докрай.

Партийната организация в театъра на Пейч воюва против фалша в поведението на отделни свои членове, против нереалните им представи за самите тях, помага им „да се приземяват", да си дават сметка за действителната същност на нещата.

Шандор Тот недоумява:

— Каква стойност може да има един артист, който получава квартира поради факта, че има малко дете, а не се грижи за това дете? Човек с такъв морал не е необходим на един творчески колектив, независимо от наличието на известни професионални качества. Защото артистът, като всеки друг човек, трябва да бъде преди всичко личност. Ако не е, най-добре е да не подновяваме договора с него за следващата година. Според принципите, от които се ръководим, ние подпомагаме чест-

Digitized by Google

ните и талантливите творци, търпим до известна степен отделни пропуски в поведението и в труда и накрая рязко осъждаме, категорично отхвърляме абсурдното, недопустимото както в творческите търсения, така и в обикновеното житейско поведение.

По време на нашия разговор Шандор Тот разказа, че в партийната организация на театъра членуват най-талантливите творци, които в същото време са хора с ярка гражданска позиция; хора, обичани и търсени от жителите на Пейч. И когато тези творци кажат от сцената нещо, то прозвучава добре, намира поддръжници.

Но да се върнем към въпроса за избирането на Тот за секретар на партийната организация.

Комунистите са му гласували доверие, защото когато са разчиствали пластовете на известни отживелици в колектива на театъра, той с пълен глас е назовал нещата с истинските им имена, независимо от последиците, които е криел този факт. Казал е категорично кои фигури, прекомерно грижейки се за своето израстване, хвърлят сянка върху своите колеги. Кои фактори непрекъснато насочват прожекторите към себе си, не забелязвайки, че успоредно с тях се развиват и други таланти. Нещо повече — Тот е воювал и против неутралната позиция на отделни комунисти, когато се решава съдбата на колектива. Той се е превърнал в истински биокатализатор на оздравителните процеси в театъра, след което партийната организация единодушно е решила да го избере за свой секретар.

Носител на наградата „Лист", талантлив творец, Шандор Тот има следното разбиране: „Добра или лоша публика няма. Има добро или лошо изпълнение."

Неговият девиз е: откровеност, взискателност.

Взискателност към себе си и към другите.

НЕПРЕКЪСНАТО РАСТЯЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Това бе събирателната тема на разговорите, които се състояха на различни равнища.

Ференц Раткай, заместник-завеждащ отдел „Култура, наука и образование" в ЦК на УСРП, говори за непрестанно растящите пред творческите кадри изисквания да повишават своята социална роля, своята отговорност пред времето. Той потърси нерешените проблеми в областта на художествената критика, различните аспекти на нейното въздействие за по-пълното реализиране на писателите, художниците, актьорите, режисьорите; нейното място в по-пълностното изследване на съвременните художествени процеси, в отстояването на класово-партийните критерии в изкуството. Тяхното съблюдаване помага, от една страна, да се даде все по-категоричен отпор на опитите да се пренебрегват основни принципи в изкуството и от друга, да не бъдат те използвани за прикриване на творческа безпомощност.

Все по-често срещани са фактите партийните организации в културните институти да осъждат случаите на принизена идейно-естетическа и професионална взискателност, както и случаите на субективизъм в оценките, на взаимна хвалебственост, на безпринципност.

Първият секретар на Шестия партиен район в Будапеща Ищван Моро изтъкна постоянно растящите изисквания, предявявани към творците, във връзка с разработването на съвременната тема в изкуството. Това бе и лайтмотивът на беседите с главния редактор на литературното списание „Съвременник", излизащо в Пейч, Ервин Седеркини, и със секретаря на партийната организация в Музикалната академия на Будапеща доктор Делд Фукас.

На своите събрания партийните организации вече не се занимават с общите положения на този така значим проблем, а огчитат конкретните домогвания, конкретните резултати на отделните творци в търсенето на големите идейно-художествени обобщения за етичните стойности на съвременния човек, за мястото на комунистите в авангарда, за опорните точки на социалистическата душевност, за перспективата на идущите дни.

Партийните организации помагат да се засилват тези търсения, да се превръщат те в трайна тенденция, в реална предпоставка за появата на ярки, талантливи художествени произведения.

Разбира се, в конкретността на понятието съвременност, посочените събеседници включваха редица страни на тази реална сложност, поставяйки начело главните цели на епохата; фокусирането на вниманието на творците върху чертите на съвременника.

Тук определено бе търсено мястото на комунистите — писатели, художници, музиканти — в центъра на съвременния художествен процес, в отстояването на неговия откривателски дух. Духът на творческото новаторство, което създава голямо разнообразие от индивидуални почерци.

Вниквайки в мащабните проблеми на епохата, творците свързват големите въпроси на деня със съдбите на отделните личности, с техния идейно-емоционален свят.

Спирайки се на усилията на партийните организации да усъвършенстват работата на творците, да извисяват нейния професионален заряд, организационните работници, с които беседвахме, подчертаха важността на идеологическата подготовка на художествените творци за успеха на тяхното дело. Тук формите са различни — университети, школи, семинари. Целта — една: максимум компетентност, максимум дълбочина в реализирането на замислите, на творбите.

Тенденцията е — партийните организации в културните институти отстояват с дейността си тезата да се създава художествено творчество, което воюва за бъдещето, което помага да се формират чертите на строителя на социализма.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ДЕСЕТ ВЪПРОСА БЕЗ ОТГОВОР

Следващите „Десет въпроса към сегашното ръководство в Пекин", които тук отпечатваме, са зададени според съобщения на западния печат от група китайски младежи, наречена „група за теоретични изследвания", в едно китайско военноморско училище.

А ето ги и самите десет въпроса:

1. Защо, противоположно на обичайната практика, на петото Общокитайско събрание на народните представители (ОСНП) ние не възстановихме на поста председател на републиката? Ако съображението за това е, че Лю Шао-ци, който някога заемаше този пост, се превърна в антиреволюционен ревизионист, защо тогава не премахнем постовете, заемани от Лин Бяо и „бандата на четиримата"?

2. Защо днес — повече от година след отстраняването на „бандата на четиримата" — все още нямаме представа, кога ще установим системa на социалистическа демокрация и законност — нещо, от което толкова много се нуждаем? Фракционните борби и убийства не стихват. Анархистическият тероризъм се засилва и разпространява още повече.

3. Защо става така, че при всяка борба на политическите линии тези, които считат, че правото е на тяхна страна, се отнасят към противниците си така отмъстително и с толкова ярост? Това, което днес е съвсем очевидно, е, че тези, които някога бяха в челните редици на революцията, бяха осъдени и преследвани от онези стари кадрови работници и ръководители, които се върнаха на постовете си. „Тройният съюз" — между старите, тези на средна възраст и младите, сега е само празна фраза...

4. Защо нещата продължават да се влошават въпреки лозунга „Да се заемем с главната задача за постигане на всеобщ ред"? Ако класовата борба все още трябва да бъде поставена на първо място, безредиците са неизбежни. Според някои консервативни оценки поне няколко стотици хиляди неизвестни хора са били заплетени във върхушката и убити след инцидента с „бандата на четиримата". Какво друго е това, ако не признак, че хората, които сега държат в ръцете си властта, са дори по-жестоки и по-некомпетентни от „бандата на четиримата"? Но това, което е още по-сериозно, е обстоятелството, че докато останалата част от света обръща все по-голямо внимание на правата на човека, сегашните ръководители на Китай, затънали във фракционни борби, или водени от индивидуални амбиции, непрекъснато поставят нови рекорди в масовото избиване. Как гледат международните среди на такъв вид държава?

5. Защо докато все повече хора заемат по-високи постове поради противопоставянето си на „бандата на четиримата", младите хора, които бяха жертвувани най-много през времето на „бандата на четиримата", биват третирани като престъпници, когато искат да се преразгледат неправилните им присъди? Или кампанията срещу „бандата на четиримата" е организирана с цел да спечелят само онези, които заемат високи постове?

6. Защо след като толкова много инициативи, родени от „културната революция", бяха отречени, остава незасегната само гадната история за изпращането в планините и в селата на образованата младеж? Защо на тези, които се противопоставят на мерките за изпращане на село, се гледа като на противници на революцията?

7. Защо в системата на образованието се прилагат едновременно две крайно безразсъдни мерки, като се разрешава на сега завършващите средни учебни заведения без никаква практика да полагат изпити за постъпване във висши учебни заведения, докато за онези, които преди години са завършили средни училища, рабо-

Digitized by Google

тили са в производството дълго време и сега искат да продължат образованието си, се налагат толкова много ограничения?

8. Защо в сферата на литературата и изкуството обещанието да „цъфтят сто цветя" остава само лозунг, без конкретни мерки за предоставяне на обществеността на онези класически и съвременни произведения, които бяха заклеймени през „културната революция", но винаги са били харесвани и обичани от толкова много хора? Взетите досега мерки, изглежда, служат само на култа към личността и на диктатурата само на шепа ръководители.

9. Защо обичаят да се лъже и да се самохвалствува, който характеризиране опитите на „бандата на четиримата" да заблуждават и другите, и себе си, продължава и в големите празни приказки за „четирите модернизации" и за подобряване жизненото равнище на народа?

10. Защо още повече се разширява пропастта в жизненото равнище между работници и селяни? Известни корекции на заплатите през октомври миналата година рададоха възможност на 60 на сто от работниците да повишат малко доходите си, но за около 700 милиона селскостопански труженици, които произвеждат храна за над 800 милиона души, произвеждат значителна част от стоките, продавани на вътрешния пазар и повече от 50 на сто от експортните стоки, не беше направено нищо?

* * *

Подобни въпроси, естествено, възникват сега у всеки китаец. Изминаха почти две години от смъртта на Мао Цзе-дун и последвалото я отстраняване на т. нар. „банда на четиримата", т. е. на най-ортодоксалните привърженици на маоистките догми. **Последният етап в борбата за власт в маоистката върхушка се съпровождаше с редица заявления от страна на победилата групировка, които създаваха в китайския народ повод за надежда, че много неща в Китай ще бъдат променени.** Някои западни наблюдатели побързаха да направят и „извода", че в „Поднебесната империя", започва процес на „демаонизация", на основно преразглеждане и дори на отказ от маоизма.

Развитието на събитията в Китай свидетелствува обаче за съвсем друго. Новото ръководство не само запази, но взема всички мерки за **укрепване на създадения през „културната революция" маоистки военно-бюрократичен режим.** Мощният репресивен апарат на този режим е насочен не само срещу „четворката" и нейните привърженици, но и срещу всеки явен или потенциален противник на маоизма. **Отново ежбите във върхушката и репресиите срещу изразилите своето недоволство от маоистския режим трудещи се в КНР се представят като класова борба между пролетариата и буржоазията.** На XI конгрес на ККП прословутата „теория" на Мао Цзе-дун за „продължаване на революцията при диктатурата на пролетариата" беше обявена за „най-голямо постижение на марксизма в наше време". Всъщност този „принос" на Мао не е нищо друго освен маоистка версия на троцкистката „перманентна революция" и отразява антиленинските възгледи на маоистите по въпросите на класовата борба, социализма и социалистическата революция, диктатурата на пролетариата. Прилагането в Китай на тази „теория" доведе до трагични последици за китайския народ: до замяна на народнодемократичния строй с военно-бюрократична маоистка диктатура; до пълно неспазване на социалистическата законност, ликвидиране на ККП и подменянето ѝ с нова маоистка организация; до постоянни сътресения в китайското общество, трудности в икономиката, бедствено положение в науката, просветата и културата.

Заявило недвусмислено своето намерение да възприема напълно идейно-политическите постановки на Мао Цзе-дун като принципна база за своята дейност в областта на вътрешната и външната политика, сегашното китайско ръководство включи на първо място в това наследство споменатата по-горе теория. Това предопределя и отговора, който биха могли да получат на част от въпросите си курсантите от военноморското училище от страна на пекинското ръководство. И в бъдеще държащата властта в ръцете си маоистка групировка ще определя не по класов признак, а в зависимост от лоялността към самата нея принадлежността на отделните членове на обществото към „пролетариата" или „буржоазията" и произтичащото от това отношение към обявените за „буржоазни елементи". Не може другояче освен като лицемерна декларация да се възприемат думите на Хуа Го-фън пред сесията на Общокитайското събрание на народните представители на 26 февруари 1978 г.: „Необходимо е по-нататъшно укрепване на системата на социалистическата законност, за да се установи всеобщият ред в страната. Нашият закон охранява интересите на народа." За какъв закон и каква законност може да става дума, когато дори и в „Женмин жибао" в броя си от 16 март т. г. помести статия на юристката Хан Ю-тун, в която се признава, че **и да е имало зачатки на някаква правна дейност в Китай, те са били ликвидирани от „културната революция".** В течение на много години в тази страна не съществува законодателство и както неведнъж е отбелязвано в печата, страната се управлява чрез вътрешноведомствени постановления и инструкции, които не се публикуват. И наистина през последните две години от Китай идваха много сведения за публични съдилища, екзекуции и пр., свидетелствува-

Digitized by Google

щи за продължаващата разправа с другоиче мислещите, без всякакво спазване на законността.

Авторите на „10-те въпроса" поставят и **проблема за жизненото равнище в Китай.** И в тази област обещанията на новото ръководство имат стойност само на декларация за „добри намерения". XI конгрес не разработи някаква конкретна програма за това, как ще бъде постигната поставената задача Китай да се превърне до края на този век в една от най-могъщите държави в света. Тъй наречените „четири модернизации" — на селското стопанство, промишлеността, отбраната, на науката и техниката — фактически се свеждат до една единствена — до **модернизирането на армията, тоталното милитаризиране на икономиката на страната.** Провеждането на тази линия при отчетелната ограниченост на материалните ресурси на Китай неминуемо ще легне като тежко бреме на гърба на китайските трудещи се.

В Китай отдавна са престанали да се съобразяват с основния закон на социализма. Проблемът за повишаване на благосъстоянието на трудещите се в декларациите и речите на маоистките ръководители **не се третира, както се полага.** Той не е намерил място и в програмата за „четирите модернизации".

В „10-те въпроса" се споменава за **тежкото положение, в което се намира многомилионното селско население в Китай.** Според известни данни около една четвърт от селските семейства в КНР не могат да се изхранват. Властите обаче продължават засилването на натиска върху селяните с оглед да се увеличат селскостопанските ресурси, настояват за „намаляване количеството на оставяното за изхранване на селяните зърно" в онези производствени бригади, в които преди се е оставяло повече, а също така и за „планово" и „икономично" му изразходване („Женмин жибао" от 20 октомври 1977 г.)

Не по-леко е положението и в градовете. Все още е запазена купонната система за почти всички жизнено важни продукти и за много промишлени стоки. По свидетелство на американския специалист в областта на китайското селско стопанство А. Райвенхолт („Юнайтед Стейтс нюс енд Уорлд рипорт" от 22 май 1978 г.), посетил неотдавна Китай, максималната норма зърно, която получава китаецът, е 500 грама на денонощие. Растителното масло също е нормирано и на човек се пада по 0,75 чаена лъжичка на ден. Месото и рибата са деликатес. На месец китаецът получава по купон едва около 200 грама месо.

На 23 октомври 1977 г. на заседание на Постоянния комитет на ОСНП беше шумно обявено решението за „регулиране" на работната заплата на работниците и служещите в КНР. Изглежда това имат предвид авторите на „10-те въпроса", когато пишат, че на част от градското население е била повишена заплатата. Както е известно, в Китай вече 20 години се провежда линия на „рационално ниска работна заплата". Нейните размери варират между 20 и 60 юана месечно в различните клонове на промишлеността. В резултат на повишаването на цените нарастването на нуждите и пр. през последните години в Китай по оценките на съветски и западни специалисти заплатата на много милиони китайски трудещи се е недостатъчна дори само за нормалното поддържане на собственния им живот. За избягване на критически ситуации, за да намали нарасналото недоволство на работниците и служещите, да възбуди тяхната активност, необходима за изпълнение на амбициозните задачи в областта на икономиката и за да увеличи възможностите си за лавиране в социалната сфера, китайското ръководство прибягна към тъй нареченото „регулиране" на заплатите. По съобщения от Пекин повишаването на заплатата обхваща само определени категории хора — главно кадрови работници и служещи с „многогодишен стаж", които са имали досега „сравнително ниска работна заплата". Кандидатите, както разяснява агенция „Синхуа" (бюлетинът от 13 ноември 1977 г.), се определят след „обсъждане от масите и се утвърждават от партийния комитет". Първостепенен критерий при това е „как даденият работник се е изявил в политическо отношение", т. е. каква е преценката за неговата лоялност към маоизма и политиката на сегашното ръководство.

Тъй че младежите в КНР има от какво да са недоволни. Техните заплати не са повишени. Разочарованието им продължава да расте. Излъгана от Мао Цзе-дун през „културната революция", с развенчани идеали и покрусени надежди след свалянето на „четворката", без ясна перспектива при сегашното ръководство — **китайската младеж е в безпътица.**

Онези, които преди няколко години бяха заблуждавани, че най-важното е тяхната вярност към делото на „културната революция" и макар неграмотни, те ще се справят по-добре от другите с учебния материал в университетите, сега с недоумение гледат как предпочитание във ВУЗ се дава на образованите, на тези, които могат да издържат въведените отново приемни изпити. Преди на младежите с цел те да бъдат използвани за разгромяване на партийния и държавния апарат и за установяване на маоистката диктатура се внушаваше, че те са най-революционната сила, „свежата кръв" и т. н . Сега те се призовават да бъдат „неръждаеми винтчета", да служат беззаветно, но и непретенциозно на режима. Продължава принудителното заселване на завършили средно и дори висше образование млади хора в планинските и полупустинните селски местности. **Младежта все по-остро реагира срещу действията на сегашното ръководство.** От редица съобщения, които идваха през миналата и тази година в Китай, се вижда, че повечето осъдени и екзекутирани за различни престъпления през този период са младежи и девойки. Други сведения говорят за наличието на множество младежки банди, които се занимават с грабежи, убий-

Digitized by Google

ства, проституция, хазартни игри и пр. Много от изпратените на постоянно местожителство в селата млади хора бягат от там, крият се из градовете, превръщат се в скитници; стават членове на споменатите банди или правят опити за бягство в чужбина.

Сегашното пекинско ръководство е принудено да извършва известни корекции на най-компрометираните и отхвърлени от живота маоистки постановки. Това се прави обаче, без да се излиза извън рамките на маоизма и в името на създаването на по-благоприятни възможности за провеждането на великодържавния хегемонистичен курс, начерган от Мао Цзе-дун. **На китайския народ в тази политика е отредена ролята на безропотен изпълнител.** Ръководството не се съобразява с интересите и нуждите на широките народни маси. То е възприело на въоръжение известната цинична мисъл на Мао Цзе-дун, че китайският народ бил „чист лист хартия, на който е удобно да се пише".

Маоистките лидери сега са заети именно с написването на една от най-черните страници от историята на Китай. Затова те нямат време да отговорят нито на „10-те въпроса" на курсантите от военноморското училище, нито на многото останали въпроси, които им поставят ежедневно китайските трудещи се.

ПОД ФАЛШИВ ПРЕДЛОГ

Антивиетнамската кампания на пекинските лидери

Ю. ДИМОВ

Ето вече **повече от два месеца продължава антивиетнамската провокационна кампания, предприета от Пекин под предлог на „грижа" за някакви си „притеснявани" граждани от китайска националност във Виетнам.** През изтеклото време се появиха немалко доказателства за това, че тази кампания се разгръща по **предварително разработен сценарий,** станаха ясни и **мотивите** на действията на Пекин. За всичко това именно ще поговорим тук.

Но преди това нека да отговорим на един въпрос, който се задава от много читатели. А именно, **как е станало така, че повече от милион хора от китайски произход се намират на територията на Социалистическа република Виетнам?**

Ще напомним, че Виетнам не е единствената страна от Югоизточна Азия, в която живеят лица от китайска националност, наричани на китайски език „хуацяо". В Индонезия, Малайзия, Сингапур, Бирма, Кампучия и в още други страни има повече от 20 милиона китайци. Част от тях са приели поданство в страните, в които живеят; друга част имат паспорти от КНР или от чанкайшисткия режим на о-в Тайван; а значителна част от тях са и без никакво установено гражданство. Що се отнася до Виетнам, именно тя е и страната в Югоизточна Азия, в която е възникнала китайска община. Тя започнала да се създава още преди две хиляди години, когато армиите на китайския император Цин Шихуан, а по-късно и на У-ди предприели завоевателни походи против държавите на прародителите на сегашните виетнамци — ветите. Завоевателната политика на китайските феодали неизменно се натъквала на мощния отпор на виетнамския народ, който самоотвержено разгромявал агресорите.

Когато в Северен Виетнам се започна строителството на социализма, гражданите от китайски произход в голямото си болшинство активно се включиха в работа. Те получиха такива права, каквито и самите виетнамци, имаха и същите задължения. Измежду китайците в Северен Виетнам много са инженери, лекари, преподаватели и учени. Хиляди лица от китайска националност заемат отговорни длъжности в заводите, в селскостопанските кооперативи и в държавни учреждения. **Партията и Правителството на Виетнам последователно провеждат в живота марксистко-ленинска национална политика.**

Съвсем другояче се сложиха нещата в

Статията препечатваме от сп. „Новое время", кн. 28/1978, с. 14.

Digitized by Google

Южен Виетнам. Нго Дин Дием, Нгуен Ван Тхиеу и други марионетки на задокеанските империалисти, от една страна, се стремяха да засилват напрежението между виетнамците и китайците, опитвайки се по такъв начин „да пуснат пàрата от котела", да насочат недоволството на населението в руслото на междунационалностните конфликти. А от друга страна, те допринасяха да се засилват икономическите позиции на прослойката на едрата китайска промишлена и търговска буржоазия, трупаща богатства от военни поръчки, от обслужването на окупаторите, от безжалостната експлоатация на виетнамските и китайските трудещи се.

Тези крупни предприемачи и търговци с голямо недоволство посрещнаха разгромяването на режима на Тхиеу и установяването на народна власт и в Южен Виетнам през пролетта на 1975 г. Тяхното недоволство се прояви в икономически диверсии, опити да се пречи на осъществяването на мерките, насочени към подем в икономиката, към подобряването на живота на населението. Както отбеляза и в. „Нян зан" от 31 март т. г., „капиталистическите елементи от 1975 г. непрекъснато повишават цените, наводняват пазара с недоброкачествени стоки и пари, съставят фалшиви инвентарни описи и отчети, за да се отклонят от заплащането на данъци".

Отчитайки всичко това, правителството на СРВ взе решение за **национализирането на едрата частна промишленост и търговията в южните райони на страната.** В основата на това решение залегна **класовият, а не националният подход.** Национализацията засегна както китайската, така и виетнамската буржоазия. **Тези законни мерки на правителството на СРВ предизвикаха раздразнение в Пекин.** Очевидно, забравяйки, че и в КНР на времето се водеше борба против позициите на едрата буржоазия в икономиката на страната, **пекинските лидери се заеха със защитата на китайската буржоазия във Виетнам,** обвинявайки правителството на СРВ „в преследване" на китайците, които живеят във Виетнам. При това **държавниците от Пекин изцяло отхвърлиха класовия критерий и застанаха на позициите на великодържавния шовинизъм.**

А и нещо повече. Антивиетнамските действия на Пекин започнаха дълго преди 1 май, когато официален представител на КНР за пръв път открито постави въпроса за лицата от китайска националност във Виетнам.

А ето вече около три години Пекин подтиква кампучийските власти към провокации по границата със СРВ. Да отбележим, и че пномпенските войскови части са въоръжени с китайско оръжие, каквото те нямаха до 1975 г., в това число и танкове, дългобойни оръдия, патрулни катери, самолети и т. н.

За отбелязване е също така, че **засилването на кампучийските провокации през тази пролет съвпадна с началото на разпространяването на** [illegible] **сред населението от китайска националност във Виетнам.** Така някои пропекински настроени елементи (някои от тях, свързани с китайски журналисти и технически специалисти на работа в СРВ) започнали да твърдят: „Китай подкрепя Кампучия против Виетнам и лицата от китайска националност във Виетнам ще пострадат. Затова те трябва колкото е **възможно** по-бързо да бягат от Виетнам."

За това, как е действувал **този механизъм** на заплахи, свидетелствуват показанията на някои от самите провокатори. Ето например какво казва Чан Хоат, жител на Ханой, бивш преводач в кореспондентския пункт на агенция „Синхуа" в столицата на СРВ:

„В края на март и началото на април аз заминах за Сайгон, където се срещнах с мой другар от ханойското педагогическо училище за хуацяо... Ние решихме, че за оказването на влияние върху настроението на хуацяо в Юга е необходимо да бъдат подтикнати хуацяо от Севера да се завърнат в Китай. Аз се завърнах в Ханой, след това преминах границата и отидох в китайския град Тунсин, където получих необходимата пропагандна литература. След това аз наново се завърнах в Ханой и започнах да внушавам на много хора следното: „Китай помага на Кампучия против Виетнам. Затова тези, които останат във Виетнам, ще бъдат убити." Тези и други слухове подтикнаха много мои съседи незабавно да разпродават своето имущество и да се отправят за Китай."

Предизвиквайки брожение сред китайците във Виетнам, подбуждайки част от тях да бягат, Пекин решил да действува и пооткрито. Така на 1 май, т. г. Радио Пекин съобщи за „масово завръщане в Китай на китайци от Виетнам". След това последваха **цяла редица антивиетнамски изявления** на високопоставени пекински държавници, **ноти** на Министерството на външните работи на КНР, **статии** в китайския печат. В чуждестранния печат (например **във** френския в. „Фигаро", в английския „Дейли телеграф") започнаха да се появяват съобщения за раздвижването на китайските войски в пограничните райони със СРВ, за разсредоточаване на китайските военноморски сили в района на о-в Хайнан. Характерно е, че от Пекин не последва никакво опровержение на тази информация. След това **Пекин без никакви предварителни консултации с правителството на СРВ обяви за своите намерения да изпрати свои кораби в Хайфон и Хошимин за „отвеждането на пострадалите китайски емигранти в родината им".** Тази постъпка съвсем справедливо беше оценена от виетнамския вестник „Куан дой нян зан" като „нагла, високомерна и великодържавна". „Пристанищата в Хайфон и Сайгон — писа вестникът, — това е територия на Виетнам, както и всичките териториални води на Социалистическа република Виетнам. Това съвсем не е някакво си китайско езеро."

Обаче, **като не желае никакво изостряне на обстановката, правителството на СРВ**

Digitized by Google

разреши на китайски кораби, започвайки от 20 юни т. г., в течение на три месеца да влизат в редица виетнамски пристанища. Но Пекин издигна съвсем **неприемливи за СРВ условия** за заминаването на лицата от китайска националност с оглед този въпрос да се затяга и хуацяо да се използват за вмешателство във вътрешните работи на Виетнам.

В Пекин през същото време бяха подготвени и нови антивиетнамски провокации. В една от своите последни ноти Министерството на външните работи на КНР обяви и за **пълното прекратяване на помощта на КНР за СРВ.** Едновременно **Пекин отзова своите технически специалисти от Виетнам.** Китайското правителство **взе решение и да закрие три виетнамски генерални консулства** и издаде разпореждане всичките им сътрудници в най-кратък срок да напуснат Китай.

За отбелязване е и че **антивиетнамската истерия в Китай никак не се отразява на положението на китайската националност в СРВ.** Авторът на тези редове токущо се завърна от командировка във Виетнам. В Ханой, Хайфон, Дананге, Хюе и гр. Хошимин аз беседвах с виетнамци и китайци, художници и работници от фабриката за лакови изделия. Те споделиха за подобряването на трудовите и битовите им условия през последните три години, за увеличаването на работните им заплати, както и за добрите отношения, установени сред работниците във фабриката, независимо от тяхната национална принадлежност.

Случи се така, че в същите тези дни, когато бях в Ханой, там се състояха и **няколко събрания на лицата от китайска националност.** Изказалите се на тези събрания китайци бяха представители на работническата класа, на селяните, интелигенцията. Би могло да отбележим и че от повечето от 13 хиляди китайци, които живеят в Ханой, повечето от три хиляди заемат отговорни длъжности в държавния апарат на СРВ, ръководят училища, промишлени предприятия и др. На едно от събранията думата взе Льонг Тон Куанг. „С твърде голямо удивление аз узнах за предаванията на пекинското радио за нашето „трагично положение" във Виетнам — заяви той. — Всичките мои осем братя и сестри, живеещи в различни краища на единен Виетнам, нищо такова не са изпитали спрямо себе си. На мен самият например беше дадена възможността да получа висше образование и аз изминах пътя от прост работник до инженер, ръководител на производството. Аз смятам, че в Китай на мен едва ли би се отдало да се измъкна от нищетата, която там изпитват върху себе си многодетните семейства."

А ето и още едно доказателство — този път от западен журналист. Във същото време, когато вестниците в КНР описват „страдащите и измъчените от виетнамците китайски бежанци", кореспондентът на агенция „Франс прес" Жан Торавал рисува такава картина на виетнамския граничен пункт в Донг-данг: „Виетнамските граничари помагат на китайците, пристигнали с влак от Ханой, да разтоварят своите вещи. Някои от китайците са взели със себе си телевизори, хладилници. А други са само с куфарите си. Формалностите за преминаването през границата са сведени до минимум — желаещите да преминат в КНР трябва да попълнят документ само с пет въпроса."

Много неща говорят, че **замислената от Пекин шумотевица в „защита" на сякаш преследваните във Виетнам китайци е само един фалшив предлог за разгръщането на антивиетнамска кампания.** Да припомним за **пълното безразличие** към действителните, а не към мнимите преследвания на 450 хиляди китайци в Кампучия. За поразителното съвпадение на началото на заплашването на китайците във Виетнам с активизирането на провокациите на кампучийските войски в южните райони на СРВ, за отказа да бъдат обсъдени спорните въпроси на китайско-виетнамските отношения около кръглата маса. И накрая нека да си спомним още и историята на китайско-виетнамските отношения през последните години. Известно е, че **китайските ръководители упорито се отказваха от координирането на действията със СССР и другите социалистически страни в помощ на виетнамския народ, сражаващ се срещу американския агресор.** А и нещо повече. Пекин задържаше товарите, изпращани за Виетнам през китайска територия. **Не много преди пълното освобождение на виетнамския Юг Пекин предприе провокационните разправии около островите в Южнокитайско море.**

Китайските лидери разглеждат миролюбив и единен Виетнам като преграда на пътя на осъществяването на своите експанзионистични планове в Югоизточна Азия. Та нали лично Мао Цзе-дун, идеите на когото наследиха сегашните пекински ръководители, нееднократно назоваваше и **Виетнам в числото на „изгубените територии"**, подлежащи да бъдат присъединени към Китай. Така през август 1965 г. Мао Цзе-дун заяви: „Ние обезателно трябва да получим Югоизточна Азия, включително Южен Виетнам, Тайланд, Бирма, Малайзия, Сингапур".

Антивиетнамската кампания, провеждана от пекинските власти, преследва целта да се окаже груб натиск върху правителството на СРВ с оглед осъществяването на експанзионистичните планове на Пекин. „Китай провежда политика, насочена към това, че да предизвика трудности в мирното строителство във Виетнам — се казва в нотата на правителството на СРВ до правителството на КНР. — Отговорността за това, че отношенията между Виетнам и Китай сериозно се влошават до сегашното им състояние, пада изцяло на китайската страна."

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ЦЕНТРОВЕ НА ПАРТИЙНАТА ПРОПАГАНДА

През октомври 1977 година отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП организира в Шумен национално съвещание **за работата на домовете за политическа просвета и университетите по марксизъм-ленинизъм.** Наскоро партийното издателство отпечати материалите от съвещанието в отделна книга под заглавие: „Идеологически и методически центрове на партийната пропаганда". Това малко по обем издание съдържа богат опит, идеи, постановки, предложения по дейността на домовете за политическа просвета, насочена сега към изпълнение на стратегическата задача на седмата петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност" и на решенията на Националната партийна конференция за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и планирането на икономиката. В нея се анализират много от проблемите на марксистко-ленинското и икономическото образование на трудещите се, на подготовката на кадрите, на агитационната работа.

Авторите на отделните статии в сборника поставят на оценка и анализ различни страни от пропагандистката работа. Секретарят на окръжния комитет на Партията в Шумен Пеньо Иванов разкрива опита на Шуменската окръжна партийна организация по **повишаване марксистко-ленинското образование на комунистите и ръководните кадри — съобразено с историческите, икономическите, социалните и демографските особености на окръга.** По-специално той анализира опита в подобряване подбора, обучението и специализирането на пропагандистите, в материалното и моралното стимулиране на техния труд. Като сполучлива форма за непосредствена и целенасочена работа с пропагандистите авторът сочи организационно-методическите сбирки по районите на аграрно-промишлените комплекси, които се организират два пъти годишно — през декември и март. На тях присъствуват секретарите и заместник-секретарите на партийните комитети и организации и завеждащите партийните кабинети на обществени начала, представители на ръководствата на масовите организации. На тези сбирки се обсъжда равнището на политическата просвета, обменя се опит по различни проблеми на пропагандистката работа, дават се указания за приключване на текущата и за подготовката на следващата учебна година. Всяка сбирка завършва с консултации по дисциплини и направления.

За ефективността на пропагандистката работа допринася твърде много и разгърнатото сред пропагандистите в цялата страна движение под девиза „Нашите знания и умения — за изпълнение на петилетката". Авторът разказва убедително за резултатите от това движение в окръга. В помощ на пропагандистите предметно-методическите кабинети при дома за политическа просвета подготвят и издават редица материали, теми, примерни тематични планове, справки, нагледни материали. Благодарение на тяхната теоретическа и методическа помощ в голяма част от звената на партийната просвета и на икономическото образование на участниците се възлагат конкретни учебно-практически задачи, насочени преди всичко към най-тясно свързване на теорията с практиката на социалистическото строителство.

Авторът разкрива и друга важна функция на дома за политическа просвета — да оказва теоретическа и методическа помощ по въпросите на политическата агитация. Тази функция се осъществява от всички предметно-методически кабинети. А от една година насам работи на обществени начала и специализиран кабинет по политическа агитация. Той допринася не малко за подготовката на агитационните кадри.

Завеждащият дома за политическа просвета в Габрово Никола Данчев разглежда въпроса за **свързването на партийната пропаганда със социално-икономическите задачи и мястото на дома.** Кое е положителното? Традиция е вече в годишните тематични планове на пропагандистите да се включват теми за важни и актуални местни социално-икономически проблеми. Това дава възможност в учебните политически

Идеологически и методически центрове на партийната пропаганда, Партиздат, С. 1978, с. 158.

Digitized by Google

звена да се водят интересни, е практическа насоченост разговори за ефективността и качеството на произвежданата продукция, за себестойността, икономията на материалите, дисциплината, моралния облик на съвременния човек и т. н. Тук участниците правят полезни предложения за подобряване производствената дейност в колективите. Една такава тема е „Габровски окръг през годините на седмата петилетка".

Заслужава да отбележим и посочения на стр. 69 на книгата опит, заимствуван умело от КПСС — изграждането на учебни звена, ръководени от пропагандисти наставници. Тези звена работят по местни учебни програми, в тях се обучават млади работници комунисти и членове на ДКМС. Освен беседите в тях се водят разговори, обменя се опит, правят се срещи с герои на социалистическия труд и други първенци, с активни борци против фашизма и капитализма, използват се и други форми, чиято цел е да подготвят младите хора за активен обществено-политически живот. Домът за политическа просвета работи поотделно с всеки от пропагандистите наставници.

Правилната организация на пропагандисткия труд е съществен елемент от цялостната работа за свързване на пропагандата с живота. В своята статия Н. Данчев изтъква голямото значение и дава висока оценка на личните творчески планове. Тези планове съдържат няколко раздела: социална и психологическа характеристика на участниците в учебната форма, учебно разпределение на изучавания през годината материал, индивидуална работа с участниците за повишаване на трудовата и политическата им активност, теоретическа и методическа подготовка на пропагандиста. В творческия план се определят методите и средствата за индивидуална работа във и извън учебната форма, конкретният механизъм за свързване на пропагандистката дейност с практическата работа на колективите.

Статията на Симеон Първанов — завеждащ отдел в окръжния комитет на БКП в Стара Загора, е посветена на проблема за **въздействието на марксистко-ленинското образование върху резултатите от дейността на трудещите се в материалното производство, за повишаване на неговото качество и ефективност.** А това, както посочва авторът, „наложи да търсим в учебно-възпитателния процес органическото единство на общотеоретическите с практико-приложните моменти в обучението, да осигуряваме непрекъснато движение на веригата знания — убеждения — мотиви за поведение — практическо действие, да утвърждаваме обучението и възпитанието като основен моделиращ и насочващ фактор за активността на личността" (стр. 75). Той разкрива разнообразни и ефективни методи и форми на политическо образование, чрез които успешно се въздействува върху производствената активност на трудещите се — научно-практически и методически конференции, занятия, на които се обсъждат насрещните планове и резервите за тяхното изпълнение, практически занятия и задачи. В подготовката на учебно-практическата конференция „Политическата просвета и осъществяването на социално-икономическата политика на Партията" е направен сполучлив опит да се обоснове убедително ролята и мястото на пропагандиста като организатор и възпитател на участниците в учебните звена.

В своята статия Иванка Уливерова — завеждащ отдел на окръжния комитет на БКП в Пловдив, изнася **ценен опит по организацията и ръководството на окръжния партиен университет.** Тя прави извода, че положително са се отразили и разработените „Основни положения" за работата на университета. Те дават възможност да се конкретизират главните проблеми, задачи, принципи, обхват и пр. на обучението, да се търси оптималното им решаване в условията на окръга.

На същия проблем се спира и Нели Майер — отговорник за университета по марксизъм-ленинизъм във Варна. Интересен е опитът, който Н. Майер нарича **„перманентно" обучение.** Става дума за ония партийни и стопански кадри и част от интелигенцията, които преди три-четири години са завършили пълния тригодишен курс на партийния университет. По предварителен перспективен план за тях се уреждат диференцирани едногодишни или двегодишни курсове с цел да им се даде нова и по-богата информация по някои актуални идеологически проблеми. Авторката сочи и една доста сериозна слабост в работата с кадрите, за която говорят и други автори в книгата. За стотици пропагандисти и агитатори, завършили в последните няколко години партийния университет, не се знае каква е по-нататъшната им съдба, каква е ефективността на обществената им дейност, какви пропуски има в тяхното обучение. Естествено е тази констатация да предизвика размисли у читателя — партиен работник: „Дали това не се отнася и за нас?!"

По-перспективното планиране на **марксистко-ленинското образование** разкрива положителен опит завеждащият дома за политическа просвета в Плевен Петко Кънчев.

Бино Донев — завеждащ отдел на ОК на БКП, разказва за грижите на окръжния комитет и дома за политическа просвета в Русе за **методическата подготовка на пропагандистите и агитаторите,** за усвояването от тях на идеологическите и психологическите основи на пропагандата и агитацията, за което има единна програма. Обучението се води в партийния университет. Към него е изграден факултет за подготовка на пропагандисти, лектори и агитатори. Характерно е, че отделът „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на БКП провежда срещи с кандидатите, които ще се учат в партийния университет. Тези разговори позволяват да се изучават качествата на кандидата, неговите познавателни интереси, положителни и слаби страни. Те съдействуват за по-съзнателно и отговорно отношение към учебния процес, за психическата нагласа у курсистите. Партийните комитети се съобразяват с този

Digitized by Google

ред на приемане и предлагат подходящи кандидати.

Секретарят на окръжния комитет на БКП в Русе Рачо Стоянов споделя изводи, идеи на комитета, чието осъществяване ще доведе до **повишаване ефективността на пропагандната дейност.** В тази насока под ръководството на бюрото на окръжния комитет на Партията се осъществяват редица мерки за усъвършенстване на икономическото образование на комунистите и останалите трудещи се. Вземат се мерки за по-нататъшното издигане на идейно-теоретическия живот в партийните организации, както и за развитието и усъвършенстването дейността на дома за политическа просвета като единен научно-теоретически и методически център на вътрешнопартийната идеологическа дейност и за идейно-политическата подготовка на трудещите се и младежта. Особено голяма е грижата за своевременната научно-теоретическа, теоретико-приложна и методологическа разработка на проблемите за качество и ефективност и задачите на идеологическата дейност.

На този въпрос отделя много внимание Маргарита Кемалева — секретар на окръжния комитет на БКП във Велико Търново. „Усъвършенстването на методиката на политическото обучение — изтъква тя — ние свързваме с подготовката на научно-практическата конференция „За повишаване ефективността на методите и средствата на марксистко-ленинското обучение и възпитание" (стр. 117).

В трите етапа на осмисляне и обобщаване опита на пропагандистите от конференцията се открояват следните проблеми, които авторката аргументирано обосновава:

— същност и характер на процеса на обучение и възпитание в системата на марксистко-ленинското образование;

— съобразяване на учебните методи и идеологическите средства с особеностите на „обекта" на идеологическо въздействие, с духовните потребности и интереси, с възможностите, убежденията, наличните знания и способностите на участниците в учебните звена;

— усъвършенстване на методите за самостоятелна работа.

Конференцията продължава в свой четвърти етап: приложение на опита във всички звена на партийната просвета и постепенното му разширяване в звената на профсъюзите и Комсомола.

Интерес представлява публикуваното изказване на Васил Момов — секретар на градския комитет на Партията в София, **с теоретическото изясняване на социалния експеримент като фактор за издигане ефективността на идеологическата практика** и по-точно — дейността на научно-идеологическия комплекс в столицата, който интегрира дейността на Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при ЦК на БКП, Института за пропаганда на марксизма-ленинизма при Софийския градски комитет на БКП и ръководните и идеологически органи на Столичната партийна организация. Авторът подчертава, че преустройството на идейно-възпитателната дейност в съответствие с най-смелите предвиждания на науката и най-съвършените образци на практиката е мощен стимул за творчество в тази област.

Заслужава внимание и опитът, който се изнася от Крали Кралев, за **диференцирания подход в марксистко-ленинското образование,** който осигурява домът за политическа просвета в Бургас, за работата на партийните кабинети в Силистренски окръг — от Димо Бъчваров, за успехите на кабинетите по икономическите дисциплини в Хасково — от Калина Бонева.

Извънредно ценен опит за **усъвършенстване работата на университетите по марксизъм-ленинизъм в СССР** съдържат поместените в брошурата изказвания на представителите на КПСС Анатолий Аверианов и Олег Прилипин.

Обобщаващ аналитичен поглед върху проблемите хвърля заключителното слово пред съвещанието на Стоян Михайлов — завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, заслужено отпечатано на първо място в сборника. В него авторът, като отчита постиженията, успехите, обстойно се спира на **проблемите, които предстоят да се решават в системата на партийната просвета и икономическото образование,** за да стане още по-съдържателно и ефективно изучаването на марксистко-ленинската теория. И в тази връзка задачите на домовете и кабинетите да окажат повсеместна помощ на партийните организации и пропагандистите за спазване на принципа за системност, последователност и перспективност в марксистко-ленинското обучение. „Те са — подчертава др. Стоян Михайлов, — които трябва да държат строга сметка за изучаването на философия, политическа икономия, научен комунизъм, история на КПСС и история на БКП, т. е. на основните дисциплини, които водят до системно запознаване с марксизма-ленинизма. Едва след изучаването на тези дисциплини трябва да се преминава към дисциплините по актуалните проблеми, в зависимост вече и от интереса на обучаващите се" (стр. 11). Домовете и кабинетите, продължава авторът, следва да оказват теоретико-методическа помощ за изучаване на отделни произведения на Маркс, Енгелс, Ленин и на отделни важни партийни документи.

* * *

Предстои подготовката на новата учебна година в системата на партийната просвета. Този сборник е съвсем навременно и необходимо помагало за партийните организации и комитети, за пропагандистите, за отделите „Пропаганда и агитация", за домовете за политическа просвета. По постановките, задачите, опита, който се разкрива в него, те могат да подготвят плановете и програмите за учебната година.

Сборникът е ценно помагало и за партийните работници, за агитаторите, за всички идеологически дейци.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 13
1978
СЕПТЕМВРИ
★
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

Уводна — Отговорността за челния опит 3
* — Партийната учебна година 8

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Русев — Главното в политическия характер на ръководството . 14
Г. Бабурски — Доверие и взискателност 23
К. Димов — Разумният творчески риск 28
М. Ралчева — Парадокси на справедливостта 35
Х. Георгиев — Обучение на стопанските дейци 41

Н. Митев, Ж. Топалов — Организацията — мултипликатор на успехите 43
Г. Гоцев — Нашият принос 45

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Н. Сабрутев — За категориите на науката партийно строителство . 49

Партийният комитет

Д. Кралев — Индивидуалната работа с комунистите 57
Д. Колева — Решението и реализацията 62

Замяната — преглед на бойния строй

П. Близнаков — Партийната членска книжка 63

Секретарят — централна фигура

Б. Ангелов — Системни, целенасочени грижи 73
М. Делибалтова — С нея в новия ден 77

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Д. Петков — В крак с научно-техническия прогрес 80

Digitized by Google

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

П. Трендафилова — Две знаменателни събития 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

* — Втората национална конференция на ПОРП 99

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Още нещо за качеството... 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2585. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 13. IX. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

ОТГОВОРНОСТТА ЗА ЧЕЛНИЯ ОПИТ

В системата на социалистическото съревнование като творческо дело и изява на обществената и трудовата активност на милионите трудещи се, като фактор за повишаване производителността на труда и по-бързото достигане на световните показатели за ефективност и качество централно място заема системното и последователното изучаване, разпространяването и масовото внедряване на челния опит.

Социалистическото съревнование днес е неотделимо от научно-техническия прогрес. А челният опит — това са най-добрите постижения на първеиците в производството, свързани с прилагането на най-новa техника и технология, рационализации и изобретения, на всички прогресивни методи за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Това е най-ефективното използване на трите елемента на производството — живия труд, предметите и средствата на труда.

Чрез задълбоченото изучаване и творческото масово прилагане на челния опит се засилват отговорностите и сътрудничеството в и между отделните колективи, което е от особена важност за успешното протичане на процеса на задълбочаващата се специализация и концентрация на производството. Повишава се възпитателната роля на трудовия колектив, укрепва дисциплината, усъвършенствуват се майсторството и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри.

Тези черти на челния опит го определят на настоящия етап в изграждането на развитото социалистическо общество, в истинския смисъл на думата, като сърцевина, главно съдържание на всенародното съревнование за изпълнение на поставените от XI конгрес на Българската комунистическа партия и Националната партийна конференция задачи за повишаване ефективността и качеството на всяка дейност.

Нашата партия винаги е поставяла в центъра на своята политическа, идеологическа, социална и икономическа дейност масовото внедряване на челния опит. Тази партийна повеля е подчертана във взетото наскоро решение от Политбюро на ЦК на БКП, където внедряването на челния опит се определя като ярка проява на ръководната роля на работническата класа в социалистическото общество, като израз на нейното високо съзнание, на нарастващите творчески възможности на работниците и специалистите, на всички трудещи се в нашата страна.

Digitized by Google

Взетите решения още веднъж показват, че организацията на социалистическото съревнование, масовото внедряване на челния опит е творчески, непрекъснато развиващ се процес, който не търпи шаблона и формализма. Това изисква от всеки комунист, стопански и държавен ръководител, да не допуска заглъхването на нито една ценна инициатива, активно да съдействува за превръщането ѝ в масово, колективно дело.

* * *

В годините след XI конгрес у нас получиха по-нататъшно развитие и конкретизация редица почини и инициативи. Умножиха се редиците на новаторите, прилагащи челния опит в производството — опит, насочен към най-ефективното използване на съвременните научно-технически постижения.

Убедителен пример за това са високите резултати в повишаването на обществената производителност на труда, постигнати чрез прилагане на нови форми и методи за организация на труда и нови технологии при широкото приложение на скоростното движение в рудодобива. Нарастването на производителността на труда в отрасъла с над 30 на сто е реално доказателство за огромните възможности, които създава социалистическата ни икономика. Широкото използване на челния опит е ключов момент в комплексното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, която ще позволи при сегашното равнище на техниката и технологията — ако организацията на труда се постави върху действително научна основа, — не по-малко от една трета от работниците и специалистите в материалното производство да се пренасочат към други сфери и дейности.

С отдавна установени традиции в нашата практика е многомашинното обслужване. Особено активно се разгърна работата в това отношение след решението на Секретариата на ЦК на БКП от м. май миналата година. Известни са успехите в леката промишленост и особено в текстила на заводите: „Петко Енев“ — Нова Загора, „Никола Божанов“ — Ракитово, „Осми март“ — София и редица други. Два пъти героят на социалистическия труд Лиляна Димитрова заедно с първенците и герои на социалистическия труд Иванка Гинева, Дена Маркова, Янка Ангелова и други поеха инициативата „Две петилетки в една“. Бригадата на Лиляна Димитрова изпълни петгодишния си план за една година и 9 месеца.

Предпоставки и условия за прилагането на многомашинното обслужване съществуват и в редица други отрасли на промишлеността и особено в машиностроенето. Известни са преимуществата на многомашинното обслужване, съчетано с бригадната организация на труда, които позволяват пълна взаимозаменяемост и съвместяване на функциите и професиите, подобряване техническото обслужване на машинния парк, увеличаване ефективния фонд работно време и пр. Широка изява намериха и редица инициативи за икономия на материални ресурси чрез: подобряване на конструкциите и технологиите, внедряване на нови, по-ефективни и евтини материали, оползотворяване на отпадъците, дълбочинно използване на суровините, въвеждане на научнообосновани норми и нормативи, вътрешностопанската сметка и др. Богат е опитът в тази област на трудещите се от Пловдивски и Ловешки окръг, на героите на социалистическия труд Стоян Радев, Георги Куцаров, на колектива на инструменталния завод „Болшевик“ в Габрово за максимални икономии на всяко работно място,

Digitized by Google

във всички фази на проектирането и производството. А също на химическия комбинат „Д. Димов" — Ямбол за производство без отпадъци и още редица други.

Висока оценка заслужи и приложението на комплексната система за управление на качеството, която се изгражда върху основата на най-пълното използване на трите елемента на производството — живия труд, предметите и средствата на труда. Първите резултати от внедряването на системата в предприятията на София, Шумен и другите градове на страната потвърждават, че това е верен, изпитан път към повишаване качеството на продукцията и ефективността на производството.

Утвърдиха се в практиката и инициативите за ефективно използване на производствените фондове, за реконструкция и модернизация със собствени сили без спиране и намаляване на производството, личните планове за повишаване производителността на труда, бригадната стопанска сметка в строителството, движението „Младежки труд, учение и творчество — за висока ефективност и качество", работата със собствен кодекс за социалистическа дисциплина, наставническото движение и др.

Но въпреки значителните успехи няма никакво място за самоуспокоение и самодоволство, тъй като направеното в тази област не отговаря на високите изисквания на XI конгрес на Партията, на Юлския пленум и Националната партийна конференция.

Внедряването на челния опит все още не е станало постоянна грижа на партийните, държавните, стопанските и обществените органи. Растежът на производителността на труда и на националния доход върху основата на последователното прилагане на мултипликационния подход трябва да бъде главен критерий за неговото ефективно приложение.

Все още не е създадена единна система за ръководство и управление на откриването, изучаването и масовото внедряване на челния опит. В резултат на това редица полезни инициативи не намират приложение в практиката или не дават очакваните резултати. Внедряването им не се предшествува от необходимата всестранна подготовка и създаването на подходяща организация, които да отговарят на реалните условия и възможности на трудовите колективи.

Изводите и оценките, направени върху основата на задълбочения анализ на практиката от внедряването на челния опит, налагат прилагането на нов подход и научнообоснована система, които да осигурят всички необходими условия за неговото изучаване, обобщаване и масово прилагане.

Партията определя сега масовото внедряване на челния опит като първостепенна политическа, икономическа, идеологическа и социална задача, която да придобие силата на закон. Занапред внедряването на челния опит следва да се разглежда от партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации не само като въпрос на добра воля и инициативи на отделни работници и трудови колективи, а като задължителен образец в работата на всички, като норма на поведение и изява на висок обществен дълг на милионите труженици.

Още сега под ръководството на партийните комитети и организации масовото внедряване на челния опит трябва да се свърже и подчини на съставянето на инженерните проекти, проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и насрещните планове за 1979 и 1980 година с оглед по-бързото достигане на прогресивните нормативи (критерии) на най-добрите световни постижения и с това да се осигури успешното изпълнение на поставените от

Digitized by Google

Националната партийна конференция допълнителни задачи за увеличаване на националния доход още през тази година.

Основно, определящо, ключово звено в системата за масово внедряване на челния опит — навсякъде, където за това има обективни условия — е колективната форма на организация на работата. На този етап главна колективна форма е бригадната организация. Задачата сега е да се изграждат крупни комплексни бригади, обхващащи завършен технологически и производствен цикъл, фаза или крайно изделие, което позволява най-ефективно съединяване на живия труд с другите елементи на производствения процес — предметите и средствата на труда. Това изисква с политически подход и висока компетентност да се преодолеят бариерите между отделните участъци, цехове или смени при обединяването на всички участвуващи звена в производството на определена крайна продукция. Така ще се изявят най-ярко преимуществата, които създава реализирането на диалектическото единство на трите главни елемента на производството.

Свързването на челния опит с изграждането на насрещните планове от долу на горе поражда нови задачи пред централните планови органи от министерствата и ведомствата. Именно те трябва да създават необходимите предпоставки и условия за внедряването на челния опит и чрез централизираното планиране за превръщането му в неразделна част на научно-техническата политика и насрещния план. Това означава, че разработките за внедряване на челния опит занапред ще се правят едновременно с плановете за технически прогрес и ще бъдат заедно с инженерните проекти основа на насрещните планове.

Превръщането на челния опит в неотделим елемент на усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плана изискват разработването на проекти и мероприятия, които да осигуряват успешното му внедряване в конкретните условия на отделните дейности и производства. Затова главната отговорност за неговото масово прилагане ще носят ръководствата на министерствата, стопанските организации и техните поделения, като особено важна е ролята на разработващите блокове и на инженерно-внедрителската организация. Всеки ръководител — от министъра до командира на производственото звено — трябва да кове успешното изпълнение на задачите за ефективност и качество, като създава условия за широко поле за творческа изява на всеки трудещ се при усвояването на челния опит.

Програмно-целевият подход е важно средство при внедряването на челния опит. Сега задачата е да се систематизират челните постижения в отраслите и предприятията, да се разработят и утвърдят програми за тяхното масово внедряване. Ресурсното обезпечаване, определянето на ръководните и изпълнителските кадри, сроковете за осъществяване на задачите са необходимо условие за изграждането на система от стимули и отговорности, ускоряващи внедряването на челните постижения и обвързването им с организацията на стопанската сметка в комбината, предприятието и цеха. Стопанската сметка от своя страна помага по-добре да се обосновават отделните програми, да се съпоставят с прогресивните нормативи (критерии) за ефективност.

С новите решения на Партията и Правителството за разширяване правата и отговорностите на стопанските организации се създадоха необходимите условия за стимулиране на дейността по проучването и внедряването на челния опит. За тази цел могат да се използват средства от фондовете „Разширяване и техническо усъвършенстуване“, „Икономическо въздействие“, „Изобретения и рационализации“, а също така и кредити от банката. Внедрителите на челния опит ще се стимулират със средства и от фонд „Работна заплата“ както чрез

Digitized by Google

обвързване на индивидуалната им работна заплата с постигнатите резултати, така и с целеви награди, които ще имат за източник реализирания икономически ефект.

Наред с материалното стимулиране под ръководството на партийните комитети и организации все по-пълно следва да се използват формите за духовно стимулиране. Занапред за първенци в съревнованието ще се излъчват работници и специалисти, колективи, постигнали най-добри резултати във внедряването на челния опит.

Все по-широко трябва да се разгръща дейността за повишаване професионалната подготовка, за усвояване на втора и трета професия. За тази цел работата в професионално-учебните центрове, средните училища и висшите учебни заведения трябва да се изгради така, че ръководните и изпълнителските кадри, излизащи от тях, да са напълно готови да внедряват челните постижения. Съветите за челен опит към партийните комитети, към министерствата, стопанските организации и предприятията, които включват учени, специалисти, челници и новатори, са също така важен фактор за изучаването и планомерното внедряване на челния опит в конкретните условия на всяко звено.

От изключителна важност сега е партийните комитети, ръководствата на обществените организации, държавните и стопанските ръководства да ограждат с постоянни грижи и внимание носителите на челния опит. Комунистите да осъществяват авангардната си роля със своя личен пример и като работят системно и последователно за откриването и внедряването на опита на новаторите във всички области на живота. Това с нова сила налага да се засилва индивидуалната работа с хората, да им се помага и съдействува в овладяването на новите, прогресивни методи и средства на работа. На празния шум, бюрократизма, консерватизма, завистта и други остатъци от миналото да се обяви решителна борба. Тези прояви да не остават никога извън вниманието на партийните бюра и първичните партийни организации.

Няма съмнение — сега заедно с комунистите и сдружените земеделци ще дадат своя принос за масово внедряване на челните постижения в селското стопанство.

Много предстои да направят и профсъюзните органи и организации за масовото усвояване и внедряване на челния опит. Необходимо е решително подобряване на възпитателната и организаторската работа, осигуряване условия за непрекъснато разгръщане на творчеството и инициативата. Главното сега е да се работи за бързото отстраняване на недостатъците и слабостите, да се ускорява новаторското движение, повторението на челния опит да става все повече главно съдържание на съревнованието.

Опитът категорично потвърждава — най-големи успехи се получават там, където профсъюзите работят в тясна връзка с комсомолските и другите обществени организации.

Сега пред Димитровския комсомол се разкриват нови големи възможности да насочи организаторската си дейност към повишаване квалификацията и образованието на младежта, да развива неийното научно и техническо творчество, да реализира на практика цялостната програма за преустройство на комсомолската работа, съдържаща се в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. С нова сила трябва да се разгърне инициативата „Да овладеем майсторството и да достигнем резултатите на челника в труда и учението.“

Цялостното и последователното прилагане на новия подход за изучаване, обобщаване и масово внедряване на челния опит е дълг на всеки комунист, на всеки трудещ се в борбата за изпълнение на конгресните решения, за превръщане на VII петилетка в петилетка на висока ефективност и високо качество.

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА УЧЕБНА ГОДИНА

Новата учебна година в Партията се открива в обстановката на голям трудов и политически подем за реализиране решенията на Националната партийна конференция. Претворяването на тези решения в живота ще доведе не само до по-висок икономически и социален ефект, но ще даде и особено благоприятно идеологическо и политическо отражение, ще доведе до изменение отношението на хората към труда в резултат на висока социалистическа съзнателност. Но това няма да стане от само себе си, стихийно. В това дело ще вложи своя дял и идеологическата работа на Партията, и партийната пропаганда. Преди всичко в учебните звена ще продължи разясняването на характера, смисъла и значението на задачите, които постави Националната партийна конференция, тяхната закономерна връзка с по-нататъшното изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП. Но не ще бъде правилно да се ограничим само със запознаване на комунистите, комсомолците и всички трудещи се с документите на конференцията. По-важно е в максимална степен да се съдействува на трудовите колективи, на всеки труженик да осмисли същността, целите и задачите на борбата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, да се разкрият конкретните пътища за тяхната реализация.

На изучаването материалите на Националната партийна конференция от всички звена на единната система за марксистко-ленинско образование са посветени първите 3—4 занятия. Тематичният план включва четири теми: „Решенията на Националната партийна конференция — практическа програма за осъществяване девиза на седмата петилетка за висока ефективност и качество“, „Изграждането на образцова социалистическа организация на труда — първостепенна задача на Партията и целия народ“, „Усъвършенствуване на планирането и плановото ръководство на народното стопанство“; „Усъвършенствуване на организаторската и политико-възпитателната работа и ръководство — важен фактор за изграждане на образцова социалистическа организация на труда“. Подготвената от отдел „Пропаганда и агитация“ на ЦК на БКП примерна план-програма по утвърдения тематичен план, както и сборникът с теоретически разработки в помощ на изучаващите материалите на Националната партийна конференция, ще подпомогнат пропагандисти и участници в звената за тяхното усвояване. Но това са допълнителни материали. Основното си остава задълбоченото изучаване доклада на др. Тодор Живков „За усъвършенствуване организацията на труда и на плановото ръководство на икономиката“ и Тезисите, приети на Националната партийна конференция.

От началото на миналата учебна година започна нов двегодишен цикъл в изучаването на богатото разнообразие от дисциплини в системата на марксистко-ленинското образование. Важна, отговорна задача на партийните комитети е настойчивостта, контролът в органическото свързване на проблемите, поставени на Националната партийна конференция с предвидените теми за изучаване през втората година.

В съдържанието на партийната учебна година продължават да стоят с пълна сила задачите за овладяването на марксизма-ленинизма

Digitized by Google

като единно интернационално учение, за борбата срещу буржоазната идеология, срещу „левия“ и десния ревизионизъм, срещу маоизма.

Партийните комитети следва да вземат специални мерки за разширяване броя на звената по партийно строителство, като се обърне особено внимание на идеите и постановките, отразени в тритомното издание по партийно строителство на другаря Тодор Живков.

Целта е марксизмът-ленинизмът да се усвоява като единно интернационално учение, да се формира цялостен марксистко-ленински мироглед и класово-партиен подход у участниците в системата на партийната просвета.

И през новата учебна година в Партията голямо внимание трябва да се отдели на **икономическото образование** на трудещите се. Проблемите на Националната партийна конференция особено много ще обогатят неговото съдържание. В значителна степен те ще допринесат за още по-задълбоченото изучаване на марксистко-ленинската икономическа теория, основите на икономиката и управлението на отделните отрасли на народното стопанство, организацията и ефективността на труда. Целесъобразно е в центъра на съдържанието на икономическото образование да се постави изучаването, овладяването и претворяването в живота на проблемите, които се съдържат в материалите на Националната партийна конференция. Така още по-пълно ще се реализира задачата икономическото образование да съдействува за високо качество и ефективност в производствената дейност, за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

През миналата учебна година партийните комитети и организации изградиха правилна структура и определиха подходящи форми на партийната просвета. Тази структура се запазва в общи линии и за настоящата учебна година. Но все още бавно се изграждат сборни звена извън рамките на първичните партийни организации. В тях много по-пълно би могло да се отчетат подготовката и интересите на участниците. В някои окръжни партийни организации — Ловеч, Плевен, Велико Търново — все още е голям броят на лекториите, в други окръзи — и на началните школи, което води до пасивно отношение към учебните занятия, понижава интереса и активността, намалява ефективността на марксистко-ленинското образование. При перспективното планиране на тематиката в някои звена е нарушена системата и последователността, което затруднява участниците при усвояването на учебния материал. В някои окръзи значително е намален съставът на звената по трите основни съставки на марксистко-ленинската наука: марксистко-ленинска философия, политическа икономия и научен комунизъм, а така също и история на КПСС и история на БКП. Това би могло да предопредели една неправилна тенденция на прекомерно увеличаване броя на звената по актуалните дисциплини за сметка на фундаменталните. Подобряването на работата в това отношение зависи главно от партийните комитети. Те следва да държат строга сметка за изучаването на философия, политическа икономия, научен комунизъм, история на КПСС и история на БКП — на основание дисциплини, които водят до системно запознаване с марксизма-ленинизма. Едва след изучаването на тези дисциплини трябва да се преминава към дисциплините по актуалните проблеми в зависимост вече и от интереса на обучаващите се.

Наред с това не навсякъде за отделните слоеве и групи са подбрани най-подходящите дисциплини, които най-активно биха съдействували за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на хората. Това са въпроси, решаването на които също зависи от взискателността, настойчивостта и непримиримостта на партийните комитети и организации.

Digitized by Google

* * *

Качеството, ефективността на марксистко-ленинското образование в максимална степен зависят от създадените условия, от използваните **форми, методи** и **средства** за овладяването на теорията, за превръщането на знанията в убеждения, за формирането на активна жизнена позиция у участниците в учебно-възпитателния процес. Главният метод за овладяването на революционната теория е **самостоятелната работа.** Сега той придобива особено значение, обуславящо се от мащабността на задачите в етапа на изграждане на развито социалистическо общество и преди всичко от борбата за високо качество и висока ефективност във всички сфери, от постоянно нарастващата роля на субективния фактор в развитието на нашето общество, от по-добрата материална база и условия за учение. Говорейки за необходимостта от издигане на идейно-теоретическото равнище на пропагандата на марксизма-ленинизма и др. Тодор Живков в доклада си пред Единадесетия партиен конгрес посочи, че това ще се постигне главно „като се повишава теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите и се засилва **самостоятелната работа** над произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, над документите на конгресите и на пленумите".

Много комунисти оправдават недостатъците в самостоятелната работа с липсата на време. Често пъти такива оправдания се възприемат от някои членове на партийни бюра и комитети. Срещу такива неправилни разбирания не се воюва решително, не се разяснява аргументирано, че при петдневната работна седмица може да се намери и време, но трябва да има навици за работа с книгата. Главното е да се създава интерес към марксистко-ленинската теория, да се формират у всеки комунист навици за самостоятелна работа.

Опитът показва, че участниците в системата на марксистко-ленинското образование работят най-много върху препоръчаната литература при подготовката на **практическите занятия,** при решаването на **практически задачи.** Нужно е в духа на повишените изисквания на Националната партийна конференция да се подобри още повече тяхната организация и по-целенасоченото им планиране.

Определено място в пропагандната дейност особено в последните години намериха **научно-практическите конференции,** посветени на актуални теоретически или методически проблеми или за обобщаване на знанията, за развиване многостранните връзки на теорията с практиката, за стимулиране на самостоятелната работа с книгата, за успешното приключване на учебната година.

В системата на партийната просвета **окръжните партийни университети по марксизъм-ленинизъм** се превърнаха във водещи звена в политическото образование на ръководните кадри. В тях повишават своята идейно-теоретическа подготовка около 55 000 ръководни партийни, стопански, комсомолски, профсъюзни, административни кадри, както и изтъкнати представители на работническата класа, селскостопански труженици, дейци на науката, културата, народното образование. В тяхната работа следва да се утвърждава все по-пълно изискването за висока теоретическа и методическа подготовка на ръководните кадри на основата на задълбоченото усвояване на произведенията на класиците на марксизма-ленинизма и актуалните проблеми на политиката на Партията. Необходимо е през настоящата учебна година дейността на университетите по марксизъм-ленинизъм да бъде максимално съобразена с утвърдения от отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП „Временен статут за работата на университетите по марксизъм-ленинизъм при ОК на БКП". Трябва да се направи нужно-

Digitized by Google

то, за да се използват по-пълно възможностите им за повишаване качеството и ефективността на идейно-теоретическата подготовка на кадрите.

* * *

Основната фигура в марксистко-ленинското образование е **пропагандистът**. Успехът в работата на звеното зависи преди всичко от него, от личните му качества и майсторство, от неговата теоретическа и методическа подготовка. По думите на др. Леонид Илич Брежнев пропагандистите са „златният фонд" на Партията. На Националната научно-практическа конференция за по-тясна връзка на пропагандата с живота др. Александър Лилов определи пропагандисткия труд като всеотдаен, безплатен, комунистически труд, който не може да се замени с каквато и да било техника.

Творческият дух на Националната партийна конференция още по-определено поставя изискването пропагандистът не само задълбочено да разяснява марксистко-ленинската теория и партийната политика, но да бъде отличен организатор и възпитател.

Големите изисквания на партийните комитети и организации към работата на пропагандистите трябва да се съчетаят с конкретните грижи за усъвършенстване на техните знания и методическо майсторство. В това отношение важна роля играят домовете за политическа просвета. Те организират летните и есенните курсове, където пропагандистите следва да получат информация не само по темите, предвидени в примерния тематичен план за изучаване материалите на Националната партийна конференция, но и конкретни насоки за организиране на занятията по тези теми. Да им се помогне да осмислят останалите теми от двегодишния цикъл в духа на проблемите, поставени на конференцията. Сега е времето да се реши задачата за определянето на резервите пропагандисти, а там където има възможност — и втори пропагандисти.

Всичко това може да се постигне и с още по-голямото разнообразие на форми и методи, използвани по време на курсовете — събеседвания, размяна на мнения, разработката на тезисни планове, организирането на показни занятия, дискусии и др.

Особено внимание е нужно да се обърне на методическата подготовка на пропагандистите: как да използват ситуационните методи на обучение, практическите задачи и занятия, онагледяването на учебните занятия и други методи и средства за активизирането на учебно-възпитателния процес.

Необходимо е също така пропагандистките кадри да получат възможно по-богата информация за проблемите и перспективите на окръга, конкретните мерки, които предстои да се осъществят, за да се реализират решенията на конференцията, какво може да се направи, за да се компенсират загубите от природните бедствия и др.

В хода на учебната година е нужно да се издигне още по-високо идейно-теоретическото и методическото равнище на работата с пропагандистите чрез системата на постоянно действуващите семинари, консултации в домовете за политическа просвета и партийните кабинети, задълбоченото овладяване на теоретическите и практико-приложните аспекти, залегнали в партийните документи и в литературата, вникване в конкретните задачи на трудовите колективи.

Функциите на пропагандиста като организатор и възпитател в голяма степен се предопределят от неговата творческа нагласа, но и от създадените му условия за плодотворна дейност. Най-широко поле за изява в това отношение сега е предоставено чрез възможността за активно разясняване и практическо решение на задачите за икономическо-

Digitized by Google

то и социалното развитие на колективите. Движението „Пропагандистът — идеен борец за високо качество и ефективност“ става ярък израз за още по-тясното свързване на партийната пропаганда с живота, предпоставка за още по-резултатен принос на пропагандисткия труд в осъществяване девиза на петилетката и претворяването в дела решенията на Националната партийна конференция. Всеки пропагандист е призван да се включи в това движение, да бъде активно съпричастен с делата на трудовия колектив; с участието на трудещите се в социалистическото съревнование; в управлението на производството и обществото; да съдействува за създаване на благоприятен микроклимат, другарски взаимоотношения и комунистически добродетели.

Все повече се повишава взискателността на партийните комитети, на домовете и кабинетите за политическа просвета в подготвянето на **личните творчески планове** от пропагандистите. Тези планове имат вече по-всеобхватен и комплексен характер с определени функции на комплексна програма за подобряването на учебно-възпитателния процес. В голяма част от тях се изявява творчеството и майсторството на пропагандиста: в него са посочени, от една страна, мероприятия за повишаване идейно-теоретическото равнище на занятието, на неговата подготовка, а от друга — мероприятия за усъвършенствуване на възпитателната работа с участниците в звеното, на организаторската дейност на пропагандиста за повишаване на тяхната социална активност, за въвличането им в решаването на задачите, стоящи пред колектива. За всички трябва да бъде ясно, че пропагандистът съдействува за изпълнението на насрещните планове чрез формирането на мироглед, на убеждения у хората.

В последните години практиката в работата с пропагандистите се обогати с нова форма — **атестирането,** — по същество едно от средствата за повишаване качеството на пропагандисткия труд. Опитът потвърди, че обществената атестация на пропагандистките кадри ги стимулира за непрекъснато усъвършенствуване на теоретическата им подготовка и методическо майсторство, за по-широко използване на активни форми и методи в занятията. В това отношение подходът на партийните комитети е от изключително значение.

Задължение на партийните комитети е да положат повече грижи за осигуряване на необходимата **учебно-материална и материално-техническа база.** Във всеки комитет, във всяка първична партийна организация да се създаде добра организация за правилното разпределение, използване и снабдяване на пропагандистите и участниците със заявените количества от Доклада на др. Тодор Живков, Решението и Тезисите на Националната партийна конференция, програмата и сборника в помощ на изучаващите материалите на конференцията.

По-голямо внимание да се отдели и на нагледните материали и техническите средства. Те да се приведат и в известност, и в изправност. Да са закупят и издаваните сега нагледни материали — диапозитиви, диаграми, схеми, светлинно-звукови теми и др., и най-резултатно да се използват в учебната работа.

Специално внимание през предстоящата учебна година партийните комитети и организации да отделят на **политическата просвета в Комсомола.** От нравственото и политическото израстване на младежта, от това, как тя ще разбере и провърне в смисъл на съществуването си партийната политика, зависи бъдещият творчески устрем на народа в изграждането на зрялото социалистическо общество. На редица места обаче се подценяват системните грижи за идеологическата подготовка на младежта. На Комсомола е необходима постоянна, системна, непосредствена, близка помощ от партийните комитети и организации. Как-

Digitized by Google

то се подчертава в забележителното Писмо на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 18 юли т. г., Комсомолът трябва да разполага с такава система за политическа просвета, която да не „дублира, а допълва, обогатява и задълбочава политическите и идеологическите знания, които младежта придобива в учебните заведения". В зависимост от интересите и образователната подготовка на младежите това може да се реализира „чрез подходящи проблемно-тематични цикли, при провеждането на които да бъдат широко застъпени обсъждането, дискусията, спорът, сблъсък на мненията". В решаването на тези въпроси определена отговорност имат партийните комитети и организации.

Системата за **политическа просвета в професионалните съюзи** оказва огромно въздействие върху мирогледа и социално-политическата активност на широк кръг трудещи се. По-широко място в звената тук намериха партийните решения, изпълнението на социално-икономическите програми на съответните окръзи и селищни системи, трудовото възпитание, научно-техническият прогрес и др. Главното сега е да се повишава качеството на учебната работа и преди всичко в посока усъвършенстване на социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката.

Възлово място в партийното ръководство на системата за марксистко-ленинско образование заемат **домовете за политическа просвета.** В своята досегашна дейност те се превърнаха в теоретико-методически центрове на пропагандистката работа в окръжните партийни организации. С утвърждаването от отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП „Статут на домовете за политическа просвета в окръжните комитети на БКП" се създадоха още по-благоприятни предпоставки за осъществяване преустройството и по-нататъшното усъвършенстване на пропагандната дейност. Важна задача е привличането на по-широк кръг от нещатни сътрудници и укрепването и активизирането на научно-методическите съвети. В центъра на по-нататъшната дейност на домовете за политическа просвета следва да се утвърждава работата им за най-тясното свързване на партийната пропаганда с живота, теоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, експериментирането, създаването и разпространяването на положителен опит в пропагандата, оказване на системна помощ на партийните комитети в организирането на партийната пропаганда.

В цялата страна сега се изградени около 870 партийни кабинети за политическа просвета към градските, районните, общинските и заводските комитети. Помощта на домовете за политическа просвета трябва да стане още по-конкретна и целенасочена. Изграждането на дееспособни секции в тях и подобряване методите на работата им ще ги издигне като още по-авторитетни и висококвалифицирани звена на партийната пропаганда.

* * *

Предстоящо е откриването на учебната година в единната система на политическата просвета. За да се реализират отговорните задачи, които постави Националната партийна конференция, е нужна всекидневна организаторска и методическа работа от партийните комитети и първичните партийни организации, от домовете за политическа просвета. Успешните стъпки за преодоляване на просветителския подход в партийната пропаганда, направени след Февруарския пленум на ЦК на БКП (1974 г.), предстои да се затвърдят и разширят. Критерий за ефективността на извършеното по организирането на партийната учебна година трябва да бъде формирането на комунистически мироглед, издигането на социалистическата съзнателност и активност на трудещите се, повишаването чувството за отговорност за превръщане в живо дело решенията на Партията за изграждане на развито социалистическо общество.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В ТОЗИ БРОЙ СЕ СПИРАМЕ НА НЯКОИ СТРАНИ НА ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД В РАБОТАТА НА СТОПАНСКИТЕ ДЕЙЦИ.

„Те не са просто технически специалисти и странични хора. Те са плът от плътта и кръв от кръвта на класата и народа, издигнати на ръководна работа от Партията, като нейни представители и пълномощници, натоварени с всички задължения не само на стопански, но и на политически ръководители.“

Из Доклада на др. Т. ЖИВКОВ пред Националната партийна конференция

ГЛАВНОТО В ПОЛИТИЧЕСКИЯ ХАРАКТЕР НА РЪКОВОДСТВОТО

ПЕТКО РУСЕВ

Когато започваме да разработваме тоя основен проблем на социалното управление, мисълта ни връща към Доклада на др. Т. Живков пред Националната партийна конференция, където се подчертава, че главното е „постоянната организаторска и идейно-политическа работа сред хората, възпитанието им, грижите за задоволяване на техните потребности“. Веднага искаме да напомним, че и Десетият конгрес на Партията остро порица оная дейци, които се вкисват в кабинетите си, не намират време да отидат при трудещите се, и възхвали ръководителите, които вършат организаторска дейност, активно воюват за формирането на социалистическата личност, на трудовите колективи в духа на комунистическите добродетели.

Въпросът за политическия характер на ръководството не е нов. **Той и неговото разрешаване винаги са отразявали природата на социализма, на Партията, нейната ръководна роля, класовия подход към явленията и процесите, непрестанното укрепване и разширяване връзките с масите, последователно провеждане на политическата линия.** Той винаги е бил отрицание на технократизма, на „безпартийността“ в политиката, на ведомствеността и ограничеността, на неправилните методи за работа сред народа.

Digitized by Google

У нас израсна огромна армия от дейци, марксистко-ленински зрели, класово закалени, уважавани и изпълнени с обич към социалистическото дело. Дейци със специална подготовка, способни организатори в своята област. Тези черти красят не само ръководни кадри, но и стотици хиляди комунисти, милиони трудови хора. Това е не само крупно завоевание на пролетарската революция, но и могъщ решаващ фактор на нашето ускорено развитие във всички сфери на обществения живот. Това е залог за непрестанните ни успехи по целия фронт на социалистическото строителство.

Но сега, в светлината на новите партийни постановки, на задачите, които предстои да решаваме, този основен проблем придобива посъвременни измерения, които разбрани и осъществени правилно, издигат още повече отговорността на субективния фактор.

Ще се спрем на някои основни въпроси, свързани с тая голяма тема, които пряко се отнасят до стопанските и административните органи и кадри.

1

Преди всичко е наложително да се ликвидира без остатъци едностранчивостта в тълкуването на понятието политически характер. Тук има трудности в практическата дейност, които няма да бъдат отстранени с един замах. Нужна е постоянна и делова работа.

Щом стане дума за политически подход, обикновено някои считат, че това изискване се отнася само или преди всичко за партийните комитети и организации и съвсем малко за административните и стопанските органи. Преувеличават се техните специфични функции, поле и методи на ръководство, момент, който едва ли не води до ограничаване на последователното прилагане на политическия подход. Този недостатък се корени в неразбирането на природата и призванието на управлението в социалистическия строй, качествената му разлика от капиталистическото общество. Та нали строим реалния социализъм, утвърждаваме социалистическия начин на живот, където трудещите се са пълновластни господари, където демокрацията и правата на личността получават за първи път в историята пълни простори. Та нали всичко правим в името на човека, в името на неговото щастие. Независимо от трудностите, които имат обективни и субективни източници, по висота и богатство на обществените отношения отдавна и отдавна с цяла епоха сме надминали капиталистите, буржоазията с нейните експлоататорски принципи. Само ако това имаме предвид, трябва да подчертаем, **че политическият характер на ръководството не се изчерпва само с изпълнението на стратегическата задача, премахването на експлоатацията на човек от човека, но обхваща и начина на управлението на обществото.** Начин, който е призван да изпълнява цялата система на социално управление, за да отговаря тя плътно на същината на социализма и комунизма. А тая същина именно повелява, няма значение на кой пост стоиш, никога да не изпускаш из погледа си **човека, да не намаляваш нито за минута грижата за неговата социална активност и комунистическо възпитание, да не се отклоняваш нито за миг от класовата партийна линия.** Системата на управление като цяло, ако иска да отговаря и претворява същината на социализма, не бива да напуска тая отправна позиция. Иначе тя ще почне да губи социалистическия си облик, качествената си разлика от капиталистическата система. Специфичността на функциите не отрича политическия характер, а тъкмо обратното — придава му цялостен вид, обогатява го, прави го по-действен и по-ефективен. Политическият характер се осъществява от оркестър дейности, които го реализират пълно, всестранно. **У нас всеки ръководител е политически деец.**

Digitized by Google

Съвършено правилно изповядаме, че нашето ръководство е научно. Даже бихме казали, че имаме най-научното управление, защото то отговаря и осъществява обективните закономерности на историческия процес. Даже нещо повече — намираме се на такова равнище и като субективен фактор успешно изпълняваме решаващата си роля, — **не само обясняваме, но и изменяме света.** Изменяме го не в интерес на шепа малцинство, на експлоататори и потисници, а в името на коренните интереси на работническата класа, на широките народни маси. Науката е непосредствена производителна сила за благото на хората.

Научността в ръководството много ярко се показва и в **компетентността при вземане на решението, при организацията на неговото изпълнение, в целокупната дейност.** Тук важен измерител е дали се знаят и внедряват най-големите постижения на науката, на техническия прогрес, на технологиите, дали се знае положителният опит, дали се търсят нови варианти. Това е основен показател дали стопанският и административният ръководител познават делото, което им е възложено. Ето защо можем да говорим за компетентност в тесен, в професионален смисъл на думата. И е правилно! На обществото са нужни хора, които имат подготовка, знания в своята област.

Но само по̀ горе написаното съждение не изчерпва понятието за политическия характер на ръководството. **То следва да се разглежда и изяснява комплексно — като ръководство от социалистически образец, както посочихме вече, т. е. да се търсят не само специалните знания, но и политическата култура, които винаги са в органическо единство.** Колкото и да знаеш, да можеш, ти си длъжен навсякъде да носиш обаянието на комунистически деец, на зидар на социалистическия начин на живот, да си творец на политическата линия. Тук основното е и в управлението на стопанството, на технологиите и пр. да познаваш и прилагаш, както и Юлския пленум на ЦК на БКП задължи, ленинските принципи: колективност и лична отговорност, партиен и обществен демократизъм и дисциплина, връзки с масите, проверка на изпълнението, разграничаване на функциите и т. н. **Следователно компетентността винаги има идеологическо, политическо съдържание.** Министър, генерален директор, директор и пр. стопански и административни ръководители, ако искат да са на височината на решенията на Единадесетия конгрес, на Националната партийна конференция, ако желаят да бъдат действителни представители на Партията и народа, трябва така да разглеждат и превръщат в свое битие научната формулировка за компетентността. **Тя е непропукваема сплав между идеологическата, политическата култура и специалните знания, като на всяко стъпало на ръководството политиката е направляваща сила.** Опасно е да си специалист, без да си вникнал в духа на партийните принципи; вредно е добре да ги познаваш, а да не си специалист в своята работа. Борбата против тези слабости ще ни осигури оная компетентност, която именно ще бъде и една от съществените черти на политическия характер на ръководство.

2

Тръгнали по пътя на тия разсъждения, стигаме до един въпрос, който и сега не слиза от пиедестала на актуалната тема. Опира до природата на управленческото решение. Колкото да е необходимо точно да се спазва организацията на труда, внедряването на новите технологии, на новата техника, **толкова е задължително всяко решение и борбата за неговото изпълнение да държат сметка за социалното отражение, за социалната активност на социалистическите колективи.** Хората творят плановете. Тогава, щом вземаш решение и пристъпваш

Digitized by Google

към действия като административен или стопански деец, помисли колективът подготвен ли е, каква е неговата нагласа и заедно с техническите мерки да се определят и пътищата, мерките, за да израсне колективът до изискванията на задачите. Още веднъж — всяко решение е идеологическа, политическа дейност.

Наистина това е дълг най-напред на партийните комитети и организациите, на профсъюзите, на Комсомола и пр. Но тази констатация не отнема задължението и стопанският, административният орган също да мисли, да държи сметка за тях. Не може сега да се говори за политически характер на ръководството, ако то при вземането на решението и в процеса на изпълнението не отчита, не оценява степента на социалната активност на хората като един от основните измерители за неговата ефективност. Нали Ленин учи, че икономиката е най-добра политика! Тя е добра политика не само защото създава материално благополучие, но и **защото по методи, по форми на организация сплотява масите под знамето на Партията, на социализма.** Ето кое не бива да се забравя.

Правилното определяне на формите за изпълнението на правилното решение е друг важен белег на политическия характер на ръководството. Защото порочният подход може да провали и най-справедливо определената цел. Например грубото администриране. Например откъснатостта от масите. Например нарушенията на социалистическата справедливост. И тъй нататък.

В доклада пред Националната конференция др. Т. Живков даде отговор и на тая конфликтна тревога: **всеки стопански и административен ръководител е длъжен постоянно да поддържа и разширява връзките си с трудещите се, да се опира на тях в своята работа, да бъде отзивчив към нуждите и интересите им.** Да изучава потребностите, да създава обстановка на социалистическа справедливост, да брани законните права и интереси на човека! Но може ли да постигне това той, ако постоянно не обогатява формите за постоянен контакт с трудовите хора. Ако не е сред тях, ако не беседва с тях. Ако, след като се върне в кабинета си, не се заеме бързо и ефикасно да отговори на критичните бележки и предложения на трудещите се? Не, не е възможно!

Да вземем едно министерство. Какво означава на практика да осъществяват тези изисквания на Националната? Най-малко два-три пъти в годината ръководителите да излизат пред колектива, да го информират за задачите, да се вслушват в неговия глас. Да видят и преценят къде куца стилът им, кое пречи на ефективността от управленческия труд. И после с дела да доказват, че разговорът не е отишъл напразно. Тук са наложителни сериозни преустройства в мисленето, в навиците. Как може да се обясни обстоятелството, че с месеци, та дори и с години някои отговорни ръководители не са намерили поне час да отидат в предприятията, да се срещнат с колективите, да излязат с доклади пред тях? И в Писмото си до ЦК на Комсомола първият секретар на ЦК на БКП отново напомни, че все още има ръководни дейци, които се срещат с младежите от празник на празник. Да доказваме несъстоятелността на такъв стил не е нужно.

Веднага възразяват — ходим много. Да, ходим. Но идем на място, поговорим с ограничен кръг хора, получим някаква информация, дадем общи указания и щастливи се завръщаме, за да отчетем, че сме били долу. Не това е сърцевина в преустройството на стила — **трябва да се ходи в бригадите, в цеховете, на обектите и в откровена беседа да чуем хората.** Този въпрос излиза все по-властно на преден план.

Но тази форма на ходене има и други бюрократични багри — минали, заминали един, двама, трима, а няма кой да оправи прости не-

Digitized by Google

ща. Преди известно време бяхме на партийно събрание в „Пролетарий“ — София. Хубаво събрание. Но стана един другар и каза:

— Извикаха ни да работим извънредно. Работихме съвестно, предсрочно изпълнихме поръчката. И досега няма кой да ни плати. Мотаят се, препращат ни от едно на друго място вече три месеца.

Какъв смисъл има, че в предприятието е идвал човек от министерството, от обединението, щом такава обикновена работа няма кой да уреди? Социалната активност на масите, социалистическата справедливост се изграждат не само като определяме ясно перспективите, като издумваме верни постановки, а като на всяко място създадем ред. Например кое пречеше на тия хора още на другия ден да им се заплати? Даже още по-просто — да се отиде на обекта, да се приеме той и там те да получат възнаграждението? Тогава може да се каже, че колективът се управлява, като се знаят неговите потребности и защищават интересите му. Тогава може и в доклад да се напише, че в предприятието, в цеха, в бригадата има социалистическа справедливост. **Важен критерий за разширяване връзките с масите, да се опираш на тях, да бъдеш отзивчив към нуждите им означава, там където си минал, да е останала следа, спомен от делови, от разпоредителен справедлив човек.** В това се крие голямото политическо обаяние на стопанския ръководител.

Решенията на Националната конференция не са богати само с нови теоретически постановки, но те са и много земни. Налагат стил на размах и деловитост. Щом си отишъл долу, превърни всичко в практическа помощ. Покажи как да се постъпи. Имаме опит — изработването на инженерните проекти. Този опит трябва да се развива. Нищо че понякога ще се наложи да се занимаете с обикновени неща. Нищо, тъй като в тях се оглеждат големите, стратегическите задачи. Юлският пленум изясни съдържанието на **сблъсъците** по нашия път. Тези сблъсъци се пораждат много често от ненавременното оправяне на съвсем обикновени неща, които влияят върху съзнанието, настроението и инициативата на масите. Да се отминават те, означава да бягаме от противоречията. Означава да не изпълняваме политическия си дълг, защото това пряко се отразява върху активността и организираността на хората. Повече сред народа, но за да помагаме да се подредят работите — ето кое иска от нас Националната конференция.

Бихме искали да добавим и нещо друго — **тази повеля да бъде стил на цялата отделна система на управление по вертикална и хоризонтална** линия. Още по-точно — пример в тази насока са призвани да дават лицата, които се намират на по-отговорна длъжност и с поведението си да заразяват. Защото не е възможно да се говори за култура на управлението, ако не се вникне в същината на взаимоотношенията между ръководния орган и неговия апарат и подчинените му ведомства. Ако не се разбере, че стилът на по-горния орган е **обективно условие за подчинените му.** При това положение следва да се оценява как ръководният орган усъвършенствува стила си, дава образеца и на тая основа вече да се тръгне надолу по веригата, за да се види кой какво и как възприема, какво и как върши. Този процес е двупосочен и така следва да се изяснява. Ето и това е предмет на партийния контрол в министерството, в предприятието, в стопанството и пр. — **равнището на взаимозависимостта по вертикална линия, между ръководители и подчинени.** Иначе ще даваме път на едностранчивостта, няма да откриваме нерешените проблеми, няма да създаваме предпоставки за умножаване на ефективността. Човек живее по-голямата част от времето си в колектива. Ведрата атмосфера, другарството, оптимизмът и увереността — все решаващи условия за високо качество и ефек-

Digitized by Google

тивност. А нали всичко това в най-голяма степен зависи от ръководителя? Неговият авторитет се гради не само на длъжността, на ранга, а на уважението, което хората изпитват към него, защото виждат достойни лични качества, професионална подготовка. Виждат новата личност, у която няма и помен от методите на бившите капиталистически организатори. А за да ги виждат, самият деец е длъжен да воюва за своя социалистически облик, да показва в самата работа нейните черти. Масите да го възприемат естествено, по вътрешно чувство, защото фактите и практиката всеки ден и час го убеждават в тая истина.

Както подчерта Националната, стопанските и административните ръководители са длъжни да бъдат действени личности, политически борци, с ярка и силна жизнена позиция, с неопетнена гражданска съвест, които воюват за тържеството на партийната политика, против консерватизма и времеядството, против инерцията и безотговорността при изпълнение на стопанските и обществените задачи.

В рамките на тия размишления **централно място заемат връзките на стопанския и административния ръководител с първичните партийни организации.** Сега няма да се занимаваме дали те редовно посещават събрания или не. Нищо че и в тази насока има какво да се постигне. Мисълта е друга — дават ли те своя принос при решаване на кадрови и други въпроси да се търси и зачита мнението, становището на партийното бюро и организация; с поведението си влагат ли своя дял за издигане авторитета на партийния колектив; отчитат ли се редовно за начина на своята работа. Ето кое е главното. Защото политически характер на ръководство няма и не може да има там, където в управлението на предприятието, стопанството не се изпълняват решенията на Единадесетия конгрес и на Великотърновското съвещание — **непрестанна опора в партийната организация, непрестанна отговорност — допринася ли да расте направляващата й роля.**

За да бъде по-пълно обяснението, следва да търсим връзките с масите и в друго направление. Извън министерството, извън предприятието, стопанството и пр. **Там — в квартала, в селото, където живее административният или стопанският деец.** Не е наложително да доказваме, че работата по местожителство придобива първостепенно значение. Особено сега, след като са изградени селищните системи. Да оставим настрана възможностите, които имат отделни ръководители реално да помагат да се решат някои задачи с местно значение. Поважна е политическата дейност — **компетентно, правдиво да се разяснява партийната позиция по вътрешното и международното положение.**

Следователно въпросът за връзките с масите като отличителна черта на политическия характер на ръководството трябва да се преценява по-всестранно. Да обхваща целокупната обществена дейност.

3

Всяка истина е конкретна. Извънредно много е конкретна тя и сега, когато разсъждаваме над политическия подход в ръководната област на социалното управление. И онова, което се откроява, е антитезата на самоуспокоението, на самозадоволството от постигнатото. И в Писмото си до ЦК на Комсомола др. Т. Живков отново ярко открои, че напредък не може да се очаква, ако не се воюва против самодоволството, против опиянението от успехите. Ако не се организира повсеместен контрол и самоконтрол, задълбочен анализ и самоанализ на извършеното. Вече много пъти се повтаря шопската концепция: „От Витоша по-високо няма, от Искъра по-дълбоко няма“. Антитеза-

Digitized by Google

та на тази концепция е сърцевина на социалистическото мислене в управлението на стопанските дела.

Преди да продължим размишленията си, би следвало да напомним, че още на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) беше поставена задачата да чупим „психическите бариери". Този въпрос пак излиза на предни позиции. Не защото не сме свършили нищо, не че нямаме постижения. Имаме, и то много. Но развитието си е развитие. То непрестанно изисква и ние да се развиваме. И в тоя процес неговият анализ в съвременната обстановка показва, че някои слабости са пожилави. Няма значение дали ги съзнаваме или не ги съзнаваме. Те съществуват. Няма да сгрешим, ако споменем, че психическата страна на управлението не заслужава никакво подценяване. Обратно — трябва да бъде атакувана още по-силно.

В какво най-ясно се изявяват тия „бариери"?

В една или друга степен да си вършим работата, както сме свикнали, и не се замисляме нашите стъпки достатъчно ли отговарят на реалните потребности на развитието. Иначе произнасяме вярно новите постановки. Те изпълват доклади, статии. Но повечето говорим, а по-малко вникваме в резултатите, незадоволително оценяваме плод ли са те на усъвършенстването на стила, така както повеляват последните партийни документи. И затова, независимо от добрите думи, положението не се изменя, както трябва, в едно или друго предприятие или стопанство. Не става реч за борба против революционните традиции, против устойчивостта в ръководството, против прекалената мобилност, а за обогатяване на традициите, за съвременния принос в съвременното управление. **Диалектиката е безкомпромисна — вярност към традициите, но и силно чувство към новото, борба за неговото превръщане в традиция. В повсеместен опит, в практика на масите.** Този момент на политическия характер на ръководството също е предмет на партиен контрол. Той сега има да играе голяма роля, защото е призван да израсне до степента на постоянна помощ и грижа за кадрите.

Проверявали сме материали, които се подготвят след Националната конференция. Обикновено се започва с цитати от нейните Тезиси. А по-нататък? Върви се по утъпкан път. Ако се махне „шапката", всичко е познато. Е, добре! Само на „шапки" ли ще си играем?

Да вземем необходимостта сега смело да се отива към очертаването на **нерешените проблеми.** Ленин казваше — да отделяме решаващото звено от веригата. Върху него да съсредоточим усилията, тъй като, ако го раздвижим, ще се раздвижи цялата верига. Кадрите са опитни, но... обичат да кажат всичко по всичко. Да превърнат доклада си в един голям кюп, в който има и от врабче мляко. Защото, ако се пропуснело нещо, нашата дейност нямала да бъде пълна?! И наивно, и неправилно! И произвеждаме формализъм, шаблон.

Присъствувахме на партийно събрание, посветено на дисциплината. Говорихме, говорихме, обяснявахме, обяснявахме. Накрая стана една работничка и ни го каза право в очите:

— Защо ни губите времето. У нас дисциплината е много добра. Друго ни пречи...

Ето го плода на „всичкото". Вместо да се постъпи съвсем конкретно във всеки цех, бригада или учреждение, да се потърси „другото" и то да се вземе на прицел, ходим навсякъде и говорим едни и същи неща. Само защото е написано в решението „всички да проведат събрание".

В момента „всичкото" е скъпоценната перла на „психическите бариери". Но, както казва народът, от такива перли наниз не става.

Digitized by Google

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато се прости с „всичкото", отиде към конкретен анализ на конкретната обстановка и осигури практически мерки. Стара тема, обаче с голям заряд по пътя на ефективността от управлението на стопанските работи.

„Бариерите" имат и своята „научна" страна. Тя може съвсем просто да се определи — **непознаване същността, специфичното и творческо приложение на научни методи.** Има ръководители, които са склонни да извиват нестинарски танец около тях, да ги затрупват с одумки, да ги „урочасват", вместо да спрат танеца и се замислят над своето „парче земя". Колко страдания изживява методът на умножаващия се ефект? Има ли място, няма ли — говорим си, а времето тече. Разбира се, тоя научен метод, творчески приложен, има поле във всички области. Стига да не се подхожда механически. Колко по-полезно ще е, ако цялата мисъл и действие се пренесе върху творческото приложение, да се изучава то, да се изнамират най-ефикасните мерки за неговото тържество! Но било трудно! По-лесно е да се къпеш в закостенелите схеми!? По-спокойно се живее. Нямаш тревоги. Нямаш и неприятели. Възможно е и положителна оценка да получиш, защото закостенялото мислене е способно да възхвалява закостенели схеми. Гарван гарвану око не вади!

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато превърне в свое битие творческото приложение на научните методи.

Би било погрешно, ако не видим истината такава, каквато е. Толкова време мина от Националната конференция. Можем ли да заявим, че задълбочено познаваме нейните постановки? Отговорът мъчно може да бъде положителен за някои ръководни кадри. Разполагаме и с факти. Имаме научни институти, средства за масова информация. Да, имаме! Безспорно вършат огромна работа. Но ние се занимаваме с „антитезата" на шопската концепция. Конференцията постави въпросите за социалната активност на масите, за социалистическата справедливост и пр. Ширнете погледа си върху страници, спрете слуха си пред предавания... Под сурдинка се чуват слова за тях. Сериозни разработки още трудно се срещат. Тогава как ще искаме от хората да се преустройват в духа на Националната? Изводът е тежък, но справедлив — не познаваме в тяхната дълбочина решенията на конференцията. От незнанието пък не могат да се очакват и реални постъпки. „Антитезата" няма солидна познавателна основа в ръководни органи и ръководители.

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато кадрите от горе до долу изучат и превърнат в своя съдба политиката на Партията, отразена в решенията на Единадесетия конгрес и на Националната партийна конференция.

4

В Доклада пред Националната е написано: „Ръководителят понякога може и да сгреши. Ние няма да поощряваме онези, които непрестанно грешат, но едновременно с това сме длъжни да помним, че греши този, който работи. Няма творческа работа без риск и ние сме за такива ръководители, които поемат разумния риск на творчеството. Разбира се, ние сме против авантюрите и против „рисковете" на авантюристите." Този род директори, инженери, агрономи и пр., които са носители на разумния риск, са пример какво означава да вграждаш себе си в темелите на реалния социализъм. Вместо славата на „гипсо-

Digitized by Google

та на тази концепция е сърцевина на социалистическото мислене в управлението на стопанските дела.

Преди да продължим размишленията си, би следвало да напомним, че още на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) беше поставена задачата да чупим „психическите бариери". Този въпрос пак излиза на предни позиции. Не защото не сме свършили нищо, не че нямаме постижения. Имаме, и то много. Но развитието си е развитие. То непрестанно изисква и ние да се развиваме. И в тоя процес неговият анализ в съвременната обстановка показва, че някои слабости са пожилави. Няма значение дали ги съзнаваме или не ги съзнаваме. Те съществуват. Няма да сгрешим, ако споменем, че психическата страна на управлението не заслужава никакво подценяване. Обратно — трябва да бъде атакувана още по-силно.

В какво най-ясно се изявяват тия „бариери"?

В една или друга степен да си вършим работата, както сме свикнали, и не се замисляме нашите стъпки достатъчно ли отговарят на реалните потребности на развитието. Иначе произнасяме вярно новите постановки. Те изпълват доклади, статии. Но повечето говорим, а по-малко вникваме в резултатите, незадоволително оценяваме плод ли са те на усъвършенстването на стила, така както повеляват последните партийни документи. И затова, независимо от добрите думи, положението не се изменя, както трябва, в едно или друго предприятие или стопанство. Не става реч за борба против революционните традиции, против устойчивостта в ръководството, против прекалената мобилност, а за обогатяване на традициите, за съвременния принос в съвременното управление. **Диалектиката е безкомпромисна — вярност към традициите, но и силно чувство към новото, борба за неговото превръщане в традиция. В повсеместен опит, в практика на масите.** Този момент на политическия характер на ръководството също е предмет на партиен контрол. Той сега има да играе голяма роля, защото е призван да израсне до степента на постоянна помощ и грижа за кадрите.

Проверявали сме материали, които се подготвят след Националната конференция. Обикновено се започва с цитати от нейните Тезиси. А по-нататък? Върви се по утъпкан път. Ако се махне „шапката", всичко е познато. Е, добре! Само на „шапки" ли ще си играем?

Да вземем необходимостта сега смело да се отива към очертаването на **нерешените проблеми.** Ленин казваше — да отделяме решаващото звено от веригата. Върху него да съсредоточим усилията, тъй като, ако го раздвижим, ще се раздвижи цялата верига. Кадрите са опитни, но... обичат да кажат всичко по всичко. Да превърнат доклада си в един голям кюп, в който има и от врабче мляко. Защото, ако се пропуснело нещо, нашата дейност нямала да бъде пълна?! И наивно, и неправилно! И произвеждаме формализъм, шаблон.

Присъствувахме на партийно събрание, посветено на дисциплината. Говорихме, говорихме, обяснявахме, обяснявахме. Накрая стана една работничка и ни го каза право в очите:

— Защо ни губите времето. У нас дисциплината е много добра. Друго ни пречи...

Ето го плода на „всичкото". Вместо да се постъпи съвсем конкретно във всеки цех, бригада или учреждение, да се потърси „другото" и то да се вземе на прицел, ходим навсякъде и говорим едни и същи неща. Само защото е написано в решението „всички да проведат събрание".

В момента „всичкото" е скъпоценната перла на „психическите бариери". Но, както казва народът, от такива перли наниз не става.

Digitized by Google

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато се прости с „всичкото", отиде към конкретен анализ на конкретната обстановка и осигури практически мерки. Стара тема, обаче с голям заряд по пътя на ефективността от управлението на стопанските работи.

„Бариерите" имат и своята „научна" страна. Тя може съвсем просто да се определи — **непознаване същността, специфичното и творческо приложение на научни методи.** Има ръководители, които са склонни да извиват нестинарски танец около тях, да ги затрупват с одумки, да ги „урочасват", вместо да спрат танеца и се замислят над своето „парче земя". Колко страдания изживява методът на умножаващия се ефект? Има ли място, няма ли — говорим си, а времето тече. Разбира се, тоя научен метод, творчески приложен, има поле във всички области. Стига да не се подхожда механически. Колко по-полезно ще е, ако цялата мисъл и действие се пренесе върху творческото приложение, да се изучава то, да се изнамират най-ефикасните мерки за неговото тържество! Но било трудно! По-лесно е да се къпеш в закостенелите схеми!? По-спокойно се живее. Нямаш тревоги. Нямаш и неприятели. Възможно е и положителна оценка да получиш, защото закостенялото мислене е способно да възхвалява закостенели схеми. Гарван гарвану око не вади!

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато превърне в свое битие творческото приложение на научните методи.

Би било погрешно, ако не видим истината такава, каквато е. Толкова време мина от Националната конференция. Можем ли да заявим, че задълбочено познаваме нейните постановки? Отговорът мъчно може да бъде положителен за някои ръководни кадри. Разполагаме и с факти. Имаме научни институти, средства за масова информация. Да, имаме! Безспорно вършат огромна работа. Но ние се занимаваме с „антитезата" на шопската концепция. Конференцията постави въпросите за социалната активност на масите, за социалистическата справедливост и пр. Ширнете погледа си върху страници, спрете слуха си пред предавания... Под сурдинка се чуват слова за тях. Сериозни разработки още трудно се срещат. Тогава как ще искаме от хората да се преустройват в духа на Националната? Изводът е тежък, но справедлив — не познаваме в тяхната дълбочина решенията на конференцията. От незнанието пък не могат да се очакват и реални постъпки. „Антитезата" няма солидна познавателна основа в ръководни органи и ръководители.

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато кадрите от горе до долу изучат и превърнат в своя съдба политиката на Партията, отразена в решенията на Единадесетия конгрес и на Националната партийна конференция.

4

В Доклада пред Националната е написано: „Ръководителят понякога може и да сгреши. Ние няма да поощряваме онези, които непрестанно грешат, но едновременно с това сме длъжни да помним, че греши този, който работи. Няма творческа работа без риск и ние сме за такива ръководители, които поемат разумния риск на творчеството. Разбира се, ние сме против авантюрите и против „рисковете" на авантюристите." Този род директори, инженери, агрономи и пр., които са носители на разумния риск, са пример какво означава да вграждаш себе си в темелите на реалния социализъм. Вместо славата на „гипсо-

Digitized by Google

та на тази концепция е сърцевина на социалистическото мислене в управлението на стопанските дела.

Преди да продължим размишленията си, би следвало да напомним, че още на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.) беше поставена задачата да чупим „психическите бариери". Този въпрос пак излиза на предни позиции. Не защото не сме свършили нищо, не че нямаме постижения. Имаме, и то много. Но развитието си е развитие. То непрестанно изисква и ние да се развиваме. И в тоя процес неговият анализ в съвременната обстановка показва, че някои слабости са пожилави. Няма значение дали ги съзнаваме или не ги съзнаваме. Те съществуват. Няма да сгрешим, ако споменем, че психическата страна на управлението не заслужава никакво подценяване. Обратно — трябва да бъде атакувана още по-силно.

В какво най-ясно се изявяват тия „бариери"?

В една или друга степен да си вършим работата, както сме свикнали, и не се замисляме нашите стъпки достатъчно ли отговарят на реалните потребности на развитието. Иначе произнасяме вярно новите постановки. Те изпълват доклади, статии. Но повечето говорим, а по-малко вникваме в резултатите, незадоволително оценяваме плод ли са те на усъвършенстването на стила, така както повеляват последните партийни документи. И затова, независимо от добрите думи, положението не се изменя, както трябва, в едно или друго предприятие или стопанство. Не става реч за борба против революционните традиции, против устойчивостта в ръководството, против прекалената мобилност, а за обогатяване на традициите, за съвременния принос в съвременното управление. **Диалектиката е безкомпромисна — вярност към традициите, но и силно чувство към новото, борба за неговото превръщане в традиция. В повсеместен опит, в практика на масите.** Този момент на политическия характер на ръководството също е предмет на партиен контрол. Той сега има да играе голяма роля, защото е призван да израсне до степента на постоянна помощ и грижа за кадрите.

Проверявали сме материали, които се подготвят след Националната конференция. Обикновено се започва с цитати от нейните Тезиси. А по-нататък? Върви се по утъпкан път. Ако се махне „шапката", всичко е познато. Е, добре! Само на „шапки" ли ще си играем?

Да вземем необходимостта сега смело да се отива към очертаването на **нерешените проблеми.** Ленин казваше — да отделяме решаващото звено от веригата. Върху него да съсредоточим усилията, тъй като, ако го раздвижим, ще се раздвижи цялата верига. Кадрите са опитни, но... обичат да кажат всичко по всичко. Да превърнат доклада си в един голям кюп, в който има и от врабче мляко. Защото, ако се пропуснело нещо, нашата дейност нямала да бъде пълна?! И наивно, и неправилно! И произвеждаме формализъм, шаблон.

Присъствувахме на партийно събрание, посветено на дисциплината. Говорихме, говорихме, обяснявахме, обяснявахме. Накрая стана една работничка и ни го каза право в очите:

— Защо ни губите времето. У нас дисциплината е много добра. Друго ни пречи...

Ето го плода на „всичкото". Вместо да се постъпи съвсем конкретно във всеки цех, бригада или учреждение, да се потърси „другото" и то да се вземе на прицел, ходим навсякъде и говорим едни и същи неща. Само защото е написано в решението „всички да проведат събрание".

В момента „всичкото" е скъпоценната перла на „психическите бариери". Но, както казва народът, от такива перли наниз не става.

Digitized by Google

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато се прости с „всичкото", отиде към конкретен анализ на конкретната обстановка и осигури практически мерки. Стара тема, обаче с голям заряд по пътя на ефективността от управлението на стопанските работи.

„Бариерите" имат и своята „научна" страна. Тя може съвсем просто да се определи — **непознаване същността, специфичното и творческо приложение на научни методи.** Има ръководители, които са склонни да извиват нестинарски танец около тях, да ги затрупват с одумки, да ги „урочасват", вместо да спрат танеца и се замислят над своето „парче земя". Колко страдания изживява методът на умножаващия се ефект? Има ли място, няма ли — говорим си, а времето тече. Разбира се, тоя научен метод, творчески приложен, има поле във всички области. Стига да не се подхожда механически. Колко по-полезно ще е, ако цялата мисъл и действие се пренесе върху творческото приложение, да се изучава то, да се изнамират най-ефикасните мерки за неговото тържество! Но било трудно! По-лесно е да се къпеш в закостенелите схеми!? По-спокойно се живее. Нямаш тревоги. Нямаш и неприятели. Възможно е и положителна оценка да получиш, защото закостенялото мислене е способно да възхвалява закостенели схеми. Гарван гарвану око не вади!

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато превърне в свое битие творческото приложение на научните методи.

Би било погрешно, ако не видим истината такава, каквато е. Толкова време мина от Националната конференция. Можем ли да заявим, че задълбочено познаваме нейните постановки? Отговорът мъчно може да бъде положителен за някои ръководни кадри. Разполагаме и с факти. Имаме научни институти, средства за масова информация. Да, имаме! Безспорно вършат огромна работа. Но ние се занимаваме с „антитезата" на шопската концепция. Конференцията постави въпросите за социалната активност на масите, за социалистическата справедливост и пр. Ширнете погледа си върху страници, спрете слуха си пред предавания... Под сурдинка се чуват слова за тях. Сериозни разработки още трудно се срещат. Тогава как ще искаме от хората да се преустройват в духа на Националната? Изводът е тежък, но справедлив — не познаваме в тяхната дълбочина решенията на конференцията. От незнанието пък не могат да се очакват и реални постъпки. „Антитезата" няма солидна познавателна основа в ръководни органи и ръководители.

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато кадрите от горе до долу изучат и превърнат в своя съдба политиката на Партията, отразена в решенията на Единадесетия конгрес и на Националната партийна конференция.

4

В Доклада пред Националната е написано: „Ръководителят понякога може и да сгреши. Ние няма да поощряваме онези, които непрестанно грешат, но едновременно с това сме длъжни да помним, че греши този, който работи. Няма творческа работа без риск и ние сме за такива ръководители, които поемат разумния риск на творчеството. Разбира се, ние сме против авантюрите и против „рисковете" на авантюристите." Този род директори, инженери, агрономи и пр., които са носители на разумния риск, са пример какво означава да вграждаш себе си в темелите на реалния социализъм. Вместо славата на „гипсо-

Digitized by Google

вите гиганти“, те поемат пътя на неприятностите, изпитват „мъдруванията“ на десетки инстанции над главите си, на черната неблагодарност от страна на консерватизма и пр. Поемат пътя на революционерите новатори, които нямат друг смисъл на съществуване освен разцвета на своята социалистическа родина. Неуморни, дръзновени, отдали се без остатък на делото, изпълнени със себеотрицание, рушат свехтели норми, рисуват облика на бъдните години...

Пишем тия редове и мисълта ни не може да отбегне тревогите на първите радетели за усъвършенстването на бригадната организация на труда в селското стопанство. Окрилени от Партията, те дръзнаха да създадат нов, по-съвършен опит. И се натъкнаха на инертността, на политическото късогледство. Счетоводители им отнемаха от производството, политически дейци не смееха да им подадат крепка ръка. Верността в правотата ги правеше смели; получените резултати раждаха оптимизъм; правилните решения преминаваха през колебанията и т. н. Но успяха. И въпросът не е дали те съществуват или не, а друг... И той е съвсем прост. Няма нужда от дълги увъртания. Партийни, административни органи и ръководители, ако ги обграждат с грижи, с подкрепа, картината ще бъде друга. Такава, каквато приляга на социализма, а не на бюрократите. Страхът от „рискове“ на авантюристите не е аргумент. По-скоро е свидетелство за политическа бедност. Не бива да има институция у нас, която да издава такива свидетелства. Още повече че разполагаме с достатъчно научни средства и опит бързо да преценяваме ефективността от едно или друго начинание. Това именно сега трябва да правим и да помагаме, да помагаме. Като имаме предвид, че Националната дава тласък на разумния творчески риск, тая черта на стила става решаваща. Административен, стопански орган и деец, ако не е негов носител и не е закрилник на дръзновението, едва ли може да се похвали, че воюва за изпълнението на партийните решения.

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато действително се превърне в средище и лаборатория на разумния творчески риск.

Всичко, изложено дотук, има и друга много важна страна — **отношението към съветския опит, към постиженията на социалистическата общност.** Живеем във време на остра класова борба между нас и империалистите. Тя има различни страни и направления. Главното за социалистическия ръководител е да превърне в своя съдба пролетарския интернационализъм, да възпитава у себе си отговорността да дава на тая общност високо качество, естетически завършено изделие. Или както справедливо се изрази един директор — не само да се учим да искаме, но и да влагаме своя принос като достойни синове на нов вид междудържавни отношения. Нашата партия в това отношение има богати традиции. Линията е ясна — **всестранно сближение със СССР, вечно и братско сътрудничество със социалистическите страни.** Естествено, когато става дума за интернационалния опит на комунистите, на тружениците на социализма, работата пак опира до деловитостта. Ако творческото прилагане на братския опит е обективна закономерност, то практическата крачка в неговото повсеместно прилагане, ефективността от нея е критерий за политическа зрелост.

Политическият характер на ръководството ще покаже своята ефективност, когато е пронизано изцяло от пролетарския интернационализъм, от идеите на всестранно сближение със СССР и на вечното братство със социалистическите държави, с всички, които се борят за мир, демокрация и социализъм.

Digitized by Google

ДОВЕРИЕ И ВЗИСКАТЕЛНОСТ

ГЕОРГИ БАБУРСКИ

I

Един от основните проблеми в теорията и управленческата практика е създаването на оптимална йерархическа система на правата и отговорностите по цялата верига на възпроизводствения процес.

На тази основа следва да се създават най-благоприятни условия и предпоставки за високоефективна стопанска дейност, като се премахнат всички пречки, които задържат инициативата и творчеството на стопанските ръководители и милионите труженици на социализма, и максимално се използват богатите резерви и възможности, с които разполага нашата икономика, социалистическото ни общество в борбата за висока ефективност и високо качество от всичко и навсякъде.

Именно затова Националната партийна конференция постави задачата, без да се посяга нито на основните функции на министерствата и другите централни ведомства, нито на правата и задълженията на заводите и другите производствени и стопански предприятия, да се разширят правата и отговорностите на комбинатите, обединенията, АПК, ПАК и другите стопански организации.

„... Искам да обърна внимание — каза др. Тодор Живков на конференцията — върху необходимостта от пълно покриване между правата и задълженията на всеки ръководител, на всяко управленческо звено. Щом даден ръководител (или управленческо звено) има определен кръг задължения, той трябва да разполага с всички необходими права, за да може да решава въпросите, за които отговаря."[1]

Тези основополагащи постановки намериха своето приложение в решението на Политбюро, в Постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет на НР България за разширяване правата и отговорностите на стопанските организации. Въз основа на тях бе разработен и утвърден и Правилник (статут) за основните права и отговорности на стопанските организации.

II

Обединенията, комбинатите, аграрно-промишлените и промишлено-аграрните комплекси и другите стопански организации се утвърждават като основна форма за организация на стопанската дейност — от проучване на пазарите, научното обслужване, проектирането и капиталното строителство до производството, пласментно-снабдителската дейност, вътрешната търговия и външноикономическите връзки.

Те ще се развиват като главна форма, като основно звено в управлението на стопанската и производствената дейност, тъй като в много по-голяма степен имат възможност да създадат най-ефективна организация на даденото производство, да съсредоточат необходимия брой специалисти и най-добре да използват материалните, трудовите, валутните и финансовите ресурси.

Засилва се относителната икономическа самостоятелност на стопанските организации. Това намира израз в правата им да осъществяват мултипликационен подход при използването на техниката, суровините и материалите с оглед постигането на максимален народ-

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, Партиздат, С., 1978, с. 40.

Digitized by Google

ностопански ефект; да извършват кооперирание с вътрешни и международни стопански организации с цел по-пълно и по-ефективно да се използват предоставените им ресурси; да осъществяват свободно надпланов внос и износ, като спазват установения режим за външна търговия и при условие, че с тези сделки се постига и надвишава утвърдената с държавния план ефективност и подобряване на валутните баланси на страната. И още: да извършват със свои средства надпланова модернизация, реконструкция и разширение на производството; да стимулират работници, ръководни кадри, специалисти и производствени колективи, които осигуряват повече валутни ресурси, бързо внедряват новите технологии и изделия, ефективно използват суровините, материалите, енергията и производствените мощности.

Усъвършенстването на функциите и структурата на стопанските организации се отнася и до създаването на нови управленчески звена и подобряване плановото им ръководство.

Преди всичко се създават инженерни, търговски и пласментно-снабдителни организации. Това са принципно нови по цели и задачи управленчески звена.

Инженерната организация обхваща научната, развойно-приложната и внедрителската дейност, като главни нейни цели и задачи са внедряване на нови технологии и нови машини и изделия, усъвършенстване на социалистическата организация на труда, провеждане на мероприятия за намаляване разходите на суровини, материали, горива, енергия, труд, повишаване ефективността и пр. Върху договорна основа стопанските организации могат да осъществяват инженерна дейност и в други предприятия и стопански организации в страната и чужбина.

Търговската и пласментно-снабдителната организация имат за задача да осигурят по-пряко свързване на стопанската организация с вътрешния и международния пазар. Те следва да осъществят редовно материално-техническо снабдяване на поделенията и да осигурят пласмента на тяхната продукция.

За да се разгърне инициативата и творчеството на стопанските организации върху основата на единния държавен план в рамките на предварително утвърдените дългосрочни и диференцирани държавни задачи, нормативи и лимити, се намалява броят на централно определените планови показатели, нормативи и лимити. Те са свързани преди всичко с определяне параметрите на ефективността и качеството.

По нов начин ще се определя и обемът на капиталните вложения. Това ще става на основата на договор между БНБ и стопанската организация, като тя трябва да доказва ефекта от капиталните вложения и възможностите за участие със собствени средства в тяхното финансиране.

Редица изменения ще настъпят и при дейността и изграждането на производствено-стопанските връзки и взаимоотношения.

В съответствие с новите права и отговорности занапред съвкупната дейност на стопанските организации ще се осъществява върху основата на последователното прилагане принципите на стопанската сметка при стабилни преки икономически връзки между производители и потребители в съответствие с дългосрочни договори.

Това означава, че тази дейност следва да се организира и осъществява така, че всеки комбинат, обединение, АПК и ПАК с крайния резултат да покрива производствените си разходи, да осигурява средства за разширеното възпроизводство, за фонд „Работна заплата", за социалните фондове и за натрупване в държавния бюджет. Ускорено развитие ще имат тези дейности, които осигуряват най-висок народностопански ефект и допринасят най-много за бърз и ефективен икономически растеж.

Digitized by Google

III

Разширяването на правата и отговорностите на стопанските организации поставя големи и важни задачи пред партийните органи и организации по цялата верига на възпроизводствения процес. Преди всичко те със силите и средствата на политическата и организаторската работа следва да помогнат взаимоотношенията между управленческите звена от тази верига да се усъвършенстват така, че последователно да се провежда в живота принципът — този, който взема дадено управленческо решение, да носи отговорност и за неговата реализация.

От изключително значение е **подобряване ефективността на партийната работа по изграждането и възпитанието на ръководните кадри.** Както бе подчертано на XI партиен конгрес, колкото и да се изменят условията, да се развива техниката и технологията и да се прилагат кибернетични методи на управление, в сила ще бъде и все по-актуална ще става Лениновата постановка: „Кадрите решават всичко".

В „Капиталът" Карл Маркс подчертава, че отделният цигулар се управлява сам, но един оркестър има нужда от диригент, а диригентите на нашите колективи на всички равнища са управленческите кадри. Както един опитен диригент сплотява оркестъра, води го, обединява в едно цяло способностите и таланта на всеки оркестрант, така и ръководните кадри на стопанските организации и техните поделения трябва със своето майсторство и управленчески опит, с личния си пример и педагогически похват на възпитатели и със своята политическа принципност да обединят в едно цяло трудовия устрем, творчеството и умението на ръководените от тях трудещи се. На тази основа всеки колектив ще може да решава успешно задачите, които стоят пред него, с най-малко разход на жив и овеществен труд да се осигурят повече материални блага и услуги за обществото и неговите членове, висока народностопанска ефективност.

С цялото многообразие на политически форми и средства партийните комитети и бюра, първичните партийни организации сега следва да формират докрай новите черти на ръководителя от последователно комунистически тип.

Това означава ръководните кадри:

— Да мислят и действуват **като политически дейци, а не като тясно ведомствени специалисти.** Да решават въпросите **държавнически, а не местнически.** Към всеки въпрос да подхождат от гледна точка на конкретните задачи, свързани с осъществяването на начертаната от Партията икономическа и социална политика, от гледна точка на реализиране стратегическата линия за високоефективно развитие.

— Да подхождат към задачите **задълбочено и с перспектива,** като се осигурява всестранна обособеност и се търси във висша степен ефективност на стопанските и социалните решения. Да се осъществяват поставените задачи в социалната и икономическата сфера при най-малко разходи и при най-голям ефект за обществото.

— Да бъдат **взискателни и непримирими** към слабостите и недостатъците и към техните носители, като се повишава **персоналната отговорност** за повереното дело, за изпълнението на решенията и задачите. Да не допускат прехвърлянето на отговорността от един на друг. Да се борят решително за висока партийна и държавна **дисциплина.**

— Да воюват последователно и неотстъпно за **висока култура на ръководството.** Това означава: да се повишава компетентността, да не се допуска консерватизъм и се проявяват размах, инициатива и деловитост, висока самодисциплина и самоконтрол, организираност, стегнатост и точност в работата; рационално, с най-малко средства, сили

Digitized by Google

и време да се използват ресурсите и възможностите на всеки труженик в колектива за постигане най-добри резултати.

Високите изисквания към ръководните кадри от стопанските организации, които предявяват XI партиен конгрес, Юлският пленум (1976 г.) и Националната партийна конференция, налагат в съответствие с предоставените им високи права и отговорности тези кадри да притежават и съответните политически качества като: преданост към делото на комунизма; високи идейни и нравствени качества; критически подход към явленията; умение да организират работата в съответствие с политиката на Партията; принципиалност; спазване на принципите на демократическия централизъм и издигане ролята на колектива и т. н.

Това са качествата, свързани с изявата на компетентност като ръководители. Владимир Илич Ленин винаги е подчертавал, че едно от основните изисквания към социалистическия ръководител е неговата компетентност като организатор на производството.

Преди всичко това е компетентност по специалността, което означава, че наред с другите изисквания към ръководителя трябва да се предяви и изискването да бъде сведущ по основните въпроси на дейност в дадената област, където той работи. Да бъде запознат с основните въпроси на икономическата теория и практика, с икономическите закони на нашия социалистически обществен строй, с техниката и технологията на производството, на което е организатор, и т. н.

Наред с добрата професионална подготовка на социалистическия ръководител са необходими знания и практически опит по проблемите на социалното управление, прогнозирането, социалната и общата психология, педагогиката, физиологията на труда, промишлената естетика, ергономията и т. н.

Компетентността като критерий за оценка на качеството на добрия ръководител не бива да се отъждествява с образователния ценз. Често пъти практиката доказва, че може да е налице необходимото образование, а компетентността да не е налице. Да се осланяме само на придобитото образование, колкото и важно да е то, ще сгрешим.

Животът е динамичен, научно-техническият прогрес днес довежда до неимоверно бързо морално остаряване не само на техниката и технологията на производството, но и до морално остаряване на знанията. Затова, ако искаме да бъдем в крак с изискванията на живота и на прогреса, ние трябва систематически да опресняваме, да подновяваме своите знания.

Също така всеки ръководител, голям или малък, не трябва да мисли, че няма какво да научи от тези, които ръководи, в процеса на тяхната съвместна дейност. Винаги организаторът на производството има какво да се научи от колективния ум, знания и опит на своите подчинени. И не бива да се срамува да се учи от тях. От това не само че неговият авторитет няма да се намали, а напротив — ще порасне.

Ръководителят трябва да притежава и качества на педагог, психолог и възпитател. Това ще му позволи да опознава и съответно направлява такива социално-психологически явления като общественото мнение и настроение, социално-психическия климат в колектива и т. н.

Тези качества на големия и малкия ръководител ще му спомагат да преценява на какво е способен всеки член на колектива и върху тази основа да разпределя задачите и изискванията, да бъде и възпитател на хората, по-добре да разбира техните тежнения и вълнения и да задоволява справедливите им изисквания.

В своята съвкупност притежаването на тези качества от нашите кадри ще доведе до тяхната пълноценна изява като политически, ико-

Digitized by Google

номически и идеологически дейци от последователно социалистически тип.

Въпросът за повишаване на равнището и ефективността от работата на ръководните кадри опира и до необходимостта партийните органи и организации да се грижат за **постоянно усъвършенствуване системата за подбора и издигането им, за непрекъснато обогатяване на тяхната квалификация.**

В основата на правилния подбор и растеж на кадрите е необходимо навсякъде последователно и докрай да се постави системата на обективното **атестиране.**

Научнообоснованата атестация е действена форма за възпитание на кадрите, за тяхното израстване и повишаване творческата им активност.

Да се проверява човекът в практическата работа, да се разбира на какво той е способен, какви са резултатите от неговата дейност и на тази основа да му се поверява един или друг ръководен пост — на това ни учи Владимир Илич Ленин. Това е смисълът и съдържанието на системата за атестиране. Борбата за ефективност и качество означава — всеки ръководител и специалист да овладява ленинския стил на работа, ленинската наука за управление, да утвърждава съвременните методи на планиране и организация на социалистическия труд, да бъде активен проводник на съвременния научно-технически прогрес.

Затова атестирането не е еднократна кампания.

Бързото развитие на науката и техниката, крупномащабните задачи на нашето настоящо и бъдещо развитие изискват и **непрекъснато да се подобрява обучението на кадрите, да се опресняват и обогатяват техните знания и опит, да се издига квалификацията им, съобразно с най-новите постижения на научно-техническата революция.**

Реализирането на дело на новите права и отговорности на стопанските организации и ролята на стопанските ръководители изисква да се използват още по-добре такива важни форми за участие на трудещите се в управлението на общественото производство като **общите работнически събрания и събранията на пълномощниците, производствените съвещания, стопанските съвети и комитети.**

Новите права и отговорности, които са предоставени на комбинатите и обединенията, на АПК и ПАК, сега повече от всякога изискват партийните организации да се изявяват като действено политическо ядро, политически щаб и стопанин в даденото производствено стопанско звено. Те следва държавнически, мащабно да подхождат към стоящите пред трудовите колективи задачи, като виждат и решават с перспектива проблемите на предприятието и отрасъла.

Не бива да има нито един въпрос на развитието на бригадата, цеха, предприятието, стопанската организация, при чието решаване да не се чуе думата на комунистите, да не се използва колективният ум на партийната организация. Няма и не може да има комунист и особено ръководен деец, който да бъде извън обсега на принципния партиен контрол и ръководство.

Партийните организации, комитети и бюра воюват за укрепване на единоличието, на авторитета на ръководителя и съшевременно изискват той най-резултатно да използва предоставените му права и да изпълнява своите задължения.

Digitized by Google

РАЗУМНИЯТ ТВОРЧЕСКИ РИСК

„На социалистическото изграждане са нужни ръководители със знания и опит, с творчески ум и горещо сърце, способни трезво да оценяват и смело да поемат риска на новаторските решения и действия."

Из Доклада на др. Т. ЖИВКОВ пред Националната партийна конференция

Кога имаме риск и какво означава той да бъде разумен?

По този актуален проблем разговарях с редица стопански дейци и партийни работници, с непосредствени творци на блага.

Те не се стремяха да дадат точно, всеобхватно дефинитивно определение, а търсеха отговора в анализа на различни ситуации от своята дейност.

И така се открои едно богатство от размишления, което несъмнено има своята цена.

— Разумният риск на творчеството не е скок в неизвестното — поде своето разсъждение инж. Б. Чулев. — Напротив, в условията на социалистическа организация на производството, на бурно протичащата съвременна научно-техническа революция трудовото всекидневие ражда необходимостта от постоянно рационализиране на прилаганите типове решения, предписания, от чупене нормите на общите представи и понятия за трудовите ситуации...

Една от особеностите на разумния риск е, че в основата му са заложени нови оригинални идеи, конструктивни решения, които придвижват напред развитието на производството, допринасят за решително усъвършенствуване на социалистическата организация на труда. И, разбира се, за по-нататъшното социално развитие на трудовия колектив.

Да се рискува от критериите на разумната перспектива, това означава да се намерят конкретни методи, чрез които с най-малко разходи на жив и овеществен труд ще се постигнат най-големи производствени резултати. Но кои са тези методи? Разбира се, това е задълбоченото овладяване и умелото прилагане на мултипликационния метод, на програмно-целевия и комплексен подход...

В този ред на мисли едни акцентуваха на неизменното изискване днес във всеки трудов колектив да се създава подходяща мобилизираща атмосфера, да се проявява непримиримост против самодоволството, застоя. Не стандартното, а пионерното мислене да бъде в основата на вземаните решения.

— Сърцевина на разумния риск е политическият подход. Той е чужд на самоцелния технократизъм. Затова в нашето предприятие процесът за непрекъснато усъвършенствуване на производството се съпътствува и от богата, целенасочена дейност за формиране у кадрите на социалистическа съзнателност, идейна убеденост, висока компетентност и отговорност — чертите на съвременния строител на развитото социалистическо общество — заяви зам.-директорът на завод „Електроника" Д. Николов.

Digitized by Google

И накрая си записах опита на един от събеседниците ми за една твърде синтезирана характеристика на разумния риск: като готовност да се вземат решения, да се предприемат решителни действия при ситуации, пълни с много неизвестни; да се предвиждат възможните противодействия, изненадите, непредвидени събития и основавайки се на опита и логиката, да се действува при недостатъчно определени обстоятелства.

Разлиствам страниците на бележника ми, съдържащи още много размишления в това отношение, и си мисля: използването на разумния творчески риск има разнообразни проявления, но същността му е една — смелото новаторство като задължителна черта на социалистическия ръководител.

* * *

Но какви по-характерни изисквания и качества са необходими на стопанския деец, за да е в състояние да използва разумния риск на творчеството?

Разбира се, от изключителна важност за предприемането на разумен риск, за неговото осъществяване е компетентността: познаването на закономерностите на общественото развитие; висока професионална подготовка; владеенето на ленинските принципи на стопанисване и тяхното творческо приложение; пълна осведоменост за най-челните световни постижения в отрасъла и предприемчивост за тяхното достигане... А също така -- волевите качества на стопанския деец: целенасочената перспектива, смелост, устойчивост и др. Не е възможно той да бъде творец в работата си, без да се отличава с подвижност на мисленето, оригиналност.

Да вземем само един пример:

В Комбината за цветни метали — Пловдив е осъществена идея с огромен риск. При наличното съдържание на метал в рудите ни качеството и себестойността на продукцията са щели рязко да спаднат, макар и строго да се спазват всички изисквания на класическата технология. Тогава се ражда идеята да се премине към качествено ново композиране на съставките. Експериментирането в случая не е възможно да гарантира, че тази нова, несрещана в световната практика технология, когато се подложи на изпитание на стотиците градуси в пещите, ще издържи. „Не ще ли стане непоправимото — да се извадят от строя за дълго време основните съоръжения на комбината?". Този въпрос не давал мира на творци и отговорници. От риска не се отказали, но към неговото осъществяване пристъпили разумно. Вземали мнението, събирали предложенията на всички специалисти в комбината, на всички технолози, дори и на пещарите. Анализирали. Целият колектив бил запален по новата идея. Всеки бил готов, каквото от него зависи — да го направи. В нито един от предварителните цикли на технологията пропуски да няма. И когато дошъл напрегнатият миг на изпитанието — дошло и щастието. Потекла огнена лава, която след това на метални блокчета става критерий за най-високо качество на световния пазар.

— Стопанският ръководител, творец в своята работа — продължи тези разсъждения социологът Л. Димитров, — се отличава със смел полет на мисълта. Проявява неукротим стремеж към новаторство. За да превърне в реалност девизът на VII петилетка — ефективност и качество, качество и ефективност, — дири нови решения, нови постановки на известни, традиционно сложили се положения.

Защо са тачени у нас героите на труда? Защото имат предимство с физически сили ли? — Не. Те са обикновени хора, както всич-

Digitized by Google

ки останали. Но съзнателно, с пълна мобилизация на знания, сили и опит излизат из рамките на традиционното русло на работата. С порива на дързостта творят нови подходи, начини на труд, технология. Поемат по неутъпкания път на творчество в работата, чертаят светлата диря на челния опит след себе си.

Разумният риск в работата се достига чрез активното и съзнателното търсене на нови форми за усъвършенствуване на социалистическата организация на производството, на оригинални конструктивни, технологически и други решения.

От примерите, с които се запознах, особено ме впечатли и този с развитието на Комбината за производство на гипс във Видин. Вместо, както е било предвидено, за 20 години, предприятието със своето производство е покрило разходите за построяването му за 9 години. Как се е постигнал този удивителен резултат? В основата на големия успех е разумният творчески риск. Ражда се идеята в мината на 200—300 метра дълбочина под земята тежкият, ниско производителен труд — извозването на суровината с вагонетки — да се замени, като се спуснат в галериите камиони. Идея дръзка, отговорна, изискваща голяма пресметливост, поемането на голям риск. Първата крачка към нейното осигуряване била за нея да си кажат думата всички кадри на комбината, миньорите. И когато тя завладяла целия трудов колектив, пътят за осъществяването ѝ бил открит. Демонтирани на части, дълбоко под земята били спуснати самосвали. Какво е станало по-нататък? Бързо себестойността на произвежданата продукция се намалява два-три пъти. Производителността на един майстор копач от 5—8 тона добив пораства на 40 тона. Съкращава се с 50 на сто спомагателният персонал.

Особено важно е стопанският деец да подкрепя и поощрява носителите на нови, разумни идеи, но и сам да ги търси, да ги създава. После при вземането на решенията да прояви още по-висока компетентност и култура на труда. Да вижда не само един, а и повече варианти за действие. С умението да използва минал опит и знания, като се възползва от колективния ум, да вземе оптимално решение.

Интересен пример разказаха за ръководството на Министерството на енергетиката. Лично по идея и под ръководството на неговия първи ръководител е разработен един уникален за световната практика експеримент — добиването на електрическа енергия от нискокалорични въглища по непозната досега технология. Съкратени са циклите на класическия начин на производство, капиталовложенията по същество за цели заводи — сушилни, мелници. Получена е висока ефективност, облекчен е трудът на хората. Въглищата от рудника отиват направо по транспортна лента за горене в електроцентралата. Лесно ли е станало всичко това? Разбира се, не. Колко противници е имало, считащи, че тези нискокалорични въглища са неизползваеми. Не са вярвали, че идеята за конструирането на нови съоръжения е осъществима. А сега всичко е факт. Нова практика, нова действителност, нов начин на стопанисване!

Кога, при какви обстоятелства вместо творчески риск може да бъде даден път на една авантюра? Този въпрос, естествено, събуждаше основателен интерес у събеседниците ми, предизвикваше оживени коментари. И те бяха единодушни: **главните причини за това са субективизмът, ненаучността, неоснователната самонадеяност. И всички случаи, когато се допуска политическият подход да бъде заменен с технократизъм, да бъдат нарушени принципите на социалистическото стопанисване, на социалистическата законност.** Тогава от целесъобразен по замисъл рискът се оказва мним по реализация. Естествено, златното правило за неговия творец е добре да се предвидят бъдещите

Digitized by Google

ситуации, при които може да се затъне в коловоза на неизвестното. а това означава да не се допусне излишна прибързаност, да не се вземат прибързани решения. Като подлага на комплексен анализ различните условия, фактори, трезво, своевременно да преценява всички очевидни истини.

Разумният риск на стопанския деец, новатора, конструктора, твореца е в диалектическо единство с риска на целия трудов колектив. Където веригата на тази взаимообвързаност се скъса, там рационалните, конструктивните идеи и решения си остават само една потенциална възможност.

Рискът има своя антипод — бюрократизма, инертността, шаблона, стремежа на всяка цена към застраховка в работата. Като продължи разпалено да коментира проблема за творческия подход в работата, инж. Б. Чулев каза:

— Все още и след Юлския пленум, и след Националната конференция се срещат хора, любители на шумотевицата около даден проблем, на даване вид, че са всезнаещи, че се стремят да заемат активна позиция в неговото решаване. А в действителност какво се получава? Отбягват да мислят по същество по проблема. Няма у такива хора стремеж за потапяне в действителната атмосфера на съзиданието, за поемане на отговорност. Ето да вземем нашето съвременно панелно строителство. Като архитектура и технология то търпи постоянно развитие. И у нас още преди четири-пет години имаше идеи, реални разработки и предложения за неговото усъвършенстване — да се премине към по-голямо разнообразие на формите и се избегне сивата еднообразна монотонност, да се внедряват още по-съвършени функционални решения Но тези идеи преживяха времето си, заключени в бюрата. И сега, когато проучваме опита на братски социлистически страни и виждаме къде по-напред са отишли те в това строителство, няма съмнение — ще взаимствуваме като технология бързо този опит. Но друго щеше да е положението, ако тогава, преди пет години, тази новаторска идея бе намерила подкрепа. Много от сградите на нашите жилищни комплекси още на сегашния етап щяха да имат своите нюанси от по-богато и по форма, и по цвят оформление.

* * *

Трябва ли на всяка цена да е налице някаква голяма, съвършено нова идея, за да се предприеме разумен риск, или в по-обикновената, текущата производствена дейност също има поле за такава проява?

Отделните елементи, черти, страни на творческия риск са неделимо втъкани във всекидневните прояви на стопанските дейци. Те се преливат в оперативната разпоредителност. Възникват текущи проблеми, които добрият стопанин трябва да реши.

Съвсем естествено е в условията на съществуващите бурни темпове и мащаби на градеж, на все по-своевременно и пълно прилагане постиженията на съвременния научно-технически прогрес да се раждат и по-прогресивни идеи, рационални конструктивни предложения с безспорен икономически и социален ефект. И дългът, и разумът в такива случаи повеляват да се действува смело, настъпателно. Но тъкмо при този подход се явяват случаи новите прогресивни, конструктивни идеи и решения да срещнат противодействието на стари разпоредби. Или бариерата на тесногръди чиновници буквоеди.

И от трибуната на Националната партийна конференция бяха изтъкнати подобни примери. И сега още ги има:

Digitized by Google

Стопански ръководител в туристическия комплекс „Слънчев бряг“ влага една малка част от определените му средства за капитално строителство в изграждането на оранжерия. Тази инициатива се оказва твърде положителна, тъй като започва производството на тъй необходимите тук цветя. Това намира реализация и в туристическата оферта — оранжерията се посещава от много туристи. Срещу заплащане тук те имат забавна атракция, прекарват приятни минути. Но когато се явява ревизията, тя констатира нецелесъобразно изразходване на капитални вложения. Творецът на това полезно дело е в очакване на своето „справедливо“ наказание. Но за щастие при едно посещение на отговорен стопански деец, той, както се полага, оценил добре разумния риск.

Наличието на случаи, при които очевидно оправдани действия на стопански ръководители, допринасящи полза за народното стопанство, биват санкционирани, са неправилни, вредни. Това е достатъчно основание и в партийните комитети и организации, когато се преценява изпълнението на решенията на Националната партийна конференция, да се подчертава, че те се отнасят буквално за дейността на всяко звено, на всички субекти на управление. Едно от тях е за творчески подход и инициатива в работата на всеки един — от главния конструктор и технолога до отчетника, плановика, ревизора.

Критерият за правилен подход е дали решението, което ще се вземе, отговаря на интересите на страната и ускорява нейното развитие.

* * *

Проблемът за **разумния риск е неделим от провежданата под ръководството на партийните комитети организаторска и възпитателна работа в трудовите колективи.** От свързването на нейната ефективност с: постоянното издигане отговорността и разширяване правата на стопанските ръководители; усъвършенствуване на подготовката и рационалното използване на инженерно-техническите кадри и другите специалисти; повишаване ефективността от научните изследвания и техническите решения. А критерии за отговарящо на новите изисквания провеждане на тази дейност е усъвършенстването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. Всеки да проникне в необходимостта трите главни елемента на производствения процес — живият труд, предметите на труда и средствата на труда — да се разглеждат и организират взаимно, на основата на тяхното диалектическо единство.

Немислимо е днес да се говори за творчески подход в работата на стопанския деец, за използването на разумния риск без партийните комитети да изискват и осигуряват условия в повереното му звено, строго да се спазват всички изисквания по разработването на насрещните планове. Без да се придава изключителна важност по изготвянето на проектите за цялостно усъвършенствуване на социалистическата организация в производствените единици и техните цехове, участъци, бригади, работни места. А също така — ако не се осигури цялостно привеждане на конструктивната и технологичната документация в съответствие със съвременните конструкции на изделията и технологията на производството.

Нима не в това — в изготвянето на обосновани инженерни проекти, насрещни планове, стопанският деец може да намери цялостна самореализация на своя професионален и обществен дълг?

Анализът на опита на Комбината за цветни метали — Пловдив, на Завода за огнеупорни материали — гр. Елин Пелин, на фабрика „Юта“

Digitized by Google

— Русе и много други сочи, че **разумният риск има свое политическо, социално, икономическо поле на проявление**. Протича в конкретните условия на живота на даден колектив. Осъществява се с участието на различните субекти на управление — стопанско ръководство, профсъюзна и комсомолска организация, научно-техническо дружество... И взаимосъгласуваността на цялото това многообразие от фактори се осъществява от партийните комитети. Добре овладели програмно-целевия и комплексен подход, те осигуряват ясна перспектива, конкретни цели, правилно разграничаване на функциите, степенуване на задачите по важност. По този начин реконструкцията и модернизацията се превръщат в непрекъснат процес. В резултат на осъществяването на смели идеи, конструктивни и технологични решения производителността на труда се удвоява.

За да се умножават още повече тези успехи, за да се отговори на високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция, Централният комитет на Партията и Министерският съвет вече създадоха цяла стройно изградена организационна, правно-нормативна система. Тя осигурява при по-голям размах и творчество в работата буквално във всяко едно звено да се усъвършенствува социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Този процес да се превърне в живо, творческо дело на целите трудови колективи. Да се роят нови и нови конструктивни идеи, проекти, предложения.

Комплексът от решения е вече в ръцете на кадрите и трудовите колективи. Сега от тяхното творческо, без протакане изпълнение зависи колко бързо ще се преодолеят и обективните, и субективните причини.

Кое е главното, решаващо сега?

● **Първо, всеки партиен комитет и първична партийна организация в своето поле на действие да държат неизменно ръката си върху пулса на политическия подход** при решаването на всеки един проблем — от раждането на една идея, приемането на едно решение, получаването на една задача до пълния отчет за нейното осъществяване. **И да търси отговорност на оня субективен фактор, който при реалните условия и възможности не си изпълнява задачите.**

● **Важно е в кадрите да има реалистично мислене.** Партийните комитети и организации да не оставят да се трупат факти, които обезсилват или забавят изпълнението на решенията на Националната партийна конференция. А всички субекти на управление така да построяват своята дейност, та да получат резултати, които умножават успехите в стратегическото направление на петилетката. **Отговорността на ръководните звена?** Като използват съвременните научни методи, вярно да определят обема на работата и сроковете за нейното извършване. Още с подготовката и приемането на всяко решение да се създават условия за оптимизиране на дейността във всички ешелони. С такъв подход пред кадрите ще се осигурява ясна, мобилизираща перспектива. Те ще бъдат завладени от порива за по-голям размах и новаторство в работата за използването на разумния, творческия риск като мощно оръжие в съвременното ръководство на икономиката.

● **Не е възможно напълно да се утвърди новият подход в управлението на икономическите и социалните процеси, ако под ръководството на партийните комитети и организации на дело не се осъществява правилно разграничаване на функциите и взаимодействие между различните фактори.** Първо — самите партийни комитети да дадат пример, като застанат изцяло на позицията на политическия подход в ръководството на целокупния живот на трудовите колективи,

Digitized by Google

на органите и звената на управление. Да осигуряват условия и неотклонно следят за прилагането на ленинските принципи на стопанисване, за изпълнение решенията на Националната партийна конференция по усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. В никакъв случай да не изместват, изземват от стопанските и инженерно-техническите кадри и органи специфични техни функции.

Това е пътят, за да поема всеки своя дял от работата и да носи отговорност за нейното срочно и качествено изпълнение.

● **Трябва да се осигуряват условия и тогава да се изисква.** Този извод ярко изпъкваше при анализа на досегашната практика. Директорите на предприятия, с които се срещнах, единодушно изтъкваха, че досега правата, които им се предоставяха, бледнеят в сравнение с неизмеримите отговорности. А това несъмнено сковава инициативата, обезсилва порива, предприемчивостта, дързостта да се вземат смели решения и още по-смело да се действува за тяхното осъществяване. В този ред на мисли един от тях рече:

— Кой ли нас не ни контролира, пред кого ли не отговаряме. Досега мен само владиката не ме е глобявал...

В задълбочения анализ на негативните явления в това отношение пред Националната партийна конференция др. Т. Живков заяви: „А какво се получава често пъти у нас? Получава се на практика, че над главите на добри, творчески ръководители висят по няколко десетки инстанции, всяка една от които има право не само да ги напътствува и направлява, но и да ги командува, да ги наказва и дори да ги дава под съд.

Можете да си представите как се чувствува един такъв наказан ръководител, който е влагал всичко в работата си, давал е всичко за своята партия и страната? И как ще се отрази това върху колектива, на който той е ръководител, върху другите като него, върху цялото общество... Естествено в подобна обстановка имат възможност винаги да остават непогрешими не тези, които поемат риска на творчеството, а техните съдници, които никога нищо не рискуват."

* * *

Стопанският ръководител — творец в своята работа, е носител на недоволството от постигнатото, противник на самодоволството, на традиционализма и шаблона. Той не понася монотонния бяг на времето, раждащ инертността. Истинският, социалистическият стопански ръководител не е самовлюбен в себе си, в началничеството, в поста, който заема. Не! Той е всеотдаен на делото, конструктивно мислещ, с проблемен подход търси и намира в конкретните условия на комбината, предприятието практическо приложение на решенията на XI конгрес и на Националната партийна конференция. Този стопански ръководител трябва да бъде обграден с доверие, уважение, подкрепа от партийния комитет и неговата първична партийна организация.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

ПАРАДОКСИ НА СПРАВЕДЛИВОСТТА

Както са казали още древните, който търси явната несправедливост, не се нуждае от лампа.

Всичко беше от ясно по-ясно.

Група търговски служители от Долни Дъбник бяха преоценили шест цветни телевизора от 850 на 400 лева, след което ги бяха продали помежду си, без дори да намерят време да сложат новите етикети на стоката.

Това е фактът.

И ние не бихме се занимавали с него, ако той не беше станал повод да изслушаме редица монолози, свидетелствуващи за злоупотреба със служебни права, за поставянето на частните интереси над обществените, както и — от друга страна — изказвания на възмутени граждани, ратуващи за безкомпромисност и принципност в голямото и в малкото, реагиращи болезнено на негативни прояви от различен характер.

Преоценката бе отворила очите на мнозина, бе развързала езиците, дала беше повод да се потърсят и други случаи на социална несправедливост, да се вникне в критериите, проявявани при определянето на едни или други житейски случаи, които, ако някога не могат да бъдат квалифицирани направо като престъпления, имат своя не по-малко мътен отпечатък в обществения живот на даденото населено място. Защото за голямото престъпление има и голямо наказание, а спрямо служебната лъжа, ловката комбинация, „законосъобразната“ сделка най-често се поражда спонтанно недоволство на ръководството и на колектива, съпроводени с фронтална критика, с обществено осъждане и отричане на постъпката. Понякога има дори мъмрене или порицание, които често остават без ефект.

Всъщност ефект има, но какъв?

Разменени са местата на правата, нарушени са неимоверно пропорциите им; даден е простор на „инициативата“ на облагодетелствуването на отделни „енергични“ хора; единоначалието и демократизмът в управлението на дадените служби са девалвирали, добрите намерения са компрометирани от дребни сметки...

И при всичко това председателят на районната потребителна кооперация Васил Мачковски говори за наличието на отговорност в собствената му работа.

●

Отговорност? Ярка и точна дума, включваща в себе си ред сложни проблеми от управленически и етичен характер.

Кое ни дава основание да смятаме, че в ръководството на районната потребителна кооперация отговорността е принизена?

Най-напред нежеланието на нейния председател да казва „не“ при определени обстоятелства, когато това е продиктувано от интересите на делото. Да казваме „не“ на разхитителите, на нарушителите на дисциплината или да речем на хората, които му поднасят за подпис протокол, зад който се крият смътни комбинации. Защото неподписан, този протокол още не е документ, не улеснява удобна за заинтересованите сделка.

Освен това — непрестанното опериране с „обективните трудности“. Позоваването на тези думи при търсенето на аргументи и оправдания. Каква „обективна трудност“ е например снабдяването на населението

Digitized by Google

на органите и звената на управление. Да осигуряват условия и неотклонно следят за прилагането на ленинските принципи на стопанисване, за изпълнение решенията на Националната партийна конференция по усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. В никакъв случай да не изместват, изземват от стопанските и инженерно-техническите кадри и органи специфични техни функции.

Това е пътят, за да поема всеки своя дял от работата и да носи отговорност за нейното срочно и качествено изпълнение.

● **Трябва да се осигуряват условия и тогава да се изисква.** Този извод ярко изпъкваше при анализа на досегашната практика. Директорите на предприятия, с които се срещнах, единодушно изтъкваха, че досега правата, които им се предоставяха, бледнеят в сравнение с неизмеримите отговорности. А това несъмнено сковава инициативата, обезсилва порива, предприемчивостта, дързостта да се вземат смели решения и още по-смело да се действува за тяхното осъществяване. В този ред на мисли един от тях рече:

— Кой ли нас не ни контролира, пред кого ли не отговаряме. Досега мен само владиката не ме е глобявал...

В задълбочения анализ на негативните явления в това отношение пред Националната партийна конференция др. Т. Живков заяви: „А какво се получава често пъти у нас? Получава се на практика, че над главите на добри, творчески ръководители висят по няколко десетки инстанции, всяка една от които има право не само да ги напътствува и направлява, но и да ги командува, да ги наказва и дори да ги дава под съд.

Можете да си представите как се чувствува един такъв наказан ръководител, който е влагал всичко в работата си, давал е всичко за своята партия и страната? И как ще се отрази това върху колектива, на който той е ръководител, върху другите като него, върху цялото общество... Естествено в подобна обстановка имат възможност винаги да остават непогрешими не тези, които поемат риска на творчеството, а техните съдници, които никога нищо не рискуват."

* * *

Стопанският ръководител — творец в своята работа, е носител на недоволството от постигнатото, противник на самодоволството, на традиционализма и шаблона. Той не понася монотонния бяг на времето, раждащ инертността. Истинският, социалистическият стопански ръководител не е самовлюбен в себе си, в началничеството, в поста, който заема. Не! Той е всеотдаен на делото, конструктивно мислещ, с проблемен подход търси и намира в конкретните условия на комбината, предприятието практическо приложение на решенията на XI конгрес и на Националната партийна конференция. Този стопански ръководител трябва да бъде обграден с доверие, уважение, подкрепа от партийния комитет и неговата първична партийна организация.

Коста ДИМОВ

Digitized by Google

ПАРАДОКСИ НА СПРАВЕДЛИВОСТТА

Както са казали още древните, който търси явната несправедливост, не се нуждае от лампа.

Всичко беше от ясно по-ясно.

Група търговски служители от Долни Дъбник бяха преоценили шест цветни телевизора от 850 на 400 лева, след което ги бяха продали помежду си, без дори да намерят време да сложат новите етикети на стоката.

Това е фактът.

И ние не бихме се занимавали с него, ако той не беше станал повод да изслушаме редица монолози, свидетелствуващи за злоупотреба със служебни права, за поставянето на частните интереси над обществените, както и — от друга страна — изказвания на възмутени граждани, ратуващи за безкомпромисност и принципност в голямото и в малкото, реагиращи болезнено на негативни прояви от различен характер.

Преоценката бе отворила очите на мнозина, бе развързала езиците, дала беше повод да се потърсят и други случаи на социална несправедливост, да се вникне в критериите, проявявани при определянето на едни или други житейски случаи, които, ако някога не могат да бъдат квалифицирани направо като престъпления, имат своя не по-малко мътен отпечатък в обществения живот на даденото населено място. Защото за голямото престъпление има и голямо наказание, а спрямо служебната лъжа, ловката комбинация, „законосъобразната" сделка най-често се поражда спонтанно недоволство на ръководството и на колектива, съпроводени с фронтална критика, с обществено осъждане и отричане на постъпката. Понякога има дори мъмрене или порицание, които често остават без ефект.

Всъщност ефект има, но какъв?

Разменени са местата на правата, нарушени са неимоверно пропорциите им; даден е простор на „инициативата" на облагодетелствуването на отделни „енергични" хора; единоначалието и демократизмът в управлението на дадените служби са девалвирали, добрите намерения са компрометирани от дребни сметки...

И при всичко това председателят на районната потребителна кооперация Васил Мачковски говори за наличието на отговорност в собствената му работа.

●

Отговорност? Ярка и точна дума, включваща в себе си ред сложни проблеми от управленчески и етичен характер.

Кое ни дава основание да смятаме, че в ръководството на районната потребителна кооперация отговорността е принизена?

Най-напред нежеланието на нейния председател да казва „не" при определени обстоятелства, когато това е продиктувано от интересите на делото. Да казваме „не" на разхитителите, на нарушителите на дисциплината или да речем на хората, които му поднасят за подпис протокол, зад който се крият смътни комбинации. Защото неподписан, този протокол още не е документ, не улеснява удобна за заинтересованите сделка.

Освен това — непрестанното оперираме с „обективните трудности". Позоваването на тези думи при търсенето на аргументи и оправдания. Каква „обективна трудност" е например снабдяването на населението

Digitized by Google

със сол и с фиде? Те с месеци липсват в дъбнишките магазини не защото ги няма в складовете, а просто защото няма кой да потърси за това сметка на магазинерите. Попитате ли тях, ще кажат, че нямат вина за това, че те редовно правят заявки за липсващи стоки, че виновни са снабдителите, които пък от своя страна ще ви препратят при завеждащите отдели в администрацията на „Наркооп". И става така, че за търговското обслужване на хората от района работят над 400 души(списъчен състав!) в районната потребителна кооперация, а купувачът си носи мрежа сол от магазините на Плевен.

Смятаме отговорността на ръководството на потребителната кооперация за принизена преди всичко и поради факта, че решенията на бюрото на градския комитет на Партията относно търговското обслужване не са реализирани докрай. Не са изпълнени и препоръките за наказания на отделни провинени служители.

Градският комитет на Партията, реагирайки точно и бързо на сигналите на гражданите за несправедливости в „Наркооп", е разгледал състоянието на нещата в кооперацията само четири дни след конфликта с телевизорите. Това е било повод да се анализира работата в „Наркооп" и да се набележат мерки за укрепване на колектива и партийната организация, за справедливо наказание на виновните, за установяване на принципност и честност в отношенията между работещите в РПК.

Човек недоумява. При тази компетентна и навременна намеса на градския комитет, при тази стабилност на неговото становище, посрещнато с възторг от населението на Дъбник, нещата не се осъществяват според решенията и препоръките, а се „разтварят" в умувания, протакания, опрощаване на грешките, бюрократизъм. Не само поведението на ръководството на „Наркооп" е осъдително в случая. Особено безотговорно реагира на становището на ГК ръководството на окръжния кооперативен съюз. Вместо да осъди строго постъпките на самооблагодетелствувалите се служители, вместо да им потърси отговорност и да ги накаже, той фактически взема част от тях под своя защита.

●

На някого може да се стори, че това е една безкрайно скучна дейност. Преглеждахме книгата за състава на градската партийна организация в Долни Дъбник с нейните 342 комунисти и 15 първични партийни организации. Интересуваше ни графата „Наказани комунисти без изключване от Партията". От началото на годината до към първите дни на август са наложени наказания на 14 души. Само едно от имената се повтаряше два пъти. Васил Мачковски първо бе получил „мъмрене за непроявен контрол при преоценката и продажбата на цветни телевизори", а по-късно — „строго мъмрене с предупреждение за несъобразяване със становището на бюрото на ГК за освобождаване от работа на провинен служител и за това, че не е съдействувал да бъдат организирани хората от „Наркооп" за бригади в помощ на селското стопанство."

Чувството за чест винаги се е смятало за една от живите връзки, които свързват отделната личност с колектива. Наличието или отсъствието на това чувство е особено важно за ръководителя. Защото то определя и обективността на неговия подход към събитията, към явленията в обществения живот, към човека и неговата работа... Честността, принципността предполагат и последователност в поведението, и единство на думи и дела...

Какво бихме казали в случая?

Председателят на „Наркооп" на думи е приемал решенията на

Digitized by Google

бюрото на градския комитет, а на практика не се е съобразявал с тях. Дори когато по време на нашия диалог в кооперацията стана дума за това, че бившата главна счетоводителка Геновева Трифонова вероятно е била наказана (така, както е изисквал градският партиен комитет) след злополучната продажба на телевизорите, другарят Мачковски поясни:

— Ама тя напусна работата си и отиде в Плевен!

— Как напусна? — попитахме. — Нали трябваше да бъде наказана?

— Това просто съвпадаше по време и тя просто напусна... Отначало постъпи в окръжния кооперативен съюз, а сега е главна счетоводителка, мисля, на „Металснаб" в Плевен. Така предполагам...

Аналогично се бяха стекли обстоятелствата и при другите търговски служители купувачи. Бившият заместник-председател на кооперацията Никола Филипов станал началник на отдел „Търговия" и при значително по-малко ангажименти получава предишната си заплата, а бившият завеждащ отдел „Търговия" в РПК Александър Павлов станал отговорник на кооперацията в с. Бъркач. В същата система, със същите права, с достатъчен брой подчинени.

Да не говорим какво отражение сред обществеността на града е дало отношението на ръководствата на РПК и ОКС спрямо младия служител Венцеслав Трифонов. Вместо да бъде наказан за злоупотреба със служебното си положение, направена още в първите стъпки на кариерата му, той е облагодетелствуван с преместване на работа в Плевен.

И какво? Питат хората от Дъбник. Нима с това се изчерпва проблемът справедливост при решаването на изхода на конфликта? Коя е гаранцията, че тези хора утре няма да свикат нови комисии, няма да преоценят нови демодирани, залежали, дефектирани и пр. стоки и да ги продадат в потаен час на свои хора или просто взаимно да изпратят по домовете си товарни коли със съответни пратки?

Фактите не се осъждат. Фактите се омаловажават от ръководството на РПК, „олекотяват" се. „Че какво толкова се е случило?" — питат виновните и отделни служители им пригласят.

— Според мен — каза Румен Ненов, инспектор в отдел „Търговия" на окръжния кооперативен съюз — в дадения случай е действувано съвсем законно. Всичко е извършено според инструкцията, публикувана в „Държавен вестник" — брой 39 от 1973 година. Текущите преоценки се правят по инициатива на търговската организация. Участвуват компетентни лица, в случая телевизионен техник...

Именно за съдържанието на инициативата на търговската организация става дума. Една наредба не решава частните случаи. А когато тези частни случаи се решават в изгода на самите служители? Тук вече икономическият смисъл на мероприятието е опорочен, неговото въздействие върху хората — негативно.

Според Ненов грешката в случая се дължи само на едно избързване от страна на купувачите. Точно така го определи той това явление: избързване.

А в своите сигнали до редакцията хората от младия нефтодобивен град квалифицираха тази дейност като безпринципност, несправедливост, нечестност.

●

И тръгват думи — оправдани и неоправдани, проверени и непроверени, безспорни и оспорими — за мебели, нафтови печки, смески, за неправилно получени премии...

Ние не се занимаваме с финансови ревизии. За това си има компетентни органи. Нашата задача е друга: да вникнем в социалното

Digitized by Google

отражение на един факт, който не е от калибъра на пряко решаваните от закона случаи, но по своята значимост, по своето отражение сред различни слоеве от населението има своя сериозен смисъл. Хората се вълнуват, оплакват се в градския комитет на Партията, в градския народен съвет, в редакциите. Има истини, има заедно с тях и слухове, предположения, догадки.

Мълвата взема връх, защото авторитетът на кооперацията не е предишният. Защото нещо вече е изгубено, разколебано — вярата на клиентите в принципността на ръководството на „Наркооп".

Инак — какво? Следствие около въпросната преоценка не е имало. Нарушителите не са съдени. Контролните органи са преценили, че всичко е сторено както трябва — и протокол е имало, и комисия — че няма налице злодеяние.

— Там е работата! — казаха защитниците на принципите, оплакващите се в редакцията. — За големите престъпления си има съответните съдебни наказания. Но и тук прегрешенията не са така дребни. Те противоречат на цялата наша възпитателна работа, на нашата непоклатима вяра в принципността, в справедливостта. Та нали във всеки магазин ще прочетете лозунг за уважение към клиента.

●

Случаят с телевизорите ни даде повод да потърсим и други курнози на „справедливостта" в новия град. Тук — където мащабите вече не са предишните, а навиците трудно се изменят; където корените на местничеството и ведомствеността са устойчиви, където инерцията трудно се превъзмогва — има куп проблеми за решаване.

Ако вникнем в съдържанието на жалбите на трудещите се до изпълкома на градския народен съвет, ще видим, че не малка част се отнасят до дейността на различни филиали, чиито центрове са в Плевен.

Примерно — концентрирана обществена критика към местния филиал на плевенската ТПК „Цанко Кисьов". Общата констатация е, че тук качеството на услугите не е добро, че разнообразието им е недостатъчно. Вниманието на ръководството на филиала не е насочено към същностните проблеми на предприятието, а към странични дейности. Така повече грижи се полагат за производството на пластмасови изделия — една странична работа за кооперацията, — отколкото за разнообразяването и подобряването на услугите, особено на шивашките, мелничарските и на други услуги от първоразрядна важност. А това усложнява живота на хората, създава излишни конфликти, предизвиква излишни пътувания, разходи, губене на време... Аналогично е и положението с поддържането на битовата техника, за което по принцип се грижи промкомбинатът.

Друго от предприятията, чието седалище също е в окръжния център, е „Енергоснабдяване". Тук недоразуменията имат още по-концентриран вид.

Цитираме изказвания на консуматори на електроенергия:

— С месеци не се събира таксата за употребена електроенергия. При последните проверки някои домакинства са задължени да плащат по 150 лева.

— За целия град има само един техник по електроподдържането, който при това често е изпращан от окръжното ръководство по съседните села, за да поставя стълбове. И когато се случи да се скъса примерно една улична жица, от съвета се принуждават да поставят цял ден човек да пази хората, които минават, да ги предупреждава, за да не стане злополука. В Дъбник има седемдесет-осемдесет километра улици, около 2000 отклонения и неблагополучията по електро-

Digitized by Google

мрежата не са рядкост. При тази примитивност на поддържането...

— Да не говорим за уличното осветление, което в резултат на неизправни часовници автомати в трафопостовете е абсолютно нередовно. Някой път лампите светят по цял ден, друг път угасват привечер.

— Техникът твърди, че не е в състояние да обикаля 15—20 трафопоста и да ги регулира, щом над всичкото отгоре му се спускат и допълнителни задачи...

●

Всекидневните житейски вълнения на хората, свързани със солта, водата, електричеството, услугите, хляба, неизбежните оплаквания около всичко това са адресирани най-често фронтално до съвета или до градския комитет на Партията. Тук хората обикновено идват, сигнализират, настояват да се оправи това или онова, търсят правата си.

Но градският съвет не е пряк ръководител на служителите и работниците от инстанциите, обслужващи гражданите на Д. Дъбник. Служителите и на „Водоснабдяване", и на „Енергоснабдяване", и пр. само идват в ГНС, за да регистрират в присъствената книга имената си. После тръгват по своите задачи, така, както са се разбрали с ръководителите си в Плевен. И когато например недоволните граждани дойдат в съвета и кажат: „Вземете мерки, нямаме вода!", хората от съвета не могат да сторят нищо друго, освен да започнат да звънят на десетки места и да търсят водопроводчика, за да го помолят...

Знаем, че с разширяването на правата на съветите на селищните системи част от тези неща в бъдеще ще се регулират по-добре, знаем че практиката ще наложи нови решения. Но не можем да не останем с известни резерви относно гъвкавостта на ръководството, ефективността на управлението, решителното скъсване с проявите на времеядство, бюрократизъм, заплитане на прости и ясни неща, с които практиката е така наситена.

Далеч сме от мисълта, че нашите констатации лесно ще изменят съществуващото положение. Не въставаме и против съществуващата система на обслужване на населението, защото уедряването категорично има своите положителни последици, това бе необходим момент. Но в ежедневната практика тази система трябва да се усъвършенствува, като преди всичко се потърсят ефикасни пътища за засилване отговорността, съзнателността, дисциплината на служителите и работниците от филиалите. От друга страна — да се подобряват контактите на окръжните ръководства с местната власт, да се съгласуват с изпълкома или с отделни негови представители известни дейности на отдели, дирекции и служби от окръжния център. Защото понякога „далечното командуване" поставя в твърде комплицирано положение местните ръководители. Съответният отдел на окръжния народен съвет например е разрешил годишен отпуск на директорката на детската градина в Дъбник или на някой от лекарите на дъбнишката поликлиника, а в съвета узнават това едва след като получат препис от заповедта. Допускат се недоразумения. Така в момента трима от четиримата лекари на поликлиниката са в отпуск, а осемхилядното население на младия град е в ръцете на един лекар. При елементарно предварително съгласуване на нещата точно така едва ли би се получило.

Инак окръжните власти обикновено са солидарни, когато търсят отговорност на председателя на изпълкома на ГНС в Д. Дъбник Вълрбан Генчев за едни или за други неуредици. Примерно той е санкциониран от представители на санитарно-епидемиологичната станция в Плевен за това, че не е отпуснал на поликлиниката средства за уреди

Digitized by Google

за дезинфекция на инструменти. (При все че никой не му е искал подобни средства!) Аргументът? Той е длъжен да знае къде какво е необходимо, защото е председател на изпълкома. Така е. Но по същата логика председателят би трябвало да знае и какво е движението на кадрите, които са на окръжно подчинение. Да бъде уведомяван своевременно, да се иска мнението му. Защото, без в случая да е определящ неговият глас, той е необходим. Инак много лесно е да бъдат прехвърляни отговорностите от един гръб на друг.

●

Вървейки по ръба на различен род социални проблеми в Дъбник, стигнахме и до откритието, че тук обществената активност на хората се проявява не само при конфликтни ситуации. Че жителите на младия град реагират на всичко, не само на онова, което ги засяга лично. Че те воюват за принципите, когато съзрат в нещо антиподите им. Че градските ръководители се вслушват в мненията и предложенията на трудещите се, че точно според изискванията на Националната партийна конференция не слагат върху тези мнения бюрократични похлупаци.

Тук няма да разказваме за ефикасната система за работа с жалбите на трудещите се в ГНС, за енергичната намеса на първичната партийна организация в съвета при решаването на главните проблеми по организацията на работата в това отговорно учреждение, за засилването на отговорността, компетентността на служителите, за повишаване културата на обслужването на гражданите... Не ще се спираме и на многостранната възпитателна работа, осъществявана от градския комитет на Партията, основана на задълбочено изучаване на общественото мнение, на сериозен анализ на предложенията и критичните бележки на комунистите.

Становищата, решенията и действията на местните ръководства в това направление са целенасочени и действени, намеренията — безпределно добри, усилията — оправдани.

Но за много от нещата тези полезни усилия са недостатъчни.

И на човек му става почти обидно, когато чете примерно и в последния протокол от заседание на бюрото на ГК на Партията решение „да се изпратят писма до плевенските ръководства на окръжните филиали“ на една поредица от служби и дирекции, които „да вземат бързи мерки спрямо свои служители за неизпълнение на преки служебни задължения“, „за погазване на човешки интереси“ и др.

Разбира се, тук съвсем не правим сантиментален пасаж. Тук просто поднасяме информация за размишление. За изводи.

Хората от градския комитет на Партията и от градския народен съвет си дават ясна сметка за своите нерешени въпроси. За сложното движение на хората, живеещи в близост с окръжния център (всяка заран оттук потеглят с автобусите 700 работещи в окръжния град; други осемдесет пристигат оттам тук). Хората от комитета и от съвета честно носят своята отговорност не само за онова, което са извършили, но и за онова, което не са извършили. За неизползването на всички онези богати възможности, които обществото им е предоставило. Не изчакват ли понякога, не са ли прекомерно етични, не се ли боят да повтарят многократно исканията и наставленията си в окръжния център? Не са ли излишно доверчиви?

Но още докато се питате, ще ви възразят:

— Малкият град си има своите закони!

— Малкият град е една голяма крепост на търпението, на вярата и оптимизма, защото тук нещата стават бавно.

А бързината на реакциите в същото време?

Digitized by Google

В малкия град те набират неимоверна скорост, увличат хората. И ако там борбата за справедливост не се води „на длан“, и ако там отделните стопански или административни ръководители не са в решаването дори на безкрайно дребните въпроси, преди всичко политически дейци, воюващи безкомпромисно с безстопанствеността, недисциплинираността, безотговорността във всичките им явни и скрити проявления, и ако те не обявяват фронт на консервативността, инерцията, „частната заинтересованост“, не биха имали друга съдба, освен описаната в началото на нашия материал — абсолютно бързата девалвация на авторитета на ръководството на „Наркооп“.

●

Въпреки категоричните изисквания на Националната партийна конференция в този частен случай в районната потребителна кооперация зад реалните права не са стояли реални задължения.

Проявени са субективизъм, пристрастие, едностранчивост при оценката на работата на отделни хора от кооперацията.

Както при разпродажбата на телевизорите, така и в другите отклонения от нормите на нашия морал се е получило нещо парадоксално: нарушение на високия принцип — мястото на човека в обществото да се определя единствено от неговия личен принос за благото на това общество.

Милка РАЛЧЕВА

ОБУЧЕНИЕ НА СТОПАНСКИТЕ ДЕЙЦИ

Политическото обучение на стопанските кадри е постоянна грижа на окръжния комитет на Партията. Понастоящем това обучение се осъществява главно чрез Университета по марксизъм-ленинизъм към дома за политическа просвета. Миналата учебна година в университета се учеха 376 души, като от тях 155 бяха стопански кадри и ръководни дейци от администрацията, разпределени в девет учебни групи. Бюрото на окръжния комитет не само с ръководните си указания, но и с непосредствена, конкретна помощ съдействува за по-нататъшно усъвършенстване процеса на обучение. С присъщата му загриженост то обсъжда тематичните планове на целогодишното обучение, запознава се с хода на учебната година, оценява резултатите, препоръчва мерки за подобряване на работата. Извънредно полезно се оказа решението на бюрото, с което се препоръча на секретарите на окръжния комитет, на членовете на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и на други отговорни политически дейци да ръководят учебните групи със стопанските и административните кадри. Така другарят Д. Лулчев, секретар на окръжния комитет на Партията по въпросите на строителството, отговаря за групата на ръководните кадри от строителството, секретарят по въпросите на селското стопанство В. Гарвански ръководи учебната група с председателите на АПК и дейци от управление „Земеделие“. Самият факт, че учебните групи в университета се оглавиха от най-отговорни партийни и държавни дейци, предопредели няколко положителни резултата.

— На първо място — присъствието. Закъсненията и отсъствията бяха сведени до минимум. Занятията започваха навреме и завършваха навреме. Установи се по-добър ред и дисциплина.

— На второ място следва да се отбележи повишената активност на участниците, стремеж към по-задълбочена подготовка.

— Подобриха се учебните програми. Освен общозадължителните включват се още и теми, свързани с функциите и задачите на административно-стопанските кадри, със социално-икономическите и политическите проблеми на окръга, на отделни предприятия и организации, с актуални проблеми на партийното строителство, на научния социализъм.

През миналата година трайно впечатление остави у всички слушатели научната сесия, посветена на 60-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция.

Участниците в сесията изслушаха няколко доклада: „Великата октомврийска социа-

Digitized by Google

листическа революция и поуки за изминалите 60 години" от проф. д-р В Иванов; „Отражението на Октомврийската революция в България" от проф. д-р Т. Колева, както и научни съобщения за Октомврийската революция и развитието на Врачанската окръжна партийна организация, за изграждането на РМС, „Врачанци — участници в революцията" — от сътрудници на партийния архив и окръжния исторически музей.

Отделните учебни групи със стопанските и административните кадри се отличаваха и с тематичната си насоченост. Така например ръководните кадри от строителството изучаваха освен специфичните организационни, инженерно-технически и други проблеми, още и социално-икономическите и политическите аспекти на управленческото решение. Селскостопанските дейци сериозно се занимаваха с: изучаването на педагогическите и психическите аспекти на ръководната дейност; стила и метода на стопанския ръководител; икономически закони и икономически интереси и др. Групата на председателите на селски общински народни съвети, с ръководител завеждащият кабинета по партийно-организационни въпроси при ОК на БКП М. Лазаров, изучаваше въпроси на партийното строителство.

Основен момент на обучение е семинарното занятие с предшествуваща самостоятелна работа над произведенията. На участниците се възлагат още практически задачи, теми за доклади и реферати. Някои занятия се провеждат в партийните комитети и в отделни предприятия, обменя се положителен опит в политическата работа. За по-важни теми в помощ на самоподготовката на участниците се изнасят и лекции от много добре подготвени лектори.

Чрез университета по марксизъм-ленинизъм окръжният комитет подпомага административно-стопанските кадри в развитието им като партийно-политически дейци, съдействува за подобряване стила и методите им на работа, издига организаторската им роля, изисква окончателно ликвидиране на бюрократичните методи на ръководство, с партийни средства да мобилизират и ентусиазират ръководените от тях колективи при изпълнението на качествените и натуралните показатели. На този стил на работа на ръководителите се дължат всестранните успехи на Стопанския химкомбинат и Памукотекстилния комбинат във Враца, както и на редица още промишлени, селскостопански, търговски, строителни, транспортни и други предприятия и организации. При оперативното управление, планирането, снабдяването, финансирането на производството, пласмента и пр. те използват общественото мнение, прилагат принципа на колективността, упражняват критика и самокритика. В преобладаващата си част управленческите решения, отделните задачи се съобразяват с политическия ефект, който ще настъпи. Много по-добре сега стопанските дейци лично се ангажират за разясняването на плана. По-често важни административни решения се предшествуват от разяснителна работа, за да се създаде предварителна политическа нагласа към тях, или се последват от различни прояви на пропагандата, масово-политическата работа — доклади, лекции, беседи, индивидуални разговори и др. Такива ръководители упражняват управленческите си функции и въздействуват не чрез грубо администриране, а доказват и обосновават правилността на решенията. Вместо формално-бюрократични методи на „човека с права" — използват предимствата на логическата и фактическа достоверност. Така те убеждават, организират, ентусиазират, възпитават. И по този начин се утвърждават не само като административно-стопански дейци, но и като политически дейци, а в края на кръщата това е и една от целите на обучението на стопанските кадри.

Окръжният комитет на Партията създаде системност в обучението и на преките стопански ръководители. За тази цел се използва междуокръжната партийна школа. През изминалата учебна година са проведени два курса за началници на цехове и на смени от промишлени предприятия. Изучавани са проблеми на научния комунизъм, социално управление и партийно строителство.

Обезпокоителното е, че през тези курсове досега са преминали само 17 души, което е нищожна част спрямо стотиците преки ръководители в окръга, и второ, че през следващата година не се предвиждат такива курсове. Както заявява директорката на междуокръжната партийна школа М. Комитска, съвсем необяснимо Академията за обществени науки и социално управление в София не само не изисква, но и спира провеждането на курсове за тези кадри. Излишно е да напомняме, че преките ръководители са непосредствените възпитатели. От тях работниците научават актуалните проблеми на производството, учат се на опит, придобиват трудови навици, дисциплина, формират трудовото си и нравствено поведение. Тъй че самата необходимост налага във всеки поток от курсове да има поне по един курс за преки стопански ръководители.

Освен тази форма на обучение преките ръководители се обучават и в професионално-учебните центрове (ПУЦ), организирани във всички по-големи промишлени, строителни предприятия, аграрно-промишлени комплекси и др. Обучаващите се са предимно началници на цехове, на смени, специалисти — изпълнители, бригадири, завеждащи животновъдни ферми и др. Със съжаление трябва да констатираме, че в учебните програми на тези центрове идеологическите и политическите теми са ограничени. Ръководителите на професионално-учебните центрове в Стопанския химкомбинат, Циментовия комбинат, Памукотекстилния комбинат и др. във Враца дават един и същи отговор: „Тези теми се изучават в системата на партийната просвета, в която преките ръководители са включени".

Digitized by Google

Това е вярно, то се прави, но беда ли ще бъде, ако в общата част на програмите се запишат теми за ръководната роля на Партията, принципите на партийно ръководство, социалистическия начин на живот, социалната активност на личността при социализма, педагогически и психологически основи на ръководната дейност, теми от съвременния световен революционен процес и други, които ще помогнат за издигане идейно-политическата култура на прекия ръководител? Би могла да помогне и лекционната пропаганда. Една лекция по някоя от тези теми, изнесена от подготвен лектор, би допринесла голяма полза. Опитът на АПК „Ботуня", на Атомната централа в Козлодуй е показателен в това отношение. Част от занятията там се посвещават на съвременните идеологически и политически въпроси с използването на лектори от дружество „Г. Кирков". Преките ръководители получават много знания, доволни са и искат тази практика да продължава. Като повишават своята квалификация, политическата подготовка, идеологическата закалка, стопанските дейци се подготвят за високото си признание да бъдат ръководители и възпитатели на колективите.

Христо ГЕОРГИЕВ

ОРГАНИЗАЦИЯТА — МУЛТИПЛИКАТОР НА УСПЕХИТЕ

Под това заглавие в кн. 8 на списанието бяха публикувани материали за усъвършенстване на социалистическата организация на труда в селското стопанство. Тъй като тази задача, поставена от Националната партийна конференция, се решава сега при различни производствени и организационни условия, редакцията приканва читателите да споделят своя опит и разбирания, да посочат причините от обективен и субективен характер, които пречат на бързото внедряване на съвременните колективни форми на труд. По-долу поместваме как оценяват опита на ПАК „Димитър Благоев" — Русе.

Парторгът на ОК на БКП за ПАК „Д. Благоев" в гр. Русе Нестор МИТЕВ:

— След като бюрото на окръжния комитет на Партията в края на миналата година взема решение да се премине към многосменното обслужване на селскостопанска техника, започнахме работата с комунистите от района. Препоръчахме на общинските партийни комитети да проведат първо закрити партийни събрания в деветте бригади за комплексна механизация.

На партийните събрания се явиха най-отговорните ръководители от комплекса — главен директор, директори и специалисти, които разясниха решението на бюрото на ОК на БКП и същността на разработения проект при конкретните условия. Икономистите от АПК направиха интересни изчисления за досегашния начин на използване на техниката. С конкретни примери докладчиците показаха на комунистите, че практикуваний удължен работен ден е пилеене на време поради неорганизираност,

Героят на социалистическия труд, ръководител на бригадата за комплексна механизация в с. Николово Живко ТОПАЛОВ:

— Аз бях преди години председател на общокомплексния профкомитет и се върнах с партийно поръчение да оглавя бригадата. Заварих добра материална база и лоша организация, поради което хората се бяха разпилели. Разбрах, че трябва да започна с механизаторите, но как да ги привлечем, когато Русе е само на десет километра. Започнахме с почивния ден — задължително в неделя, при условие че през седмицата се свърши планираната работа. На второ място построихме съвременен бригаден стан в съставното село Просена, откъдето беше по-голямата част от механизаторите. С други думи създадохме условия на труд както и по фабриките. Хората видяха ново отношение към техния труд и само за една година в бригадата дойдоха около двадесет механизатори, все наши момчета, които бяха отишли по различни предприятия.

Digitized by Google

ниско натоварване и постоянен недостиг от прикачни машини, преумора, ниско качество, удължаване на сроковете.

И тъкмо беше например, че всеки иска да работи с по-модерна и производителна машина, а за това изходът е един: старата да се използва максимално за къс период, да се амортизира физически и подмени. Сега ние си даваме сметка, че ако комунистите и всички механизатори възприеха бързо голямата идея, това се дължи именно на умението да се съчетаят в пропагандната и организаторската работа потребностите и интересите на отделния механизатор с тия на обществото и колектива.

Организационната работа продължи с открити партийни събрания, с разговори по колективи и групи и навсякъде с точни разчети как сме работили, какво сме постигнали, какво е получено и какво ще постигнем при новия начин. Разяснителната работа завърши със среща на ръководството на комплекса с всички механизатори. И точно на тази среща найдобре се почувствува, че хората разбират за какво става дума, че са готови да поемат отговорността.

Разбира се, че първите пролетни работи ни подсказаха нови решения. Така например в някои от бригадите — Ново село, Николово и др., преминаха към акордната система с повременно авансиране, като взаимствуваха изцяло опита на бригадата в с. Обнова, Плевенско. Тя се оказа важен икономически стимулатор на двусменната работа, съсредоточи вниманието на всички към качеството на технологичните операции. Имаме още работа и по усъвършенствуване на машинните дворове, за постигане пълно разделение на труда в бригадата, но важното е едно — връщане назад няма. Механизаторите свикнаха да работят по осем часа, свикнаха да бъдат транспортирани, да имат на разположение за лични нужди един следобяд и един предиобяд последователно, свикнаха с други думи на промишления ритъм на труда.

Колективът при бригадната организация на труда създава благоприятна обстановка еднакво успешно да изпълни своята икономическа и възпитателна функция, активно да участвува в управлението на производството. Повишават се трудовата и технологичната дисциплина, степента на взаимен контрол и самоконтрол. В условията на трудовия колектив се стимулира усъвършенстуването на нравственото съзнание и поведение. Добре организираното свободно време ще даде отражение в семейството, във формирането на новия човек. Всичко това ще рече, че докато сменната работа на езика на икономиката означава ефективност, то на езика на идеологията е по-нагатъшно всестранно развитие на личността.

Досегашните ни наблюдения показват, че сменната работа неминуемо ще изчезне не само вътрешнобригадната организация, но и ще предяви изискване за нов подход при икономическото, правното и

Да стабилизираш кадрите, това изисква да вникнеш и в начина на използване труда им. Оказа се, че няма голяма разлика от първите години на образуване на бригадата. Всеки ден се даваха наряди, хората се пръскаха по блоковете, всеки се пазареше за по-изгодна работа, а бригадирът и агрономите обикаляха от тъмно до тъмно, без да смогнат да контролират работата на всеки поотделно. Стана ясно, че е необходимо да се групира техниката, за да подобрим обслужването, транспорта, контрола. Всяко групиране обаче ще е самоцелно и няма да даде пълен резултат, ако не се свърже с конкретното производство, с крайния резултат. Ето защо изградихме механизирани звена за отглеждане на захарното цвекло, друго за царевицата, соята и слънчогледа и за извършване на почвообработките. За прибиране на есенниците изграждаме механизиран отряд. Всяко звено знае какво трябва да получи. В нашия бригаден стан на големи табла са написани ясно и разбрано ония показатели, които зависят от механизаторите и за постигането на които те се борят.

Когато бюрото на ОК на БКП постави задачата да преминем на двусменен режим на работа, ние фактически имахме готовност чрез създадената вече организация. Аз бях делегат на Националната партийна конференция, чух какво голямо значение се отдава на пълното натоварване на техниката. Като човек, който е бил винаги сред машините и на полето, ще кажа, че от един трактор могат да се направят два, а понякога и три, ако на него работят двама или трима механизатора — всичко зависи от хората, от организацията.

В нашата бригада сега се работи на две смени. Как става това? Само на тежките трактори са зачислени постоянно по двама механизатора. На колесните, които сеят, окопават и прибират продукцията, се работи на смени в зависимост от срочността на отделната кампания. Например механизаторите от звеното за отглеждане на царевица стават сменни на колегите си, когато сеят захарно цвекло, понеже през март за техните трактори може да се осигури работа само на една смяна.

Започне ли сеитбата на царевицата, тогава няма работа в захарното цвекло и механизаторите попълват сменитe в тия звена. По този начин се постъпва през цялата година и може да се каже, че при нас се осигурява двусменна работа съобразно агрохимическите срокове, без да допускаме удължаване на работния ден.

Тук искам да изразя едно лично становище, което се различава от някои други. Голям лукс ще бъде не само за нас, но и за страната, ако поставим задължително на всеки трактор по двама механизатора. Практиката показва, че идва момент, когато няма работа за две смени и тогава механизаторите трябва да извършват ръчни, нискоквалифицирани операции, само и само да не бездействуват няколко дни или седмици. Вярно че това може да

Digitized by Google

партийно-политическото въздействие. На първо място съществуващият у нас опит за мястото и ролята на партийните групи в селското стопанство не ни задоволява, защото е извлечен при друга организация на труда. И точно тук трябва да видят своята отговорност както партийните научни звена, така също и централният партиен печат. На второ място новата организация изисква и нови регламентиращи документи. Разбира се, че може много да се говори за средствата за изграждане на бригадни станове и за подобряване битовите условия, но ще се спра само на микробусите. Необходимо е да се разбере от вишестоящите стопански организации и планиращи органи, че без транспорт, така както става в заводите, сменната работа може да се провали, независимо от всички останали благоприятни фактори.

се осъществи и някъде го правят, но въпросът е, има ли полза обществото. Ето защо аз не назначавам в бригадата нови трактористи, въпреки че има желаещи. Независимо че сме спрели петнадесет трактора, чрез постоянно маневриране на работната сила извършваме в срок и качествено всички операции. За това, разбира се, ни спомага и въведената от тази пролет акордна система с повременно авансиране. Животът показва, че новата организация на труда върви само ръка за ръка с нова организация на работната заплата.

Най-голямото постижение на нашата организаторска и партийно-политическа работа смятам факта, че вече в бригадата не се, говори за „моя" трактор, „моя" прикачен инвентар, кой колко е заработил, а общите, бригадните интереси диктуват поведението на хората.

НАШИЯТ ПРИНОС

Георги ГОЦЕВ
секретар на общинския партиен комитет в кв. „Бенковски" — София

Започнатият разговор на страниците на списание „Партиен живот" с комплексната разработка „Организацията — мултипликатор на успехите" за социалистическата организация на труда в селското стопанство е навременен и много полезен за тружениците от този тежък и важен сектор на народното стопанство. Споделеният опит и повдигнатите въпроси будят размисли и вълнения, сочат подходящи средства за постигане на по-добри резултати, вдъхват смелост за отстояване докрай подетите инициативи.

Защо мислят така?

Защото отговарят на потребностите на сегашния етап от развитието на обществото, на изискванията, посочени в Докладната записка на др. Тодор Живков за научнообосновано планиране на икономиката на народното стопанство, в Решението на Политбюро на ЦК на БКП от март 1977 г. за поврат в селскостопанското производство и особено в решенията на Националната партийна конференция. Те очертават пътищата за по-нататъшното интензивно развитие, за по-пълното използване на основните фондове и средства, за новата организация на труда и стопанската сметка.

Ще разкажа за нашия опит.

* * *

Във фуражно-животновъдното стопанство „Бенковски" на АПК „Средец" има 11 000 броя едър рогат добитък, в това число 4000 крави и 4000 овце. Основната задача на комплексната бригада, която се грижи за обработката на 35 000 дка земя, е да осигурява фуражите. При разработването на фуражния баланс се ръководехме от прогресивната технология на типизираното хранене. За неговото внедряване е необходимо да се произведат 62 000 т сенаж и силаж при максимално произвеждани досега около 25 000 т.

Това близо тройно увеличение предвиждаме да постигнем чрез комплексни мероприятия: целорастенийно сенажиране на житните култури, засяване след тях на цялата площ с царевица втора култура и увеличаване на репкото до 6000 дка. Особено внимание обръщаме на поливането като основен резерв за високи добиви.

Под ръководството на института „Н. Пушкаров" на базата на опита, който имаме с програмиране на добивите, използването на елитни семена и стриктно спазване на технологиите се борим за поврат във фуражопроизводството.

Изпълнението на тази партийна повеля гарантираме с боеспособността на първичните партийни организации, наследници на славните традиции на Локорския партиен район.

Една от възможностите за решаване на тези генерални задачи виждаме в двусменния режим на работа на техниката в селското стопанство, с който се осигурява не само по-рационално използване на машините, но и петдневна работна седмица за механизаторите. Под ръководството на районния комитет на БКП „Девети септември" общинският партиен комитет се захвана да подготви и внедри нова организация на труда.

Digitized by Google

През януари т. г. проведохме среща, на която присъствуваха партийното бюро на първичната организация при комплексната бригада и ръководствата на бригадата и стопанството. Набелязахме задачите и уточнихме срока за готовност да се реализират — 1 март. Определихме група в състав членове от партийното бюро и ръководството на бригадата. Възложихме им да изготвят конкретна схема за изграждане на организацията на двусменната работа. Имаше, разбира се, много неизвестни. На възникналия въпрос, кои ще преминават на двусменна работа, отговорът беше: основното ядро — механизаторите и спомагателните работници както от ремонтната работилница, така и от машинния парк. Или при разработването на седмичния двусменен режим за работниците от ремонтната работилница и машинния двор се повтарят смените на механизаторите. По този начин се създава възможността и потежките аварии да бъдат отстранявани още по време на същата смяна. Изградените смени се предвиждаше да се оглавят от ръководител, технолог и механик.

След като в основни линии моделът на организацията беше създаден, партийното бюро официално съобщи на годишното отчетно профсъюзно събрание намерението да се премине към тази нова организация на труда. Даде се възможност на всички членове на колектива да обсъдят предложението и направят допълнения, за да се отстранят евентуални пропуски. Едновременно с това се започна и ориентацията на двойките, които ще поемат дадена машина. И тук с особена сила се почувствува авторитетът и авангардната роля на първичната партийна организация. В индивидуални разговори особено с онези, които все още говореха за „моя" трактор, „моята" машина (а такива имаше не малко) и със скептично настроените механизатори се преодоля една важна психологическа бариера, решиха се редица идейно-възпитателни и производствени задачи. Всеки комунист пое поръчение да разговаря и убеди поне един от онези, които не виждаха предимствата на новата организация на труда. Разговорите се водеха от комунистите механизатори с цел да се избегне административният натиск върху онези, които изчакваха развоя на събитията.

След завършването на подготовката първичната партийна организация на събрание обсъди и прие конкретни мероприятия за реализирането на поставената задача. Прие и решение вместо от 1 март да се премине на двусменна работа от 20 февруари 1978 година. Реши също да се проведе и открито партийно събрание, на което целият състав на бригадата да се запознае с всички материали, отнасящи се до новата организация на труда, а именно: начинът на въвеждане на новата организация — схема за седмичния режим; изменение и допълнение към вътрешния ред на бригадата; заповед за комплектоване на двойките механизатори към дадена машина и пр. По този начин хората добиха пълна представа за същността на нашия замисъл и го подкрепиха. Колективът прие свой кодекс и призив обещание към всички механизатори от АПК „Средец".

Първичната партийна организация, членовете на която са една трета от личния състав на бригадата, не спря до създаването на самата нова организация на труда. Предстоеше по-нататъшна работа за изясняване начина на заплащане, въвеждане на стопанската сметка и т. н. Цялата тази дейност, всички нововъведения се извършваха под ръководството и контрола на първичната партийна организация и общинския партиен комитет.

В мероприятията на първичната партийна организация се предвиждаше всяко тримесечие да се прави отчет пред партийно събрание, където да се анализира извършеното и се набележат мерки за усъвършенстване на новата организация. Например обсъди се въпросът, дали да се намали броят на машините, след като бяха заделени необходимите резервни такива, или не? След подробен анализ се реши: броят на машините няма да се намали, а да се привлекат нови механизаторски кадри за пускане в експлоатация и на онези машини, които на практика се оказаха в повече. Този въпрос е от изключително голямо значение. Лесно е да се освободиш от една машина, която в момента не ти е необходима, но ие е така лесно да компенсираш средствата, които си вложил в нея. Ето защо единствено правилното решение беше цялата налична техника да се впрегне в действие.

Какво се предприе?

Продължи разяснителната работа сред бивши наши механизатори, напуснали поради голямата заетост, продължителния работен ден по време на кампаниите, ангажираност и в почивните дни и т. н. Подготвиха се и се изпратиха на обучение в „Бузема" младежи комсомолци, издръжката на които се пое от стопанството. По този начин на работа в бригадата се завърнаха 10 механизатора, които поеха част от „консервираните" трактори. Няма да спрем дотук. Целта ни е наличната техника да се използва рационално.

Естествено възниква въпросът: нали земята не се увеличава, няма ли да се получи излишък от машини, т. е. да не се използват достатъчно?

На този въпрос отговорът е намерен. Получаването на две реколти от наличните площи изисква двойно повече, и то в срок и качествено обработване на земята. Близостта на големия град поема голяма част от машините, особено през зимния период. С една дума работа има много и в заводите, и в строителството, и в комуналното стопанство на столицата.

След като в бригадата постъпиха нови хора, партийното бюро и ръководството на бригадата преразпределиха механизаторите и другите работници и особено комунистите. По този начин смените се оформи-

Digitized by Google

ха така, щото във всяка да има механизатори с по-дълъг стаж, с по-висока квалификация, а така също млади и начинаещи, които, прикрепени към по-добрите, можеха по-скоро да навлязат в работата.

Сформираните смени със съответните ръководства обаче останаха без контрола на партийното ръководство, особено в сутрешните и късните следобедни часове. Това ни накара да изградим партийни групи в смените с отговорници членовете на партийното бюро Борис Иванов и Асен Пеев. Новата организация на труда постави нови изисквания и в работата на партийните групи. С тяхна помощ решаваме партийно-политическите, идейно-възпитателните и производствените задачи. Чрез тях осъществяваме партийния контрол в производствената дейност. Те организират и ръководят изпълнението на девиза на седмата петилетка за високо качество и висока ефективност.

Разнообразните агротехнически мероприятия, които в някои моменти се извършват почти едновременно, наложиха да се определят групи от по няколко машини за тяхното изпълнение. Тук отново пролича голямата роля и отговорността на партийните групи. Те с юлска взискателност контролираха изпълнението на всяка задача. С поставените механизатори от отделната група (косачи, комбайнери и т. н.) на „обща каса", т. е. работи се колективно и заработката се заплаща общо, след което се дели на участниците в групата, партийните групи извършиха и извършват не малка дейност за повишаване на съзнателността и отговорността им, упражняват системен контрол да не се допусне уравниловка, която се отразява лошо върху резултатите от работата. Главното в дейността на първичната организация и партийните групи е създаването на благоприятна обстановка в трудовия колектив, дружеска атмосфера, условия за проявление на честност, трудова инициативност, колективизъм.

* * *

Какво постигнахме от разностранната партийно-политическа и организаторска дейност?

Комплексната бригада още на 20 февруари т. г. премина на двусменен режим на работа на селскостопанската техника, в резултат на което всички агротехнически мероприятия се изпълняват в най-подходящи срокове, бързо и качествено. Сеитбата на пролетниците приключи четири дни по-рано от предвидения срок, сеитбата на царевицата, пръскането и окопаването — също. Освободените площи от репкото бяха засети с царевица почти като редовен посев, разораните люцерни след първото окосяване — също. През тази година площите на засятата царевица се удвоиха в сравнение с миналите години (14 000 дка срещу 7000—8000 дка). Направеният досега сенаж от люцерна, грахово-овесени смески и целорастенийно сенажирани жита достигна 8000 тона, или почти толкова, колкото беше направеният сенаж и силаж през миналата година, взети заедно.

Това са примери, показващи онова, което се постигна в производствената дейност на бригадата. Наред с това се премахнаха редица слабости на едносменната работа: непълноценното използване на техниката; удължаването на времето за ремонт на машините; допускането на редица празни пробези и неуплътняването на работното време; занижената трудова дисциплина; използването на обществените машини за лични облаги и т. н.

С въвеждането на двусменната работа бригадата успешно решава следните проблеми: по-пълно натоварване и използване на машините; непрекъснат седемдневен работен цикъл (седмично), петдневна работна седмица за механизаторите и ремонтните работници; правилно организиране на поддръжката и ремонта на машините и пр.

Или с решаването на първия проблем постигнахме почти двойно натоварване на машините, с което отговорихме на изискванията на Националната партийна конференция — приближаваме се до цифрата „2" по отношение на коефициента на сменност.

С решаването на втория проблем осигурихме непрекъснат работен цикъл на машините от седем дни, което ни дава възможност да скъсим продължителността на отделните кампании, да отглеждаме фуражните култури, спазвайки стриктно агротехническите мероприятия. Сега вече не е необходимо напрегната партийно-политическа работа за обезпечаване на механизаторите да работят в предпочивните и почивните дни.

С третия проблем решихме един от най-големите нерешени досега социални проблеми в селското стопанство — почивката на механизаторите. По този начин изравнихме труда на механизаторите в селското стопанство с труда на промишлените работници, като изключим специфичните условия на нашето производство. Това е нашият принос за по-скорошното реализиране на Декемврийската програма на нашата партия. И още с въвеждането на петдневната работна седмица не само че се прекъсна текучеството на механизаторите от селското стопанство в промишлеността, но се получи обратното — досега се върнаха при нас 10 механизатори. Затова, защото механизаторът има свободно време да отдели на семейството си, за възпитанието на децата си, да използва придобивките, които му предоставя народната власт.

С решаването на четвъртия проблем техниката се приведе в постоянна готовност. Засега вместо с 64 трактора работим с 43, които реализират икономии на средства от ремонт в размер на 30 000 лв. и амортизация — 7000 лв.

Новата организация на труда в комплексната бригада оказва влияние за подобря-

Digitized by Google

ване на дисциплината на механизаторите, за повишаване на тяхната съзнателност, спомогна за изграждането на човека от нов тип — достоен член на развитото социалистическо общество.

* * *

Успехите не ни главозамайват и не спираме дотук. Съгласно програмата, приета от общинския партиен комитет и управителния съвет на фуражно-животновъдното стопанство „Бенковски", за изпълнението на решенията на Националната партийна конференция пред нас стои задачата да преминем на многосменно използване най-напред на високопроизводителната техника, а впоследствие и на онази, от която се чувствува най-голяма нужда във върховите моменти; да усъвършенствуваме бригадната организация и въведем повсеместно вътрешностопанската сметка, да обвържем заплащането на механизаторите с крайния резултат от тяхната дейност. Само по този начин могат да се създадат реални условия за увеличаване на селскостопанското производство.

И понеже стана дума за заплащането, възниква въпросът: намалява ли се заработката на механизаторите при двусменната работа?

Заплащането на труда на механизаторите се осъществява на базата на спуснати норми от Министерство на земеделието и хранителната промишленост. Те са изградени за осемчасов работен ден. Сега вместо една норма машината изработва две норми, по една за всеки механизатор. Или основното заплащане се образува от изпълнението на нормите. Като прибавим към това и 20 на сто за двусменна работа съгласно постановлението на Министерския съвет, заплащането не само че не спада, а напротив — увеличава се.

Разбира се, дотук постигнатото не е малко, то има своите положителни страни. Наред с това обаче стоят открити някои проблеми. Необходим е транспорт за извозване на смените до и от работните места (машините остават на блока, охранявани от нощен пазач), за транспортиране на резервни части по спешност, за доставяне на безплатните закуски в размер на 0,40 лв. на механизатор и др. С други думи — на бригадата е нужен един 30-местен автобус и един „ГАЗ—69" за координиране на работата и контрола. Естеството на работата на открито изисква да се доставят фургони за подслон. От столичния градски народен съвет очакваме да решава своевременно жилищния проблем на работниците в селското стопанство така, както това става в „Софстрой", „Хидрострой", домостроителните комбинати, Кремиковци и др.

С решаването на тези проблеми ние ще можем да откликнем на жизнено важни потребности на селскостопанските труженици, което е сигурна гаранция за повишаване на тяхната социална активност, а оттук и за претворяване в дела стратегическия девиз на петилетката за висока ефективност и високо качество.

Digitized by Google

ЗА КАТЕГОРИИТЕ НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

к. ф. н. **НИКОЛА САБРУТЕВ**

В научната литература се отделя твърде малко внимание на категориите на науката партийно строителство. Специална статия написа Л. А. Слепов[1], а по различни поводи се изразяват само пожелания или се констатира актуалността и значимостта на този проблем. Това е частен случай на общата неизясненост на логическата система на науката партийно строителство, която обуславя известна объркаост на понятийния апарат и създава затруднения в научната и учебно-възпитателната работа.

I. СЪЩНОСТ И ФУНКЦИИ НА КАТЕГОРИИТЕ НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Категориите на науката партийно строителство са основните, най-общите понятия на тази наука. Те отразяват най-общите за нейния предмет страни, процеси, явления, признаци и пр. Категориите, както и другите понятия на партийното строителство, отразяват Комунистическата партия в различните аспекти на нейната дейност и структура. Те отразяват „същественото, типичното в цялото многообразие на съ-

Усъвършенстването на категориалната система на науката партийно строителство е възлов проблем, чието решаване е предпоставка за правилното използване постиженията на обществените науки; за изясняване закономерностите на развитие на Комунистическата партия. Опирайки се на разработените и всестранно обосновани от В. И. Ленин научни понятия и категории на партийното строителство, на развитието на тези ленински основни положения в решенията и документите на КПСС, на творческото обогатяване на теорията и практиката от БКП след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г., к. ф. н. Никола Сабрутев развива свои мисли и виждания за същността и систематизацията на категориите на науката партийно строителство.

Редакцията ще публикува и други становища и мнения по повдигнатия въпрос.

[1] Л. А. Слепов, Научните понятия и категориите на партийното строителство, „Партиен живот", 1977, кн. 2.

Digitized by Google

държанието"[1], само съществените общи признаци[2] на Комунистическата партия като политически организъм. Без такива признаци тя не би могла да съществува и функционира именно като комунистическа партия.

Цялостният и системният характер на Комунистическата партия като политически организъм обуславя същата характеристика и на категориите на науката партийно строителство. Всяка категория е конкретна, защото с определена степен на достоверност отразява Комунистическата партия като конкретност, т. е. като единство на многообразни признаци, страни и пр. Категорията е сложна съвкупност, цялостна система от различни, но взаимно свързани определения, които отразяват същностните свойства, връзки и отношения на Комунистическата партия в обществото и вътре в нея. Например категорията „първична партийна организация" отразява в определена степен на истинност обективно съществуващата първична партийна организация в нейното многообразие, във вътрешната ѝ стройност като цялостна система. Поради определени логико-гносеологически и социологически закономерности нашето познание в даден момент не е в състояние да отрази първичната партийна организация в цялата ѝ сложност и пълнота, затова в категорията се отразяват само определен брой нейни признаци и в определена степен на дълбочина на нейната същност. Но с развитието на науката партийно строителство знанията за първичната партийна организация ще стават все по-точни, по-задълбочени, по-пълни, а с това ще се обогатява и категорията „първична партийна организация". Последната е цялостна система, която има свои елементи, отделни понятия с различна степен на общност, които са отражение на съответните елементи на първичната партийна организация. От гледна точка на строежа на Партията такива елементи са „партийно събрание", „партийна група", „партийно бюро" и т. н. Такива понятия могат да се посочат и от гледна точка на функциите на Партията, на нейния състав, развитие и т. н.

Категориите на партийното строителство обхващат партийния организъм откъм диалектиката на статика и динамика, на устойчивост и развитие, поради което те са гъвкави, подвижни, преминават една в друга. За разлика от тях законите на науката партийно строителство отразяват устойчивите и постоянните, съществените необходими връзки в рамките на изменението и развитието на партийния организъм и на категориалната система на науката, т. е. изразяват инвариантния момент на категориалната система. Категориите отразяват отделна страна или компонент на същността на Партията, а законите отразяват отношенията между същностите. Затова законите се изразяват чрез съотношението между категориите, между понятията. Във формулировката на закона за подбора на кадрите според ленинските изисквания е отразен обективен закон на функционирането на Партията като политически организъм. В този закон са свързани две категории на науката партийно строителство, едната от които не е посочена, но се подразбира: „партийни кадри" и „потребности на Партията от кадри с определени качества". Посоченият закон изразява момент на инвариантност, която е присъща на двете категории. Той свързва онова, което прави тези две категории тъждествени, той не може да обхване изменения, присъщи на кадрите и на потребностите от тях. Тези изменения се отразяват в категориите и понятията благодарение на тяхната способност да бъдат гъвкави и подвижни, каквито качества притежава и партийният организъм, и неговите страни и части.

---

[1] К. Маркс и Фр. Енгелс, Съч., т. 1, с. 53.
[2] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 5, с. 142.

Digitized by Google

Усъвършенстването на съдържанието на тези категории е необходима предпоставка за по-задълбочено опознаване на посочената закономерност на Партията, а то от своя страна обогатява знанията за категориите. Тук виждаме взаимна обусловеност между категориите и законите, която осигурява по-пълното им използване в познаването и практиката.

Функциите на категориите в обобщен и систематизиран вид са две:

1. **Гносеологическа функция.** Тя прави категориите средство за познание. С тяхна помощ се стремим да обясним неизвестното чрез известното, преминаване от изследването към неизследваното, от опознатите към непознатите страни и свойства на Партията. Като степени на познанието категориите обуславят и разработката на нови научни методи и усъвършенстването на съществуващите научни методи на познанието.

2. **Логическа функция.** Категориите и понятията са степени на движението на мисленето при опознаването и преобразуването на процесите и явленията в Партията. Като резултат от познавателната дейност те водят към нови понятия и категории, към понятия с по-висша общност. На основата на съществуващите категории мисленето синтезира отделни знания в понятия, отделни понятия в система от понятия и категории (в научна теория), а научните теории — в наука. И всичко това се детерминира от партийната и обществената практика, която се отразява в категориите не само такава, каквато е, но и каквато трябва да бъде в съответствие с обективните закони. По този начин логическата функция на категориите придобива и определен прогностичен аспект, който от своя страна подпомага процеса на синтезирането на знанията в нови понятия и категории. Колкото по-съвършено е съдържанието на категориите, толкова по-верни са логическите изводи, получени с тяхна помощ, толкова по-правилно и успешно ще се приложат тези изводи като методи в партийната работа.

За нормалното развитие на науката партийно строителство е необходимо задълбочено изследване на гносеологическата и логическата функция на нейната категориална система. Става дума за изследване на закономерностите на логическия апарат на научно-теоретичното мислене в сферата на партийната наука и практика, закономерностите на превръщането на категориите и законите на партийното строителство в принципи, методи и норми на партиен живот и дейност по пътя на логическия извод. От научно осветляване се нуждае ролята на категориите на партийното строителство, както и на категориите от по-висш порядък (на философията, научния комунизъм и др.) за построяването на теории за отделни страни на партийната дейност и структура, които възникват с развитието на Партията.

Във връзка със значението на категориите и понятията трябва да помислим и за терминологическите проблеми на науката партийно строителство. Този въпрос вече се повдига в научната литература.[1] Нововъзникващите научни понятия и категории, както и развитието на съществуващите, изискват еднозначно и точно да се изразяват чрез думи, които в логиката носят названието „термини". Засега обаче в партийната практика, а и в самата наука партийно строителство съществуват сравнително голямо количество многозначни и неточни термини. Такива термини водят до двусмислие, неяснота и объркаост в мисленето на някои кадри и членове на Партията. Затова има значение и все още недостатъчната работа за правилното определяне на понятията и категориите, за изясняване на категориалната структура

[1] Р. А. Ошуркова, Терминологии нужна научная точность, „Вопросы истории КПСС", 1970, № 6.

Digitized by Google

на науката партийно строителство. Взаимната връзка между категориите и понятията не трябва да бъде пречка за уточняване на тяхното съдържание и за отбелязването му с еднозначен термин. Усъвършенстването на категориалната система на партийното строителство обуславя необходимостта от постоянни грижи в тази насока.

II. СИСТЕМАТИЗАЦИЯТА НА КАТЕГОРИИТЕ И ПОНЯТИЯТА НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Въпреки че не са разглеждали специално този проблем, класиците на марксизма-ленинизма оставиха основни принципни положения, разработиха редица страни от системата на тези категории и понятия, като изясниха смисъла и значението на основните от тях и особено на тези, които са свързани със структурата, функциите и развитието на Партията. Иначе те не биха ни дали научната обосновка на основните закономерности на Комунистическата партия. Затова с пълно право можем да кажем, че началото на систематизацията на категориите и понятията на науката партийно строителство е поставено от Маркс, Енгелс и Ленин.

За по-нататъшното усъвършенстване на категориалната система на партийното строителство е необходимо преди всичко решаването на проблема за предмета на тази наука, изясняването на закономерностите на взаимодействието на различните структурни образования и функциите на Партията, на взаимоотношенията между науката партийно строителство и близките ѝ науки. Освен това има значение и систематизацията на категориите на философията и научния комунизъм, на другите обществени науки.

Бихме допуснали методологическа грешка, ако се стремим към изграждането на една „завършена" система на категориите и понятията, защото тази система е не само резултат от познанието, а е и средство за собственото си опознаване — колкото по-съвършена е тя, толкова по-големи възможности има за по-нататъшното ѝ усъвършенстване. Системата на категориите на науката партийно строителство трябва да се разглежда в единство на статика и динамика, в непрекъснато развитие, каквото единство и развитие притежава и Комунистическата партия като политически организъм. Тя би била достоверна, ако в нейната вътрешна диалектика виждаме диалектиката на процесите и явленията в Партията. Обединяването на категориите в система се изисква от логическия синтез, за да се получи конкретно отражение на Партията в логическото съдържание на науката партийно строителство. Историческото развитие на Партията е аналог на историческото развитие на категориалната система на партийното строителство.

Връзките и отношенията между категориите и понятията се проявяват само в тяхното системно единство. Те се изразяват в съжденията. Ще посочим за пример съждението: „Критиката и самокритиката са право и задължение на комунистите". Тук виждаме пет категории: „критика", „самокритика", „комунисти", „право на комунистите" и „задължение на комунистите". Всяка от тях съществува само във връзката ѝ с другите категории, осъществена в съждението. В същото съждение виждаме и противоречива връзка между категориите: съдържанието на категорията „критика" противостои в определен смисъл на съдържанието на категорията „самокритика", благодарение на което те се намират в определена връзка и отношение. Подобна противоречива връзка виждаме и между категориите „право на комунистите" и „задължение на комунистите". Категориите „право на комунистите" и „задължение на комунистите", „критика" и „самокритика" са категории

Digitized by Google

двойки (чифтни категории), защото са отражение на определени обективни и взаимнообуславящи се, но диалектически противоположни страни на Комунистическата партия като политически организъм. В резултат на обективната противоположност се появи и поляризацията на категориите, тяхното диалектическо противопоставяне.

Освен диалектическата противоположност, чифтност и поляризация, връзките между категориите и понятията в тяхната система се характеризират и със субординация (подчиненост и съподчиненост), координация (съгласуваност на еднакво равнище), взаимен преход и други.

В научната и учебната литература по партийно строителство все още недостатъчно се прилага логиката на „Капиталът" на Карл Маркс при анализа на категориите. Характеристиката на категориите трябва да се извършва чрез доказателства, чрез извеждането им една от друга; като се проследява развитието на всяка от тях поотделно и заедно с другите и се разкрива мястото и ролята им в системата. Необходимо е да се анализира единството на противоположностите, от които всяка от тях е съставена, да се проследят закономерностите на прехода от една категория в друга чрез разрешаването на противоречията. Това означава, че трябва да се научим да правим теоретически анализ на категориите, които същевременно да отличаваме от емпиричното описание; чрез теоретичния анализ да изградим такава логика на изложението, при която да проличат основните етапи на историческото развитие на дадената категория до стадия на нейната зрелост и с това да се отрази преходът от един етап на познанието на същността на Партията към друг.

Систематизацията на категориите на науката партийно строителство се осъществява с помощта на определени принципи. Това са изходни теоретични положения с доказана истинност, на основата на които категориите се съотнасят една към друга, изразяват се една чрез друга, привеждат се в движение, взаимно се обуславят и отразяват, пречупвайки своето съдържание през съдържанието на принципа.

От произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, както и от многобройните сполучливи разработки по проблемите на диалектическата логика, можем да посочим следните принципи, които имат методологическо значение при систематизацията на категориите на науката партийно строителство:

1. **Съвпадение на диалектиката, логиката и теорията на познанието.** Смисълът на този принцип е, че в диалектиката на категориалната система се отразява диалектиката на Комунистическата партия като политически организъм, обективните закони на Партията се отразяват в законите на науката партийно строителство, в научното мислене за Партията. Освен това диалектическата логика, която изучава мисленето, съвпада и с марксистката теория на познанието, закономерностите, на която се прилагат при изучаването на Комунистическата партия. И мисленето, и познавателният процес са подчинени на диалектическите закони.

2. **Единство на логическо и историческо.** Развитието на категориите и тяхната система повтаря в теоретически последователен, абстрактен вид развитието на съответните страни, черти, процеси и пр. Комунистическата партия като политически организъм, освобождавайки се от историческите случайности и зигзаги, прекъсвания и пр. Този принцип изисква редът на категориите да съответствува на историческото развитие на процесите и явленията в Партията. Изследването започва от зрялата форма на процеса или явлението, след това се обръщаме към неговата история от ранните стадии и проследяваме цялото развитие, което очистваме от случайности и хронология. Така

Digitized by Google

развитието придобива теоретичен вид, т. е. историческото развитие придобива вид на логическо развитие. За да води към истината, мисленето чрез категориалната система на науката партийно строителство трябва да върви по обективните закономерности на Партията.

3. **Възхождане на абстрактното към конкретното.** Комунистическата партия като предмет на науката партийно строителство представлява единство на безкрайното многообразие на вътрешни и външни връзки и отношения, страни, части, свойства и пр. Затова я разглеждаме като конкретна цялостност. Нашето познание се насочва към нея именно като конкретна цялостност и чрез логическия анализ се получават научни абстракции, отразяващи отделните ѝ страни, свойства и пр. Това е движението от конкретното към абстрактното. Чрез логическия синтез знанията в абстракциите се сливат в знанието за Партията като конкретна цялостност. Така във възхождането от абстрактното към мислено конкретното се получава категорията „комунистическа партия", която отразява скритата същност на Комунистическата партия като политически организъм. При това несъществените свойства на Партията отпадат. Те са безкрайно много, затова не е възможно, нито е необходимо тяхното обхващане в категорията. Така се получават и другите категории и понятия на науката. Същото се отнася и за системата на тези категории и понятия.

Посочените принципи за систематизация на категориите са взаимно свързани и взаимно проникват един в друг.

Категориалната структура на науката партийно строителство може според нас да бъде добре изяснена, ако приемем предложението на Л. А. Манковски[1], отнасящо се до понятийната структура на теорията. Според него в структурата на всяка теория трябва да се различават:

— изходни понятия, които са общи за дадената и за някои предшествуващи теории;

— основни понятия, които са специфични за дадената теория;

— производни понятия, които произлизат от основните понятия.

От това следва, че в категориалната структура на науката партийно строителство следва да намерим изходните категории, специфичните за тази наука основни категории, а след това — по принципа на субординацията — да посочим производните категории и понятия.

Така може да се състави една схема на категориалната структура на науката партийно строителство, в която ще намерят място както категориите и понятията с различна степен на общност, така и различните по характер връзки между тях: (Виж стр. 55.)

Да определим изходната категория на науката партийно строителство означава да намерим изходния пункт на нейната категориална система, на връзката между категориите. Това ще бъде онаяя категория, от която зависят всички останали категории и понятия, съдържа ги в себе си, определя структурата им. Това е най-общата непосредствена абстракция, която обикновено в логиката наричат „клетка", „логическо начало" и пр., защото в нея се съдържат в зародишно състояние всички определения и противоречия, от които при по-нататъшното им развитие се изгражда цялостната система на категориите, служи за основа на науката като логическа система. Засега в литературата по партийно строителство не е посочена такава изходна категория.

---

[1] Л. А. Маньковский, Теоретико-познавательный характер метода исследования в „Капитале" К. Маркса. „Диалектика—теория познания", историко-философские очерки. М., 1964, с. 118—119.

Digitized by Google

СХЕМА НА КАТЕГОРИАЛНАТА СТРУКТУРА НА НАУКАТА ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Изходни категории: „Идейни основи на Комунистическата партия“ и „организационни основи на Комунистическата партия“ (в тяхното диалектическо единство)

Най-обща (възлова) категория: „Комунистическата партия като политически организъм“

Основни категории:	„Състав на Комунистическата партия“	„Структура на Комунистическата партия“	„Функции на Комунистическата партия“	„Развитие на Комунистическата партия“	„Партийна практика“
Производни категории:	„Комунист“ (в смисъл на партиен член, организиран комунист) „Социална база на Партията“ „Членство в Партията“ „Качествен състав“ „Социален състав“ „Количествен състав“ „Регулиране на състава на Партията“	„Принципи на изграждането на Партията“ „Висш орган на Партията“ „Местни органи на Партията“ „Първична партийна организация“	„Политико-ръководна функция“ „Политико-организаторска функция“ „Идеологическа функция“	„Източници на развитието на Комунистическата партия като политически организъм“ „Мяра на партийната структура и дейност“ „Социално отрицание в Партията“ „Диалектическа връзка между съдържание, форми, средства и методи на партийната дейност“ „Диалектическа връзка между състава, структурата и функциите на Партията“ „Боеспособност на Партията“	„Партийната практика като основа на познанието за Партията“ „Партийната практика като определител на познанието за Партията“ „Партийната практика като цел на познанието за Партията“ „Партийната практика като критерий на познанието за Партията“ „Творчество в партийната работа“ „Интуиция в партийната работа“ „Активност на комунистите“ „Ефективност в партийната работа“

Digitized by Google

И все пак трябва да се започне. Далеч от претенциите за окончателно решаване на проблема, ние ще изразим наше мнение, което засега има характер на предположение. Изходни трябва да се считат категориите: „идейни основи на Комунистическата партия“ и „организационни основи на Комунистическата партия“. Следователно предлагаме не една, а две изходни категории. Впрочем във философската литература съществува спор по това дали е единствена категорията, която трябва да бъде изходно логическо начало на науката. Но специално за науката партийно строителство посочените две категории са най-простият, най-елементарният израз на единството на противоположностите на Комунистическата партия като политически организъм. Те изразяват две страни на едно диалектическо противоречие, което е източник на развитието на Комунистическата партия като политически организъм. Освен това те са специфични за марксистко-ленинската партия, отразяват нейния характер като пролетарска партия от ленински тип. В пределите на науката партийно строителство тези категории в тяхното единство са всеобщ израз на вътрешнопартийните отношения, както и на отношенията на Партията с другите елементи на системата на обществото. Благодарение на тях придобиват смисъл и значение всички други категории и понятия на науката партийно строителство както съществуващите сега, така и тези, които ще се появят в бъдещото развитие на тази наука. В тях се отразява единомислието и единодействието на комунистите, сплотеността и боеспособността на Партията. Тези категории се появиха на определен етап от развитието на комунистическото движение, с появата на Партията от ленински тип. Това означава, че те в диалектическото им единство могат да служат като „ключ“ за изследване на комунистическото движение както в историята му, така и в съвременното му състояние.

Използвайки методологията на К. Маркс, дадена в изследванията му върху икономическите категории, ние можем да изучаваме Комунистическата партия, като се движим по същия път на познанието: от изходното логическо начало (посочените две категории, взети в тяхното единство), след това вървим към формите на нейните проявления, към частите на Партията като органическо цяло, а след това и към отношенията в тях и между тях. По този начин преминаваме от изходните към основните и производствените категории и понятия на науката партийно строителство.

Специално за партийното строителство е необходима една **възлова категория,** която да събере в себе си като във фокус отражението на всички елементи на предмета му. Изходните категории, вижда се, не могат да играят такава роля. Такава е според нас категорията „Комунистическата партия като политически организъм“, в която се отразява в най-обобщен вид специфичната същност на предмета на партийното строителство.

Основните категории на науката партийно строителство според нас са: „състав на Комунистическата партия“, „строеж (структура) на Комунистическата партия“, „функции на Комунистическата партия“, „развитие на Комунистическата партия“ и „партийна практика“. Те отразяват основните страни на Комунистическата партия като политически организъм.

Производните категории (субкатегории) и понятия на науката партийно строителство се разкриват чрез демократизиране на основните категории по линията на субординационните връзки.

Както всяка частна наука, така и партийното строителство приема цял ред категории на философията и ги включва в себе си като необходим вътрешен момент, но ги запълва със свое специфично съ-

Digitized by Google

държание, конкретизира ги. Такива категории са: „развитие на Комунистическата партия", „партийна практика", „форми на партийната работа", „съдържание на партийната дейност" и много други. Ние сме съгласни с Тодор Вълов, че философските категории, проникнали в частните науки, придобиват частнонаучен характер, защото в противен случай изчезва проблемът за методологическата роля на философските категории спрямо частнонаучните категории.[1] Следователно философските категории в науката партийно строителство стават нейни собствени категории.

В категориалната система на науката партийно строителство съществуват и категории на научния комунизъм, които са преобразувани и преосмислени. Например категорията „ръководна роля на Комунистическата партия в класовата борба на пролетариата и в строителството на социализма и комунизма". От това как ще я характеризираме, на тази категория може да се придаде философски смисъл, аспект на научния комунизъм или като категория на науката партийно строителство. Последното значение тя придобива само ако я разглеждаме през призмата на функциите на Комунистическата партия като политически организъм, т. е. когато изследваме способността на Партията да бъде ръководна сила в обществото и формулираме принципите и методите на партийното ръководство.

В системата от категории и понятия на науката партийно строителство съществуват пак в преобразуван вид понятия, които са общи за няколко или за всички науки. Такива са например понятията: „информация", „организация", „система", „управление" и др. Те произлизат от някоя наука и навлизат по определен път и начин в други науки. Чрез тях се пренасят знания от една наука в друга. Чрез тях и партийното строителство се свързва с други науки.

Тези и много други проблеми на категориалната система на науката партийно строителство чакат своето научно обяснение.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА С КОМУНИСТИТЕ

Като пристъпи към всестранно разглеждане на индивидуалната работа с комунистите, окръжният комитет на Партията в Стара Загора и неговото бюро си даваха ясна сметка, че се заемат с един проблем, важен по своята същност и с непреходно значение за дейността на партийните органи и организации, за още по-здравото утвърждаване авангардната роля на комунистите. Нали грижите за идейното, политическото и нравственото извисяване на личността на комуниста не са от вчера. Още от първия ден на своето създаване, та до ден днешен Българската комунистическа партия цени високо значението на индивидуалната работа с хората, на тесните, непосредствени-

[1] Т. Вълов, Методологически въпроси на системата на историко-материалистическите категории, „Въпроси на историческия материализъм", т. 1, 1969, с. 152.

Digitized by Google

те връзки с масите — живата вода на успехите в мирни и размирни времена. Тя, индивидуалната работа, е повсеместна и ежедневна, непрекъснато пулсиращ процес, едно безкрайно пътуване към човека, за да го приобщи с антеевска сила към революционните идеи на комунизма. Тъй индивидуалната работа притежава неповторимата способност да превръща идеологията и политиката на Партията в градивно поведение на личността, в непосредствено обществено битие. Тази Благоевско-Димитровска традиция на нашата партия се поддържаше резностно в миналото, поддържа се и сега, за да не зараства пътеката към съкровения свят на човека.

* * *

Комунистите от Старозагорски окръг и досега полагаха грижи за непосредственото въздействие на индивидуалната работа, на свой ред въздействуваха върху безпартийните, но идеята на окръжния комитет бе да се издигнат на нов етап, да се усъвършенстват според съществуващите възможности всестранните връзки с личността на комуниста. Ето защо в началото на август пленумът на окръжния комитет на Партията обсъди пътищата за по-нататъшно подобряване на личната работа с комунистите.

Изборът на темата не е случаен.

Нарастването на ръководната роля на Партията, утвърждаването на партийните органи и организации като органи на политическо ръководство, по-нататъшното превръщане на първичните партийни организации в политическо ядро на колектива и в първообраз на тяхното бъдещо състояние е важно условие, за да се потърси по-голяма ефективност от индивидуалната работа с комунистите.

По-интензивната работа с комунистите подтиква, създава по-големи възможности за добиване на обратна информация, така необходима за партийните органи и организации, било да си съставят вярна представа за общественото мнение, било да формират правилно общественото мнение.

Всички тези предпоставки, освен че открояваха необходимостта от една засилена индивидуална работа с комунистите, неизбежно налагаха задълбочена оценка какво е свършено досега, докъде се стигнало, в какво е успехът, кое не достига. Какъв опит са придобили партийните органи и организации в Старозагорски окръг в ръководството на тази важна партийна дейност, какви форми и средства се използват, пригодни ли са те за високите изисквания на нашето време?

Индивидуалната работа предполага преди всичко индивидуален подход към комунистите — производственици, служители, пенсионери, ръководители. Дали индивидуалният подход се е превърнал в черта на партийния стил на ръководство, в белег за зрелостта на партийния орган. Единадесетият партиен конгрес, Юлският пленум, Националната партийна конференция извисиха отговорността на комунистите пред всички и за всичко, призоваха към непрекъснатата борбеност за високо качество и ефективност, за по-нататъшно социално активизиране на личността, за последователна социалистическа справедливост и в това те видяха главното съдържание и на индивидуалната работа. Тъй че пред партийните органи и организации стояха не само проблемите, свързани с правилния избор на формите, на методиката на индивидуалната работа, но и проблемите, отнасящи се до непрекъснатото актуализиране на нейното съдържание.

Диалектическото съразмеряване на формите и съдържанието на личните контакти с комунистите очертаваше новостите в подхода, изменението в стила на ръководство. Секретарката на градския комитет на Партията в Казанлък Виделина Иванова казва, че се е наложило в светлината на новите изисквания на Партията да „изменим

Digitized by Google

подхода, да усъвършенствуваме стила и методите на работа на градския комитет, на комбинатските и заводските партийни комитети, на бюрата на първичните партийни организации. При подготовката на пленума в нашите партийни организации се натрупа значителен опит в организирането и провеждането на индивидуалната работа с комунистите". А подготовката на пленума продължи две години. Окръжният комитет и неговото бюро отидоха към смела стъпка — темата на пленума (индивидуалната работа с комунистите) да се дискутира предварително, изпреварващо, в разговора да бъде ангажиран целият партиен актив, а пленарното заседание да се занимае с предстоящите задачи. Изборът на този метод на подготовка и организация на пленума даваше редица предимства:

— по-широка демокрация, самодейност и инициатива на първичните партийни организации при обсъждане темата на бъдещия пленум. Диалогът включваше всички комунисти — на отговорна стопанска и административна работа, в партийния апарат и в обществените организации;

— дава възможност за критичен анализ на досегашната дейност, как се въплътяват принципите на партиен живот, как се съчетава колективизмът с индивидуалната изява на личността;

— да се научат партийните кадри да организират индивидуалната работа съобразно условията, в които живее дадена партийна организация;

— обсъждането на темата или семинарната част да бъде в единение с практическите мерки, с непосредствените изводи и решения за подобряване на индивидуалната работа с комунистите. Партийните бюра и комитети не само придобиват знания, но получават и необходимата методология за преодоляване на недостатъците, на изоставането;

— партийните бюра и партийните комитети получават обратна информация, тъй необходима за правилни ръководни решения и действия.

Така по време пленумът на окръжния комитет в Стара Загора продължи две години. Минчо Табаков, секретар на окръжния комитет на Партията (той е и докладчик на пленума), разказва, че в този двегодишен период на подготовка в окръжната партийна организация е проведена широка по обем и разнообразна по форма и съдържание дейност. Едно от големите достойнства на подготвителния период е, че теоретическата и практическата същност на проблема за индивидуалната работа с комунистите стана предмет на задълбочено обсъждане и преценка от всички партийни комитети и бюра, от първичните партийни организации, което според него е спомогнало да се издигне на по-високо равнище активността и отговорността на комунистите пред партийните организации и трудовите колективи.

През този двегодишен период на активен диалог окръжната партийна организация се е сдобила със значителни успехи във всички области на живота. Нараснало е умението на по-голямата част от партийните органи и организации да работят по-конкретно с комунистите, да подхождат индивидуално съобразно личните качества на всеки, като грижливо и внимателно се опознава и същевременно се съдействува за формирането на необходимата психическа нагласа.

Много повече отпреди партийните органи и кадри проявяват педагогически такт в общуването с комунистите, откликват на техните нужди, отнасят се с разбиране към техните лични проблеми, свързани с труда и с бита. Много от тях придобиха умението точно и конкретно да поставят задачите, поощряват добрите прояви на комунистите и търсят лична отговорност при неизпълнение. Така в градската партийна организация в Казанлък индивидуалната работа с комунистите има все по-целенасочен и действен характер. Партийният коми-

Digitized by Google

тет в предприятието „Петко Енев“ — Стара Загора е организирал изучаване личните проблеми на комунистите. При тях са изградени комисии за проучване мнението и настроенията на комунистите, обобщават се запитванията, нерешените въпроси. На тази основа в заводската партийна организация е отбелязана по-висока активност на комунистите в трудовата им дейност. Значително е подобрен психическият климат в колектива, намалено е текучеството, успешно се реализира социално-икономическата програма — едни стабилни, ярко показателни факти за ефективността на индивидуалната работа. И още, че този вид партийна дейност е с неизчерпаеми възможности, че притежава способност да съживи към нови и нови претворения. Както е в първичната партийна организация в строително предприятие номер 5. Тук 225 строители сега работят по почина на Николай Злобин и изпълняват 75 на сто програмата на предприятието за жилищното строителство и 50 на сто от строително-монтажните работи. Новата организация на труда (решила по задоволителен начин всички въпроси на трудовата дисциплина, на ритмичността в производството) е утвърдена благодарение на личните разговори — непрекъснати, настойчиви, убедителни със строителите комунисти, с инженерните кадри, с преките ръководители.

Заслужава внимание организацията и ръководството на индивидуалната работа с комунистите в пивоварния завод „Загорка“, заводите „Мебел“ и „Наталия“. Оценките за личния принос на комунистите, практикувани в завод „Хидравлика“ — Казанлък, Завода за запаметяващи устройства в Стара Загора, рудник „Траяново—3“, фабрика „23 септември“, в селата Трънковс, Оряховица, Спасово, са спомогнали за решаване на въпроса на въпросите — повишаване ефективността и качеството на производството. В двегодишния разговор активно са участвували окръжният комитет, градските и общинските комитети на Партията. Бюрото на окръжния комитет е обсъдило състоянието на партийното ядро в строителството и в текстилната промишленост, подлагайки на критика намалената индивидуална работа с комунистите. Градският комитет на Партията в Стара Загора завършва цикъл от организационни и идеологически мероприятия за издигане на индивидуалната работа с комунистите и по този важен въпрос ще проведе пленум. В Чирпан градският комитет на Партията обсъди пътищата за повишаване активността на комунистите като основен фактор за осъществяване на тяхната авангардна роля. Така партийните комитети, техните бюра, като дадоха начален тласък на разговора, умело направляваха и ускоряваха неговото движение. Грижеха се да не се изпадне в дребнотемие, коментарите да се насочват към главните проблеми, в индивидуалната работа да се откроява политическият подход. Защото индивидуалната работа с комунистите, с всички трудещи се има преди всичко политически характер. Лишим ли я от това главно достойнство, тя се принизява, обеднява, притъпява се нейното острие. Следователно отправното начало за индивидуалната работа следва да бъдат главните стратегически, политически, стопански, идеологически задачи на Партията в дадения етап, правилното съразмеряване на личните, колективните и националните интереси и пр. Подходът и съдържанието — две величини, които ни показват умението и зрелостта на политическото ръководство. Старозагорските комунисти след Единадесетия партиен конгрес с присъщия им опит правилно са се заели да мобилизират трудовите колективи за извеждане до победен край битката за висока ефективност и качество на продукцията. В труда на комуниста е постигната по-голяма проблемност, перспективност и оперативност, а тяхната самоинициатива, насочена към усъвършенстване на организацията на труда и планирането, по-ефективно използване на производствените мощности, ук-

Digitized by Google

реване на трудовата дисциплина. Партийните комитети по-бързо и самостоятелно реагират на инцидентни събития. Партийните комитети в Габарево, Сърнево, Зетьово, Любеново, Павел баня и др. организираха с комунистите и трудовите колективи ефикасни организационни, политически и стопански мероприятия за преодоляване на последиците от природните бедствия.

* * *

Очевидно е, че умението да се направлява съдържанието на индивидуалната работа придобива голямо значение. Комплексен проблем — така в своето изказване на пленума другарят Петър Дюлгеров, секретар на ЦК на БКП, нарече индивидуалното въздействие и неговото съдържание. Той обоснова диалектическата връзка на индивидуалната работа с личния пример на комуниста, с авангардната му роля, мястото и приноса на партийните членове за разгръщане творческото начало у колективите. Той е убеден, че трудовите колективи биха работили по-добре, биха постигнали многократно повече, ако имаха своя първообраз, какъвто за тях може и следва да бъде първичната партийна организация. Индивидуалната работа съдействува в това отношение, тя изгражда такива отношения между комунистите, които следва да се превърнат в образец на междуличностните отношения в колектива.

Другарят Петър Дюлгеров посочи и някои основни изисквания към индивидуалната работа:

— Още по-оперативно осъвременяване на нейното съдържание, свързано преди всичко с мащабните задачи, които Партията постави на Единадесетия партиен конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция.

— Още по-ясно да се определи мястото, ролята, приносът на Старозагорски окръг в националната икономика и специфичното за окръга развитие на научно-техническата революция (автоматизация, кибернетизация, роботизация).

— Никога не следва да се изпуска изпредвид главното в индивидуалното въздействие — работата с трудовия човек.

— Нашата партия полага много грижи за решаване на възловите проблеми, дава перспектива, отстоява цялостната реализация на плановете. А всичко това е пряко свързано с инициативите на личността. Тъй че всяка инициатива на комунистите да бъде насочена към изпълнение на плановете, тоест към реализация и в това следва да се вижда главното значение на индивидуалната работа.

Независимо от насърчителните успехи, все още индивидуалната работа се съпътствува от някои слабости: тясното, едностранчивото схващане за нея, а не като сложен комплекс; честото разминаване със съвременните изисквания; недостатъчно се оценява индивидуалната работа като възможност за издигане социалната активност на комуниста.

По-нататък другарят П. Дюлгеров изрази становището, че виждането на комплексния характер на индивидуалната работа е път към нейната по-голяма ефективност. Не би следвало да се говори за сериозни резултати, ако първичната партийна организация не се развива като политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние, ако не е създадена добра атмосфера между комунистите, ако е принизен диалогът първична партийна организация — отделен комунист и не съществува обстановка за всестранна изява на комунистите.

Материалите на пленума поставиха на обсъждане и някои от най-изявените форми на индивидуалната работа като наставничеството, поръчението на комуниста, личната беседа и др. Иван Тотев, сек-

Digitized by Google

ретар на градския комитет на Партията в Стара Загора, е разтревожен от неумението на някои партийни бюра и комитети да съчетават индивидуалните с масовите форми. Често пъти количествените показатели се приемат за критерии на ефективността. Не се преодолява количественият подход към фактите и явленията. Нерешен за тях си остава въпросът за индивидуалната работа с пътуващите работници. Йовка Данева, секретарка на общинския партиен комитет в Енина, счита за оредяла връзката на общинските секретари със секретарите на окръжния комитет. Критиката е справедлива. Връзките, индивидуалните контакти, сърдечното събеседване са необходими за ръководителите от всички равнища. Автомобилът, телефонът ни улесниха. Но същевременно като че ли ни отдалечават от партийните бюра, от секретарите на първичните партийни организации, от партийните активи. Нека се вгледаме в пристигането и пребиваването на представителя на окръжния, на районния, на градския комитет в дадена организация, селища. Най-често това пребиваване трае до час и както съм слушал да казват партийни секретари, „колкото да не си забравим цвета на очите".

От досегашната практика, както и на пленума в Стара Загора, се прокрадва една тенденция: индивидуалната работа да се насочва предимно към изоставащите, рушителите на дисциплината, слабоквалифицираните. Това е правдиво, но ако го изведем до главно, определящо, ще накърним всеобхватния характер на индивидуалната работа. Нека не забравяме, че производственият и нравствен облик на трудовия колектив, на първичната партийна организация се определя не от неквалифицираните, недисциплинираните, а от първенците, новаторите, дисциплинираните. Това е важният, определящият състав на обекта на въздействие. Защото той носи на плещите си всички добрини на колектива. Високохуманно е да се направи способен неспособният, да се приучи на дисциплина недисциплинираният, но нека това не става за сметка на първенците, на добрите комунисти.

* * *

Материалите на пленума, резултатите от двегодишния разговор, особено напътствените слова на другаря Петър Дюлгеров ще имат за старозагорските комунисти познавателно и методологическо значение за тяхната бъдеща работа. Преди всичко за нейното по-нататъшно усъвършенствуване. А пътят на усъвършенствуването е безкраен.

Димитър КРАЛЕВ

РЕШЕНИЕТО И РЕАЛИЗАЦИЯТА

Темата на поредния пленум на окръжния комитет на Партията в Ямбол „Борбата за изпълнението на партийните решения — важно условие за повишаване на ефективността в партийно-организационната работа" с право предизвика интерес не само сред неговите членове, но и сред апарата на комитета и партийните ръководства в окръга. Обяснението за това трябва да се търси в подхода на окръжното партийно ръководство при подготовката и обсъждането на проблема. Проведена е значителна организаторска работа за широко разгръща-

Digitized by Google

не на вътрешнопартийната демокрация, укрепването на партийната дисциплина, внедряването на система от мероприятия за подобряване планирането на работата, за подготовката и провеждането на партийните събрания, за издигане самодейния характер и самоинициативата на първичната партийна организация. Окръжният комитет на Партията е разработил методика за подготовката, утвърждаването и проверката на изпълнение на решението, която партийните комитети и организации широко използват в своята работа.

Всичко това е помогнало на партийните комитети и организации в окръга да вземат решения, които са по-добре научнообосновани, да създават такава организация на проверката на изпълнението, която гарантира срочното и качественото им изпълнение.

Отправната точка при подработката на решенията е да се осигури единомислието на комунистите — подготовката и вземането на решенията и тяхното единодействие, — реализирането на решението. Целта, благородният стремеж на окръжния комитет на Партията сега е да помата на партийните органи и организации да вземат такива партийни решения, които при всички случаи да съдействуват за издигане ролята на първичните партийни организации в живота на трудовите колективи. Мероприятията, залегнали в тях, да съдействуват за разгръщането на широка активност на трудещите се, да ги насочват към творческо прилагане опита на първенците както в производствената сфера, така и в управлението. Изискванията на окръжния комитет са — решението да съдействува за активната политическа позиция на партийните комитети и организации, когато решават стопанските въпроси, социалните и културните потребности на населението. С партийното решение се предопределя ефективността на контролните функции на партийните органи и организации при утвърждаване на социалистическа организация на труда и планово ръководство на икономиката в мащабите, начертани от XI партиен конгрес и Националната партийна конференция.

За постигнатото в това направление участниците в пленума споделиха ценен опит, критикуваха, предлагаха мерки за подобряване на работата.

* * *

Проблемът, обект на решението, изисква точна формулировка, да изразява целта, която си поставя партийният орган, да решава както стратегическите задачи, поставени от XI партиен конгрес и Националната партийна конференция, така и насъщните потребности, специфични за даден трудов колектив, за дадена партийна организация. Главна предпоставка за правилното формиране на решенията безспорно е перспективното планиране на работата на партийните органи и организации. Когато планът е изграден на основата на задълбочено анализиране на фактите и явленията, тогава прогнозите, концепциите и задачите ще отразяват назрелите проблеми, които трябва да решава даден партиен орган и организация.

Констатацията на окръжния комитет, че са настъпили положителни изменения в подхода при определяне на проблемите за обсъждане и решаване от партийните органи и организации в окръга, се потвърждава от това, че сега е постигната по-голяма политическа насоченост и действена сила на взетите решения. Много основни проблеми, които се отнасят до реализирането на важни стратегически задачи на икономиката на страната, са намерили партийна оценка и целенасоченост. Решават се важни проблеми като: повишаването на ефективността на зърненото производство; реконструкцията и модернизацията на производствените фондове; подобряване използването на

Digitized by Google

трудовите ресурси и усъвършенстуване на социалистическата организация на труда; териториална концентрация и специализация с приложение на мултипликационния подход и др. Местните партийни органи и организации решават такива задачи, които имат важно значение за реализацията на социално-икономическите програми на трудовите колективи.

Секретарката на партийния комитет на стопанска дирекция „Търговия" Златка Божкова посочи редица проблеми, които имат особено значение за трудовия колектив и са станали обект на решение на партийния комитет и първичните организации. Един от тях е повишаване културата на обслужване. Организирали са изучаването му, и то за продължително време във много колективи едновременно. Оценките, критичните бележки и препоръките на купувачите, наблюденията върху диалога купувач—продавач, провеждането на цяла система от мерки за изясняване потребителското търсене е помогнало проблемът да се огледа от всички страни и да набележат действени мероприятия. Тази широка проучвателна дейност им разкрива редица слабости в комунистическото възпитание на продавачите. За подобряването на работата в това направление приемат конкретни решения. С въпросите за потребителското търсене ще се занимаят на специална научно-теоретична конференция.

Общинският партиен комитет в с. Генерал Инзово неколкократно е обсъждал проблемите на животновъдството. Секретарят на комитета Янко Спасов сподели, че при подработката на този важен за стопанството проблем ударението са поставили на изучаването на опита на първенците. Общинският партиен комитет е внесъл проблема за обсъждане и решаване в първичните партийни организации след подробен анализ на състоянието на партийно-организационната работа сред животновъдите и с широка проектопрограма за внедряване опита на знатната съветска доячка Лейда Пейпс. Партийния комитет в стопански химически завод „Д. Димов" в Ямбол е организатор на борбата под девиза: да се осигури нарастващ краен народностопански ефект чрез достигане и надвишаване най-добрите световни технико-икономически показатели в производството.

Обект на решенията са били и редица въпроси, с които се осигурява по-високо равнище на партийно-организационната и идеологическата работа, повишава се критерият при оценката на качествата на комунистите, на техния принос и на авангардната им роля в изпълнението на икономическите и социалните задачи в окръга.

Проведените прегледи и разговори в първичните партийни организации като тези: партийният член — права, задължения и дела; комунистът — организатор, възпитател и човек от утрешния ден; комунистът отговаря за Партията, както Партията е отговорна за всеки комунист; отчетите и самоотчетите на комунистите пред първичната партийна организация и др., са осигурили богат материал, подсказали са интересни въпроси, дали са една широка основа за партийни решения. Този разкрит опит, констатирани слабости, родили се изяви, са станали основа за разработването на такива решения, които дават една по-голяма перспектива в работата на партийните организации.

Оценката на окръжния комитет е, че при определяне на проблемите партийните органи и организации сега проявяват по-голяма политическа насоченост на своята работа, много от техните решения са най-тясно свързани с партийните документи, целите, които си поставят, са по-ясни, конкретни, по-добре отчитат реалните и обективните възможности за тяхното изпълнение. Но наред с това основателна е тревогата му, че все още има партийни организации, които записват решения, несвойствени за политическото ръководство. В тях се изреждат задачи от рода на тази: да се окаже помощ и контрол за изхран-

Digitized by Google

ване на животните, като се оползотворят грубите фуражи. Очевидна е безпомощността на тези партийни организации от политически позиции да оценяват действителността, да очертават правилно мястото и ролята на субективния фактор, в центъра на вниманието им да стои човекът — комунистът, неговата роля и отговорност за решаването на задачата.

РЕАЛИЗАЦИЯТА

на решението се предопределя преди всичко от правилната организация и от **контрола за изпълнението.** Точното определяне на изпълнителите, на пътищата и средствата, сроковете са основни възли в правилната организаторска и контролна функция на партийния орган. Азбучна истина е, че от организацията и от проверката на изпълнението зависи съдбата на решението. Още с подготовката на решението партийният орган точно фиксира кой, как и докога ще реши даден детайл от цялостната система мероприятия, залегнали в него. Натрупаният значителен опит в Ямболската окръжна партийна организация в правилното организиране на контрола на проверката бе предмет на обсъждане в заседанието на пленума. Посочиха се разнообразни форми на работа в тази насока. Съвещанията, инструктажите, събранията на първичните партийни организации, поръченията и индивидуалната политическа работа са началната фаза, която осигурява по-голяма гласност на приетите решения.

В стила на окръжния партиен комитет все повече място се определя на **проверката на място,** и то под ръководството на най-отговорните партийни кадри — секретарите, завеждащите отдели и целия апарат на комитета. Утвърждаването на ленинската постановка, че политическият ръководител отговаря не само за това, как той ръководи, но и за това, как работят ръководените от него, безспорно издига на по-високо ниво проверката на изпълнението на решенията в окръга. По този път се увеличава ефектът от контрола, тъй като се скъсява пътят от констатацията до решаването на проблема. Обстоятелството, че секретарят може някои въпроси да уреди на място, да подскаже по-компетентно пътищата и средствата за изпълнението на задачата, скъсява срока, увеличава ефективността на проверката. Максималното използване силите на апарата на окръжния комитет, проверките на място по определени важни проблеми от групи партийни работници и изтъкнати специалисти, **изискваните отчети и информации, задълбоченият анализ на писмата, сигналите и жалбите на трудещите се** са изпитани форми, които окръжният комитет прилага при проверката на изпълнението. **Партийните събрания** все по-успешно се използват като творчески форуми за оценка на работата на партийните органи и стопанските ръководства, на техния конкретен дял в реализацията на решенията. Стремежът на окръжния комитет, на партийните органи и организации сега е по-умело да съчетават **контрола от горе с контрола от долу.** Чрез критичните бележки, отправени към партийните и стопанските ръководства, комунистите своевременно реагират на слабостите и пропуските, предявяват по-големи изисквания към ръководителите за решаването на възложените им задачи.

Животът по безспорен начин е доказал, че само действеният контрол за изпълнение на поставените задачи, настойчивата борба на партийните органи за спазването на поставените срокове приучва кадрите към точност, повишава чувството им за отговорност за поръчаната работа, укрепва партийната дисциплина. Диалогът изисква да се знае кой, докога и как трябва да свърши дадена задача и ако не я е изпълнил — защо, да се поставя на обществена оценка и самата проверка на изпълнението.

Digitized by Google

Градският комитет на Партията в Ямбол при проверката на изпълнението на решения по проблеми, които засягат повече партийни и стопански органи и организации, за по-добра съгласуваност и координация на действията изготвя месечни календарни планове. Чрез тях до голяма степен успяват да осигурят по-правилно разграничаване на функциите, да отстранят дублирането в работата и да координират дейността на партийните, стопанските и обществените органи и организации.

Задачата, която XI конгрес на Партията постави на партийните органи и организации — контролът и проверката да се поставят на качествено нова основа, като им се придаде превантивен, системен и всеобхватен характер, е ръководно начало в работата на окръжния комитет, на неговия апарат, на градските, заводските и общинските партийни комитети. Проведените от окръжния комитет на Партията научно-практически конференции, съвещания и семинари, където партийният актив е получил систематизирани, целенасочени знания по проблемите на контрола, са изменили в положително направление работата по изпълнение на решенията. Положителни са резултатите от въведената система на **картотекиране на решенията** от всички партийни органи, а за първичните партийни организации те се записват в дневника на партийния секретар. Това осигурява възможност партийният орган по-лесно да контролира изпълнението на сроковете за решаване на отделните проблеми, навреме да взема мерки за предотвратяване на провали в реализиране на предначертаните резултати от набелязаните мероприятия.

Стремежът на окръжния комитет е да внедри в работата на всички партийни органи **отчетите пред изборния орган.** Това, че бюрото е дало личен пример в това направление, е позволило то да прояви по-голяма взискателност и към останалите партийни органи и организации. По такива основни проблеми като: изпълнението на решенията на пленума и утвърдената програма за работа с кадрите; изпълнението на програмата за издигане ролята и мястото на жената в социално-икономическото и политическото развитие на окръга; изпълнението на партийно-политическите и организационните мероприятия и реализирането на показателите на насрещния план и поетите социалистически обещания и др., отчетите на бюрото са били подложени на задълбочени оценки от участниците в пленумите. Утвърждавайки по този начин още по-добре колективността в своята работа, бюрото е предприело по-целенасочени мерки за прилагането на този подход и по отношение на градските, заводските и общинските партийни комитети. През миналата година в бюрото на окръжния комитет са се отчели по основни проблеми на социално-икономическото и общественото развитие на окръга, по изпълнението на важни партийни и правителствени решения 5 партийни комитета и 12 ръководства на предприятия и други органи за социално управление. Сполучлива форма за въвличане на повече хора в контрола за изпълнение на решенията са **откритите партийни събрания,** които редица партийни организации умело използват.

За такъв положителен опит разказа секретарят на ГК на Партията в Ямбол Колю Хаджиев. В градската партийна организация широко използват откритите партийни събрания за масов контрол на трудещите се за изпълнение на приетите решения. На тях се отчитат както партийните, така и стопанските ръководства. Колективният ум винаги им е подсказвал рационални решения на поставените задачи.

Партийната организация в цех „Предачен" на текстилния комбинат „Тунджа" всяко тримесечие провежда „Панорама за положението в цеха". Мненията и предложенията на трудовия колектив партийното ръководство изслушва на открито партийно събрание. Решението на

Digitized by Google

партийната организация по разглеждания проблем се поставя на видно място. На следващата панорама трудовият колектив получава информация как са изпълнени взетите решения. Такъв подход е напълно в унисон с партийните изисквания, изразени от др. Тодор Живков на Националната партийна конференция, че партийните организации, които не осъществяват пълноценно контролните функции, не могат да се реализират като политически ръководители на съответните колективи.

Немислимо е да изискваме научна организация на партийното ръководство, ако не се стремим към непрекъснатото усъвършенствуване на системата за контрол и проверка на изпълнението.

ЕФЕКТИВНОСТТА

на решението предопределя и ефективността на цялостната работа на партийния орган и организация и обратно. Само правилно подбраната цел, добре организираната система от средства за контрол и проверка на изпълнението гарантират достигането на желаните резултати. Окръжният комитет на Партията в Ямбол се стреми задачите, поставени от XI партиен конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП, Националната партийна конференция, да ги пречупва през призмата на условията, които съществуват в отделните трудови колективи. Изискванията му към партийните органи и организации рационално да използват тези условия, да вземат решения, съобразени с обективните възможности на колектива, осигуряват реални предпоставки срочно и качествено да решават политическите, икономическите и социалните проблеми. За миналата година в окръга е отчетено нарастване на обществената производителност на труда с 9,9 процента, на чистата продукция с 14,6 процента и на печалбата с 4,8 процента в сравнение с края на VI петилетка. Средногодишният обем на общата селскостопанска продукция е нарастнал с 3,2 процента в сравнение със средногодишния прираст на шестата петилетка.

Ефективността на решението и на партийната работа е пряко свързана с кадрите, които са призвани да осъществят набелязаните в решението цели. Проверката на хората и проверката на фактическото изпълнение на задачите е неотменно ленинско изискване в партийната работа. Констатациите на бюрото на окръжния комитет за сериозни недостатъци на отделни партийни комитети и организации, за подценяване личната отговорност на кадрите при осигуряване на крайния резултат — ефективността от решението, бяха добра основа за самокритика. Това, че през миналата година 18 партийни комитета в окръга не са провели нито един пленум или общо събрание, е довело до занижаване ефективността на някои от решенията. В процеса на изпълнението на задачите много недостатъци в работата са могли да се отстранят, кадрите да израснат по-добре в организационно отношение.

С много фактори се съобразява партийното ръководство, когато осигурява висока ефективност от решенията. Психическият климат в колектива, реалното оценяване на субективния фактор са задължителни, за да се стигне до тяхното пълно реализиране. Малко опит споделиха в това отношение участниците в пленума, въпреки че в доклада бяха предявени определени изисквания и в тази насока.

* * *

Както в доклада и изказванията, така и в обобщението, което направи първият секретар на окръжния комитет Христаки Кънев, се подчертаха мерките, които трябва да се предприемат за правилната подготовка, реализиране и осигуряване ефективност от партийните реше-

Digitized by Google

ния. Критичната оценка на досегашния опит е добра основа за усъвършенствуване на работата в бъдеще. Ударението сега се слага на по-широкото усвояване от партийните органи и организации в окръга на програмно-целевия и комплексен подход в подготовката, приемането и изпълнението на партийните решения. Предвиждат редица мероприятия за обмяна на опит за равнището на подготовката и провеждането на заседанията на партийните комитети и приемането на решенията. Прилагането на методите на критичния анализ и обобщението по време на проверката на изпълнението се предвижда да станат задължение за всички партийни органи и организации. Контролните пленуми, самоконтролът, критичният, творческият диалог на различните равнища да целят висока ефективност от приетите партийни решения.

Деля КОЛЕВА

ЗАМЯНАТА — ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

ПАРТИЙНАТА ЧЛЕНСКА КНИЖКА

Партийната членска книжка е основен личен документ на комуниста. Тя удостоверява не само принадлежността и участието му в живота на отделна партийна организация, но документира и неговите отношения с цялата партия. Членската книжка приобщава комуниста към Партията, към всички нейни организации и органи. Чрез нея той може да се свърже с тях, където и да се намира. Притежаването на членската книжка свързва комунистите един с друг. Усилва доверието помежду им, единомислието и единодействието им.

Партийната членска книжка е елемент на вътрешноорганизационния живот на Партията. Редовното й поддържане е израз на равнището на партийната дисциплина. То има стойност на партиен контрол и едновременно на самоконтрол за отделния комунист.

Членската книжка е и важен партиен символ, има възпитателно значение за комуниста. Тя постоянно му напомня за неговите задължения към класата, към Партията — да издига непрекъснато своята теоретическа подготовка, своята производствена квалификация, да повишава своята инициативност и социална активност. Членската книжка държи будна партийната съвест на комуниста, като част от една организация, чисто минало той е наследил и е длъжен не само да го пази, но и да го развива, обогатява и предава на следващите поколения.

Партийната членска книжка не е само символ на принадлежност към Комунистическата партия. Тя е и мандат на комуниста, който Партията му е връчила да я представлява пред обществото, да действува от нейно име в интерес на трудещите се. Притежаването на членската книжка изпълва комуниста с гордост от доверието, което му е дадено.

Digitized by Google

* * *

Българската комунистическа партия е въвела членската карта като един от основните партийни документи в началото на 1896 г. Решение за това се взема на II конгрес на БРСДП през 1895 г., състоял се в София. На него революционните марксисти начело с Д. Благоев, борейки се с дезорганизаторската дейност на опортюнистите, поставят въпроса за „внедряване Устава в живота на Партията", за спазване на партийната дисциплина, за засилване на организациите[1]. Едно от важните средства за решаване на тази задача марксистите виждат в членската партийна карта.[2] Дотогава не е известно Партията да е използвала членски карти. В уставите не се съдържа пункт с такова изискване (всъщност и решенията на II конгрес не са отразени в Устава). Но марксистите виждали, че с членските карти ще се сложи ред в движението на партийните членове, ще се ограничи прииждането на дребнобуржоазни елементи в партийните организации, което ставало в навечерието на политическите избори или на нейните конгреси.

Първите партийни карти били издавани само за по една година. Върху тях освен някои лични данни са нанасяли и отчетни данни за членския внос. Опортюнистите саботирали изпълнението на това конгресно решение — от финансовия отчет на ЦК за 1896 г. се вижда, че организациите са закупили само 350 членски карти, твърде малко в сравнение с броя на членовете на Партията.

Третият партиен конгрес не могъл да промени положението. Едва IV конгрес, състоял се през 1897 г. в Казанлък, приел предложението за уставно регламентиране на партийната членска карта. Към член първи от Устава на БРСДП се прибавя алинея втора, в която е записано: „Всеки партиен член е длъжен да притежава установената партийна карта..." А член 3 изисква вече препоръки на трима стари партийни членове.[3] Това повишава изискванията към партийния член, както и ролята на членската карта. В нея се вписвал членският внос, размерът на който всеки партиен член определял сам според възможностите и желанието си. Този начин на използване на членската карта и събиране на членския внос имал огромно възпитателно значение за формиращия се революционен авангард на българския пролетариат. През 1897 година са закупени вече 875 карти. Това е голямо поражение за опортюнистите. Полето за тяхното „проявление" във вътрешния живот на Партията е стеснено. Противно на отрицателното опортюнистическо отношение марксистите утвърждават членската карта като основен личен политически документ на партийния член.

Борбата на марксическото течение в БРСДП за утвърждаване членската карта като задължителен личен документ продължава и на VI конгрес на Партията през 1899 г. в Габрово, който решава ЦК да разработи и Правилник за вътрешнопартийния живот като допълнение на Устава. Тази задача е възложена на Г. Кирков. Той докладва проекта на VII конгрес през 1900 г. в Сливен, но конгресът по същество не приема както Правилникът, така и предложението на Г. Кирков членските карти да се заменят с членски книжки.[4]

Това налага да се внесе още веднъж Правилникът за разглеждане и утвърждаване от VIII партиен конгрес, състоял се през 1901 г. в гр. Плевен. Конгресът приема Правилника и изменението на партийната карта в партийна членска книжка.[5] В приетия правилник е за-

---

[1] БКП 1891—1899, Документи на централните ръководни органи, т. I, С., 1974, с. 173.
[2] Пак там, с. 106.
[3] БКП в резолюции и решения, С., 1947, т. I, с. 82.
[4] Пак там, с. 108.
[5] БКП 1900—1903, Документи на централните ръководни органи, с. 281.

Digitized by Google

писано уставното задължение всеки партиен член да има годишна членска книжка.

Скоро след конгреса ЦК подготвя и отпечатва новия личен документ на партийния член. В него освен лични, демографски и отчетни данни са поместени Програмата, Устава и Правилника на Партията. Партийната членска книжка свързва организационните, идейните и политическите задачи на партийния член в едно цяло. Числеността на Партията нараства от 1761 членове на 2666, т. е. с 900 души за една година (1901—1902 г.), над 2300 членове са били снабдени с личен партиен документ. Все още има партийни членове, носители на опортюнистическата дребнобуржоазна стихия, които нарушават партийните решения. Отношението към членската партийна книжка става един от разграничителните признаци между марксисти и опортюнисти. Така борбата за партийната членска книжка се включва в борбата за изграждане на марксическата революционна партия на българския пролетариат.

След изгонването на общоделството от БРСДП през 1903 г. партийната членска книжка запазва своя облик и съдържание, но на първата ѝ страница вече е поставен основният лозунг на Маркс и Енгелс, издигнат в „Манифест на Комунистическата партия": „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!". Оттогава и до днес този лозунг стои на всяка партийна членска книжка. С него Партията подчертава класовия си и интернационален характер на марксистко-ленинска партия от нов тип.

В новата партийна членска книжка се вписват и някои нови данни за партийния член — социално положение, занятие, образование, семейно положение, записан ли е в избирателните списъци и други. В книжката се появяват и две страници за отчетни данни на партийния член; страница с графи за отчетен месечен членски внос и страница за направени вноски за фонд „Агитация и пропаганда".

Партийните членски книжки на тесните социалисти са пригодени за една година. Това се дължи както на създадената традиция от изминалия период, така и от едногодишния цикъл на партийната работа, който се отчита от ежегодно провежданите конгреси. От друга страна, в Партията се проявяват рецидиви на опортюнизма (анархо-либералите и прогресистите) и подмяната на партийните документи улеснява борбата срещу тях. Заедно с това подмяната на партийните документи се превръща в преглед на партийните редове и средство за мобилизация на силите на всяка организация. Тази практика е възможна поради все още сравнително малобройния състав на Партията.

В началото на 1919 г. поради бързото нарастване на броя на партийните членове, ставащо под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция и революционния подем в страната, ЦК на Партията издава нови временни членски книжки. Те били напечатани на картон с 4 страници. На тях се нанасяли същите социално-демографски и отчетни данни на партийните членове. Те също имали едногодишен срок. Партийните документи не били поместени — те вече губели историческата си стойност. Партията се ориентирала към ленинизма. Тя подготвяла свои нови основни документи.

През 1920 г. ЦК на БКП (т. с.) разработил нов образец на партийната членска книжка. В нея всред общоприетите социалнодемографски и отчетни данни била поставена графа за началото на членството в Партията. С това се подчертавала приемствеността на БКП (т. с.) от старата марксическа партия. В членската книжка са публикувани Програмната декларация, приета от Първия конгрес на БКП (т. с.), Уставът и Правилникът на Партията, с които тя провъзгласява своето преминаване на позициите на ленинизма. Новите партийни членски книжки са разчетени за три години.

Digitized by Google

Тези партийни книжки изиграват огромно значение за ленинското възпитание на българските комунисти. С тях се разпространявала сред трудещите се идеята за социалистическата революция в България. С тях комунистите защищавали младата съветска република от интервенцията. С тях излезли в челните редици на формиращия се нов комунистически отряд на революционното световно работническо движение. И когато историята поставя непосредствена задача пред масите — завоюване на властта, българските комунисти се вдигат със своето име и знаме на въоръжена борба срещу фашизма през Септември 1923 г. Партийната членска книжка, своята принадлежност към Партията, българските комунисти защищават с цената на живота си. Партийната членска книжка придобива още по-голяма стойност.

На партийното членство комунистите не гледат като на завоювана позиция, а като на съзнателно поет дълг и отговорност пред историята. Такова едно отношение изразява и съвпада със саморазвитието на съзнателната личност, със смисъла на човешкия живот.

* * *

След преминаването на Партията в дълбока нелегалност поради установената фашистка диктатура през 1923 г. мястото и ролята на личните партийни документи в живота на комуниста се променя. Тяхното притежаване може да ползва класовия враг. За това тя престава да издава членски книжки. Връзките на партийния член с неговата организация и цялата Партия се приспособяват към новите условия на борба, задължително става използването на пароли за тайни връзки, псевдоними за лични имена и т. н. В обстановка на въоръжена борба организационните връзки на комуниста с Партията се изменят. Засилват се индивидуалните контакти в Партията и идивидуалната работа на комунистите с широките народни маси. Това повишава ролята на комунистите в провеждане на политиката на Партията. Нараства и координиращата и контролиращата роля на низовите партийни ядки, с което се установява единомислието и единодействието на цялата партия. В условията на нелегалната работа и борба организационните връзки на отделния комунист с Партията не могат да бъдат документирани с членска книжка. Новите форми на организация разкриват доверието на комунистите един към друг — доверие, извоювано в безкомпромисната битка на живот и смърт, доверие, закалено с кръвта на геройски загиналите, доверие, родено в бурите на величавата саможертва. Това доверие става сърцевината на дейността на Партията, определя начините на документиране принадлежността към нея. Това доверие е скъпо завоевание на БКП. И всеки млад комунист, влизащ в нейните редове, заедно с партийната членска книжка го поема като скъпо лично наследство, което зорко пази, развива и обогатява.

* * *

Победата на социалистическата революция в България на 9 септември 1944 г. поставя Партията в нови условия на работа и организационно строителство — тя се изгражда като легална партия. Низовите ѝ организации се увеличават, стават многобройни и многочислени. Засилва се движението на населението по територията на страната. Обстановката в Партията и страната изисква възстановяването на партийната членска книжка.

Осмият пленум на ЦК на БРП (к), състоял се в началото на 1945 г., задължи всички партийни членове да се снабдят с партийни членски книжки. Освен традиционните социално-демографски данни и отчетна графа за платен членски внос, първата при условията на социализма партийна членска книжка има и графа за подпис на партийния секретар. Партийният устав на БРП (к) не е публикуван в партий-

Digitized by Google

ната членска книжка. В точка 4 на Устава е записано, че след приемането му в Партията партийният член получава партийна членска книжка[1], а в резолюцията, че предстоящото раздаване на партийните членски книжки трябва да се използва за проверка и изучаване на партийните членове[2]. Това е нужно поради масовото навлизане на нови членове в Партията непосредствено след 9 септември 1944 г. Между тях има и неподготвени и недостойни за това високо политическо звание — комунист. Партийни членски книжки получават само действително излезлите напред, в авангарда на класата, борци за социализъм.

За кратко време, до V конгрес на Партията, състоял се през 1948 г., в нейните редове застават близо половин милион комунисти. Чрез партийните членски книжки те поемат частица от бойното знаме на Партията, носено десетилетия през остри социални бури, и го развяват на новия фронт на борбата — индустриализацията и колективизацията, на фронта на образованието, развитието на науката и културата. С тези книжки комунистите застават начело на трудещите се и водят борба за построяване основите на социализма в България.

Поради промяната на името на Партията, извършена от Петия конгрес, през периода 1953—1955 г. се извършва подмяна на партийните членски книжки. Новото, характеризиращо периода на подмяната, е, че на Шестия конгрес на БКП през 1954 г. по предложение на др. Тодор Живков се внесе изменение в Устава на Партията — всеки желаещ да встъпи в Партията е длъжен да представи препоръки от трима комунисти със стаж в Партията най-малко три години.

През 1967—1968 г. се извърши втората подмяна на партийните членски книжки поради изтичане на срока на попълването на необходимите отчетни данни. Третите поред партийни книжки бяха носени от близо 800 000 комунисти. В този период на бурно развитие на социализма БКП нарасна с близо 180 000 комунисти. Тя отразяваше нарасналата численост на работническата класа и нейната градивна творческа сила.

Обхващайки все нови и нови сектори от социалистическото строителство и нови слоеве от народа, комунистите внасят в нашето ежедневие максимум съзнателност, максимум организираност и активност.

Започна разгърнато изграждане на развитото социалистическо общество в България. Новите задачи, които стоят пред БКП и българския народ, изискват по-високо напрежение на силите, по-голяма всеотдайност и повече и на научно равнище знания от всеки комунист. Затова пред XI конгрес на БКП др. Т. Живков каза:

„Сега на преден план излиза работата за по-нататъшното подобряване състава на Партията в качествено отношение“[3]. Това се налага от непрекъснато нарастване на ръководната и направляващата роля на Партията и от необходимостта то да бъде реализирано в ежедневието на народа от работата на всяка първична партийна организация, от всеки партиен член. Съвсем естествено е реализирането на тази цел да стане и чрез замяна на партийните членски книжки. „Замяната на книжките е важно политическо, идеологическо и организационно мероприятие на Партията и трябва да се превърне в преглед на нашия боен строй“[4].

Десетки хиляди комунисти ще получат още тази година новата партийна членска книжка — символ на величавата борба на Комунистическата партия за най-светлия бъдеш ден на човечеството.

доц. Петко БЛИЗНАКОВ

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. 4, с. 19.

[2] Пак там, с. 16.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1976, с. 86.

[4] Пак там, с. 86.

Digitized by Google

СИСТЕМНИ, ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ ГРИЖИ

Окръжният, градските и общинските партийни комитети в Благоевградски окръг сега полагат по-системни и целенасочени грижи, търсят нови форми и средства, за да може непрекъснато да се издигат ролята и авторитетът на партийния секретар като централна фигура в Партията. Какво се прави от окръжния партиен комитет в това направление?

Стана практика всяка година преди отчетно-изборните събрания градските, общинските, заводските и учрежденските комитети да приемат оценки за работата на всички секретари и бюра на първичните партийни организации. Това помогна значително да се повиши критерият при избирането на партийните секретари. Партийните комитети сега насочват партийните организации и бюрата да повишават непрекъснато изискванията към политическите, деловите и нравствено-етичните качества на комунистите, които те избират за партийни секретари. Подобри се образованието и организационният опит на секретарите. Над 82 на сто от тях са с висше, полувисше и средно образование, 50,5 на сто са завършили партийни школи и курсове, 32,71 на сто имат стаж като секретари над 6 години, притежават богат партиен опит.

Партийните комитети по-всестранно изучават, анализират и обобщават практиката, трайното и полезното в опита на партийните секретари. Това помага системно и реално да се правят оценки и изводи за ставащите изменения в живота и дейността на първичните партийни организации, да се утвърждава положителният опит в стила и методите на партийните секретари. Този подход стана трайна практика за всички градски и общински комитети и допринася за формиране на отношение у секретарите на първичните партийни организации за високо чувство за отговорност, за развитие на творческата им активност и инициатива.

* * *

Първостепенна роля в системата от мерки за издигане ролята на секретаря окръжният комитет на Партията отдава на **усъвършенстване тяхното обучение и възпитание, повишаване на политическата и деловата им квалификация**. Партийните комитети изготвят целогодишни планове, в които се предвиждат курсове в Междуокръжната партийна школа и по места, семинари, научно-практически конференции, срещи за обмяна на опит и други мероприятия. През последните две години в Междуокръжната партийна школа са обучени 155 секретари и 163 резервни кадри. Голяма част от тези резервни кадри бяха избрани за секретари на първични партийни организации. След всяка отчетно-изборна кампания по общини се провеждат краткотрайни курсове с бюрата и партийните секретари с откъсване от производството.

Digitized by Google

ната членска книжка. В точка 4 на Устава е записано, че след приемането му в Партията партийният член получава партийна членска книжка[1], а в резолюцията, че предстоящото раздаване на партийните членски книжки трябва да се използва за проверка и изучаване на партийните членове[2]. Това е нужно поради масовото навлизане на нови членове в Партията непосредствено след 9 септември 1944 г. Между тях има и неподготвени и недостойни за това високо политическо звание — комунист. Партийни членски книжки получават само действително излезлите напред, в авангарда на класата, борци за социализъм.

За кратко време, до V конгрес на Партията, състоял се през 1948 г., в нейните редове застават близо половин милион комунисти. Чрез партийните членски книжки те поемат частица от бойното знаме на Партията, носено десетилетия през остри социални бури, и го развяват на новия фронт на борбата — индустриализацията и колективизацията, на фронта на образованието, развитието на науката и културата. С тези книжки комунистите застават начело на трудещите се и водят борба за построяване основите на социализма в България.

Поради промяната на името на Партията, извършена от Петия конгрес, през периода 1953—1955 г. се извършва подмяна на партийните членски книжки. Новото, характеризиращо периода на подмяната, е, че на Шестия конгрес на БКП през 1954 г. по предложение на др. Тодор Живков се внесе изменение в Устава на Партията — всеки желаещ да встъпи в Партията е длъжен да представи препоръки от трима комунисти със стаж в Партията най-малко три години.

През 1967—1968 г. се извърши втората подмяна на партийните членски книжки поради изтичане на срока на попълването на необходимите отчетни данни. Третите поред партийни книжки бяха носени от близо 800 000 комунисти. В този период на бурно развитие на социализма БКП нарасна с близо 180 000 комунисти. Тя отразяваше нарасналата численост на работническата класа и нейната градивна творческа сила.

Обхващайки все нови и нови сектори от социалистическото строителство и нови слоеве от народа, комунистите внасят в нашето ежедневие максимум съзнателност, максимум организираност и активност.

Започна разгърнато изграждане на развитото социалистическо общество в България. Новите задачи, които стоят пред БКП и българския народ, изискват по-високо напрежение на силите, по-голяма всеотдайност и повече и на научно равнище знания от всеки комунист. Затова пред XI конгрес на БКП др. Т. Живков каза:

„Сега на преден план излиза работата за по-нататъшното подобряване състава на Партията в качествено отношение“[3]. Това се налага от непрекъснато нарастване на ръководната и направляващата роля на Партията и от необходимостта то да бъде реализирано в ежедневието на народа от работата на всяка първична партийна организация, от всеки партиен член. Съвсем естествено е реализирането на тази цел да стане и чрез замяна на партийните членски книжки. „Замяната на книжките е важно политическо, идеологическо и организационно мероприятие на Партията и трябва да се превърне в преглед на нашия боен строй“[4].

Десетки хиляди комунисти ще получат още тази година новата партийна членска книжка — символ на величавата борба на Комунистическата партия за най-светлия бъдеш ден на човечеството.

доц. Петко БЛИЗНАКОВ

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. 4, с. 19.

[2] Пак там, с. 16.

[3] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1976, с. 86.

[4] Пак там, с. 86.

Digitized by Google

СИСТЕМНИ, ЦЕЛЕНАСОЧЕНИ ГРИЖИ

Окръжният, градските и общинските партийни комитети в Благоевградски окръг сега полагат по-системни и целенасочени грижи, търсят нови форми и средства, за да може непрекъснато да се издигат ролята и авторитетът на партийния секретар като централна фигура в Партията. Какво се прави от окръжния партиен комитет в това направление?

Стана практика всяка година преди отчетно-изборните събрания градските, общинските, заводските и учрежденските комитети да приемат оценки за работата на всички секретари и бюра на първичните партийни организации. Това помогна значително да се повиши критерият при избирането на партийните секретари. Партийните комитети сега насочват партийните организации и бюрата да повишават непрекъснато изискванията към политическите, деловите и нравствено-етичните качества на комунистите, които те избират за партийни секретари. Подобри се образованието и организационният опит на секретарите. Над 82 на сто от тях са с висше, полувисше и средно образование, 50,5 на сто са завършили партийни школи и курсове, 32,71 на сто имат стаж като секретари над 6 години, притежават богат партиен опит.

Партийните комитети по-всестранно изучават, анализират и обобщават практиката, трайното и полезното в опита на партийните секретари. Това помага системно и реално да се правят оценки и изводи за ставащите изменения в живота и дейността на първичните партийни организации, да се утвърждава положителният опит в стила и методите на партийните секретари. Този подход стана трайна практика за всички градски и общински комитети и допринася за формиране на отношение у секретарите на първичните партийни организации за високо чувство за отговорност, за развитие на творческата им активност и инициатива.

* * *

Първостепенна роля в системата от мерки за издигане ролята на секретаря окръжният комитет на Партията отдава на **усъвършенстване тяхното обучение и възпитание, повишаване на политическата и деловата им квалификация**. Партийните комитети изготвят целогодишни планове, в които се предвиждат курсове в Междуокръжната партийна школа и по места, семинари, научно-практически конференции, срещи за обмяна на опит и други мероприятия. През последните две години в Междуокръжната партийна школа са обучени 155 секретари и 163 резервни кадри. Голяма част от тези резервни кадри бяха избрани за секретари на първични партийни организации. След всяка отчетно-изборна кампания по общини се провеждат краткотрайни курсове с бюрата и партийните секретари с откъсване от производството.

Digitized by Google

Почти всеки месец градските, общинските и заводските комитети провеждат ден или полуден на секретаря, където ги запознават с актуални проблеми и задачи, обменя се положителен опит. В някои места като Благоевград, Сандански, Петрич, Разлог и Гоце Делчев обучението се води диференцирано по отрасли и направления.

За повишаване деловата подготовка и обогатяване опита на партийните секретари много голяма помощ оказват кабинетите по партийно-организационната работа. Със своята практическа дейност те се превърнаха в добър помощник на секретарите и партийния актив. За това свидетелствува фактът, че само за времето от януари до май тази година кабинетът при градския комитет на БКП — Благоевград, е посетен от над 180 партийни активисти, които са получили отговор по интересуващите ги въпроси на партийно-организационната работа.

Ето какво споделя Златка Борунсузова — секретар на първичната партийна организация при стоматология в Благоевград.

— Бях партиен секретар от 1961 до 1968 година. Тогава имаше случаи да се чудя откъде да потърся литература по интересуващите ме въпроси. Понякога не успявах да си изпълня задачата, както бях я замислила. Сега когато отново съм избрана за партиен секретар, почувствувах, че в работата си много съм улеснена. Голяма помощ получавам от кабинета за партийно-организационната работа. Когато ми предстои да подготвя партийно събрание, план за работата на бюрото и организацията, мероприятия, да напиша доклад и пр., отивам там. Ползвам нужната литература, съветвам се с другарите по отделни въпроси, намирам отговор по конкретните проблеми, които са ми нужни за партийната работа.

Страхил Георгиев, който за първи път е избран за секретар на първичната партийна организация при окръжната хигиенна инспекция в Благоевград, споделя:

— На другарите от кабинета дължа много. Тук идвам често, имам възможност да черпя опит, обогатявам знанията си, изяснявам си отделни въпроси на партийната работа. Кабинетът е голям помощник за секретаря на първичната партийна организация.

Окръжният комитет на БКП през тази година проведе редица практически мерки за създаване нормални условия за успешното функциониране на кабинетите по партийно-организационната работа. Преди всичко значителни грижи се полагат за подобряване на материалната база. Сега градските комитети в Благоевград, Сандански и Петрич разполагат с добре обзаведени кабинети. Ще се обзаведат кабинети и в градските комитети на Партията в Симитли, Разлог, Банско, в общинските партийни комитети в Добринище, Дъбница, Гара Пирин, Струмяни и Склаве. За завеждащи кабинетите са натоварени да отговарят комунисти общественици с дългогодишен партиен опит.

За повишаване на теоретическата подготовка и за да може по-бързо да се усвоят функциите и задачите на кабинетите по партийно-организационната работа, отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП в началото на юни тази година проведе курс със завеждащите кабинетите и председателите на проблемните секции към тях. Добре подготвени лектори — научни работници, сътрудници от апарата на Централния комитет на БКП, изнесоха интересни беседи. Подчертан интерес предизвика изнесеният опит на завеждащите кабинетите по партийно-организационната работа в окръжния комитет на БКП във Варна и Бургас. Окръжният комитет на Партията периодически проучва, анализира и взема мерки за усъвършенствуване на някои взаимовръзки между партийните комитети, ръководните кадри и секретарите на първичните партийни организации. Например през 1977 г. в бюрото и на пленум бяха разгледани и взети редица мерки по та-

Digitized by Google

кива страни от работата на партийните комитети като: осигуряване своевременна информация на партийните секретари; подобряване на положението и условията за тяхната работа; поставяне на контрол и отчет предложенията и сигналите, изпращани от секретарите на първичните партийни организации до по-висши органи, и ефектът от тяхното решаване. Тази практика се оказа много полезна за работата.

Внесе се по-голяма съгласуваност в работата на партийните, държавните и стопанските ръководители със секретарите на първичните организации при разглеждане и решаване на основните проблеми на трудовите колективи. Допитването до секретаря по дадено решение, преди да се вземе то, сега получи широко разпространение в работата на ръководните кадри. Този подход създава вътрешно удовлетворение и повишава самочувствието у партийните секретари, че непосредствено са взели участие в обсъждането и решаването на въпроси с политическо, стопанско и културно значение.

* * *

Сега окръжният комитет провежда по-системни грижи за **повишаване на самочувствието и активността на партийните секретари.** Разшириха се мероприятията за по-широко прилагане на духовните и материалните стимули. През 1976 г. ордени получиха 60 души, юбилейния медал „100 години Априлско въстание" — 578, а други 80 души — ръчни часовници. Миналата година материални награди получиха 484 партийни секретари. Голяма част са изпращани на екскурзия в СССР и другите социалистически страни. По случай юбилейни чествувания, национални празници и други важни събития на секретарите и техните семейства от името на окръжния, градските или общинските комитети на Партията се изпращат поздравителни писма и телеграми. Бюрото на окръжния комитет на БКП провежда срещи на определени периоди от време с всички секретари на първичните патийни организации. Такива срещи всяка година провеждат ГК на БКП в Гоце Делчев, Сандански, Петрич, Симитли, Банско и др.

На страниците на вестник „Пиринско дело" се помещават репортажи, очерци и други материали, посветени на изявени партийни секретари.

Всички тези мерки способствуват да нараства непрекъснато подготовката и умението на секретарите правилно да определят и своевременно да поставят за обсъждане и решаване най-важните проблеми на политическата и идеологическата работа, да обогатяват тяхното съдържание. Всичко това се отразява благоприятно върху живота и дейността на първичните партийни организации. Преобладаващата част от партийните секретари непрекъснато повишават своята политическа зрелост, засилват връзките си с трудещите се, успешно ръководят трудовите колективи.

Расте броят на секретарите като тези в комбинат „Беласица" — Петрич, Тютюнев комбинат, ЗМК — Благоевград, много предприятия и АПК и в другите сфери на материалното производство и духовния живот, които проявяват висока активност и инициатива в организаторската и политическата работа, мобилизират трудовите колективи за изпълнение на решенията на XI партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК и Националната партийна конференция. Сега те правилно поставят ударението върху задачите, произтичащи от Националната партийна конференция за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. Проблемите за постигането на високо качество и ефективност в производството, труда и управлението сега са в центъра на вниманието на партийните организации и трудовите колективи.

Digitized by Google

* * *

Системни грижи полагат окръжният, градските, заводските и общинските партийни комитети за решаването на някои въпроси, свързани с **подобряването на стила и методите на работа на секретарите** на първичните партийни организации, за засилване на тяхната творческа активност и инициатива. Повишават се изискванията към тях за обобщаването и разпространяването на положителния опит, за усъвършенствуване целокупната дейност на партийните организации.

Окръжният комитет на БКП прилага все по-широко в своята практика комплексните проверки. Такива проверки през последните две години се направиха на партийните организации в промишлеността, строителството, учрежденията, здравните заведения и други. Миналата година при подготовката на пленума на окръжния комитет, на който бе разгледан въпросът за работата на партийните комитети с първичните партийни организации и техните секретари, осъществихме редица мерки за подобряване на работата, за намаляване излишното регламентиране и ненужната заседателщина, за даване възможност за по-голямо творчество, инициатива и изява на партийните организации и техните секретари. Подобри се разграничаването на функциите между партийните, държавните и стопанските органи. Все повече се укрепва и повишава авторитетът на партийните секретари. Показателно за това е, че болшинството от тях получават заслужено признание и положителна оценка от партийните комитети и комунистите. Из средата на секретарите на първичните партийни организации след Единадесетия конгрес на Партията са издигнати 13 души за секретари на градски и общински комитети, председатели на народни съвети, директори и зам.-директори на промишлени и селскостопански предприятия.

Периодически партийните секретари получават необходимата информация и компетентни отговори от окръжния, градските, заводските и общинските партийни комитети по вълнуващите ги въпроси. Вниманието сега на комитетите и партийните организации е насочено преди всичко за проучване на назрелите проблеми за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, за постоянна връзка с всички групи на населението.

Радващо е, че този стил се пренася и в работата на секретарите на първичните партийни организации. Те се стремят да повишават активността и инициативността на комунистите в изпълнение на поставените задачи в отделните производствени звена — цеха, смяната, бригадата, работното място. Заедно с това се полагат системни грижи у всекиго да се формират комунистически добродетели. Окръжният, градските, заводските и общинските партийни комитети изискват от секретарите на първичните партийни организации при предстоящата смяна на партийните книжки да засилят изискванията към комунистите да са в първите редици на борбата за повишаване на ефективността и качеството на производството, да бъдат на челно място в разгръщането на социалистическото съревнование. Да поощряват инициаторите при поемането на лични и колективни обещания, да разгръщат в по-широки размери рационализаторското движение.

Положителните процеси, с които се отличават грижите на окръжния, градските и общинските партийни комитети, ще доведат до още по-високо издигане ролята и авторитета на секретаря на първичната партийна организация. Те ще помогнат за разгръщане на неговата творческа активност в ежедневната работа за претворяване в живота решенията на Единадесетия конгрес и Юлския пленум на ЦК и Националната партийна конференция.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

С НЕЯ В НОВИЯ ДЕН

— Желке, почакай, таман тебе търсех! — повика я мъжки глас и тя бързо се обърна.

Позна го, беше от бетонджиите. Възрастен, улегнал човек, когото работниците уважаваха за трудолюбието му.

— Какво има, бай Диониси, какво те носи към мен?

— Ти, другарко, сега не ме питай, ами намини при нас, на бетоновия възел. Затова съм дошъл, да те повикам. Да видиш какви работи стават.

— Добре де, утре ще мина. Какво има, какво си се разтревожил, бе човек? — вече заинтригувана го запита партийната секретарка.

— Няма утре... Утре ще е късно. Сега трябва да дойдеш.

Неведнъж Желка Станчева бе получавала такива сигнали за разни неразбории, затова не се учуди на странното държане на работника.

Макар че е само от две години на автомагистрала „Хемус", хората бързо я бяха приели като своя, посвещаваха я в тегобите и радостите си. А от известно време, откакто есента беше избрана за секретарка на партийната организация на магистралата, вече много често започнаха да я търсят за съвет и помощ, викаха я да види с очите си неуредиците.

Работниците не се доверяват така лесно и на когото и да е. Особено тези, строителите на магистралите. Те се смятат за силни мъже и не всеки може да ги управлява. Но ето, някак незабелязано тази жена, надхвърлила четиридесетте, като че по нищо неотличаваща се от другите жени на строежа, беше спечелила доверието на недотам деликатните мъже на магистралата. Тук обаче си има една особеност. Ценят я добрите, съвестните работници. А мързеливите и нехайните често си изпащат от острия й език. Нищо не можеш да скриеш от погледа й.

Като разбра, че на бетоновия възел явно нещо не е наред, Желка повика със себе си младата инженерка Любка Петрова и тръгнаха.

Техническият ръководител не беше там. Работниците развълнувано обясняваха какво ги тревожи. Дал им ръководителят нестандартни калъпи, казал, че и с тях ще минат. Поскъпил се за труда си, а плочите, които изливат в тези калъпи, имат шупли, оронват се. Може ли така — едната плоча само струва 50—60 лева...

— Това не е работа — недоволствуваха, прекъсвайки се един друг работниците. — Остави че на нас няма да ни платят двата лева, ами колко ще изгуби държавата...

Положението беше сериозно, трябваше веднага да се вземат мерки. Но заедно с тревогата на Желка й стана приятно от тази загриженост на хората за общото, за интересите на държавата. Каза си, че в някои от следващите разговори в бригадите ще трябва да разкаже за тези съвестни бетонджии.

Инженер Петрова се разпореди да спре изливането на некачествените плочи до следващия ден и тръгна да търси директора. А в това време Желка вече се беше „задълбала" в разговора — оплакаха й се, че съблекалните не са в ред, че бойлерът в банята не работи, разказаха и за други неуредици от подобен род. Хората се тревожеха и от един факт, който не й беше известен: на бетоновия възел стоели неизползвани около 400 тона цимент в торби. Понеже е по-удобно да се работи с този, който докарват циментовозите, другият все изостава. Цимент е това, повреди ли се, смятай какви народни пари ще идат на вятъра...

После когато на партийното събрание разговаряха за нуждата всеки комунист да си бъде здраво на поста, да не допуска край себе си бездушно отношение към работата, Желка казваше с болка: „Кой, господ ли ще дойде да ни оправя на нас бъркотиите? Ние, дето сме тук — ти, аз, и ти, и ти, — всички ние ще се борим. Затова носим партийни билети..."

* * *

Строежът на магистралата е нещо необикновено. На много километри една от друга са пръснати бригадите. Хора са това и ако една част са дошли тук само за да спечелят повече, то значи, че трябва двойно по-голяма да е и възпитателната работа. За да се превръщат те от печалбари в съзнателни и дисциплинирани работници.

Това, разбира се, само на листа е лесно да го напишеш, да стане в живота е трудна работа. Ето ги шофьорите, онзи ден се вдигнали със самосвалите и дошли от обектите в управлението да гледат мач. Много важен мач, не можело да го изпуснат. Заслизаха от колите оживени, възбудени. А че е работно време — голяма работа, после ще го наваксат... И тогава се изправи пред тях жената, която толкова често ги беше навестявала в студ и мраз, разговаряла беше с тях за разни техни неща. Партийната секретарка. Сега ги питаше защо по никое време са напуснали работата си. Те се умълчаха, нямаше какво да й отговорят.

— Момчета, тук има ли комунисти? —

Digitized by Google

това беше и въпрос, и отговор едновременно. — Моля, комунистите да се върнат! — продължи Желка, като гледаше право в очите един от младите мъже. Той мълком се обърна и тръгна към колата си. Останалите се повъртяха, повъртяха, и след малко самосвалите един по един запрашиха обратно по стрелналата се в далечината магистрала.

* * *

Секретарката си има едно правило — за да изискваш от хората, трябва първо към себе си да бъдеш взискателен. Какво е това — изслушал си някого, обещал си да направиш нужното, за да настъпи изменение, и спокойно отлагаш от днес за утре.

Партийната група на обект „Жерково" информира бюрото, че хората се оплакват: докарват им храната със самосвал, чиниите се засипват с пясък в откритите касетки, никой не се сеща поне да ги покрива. Яденето хруска. Много пъти казвали, но никой не ги чувал.

Срещнаха се с колектива.

Работниците бяха прави. Членовете на партийното бюро отидоха при директора. Добър, отзивчив ръководител е инженер Механджийски, умее да работи с хората. Но може ли един човек навсякъде да надникне, всичко да оправи. А работата бе съвсем проста — трябваше някой да се разпореди. И маси се появиха, и вода с бъчонки започнаха да докарват за миене, и фургона потегнаха, за да има къде да влязат да се стоплят хората. Уреден беше и въпросът с храната — започнаха да я носят с лекотоварна кола, че на всичкото отгоре с придружителка — една работничка от кухнята, с бяла престилка, която има задължение да сервира. Културно, приятно. Чувствуваш, че се грижат за теб, уважават те. Как тогава няма да работиш по съвест!

Само че, размишляваше Желка, защо трябва за всичко да се чака директорът да оправи нещата. От ръководителите по обектите трябва да се изисква повече да се грижат за хората.

На един от обектите техническият ръководител, безпартиен, никак не се интересуваше има ли там партийна група или няма. Инак не е лошо момче, но работниците не го слушат. За това си има причини. Опитът не му достига, много неща още не разбира добре. Но му се иска да покаже, че е началник, грубо се разпорежда, счита, че щом е издал заповед, това е достатъчно, за да се свърши работата. А работата не върви, от ден на ден се струпват нови неприятности.

Отиде Желка при него, седнаха във фургона да си поприказват. Попита го за разни неща, пооплака й се той, че работниците са разпуснати, че не изпълняват нарежданията му. И от дума на дума стигнаха до това, за което бе дошла партийната секретарка.

— Ти като ръководител ще бъдеш по-силен, ако привлечеш комунистите да ти помагат — тихо, спокойно говореше тя. — Всеки въпрос, който имаш за решаване на обекта, най-напред пред тях го постави, обясни им какво се иска. Ако ти не можеш да накараш хората да направят това, което изискваш, те непременно ще намерят начин да ги убедят. Така задачите ще се изпълняват много по-лесно.

— Но нали аз не съм комунист... — вече леко зачервен, почти се оправдаваше младежът.

— Нищо че не си член на Партията. Та кой друг — Партията ти е възложила да работиш с хората. Да отговаряш за обекта, не значи да се интересуваш само от машините и нормите. Тия машини ги управляват хора, от тях зависи ще има ли по-високо изпълнение на плана... Само заповедите тук няма да те оправят. По-често приказвай с работниците, изслушвай предложенията им. Те няма да те подведат...

Така простичко Желка учи преките ръководители на най-сложната професия — уменето да се добереш до човешката душа.

— Лошото е там — разсъждава тя, — че някои от стопанските ръководители, не че не могат — не искат да работят отблизо с хората. Считат това за нещо второстепенно. Такъв човек на съвещания, с общи указания не можеш да го превъзпиташ. Трябва да намериш подход, да го убедиш...

* * *

Не всяка жена би издържала тука. Но Желка издържа. Нещо повече; тя се чувствува добре само когато й е трудно, само когато има да се справя с някакви мъчнотии. Такава си е от младите години. Но понякога й загорчава много. Това става, когато се срещне с еснафството, с алчността. С онова, което потъпква работническата чест, работническото достойнство.

...И досега си спомня лицата им. Зли, намръщени. „По седемстотин лева на човек месечно не ни ли осигурите — отиваме си..." Така поставиха своя „ултиматум" бригадирът и заместникът му. Това беше бригадата на електротехници по високото напрежение. Когато дойдоха, пожелаха да работят на акордна система. Ръководителите се съгласиха, сключиха договор. Но скоро галениците решиха, че парите им са малко, и от името на цялата бригада дойдоха да диктуват нови условия. „Кога в душите на тези млади хора са избуяли такива плевели... — мислеше си Желка. — Нали в наше време са раснали, ние сме ги възпитавали." Такава ненаситност за пари, такова потребителско отношение към работата скоро не беше срещнала. Приемаше, кой знае защо, тяхната постъпка като лична обида. Беше й тежко.

Digitized by Google

— Ще си подадем молбите за напускане — заплашваха онези, когато ги поканиха на разговор с ръководителите на строежа и им обясняваха, че няма никакво основание да им се заплащат такива огромни суми. И че не бива да изоставят колегите си сега, в това трудно време.

Двамата бяха непреклонни.

— Добре, давайте тогава молбите — вече успокоен им каза директорът. На всички написа: „Да се удовлетвори", и се подписа.

На другия ден рано сутринта при Желка дойдоха неколцина младежи от бригадата:

— Каке — на нея младите така ѝ казват, — нека да си останем тука, било що било...

Бригадирът ги подвел, казал им, че ще вземат повече пари, ако заплашат началниците. Желка разбра, че момчетата са неукрепнали, неуравновесени още, че с тях би могло да се работи. Отиде при директора, застъпи се и решиха да върнат на работа всички, с изключение на бригадира и заместник-бригадира.

* * *

Като бърза река тече животът на магистралата. Какво ли не е минало през сърцето на тази жена. Тя живее съм съдбите на хората, с техните радости е весела, с техните скърби страда. В къщи често я чуват да се вайка, че нещо не е успяла да свърши, а на обекта чакат от нея резултат. Понякога мъжът ѝ казва: „Ще те видя ли някога да седнеш, че като другите жени да приказваш за рокли, за разни женски работи..."

На всичкото отгоре цяла зима беше на курсове. Всеки неделен ден оставаше на магистралата. Изкара ги тези курсове, дипломира се и вече е правоспособен машинист на пътни строителни машини и двигатели. За багерист има трети разряд, а за булдозерист — четвърти. Синът и дъщерята я попитаха за какво ѝ са тези нови специалности. Тя отговори: „Ами така, да си знам. Като ходя на обектите, да не се опитват да ме заблуждават. Друго е да ти са отворени очите за машината. Пък и повече ще съм полезна..." Свекърва ѝ със смях додаде: „Като те гледам, Желке, и курсове за зъртолети да отворят, ако не се запишеш, на..."

* * *

Не ѝ е леко. Партийна секретарка сред мъже, при такива трудни условия. Всеки ден пред комунистите на магистралата изникват проблеми — от трудни по-трудни. Те ги решават и отново прекрачват нататък към новия ден. А заедно с тях скромна, но винаги най-отпред, винаги където е най-отговорно, е Желка Станчева.

Мария ДЕЛИБАЛТОВА

Digitized by Google

В КРАК С НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

ЛВОВСКИТЕ ПОДСТЪПИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

В дните, когато у нас пленумът на ЦК на БКП разглеждаше пътищата за ускорено развитие на някои стратегически направления на научно-техническия прогрес, група журналисти от социалистическите страни се намирахме в Лвовска област. Като ни показваха своя опит в повишаването на ефективността и качеството, нашите съветски домакини нагледно ни илюстрираха някои от въпросите, които нашата партия поставяше за решаване в България. Комплексната система за управление на качеството, с която лвовци добиха световна известност, фактически се опира на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, на нови научни разработки, нови видове изделия, съответствуващи на най-добрите световни образци. Това е и една от централните теми в дните на качеството, организирани по предприятия, отрасли, градове, райони, в цялата област. Резултатите в тези няколко направления, отнасящи се до ускоряването на техническия прогрес и неговото бързо внедряване в производството, са главното мерило за ефективността на самата система за управление на качеството. По своя характер тя е нещо твърде сложно. Затова в просторния дом на качеството, метрологията и стандартизацията, един солиден научно-методически център по управлението на качеството, неговият директор В. Н. Удовиченко се извини, че не може накратко да ни разкрие същността на системата.

— Защо да се лъжем, другари — откровено каза той, — тук става дума за сложни комплексни научни решения, които накратко не могат да се разкрият.

В по-нататъшните разяснения из залите на дома ние разбрахме защо проведеният преди три години общосъюзен семинар е продължил няколко дни. Това е комплексна система, която се различава от краткотрайните почини и инициативи в съревнованието, които понякога можеш да обобщиш в един лозунг, с една фраза. Затова и сега, четири години след като този опит беше утвърден и одобрен от ЦК на КПСС, само около 50 предприятия в областта официално го прилагат. Много други работят по тази система, но тя още не е утвърдена от специална комисия към областния комитет на КПСС по качеството. Това е една солидна бариера срещу формализма.

Лвовската система за управлението на качеството фактически завършва разнообразните търсения, продължили в съветската страна повече от 15 години. Началото на тези търсения даде Саратовската система за бездефектна продукция от първо представяне. Тя и у нас има широко приложение и много ръководители, които са постигнали известен успех в тази насока, могат да се заблудят, че щом са въвели Саратовската система, са приложили съвременния съветски опит. Саратовската система е само изходно начало и съставен елемент от Лвовската система, която е най-новият съветски опит в управлението на качеството. Опитът на саратовци е много интересен и полезен. Но той третира ограничено управлението на качеството. Насочена е само към изпълнителя. Още когато в Лвов започнали да я прилагат, се сблъскват с тази нейна ограниченост. Нали ако конструкцията на изделието е стара или негодна, тогава и работникът, макар да има златни ръце и да изпълни най-висококачествено своята операция, няма да произведе желана и търсена продукция? Това ги подтиква да разширят обсега на опита като система за бездефектен труд. Разработват показатели за бездефектния труд и на специалисти, конструктори, снабдители, определят мерки за стимулиране. Но пак не решават цялостно въпроса. Защото в търсенията си са се ръководили от мисълта не само да регистрират качеството, а да го направляват, т. е. предварително да го прогнозират и планират, да регу-

Digitized by Google

лират и управляват всички фактори, които влияят на качеството с оглед да достигнат и поддържат по всички направления качеството, отговарящо на постигнатото в СССР и света. И да имат едно изискване за качеството както за износ, така и за вътрешния пазар. За да достигнат тези цели, им помага освен опитът на саратовци и починът на гр. Горки за качество и надеждност на ресурсите, на гр. Ярославл за система от норми, осигуряваща научна организация на работата за повишаване мощностите на двигателите, на московските колективи на „ЗИЛ" за прилагане система от стандарти и на „Красний пролетарий" за инженерно осигуряване. Творчеството на лвовци се състои в осмислянето и усвояването на целия този единичен опит и в разработването на цялостна научнообоснована, комплексна система за управление на качеството. Техният опит показва как трябва да се отнасяме към онова, което ни поднася практиката и да го обогатяваме, как трябва да се отива към комплексност, всеобхватност на процесите и явленията, ако искаме да намерим оптимално решение на въпроса.

Обикновено, когато се говори за Лвовската система, се изтъква, че тя има за своя основа стандартите. Това е вярно. Но самите лвовци предупреждават, че с това не се изчерпва системата.

Що се отнася до стандартите като основа на системата, заслужава внимание една особеност, която е много важно да се знае. Стандартите те разглеждат не като един застинал документ, който определя за много години напред качествените и техническите параметри на изделията. По-рано едно изделие можеше спокойно да служи 8—10 години на практиката, без морално да остарее. Но сега научно-техническият прогрес се развива с такива бързи темпове, че много от изделията остаряват само за една до три години. А това вече изисква да се разработват динамични, постоянно изменящи се стандарти, които не само да следват, но и пълно да отразяват последното равнище на изискванията на научно-техническия прогрес и световния опит, дори да го изпреварват. Това насочва към бързо внедряване на научно-техническите постижения. Ако още с конструкцията на изделието се допусне то да отговаря не на утрешния, а на днешния или още по-лошо на вчерашния ден, това означава че се залага лошокачествена продукция. Такъв пропуск вече никой не може да отстрани в процеса на производството. Затова тука подчертаха:

— Ние не допускаме едно ново изделие да влиза в производство, ако не разполагаме с информация за най-доброто постижение, за да го сравним.

Така не комплексната система на лвовци обхваща работата още с прогнозирането и конструирането на нови изделия.

Понеже тази научноизследователска и конструкторска работа изисква огромни сили, бързо научно и техническо решение, тука са станали съществени промени и в организацията на връзките наука—производство. Без да отричат широко популярния у нас опит за договорни връзки между научни звена и производствени предприятия, но все пак в него виждат отношения, които образно нарекоха „курортна любов". Защото създават краткотрайни връзки по отделен проблем до неговото разрешаване. Когато разработката на темата завърши, страните се разотиват, както случайно срещналите се на курорт. Новото, възникнало в Лвовска област, изясни първият секретар на областния комитет на КПСУ В. Ф. Добрик:

— И в тази област ние потърсихме комплексно решение. Затова създадохме на обществени начала като помощни органи към областния комитет научно-производствени комплекси (комисии). Това са териториални органи, в които включихме научни работници, специалисти и челници от институтите, ВУЗ и предприятията независимо от ведомственото им подчинение. Такъв колектив от специалисти установява и съгласува връзките между наука и производство. Той заседава всеки месец по веднъж. Задачата е не само да съгласува, координира и да внедрява достиженията от едно в други предприятия, но и да открива и да организира разработката на важни общи и междинни въпроси.

Ефективността на този начин на научно обслужване ни илюстрираха с няколко цифри за увеличаване на резултатите от внедряване на научни разработки в практиката. Преди три години от тях в областта са реализирани по 15 млн. рубли годишен ефект, през 1976 година той вече нараства четири пъти, а миналата година е над 70 млн. рубли, или близо пет пъти повече. Посочиха за илюстрация и новата смазка за металорежещи машини, с която предприятията са увеличили с 30 на сто своята производителност, и нов прибор, с който се увеличава двойно качеството и издръжливостта на произвежданата продукция.

— За партийното ръководство на икономиката е важно сега — резюмира др. Добрик — да открива крупномащабни въпроси и с помощта на науката да ги решава комплексно, глобално.

Разбира се, с няколко реда новият опит не може да се разкрие, но за нас като най-убедителен аргумент, че действително става дума за нещо ново и ефективно, говори фактът, че той е одобрен и се популяризира от началото на тази година в Украинската съветска социалистическа република и към него проявява интерес Академията на науките на СССР. Сега едкакво важно е както да се осигури бързо научното откритие и разработката му, но и да се организира незабавното му внедряване в производството. А намирането на ефективни форми за това винаги води до скъсяване пътя, по който науката се превръща в пряка производителна сила.

Така че, когато става дума за стандар-

Digitized by Google

тите като основа на комплексната Лвовска система за управление на качеството, се вижда, че въпросът опира най-напред до динамично следене, отразяване и внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в практиката. От тази основа вече следват другите разнообразни елементи на системата: разработване на нормативна база от изисквания, планиране, снабдяване, изясняване системата от отношения (кой, кога, на кого, как и какво да осигури), технология, култура на изпълнение, подготовка на висококвалифицирани кадри, система от показатели за бездефектен труд (на отделното работно място, участъка, конвейера, цеха, комбината), система за оценка на труда и приноса на всеки — от изпълнителя до ръководителя от всякаква степен, обществени методи на въздействие на колектива, включващи идейновъзпитателни и организационни форми на работа, материално и морално стимулиране, издигане отговорността, взаимната взискателност, мерки за контрол и пр., и пр.

Така се тръгва от конструирането на новото изделие и в една единна комплексна верига се обхваща управлението на всички фактори, които гарантират високото качество на крайния продукт, той да се получи с най-малко разходи, с най-рационално използване на ресурсите.

Ето така накратко може да се характеризира комплексната система на лвовци за управление на качеството.

* * *

Бяхме в научно-производственото обединение „Електрон", в две отделения на мощното ремонтно и снабдително предприятие „Селхозтехника", в колхоз „Украйна", и видяхме навсякъде как въпросът за качеството е поставен под номер едно. В колхоза заседателната зала е превърната в кабинет, където са изложени изисквания за управлението на качеството. Цялата стена е изпъстрена от условията на всяко производствено звено и на всяка операция за качеството едновременно със системата за стимулиране. Всичко е направено ярко, ясно, разбрано. Кабинетът е станал методически център. Същото нещо видяхме в цеховете на „Селхозтехника" — модерни, технологически добре оборудвани малки заводи за ремонт, които по ред, организация и по чистота могат да служат за образец на всяко наше предприятие от машиностроенето.

Но безспорно най-интересен е опитът на обединение „Електрон", където управлението на качеството е свързано с автоматизираната система за управление на производството. Може да се каже, че изискванията на нашия пленум за електронизация на производството в това обединение вече имат своята образцова реализация. Не случайно ние се почувствувахме пренесени в бъдещето, а някои неща звучаха като фантастична картина.

Това е едно крупно съвременно организирано предприятие с двадесетгодишна история. За този период продукцията му е нараснала 186 пъти, производителността на труда — 5 пъти, а работната заплата — два пъти. На родината са предали над 1 млрд. рубли печалба.

Обединението има тясна производствена специализация и вътрешна кооперация. В него е съсредоточена и научноизследователската работа. По своя характер то съответствува на стопанските комбинати, които сега са създадени у нас. Разполага с широки възможности само да решава всички въпроси от научните изследвания и конструирането на новите изделия, до тяхното бързо внедряване и качествено изпълнение. За неговите възможности говори фактът, че през тази петилетка чрез реконструкция, модернизация, механизация, усъвършенстване на технологията и внедряването на нови методи на труд на същата площ ще се удвои продукцията. Цялата му продукция отива за износ. Сега обединението е подело почина през следващата 1979 година да достигне равнището, предвидено за 1980 година.

Най-зашеметяващо впечатление прави автоматизираната система за управление. Не е трудно човек да оцени твърдението на домакините, че те не биха могли да управляват процесите без новата електронноизчислителна техника и останалата електронна апаратура. В обединението всеки ден преминават 15 млн. детайли. За тяхното отчитане и осигуряване биха били необходими 10 000 работници. Това ще възлезе на четиридесет процента от сегашния му състав. За 1 час автоматизацията решава 400 х. задачи. Планиране на производството и разработване на вариант за работа, отчетност, координация на работата на взаимосвързаните звена, оценка на изпълнението във всеки момент и оценка на изпълнителите и ръководителите — всичко това е изъето от автоматизираната система. Цеховете са опразнени от спомагателни работници. Техниката е поела и управлението на качеството. Генералният директор на обединението лауреатът на Ленинска премия Петровски, един динамичен ръководител с дръзновена мисъл и ленинска закалка на стопански ръководител, изясни работата така:

— Автоматизираната техника ни помага да създадем диалог между машината и човека, информацията на машината да стане база за работата на човека. Тя трябва да блокира дейността на човека, ако действията му не отговарят на изискванията, които с програмата сме задали. И основното — тя съдействува да премахваме разликата между умствения и физическия, между изпълнителския и управленческия труд.

Ролята на тази автоматизирана електронна техника бе демонстрирана нагледно. Генералният директор поиска информация за състоянието на работата в цеховете. Само за секунди на телевизионния екран се появи информацията по основните показатели за същата минута, в която во-

Digitized by Google

дехме разговора. И той ни разясни: „Ето тези цехове работят добре, в тези имаме затруднения — те са откроени с различен цвят. Най-добре са онези." Това беше специална, най-обобщена информация, предназначена за него. Но той пожела да научи причината за появилото се изоставане в един от цеховете. Веднага от паметта на машината пристигна основната информация за състоянието на работата в цеха. Тази информация е по-подробна и е предназначена за началника на цеха. Тя разкриваше състоянието за същата минута, в която говорехме, и причините за изоставането на деня, даваше и оценка на ръководителя.

Цялата производствена информация се събира от низовите звена с помощта на автоматичната техника, която я пази и предава когато и на когото трябва. Точна, обективна, безпристрастна. До нея никой не се докосва, никой не може да й повлияе със своя субективизъм. В машината постъпва всяка сутрин информация за наличните производствени и трудови ресурси в цеха и в целия завод. Машината дава веднага три варианта за работата през деня. Примерно явили са се на работа по-малко работници. Трябва да се преустрои производството съобразно тези конкретни за деня условия. Централно изискване в тези варианти е да се осигури определено равнище на качеството, да се избере икономически най-изгоден за момента вариант на дейност. Те са в различно съотношение — по-голямо количество, с минимално допустимото равнище на качеството и два други варианта с по-високо качество. От тези варианти ръководителят избира един и по него се организира работата. През целия ден в цеха на специално табло, което се вижда от всички, техниката дава постоянна информация за хода на изпълнението на плана. Такава информация има и във всеки участък. В края на деня машината отчита за всеки работник какво е извършил, каква заработка получава, дали му се полага и какъв е размерът на премията. Тези данни всяка вечер се нанасят в едно специално табло в участъка. Така техниката осигурява широка гласност и на съревнованието.

Автоматичната техника отчита като най-важен показател качеството. Щом от конвейера излезе нов теелвизор, веднага установяването от техническия контрол, че е качествен, се подава на машината и тя му определя пореден номер и закъде ще се експедира. Разбира се, трудно е да се покаже цялата огромна роля на автоматичната техника в информацията и управлението. Но даже за неспециалиста в тази област става ясно каква голяма сила е тя, когато се използва умело.

Така са предприели и други мерки за повишаване на качеството. Например премахнали са задължителния ритъм на конвейера. Така се дава възможност на всеки да изпълнява операцията си спокойно, без да е притеснен от неумолимо движещия се конвейер. Най-важно е да изпълни от първо представяне възложената му работа и съобразно приноса се определя индивидуално и полагащите му се възнаграждение и премия.

За некачествената продукция са осигурени две много солидни бариери. Готовите телевизори продължително се включват на работа при по-високо от обикновеното напрежение (240 волта), а след това на специален вибрационен стенд откриват онова, което няма да издържи напрежението и натоварванията при транспорта.

* * *

Както се вижда, тука предаваме само отделни елементи, детайли на комплексната система за управление на качеството. Целта ни не е да разкрием цялата система, а да покажем нейната солидност, нейната сложност и взискателност, да се види, че главното е да се поддържа цялата продукция на съвременно равнище.

Това е и мерилото за нейната ефективност. А в това отношение лвовци имат какво да покажат. И то е много убедително.

Например при ремонта на селскостопанската техника са постигнали възстановяване до 80 процента годността на мотора в сравнение с капацитета на новопроизвежданите. Това е с 25 процента по-високо от изискванията. Само от него се спестяват хиляди нови мотори, които промишлеността трябва да произведе. Премирането за високо качество започва от нормативното изискване и се движи между 15 до 35 на сто от заработката.

А сто общите резултати за цялата област. Данните се отнасят към цялата продукция, макар че около една трета от нея не подлежи на атестация със знак за качество:

Преди въвеждане на системата с държавна оценка на качеството е била удостоена 8,6 на сто от продукцията. През 1975 г. тя вече нараства на 9,1, през 1976 г. — на 11,8 и през 1977 г. — 14. А сега вече е 17 на сто.

През 1975 година с този знак са удостоени 232 нови изделия. Следващата година — 367, миналата година — 509. За тези три години общият брой на произвежданите изделия с високо качество се увеличава само над два пъти — през 1975 година те са 512, а сега са 1040.

Ето какви са резултатите от работата. Пресметнати в суми, те са равни на милиони. В центъра на тази работа стои Партията. Тя осигурява включването на целия комплекс от фактори — научно-технически, технологически, организационни и управленчески, идейновъзпитателни. Умението на партийното ръководство се измерва не само с провежданите срещи, разговори, лекции, а най-напред с това, как са намерили решение на най-важните въпроси и как координират и включват в действие всички условия, които ще доведат до успеха.

Digitized by Google

Когато разговаряхме за системата на управление с помощта на техниката в обединение „Електрон", у нас естествено възникна въпросът — тази техника не отчуждава ли управлението и ръководителите от хората. Отговорът беше кратък, но изразителен: „Напротив. Техниката върши оная изморителна и трудоемка работа на управлението като информационното осигуряване и търсене на варианти за решение. С това тя освобождава ръководителите да мислят за перспективното развитие, за задоволяване нуждите на хората, да се срещат с тях, да разговарят. Сега намаляха до минимум конфликтите в колектива, породени от отчетността, защото е отстранен всякакъв субективизъм."

В беседата ни с генералния директор и секретаря на партийния комитет основните въпроси, с които ни занимаваха, бяха социалните. На първо място поставиха плана за социално развитие, разработен едновременно с обединение „Светлана" в Ленинград. В него са си поставили задачи за решаване с перспектива от 15 години. И за да потвърдят резултатите, си послужиха само с два факта — сега в обединението нямат никакво текучество с изключение на отиващите в пенсия и да отслужат военната си служба. И още един — решили са един въпрос за научно хранене на колектива съобразно потребностите на хората и на отделните професии. Организирали са пет потока, в които предлагат на хората храна по научно разработени нормативи. И там са въвели техника и са освободили всички касиери, отчетници. Храната е поевтинена със 17 на сто само от това. Грижата за човека е превърната в наистина централна грижа на Партията, на стопанското ръководство. Но тука въпросите са много. Тази грижа започва обаче преди всичко с внедряването на съвременната техника, която е изместила ръчният труд, направила е труда наистина приятен, всеки да чувствува задоволство, че твори, че влага труда си за обществото и получава според личния си принос за произвеждането на крайния продукт.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ДВЕ ЗНАМЕНАТЕЛНИ СЪБИТИЯ

60 години от Владайското и 55 години от Септемврийското въстание

Първото в света антифашистко въстание пламна преди петдесет и пет години в България — това е славната септемврийска епопея през 1923 година, когато народът

„възстана
из мрака тревожен
на своя живот
— и писа със своите кърви:
Свободен!"

Това е велико национално дело на нашия народ, но то е и забележително звено в революционната борба на народите против експлоатацията и потисничеството, за демокрация и социализъм. Това е величава епопея на патриотизма и пролетарския интернационализъм на Българската комунистическа партия и трудовия български народ. Антифашистко, демократично по своите цели и задачи, Септемврийското въстание беше проникнато от болшевишки революционен дух. Негов пример, стимул и вдъхновение беше Великата октомврийска социалистическа революция в братска Русия, която шест години преди паметния септември у нас прогърмя над света и откри ерата на прехода на човечеството от капитализма към социализма. Искрите на Октомври летяха над следвоенна Европа и техният революционен заряд възпламеняваше наситената с остри класови противоречия и сблъсъци атмосфера.

Една година след Октомврийската революция — 1918 г. — българските работници и селяни във войнишки шинели последваха примера на руските революционери, напуснаха окопите и обърнаха пушките против двореца и буржоазията. През онези дни, както отбелязва В. И. Ленин, България открито „подражаваше" на Русия. Въстанието беше първият щурм на трудовия български народ против буржоазно-монархическото господство и войната, първият опит на работниците и селяните да насочат развитието на нашата страна по нов път. Българските работници и селяни бяха едни от първите, които последваха примера на руските работници и превърнаха империалистическата война в народно въоръжено въстание.

Въпреки героизма на въстаналите войници, Владайското въстание не успя. Главните причини за пораженията са, че то нямаше единно политическо и военно ръководство и че щурмът на войниците не бе подкрепен от мощна, всенародна акция както в столицата, така и в цялата страна. Правейки оценка на Войнишкото въстание, Георги Димитров на Петия конгрес на Партията така определи причините за неуспеха му: „През време на Първата световна война, особено след Октомврийската социалистическа революция, Партията проведе широка разяснителна и агитационна дейност сред войниците на фронта и тила, задачата на която беше да се подготвят войниците „да последват примера на своите руски братя", т. е. — на революцията. Но в решителния момент, когато войниците на фронта обърнаха щиковете против виновниците за войната, вдигнаха се и потеглиха към София, т. е. последваха на дело примера на руските братя, Партията не се оказа на височината на своята задача да организира и възглави въстанието на войниците, да го разпространи широко в страната, като привлече в него работниците и селяните, да му даде насока, да го превърне в народно въстание и срещу монархията — главната агентура на немския империализъм и срещу властвуващата капиталистическа класа, която използваше войната за грабеж и забогатяване. Лозун-

Digitized by Google

гът за мир и за народна демократична република, ако бе издигнат тогава от Партията, щеше да обедини без съмнение огромната маса на трудещите се от градовете и селата. А единодействието между нашата партия и Земеделския съюз би осигурило успеха на въстанието. Едно победоносно народно въстание, в името на народната република през 1918 г. можеше да измени общата насока на развитието на страната и Балканите в интерес на огромното мнозинство от нашия народ[1]..."

Войнишкото владайско въстание през 1918 г. беше разгромено, но то ознаменува началото на нов период в българската история — периода на борбата за събаряне господството на монархизма и капитализма и за установяване на народна власт, власт на работниците и селяните.

Под напора на народното негодуване партиите на едрата буржоазия бяха принудени да отстъпят управлението на страната на Българския земеделски народен съюз начело с Александър Стамболийски — големия демократ и борец против монархията и войната. Земеделското правителство осъществи редица демократични реформи, които засегнаха интересите на спекулативната едра буржоазия.

През май 1919 година Партията на тесните социалисти се преименува в Българска комунистическа партия и по същество прие нова програма, с която тръгна уверено по ленински път. Тя пусна дълбоки корени в градовете и селата, превърна се в голяма политическа сила с огромно влияние сред народа. Комунистическите идеи, идеите на Октомври, шествуващи по необятната руска земя, все повече завладяваха умовете и сърцата на трудовите маси и на интелигенцията. По това време в своята статия „Из кой път" във в-к „Артист" Г. Димитров сочи мястото на творците: „Н голямата задача на в-к „Артист" в настоящия момент се заключава именно в това — да помогне на масата труженици от изкуството да познаят себе си като пролетарии; да ускори процеса на привеждане в съответствие тяхното мислене с променилото се вече тяхно битие: на мястото на прословутия интелигентски индивидуализъм да култивира чувството за солидарност и идеята за общо действие; да им съдействува час по-скоро да тръгнат всички по пътя на организацията и борбата чрез един общ професионален съюз на работниците от изкуството, пътя на единство между трудещите се с чука, сърпа и перото, между работниците от материалното производство и тия от производството на духовни ценности и блага, пътя на освобождението на цялото трудещо се човечество и на самото изкуство от режима на гниещия капитализъм."[2]

Пътят беше открит. България решително вървеше наляво, след братска Русия.

Уплашени за съдбата на своето господство, реакционната българска буржоазия и царската династия решиха да изпреварят развитието на събитията. Помагаше им и разединението между БКП и БЗНС. В тъмната нощ срещу 9 юни 1923 година те извършиха военно-фашистки преврат, съборяха демократичното правителство, разтуриха всички изборни органи, подло, зверски убиха Александър Стамболийски и започнаха разправа с демократичните и революционните сили.

Фашистката диктатура на реакцията обяви извън закона огромното мнозинство на българския народ. Народът и демократичните сили — комунисти и земеделци, бяха изправени пред алтернативата: или да загубят надеждата за своя власт, бити поотделно, или да се обединят за борба.

Деветоюнският военно-фашистки преврат нанесе непоправим удар върху разпространените в БЗНС теории и илюзии за самостоятелна селска власт, за борба на селската партия както против едрата градска буржоазия, така и против революционната партия на работническата класа. В своето предсмъртно писмо до партийната организация в село Церово Александър Стамболийски се обърна към комунистите с призив не само за помощ, но и за съвместни действия и борба, за политическо единодействие, за комунистическо-земеделско правителство.

От военно-фашисткия преврат поука извлече и Българската комунистическа партия. Заела отначало погрешната позиция на неутралитет в борбата между „двете буржоазии" — селската и градската, както невярно квалифицираше деветоюнските събития, нашата партия подложи на коренна преценка своята стратегия и тактика, своето отношение към събитията, към широките селски маси, подкрепящи Българския земеделски народен съюз, към БЗНС като тяхна организация, поставяше се на проверка цялото историческо развитие на Партията: бе ли то революционно или доктринерско. С помощта на Комунистическия интернационал и на Болшевишката партия, при активното участие на Васил Коларов и Георги Димитров, Централният комитет на нашата партия на заседанията си от 5 до 7 август 1923 г. прие резолюция за подготовка на въоръжено въстание на масите в името на работническо-селското правителство.

Това решение показва, че Българската комунистическа партия е направила решителна крачка по пътя на своята болшевизация, на превръщането си в партия от нов ленински тип.

Поемайки ръководството на подготовката и провеждането на въстанието, БКП се изяви като партия, способна да застане начело не само на работническата класа, но и на всички прогресивни и демократични сили, начело на борбата против фашизма, за демокрация. Лозунгът за единния фронт на труда и за работническо-селско правителство, издигнат от Партията,

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 233—234.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 7, с. 140.

Digitized by Google

беше ленински лозунг, изхождащ от потребностите на революционната обстановка и основаващ се върху органическата връзка между борбата за демокрация и борбата за социализъм.

Както никога преди, за няколко месеца самосъзнанието на хората порасна. Народът, ръководен от комунистите, излезе на сцената и неговият диалог с властниците бе прям и открит. Комунистическо-земеделското единство се раждаше спонтанно в кървави схватки с врага, пред лицето на смъртната опасност, надвиснала над работническата класа и трудовото селячество. Решението на Централния комитет на Партията за подготовка на въоръжено въстание предизвика могъща вълна от революционен ентусиазъм. Комунисти, земеделци, безпартийни се готвеха за великото събитие — открит въоръжен сблъсък. Беше достатъчна само една искра, за да пламне пожарът на народната борба. И тази искра не закъсня: на 13 септември героичният Мъглиж се вдигна на бой и въстанието бързо обхвана целия Старозагорски окръг.

Септемврийското въстание избухна преждевременно и стихийно. Това разпиляваше народните сили и даваше възможност на врага да го бие на части. Трябваше да се действува бързо и решително. И Партията не се поколеба. Понесена от червените конни вестоносци, поръката за въстанието облетя страната. Под звъна на черковните камбани въстаниците се стекоха на сборните пунктове, прегръщаха се и се целуваха, тръгваха на страшен бой сега, както бяха тръгвали на смърт и безсмъртие техните деди и бащи през април 1876 година. Въстанието обхвана много краища на страната, села и градове. Най-масово, наистина общонародно то бе в северозападния край на България, където негови ръководители бяха Васил Коларов и Георги Димитров. Въсталите бяха селяни и интелигенти, работници от предприятия, комунисти и земеделци. Организирани и ръководени от дейното ядро на Комунистическата партия, те изправяха сигурно ръст по цялата наша земя. Колко красота и романтика имаше в техния риск, във въодушевлението им — възбудени, жилави с вярата си, неустрашими пред разгрома на смъртта.

Като ярки неугасващи звезди ще светят на революционната карта на България имената на стотици села и градове, над които се развя и заплющя червеното знаме на революционната народна власт. Свещени ще останат във вековете местата на сраженията, братските могили, гробовете на загиналите. Вечно живи в благодарната памет на поколенията ще бъдат имената на всички оня народни синове, паднали в битките и оцелели в кървавата разправа, които народът назова с общото гордо име **септемврийци**.

Септемврийското въстание бе потушено жестоко, със страшна класова стръв:

„Мегдани отново с кармин окървавени
Смъртни писъци в прерязано гърло задавени
На вериги зловещия звек
Затворите пълни с хора.
В двора
на казарми, затвори,
от командвани залпове ек."

Силата не беше на страната на правдата. Пушките и оръдията надделяха над брадвите, вилите, топорите, косите, тоягите. Над българската земя падна мракът на зверската класова ненавист на буржоазията. В есенните нощи на 1923 г. плъзнаха шпицкомандаджиите, прогромаджиите. Огоста потече кървава. Дунав и Марица понесоха телата на разстреляните, издавените, прободените от фашистките ножове. Родната земя, жадна да поеме житните семена, в тая страшна есен беше полята с червени кърви и засята с белите кости на своите сеячи.

Но враговете тържествуваха преждевременно. Още на 27 октомври водачите на Септемврийското въстание В. Коларов и Г. Димитров отправиха чрез „Работнически вестник" от името на задграничното представителство на БКП (т. с.) отворено писмо до работниците и селяните в България. Това забележително с оптимизма си писмо започва така:

„... И първата дума, която ви отправяме е: „Горе главите!... Поражението ще ни научи как да победим. Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България!"

Не с униние, а с готовност за нови схватки гледаха на бъдещето комунистите и земеделците, целият трудещ се народ в градове и села. Най-добре изрази този оптимизъм поетът Гео Милев, който падна жертва на отмъщението на озверените фашистки палачи, в края на своята поема, посветена на въстанието:

„Всичко писано от философи, поети —
ще се сбъдне!
— Без бог! Без господар!
Септември ще бъде май.
Човешкият живот
ще бъде един безконечен възход
— нагоре! нагоре!
Земята ще бъде рай —
ще бъде!"

Буржоазията ликуваше. Сега вече властта й изглеждаше затвърдена, ако не завинаги, то за много дълго време. Партията изгуби един открит бой. Тя даде безброй скъпи жертви, обаче спечели една нова революционна позиция от решаващо историческо значение за бъдещето. Защото септември 1923 г. изкопа огромна пропаст между народа и фашистката диктатура — между трудовия народ и господствуващата класа, която никога и с нищо не може да се запълни. На двата бряга на кървавата река, потекла през септември 1923 г., застанаха смъртни врагове. Мир между тях вече не можеше да има

Digitized by Google

гът за мир и за народна демократична република, ако бе издигнат тогава от Партията, щеше да обедини без съмнение огромната маса на трудещите се от градовете и селата. А единодействието между нашата партия и Земеделския съюз би осигурило успеха на въстанието. Едно победоносно народно въстание, в името на народната република през 1918 г. можеше да измени общата насока на развитието на страната и Балканите в интерес на огромното мнозинство от нашия народ[1]..."

Войнишкото владайско въстание през 1918 г. беше разгромено, но то ознаменува началото на нов период в българската история — периода на борбата за събаряне господството на монархизма и капитализма и за установяване на народна власт, власт на работниците и селяните.

Под напора на народното негодувание партиите на едрата буржоазия бяха принудени да отстъпят управлението на страната на Българския земеделски народен съюз начело с Александър Стамболийски — големия демократ и борец против монархията и войната. Земеделското правителство осъществи редица демократични реформи, които засегнаха интересите на спекулативната едра буржоазия.

През май 1919 година Партията на тесните социалисти се преименува в Българска комунистическа партия и по същество прие нова програма, с която тръгна уверено по ленински път. Тя пусна дълбоки корени в градовете и селата, превърна се в голяма политическа сила с огромно влияние сред народа. Комунистическите идеи, идеите на Октомври, шествуващи по необятната руска земя, все повече завладяваха умовете и сърцата на трудовите маси и на интелигенцията. По това време в своята статия „Из кой път" във в-к „Артист" Г. Димитров сочи мястото на творците: „И голямата задача на в-к „Артист" в настоящия момент се заключава именно в това — да помогне на масата труженици от изкуството да познаят себе си като пролетарии; да ускори процеса на привеждане в съответствие тяхното мислене с променилото се вече тяхно битие: на мястото на прословутия интелигентски индивидуализъм да култивира чувството за солидарност и идеята за общо действие; да им съдействува час по-скоро да тръгнат всички по пътя на организацията и борбата чрез един общ професионален съюз на работниците от изкуството, пътя на единство между трудещите се с чука, сърпа и перото, между работниците от материалното производство и тия от производството на духовни ценности и блага, пътя на освобождението на цялото трудещо се човечество и на самото изкуство от режима на гниещия капитализъм."[2]

Пътят беше открит. България решително вървеше наляво, след братска Русия.

Уплашени за съдбата на своето господство, реакционната българска буржоазия и царската династия решиха да изпреварят развитието на събитията. Помагаше им и разединението между БКП и БЗНС. В тъмната нощ срещу 9 юни 1923 година те извършиха военно-фашистки преврат, съборяха демократичното правителство, разтуриха всички изборни органи, подло, зверски убиха Александър Стамболийски и започнаха разправа с демократичните и революционните сили.

Фашистката диктатура на реакцията обяви извън закона огромното мнозинство на българския народ. Народът и демократичните сили — комунисти и земеделци, бяха изправени пред алтернативата: или да загубят надеждата за своя власт, бити поотделно, или да се обединят за борба.

Деветоюнският военно-фашистки преврат нанесе непоправим удар върху разпространените в БЗНС теории и илюзии за самостоятелна селска власт, за борба на селската партия както против едрата градска буржоазия, така и против революционната партия на работническата класа. В своето предсмъртно писмо до партийната организация в село Церово Александър Стамболийски се обърна към комунистите с призив не само за помощ, но и за съвместни действия и борба, за политическо единодействие, за комунистическо-земеделско правителство.

От военно-фашисткия преврат поука извлече и Българската комунистическа партия. Заела отначало погрешната позиция на неутралитет в борбата между „двете буржоазии" — селската и градската, както невярно квалифицираше деветоюнските събития, нашата партия подложи на коренна преценка своята стратегия и тактика, своето отношение към събитията, към широките селски маси, подкрепящи Българския земеделски народен съюз, към БЗНС като тяхна организация, поставяше се на проверка цялото историческо развитие на Партията: бе ли то революционно или доктринерско. С помощта на Комунистическия интернационал и на Болшевишката партия, при активното участие на Васил Коларов и Георги Димитров, Централният комитет на нашата партия на заседанията си от 5 до 7 август 1923 г. прие резолюция за подготовка на въоръжено въстание на масите в името на работническо-селското правителство.

Това решение показва, че Българската комунистическа партия е направила решителна крачка по пътя на своята болшевизация, на превръщането си в партия от нов ленински тип.

Поемайки ръководството на подготовката и провеждането на въстанието, БКП се изяви като партия, способна да застане начело не само на работническата класа, но и на всички прогресивни и демократични сили, начело на борбата против фашизма, за демокрация. Лозунгът за единния фронт на труда и за работническо-селско правителство, издигнат от Партията,

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 233—234.
[2] Г. Димитров, Съч., т. 7, с. 140.

Digitized by Google

беше ленински лозунг, изхождащ от потребностите на революционната обстановка и основаващ се върху органическата връзка между борбата за демокрация и борбата за социализъм.

Както никога преди, за няколко месеца самосъзнанието на хората порасна. Народът, ръководен от комунистите, излезе на сцената и неговият диалог с властниците бе прям и открит. Комунистическо-земеделското единство се раждаше спонтанно в кървави схватки с врага, пред лицето на смъртната опасност, надвисала над работническата класа и трудовото селячество. Решението на Централния комитет на Партията за подготовка на въоръжено въстание предизвика могъща вълна от революционен ентусиазъм. Комунисти, земеделци, безпартийни се готвеха за великото събитие — открит въоръжен сблъсък. Беше достатъчна само една искра, за да пламне пожарът на народната борба. И тази искра не закъсня: на 13 септември героичният Мъглиж се вдигна на бой и въстанието бързо обхвана целия Старозагорски окръг.

Септемврийското въстание избухна преждевременно и стихийно. Това разпиляваше народните сили и даваше възможност на врага да го бие на части. Трябваше да се действува бързо и решително. И Партията не се поколеба. Понесена от червените конни вестоносци, поръката за въстанието облетя страната. Под звъна на черковните камбани въстаниците се стекоха на сборните пунктове, прегръщаха се и се целуваха, тръгваха на страшен бой сега, както бяха тръгвали на смърт и безсмъртие техните деди и бащи през април 1876 година. Въстанието обхвана много краища на страната, села и градове. Най-масово, наистина общонародно то бе в северозападния край на България, където негови ръководители бяха Васил Коларов и Георги Димитров. Въстаналите бяха селяни и интелигенти, работници от предприятия, комунисти и земеделци. Организирани и ръководени от дейното ядро на Комунистическата партия, те изправяха сигурно ръст по цялата наша земя. Колко красота и романтика имаше в техния риск, във въодушевлението им — възбудени, жилави с вярата си, неустрашими пред разгрома на смъртта.

Като ярки неугасващи звезди ще светят на революционната карта на България имената на стотици села и градове, над които се развя и заплющя червеното знаме на революционната народна власт. Свещени ще останат във вековете местата на сраженията, братските могили, гробовете на загиналите. Вечно живи в благодарната памет на поколенията ще бъдат имената на всички ония народни синове, надвили в битките и оцелели в кървавата разправа, които народът назова с общото гордо име **септемврийци**.

Септемврийското въстание бе потушено жестоко, със страшна класова стръв:

„Мегдани отново с кармин окървавени
Смъртни писъци в прерязано гърло задавени
На вериги зловещия звек
Затворите пълни с хора.
В двора
на казарми, затвори,
от командвани залпове ек."

Силата не беше на страната на правдата. Пушките и оръдията надделяха над брадвите, вилите, топорите, косите, тоягите. Над българската земя падна мракът на зверската класова ненавист на буржоазията. В есенните нощи на 1923 г. плъзнаха шпицкомандаджиите, прогромаджиите. Огоста потече кървава. Дунав и Марица понесоха телата на разстреляните, издавените, прободените от фашистките ножове. Родната земя, жадна да поеме житните семена, в тая страшна есен беше полята с червени кърви и засята с белите кости на своите сеячи.

Но враговете тържествуваха преждевременно. Още на 27 октомври водачите на Септемврийското въстание В. Коларов и Г. Димитров отправиха чрез „Работнически вестник" от името на задграничното представителство на БКП (т. с.) отворено писмо до работниците и селяните в България. Това забележително с оптимизма си писмо започва така:

„... И първата дума, която ви отправяме е: „Горе главите!... Поражението ще ни научи как да победим. Въпреки всичко ще бъде работническо-селско правителство в България!"

Не с униние, а с готовност за нови схватки гледаха на бъдещето комунистите и земеделците, целият трудещ се народ в градове и села. Най-добре изрази този оптимизъм поетът Гео Милев, който падна жертва на отмъщението на озверените фашистки палачи, в края на своята поема, посветена на въстанието:

„Всичко писано от философи, поети —
ще се сбъдне!
— Без бог! Без господар!
Септември ще бъде май.
Човешкият живот
ще бъде един безконечен възход
— нагоре! нагоре!
Земята ще бъде рай —
ще бъде!"

Буржоазията ликуваше. Сега вече властта ѝ изглеждаше затвърдена, ако не завинаги, то за много дълго време. Партията изгуби един открит бой. Тя даде безброй скъпи жертви, обаче спечели една нова революционна позиция от решаващо историческо значение за бъдещето. Защото септември 1923 г. изкопа огромна пропаст между народа и фашистката диктатура — между трудовия народ и господствуващата класа, която никога и с нищо не може да се запълни. На двата брега на кървавата река, потекла през септември 1923 г., застанаха смъртни врагове. Мир между тях вече не можеше да има

Digitized by Google

и изходът от техния исторически спор можеше да бъде само един: нови битки на живот и смърт, битки до победата на трудовия народ, до победата на социалистическата революция в България.

Във въстанието с огън и кръв се кали бойният работническо-селски съюз, гръбнакът на единството на целия трудов народ под ръководството на Българската комунистическа партия. А самата партия остави да изгори в пламъците на бунта и на поражението всичко, което все още я отличаваше от болшевиките, все още не й достигаше, за да бъде напълно ленинска. Септемврийското въстание — 1923 г. стана преломен момент за болшевизацията на Партията.

От пожарищата на септември Българската комунистическа партия излезе обновена и готова за нови битки. Те щяха да продължат цели две десетилетия. Щяха да струват живота на още хиляди борци. Започваше дългата тъмна нощ на фашистката диктатура и на дълбоката нелегалност на Партията. Оръжието на победата обаче беше вече намерено и овладяно.

По време на подготовката на въстанието и в пламъците на септември Българската комунистическа партия извлече извънредно важни поуки: че авангардът на класата, колкото и да е организиран и силен, сам не може да победи; че за победата е необходимо да се спечелят трудовите маси и да се издигнат до съзнанието за необходимостта от революция; че е необходимо трайно, не само тактическо, но и стратегическо единодействие между двете партии на трудовите маси, между БКП и БЗНС. По време на подготовката на въстанието и в пламъците на въстанието се роди и закали в пролятата кръв борческото единство на комунисти и земеделци, на работническата класа, трудовите селяни и народната интелигенция, боевият съюз на революционните сили на народа, който в крайна сметка реши съдбата на монархо-фашизма и капитализма в България.

Септемврийското въстание въоръжи БКП с богат революционен опит за организиране и ръководене на въоръжената борба, за съчетаване на демократическите със социалистическите задачи, на легалната с нелегалната работа, стана преломен момент в болшевизацията на Партията: първо, защото в подготовката и провеждането на въоръженото въстание БКП се изяви като висша форма на пролетарска организация, като революционен авангард на работническата класа. Септемврийската епопея е първият случай в нейната история, когато тя подготвя и провежда въоръжено въстание, първият опит за приложение в революционната практика на ленинските идейни оръжия и болшевишки опит, който беше усвоила след Октомври.

Второ, БКП се изяви и утвърди като ръководител на широките народни маси, на всички демократични, антифашистки сили в страната. Съобразявайки се с обективните условия и със степента на съзнанието и готовността за борба на масите, тя издигна като непосредствена цел завземането на властта по революционен път, създаването на демократично работническо-селско правителство. Партията се обърна към Земеделския съюз, Социалдемократическата партия и други организации на трудещите се с предложение за изграждане на единен фронт против реакцията. Протегнатата от нея ръка бе приета от БЗНС и тя сключи съглашение с него за съвместна борба. Работническо-селският съюз беше укрепен в общите боеве, в съвместно пролятата кръв на работници и селяни.

„Българската комунистическа партия — каза др. Т. Живков — в продължение на две десетилетия работеше за укрепването и развитието на съюза между работническата класа и трудовите селяни. Тя създаде Народния фронт, тя изгради Отечествения фронт, чийто здрав гръбнак стана работническо-селският съюз.

През годините на Втората световна война тя вдигна своите кадри, комунистите и ремсистите, и призова отечественофронтовците и народа на въоръжена борба.

И това, което през септември 1923 година остана неосъществена мечта, през септември 1944 година стана жива реалност. Под ръководството на Българската комунистическа партия работническо-селският съюз в България победи.“[1]

Днес десетилетният съюз на работническата класа и трудовите селяни, издържал изпитанията на жестоката битка против фашизма и капитализма, преминал през трудностите и изпитанията на преустройството на селското стопанство върху социалистическа основа, „е велик съюз на трудовия народ, с неоценимо значение не само в миналото, не само в днешния ден, но и в труда и борбата за изграждане на зрелия социализъм“[2].

Най-същественият урок, който българската работническа класа извлече от Септемврийското въстание и неговото поражение, е, че съществуването на партия от нов, ленински тип е основното и решаващото условие за победоносната революционна борба. Нашият опит потвърди, че партията на работническата класа може да ръководи масите само ако е въоръжена с марксистко-ленинската теория, ако умее да развива и прилага творчески ленинизма в конкретните условия в собствената си страна, като отчита национално специфичните особености, традициите и опита на работническото движение. Тя е боеспособна, ако включва в своите редове активните и най-преданите представители на класата и е боеви, сплотен дисциплиниран отряд на единомишленици — комунисти.

И още: Партията разбра, че авангардът на класата сам не може да победи. За

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 21, с. 83—84.
[2] Пак там, с. 86.

Digitized by Google

победата е нужно да се завоюват масите, да се издигнат до съзнанието за необходимостта от революция, да се използват всички възможности за доближаване до трудещите се. Партията, за да не изостане в опашката на събитията, трябва да умее да използва всички форми на класова борба — легални и нелегални, мирни и немирни, да ги сменя съобразно с обстановката. И тя умееше. След поражението на въстанието, в сложните и невероятно трудни условия на нелегалност и преследвания, Партията успешно отстоява своята идейна чистота и своя марксистко-ленински курс. Тя всоваше непоколебимо против буржоазията и нейната идеология; против капитулантските теории и разложителната дейност на десните опортюнисти; против левичарските уклони на ония дейци в нейните редове, които нямаха пролетарска закалка и издръжливост и проявяваха дребнобуржоазна революционна нетърпеливост.

Израснала като зряла марксистко-ленинска партия, ръководена от бележития деец на световното комунистическо и работническо движение, великия син на нашия народ Георги Димитров, Българската комунистическа партия се превърна във всепризнат ръководител на трудовите маси в нашата родина и изведе народа до втория, до победния септември 1944 г. А днес под ръководството на Централния комитет начело с другаря Тодор Живков я води към изграждането на зряло социалистическо общество.

В онези героични и трудни дни на погрома българските революционери почувствуваха и дълбоко осъзнаха какво означава международната солидарност в борбата на трудещите се. Комунистическото движение, световният пролетариат, цялата прогресивна общественост приветствуваха героизма и саможертвата на септемврийците, оказаха им безрезервна морална и материална подкрепа, гневно заклеймиха варварството на фашистите. Начело на международната солидарност с българските революционери беше великият Съветски съюз — там, в съветската страна, намериха своето второ отечество хиляди емигрирали след разгрома на въстанието.

По време на въстанието и след неговото поражение нашата партия укрепи и задълбочи своя интернационалистически дух. С особена сила и дълбочина се изяви нейният интернационализъм в отношението ѝ към първата и в продължение на почти три десетилетия единствена държава на победилите работници и селяни — СССР. „Беше време — казва др. Тодор Живков, — когато само комунистите разбираха органическата връзка между патриотизма и интернационализма, между любовта към България и любовта към Съветския съюз. През годините на борбата против фашизма и капитализма хората, които чувствуваха и разбираха тая закономерност на следоктомврийската епоха, ставаха все повече. След 9 септември 1944 година с всяка измината година животът носеше такива зрими и неопровержими доказателства за плодотворността на дружбата и сътрудничеството с могъщата, по братски щедра и безкористна съветска страна, че верующо на българските комунисти стана верую на целия наш народ, неотменна съставна част и черта на съвременния български национален характер.“[1]

„Септември ще бъде май, ще бъде!“ — каза поетът. Сбъдваха се пророческите думи. Септемврийската епопея през 1923 г. беше „българската 1905 година“; генералната репетиция, оная богата съкровищница с положителни и отрицателни поуки, които, правилно разбрани и използвани от Партията, допринесоха за извоюването на историческата народна победа на 9 септември 1944 г. — втория септември, който стана май за народа. Стана.

Колко верни са думите, казани от един поет: „Победата не е приказна фея. Тя не долита в златна колесница сред облак от рози и парфюми. Тя идва с изранени от безкрайните походи крака. Тя е с подпухнали от безсъница очи, изплакали океан от сълзи по хиляди и хиляди свидни жертви. Победата не е дар небесен. Тя се извоюва. Право да се ползва от плодовете ѝ има този народ, който твърдо е вървял по трънливите ѝ пътища.“

Нашият народ си извоюва това право!

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 21, с. 246.

Digitized by Google

ВТОРАТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ПОРП

На 9 и 10 януари т. г. във Варшава се проведе Втората национална конференция на Полската обединена работническа партия. Участвувалите в нея делегати, избрани на конференции на воеводските партийни организации, представиха всички среди на целия сегашен състав от 2,7 милиона души — членове и кандидат-членове на нашата партия. В работата на конференцията участвуваха членовете и кандидат-членовете на Централния комитет и членовете на Централната ревизионна комисия на ПОРП. Участвуваха и представители на братските политически партии на ПНР — на Обединената селска партия и на Демократическата партия, както и ветерани на освободителната и революционната борба, други безпартийни активисти и още голям брой гости, представители на различните области на нашия обществено-политически, стопански, научен и културен живот.

Конференцията имаше за задача да направи оценка на вече постигнатото в изпълнението на решенията на Седмия конгрес на ПОРП (1975 г.) и да изясни задачите и условията за по-нататъшното им осъществяване с оглед голямото им значение, особено на основата на развитието на нашата страна през последните години. Затова **Втората национална конференция на нашата партия е важен етап в дейността на ПОРП и забележително явление от голямо национално значение.**

Основа за работата на конференцията беше докладът на ЦК на ПОРП **„За последователно изпълнение на програмата за повишаване качеството на труда и жизнените условия, за по-нататъшно укрепване ръководната роля на Партията и задълбочаване на морално-политическото единство на народа“**, изнесен от първия секретар на ЦК на ПОРП др. Едвард Герек. Оценките и тезисите на този доклад намериха пълната подкрепа в разискванията и бяха потвърдени в единодушно приетите резолюции, които по-късно, след приемането им от Десетия пленум на Централния комитет, станаха решения, задължителни за дейността на Партията в цялата страна.

I. ПО ПРАВИЛЕН ПЪТ

Възлов момент в доклада, изслушан с голямо внимание и в Конгресната зала на Двореца на науката и културата във Варшава, и в цялата страна, беше **оценката на постигнатото през 1976—1977 г. — първите години от изпълнението на Програмата на Седмия партиен конгрес.** Това бяха две поредни години на най-последователно осъществяване на стратегията, приета в навечерието на сегашното десетилетие, след настъпилите промени на Седмия и Осмия пленум на ЦК на ПОРП като начало на нов етап в дейността на Партията и в развитието на страната, за които многократно ставаше дума и от трибуната на конференцията.

Тази стратегическа линия, развита по-нататък и от Шестия и Седмия конгрес на ПОРП, изцяло беше потвърдена от живота. Тя дава добри плодове в икономическия напредък, в модернизацията на народното стопанство, в развитието на обществената производителност на труда и в укрепване основите за по-нататъшното развитие на Полската народна република. Поставената на преден план грижа за човека и за задоволяването на неговите потребности, осъществяването на лозунга „За хората и чрез хората“, донесе значителен напредък в издигането на жизненото равнище на целия народ. По-високи са сега

Статията е написана за сп. „Партиен живот“ от редакцията на списанието на ЦК на ПОРП „Загадненя и материали“

Digitized by Google

заплатите и доходите на населението, подобре са организирани обществените услуги. Създадоха се по-широки възможности за овладяване на науката и за използването на културните ценности, за участие в обществения живот. Нашата страна укрепи позициите си в международните отношения, издигна своя престиж и увеличи приноса си в укрепването на мирната политика и в отстояването на линията на развитието и укрепването на страните от социалистическата общност.

Успехите, за които става дума, се виждат в цяла Полша и във всеки нейн район, те намират потвърждение в битовите условия на всяко полско семейство. Тяхната прецизна оценка има голямо значение. Защото човек лесно свиква с хубавото, понякога дори забравя как настъпват положителните промени и в резултат на какво се осъществяват те. Вървейки по начертания път, подемайки нови задачи и преодолявайки трудностите, свързани с бързото развитие, трябва да оценяваме резултатите от постигнатия напредък, от плодовете на задружната работа, все по-добре да осъзнаваме целесъобразността на избраните решения.

Всичко това създава условия за по-резултатен труд, за повишаването на обществената активност, като същевременно се укрепва и волята за борба срещу слабостите и недостатъците, срещу всичко онова, което пречи и затруднява по-нататъшното ни развитие. **Реалната оценка на постиженията няма нищо общо със самодоволството и самоуспокоението.** Тя е укрепващ стимул в убежденията и дейността на партийните членове и на цялата общественост, който мобилизира усилията за повишаване на успехите и преодоляване на трудностите.

II. В БОРБА С ТРУДНОСТИТЕ

Всичко казано дотук се отнася за целия период на развитие на Народна република Полша, особено за седемте години, през които се реализира стратегията, отговаряща на съвременните по-високи потребности на социалистическото развитие. И още повече за последните две години, които са важен етап по пътя на пълната реализация на Програмата, приета от Седмия конгрес. През годините 1976—1977 осезателно почувствувахме влиянието и на някои отрицателни обективни условия за развитие на страната. Четири години поред климатичните условия не благоприятствуваха за увеличаването на селскостопанската продукция. Преплитането на разнородни кризисни явления в икономиката на капиталистическия свят и в световната икономика до голяма степен повлияха отрицателно върху нашата външна търговия през този период и предвиждаха отрицателни явления в ценовия баланс, намалиха търсенето на наши стоки на много пазари в света.

Тези затруднения не доведоха до отстъпване от главните постановки и решенията на Седмия конгрес. Напротив — те станаха стимул за прегрупиране на усилията за ускорено постигане на по-висока производителност на труда и за по-добро стопанисване на общественото имущество, за още по-целеустремено осъществяване на социално-икономическите цели на тази петилетка. Тези стъпки бяха включени в постепенно развиваните мерки на маневриране в икономиката, приети от Петия пленум на ЦК на ПОРП, доразвити и коригирани — според изискванията на живота и практическия опит — от Деветия пленум на Централния комитет.

В доклада си пред Втората национална конференция на ПОРП главният създател на стратегическата линия, приета от Шестия и Седмия конгрес на Партията, др. Едвард Герек ярко подчерта факта, че, насочена към възможното най-бързо, модерно и обществено осезаемо в своите ефекти развитие на страната, тази стратегия остава непроменена и се реализира последователно. Нейното по-нататъшно и пълно осъществяване изисква строго спазване на принципите и приоритета на икономическото маневриране. Анализът на социално-икономическите проблеми, направен в доклада на Политбюро, е потвърждение на истината, че вървим и занапред все по-уверено ще вървим по този път.

През последните две години продължи да се развива бързо и да се модернизира производственият потенциал на Полша. За това твърде убедително свидетелствуват приведените в доклада примери за трудовите дела в чест на Втората конференция — строителите на Люблинския каменовъглен басейн достигнаха до първите въглищни пластове в Първи дълбок рудник, започна производството на електролитна мед в комплекс Глогов II, пуснат беше в експлоатация вторият голям агрегат на металургическия комбинат „Катовице".

Въглищата, стоманата и медта са основата на нашето народно стопанство. Върху тази основа развиваме всички клонове на стопанството, които непосредствено са свързани със задоволяване на нарастващите потребности на населението, с формирането на общественото жизнено равнище. От предвидения в доклада анализ е видно, че в тези области имаме не само големи постижения, но и с оглед на икономическото маневриране постиженията са по-големи от всеки друг път. През периода 1976—1977 г. **по-висок от предвижданията за петилетката беше темпът на нарастването на потреблението.** Неговият дял в националния доход се увеличи от 65,4 на 67,2 процента. С около 26 процента се увеличиха паричните доходи на населението. За селското стопанство и за целия комплекс, свързан с изхранването на населението, се предоставят най-високи в цялата досегашна история на Полската народна република средства. Получиха се положителни резултати от приоритета, който се даваше на промишлеността за производство на стоки за пазара и на развитието на услугите. От година на година с по-бързи темпове се развива жилищното строителство. С нови важни решения беше

Digitized by Google

ВТОРАТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ПОРП

На 9 и 10 януари т. г. във Варшава се проведе Втората национална конференция на Полската обединена работническа партия. Участвувалите в нея делегати, избрани на конференции на воеводските партийни организации, представиха всички среди на целия сегашен състав от 2,7 милиона души — членове и кандидат-членове на нашата партия. В работата на конференцията участвуваха членовете и кандидат-членовете на Централния комитет и членовете на Централната ревизионна комисия на ПОРП. Участвуваха и представители на братските политически партии на ПНР — на Обединената селска партия и на Демократическата партия, както и ветерани на освободителната и революционната борба, други безпартийни активисти и още голям брой гости, представители на различните области на нашия обществено-политически, стопански, научен и културен живот.

Конференцията имаше за задача да направи оценка на вече постигнатото в изпълнението на решенията на Седмия конгрес на ПОРП (1975 г.) и да изясни задачите и условията за по-нататъшното им осъществяване с оглед голямото им значение, особено на основата на развитието на нашата страна през последните години. Затова **Втората национална конференция на нашата партия е важен етап в дейността на ПОРП и забележително явление от голямо национално значение.**

Основа за работата на конференцията беше докладът на ЦК на ПОРП **„За последователно изпълнение на програмата за повишаване качеството на труда и жизнените условия, за по-нататъшно укрепване ръководната роля на Партията и задълбочаване на морално-политическото единство на народа“**, изнесен от първия секретар на ЦК на ПОРП др. Едвард Герек. Оценките и тезисите на този доклад намериха пълната подкрепа в разисканията и бяха потвърдени в единодушно приетите резолюции, които по-късно, след приемането им от Десетия пленум на Централния комитет, станаха решения, задължителни за дейността на Партията в цялата страна.

I. ПО ПРАВИЛЕН ПЪТ

Възлов момент в доклада, изслушан с голямо внимание и в Конгресната зала на Двореца на науката и културата във Варшава, и в цялата страна, беше **оценката на постигнатото през 1976—1977 г. — първите години от изпълнението на Програмата на Седмия партиен конгрес.** Това бяха две поредни години на най-последователно осъществяване на стратегията, приета в навечерието на сегашното десетилетие, след настъпилите промени на Седмия и Осмия пленум на ЦК на ПОРП като начало на нов етап в дейността на Партията и в развитието на страната, за които многократно ставаше дума и от трибуната на конференцията.

Тази стратегическа линия, развита по-нататък и от Шестия и Седмия конгрес на ПОРП, изцяло беше потвърдена от живота. Тя дава добри плодове в икономическия напредък, в модернизацията на народното стопанство, в развитието на обществената производителност на труда и в укрепване основите за по-нататъшното развитие на Полската народна република. Поставената на преден план грижа за човека и за задоволяването на неговите потребности, осъществяването на лозунга „За хората и чрез хората“, донесе значителен напредък в издигането на жизненото равнище на целия народ. По-високи са сега

Статията е написана за сп. „Партиен живот“ от редакцията на списанието на ЦК на ПОРП „Загадненя и материали“

Digitized by Google

заплатите и доходите на населението, по-добре са организирани обществените услуги. Създадоха се по-широки възможности за овладяване на науката и за използването на културните ценности, за участие в обществения живот. Нашата страна укрепи позициите си в международните отношения, издигна своя престиж и увеличи приноса си в укрепването на мирната политика и в отстояването на линията на развитието и укрепването на страните от социалистическата общност.

Успехите, за които става дума, се виждат в цяла Полша и във всеки нейн район, те намират потвърждение в битовите условия на всяко полско семейство. Тяхната прецизна оценка има голямо значение. Защото човек лесно свиква с хубавото, понякога дори забравя как настъпват положителните промени и в резултат на какво се осъществяват те. Вървейки по начертания път, подемайки нови задачи и преодолявайки трудностите, свързани с бързото развитие, трябва да оценяваме резултатите от постигнатия напредък, от плодовете на задружната работа, все по-добре да осъзнаваме целенасочеността на избраните решения.

Всичко това създава условия за по-резултатен труд, за повишаването на обществената активност, като същевременно се укрепва и волята за борба срещу слабостите и недостатъците, срещу всичко онова, което пречи и затруднява по-нататъшното ни развитие. **Реалната оценка на постиженията няма нищо общо със самодоволството и самоуспокоението.** Тя е укрепващ стимул в убежденията и дейността на партийните членове и на цялата общественост, който мобилизира усилията за повишаване на успехите и преодоляване на трудностите.

II. В БОРБА С ТРУДНОСТИТЕ

Всичко казано дотук се отнася за целия период на развитие на Народна република Полша, особено за седемте години, през които се реализира стратегията, отговаряща на съвременните по-високи потребности на социалистическото развитие. И още повече за последните две години, които са важен етап по пътя на пълната реализация на Програмата, приета от Седмия конгрес. През годините 1976—1977 осезателно почувствувахме влиянието и на някои отрицателни обективни условия за развитие на страната. Четири години поред климатичните условия не благоприятствуваха за увеличаването на селскостопанската продукция. Преплитането на разнородни кризисни явления в икономиката на капиталистическия свят и в световната икономика до голяма степен повлияха отрицателно върху нашата външна търговия през този период и предвиждаха отрицателни явления в ценовия баланс, намалиха търсенето на наши стоки на много пазари в света.

Тези затруднения не доведоха до отстъпване от главните постановки и решенията на Седмия конгрес. Напротив — те станаха стимул за прегрупиране на усилията за ускорено постигане на по-висока производителност на труда и за по-добро стопанисване на общественото имущество, за още по-целеустременото осъществяване на социално-икономическите цели на тази петилетка. Тези стъпки бяха включени в постепенно развиваните мерки на маневриране в икономиката, приети от Петия пленум на ЦК на ПОРП, доразвити и коригирани — според изискванията на живота и практическия опит — от Деветия пленум на Централния комитет.

В доклада си пред Втората национална конференция на ПОРП главният създател на стратегическата линия, приета от Шестия и Седмия конгрес на Партията, др. Едвард Герек ярко подчерта факта, че, насочена към възможното най-бързо, модерно и обществено осезаемо в своите ефекти развитие на страната, тази стратегия остава непроменена и се реализира последователно. Нейното по-нататъшно и пълно осъществяване изисква строго спазване на принципите и приоритета на икономическото маневриране. Анализът на обществено-икономическите проблеми, направен в доклада на Политбюро, е потвърждение на истината, че вървим и занапред все по-уверено ще вървим по този път.

През последните две години продължи да се развива бързо и да се модернизира производственият потенциал на Полша. За това твърде убедително свидетелствуват приведените в доклада примери за трудовите дела в чест на Втората конференция — строителите на Люблинския каменовъглен басейн достигнаха до първите въглищни пластове в Първи дълбок рудник, започна производството на електролитна мед в комплекс Глогов II, пуснат беше в експлоатация вторият голям агрегат на металургическия комбинат „Катовице".

Въглищата, стоманата и медта са основата на нашето народно стопанство. Върху тази основа развиваме всички клонове на стопанството, които непосредствено са свързани със задоволяване на нарастващите потребности на населението, с формирането на общественото жизнено равнище. От предвидения в доклада анализ е видно, че в тези области имаме не само големи постижения, но и с оглед на икономическото маневриране постиженията са по-големи от всеки друг път. През периода 1976—1977 г. **по-висок от предвижданията за петилетката беше темпът на нарастването на потреблението.** Неговият дял в националния доход се увеличи от 65,4 на 67,2 процента. С около 26 процента се увеличиха паричните доходи на населението. За селското стопанство и за целия комплекс, свързан с изхранването на населението, се предоставят най-високи в цялата досегашна история на Полската народна република средства. Получиха се положителни резултати от приоритета, който се даваше на промишлеността за производство на стоки за пазара и на развитието на услугите. От година на година с по-бързи темпове се развива жилищното строителство. С нови важни решения беше

Digitized by Google

обогатена през този период социалната и обществената практика.

Всичко това се документира от изключително важната мисъл, развита в доклада на първия секретар на ЦК на ПОРП: „Политиката, която водим от седем години, чувствително стимулира увеличаването на потребностите на обществото. Ускореното задоволяване на едни потребности създава други. Например по-големият размах на жилищното строителство увеличава нуждите от мебели и домакинско обзавеждане. Това е трудна политика. Смятаме обаче, че от гледна точка на потребностите на обществото тя е единствено правилната. Ние си даваме сметка за напрежението, което се появява при изпълнението ѝ, и правим усилия да го преодолеем настъпателно, с поглед към бъдещето. Такъв е смисълът на решенията на Седмия конгрес на нашата партия и на Петия, Шестия и Деветия пленум на ЦК на ПОРП."

III. ОБЩЕСТВЕНИЯТ ПРИОРИТЕТ

Заседанията на Втората национална конференция бяха още едно ново потвърждение на тази генерална характеристика на политиката на нашата партия. То се изразява преди всичко в неотклонното изпълнение на обществените цели на Програмата на Седмия партиен конгрес, независимо от влошаването на условията за развитието на нашата страна. **Важно потвърждение на правилността на партийната политика са и новите обществени, социални инициативи, предприети след конференцията.** Например решението за повишаване на най-ниските заплати с 200 злоти; решението за подготвителни работи върху изработването на предложение за добавки към пенсиите на пенсионерите, които издържат съпруг или съпруга; решението за въвеждане в бъдеще на съответна парична добавка към възнаграждението на жените, ползващи отпуск по майчинство, и решението, с което правителството се задължава да разработи план за по-нататъшното съкращаване на работното време.

Решаващо значение за по-нататъшното подобряване на битовите условия ще има приложението на приоритета на обществено-икономическото маневриране, приет от 1976 г. насам. То се отнася за селското стопанство и целия комплекс по изхранването на населението, снабдяването на пазара с промишлени стоки и развитието на услугите според сегашните потребности, пораждани от постигнатия и развиващия се по-нататък растеж на доходите на населението, както и за изпълнението на увеличените задачи в областта на жилищното строителство.

В доклада на др. Едвард Герек всяка една от тези насоки се очертава и като насока за по-нататъшно задълбочаване на усилията, включително и чрез увеличаване на капиталовложенията с оглед да се постигне по-значителна ефективност. **В селското стопанство** годините 1978—1980 трябва да се превърнат преди всичко в период на повсеместно овладяване и използване на съществуващите още значителни резерви, за да се осигури бърз прираст на животновъдна и растителна продукция. Резерви съществуват във всички области и на всички етапи на производството, като се започне от по-доброто стопанисване на земята, снабдяването на всички сектори на селското стопанство със съвременни средства за производство и се стигне до контрактацията, изкупуването на продукцията и нейното съхраняване и оползотворяване. Резерви съществуват също така и в областта на организацията и структурата, от чието използване зависи подобряването на работата във всички звена и служби, свързани със селското стопанство и обслужващите го отрасли. Важно значение имат обществено-икономическите промени, настъпващи в сектора на индивидуалното стопанство. Създадените здрави и стабилни гаранции за развитието на всички сектори на селското стопанство, постоянното съблюдаване принципа на стимулиране и на материална заинтересованост от увеличаването на продукцията формират благоприятни условия за ускореното използване на резервите в този основен отрасъл на народното стопанство.

Бяха очертани също така насоките за работа **в цялостната сфера на вътрешния пазар, в производството на промишлени стоки и стоки от първа необходимост за населението.** Вниманието се съсредоточи върху задоволяване търсенето на стоки и осигуряването на стандартни услуги. Специалният подход към тази задача е насочен към укрепване основите на социалистическия модел на потребление, който няма за цел да възражда образците на потребление, създадени от капитализма, а да формира **пълното задоволяване на съвременните потребности,** което е свързано със самата същност на социалистическия обществен строй. Най-важната задача в областта на вътрешния пазар е количественото, асортиментното и качественото разнообразие на произвежданите стоки и своевременното им доставяне при потребителите. Тъй че силите и средствата, предназначени за производството на стоки за пазара, да се използват по-добре, без прекалено много да се увеличават запасите, без да се натрупват залежали стоки, които са най-скъпо струващият вид разхищение.

Конкретни задачи бяха поставени в областта на **жилищното строителство** във връзка с решенията на Осмия пленум на Централния комитет и критичния анализ на досегашното състояние.

IV. ЕФЕКТИВНОСТТА В РАБОТАТА — ГЛАВНО УСЛОВИЕ ЗА УСПЕХИТЕ

Особено важни постановки на Втората национална партийна конференция на ПОРП са свързани с генералното условие, от което зависи изпълнението на всички точки от социално-икономическата програма на настоящата петилетка. В своето развитие страната стигна до момент, в който **всичко зависи от обществената производителност на труда,** т. е. от цял комплекс

Digitized by Google

технически, икономически, организационни и обществено-психологически фактори, които гарантират постигането на тази производителност. Също така от решаващо значение е **качеството на стопанисване:** намаляване себестойността на продукцията; последователно въвеждане на принципа на стопанската сметка; подобряване качествата на произвежданите изделия и на услугите; осигуряване на възможното максимално използване на производствения потенциал; осигуряване на строга икономия на горива и енергия, на суровини и материали; задълбочена рационалност при използването на трудовите ресурси. Няколко от тези проблеми излизат на преден план.

Първо. След изпълнението на трудната и твърде скъпо струваща задача от голямо общонационално значение — осигуряването на работни места за няколко милиона млади хора от следвоенния „демографски връх" — трябва да осигурим **оптималното използване на трудовите ресурси, разумно да разполагаме с работната ръка.** Периодът на увеличеното натрупване на работна сила в народното стопанство премина и сега отстъпва място на относителното намаляване на работната ръка. Имаме достатъчно трудоспособни хора, но за да се задоволят правилно действителните нужди, в това число и все по-осезателните нужди от работна ръка в селското стопанство и услугите, трябва да се изпълни условието — **всяка работа в производството и в администрацията да се извършва само от толкова хора, колкото наистина са необходими за нейното изпълнение.**

Второ. След отделянето на огромни капиталовложения за основна модернизация на много промишлени отрасли, след създаването на нови модерни предприятия и закупуването на редица скъпо струващи лицензии решаващо значение придобива **оптимизирането на използването на съвременната модерна база от средства за производство.** Не можем да се примиряваме с положението съвременните обекти да имат нисък показател на сменност; времетраенето на работата на съвременните съоръжения да е несъразмерно кратко по отношение на икономическата изгода и обществените нужди на страната. Стратегическа задача е да се осигури възможното **най-пълно натоварване на машините и съоръженията и преди всичко на модерните съоръжения,** които могат да произвеждат повече стоки за вътрешния и външния пазар, по-силно да подпомагат процесите за модернизацията в народното стопанство.

Трето. При съществуващото положение на международните пазари, което се характеризира с непостоянство на цените и с трудности в намирането на нови източници за снабдяване чрез вноса, основна задача е въвеждането на **строг режим на икономии на горива, енергия, суровини и материали.**

Четвърто. През следващите години трябва да се проведе **истинска битка за постигане на високо качество на продукцията и услугите, битка срещу разхищаването на сили, средства, суровини и материали, за снижение себестойността на продукцията;** да не се допускат разхищения за производството на нискокачествена продукция, която не намира пласмент нито в страната, нито в чужбина.

Пето. За да се поддържа процесът на капиталовложенията в рамките на условията, осигуряващи предимство на обществените цели и задачи при паралелното разширение и модернизиране на народното стопанство, е необходима **дисциплина в концентрирането и усъвършенстуването на системата на капиталовложенията,** както и извършването на **прелом в модернизацията.**

Шесто. При съществуващите условия на преустройство в селското стопанство и при усложненията на световните пазари, които засегнаха и външния ни платежен баланс, от изключително значение е въпросът за **максималното използване на възможностите на нашето народно стопанство в сферата на външната търговия, увеличаването на износа, рационалното му използване, издигане ефективността на стокооборота и стокообмена.**

Именно в сферата на качеството на труда и повишаване на ефективността на народното стопанство ще бъде решен основният проблем, поставен от Втората национална партийна конференция, като „задача над задачите" — **осигуряването на пълна реализация на решенията на Седмия конгрес, на социалните задачи, приети от конгреса, независимо от напрежението и трудностите.** За да бъдат преодолявани успешно обективните трудности, трябва преди всичко да се отстраняват субективните слабости, да се подобрява качеството на организацията на труда, на планирането, ръководството и управлението, да се стопанисва по-добре, да се изкореняват лошите навици в труда — небрежността и бездушието, пасивността и безгрижието; да се поощрява инициативността и новаторството, да се задълбочава **чувството за отговорност** и чрез **решителното подобряване на контрола,** то да се отстоява на всички равнища и във всички области на живота.

V. ЕДИНСТВО, ДЕМОКРАЦИЯ, ОТГОВОРНОСТ

В основата на редица важни решения на Втората национална конференция на ПОРП са залегнали **тясната взаимна зависимост при изпълнението на големите социално-икономически задачи между морално-политическото единство на народа и активното участие на обществеността в изпълнението на задачите.** То е свързано с укрепването на държавата и развитието на социалистическата демокрация; с разширяването на гражданската инициативност; с развитието на патриотичното чувство за отговорност; с участието на милионите трудещи се в управлението и при вземането на решения; с развитието на гражданското възпитание; с усъвършенстуване дейността на Партията и укрепването на нейните връзки с народа.

Оттук произтичат редица важни изводи за развитието на трайния диалог с безпар-

Digitized by Google

тийните и осигуряването на тяхната активна подкрепа на новите форми на социалистическа демокрация. Партията още веднъж подчерта своята решимост за премахването на недостатъците, слабостите, недостатъците, за усъвършенстване всестранното социалистическо ръководство на целокупния обществен живот у нас.

Стратегията, от която се ръководи нашата партия в периода на реализацията на програмите на Шестия и Седмия конгрес, намира въплъщение в обсъждането на Втората национална конференция важни проблеми в областта на **социалистическата демокрация.** Изходната точка на направените предложения е стремежът **към все по-всестранното осъществяване на правата на трудещите се,** а съдържанието им засяга три основни задачи: по-нататъшното укрепване на самоуправлението; издигане равнището на работата на народните съвети; формирането на стройна и резултатна система за обществен контрол.

Явна е необходимостта от увеличаване ролята на комитетите за самоконтрол при разработката и изпълнението на програмите за развитие на предприятията, от развитието на инициативи за повишаване качеството и ефективността на продукцията. „Като се опираме на опита и активността на работническата класа — заяви първият секретар на ЦК на ПОРП, — можем да предотвратим до голяма степен възникването на отрицателни явления в развитието на народното стопанство и да противодействуваме на местническите позиции."

Изборите за местни народни съвети, първи след административната реформа в ПНР, поставиха в центъра на вниманието на Партията и обществеността цял комплекс от въпроси, свързани с **укрепването на народните съвети,** с разширяването на обсега на тяхната инициативност, с усъвършенстването методите и увеличаване възможностите на тяхната дейност чрез по-голяма самостоятелност в провеждането на общодържавната политика и в решаването на местните задачи. Необходимо е постоянно да се създават условия за по-резултатна дейност на съветниците и комисиите, да се укрепват техните връзки — помежду им и с населението.

С това тясно е свързан и проблемът за **развитието и укрепването на обществения контрол.** Тази необходимост е продиктувана от задачата резултатно да се противодействува срещу нарушенията на обществените принципи и срещу закононарушенията; да се отстояват нормите за справедливост и стопанисване; да се води борба срещу проявите на бюрократизъм, срещу безразличието и небрежността в работата, срещу извличането на незаконни облаги, чрез използването на служебното положение и др. За да се координират действията на органите и формите на обществения контрол и да се осигури резултатно изпълнение на предложенията на контролните органи, др. Едвард Герек предложи и конференцията преди да се създадат **и специални обществени контролни органи към народните съвети.**

Поредният комплекс от задачи, разгледани от конференцията, се отнася до процеса на **формирането на нашия народ като стабилна, обединена от общите цели социалистическа общност на хора,** които се развиват като личности, разгръщат творческа народополезна дейност и се отличават с високи морални качества, които са предани на своя народ и поемат на плещите си отговорността за бъдещото развитие на Полша.

В това именно се крие и нашият най-голям и най-ценен капитал с обществено и идейно значение. Тук също така се крият и най-големите от решаващо значение резерви. Ние си даваме сметка колко правдиво отразяват действителността думите на първия секретар на ЦК на ПОРП: „Бихме могли значително да ускорим развитието на редица области от нашата икономика, бихме могли да намерим допълнителни средства за просветата, културата, здравеопазването и за други важни социални проблеми, ако успеем да намалим загубите, предизвикани от нехайство, от разхищаване на време, суровини, машини и средства, от корупцията или алкохолизма." Затова съвсем основателно ни беше напомнено и че „нашето общество е морално здраво, честно и добросъвестно. В него съществуват могъщи градивни сили, които могат и трябва да се борят срещу всичко, което не отговаря на нормите на социализма, което накърнява националното достойнство, принципите за справедливост и обществен морал".

Вземайки под внимание социално-икономическите задачи и съдържанието на работата в утвърждаването на социалистическия обществен строй, Втората конференция на ПОРП **ясно очерта перспективите за провеждането и на политико-възпитателната дейност сред населението и особено сред младежта** — за развитието на науката и културата, за цялостното идейновъзпитателно влияние на нашата партия.

Единна и активна, ПОРП постоянно попълва своите редове с нови творчески сили, подобрява методите на своята работа и е в състояние да изпълни поставените задачи от Втората национална партийна конференция за следващите три години.

Нашата страна укрепва своята позиция сред страните от социалистическата общност и в международния живот. Расте нейният престиж, тя дава своя значителен принос в осъществяването на мирната програма на страните от социалистическата общност. **Втората национална конференция на ПОРП даде висока оценка и на активната дейност на нашата страна за утвърждаване процеса на разведряването и международното сътрудничество в борбата за по-нататъшния прогрес и разбирателство между народите, за решителни стъпки по пътя на разоръжаването, за тържеството на мира и прогреса в целия свят.**

Измежду многото значителни постижения на полската външна политика и в реализацията на нейните бъдещи планове най-

Digitized by Google

съществено значение имаха и имат **братските полско-съветски отношения, които по думите на др. Едвард Герек днес са „по-близки и по-всестранни, отколкото когато и да бнло преди“.**

Втората национална партийна конференция ярко подчерта, че по традиция и според изискванията на генералната линия **нашата партия и занапред активно ще участвува в укрепването на пролетарския интернационализъм, солидарността между всички прогресивни и демократични сили в света.**

IV. ЗАДАЧИ НА ВСЕКИ ЕДИН ОТ НАС

Заседанията на конференцията протичаха в **атмосфера на пълно идейнополитическо и организационно единство и сплотеност на нашата партия, в единодушие и решимост за пълна реализация на високо отговорните задачи.**

В разисквания на конференцията взеха участие 69 души, а 513 се бяха записали за изказване. Делегатите се бяха добре запознали с богатия материал, предоставен от пет партийно-правителствени комисии, създадени по решение на Четвъртия пленум на ЦК на ПОРП с цел да предложат на конференцията оценки и предложения по редица проблеми, като: ценовата политика; стоковата продукция; селското стопанство и хранителната промишленост; икономиите в жилищното строителство и в народното стопанство. Събраният материал беше оценен като съществен принос в по-нататъшното разработване на решенията на Седмия конгрес и в подготовката на конференцията, в засилването на партийния и обществения контрол за изпълнението на тези решения.

Нови импулси в провежданата всестранна дейност под знака на единството между политиката, идеологията и икономиката на базата на постоянното укрепване на единството на работническата класа и на целия народ ще бъдат големите кампании, посветени на 60-годишнината от извоюване на националната независимост на Полша, 35-годишнината от създаването на Полската народна войска, 30-годишнината от обединението на полското работническо движение. Става дума да се осмисли съдържанието на тези годишнини и произтичащата от тях историческа перспектива за правилното и задълбоченото разясняване на основните проблеми и задачи, които стоят пред днешна и утрешна социалистическа Полша, за последователното патриотично и интернационално възпитание на народа и особено на младежта.

В заключителното си слово пред конференцията др. Едвард Герек подчерта, че за осъществяването на започнатата преди седем години партийна линия, **всички ние, членовете на ПОРП, носим особено важна отговорност.** „Нашето най-висше право и привилегия — каза първият секретар на ЦК на ПОРП — е да даваме личен пример в своята работа за благото на страната, на народа, да бъдем първи в изпълнението на производствената работа и обществената дейност, в утвърждаването на прогреса и в борбата срещу нередностите. Да осъществяваме социалистическите принципи и норми на живот навсякъде и при всички положения. С общи усилия да укрепваме единството на поляците в изпълнението на Програмата на Седмия конгрес, програмата за развитие на социалистическата ни родина.“

Такива са нашите задължения. В този дух пристъпваме към изпълнение решенията на нашата Втора национална партийна конференция, която обогати и конкретизира Програмата на Седмия конгрес с нов опит и предложения. **Конкретната работа и конкретните дела** ще имат решаващо значение за изпълнението на програмата, с която са свързани най-жизнените проблеми от развитието и преустрояването на нашето отечество, на народа, на всеки поляк.

Digitized by Google

ОЩЕ НЕЩО ЗА КАЧЕСТВОТО...

Става дума за качеството на плодовете и зеленчуците на кооперативните пазари. Наред с прясната хубава стока на тези пазари се предлагат и нередовни, с ниско качество малини, круши, ябълки, сливи, дини, пъпеши, грозде, чушки, домати и др., а се продават по максимални цени, определени от СГНС за продукти от отбрано качество.

На кооперативния пазар в жилищния комплекс „Младост — 1" бяха изнесли на сергии пъпеши. Но какви? Маносани, сгърчени, недорасли, малко по-големи от юмрук. Срежете ли ги, трябва да изхвърлите половината като негодни. И тези невзрачни пъпеши се продаваха по цени наравно с най-хубавата стока в показните магазини за плодове и зеленчуци. Само че в показните магазини пъпешите, както и другите плодове, действително са за показ — едри, зрели, подбрани и по големина, и по вид, и по сорт.

Разбира се, на кооперативния пазар могат да се изнасят и стоки с по-ниско качество. Но тяхната цена да бъде съответно и по-ниска.

За правилното определяне на цените на плодовете и зеленчуците на кооперативните пазари се грижи СГНС. И тук възниква въпросът, защо в ценоразписа си СГНС не степенува максималните цени на плодовете и зеленчуците съобразно тяхното качество? Това е закон при социалистическата търговия. След това контролните органи на съвета да следят строго за спазването на тия цени. И за качеството на стоките. Не трябва в никакъв случай да се допуска на кооперативния пазар да се предлагат за продан плодове и зеленчуци, негодни за консумация! Не бива с тях да се загрозява този хубав пазар, който е създаден да поощрява допълнителното производство на доброкачествени и разнообразни пресни плодове и зеленчуци.

Въпросът за качеството на селскостопанската продукция, която се предлага на кооперативния пазар, има и своята възпитателна страна. Земеделският стопанин—производител, който ги продава, трябва да бъде приучван да уважава купувача, като му предлага качествена стока. Така, както той самият иска да бъде уважаван като купувач и търси да купи качествени дрехи, обувки, домашни потреби и пр. Начите хора от село обичат хубавото, естетичното и с уважение се отнасят към човека. Но на кооперативния пазар някои не само поднасят недоброкачествени стоки, но използват за амбалаж мръсни вестници, употребявани пластмасови кофички със съмнителна чистота и др.

Нека предпазваме нашия кооперативен пазар от попълзновенията на отживелите времето си навици! Да го предпазваме от всякакъв вид изкористяване и опорочаване! А това е преди всичко задължение на органите на народните съвети.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 14
1978
ОКТОМВРИ
★
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

* — Всестранен критичен анализ 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Ц. Николов — Ленинизацията на комунистическите партии — ядрото и силата на комунистическото движение 23
Н. Ганчев — Конкурсът при издигането на стопанските кадри . 32

Партийният комитет

Н. Бонков — Общественото начало 37
Д. Минчев — Грижа за творческите кадри 42
Г. Генев — Организаторът на окръжния комитет 47
Х. Райчев — Преустройството 50

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — Индивидуалният подход в работата с хората 53

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Л. Веселинов — С нов подход и високи критерии 57

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Д. Колева — Доверие и взискателност 64

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

П. Вълчев — Комунисти 69

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Г. Цонков — Действен механизъм за развитие на личността . . 72
А. Марков — Нагледната агитация — на равнището на изискванията на деня 79

Digitized by Google

Становища и мнения

П. Русев — Амбулаитната търговия управляема система (подсистема) ли е или не? 85

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

А. Стамболиев — Ехо от вековете 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Трендафилова — С поглед към бъдещето 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

А. Кирков — За делото на Партията 92

• • •

* — Глас на комунистическата правда 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01

Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.

Пор. 2598. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 27. IX. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ВСЕСТРАНЕН КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

Предлаганата публикация е предназначена да подпомогне секретарите и бюрата на първичните партийни организации при подготовката и провеждането на предстоящите отчетно-изборни събрания.

Изложените разсъждения и препоръки ще обогатят гледището и подхода на бюрата с положителния опит на партийната практика, която обобщават.

В разработката участвуват инспектори на ЦК на БКП и инструктори на отдел „Организационен": Златн ШАЛАВЕРОВ, Михаил ЧОЛАКОВ, Златко ЗЕХИРОВ, Николай КОЛЕВ, Паньо ДАНЕВ и зам.-главният редактор на сп. „Партиен живот" Николай ИВАНОВ.

Проблемите и отчетът

Проблемите, които ще бъдат поставени в центъра на отчета и дискусията на отчетно-изборното събрание, са определени в Решението на Политбюро на ЦК на БКП. Всеки период от социалистическото строителство има свое конкретно историческо съдържание. Всеки нов период се възприема чрез характера и мащабите на предстоящите задачи, които идват на дневен ред.

Отчетно-изборното събрание поставя на всестранен критичен анализ едногодишната дейност за реализация на конкретните решения, решенията на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП и на Националната партийна конференция. Вниманието на бюрото и комунистите при анализа и оценката на едногодишната дейност, на нейните форми и средства и на предстоящите задачи ще бъде насочено към **ключовия проблем** на борбата за висока ефективност и качество — какво е решено и какво е изпълнено за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на процесите в колектива и на отделното работно място. Конкретната дейност на първичната организация, на нейното бюро и членове осъществява общите насоки и задачи на партийната политика. Ето защо тя ще се разглежда и оценява с **високите критерии** на борбата за безусловно изпълнение на плана за 1978 година по всички показатели и цялостното изпълнение на седмата петилетка.

Digitized by Google

Стратегическата линия за **висока ефективност и високо качество,** утвърдена от Единадесетия конгрес на Партията, характеризира трудовото ежедневие на целия народ и на всеки колектив. Тази линия получи по-нататъшно развитие и конкретизация в забележителните решения на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП и на Националната партийна конференция, както и в редица други решения на Централния комитет на Партията, на Политбюро и Секретариата. Далновидността и новаторският подход на партийното и държавното ръководство и лично на др. Т. Живков се потвърждават от силата и размаха, с които новите проблеми се претворяват чрез дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в трудовите колективи.

Кои са отделните страни и проблеми, които съставляват главното в съдържанието на работата и борбата на първичните партийни организации и на комунистите за висока ефективност и високо качество?

Пред Националната партийна конференция др. Т. Живков очерта възловите, кардиналните проблеми на борбата за ефективност и качество, свързани с усъвършенстването на **социалистическата организация на труда и на плановото ръководство** на икономиката. Качествено новото, което той обосновава, е, че сега въпросите за социалистическата организация на труда се поставят и решават комплексно, като диалектическо единство на трите елемента на трудовия процес: целесъобразната дейност на човека или самия труд, предметите на труда и средствата на труда.

Всеки от тях поотделно или взети в органическо единство изискват и придават конкретно съдържание на партийната дейност в трудовия колектив. **Същественото сега е да се проникне дълбоко в общото и специфичното, да се направи конкретен анализ и оценка на колективния и на личния принос в настъпилите резултати.** Ще се обсъдят специфичните форми и средства на работа и ръководство за мобилизация на силите, ще се разкрият неизползвани възможности, които при конкретните условия имат решаващо значение за успехите на предстоящата борба.

Пред партийните организации в материалното производство Националната партийна конференция постави **ударението** на усилията върху задачите за модернизация и реконструкция на производствените мощности върху съвременно техническо и технологическо равнище. Решенията на пленума на ЦК по научно-техническия прогрес конкретизираха тези задачи; за най-пълно използване на действуващото оборудване, за неговото опазване и поддържане; за икономично използване на материалните ресурси; за повсеместно внедряване на бригадната организация на труда и многомашинното обслужване; за решително издигане равнището на съзнателността и дисциплината в труда. В решението на Политбюро на ЦК на БКП от 17 август т. г. за по-нататъшно стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепване на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство са очертани главните проблеми, които развитието поставя на преден план. Те са свързани със задачите за рязко повишаване коефициента на използване на земята, за привеждане на селскостопанската техника и дву- и трисменен режим на работа, за повсеместно внедряване на типизираното хранене на животните, за усъвършенстване на организацията и заплащането на труда, като най-строго се съблюдават принципите на стопанската и вътрешностопанската сметка във всички производствени звена. При тези нови условия с нарастваща отговорност на субективния фактор ще се проведат отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в централните учреждения и ведомства, в управленията на научно-производствените

Digitized by Google

обединения, стопанските комбинати и комплекси. Тук комунистите, решаващи задачи от стратегическо значение за развитието на икономиката, ще подложат на строга равносметка своята организаторска и политическа работа, ще дадат политическа оценка как усъвършенстват организацията на управленческия труд и издигат неговата ефективност.

Сегашните отчетно-изборни събрания поставят на **всестранен критичен анализ партийната дейност през третата, решаващата година от седмата петилетка.** Това обстоятелство придава на събранията **особено значение, изисква от бюрата и комунистите осъзната отговорност за съдбата на цялата петилетка.** Същевременно то позволява да се очертаят **трайните тенденции** в използването на материалните и трудовите ресурси, да се направят изводи в каква степен комунистите от ръководните звена са допринесли за успехите и победите, за възхода на колектива и разцвета на родината. Равносметката е мащабна. Решаващата година предполага решаващи усилия, пълна мобилизация и на комунисти, и на безпартийни за реализацията на плана и допълнителните задачи, превъоръжаване с челния опит като метод и залог за умножаване на успехите, пълно разгръщане на социалистическото съревнование върху основата на насрещните планове и инженерните проекти. Как те са способствували за повишаване организираността, творчеството и самоинициативата на трудещите, за издигане качеството на техния личен труд, за разгръщане на тяхната социална активност и участие в управлението на производството и в обществените дела? Как те са укрепвали единоначалието в ръководството на икономиката? Как са издигали авторитета на административните и стопанските кадри и съдействували за осъществяване на предоставените им от Политбюро нови права и отговорности? Отговорите на тези въпроси изискват отчет на реалното състояние на нещата. Трезво да се огледа постигнатото, без да се поставя лустро на успехите и да се отбягват слабостите.

Доколко първичните партийни организации са осъществявали своята ръководна роля, в каква степен те и комунистите са се изявявали като политически ядра, като организатори и възпитатели на колективите, се определя от **съдържанието на техния вътрешен живот.** Критичният извод на Националната партийна конференция за принизената роля на редица партийни организации, за това, че тяхната дейност понякога е едва ли не изпразнена от съдържание, налага много внимателен, грижовен самоанализ.

На преден план стои задачата за **качествено подобряване на членския състав,** за реално изпреварващо развитие в сравнение с качествените изменения, настъпващи в средите на трудовите колективи. Извършената дейност по замяната на партийните членски книжки ще намери в отчета и в разисканията на събранията необходимата политическа оценка. Прегледът на нашия боен строй е задача с първостепенно значение. С какъв подход се пристъпва към нея, с какви критерии се извършва, постигат ли се необходимите цели или не — е въпрос, изискващ открит принципиален отговор. В зависимост от него ще се определи линията на действие. Тази задача има и друга страна — в процеса на замяната да се подобри работата на бюрото и организацията с отделния комунист. А главен критерий за ефективността на **индивидуалната работа с комунистите** е тяхното активно участие и реалният им принос в борбата за осъществяване на партийната политика, за изпълнение на задълженията, произтичащи от Устава и Програмата на Партията.

Постановката на др. Т. Живков в Доклада пред Националната партийна конференция за преодоляване несъответствието между структурата на първичните партийни организации и настъпилите промени в структурата на управлението на икономиката и Решението на Секре-

Digitized by Google

Становища и мнения

П. Русев — Амбулантната търговия управляема система (подсистема) ли е или не? 85

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

А. Стамболиев — Ехо от вековете 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Трендафилова — С поглед към бъдещето 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

А. Кирков — За делото на Партията 92

• • •

* — Глас на комунистическата правда 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01

Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.

Пор. 2598. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 27. IX. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ВСЕСТРАНЕН КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

Предлаганата публикация е предназначена да подпомогне секретарите и бюрата на първичните партийни организации при подготовката и провеждането на предстоящите отчетно-изборни събрания.

Изложените разсъждения и препоръки ще обогатят гледището и подхода на бюрата с положителния опит на партийната практика, която обобщават.

В разработката участвуват инспектори на ЦК на БКП и инструктори на отдел „Организационен": Златн ШАЛАВЕРОВ, Михаил ЧОЛАКОВ, Златко ЗЕХИРОВ, Николай КОЛЕВ, Паньо ДАНЕВ и зам.-главният редактор на сп. „Партиен живот" Николай ИВАНОВ.

Проблемите и отчетът

Проблемите, които ще бъдат поставени в центъра на отчета и дискусията на отчетно-изборното събрание, са определени в Решението на Политбюро на ЦК на БКП. Всеки период от социалистическото строителство има свое конкретно историческо съдържание. Всеки нов период се възприема чрез характера и мащабите на предстоящите задачи, които идват на дневен ред.

Отчетно-изборното събрание поставя на всестранен критичен анализ едногодишната дейност за реализация на конкретните решения, решенията на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП и на Националната партийна конференция. Вниманието на бюрото и комунистите при анализа и оценката на едногодишната дейност, на нейните форми и средства и на предстоящите задачи ще бъде насочено към **ключовия проблем** на борбата за висока ефективност и качество — какво е решено и какво е изпълнено за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на процесите в колектива и на отделното работно място. Конкретната дейност на първичната организация, на нейното бюро и членове осъществява общите насоки и задачи на партийната политика. Ето защо тя ще се разглежда и оценява с **високите критерии** на борбата за безусловно изпълнение на плана за 1978 година по всички показатели и цялостното изпълнение на седмата петилетка.

Digitized by Google

Стратегическата линия за **висока ефективност и високо качество,** утвърдена от Единадесетия конгрес на Партията, характеризира трудовото ежедневие на целия народ и на всеки колектив. Тази линия получи по-нататъшно развитие и конкретизация в забележителните решения на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП и на Националната партийна конференция, както и в редица други решения на Централния комитет на Партията, на Политбюро и Секретариата. Далновидността и новаторският подход на партийното и държавното ръководство и лично на др. Т. Живков се потвърждават от силата и размаха, с които новите проблеми се претворяват чрез дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в трудовите колективи.

Кои са отделните страни и проблеми, които съставляват главното в съдържанието на работата и борбата на първичните партийни организации и на комунистите за висока ефективност и високо качество?

Пред Националната партийна конференция др. Т. Живков очерта възловите, кардиналните проблеми на борбата за ефективност и качество, свързани с усъвършенстването на **социалистическата организация на труда и на плановото ръководство** на икономиката. Качествено новото, което той обосновава, е, че сега въпросите за социалистическата организация на труда се поставят и решават комплексно, като диалектическо единство на трите елемента на трудовия процес: целесъобразната дейност на човека или самия труд, предметите на труда и средствата на труда.

Всеки от тях поотделно или взети в органическо единство изискват и придават конкретно съдържание на партийната дейност в трудовия колектив. **Същественото сега е да се проникне дълбоко в общото и специфичното, да се направи конкретен анализ и оценка на колективния и на личния принос в настъпилите резултати.** Ще се обсъдят специфичните форми и средства на работа и ръководство за мобилизация на силите, ще се разкрият неизползвани възможности, които при конкретните условия имат решаващо значение за успехите на предстоящата борба.

Пред партийните организации в материалното производство Националната партийна конференция постави **ударението** на усилията върху задачите за модернизация и реконструкция на производствените мощности върху съвременно техническо и технологическо равнище. Решенията на пленума на ЦК по научно-техническия прогрес конкретизираха тези задачи; за най-пълно използване на действуващото оборудване, за неговото опазване и поддържане; за икономично използване на материалните ресурси; за повсеместно внедряване на бригадната организация на труда и многомашинното обслужване; за решително издигане равнището на съзнателността и дисциплината в труда. В решението на Политбюро на ЦК на БКП от 17 август т. г. за по-нататъшно стабилизиране на работната сила в селското стопанство, укрепване на низовите производствени звена с ръководни и изпълнителски кадри и разширяване участието на младежта в селскостопанското производство са очертани главните проблеми, които развитието поставя на преден план. Те са свързани със задачите за рязко повишаване коефициента на използване на земята, за привеждане на селскостопанската техника и дву- и трисменен режим на работа, за повсеместно внедряване на типизираното хранене на животните, за усъвършенстване на организацията и заплащането на труда, като най-строго се съблюдават принципите на стопанската и вътрешностопанската сметка във всички производствени звена. При тези нови условия с нарастваща отговорност на субективния фактор ще се проведат отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в централните учреждения и ведомства, в управленията на научно-производствените

Digitized by Google

обединения, стопанските комбинати и комплекси. Тук комунистите, решаващи задачи от стратегическо значение за развитието на икономиката, ще подложат на строга равносметка своята организаторска и политическа работа, ще дадат политическа оценка как усъвършенстват организацията на управленческия труд и издигат неговата ефективност.

Сегашните отчетно-изборни събрания поставят на **всестранен критичен анализ партийната дейност през третата, решаващата година от седмата петилетка.** Това обстоятелство придава на събранията **особено значение, изисква от бюрата и комунистите осъзната отговорност за съдбата на цялата петилетка.** Същевременно то позволява да се очертаят **трайните тенденции** в използването на материалните и трудовите ресурси, да се направят изводи в каква степен комунистите от ръководните звена са допринесли за успехите и победите, за възхода на колектива и разцвета на родината. Равносметката е мащабна. Решаващата година предполага решаващи усилия, пълна мобилизация и на комунисти, и на безпартийни за реализацията на плана и допълнителните задачи, превъоръжаване с челния опит като метод и залог за умножаване на успехите, пълно разгръщане на социалистическото съревнование върху основата на насрещните планове и инженерните проекти. Как те са способствували за повишаване организираността, творчеството и самоинициативата на трудещите, за издигане качеството на техния личен труд, за разгръщане на тяхната социална активност и участие в управлението на производството и в обществените дела? Как те са укрепвали единоначалието в ръководството на икономиката? Как са издигали авторитета на административните и стопанските кадри и съдействували за осъществяване на предоставените им от Политбюро нови права и отговорности? Отговорите на тези въпроси изискват отчет на реалното състояние на нещата. Трезво да се огледа постигнатото, без да се поставя лустро на успехите и да се отбягват слабостите.

Доколко първичните партийни организации са осъществявали своята ръководна роля, в каква степен те и комунистите са се изявявали като политически ядра, като организатори и възпитатели на колективите, се определя от **съдържанието на техния вътрешен живот.** Критичният извод на Националната партийна конференция за принизената роля на редица партийни организации, за това, че тяхната дейност понякога е едва ли не изпразнена от съдържание, налага много внимателен, грижовен самоанализ.

На преден план стои задачата за **качествено подобряване на членския състав,** за реално изпреварващо развитие в сравнение с качествените изменения, настъпващи в средите на трудовите колективи. Извършената дейност по замяната на партийните членски книжки ще намери в отчета и в разисканията на събранията необходимата политическа оценка. Прегледът на нашия боен строй е задача с първостепенно значение. С какъв подход се пристъпва към нея, с какви критерии се извършва, постигат ли се необходимите цели или не — е въпрос, изискващ открит принципиален отговор. В зависимост от него ще се определи линията на действие. Тази задача има и друга страна — в процеса на замяната да се подобри работата на бюрото и организацията с отделния комунист. А главен критерий за ефективността на **индивидуалната работа с комунистите** е тяхното активно участие и реалният им принос в борбата за осъществяване на партийната политика, за изпълнение на задълженията, произтичащи от Устава и Програмата на Партията.

Постановката на др. Т. Живков в Доклада пред Националната партийна конференция за преодоляване несъответствието между структурата на първичните партийни организации и настъпилите промени в структурата на управлението на икономиката и Решението на Секре-

Digitized by Google

тариата на ЦК на БКП от 8 май т. г. **поставят на дневен ред нови проблеми, изискващи целесъобразни изменения в строежа на партийните организации, които ще усилят техните ръководни функции** в крупните производствено-стопански единици и звена. На комунистите се предоставя възможност и гласува отговорност да обсъдят на отчетно-изборните събрания конкретните мерки в тази област. Разширените възможности да насочват и контролират дейността на административните и стопанските ръководства, да мобилизират и организират трудещите се за претворяване на задачите внасят съдържание в работата и увереност в собствените им сили и заедно с това очертават отговорността им като политически стопани в предприятията, стопанствата, учрежденията и т. н.

Една от най-съществените страни на вътрешнопартийния живот, която се развива и обогатява, е **партийната демокрация.** Събранията на комунистите са върховна изява на демократичното начало. Но демократизмът в живота на партийните организации не се изчерпва с тях. Той се проявява в ежедневната, пряката връзка и работа с отделните комунисти и тружениците на колектива, в изучаването и решаването на техните потребности и предложения, в подкрепата, която получава всяка инициатива и челен опит. Вътрешнопартийната демокрация и социалистическият демократизъм в колектива се обогатяват и разгръщат, взаимно се проникват. Тази характерна черта на нашето развитие не може да остане извън погледа на годишните събрания.

Идейно-политическата и възпитателната работа на първичните организации, обогатени с постановките и решенията на Февруарския и Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция, по-конкретно се свързват и съдействуват за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за формиране на социалистическото отношение към труда и към социалистическата собственост, към обществените интереси. Засилва се необходимостта от ежедневна работа за идейно-теоретическото израстване на кадрите в тясно единство с грижите за повишаване на тяхната делова и специална квалификация. В Писмото си до ЦК на ДКМС др. Т. Живков, като очертава комплекса от проблеми, свързани с **ефективността на идеологическата работа** сред младежта, подчертава **нейната непосредствена задача:** формирането на социалистическа съзнателност с висока степен на зрелост, съдържаща неизбежно и черти, присъщи на бъдещата комунистическа личност. Високите критерии към реализацията на човека в труда, към усъвършенствуване на самата организация на труда в най-тясна връзка с елементите на трудовия процес пораждат нови задачи пред партийните организации и комунистите в областта на идейновъзпитателната работа. Те изискват ясен и конкретен отговор на въпроса — **докъде е стигнато в нейното преустройство,** и още по- важно — да се очертаят ефективни мерки в това изключително важно направление.

Важна роля в борбата за висока социалистическа организираност и ефективност на труда се отрежда на обществените организации. В съдържанието на събранията нов момент са проблемите на работата сред младежта, които с проникновение и яснота са очертани в Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС. Разговорът по тези въпроси, започнал в партийните и комсомолските организации, в трудовите колективи, ще се задълбочи на отчетно-изборните събрания, но с конкретни оценки и конкретни мерки. **Партийното ръководство на Комсомола и грижата за младото поколение е отговорност и дълг на всеки комунист.** Същата значимост имат партийното ръководство на профсъюзните и отечественофронтовските организации, на народните съвети и другите масови организации. Равносметката трябва да даде политически отговор за претворяването на тези отговорности, за решаването на тези проблеми.

Digitized by Google

Организация на събранието

- ОРГАНИЗАЦИЯ И ЦЕЛИ
- ВЪРХОВ МОМЕНТ НА СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ
- СЪБИТИЕ ЗА КОМУНИСТИ И БЕЗПАРТИЙНИ

Обстоятелствата сега изискват и същевременно благоприятствуват **подготовката и провеждането на отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация да стане върхов момент за по-нататъшното осмисляне, усвояване и конкретна реализация на решенията на Националната партийна конференция,** за безусловното изпълнение на насрещния план по всички показатели.

Дали годишното събрание ще изпълни ролята на ускорител на партийната и социалната активност и ще спомогне за интензифицирането на работата в следващия период, това зависи от неговата предварителна **качествена подготовка.** Ето защо подготовката на събранието е особена грижа на партийното бюро. Заслужава пълна поддръжка практиката от последните години — бюрата своевременно да бележат мерки и да създават организация за подготовката на доклада и проекторезолюцията, навреме да информират и по възможност да привлекат всички комунисти в динамиката на предстоящото събитие. За тази цел е необходим **специален план,** в който се определят целите, задачите и конкретните инициативи, които ще бъдат осъществени преди и след събранието, стимулиращи активността на комунисти и безпартийни за срочно и ефективно реализиране на всички партийни, социални и производствени проблеми и задачи.

Главната цел на предварителната работа е да се разгърне до краен предел инициативата и активността на комунистите, да се създаде и възбуди у тях нагласа и стремеж критически да се отнесат към сегашната и към предстоящата дейност на организацията, да се отчетат пред организацията с дела. Планомерното решаване на този комплекс от въпроси осигурява качествена подготовка на събранието, гарантира, че то изцяло ще изпълни своята роля.

Опитът показва, че там където организацията и подготовката на отчетното партийно събрание става дело на цялото бюро, на всички комунисти, а някъде и на безпартийния актив — там и практическите резултати са по-големи. Подготовката на събранието създава обстановка за изостряне отговорността на всеки комунист, за приноса му в делата на колектива, за решаване на нерешените задачи.

Ето кое оправдава и възнаграждава усилията на тези партийни бюра и комитети, които пряко свързват и превръщат подготовката на **отчетно-изборните събрания във връх на съревнованието,** за пълна и вдъхновена мобилизация на усилията на комунисти, комсомолци и безпартийни.

Другият съществен момент в предварителния период се отнася до **качествената подготовка на документите,** които отчетно-изборните събрания ще обсъдят и приемат. Качеството на тези документи се обуславя от предварителната подготовка на всички комунисти и преди всичко на членовете на партийните бюра и партийните секретари за трезв и прецизен анализ, за строго преосмислена дейност с партийните критерии и постановки.

Опитът показва, че ако подготовката на тези документи започне отрано, ако техен творец е широкият кръг от комунисти, най-малко

Digitized by Google

целият актив, тяхното качество и тяхното въздействие е много по-високо, а събранието постига своите цели.

При такъв подход предварителната подготовка на отчетно-изборните събрания **става ефективна школа за израстване на кадрите** с дни, за усъвършенствуване на стила и методите на работа на партийните секретари и бюра, за пълно усвояване методите на анализа и самоанализа от всеки комунист.

Пример за подражание в това отношение е стилът на Централния комитет при подготовката и провеждането на пленумите, конференциите и конгресите на Партията. Главното е да се **отделят нерешените проблеми и върху тях през това време да се съсредоточават усилията на всички фактори.** Практиката и постигнатите положителни успехи на партийните организации и комитети недвусмислено потвърждават това.

По този път се преодолява формализмът и се засилва конкретността в анализа и самоанализа, ефективността на практическата работа.

Когато са очертани нерешените проблеми и тяхното конкретно значение за отделните сфери на колектива, решаваща роля се пада на комунистите от стопанските и административните органи, в профсъюзите и Комсомола и т. н. Те получават задача да създадат обстановка на трудова надпревара, на **съревнование в чест на годишното събрание,** готовност за отчет пред него, а чрез него — пред Партията и народа.

Такова отношение към подготовката и провеждането на отчетно-изборното събрание издига равнището на отчета и изводите за извършеното досега, създава по-добри условия за разгръщане на социалистическия демократизъм. Когато има конкретни цели и ясен план кой какъв допълнителен принос ще внесе към наличните резултати, ролята на партийното събрание в живота на колектива неимоверно много нараства. Постановката на целите и на индивидуалния принос на всеки за тяхното изпълнение предизвиква размисъл, инициативност и отговорност за поръчаното дело. На годишните събрания отчетността като норма на вътрешнопартийната демокрация намира висша форма за реализация не само за комунистите, но и за безпартийния актив, за трудовия колектив. Отчетно-изборните събрания третират въпросите на политическото ръководство на трудовите колективи. Дават отговор как тези колективи претворяват партийната политика. Постигнатите в това отношение резултати са един от критериите за силата и влиянието на партийното ядро. Трудовата и политическата активност на колектива е измерител за ефективността на партийната работа и ръководство.

Никъде другаде колективът не може да получи цялостна класово-партийна оценка за годишната си дейност, както на отчетно-изборното събрание. От позициите на конкретните партийни постановки първичните организации установяват и оценяват социалното развитие и социалната активност на колективите и определят главните насоки на своята дейност за тяхното разгръщане. Състоянието и характеристиката на трудовия колектив е основа, без която бюрото не може да изгради своя отчет. Самооценката на първичната партийна организация е неотделима от оценката на колектива. Тази зависимост има и обратната страна. Оценката, дадена от първичната партийна организация, е база за самооценка на кадрите, на обществените дейци, на тружениците от колектива. Ето защо с пълно основание се счита, че **годишното събрание на първичната партийна организация е главен политически форум и за трудовия колектив.** Измененията, които настъпват в него и във взаимоотношенията му с партийната организация на сегашния етап, разкриват възможностите да се усилва ролята и да се разширява прякото и косвено участие на трудовия колектив в процеса на

Digitized by Google

подготовката на партийното събрание и чрез него в политиката, която то утвърждава. Потребностите на отделния труженик и на колектива стават нейна политика. Защитата на тези потребности и интереси не може да бъде нито анонимна, нито откъсната от мнението и отношението, от предложенията и оценките на безпартийните.

При подготовката на пленумите и на конгресите ЦК на БКП не само дава пример, но и изрично подчертава, че Партията няма какво да крие от трудещите се. Доверието ражда стократно повече доверие на трудовите хора към Партията и партийната организация, издига още повече техния авторитет.

Ето кое обуславя необходимостта годишното събрание на обобщи предшествуващия разговор с всички комунисти и безпартийни за актуалните проблеми на колектива и за стила на неговия непосредствен политически щаб.

В хода на този разговор да се изгради вярна представа за действителното, а не за мнимото партийно ръководство, за действителния, а не за мнимия авторитет на организацията и на комунистите. Отчетът да отразява мнението и на безпартийните активисти, ръководители и специалисти. Разбира се, формите за участие в конкретната подготовка на събранието са многообразни: участие в разработки на отделни проблеми, анализи, справки и т. н.

Опитът на много организации от София, Пловдив, Варна и др. показва, че при такъв подход към подготовката на събранията се раждат нови идеи и предложения. По редица въпроси от партийното ръководство на колектива, на масовите организации, на определени процеси и дейности голяма част от безпартийния актив дава много ценни мнения и предложения, които имат значение за ефективността на партийното ръководство. Компетентното мнение, анализ и предложение на всеки безпартиен обогатява решенията, придава им **морална сила на народно решение.**

Формите за изучаване и анализ на общественото мнение са различни — срещи с отделни активисти, групово обсъждане на отделни проблеми, анкети и др. Това **допитване** прави всички съпричастни в практическото решаване на проблемите и задачите.

Опитът доказва, че **ако безпартийните са запознати с основните изводи, оценки и решения на отчетно-изборните събрания, единството и единодействието между колектив и политически ръководител е тясно, еднопосочно и резултатно.** Колективът се отнася към годишното събрание на комунистите като към най-важно свое политическо събитие и приема изводите и решенията, в изработването на които под някаква форма е участвувал, като свои собствени. А това е вече предпоставка, че те ще бъдат успешно реализирани.

Свързан с подготовката на събранието е и въпросът — **необходимо ли е предварително да се определя от партийното бюро или от секретаря кой по какъв въпрос ще се изкаже и какво да разкаже?** Въпросът е за важни принципи и норми на вътрешнопартийния живот. Подготовката на събранието не е стихиен процес. Тя преследва определени цели. Ето защо, без да се ограничават демократизмът и уставните права на комунистите, бюрото може предварително да ориентира, да подскаже кои въпроси имат най-голямо значение за предстоящата дейност, за решаването на които е нужно мнението на повече комунисти. Нещо повече — без да утвърждава сценарий, то може да предложи на отделни комунисти да изразят гледище, да споделят своя опит. Крайно погрешно ще бъде обаче, ако на отделни комунисти се диктува мнение, позиция, ако от стремеж за представяне предварително се определят и разиграват роли. Подобна практика противоречи на Устава, погазва

Digitized by Google

вътрешнопартийната демокрация, погубва самоинициативата и отговорността на комунистите.

Опитът показва, че когато липсва добра предварителна подготовка, ако в разработката на доклада и проекторезолюцията са привлечени незначителен брой активисти, тогава съществува неизвестност и безпокойство в партийното бюро както за активността на комунистите, така и за значимостта на дискусията. В такива случаи се прибягва до инсценировката, до дирижираната активност.

Предварителната предпоставка на комунистите за годишното събрание, критичният и аналитичен доклад, принципиалната оценка на слабостите и недостатъците с точен адрес на техните носители, ясните постановки за предстоящите задачи, на средствата за тяхното решаване са необходимите условия и гаранции, че събранието ще постигне своите цели. На това ни учи досегашният опит.

Успешната подготовка на отчетно-изборните събрания, тяхната организираност и деловитост зависят в не по-малка степен и **от правилното ръководство и помощ на окръжните, градските, районните, общинските и заводските партийни комитети.** Състоянието на първичните партийни организации е най-верният **критерий** за оценка на тяхното ръководство, защото то в крайна сметка е адресирано до партийните организации, до комунистите и трудовите колективи. А отчетно-изборните събрания са най-верният и безпогрешен **извор на информация** за преценка как се отразява дейността им върху преките реализатори и изпълнители на директивите, на решенията, на указанията — първичните партийни организации, трудовите колективи. Равнището на отчетно-изборните събрания е отражение на качеството на работата и ръководството на съответния партиен комитет. Каквито са мисленето, стилът и методите на работа и ръководство, какъвто е подходът към решаването на проблемите от страна на партийния комитет, такива като правило са мисленето, стилът и методите на първичните партийни организации. Отчетите и оценките в низовото звено са източник за **самопознание и самооценка на комитетите.**

Оттук произтича необходимостта те да планират своята работа и ръководство като политически органи, да предявяват по-високи изисквания към подготовката на отчетно-изборните събрания, да изучават процесите и явленията в живота на първичните партийни организации и на тази основа да им оказват конкретна действена помощ. **Сега е моментът без лекции и морализаторство, делово, практически да се покаже на всяко бюро подход и метод на работа, на анализ и обобщение, на познание и самопознание, на оценка и самооценка, на мобилизация и развитие, урок по политическо изкуство, който поради характера на събранието ще вреже дълбока следа за година напред.**

Подходът...

I. АНАЛИЗ И ОБОБЩЕНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО

На Националната партийна конференция др. Тодор Живков обоснова необходимостта от пълно разгръщане на политическия подход като **сърцевина** на партийното ръководство. Политическият подход изработва политическо отношение към социално-икономическите, културните, възпитателните и другите проблеми, които през годината са решавали първичните партийни организации и трудовите колективи. На

Digitized by Google

практика това означава всяка дейност в сферата на материалното производство или на духовния живот да се оценява от **политически позиции**, от гледна точка на работата с хората.

На годишните събрания ще се изясни доколко първичната организация е разглеждала и решавала основните въпроси от социалното развитие на трудовия колектив, доколко тя е била активен участник във формиране и осъществяване на партийната политика в съответния участък, цех, бригада, завод, аграрно-промишлен комплекс, училище, научен институт, учреждение, министерство и пр. Анализът на проблемите, които е решавала първичната организация през годината, ще бъде от политически позиции — ако разглежда **организаторската и идейновъзпитателната работа сред хората и с отделния човек.**

Това следва дебело да се подчертае, защото все още не е преодолян **административно-стопанският уклон**, който пренебрегва спецификата на партийната работа и ръководство. По предмета на анализа, оценките и изводите, по постановките на проблемите и очертаването на предстоящите задачи понякога докладът на партийното бюро пред отчетно-изборното събрание не се различава съществено от един прецизен отчет на стопански или административен орган.

Ето защо Централният комитет настойчиво учи и изисква анализът и обобщаването на партийната дейност през годината по всички проблеми да се извършва не от стопанско-административни позиции, а от партийно-политически позиции. В тази връзка на преден план излизат въпросите, които в доклада намират аргументиран отговор: доколко първичната партийна организация е поставяла в основата на своята дейност главните задачи, произтичащи от партийната политика, от решенията и от указанията на ръководните партийни органи; как на практика като ръководно политическо ядро и първообраз на колектива тя е мобилизирала силите на комунистите и трудещите се за тяхното изпълнение, какви задачи и поръчения са поставяни пред партийните членове, как те са решени, какъв е практическият резултат, какво е личното участие на комунистите в партийния живот, в труда, в решаването на социалните проблеми на колектива и пр.

Отговорите на тези въпроси сега се пречупват през призмата на повишените критерии, утвърдени от Централния комитет към оценката на комунистите при замяната на партийните документи.

Политическият подход изисква **класови, държавнически критерии** в анализа и обобщаването на дейността на бюрото и комунистите на социалните процеси и явления в колектива. Това означава: всеки факт, всяко решение и резултат да се оценяват от гледна точка на интересите на работническата класа; да се поставя над всичко **политиката на Комунистическата партия и социалистическата държава**, която изразява тези интереси. На тази основа да се правят политически изводи за ролята и дейността на партийното бюро и на всеки комунист.

Политическият подход изисква на следващо място да се прецени доколко партийната организация на практика осъществява ленинския принцип за **разграничаване на Партията от държавните и стопанските органи по отношение на функциите, методите** на дейност, а не по **проблемите и обектите на ръководство.** Нашата партия провежда политика на все по-тясно, органическо свързване на партийната работа с конкретните задачи на стопанството и културното строителство. Тя изисква от партийните, както и от държавните и стопанските органи, своевременно да решават назрелите социално-икономически проблеми и заедно с това да разграничават функциите си, да не се сливат и отъждествяват с тях, да не се обезличават като представители на авангард на класата. Всяко поемане на оперативно-разпределителни

Digitized by Google

вътрешнопартийната демокрация, погубва самоинициативата и отговорността на комунистите.

Опитът показва, че когато липсва добра предварителна подготовка, ако в разработката на доклада и проекторезолюцията са привлечени незначителен брой активисти, тогава съществува неизвестност и безпокойство в партийното бюро както за активността на комунистите, така и за значимостта на дискусията. В такива случаи се прибягва до инсценировката, до дирижираната активност.

Предварителната предпоставка на комунистите за годишното събрание, критичният и аналитичен доклад, принципиалната оценка на слабостите и недостатъците с точен адрес на техните носители, ясните постановки за предстоящите задачи, на средствата за тяхното решаване са необходимите условия и гаранции, че събранието ще постигне своите цели. На това ни учи досегашният опит.

Успешната подготовка на отчетно-изборните събрания, тяхната организираност и деловитост зависят в не по-малка степен и **от правилното ръководство и помощ на окръжните, градските, районните, общинските и заводските партийни комитети.** Състоянието на първичните партийни организации е най-верният **критерий** за оценка на тяхното ръководство, защото то в крайна сметка е адресирано до партийните организации, до комунистите и трудовите колективи. А отчетно-изборните събрания са най-верният и безпогрешен **извор на информация** за преценка как се отразява дейността им върху преките реализатори и изпълнители на директивите, на решенията, на указанията — първичните партийни организации, трудовите колективи. Равнището на отчетно-изборните събрания е отражение на качеството на работата и ръководството на съответния партиен комитет. Каквито са мисленето, стилът и методите на работа и ръководство, какъвто е подходът към решаването на проблемите от страна на партийния комитет, такива като правило са мисленето, стилът и методите на първичните партийни организации. Отчетите и оценките в низовото звено са източник за **самопознание и самооценка на комитетите.**

Оттук произтича необходимостта те да планират своята работа и ръководство като политически органи, да предявяват по-високи изисквания към подготовката на отчетно-изборните събрания, да изучават процесите и явленията в живота на първичните партийни организации и на тази основа да им оказват конкретна действена помощ. **Сега е моментът без лекции и морализаторство, делово, практически да се покаже на всяко бюро подход и метод на работа, на анализ и обобщение, на познание и самопознание, на оценка и самооценка, на мобилизация и развитие, урок по политическо изкуство, който поради характера на събранието ще вреже дълбока следа за година напред.**

Подходът...

I. АНАЛИЗ И ОБОБЩЕНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКОТО РЪКОВОДСТВО

На Националната партийна конференция др. Тодор Живков обоснова необходимостта от пълно разгръщане на политическия подход като **сърцевина** на партийното ръководство. Политическият подход изработва политическо отношение към социално-икономическите, културните, възпитателните и другите проблеми, които през годината са решавали първичните партийни организации и трудовите колективи. На

Digitized by Google

практика това означава всяка дейност в сферата на материалното производство или на духовния живот да се оценява от **политически позиции**, от гледна точка на работата с хората.

На годишните събрания ще се изясни доколко първичната организация е разглеждала и решавала основните въпроси от социалното развитие на трудовия колектив, доколко тя е била активен участник във формиране и осъществяване на партийната политика в съответния участък, цех, бригада, завод, аграрно-промишлен комплекс, училище, научен институт, учреждение, министерство и пр. Анализът на проблемите, които е решавала първичната организация през годината, ще бъде от политически позиции — ако разглежда **организаторската и идейновъзпитателната работа сред хората и с отделния човек.**

Това следва дебело да се подчертае, защото все още не е преодолян **административно-стопанският уклон**, който пренебрегва спецификата на партийната работа и ръководство. По предмета на анализа, оценките и изводите, по постановките на проблемите и очертаването на предстоящите задачи понякога докладът на партийното бюро пред отчетно-изборното събрание не се различава съществено от един прецизен отчет на стопански или административен орган.

Ето защо Централният комитет настойчиво учи и изисква анализът и обобщаването на партийната дейност през годината по всички проблеми да се извършва не от стопанско-административни позиции, а от партийно-политически позиции. В тази връзка на преден план излизат въпросите, които в доклада намират аргументиран отговор: доколко първичната партийна организация е поставяла в основата на своята дейност главните задачи, произтичащи от партийната политика, от решенията и от указанията на ръководните партийни органи; как на практика като ръководно политическо ядро и първообраз на колектива тя е мобилизирала силите на комунистите и трудещите се за тяхното изпълнение, какви задачи и поръчения са поставяни пред партийните членове, как те са решени, какъв е практическият резултат, какво е личното участие на комунистите в партийния живот, в труда, в решаването на социалните проблеми на колектива и пр.

Отговорите на тези въпроси сега се пречупват през призмата на повишените критерии, утвърдени от Централния комитет към оценката на комунистите при замяната на партийните документи.

Политическият подход изисква **класови, държавнически критерии** в анализа и обобщаването на дейността на бюрото и комунистите на социалните процеси и явления в колектива. Това означава: всеки факт, всяко решение и резултат да се оценяват от гледна точка на интересите на работническата класа; да се поставя над всичко **политиката на Комунистическата партия и социалистическата държава**, която изразява тези интереси. На тази основа да се правят политически изводи за ролята и дейността на партийното бюро и на всеки комунист.

Политическият подход изисква на следващо място да се прецени доколко партийната организация на практика осъществява ленинския принцип за **разграничаване на Партията от държавните и стопанските органи по отношение на функциите, методите** на дейност, а не по **проблемите и обектите на ръководство.** Нашата партия провежда политика на все по-тясно, органическо свързване на партийната работа с конкретните задачи на стопанството и културното строителство. Тя изисква от партийните, както и от държавните и стопанските органи, своевременно да решават назрелите социално-икономически проблеми и заедно с това да разграничават функциите си, да не се сливат и отъждествяват с тях, да не се обезличават като представители на авангард на класата. Всяко поемане на оперативно-разпределителни

Digitized by Google

функции от партийните организации може да доведе само до временни и частични успехи.

Главна специфична особеност на партийното ръководство е неговият политически характер. Първичната партийна организация за разлика от стопанските и административните органи не изпълнява непосредствени функции на икономическо, оперативно-техническо и технологическо ръководство на производството. Като политическо ръководно ядро на колектива не прилага държавна или правна принуда. Тя въздействува върху членовете на трудовия колектив с политически средства, като използва методите на **убеждение, политическо възпитание и правото на контрол** за реализиране на партийната политика.

Първичната партийна организация внедрява политическия подход в стила и методите на административното и стопанското ръководство, осигурява условия и контролира всеки стопански деец да се реализира като политически ръководител, да умее да дава политическа оценка на всеки икономически въпрос, на всяка потребност и да ги разглежда и решава в неразривна връзка с проблемите на обществото, да ги съчетава с държавните интереси. В. И. Ленин неведнъж е подчертавал, че най-интересна политика е икономиката. Тук се има предвид именно политическият аспект на икономиката.

От този аспект на отчетно-изборните събрания е необходимо да се даде **политическа оценка на работата на административните и стопанските дейци,** на тяхното умение да усвояват и прилагат политическия подход в решаването на социално-икономическите проблеми. Всеки ръководен деец независимо от поста, който заема, е подвластен на партийната организация, на нейния контрол.

Политическият подход в анализа и обобщението изисква от бюрото най-малко следното:

— да разглежда и оценява партийната дейност и резултатите от гледна точка на изискванията на коренните класови интереси, израз на които е политиката на Партията;

— да преценява резултатите от всяка дейност от гледна точка на интернационалната отговорност на колектива към социалистическата система в световния революционен процес;

— да утвърждава извършената дейност и резултатите от нея от гледна точка на законните интереси и разумни потребности на колектива. Принципиално значение тук има постановката на др. Т. Живков за научния, политическия подход, развита в Писмото до ЦК на Комсомола. Подход, който държи сметка за развитието на всяка личност, за съдържанието и динамиката на нейните потребности и интереси, чрез политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа превръща проблемите на човека в грижа на партийната организация, а проблемите, които решават Партията и колективът — в личен въпрос на всеки комунист, комсомолец и труженик;

— да даде обективен отговор дали със специфичните ѝ средства и методи е формирала морално-политическа обстановка, единство на възгледите, взаимно доверие и еднопосочност на мисли и дела на комунисти и безпартийни;

— да определи доколко комунистите с пример и убеждение въвличат всички членове на колектива в съзнателно, организирано социалистическо творчество. Политиката на Партията станала ли е осъзнат личен нравствен дълг на всеки гражданин.

II. КОМПЛЕКСЕН И ПРОБЛЕМЕН

Анализът проследява причинно-следствената връзка между ефективността на партийната дейност и нейното отражение върху ефективността и качеството на съвкупния труд в колектива.

Digitized by Google

В решаването на проблемите, стояли пред организацията, са участвували много фактори: партийно бюро, административни и стопански ръководства, масови организации, самодейни органи на колектива. В постигнатите резултати са вградени усилията на много хора.

Какъв е конкретният принос на всеки фактор? Партийната организация чрез комунистите пряко или косвено оказва всестранно въздействие върху трудовото поведение и социалното развитие на колектива. Спецификата на нейната работа слага отпечатък върху точността на анализа и изводите в отчета. Приносът на бюрото и на комунистите обаче трябва да получи оценка. При тези условия какъв подход към едногодишната дейност осигурява най-висока ефективност на отчета?

Сега в **съдържателната структура** на докладите доминира функционалният подход. На всяка дейност съответствува отделен раздел. В отчетите преобладават три-четири раздела: партийно ръководство на икономиката, идеологическа работа, организационно състояние, кадри и обществени организации. Някои основни функции на партийната организация, като идеологическата и организационната, се разглеждат обаче твърде самостоятелно и откъснато от задачите, които през това време организацията е решавала. Анализът не разкрива действителното състояние на нещата, оперира с много количествени критерии и в редица случаи тласка бюрата към самоцелност. Тази слабост се настанява и в плановете за работа през годината и чрез тях дирижира анализа и определя структурата на отчетите.

От няколко години насам анализът в редица отчети се гради върху изискванията на **проблемно-функционалния подход**. В отчета се анализира политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа, която бюрото е организирало и чрез комунистите е провело за решаването на **най-важните проблеми.** По замисъл и технология подходът успешно реализира **изискванията на програмно-целевия и комплексен метод.** Практиката потвърждава неговата ефективност, защото той ориентира бюрата към **проблемност и комплексност** в постановката на работата, в нейния анализ, в обобщението на изводите и очертаването на новите проблеми.

В нашата партия има исторически сложили се взаимно свързани и обуславящи се политическа, идейновъзпитателна и организаторска дейност. Те определят социалната роля на Партията като политически ръководител, организатор и възпитател на масите.

Чрез организаторската и идейновъзпитателната работа първичната организация осъществява ролята си на ръководно политическо ядро на колектива; чрез политическата, организационната и идеологическата дейност осигурява своето саморазвитие и утвърждаване като първообраз на бъдещия колектив.

Комплексността изисква не само единство в работата, единство на политическо, организационно и идейновъзпитателно въздействие върху хората при решаването на определена задача, единство на функциите, но заедно с това и комплексност на проблемите, внимание към всички страни на даден проблем: икономически, идеологически, социални и пр., изисква единодействие и комплексно въздействие от страна на всички субекти, съгласувано по време, по съдържание, средства и обекти.

Единадесетият конгрес определи като **главна наша задача:** подобряване на работата на всички партийни организации, включително и на добре работещите, повишаване на тяхната роля на ръководни политически ядра на трудовите колективи, утвърждаването им като първообраз на бъдещия трудов колектив.

Digitized by Google

Тази задача може да се разглежда и като **единство с две основни цели** в развитието на първичните партийни организации. Комплексният подход изисква от бюрата да анализират и да отчетат докъде са стигнали в тяхното изпълнение. Ако проблемите, свързани с тези цели, се групират, те **очертават два центъра в структурата на отчета.** Ролята на ръководно политическо ядро се разкрива и доказва чрез анализа на политическата, организаторската и идейновъзпитателната работа на бюрото и комунистите в колектива за изпълнение на задачите от текущата политика. Няма отчет за всичко. Има анализ на основните проблеми.

Подходът е комплексен, защото подлага на оценка настъпилите резултати в решаването на проблемите чрез призмата на проведената политическа, организаторска и идейновъзпитателна дейност на бюрото и на комунистите. Очертават се цялата работа и отговорът на въпроса за ефективността на партийното ръководство. По същия начин комплексно се разглежда и оценява работата по групата проблеми, свързани с развитието и утвърждаването на първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на колектива върху основата на ленинските принципи и норми.

Позиция на бюрото и на комуниста

Завършен образец на отчетен доклад не съществува. Отчетът отразява общото и специфичното в дейността на организацията. Тяхното съотношение в работата и в отчета за нея при отделните организации е различно. Всяка организация се отличава със свои специфични признаци: условия, задачи, състав, стил, начин на вътрешнопартиен живот. Това придава на отчетите неповторими черти. Заедно с това отчетите отразяват общото, повторимото за партийните организации — борбата за изпълнение на решенията, взети от ръководните органи. Отчетът дава отговор на въпроса, каква е ефективността на партийната работа през отчетния период, доколко и по какъв начин тя е съдействувала за мобилизацията на комунистите и чрез тях на трудовия колектив за изпълнение на конкретните икономически, социални и политически задачи. Какви са **критериите и показателите,** с помощта на които може да се изгради вярна представа и оценка на ефективността? Много примери говорят за неумение на отделни партийни бюра да изберат и приложат точни показатели, робуват на **количествения подход,** ефективността на партийното ръководство оценяват с количествени показатели. Това обяснява защо някои доклади носят отпечатъка на служебни икономически и статистически отчети, които еднакво подхождат както за заседания на стопанските комитети, така и за събрания на целите колективи. Често ефективността на специфичния вътрешнопартиен живот се извежда и доказва единствено със цифри. Партийната работа е въздействие върху съзнанието и поведението на живи, динамични човешки личности. За нея няма и не може да има шаблони, готови формули и измерители, с които безпогрешно да оперира и изчислява „крайния продукт". Това насочва партийните бюра по механичен път, чрез използване на икономическите показатели на производството да търсят и извличат пряка зависимост и **производна ефективност на партийната работа.** Механическата връзка и зависимост най-често водят до погрешни оценки и изводи за действител-

Digitized by Google

ното състояние на партийната работа, за нейното равнище и ефективност.

Партийните документи и особено тритомникът на др. Тодор Живков по партийно строителство съдържат разработки на основни, принципни положения на марксистко-ленинската теория, дадени са нови виждания и постановки, които възприети, творчески осмислени и приложени, сочат в какво следва да се търси, намира и определя ефективността на политическата и организаторската работа на партийната организация. Освен това истински образец за научен подход са разработките на първия секретар на Централния комитет за социалистическата организация на труда и плановото ръководство в неговата Докладна записка и пред Националната конференция. Освен програма за практическо действие произведенията в тритомника по партийно строителство съдържат подход, методология за научно познание, разработване и решаване на проблемите, които развитието на обществото и на колектива поставят пред Партията и партийната организация. В тях всеки секретар, всеки комунист намира отговор на въпросите и за съдържанието, и за методите, и за критериите, с които се измерва и оценява ефективността на партийната работа и ръководство. Преустройството на стила на мислене и действие, усъвършенстване на формите на организация и методите на работа и ръководство — и най-важното — да се разгръща съзнателната обществено-политическа и трудова активност на комунистите и на тружениците за качественото изпълнение на поставените задачи. В умението на партийното бюро да открива назрелите проблеми, да намира пътища и да създава организация за ефективно партийно въздействие върху субекта на всички процеси — социални, духовни и пр., търсим и намираме действителната стойност на партийната работа и ръководство.

Ефективността на партийното ръководство, приносът на партийната организация ще бъде съразмерен на нейната активност и инициативност, на способността ѝ да привлича и организира тружениците на колектива за най-пълно разкриване на резервите и включването им в насрещния план, за разгръщане на масово социалистическо съревнование и създаване на образцова социалистическа организация на труда. Със и чрез комунистите! С метод на убеждение и възпитание на масите! С незаменимото оръжие за партийно въздействие — контрола и проверката на изпълнението!

Кой се отчита и какво се отчита на отчетно-изборното събрание?

На годишното събрание в отчетен доклад излиза изборният орган — партийното бюро. В него съгласно Устава то се отчита пред комунистите. По това няма спор. Друг е въпросът, че поради неумение в някои доклади работата на партийното бюро не се откроява, на преден план в отчета излизат анализът и оценката на партийната организация като цяло — задачите, които е решавала, средствата и формите, които са прилагани, резултатите, които са постигнати, и т. н. Подотчетният орган влиза в ролята на орган, който отчита и оценява не своята, а дейността на тези, които са го избрали и упълномощили да ги организира и ръководи. Отрицанието на една крайност не бива да тласка към друга. Дейността на партийното бюро протича в първичната организация сред комунистите и се реализира чрез комунистите, поради което отчетът, изводите и оценките ще се отнасят и за партийното бюро, за неговите членове, за изпълнението на техните задължения. В решението на Политбюро изрично се посочва, че на критичен анализ се подлага **дейността на първичната организация, на всички комунисти и кадри.** Нужна е мяра — правилно съотношение между самоанализ и анализ в отчета на бюрото.

Digitized by Google

Другият въпрос е за позицията на комуниста на годишното събрание. Тя е определена от Устава на Партията. **Комплексният подход** изисква от комуниста да подложи на критически анализ и политическа оценка дейността на бюрото, своята дейност, дейността на другаря, да изрази мнение за предстоящата работа.

Комунистът обективно и критически изразява своето мнение за работата на бюрото през отчетния период и предлага начин за отстраняване на посочените слабости и недостатъци. Благодарение на политическата и организаторската работа, осъществявана от Централния комитет в цялата Партия, комунистите израснаха в идейно и организационно отношение. Те са по-критични и по-взискателни, по-смело и открито изразяват становище за нерешените въпроси, за допуснатите слабости и недостатъци и техните носители. Това е непримиримост с юлски критерии. Такава е преобладаващата тенденция. Но не са редки обаче случаите на понижена активност и взискателност главно поради повърхностна предварителна подготовка на събранията.

Изразеното отношение към работата на партийното бюро не освобождава комуниста от отговора на въпроса — с какво лично той е допринесъл да се подобри равнището на партийната работа, нейната ефективност, в какво се изразява отговорността му пред Партията. Неприятно впечатление предизвикват изказвания на отделни комунисти, най-често ръководни кадри, които критикуват дейността на бюрото и на комунистите, при това основателно, но от позицията на странични наблюдатели на вътрешнопартийния живот през годината, от позата на съдници и наставници на останалите, без да потърсят своята отговорност за допуснатите слабости и грешки.

Да се видят и критикуват слабостите, недостатъците и грешките в работата на бюрото и в собствената дейност е много важно, **но не маловажно** е да се посочат минусите в поведението на своите другари по работа и борба. Това уставно изискване по тактически съображения се заобикаля от редица комунисти и вреди на възпитанието на партийните членове. Понижената взаимна взискателност и непримиримост към слабата активност или неправилни действия на съмишленика плоди условия за либерализъм и безпринципност.

От принципиалната позиция на комунистите се определя ценността на дискусията по отчета. Предметът на дискусията е действителната работа на бюрото и на комунистите, а не само докладът на бюрото с неговите постановки, оценки и изводи. **Отношение по работата и отношение към отчета — в единство.** Дискусия, която по обхват и богатство на идеи и предложения не надхвърля рамките на отчета, е негативен признак не само за политическата зрелост на комунистите, но и за крайната оценка на бюрото. Характерът на дискусията се предопределя в голяма степен от **пропорцията в доклада между отчета за извършената работа и постановката на предстоящите задачи.** Практиката показва, че много бюра не умеят правилно да дозират тези две основни съставки на отчетния доклад. Обикновено се изпада в една крайност — възпроизвежда се цялата история от събития и на действуващите в тях лица. Да се разсъждава за миналата дейност е безусловно нужно, защото върху основата на извършеното се правят обобщения, акумулира се положителният опит, формулират се оценките и изводите. Но събранието не твори само история. То чертае и проекциите на бъдещето — ясно, точно и подробно очертава новите проблеми и пътищата, водещи към тях.

Обективните оценки и изводи за постигнатото и пропуснатото през отчетния период, обобщеният опит в партийната работа, пределно ясните представи за предстоящите задачи — всичко това обогатява, въодушевява и мобилизира комунистите за нова борба и дела.

Digitized by Google

Резолюция с програмно значение

Отчетно-изборното събрание приема резолюция, която съдържа констативна и директивна част. В нея се определят основните проблеми на предстоящата дейност на бюрото и комунистите, утвърждават се начинът, възприетият път за тяхното изпълнение и освен това — кои основни сили, в каква последователност се ангажирват с тяхната разработка или реализация.

В обикновеното решение, с каквото завършва всяко събрание, нещата са изяснени. Решението е волеизявление, което оказва какъв е замисълът на действието, каква потребност с него се решава, по какъв начин ще се достигне до целта, кой, какво и в какъв срок ще извърши. Самото решение съдържа елементите на практическа програма.

Резолюцията проектира основните насоки на многостранната дейност на бюрото и комунистите за едногодишен период от време.

За съдържанието на констативната част има единно гледище в подхода на бюрата. Тази част на резолюцията отразява **колективната оценка на събранието за работата на бюрото, което се отчита.** Тя съдържа изводи за постижения, които се утвърждават като положителен опит. Ясно и кратко се очертават най-съществените слабости и недостатъци и техните причини.

Годишното събрание е отчет на партийната организация пред цялата партия за това, в каква степен и с какви резултати комунистите претворяват партийната политика в участъка на социалистическото строителство, за който организацията политически отговаря. Ето защо в констативната част на резолюцията заедно с оценката на бюрото **може да съдържа и самооценка на организацията.**

Осъществявайки нормите за изборност, отчетност, за контрол и проверка в **политическата оценка, годишното събрание акцентува главно върху дейността на бюрото, без да подминава отговорността на отделните комунисти и общата оценка за своя колективен принос.**

Резолюцията на отчетно-изборното събрание е директива за предстоящата дейност на организацията. Тя отразява становището за проблемите на предстоящата дейност, което се формира след дискусията по отчета. Конкретните постановки в нея в много случаи са по-богати по съдържание от предварителния проект. Ако постъпят много предложения и на самото събрание те не могат обстойно да се обсъдят и приемат, може да се възложи на бюрото или на комисията по резолюцията да ги обработи и на следващото събрание да ги представи за утвърждаване.

Значим интерес предизвикват гледищата за **съдържанието на директивната част в резолюцията.** Преобладава мнението, че в резолюцията трябва най-общо и принципиално да бъдат очертани **основните насоки** на предстоящата дейност, които впоследствие чрез годишния план ще бъдат преобразувани и конкретизирани. Възраженията срещу това гледище се мотивират с пределно общия характер на насоките, които с нищо не ангажират бюрото освен с указанието да разработи въз основа на тях годишен план. Счита се, че това е задължение на новоизбраното бюро, което в конкретизацията на основните насоки ще внесе свое виждане, собствен почин и почерк на работа. На отделни места резолюциите се разработват детайлно и служат едновременно и като **годишен план.**

Digitized by Google

При **новите условия**, заедно с усъвършенстването на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство, възможностите за разработка на **резолюции с програмен характер** ще растат. Резолюцията на низовото партийно звено не е нито програма, нито годишен план. Опитът показва, че годишното отчетно-изборно събрание може, ако бъде добре подготвено, да обсъди и приеме резолюция с програмен характер. Кои **изисквания** определят такова значение на документа?

Първото изискване е да се разкрият и очертаят **основните проблеми и цели на предстоящата дейност**, да бъдат подредени по значимост и разположени във времето. Тези проблеми произтичат от задачите на Единадесетия конгрес за развитието и утвърждаването на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на колектива и като първообраз на неговото бъдещо състояние. Тези проблеми произтичат от задачите на Юлския пленум и Националната партийна конференция. Преобразуването на общото в конкретно означава: в основните направления за развитието на партийната организация, очертани от конгреса, да се съсредоточат главните проблеми, очертани от Националната партийна конференция. В тях организацията концентрира вниманието и усилията на своите редици през годината.

При новите условия ще се издига значението на субективната дейност, ще се повишава ролята на партийното ръководство. По-широк простор получава политическата функция, способността на партийната организация самостоятелно да разкрива и чрез резолюцията да утвърждава и решава свои специфични потребности и цели. Задачата за разгръщане на социалната активност на колектива чрез целенасоченото възбуждане и реализиране на разумните потребности и законните интереси на неговите труженици ще увеличава дела на собствените, на специфичните проблеми.

Следващо изискване към съдържанието на резолюцията е да се очертае пътят, начинът на действие на бюрото и комунистите за решаване на проблемите, за осъществяване замисъла на целите, утвърдени от отчетно-изборното събрание. Въпросът за подхода към реализацията на един или друг проблем е въпрос с нарастващо значение за ефективността на партийната работа и ръководство. **Важно е навреме и вярно да се определят целите и проблемите, но не по-маловажно е да се избере ефективният начин за тяхното реализиране.** Много пътища водят към една цел. Кой от тях при конкретната обстановка, състоянието на авангарда и на резервите ще се окаже най-ефективен, с минимум разходи на време и усилия ще доведе до значими и трайни резултати е въпрос от първостепенно значение. Централният комитет създава нагледни образци за избор на стратегически подход на Партията в реализацията на основните програмни цели и задачи: интензификация, реконструкция, модернизация, концентрация, планиране, социалистическа организация на труда и пр.

На годишните събрания всяка организация след обстоен анализ очертава конкретната стратегия на работа за решаване на един или друг проблем. Ако събранието реши да усили партийното влияние на решаващите участъци в производството като условие за разгръщане на социалната активност на колектива в реализацията на насрещния план, то с оглед на конкретните обстоятелства ще избере най-подходящия начин: на един участък ще увеличи количественото ядро с прием на нови комунисти, на друг ще преразпредели наличните партийни сили, на трети ще организира курс за квалификация и специализация на кадрите или ще усили контрола и взискателността към комунистите — ръководители, другаде ще повишава активността, инициативността и отговорността на комунистите, като се очисти от пасивни

Digitized by Google

членове и пр. Избраният път за решаване на проблема става директива за действие на новоизбраното бюро.

Очертавайки проблемите, целите и начините на действие, събранието може в резолюцията да определя **по отделни важни въпроси кои сили привлича,** кому възлага отговорността за необходимите резултати. От събранието комунистите излизат с ясна ориентация какво се иска от тях, в кой момент каква готовност за действие ще имат. При такава степен на конкретизация резолюцията на отчетно-изборното събрание придобива значение на програмен документ за предстоящата дейност. С нейното приемане се полага основата на бъдещата организация, която впоследствие, без да се съставя годишен план, посредством тримесечните или шестмесечните планове се конкретизира и въвежда в действие.

По основни проблеми, изискващи обединени усилия и срок за действие от две или три години — организацията може да приема дългосрочен перспективен план.

* * *

Кои страни от технологията за формиране на резолюцията разгръщат неизчерпаемото богатство на демократическия централизъм?

Партийната организация свързва Централния комитет на Партията с масите. Тя провежда партиен курс сред тях. В духа на утвърдената политика решава и местните проблеми. Организира изпълнението на задачите, поставени пред нея от ръководните органи, и в по-други граници и мащаби твори своя политика, решава назрелите потребности и интереси на колектива и на неговите членове. Нейната практическа дейност съчетава и изпълнява **два потока от задачи:** задачите на ръководните органи, изразяващи изискванията на коренните класови и народни интереси, и задачите по линията на партийния демократизъм, изразяващи интересите и потребностите на комунистите и колектива. По подобие на насрещния план в нейната резолюция ще намерят отражение и едните, и другите. Как се постига това диалектическо единство?

В много окръзи (Русенски, Хасковски, Кърджалийски, Старозагорски и др.) това единство се реализира по следния начин. Преди годишните събрания комитетите информират секретарите какви „задания" от планирани задачи ще възлагат на първичните организации. Съобщават им въпросите и времето на тяхното решаване от комитетите и цялата организация. Тази предварителна ориентация позволява на бюрата и комисиите по резолюциите, отчитайки общите проблеми на окръжната или градската организация, да преценят тяхната актуалност за собствените колективи и още на този етап да определят своя начин на изпреварваща, паралелна или последваща дейност. По линия на централизираното ръководство се създават условия за единомислие и единодействие на всички части от цялото. Такъв подход ограничава регламентацията, не обременява плановете на първичните организации с непредвидени задачи. Същевременно той разкрива простор за творчество и инициативи, реален разчет на силите, тяхното своевременно разпределение в решаващите направления.

Опитът потвърждава и ефективността от **широко предварително допитване** до комунистите и безпартийния актив за назрелите потребности на партийния и трудовия колектив, които се нуждаят от партийно становище и въздействие. За тази цел в някои организации (Димитровски район на столицата) комисиите по резолюциите се избират на предшествуващото събрание и включват най-компетентните кому-

Digitized by Google

нисти и безпартийни. Те сондират общественото мнение, обобщават предложенията на комунистите и на безпартийните, обосновават действителните проблеми. По този начин, разгръщайки демократизма в организацията, бюрата внасят на отчетно-изборните събрания проекти, които отразяват потребностите и интересите на комунистите и на тружениците, които, след като бъдат приети, стават политическа основа за масово действие.

Подбор и избор на бюро и секретар

Често изборът на бюро, втората съществена част на събранието, се подценява, поради което обсъждането става прибързано, незадълбочено и до голяма степен формално. Някои оправдават това с „умората" на партийните членове от дискусията по отчета на бюрото.

Кои моменти от подготовката и в процеса на избора на бюрото заслужават особено внимание?

Това са въпросите за функционалния, за количествения и качественото състав на бюрото.

Функционалната структура на бюрото се определя в зависимост от условията, при които работи партийната организация, и от характера на проблемите, които тя ще решава занапред. Това означава бюрото като колектив от членове, чрез вътрешно разделение на труда — на отделни функции, да осигурява правилно партийно ръководство на общите и специфичните задачи на трудовия колектив. Проектът за функционална структура на бюрото е основа, върху която се определят и формират количественият и качественият състав на неговите членове.

Въпросът за съединяване на авторитета и компетентността на членовете на партийното бюро има голямо значение. Вярно е, че едното и другото взаимно се обуславят, но те са и относително самостоятелни. Ето кое оправдава стремежа в партийните бюра да бъдат избирани авторитетни кадри с доказани политически и нравствени качества, с обществена изява и деловитост. В същото време те да са компетентни по задачите, търсещи новатори, инициативни творци.

Редица първични партийни организации при избора на бюро нямат сили да преодолеят енерцията на представителния подход. Утвърждават се традиционализъм и формализъм. Години наред в състава на бюрото се избират ръководителят на стопанския или на административния орган, председателят на профкомитета, на Отечествения фронт, на комисията за народен контрол, секретарят на Комсомола и пр. По принцип това не е погрешно, но когато се превърне в догма, води до някои отрицателни последствия. Съставът на бюрото се предопределя, а партийното ръководство придобива служебен характер. Създават се предпоставки за смесване и дублиране на функциите, които ограничават възможностите за разширяване на кръга от комунисти, привлечени към активна обществена дейност. Това води до отслабване на партийния контрол, до администриране, до обезличаване ролята на първичната организация, до понижаване ефективността на партийното ръководство.

Количественият състав на бюрото, който се определя от събранието, съответствува на състава на партийната организация. Тук има две крайности — стремеж към разширен или към ограничен състав на бюрото. Многобройният състав поражда у бюрото тенденция за присвоя-

Digitized by Google

ване на функции, които принадлежат на партийната организация, което неминуемо сковава активността на комунистите. Малкият състав обратно – ограничава колективния метод на работа, крие опасност недостатъчно компетентно и задълбочено да се обсъждат проблемите. Ето кое изисква обоснована преценка за оптималния количествен състав на членовете на партийното бюро.

Обновяването на партийното бюро е закономерно явление. То става организирано, съгласувано с мнението на партийния комитет. Освобождаването на едни и включването в състава на други лица не се декретира, не се натрапва, а е доказана, осъзната и възприета от всички целесъобразност. В никакъв случай не бива да се определят проценти или други норми за обновяването. Това зависи от условията, състава, задачите и възможностите на партийната организация.

На сегашния етап силно нараснаха изискванията към тези, които ще бъдат избирани в бюрата. Те трябва преди всичко да са политически предани, готови с всичко да отстояват великото дело на Партията, способни да се ориентират бързо в обстановката, да вземат правилни решения, да оценяват обективно хората, да проявяват принципност, да воюват срещу отрицателните явления в живота, да притежават високи морални качества. Освен това от членовете на партийното бюро се изисква да имат добри делови качества, за да могат да реагират на проблемите, да проявяват творчество и инициатива, да организират и водят колектива.

Още по-високи са изискванията към партийния секретар — централната политическа фигура в колектива. Поради специфични трудности и особености в отделните сектори на обществения живот някои общи качества придобиват различно по важност значение. Главното изискване към секретаря, което се отчита при предварителния подбор на кандидатите, е бързо да долавя настъпващите изменения в научно-техническия прогрес, своевременно да поставя най-животрептящите въпроси, които Партията решава, да притежава мъжество, способност да воюва против проявите на бюрократизъм и приспособленчество, интригантство и доносничество и пр.

Нашата обществена система се изгражда и развива съобразно принципа на демократическия централизъм. И при подбора и избора на бюрото демократизмът е съчетан с централизма. Това означава, че партийният комитет има право на становище за проектирания състав на бюрото, за бъдещия секретар, което изгражда, след като се добере до истинското мнение на хората, като разбере как комунистите и колективът като цяло ще възприемат новото бюро. Съществуващата практика доказва целесъобразността комисията по предложенията да се утвърждава от комунистите преди отчетно-изборното събрание. Съставена от авторитетни другари, тя може от разговорите с комунисти и с безпартийни да формира оценка за сегашните и бъдещите членове на бюрото, отчитайки становището и на партийния комитет. В тази насока могат да се търсят и други форми, главното е — подборът и изборът на бюро да бъдат волеизявление на всички комунисти, което в известна степен отразява мнението и на безпартийния актив. Това не отрича ролята на комисията като орган преди събранието да бъде открито. Това не ограничава и правата на комунистите да избират и да бъдат избирани. Точно обратното — подборът става демократично дело.

В някои организации на годишното събрание не се обсъждат активно проектите за нови бюра. След предложенията на комисията разисквания прибързано се прекратяват. А тъкмо сега е моментът и комисията, и събранието да оценят работата на всеки, който се предла-

Digitized by Google

га да бъде избран. Особено внимание се отделя на оценката, която се дава за дейността на партийния секретар. Събранието не решава кой ще бъде секретар. Но щом той фигурира сред кандидатурите, ще бъде полезно ясно и недвусмислено да се каже какво комунистите искат от него, какви качества и поведение очакват от него, ако бъде избран.

Изборът на ново партийно бюро е отговорен момент. Ето защо той непрекъснато се наблюдава и ръководи от партийния комитет. От качеството на състава на бюрото при добро ръководство се определят качеството и ефективността на бъдещата дейност. В някои организации възможностите за избор на такъв състав, отговарящ на посочените изисквания, са силно ограничени, нещо, с което ръководствата се съобразяват и търсят най-правилни решения в зависимост от конкретните условия.

Голямо е значението на първия акт след събранието — конструирането на бюрото. Нормално представителят на съответния партиен комитет, без да ограничава свободния избор на секретар, изразява мнението на комитета и го обосновава, без да упражнява натиск върху хората. Ако предложението на комитета и мнението на бюрото съвпадат, проблеми няма. Ако възникне друго положение, което не е изключено, решението на бюрото остава в сила до утвърждаването му от партийния комитет. Новоизбраният секретар на партийната организация предлага персонално разпределение на работата в бюрото. Може да предложи повече от един зам.-секретар, ако организацията е голяма и условията налагат това. Предложението на секретаря се обсъжда и утвърждава от бюрото.

Digitized by Google

ЛЕНИНИЗАЦИЯТА НА КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ — ЯДРОТО И СИЛАТА НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

проф. ЦАНКО НИКОЛОВ

В обръщението за 100-годишнината от рождението на В. И. Ленин, прието от Международното съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва през 1969 г., се казва:

„Верността към марксизма-ленинизма — към великото интернационално учение — е залогът за по-нататъшните успехи на комунистическото движение.

Комунистите виждат своята задача в това — в борбата против всички противници да защищават твърдо революционните принципи на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, неотклонно да ги претворяват в живота, постоянно да развиват марксистко-ленинската теория, да я обогатяват на основата на съвременния опит на класовата борба и изграждането на социалистическо общество. Комунистите винаги ще бъдат верни на творческия дух на ленинизма.“[1]

Тази постановка има дълбоките си корени в историческия опит на световното комунистическо движение и в днешната борба на неговите отряди за мир, демокрация, социален прогрес и комунизъм. Още VI конгрес на Комунистическия интернационал, петдесетгодишнината от който отбелязваме тази година, с приемането на Програмата и с останалите си решения независимо от слабостите, които има в тях, постави здрава теоретическа и идейна основа за работата на партиите в тогавашната сложна обстановка. Той посочи пътищата и средствата за решаване на задачите, които стояха пред пролетариата и имаха дълбоко интернационален характер, въоръжи комунистическите партии с остри оръжия за борба против опитите за ревизия на марксистко-ленинското учение.

В наше време братските партии също отчитат, че работят в епоха, сложността на която изисква дълбок теоретически анализ на съвременните събития и на дейността на революционните сили. Този анализ може да бъде направен само като се прилага ленинската постановка за конкретно-историческия подход към явленията на съвременната обстановка, на състоянието и перспективите на световното рево-

[1] Международно съвещание на комунистическите и работническите партии, Москва, 1969, Изд. на БКП, С., 1969, с. 46.

Digitized by Google

люционно движение. Съвещанието на комунистическите и работническите партии от 1969 г. специално подчерта в приетия Основен документ: „Верността към марксизма-ленинизма, към пролетарския интернационализъм, беззаветното и предано служене на интересите на своя народ, на общото дело на социализма са необходимо условие за ефективността и правилната ориентация на единодействието на комунистическите и работническите партии и залог за успех в постигането на техните исторически цели“[1].

По-нататъшното развитие на марксистко-ленинското учение се диктува от своеобразието на обстановката, в която работят комунистическите и работническите партии. Тази обстановка, за която е характерно преди всичко съревнованието между двете световни социално-икономически системи — социализма и капитализма, води до рязко изостряне на класовата борба във всички области.

Сега, когато са създадени много по-благоприятни условия за нови успехи на световното революционно движение, нараства отговорността на комунистическите и работническите партии за бъдещето на човечеството. В условията на разведряване в международната обстановка, от една страна, и неспиращата надпревара във въоръжаването, от друга, още повече се засилва идеологическата борба, множат се опитите да се противопоставя ленинизмът на марксизма и да се представя като чисто руско явление, т. е. като учение, което отразявало специфичните условия на класовата борба в средно развитите или изостаналите страни.

Опасността от тези опити е още по-голяма, като се има предвид, че те не идват само от буржоазните теоретици и пропагандатори, а и от среди, числящи се към някои комунистически партии, които се поддадоха на техния натиск. Като прибавим към това и факта, че отричането на ленинизма в Китайската комунистическа партия е господствуващо течение и официална политика, то ясна е целта — да се дискредитира онова ново, което беше внесено от В. И. Ленин в марксизма в епохата на империализма.

В идейната и политическата диверсия на буржоазията в революционното движение, която сега върви по линията на пропагандата за „съветската заплаха“, за защита на „правата на човека“ и по въпросите на демокрацията, за някакъв „демократически“, „истински“, „хуманен“ социализъм и чието ядро е борбата срещу ленинизма, се използват грешки и заблуждения на отделни хора вътре в комунистическите партии или преднамерените действия на изменници от и в техните редове. Особено внимание обръща империалистическата пропаганда на „теории“ от рода на тази, че пътят към социализма не бива да се търси в съчиненията на В. И. Ленин или върху тяхната основа, че „съветският модел“ на социализъм не е пригоден за развитите капиталистически страни, че обществото, създадено в СССР, не е социалистическо общество и пр.[2] За постигане на своите класови стратегически интереси и линията, т. е. да отрече ленинското учение за революцията и социалистическото строителство, да противопоставя западноевропейските комунистически партии на партиите и страните от световната социалистическа общност буржоазията, както посочи членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП Ал. Лилов, изфабрикува, пусна в ход и шумно рекламира понятието „еврокомунизъм“[3].

С всичко това се цели да се нанесе удар по реалния социализъм и на КПСС като първа партия в света, под чието ръководство бяха

[1] Международно съвещание на комунистическите и работническите партии, с. 43.
[2] В. „Работническо дело“, бр. 153 от 6 юни 1978 г.
[3] Сп. „Ново време“, кн. 2, 1977 г., с. 28.

Digitized by Google

проверени в практиката основните закономерности на социалистическата революция и на изграждането на новото, безкласовото общество. Крайната цел на тази политическа и идейна борба е да се разколебае вярата на масите в правотата на общото дело и в реалния социализъм, да се посеят съмнения и колебания в редиците на комунистическите партии относно правилността на марксистко-ленинското учение, т. е., че социализмът, построен върху неговите принципи, не е действителен социализъм, поради което следва да се търсят нови пътища за целта. В крайна сметка тези теории натрапват положението, че ленинизмът в сегашните „нови" условия не е пригоден като идеология на комунистическите партии в борбата им за завоюване властта от работническата класа, вървяща начело на трудещите се маси, и за построяването на социалистическото общество. А това по същество е ни повече, ни по-малко опит да се отклонят партиите от ленинското учение, да се отклонят от пътя, по който КПСС и комунистическите партии от ред страни доведоха масите до изграждането на реалния социализъм. Същината на тази линия е опит, като се дава храна на реформистките тенденции и десните отклонения, да се насажда в редиците на комунистическото движение социалреформизъм, а чрез него да се смъкват отрядите му на позициите на социалдемократизма, който, както е известно, е за социално партньорство с буржоазията или в най-добрия случай за мирно врастване на капитализма в социализма.

Отстъплението от ленинската теория за Партията и революцията означава на практика не само измяна на делото на работническата класа и трудовите маси в собствената страна, а и измяна на световното комунистическо движение. Както беше изтъкнато в документа на конференцията на комунистическите и работническите партии от Европа през 1976 г., борбата за социализъм в собствената страна и отговорността на всяка партия пред нейната работническа класа и нейния народ са свързани с взаимната солидарност на трудещите се от всички страни.[1] Като говори за някои от поуките на съвременното развитие на социализма, Л. И. Брежнев заявява: „Но световният социализъм има и друг опит, който потвърждава, че отстъплението от марксистко-ленинския курс, отдръпването от пролетарския интернационализъм неизбежно се превръщат в неуспехи и тежки изпитания за народа"[2].

Ето защо болшинството от комунистическите и работническите партии водят борба както срещу антикомунизма като оръдие на империалистическите и реакционните сили, като враг на стремежите на народните маси към прогрес и демократическо развитие, като отявлен враг на самите тях, така и срещу социалреформизма и догматизма. Те водят борба за творческо усвояване и развитие на марксизма-ленинизма, срещу опитите да се поддържат неустойчивите елементи в комунистическото движение, склонни на отстъпки и компромиси с принципите на ленинизма. Това е борба за ленинизация на самите партии в съвременните условия.

* * *

Ленинизацията на комунистическите партии означава преди всичко способността им не само да виждат назрелите задачи на общественото развитие, но и активно да се борят за практическото им реализира-

---

[1] За мир, сигурност, сътрудничество и социален прогрес в Европа, Партиздат, С., 1976, с. 31.

[2] Л. И. Брежнев, Великият октомври и прогресът на човечеството, С., Партиздат, 1977, с. 18.

Digitized by Google

не. Ленинизацията на партиите е тясното единство между марксистко-ленинската теория и практиката в тяхната дейност, е способността на тези партии да реализират чрез политическата си дейност и борба идеите на теорията. Характерно за ленинизацията на партиите е и това, че в дейността им методите на ленинизма трябва да вървят в единно цяло с теорията, в която са разкрити законите на световното революционно движение. Това с особена сила се отнася за нашата епоха, която е истински триумф на марксистко-ленинското учение, напълно потвърдила думите на В. И. Ленин: „След появяването на марксизма всяка от трите велики епохи на световната история му донасяше нови потвърждения и нови триумфи. Но още по-голям триумф ще донесе на марксизма като учение на пролетариата стоящата пред нас историческа епоха."[1]

Истински триумф и въплъщение на ленинизма е реалният социализъм. Създаването на коренно новата социалистическа действителност доведе, от една страна, до рязък поврат в развитието на самите страни, в които беше построено новото общество, и от друга, до дълбоко изменение на съотношението на силите в световен мащаб. Реалният социализъм показва на народите пътищата за избавянето им от господството на империализма. Новият социален строй, базиращ се на обществената собственост върху средствата за производство и на властта на трудовия народ, доказва не само на теория, а и на практика, че е способен да осигури планомерно развитие на икономиката в интерес на народа, да гарантира социалните и политическите права на трудещите се, да създаде условия за истинска демокрация, за реално участие на широките народни маси в управлението на обществото, за всестранното развитие на личността, за равноправие между нациите и дружбата помежду им. Утвърждаващият се социалистически начин на живот с всичките му компоненти е „историческо завоевание на реалния социализъм, конкретно проявление на неговата същност".

Едно от най-важните изисквания сега към комунистическите партии, борещи се за власт, е творческото усвояване на ленииското учение за империализма и по-конкретно ленинският анализ на тенденциите на развитието на капитализма към държавномонополистически капитализъм. Оттук разбирането на същността на сегашния етап на общата криза на капитализма, на проявите ѝ в отделните страни, на различните форми на неоколониализъм и експлоатация на народите и т. н. Само на тази основа партиите могат да изработят правилна политическа линия.

С помощта на ленинската теория за империализма комунистическите и работническите партии могат да вземат отношение към такива съвременни явления като още по-голямото сближаване на интересите на селяните, градските средни слоеве и интелигенцията с интересите на работническата класа, а оттук растящото им сътрудничество, което стеснява социалната база на властта на монополите, изостря вътрешните противоречия и сплотява масите. При това комунистическите партии трябва да се съобразяват и с обстоятелството, че сегашното изострянe на класовата борба става не в условията на увеличаване на общото международно напрежение, както това беше по-рано, а в обстановка на ограничаване възможностите на империализма да излезе от вътрешните си противоречия за сметка на външнополитически авантюри.

Важен белег за ленинизацията на комунистическите партии е творческото прилагане на ленинското учение за социалистическата революция, обогатено от опита на международното революционно движение след победата на Октомври. Характерен признак за зрелостта на пар-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 18, с. 596.

Digitized by Google

тиите е способността и умението им да отчитат конкретните условия вътре в страната и в международен аспект и с оглед на това да чертаят политическата си линия. А това означава творчески подход, който е неотменна същност на ленинското учение за революцията. „Развитието на марксизма-ленинизма върху основата на научното изследване на най-новите социални и природни явления — заяви др. Тодор Живков — е закономерен процес и първостепенен дълг на всяка комунистическа партия, на цялото международно комунистическо движение.“[1]

Бързото и сложно развитие на световния революционен процес задължава партиите да анализират конкретната обстановка и да вземат отношение към такива важни въпроси на социалистическата революция — за общото и национално особеното в отделните страни; за мястото и ролята на пролетариата и за движещите сили на революцията; за съотношението на борбата за демокрация и борбата за социализъм; за революционната ситуация; за формите на вземане на властта; за преходните стадии в революциите и правителствата в тях; за ролята на самата партия в революционната борба и пр.

Още по време на Първата световна война, разработвайки на основата на изводите си за империализма теорията за социалистическата революция, В. И. Ленин направи извода, че всички нации ще дойдат до социализма и това е неизбежно, но всички ще дойдат не съвсем еднакво, а всяка ще внесе своеобразие в една или друга форма на демокрацията, в една или друга разновидност на диктатурата на пролетариата, в едно или друго темпо на социалистическите преобразования на разните страни на обществения живот[2] и „Във всяка страна революцията се движи по особен път...“[3]. Тези ленински теоретически изводи, подкрепени с практически действия, не само предполагат, но и задължават комунистическите партии трезво да отчитат социално-икономическото развитие на своите страни и съобразно с него да вземат отношение към назрелите въпроси на революционната борба и към участието на различните социални сили в нея.

На първо място стои въпросът за ролята на работническата класа в революцията при сегашната обстановка. Това е особено наложително, като се имат предвид различните „теории“, които са предназначени да я принизят. Те се свеждат до разсъждения от рода на тия за отслабване на революционния ѝ потенциал, за спадане на относителния ѝ дял в живота на обществото, а също и за противопоставянето ѝ на интелигенцията, селячеството и студентите. Независимо от това, че в някои капиталистически и развиващи се страни работническата класа не е още достатъчно обединена и организирана, това не отменя ленинския извод за решаващата ѝ роля в революционната борба. Не могат да отменят ленинския извод за тази роля нито маоистките теории за „бедните“ и „богатите“ страни, за „световното село“ и „световния град“, за това, че работническата класа била изчерпала революционните си възможности и се обуржоазила, нито теориите, разпространявани в редовете на някои партии от развитите капиталистически страни, провъзгласяващи за субект на революцията не работническата класа, а „силите на труда и културата“.

Анализът на всички коренни изменения на века — социални, икономически и научно-технически — показва, че ролята на работническата класа като челен борец за демокрация и социализъм не само не е намаляла, а се е усилила. Това е така, защото работническата класа

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 17, с. 388.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 23, с. 66.
[3] Пак там, т. 28, с. 116.

Digitized by Google

води борбата в условията на научно-техническата революция, когато е много по-високо образованието и общата ѝ култура, когато на много по-голяма висота се е издигала нейната роля в производството и обществото, увеличила се е политическата ѝ мощ, разширил се е кръгът на съюзниците ѝ. Всичко това даде основание на XXV конгрес на КПСС да направи извода, че „нараснаха силата и авторитетът на работническата класа, издигна се ролята ѝ като авангард в борбата за интересите на трудещите се — истинските национални интереси"[1]. Този извод се потвърждава напълно от обстоятелството, че в много капиталистически страни работническата класа върви начело на борбата срещу реакцията и настъплението на фашизма, против политиката на милитаризация и подготовка на световна война или разпалване на войни в различни райони на света. Тези процеси потвърждават истината, че в наше време работническата класа е последователен защитник на националните интереси, че тя е главната движеща и мобилизираща сила на световния революционен процес.

В. И. Ленин както до победата на революцията, така и след нея отделяше специално внимание на разработката на въпроса за движещите ѝ сили и за съюзниците на пролетариата в нея. При теоретическата разработка на проблема и приложението му в практическата дейност той строго отчиташе етапа на развитието на революцията и съотношението на класовите сили, а съобразно с това разкриваше мястото и ролята на трудовото селячество като главен съюзник на работническата класа в болшинството страни както в борбата за властта, така и в строителството на новото общество. Лениновата теория за съюзника на пролетариата запазва валидността си и в наши дни, но ленинизацията на комунистическите партии сега означава не да се прилага тя в чистия ѝ вид, а съобразно новите условия. Това е така, защото се разшири социалната база на антиимпериалистическото и антимонополистическото движение в капиталистическите страни. Трябва да се има предвид, че коренните интереси на работническата класа в борбата за социализъм сега отговарят на интересите на широките народни маси, че крупният капитал потъпква жизнените интереси на мнозинството от средните слоеве. Затова работейки за укрепването на съюза на работниците и селяните като едно от основните условия за успеха на борбата против монополите и властта им, комунистическите партии отчитат увеличаването на съюзниците на работническата класа, което личи от факта, че в много страни се създава единодействие между работническите и другите демократически партии, което укрепва техните позиции.

В хода на борбата за икономически и политически придобивки пролетариатът печели като съюзници все повече младежта и студентите. Въвличането на тези социални групи в революционния процес в условията на научно-техническата революция има огромно значение — половината от населението на земята сега е на възраст до 25 години. От това, в какви идеи ще вярва младежта, на чия страна ще се бори, зависи много до какви резултати ще достигне борбата в световен мащаб. Следователно ленинизация на комунистическите партии — това е и правилният им подход към въпроса за съюзника на пролетариата в борбата за власт, в това число и към младежта; борбата им за разпространяване идеите на научния социализъм, за разясняване опасността от различни псевдореволюционни идеи, които могат да ѝ повлияят; стремежът им да помогнат на младежта да намери правилния път в борбата срещу империализма, в защита на собствените си интереси. Само с такъв подход, само със съзидателната и последова-

[1] XXV конгрес на КПСС, Партиздат, С., 1976, с. 86.

Digitized by Google

телната борба комунистите и работническата класа могат да формират политическата армия на революцията, което е гаранция за нейната победа.

Важен въпрос, показващ степента на ленинизацията на партиите е въпросът за тяхното отношение към проблема за съотношението между борбата за демокрация и борбата за социализъм. Това изисква от тях строг научен анализ на равнището не само на социално-икономическото развитие на страните, но и социално-икономическата им ориентация. Този въпрос придоби особена актуалност сега, когато империализмът потъпква демократическите права и свободи, използва откритото насилие и жестоки методи на преследване, когато се засилва неговият държавномонополистичен характер, а научно-техническата революция ускорява процеса на обобществяване на икономиката, засилва противоречието между труда и капитала и задълбочава антагонизма между интересите на преобладаващото болшинство от нацията и финансовата олигархия. Империализмът потъпква демократическите права и свободи чрез открито насилие и жестоки методи на полицейски преследвания, които съчетава с използване на демагогията, буржоазния реформизъм, опортюнистическата идеология и политика. Всичко това налага партиите да водят последователна борба срещу настъплението на държавномонополистическия капитализъм за пълно и радикално решаване на демократическите задачи, като в хода на борбата тези задачи прерастват в социалистически.

Особено значение за работата на комунистическите партии в епохата на прехода от капитализма към социализма в световен мащаб има ленинското учение за революционната ситуация и формите на вземане на властта. Усвояването на ленинското учение за революционната ситуация като съвкупност от обективни социално-политически промени, създаващи почва за революция, особено се налага днес, когато в редовете на движението се активизират „левите" и десните, стоящи, както и по-рано, на диаметрално противоположни позиции, но водещи до еднакви резултати. Ленинизацията на Партията означава, от една страна, трезво и реално да се отчита има ли общонационална криза, при която е възможен успех на революцията, и от друга, да не се чака пасивно възникването на революционна ситуация, а да се работи търпеливо сред масите. При това партиите трябва да са си изработили на основата на съотношението на класовите сили становище за формите на борбата за вземане на властта. Както е известно, именно на основата на такъв анализ В. И. Ленин направи през 1917 г. извода, че в Русия се е създала крайно рядка и крайно ценна в историята на революционната борба възможност за мирното вземане на властта от пролетариата[1] чрез родената от развитието на революцията форма — Съветите.

В настоящата историческа епоха, когато световната социалистическа система е решаващ фактор в развитието на човечеството, когато се задълбочава общата криза на капитализма във всички области, когато борбата за национално освобождение в ред случаи започна практически да прераства в борба против експлоататорските (както феодални, така и капиталистически) отношения, пред партиите още по-остро стои задачата да решават въпроса за формите на вземане на властта конкретно-исторически, като се съобразяват с общите закономерности на революционния процес.

Признак за ленинизацията на комунистическите партии е способността и готовността им да сменят формите на борбата за вземане на властта, ако изменилите се условия налагат такава смяна. На това особено нагледно учи както опитът на болшевиките през 1917 г. така и опи-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 25, с. 323.

Digitized by Google

ът от поражението на революционните сили в Чили. Той показва на комунистическите партии, че трябва да бъдат готови на силата на оръжието да отговарят с подобна сила, ако буржоазията им наложи това и ако искат революцията да бъде доведена до успешен завършек.

* * *

Гаранция, че комунистическите партии могат да отговарят на посочените изисквания, е те да бъдат партии от нов, ленински тип. Това означава да бъдат боеспособен, революционен авангард, тясно свързан с масите, въоръжен с научната теория, овладял всички форми и средства на класовата борба, последователно защищаващ принципите на нашето учение от клеветите и извращенията на буржоазията, на десните и „левите" ревизионисти, като едновременно с това съобразно новата обстановка, породена от измененията в общественото развитие, творчески го прилагат и обогатяват.

Характерна черта на ленинизацията на комунистическите партии е тяхното вътрешно развитие върху основните организационни принципи, разработени от В. И. Ленин, тъй като само те могат да бъдат гаранция за реализирането в живота начертаната политическа линия. В наше време особено значение придоби опазването на принципите за членството в Партията, за изграждането и дейността ѝ върху демократическия централизъм и пролетарския интернационализъм и др. През последните години в ръководствата на някои партии от капиталистическите страни се появи тенденцията за масовизиране на партиите, а в някои от тях се издигна повикът за разтваряне широко вратите им дори за немарксисти и вярващи, т. е. за всеки, който желае да постъпи в Партията.

Развитието на революционния процес потвърждава ленинското учение за Партията, доказва, че силата на Партията не е и не може да бъде само в количеството на партийните членове.

Един от най-важните принципи на марксистко-ленинското учение за Партията, който всякога е имал актуално значение, но с особена сила звучи днес, е принципът на демократическия централизъм. Това е така, защото към хора на социалдемократите се включват и гласове на представители на комунистически партии, отхвърлящи този принцип. Правилното му прилагане позволява на Партията да засили дейността на всички комунисти, да обедини енергията им в единна воля, за да я насочи към революционно преобразяване на обществото. Именно поради това враговете на Комунистическата партия най-яростно атакуват този принцип.

През последните години принципът на пролетарския интернационализъм стана обект на оживени дискусии сред комунистическите партии, арена на остра борба с десните и „левите", а също така и с националистите във всичките им разновидности. Както изтъкна пред XXV конгрес на КПСС Л. И. Брежнев, някои започват да го тълкуват по такъв начин, че от интернационализма фактически почти нищо не остава, а други дейци дори открито предлагат да се откажат комунистически партии от него, тъй като бил остарял.[1] А актуалността на интернационализма днес се обуславя от факта, че той, както го разглеждаше В. И. Ленин, е диалектическо единство на отговорността на всяка партия пред работническата класа и народа на своята страна с дълга и отговорността за общото комунистическо дело, което има особено важно значение. Той се налага от обстоятелството, че на сегашната интернационализация на капитала може да се противопостави успешно само организираната сила на работническата класа и на

[1] XXV конгрес на КПСС, Партиздат, С., 1976, с. 44.

Digitized by Google

комунистическото движение, борещи се за постигане на единна крайна цел — победата на социалистическата революция.

Сега отстъплението от принципите на пролетарския интернационализъм, от защитата на реалния социализъм от всички отряди на революционното движение като база на световната революция, а така също и от задължението да се прави максимум от възможното за победата и развитието на социалистическата революция в своята страна и за поддръжка на революционното движение в другите страни е открито предателство към революционния процес. Спазването на това изискване е гаранция за ленинизацията на комунистическите партии и едновременно с това за развитието на световния революционен процес, тъй като солидарността на работническата класа, на комунистите от всички страни ще бъде мощно оръжие в борбата за победата над капитализма.

* * *

Българската комунистическа партия, посрещнала с възторг и оказала безрезервна подкрепа на делото на Октомври, възприе на своя първи конгрес в 1919 г. ленинското учение за Партията. Дълъг и труден беше пътят ѝ на превъоръжаване с ленинизма. Вярна на делото на работническата класа, тя можа да израсне като партия от нов, ленински тип, да доведе народа ни до победата над капитализма, като внасяше своя принос в съкровищницата на марксизма-ленинизма. „Тя — заяви др. Тодор Живков — се стремеше неотклонно да прилага ленинските принципи и да използва опита на КПСС и Съветския съюз творчески, ръководейки се от изричните указания на Ленин за единството на общото и частното, на интернационалното и националното.“[1]

Превъоръжена с ленинските идейно-политически, стратегически и тактически оръжия, БКП не само прие изцяло ленинското учение за съюза на работническата класа и селяните, но го приложи творчески, съобразно новата обстановка и нашите условия. Ръководейки се от ленинското учение, тя доразви и обогати идеята за единния фронт. Ленинизмът научи нашата партия на творчески подход и анализ към явленията и тенденциите на общественото развитие, което ѝ даде възможност творчески да прилага общите закономерности на социалистическата революция съобразно националните особености на развитието ни. Вярна на интернационалните си традиции и задължения, вървейки в единен строй с братските партии, тя уверено води българския народ в борбата за изграждане на развито социалистическо общество.

* * *

Ленинизацията на комунистическите партии — това е творческото изучаване, усвояване и прилагане в живота на ленинското учение за победата на социалистическата революция и строителството на социализма и комунизма при новите условия, обобщаването на опита на революционата борба във всичките ѝ форми, всестранното укрепване на Партията на работническата класа като авангардна и ръководна сила в обществото, последователното изпълнение на революционния ѝ дълг както пред собствения ѝ народ, така и пред революционните сили в света. Това е гаранцията, че комунистическото движение ще завоюва нови успехи в борбата за победата на социализма и комунизма в света.

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 17, с. 407.

Digitized by Google

КОНКУРСЪТ ПРИ ИЗДИГАНЕТО НА СТОПАНСКИТЕ КАДРИ

НИКОЛА ГАНЧЕВ

По-нататъшното изпълнение на задачите за изграждане на развито социалистическо общество у нас изисква постоянно да се усъвършенствува работата на всички ръководни кадри, настойчиво и последователно да се преодолява очерталото се изоставане на субективния фактор от нарастващите възможности на нашата икономика. „Да се издигне решително и всестранно ролята на субективния фактор с оглед на новите условия и възможности в съответствие със задачите, които произтичат от стратегическия девиз за високо качество и висока ефективност във всичко и навсякъде — подчертава др. Т. Живков, — такава е главната поука от досегашната ни работа на всички равнища, от успехите и слабостите, от натрупания опит. Колкото по-бързо и по-пълно осъзнаем необходимостта от това, толкова по-значителни ще бъдат нашите резултати във всички области на икономиката, на функционирането и развитието на цялостния социален организъм."[1]

Оттук произтича необходимостта всички ръководни органи и преди всичко партийните комитети и организации да предприемат решителни мерки за преодоляване на съществуващите слабости в кадровата дейност, да използват всички средства и възможности за издигането й на качествено ново равнище.

Това означава, от една страна, да се подобрява работата с ръководните кадри, които в момента заемат определени длъжности. Да се усъвършенствуват методите, формите, средствата за тяхната марксистко-ленинска подготовка и възпитание, за повишаване на съзнанието им за дълг и лична отговорност пред Партията и обществото; да се подобряват стилът и методите им на работа и ръководство, действията им да бъдат по-целенасочени, по-ефективни. Навсякъде да се създава творчески социално-психически климат, който да разкрива широки възможности за изява на кадрите, взискателността да се съчетава с доверието, с другарската грижа за растежа на всеки ръководител.

От друга страна, особено важно е да се постави на здрава основа работата с резервните кадри. В това отношение има много проблеми, които могат да бъдат решавани само ако към този въпрос се подходи задълбочено и се отчита перспективата във всички звена на системата на социалното управление. Главният въпрос, от който в най-голяма степен зависи изпълнението на задачата за подготовка на достатъчно и висококвалифицирани резервни кадри, е създаването на стройна система за марксистко-ленинската им подготовка и специална квалификация, за формиране у тях на управленчески знания и опит.

Постигнатите успехи и в едното, и в другото направление са важна предпоставка за повишаване научното равнище и ефективността на ръководната дейност. Все още обаче създадените добри възможности не се използват напълно. Не е въведена навсякъде такава организация на подбор, разпределение и издигане на кадрите, щото всеки човек да заеме длъжност, която най-пълно съответствува на неговата подготовка, възможности и желание. Някои ръководни кадри се назначават без задълбочено изучаване и познаване на техните качества и подготовка, често „на доверие", въз основа на субективната оценка и мнение на отделни другари от ръководните колективи.

Този подход в определена степен става задръжка в борбата за привеждане на субективния фактор в съответствие с изискванията на Единадесетия партиен конгрес и решенията на Юлския пленум на Централния комитет на Партията, със задачите, поставени в Докладната записка и Доклада на др. Т. Живков пред Националната партийна конференция „За усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда".

Важен лост, който посочи партийният конгрес, за преодоляване на много недостатъци в кадровата работа е разширяването на изборността и постепенното въвеждане на конкурса при издигането на стопански и административни длъжности. Този метод не е нов. Той се практикува широко в научноизследователските институти, висшите учебни заведения, в изкуството и др. В тези звена е натрупан значителен опит, който може да се ползва при въвеждането на конкурсното начало и в другите сфери на дейност.

Конкурсът и изборността са белег на една по-висока степен на организация на

[1] Т. Живков. За усъвършенствуване на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда, Партиздат, 1978, с. 4.

Digitized by Google

работата по подбора, издигането и разпределението на ръководните кадри. Неговото приложение позволява да се разширява и засилва демократизмът в тази, изключителна по своята важност дейност на Партията, да се въвлича в нея целият трудов колектив. И главното — да се повишава качественият състав на кадрите в административните органи и стопанските организации. Начело на всеки трудов колектив, голям или малък, да се назначават хора, безусловно предани на делото на социализма, компетентни в областта, в която работят, опитни организатори и възпитатели, принципни в отношенията с подчинените си и с широки връзки с трудещите се, хора, които отговарят най-пълно на конкретните задачи и изисквания на този колектив, които са доказали, че са в състояние да осигурят максимален ефект от неговата трудова дейност.

От теоретическа гледна точка не съществуват особени трудности за внедряване на конкурсното начало. В много документи на конгресите на Партията, в решенията на Централния комитет и в изказвания на др. Т. Живков са дадени ясни теоретически постановки и отправни насоки. Почти няма пленум на партиен комитет по работата с ръководните кадри, който да не разглежда този проблем, да не поставя задача за неговото приложение. В лекции, доклади на семинари, научно-практически конференции многократно се привеждат цитати за важността и значението на конкурсното начало. Практическите резултати обаче са все още незадоволителни. Засега окръжният и градският комитет на Партията в Русе работят по-цялостно организирано и целенасочено за успешното решаване на тази задача и са постигнали известни успехи. Разработена е методика и е проведен успешен експеримент в Завода за печатни платки, който получи положителна оценка от Секретариата на ЦК на БКП. В какво се изразява този експеримент, какви са резултатите?

* * *

Заводът за печатни платки е един от големите в град Русе и среден по величина в национален мащаб. Производството му е съвременно и постоянно се усложнява. Постиженията на научно-техническия прогрес в областта на електрониката налагат в кратки срокове да се усвояват и да се преминава към масово производство на нови и по-усъвършенствувани изделия. Само през последните години обемът и наситеността на отделната печатна платка са нараснали седем-осем пъти. Естествено това изисква с високи темпове да се увеличават знанията, подготовката и опитът както на работниците, така и на ръководителите — от директора до бригадира, да се обучават те системно и организирано.

Преди всичко стои въпросът постоянно да се повишава тяхната теоретическа, марксистко-ленинска подготовка и политическа зрелост. На тази основа да расте съзнанието им за дълг и лична отговорност, способността им да подхождат политически към поставените задачи, да създават рационална организация за тяхното изпълнение от трудовите колективи. Същевременно у ръководните кадри да се формират такива качества като дисциплинираност в работата, умение да поддържат непосредствена връзка с работниците, да уважават и зачитат техните мнения и предложения, системно да следят новостите, да познават задълбочено същността на задачите в поверените им участъци, смени, цехове, отдели... Непрекъснато да повишават своята компетентност.

Партийното и стопанското ръководство на завода правилно разбират този проблем. Те отчитат, че в условията на бурно развиващата се научно-техническа революция не може да се върви бързо напред в такава динамична област като електрониката, ако не се издига равнището на всички ръководни кадри. Защото от тях зависи не само изпълнението на плановете по бригади, участъци и цехове, но и възпитанието на целия колектив на завода, укрепването на трудовата и технологическата дисциплина, превръщането на девиза на петилетката „Ефективност и качество" в сърцевина на цялостната дейност на всеки работник, служител, специалист.

В завода се организират много курсове, оказва се индивидуална помощ на отговорните ръководители за издигане на подготовката и работата им до равнището на по-високите изисквания. Много грижи се полагат за изучаване, обобщаване и разпространяване на собствения опит, за усвояване и внедряване опита на други заводи у нас и в чужбина. Заедно с това се работи организирано за подготовка на повече резервни кадри с оглед на всяка незаета длъжност да се издигат за ръководители хора с най-добра политическа подготовка и висока специална квалификация.

Въпреки това редица ръководители не се оказват на равнище, не са в състояние да осигурят изпълнението на поставените пред тях по-големи и по-сложни задачи. Попълването на незаетите ръководни длъжности и подменянето на някои ръководни кадри постави практически въпроса, как да се подходи при подбора на нови ръководители — чрез традиционната експертна оценка на наличните кадри или да се премине към по-обективен и по-ефективен метод, какъвто е конкурсът. Партийното и стопанското ръководство предпочетоха конкурса, независимо че при внедряването му предстоеше да бъдат преодолявани редица трудности.

Следователно конкурсното начало при подбора на ръководните кадри в Завода за печатни платки — Русе се възприема не като модно увлечение или стремеж към новаторство, а е продиктувано от обективните изисквания на живота. Тъкмо поради това партийното и стопанското ръководство работят последователно и настойчиво за разработването на този метод от практическа гледна точка и за утвърждаването му като основен метод при подбора и издигането на кадрите в завода.

Digitized by Google

Вече са проведени няколко конкурса и са назначени редица стопански ръководители — майстори по производството и началници на смени. Предстои да се проведат нови конкурси и на тази основа да се дообработи и усъвършенствува цялостната методика с оглед да се премине към назначаване чрез конкурс и на началниците на цехове и отдели, на зам.-директорите и др., т. е. да се обхване цялата номенклатура от ръководни кадри в завода. Естествено е това, че внедряването на конкурсното начало започва с назначаването на низови ръководители и постепенно се преминава към по-високи длъжности в зависимост от конкретните нужди и натрупания опит.

Внедряването на конкурсното начало се предшествува от голяма подготвителна работа — по определянето на длъжностите за назначаване с конкурс, за осигуряване на необходимите документи, подготовка на хората, които провеждат конкурса, и др. Тя е осъществена от голям колектив партийни и стопански ръководители и специалисти, разпределени в няколко групи: за разработване на наредбата за провеждане на конкурса начело с директора на завода; за съставяне на длъжностни характеристики на конкурсните длъжности, за приемане и обработване на документите; за провеждане на конкурса — тя се оглавява от зам.-директора по производствените въпроси, а като член в нея участвува заместник-секретарят на заводския партиен комитет по идеологическите въпроси.

Основният документ, от който в най-голяма степен зависи правилното провеждане на конкурса и внедряването му като постоянен метод при назначаването на ръководни стопански кадри, е наредбата. В уводната й част съвсем сбито се изтъква необходимостта на отговорни длъжности да се издигат политически зрели кадри, с високи морални качества, с добра теоретическа и практическа подготовка по специалността. В следващите два раздела са определени длъжностите, на които се предвижда да бъдат назначавани ръководни кадри чрез конкурс — майстор на производство, началник на смяна, началник на цех и други. Тези длъжности са обявени със заповед на директора на завода, в която са уточнени и начинът за обявяване на конкурса, документите, които подават кандидатите, и др. Голямо внимание се отделя на условията, на които те трябва да отговарят — да притежават необходимите политически и делови качества, да умеят да работят с хората, да имат съответно на длъжността образование, подготовка и опит, да са добри организатори.

В последния раздел са определени механизмът на провеждане на самия конкурс и начинът на оценяване на кандидатите.

Друг документ с особено важно значение са длъжностните характеристики за конкурсните места. Опитът показва, че те са основата, върху която се определят изискванията към кандидатите. И колкото характеристиките са по-пълни и точни, по-задълбочени, толкова по-добре се провеждат конкурсите, а следователно и гаранцията, че на определените места ще бъдат назначени най-подготвените хора, е по-голяма. Те обаче не са и не могат да бъдат статични, веднъж завинаги дадени, а са много динамични. Това определя необходимостта характеристиките да се преразглеждат и усъвършенствуват периодически, като се вземат предвид на всеки етап техническото равнище и технологията на изделията, изискванията за подобряване организацията на труда и управлението на производството.

Трети основен документ е конспектът за провеждане на конкурсните изпити. Той има пет раздела — специална технология, въпросите, в които са диференцирани в зависимост от задачите на отделните цехове; икономически знания; идейно-политическа подготовка; психологически и педагогически знания и умения; трудово-правни въпроси, безопасност и хигиена на труда. Конспектът създава възможност да се направи комплексна оценка на участниците в конкурса като специалисти и политически дейци.

Освен тези три основни документа са разработени и други, които са неразделна част от цялостната система за внедряване на конкурсното начало — заповед на директора за обявяване на овакантените длъжности и за срока за приемане на документите и провеждане на изпита, за начина на обработване и съхраняване на документите и др.

В съответствие с тези документи се организира и провежда конкурсът за всяка длъжност. Той е открит и в него могат да участвуват кандидати както от самия завод, така и от другите заводи в града, окръга и дори от други окръзи. С оглед на това провеждането на всеки конкурс се разгласява широко с наличните за това средства — радиоуредба, вестници, табла и др.

* * *

Подборът, издигането и разпределението на кадрите е основен ленински принцип на партийно ръководство. Партийните комитети и организации осъществяват своята ръководна дейност чрез хората—комунисти и безпартийни, на които се дава поръчение и се гласува доверие да ръководят определени трудови колективи в съответствие с установената в Партията номенклатура на ръководните длъжности. Възниква въпросът, при внедряването на конкурсното начало не се ли нарушава този принцип, не се ли принизява партийният контрол при подбора и издигането на кадрите.

В Завода за печатни платки в гр. Русе този въпрос е решен така, че при внедряването на конкурсното начало не се намалява отговорността на партийния комитет и на първичните партийни организации. Напротив, създават се условия да се засилва партийният контрол, да става той по-ефикасен.

Digitized by Google

Партийният контрол се осъществява при всички етапи на подготовката и провеждане на конкурса. Първо — заводският партиен комитет обсъжда и изказва мнението си по проекта на наредбата за провеждане на конкурса, която се утвърждава от директора на завода. В зависимост от характера на длъжностите може да бъдат предявени едни или други изисквания за възраст, образование, специалност, стаж на работа в съответния отрасъл и т. н. При всички случаи обаче неизменни остават изискванията за единство на политическите, деловите и моралните качества, за спазване на класово-партийния подход. Второ — партийният комитет и партийните организации съвместно със съответните административни органи участвуват в изучаването и оценяването на цялостната политическа и трудова дейност на отделните кандидати по месторождение, местожителство и месторабота. Това се отнася особено за онези, които са от други заводи, организации и селища. Кандидатите, които не отговарят на изискванията на наредбата, не се допускат до конкурса. Трето — в комисиите за провеждане на изпитите се включват членове на заводския партиен комитет и на бюрата на съответните първични партийни организации. Четвърто — провеждат се два изпита — писмен и устен, които позволяват да се оценят обективно не само знанията по специалността, но и политическата подготовка, вижданията на кандидата за по-нататъшно сплотяване и мобилизиране на трудовия колектив, чийто ръководител желае да бъде той, натрупаният от него опит като ръководител. И пето — ако след окончателното приключване на изпита постъпят сигнали или данни, които уличават спечелилия конкурса в сериозни нарушения на социалистическата законност и морал, назначаването може да се отложи до изясняване на повдигнатите въпроси, да се анулира конкурсът или назначи следващият по бал кандидат.

Разбира се, не е желателно да се прилага последният случай за партиен контрол. Целта е да се осигури такава предварителна подготовка, щото всички кандидати да се състезават при равни условия и да заеме определената длъжност онзи от тях, който е политически най-зрял, с най-добра специална и управленческа подготовка, с изявени качества в ръководната дейност. Опитът на партийното и стопанското ръководство на Завода за печатни платки потвърди, че това е напълно възможно.

Работата по внедряването на конкурсното начало в завода е съпроводена с преодоляването на редица трудности и недостатъци. Това е преди всичко липсата на опит в тази област. В първоначалния период силно влияние оказваше психологическият фактор, поради което участниците в някои конкурси бяха малко на брой и в своето мнозинство не издържаха изпита. Недостатъчното обвързване на подбора на кадрите чрез конкурс с работата по подготовката на резервни кадри, недоброто разгласяване на конкурса и др. също оказваха отрицателно въздействие.

Мнозинството от тези слабости успешно се преодоляват. Вече за една длъжност на конкурс се явяват по двама-трима души, а понякога и повече. Работниците и ръководните кадри свикват с този метод и го приемат естествено. Новопостъпващите специалисти—инженери и средни техници, макар и да имат добра политическа и специална подготовка, като правило се назначават на производствени длъжности, където могат да опознаят добре характера и спецификата на производството, да се свържат с трудовия колектив, сред него да изявят своите знания и умения, да завоюват неговото доверие. Едва тогава, чрез конкурс им се предоставя възможност да заемат ръководна работа.

* * *

Проведените досега конкурсни изпити дават основание да се направи изводът, че експериментът в Завода за печатни платки е успешен. Конкурсът прояви своите предимства пред традиционните методи за подбор и назначаване на ръководни стопански кадри. Към него проявяват интерес и други партийни и стопански ръководства в Русенски окръг. Окръжният и градските комитети на Партията предприемат мерки, за да се усъвършенствуват методиката и цялата документация, да стане конкурсът масова практика.

Един от главните положителни резултати от провеждането на конкурса е, че на ръководни длъжности се назначават действително най-подготвените и най-авторитетни специалисти и работници. Това води до общо повишаване равнището на ръководните кадри, а оттам и до повишаване качеството и ефективността в работата на техните трудови колективи. Изпълнява се изискването—да се повишава равнището на субективния фактор в производствения процес.

Друг много съществен резултат е ограничаването на субективизма при подбора на ръководните кадри. За издигнатите с конкурс с увереност може да се каже, че те заемат своите длъжности по достойнство. Това има важно социално-политическо и възпитателно значение. Повишава се авторитетът на ръководителя и на съответната длъжност, засилва се доверието на работниците, специалистите и служещите към кадрите, които ги ръководят, осигурява се участието им при техния подбор. Заедно с това се стимулират подготовката, инициативата и творчеството на целия колектив, укрепва трудовата и технологическата дисциплина, подобрява се организацията на труда и управлението, създава се благоприятен климат за изява на най-способните работници и за другарска помощ на изоставащите. Кадрите, издигнати с конкурс, работят с по-голямо самочувствие и увереносст, защото техният авторитет се изгражда на личните им политически и делови качества.

Конкурсът позволява при подбора на

Digitized by Google

ръководните кадри да участвуват практически всички комунисти и безпартийни от съответния трудов колектив. Защото преди да бъде назначен майстор по производството или началник на смяна, работниците знаят кои са кандидатите за заемане на тези длъжности. Всеки от тях може да изрази своето мнение, да изтъкне положителните качества на кандидата, а така също да съобщи данни и факти за допускани от него слабости в обществото и в личния им живот.

Много важно е и това, че в процеса на конкурса всички участници отново изучават въпросите, по които работят или им предстои да работят, освежават и допълват своите знания по организацията на производството, запознават се с партийни и правителствени документи, постижения на техническия прогрес, конкретни технологии и др. Успоредно с това се повишава тяхната съзнателност, обществено-политическата активност и дисциплинираност.

Разбира се, не може да се смята, че тук всички въпроси по внедряването на конкурсното начало са намерили най-доброто решение. Не. Предстои още много работа, за да се превърне конкурсът от обикновена технология при подбор на кадрите във важно политическо мероприятие за издигане равнището на субективния фактор в завода като цяло. Партийното и стопанското ръководство на базата на натрупания опит вземат мерки за усъвършенстване на своята работа с ръководните кадри по всички направления. Целта е да се стимулира стремежът кадрите да работят системно и целенасочено за повишаване на своята специална квалификация и политическа подготовка, на управленческите си знания и умение. Засилват се грижите за подбор, подготовка и възпитание на повече резервни кадри из средата на работниците и специалистите със средно и висше образование. Защото само при наличието на достатъчно по брой и висококвалифицирани резервни кадри в конкурса могат да участвуват повече кандидати и да се получи реален положителен ефект. Заедно с това се създават възможности конкурсът да се съчетае с изборността на стопанските и административните кадри. Става дума изборът да стане завършек на конкурса. На избор да се предлагат кандидатите, спечелили конкурса за съответната длъжност, да получават те подкрепата на целия трудов колектив, с който ще работят.

Опитът на партийното и стопанското ръководство на Завода за печатни платки показва, че конкурсното начало може да се внедрява успешно в цялата страна. Обективни предпоставки има почти навсякъде. И ако досега не са постигнати посъществени успехи в това отношение, причините следва да се търсят главно в партийните и другите ръководни органи.

Преди всичко проблемът не е осъзнат дълбоко от партийните комитети и организации, от ръководните комунисти в държавните и стопанските органи като конкретна практическа задача. Все още той е в сферата на общите постановки и пожелания, като задача, която ще се решава не сега, макар и постепенно, а някога в бъдещето. Няма конкретни инициативи, разработки, няма дори конкретно мислене по този въпрос. А без това, без практически подход, без експериментиране не е възможно да се реализира конкурсното начало.

Още не са преодолени и някои психически бариери сред ръководните кадри. На практика трудно се възприема конкурсът като метод за подбор и издигане на ръководители и от партийните органи, и от ръководствата на народните съвети и на стопанските организации. Не се оценява той като важен фактор за повишаване равнището на субективния фактор в стопанските организации и държавните органи. Традиционализмът и инерцията са много силни те продължават да задържат работата в стария коловоз. Нали досега, общо взето, правилно са подбирани и разпределяни кадрите. Някой предлага, съответният партиен орган обсъжда, по-горният ръководен орган или ръководителят назначава. Просто, бързо. Защо да се уложнява работата с конкурс? Ето това е един от основните нерешени проблеми.

Недостатъците в планирането и социалистическата организация на труда са друг основен фактор, който задържа внедряването на конкурсното начало. Тяхното преодоляване и изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция ще създаде още по-благоприятни условия за успешното решаване на задачата за подбор на стопанските и административните кадри чрез конкурс, ще се засилят моралните и материалните стимули най-добрите работници и специалисти да заемат ръководни длъжности, особено непосредствено свързани с производствения процес.

Има и редица трудности, свързани с приложението на нормативни актове на правителството и на други централни органи — и за жилищното настаняване, за трудово-правните отношения между участниците в конкурса и предприятията, в които работят, и др.

Тези трудности обаче не са непреодолими. Това се потвърди от експеримента, проведен в Завода за печатни платки в гр. Русе. Положителни резултати може да се получат, ако към конкурса се подхожда с необходимото убеждение и целенасоченост. И ако дейността в това отношение не е самоцелна, а здраво свързана и следствие от работата за подбора, подготовката и възпитанието на резервни кадри.

По-нататъшното усъвършенстване и разпространяване на натрупания опит в Завода за печатни платки изисква към него да проявят по-голям интерес. Ръководството на Министерството на електрониката и електротехниката и другите специализирани органи и институти, на които е поръчано да се занимават с управлението на обществените отношения, да му окажат необходимата подкрепа. Решаващи в това отношение обаче ще бъдат инициативата, творческото търсене и контролът на партийните комитети и организации.

Digitized by Google

ОБЩЕСТВЕНОТО НАЧАЛО

ПЕТЪР БОНКОВ
първи секретар на градския комитет на БКП — Разлог

Нашият град е с богато революционно минало и традиции, жителите му са с будно чувство за обществено задължение и отговорност. Много са комунистите и безпартийните трудещи се, които безрезервно се самоотдават в борбата за благото на народа, водени не от някакви дребнави еснафски сметки, а от дълбоко убеждение и вътрешна потребност. Разбира се, бюрото на градския комитет на БКП рационално използва тяхната активност, но не разчита единствено на самоизявата, а планомерно, системно и целенасочено я възбужда, направлява и използва. Другояче не може и да бъде, защото животът в Разлог се характеризира с ускорено социално-икономическо и културно развитие. В промишлеността са създадени такива крупни предприятия като Комбината за целулоза и хартия, завода за хидролиза и фуражни дрожди „Владимир Поптомов", Завода за магнитни глави, държавния дървообработващ завод „Никола Парапунов", промишления комбинат „Костадин Патоков", мелница за зърнени храни и др. Плодотворна дейност развиват горското стопанство, клоновото стопанство на АПК, строителният район, „Благоустройствени строежи", филиалите на окръжните предприятия: ДСО „Родопа", окръжният кооперативен съюз, клоновете на ДСО „Търговия на едро", районната потребителна кооперация и пр.

В нашия град се учат хиляди младежи и девойки от града и околностите му в няколко професионални училища и техникуми: средно професионално-техническо училище по механизация на селското стопанство „Иван Крачанов", средно професионално-техническо училище по индустриална химия „Костадин Рачев", средно професионално-техническо училище по автотранспорт „Асен Лагадинов", средно политехническо училище „Владимир Поптомов", две начални и едно средно училище. Разгърната е богата културна, спортна и туристическа дейност и т. н.

Целият този сложен, динамичен социално-икономически и културен живот се ръководи от градската партийна организация със своите 75 първични партийни организации, а техен политически щаб е градският комитет на БКП. Нашият щатен апарат обаче е малък, разполагаме с петима платени политически работници. И за да обхванем това голямо разнообразие, за да упражняваме пълноценно, компетентно и всеобхватно политическо ръководство на целокупния живот в града, се стремим **в максимална степен да разгръщаме и развиваме общественото начало в партийната работа.**

Как разбираме този проблем?

Наше ръководно начало е Лениновото указание, че „всички работи на Партията се водят пряко или чрез представители от всички членове на Партията, при равни права и без никакво изключение..." Следователно да разгръщаме общественото начало за нас означава преди всичко **да подобряваме и укрепваме вътрешнопартийния живот,**

Digitized by Google

да разширяваме колективността в партийното ръководство, в многостранната партийна дейност да включваме практически всички комунисти. Тези въпроси имат голямо политическо, идеологическо и практическо значение, те засягат живота на градската партийна организация, на комунистите в цялостната им позиция към Партията, техния личен принос за обогатяване на вътрешнопартийните отношения и живот, партийното ръководство на всички процеси в социалистическото общество.

Градският комитет на БКП на основата на своя досегашен опит стигна до извода, че общественото начало трябва с голяма сила да се разширява и ръководи. Защо? Защото в ежедневната работа за изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция почувствувахме, че сложните и трудни проблеми, които поражда нашето социалистическо развитие, изискват огромни субективни сили, участието на всички комунисти и трудещи се. Затова изключително важно условие за обхващане на всички процеси и явления и тяхното целенасочено изменение е да се повишава социалната активност на трудещите се, да се използват различните достойнства на комунистите.

За разширяване на общественото начало в партийната работа бюрото на градския комитет на БКП работи в няколко насоки. Ще споделя нашия опит в две направления: как използваме в политическата, организаторската и идеологическата работа изборния актив и помощните органи на градския комитет, заводските партийни комитети и партийните бюра на първичните партийни организации.

* * *

В градската партийна организация разполагаме с широк изборен актив, създали сме и помощни органи. Имаме три заводски партийни комитета с по няколко членове, а в бюрата на първичните партийни организации са включени 22,4 на сто от състава на градската партийна организация. Към градския комитет са изградени кабинет по партийно-организационните въпроси, в който са ангажирани много комунисти с богат партиен опит и знания по проблемите на партийното строителство; партиен кабинет от 21 комунисти с висше образование и опит в пропагандната дейност, владеят пропагандисткото майсторство. Това са предимно ръководни кадри с жизнен опит, професионална компетентност и висока обща култура. Към градския комитет са изградени и две комисии — по пропагандата и агитацията, група докладчици, съвет на партийните секретари и директорите на производствените предприятия. С други думи, създадена е добра структура. По-важното обаче е тя да се изпълни с богато съдържание.

За да функционират пълноценно създадените звена, необходимо е да се работи с тях конкретно, на всеки техен член да се поставят определени задачи. Това означава да се развържат ръцете на комунистите и особено на изборния партиен актив, да им се гласува доверие и да им се търси отговорност.

Как конкретно постъпваме?

Веднага след отчетно-изборната конференция бюрото на градския комитет на БКП внася в пленарно заседание предложение за разпределение на членовете на градския комитет да поддържат връзка с определени първични партийни организации. Това дава възможност да се засилва личната отговорност на членовете на градския комитет, да няма бездейни фигуранти, на списък много, а на работа малко. От друга страна, членовете на градския комитет непосредствено вникват в живота на първичните партийни организации, опознават комунистите, за-

Digitized by Google

познават се с конкретните партийни проблеми и отношения. Например във връзка с решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП от 1977 година за замяната на партийните членски книжки всеки член на градския комитет на БКП лично отговаря за тази голяма партийна задача, за осъществяване на всички мероприятия, които приехме на пленума. Същото правим и със сътрудниците на партийния кабинет, тях сме ги разпределили по първични партийни организации да оказват методическа и друга помощ на пропагандистите и участниците в учебните звена. Този подход ни позволява да имаме точна и пълна представа за идейно-теоретическото и методическото равнище на занятията на звената и да се вземат практически мерки за подобряване на тяхната дейност. Разбира се, помага ни и това, че от всички пропагандисти в партийната просвета 50 на сто са с висше образование, а 52 на сто са партийни, административни и стопански ръководители. Този състав е в състояние и води резултатна идеологическа дейност.

Главното според нас е **рационално да се използва изборният партиен актив.** В него се крият големи резерви за обогатяване живота на градската партийна организация. Използваме възможностите му, като го ангажираме с конкретна партийна работа. Разпределили сме го във всички сфери на живота. Възлагаме му задачи в подготовката на пленуми, съвещания и пр. Главното в това отношение е, че осъществяваме с него непрекъснат контакт, затова и неговият дял в реализацията на задачите е голям, особено на членовете на градския комитет, заводските партийни комитети и партийните бюра. Бюрото на градския комитет на БКП полага грижи изборният актив да е информиран по всички въпроси. За целта всеки месец и при необходимост провеждаме съвещания с него. На всеки негов член поставяме задачи. Викаме го на отчет, анализираме и оценяваме неговия принос. Това много ни помага да активизираме работата на изборния партиен актив.

Нерешен докрай проблем за нас е активността на целия изборен партиен актив. Някои са активни в сферата, в която работят, но в общите задачи, в общоградските мероприятия не се изявяват достатъчно, не излизат извън рамките на своите колективи. Например сега при пускането на новите мощности на държавния дървообработващ завод „Никола Парапунов" се наложи те да се захранят от трафопоста на държавното автомобилно предприятие. Ръководството обаче не прояви разбиране, нашите партийни активисти не успяха да израснат над тесноведомствените интереси. Трябваше да ги викаме в градския комитет на Партията и да им изясним какво голямо значение има бързото решаване на тази задача във връзка с предстоящото чествуване на 60-годишнината на градската партийна организация. Или причината за пасивността на някои кадри виждаме в това, че все още не се конкретизират някои задачи, не се работи достатъчно за повишаване деловитостта и отговорността на актива. Ето защо, за да проявяват готовност и практически да се включат в активна обществено-политическа, стопанска и друга дейност, кадрите трябва да бъдат добре запознати със задачите, в чието решаване имат свой дял. Но и това не е достатъчно. За да има по-добри и трайни резултати, необходимо е кадрите да имат в максимална степен знания и умения за дадена дейност, да бъдат компетентни. За целта ги обучаваме, повишаваме тяхната професионална компетентност и политическа зрелост, въоръжаваме ги с марксистко-ленинската теория, запознаваме ги с богатия опит на нашата партия, КПСС и пр. Към градския комитет на Партията изградихме семинар, ръководен от първия секретар. В този семинар през миналите години се запознахме с различни проблеми на партийното строителство и социалното управление. Тази година изучаваме проблемите на научното управление на социалистическото об-

Digitized by Google

щество, на занятията анализираме най-съществените страни на партийния живот. Проведохме и няколко научно-практически конференции, например за ленинския стил в партийната, държавната и стопанската работа и др.

Изпитано средство за разширяване кръгозора на нашите активисти, което рационално използваме, е инструктажът, който правим системно по всички основни въпроси — политически, икономически, идеологически. Характерно за нашите инструктажи е, че чрез тях не само даваме информация и поставяме задачи, но и формираме практически умения у активистите, учим ги на организационен похват чрез опита на най-добрите. Широко използваме и отчетите пред бюрото на градския комитет на БКП. Всеки знае, че му предстои да се яви пред бюрото и да направи отчет за своята дейност. В тези отчети на преден план викаме онези, при които се решават главните за момента въпроси, или пък работата не им върви и се нуждаят от помощ.

* * *

Другото направление на нашата дейност за разширяване на общественото начало в партийната работа са помощните органи и комисии, които сме изградили. Да вземем например двете постоянни комисии — по пропагандата и агитацията. И двете са натоварени с конкретна дейност, хората, включени в тях, са компетентни, инициативни и развиват полезна дейност.

Комисията по агитацията във връзка с различни тържества и инициативи извършва конкретна масово-политическа работа. Например в кварталите при честването на патронните празници и др. В чест на годишнината от рождението на Георги Димитров на едноименната улица хората сами поставиха барелеф. В държавния керамичен завод „Пирин" пред административната сграда изградиха декоративна стена от тухли и чешма с плоча и надпис за 60-годишнината на градската партийна организация. Бюрото на градския комитет на БКП високо оценява тези изяви не само защото хората проявяват активност, но и защото техните действия и дела дават дълбоко политическо отражение.

В пропагандата нещата са по-сложни и резултатът от нея не е така осезателен. Към тази комисия сме насочили нашето внимание, стремежът ни е плътно да я свържем с новите проблеми, поставени от Националната партийна конференция.

Успоредно с постоянните комисии при нужда **изграждаме и временни комисии и групи, организационни комитети, в които включваме активисти от партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации.** Ето един пример. По решение на Централния кооперативен съюз в Разлог се подготви преглед за най-добра витрина и магазин в търговията. Изградихме организационен комитет, оглавен от първия секретар на градския комитет на БКП. Създадохме група, в която включихме всички кадри, които имаха конкретни задачи за реализирането на това мероприятие, а именно: председателя на градския народен съвет, председателя на районната потребителна кооперация, директора на „Благоустройствени строежи", директора на фабрика „Асен Лагадинов", директора на промкомбината и пр. По този начин не само координираме дейността на различните органи и организации, но и на по-широка основа ангажираме активисти в масово-политическата и организаторската работа за реализиране на задачите.

Създадените комисии към градския комитет на БКП пораждат нуждата от конкретна работа с тях, планиране на дейността им. Само

Digitized by Google

при планово ръководство на тяхната дейност се избягва дублирането и създаването на излишни комисии. Така действително постигаме по-малко комисии по количество, но по-работоспособни.

* * *

Широкото използване на изборния партиен актив и на членовете на помощните органи и комисии за работа в градската партийна организация помага да се издига равнището на партийното ръководство и да се осъществяват социално-икономическите и други задачи. Това показва и нашата работа през 1978 година. И ако въпросът за общественото начало в партийната работа в нашата градска партийна организация е значим и има сериозни проблеми, то според нас главното е, че се претворява в партийния живот Ленниновото изискване всеки комунист да работи, да провежда на практика партийната политика. Затова **център на нашата работа особено след Националната партийна конференция са първичните партийни организации, отделните комунисти.** Или нашата цел е да осъществим организационно-политическо и идеологическо ангажиране на всеки комунист.

Добър опит в това отношение имат заводските партийни комитети при Завода за магнитни глави, Завода за хидролиза и фуражни дрожди и Комбината за целулоза и хартия. Главното в тяхната работа е, че контактуват с широк кръг комунисти, поставят им задачи, поръчения и следят как ги изпълняват. Сега във връзка с 60-годишнината на Разложката градска партийна организация над 85 на сто от комунистите имат конкретни поръчения, чрез които се повишава тяхната активност, участието им във вътрешнопартийния живот Партийните комитети и бюра правят анализ и оценка на резултатите от тяхната дейност. Партийният комитет в Завода за хидролиза и фуражни дрожди например извършва точен отчет за приноса на всеки комунист, използва тъй наречения екран на комуниста, на който отбелязват кой в какво и с какво е ангажиран. Това помага за активизиране на комунистите. И което е още по-важно, дава положително отражение в целия трудов колектив. Примерът на комунистите увлича безпартийните.

Разбира се, това не са единствените насоки за разширяване на общественото начало в партийната работа. Защото по същество при нас цялата партийна дейност е на обществени начала. И ние издигаме ролята на партийните бюра, на партийното събрание като висш орган за колективно ръководство на първичната партийна организация, разгръщаме тяхната инициативност и самодейност. Въпросите на подготовката на събранията, обсъжданията и решенията, разбира се, са на различно равнище в отделните организации. Така стоят нещата и с активността на комунистите. И сега на разговорите във връзка със замяната на партийните членски книжки голямо внимание отделяме на тяхната активност в труда, обществено-политическия живот, какво е държането им в обществото и семейството, доколко изпълняват уставните си задължения и авангардната си роля.

Усъвършенстването на общественото начало в партийната работа се стремим да става на основата на съзнателна дисциплина, висока идейна убеденост, яснота в разбиране на партийните задачи, поставени от Националната партийна конференция.

В основата на цялата дейност на бюрото за разгръщане на общественото начало в партийната работа и за постигане на добри резултати е **грижата за подобряване състава на изборния партиен актив, на секретарите на партийните комитети и организации.** Сега повечето от тях са с високо образование, с богата обща култура и професионална компетентност в сферата, в която работят. Разбира се, все още

Digitized by Google

има и такива, които се нуждаят от сериозна помощ за повишаване на идейно-политическата им закалка, за израстването им като пълноценни политически ръководители. Към тях е насочено и нашето внимание, изпращаме ги на курсове в междуокръжната партийна школа и пр.

* * *

Успехите на градската партийна организация във вътрешнопартийния живот, ръководството на икономиката, идеологическата и организаторската работа се дължат главно на активността на комунистите, които отдават много труд за подобряване на партийната работа. И малкият щатен апарат на градския комитет, опрян на изборния партиен актив, на цялата градска партийна организация, на всички комунисти, стократно се уголемява. Затова бюрото на градския комитет на БКП в Разлог насочва своята работа към разширяване на общественото начало в партийната работа. А това е израз на повишената партийна съзнателност и зрелост, на предаността към Партията и нейната априлска линия, отговаря на изискването, което Националната партийна конференция постави пред нас — формиране на активна жизнена позиция на комунистите и засилване на социалната активност на трудещите се.

ГРИЖА ЗА ТВОРЧЕСКИТЕ КАДРИ

к. и. н. **ДИМИТЪР МИНЧЕВ**
секретар на ОК на БКП — Габрово

Окръжният и градските комитети на Партията полагат значителни грижи за идейното развитие и духовното обогатяване на дейците на културата в Габровски окръг. Те провеждат с тях разностранна политическа работа, осигуряват им условия за обществена изява, съдействуват за мирогледното им изграждане.

Окръгът разполага с над 1200 творчески, изпълнителски и ръководно-организаторски кадри, които работят във всички направления на културния живот. Основна част от населението ни е работническо и затова те са съсредоточени в Габрово и в градовете на окръга. Разбира се, в селата също имаме дейци, които осигуряват нормално разпространение на художествените ценности и организират културната дейност там.

В Габрово работи филиално дружество на Съюза на българските писатели с 9 редовни и 14 помощни членове. Между тях са: Слав Караславов, Рангел Игнатов, Андрей Германов, Станислав Сивриев, Иван Радоев, Димитър Стефанов, Никола Русев, Марко Ганчев. Тук има активна група на Съюза на българските художници с известни и талантливи творци — 9 членове на СБХ и 29 спомагателни, работещи в различните видове изобразително изкуство и изявяващи се като живописци, графици, скулптори, приложници и дизайнери.

Digitized by Google

Не е малък броят на артистите от драматичния театър „Рачо Стоянов“ и Държавния куклен театър. Дружеството на Съюза на българските журналисти обединява в своите редици над 50 редовни членове. Много са музикалните дейци — над 180 души. Те са в целия окръг — като диригенти, като участници в Габровския камерен оркестър, в духовите оркестри на градовете на окръга, в оркестъра за политически песни, в детските музикални школи и в оркестрите за забавление и отдих. Макар и съвсем малобройна, в окръга има и група на композиторите.

Най-значителен е делът на ръководителите и разпространителите на културните ценности. Между тях най-много са библиотечните работници. Внушителна е групата и на музейните дейци. Тяхно дело е архитектурно-етнографският комплекс „Етърът“, Музеят на резбарското и зографокото изкуство в гр. Трявна, музеят „Кольо Фичето“ в гр. Дряново, архитектурно историческият комплекс в с. Боженци и много други. Не са малко организаторите на културния живот в читалищата, домовете на културата, специалистите в съветите за култура. В тази поредица е и младият колектив на дома на хумора и сатирата.

Всичко това е благотворен резултат от живителния полъх на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година. То е плод на непосредствените грижи на нашата партия и лично на др. Тодор Живков за укрепването и развитието на талантите, на хората, които творят там, където е работническата класа. Особено бързо се развиха тези групи и институти след Десетия конгрес на Партията, когато възникнаха дружеството на писателите, групата на композиторите и домът на хумора и сатирата.

Такъв разнообразен състав от творци и дейци на културата изисква и по-големи грижи за тяхната организация, за тяхното ръководство и особено за тяхната постоянна политическа информираност и идейното им израстване. И наистина окръжният комитет на БКП в Габрово в последните години се стреми да отделя по-голямо внимание за развитието и укрепването на тия дейци, за единството им около политиката на Партията, за създаването на по-широки връзки с живота и дейността на трудовите колективи, на работническата класа.

Във всички творчески групи и институти съществува необходимото партийно ядро. 23 на сто от работещите в тази сфера са членове на Партията. Изградени са 14 първични партийни организации. Същевременно там, където липсват условия за партийни организации, имаме партийни групи. Градските комитети полагат непосредствени грижи за подобряване работата в тези организации. Окръжният комитет също следи отблизо дейността на творческите групи, на културните институти, на първичните партийни организации и на дейците в тях. Този подход ни дава възможност да осъществяваме необходимото ръководство и да провеждаме разностранна пропагандна агитационно-разяснителна и идейновъзпитателна работа сред всички дейци в областта на културата и изкуството.

Най-голямо внимание отделяме на мирогледното изграждане. Натрупаният опит през последните години показа, че политическото обучение трябва да върви в две направления: диференцирано по институти и творчески групи и общо в рамките на градовете и окръга. Как стигнахме до това убеждение? По-рано политическата учебна година се водеше само по институти. А там кадрите са разнородни по подготовка и състав и не винаги се достигаше до трайни резултати, не всички занимания протичаха при нужната активност. Същевременно спецификата на работа в отделни творчески групи изискваше изменение на състоянието. Известно време преминахме към общоградска организация на политическа подготовка. Но и в нея се явиха пролуки. Там

Digitized by Google

лекторите и ръководителите бяха добре квалифицирани. Често това бяха специалисти от столицата. Занятията се водеха добре, тематиката бе единна, но активно участие все пак нямаше. Върху ефективността се отразяваше разнородността на състава, многопосочни бяха не само интересите, а и реалните потребности. И още нещо: при тия занятия в единния университет за културните дейци успешно се осъществяваше главно едната страна на този процес — информационната. Съобщаваха се новости, даваха се знания, но не винаги можеше да се установи доколко е овладяно това, което е поднесено. И най-важното — трудно се осигуряваше активното участие на самите дейци в процеса на обучението. За едни тази информация беше позната и донякъде скучна, за други интересна, а до трети въобще не достигаше.

От няколко години политическата подготовка се провежда в посочените две направления, като с обща тематика обвързваме и диференцираната работа по институти. Същевременно цялостната пропагандна дейност подчиняваме на подготовката на обща теоретико-практическа конференция. Така например през 1975/1977 година работата бе насочена към подготовката на конференция на тема „Изкуство и съвременност". Институтите и групите изучаваха главно марксистко-ленинска естетика. Формите и степените бяха според възможностите на участниците. Имахме група за самообразование, но с колективни занимания, семинари и школи — главно в културните институти за разпространение на ценностите — книжарските работници, киноработниците и други.

Успоредно с тези занимания през месец се правят общи сбирки с всички участници в двете подгрупи — отделно творците и изпълнителите и отделно организаторите и разпространителите на културните ценности. На тях специалисти от София изнасят лекции, провеждат се и семинарни занятия. Тематичният им кръг засяга същността на художествената култура, социалистическия реализъм, реакционната същност на буржоазните концепции за изкуството и тъй наречената „масова култура", проблемите и направленията в съвременното западно изкуство, разцвета на съвременното съветско изкуство, тенденциите в българското изкуство, проблема за положителния герой и други.

След двегодишна работа бе подготвена и проведена споменатата конференция. Тя бе предшествувана от разговори в основните институти. В нея участвуваха и външни, и местни докладчици, имаше и интересни изказвания. Този положителен резултат ни насочи към подобна организация и през 1977/1978 година. Макар че основната задача бе изучаването на материалите на Единадесетия конгрес, ние свързахме с тази проблематика една обобщена тема за конференцията — „Работническата класа в българското изкуство". През годината бяха изслушани беседи за социалистическия начин на живот, за идеологическата борба на съвременния етап, за революционната тема в българското изобразително изкуство, за пролетарската и работническата тема в българската литература, за художественото отражение на пролетарските и революционните борби в българската музика и други.

Тази конференция бе проведена с участието на докладчици като н. д. к. писателя Камен Калчев, ст. н. с. Станка Симеонова, заслужилия деятел на изкуствата в РСФСР Пьотр Слюсарев. Ползотворно бе и участието на местни докладчици в нея с разработки на тема за образа на габровската работническа класа в литературата, за труда в творчеството на габровските художници, за работническата класа в българската драматургия, за революционните и пролетарските песни в репертоара на самодейните състави в окръга и други.

През тази учебна година обучението също бе насочено по две направления, като основната тематика в звената по групи и институти

Digitized by Google

е естетика и етика, а конференцията се подготвя за следващата година. В основните звена се засилва стремежът по-задълбочено да се изучават и овладяват основните проблеми. Организационно се провежда под формата на факултет при вечерния партиен университет. Въпреки успехите в практическата работа има и нерешени проблеми. Те са главно в неедначвото равнище и активност в диференцираните звена по институти и групи. Положителният опит в работата на групата за самообразование при клуба на дейците на културата ни подоказва, че тази форма трябва да я пренесем и в други институти, особено при актьорите и при художниците. Най-изявените, най-активните по-често и по-системно ще бъдат използвани в лекционната пропаганда по проблемите на естетиката, на културата и изкуството в трудовите колективи и учебните заведения. Имаме възможности за разширяване на индивидуалните задачи, които могат да се поставят на тези дейци. Може още да се подобрява работата в семинарите и школите. Тук също има натрупан положителен опит — в семинара на окръжната библиотека, на окръжния музей и други. Поле за по-голяма активност са и разговорите, които предхождат конференциите. Същевременно ще трябва по-умело да се съчетават идеологическите и професионалните проблеми в самото обучение, както е организирано и успешно се провежда то в първичната партийна организация при в. „Балканско знаме".

Задача на партийните бюра, на първичните партийни организации и ръководствата на културните институти е още по-активно да работят за организирането и да съдействуват за качественото протичане на занятията. И още нещо: при общите сбирки по-ползотворно е въздействието, когато лекциите се аргументират с примери от художествената продукция на окръга. А тя трябва да се познава. Може би ние все още не сме успели да ангажираме напълно такива дейци, които следят по-отблизо творческите изяви на нашите писатели, художници, музиканти, артисти и други. Към тези нерешени проблеми ще бъдат насочени нашите усилия през следващата година.

Активна роля за мирогледното изграждане на творците и дейците на културата играе масово-политическата работа. През последните години ние се насочихме преди всичко към системното им информиране по основните проблеми, които решава нашата партия. При нас се утвърди практиката периодично по най-важните въпроси пред тях да излиза първият секретар на окръжния комитет на БКП Трифон Пашов. По други проблеми говорят останалите секретари на окръжния комитет, председателят на изпълкома на ОНС или неговите заместници и други ръководители от окръжен и от градски мащаб. Така например първият секретар на окръжния комитет на БКП говори за задачите, които произтичат от Националната партийна конференция за културните дейци в окръга. Ежемесечно се провеждат срещи и разговори с колективите или с ръководствата на отделните институти или творческите групи. На тях става взаимно информиране от страна на института и от страна на окръжния комитет. Тази форма на постоянна грижа и внимание за художествено-творческата интелигенция се прилага и от градските комитети. През изтичащия творчески сезон общото и диференцирано информиране бе изградено в стройна годишна програма, която успешно се осъществява. Тя, разбира се, не ограничава постоянното общуване, постоянните грижи на партийния комитет за тия дейци. Напротив, създава ритмичност, осигурява системност в тази дейност.

Значително място в общественото и политическото израстване на творците и дейците на културата заемат разнородните културно-масови и квалификационни инициативи, които се провеждат с тях също в

Digitized by Google

няколко направления. На първо място те се осъществяват от самите институти по целогодишни програми. Особено интересни и резултатни са те, когато се съчетават с практикуми, с посещения на обекти и трудови колективи, когато се прави и обмяна на положителен опит. На второ място — ползотворни се оказват творческите срещи с дейци на литературата и изкуството от столицата и от чужбина. А Габрово, Севлиево, Трявна и Дряново често са обекти на посещение от видни съветски и други творци. Празник за нашата културна общественост бяха например срещите със съветския творец Инокентий Смоктуновски, с Борис Ласкин, с Олег Шестински, с Иван Курчавов, с Давид Перец, с Херлуф Бидструп, с Жан Ефел, Ерих Липински, Роже Сомвил, Андре Фужерон и с много други творци — и наши, и чужди. А това е една от основните изяви на клуба на дейците на културата и окръжният комитет ще я утвърждава и развива, като тези срещи стават и извън клуба и по-често се организират в самите трудови колективи.

Провеждат се творчески портрети, творчески представления, а обсъжданията на творби, на изложби, на спектакли станаха вече традиция. Не на последно място са връзките и общуванията на творците и дейците на културата с работниците от предприятията, с кооператорите и с учащите се. Тук също има много и разнообразни изяви. При тези контакти се получава двустранна посока на въздействие — на трудещите се и на дейците на културата и изкуството. Особено осезателно е то след продължителното пребиваване на творци в предприятието, където се уреждат изложби, осъществяват се литературни четения на творби, плод на това общуване. Разбира се, и тук резултатите могат да бъдат още по-добри, ако връзките са още по-системни, ако общуванията са още по-непосредствени, а не чрез театралната рампа или само чрез подиума и микрофона. В това отношение и първичните партийни организации предстои да се заемат още по-активно и целенасочено за осигуряване на необходимия прелом в практиката на творците постоянно и плодотворно да общуват с работническата класа.

Във формите на агитационната и културно-масовата работа също имаме нерешени проблеми. Много по-големи са възможностите за разширяване на индивидуалната работа, за засилване на взаимопомощта, за обогатяване формите на информиране и общуване с всички отряди на културните дейци и с всички слоеве на населението.

По-големи и по-разнообразни могат да бъдат и културно-масовите изяви особено в живата социална среда — в производствените бригади, в участъка, в цеха. Колко силно бе въздействието на театралното представление „Провинциални анекдоти“ от А. Вампилов в цех „23 декември“ на комбината „Васил Коларов“ или на графичната изложба в конфекционния цех на завод „Буря“! Заели сме се все повече да разширяваме и утвърждаваме тази практика.

Има и други форми и други изяви, които красноречиво говорят за разностранната дейност в окръжната партийна организация по политическото израстване на дейците на културата. Има и още проблеми, които предстои да бъдат решени...

Нашите усилия ще бъдат насочени към усъвършенстване организацията на политическото обучение в двете направления. Ще се стремим да задълбочим степента на изучаване на проблемите и да конкретизираме тематиката във връзка с Националната партийна конференция и с конкретните задачи, които решават колективите.

Още по-системно ще бъде информирането им, като увеличим и непосредствените контакти на ръководителите на обществено-политическите организации с тях. Много важен тук е личният пример на комунистите на ръководна работа и особено на комунистите ръководители, които работят пряко с творците и дейците на културата.

Digitized by Google

Широки и неизползвани възможности ни предоставя общуването с творци от Съветския съюз и другите социалистически страни и особено разширяването на връзките на културните дейци с работническата класа.

Сега задачата ни е в светлината на словото на др. Тодор Живков пред младите писатели и в изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес на БКП и на Националната партийна конференция да подобряваме още повече организацията на работа и да достигнем по-високо качество и ефективност в идеологическата дейност сред творците и дейците на културата.

ОРГАНИЗАТОРЪТ НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ

Организаторите от организационните отдели на окръжните комитети са едни от основните фигури в техния апарат. Широки и многостранни са задълженията им. Те организират и контролират изпълнението на решенията на Централния и окръжните комитети на Партията в районите, за които отговарят, довеждат до знанието на партийните комитети и първичните партийни организации задачите, поставени от вишестоящите партийни органи; съдействуват за обобщаването и разпространението на положителния опит в партийната работа; помагат на партийните комитети при подбора, разпределението и възпитанието на кадрите; следят за строгото спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот в живота на партийните организации; съдействуват за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, за укрепване на партийната дисциплина, повишаване активността на комунистите. Това, разбира се, съвсем не е пълният списък на проблемите, с които се занимава организаторът на окръжния комитет на Партията.

* * *

Значимостта на задачите, които стоят пред апарата, налага все по-често и ние, сътрудниците от отдел „Организационен", да правим преценка на своята работа, да усъвършенствуваме дейността си и да повишаваме ефективността от нея. **А ефективността от работата на организатора в значителна степен зависи от нейното правилно планиране** и считам, че именно с това тя трябва да започва. Личният план ни позволява да подредим, да систематизираме действията си и по-рационално да организираме своята работа, да постигаме по-добри резултати.

Какво трябва да съдържа личният план на организатора? От какво следва да се ръководим при неговото съставяне? Какъв период да обхваща?

Тези въпроси вълнуват и мен, и всички сътрудници от организационния отдел.

Преди известно време ми беше възложено да изготвя план за своята дейност за едномесечен период. На заседание в отдела обсъдихме този план. Обсъждането по същество беше разговор за това, какво трябва да представлява личният план на организатора. Едни изказаха мнение, че най-подходящо е личният план да обхваща период от един месец. Други считаха, че най-добре е да планираме дейността си за една седмица, което ще ни даде възможност предварително да си изясним задачите. Разговаряхме за това, какви въпроси да се включват в личните планове и как да бъдат оформени, дали да се записват задачите и срокът за изпълнение или да се изяснява и начинът за тяхното възлагане и характерът на контрола и проверката на изпълнението. На този разговор стигнахме до извода, че не е нужно завеждащият отдела да контролира изпълнението на личните планове, а това да бъде предоставено на всеки организатор. Сега всички организатори от отдела планират своята дейност за един месец.

Личният план, според мен, трябва да внася яснота по три главни момента от дейността на организатора: по какъв начин за най-кратко време задачите да бъдат доведени до партийните комитети и организации; как да бъде осъществен контролът за тяхното изпълнение; каква конкретна помощ да се окаже на партийните ръководства. В плана могат да намерят място и въпросите за повишаване на теоретическата подготовка и деловата квалификация, разработването на материали за бюрото.

Digitized by Google

При съставянето на личните планове се ръководим преди всичко от задачите, стоящи пред окръжния комитет, от плана за работа на отдела. Тези задачи всеки месец се конкретизират на инструктажите с политическите сътрудници, провеждани от секретарите на окръжния комитет. Разбира се, в процеса на работата е възможно да възникнат и други проблеми, но те могат да бъдат допълнително вписани в личния план. Това не е беда. Важното е непрекъснато да повишаваме уменето да организираме своята дейност, понякога в обстановка на повишена динамичност, по такъв начин, че да осъществяваме максимално връзка на окръжния комитет с партийните комитети и организации, с комунистите, с трудовите колективи.

Съществуват обаче случаи, при които организаторът не е в състояние да реализира своя план по причина на това, че новосъздалата се обстановка налага да насочи вниманието си за по-продължителен период върху други проблеми. Неприятно е, ако това се случва често. **Правилната организация на труда на сътрудника от апарата на окръжния комитет зависи не само от него самия, но и от неговите ръководители, а понякога и от стила на работа на вишестоящия партиен орган.**

Независимо че в нашия отдел е възприето организаторите да планират дейността си за едномесечен период, считам, че това не бива да се регламентира. Всеки от нас може сам да прецени според естеството на задачите дали ще планира работата си за седмица, месец или два месеца. Най-подходящо е този период да обхваща времето между два инструктажа на политическия апарат. Защо? Известно е, че инструктажът играе голяма роля за правилното организиране на нашата работа. При нас е въведена добра практика в това отношение. В началото на всяко тримесечие първият секретар на окръжния комитет подробно информира политическите сътрудници за предстоящите задачи в различните области на многостранния живот на окръга. Когато задачите се поставят по такъв начин, организаторът получава ясна представа не само за това, което ще се върши в близко време, но и за по-продължителен период, което му позволява да организира работата си с по-голяма перспектива. Освен това на тези срещи ние научаваме какви основни въпроси стоят и пред останалите отдели, което е особено важно за нас, организаторите за райони. Подобни инструктажи от секретари на окръжния комитет се провеждат всеки месец, на които те поставят текущите задачи.

На тези общи срещи е възприето предварително определени другари да се отчитат за изпълнението на задачите, поставени на предишния инструктаж. Стремежът е в този отчети да става дума за това, как партийният работник е организирал своята работа, за да може в максимална степен да насочи усилията на партийните комитети и организации към поставяната цел. По такъв начин ние не само добиваме представа за обстановката в отделни райони или за хода на събитията, но и осъществяваме своеобразна обмяна на опит.

* * *

При нас особено внимание се обръща на **подготовката на организаторите за командировка.** В началото и средата на месеца се отделя време, през което се готвим за предстоящото посещение в районите, за които отговаряме. В тези дни се провеждат контролни сбирки, на които се прави преглед на извършеното, уточняват се някои неща и се възлагат допълнително възникнали задачи. Дните на „престой" в комитета използваме за запознаване с партийни и правителствени документи, свързани с предстоящите задачи, преглеждаме решенията на пленумите и бюрото на окръжния комитет, информираме се по въпроси, възникнали при посещенията в партийните комитети и организации.

Преди посещението в района организаторът решава по какъв начин да постави задачите от името на партийния орган, който представя. Разбира се, според естеството им се преценява с кого да се разговаря — с първия секретар, с друг секретар или завеждащ отдел. Подходът в това отношение за окръжния град, за който отговарям, е един, за някои по-малки градски комитети с по-ограничен брой щатни работници — друг и трети при посещението в общинските партийни комитети. Мисля, че не е нужно по всички въпроси да се занимават секретарите на градския комитет. Решаването на много от тях е в компетенцията и възможностите на завеждащите отделите. Често има задачи, изпълнението на които изисква взаимодействие между два или три отдела. В такива случаи е необходима среща със секретарите, а понякога и с първия секретар.

От голямо значение е при поставянето на задачите непременно да става дума и за това, по какъв начин другарите смятат да създадат организация за тяхното изпълнение, какви форми и средства ще използват.

Много важно е организаторът да добие представа каква нагласа се създава в апарата на градския комитет за изпълнение на поставените задачи. Във връзка с това периодичното посещение на оперативките не само на организационния отдел, но и на другите отдели е от голяма полза за него.

Преди известно време в разговор със секретарите на градския комитет в Габрово се породи идеята да се проведе среща с апарата, на която да информирам другарите за главните задачи, които стоят пред окръжната партийна организация в различните сектори на обществено-политическия и стопанския живот на окръга. Такава среща се състоя. Ползата от нея е голяма, защото сътрудниците на градския комитет се запознаха с най-актуалните въпроси, които предстои да се решават, и

Digitized by Google

на тази основа настроиха своите действия. Намерението ни е занапред да утвърдим тази форма като постоянна.

Голяма част от работното време отделяме за **организаторска дейност в партийните комитети и първичните партийни организации.** При нас в окръжния комитет стремежът е работата на апарата така да бъде организирана, че сътрудниците да имат възможност системно да общуват с партийните активисти по места. По време на командировката аз се задължавам да посетя най-малко два, три заводски партийни комитета и още толкова първични партийни организации. Като правило комитетите и организациите, а така също и въпросите, по които ще разговарям, определям предварително, още при съставяне на плана за месеца.

За организатора не е достатъчно само да констатира, да направи оценка или бележки. Главното му задължение е да подскаже, да посочи пътищата и средствата за решаването на въпроса, да помогне да се обогатява опитът. Разбира се, това не е лесно. И за да може докрай да изпълни своите задължения, за да бъде полезен, организаторът старателно се готви.

* * *

Изучаването, обобщаването и разпространението на положителния опит е много съществен момент в работата на организаторите на окръжния комитет. При посещенията в партийните комитети и организации се стремим да отделяме значително внимание на формите, методите и средствата, използвани във вътрешнопартийния живот, за издигане авангардната роля на комунистите, в стила на партийните ръководства за активизиране и мобилизиране на комунистите и безпартийните за по-ефективно участие в производствения процес. Новото и полезното препоръчваме на другите партийни ръководства.

Полезно е, когато организаторът на окръжния комитет си постави цел да се подготви по определени въпроси на партийната практика и да оказва по-конкретна помощ на партийните организации. Тогава той не само теоретически си изяснява проблема, но проявява и интерес какво е състоянието в партийните организации. По такъв начин той обогатява не само себе си, но и по-ефективно помага за утвърждаването на положителните форми на работа.

Всеки от организаторите в нашия отдел работи по два или три проблема: за издигане авангардната роля на комунистите или на партийното събрание; по самоотчета на комунистите или подготовката на кандидатите за встъпване в Партията; по партийното поръчение и т. н. При подготовката си по тези проблеми старателно изучаваме и съветския опит. Обобщените материали се дават на разположение в кабинета по партийно-организационните въпроси.

Особено внимание отделям на подготовката на материалите за бюрото, а и на друга информация, отнасяща се за района, за който отговарям. Разбирам, че неточната и непълна информация в някои случаи може да бъде причина за неправилна оценка на усилията, които градският комитет и партийният актив полагат за решаване на многобройните проблеми на окръжния град.

Всеки работник от партийния апарат е длъжен много и упорито да се учи, да повишава системно своята идейно-политическа и делова подготовка. Неговият авторитет не може да се основава само на това, че той е представител на вишестоящия партиен орган. Самият организатор е задължен да бъде носител на такива качества като висока идейност и принципиалност, компетентност и деловитост. От него се иска настойчиво да овладява марксистко-ленинската наука, задълбочено да изучава теорията и практиката на партийното строителство, документите на Единадесетия партиен конгрес.

При нас се използват различни форми за повишаване на квалификацията. Всички сътрудници са включени в задочния партиен университет. Освен това всеки месец се провеждат семинари, на които се обсъждат актуални въпроси на партийната теория и практика.

За подтикване на творческа инициатива у организатора и за повишаване на неговото идейно-политическо равнище важна роля играе и първичната партийна организация, обхващаща политическите сътрудници на окръжния комитет. Периодично на събрания се разглеждат въпроси, отнасящи се до стила, формите и методите на работа, правят се отчети от отделни комунисти. Това е полезно за работниците от апарата.

Организаторът от окръжния комитет на Партията е творчески работник. Като изпълнява успешно своите задължения, той активно помага за усъвършенстване на формите и методите на организаторската дейност сред масите, внася съществен принос в реализацията на историческите решения на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

инж. **Генчо ГЕНЕВ**
организатор на ОК на БКП — Габрово

Digitized by Google

ПРЕУСТРОЙСТВОТО

В края на 1975 г. градският комитет на БКП във Варна обсъди и прие на свой пленум разгърната програма за последователното преустройство на образователното дело и по-тясното му свързване с производителния труд.

В изпълнение решенията на пленума и на последвалите го мерки, взети от бюрото на градския комитет, партийните, стопанските, държавните и обществените органи и организации извършват значителна политическа и организаторска работа за подобряване качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес и засилване ролята на обществената среда в тази насока. Наред с въпросите на политехнизацията на обучението, усъвършенстване структурата и мрежата на професионалното образование, урочната работа особено важно място се отделя на професионалното ориентиране на учащите се и избора на професия, която да съответствува както на техните лични интереси, така и на социално-икономическите потребности на града и окръга. Това внася по-голяма последователност и организираност в трудовото обучение, спомага за изграждането на умения и навици за физически труд още в ранната възраст на учащите се.

Полезна дейност разгръща създаденият към дирекция „Народна просвета" на ОНС кабинет по професионално ориентиране. Чрез него в училищата постъпва актуална информация за различните професии, за тяхната роля и място в развитието на градската икономика. В основните и средните професионални училища партийните, пионерските и комсомолските организации със съдействието на педагогическите колективи и заводските ръководства провеждат разнообразна разяснителна и пропагандна работа: устройват се срещи с челници и специалисти, уреждат се вечери на любимата професия; организират се дискусии, лектории, научно-практически конференции по нравствено-естетическите проблеми на трудовото възпитание. Тези мероприятия допринасят много за насочване професионалните интереси на учащите се, за възпитаване у тях на любов и уважение към производителния труд. Богат опит в това отношение имат училищата „Г. С. Раковски", „Д. Дебелянов", „Бачо Киро", „Димитър Кондов", а така също СПТУ по текстил, СПТУ по електротехника, СПТУ по автотранспорт, Техникумът по корабостроене, които са тясно свързани с подготовката на кадри за някои основни отрасли, предприятия и професии.

Положително влияние и стимулиращо въздействие за трудовото възпитание и професионалното ориентиране на учащите се оказват изградените въз основа на съветския опит и по решение на бюрото на ГК на БКП съвети за съдействие на училището към профкомитетите в Кораборемонтния завод, Параходство БМФ, текстилния комбинат „Първи май" и други големи предприятия.

Въпросите на трудовото възпитание на младото поколение имат комплексен характер и оказват непрекъснато въздействие върху цялостния процес на развитието и утвърждаването на младия човек, върху неговото нравствено-волево и идейно-политическо изграждане. Ето защо в решаването на учебно-възпитателните проблеми активно са привличани родителите и трудовите колективи. Непрекъснато се подобряват организацията и съдържанието на провежданата с тях педагогическа просвета. Все по-широко участвуват в тази дейност кварталните партийни организации, секциите и низовите организации на Отечествения фронт, дружеството „Г. Кирков" и други обществени институти и организации. В много училища например значителна част от културно-масовата работа се организира и провежда съвместно с усилията на родители, общественици и ученици. Правят се успешни опити за насочване съвместната дейност на ученическите колективи и кварталната общественост практически да се насочи към изграждането и реализацията на подрастващата личност. Подема се движението всеки ученик да придобие званието „Млад социалистически труженик". В резултат на това сега 79 на сто от завършващите основни училища се насочват към СПТУ и техникумите.

Под ръководството на ГК на БКП ГК на ДКМС полага системни грижи за подобряване на работата и нарастване отговорността на комсомолските организации в учебните заведения за овладяване на знанията, усвояването на професия и активизиране участието на учениците в общественополезен труд. Разширява се и се обогатява по проблематика и съдържание движението за младежко техническо творчество. Важно място се отделя на извънкласната дейност в научно-техническите и предметните кръжоци, клубовете по интереси и други форми на ТНТМ. Расте делът на специализираните ученически бригади в произвеждането на пълноценна продукция за народното стопанство.

Свързването на обучението и възпитанието на учащите се с производителния труд и по-нататъшната им активна реализация в живота е един от основните фактори, способствуващи за формирането у тях на полезни трудови навици и ценни качества, професионална насоченост и психологическа готовност за участие в производството на материални и духовни блага. С оглед на това ГК на БКП систематично подпомага ръководствата на учебните заведения и промишлените предприятия в града за развитието, обогатяването и укрепване-

Digitized by Google

то на интеграционните връзки между тях. Освен на проведения пленум този въпрос неколкократно беше обсъждан в бюрото на градския комитет. От своя страна ГОНС провежда система от мерки, целещи ограничаване едностранчивостта в професионалното ориентиране и задоволяване разностранните интереси на учащите се. Разработена е цялостна програма за приема в професионалните училища и техникумите, както и механизъм за настаняването на работа завършилите учебни заведения, съгласувано с окръжната държавна инспекция по труда и окръжния народен съвет. Осъществени са редица мероприятия във връзка с изграждането на съвременна учебно-производствена база за практикуващите ученици, обзавеждането на учебно-технически работилници, повишаване квалификацията на майсторите и усъвършенстване на учебните програми по практика съобразно конкретните нужди на производството.

За подобряване организацията на производственото обучение, неговото материално-техническо осигуряване и по-тясното свързване на учебно-възпитателната работа с производствения процес партийните организации от предприятията и учебните заведения имат разработени съвместни програми, които ежегодно се актуализират и допълват с двустранни договори. Тяхното изпълнение периодично се обсъжда и оценява на съвместни заседания. На тази основа в гр. Варна досега са изградени 22 пионерски завода, 29 учебно-производствени цехове, 18 пионерски и комсомолски бригади. Осигурени са над 2200 самостоятелни работни места, задоволяващи нуждите на 80—90 на сто от учениците в професионалните училища, техникумите и гимназиите. Комсомолският завод при СПТУ по текстил например е изцяло обзаведен със средства на ТК „Първи май". Ръководствата на завод „Дружба", „Метал", Автокомбината и други предприятия предоставиха цели участъци и поточни линии, които се поеха на двусменна работа от интегрираните с тях професионални училища. Значителни средства и машини се заделиха за производственото обучение на курсистите от ДСО „Воден транспорт", от ДСО „Корабостроене", от Строително-монтажния комбинат и КДВГ „В. Коларов", от Завода за радионавигационна апаратура. В много от кабинетите по основните специалности в някои от техникумите бяха внесени машини и съоръжения, даващи възможност на учениците не само да опознават, но и да овладяват теоретичните основи на съвременното модерно производство.

Грижите, които полагат ГК на БКП, партийните и стопанските ръководства в предприятията и учебните заведения, както и педагогическите колективи и обществеността като цяло за трудовото възпитание и обучение на учащите се, за квалификацията и професионалното им ориентиране, за изграждането и използването на учебната база, вече дават положителни резултати. Заслужава внимание примерът на текстилния комбинат „Първи май", където се създаде ефективна организация, която спомогна учениците да изпълняват производствената си програма на сума за 181 000 лв. Докато в комбината доскоро постъпваха едва до 20 на сто от курсистите, завършващи СПТУ по текстил, през 1977 г. техният процент достигна 96 на сто. Пълна реализация по специалността се осъществява и от курсистите в Техникума по дървообработване и вътрешна архитектура. Значително се увеличи притокът на млади кадри от средните професионални училища и техникумите по електротехника, машиностроене, облекло, автотранспорт и други в съответните предприятия. През миналата година процентът на разпределените, обаче непостъпили на работа по неуважителни причини ученици, общо за града беше сведен до 13 на сто, докато през периода 1973—1975 г. той се движеше между 20 и 45 на сто.

Тези добри резултати в реализацията на младите кадри се дължат до голяма степен на отговорното отношение, което проявяват заводските и училищните ръководства към решаването на проблемите, произтичащи от установените помежду им интеграционни връзки и взаимоотношения. Определен принос за специализацията и квалификацията на учащите се в условията на материалното производство имат и техните наставници, между които са такива изтъкнати челници като два пъти героинята на социалистическия труд Анка Петрова, героите на социалистическия труд Иван Дьоменов и Атанас Славов и много други. Инициаторът на това патриотично движение е знатният варненски стругар, героят на социалистическия труд Петър Брайков. Той пое задължение през седмата петилетка ежегодно за три месеца да обучава по 40 ученици от СПТУ „Михаил Ивантов", с които да попълва бригадата си и да произвежда планираната за технологичната линия годишна продукция. През миналата година училището завършиха 146 курсисти, които постъпиха на работа в неговата бригада и изпълниха годишния си план до 13 декември. Сега в предприятията от Варна по примера на Петър Брайков 746 майстори, бригадири и челници в производството всеотдайно и с високо чувство за отговорност обучават и подготвят учащите се като утрешни квалифицирани работници.

С цел да се подпомогне дейността на наставниците в грижите им за определените ученици се води системна работа за овладяване на необходимите педагогически знания, както и за усвояване на основните методи, форми и средства на учебно-възпитателния процес. Това допринася да се разширяват и задълбочават контактите между трудовите колективи и училищата, между майсторите и учителите. Така в отговор на инициативата на Петър Брайков заслужилата учителка Йорданка Бончева пое инициатива да съдействува за педагогизация на работническата среда. Създадените по тази идея педагогически съвети в предприятията „Първи май", Кораборемон-

Digitized by Google

тен завод и на други места си поставиха задача да съдействуват за повишаване на педагогическата просвета не само на наставниците, а и на целите трудови колективи Сега повече от 300 варненски учители на практика реализират заложения в почина на Й. Бончева основен замисъл — обогатяване възпитателната роля на трудовия колектив с педагогически елементи.

Какви изводи се налагат от извършената работа в градската партийна организация по трудовото възпитание на учащите се, тяхната подготовка и квалификация?

Преди всичко положително е, че с решаването на този важен проблем се ангажира с конкретни задължения и отговорност една не малка част от партийните и стопанските кадри, административните ръководства, педагогическите колективи, държавните и обществените органи и организации. Налице е чувствителна промяна в отношението и подхода им към тази, имаща стратегическо значение за народното стопанство дейност Училището все повече се утвърждава като основен и отговорен институт за подготовка на квалифицирани кадри и специалисти, повечето от които вече намират реализация в материалното производство. Партийните организации в учебните заведения натрупаха полезен опит в решаването на тези проблеми, както и на въпросите на учебно-възпитателния процес въобще В самите предприятия се създава обстановка на непрекъснато подобряващ се климат и положително въздействуваща на младите хора трудова среда.

Естествено е в многостранната и отговорна дейност за повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателната работа и още по-близкото свързване на училището с материалното производство да има и недостатъци В отделни училища не са решени докрай проблемите на методическото ръководство на производственото обучение, допуска се понякога повърхностно и формално изучаване на интересите и възможностите на учениците, не се ангажират достатъчно родителите и представителите на обществеността. Отделни партийни, административни и комсомолски ръководства проявяват слаба заинтересованост към въпросите на трудовото възпитание и подготовката на учениците за участие в производителния труд. Има какво още да е желае по задълбочаване и разгръщане на работата във всички звена — в училището и в семейството, в Комсомола, в трудовия колектив, в държавните и обществените органи и организации.

Независимо от съществуващите слабости постигнатите досега резултати са успешно начало на един нов етап в по-нататъшното интегриране на образователното дело със структурата и потребностите на градската икономика, в работата за свързване на обучението и възпитанието на младото поколение с производителния труд. Натрупаният вече опит, предстоящите задачи, произтичащи от постановките и решенията на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция, бяха главен предмет на градската научно-практическа конференция на тема: „За изграждане на единна социално-педагогическа система за подготовката и реализацията на учащите се в живота".

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на списание „Партиен живот"

Digitized by Google

ИНДИВИДУАЛНИЯТ ПОДХОД В РАБОТАТА С ХОРАТА

Необходимостта от индивидуален подход към членовете на колектива се обяснява с това, че всяка задача се решава по-бързо и по-добре, ако по-пълно, по-правилно се отчитат и използват способностите на всеки човек. Такъв подход е особено важен за дейността на първичните партийни организации и техните вътрешни звена, които са тясно свързани с непосредствените производители на материалните и духовните ценности на нашето общество. Центрлинят комитет на КПСС подчертава, че първичните партийни организации с широката си мрежа от цехови организации и партийни групи играят решаваща роля за претворяване в живота политиката на Партията. От умението на партийната група да мобилизира и вдъхновява тружениците в участъка, бригадата, смяната за поставените от Партията задача в най-голяма степен зависят успехите в дейността на първичния трудов колектив.

Комунистите в групата, които всеки ден работят най-непосредствено сред трудещите се, трябва да помнят изискването на В. И. Ленин: да умеем да отидем при хората, да умеем да ги заговорим и да се сближим с тях, да умеем сдържано и търпеливо да повишаваме тяхната съзнателност. За това способствува индивидуалният подход към хората, т. е. във възпитателната работа да се отчитат индивидуалните качества и психологическите особености на всеки човек.

Човекът като личност се отличава от другите хора не само по своята професионална подготовка, образование, но и по своите наклонности, характер, темперамент. Наклонността на личността се характеризира понякога с една дума. Един можем да назовем общественик, друг егоист и това достатъчно ясно и твърдо отразява съвкупността от възгледи, идеали и лична ориентация на даден човек. Да се определи наклонността може, ако най-пълно се отчетат мотивите на поведението. Нима високата активност в някои случаи не се обяснява със стремеж да се постигне нещо с користни, егоистични цели. По-лесно ще се добие представа за наклонностите на даден човек, ако се изучи изминалият му жизнен път. Може и трябва, ако се сблъскаш с нежелателна наклонност на личността, да се бориш за измененнето ѝ в положителна насока, но не бива това да става насила. Най-целесъобразен е в такива случаи методът на убеждението; другарската критика. Нужно е повече да се използва силата на общественото мнение. Добри резултати дават шефството, наставничеството, авторитетът на челните работници, на комунистите.

При всички случаи стремежът да се пристъпва към възпитанието с шаблонни, неизменни средства и прийоми не дава резултат. Обяснението се крие в това, че хората различно, в зависимост от своя характер и темперамент, възприемат въздействието, което им се оказва отстрани. Характерът показва кои пътища предпочита човек, за да постигне едни или други идеали и цели, как се справя в определени ситуации. Затова характерът на човека може да се изучи, като се наблюдава неговото отношение към труда, към хората и към самия себе си. Отделни групи белези на характера съставляват волевите черти като храброст или страхливост, решителност или нерешителност и т. н. В зависимост от волевите черти хората се делят на силни или слаби характери. Най-ценно е съчетанието на силния характер с обществената наклонност на личността.

Характерът се формира в процеса на възпитанието и под влияние на средата, условията на живот. Ето защо правилно постъпват общия партийни групи, които се интересуват от бита, от обкръжението на

Статията е преведена от „Спутник партгруппорга", 1977.

Digitized by Google

своите другари по местожителство, от това как уплътняват свободното си време, как почиват.

Например за да повлияе по-добре на младия производственик, партийната група установява контакт с неговото семейство, с родителите му. Положителен опит в това отношение натрупаха партийните групи в киевския завод „Комунист". По инициатива на партийните групи в низовите поделения на предприятието се провеждат съвместни събрания с младите работници и техните родители. След доклада за дейността на колектива, за успехите и недостатъците в работата и ученето на младежите започват неофициалните беседи в тесен кръг. С младежа, с родителите беседва началникът на участъка, майсторът, партийният, профсъюзният или комсомолският ръководител. В такива беседи с помощта на родителите по-задълбочено се изясняват психологическите особености на личността на младежа, неговите склонности и интереси, собствена оценка за причините за едни или други недостатъци в труда или ученето, пътищата за тяхното отстраняване.

Върху формирането на характера влияе и темпераментът, който е даден на човека от природата, отнася се към вродените заложби. Хора с темперамент в чист вид почти не се срещат в живота, както няма и пряка връзка между темперамента и деловите качества. Обаче познаването на темперамента помага по-добре да се разберат причините за това или онова поведение на човека. Комунистите от партийната група трябва да знаят, че представителите на холерическия тип темперамент се отличават с висока активност към труда, с енергия, самостоятелност, бързо се захващат с всяка работа. За съжаление обаче някои от тях могат така бързо и да я изоставят, започнатото дело или възложеното поръчение не винаги довеждат докрай. Човекът с холеричен темперамент при недостатъчно възпитание в отношенията си с хората често става сприхав и груб, може да се навика на другаря си, трудно осъществява самоконтрол върху поведението си.

Полезно е в работата на такъв човек да се проявява по-голяма взискателност, да се проявява стремеж той да не изоставя започнатото на сред път, а също така да се следи за неговите взаимоотношения с хората, да се охлаждат неговите „емоции" в обноските с другарите, да се научва на съзнателна самодисциплина. При това трябва да се знае, че критиката на събранията като правило му действува по-силно, отколкото в лични беседи.

Сангвиникът също обикновено проявява висока активност, но заедно с това се отличава с уравновесеност, умее да се държи на положение. В труда е надежден, започнатото довежда до логически завършек. Обаче случва се да се захваща с много задачи едновременно и упорито да се стреми да ги изпълни, макар да е съвсем ясно, че силите не му стигат. Полезно е на сангвиника да се напомня, че е необходимо да съсредоточава вниманието си върху една главна за момента задача. Така по-пълно ще се използват неговите положителни качества.

Представителят на флегматичния тип и темперамент се стреми към предварително обмисляне на своите действия. Като правило в труда е упорит и последователен, уверен в себе си, в общуването си с хората, уравновесен и спокоен. В работата с него не е излишно понякога да се помисля за повишаване на неговата активност в производството и обществения живот.

Меланхоликът е човек вял, отпуснат, инертен в труда, слабо инициативен в отношенията с хората, понякога подозрителен, неуверен в себе си. Затова целесъобразно е към него да се проявява колкото се може повече внимание, приветливост и любезност, по-често да се ободрява, да му се втълпява увереност в своите сили и възможности, да се беседва от душа и тогава и той работи с пълна всеотдайност.

Познаването на такива психологически особености на личността като наклонност, характер и темперамент помага да се намери този „ключ" към душата на човека, с помощта на който може по-успешно да се въздействува върху неговото съзнание и поведение.

Индивидуалният подход предполага особена внимателност и обективност при оценка на дейността и поведението на този или онзи работник.

Не бива да се допускат погрешни, уронващи човешкото достойнство съждения. В. И. Ленин подчертаваше: „Всеки партиен работник има недостатъци и минуси в работата, но трябва да бъдем внимателни, щото в критиката на недостатъците или в техния разбор пред партийните центрове да не се преминава границата, където започват „интригите". Когато се замисляш върху причините на тези или онези недостатъци в поведението на човека, много полезно е да се отчитат и социалните, и психологическите фактори. Обаче осланянето на психологическите особености на личността, например да се оправдае грубостта с холерическия темперамент, не може да служи за основание за снизхождение, тъй като природните заложби може и трябва да се развиват или подтискат по пътя на самовъзпитанието.

Успехът в индивидуалната работа с хората се обуславя не само от познаването на психологическите особености на членовете на колектива, но и от личните качества на отговорника на партийната група, на комунистите в групата, от тяхното умение във всеки даден случай правилно да определят методиката на възпитанието, от педагогическото майсторство. Това майсторство се основава на органическото сливане на педагогическата техника с педагогическия такт на възпитателя. Понятието „педагогическа техника" обхваща определен кръг въпроси, навици и умение, необходими за възпитателната работа. Отговорникът на партийната група, комунистите в групата трябва да познават марксистко-ленинската теория, конкретната специалност и дадено-

Digitized by Google

то производство, историята и традициите на своя народ и дадения колектив, а също така педагогиката, психологията.

Не малко значение имат навиците да се беседва с хората, самонаблюдението и самоконтролът. За отговорник на партийната група са важни такива качества като умението да изучава хората, да наблюдава и анализира тяхното поведение, да подготвя въпроса за обсъждане или мероприятия от възпитателен характер, умение критически да оценява своята дейност, да осъществява самонаблюдение и самоанализ на собственото си поведение. Такъв самоанализ е полезен например в такива случаи, когато не се удава изведнъж да се убеди в нещо даден човек.

В работата с хората особено важно значение придобива умението да се убеждава. Разбира се, за да може да убеждава другите, да ги води след себе си, комунистът трябва да бъде сам идейно убеден, кален човек. Ето защо той трябва да отделя голямо внимание за повишаване на своята политическа подготовка.

Да умееш да убеждаваш хората — това значи да владееш политиката на доказателствата, т. е. в разговор с тях да се придържаш към основните правила на логиката: да не изместваш произволно темата на разговора; в случай, че употребиш думи с няколко значения, уточнявай в какъв смисъл да я разбира събеседникът; из противоречивите мнения по един и същи факт приемай за справедлив само един; потвърждавай правилността на своето мнение с убедителни доказателства.

Ползвайки се от метода на убеждението, отговорникът на партийната група, комунистите се стараят по-широко да се опират на общественото мнение, за да изнасят на обществен показ поведението на отделни лица. Единното мнение на всички другари по работа убеждава понякога много по-силно от всички аргументи на един човек.

Възпитавайки човека, нужно е умело да се предявява изискването да се отстраняват отрицателните и стимулират положителните тенденции в поведението на другаря. При това не бива да се забравя, че е невъзможно да се развива личността без съзнателните и активните усилия на самия човек, поради което изискванията да се предявяват в такава форма и обстановка, с такъв тон, които биха подбудили у него желание и стремеж към усъвършенстване на своите лични качества. Отговорникът на партийната група, комунистите се учат да избират и прилагат най-целесъобразни в създаващата се ситуация начини и способи за възпитателно въздействие. В едни случаи е полезно да се поговори с другаря очи в очи, да се направят някои бележки по негов адрес във формата на предложения, съвети. При друго положение е целесъобразно осъждането на провинението, изискването да измени своето поведение да се направи в по-категорична форма, от името на колектива на участъка. Умението да се определи необходимата форма или начин на въздействие върху човека, което се нарича педагогически такт, е много полезно и за отговорника на партийната група, и за всеки комунист.

Овладяването на педагогическия такт способствува да се развиват такива качества като чуткост и отзивчивост, искреност, скромност, простота и честност в общуването с хората. Основа на педагогическия такт е умението да се види и отчете психологическото състояние на събеседника, правилно да се разберат причините за това състояние и да се намери най-верният при дадената ситуация подход към него.

Тактичността се проявява също така чрез вежливостта, вниманието и доброжелателството. При това имат се предвид не само външните маниери в поведението на културния човек, но и умението да се види във всеки член на колектива неповторима личност, със своите индивидуални особености. Умението да се види в хората хубавото, да се подтикне това хубаво към активен живот и да се опрем на него помага на отговорника на партийната група, на комунистите да създават в низовия колектив морално-психологическа обстановка, а това на свой ред способствува за повишаване настроението и работоспособността.

Педагогическият такт се проявява също така в умението да се изслушва мнението на другарите, изявили несъгласие по един или друг въпрос: погрешните мнения трябва да се знаят, за да може правилно да се разбере причината за тяхното възникване и по-убедително да се докаже тяхната несъстоятелност, да се убедят другарите в справедливостта на изказаните мисли.

Интересен опит натрупаха например цеховите партийни организации и партийните групи в споменатия по-горе завод „Комунист". Тук много работят с членовете на колектива, беседват с тях от душа. Такива беседи особено сега се провеждат с младите работници. Но не след като са извършили някое провинение, а когато се разкриват отрицателни тенденции в поведението на производственика. В беседите участвуват не само отговорниците на партийните групи, комунистите, но и ръководителите на низовите поделения, ветерани на труда, наставници. Тактичността и доброжелателството, откровеността и задушевността на по-възрастните стопяват леда на недоверието и мнителността на младите, предизвиква у тях по-искрено и самокритично признаване на собствените си грешки.

В откровените беседи младите работници обръщат внимание и на такива опущения или тъмни страни във взаимоотношенията между хората, които отдавна са известни, но не са се забелязвали от по-възрастните, а у младежите предизвикват отрицателни емоции и даже настроение да напускат колектива. Отстраняването на такива „дреболии" нерядко довежда до подобряване организацията на труда, психологическия климат в първичните производствени колективи. Задушевните беседи бързо допадат, хората охотно участвуват в тях.

Комунистите от групата, техният отговор-

Digitized by Google

ник оперативно реагират на всичко положително и отрицателно в живота на колектива в участъка. Умението бързо и безпогрешно да се намери по-ефективен възпитателен способ, да се смени тонът или насоката на разговора — това е неотменима черта на педагогическия такт. Обаче много важно е тук да се проявява чувство на мяра, щото бързината и находчивостта да не се обърнат в своята противоположност в прибързаност и необмисленост, които довеждат до необосновани изводи.

За овладяването на педагогическия такт помага също така чувството за хумор: с отговорника на партийната група се работи по-леко, ако той умее навреме и уместно да се пошегува, умее, както отбелязваше М. И. Калинин, да работи празнично и в най-делничните дни, ако той е привлекателен за всички със своята страст, с умението да ободри и развесели в трудната минута. При това обаче не е излишно да се припомни, че отликата между хумора и насмешката е много тънка: ако шегата по адрес на един и същи човек се повтаря нееднократно, тя настройва хората и обижда човека

В работата с колектива огромна роля играе личният пример. Това се обуславя от такъв психологически фактор като склонност към подражание, стремеж да се вземат за пример ония, които служат за образец в поведението и труда. Върху комунистите по такъв начин ляга особена отговорност. Те трябва постоянно да полагат грижи винаги да бъдат първи. Но добрият пример само тогава може да служи за образец за подражание, когато всички знаят за него. Затова отговорникът на партийната група винаги трябва да се грижи да се дава широка гласност на положителния пример, на пропагандата на челния опит.

Отговорникът на партийната група трябва да бъде гъвкав в подбора на формите и средствата за възпитание на членовете на колектива Общият принцип на такава диференциация във възпитателното въздействие е отразен в педагогическите трудове на А С. Макаренко: „.... истинската педагогика е тази, която повтаря педагогията на цялото наше общество. Изискванията на нашата партия са големи изисквания към човека и колектива. Аз зная, че повече се изисква от членовете на Партията, отколкото от безпартийните и затова най-напред изисквах от своите по-опитни комунисти и комсомолци... Така постъпва Комунистическата партия: от по-добрите изисква повече. И това е наше, съветско постижение."

Големият авторитет на комунистите се обяснява и с това, че при тях няма разлика между думи и дела — партийците винаги са напред, винаги са образец за другите. Затова недопустими са дори единични факти на либерализъм към комунистите от групата с лошо поведение. Полезно е такива факти да се обсъждат понякога на открити събрания на партийната група. Такъв подход не само съдействува за повишаване на нейния авторитет, но и позволява ефективно да се използва в политическото възпитание на членовете на колектива педагогическият принцип за паралелно действие: въздействувайки на колектива, ние възпитаваме и всеки негов член, а въздействувайки на отделния член на колектива, ние влияем и върху целия колектив като цяло. Всичко това помага за комунистическото възпитание на тружениците, помага им по-добре да разберат съществото на изискванията, които Партията предявява към комунистите.

Във възпитателното въздействие върху безпартийните членове на колектива освен метода на убеждението добри резултати дава методът на критиката, с помощта на който се довежда дълбоко до съзнанието на човека несъвместимостта на неговото поведение с интересите на колектива, на обществото. Критиката оказва възпитателно въздействие не само върху критикувания, но и върху целия колектив, затова тя трябва да бъде партийна и принципна, да се използва само в интерес на работата за разкриване и изкореняване на недостатъците и пропуските.

Критиката е становище, а ценността му е в неговата обективност и конкретност. Несправедливата критика се възприема негативно, не подтиква към творческа инициатива. Ако в критическото изказване се съдържат само общи приказки, без конкретни факти, такава критика едва ли ще помогне за отстраняване на недостатъците, които не са посочени. За критикуващия при такива случаи се създава впечатление като за некомпетентен човек, който не вниква в същността на работата или е недостатъчно принципен Откритата и честна критика, без дипломация и сметки, с практически предложения за подобряване на работата оказва по-силно възпитателно въздействие.

По такъв начин индивидуалният подход е важно условие за повишаване на политическата и трудовата активност на членовете на първичния колектив. Заедно с това психологическите и педагогическите фактори, които влияят върху успеха на възпитателната работа, говорят, че осъществяването на такъв подход изисква постоянни усилия от страна на отговорника на партийната група, на комунистите. Само при това условие партийният активист ще може напълно да предаде на широките трудови маси своята идейна убеденост, творчески да подходи към комунистическото възпитание на съветския човек.

Digitized by Google

С НОВ ПОДХОД И ВИСОКИ КРИТЕРИИ

АСЕН ВЕСЕЛИНОВ

Националната партийна конференция анализира обстойно, задълбочено проблема за усъвършенствуване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Разкри неговата сила на решаващ фактор за повсеместна интензификация на производството, за реализиране на стратегическия девиз на седмата петилетка и на тази основа — за по-нататъшно изпълнение Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа.

В доклада на др. Тодор Живков пред конференцията и в утвърдените Тезиси като практическа програма на Партията за по-нататъшно последователно и цялостно изпълнение на решенията на XI конгрес комплексното усъвършенствуване на социалистическата организация на труда се свързва пряко с усъвършенствуването на организацията на работната заплата.

Качествено новото, посочено в доклада на др. Тодор Живков, е, „че сега поставяме въпросите за социалистическата организация на труда **комплексно, като диалектическо единство на трите елемента на трудовия процес: целесъобразната дейност на човека или самия труд, предметите на труда, средствата на труда**“[1]. И още — процесът на усъвършенствуване на социалистическата организация на труда „**трябва да обхваща всички сфери и дейности, всички етапи на възпроизводството, всички равнища на икономиката**“[2].

Този нов подход означава, че цялостното прилагане на новата организация на работната заплата (включително: единната тарифна мрежа, единната щатна таблица, Наредбата за допълнителни трудови възнаграждения при неблагоприятни и други специфични условия на труда) може да се извършва в съответствие с готовността на съответните стопански и други организации да осигуряват необходимите средства за увеличаване на работната заплата. На конференцията ярко бе подчертано, че това може да се постигне в резултат на усъвършенстуването на социалистическата организация на труда. А критерий за това е оптималното съчетаване и взаимодействие на трите елемента на производството, при което се постигат минимални обществени раз-

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, Партиздат, 1978, с. 22.
[2] Пак там.

Digitized by Google

ходи за изработването на единица продукция. Само на тази основа е възможно да бъде реализиран икономическият ефект, предвиден в мултипликационните разработки в отраслов и териториален аспект, в националните програми за повишаване качеството на продукцията, за икономии на суровини, материали, горива и енергия, за по-ефективно използване валутните ресурси на страната. Националната партийна конференция постави задачата за актуализиране на тези програми с оглед достигането на челните постижения на най-напредналите в съответната област страни. А това ще стане, като с насрещните планове до 1980 г. се осигури допълнителното увеличаване на обществената производителност на труда, произтичащо от решенията на Националната партийна конференция.

Осъществяването на планираното и допълнителното нарастване на обществената производителност на труда ще позволи да се приложи цялостно новата организация на работната заплата и към 1980 г. тя да нарасне с около 20 на сто.

Все по-пълното обвързване на доходите на трудещите се с обществените резултати от техния труд отговаря на социалистическия принцип за разпределение според количеството и качеството на труда. Така ще се повиши ролята на работната заплата като главен източник за увеличаване реалните доходи на населението, „като основен лост за икономическото стимулиране на трудещите се към най-активно участие в общественото производство и в повишаване на обществената производителност на труда“[1].

За разлика от досега провежданите реформи в областта на работната заплата, при които увеличението й ставаше в голяма степен за сметка на предоставени от бюджета средства, без това да е свързано изцяло с повишаването на ефективността и качеството, сега усъвършенстването на организацията на работната заплата, нейният растеж, ще се извършва на основата на предварително осигурени средства, което означава, че увеличението трябва да бъде предварително заработено.

За тази цел едновременно с разработването на инженерните проекти, на тяхната сърцевина — проектите за усъвършенстване социалистическата организация на труда, и на насрещните планове на трудовите колективи е наложително партийните комитети и организации да поставят в центъра на своята политическа и организаторска работа постигането на определените в съвместното постановление на ЦК на БКП и ЦС на БПС[2] цели и задачи:

- Обвързване нарастването на работната заплата с повишаването на обществената производителност на труда, с постигането на максимален краен народностопански ефект от всяка дейност.
- Реализиране на принципа за заработване на цялата заплата.
- Последователно прилагане на принципа „За равен труд — равна заплата“ на основата на: единна тарифна мрежа и единна щатна таблица за всички дейности; единна система за допълнителни трудови възнаграждения при неблагоприятни, специфични и други условия на труда; по-съвършени системи за оценка на кадрите съобразно с тяхната подготовка, делови качества и приноса им за решаване на възложените задачи и постигане на определени резултати.
- Непосредствено въздействие чрез работната заплата върху процесите на специализация и концентрация на производството, като се

[1] Т. Живков, Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП, Партиздат, 1972, с. 26.
[2] Държавен вестник бр. 19/8. III. 1977 г.

Digitized by Google

стимулира по-силно развитието на производството от тиловите ешелони — добив на суровини, възли, детайли, окомплектовка, резервни части и др. подобни.

● Прилагане на по-ефикасни системи на заплащане труда на кадрите, заети в различни видове производства и дейности с оглед поточното отчитане количеството и качеството на техния труд, като все по-широко се използват методът на комплексната оценка, нормираното планово задание, бригадната сметка и др.

● Засилване на отговорностите за неизпълнени задачи, за нереализиран ефект, за просрочени или неизпълнени задължения към други системи и организации по материално-техническото снабдяване, кооперираните доставки и др.

● Отговорностите на виновните стопански организации, поделения и звена да се отразяват върху размера на фонд „Работна заплата" и върху индивидуалните работни заплати на виновните длъжностни лица. Чрез системата на отговорностите да се стимулира стремежът към постигане на предварително определения мултипликационен ефект от дадена дейност.

За да се реализират на практика тези цели и задачи, е необходимо под ръководството на партийните комитети и организации да се осигуряват условия за системна и последователна работа на всяко отделно работно място, предприятие, комбинат, стопанска организация, от всяко министерство или ведомство. В тази връзка непосредствена задача на партийните комитети и организации, на всеки комунист е да бъдат начело в борбата за привеждане на субективния фактор в съответствие с възможностите на нашата социалистическа икономика, за последователно прилагане на ленинските принципи на материална заинтересованост и отговорност.

* * *

Кои са условията, които позволяват новата организация на работната заплата да се прилага комплексно в отделните производствени единици и стопански организации?

Първото условие е да е започнало внедряването на утвърдените проекти за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и да е реализиран допълнителен икономически ефект.

Основно изискване при разработването на проектите за усъвършенстване социалистическата организация на труда е актуализирането на проектните технико-икономически показатели на производствените единици в съответствие с настъпилите изменения в производствените мощности, конструкциите на изделията, организацията и условията на производството и труда.

Практиката показва, че деформациите в плана са следствие предимно на недостигане на технико-икономически показатели, установени с проектните документации. Поради това оценяването на съществуващата организация от гледна точка на: постигане проектните технико-икономически параметри на производството и изделията (използване на суровините, материалите, горивата и енергията, на работната сила, натоварването на машините и съоръженията); съпоставянето им с челните постижения в страната и чужбина дава възможност за правилно определяне изходната база за разработване на инженерните проекти. И, разбира се, на тяхната сърцевина —на проектите за цялостното усъвършенстване на социалистическата организация на труда в предприятията, заводите, цеховете и отделните работни места. С тях следва да се актуализират конструктивните и технологическите документа-

Digitized by Google

тен завод и на други места си поставиха задача да съдействуват за повишаване на педагогическата просвета не само на наставниците, а и на целите трудови колективи Сега повече от 300 варненски учители на практика реализират заложения в почина на Й. Бончева основен замисъл — обогатяване възпитателната роля на трудовия колектив с педагогически елементи.

Какви изводи се налагат от извършената работа в градската партийна организация по трудовото възпитание на учащите се, тяхната подготовка и квалификация?

Преди всичко положително е, че с решаването на този важен проблем се ангажира с конкретни задължения и отговорност една не малка част от партийните и стопанските кадри, административните ръководства, педагогическите колективи, държавните и обществените органи и организации Налице е чувствителна промяна в отношението и подхода им към тази, имаща стратегическо значение за народното стопанство дейност Училището все повече се утвърждава като основен и отговорен институт за подготовка на квалифицирани кадри и специалисти, повечето от които вече намират реализация в материалното производство. Партийните организации в учебните заведения натрупаха полезен опит в решаването на тези проблеми, както и на въпросите на учебно-възпитателния процес въобще В самите предприятия се създава обстановка на непрекъснато подобряващ се климат и положително въздействуваща на младите хора трудова среда.

Естествено е в многостранната и отговорна дейност за повишаване качеството и ефективността на учебно-възпитателната работа и още по-близкото свързване на училището с материалното производство да има и недостатъци В отделни училища не са решени докрай проблемите на методическото ръководство на производственото обучение, допуска се понякога повърхностно и формално изучаване на интересите и възможностите на учениците, не се ангажират достатъчно родителите и представителите на обществеността. Отделни партийни, административни и комсомолски ръководства проявяват слаба заинтересованост към въпросите на трудовото възпитание и подготовката на учениците за участие в производителния труд. Има какво още да е желае по задълбочаване и разгръщане на работата във всички звена — в училището и в семейството, в Комсомола, в трудовия колектив, в държавните и обществените органи и организации.

Независимо от съществуващите слабости постигнатите досега резултати са успешно начало на един нов етап в по-нататъшното интегриране на образователното дело със структурата и потребностите на градската икономика, в работата за свързване на обучението и възпитанието на младото поколение с производителния труд. Натрупаният вече опит, предстоящите задачи, произтичащи от постановките и решенията на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция, бяха главен предмет на градската научно-практическа конференция на тема: „За изграждане на единна социално-педагогическа система за подготовката и реализацията на учащите се в живота".

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на списание „Партиен живот"

Digitized by Google

ИНДИВИДУАЛНИЯТ ПОДХОД В РАБОТАТА С ХОРАТА

Необходимостта от индивидуален подход към членовете на колектива се обяснява с това, че всяка задача се решава по-бързо и по-добре, ако по-пълно, по-правилно се отчитат и използват способностите на всеки човек. Такъв подход е особено важен за дейността на първичните партийни организации и техните вътрешни звена, които са тясно свързани с непосредствените производители на материалните и духовните ценности на нашето общество. Централният комитет на КПСС подчертава, че първичните партийни организации с широката си мрежа от цехови организации и партийни групи играят решаваща роля за претворяване в живота политиката на Партията. От умението на партийната група да мобилизира и вдъхновява тружениците в участъка, бригадата, смяната за поставените от Партията задача в най-голяма степен зависят успехите в дейността на първичния трудов колектив.

Комунистите в групата, които всеки ден работят най-непосредствено сред трудещите се, трябва да помнят изискването на В. И. Ленин: да умеем да отидем при хората, да умеем да ги заговорим и да се сближим с тях, да умеем сдържано и търпеливо да повишаваме тяхната съзнателност. За това способствува индивидуалният подход към хората, т. е. във възпитателната работа да се отчитат индивидуалните качества и психологическите особености на всеки човек.

Човекът като личност се отличава от другите хора не само по своята професионална подготовка, образование, но и по своите наклонности, характер, темперамент. Наклонността на личността се характеризира понякога с една дума. Един можем да наречем общественик, друг егоист и това достатъчно ясно и твърдо отразява съвкупността от възгледи, идеали и ценна ориентация на даден човек. Да се определи наклонността може, ако най-пълно се отчетат мотивите на поведението. Нима високата активност в някои случаи не се обяснява със стремеж да се постигне нещо с користни, егоистични цели. По-лесно ще се добие представа за наклонностите на даден човек, ако се изучи изминалият му жизнен път. Може и трябва, ако се сблъскаш с нежелателна наклонност на личността, да се бориш за измененнето ѝ в положителна насока, но не бива това да става насила. Най-целесъобразен е в такива случаи методът на убеждението; другарската критика. Нужно е повече да се използва силата на общественото мнение. Добри резултати дават шефството, наставничеството, авторитетът на челните работници, на комунистите.

При всички случаи стремежът да се пристъпва към възпитанието с шаблонни, неизменни средства и прийоми не дава резултат. Обяснението се крие в това, че хората различно, в зависимост от своя характер и темперамент, възприемат въздействието, което им се оказва отстрани. Характерът показва кои пътища предпочита човек, за да постигне едни или други идеали и цели, как се справя в определени ситуации. Затова характерът на човека може да се изучи, като се наблюдава неговото отношение към труда, към хората и към самия себе си. Отделни групи белези на характера съставляват волевите черти като храброст или страхливост, решителност или нерешителност и т. н. В зависимост от волевите черти хората се делят на силни или слаби характери. Най-ценно е съчетанието на силния характер с обществената наклонност на личността.

Характерът се формира в процеса на възпитанието и под влияние на средата, условията на живот. Ето защо правилно постъпват онзи партийни групи, които се интересуват от бита, от обкръжението на

Статията е преведена от „Спутник партгрупорга", 1977.

Digitized by Google

своите другари по местожителство, от това как уплътняват свободното си време, как почиват.

Например за да повлияе по-добре на младия производственик, партийната група установява контакт с неговото семейство, с родителите му. Положителен опит в това отношение натрупаха партийните групи в киевския завод „Комунист". По инициатива на партийните групи в низовите поделения на предприятието се провеждат съвместни събрания с младите работници и техните родители. След доклада за дейността на колектива, за успехите и недостатъците в работата и ученето на младежите започват неофициалните беседи в тесен кръг. С младежа, с родителите беседва началникът на участъка, майсторът, партийният, профсъюзният или комсомолският ръководител. В такива беседи с помощта на родителите по-задълбочено се изясняват психологическите особености на личността на младежа, неговите склонности и интереси, собствена оценка за причините за едни или други недостатъци в труда или ученето, пътищата за тяхното отстраняване.

Върху формирането на характера влияе и темпераментът, който е даден на човека от природата, отнася се към вродените заложби. Хора с темперамент в чист вид почти не се срещат в живота, както няма и пряка връзка между темперамента и деловите качества. Обаче познаването на темперамента помага по-добре да се разберат причините за това или онова поведение на човека. Комунистите от партийната група трябва да знаят, че представителите на холерическия тип темперамент се отличават с висока активност към труда, с енергия, самостоятелност, бързо се захващат с всяка работа. За съжаление обаче някои от тях могат така бързо и да я изоставят, започнатото дело или възложеното поръчение не винаги довеждат докрай. Човекът с холеричен темперамент при недостатъчно възпитание в отношенията си с хората често става сприхав и груб, може да се навика на другаря си, трудно осъществява самоконтрол върху поведението си.

Полезно е в работата на такъв човек да се проявява по-голяма взискателност, да се проявява стремеж той да не изоставя започнатото на сред път, а също така да се следи за неговите взаимоотношения с хората, да се охлаждат неговите „емоции" в обноските с другарите, да се приучва на съзнателна самодисциплина. При това трябва да се знае, че критиката на събранията като правило му действува по-силно, отколкото в лични беседи.

Сангвиникът също обикновено проявява висока активност, но заедно с това се отличава с уравновесеност, умее да се държи на положение. В труда е надежден, започнатото довежда до логически завършек. Обаче случва се да се захваща с много задачи едновременно и упорито да се стреми да ги изпълни, макар да е съвсем ясно, че силите не му стигат. Полезно е на сангвиника да се напомня, че е необходимо да съсредоточава вниманието си върху една главна за момента задача. Така по-пълно ще се използват неговите положителни качества.

Представителят на флегматичния тип и темперамент се стреми към предварително обмисляне на своите действия. Като правило в труда е упорит и последователен, уверен в себе си, в общуването си с хората, уравновесен и спокоен. В работата с него не е излишно понякога да се помисля за повишаване на неговата активност в производството и обществения живот.

Меланхоликът е човек вял, отпуснат, инертен в труда, слабо инициативен в отношенията с хората, понякога подозрителен, неуверен в себе си. Затова целесъобразно е към него да се проявява колкото се може повече внимание, приветливост и любезност, по-често да се ободрява, да му се втълпява увереност в своите сили и възможности, да се беседва от душа и тогава и той работи с пълна всеотдайност.

Познаването на такива психологически особености на личността като наклонност, характер и темперамент помага да се намери този „ключ" към душата на човека, с помощта на който може по-успешно да се въздействува върху неговото съзнание и поведение.

Индивидуалният подход предполага особена внимателност и обективност при оценка на дейността и поведението на този или онзи работник.

Не бива да се допускат погрешни, уронващи човешкото достойнство съждения. В. И. Ленин подчертаваше: „Всеки партиен работник има недостатъци и минуси в работата, но трябва да бъдем внимателни, щото в критиката на недостатъците или в техния разбор пред партийните центрове да не се преминава границата, където започват „интригите". Когато се замисляш върху причините на тези или онези недостатъци в поведението на човека, много полезно е да се отчитат и социалните, и психологическите фактори. Обаче осланянето на психологическите особености на личността, например да се оправдае грубостта с холерическия темперамент, не може да служи за основание за снизхождение, тъй като природните заложби може и трябва да се развиват или подтискат по пътя на самовъзпитанието.

Успехът в индивидуалната работа с хората се обуславя не само от познаването на психологическите особености на членовете на колектива, но и от личните качества на отговорника на партийната група, на комунистите в групата, от тяхното умение във всеки даден случай правилно да определят методиката на възпитанието, от педагогическото майсторство. Това майсторство се основава на органическото сливане на педагогическата техника с педагогическия такт на възпитателя. Понятието „педагогическа техника" обхваща определен кръг въпроси, навици и умение, необходими за възпитателната работа. Отговорникът на партийната група, комунистите в групата трябва да познават марксистко-ленинската теория, конкретната специалност и дадено-

Digitized by Google

то производство, историята и традициите на своя народ и даденія колектив, а също така педагогиката, психологията.

Не малко значение имат навиците да се беседва с хората, самонаблюдението и самоконтролът. За отговорник на партийната група са важни такива качества като умението да изучава хората, да наблюдава и анализира тяхното поведение, да подготвя въпроса за обсъждане или мероприятия от възпитателен характер, умение критически да оценява своята дейност, да осъществява самонаблюдение и самоанализ на собственото си поведение. Такъв самоанализ е полезен например в такива случаи, когато не се удава изведнъж да се убеди в нещо даден човек.

В работата с хората особено важно значение придобива умението да се убеждава. Разбира се, за да може да убеждава другите, да ги води след себе си, комунистът трябва да бъде сам идейно убеден, кален човек. Ето защо той трябва да отделя голямо внимание за повишаване на своята политическа подготовка.

Да умееш да убеждаваш хората — това значи да владееш политиката на доказателствата, т. е. в разговор с тях да се придържаш към основните правила на логиката: да не изместваш произволно темата на разговора; в случай, че употребиш думи с няколко значения, уточняваш в какъв смисъл да я разбира събеседникът; из противоречивите мнения по един и същи факт приемай за справедлив само един; потвърждавай правилността на своето мнение с убедителни доказателства.

Ползвайки се от метода на убеждението, отговорникът на партийната група, комунистите се стараят по-широко да се опират на общественото мнение, за да изнасят на обществен показ поведението на отделни лица. Единното мнение на всички другари по работа убеждава понякога много по-силно от всички аргументи на един човек.

Възпитавайки човека, нужно е умело да се предявява изискването да се отстраняват отрицателните и стимулират положителните тенденции в поведението на другаря. При това не бива да се забравя, че е невъзможно да се развива личността без съзнателните и активните усилия на самия човек, поради което изискванията да се предявяват в такава форма и обстановка, с такъв тон, които биха подбудили у него желание и стремеж към усъвършенствуване на своите лични качества. Отговорникът на партийната група, комунистите се учат да избират и прилагат най-целесъобразни в създаващата се ситуация начини и способи за възпитателно въздействие. В едни случаи е полезно да се поговори с другаря очи в очи, да се направят някои бележки по негов адрес във формата на предложения, съвети. При друго положение е целесъобразно осъждането на провинението, изискването да измени своето поведение да се направи в по-категорична форма, от името на колектива на участъка. Умението да се определи необходимата форма или начин на въздействие върху човека, което се нарича педагогически такт, е много полезно и за отговорника на партийната група, и за всеки комунист.

Овладяването на педагогическия такт способствува да се развиват такива качества като чутхост и отзивчивост, искреност, скромност, простота и честност в общуването с хората. Основа на педагогическия такт е умението да се види и отчете психологическото състояние на събеседника, правилно да се разберат причините за това състояние и да се намери най-верният при дадената ситуация подход към него.

Тактичността се проявява също така чрез вежливостта, вниманието и доброжелателството. При това имат се предвид не само външните маниери в поведението на културния човек, но и умението да се види във всеки член на колектива неповторима личност, със своите индивидуални особености. Умението да се види в хората хубавото, да се подтикне това хубаво към активен живот и да се опрем на него помага на отговорника на партийната група, на комунистите да създават в низовия колектив морално-психологическа обстановка, а това на свой ред способствува за повишаване настроението и работоспособността.

Педагогическият такт се проявява също така в умението да се изслушва мнението на другарите, изявили несъгласие по един или друг въпрос: погрешните мнения трябва да се знаят, за да може правилно да се разбере причината за тяхното възникване и по-убедително да се докаже тяхната несъстоятелност, да се убедят другарите в справедливостта на изказаните мисли.

Интересен опит натрупаха например цеховите партийни организации и партийните групи в споменатия по-горе завод „Комунист". Тук много работят с членовете на колектива, беседват с тях от душа. Такива беседи особено сега се провеждат с младите работници. Но не след като са извършили някое провинение, а когато се разкриват отрицателни тенденции в поведението на производственика. В беседите участвуват не само отговорниците на партийните групи, комунистите, но и ръководителите на низовите поделения, ветерани на труда, наставници. Тактичността и доброжелателството, откровеността и задушевността на по-възрастните стопява леда на недоверието и мнителността на младите, предизвиква у тях по-искрено и самокритично признаване на собствените си грешки.

В откровените беседи младите работници обръщат внимание и на такива опущения или тъмни страни във взаимоотношенията между хората, които отдавна са известни, но не са се забелязвали от по-възрастните, а у младежите предизвикват отрицателни емоции и даже настроение да напускат колектива. Отстраняването на такива „дреболии" нерядко довежда до подобряване организацията на труда, психологическия климат в първичните производствени колективи. Задушевните беседи бързо допадат, хората охотно участвуват в тях.

Комунистите от групата, техният отговор-

Digitized by Google

ходи за изработването на единица продукция. Само на тази основа е възможно да бъде реализиран икономическият ефект, предвиден в мултипликационните разработки в отраслов и териториален аспект, в националните програми за повишаване качеството на продукцията, за икономии на суровини, материали, горива и енергия, за по-ефективно използване валутните ресурси на страната. Националната партийна конференция постави задачата за актуализиране на тези програми с оглед достигането на челните постижения на най-напредналите в съответната област страни. А това ще стане, като с насрещните планове до 1980 г. се осигури допълнителното увеличаване на обществената производителност на труда, произтичащо от решенията на Националната партийна конференция.

Осъществяването на планираното и допълнителното нарастване на обществената производителност на труда ще позволи да се приложи цялостно новата организация на работната заплата и към 1980 г. тя да нарасне с около 20 на сто.

Все по-пълното обвързване на доходите на трудещите се с обществените резултати от техния труд отговаря на социалистическия принцип за разпределение според количеството и качеството на труда. Така ще се повиши ролята на работната заплата като главен източник за увеличаване реалните доходи на населението, „като основен лост за икономическото стимулиране на трудещите се към най-активно участие в общественото производство и в повишаване на обществената производителност на труда"[1].

За разлика от досега провежданите реформи в областта на работната заплата, при които увеличението й ставаше в голяма степен за сметка на предоставени от бюджета средства, без това да е свързано изцяло с повишаването на ефективността и качеството, сега усъвършенстването на организацията на работната заплата, нейният растеж, ще се извършва на основата на предварително осигурени средства, което означава, че увеличението трябва да бъде предварително заработено.

За тази цел едновременно с разработването на инженерните проекти, на тяхната сърцевина — проектите за усъвършенстване социалистическата организация на труда, и на насрещните планове на трудовите колективи е наложително партийните комитети и организации да поставят в центъра на своята политическа и организаторска работа постигането на определените в съвместното постановление на ЦК на БКП и ЦС на БПС[2] цели и задачи:

- Обвързване нарастването на работната заплата с повишаването на обществената производителност на труда, с постигането на максимален краен народностопански ефект от всяка дейност.
- Реализиране на принципа за заработване на цялата заплата.
- Последователно прилагане на принципа „За равен труд — равна заплата" на основата на: единна тарифна мрежа и единна щатна таблица за всички дейности; единна система за допълнителни трудови възнаграждения при неблагоприятни, специфични и други условия на труда; по-съвършени системи за оценка на кадрите съобразно с тяхната подготовка, делови качества и приноса им за решаване на възложените задачи и постигане на определени резултати.
- Непосредствено въздействие чрез работната заплата върху процесите на специализация и концентрация на производството, като се

[1] Т. Живков, Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП, Партиздат, 1972, с. 26.
[2] Държавен вестник бр. 19/8. III. 1977 г.

Digitized by Google

стимулира по-силно развитието на производството от тиловите ешелони — добив на суровини, възли, детайли, окомплектовка, резервни части и др. подобни.

● Прилагане на по-ефикасни системи на заплащане труда на кадрите, заети в различни видове производства и дейности с оглед поточното отчитане количеството и качеството на техния труд, като все по-широко се използват методът на комплексната оценка, нормираното планово задание, бригадната сметка и др.

● Засилване на отговорностите за неизпълнени задачи, за нереализиран ефект, за просрочени или неизпълнени задължения към други системи и организации по материално-техническото снабдяване, кооперираните доставки и др.

● Отговорностите на виновните стопански организации, поделения и звена да се отразяват върху размера на фонд „Работна заплата" и върху индивидуалните работни заплати на виновните длъжностни лица. Чрез системата на отговорностите да се стимулира стремежът към постигане на предварително определения мултипликационен ефект от дадена дейност.

За да се реализират на практика тези цели и задачи, е необходимо под ръководството на партийните комитети и организации да се осигуряват условия за системна и последователна работа на всяко отделно работно място, предприятие, комбинат, стопанска организация, от всяко министерство или ведомство. В тази връзка непосредствена задача на партийните комитети и организации, на всеки комунист е да бъдат начело в борбата за привеждане на субективния фактор в съответствие с възможностите на нашата социалистическа икономика, за последователно прилагане на ленинските принципи на материална заинтересованост и отговорност.

* * *

Кои са условията, които позволяват новата организация на работната заплата да се прилага комплексно в отделните производствени единици и стопански организации?

Първото условие е да е започнало внедряването на утвърдените проекти за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и да е реализиран допълнителен икономически ефект.

Основно изискване при разработването на проектите за усъвършенстване социалистическата организация на труда е актуализирането на проектните технико-икономически показатели на производствените единици в съответствие с настъпилите изменения в производствените мощности, конструкциите на изделията, организацията и условията на производството и труда.

Практиката показва, че деформациите в плана са следствие предимно на недостигане на технико-икономически показатели, установени с проектните документации. Поради това оценяването на съществуващата организация от гледна точка на: постигане проектните технико-икономически параметри на производството и изделията (използване на суровините, материалите, горивата и енергията, на работната сила, натоварването на машините и съоръженията); съпоставянето им с челните постижения в страната и чужбина дава възможност за правилно определяне изходната база за разработване на инженерните проекти. И, разбира се, на тяхната сърцевина —на проектите за цялостното усъвършенстване на социалистическата организация на труда в предприятията, заводите, цеховете и отделните работни места. С тях следва да се актуализират конструктивните и технологическите документа-

Digitized by Google

ции, технологичните карти и производната от тях нормативно-справочна база за най-пълно използване на материалните ресурси, работната сила, машините и съоръженията, снабдяването с материали, детайли, инструменти и пр. Установените норми и нормативи с проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда трябва да осигурят най-ефективното използване на елементите на производствения процес, да бъдат основа на плановите показатели. За тази цел полезно е нормите и нормативите и цялата конструктивна и технологическа документация да се пригодят за машинна обработка с електронноизчислителна техника. Това е абсолютно необходимо условие за постоянно актуализиране на нормативите и уточняване на плановете.

Още в първите години след революцията В. И. Ленин посочи, че „работната заплата се дава на предприятието в съответствие с неговите резултати, а не с броя на включените в неговия списък лица". Тази Ленинова постановка се прилага у нас от няколко години. Тя обаче получава своята пълна изява с новата организация на работната заплата, с утвърдената нормативна система за формиране на средствата за фонд „Работна заплата" в пряка зависимост от динамиката на обществената производителност на труда.

Ето защо коригирането на трудовите норми в съответствие с актуализираната нормативна база и трансформирането на основната част от наднорменото възнаграждение и премиите в новите тарифни ставки и разценки са логичен и закономерен процес. В този случай е особено важно да се осигурят всички организационни и технически условия, които да създават възможности за нарастване производителността на труда и абсолютното увеличение на трудовите възнаграждения, без да се допуска преразпределение между отделните категории работници. Поради това въпросите на нормирането както на живия, така и на овеществения труд не трябва да слизат от дневния ред на партийните комитети и организации.

Привеждането на разходите за труд в съответствие с утвърдените в насрещните планове показатели за ефективност и качество следва да се реализира чрез разработване на нормирани планови задания, акордни наряди, договори с бригадите и други прогресивни форми на организация и заплащане на труда съобразно спецификата на съответното производство или дейност, като се свържат с фонд „Работна заплата" по бригади и отделни работни места.

Тази постановка позволява нормирането на труда да се постави на качествено нова основа — трудовите норми да бъдат все по-точно мерило на труда.

В основата на нормираното планово задание и другите прогресивни форми на организация и заплащане на труда е широкото прилагане на техническото нормиране, технологическите карти и проектите за отделните видове изделия. Бригадната организация на труда, заплащането за относително завършен технологически и производствен цикъл, фаза, готово крайно изделие и др. се съпровожда с правото заработените средства да се разпределят от самата бригада съобразно квалификацията и личния принос на всеки член от бригадата. Това поставя с още по-голяма сила изискването за разработване на окрупнени нормативи за крайна продукция, за подобряване нормирането на труда на спомагателните работи и в обслужващата сфера.

Особено наложително и изключително полезно е сега умело да се използват преимуществата на бригадната организация на труда, потвърдени от световната и наша практика. Защо? Защото с нея се осигуряват възможности: за създаване на пряка връзка на работната заплата с резултатите от труда; за отпадането на всякакви възможности

Digitized by Google

за предварително уговаряне и отчитане и заплащане; за повишаване сменността на работа и намаляване на вътрешносменните престои чрез взаимозаменяемост в работата и съвместяване на специалности и професии. А също така за създаване на ново отношение на членовете на бригадата към крайните стопански резултати и по-ефективното използване на ресурсите, машините и съоръженията; за цялостно изясняване на обема, срока, качеството, организацията на производството и свързаното с тях трудово възнаграждение. Внедряването на бригадната организация изисква: да се решат съобразно спецификата на производството въпросите, свързани с изграждане оптимална структура на бригадите, осигуряваща съответствие между разряда на работата и разряда на работниците; рационално разделение на труда съобразно квалификацията и психо-физиологическите особености на работниците; многомашинното обслужване и др., водещи към значителни икономии на жив труд.

Всичко това показва, че изискванията към бригадната организация на труда са качествено нови. Тук става дума не за бригади от стария тип, а за крупни комплексни бригади, които да обхващат завършен технологически и производствен цикъл, фаза или крайно изделие. В тях трябва да бъдат включени съобразно специфичните условия на работа не само основните работници, а и съответните инженерно-технически и други изпълнителски кадри, които имат отношение към поддържането на обслужваните от бригадата средства за производство, предметите на труда, транспорта и други спомагателни дейности. Комплексността при изграждането на бригадите изисква и създава условия за овладяване на няколко професии, за намаляване броя на заетите чрез разширяване фонда на многомашинното обслужване и съвместяване на специалности и професии, което е основен критерий за ефективността на бригадната организация на труда.

Разбира се, там където спецификата, при която е организирано производството, не създава необходимите условия за бригадна организация на труда, не може точно да се определи приносът на отделните работници, да се създадат действени материални стимули и интереси и заедно с това лична материална отговорност, може да се прилага и индивидуалната организация на труда. Но тази възможност трябва правилно да се преценява от партийните и стопанските ръководства, за да бъде тя действително изключение. Не бива да се допуска в никакъв случай индивидуална организация на труда, там където са налице условия за бригадна организация на труда, осигуряваща по-висока ефективност на производството.

С усъвършенстването на социалистическата организация на труда следва да се осигури повсеместно внедряване на вътрешната стопанска сметка в предприятията, цеховете, участъците, бригадите и пр., като се обърне особено внимание на:

— правилното диференциране отговорностите за самоиздръжка в съответствие с предоставените права и ресурси;

— изграждане на норми и нормативи за разход на труд, суровини, материали, горива и енергия, използване на машините и съоръженията.

За тази цел в основата на планирането на производствените единици следва да бъде нормативната себестойност по изделия, групи изделия и видове дейности, разработена върху основата на утвърдената нормативна база съгласно конструктивната и технологическа документация.

Цялостната оценка на проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда се извършва на основата на ико-

Digitized by Google

номите на суровини, материали, горива и енергия; абсолютно и относително намаляване (пренасочване към други сфери и дейности или увеличаване на производството) числеността на заетия персонал; степента на подобряване използването на машините и съоръженията. Общият икономически ефект от изброените източници следва да осигури необходимите средства за прилагане увеличените размери на единната тарифна мрежа и единната щатна таблица, а също и новите размери на допълнителните възнаграждения за неблагоприятни и други специфични условия на труд.

Това е второто условие за цялостно прилагане новата организация на работната заплата. Тези средства обаче не следва да бъдат само разчетени и да са отчислени допълнително във фонд „Работна заплата", а и да са резервирани в отделни партиди.

Друго условие за придобиване правото за цялостно прилагане на новата организация на работната заплата е да са усъвършенствувани структурите на управление и да е намален административно-управленческият персонал въз основа на утвърдените динамични нормативи: да са направени оценки, подбор и пренасочване на ръководните и изпълнителските кадри съобразно генералните схеми за концентрация и специализация на производството и за усъвършенствуване на управлението.

Предстои да завърши работата по създаването на научнообосновани писани технологии за функциониране на цялостната система на управлението. Това е основата за нормиране на управленческия труд, което следва да се проведе във всички сфери на управление, да бъде в основата на динамични нормативи за административно-управленческия и научно-техническия персонал както за съответната голяма система (министерство, ведомство), така и за сходните по характер, мащаб и качество по-малки управленчески звена.

На тази основа ще се извършва съкращаването и опростяването на управленческия апарат с оглед премахването на дублиращите се звена и функции и в крайна сметка да се постигне повишаване ефективността на управленческата дейност. Така ще се елиминират субективните причини, които създават затруднения при освобождаването и пренасочването на кадрите в други сфери и дейности на народното стопанство.

Необходимо условие за цялостно прилагане на новата организация на работната заплата е да са утвърдени тарифно-квалификационните справочници и длъжностните характеристики. В съответствие с тях на работниците да са определени разредите, а служителите да са атестирани и на тази основа да се определят индивидуалните им тарифни и щатни заплати.

Работата на квалификационните комисии за претарифиране на работниците в съответствие с тарифно-квалификационните справочници и длъжностните характеристики следва да се наблюдава и отчита периодично. Стопанските и партийните ръководства заедно с другите обществени организации са призвани да осигурят обективност и точно спазване на изискванията, определени с документите на постановлението за усъвършенствуване организацията на работната заплата. Подготовката по прилагане на единната тарифна мрежа е пряко свързана с анализ и оценка на действуващите норми, със системите за организация на работната заплата по производства, дейности и звена, с използването на работното време на машините и работниците. И естествено с изискванията за качество на продукцията и работата. Главната цел е най-пълното обвързване резултатите на труда с полагащите се средства за фонд „Работна заплата".

Digitized by Google

Много внимание и грижи се изискват от партийните организации и стопанските ръководства и за атестирането на ръководните кадри и специалисти. Колективният метод за оценка на кадрите дава възможност да се съдействува за повишаване ефективността на труда на атестираните, за открояване на способните, творчески мислещи кадри, за повишаване на тяхната квалификация, при по-нататъшния им подбор и издигане и за преодоляване на допускания субективизъм. От особено значение тук е периодът на подготвителната работа, през който за всеки атестиран следва да се съставя характеристика от прекия ръководител съвместно с партийното, профсъюзното и комсомолското ръководство.

Системата на атестиране на кадрите, изградена върху основата на съветския опит, създава условия и предпоставки за свеждане субективизма при оценката до минимум. Несистематизираните и случайни впечатления на ръководителите при оценяване на кадрите ще бъдат изместени от система, осигуряваща обективност на оценката. Тази оценка трябва да се формира преди всичко в зависимост от практическите резултати на труда, професионално-деловите, интелектуалните и морално-волевите качества, от сложността, отговорността и тежестта на изпълняваната от тях работа. Спазването от отговорните партийни и стопански кадри на установения ред за атестиране ще съдействува за повишаване ефективността на труда, засилване на отговорностите, повишаване на тяхната активност и потенциални възможности за по-нататъшното им развитие.

Стриктно трябва да се спазва условието да не се допусне необосновано намаляване на заплатите на работниците и служителите в резултат на прилагането на новата организация на работната заплата. Засегнати могат да бъдат само тези, които недобросъвестно изпълняват своите задължения, водят паразитен начин на живот и са свикнали да потребяват повече от това, което сами дават на обществото.

Особено трудни са задачите пред партийните, профсъюзните и стопанските органи при внедряване на новата организация на работната заплата в непроизводствената сфера на народното стопанство — средства за масова информация, култура и изкуство, здравеопазването и други. И тук реализирането на социалистическия принцип за заработване на всеки лев от работната заплата ще измести традиционните, административни методи за определяне на трудовите възнаграждения. В тази област включително във функционалните министерства и другите ведомства въвеждането на единната щатна таблица ще става на базата на предварителното осигуряване на средства чрез намаляване на издръжката, рационализиране на дейността, съкращаване и пренасочване на част от кадрите в други направления на работа...

Усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката предоставя изключително широки възможности пред ръководните кадри, специалистите и трудовите колективи да решават творчески, с подходящи икономически методи и средства конкретната, вътрешноикономическата организация в стопанските организации и производствените единици.

Първостепенна задача сега на партийните комитети и организации наред със създаването на условия за изпълнение на задачите, произтичащи от Националната партийна конференция, които следва да се реализират през 1978 г., и с инженерните проекти и насрещните планове за 1979—1980 г., е да ускоряват прилагането на единната тарифна мрежа и щатна таблица в доказалите готовността си предприятия и комбинати. Да реализират на практика политиката на Партията за [illegible]ане жизненото равнище на народа, за увеличаване на работ[illegible]лата.

Digitized by Google

ДОВЕРИЕ И ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Новият подход на партийното ръководство в Пловдивски окръг към проблемите на младежта след Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на Димитровския комсомол може синтезирано да се определи — повишено доверие и строга взискателност към комунистите за работата на Комсомола за още по-добро решаване на животрептящите проблеми на младежта.

Окръжният партиен комитет правилно се е почувствувал адресант на този важен документ. И това е така, защото за всеки комунист в окръга е ясно, че бързото претворяване в живота на идеите, задачите, здравото поставяне на жалоните за очертаване пътя за изпълнение на проблемите, поставени в Писмото, е задача от първостепенно значение за всеки партиен орган и организация.

Та нали Комсомолът е утрешната смяна, резервът на Партията. В неговите редици се числи и многохилядната армия млади комунисти с партийно поръчение да отдават своите знания, опит и сили за идейното, патриотичното и трудовото възпитание на младежта.

* * *

Творческият диалог на Партията с Комсомола за високия социален ефект на подготовката и реализацията на младото поколение за ученето, труда, жизнерадостта и дръзновението на младежта е солидна изходна позиция за партийните органи и организации и в Пловдивски окръг в работата им с Комсомола и младежта.

В заседанието си от август т. г. бюрото на окръжния комитет е дало партийно поръчение на група отговорни ръководни кадри от партийния комитет, окръжния народен съвет, окръжните ръководства на профсъюзите и Отечествения фронт, окръжния комитет на бойците против фашизма и капитализма да разработят комплексна програма за работата с младото поколение.

Широкият диапазон от проблеми за политическото, трудовото, идейното възпитание на младежта естествено извежда на преден план и изискването за нов подход при тяхното осмисляне, творческо възприемане и реализиране.

На семинар в окръжния комитет на Партията за своята подготовка по проблемите на партийното ръководство на младежта, поставени в Писмото на др. Т. Живков, ще се отчетат секретарите на градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети. Подготовката на секретарите на първичните партийни организации по тези проблеми се проверява от съответните градски, районни и общински партийни комитети. Окръжният комитет на Комсомола и обществените организации проверяват как техните ръководни кадри изучават проблемите, поставени в Писмото. И в Пловдивски окръг, както в редица други райони на страната, работническата младеж първа пое щафета-

Digitized by Google

та. Секретарката на заводския партиен комитет в тютюневия комбинат „Родопи“ Мария Вангелова ни разказа за мерките, които бюрото е взело, за да не се „плъзнат“ комсомолците при обсъждането на Писмото по повърхността на проблемите. От секретарите на първичните партийни организации и стопанските ръководители са поискали да се отнесат с голямо чувство за отговорност и да разберат, че тези комсомолски събрания са по-различни от провежданите досега. Те трябва да са готови за диалог с младежите, който може да ги постави в „затруднено положение“, ако не боравят добре с проблемите, които вълнуват младежта като естествена реакция на откровеното, с което др. Т. Живков чрез Писмото разговаря с младежите. Оценката на заводския партиен комитет е, че събранията на комсомолските дружества са потвърдили политическата зрелост на младите работници и работнички в завода. Помощта на по-старите и опитни работници и специалисти — партийни и стопански представители, е помогнала диалогът между младежите и ръководните органи да приеме творчески характер, да бие в една посока — издигане работата с младежта на по-високо равнище. Положителното е в това, че болшинството от въпросите, които младежите поставят, се отнасят до подобряване техническото равнище на труда, за да се реализират икономическите показатели от техния труд. Със загриженост и чувство на мярка, съобразно реалните възможности, са третирани и въпросите за задоволяване на социално-битовите нужди на младежта. Справедливо критични бележки са отправени към комсомолското ръководство за още по-голямо разнообразяване на младежкия живот и повишаване интереса към събранията.

За бюрото на заводския комитет на ДКМС Писмото на др. Тодор Живков е повод не за еднократен разговор в младежките събрания, а за продължителен творчески диалог „Комсомол — партийно ръководство — стопанско ръководство“.

Секретарката на заводския комитет на ДКМС Мирка Гочкова ни запозна какви мерки взема комсомолското ръководство след младежките събрания, на които е разисквано по конкретни проблеми, поставени в Писмото. Сега грижата им е да продължи творческият разговор с цялата трудова младеж в завода. В специалните „щафети“ — тетрадки, раздадени на комсомолските дружества, всеки младеж може да запише въпроси, които са се породили у него след разучаването на Писмото, такива, които не е успял да повдигне на събранието. Всички творчески предложения, които са се породили у комсомолците за претворяване в живота, проблемите, поставени в Писмото, те могат да ги запишат в тетрадката, да обосноват своите виждания и концепции.

Организираната „Комсомолска поща“ по цехове им дава възможност да направят съпричастни към проблемите, третирани в Писмото, и несъюзната младеж. Критичните бележки към комсомолското и стопанското ръководство, дръзновението на преките участници в производствения процес става достояние на ръководството и то предприема мерки за решаване на поставените от младежите въпроси. Сега всеки вторник, който в завода е обявен за ден на комсомолския активист, бюрото на заводския комитет на ДКМС запознава по-широк кръг младежки дейци с въпросите, произтичащи от Писмото, с мерките, които се предприемат за тяхното осъществяване. На полуденя на партийния секретар заводският партиен комитет разговаря със секретарите на първичните партийни организации за мероприятията, които набелязват партийните бюра и цеховите ръководства за решаване на въпросите, които са от тяхна компетентност.

Заводският комитет на ДКМС в тютюневия комбинат „Родопи“ реално оценява, че както на него, така и на ръководствата на комсомолските дружества предстои отговорната задача да преустроят своята дейност така, че да осигурят условия за трудовата, духовната и

Digitized by Google

физическата реализация на младежта в завода. Тези проблеми, които се отнасят до стила и методите на комсомолските ръководства, те ги изтеглят напред и ги поставят на дневен ред за решаване. Така е със справедливото искане на младежите комсомолските събрания да станат още по-интересни, да се засили още повече обмяната на положителния опит между младежките производствени единици, да се увеличат моралните и материалните поощрения за тези, които винаги вървят в първите редици на съревноваващите се, да се подпомагат младежите за осъществяване на техните творчески инициативи. Ролята си на съединително звено между младежта и ръководството на комбината за решаване на младежките проблеми заводският комитет на Комсомола има възможност сега да осъществи най-добре, като правилно адресира исканията. Бързото решаване на предложенията, които се отнасят до обогатяване съдържанието на живота на комсомолските дружества, ще помогне да се създадат още по-добри условия за повишаване активността на комсомолците. Опитът със събранията в комбината за обсъждане на Писмото показва, че когато в дневния ред се постави интересен проблем, умовете се раздвижват, раждат се интересни предложения, увеличава се активността при обсъжданията. И още нещо, което сега при набелязване на мероприятията е особено важно — всяко разумно, творческо, градивно предложение, когато намери добър отклик от страна на ръководните органи, укрепва още повече вярата на младежите, че тяхната дума е значима, че в техния глас има кой да се вслуша.

Творчески са подходили при обсъждането на Писмото в Пловдивската градска комсомолска организация. Бюрото на градския комитет на ДКМС съвместно с изпълкома на градския народен съвет предвижда редица конкретни мероприятия, които целят да активизират съвместната работа на училищата и трудовите колективи, като се повиши ефективността на работата в базовите предприятия. Усъвършенстуването на планирането, на специалистите, отговарящо на реалните нужди на градското стопанство, ще ликвидира в голяма степен справедливите критични бележки, поставени на много младежки събрания, че някои заводски ръководства с неохота приемат разпределените им млади специалисти. Случаите в отделни предприятия да стоят дълго време на по-ниски разряди млади хора, които имат ценз за по-високо заплащане, сега се поемат на отчет от комсомолските ръководства и ще се решават от стопанските ръководители. Съдействието на градския народен съвет на функциониращото сега бюро „Студентски труд" се насочва да се подпомогнат онези студенти, които в свободното си време искат да работят. Целта на прегледа, който градският комитет на Комсомола организира за цялостната работа на младежките трудови колективи, е да се види на практика как се изпълняват решенията на Националната партийна конференция и какви мерки се вземат от комсомолските организации за реалното и ефективно решаване на проблемите на младежта, поставени в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

* * *

Организацията на работата на младежките производствени единици — бригади, обекти и др., преминаването им на самостоятелна стопанска сметка, внедряването на многомашинно и многооперационно обслужване и др. са проблеми, които сега излизат на преден план в мероприятията на партийните, стопанските и комсомолските ръководства в много промишлени предприятия на града. Стремежът на градския комитет на Комсомола е младежките производствени единици да станат място, където да се формират не само трудови навици и професионално усъвършенстуване на младите хора, но там те да утвърж-

Digitized by Google

дават в себе си комунистически добродетели и да проявяват другарска взаимопомощ. На младежките производствени единици се възлага отговорната задача да внедряват и трудовите ритуали — изпитана форма за възпитанието на младежта, като: приемане в редовете на работническата класа; чествуване на семейни празници, свадби, даване име на новородени деца, новодомство и др. Спонтанен израз на задоволство от партийните грижи за младежта е широко разгърналото се социалистическо съревнование в 468 младежки производствени единици. Много от тях поемат шефство на първия и последния час от работното време в бригадите, борят се за завоюване званието „Образцова социалистическа младежка производствена единица", участвуват в националното движение „Младежки труд, учение и творчество — за високо качество и ефективност".

Примерът на младежката производствена единица „XIII конгрес на ДКМС" в комбината „Юрий Гагарин", изпълнила петилетния си план в средата на юли т. г., на младежката бригада „Петимата от РМС" в тютюневия комбинат „Родопи", изпълнила плана си за тази година в началото на август, е добра основа за още по-широко изучаване и внедряване опита на първенците, за превръщане в масова практика постиженията на новаторите, за ускоряване на научно-техническия прогрес сред младите работници и работнички.

При оценката на извършеното досега в градската комсомолска организация първият секретар на ГК на ДКМС в Пловдив Магдалена Янкова наблегна на някои страни от работата с младежта, които в сегашната светлина на комсомолската грижа се очертават още по-релефно и искат бързо и всестранно решаване. Разнообразяването на комсомолския живот до голяма степен се обуславя наред с организационното състояние на младежките дружества и от укрепването на материалната база за младежки културни и спортни прояви.

Затова в мероприятията на градския комитет на ДКМС и градския народен съвет е предвидено до 1980 година в четирите района на града да се изградят младежки домове, историческата местност „Ремсова поляна" да се превърне в обект за младежки възпитателни мероприятия, през идущата година да се изградят по райони летни пионерски лагери, срочно да се завършат спортните и увеселителните заведения на Младежкия хълм. Определени обекти на стопанска дирекция „Обществено хранене" в определени дни от седмицата ще се използват за младежки сбирки и увеселения, ще се усъвършенствува дейността на районните младежки клубове за естетическо възпитание.

Бързата реакция, конкретните мероприятия на градския комитет на ДКМС в Пловдив за включване на цялата младеж в социалистическото съревнование окръжният комитет на Комсомола използва като положителен пример и за другите младежки органи и организации. Те поемат също свои показатели в отговор на обръщението на младежите от Пловдив за превръщане на младежките производствени единици в образцови. В окръжния комитет на ДКМС се водят на отчет предложенията на младежите за издигане комсомолската работа на по-високо равнище. Те се степенуват по значение и се отправят към съответните компетентни органи за решаване. Много проблеми от работата с младежта сега се очертават по-релефно, разгледани в светлината на оценките, които др. Тодор Живков дава в Писмото до ЦК на Комсомола. В бюрото на окръжния комитет на ДКМС се водят на отчет всички комсомолски дружества, които водят анемичен организационен живот. В предстоящата отчетно-изборна кампания ще решат някои кадрови проблеми, ще направят задълбочена преценка на структурата на отделни комсомолски организации съобразно с измененията в организацията на труда. Един важен проблем, който стои пред окръжната комсомолска организация, е работата с пътуващата младеж.

Digitized by Google

Това е една внушителна цифра — 14 000 младежи и девойки. Те не бива да се чувствуват на „ничия“ земя. Опитът, заложен в Карловския район за работата на комсомолските дружества от предприятията, където работят младежи, които живеят в селата, ще бъде обобщен и всичко ценно и рационално ще се разпространи и в другите райони на окръга. На отчет е поставена и дейността с младите майки и с несъюзната младеж.

* * *

Положителните резултати, ценните инициативи, зародили се в младежките дружества по време на обсъждането на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, и анализът на комсомолската работа в Пловдивски окръг са важна стъпка в реализирането на задачите, поставени от Партията пред младежта в страната.

Едновременно с това партийните органи и организации поставят на реална оценка пропуските и недостатъците в тази огромна организаторска и политическа работа, която трябва да се извърши сред младежта. В заседанието на бюрото на районния комитет на Партията в район „Васил Коларов“ в Пловдив бе дадена добра оценка на извършената работа от районния комитет на ДКМС, от заводските и учрежденските комсомолски комитети и дружества. Те с умение са подходили към срещите с комсомолците и несъюзната младеж и са успели да създадат обстановка за откровен разговор. Положително е, че 72 процента от въпросите, поставени на събранията, третират проблеми, които се отнасят до подобряване техническото равнище на труда, 21 процента са справедливи предложения за повишаване доверието на партийното и стопанското ръководство към Комсомола, за обособяване на повече младежки бригади, за решаването на важни социални въпроси. От погледа на партийното ръководство обаче не са отбягнали и редица съществени пропуски, които се допускат в работата с Комсомола и младежта. Обърна се внимание на комсомолското ръководство, че има опасност в някои дружества при разработване на мероприятията да се плъзнат по повърхността, да решават дребни въпроси, да не сложат ударението върху трудовото, идеологическото и нравственото възпитание на младежта. Първият секретар на районния партиен комитет Стойко Пенев постави изискването партийните органи и организации в района да подхождат конкретно към комсомолските проблеми съобразно характера на младежките колективи. Със студентската младеж, която е съсредоточена предимно в район „Васил Коларов“, ще се подходи по един начин, с работническата, която наброява 7600 души, по друг. Сърцевината на работата с младежката трудова интелигенция сега е да се превърнат постиженията на науката в производителна сила, умело да се използва научната мисъл при разработването на инженерно-техническите проекти.

Това, че някои комсомолски ръководства в окръга изчакват да приемат на отчетно-изборните събрания разгърнати мероприятия по Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, а сега да се задоволяват само с разучаване на проблемите, поставени в него, трябва да послужи като повод да се постави на сериозна преоценка досегашната им работа. Успокоението в някои комсомолски дружества във висшите учебни заведения, че студентите са на бригада, налага партийните органи и организации да вземат ефективни мерки и тези младежки колективи да овладяват новия подход към младежта, да реализират успешно девиза, издигнат в Писмото, „Учение и труд, жизнерадост и дръзновение“.

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

КОМУНИСТИ

Детските ми спомени са свързани с живота на един необикновен човек. Впрочем той беше обикновен селски труженик, коларо-железар по професия, но подвигът, който извърши през 1943 година, ме накара да го заобикна още повече и в моето съзнание да израсне наистина като необикновен човек.

Спомням си като малки, съберем се деца и къде, къде, отиваме в неговата ковачница. А там всичко беше интересно: огнената жарава, пръскаща безброй искрици, духалото, железните щипци, с които чичо Димитър прихващаше нажежения метал, големият чук, с който той с все сила удряше зачервеното желязо дотогава, докато то добиваше желаната форма — я ос на колело, я нещо друго. Но ние, хлапетата, най-много се застоявахме, когато чичо Димитър вземаше да рисува по капаците на готовите каруци. Рисуваше най-различни орнаменти: много видове цветя и какво ли не още. Но на задния капак обезателно изобразяваше Райна княгиня със знаме. Когато започваше да я рисува, ние се скупчвахме около него и без да му пречим, го наблюдавахме.

— Коя е тая, чичо Димитре? — питаше Петърчо.

Чичо Димитър оставяше за миг четката, доближаваше се до него, помилваше го по русата му главичка и казваше:

— Това е Райна княгиня. Знаме е вяла през турско. А войводата е бил Георги Бенковски. Ех, славно време е било тогава. Смели са били хората. То и сега, но...

Чичо Димитър не довършваше мисълта си. Погледът му за миг се зарейваше към близката гора. Какво ставаше в този момент в душата му, никой не знаеше. Само стискаше още по-здраво юмруци, а погледът му ставаше твърд като стомана.

След време в близката Стрямска гора (до село Стряма — Пловдивско) се чу, че излезли партизани. Нашето село Крислово, Пловдивско, започна да осъмва с полицейски и жандармерийски кордони.

Една вечер татко се върна късно от кръчмата и взе да разказва, че чичо Димитър заедно с Недьо Нешевски станали партизани. Викали ги в полицейското управление за справка, а те вместо там, отишли при партизаните.

Блокадите зачестиха. Заговори се в село, че чичо Димитър станал политкомисар на четата.[1] Имал вече и партизанско име — Бенковски. Разбира се, всичко това се предаваше тихомълком от уста в уста. А дните си минаваха.

Мине се не мине ден и в село се разнесе мълвата, че видели чичо Димитър заедно с други партизани в близката гора, че влизали в престрелки с полицията, докато дойде злополучният ден на неговата смърт.

Беше през август 1943 година. Полицията ги разкрива. Води се престрелка. Четата е разпръсната. Димитър Кривчев (Бенковски) побягва към село Трилистник. А полицаите по него. С цел да ги заблуди няколко пъти преплува пълноводната река Стряма. Още миг и той ще бъде спасен, но се намира предател, който го издава. Тогава го обграждат полиция, жандармерия, ловната дружина на убиеца на много партизани капитан Паунов. Сам срещу двеста човека. Изход никакъв.

Чичо Димитър заляга край едно дърво и започва да стреля. А те по него. Ранят го на много места, но въпреки това продължава да стреля. Един фелдфебел-школник от дружината на капитан Паунов хвърля ръчна бомба. Той я взема и я връща обратно. И пак продължава да стреля. Говореше се тогава, че успял да изстреля 80 патрона. Куршуми пречупват краката му. Нищо. Ранен е и на други места. Най-после от упор бива прострелян.

Щом спира стрелбата, настъпва такава тягостна тишина, че се чувало само жуженото на стършелите. А августовското слънце жарило наоколо.

Близо час полиция, жандармерия и войска не се решават да се приближат към него. Най-после отиват. Мъчат се за вземат карабината от ръцете му, но вкоченените вече ръце, сякнали да държат ковашкия чук, са същински клещи. Налага се с приклад да избият карабината от ръцете му.

[1] Димитър Кривчев, политкомисар на IV полска въстаническа чета, район Стряма, Пловдивско, от бригада „Христо Ботев".

Digitized by Google

Когато баща ми научи за смъртта на Димитър Кривчев, вечерта заговори. Запомних завинаги думите му:

— Деца мои, не забравяйте, че чичо ви Димитър беше много добър човек. Той загина като комунист.

Това беше първият ми урок по комунизъм и изрдост.

— — — —

Минаха години. Дойде свободата. И в нашия край се заговори за кооперираме на земята. Какви ли не думи се издумаха на събрания и по кръчмите.

В село бе образувано ТКЗС. Първия ден на пролетната оран аз никога няма да забравя. В стопанството влязоха все бедни наши съселяни. Железни плугове имаше малко, повече дървени. Наредиха се орачите. В началото на нивата забиха знамето на партийната организация. Подухна ветрец и то се раздипли, заплюща като огнена лава. Орачите, повечето членове на Партията и РМС, и скупчилият се народ, го заследаха. Тогава партийният секретар на селото излезе пред събралите се и запя „Интернационалът". Мнозинството му заприглася. След песента орачите подкараха воловете. Лемежите заораха синорите. Беше необикновено време, когато се разораваха синорите.

Не щеш ли една жена приплака:

— Оле-ле, маничице, отиде ми пивичката!

Орачите се стъписаха и спряха воловете. Познаха я. Кака Стефанка беше, една от най-бедните жени в селото. Мъжът й, чичо Генчо, също беше един от орачите. Отиде до нея. Помислихме, че ще я удари. Не стори това. Само я помилва с коравите си длани. Изтри с ръце сълзите й, па рече: „Не плачи, Стефанке, Партията върши право дело, на нея съм се врекъл. Пък колкото за нивата, като я имахме толкова години, какво? Пак гладувахме. Омръзна ми да вися по вратниците на нашите думбаци с празната крина. Стига! Нов живот настава, Стефанке, нов и хубав. Дано поне децата да са щастливи.

— Ех, така е, Генчо, но пали е наша, Мила ми е...

— А нима на Димитър Кривчев, на нашия Бенковски, не му беше мил животът... но на, даде го, за да бъде за нас по-хубаво, за да бъдем щастливи.

Това беше втората ми среща с комунистите.

— — — —

В Хлебозавода в Асеновград работи като майстор пекар комунистът Костадин Кутрянов, носител на орден „Червено знаме на труда".

Беше през миналата година. Колективно и индивидуално работниците и специалистите поемаха обещание в чест на 60-годишнината от победата на Великата октомврийска социалистическа революция. Събранието беше бурно. Изказаха се мнозина. Стана и Кутрянов — спажен българин.

— Аз, такова, моето обещание в чест на 60-годишнината на Октомврийската революция е да изработя наднормено 60 трудови норми, а парите от тях нека се употребят за направа на алея или бюстове на загинали борци против османското и фашистко робство от кв. „Антон Иванов" — Асеновград.

Всички изръкоплясаха. Те отдавна бяха се убедили, че майсторът пекар Костадин Кутрянов думи на вятъра не хвърля, затова и така бурно посрещнаха обещанието му. Последва го Костадин Лапавичев, също стар член на БКП и майстор пекар.

— Подкрепям инициативата на колегата Кутрянов. Аз също обещавам да дам 60 трудови норми наднормено в чест на 60-годишнината от Октомврийската революция.

Партийната организация в завода със секретар Величка Христева веднага подкрепи инициативата на своите активисти. Тя стана движение. Целият колектив на завода пое обещание в чест на този славен юбилей да даде в повече трудови норми. От изработените трудови норми беше събрана сумата 1800 лева и предоставена на кв. „Антон Иванов".

— — — —

В завод „Асенова крепост" — Асеновград се получи друго. В един от цеховете комунистите от партийната група на Ангел Иванов дочуха, че едно младо семейство е пред развод. Причини. Майката на момичето непрекъснато говорела на дъщеря си, че тя е съборкала с женитбата, че мъжът и не я заслужава и тя трябва да го остави. Започват крамоли в къщи. От всички тия неприятности младият работник Р. започва да пие, да отсъствува от работа. А до тоя момент той е бил един от най-добрите работници в цеха.

— Какво става с тебе, Р.? — пита го бригадирът комунист Серафим Петров. Р. мълчи. Партийната група провежда сбирка. Дневен ред: „Как да се помогне на семейство Р." Изказват се бригадирът Серафим Петров, отговорникът на партийната група Ангел Иванов, всички говорят, умуват. Партийната група взема решение. Няколко партийни членове да му отидат на гости. Но за развода нито дума. Така и сторват, а там думата е все за едно. Какъв добър работник е Р. Колко много бригадата му е благодарна за самоотверженя му труд. Слуша жена му, слушат тъщата и тъстът. Кимат с глава. Следват екскурзии в планината, а с тях са Р. и жена му. Месеци продължава това. Комунистите от партийната група на Ангел Иванов успяват. А колко нови добродетели откри в своя мъж С.

— А сега — казва отговорникът на партийната група Ангел Иванов — те са едно прекрасно семейство. А казват, че партийната организация или партийната група не можели да се месят в семейния живот на хората. Могат, но с топлина, с обич и искреност.

— — — —

В един от супермаркетите на Асеновград постъпва на работа младо момиче. Но още в първите дни се държи предизвикателно.

Digitized by Google

Позволява си да обижда и ругае колежките си. Ръководството на СДТ „Търговия на дребно", клон Асеновград, взема решение да я назначи на самостоятелен магазин. Но тя работи месец-два и я начитат. А сега накъде? Единствената възможност е да се върне като обща работничка в някой магазин. Но къде? Никой колектив не я иска. Тогава заместник-управителят на магазина и отговорник на партийната група в супермаркета предлага на директора на предприятието Владо Кирилов и на партийната секретарка Елена Щикова:

— Пратете я отново при нас. Пак ще опитаме. Дано да успеем.

Ръководството на предприятието се съгласява. И още не пристигнала младата работничка, Димитрина Червенкова провежда събрание с партийната група. Разговаря и с комсомолките и безпартийните. Разговорът е все за едно: така да я обградят с внимание и грижи, че тя да разбере, че колективът я обича и уважава. И нито дума за начета.

Младата работничка се връща в магазина. Но има-няма работа, Димитрина е все с нея. Разговарят за работата, за живота. Червенкова разбира, че някаква промяна в новодошлата настъпва. Тя все повече и повече се привързва към Димитрина и към останалите работнички от магазина.

Това беше преди години. Сега тази работничка е пак там. Неедноократно е излъзвана за ударничка. Попитах я, какво е мнението й за Димитрина Червенкова и за колектива. А тя:

— Какво да ви кажа? Аз съм родом от близките села. Баща ми много пие. Бие майка ми. В къщи е ужас. Бях просто обезверена, по-скоро озверена към хората. Мислех, че всички са лоши, както баща ми, а то. И тук отначало не вярвах, но после сама се убедих, особено кака Димитрина. Каква прекрасна жена. Ей такива хора трябва много да живеят, защото само хубаво правят за хората...

— — — —

А какво да кажа за постъпката на Здравка Колева, секретарка на първичната партийна организация в цех „Полиетиленов амбалаж" в завод „Асенова крепост" — Асеновград.

Било преди години. На мода излязло да се плетат хубави чанти от полиетиленови коли. Млад работник се поблазнил от това и решил да открадне. Речено-сторено. Но го хващат. Поведението му се разглежда пред цялата смяна. Стопанското ръководство на завода е категорично — да се уволни. Но не така мислели Здравка Колева, началникът на цеха Любен Гюлев, председателят на цеховия профкомитет Мария Кралева, комсомолската секретарка Милена Стайкова, целият колектив на смяната. С младия работник се водили много разговори. Неговата постъпка била разглеждана на комсомолско събрание, в бригадата, в цеха. Стигнало се до извода, че той е добър работник, а това е еднократен случай. А и той самият обещал, че ще се поправи. Решението е протоколирано. Да се остави в цеха, като цеховото ръководство гарантира пред заводското. И не сбъркали. Сега този работник е един от най-добрите в цеха.

Когато го запитах, защо го е направил, той отговори:

— Хлапашка постъпка, от нея сега се срамувам. Но аз открих друго. Можеха да ме уволнят. И кой знае каква щеше да бъде съдбата ми. Сигурно щях да се озлобя. А то стана така, че хората ми повярваха и помогнаха. Ади после, че не ги обичай! Особено много обичам кака Здравка и бате Любо...

— — — —

Примери много.

Това са те, комунистите — най-изявените, най-преданите, най-честните. Затова всеки работник, всеки честен човек смята за висша форма на доверие да заслужи партийното доверие, да заслужи званието комунист.

Петко ВЪЛЧЕВ

главен редактор на в. „Асеновград"

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛИЧНОСТТА

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Много са начините и пътищата за естетическото формиране на личността при социализма, но основният начин е всестранното, системното и повсеместно, целенасочено естетическо възпитание на всички членове на нашето общество, на целия народ.

Голям научен принос в теорията на естетическото възпитание у нас внесе Осмият пленум на Комитета за култура (проведен през декември 1975 г.), като коригира отъждествяването на естетическото възпитание с художественото и доказа неговата многостранност по съдържание и структура, разкри ролята му на най-мощен фактор, на комплексен механизъм за всестранното развитие на личността в етапа на изграждането на зряло социалистическо общество. Пленумът по същество осъди и отхвърли като негоден просветителският подход към естетическото възпитание на народа. Той разгледа в дълбоко диалектическо единство това възпитание на трудещите се не само с развитието на тяхната художествена култура, музикално, театрално и пр. образование, но и със социалистическия им труд, начин на живот, с цялостното усъвършенстване на техния мироглед, култура, квалификация, съвременна класова, революционна жизнена позиция.

В своите решения Единадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция (1978 г.) отделиха внимание на този съществен въпрос. Националната партийна конференция постави за пръв път в марксистката литература проблема за социалистическата организация на труда като решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на всички трудещи се.[1] Социалистическата организация на труда днес у нас следователно може да се разглежда като решаващ фактор и в естетическото възпитание, първо, защото то е компонент на идеологическото възпитание и, второ, защото естетиката на труда и в процеса на трудовата дейност, когато е педагогически целенасочена, най-ефективно възпитава.

Изключително голямо значение за повишаване ролята на естетическото възпитание у нас има решението на Секретариата на ЦК на БКП за развитието на естетическата култура и естетическото възпитание на народа.

Основаващо се и на изкуството, на разпространението на художествените произведения, ценности сред народа и на развитието на естетиката на труда, на трудовите социалистически отношения, естетическото възпитание днес е решаващ фактор за развитието на новата личност и е мощен механизъм за управляване този процес поради няколко при-

[1] Т. Живков, За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, Партиздат, 1978, с. 42.

Digitized by Google

чини. То е мощен механизъм за изграждането на новата личност и за партийно ръководство, за управление на процеса на формирането на социалистическия човек, защото самото естетическо възпитателно въздействие е дълбоко свързано с общото културно развитие на хората, с цялостното усъвършенствуване на тяхната душевност, способности, както и с мирогледното, с нравственото, с политическото им съзиждане. Известно е, че естетическата култура в най концентрирана форма е класово-партийна. По тази причина, когато тя се възпитава в отделните индивиди, закономерно се извършва и процес на политическото им развитие. Чрез нея по емоционален път те много дълбоко усвояват партийната политика и я превръщат в свое убеждение. Ето защо партийността и класовостта в естетическото възпитание днес у нас го превръща и във фактор за политическо възпитание.

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1974 г.) обогати и конкретизира задачите на партийните организации в комунистическото възпитание (включително и на естетическото в това направление). Неговите решения на съвременния етап са конкретната идеологическа основа за едно правилно целево превръщане на естетическото възпитание във фактор и за културно, и за естетическо, и за политическо развитие и усъвършенствуване на всички членове на нашето общество.

Естетическото възпитание следователно съдържателно носи в себе си и си поставя за цел по-широко общокултурно изграждане на личността. Марксистко-ленинската теория за разлика от елетарната теория не свежда естетическото възпитание само до формирането на художествени способности, вкусове, а търси неговото по-богато и широко съдържание, което допринася изключително много за изграждането на новата култура у личността.

Целта на естетическото възпитание не е да се формират у хората само художествени знания, вкусове и умения, макар че това е много важно, а да се развие у тях главно естетическо, културно отношение към труда, към живота, към нещата и явленията, към хората, да се формират културно-естетически качества, естетическо съзнание и активност у всеки член на обществото в съответствие с комунистическия естетически и цялостен идеал.[1]

Естетическото възпитание е основен фактор, първостепенен механизъм за развитие на новата личност на сегашния етап у нас, защото то един вид съдържа, обобщава в себе си резултатите от всички други компоненти, страни на комунистически възпитателния процес и ги завършва, въплъщава в качества на личността, които наричаме културни. Това се дължи може би на обстоятелството, че марксистите ленинци днес не свеждат културата само до науката, изкуството и образованието, както правеха теоретиците в миналите общества, а разглеждат като култура постиженията на материално-производствената, на строителната и пр. дейност, развитието на политиката, на правните отношения, на организацията на труда и живота, на естетическото творчество, поведение, усъвършенствуване на морала и пр. Но безспорно за тази роля на естетическото възпитание във формирането и развитието на новата личност — роля на основен механизъм, оказва влияние и фактът, че във всяка форма, както и във всяка страна на комунистическото възпитание „участвува" като обективна необходимост естетическият елемент. Това е израз на вътрешната диалектическа връзка между структурните елементи, компоненти на комунистическото възпитание като социално явление.

---

[1] Л. Живкова, Сб. Естетическото възпитание, Изд. „Наука и изкуство", 1976, с. 19.

Digitized by Google

Този факт трябва много точно, прецизно да се отчита от партийните организации. Например днес не е мислимо трудовото, политическото, правното, патриотичното, физическото и пр. комунистическо възпитание, без те да формират и културно-естетическо съзнание и поведение, активност на личността. Комунистическото трудово възпитание именно включва обективната потребност от социалистическа естетика, култура на условията и мястото на труда, защото само тогава той е здравословен и производителен. То съдържа като своя съществена страна културата, естетиката на организацията на трудовата дейност и качеството на продукцията, на трудовите обществени и лични отношения и пр. Без тези естетически елементи в отношението към труда, в условията, в организацията и в управлението на трудовата дейност в качеството на продукцията трудовото възпитание губи социалистическия си характер. Естетическото съдържание, култура в политическото възпитание не само издига и развива на високо равнище неговото социалистическо качество и сила, но го прави и действено, ефективно. И следователно да се развива и усъвършенствува естетическото възпитание на всички членове на нашето общество сега на практика означава да се развива и усъвършенствува едновременно и трудовото, и политическото, и нравственото възпитание. За тази му основна роля на механизъм за усъвършенствуване на членовете на социалистическото общество допринасят и факторите, средствата за естетическо възпитание, които също имат многостранно значение за изграждането на новата личност.

Още Ленин изтъкваше, че литературата и изкуството играят основна и многостранна роля в цялостното комунистическо възпитание на народа, че те са част от общопролетарското дело, част от партийната работа. А те са най-мощните, основните фактори и средства на БКП за естетическото възпитание на новия човек. Те обаче възпитават не само естетически, но и трудово, политически, правно, патриотично, интернационалистически, нравствено и пр. И което е много важно да отбележим, тази своя многостранна комплексна роля в комунистическото възпитание те осъществяват с художествени средства върху основата и в процеса на естетическото възпитание.

Ето защо др. Т. Живков в Доклада си пред Единадесетия партиен конгрес още един път подчерта, че БКП „. . .неведнъж е изтъквала голямата, с нищо незаменима роля на литературата и изкуството в многостранната дейност за възпитанието на новия човек, за утвърждаването на социалистическия начин на живот“[1].

Подобна многостранна роля във възпитанието на хората у нас днес върху основата и чрез естетическото формиране на личността играят масовата културна дейност, художествената самодейност, приложното художествено творчество и други средствоа и фактори, които партийните и масовите организации ежедневно използват.

Естетическото възпитание на трудещите се на съвременния етап изпълнява функциите на основен механизъм във формирането, развитието и усъвършенствуването на новата личност и защото извънредно много, практически действено социалистически допринася за изграждането на начина на живот. Социалистическият начин на живот не е само марксистко-ленински мироглед за живота, революционна, най-прогресивна съзнателност. Той е главно практическа дейност, поведение, отношения, адекватни на обективните закони и на субективните научнообосновани норми и принципи на социализма. А дълбоко съществен елемент на социалистическата съзнателност, дейност, отношения е високата социалистическа културност, естетика, красота и на мислите, на чувствата, на навиците и делата, на поведението. Такава качествено но-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, 1976, с. 82—83.

Digitized by Google

ва културност, естетичност, красота в дейността, в отношенията между хората се постига, както е известно, в резултат на диалектическото взаимодействие на естетическото възпитание и културната социалистическа по характер среда, в която живеят и работят хората у нас. Те се изграждат чрез възпитателното въздействие на изкуството, с помощта на художественото обучение на певческо, музикално, театрално и пр. изкуство, на художествената самодейност. Естетическата културност се формира и чрез усъвършенствуване естетиката на труда, на условията на трудовата дейност и обществените отношения.

По какъв начин партийните организации могат днес още по-ефикасно да използват естетическото възпитание като основен механизъм за развитие и усъвършенствуване на личността?

В най-общ план естетическото възпитание се използва от партийните органи и организации като основен механизъм за изграждане на новата личност посредством всички дейности. Не е вярна тезата, че естетическото възпитание се осъществява и става мощен механизъм за формиране и усъвършенствуване на новия човек само чрез художествените и масово-културните мероприятия и програми. Безспорно е в тази теза само едно, че с помощта на литературата и изкуството партийните организации и органи постигат преки резултати в естетическото възпитание и културното развитие на трудещите се. Литературата и изкуството в художествени форми възпроизвеждат типичното в живота и учат, обучават личността как да работи красиво, да произвежда качествено, с големи естетически ценности блага, предмети, условия за жизнена дейност; как да се отнася естетически към труда, към нещата и явленията, към природата и към другите хора. Тяхната възпитателна сила е действена, съпроводена с емоции, многостранна. Те събират в себе си, преразказват, демонстрират зрително начина на живота на социалистическия човек, на народите, разкриват красивото и грозното в него и не само учат, но и обучават на правилно, съобразено с комунистическите естетически идеали поведение. Такива изкуства като киното, театъра правят зрителя непосредствен участник в художествената дейност и пресъздадени събития. Литературата предизвиква преживявания на човешки съдби, противоречия и обогатява не само интелектуално, но емоционално —ръководи поведението, изработва критерии за социалистическа по социален характер дейност. Ето защо тя, както и изкуството, са най-силните средства в ръцете на партийните организации за естетическо възпитание на целия народ.

Но културно-естетическите художествени и масово-културни мероприятия, както показва практиката, на не малко места в страната са провеждани самоцелно, несвързани с потребностите на хората за красота, за естетика в тяхната професионална, трудова дейност. Този начин на художествено-естетическо възпитание носи белезите в известна степен на просветителство, макар и да не е съвсем без значение за развитието на личността. Просветителски белези носят в една или в друга степен и приетите програми за естетическо възпитание на трудещите се от редица окръжни комитети на Партията, като Пернишки, Софийски, Великотърновски и др. И просветителството им се състои в това, че в тях се поставят задачи преди всичко да се разпространява изкуството пред народа и да се развива художествената самодейност сред населението, което е жизнено необходимо, но е крайно недостатъчно. В такъв аспект се поставят главно и задачите за използването на художествената интелигенция, специалистите и пр. В тях недостатъчно или слабо е отчетен акцентът на Осмия пленум на Комитета за култура, че „трудът е основната сфера на човешката дейност, в която човек се изгражда и като естетически активно същество“[1].

[1] Сб. Естетическо възпитание, Изд. „Наука и изкуство“, 1976, с. 21.

Digitized by Google

Едно съвременно, конкретизирано и целенасочено естетическо възпитание не може да бъде достатъчно на равнище на изискванията на Единадесетия конгрес на БКП за ефективност и качество, ако не търси и не реализира развитието на естетическата култура и способности в неразривна връзка с труда, с професията на личността, с трудовите цели и растеж, потребности и интереси, в процеса на трудовата ѝ дейност. Не случайно Осмият пленум на Комитета за култура подчерта, че една съвременна система и програма за естетическото възпитание не може да не се основава преди всичко от закономерната връзка между естетико-възпитателните функции на социалистическия труд и трудовата среда и целенасочените планомерни усилия за естетическо възпитание на трудещите се и чрез труда.

Като разглежда постигнатото и възможностите за развитието на икономиката, на самата социалистическа личност на съвременния етап у нас, Националната конференция на БКП тази година пак в същия дух насочи вниманието на цялостното в това число и на естетическото комунистическо възпитание на членовете на обществото — чрез труда и в процеса на трудовата дейност. Но конференцията акцентира на организацията на труда като възпитателен фактор. Нещо повече, тя направи извод, както вече споменахме, че сега в нашата страна при конкретните условия социалистическата организация на труда е решаващ фактор не само за повишаване ефективността и качеството на икономиката, но и за трудовото, политическото и идеологическото възпитание на трудещите се.

Естетическото възпитание при социализма по своя най-дълбок характер е идеологическо възпитание. А това означава, че партийните и обществените организации, за да използват максимално естетическото възпитание като основен механизъм за формирането и развитието на личността, следва да съсредоточат вниманието си върху естетико-възпитателните функции на социалистическия труд и особено организацията на трудовата дейност.

Къде и в какво се проявяват тези естетически възпитателни функции на социалистическия труд?

Известна истина е, че трудът сам по себе си не възпитава. Той става естетически възпитателен фактор, когато се организира и целенасочи със средствата на изкуството и естетиката, естетическата теория, култура — комунистически възпитателно, защото възпитанието на човека не е стихийно въздействие на определени фактори, а педагогически организирано и целенасочено влияние. От тази гледна точка, когато търсим в партийната работа естетико-възпитателните функции на материално-производствения, строителния, битово-обслужващия, политико-организационния, културно-творческия, пропагандисткия и пр. труд, не може да не ги открием най-първо и главно в организацията и планирането на труда, в които преди всичко се залагат и естетико-възпитателните цели, и средствата. Организацията на труда при социализма придобива реална възможност, когато тя свърже живия труд със средствата и предмета на труда върху законите и принципите на красотата, на социалистическата естетика. Това означава да се постигне естетически не само технически синхрон в планирането и доставянето на предметите на труда за обработка, в използването на средствата на труда най-ефективно и културно, но и да се разгърне живият труд така, че да се получи висока естетическа култура и ефективност от организацията му и отлично качество на продукцията. Естетико-възпитателните функции на организацията на труда се проявяват най-първо при естетико-културната организация на условията на трудова дейност, при създаване култура на работното място. Организацията на условията за труда на висококултурни естетически основи е изходната предпоставка за естетико-възпитателно въздействие на всяка трудова

Digitized by Google

дейност. А естетико-културни условия при социализма са тези, които разкриват най-благоприятни възможности за естетическа наслада у личността от продуктивността, от ефективността на труда, които осигуряват културно развитие на работника или на специалиста и го стимулират максимално той да прояви своите творчески културни способности, да изработи продукция с високи естетически качества. Такива условия са и красиви, естетични сами по себе си, защото развиват красотата в душевността и в самата дейност на работника или специалиста, подхранват я както добрата почва храни растението.

Освен това културно-естетически възпитателно въздействува върху личността педагогически целенасочената естетическа културна организация на хармоничната, непрекъсващата нито за момент връзка между предмета на труда, средствата на труда и живия труд. Културно-естетическа в точния смисъл на думата може днес да се нарече само тази организация на връзката между посочените три основни елемента на трудовия процес, която обезпечава ефективност в използването на предмета и средствата на труда, осигурява икономия на материали, енергия, на жив труд, снижава себестойността на продукцията, осигурява високо качество на всичко, което се твори, изгражда, създава.

Естествено, такава организация на предметите и средствата на труда съдържа в себе си красота и я излъчва, влияе върху трудовите хора и формира у тях социалистически естетически мироглед за красота в труда, за красота специално в използването на предметите и средствата на труда, защото е динамичен, постоянно действуващ активен фактор. Тя поражда психологическа нагласа, вкус към такава красота в работата. Но най-важно — високата култура и естетика в организацията на предметите и средствата на труда в неразривна връзка със живия труд формира естетическа творческа активност. А творческата активност е една от целите на естетическото възпитание.

Естетически обоснованата и целенасочената организация на труда стимулира индивидите да творят красиво, запалва огъня на естетическото творчество на предмети, на сгради, пътища, на произведения за бита; тя стимулира творчеството в науката, изкуството и пр.

Важен момент в социалистическата организация на труда, която може да се целенасочи идейно-естетически, педагогически, да възпитава естетически, е организацията на живия труд в неразривна връзка със средствата и предметите на труда. Организацията на живия труд е най-активното звено в трудовия процес, с което се обуславят организацията на предметите и средствата на труда, но по обратен път ги поставя в решаваща зависимост. За да могат те да функционират високоефективно, културно-естетически, възпитателно, основно зависи от културата и естетиката, от педагогическата насоченост да възпитава естетически организацията на живия труд. А главното в организацията на живия труд, което „носи" култура, естетика и възпитава естетически, е културата и естетиката на използването на всеки работник и специалист според квалификацията и способностите им; културата и естетиката в изграждането на плана за разгръщането на трудовата дейност за най-ефективно оползотворяване средствата и предметите на труда, за осигуряване на високо качество на продукцията; културата и естетиката в организацията и ръководството на социалистическото съревнование за изпълнение и преизпълнение на организацията и партийното ръководство на плана; културата и естетиката в отношенията между хората в колектива, както и културата и естетиката в управлението на трудовата дейност.

Този факт може да се види и в организацията на трудовата дисциплина. Ако дисциплината в социалистическата трудова дейност на дадена личност, група от хора е ниска и често се нарушава или ако не е съзнателна, доброволна, а е изградена върху заплахата с глоби,

Digitized by Google

уволнения и пр., нейната организация и развитие няма да възпитава естетически в социалистически дух, а дребнобуржоазно, защото ще изразява отвратителното, грозното отношение на такива личности и хора към своите задължения, към обществото. И обратно, ако тя се организира върху социалистическото съзнание за постигане на целите които си поставя обществото, колективът, ако е доброволна и активна, тя ще възпитава естетическа култура, творчески размах и дерзание. Не случайно Единадесетият конгрес на БКП, Юлският пленум на ЦК (1976 г.) и Националната партийна конференция (1978 г.) обърнаха особено внимание на укрепването на трудовата, плановата, договорната, финансовата, правната, политическата и пр. дисциплина не само от гледна точка на икономиката, но и на възпитанието на трудещите се. Нарушаването сега на различните видове дисциплина рязко снижава организацията на труда и културно-естетическата ѝ и възпитателна функция. И обратно, укрепването на дисциплината е решаващото звено за издигане организацията на всеки вид труд и за повишаване на естетико-културната и възпитателна роля. Социалистическата дисциплина само по себе си съдържа, носи красота и възпитава естетически, защото е идеологически, естетически организирана и педагогически целенасочена и самонасочена дейност на субективния фактор. Естествено, тя също се превръща във възпитателен фактор, когато естетически се обосновава и целенасочва от партийните, масовите организации и управленческите органи.

Когато се изследва културно-естетическата възпитателна функция на организацията на труда и специално на живия труд, не бива да се забравя, че за успеха на тази функция особено много допринасят културата и естетиката на управлението на трудовата дейност и на отношенията между членовете в колектива. От тях зависи качеството и ефективността, естетико-възпитателната роля на всички елементи на организацията на труда.

Естетико-възпитателното въздействие на организацията на управлението се подготвя и развива от партийните органи и организации у нас по няколко начина и чрез работата им преди всичко в три направления, при професионалната квалификация на ръководните кадри, органически съединена с естетическата, с общокултурната им квалификация. Единадесетият конгрес на БКП изисква от партийните организации постоянна грижа за повишаване не само професионалната, но и политическата, и общокултурната, естетическата подготовка и възпитание на кадрите. Практически е доказано при социализма, че общокултурната — политическа, правна, нравствена и естетическа подготовка, рязко повишава равнището на професионалната подготовка и културата, естетиката на организацията на управленческата дейност, развива естетико-възпитателната функция на професионалната квалификация. Такова съединяване в професионалната квалификация на кадрите на чисто професионалните, технологическите с политическите, нравствените, културно-естетическите елементи се обуславя от характера на социализма и целите на неговото развитие и в това число и от целите на развитието на личността.

В квалификацията на кадрите и на всички трудещи се естетически художествено в процеса на труда, върху техните трудови способности и интереси, изкуството намира най-ефективно място в естетическото възпитание и развитие на личността. Трудовите потребности и интереси при социализма пораждат нуждата и от художествена квалификация на хората. И те именно улесняват и действено обуславят усвояването на художествени ценности като потребности за самата работа, за успеха и равнището на трудовата, на творческата дейност на новия човек по „законите на красотата." Подчиняването на художественото въздействие върху членовете на нашето общество, както вече казах-

Digitized by Google

ме, на техните потребности и интереси в труда разкрива пряка възможност художествените идеи, образи и опит да бъдат усвоени бързо и дълбоко.

Разбира се, не е само трудът сферата, в която естетическото възпитание играе ролята на основен механизъм за развитие на новия човек. Такава сфера е и битът — семейният и общественият бит. Тук също усъвършенстването на естетиката на организацията на битовото обслужване, на битовата среда, художествената, естетическата пропаганда, разпространението за естетическите образци и пр. са мощни средства и механизми за естетическото възпитание и развитие на трудещите се. Но основна, определяща среда си остава трудовата. А най-правилно е партийната работа по естетическото възпитание в тези две сфери да се обединява, координира и управлява единно. Така ще се получат най-добри резултати в естетическото, в културното развитие на личността.

НАГЛЕДНАТА АГИТАЦИЯ – НА РАВНИЩЕТО НА ИЗИСКВАНИЯТА НА ДЕНЯ

АСЕН МАРКОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

Преди година Секретариатът на Централния комитет на БКП прие решение за по-нататъшното подобряване на нагледната агитация и усъвършенстване на нейното ръководство с оглед високите изисквания на Единадесетия партиен конгрес и на Февруарския пленум на Централния комитет на Партията от 1974 г. На базата на задълбочен анализ на партийния опит и в духа на съвременните изисквания Секретариатът определи конкретните задължения както на партийните органи и организации, така и на всички ведомства и институти, чиято дейност има пряко или косвено отношение към нагледната агитация.

Като форма на политическата агитация нагледната агитация е призвана с помощта на ярки идейно-съдържателни и високохудожествени средства да разкрива политиката на Партията, да донася нейните идеи и предначертания, лозунги и призиви до съзнанието на трудещите се и по този начин да ги информира, възпитава и организира, да способствува за повишаване на трудовата и политическата им активност. Тя прави достояние на трудещите се политическата линия на Партията, призовава и ги мобилизира за нейното изпълнение, като използва художествената образност и изразителност. По този начин, съчетавайки в органическо единство политически идеи и художествена изразителност, тя се изявява като едно от средствата за целенасочено въздействие, способно да прониква дълбоко в съзнанието на хората, да удовлетворява потребностите им от разностранна и актуална политическа информация, от ярко обагрени емоции и естетически преживявания.

Правилната постановка на тази дейност изисква да се отчита обстоятелството, че в съвременните условия нейното влияние върху мисленето, настроението, поведението на масите и отделния човек е съпроводено с паралелното въздействие и на редица други средства като телевизията, печата, киното и т. н. Оттук произтича и високата степен на отговорност на партийните органи, ръководещи тази идеологическа

Digitized by Google

уволнения и пр., нейната организация и развитие няма да възпитава естетически в социалистически дух, а дребнобуржоазно, защото ще изразява отвратителното, грозното отношение на такива личности и хора към своите задължения, към обществото. И обратно, ако тя се организира върху социалистическото съзнание за постигане на целите които си поставя обществото, колективът, ако е доброволна и активна, тя ще възпитава естетическа култура, творчески размах и дерзание. Не случайно Единадесетият конгрес на БКП, Юлският пленум на ЦК (1976 г.) и Националната партийна конференция (1978 г.) обърнаха особено внимание на укрепването на трудовата, плановата, договорната, финансовата, правната, политическата и пр. дисциплина не само от гледна точка на икономиката, но и на възпитанието на трудещите се. Нарушаването сега на различните видове дисциплина рязко снижава организацията на труда и културно-естетическата ѝ и възпитателна функция. И обратно, укрепването на дисциплината е решаващото звено за издигане организацията на всеки вид труд и за повишаване на естетико-културната и възпитателна роля. Социалистическата дисциплина само по себе си съдържа, носи красота и възпитава естетически, защото е идеологически, естетически организирана и педагогически целенасочена и самонасочена дейност на субективния фактор. Естествено, тя също се превръща във възпитателен фактор, когато естетически се обосновава и целенасочва от партийните, масовите организации и управленческите органи.

Когато се изследва културно-естетическата възпитателна функция на организацията на труда и специално на живия труд, не бива да се забравя, че за успеха на тази функция особено много допринасят културата и естетиката на управлението на трудовата дейност и на отношенията между членовете в колектива. От тях зависи качеството и ефективността, естетико-възпитателната роля на всички елементи на организацията на труда.

Естетико-възпитателното въздействие на организацията на управлението се подготвя и развива от партийните органи и организации у нас по няколко начина и чрез работата им преди всичко в три направления, при професионалната квалификация на ръководните кадри, органически съединена с естетическата, с общокултурната им квалификация. Единадесетият конгрес на БКП изисква от партийните организации постоянна грижа за повишаване не само професионалната, но и политическата, и общокултурната, естетическата подготовка и възпитание на кадрите. Практически е доказано при социализма, че общокултурната — политическа, правна, нравствена и естетическа подготовка, рязко повишава равнището на професионалната подготовка и културата, естетиката на организацията на управленческата дейност, развива естетико-възпитателната функция на професионалната квалификация. Такова съединяване в професионалната квалификация на кадрите на чисто професионалните, технологическите с политическите, нравствените, културно-естетическите елементи се обуславя от характера на социализма и целите на неговото развитие и в това число и от целите на развитието на личността.

В квалификацията на кадрите и на всички трудещи се естетически художествено в процеса на труда, върху техните трудови способности и интереси, изкуството намира най-ефективно място в естетическото възпитание и развитие на личността. Трудовите потребности и интереси при социализма пораждат нуждата и от художествена квалификация на хората. И те именно улесняват и действено обуславят усвояването на художествени ценности като потребности за самата работа, за успеха и равнището на трудовата, на творческата дейност на новия човек по „законите на красотата. Подчиняването на художественото въздействие върху членовете на нашето общество, както вече казах-

Digitized by Google

ме, на техните потребности и интереси в труда разкрива пряка възможност художествените идеи, образи и опит да бъдат усвоени бързо и дълбоко.

Разбира се, не е само трудът сферата, в която естетическото възпитание играе ролята на основен механизъм за развитие на новия човек. Такава сфера е и битът — семейният и общественият бит. Тук също усъвършенстването на естетиката на организацията на битовото обслужване, на битовата среда, художествената, естетическата пропаганда, разпространението за естетическите образци и пр. са мощни средства и механизми за естетическото възпитание и развитие на трудещите се. Но основна, определяща среда си остава трудовата. А най-правилно е партийната работа по естетическото възпитание в тези две сфери да се обединява, координира и управлява единно. Така ще се получат най-добри резултати в естетическото, в културното развитие на личността.

НАГЛЕДНАТА АГИТАЦИЯ — НА РАВНИЩЕТО НА ИЗИСКВАНИЯТА НА ДЕНЯ

АСЕН МАРКОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

Преди година Секретариатът на Централния комитет на БКП прие решение за по-нататъшното подобряване на нагледната агитация и усъвършенстване на нейното ръководство с оглед високите изисквания на Единадесетия партиен конгрес и на Февруарския пленум на Централния комитет на Партията от 1974 г. На базата на задълбочен анализ на партийния опит и в духа на съвременните изисквания Секретариатът определи конкретните задължения както на партийните органи и организации, така и на всички ведомства и институти, чиято дейност има пряко или косвено отношение към нагледната агитация.

Като форма на политическата агитация нагледната агитация е призвана с помощта на ярки идейно-съдържателни и високохудожествени средства да разкрива политиката на Партията, да донася нейните идеи и предначертания, лозунги и призиви до съзнанието на трудещите се и по този начин да ги информира, възпитава и организира, да способствува за повишаване на трудовата и политическата им активност. Тя прави достояние на трудещите се политическата линия на Партията, призовава и ги мобилизира за нейното изпълнение, като използва художествената образност и изразителност. По този начин, съчетавайки в органическо единство политически идеи и художествена изразителност, тя се изявява като едно от средствата за целенасочено въздействие, способно да прониква дълбоко в съзнанието на хората, да удовлетворява потребностите им от разностранна и актуална политическа информация, от ярко обагрени емоции и естетически преживявания.

Правилната постановка на тази дейност изисква да се отчита обстоятелството, че в съвременните условия нейното влияние върху мисленето, настроението, поведението на масите и отделния човек е съпроводено с паралелното въздействие и на редица други средства като телевизията, печата, киното и т. н. Оттук произтича и високата степен на отговорност на партийните органи, ръководещи тази идеологическа

Digitized by Google

дейност, която следва да се поднася на високо идейно и художествено равнище.

Конкретните наблюдения и проучвания на отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП за състоянието на нагледната агитация установиха редица положителни тенденции в нейното развитие след Десетия партиен конгрес, Февруарския пленум и след Решението на Секретариата на ЦК на БКП от м. юни 1977 г.

— Изменят се подходът и отношението на партийните органи към нагледната агитация. Сега по-добре се виждат и оценяват непосредствената връзка между нея и изпълнението на задачите на трудовите колективи. Почти във всеки завод, предприятие, аграрно-промишлен комплекс, институт и учебно заведение социалистическото съревнование и изпълнението на непосредствените задачи в областта на социалната и икономическата политика на Партията се подпомагат и от средствата на нагледната агитация.

— Повишава се качеството на нагледните материали в идейно и художествено отношение, расте тяхното количество и обхват. Много смело в нагледната агитация навлизат художествените пана и художествените обемни пластики. В много окръзи временната нагледна агитация по-добре се съчетава с монументалните изкуства.

— В нагледната агитация се въвеждат и някои нови, съвременни изразни средства — разширява се използването на фотоса като утвърдено и силно средство за въздействие.

Тези положителни тенденции в една или друга степен се изявяват във всички окръзи, което пролича и при отчитането на тазгодишния национален преглед на нагледната агитация, където бе установен нов качествен ръст във всички направления на нагледната агитация.

Независимо от безспорните постижения нагледната агитация продължава да страда от съществени слабости и недостатъци. Все още не е достатъчно актуална, не реагира бързо, оперативно на злободневните събития и важните политически факти. Често пъти е с неопределен адрес. А известно е, че ако ние не реагираме веднага на дадено значимо събитие — от вътрешен или от външен характер, ако нагледната агитация се изявява със закъснение, тя не ще бъде в състояние да окаже нужното въздействие и може да породи обратен ефект.

Липсва постоянна грижа за своевременно подменяване на нагледните материали. Те стоят и след събитието или след като са изиграли предназначението си и с това документират изоставането ни от новите задачи и теми на деня, загрозяват околната среда. Не са редки случаите, когато първомайските материали се застигат от деветосептемврийските, а те — от октомврийските.

Както недостигът, така и пренасищането с визуална информация продължават да бъдат характерни недъзи на нагледната агитация. Не са осъзнати докрай и не се вземат действени мерки за предотвратяване на вредните последствия от количествено натрупване на нагледни материали, което намалява интереса към тях, пречи да се открои най-важното и актуалното в дадения момент, поражда апатия, а често и раздразнение. Същевременно не достигат материали по значими теми и проблеми, съществени политически факти и събития не се отразяват с необходимата активност.

Много нагледни материали не са достатъчно диференцирани и конкретни по съдържание и адрес, което също намалява силата на въздействието им. Доста често се срещат най-общи политически нагледни материали, те не показват конкретните задачи и естествено в този случай не мобилизират трудовите колективи за тяхното изпълнение. Сега в заводския интериор не е изключение да видим голям лозунг или плакат с текст: „Решенията на Националната партийна конференция — в дела", или „Ефективност и качество, качество и ефектив-

Digitized by Google

ност". Тези лозунги и девизи на Партията са верни и точни, но така поднесени на вниманието на колективите, по същество за нищо не им говорят. Борбата за ефективност и качество в определен завод, институт, цех и пр. има точно и конкретно измерение. Следователно съдържанието на нагледни средства трябва да се определя в зависимост от конкретните, непосредствените политически, стопански и идеологически задачи на трудовия колектив, на даденото населено място.

Има немалко случаи в окръзите на формален и недиференциран подход към онагледяването и на социалистическото съревнование. То като метод за повишаване на обществената производителност на труда задължително трябва да има своята конкретност. Отразяването на задачите и интересите на колектива, на производственото звено, на труженика е изключително важно. В практиката обаче често се получава така: на големи табла се показва единствено обещанието, претрупано с много текст и цифри, а в същото време не се отразява динамиката на неговото изпълнение, за да могат отделните колективи и трудещи се да виждат своя принос за месеца, за седмицата, за деня. Не постигаме необходимия ефект и тогава, когато в завода или в учреждението поставяме само плакати, които отразяват перспективите, а „забравяме" да покажем тревогата си от неизпълнението на конкретния план.

Идейно-художественото равнище на немалка част от нагледните материали продължава да бъде незадоволително и несъответствуващо на съвременните изисквания и критерии на труженика на изграждащото се развито социалистическо общество. Все още тук или там проникват формалистични увлечения. Срещат се дори печатни политически плакати с недостатъчно изяснени и последователни идейно-творчески концепции и некачествено оцветени. В някои нагледни материали, поставяни край пътищата и по площадите, преобладават дълги и нечетливи текстове. Не е преодоляна практиката по електрическите стълбове да се окачват своеобразни сандъчета с различни текстове, със символи или с други изображения. Като правило те са антиестетически, а доста често оказват и вредно въздействие. Това разкрива принизения критерий на някои партийни органи и организации, недостатъчния им опит да избират най-подходящите форми на нагледната агитация.

В светлината на изискванията на Февруарския пленум, на решението на Секретариата от миналата година и на фона на задачите, които постави Националната партийна конференция, се открояват няколко съществени проблема, от правилното решение на които зависи понататъшното усъвършенствуване и издигане на ефективността на нагледната агитация.

Първият проблем се отнася до съдържанието на нагледните материали, до неговата най-тясна връзка с главните задачи, които Партията и народът решават сега, до последователното приложение на класово-партийния подход и в тази сфера на идеологическия фронт.

Нагледните материали — силни и бойки, трябва страстно да воюват за партийната правда, за претворяването в живота на най-новите партийни решения. „Марксистко-ленинският класово-партиен подход — се казва в доклада на др. Ал. Лилов пред Февруарския пленум от 1974 г. — се отличава със своята настъпателност и активност. Той предполага не съзерцателни оценки, а активна намеса, не само декларираме на правилната класова позиция, а борба за нейното налагане."

Основна задача на цялата идеологическа дейност в това число и на нагледната агитация във връзка с това е да съдействува за изпълнение на партийната програма за изграждане на развито социалистическо общество. На сегашния етап от нашето развитие това из-

Digitized by Google

иска нагледната агитация преди всичко да оказва пълно и всестранно съдействие за решаване на задачите, поставени от Националната партийна конференция — необходимо е тази оперативна нагледна агитация да бъде конкретна, точно адресирана, мобилизираща, да се поставя там, където работят хората, а не предимно на площадите и улиците.

Нагледната агитация ще бъде действена сега, ако бързо и убедително, ярко, емоционално, завладяващо донася до колективното и индивидуалното съзнание конкретните социално-икономически задачи, които следва да се решават, и стимулира трудещите се за тяхното изпълнение. Особено внимание е необходимо да се отдели за повишаване на нейната роля като фактор за разгаряне на социалистическото съревнование, в онагледяването и разпространението на челния опит, в популяризирането на постиженията на първенците, новаторите и изобретателите. Тук е много важно да се проявява съвременен подход и уважение към трудовите хора, грижливо и с вкус да се подбира мястото и да се оформят кътовете и алеите на първенците, по-широко да се използват цветните принтони, черно-бялата и цветната фотография, светлинните и кинетичните устройства. Положителен е примерът за такъв подход на окръжните комитети на Партията в Бургас, Габрово, Сливен, Толбухин и други окръзи.

В съдържанието на нагледната агитация неизменно следва да стои темата за патриотичното и интернациналното възпитание на народа. На нея партийните и обществените организации, държавните и културните институти предстои да отделят още по-голямо внимание, като най-умело използват всички извори за патриотично и интернационално възпитание: безценните революционни традиции на Партията и героичното минало на нашия народ и родина, социалистическата ни действителност и големите исторически преобразования, извършени както в страната, така и в социално-икономическия и културния облик на всеки окръг, всестранният подем на световната социалистическа система и развитието на международното комунистическо и работническо движение. С особена прецизност да се онагледява и предстоящото чествуване на 1300-годишнината на българската държава.

Патриотичното и интернационалното възпитание на народа е немислимо без широко осветляване на българо-съветската тема. Тя е неизчерпаема и затова и нагледните материали трябва да бъдат извънредно разнообразни по съдържание и стил, колорит и форми. Все още нагледната агитация е в дълг към разкриване на всестранните връзки на нашите партии и народи, на успехите на Съветския съюз в строителството на комунизма, на изключително широките и плодотворни перспективи за нашето стабилно развитие във всички области на обществено-икономическия живот в резултат на тяхното изпълнение и същевременно да показва нашата отговорност в този процес.

Друг важен момент в нагледната агитация е довеждането до знанието на трудовите хора външната политика на Партията и държавата, отразяването на актуалните международни събития. В това направление се налага да използваме още по-добре средствата на визуалното въздействие, да реагираме бързо и ефективно на всички значими събития и прояви в международните отношения.

Нагледната агитация има големи възможности особено чрез фотоинформацията да разкрива истината за съвременния капитализъм, за буржоазната идеология и буржозния начин на живот, за „левия“ и десния опортюнизъм. Това, което сега виждаме като продукция, е малко както по количество и мащаб, така и оскъдно в изразните си средства.

Нагледните сатирични материали следва да се използват по-добре, по-целенасочено. Необходимо е слабостите и нередностите да се подхвърлят на остро сатирично изобличаване. Не случайно Юлският пле-

Digitized by Google

нум на ЦК на БКП (1976 г.) предяви нови, по-големи изисквания в борбата с отрицателните явления в нашия живот, а Националната партийна конференция извиси личната отговорност на всеки. Борбата срещу отрицателните явления следва да бъде постоянна тема на нагледната агитация.

За да е високоефективна нагледната агитация, необходимо е съдържанието ѝ да бъде не само тематично богато, но и да е актуално, да отразява събитията своевременно, винаги да е настроено на вълната на най-значимите в момента проблеми — общо за страната, от местно значение, вътрешни и външни. От друга страна, да бъде конкретно и диференцирано, съобразено със социалдемографските характеристики на отделните колективи, групи и слоеве от населението, за които е предназначено. Това изисква досегашната практика да бъде съществено изменена. Общите, важещи за цялата страна нагледни материали да бъдат правилно дозирани с материалите от местно значение, отнасящи се до дадения колектив, до неговите подразделения и дори до отделни хора. Следва системно да се изучава обектът на въздействие, да се изследва силата на влиянието, което оказват различните форми и средства на нагледната агитация.

Ефективността на нагледната агитация в не по-малка степен зависи и от формите и средствата, чрез които се поднася. В този смисъл и най-съдържателната идея не ще стигне своя адрес, ако не бъде поднесена ярко и във вълнуваща форма, с най-подходящи изразни средства. Въпреки това обаче в тази насока несполуките не са малко. Да вземем за пример чествуванията на националните и другите празници и допускания при тях традиционализъм и формализъм, които понякога граничат с шаблона. Макар че на някои места се правят опити за изменение на подхода в чествуванията (Пловдив, Габрово, Русе, Плевен и др.), проблемът за тяхното усъвършенстване с оглед повишаване на ефективността им остава открит. Политическото оформяне на празника трябва да носи специфичната за този празник атмосфера. Чести са случаите обаче, когато на много места празничните прояви на Първи май, Девети септември и на други големи празници в идейно-художествено отношение са оформени по един и същ начин — еднакви лозунги, плакати и пр. Едва в последните години, и то предимно в столицата, благодарение на мерките, взети от Софийски градски комитет на БКП, бяха направени редица успешни опити за разчупване на шаблона, за оригинално и издържано оформление на манифестациите в централните части на града, за създаване на специфични за отделните празници колорити и атмосфера.

Особено е мястото на лозунга в съвременната нагледна и печатна агитация. Твърде често обаче към него се подхожда формално. Тук възможностите не се използват рационално, често пъти текстовете са еднообразни, декларативни, а изписването им — монотонно и неестетично. Лозунгите трябва да бъдат кратки, ясни и бойки, да не се ограничават с обикновено приветствие или обещание, а да съдържат мисъл, прозрение и призив, които мобилизират, да бъдат изказани оригинално, запомнящо се, да съдържат своя напевност и ритмика по примера на народните поговорки. А затова в тяхното съставяне да участвуват публицисти, писатели и поети.

Заслужава внимание и въпросът за стенния печат, който в миналото нашата партия широко и резултатно използваше. В него се разясняваха задачи, отчитаха се постижения, критикуваха се недостатъци и отрицателни прояви. През последните години стенният печат започна да изчезва. Примерите за ефективно използване на стенвестници в Русе и в Хасково ни карат да се замислим дали не е погрешна оценката, че тази форма е отживяла. Когато са добре реа-

Digitized by Google

лизирани и не дублират другите средства, стенвестниците имат място в нашата идеологическа работа.

Ефектът на нагледната агитация в голяма степен зависи от експонирането на материалите. Важен момент тук е творческото съчетаване на вида и характера на нагледните материали с околната среда. Трябва да се преодолеят недоглеждането, робуването на инерцията и шаблона, проявите на примитивност и некомпетентност, лошият вкус и недобрата организация. Не бива политически плакати да се поставят до търговски реклами, различни пана да стоят с месеци изпокъсани и изцапани.

При експониране на нагледните материали с особена сила изниква проблемът за синтеза с монументалните изкуства, с архитектурните дадености Сам по себе си сложен, многопланов и противоречив, този въпрос би бил предмет на друга разработка, но така или иначе истината засега е, че той не е изяснен в широта, което следва да стане час по-скоро. В противен случай ще продължаваме само да констатираме грозни и нерешени моменти в околната среда, без да предлагаме верен път за тяхното рационално решаване.

За правилното функциониране на нагледната агитация особено значение има нейното системно партийно ръководство. Тук на първо място стои въпросът за планирането на нагледната агитация, а оттам — и за спазването на реда и координирането, от една страна, между партийните, обществените и художествено-творческите организации, и от друга — между тях и изпълнителите.

През последните 2—3 години в редица окръзи, както отбелязахме и по-горе, заработиха доста ефективно окръжните комисии за нагледна агитация, които се ръководят непосредствено от секретарите на окръжните комитети на БКП по идеологическите въпроси. Създадоха се и подобни комисии в заводите, градовете и пр. Нагледната агитация се планира в зависимост от проблематиката за годината, за месеца, за отделния празник или друго събитие.

Очевидно този опит следва постоянно да се усъвършенствува и да се развива, защото без правилно планиране нагледната агитация не би отговорила на съвременните изисквания и потребности на живота. В това се заключава сега една от непосредствените задачи на партийното ръководство. В това се състои да голяма степен правилната координация и съгласуваност на тази многостранна дейност.Тези проблеми важат с пълна сила и за централните, и за местните органи и организации.

Управлението на тази идеологическа дейност изисква нов подход при подготовката на кадрите, а не може да не отбележим, че сега у нас не са решени най-сполучливо въпросите за обучението и квалификацията на кадрите, които работят в областта на нагледната агитация. Вярно е, че през последните 2—3 години се организираха срещи и семинари в почти всички окръзи за обучение на изпълнителските кадри, но това стана епизодично. Нуждите налагат много по-определена и целенасочена дейност за обучение на различните категории художествени кадри — завършилите академии, щатните и самодейците, така както ни задължава Решението на Секретариата.

Извисяването на нагледната агитация на равнището на съвременните изисквания е постоянна партийна задача, чието вярно и правилно решаване зависи преди всичко от кадрите, ръководещи и работещи в тази област, а изискванията към тях бяха отново поставени на нова, по-висока степен от Националната партийна конференция.

Digitized by Google

АМБУЛАНТНАТА ТЪРГОВИЯ — УПРАВЛЯЕМА СИСТЕМА (ПОДСИСТЕМА) ЛИ Е ИЛИ НЕ?

По време на панаири, празници, сборове и т. н. в селищата се развива оживена амбулантна търговия. Плащат се такси, късат се квитанции, разстилат се чаршии. Интересно, любопитно и полезно. Децата се тълпят радостни. Купуват.

Но какво купуват? Далеч сме от мисълта да се занимаваме с качеството, с естетическите стойности на изделията. Нямаме време.

Постоянните размишления върху Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола постоянно ни подтикват към разкриване отговорността на социалните фактори за реализацията на младото поколение. За неговото класово, патриотично и интернационално възпитание. А наблюденията около сергиите на амбулантната търговия направо ни смущават именно от безотговорността, която цари в тая област. Питам се: „Министерството на търговията и народните съвети чувстват ли, осъществяват ли своите идеологически функции?" Защото всяка управленческа дейност е идеология, политика.

Да погледнем фактите.

Продават се чуждестранни знамена, за да украсяват младежите панталонките или блузките си. Продават се колани с имена на американски или френски градове и пр. Украсени с образите на полуголи жени — и грозно, и неприятно. Продават се десетки още чуждестранни надписи върху изкуствена кожа и т. н. Продават се скъпо и прескъпо. Да махнем финансовата спекулация. На какво учим младите от най-ранната възраст? — На чуждопоклонство. Поднасяме им го в законна форма, заверена с разписката за платена такса. Открито, неконтролирано от никого.

... Посреща те висока, силна жена, облечена в бяла блуза. И гърдите ѝ са препасани с надпис на английски: „Аз те обичам".

... Гледаш младо момиче, пак в бяла блуза, цялата изписана със заглавия на капиталистически вестници.

... Насреща ти идва девойка пак в бяла блуза, украсена с английския надпис „Бар дансинг".

Не бих искал повече да изброявам. И никакъв български знак. И тогава, когато сме в навечерието на хиляда и тристата ни годишнина. Какви хубави сувенири бихме могли да изработим, да възпитаваме младото поколение в революционните традиции на героичния български народ. Но не се мисли достатъчно. Оставили сме тая сфера на търгаши, които с леки коли обикалят и тровят души, сърца.

Време е Министерството на вътрешната търговия и народните съвети да почувстват както трябва и своята идеологическа отговорност за възпитанието и формирането на бъдното поколение, да управляват както трябва и амбулантната търговия.

* * *

Животът ни сблъска и с други факти, които никак не заслужават да бъдат отминавани с лека ръка. Бих ги нарекъл открито: пълен хаос в продажбата на картички с образи на спортисти, главно футболисти, чиито биографии са изпълнени с прояви, чужди на социалистическия начин на живот и с нищо не могат да бъдат издигнати като пример за младите. Имат само едно преимущество — рожба са на словесните изригвания на запалянковците. Видях ги наредени наравно с портретите на Хр. Ботев, на В. Левски, на Георги Димитров. Да, наравно?! И когато протестирах против това кощунство, продавачът, след като се съгласи с мен, свали портрета на Хр. Ботев...

Имаме си Български съюз за физкултура и спорт. Сигурен съм, че БСФС има и идеологически отдел. Но замислял ли се е тоя отдел за злокачествената фотографска конфекция, която се произвежда и поднася за възпитание на младежта. Да се замисли и в сътрудничество с Комитета по печата и Министерството на вътрешната търговия да сложат край на това бракониерство. Да установят ред кои спортисти могат да се издигат като пример, като се имат предвид техният начин на живот, култура, морал, високи спортни качества и т. н.

Крайно време е да се закрият каналите на това частно производство и тоя род дейност да премине в ръцете на съответните държавни и обществени органи и организации. Още по-важно — да се въведат високи критерии, така щото само най-достойните да получат общественото признание. А не както е сега...

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

ЕХО ОТ ВЕКОВЕТЕ

Ходили ли сте в Чипровци? Ако не сте, посетете тая свещена обител на неполомено свободолюбие, на непомръкнала от изпитните на чуждоземното иго народна свяст. Идете да чуете старинни разкази, вплетени с чудни легенди за древния Кипровец. Да почувствувате духа на една прастара твърдина на българщината, да усетите тътена от ехото на вековете...

Там от сърце ще ви посрещнат, така, както само балканджиите умеят да посрещат. И песни ще ви попеят. Песни юнашки, хайдушки, за славни чипровски дни и злочести часове. Песни, скътани дълбоко в паметта народна.

Такъв е народът край бунтовната Огоста — открай време твърд и непокорен. Нито стрелите на римските кохорти, нито турският ятаган са могли да го заставят да склони пред мъчителя гордата си глава, горда като Балкана. И в най-тежката робия не се е оставил в плен на покорството и мъртвилото...

Пеят чипровчани, нижат дума след дума и те пренасят в древни времена, когато римски копиеносци са бродили по тия места. И сякаш в песните им чуваш трепереща глас на сляпата старица от отколешната легенда:

... Тежко римско време. Робовладелческият Рим е сложил желязна ръка и върху този буден край на Горна Мизия. Всичко живо е роб на владетеля. Мъжете са натикани в мрачните рудници на богатата чипровска земя, а жените — край златоносната Огоста. Планини от пясък и чакъл промиват дъщерите на Балкана, злато да търсят за императора.

Немощните баби и те не са забравени — на тях децата оставили да бавят. Легендата говори за такава една старица. Сляпа била тя. Налагат й деветдесет и девет люлки с дребни деца да люлее. Люлките една за друга с въже навързани. Бабата ги люлее, през сълзи пее и люти клетви кълне:

„Царю ле, да се ненацаруваш,
боже ле, да се ненабогуваш!..."

С чудна сила свети образът на будния балканджия от друга една легенда, дошла също от вековете:

... Безкрайни били мъките на римските роби миньори в този край. Не знаели те що е делник, що е празник. Ден и нощ, до края на живота прекарвали в подземния мрак, дълбаели като кърти хладните галерии, за да извлекат ценната руда за поробителя. Това, що е слънце и въздух, за тях е било непостижим мираж, жадуван копнеж. Сал светлите петна на малките отдушници над главите им напомняли, че горе съществува и друг свят, обширен и ненагледен. Зиме жените и децата скришом им пускали през отдушниците сняг, а напролет — цветя, та по тях живите заровени да разберат какво е времето навън.

На миньора роб било позволено да излиза и гледа белия свят само при два случая: когато жена му роди мъжко дете или синът му е вече поотраснал и е дошел да замести баща си. Веднъж на един роб, като се родил син, пазачите го пуснали да излезе горе на свиждане. Робът нежно целунал детето, прегърнал жена си, а после замахнал с чука и разбил главичката на рожбата си. Попитали го, защо направи така:

— По-добре да умре още сега, отколкото да живее като роб! — мрачно отговорил той, слязъл в подземието и сложил край на живота си.

Героично племе, юначен народ! И посетешният живот на тези достойни потомци на Спартак е низ от безпримерни подвизи на мъжествен отпор срещу нашественика, на всенародна борба за правда и свобода.

На югозапад от днешното Чипровци, върху планинския рид „Градище", личат останките от старата крепост „Калето". Предполага се, че през 1405 година, по времето когато турците завоюват най-западните земи на Българското царство, Константин — синът на цар Страцимир, се озовал в тази Чипровска крепост. За героичната й отбрана народът свято пази една легенда, изплувала от дълбините на столетията:

... Дълго време ожесточените набези на османските орди към „Калето" били геройски отблъсквани. Яката твърдина изглеждала непревземаема. Тогава нашествениците прибягнали до хитрост. Оставили жребеца Пасту да жадува няколко дни и след това го повели около стените на крепостта. Острият нюх на зажаднялото животно им помогнал да открият извора, от

Digitized by Google

където започвал водопроводът за крепостта. И до ден днешен този извор се нарича „Пастушац" — от името на коня Пасту.

Турците отбиват извора и оставят обсадените без вода. Но българите не се предават на врага. Направили те гайда, която се надувала от вятъра и сама свирела върху крепостните кули. Обърнали сетне обратно подковите на конете си и една нощ тайно напуснали „Калето" и хванали планината. На сутрината османлите забелязали конските стъпки, водещи към крепостта и още повече засилили охраната. Гайдата „свирела" от крепостта и им „показвала", че хората са още вътре. А в това време българите вече прекосявали Балкана...

* * *

Тежко отоманско робство. Мрак и злочестина. Но дълбоко в недрата на народната душа постоянно тлее неугасимият пламък на бунта, на отмъщението, на неутолимата жажда за свободен живот, за да се разрази по-късно в буйния пожар на Чипровското въстание. Оттук насетне легендите отстъпват мястото си на историческите факти.

Минава средата на седемнадесети век. Старата слава на чипровските рудари постепенно помръква. Плитките рудници са вече изчерпани, а без техника не могло да се проникне по-дълбоко в земните недра. Турската империя все повече се разлага. От нея не може да се очаква някаква грижа за развитие на рударството, за какъвто и да е поминък. Обеднялото султанство знаело само да трупа данък върху данък върху голия гръб на безправната рая. По села и градове плъзват кърсердари и бирници. Често тропат и по вратите на чипровчани. Недоволството у народа расте. Назряват условия за бунтове и въстания.

Идеята за политическа свобода в този отдалечен кът на империята се подема от големия български патриот Петър Парчевич и от неговия съратник Петър Богдан. Макар и католически мисионери, тези родолюбци поставят народното дело над интересите на католическата църква:

„А как ще обичам аз католика повече от българина! — пише знатният чипровчанин Петър Богдан, тогавашен Софийски архиепископ на католическата черква. — Родил съм се преди всичко българин и преди всичко обичам последния свой брат българина повече дори от светия отец Папата."

Често Петър Парчевич посещава европейските столици, за да търси помощ за поробеното си отечество. Помощ той не получава, но успява да покаже на тогавашна Европа, че в сърцето на Балканския полуостров съществува един малък, но горд народ, който упорито се бори за своето право да живее свободно. През 1674 г. Петър Парчевич умира, но неговото дело продължава да живее. То се подема от млади и стари в Чипровския край. В съюз с Унгария, Турция води война с Австрия и Полша. При Виена нейните войски са разбити и обърнати в бягство. Тази вест се посреща с радост от поробеното население, събужда в него нови надежди за освобождение.

Ето как описва този момент българският историк Димитър Н. Пухлев в своята „История на града Видин и неговата област":

„... Непосредствено след войната на Турция с Австрия в 1683 г. против първата се включила голяма коалиция от Австрия, Полша, Русия и Венеция и била нападната от няколко страни. Съюзниците изпратили и тайни агенти в България да подбутнат българския народ да въстане против своите угнетители. Такива се явили и в Чипровско. Населението било във възторг от тези призиви и се приготвило задружно да въстане, като очаквало сгодния момент — появата на съюзните войски в пределите на Турция. Такъв настъпил в 1688 г., когато австрийските войски превзели Белград..."

Размирните сърца на чипровчани закипяват. Всяка вечер в къщите на първенците в градеца стават масови народни сбирки по подготовката на въстанието. Всеки дава мило за драго, за да се снабди с пушка, пищов, сабя или ятаган. В железарските работилници се коват мечове, точат се ножове, леят се куршуми. Начело на този клокочещ вулкан застават войводите Георги Пеячевич, Богдан Маринов, Лука Андренин, братята Иван и Михаил (Мишо) Станиславови. Още през пролетта на 1688 г. Георги Пеячевич и Богдан Маринов се присъединяват с една чета от 80 юнаци към австрийската войска при Белград, участвуват в превземането на Оршова. През август същата година Пеячевич изпраща две от момчетата си да уведомят чипровчани, че скоро се очаква да падне Белград и че те ще настъпят заедно с австрийски и полски войски в България.

В Чипровец тази вест се посреща с неописуема радост и въодушевление. Вече никой не се съмнява в помощта на Австрия и Полша. На 18 септември 1688 година Чипровец заедно с околните села Копиловец, Желязна и Клисура въстава. Пристигат и войводите Георги Пеячевич и Богдан Маринов с 380 добре въоръжени бойци, на които австрийците подаряват 120 пушки...

Всичко живо е на улиците, по мегданите, около катедралата „Св. Мария". Камбани бият, знамена се развяват. Часът на свободата настъпва. Възбуденият народ ликува. В празнична премяна, с гайди и тъпани, с хора и песни той посреща толкоз очакваното освобождение.

Въстаниците изпращат куриери към София, Дунава и Кутловица (Михайловград), за да проучат поведението на турците. Всички докладват, че няма никакво раздвижване на врага. Седем дни свободен живот! Седем денонощия на радост, веселие, въодушевление. Ала на осмия — по околните баири на Чипровец се показват

Digitized by Google

вражи конници и бързо изчезват. Щабът на въстаниците решава да нападне най-напред близкия град Кутловица и разбие местния турски гарнизон. Всичко годно да носи оръжие е мобилизирано. В Чипровец се събират три хиляди бойци от четирите села. Строени в бойни редици, те тръгват към Кутловица. Начело на колоните са войводите Георги Пеячевич, Богдан Маринов, Лука Андренин и Иван Станиславов. Над главите гордо се развяват знамената с огнения надпис: „Да живее свободна България!"

Зад войводите вървят сто и двадесет конника, следвани от пехотата и двадесетина обозни коли. Цялото население се стича да изпрати своите юнаци. Прегръдки, целувки, благословии за успех. Умиление и сълзи — родна българска войска минава!

Късно вечерта въстаническата войска се разполага на стан в местността „Жеравица" над Кутловица. Наоколо — гъсти гори, поляни. Воеводите решават: „Тук ще се пренощува. А в зори — удар върху града."

Никой не подозира, че вражето око ги следи през целия им поход, че турският гарнизон, подсилен с редовни турски и маджарски войски, под командата на унгарския граф Еммерик Текели, вече стяга обръча около стануващите юнаци.

Полунощ. Въстаниците спят дълбок сън. Турци и маджари, водени от кутловски ловци, дебнешком обкръжават стана и с настървение се нахвърлят върху него. Започва жестока сеч на сънени хора. Воеводите призовават слисаните си бойци, мъчат се да въведат известен боен ред. Чуват се звън на оръжие, тъпи удари, предсмъртни стенания... Обкръжените въстаници се съпротивяват юнашки. Под техните удари падат няколкостотин вражи войници. Но жертвите на народните освободители са далеч по-многобройни!

Оцелелите въстаници отстъпват към родния Балкан. Успяват да се задържат и да дадат бой на настъпващия противник край подбалканските села Бели мел и Челюстница. Тук полето отново се покрива с човешки трупове. Дълго след боя кучета и диви зверове оглозгват кости и черепи. Наоколо било осеяно с човешки челюсти. От там близкото село носи името си „Челюстница" — от човешките челюсти, останали тук.

Последен отпор въстаниците оказват в Чипровец. За укрепването на подстъпите му се вдига на крак мало и голямо. Копаят окопи, изграждат стени, плетат плетове. Първите вълни на врага са отбити. Въстаналият народ показва чудеса от храброст. Но това са броени дни. Бави се австрийската помощ, а братска Русия е далече...

Най-после врагът успява да пробие отбраната. Озверените османски орди и пълчищата на Текели сломяват гордия Чипровец. Настъпва най-страшният деч в живота на този богат и гиздав български град. Свирепият победител подлага на сеч жени, деца, старци. Всичко ценно е разграбено. Пожарът довършва останалото. За няколко часа от цветущите селища Чипровец, Копиловец, Желязна и Клисура остават само развалини и пепелища. Една част от спасилите се хора избягват във Влашко, Молдавия и Унгария. Останалите са отвлечени в робство.

За тези трагични дни никополският католишки епископ Антон Стефанов пише в писмото си от 30 януари 1689 г. до римския папа: „Като пристигнали турците при четирите католишки селища, те излели цялата си ярост върху беззащитните и поразени от уплаха българи и с нечувана жестокост избили повече от възпрепятствуваните да избягат, без разлика на пол и възраст, а други отвели в тежко робство. Те са превърнали в пепелища тези селища с техните църкви и манастири...

...Така във внезапната обща бъркотия, пред заплашващата от всякъде вражеска ярост, могло да се видят майки, загрижени не за скъпи одежди, злато, сребро и други украси, но за своите деца, да ги измъкнат от ноктите на турците. Могло да се видят немощни и почтени старци и баби да отпадат от страх и слабост и да стават жертва на вражески меч. Тук ридаят мъже не за къща, имот, ниви, лозя и други владения, но за загубена скъпа съпруга и любима годеница..."

Като свещен химн звучат тъжните строфи от песента на един местен поет за злощастната епопея на прославения Чипровец:

„Няма камбана вече да зове,
синове народни срещу врагове..."

Чипровец е сринат със земята, превърнат е в пепелище. Но от пепелта, като митологическата птица Феникс той отново се възражда. Народът не се чувствува победен. Духът, светлите идеи на пламенните патриоти Петър Парчевич, Петър Богдан, Георги Пеячевич продължава да живее в душата на техните потомци. Те с устрем се вдигат срещу поробителя през 1836 г. в Манчовата размирица начело с войводата Манчо Пунин. Чипровчани юнашки участвуват и в Белоградчишкото и Пиротското въстание, а през 1876 г. масово се стичат в четата на Панайот Хитов и Филип Тотю при боя около Чипровския манастир. От този буден край излизат храбрите воеводи Тачо Балкански и неговите другари — хайдутите Стоян, Стефан и Сешко.

Чипровци е един от опорните пунктове на славното Септемврийско въстание през 1923 година, на борбата против фашизма и капитализма.

Като зорница ще останат да блестят в героичната ни летопис подвизите на народните соколи от този буден край в самоотвержената борба на българина за свобода и народни правдини.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

С ПОГЛЕД КЪМ БЪДЕЩЕТО

Ще се опитам да разкажа какво най-много ме впечатли от няколкодневното ми пребиваване в три войводства на Полската народна република.

Когато поставях въпроса, каква идейно-политическа работа извършват партийните органи и организации, всички започваха по един и същи начин:

„Ние, полските комунисти, полагаме много грижи за идейно-политическото възпитание на младежта. Това за нас е част от програмата на Партията за осъществяване идеалите и целите на социалистическото изграждане на родината ни, за изпълнението от работническата класа на историческата ѝ мисия." Така ми казваха другарите в партийните комитети в Люблин и Хелм и в Замост, в заводите и мините, в районите и селищата. И разбрах, че това е естествено: влезеш ли в завода — ще видиш пред машините младежи, във фабриката за шев — само момичета — осемнадесет, деветнадесет годишни, в мините — млади миньори, пред щандовете в магазините — млади хора. А в статистическия справочник прочетох: „Мнозинството от гражданите на социалистическа Полша са родени след Втората световна война, средната възраст на населението е по-малко от 28 години, а 37 на сто са младежи под 19 години." Ето защо така убедително звучат думите на първия секретар на ЦК на ПОРП Едвард Герек пред VII пленум (1972 г.) „Нашата задача се състои в привличането на младото поколение към активна работа и съвместна отговорност за развитието на страната." Ето защо секретарят на фабричния партиен комитет Чеслав Вранкович от Завода за товарни коли, който произвежда известните коли „Жук", изтъкна, че сега партийните комитети и организации в комбината са насочили вниманието си към това да разясняват мобилизиращото въздействие върху социалистическото строителство; да повишават мобилизиращото въздействие върху младежта. Разпространяването сред младежта на икономически и политически знания, пропагандата на основните насоки на политиката на ПОРП и на набелязаните от нея пътища за решаване на важните обществени, икономически и политически задачи — всичко това не само помага на младите хора да разберат по-добре механизма на държавно управление, законите и принципите на функциониране на икономиката, на обществото като цяло, но и по-дълбоко да осмислят хуманния характер на политиката на Партията, а оттам и да ги подтикне към още по-активно участие в нейното осъществяване. Това в завода постигат и с включване на младежи в системата на партийната просвета.

В Завода за транспортни средства в град Свидник колективът е млад и партийната организация е насочила вниманието си към младежта. Към кабинета за идеологическа работа има секция за идейно-политическото обучение и възпитание на младежта. Партийният комитет изцяло е поверил ръководството на радиоуредбата и на заводския вестник на младежите и те се справят отлично с това задължение. Радиоуредбата излъчва всеки ден един час местно предаване, в което се разказва за делата на колектива, за постиженията на отделни труженици и проблемите, които решава заводът.

Младежите са постоянният извор за набиране на членове на Партията. Партийните комитети гласуват голямо доверие на първичните младежки организации (дружества) — дават им право да препоръчат младежи за членове на Партията. Това право се завоюва. Партията го присъжда на онова младежко дружество, което се отличава със своята работа — активно увеличава членовете си, има утвърдена производствена и обществена дейност, ползува се с авторитет в колектива. Във войводство Хелм в Завода за обувки 68 младежки дружества са получили право да дават препоръка за членство в партията, а работят за удостояване с такова право още 58. Това е награда за дружеството. Партийното доверие мобилизира дружеството да работи още по-добре с младежите. Повишава чувството на отговорност за поведението на кандидата, заема се да го подготви. Младежката организация е създала едногодишна школа за кандидатите. Участниците се събират четири пъти в годината — изучават основни проблеми на партийното строителство. Всеки има дневник за идеологическата работа. В него пропагандистът пише как участникът се изявява на отделните занятия и на края на годината дава обща оценка за подготовката му и се подписва. С този дневник младежът се явява в партийния комитет за утвърждаване. С кандидатите идва в партийния комитет и секретарят на мла-

Digitized by Google

дежкото дружество и той се вълнува как ще се изявят другарите му, каква оценка ще получат, това е оценка и за него, и за дружеството.

Партийните комитети и организации учат младежите от марксистко-ленински позиции да обясняват социалните явления и проблеми. „Марксистко-ленинската теория и научният социализъм са най-точни инструменти, с чиято помощ младите хора могат безпогрешно да различат истински новото, прогресивното от онзи „модерен" начин на живот, който се опитват да им натрапят буржоазните идеолози." Това прочетох в дома за идеологическа работа в Завода за обувки.

В своята възпитателна работа партийните комитети и организации придават голямо значение на изясняването на критериите за социалистически начин на живот, на пропагандирането на моралните и материалните ценности на реалния социализъм. Едновременно с това водят борба срещу проникването в младежката среда на чужди на социализма норми на буржоазния начин на живот. Те често се обръщат към славните традиции на борбите на полския народ за прогрес и социална справедливост, към традициите на полското и международното работническо движение.

В системата на политическата просвета на младежта комунистите пропагандисти водят настъпателна идейно-политическа работа, разкриват същинското лице на капитализма, същността на нестихващите противоречия и класови конфликти, разобличават несправедливостта, антихуманната насоченост на капиталистическото общество, носещо в себе си заплахата за благосъстоянието, свободата и живота на милиони хора по земята. На фона на кризата на капитализма особено убедително израстват постиженията на социалистическите страни в икономическото и социалното развитие, в осигуряване широки граждански права и свободи на трудещите се. Както навсякъде подчертаваха другарите, с особена сила се разкрили пред младежките колективи силата и жизнеността на реалния социализъм при изучаване на Конституцията на СССР през 1977 година.

В идейновъзпитателната работа партийните органи и организации поставят ударението върху осигуряването активно участие на младежта в обществения живот, върху придобиването на практически навици и опит в труда, стремят се да ги научат самостоятелно да решават изправящите се пред тях задачи и проблеми, проявявайки при това висока съзнателност, трудова и гражданска дисциплина. В заводите на хелмското войводство има 15 музея за миналото и бъдещото на по-големите заводи. Те възпитават уважение към труда; там са събрани експонати за изучаване историята на завода. В тях младежите се приемат за членове на Партията; там се награждават най-добрите работници; на новите работници там се изясняват перспективите на завода; там се правят срещи на младежи с ветерани в труда, в борбата за свободата на народа.

На гарата в Хелм има къща — наречена за спомени и бъдеще. В картини, цифри, данни, снимки, макети, експонати и т. н. е разказано миналото на гарата — от създаването ѝ — 1900 г. — разрушаването ѝ през 1944 г. от хитлеристите, снимки от окупацията и първите дни на освобождението — и до днес. Секретарят на младежкия комитет с гордост посочва снимка — група железничари хвърлили през 1943 г. моста на ж. п. линията във въздуха, за да не позволят на окупаторите да прехвърлят войска на съветска земя, и показва кои са живи, кои са пенсионери, кои още работят на гарата. А до тази снимка е табло с наградените най-добри — от втория ден след освобождението до днес — снимки на трудови хора, униформите им, ордени, знамена. И по-нататък — две колективни снимки — младежи, едни усмихнати, весели, други съсредоточени, замислени. Това са двете (от пет) младежки дружества, завоювали през миналата година правото да препоръчат младежи за кандидатстване в Партията.

Много помагат на младежите майсторите. За това войводският партиен комитет в Хелм е организирал постоянна школа на политическа тематика — в нея се учат 277 майстори. Срокът на обучението е една година, събират се един път в седмицата. Тук майсторите слушат лекции по педагогика и психология, по актуални вътрешни и международни въпроси: по икономическата политика на Партията; по задачите, които решава войводството. Всеки от тях има поръчение да работи с младежи. Това поръчение той получава на събрание на партийната организация и на събрание редовно се отчита, споделя радостта си от постигнатите резултати, тревогите си за трудности и нерешени проблеми.

В труда, в учението най-пълно и ярко се проявява социалната активност на младежта, нейната творческа съзидателна сила. Ето защо такива задачи като разясняването пред младежите ценностите на труда, на неговата социално-нравствена значимост, формирането на социалистическо отношение към труда стоят на първо място в идейновъзпитателната работа на Партията. В мина „Богданка" край Люблин партийното бюро възпитава у младите миньори любов към труда, като дава широко обществено признание на първенците в производството — там ще видите витрини със снимки на най-заслужилите миньори, с кратко обяснение за постиженията им. За Първи май им се дават грамоти тържествено в стаята за бъдещето (мината е нова и спомени няма). За конкретни трудови постижения се получават писма до семействата им. Един път в месеца се прави открито партийно събрание. На него присъствуват и безпартийни, повечето младежи, да видят с какви въпроси се занимава партийната организация; на събранието за производствените задачи докладва главният инженер как се изпълнява планът, а комунистите се отчитат кой какъв принос има в реализирането на плановите задачи, кой как се е справил с обществените си поръчения, посочват причини за недостатъците, предла-

Digitized by Google

гат мерки за подобряване на работата. Там се поставят и въпроси от социалнобитов характер и текущи политически събития. Тематиката на тези събрания обикновено се планира за една година.

Младежите са поели шефство на шахтите за въглища от Люблинското войводство. Това означава, че на тези и други обекти из страната отиват на работа младежи; че младежи дават обещания да подготвят материали и съоръжения за подшефните обекти. Това е една от изявите на порасналата отговорност на младежта и нейните организации и за решаването на големи народностопански проблеми, расте майсторството на младите работници. В Хелм младежите са поели шефство над жилищното строителство; младежките организации изпращат там свои членове за постоянни работници или за известно време, а тяхната производствена програма в предприятието изпълняват другарите им. Големи промишлени предприятия шефствуват над селскостопански единици.

Младежите активно участвуват в различните форми на социалистическо съревнование. Впечатлява социалистическото съревнование вътре в младежките организации. То протича под лозунга „Моят успех — на социалистическата родина". Целта на това съревнование е да се повиши активността на членовете на организациите при изпълнението на програмните задачи, при поемането и изпълнението на личните и колективните обещания, при разширяването на участието на младежта в обществения, политическия, икономическия и културния живот на страната, войводството, района и преди всичко за своето село, предприятие, институт, училище. Това съревнование се излива в многообразни форми. В шивашка фабрика „Кора", Хелмско войводство (окръг), младежите са две трети от работниците. Те участвуват в кръжоци по интереси — история на Партията; съвременно международно работническо движение. В градския конкурс два пъти спечелили съревнованието, а един път заели трето място във войводството. Има конкурс за най-добър майстор наставник. Първо място заел Станислав Зажитски. За празника на текстилния работник обявили девет души първенци на социалистическия труд. На входа на фабриката има табло със снимките на най-добрите — това са 23—24 годишни младежи. На Нова година посрещат в колектива гости — пенсионирани работници, поздравляват ги, дават им подаръци. На 8 март се срещат с изтъкнати стари работнички, награждават ги. По радиоуредбата майсторите „се срещат" с младежки колективи, отчитат качеството на продукцията всеки месец; фабриката е сред първите пет предприятия във войводството. Така младите се учат да уважават трудовите хора.

Девет младежи, ударници в производството, участвуват в строителството на жилищен блок. Награда — те ще живеят в него. На млади семейства, работещи в завода, се дава заем за строеж на жилище.

В Завода за санитарен порцелан в град Красни став, Хелмско войводство, се води индивидуално съревнование между младите майстори за най-добър майстор и възпитател на младежта. По бригади един път на три месеца всеки член на бригадата се отчита за приноса му за усъвършенстуване на междуличностните отношения и се награждават отделни хора и цели колективи. Радиоуредбата организира концерти за тях всяка събота. Следващото тримесечие концертите са за новите първенци. Създали са младежки постове за контрол на качеството. Младежката организация е сключила договор с директора — младежите поемат задължение в извънработно време (за да не се отделят няколко души за отделна смяна) да поддържат поточната линия (за да се изсушат и извадят отливките), а парите, които ще получат, да отиват в младежкия фонд на предприятието и да се използват за награди на младежите и младежки колективи, спечелили съревнованието — екскурзии, почивки, колективно посещение на театри, концерти и т. н.; за организиране в завода естраден, танцов състав, кръжок по фотография, които ангажират творческата активност на младежите в свободното от работа време.

Сред селските труженици се провежда конкурс „Млад майстор на реколтата". Участниците постигат високи производствени показатели. Младите селяни играят все по-важна роля и в обществения живот на село. В селището Савин олимпиадата конкурс за селскостопански знания помага всяка година да се увеличават младите квалифицирани кадри в селското стопанство.

Младежките въпроси са често предмет на обсъждане на Замостския войводски партиен комитет. Всеки месец първият секретар на войводския партиен комитет по предварително разработен план се среща с младежи от отделни колективи — производствени, училищни, творчески. „Това, казва той, са интересни, много полезни, но и трудни срещи. Младежите задават много въпроси, на които не само трябва да се отговаря, но и трябва да се решават. И ние се стремим да ги решаваме." В младежките летни лагери чести посетители са секретарите на войводския партиен комитет. Този стил на работа е пренесен и в градските, и в заводските партийни комитети. Градският комитет на Партията в Билгарой последователно води индивидуални разговори с всички секретари на младежки дружества; конкретни задачи по този въпрос поставя и на секретарите на партийните организации.

Младежта отговаря с дела за оказаното ѝ от Партията и държавата доверие, за грижите, които комунистите полагат за нея. На полските младежи са присъщи ентусиазмът и увлечеността. Тези ценни качества се изявяват във всекидневните дела за развитието на тяхната социалистическа родина.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ЗА ДЕЛОТО НА ПАРТИЯТА

I

Тези дни беше издаден том с избрани произведения на члена на Политбюро и председател на Националния съвет на Отечествения фронт Пенчо Кубадински под заглавие „С младостта на Родината". Книгата е едно от изданията на поредицата „Видни строители на НРБ" на Партиздат, чиято задача е да представя на нашия читател изявени български партийни и държавни дейци, да популяризира техния принос и опит в изграждането на нова, социалистическа България.

Другарят Пенчо Кубадински е от поколението младежки и партийни функционери, които израснаха и се възпитаха в един от най-тежките периоди в историята на Партията. Комунистическата си страст и марксистко-ленинска закалка те получиха по време на жестоката и открита битка с фашизма и класовия враг. Преминал суровата школа на борбата, др. Пенчо Кубадински израства като последователен и убеден марксист, ревностен войник на делото на Партията. Преди 9. IX. 1944 г. той разгръща широка нелегална дейност в редиците на РМС и БКП, а след победата на социалистическата революция отдава всичките си знания, опит и енергия за укрепването на народната власт, за отбраната на социалистическите завоевания, а след това и за изграждането на новото общество. По призива на Партията той заема редица постове и твърдо отстоява нейната линия за претворяване в живота идеалите на социализма, за добруването на българския народ.

Книгата „С младостта на Родината" е своеобразно връщане към историята, поглед към един богато и съдържателно извървян път, път на борба и утвърждаване на новото, прогресивното. Публикуваните материали са писани от др. Кубадински в различни периоди — 1947 — 1978 г., и са свързани с неговата политическа и държавна дейност. За улеснение на читателя те са систематизирани тематично и по този начин откроява дейността на автора на различните сектори на народното стопанство и партийната работа.

Първият раздел съдържа материали, посветени на видни исторически личности и наметни събития, които имат значение и принос за развитието на България — за Г. С. Раковски, за Старозагорското въстание 1875 г., за въстаниците от Априлското въстание 1876 г. — защитници на Дряновския манастир, за легендарния подвиг на Христо Ботев, за 100-годишнината от освобождението на България и др. В тези материали историческото ни минало се разглежда като богат извор за патриотично и интернационално възпитание на трудещите се, особено на младото поколение.

Следват речи, доклади и статии, отнасящи се до борбата на нашия народ против капитализма и фашизма. Идеите на Партията на Благоев завладяват голям брой млади хора. Те посветиха, както изтъква др. Кубадински, целия си живот на делото на Партията, пренебрегнаха своето щастие, спокойствие, лишиха се от удобството, обрекоха се на гонения и преследване, на полицейски репресии, но нито за момент не се разколебаха в правотата на делото, което бяха поели съзнателно и завинаги.

За по-нататъшния подем на революционното движение в България огромно значение има победата на Великата октомврийска социалистическа революция, която, по думите на автора, „повиши революционния кипеж, ускори многократно революционния подем, укрепи вярата на трудещите се в социалистическите идеи".

Като прави анализ на антифашистката борба у нас, др. Пенчо Кубадински изтъква някои нейни специфични особености, които я отличават от борбата на други народи. На първо място това е масовостта. Цялото българско население — мъже, жени, млади и стари, оказваше помощ на народните борци.

Другата особеност, която авторът определя като много важна, е тогавашната обстановка в нашата страна. За разлика от обстановката в някои други страни, където германците разбиха напълно държавния, полицейския и военния апарат, у нас

Пенчо Кубадински, „С младостта на Родината", Партиздат, С., 1978 г., с. 711.

Digitized by Google

борбата против фашизма започна, развърна се, доби масови размери и завърши с победа на българския народ при напълно запазена буржоазно-държавна машина, но напълно запазени, непокътнати органите за потисничество като полиция, съд, затвор, буржоазна администрация, военщина и всичко това управлявано и насочвано от едно противонародно монархо-фашистко правителство. Борбата и победата в такава обстановка бе по възможностите, както подчертава авторът, само на една зряла и закалена партия, каквато за наша чест бе Българската комунистическа партия.

Важна особеност на борбата у нас е, че тя, организирана по време на Втората световна война, се водеше като неразделна част от борбата на Съветския съюз против хитлеризма. Българският народ прояви своя интернационализъм, като се обяви в защита на първата в света социалистическа държава, което имаше огромен политически ефект.

В битката с фашизма и неговата идеология хиляди български родолюбци и синове на народа и Партията заплатиха с живота си за комунистическата си убеденост. За тях др. Кубадински говори с обич и преклонение, отдава почит на подвига и саможертвата им за благоденствието на българския народ, за социална справедливост и свобода.

След освобождението ни от фашистко иго една от дейностите на др. Пенчо Кубадински е пряко свързана с организирането на бригадирското движение у нас. На него той е посветил голям брой статии, доклади и речи, част от които са поместени в новоизлязлата книга. В тях авторът дава висока оценка на младежкото бригадирско движение като форма на активно участие на българската младеж във възстановяването на Родината, в изграждането на първите социалистически промишлени, транспортни, енергийни и други предприятия, както и за трудовото социалистическо възпитание на младежта. В статията, посветена на 65 годишнината от рождението на вдъхновителя на бригадирското движение Георги Димитров, др. Кубадински разказва за първата си среща с вожда на българския народ в навечерието преди заминаването на първата младежка бригада за Хаинбоаз, където Димитров дава своите мъдри напътствия: „Вие започвате едно важно, но трудно дело. При вас ще дойдат младежи от различни организации, с различни характери и желания... Необходимо е още в първите дни да се изгради здрава, съзнателна, желязна бригадирска дисциплина . " (стр. 192).

Младежкото бригадирско движение ще запише в своята история редица крупни по обем и национално значение обекти: Хаинбоаз и ж.п. линията Перник—Волуяк, язовирите „Росица", „Копринка", „Ал. Стамболийски" и „Георги Димитров", Димитровград и „Марица-изток", АЕЦ „Козлодуй".

Бригадирското движение винаги е насърчавано и подкрепяно от Централния комитет на БКП и лично от първия ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков, защото то по безспорен начин доказа огромните възможности на младежта в изграждането на социалистическата ни Родина.

Като изтъкнат партиен и държавен ръководител др. Пенчо Кубадински влага много енергия за изграждането на нашата промишленост, за социалистическото преустройство на селското стопанство, за преминаването на строителството на индустриални основи, за развитието и укрепването на българския транспорт и съобщенията. Значителен дял в книгата заемат произведенията, отнасящи се до социалистическото строителство в България. На преден план в този раздел на сборника е поместен докладът на др. Кубадински на тържественото събрание по повод 85-годишнината от рождението на Георги Димитров. В него се изтъква огромната роля на вожда на българския народ като теоретик и строител на социализма, борец от интернационален мащаб за делото на комунизма.

Централно място в раздела заема докладът пред пленума на ЦК на БКП по строителството (1959 г.). В него са поставени изключително важни проблеми на нашето икономическо развитие, на по-нататъшното развитие на строителството, за повдигане на неговото техническо равнище и засилване на ролята му в осъществяване на програмата за ускореното развитие на страната, за по-решително индустриализиране и механизиране на строителството, внедряването на нови, ефективни строителни материали, за партийната работа в този отрасъл на народното стопанство и др. Решенията на пленума насочиха усилията на българските строители към модернизацията на отрасъла, за преодоляване задръжките в изпълнението на поставената още от Георги Димитров важна задача: осъществяване ускорено развитие на социалистическата ни икономика.

В този доклад голямо внимание се отделя на възпитателната работа сред работниците и се изтъква опитът на челниците в труда като пример за всеотдайно и високосъзнателно служене на Родината. На славната строителна гвардия авторът изказва благодарността на Партията и правителството за изградените фабрики и заводи, язовири и рудници, пътища и жилища.

Тези проблеми и днес имат актуално значение, още повече, че пленумът по строителството се проведе след историческия Априлски пленум на Централния комитет на Партията.

Материалите, които разглеждат проблемите на транспорта и съобщенията, се отнасят до модернизацията на българския транспорт, електрификацията на железопътния транспорт, въвеждането на нова дизелова и електрическа тяга, бързото развитие на автомобилния транспорт, ролята и мястото на водния транспорт за народното стопанство, развитието на телефонизацията, радио- и телевизионните комуникации.

Digitized by Google

ЗА ДЕЛОТО НА ПАРТИЯТА

I

Тези дни беше издаден том с избрани произведения на члена на Политбюро и председател на Националния съвет на Отечествения фронт Пенчо Кубадински под заглавие „С младостта на Родината". Книгата е едно от изданията на поредицата „Видни строители на НРБ" на Партиздат, чиято задача е да представя на нашия читател изявени български партийни и държавни дейци, да популяризира техния принос и опит в изграждането на нова, социалистическа България.

Другарят Пенчо Кубадински е от поколението младежки и партийни функционери, които израснаха и се възпитаха в един от най-тежките периоди в историята на Партията. Комунистическата си страст и марксистко-ленинска закалка те получиха по време на жестоката и открита битка с фашизма и класовия враг. Преминал суровата школа на борбата, др. Пенчо Кубадински израства като последователен и убеден марксист, ревностен войник на делото на Партията. Преди 9. IX. 1944 г. той разгръща широка нелегална дейност в редиците на РМС и БКП, а след победата на социалистическата революция отдава всичките си знания, опит и енергия за укрепването на народната власт, за отбраната на социалистическите завоевания, а след това и за изграждането на новото общество. По призива на Партията той заема редица постове и твърдо отстоява нейната линия за претворяване в живота идеалите на социализма, за добруването на българския народ.

Книгата „С младостта на Родината" е своеобразно връщане към историята, поглед към един богато и съдържателно извървян път, път на борба и утвърждаване на новото, прогресивното. Публикуваните материали са писани от др. Кубадински в различни периоди — 1947 — 1978 г., и са свързани с неговата политическа и държавна дейност. За улеснение на читателя те са систематизирани тематично и по този начин открояват дейността на автора на различните сектори на народното стопанство и партийната работа.

Първият раздел съдържа материали, посветени на видни исторически личности и паметни събития, които имат значение и принос за развитието на България — за Г. С. Раковски, за Старозагорското въстание 1875 г., за въстаниците от Априлското въстание 1876 г. — защитници на Дряновския манастир, за легендарния подвиг на Христо Ботев, за 100-годишнината от освобождението на България и др. В тези материали историческото ни минало се разглежда като богат извор за патриотично и интернационално възпитание на трудещите се, особено на младото поколение.

Следват речи, доклади и статии, отнасящи се до борбата на нашия народ против капитализма и фашизма. Идеите на Партията на Благоев завладяват голям брой млади хора. Те посветиха, както изтъква др. Кубадински, целия си живот на делото на Партията, пренебрегнаха своето щастие, спокойствие, лишиха се от удобството, обрекоха се на гонения и преследване, на полицейски репресии, но нито за момент не се разколебаха в правотата на делото, което бяха поели съзнателно и завинаги.

За по-нататъшния подем на революционното движение в България огромно значение има победата на Великата октомврийска социалистическа революция, която, по думите на автора, „повиши революционния кипеж, ускори многократно революционния подем, укрепи вярата на трудещите се в социалистическите идеи".

Като прави анализ на антифашистката борба у нас, др. Пенчо Кубадински изтъква някои нейни специфични особености, които я отличават от борбата на други народи. На първо място това е масовостта. Цялото българско население — мъже, жени, млади и стари, оказваше помощ на народните борци.

Другата особеност, която авторът определя като много важна, е тогавашната обстановка в нашата страна. За разлика от обстановката в някои други страни, където германците разбиха напълно държавния, полицейския и военния апарат, у нас

Пенчо Кубадински, „С младостта на Родината", Партиздат, С., 1978 г., с. 711.

Digitized by Google

борбата против фашизма започна, разгърна се, доби масови размери и завърши с победа на българския народ при напълно запазена буржоазно-държавна машина, но напълно запазени, непокътнати оръдия за потисничество като полиция, съд, затвор, буржоазна администрация, военщина и всичко това управлявано и насочвано от едно противонародно монархо-фашистко правителство. Борбата и победата в такава обстановка бе по възможностите, както подчертава авторът, само на една зряла и закалена партия, каквато за наша чест бе Българската комунистическа партия.

Важна особеност на борбата у нас е, че тя, организирана по време на Втората световна война, се водеше като неразделна част от борбата на Съветския съюз против хитлеризма. Българският народ прояви своя интернационализъм, като се обяви в защита на първата в света социалистическа държава, което имаше огромен политически ефект.

В битката с фашизма и неговата идеология хиляди български родолюбци и синове на народа и Партията заплатиха с живота си за комунистическата си убеденост. За тях др. Кубадински говори с обич и преклонение, отдава почит на подвига и саможертвата им за благоденствието на българския народ, за социална справедливост и свобода.

След освобождението ни от фашистко иго една от дейностите на др. Пенчо Кубадински е пряко свързана с организирането на бригадирското движение у нас. На него той е посветил голям брой статии, доклади и речи, част от които са поместени в новоизлязлата книга. В тях авторът дава висока оценка на младежкото бригадирско движение като форма на активно участие на българската младеж във възстановяването на Родината, в изграждането на първите социалистически промишлени, транспортни, енергийни и други предприятия, както и за трудовото социалистическо възпитание на младежта. В статията, посветена на 65-годишнината от рождението на вдъхновителя на бригадирското движение Георги Димитров, др. Кубадински разказва за първата си среща с вожда на българския народ в навечерието преди заминаването на първата младежка бригада за Хаинбоаз, където Димитров дава своите мъдри напътствия: „Вие започвате едно важно, но трудно дело. При вас ще дойдат младежи от различни организации, с различни характери и желания... Необходимо е още в първите дни да се изгради здрава, съзнателна, желязна бригадирска дисциплина . " (стр. 192).

Младежкото бригадирско движение ще запише в своята история редица крупни по обем и национално значение обекти: Хаинбоаз и ж.п. линията Перник—Волуяк, язовирите „Росица", „Копринка", „Ал. Стамболийски" и „Георги Димитров", Димитровград и „Марица-изток", АЕЦ „Козлодуй".

Бригадирското движение винаги е насърчавано и подкрепяно от Централния комитет на БКП и лично от първия ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков, защото то по безспорен начин доказа огромните възможности на младежта в изграждането на социалистическата ни Родина.

Като изтъкнат партиен и държавен ръководител др. Пенчо Кубадински влага много енергия за изграждането на нашата промишленост, за социалистическото преустройство на селското стопанство, за преминаването на строителството на индустриални основи, за развитието и укрепването на българския транспорт и съобщенията. Значителен дял в книгата заемат произведенията, отнасящи се до социалистическото строителство в България. На преден план в този раздел на сборника е поместен докладът на др. Кубадински на тържественото събрание по повод 85-годишнината от рождението на Георги Димитров. В него се изтъква огромната роля на вожда на българския народ като теоретик и строител на социализма, борец от интернационален мащаб за делото на комунизма.

Централно място в раздела заема докладът пред пленума на ЦК на БКП по строителството (1959 г.). В него са поставени изключително важни проблеми на нашето икономическо развитие, на по-нататъшното развитие на строителството, за повдигане на неговото техническо равнище и засилване на ролята му в осъществяване на програмата за ускореното развитие на страната, за по-решително индустриализиране и механизиране на строителството, внедряването на нови, ефективни строителни материали, за партийната работа в този отрасъл на народното стопанство и др. Решенията на пленума насочиха усилията на българските строители към модернизацията на отрасъла, за преодоляване задръжките в изпълнението на поставената още от Георги Димитров важна задача: осъществяване ускорено развитие на социалистическата ни икономика.

В този доклад голямо внимание се отделя на възпитателната работа сред работниците и се изтъква опитът на селяните в труда като пример за всеотдайно и високосъзнателно служене на Родината. На славната строителна гвардия авторът изказва благодарността на Партията и правителството за изградените фабрики и заводи, язовири и рудници, пътища и жилища.

Тези проблеми и днес имат актуално значение, още повече, че пленумът по строителството се проведе след историческия Априлски пленум на Централния комитет на Партията.

Материалите, които разглеждат проблемите на транспорта и съобщенията, се отнасят до модернизацията на българския транспорт, електрификацията на железопътния транспорт, въвеждането на нова дизелова и електрическа тяга, бързото развитие на автомобилния транспорт, ролята и мястото на водния транспорт за народното стопанство, развитието на телефонизацията, радио- и телевизионните комуникации.

Digitized by Google

Развитието на селското стопанство също е предмет на разглеждане от др. Кубадински. В статията си „Още по-добре да стопанисваме земята" авторът сочи, че земята е едно от най-важните условия за съществуването на човека. Това налага най-разумното й използуване и опазване за получаване на по-високи добиви от селскостопанските култури.

Крайъгълен камък на отношенията ни със Съветския съюз е братската, нерушима и безкористна българо-съветска дружба. На тази свята за нас дружба др. Пенчо Кубадински е посветил редица материали. „Истинско щастие за нашия народ бе — изтъква той, — че зараждането на българското работническо движение и създаването на Партията на българските комунисти бяха тясно свързани с Партията на Ленин, с революционото движение в Русия" (стр. 451). При едно такова начало връзките по-нататък ще се укрепват, за да имат още един връх — годините на Великата отечествена война, когато при неоценимата помощ на Съветската армия у нас победи социалистическата революция. „Политиката на Съветския съюз — отбелязва авторът — бе един от важните фактори за консолидиране на всички демократични и патриотични сили у нас, за осъществяване на коренен поврат в цялостното развитие на страната."

Като прави исторически преглед на дружбата между българския и съветския народ, др. Кубадински подчертава, че тя е дружба изстрадана, желана, дружба, споена с общо пролятата кръв на Шипка и в съвместната борба против фашизма, против хитлеристките нашественици.

Икономическото сътрудничество и интеграцията на нашата страна със СССР са могъщ ускорител за развитието на страната ни като модерна, индустриално-аграрна държава. С високи темпове ежегодно расте стокооборотът между нашите страни. Разширяват се постоянно техническото сътрудничество и обмяната на опит, сътрудничеството в областта на културата, науката и образованието, печата, телевизията и радиото, обмяната на партиен и организационен опит.

В книгата са публикувани материали, които разглеждат дружбата и сътрудничеството ни и с другите социалистически страни — Монголската народна република, Полската народна република, Чехословашката социалистическа република, Германската демократична република, Социалистическа република Румъния, Унгарската народна република. Всички те са проникнати от пламенен интернационализъм.

Последният раздел на книгата съдържа речи, статии и изказвания на др. Пенчо Кубадински, отнасящи се до дейността му като отечественофронтовски деец. В организацията на политическата система на нашето общество Отечественият фронт заема особено място. Той се гради и развива въз основа на ленинските идеи за единството на националните и интернационалните задачи на освободителната борба на работническата класа. Като проследява историята на Отечествения фронт като масова обществено-политическа организация, др. Пенчо Кубадински разкрива неговата роля за сплотяване на прогресивните и демократични сили в борбата срещу стария свят и приноса му за изграждането на социалистическа България. Под ръководството на Партията неговата роля в живота на нашето социалистическо общество все повече нараства. Авторът подчертава особено важното значение на Априлския пленум на Централния комитет за издигане ролята на Отечествения фронт. Априлската линия по отношение на тази организация бе доразвита и от последвалите конгреси на Партията и пленумите на нейния Централен комитет. Неговата дейност е насочена към решаването на основните задачи на социалистическото строителство. Отечественият фронт има значителен принос в осъществяване на социално-икономическите задачи на обществото.

Отечественият фронт разполага с големи възможности за идеологическо въздействие върху масите, за формиране мирогледа у трудещите се, за развиване и обогатяване традициите на българския народ и създаване на социалистически граждански ритуали, за борба с отрицателните явления и религиозните предразсъдъци и суеверия. Цялостната многостранна дейност на Отечествения фронт е разкрита и подробно анализирана в поместения в сборника доклад на др. Пенчо Кубадински пред Осмия конгрес на Отечественият фронт, проведен през 1977 година. В него са определени главните задачи на организацията, произтичащи от нашето развитие и от изискванията на Българската комунистическа партия.

Сборникът „С младостта на Родината" е ценен извор за изучаване и пропагандиране на бурното ни революционно минало, на борбата на нашата партия и народ в изграждането на социализма. Той съдържа богати идеи, опит и насоки за изпълнение на задачите, поставени от Единадесетия конгрес на Партията и Националната партийна конференция, от ежедневните изисквания на бурното развитие на социалистическото общество и превръщането девиза на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност" в реалност.

Апостол КИРКОВ

Digitized by Google

ГЛАС НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПРАВДА

20 години
сп. „Проблеми на мира и социализма"

По решение на състоялото се в Прага през март 1958 г. съвещание на представители на някои комунистически и работнически партии беше създадено сп. „Проблеми на мира и социализма", единствено по рода си информационно и теоретическо издание на комунистическите и работническите партии.

Минаха 20 години от излизането на първия брой на списанието. Значително се разшириха редиците на комунистите, още повече порасна политическото влияние на международното комунистическо движение за тези две десетилетия. Заедно с това движение растеше, набираше сили и „Проблеми на мира и социализма".

Преди 20 години списанието пое своя път с излизането в 22 страни на 19 езика. Сега неговият глас звучи по всички континенти: 57 национални издания на 34 езика, разпространявани в 145 страни на планетата — такава е днес равносметката. Това убедително доказва, че „Проблеми на мира и социализма" е общопризната трибуна на марксистко-ленинската мисъл — дава значителен принос в пропагандата на теорията и практиката на марксизма-ленинизма, във все по-успешното разработване на съвременните проблеми на международното комунистическо и работническо движение, в обмяната на ценен опит по въпросите на строителството на социализма и комунизма, на борбата срещу империализма и капитализма, неоколониализма и всички други прояви на реакцията.

В обстановката на остра идеологическа борба между двата свята изключително значение има пропагандирането на страниците на списанието правдата за реалния социализъм, показването на неговата мощ и неговия пример.

От авторитетната трибуна на „Проблеми на мира и социализма" пред читателите се разкрива дейността на най-влиятелната политическа сила на съвременността — международното комунистическо движение. Автори са видни държавни и обществени деятели, ръководители на демократични международни обществени организации. Заедно с имената на такива изтъкнати партийни и държавни деятели като Л. И. Брежнев, Луис Корвалан, на страниците на списанието излизат редови комунисти, работници, селяни, специалисти. В техните публикации се разкрива многообразната дейност на комунистическите и другите прогресивни сили на съвременността в борбата за жизнените интереси на трудещите се за мир, свобода и демокрация. Публикуваните материали разкриват нашироко опита в съчетаването общите черти, чиято основа съставляват закономерностите на борбата за победата на революцията и строителството на социализма и отчитане на националните особености на отделните страни — конкретните условия, в които действува всяка партия. В раздела „Из опита на партиите" се

Digitized by Google

публикуват много материали, осветляващи различни страни от живота, дейността и борбите на комунистическите партии. А в рубриката „Защо сме с комунистите“ чрез съдбите на отделни хора става ясно защо въпреки зверските репресии на реакцията в редиците на комунистите застават все нови и нови отреди борци.

Марксизмът-ленинизмът по своята същност е несъвместим с догматизма. Той е вечно живо и развиващо се учение, което непрекъснато се обогатява в хода на революционната класова борба и на съзиждането на новото общество. Всяка комунистическа партия дава своя принос в съкровищницата на световното революционно движение. Списанието си завоюва заслужен авторитет чрез колективния принос, който дава за изясняване редица актуални проблеми на съвременността с организирането на полезни другарски дискусии. На международни научни конференции, симпозиуми, семинари и други форми за обмяна на становища осигурява възможност на участниците да се изказват свободно, да съпоставят гледища, да набелязват общи подходи към обсъжданите въпроси. За размаха на тази дейност свидетелствува макар и само една цифра: за 20 години в редакцията са се състояли повече от 100 такива обсъждания. В тях са взели участие представители на десетки комунистически и работнически партии, а в много случаи и на революционно-демократически партии и организации.

„Проблеми на мира и социализма“ достойно изпълнява благородната си мисия активно да участвува в борбата против буржоазната идеология и ревизионизма, против различните антимарксистки възгледи; в разобличаването на всякакви форми на антикомунизма и антисъветизма и идеологическата диверсия на империализма; в неуморната борба в защита на пролетарския интернационализъм, който е бил и си остава изпитано оръжие на работническото движение. С това списанието дава своя принос за класовото интернационално възпитание на комунистите и трудещите се.

Широко място на страниците на списанието заемат проблемите на освободителната антиимпериалистическа борба на народите. „Проблеми на мира и социализма“ е активен радетел за солидарност с онези, които водят битка с реакцията и потисничеството, с колониализма, расизма и фашизма. Неотстъпно концентрира вниманието към дейността на комунистите, за постигане на взаимно разбирателство и единодействие с демократическите движения, със социалистите и социалдемократите, с онези, които искат не на думи, а на дело да се борят за близките и крайни цели на работническата класа, на трудещите се маси.

Списанието „Проблеми на мира и социализма“ е истинска рожба на международното комунистическо движение. Сега в редакционния съвет са представени 58 комунистически партии и още 20 други поддържат тесни връзки с редакцията. Българската комунистическа партия, която е съоснователка на списанието, цени високо неговата роля като най-авторитетна трибуна на комунистическата правда, участвува и подкрепя всички негови инициативи и изяви. Другарят Тодор Живков е един от най-активните автори на списанието. Той има лични заслуги за укрепването и за издигането на неговото научно-теоретическо и политическо равнище. Затова и участниците в честуването двадесетгодишнината от създаването на списанието посрещнаха с признателност телеграмата на другаря Тодор Живков, в която се казва: „... Пожелавам на творческия колектив на „Проблеми на мира и социализма“ нови успехи в колективното научно осмисляне на новите явления на общественото развитие, в неговата благородна работа за сплотяване на редиците на комунистите върху великите принципи на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Бъдете уверени, скъпи другари, че и в бъдеще, както досега, Българската комунистическа партия ще сътрудничи най-активно в работата на нашето общо списание „Проблеми на мира и социализма“.“

За две десетилетия списанието, неговият многонационален колектив даде значителен принос в разпространяването на великите идеи на Маркс, Енгелс, Ленин, допринасяйки за обмяната на опита в работата на комунистическите и работническите партии, за укрепване интернационалната сплотеност на световната армия комунисти, които водят в своите страни и на международната арена беззаветна, героична борба със силите на империализма и реакцията, за утвърждаване светлите идеали на мира, демокрацията, националното освобождение и социализма.

Изминалите 20 години убедително доказаха, че „Проблеми на мира и социализма“ е остро класово идеологическо оръжие в ръцете на братските партии, авторитетна трибуна на комунистическата правда.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 15
1978
ОКТОМВРИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

За разгръщане на общомладежко и общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 18 юли 1978 година . . . 3

* * *

* — Второ международно съвещание 7

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

И. Стойнов — Политическата работа по местоживеене . . . 10
Д. Димов — По-ефективна организация на труда в партийните органи 18

Партийният комитет

И. Христов — Контролът в министерството 27
Д. Кръстев — Ефективни форми 32

Ръководно политическо ядро и първообраз

Ц. Дичев — Активът 33

Секретарят — централна фигура

Д. Сълева — Правилни взаимоотношения 37

Замяната — преглед на бойния строй

Б. Наков — Комунистите говорят 39

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Минаев — Пролетарският интернационализъм и идеологическата борба 41

60 години Ленински комсомол

* — Боеви отряд на съветската младеж 48
Р. Живкова — Комсомолецът Илюша 49
С. Радойнова — Под знамето на Ленинския комсомол . . . 51
В. Вакрилов — Рамо до рамо 52
Г. Кнтов — Млади ленинци и димитровци в единен строй . . 54

Digitized by Google

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Т. Бозуков — Резерв на Партията 59

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — Председателят на АПК 64

Кореспондентите ни пишат:
И. Новаков — С критериите на политическия подход 70
С. Георгиев — Бригадната организация в завода 73
С. Желязков — Мобилизация на резервите 75

* * *

Ж. Колев — Комплексен подход за помощ и контрол 76

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

М. Басмаджиева — Вечно жив, вечно млад 81

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Н. Тодоров — Хляб наш насущний 83
Д. Станоев — Бюрото при мен! 87

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Х. Чуонг — Национална задача и интернационален дълг . . . 88
Д. Димчев — Израз на социална активност 90

КРИТИКА И КНИГОПИС

Р. Пишев — Последователна защита на априлския курс . . . 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2628. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 25. X. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

ЗА РАЗГРЪЩАНЕ НА ОБЩОМЛАДЕЖКО И ОБЩОНАРОДНО ДВИЖЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДАЧИТЕ, ПОСТАВЕНИ В ПИСМОТО НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ ДО ЦК НА ДКМС ОТ 18 ЮЛИ 1978 ГОДИНА

Политбюро на ЦК на БКП прие решение за разгръщане на общомладежко и общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 18 юли 1978 година.

Проблемите за възпитанието на подрастващото поколение и неговото активно участие в обществено-политическия живот, за развитието на Комунистическия съюз на младежта винаги са заемали централно място в политиката и дейността на Българската комунистическа партия. Съществена заслуга за тяхното теоретическо и практическо решаване в миналото имат Димитър Благоев и Георги Димитров.

Политбюро на ЦК на БКП с особено удовлетворение отбелязва личния принос на първия ръководител на Партията и държавата другаря Тодор Живков във формирането на стратегията и решаването на основните въпроси на работата с подрастващото поколение в етапа на изграждането на развито социалистическо общество. Неговото Писмо до Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз от 18 юли 1978 г. е необходимо продължение и по-нататъшно развитие на Тезисите на ЦК на БКП за работата с младежта и Комсомола от 1967 година. Той е нов забележителен труд и творчески влог в нашата теория и практика, нов израз на жизнената сила на априлската линия на Партията и на нейната непрестанна грижа за младежта на социалистическа България. Това е документ с огромно политическо, социално-икономическо, идеологическо и организационно-практическо значение, адресиран не само до Димитровския комсомол, но и до всички държавни, стопански и обществени органи и инсти-

Digitized by Google

тушии и преди всичко до партийните комитети и организации, до цялата партия. Писмото обогатява с нови идеи и постановки нашата научна концепция за работата с подрастващото поколение. То чертае пред младежта и Комсомола, пред всички партийни и държавни ръководни органи и кадри нови пътища и перспективи, създава реални предпоставки за постигане на още по-високи резултати в комунистическото възпитание и социалната активност на младежта, във всестранната дейност на Димитровския комунистически младежки съюз.

Писмото предизвика широк отзвук сред младите хора, в комсомолските и партийните организации, сред ръководните кадри, сред цялата общественост. Нашата младеж, нашият народ го посрещат с дълбоко задоволство и убеденост в неговата навременност и социално-политическа дейност, с готовност за активно участие в осъществяването на набелязаните насоки и задачи.

Политбюро с удовлетворение отбелязва широкия международен отклик на постановките и идеите, разработени в Писмото на другаря Тодор Живков, тяхната актуална същност и принос в общата теоретическа съкровищница за работата с младото поколение.

Практическото решаване на проблемите, поставени в Писмото, цялостното преустройство на комсомолската и пионерската дейност, на работата на партийните, държавните и стопанските органи и организации с младежта в духа на неговите изисквания е сега изключително важна задача.

Като има предвид дълбокото и дълготрайно значение на разгледаните в Писмото проблеми и за да се осигури изпълнението на произтичащите от него практически задачи, Политбюро на Централния комитет на БКП набеляза редица конкретни мерки.

Политбюро изисква **Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС да се постави в центъра на работата на Партията, Комсомола, обществените организации и държавните органи за многостранното развитие и високоефективната реализация на българската младеж.**

В решението се възлага на партийните комитети незабавно да набележат и проведат мерки за по-нататъшното задълбочено изучаване и усвояване на съдържанието на Писмото, за мобилизиране усилията на всички комунисти, на младите хора, на цялата общественост за практическо изпълнение на поставените в него задачи, за издигане социалната роля на младежта и Комсомола, за по-нататъшно развитие и укрепване на младежкия съюз, на неговия самодеен характер.

По-нататък се изтъква изключително важната задача на Централния комитет на ДКМС, на всички комсомолски органи и организации да осигурят предстоящата отчетно-изборна кампания на Комсомола и при обсъждане на проблемите, и при изборите на нови ръководни органи да премине изцяло в духа на постановките и изискванията на Писмото. **Отчетно-изборните събрания и конференции да бъдат насочени към активно и творческо обсъждане, към делово и практическо решаване на поставените в него задачи, към решително укрепване на комсомолските ръководства на всички равнища.**

В документа Политбюро възлага на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз при активното участие на Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на Българските професионални съюзи, Българския съюз за физическа култура и спорт, Комитета на българските жени, Държавния комитет за планиране, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Комитета за култура, Министерството на народната просвета, Комитета по

Digitized by Google

труда и работната заплата и други държавни и обществени органи, научни звена и институти, с помощта и съдействието на отделите на Централния комитет на Партията да разработи въз основа на Писмото дългосрочни програми за възпитанието и развитието на младежта, за дейността на Комсомола.

Програмите ще обхванат следните основни направления на работата на младежта и Комсомола на сегашния етап:

— подготовка и реализация на младежта в живота и труда; издигане трудовото възпитание и организационната култура на младия човек до равнището на съвременните изисквания;

— образование и професионална подготовка;

— техническо и научно творчество;

— идейно-политическо и нравствено възпитание на младежта;

— естетическо възпитание;

— физическо възпитание;

— социалистически начин на живот на младежта; семейно възпитание и работата с младото семейство;

— усъвършенстване на вътрешноорганизационния живот и ръководство на комсомолската дейност;

— научноизследователска работа по проблемите на младежта и Комсомола.

В решението се посочва, че програмите в тяхното единство ще бъдат организираща база за разгръщане на обществено движение за изпълнение на поставените в Писмото изисквания и критерии; да отразяват стратегическите проблеми, целите и задачите за многостранна и високоефективна подготовка и социална реализация на младежта; да осигуряват необходимата координираност в дейността на ДКМС, държавните, стопанските и обществените органи и институти; да бъдат съобразени със специфичните особености на основните социални и възрастови групи на подрастващото поколение — работническа младеж, младежта в селскостопанското производство, младата научно-творческа и художествена интелигенция, студентската и средношколската младеж, децата и пионерите.

Правителството ще осигури необходимите ресурси и средства като неразделна част от плана за социално-икономическото развитие на страната.

Изключително важен момент в решението е препоръката програмите да се представят за широко обсъждане от младежта, комунистите и всички трудещи се.

На тяхна основа по инициатива на Централния комитет на ДКМС и с активното участие на партийно-държавната комисия ще се подготви и внесе за утвърждаване в Народното събрание законопроект за младежта.

В решението на Политбюро се препоръчва до края на 1979 година да се свика национална комсомолска конференция, която да обсъди и утвърди разработените програми и проектозакона за младежта. В този широко представителен форум наред с пратениците на младежта активно участие ще вземат обществени, стопански и административни ръководители и други дейци от всички слоеве на трудещите се.

Утвърдените от националната комсомолска конференция програми ще бъдат основа за по-нататъшната всестранна дейност на младежта и Комсомола, за разгръщане на широко младежко движение за тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Решението на Политбюро задължава обществените организации, държавните органи, министерствата и ведомствата и техните поделения в страната да разработят свои мероприятия по изпълнение на задачите, произтичащи от Писмото до ЦК на Комсомола и утвърдените програми като неразделна част от своите годишни и петгодишни планове.

Утвърдена е партийно-държавна комисия по проблемите на младежта начело със секретар на ЦК на БКП.

В своята работа комисията широко ще се опира на обществените организации, на научните и творческите съюзи, на низови младежки ръководители, активисти на комсомолски дружества и редови членове на Комсомола — първенци в труда и ученето.

Секретариатът на ЦК на БКП и Министерският съвет ще утвърдят статут за задачите и дейността на комисията.

Политбюро на Централния комитет на БКП изразява увереност, че изпълнението на задачите, поставени в Писмото до ЦК на ДКМС, ще се превърне в общомладежко, общопартийно и общонародно дело. С нова сила ще се разгърне творческата инициатива и енергия на младото поколение и Комсомола, на комунистите и всички трудещи се за многостранно развитие и ефективна реализация на младежта, за повишаване на нейната роля и социална активност в обществено-икономическия, политическия и културния живот на страната, в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

Digitized by Google

ВТОРО МЕЖДУНАРОДНО СЪВЕЩАНИЕ

След първото съвещание в гр. Варна през 1976 г. от 18 до 21 септември т. г. в Будапеща се състоя второто международно съвещание на делегациите на редколегиите на списанията на братските партии, осветляващи и разработващи проблемите на партийния живот и на партийното строителство. Домакин на срещата бе редакцията на списание „Партелет" — орган на Унгарската социалистическа работническа партия.

На съвещанието участвуваха делегации на братските списания на комунистическите и работнически партии от България, Чехословакия, Куба, Полша, Унгария, Монголия, Германската демократична република, Румъния, СССР, Виетнам и представител на редакцията на списание „Проблеми на мира и социализма". Редколегията на сп. „Партиен живот" бе представена от главния редактор Петко Русев и зам.-главния редактор Николай Иванов.

Всяка делегация изложи своя опит: главните акценти на проблематиката и начина на тяхната практическа реализация, изрази становище за приноса на партийното издание в борбата за претворяване на политическия курс при новия етап на интензивно развитие и изграждане на социалистическото общество.

Рамките на станалите разисквания се определят от общите и от специфичните задачи, които партиите от четирите континента на света сега решават.

Разговорът придоби широк интернационален характер, а съвещанието стана фактор за обединяване на усилията на кадрите от теоретическите и политическите печатни органи за защита на марксизма-ленинизма в областта на партийното строителство, за творческо осветляване и разработване на общите принципи при конкретните исторически условия, за обмяна на опит от страна на редакциите за висока ефективност на партийната работа и ръководство.

Партийните списания по проблемите на партийното строителство имат задача, която съвещанието единодушно определи като първостепенна по значение — да разпространяват опита на братските партии в решаването на проблемите от стратегическо значение както за изграждането на зряло социалистическо общество, така и за развитието на самите партии. Това те трябва да съчетават с главната своя задача — да превръщат идеите и решенията на партиите в съзнание и активност на масите, да изучават и обобщават опита на организациите и на кадрите, да съдействуват за разработването и осъществяването на партийната политика.

Всякакъв опит да се разисква ролята на списанието по партийно строителство в ограничените рамки на собствения национален опит, да се разглежда вън и независимо от интернационалния опит на братските партии, като се омаловажава принципиалното, общото, задължителното, а да се преувеличава специфичното и особеното,

Digitized by Google

неизбежно води до заблуди, отклонения и грешки в теорията и практиката. Съвещанието категорично отрече подобен подход. Марксистко-ленинското учение за Партията и партийното строителство са ожесточена арена на класова идеологическа борба. Империализмът и маоизмът атакуват в единен фронт. Да се обсъжда ролята на партийното издание по проблемите на Партията, на нейното учение, живот и ръководство вън и независимо от класовата борба в световен мащаб, извън идеологическата диверсия на империализма, маоизма и опортюнизма, да се разглежда като свое изключително вътрешно собствено дело, сега в наши дни е най-малко абсурдно и съглашателско дело.

Имаме обща теоретическа основа — марксизма-ленинизма. Нашите партии се изграждат върху една основа и се ръководят от единни принципи — ленинските. От това общо, задължително и необходимо никое списание няма право да отстъпва. Останалото е въпрос на научна политика, стратегия и тактика, които всяка партия съобразно конкретните условия чертае и практически претворява.

Ето основанието, на което участниците в съвещанието отхвърлиха тесните рамки на националната ограниченост при разглеждане ролята на списанията по партийно строителство.

Партийната работа и стилът на ръководство осъществяват политическия курс, разработван и утвърждаван от ръководните органи — конгресите, конференциите и пленумите на централните комитети. Те, както и ролята на партийния печат, не могат да се разглеждат и разберат откъснато от политическия курс. Като проследява тази дейност и отразява начина, по който тя се осъществява, което представлява стила на работа, всяко списание защищава и отстоява политическия курс на Партията. Ето защо характерът на труда в редколегиите и на кадрите в партийните списания не е и не може да се разглежда като абстрактен, професионално-творчески труд. Чрез идеологическите средства и форми на борбата той осъществява политиката на Партията и никой, на никой форум не може да го дезангажира от идеологическа и интернационална отговорност.

Темата на съвещанието бе за стила на работа и ръководство на партиите и ролята на партийните списания за неговото утвърждаване и обогатяване с опита на масите. Първият най-важен резултат от съвещанието е, че то освен широката обмяна на положителен опит в живота на братските партии дава обилен материал за теоретически обобщения в отделните области на партийната практика.

От гледищата, застъпени в докладите на главните редактори, се потвърждава определението за партийния стил като възприетия от всяка партия начин за практическа реализация на същностните черти и признаци на ленинските принципи на партийна работа и ръководство. В този смисъл втората среща на делегациите на редколегиите на списанията по партийно строителство може да се определи като пълно тържество на ленинското учение за Партията, на ленинските принципи на строеж, дейност и ръководство.

В изложенията на делегациите главно място се отдели на опита за пълното разгръщане и обогатяване на ленинските принципи: за единство между политическата и икономическата дейност, за диалектическата връзка и зависимост между тях, за приоритета на политическата дейност, обуславяща нарастващата роля на партиите и на първичните партийни организации, за значението на политическия, на класово-партийния подход в анализа и практическата дейност сред масите; за единството между организационната и идеологическата дейност; за партийната демокрация, централизма и дисциплината в Партията; за разгръщане на връзките на партиите с масите, за опора в техния опит като условие за научно ръководство; за разпределението, обучението и издигането на партийните кадри; за нарастващата роля на партийния контрол и отчетност; за регулиране на членския състав и издигане на неговата качествена характеристика като субект на научното партийно ръководство в центъра и по места...

От гледищата на делегациите, изразени в техните доклади, се разкриват най-важните задачи, които сега стоят през списанията за партийния живот и партийното строителство. А това е вторият най-важен резултат от проведеното съвещание.

Очертава се ясна ориентация на партийните списания към актуални разработки от теоретически и приложен характер по коренните проблеми на партийното строителство в условията на развития социализъм. Тя изисква да се изследват партийният живот, неговата вътрешна динамика, пътищата за развитие и формите за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения. Да се разкриват ефективните форми на организация и методи на политическа и организаторска работа с комунистите и сред масите. Списанията не са пасивно отражение на живота, а активни средства, способни да възбуждат положителните процеси, да регулират техния правилен ход. Особено значение се отдава на тяхното въздействие за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения на широки демократични начала. Защото на тази основа партийната работа и партийният живот създават обективни условия за по-нататъшното разгръщане на социалната активност на комунистите, а чрез тях за разгръщане на социалистическия демократизъм в колективите, за повишаване общественополитическата и трудовата активност на масите. А това същевременно означава борба за строго прилагане на партийните норми за живот и поведение.

Възпитанието на творческата активност е сложен и многостранен процес, изискващ правилна постановка. На съвещанието бе изтъкнато, че активността на комуниста не може да се разглежда, нито да се свеж-

Digitized by Google

да едностранчиво само до изпълнението на неговите уставни задължения. Уставните изисквания към комуниста в етапа на зрелия социализъм непрестанно растат и отговорността за тяхната реализация естествено води до разгръщане на неговата съзнателна инициатива и активност. Но това е едната страна на процеса. Другата, не по-маловажната страна е доколко и как комунистите реализират правата, предоставени им от Устава на Партията. Има ли в партийните организации обстановка те да превръщат предоставените им възможности в действителност. Съществуват ли всички условия всеки член на общо основание да бъде избиран в партийните органи; свободно да обсъжда на събрания и в печата въпроси от политическата и практическата дейност на Партията, да изказва и да отстоява свое мнение, да критикува на събрание всеки комунист независимо от поста, който заема, да предлага свои решения и идеи и да получава отговор по тях и т. н. Реализацията на тези права са условие за разгръщане на инициатива и социална активност в нарастващи мащаби. Задача на партийния печат е да разкрива и същевременно да воюва за създаване на такива условия по места.

В изнесените доклади се очертава стремежът на партийните списания, на техните редколегии и редакционни колективи да утвърждават политическия подход към проблемите на икономическата политика и стратегия. Към всеки производствен проблем да подхождат от позицията на политическото ръководство, от гледна точка на авангардната роля на комунистите. Да се дава отговор как комунистите възглавяват борбата за повишаване ефективността и качеството на работата като активни политически организатори на масите. Не на последно място по значение имат въпросите за осветляване на процесите, водещи към усъвършенстване на структурата на партийните органи и организации, на техните функции, на тактическия арсенал от средства, форми и методи на практическа работа.

Особен интерес на съвещанието предизвикаха въпросите, повдигнати в доклада на делегацията на списание „Партиен живот", изнесен от др. Петко Русев. Те обосноваха конкретни идеи, утвърдени форми и методи за по-високо качество и ефективност на редакционния труд като необходимо условие за издигане ролята на партийните списания. Разказан бе опитът, пътят на творческите търсения, по-новите инициативи в аналитичен и конструктивен дух. Списание „Партиен живот", рожба на Априлския пленум, е колективен пропагандатор и организатор на неговата неизчерпаема възрожденска линия, страж на тази линия, певец на нейните безчислени дела.

* * *

Второто международно съвещание на делегациите на редакционните колегии на списанията по партийно строителство на братските партии, проведено в обстановка на единомислие, а чрез споделения опит и на единодействие, е нова крачка в сближението, взаимното проникване и сплотяване на интернационалните усилия на нашите партии. Освен съкровищница на опит за всяка редакционна колегия то е същевременно тържество на безсмъртното ленинско учение за Партията, на неговите принципи и стил и определен принос в партийното строителство на сегашния етап от социалистическото строителство в братските страни.

Собствена информация

Digitized by Google

неизбежно води до заблуди, отклонения и грешки в теорията и практиката. Съвещанието категорично отрече подобен подход. Марксистко-ленинското учение за Партията и партийното строителство са ожесточена арена на класова идеологическа борба. Империализмът и маоизмът атакуват в единен фронт. Да се обсъжда ролята на партийното издание по проблемите на Партията, на нейното учение, живот и ръководство вън и независимо от класовата борба в световен мащаб, извън идеологическата диверсия на империализма, маоизма и опортюнизма, да се разглежда като свое изключително вътрешно собствено дело, сега в наши дни е най-малко абсурдно и съглашателско дело.

Имаме обща теоретическа основа — марксизма-ленинизма. Нашите партии се изграждат върху една основа и се ръководят от единни принципи — ленинските. От това общо, задължително и необходимо никое списание няма право да отстъпва. Останалото е въпрос на научна политика, стратегия и тактика, които всяка партия съобразно конкретните условия чертае и практически претворява.

Ето основанието, на което участниците в съвещанието отхвърлиха тесните рамки на националната ограниченост при разглеждане ролята на списанията по партийно строителство.

Партийната работа и стилът на ръководство осъществяват политическия курс, разработван и утвърждаван от ръководните органи — конгресите, конференциите и пленумите на централните комитети. Те, както и ролята на партийния печат, не могат да се разглеждат и разберат откъснато от политическия курс. Като проследява тази дейност и отразява начина, по който тя се осъществява, което представлява стила на работа, всяко списание защищава и отстоява политическия курс на Партията. Ето защо характерът на труда в редколегиите и на кадрите в партийните списания не е и не може да се разглежда като абстрактен, професионално-творчески труд. Чрез идеологическите средства и форми на борбата той осъществява политиката на Партията и никой, на никой форум не може да го дезангажира от идеологическа и интернационална отговорност.

Темата на съвещанието бе за стила на работа и ръководство на партиите и ролята на партийните списания за неговото утвърждаване и обогатяване с опита на масите. Първият най-важен резултат от съвещанието е, че то освен широката обмяна на положителен опит в живота на братските партии дава обилен материал за теоретически обобщения в отделните области на партийната практика.

От гледищата, застъпени в докладите на главните редактори, се потвърждава определението за партийния стил като възприетия от всяка партия начин за практическа реализация на същностните черти и признаци на ленинските принципи на партийна работа и ръководство. В този смисъл втората среща на делегациите на редколегиите на списанията по партийно строителство може да се определи като пълно тържество на ленинското учение за Партията, на ленинските принципи на строеж, дейност и ръководство.

В изложенията на делегациите главно място се отдели на опита за пълното разгръщане и обогатяване на ленинските принципи: за единство между политическата и икономическата дейност, за диалектическата връзка и зависимост между тях, за приоритета на политическата дейност, обуславяща нарастващата роля на партиите и на първичните партийни организации, за значението на политическия, на класово-партийния подход в анализа и практическата дейност сред масите; за единството между организационната и идеологическата дейност; за партийната демокрация, централизма и дисциплината в Партията; за разгръщане на връзките на партиите с масите, за опора в техния опит като условие за научно ръководство; за разпределението, обучението и издигането на партийните кадри; за нарастващата роля на партийния контрол и отчетност; за регулиране на членския състав и издигане на неговата качествена характеристика като субект на научното партийно ръководство в центъра и по места...

От гледищата на делегациите, изразени в техните доклади, се разкриват най-важните задачи, които сега стоят през списанията за партийния живот и партийното строителство. А това е вторият най-важен резултат от проведеното съвещание.

Очертава се ясна ориентация на партийните списания към актуални разработки от теоретически и приложен характер по коренните проблеми на партийното строителство в условията на развития социализъм. Тя изисква да се изследват партийният живот, неговата вътрешна динамика, пътищата за развитие и формите за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения. Да се разкриват ефективните форми на организация и методи на политическа и организаторска работа с комунистите и сред масите. Списанията не са пасивно отражение на живота, а активни средства, способни да възбуждат положителните процеси, да регулират техния правилен ход. Особено значение се отдава на тяхното въздействие за усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения на широки демократични начала. Защото на тази основа партийната работа и партийният живот създават обективни условия за по-нататъшното разгръщане на социалната активност на комунистите, а чрез тях за разгръщане на социалистическия демократизъм в колективите, за повишаване общественополитическата и трудовата активност на масите. А това същевременно означава борба за строго прилагане на партийните норми за живот и поведение.

Възпитанието на творческата активност е сложен и многостранен процес, изискващ правилна постановка. На съвещанието бе изтъкнато, че активността на комуниста не може да се разглежда, нито да се свеж-

Digitized by Google

да едностранчиво само до изпълнението на неговите уставни задължения. Уставните изисквания към комуниста в етапа на зрелия социализъм непрестанно растат и отговорността за тяхната реализация естествено води до разгръщане на неговата съзнателна инициатива и активност. Но това е едната страна на процеса. Другата, не по-маловажната страна е доколко и как комунистите реализират правата, предоставени им от Устава на Партията. Има ли в партийните организации обстановка те да превръщат предоставените им възможности в действителност. Съществуват ли всички условия всеки член на общо основание да бъде избиран в партийните органи; свободно да обсъжда на събрания и в печата въпроси от политическата и практическата дейност на Партията, да изказва и да отстоява свое мнение, да критикува на събрание всеки комунист независимо от поста, който заема, да предлага свои решения и идеи и да получава отговор по тях и т. н. Реализацията на тези права са условие за разгръщане на инициатива и социална активност в нарастващи мащаби. Задача на партийния печат е да разкрива и същевременно да воюва за създаване на такива условия по места.

В изнесените доклади се очертава стремежът на партийните списания, на техните редколегии и редакционни колективи да утвърждават политическия подход към проблемите на икономическата политика и стратегия. Към всеки производствен проблем да подхождат от позицията на политическото ръководство, от гледна точка на авангардната роля на комунистите. Да се дава отговор как комунистите възглавяват борбата за повишаване ефективността и качеството на работата като активни политически организатори на масите. Не на последно място по значение имат въпросите за осветляване на процесите, водещи към усъвършенстване на структурата на партийните органи и организации, на техните функции, на тактическия арсенал от средства, форми и методи на практическа работа.

Особен интерес на съвещанието предизвикаха въпросите, повдигнати в доклада на делегацията на списание „Партиен живот", изнесен от др. Петко Русев. Те обосноваха конкретни идеи, утвърдени форми и методи за по-високо качество и ефективност на редакционния труд като необходимо условие за издигане ролята на партийните списания. Разказан бе опитът, пътят на творческите търсения, по-новите инициативи в аналитичен и конструктивен дух. Списание „Партиен живот", рожба на Априлския пленум, е колективен пропагандатор и организатор на неговата неизчерпаема възрожденска линия, страж на тази линия, певец на нейните безчислени дела.

* * *

Второто международно съвещание на делегациите на редакционните колегии на списанията по партийно строителство на братските партии, проведено в обстановка на единомислие, а чрез споделения опит и на единодействие, е нова крачка в сближението, взаимното проникване и сплотяване на интернационалните усилия на нашите партии. Освен съкровищница на опит за всяка редакционна колегия то е съшевременно тържество на безсмъртното ленинско учение за Партията, на неговите принципи и стил и определен принос в партийното строителство на сегашния етап от социалистическото строителство в братските страни.

Собствена информация

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

к. и. н. доц. **ИВАН СТОЙНОВ**
научен секретар на Центъра по партийно строителство

Всестранното разгръщане на политическата работа по местоживеене, непрекъснатото повишаване на ефективността ѝ се очертават все повече като един от важните проблеми в усъвършенстване на партийното ръководство на обществото. Това се обуславя от развитието и утвърждаването на социалистическия начин на живот, от обогатяването на жизнената дейност на личността, от увеличаването на свободното време и неговата нарастваща роля във формирането на човека.

Усъвършенстването на политическата работа по местоживеене произтича непосредствено от такива основни закономерности в развитието на Партията и обществото като повишаването на нейната ръководна роля и укрепването на връзките ѝ с масите. Проблемът придобива особена актуалност във връзка с постановката на Националната партийна конференция за повишаване социалната активност на трудещите се, която се разгръща в единство във всички сфери.

Този проблем изпъква с особена наложителност и поради дълбоките изменения в живота на хората, настъпващи в процеса на формиране на селищните системи.

* * *

Съдържанието, структурата и проблематиката на партийната и обществено-политическата работа по местоживеене се обуславят от характера на тази сфера на социалистическия начин на живот, от отношенията и процесите, от функциите на личността и социалните общности в нея. **Местоживеенето — това е сфера на връзки и дейности на членовете на обществото извън местоизпълнението на тяхната основна социална функция — участието в обществения труд.** Тук процесите се разгръщат върху такива социално активизиращи основи като задоволяването на жизнено важни потребности, свързани с материалния обмен на човека, със средата, колективната сигурност, възпроизводството му като индивид, личност и работна сила, непосредственото взаимодействие между хората в процеса на осъществяване на биологически и социални функции. Това е светът на семейството, на личните вещи, на интимния живот, на общуване в бита. В сферата на местоживеенето се осъществява и такава основна социална функция на личността като участието в управлението на цялото общество, по-специално в държавното управление и местното самоуправление.

Сферата на местоживеенето има свой морално-психически кли-

Digitized by Google

мат. Тук широко се проявяват неформализовани връзки, нерегламентирани от закона отношения. В нея поведението на личността е непосредствена реализация на биологически и психически особености, потребности и интереси.

В тази сфера се разпростира най-широко действието на нравствените и организационните норми, на традициите и обичаите, осъществяват се в широк план и до голяма степен взаимовръзката и взаимопроникването им с правните, организационните и други формализовани регулатори на поведението и взаимоотношенията между хората, между тях и различните микрообединения: семейство, училище, трудови микрозвена, от системата на управлението, на обслужването и т. н.

Местоживеенето се характеризира и със специфично устройство. Хората са събрани по силата на определени обстоятелства, обединени са във формални и неформализовани общности, в които функционират многобройни, силно подвижни и разнотипни връзки. Интегрираща социална общност в сферата на местоживеенето е селището или по-точно населението в него.

Засилването на социалната активност на населението по местоживеене, нарастващата необходимост от усъвършенстване на партийното ръководство на това обединение изисква то да бъде разглеждано и строено като колектив, макар и от особен характер. За това има редица основания. Селището като социологическа категория и като социална общност има за материална основа колективната собственост, съчетана с груповото и индивидуалното притежание на жилища и редица други средства за задоволяване на лични потребности. То се гради на основата на интересите, които свързват хората и изпъкват във вид на общи цели. Вярно е, че тези интереси и цели са различни по природа от тези на трудовия и други формални колективи, но все пак те са налице. Селището (в смисъл на населението) има свои структури — социологическа, социална, демографска, възрастова, организационна и др. На територията на селището функционира система за управление — партийна организация, държавни органи, действуват обществени организации от различен характер, а това са признаци аналогични, ако не идентични на другите колективи.

Наред с това той се отличава от тях по някои особености. Много важна черта на селищния колектив е, че в него градивна единица е не само отделният човек, а и семейството, както и другите микрообединения. Нарастват броят и ролята на организационните форми за доброволно обединяване на хората. Това са различните комисии, отряди, групи и най-вече първичните, по-точно низовите разклонения на обществените организации — Отечествения фронт, Комсомола, движението на жените, Червения кръст, туристическите и други масови организации.

Селището като социална общност по местоживеене представлява сложна комплексна система от индивиди и различни видове микрообединения, между които съществуват най-разнообразни връзки. В тях се осъществява богата гама на отношения — общуването между отделните личности, взаимодействието между личността и многообразните микроколективи, между самите микрообединения, между тях и средните и големи общности — държава, партия, организации. По такъв начин селищният колектив е форум и организиращ фактор за развитие и направляване на всестранната активност на масите, подготовката им за участие в труда, за изпълняване на всички функции на личността.

Отличителни черти има и системата за управление и саморегулиране на селищния колектив. Непосредствен субект на управление в селището и изобщо в сферата на местоживеенето е държавата с нейните органи, по-специално народните съвети и техните подразделения.

Digitized by Google

Но поради усилващата се интеграция на държавното управление, на растежа на градовете, а сега и на селищните системи намаляват възможностите на държавните органи да регулират непосредствено живота в селищната микросреда. За тази си функция те все повече се нуждаят от обществена опора и спойка с населението. Особености има и в механизмите на управлението. Разбира се, партийните и правителствените решения, правните норми и актове на държавните органи заемат основно място. Наред с тях все по-широко се разгръща действието на изработените от самия колектив правила, общи цели, организационни норми и начини на регулиране, което придобива черти на самоуправление.

Върху процесите по местоживеене оказват влияние и факторите, които се изявяват в сферата на труда и я регулират: административните и стопанските органи, професионалните организации, разбира се, и производствените и учрежденските партийни организации. Засега те недостатъчно въздействуват върху живота на своите работници и служители вън от мястото на работа. Но процесите в извънтрудовата сфера до голяма степен предопределят не само възпроизводството на трудещите се като работна сила, но и тяхната всестранна социална активност. Налага се тясно взаимообвързване между факторите, които действуват в двете сфери, за да се осъществи „мостът" между тях, да се постигне комплексност, общност и единство в подхода към масите, в критериите за оценка на тяхната социална дейност. Защото в нашето общество човекът не може да има „две лица", не може да има различие в поведението му в трудовата сфера и в сферата на местоживеене.

* * *

Целта на партийната и на цялостната политическа дейност, провеждана по местоживеене, поставена в светлината на Националната партийна конференция, е: всестранно развитие и високоорганизирано направляване на социалната активност на всички членове на обществото в извънтрудовата сфера, за правилното и хармоничното разгръщане на присъщите ѝ процеси и възможности за развитието на човека, превръщането ѝ в нарастващо действуващ фактор за осъществяването на основния стратегически лозунг високо качество и ефективност, висока организация на труда — във всички области на обществения живот.

Обект на партийната и цялостната политическа дейност по местоживеене е цялото население, всички отношения, процеси и проблеми, които се разгръщат или решават в тази сфера.

Основни критерии за оценка на нейното качество са степента и ефектът от всестранната обществена реализация на гражданите в разглежданата сфера, нейното влияние върху реализацията им в труда и изпълнението на другите обществени функции в колективите, където работят или членуват.

Възелът, в който се сплитат всички проблеми на политическата и партийната работа по местоживеене, това е издигане поведението на отделния гражданин, семейство и други селищни микрозвена, взаимоотношенията помежду им, технiят принос за изпълнение на поставените от Партията задачи.

От такива позиции дейността на партийната организация, на всички социални организации в селищния колектив, а и на **цялостната политическа дейност по местоживеене се разгръща в няколко основни направления.**

Главното — това е сплотяването на населението около БКП, неговото идейно-политическо и психологическо единство на основата на идеологията и политиката на Партията, повишаване активността му в претворяването ѝ в живота.

Значението на тази основна функция на партийните и всички об-

Digitized by Google

ществени организации по местоживеене изпъква все по-ясно и по-отчетливо във връзка с нарастване ролята на народното единство, което се материализира в творческата активност на масите. За тази цел или в тази насока партийните органи и първичните партийни организации са длъжни вярно да анализират обстановката в селището, във всичко да прилагат политически подход, да познават добре партийните решения, да ги превеждат „на езика" на конкретните условия, т. е. да определят вярно задачите, в името на които се сплотява и мобилизира населението в дадено място. От друга страна, широко да се въвлича населението в различни политически акции и кампании за обсъждане на определени политически документи на Партията.

Наред с това партийната и цялостната политическа дейност по местоживеене противодействува на всичко, което поставя „тежки бюрократични похлупаци за най-добрите стремежи на хората" и подтиска „вътрешните им импулси на граждани и творци"[1].

Всичко, което се върши под ръководството на партийните организации сред населението, трябва да води до сплотяване на народните маси около Партията, основен показател за което е тяхната социална активност.

Друго основно направление в дейността на ППО и на цялата политическа работа по местоживеене е усвършенстването на управлението на селищния колектив, разгръщането на социалистическата демокрация, правов ред и законност. Характерна черта на нашето общество е все по-активното участие на масите в управлението, все по-яркото им изявяване не само като активен, развиващ се обект, но и като субект на управлението. Това е ядрото на социалистическата демокрация и на нейното постепенно превръщане в комунистическо обществено самоуправление.

В селището този процес се разгръща под непосредственото ръководство на партийната организация и това е една от нейните основни функции. Необходимо е, както казва др. Т. Живков, „партийните органи и организации още по-отблизо да разкриват органическата връзка между повишената социална активност на трудещите се и цялостния процес на демократизиране на нашия живот"[2]. Това се осъществява още посредством разностранната дейност на народните съвети, обществените организации и органи. Сега главното в тази област е да се търсят и прилагат нови форми и пътища за разширяване и засилване участието на трудещите се в решаването на обществените дела, да се разгръща социалистическата демокрация.[3]

Задачите на партийните комитети и на първичните партийни организации по местоживеене, както и цялостната политическа дейност са да разширяват подходите за прилагане на пряката демокрация при решаването на общонародни и местни проблеми, за заздравяване връзките на държавните органи и преди всичко на народните съвети с населението, за по-активното му участие в укрепване на социалистическата законност. Да засилват активността на масите и контрола над държавните органи, да развиват самоуправлението на малките социални колективи по местоживеене.[4]

Политическата дейност изобщо и на селищната партийна организация по-специално се развива по линията на трудовата мобилизация на населението. Вярно, че в сферата на местоживеенето по нача-

---

[1] Т. Живков, За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, Партиздат, С., 1978, с. 55.

[2] Пак там, с. 55.

[3] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП за периода между X и XI конгрес и предстоящите задачи, С., 1976, с. 72.

[4] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката на XI конгрес на Партията, С., 1976, с. 210.

Digitized by Google

ло не се осъществява тази функция на личността или се осъществяват само отделни нейни страни. Независимо от това, особено в по-широк план, дейността по местоживеене влияе силно върху реализирането на трудовата функция на човека. В бита той се зарежда с идеи, с настроения, с нови сили за своята трудова и обществена дейност. Тук именно в края на краищата човек намира подкрепата и оценката на най-близките си за извършеното през деня. В сферата на местоживеенето най-вече са заложени подтиците, които го карат да се труди.

При съвременните условия силно нараства значението на дейността по местоживеене за превръщане на съревнованието в „дело на масите", за дълбоко преустройство на мисленето и психиката, за активно участие на целия народ в борбата за високо качество и ефективност, за икономия на енергия и материали и др.[1] Чрез политическата дейност сред колективите по местоживеене партийните организации създават политико-морални стимули за осъществяване на трудовата дейност, за изпълнение на социалните функции на гражданите.

Основна област и направление, в което все по-определено се разгръщат политическата работа по местоживеене и дейността на партийната организация, е решаването на социалните проблеми на селището, чието значение за повишаване на социалната активност на населението все повече нараства и дори става решаваща, защото въпросът се свежда до грижата за човека, до задоволяване на неговите интереси и потребности. Защото, както казва др. Т. Живков, „цялата жизнена дейност на човека преминава през потребностите му и се осъществява чрез тях". Те са „източник, движеща сила, подбудителна причина за човешката дейност във всички области"[2].

Друго направление, което придобива специфично съдържание в сферата на местоживеенето, е развитието на духовния живот. Става дума не само за възпитанието на населението, но и за съдържанието на цялата духовна същност на селищния колектив, за направляване развитието на всички отношения и дейности, чрез които се създават духовни блага, ценности и богатства и се осъществява потреблението им.

За партийните органи и организации в селата и кварталите сега усилията се насочват „към по-нататъшно издигане на социалистическата съзнателност, на политическата и трудовата активност на гражданите на нашата страна, към утвърждаването у тях на качества за висока организираност и дисциплина, остър усет към новото, чувство на отговорност за поетото дело, непримиримост към слабостите и недостатъците в работата"[3].

По местоживеене сега особено голямо значение придобива развитието на клубната и цялостната материална база, организирането на отдиха и възпитанието на гражданите чрез въздействието на селищната среда.

Развитието на международните отношения на НРБ изискват разгръщането и на съответна политическа дейност сред населението по местоживеене. Това направление придобива нарастващо значение още поради обстоятелството, че нашата страна засилва своите външни връзки с капиталистическия свят, кръстовище е на международни пътища и е средище на туризма. Това се отнася с особена сила за политическата работа в туристическите райони и градове. Навсякъде партийните и обществените организации, изградени в сферата на местоживеене, са длъжни да работят за подготовката на население-

---

[1] Решения и тези на Националната конференция на БКП, 1978 г., с. 45—47.

[2] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката, с. 56.

[3] Решения и тези на Националната конференция на БКП, с. 47.

Digitized by Google

то за отбрана на страната. Така и тази сфера става все по-активен фактор в изпълнението на международната функция на Партията и народната власт.

Провежданата разнообразна политическа дейност се пречупва през спецификата на населеното място — от отделната махала до големия град.

Такъв комплексен подход в партийната и цялостната политическа дейност в селищните общности осигурява необходимите условия за „многопосочното разгръщане" на социалната активност на населението, за задоволяването „на разнообразните интереси на трудещите се и на техните потребности"[1].

* ■ *

В системата на политическото устройство, управлението и всестранната дейност по местоживеене централно място заема първичната партийна организация, която с пълна сила играе ролята на политическо ядро на съответния селищен колектив. От една страна, тя е призвана да усъвършенствува структурата на селищния колектив, да ръководи обществените организации, да направлява и съгласува тяхната дейност. От друга страна, териториалната ППО трябва да усъвършенствува своята собствена организационна дейност. Тя има и задачата да развива формите и методите за организирането на цялото население с оглед изпълнението на задачите, които се решават по местоживеене. За нея напълно важи изискването на Националната партийна конференция за създаване на образцова социалистическа организация на труда във всички области на обществото.

Безспорно усъвършенстуването на организационната дейност на ППО зависи от подобряването на техния състав. Но тук този въпрос стои малко по-особено. Една голяма част от членовете на кварталните партийни организации са пенсионери. Други са заангажирани на работа във ведомства, където няма отделни партийни организации, трети са домакини. Приемането на комунисти в тези организации е по-малко. Така те фактически нямат голяма възможност да регулират своя състав. Какво остава? Да се работи за повишаване на качеството му, за засилване авангардната роля на комунистите в живота и дейността на квартала.

Изискване, което се поставя винаги пред всички първични партийни организации, е да издигат равнището на техните събрания. Главното е да се обсъждат възлови проблеми от живота на селищния колектив, грижливо да се подготви дневният ред, отдалече да се вземат мерки за посещаемостта. Ефектът от събранието много зависи от докладчиците, за каквито трябва да се привличат отговорни и компетентни хора. Разбира се, изискването на XI конгрес, Юлския пленум на ЦК (1976 г.), Националната партийна конференция за подобряване на организацията, контрола и проверката на изпълнението на решенията също поставят важни въпроси и за дейността на кварталните (селищните) партийни организации.

Голямо значение за повишаване ролята на селищните партийни организации има подобряването на работата им с хората. В доклада си пред Националната конференция на БКП др. Тодор Живков подчерта, че нейният живец „е постоянното общуване с хората, изучаването на техните мнения и настроения, намирането на най-верните отговори на техните справедливи въпроси"[2]. Този подход, приложен в сферата на местоживеенето, означава още работа с отделните семейства и други-

[1] Т. Живков, За усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, с. 56.

[2] Пак там, с. 54.

Digitized by Google

те микрообединения. Това обаче веднага поставя един друг голям и важен въпрос — за реалните възможности на териториалната ППО. Могат ли тези организации, които се състоят предимно от възрастни хора, да обхванат населението изцяло и при това чрез индивидуална работа? Разбира се — не. Тогава?

За подсилване на партийната организация по местоживеене се привличат да членуват комунисти, които работят в предприятия и учреждения. Това укрепва тяхното активно ядро и създава по-големи възможности за работа. Утвърждава се практиката: комунистите, които живеят на дадена територия, да се организират в помощни партийни групи според низовите организации на Отечествения фронт. Отговорниците на тези групи се обединяват в съвет под председателството на един измежду тях. Този съвет се ръководи направо от съответния комитет на Партията, но работи в тясно сътрудничество с бюрото на ППО.

Опитът обаче показва, че и „подсилването", и „помощните" или „временни" групи (както ги наричат на някои места) не решава напълно въпроса за връзката на партийната организация с цялото население, за разгръщането на обществената и политическата дейност по местоживеене. Необходимо е да се използват възможностите на Отечествения фронт. Той е бил, е и си остава най-масовият фактор за провеждането на обществено-политическата дейност сред цялото население по местоживеене. Оттук и необходимостта от усъвършенстване на партийното ръководство на Отечествения фронт или по-точно — на работата чрез него. **Партийната организация може най-пълно да обхване населението, като работи главно и предимно чрез Отечествения фронт, като използва всички негови възможности за укрепване на връзките си с масите.** Защото Отечественият фронт е обществено-политическа организация именно за работа с цялото население по местоживеене, в която хората членуват на общонародна основа и действуват общо и единно. Тази негова черта го прави годен да свързва Партията с всички граждани, обезпечава възможности за превръщане на нейната политика и идеология в двигател на масите. Затова сега Партията така сериозно поставя въпроса за укрепването на Отечествения фронт, за повишаване на неговата роля.

В какво се изразяват задълженията на партийните органи и организации по укрепването на Отечествения фронт и за активизирането на обществената дейност в селищата чрез него? Преди всичко от позициите на партийните решения те работят за преодоляване на подценяването и неразбирането на работата в Отечествения фронт, което се среща у някои обществени дейци, в това число и отделни комунисти. Работи се също за организационното разширяване и укрепване на Отечествения фронт. Първичната партийна организация помага, щото всички граждани, които подлежат на организационен обхват от Отечествения фронт, да станат негови членове.

Много важно е да се изградят правилно низовите организации на Отечествения фронт, които в района на първичната партийна организация са около 10—12 на брой, обединени от квартален (селски) комитет или са подчинени направо на общинския комитет. Те трябва да бъдат оптимално окрупнени, вътрешно структурирани на групи за работа със семейства и по интереси. Това е предпоставка за успешно провеждане на индивидуалната работа с отделния човек и семейство.

Дейността на Отечествения фронт изисква авторитетни опитни и подготвени кадри. Затова там се изпращат действително подходящи и дейни комунисти, членове на БЗНС, безпартийни. Сега особено се набляга да се увеличи участието на жените и на младежта в ръководните органи, да бъде засилено работническото ядро в тях. Комунисти-

Digitized by Google

то за отбрана на страната. Така и тази сфера става все по-активен фактор в изпълнението на международната функция на Партията и народната власт.

Провежданата разнообразна политическа дейност се пречупва през спецификата на населеното място — от отделната махала до големия град.

Такъв комплексен подход в партийната и цялостната политическа дейност в селищните общности осигурява необходимите условия за „многопосочното разгръщане" на социалната активност на населението, за задоволяването „на разнообразните интереси на трудещите се и на техните потребности"[1].

* ■ *

В системата на политическото устройство, управлението и всестранната дейност по местоживеене централно място заема първичната партийна организация, която с пълна сила играе ролята на политическо ядро на съответния селищен колектив. От една страна, тя е призвана да усъвършенствува структурата на селищния колектив, да ръководи обществените организации, да направлява и съгласува тяхната дейност. От друга страна, териториалната ППО трябва да усъвършенствува своята собствена организационна дейност. Тя има и задачата да развива формите и методите за организирането на цялото население с оглед изпълнението на задачите, които се решават по местоживеене. За нея напълно важи изискването на Националната партийна конференция за създаване на образцова социалистическа организация на труда във всички области на обществото.

Безспорно усъвършенстуването на организационната дейност на ППО зависи от подобряването на техния състав. Но тук този въпрос стои малко по-особено. Една голяма част от членовете на кварталните партийни организации са пенсионери. Други са заангажирани на работа във ведомства, където няма отделни партийни организации, трети са домакини. Приемането на комунисти в тези организации е по-малко. Така те фактически нямат голяма възможност да регулират своя състав. Какво остава? Да се работи за повишаване на качеството му, за засилване авангардната роля на комунистите в живота и дейността на квартала.

Изискване, което се поставя винаги пред всички първични партийни организации, е да издигат равнището на техните събрания. Главното е да се обсъждат възлови проблеми от живота на селищния колектив, грижливо да се подготви дневният ред, отдалече да се вземат мерки за посещаемостта. Ефектът от събранието много зависи от докладчиците, за каквито трябва да се привличат отговорни и компетентни хора. Разбира се, изискването на XI конгрес, Юлския пленум на ЦК (1976 г.), Националната партийна конференция за подобряване на организацията, контрола и проверката на изпълнението на решенията също поставят важни въпроси и за дейността на кварталните (селищните) партийни организации.

Голямо значение за повишаване ролята на селищните партийни организации има подобряването на работата им с хората. В доклада си пред Националната конференция на БКП др. Тодор Живков подчерта, че нейният живец „е постоянното общуване с хората, изучаването на техните мнения и настроения, намирането на най-верните отговори на техните справедливи въпроси"[2]. Този подход, приложен в сферата на местоживеенето, означава още работа с отделните семейства и други-

[1] Т. Живков, За усъвършенстуване на социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката, с. 56.

[2] Пак там, с. 54.

Digitized by Google

те микрообединения. Това обаче веднага поставя един друг голям и важен въпрос — за реалните възможности на териториалната ППО. Могат ли тези организации, които се състоят предимно от възрастни хора, да обхванат населението изцяло и при това чрез индивидуална работа? Разбира се — не. Тогава?

За подсилване на партийната организация по местоживеене се привличат да членуват комунисти, които работят в предприятия и учреждения. Това укрепва тяхното активно ядро и създава по-големи възможности за работа. Утвърждава се практиката: комунистите, които живеят на дадена територия, да се организират в помощни партийни групи според низовите организации на Отечествения фронт. Отговорниците на тези групи се обединяват в съвет под председателството на един измежду тях. Този съвет се ръководи направо от съответния комитет на Партията, но работи в тясно сътрудничество с бюрото на ППО.

Опитът обаче показва, че и „подсилването", и „помощните" или „временни" групи (както ги наричат на някои места) не решава напълно въпроса за връзката на партийната организация с цялото население, за разгръщането на обществената и политическата дейност по местоживеене. Необходимо е да се използват възможностите на Отечествения фронт. Той е бил, е и си остава най-масовият фактор за провеждането на обществено-политическата дейност сред цялото население по местоживеене. Оттук и необходимостта от усъвършенстване на партийното ръководство на Отечествения фронт или по-точно — на работата чрез него. **Партийната организация може най-пълно да обхване населението, като работи главно и предимно чрез Отечествения фронт, като използва всички негови възможности за укрепване на връзките си с масите.** Защото Отечественият фронт е обществено-политическа организация именно за работа с цялото население по местоживеене, в която хората членуват на общонародна основа и действуват общо и единно. Тази негова черта го прави годен да свързва Партията с всички граждани, обезпечава възможности за превръщане на нейната политика и идеология в двигател на масите. Затова сега Партията така сериозно поставя въпроса за укрепването на Отечествения фронт, за повишаване на неговата роля.

В какво се изразяват задълженията на партийните органи и организации по укрепването на Отечествения фронт и за активизирането на обществената дейност в селищата чрез него? Преди всичко от позициите на партийните решения те работят за преодоляване на подценяването и неразбирането на работата в Отечествения фронт, което се среща у някои обществени дейци, в това число и отделни комунисти. Работи се също за организационното разширяване и укрепване на Отечествения фронт. Първичната партийна организация помага, щото всички граждани, които подлежат на организационен обхват от Отечествения фронт, да станат негови членове.

Много важно е да се изградят правилно низовите организации на Отечествения фронт, които в района на първичната партийна организация са около 10—12 на брой, обединени от квартален (селски) комитет или са подчинени направо на общинския комитет. Те трябва да бъдат оптимално окрупнени, вътрешно структурирани на групи за работа със семейства и по интереси. Това е предпоставка за успешно провеждане на индивидуалната работа с отделния човек и семейство.

Дейността на Отечествения фронт изисква авторитетни опитни и подготвени кадри. Затова там се изпращат действително подходящи и дейни комунисти, членове на БЗНС, безпартийни. Сега особено се набляга да се увеличи участието на жените и на младежта в ръководните органи, да бъде засилено работническото ядро в тях. Комунисти-

Digitized by Google

те и в отечественофронтовските организации са длъжни да бъдат „и архитекти, и инженери, и зидари на новото“[1]. Оттук се налага ППО да вземат мерки — пряко или чрез съветите на груповите отговорници, за активното участие на всички комунисти в работата по местоживеене чрез Отечествения фронт, за осъществяването на задачите, поставени от Партията, от съответния комитет на БКП, от самата първична партийна организация.

Опитът показва, че авторитетът на Отечествения фронт все повече зависи от участието му в решаването на социалните проблеми. Затова ППО се грижи за превръщането на неговите организации в първостепенен фактор в благоустрояването, здравеопазването, транспорта, снабдяването, изграждането на детски ясли, домове, грижи за възрастните хора, грижи за взаимоподпомагането между семействата, между хората, за висока култура на социалистическия бит.

На територията на квартала и селото освен Отечествения фронт действува комитет на жените, комсомолско дружество, Червен кръст, пълномощник на народния съвет и други органи. Това създава всички предпоставки за осъществяване на преливането от организация в движение и от движение в организация както по функция, задачи и форми, така и по звена, да се съчетават специфичните форми и средства на отделните организации. Територналната ППО се грижи Отечественият фронт да става все по-широка база и фактор за координиране на обществената дейност по местоживеене. По този начин тя става по-„икономична“, преодолява се дублирането и претоварването на хората с обществени мероприятия.

Партийната организация с целия свой авторитет е призвана да помага за обогатяването на формите и методите на обществената дейност в селището, да развие и оползотворява „определящите фактори, които формират високото качество“[2] на тази дейност: подобряване на нейната организация и планиране, най-тясно обвързване с всички други задачи, които се решават в квартала и в сферата на труда, внедряване на науката, обобщаване и разпространяване на положителния опит.

По провеждането на целокупния живот и дейност в селищата и общината първичната партийна организация поддържа връзки с органите на народната власт, непосредствено ръководи доброволните отряди на трудещите се и комисията за народен контрол, организира и провежда общополитически мероприятия и т. н. Правилното поставяне на тази дейност също има първостепенно значение за издигане ролята на ППО като ядро на селищния колектив.

Разбира се, обществената, партийната и политическата работа по местоживеене съвсем не се свежда само до това, което е по силите на територналната първична партийна организация. **С пълна сила изпъква необходимостта не само от близко ръководство и помощ на тези организации от страна на общинските и градските партийни комитети и от съветите на секретарите, но и от решителен поврат в подхода към проблемите на политическата работа по местоживеене.** Това се налага като социална необходимост от единството между производство и възпроизводство, от развитие на селищните системи, на нашия социалистически бит и начин на живот. То е и насъщна потребност за укрепване на връзките на БКП с масите, за постигането на все по-здраво народно единство и сплотеност, за повишаване ръководната роля на Партията.

---

[1] Т. Живков, За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, С., 1978, с. 59.

[2] А. Лилов, Заключително слово, произнесено пред пленума на ЦК на БКП на 21 юли 1978 г., в. „Работническо дело“ от 2. VIII. 1978 г.

Digitized by Google

ПО-ЕФЕКТИВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

к. ф. н. **ДИМИТЪР ДИМОВ**

Националната партийна конференция постави пред партийните органи и кадри задача с двояк смисъл: **от една страна,** непрекъснато усъвършенствуване организацията на труда на партийните органи и кадри; **от друга,** партийната работа следва да създава условия и да развива организацията на труда в материалното производство и в сферата на духовния живот.

Диалектиката на тези два аспекта на усъвършенствуването на социалистическата организация на труда ни задължава да започнем изложението с проблема:

ЕФЕКТИВНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И КАДРИ — ВАЖНА СЪСТАВКА НА НАУЧНИЯ ПОДХОД

Партийните органи са органи за политическо ръководство. Това положение произхожда от същността на характера на Комунистическата партия. Следователно те са задължени да дават вярна насока в работата и да се грижат за правилното провеждане на партийната политика от държавните, стопанските и обществените органи и организации, да ги укрепват с подготвени кадри, да осъществяват с партийни средства контрол върху дейността им и да формират у тях инициативност, самостоятелност и отговорност при реализиране на задачите. Едновременно с това партийните органи и организации осигуряват ръководство на всички сектори от живота на обществото, организират и осъществяват политическа и организаторска работа сред трудещите се за претворяване на партийната политика и решения.

Издигането на научното равнище на дейността на партийните органи намира израз в непрекъснатия стремеж за по-пълно, задълбочено и обективно изучаване на реалната действителност, на проблемите и задачите, стоящи за разрешение. „Научното равнище на партийното ръководство — сочи др. Тодор Живков — може да се издига само върху основата на конкретно научно познаване на фактите и процесите на общественото мнение и социалната психика, на новите потребности на развитието, само при най-плодотворно използване обобщенията и изводите на обществените и другите науки.“[1]

Именно поради това е необходимо от страна на партийните органи комплексно изучаване на икономическите, социалните, политическите и културните явления и процеси в обществото. Такъв подход подпомага партийните кадри да не допускат субективизъм и да подбират по-подходящи средства, начини и форми на работа, да откриват най-верния път при решаването на задачите. Издигането на научното равнище на работата на партийните органи и кадри изисква преди всичко да се насочват усилията към усъвършенствуване способността, правилно да се виждат и подбират проблемите, да се решават те съгласно научните изисквания и да се постига най-рационално изпълнение на взетите решения.

Научният подход в дейността на партийните органи и кадри — това е обезпечаването на такава организация на тяхната дейност, която

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 397.

Digitized by Google

отговаря на изискванията на науката, основава се на закономерностите на общественото развитие и се съобразява с интересите, потребностите и дейността на класите, социалните групи на дадения етап от развитието на обществото.

Важна съставка на научния подход е непрестанното усъвършенстване на организацията на труда на партийните органи и кадри. Организацията на труда на партийните органи и кадри е един от критериите за научен подход; нейното състояние характеризира степента на овладяване и прилагане на научния подход в работата на партийните органи и партийния апарат и дава възможност измежду множеството научни методи да се избере най-ефективният за дадените условия. Ефективната организация на труда на партийните органи означава осигуряване на съответствие, съвпадение между тяхната дейност и изискванията на живота, съобразяване с обективните закони на обществото и Комунистическата партия, с прогресивните тенденции на социалистическото обществено развитие.[1]

Организацията на труда характеризира стила, методите, формите и условията на работа на партийните органи и кадри. Тя е динамично изменяща се система, която при условията на социализма закономерно се усъвършенствува в съответствие с цялостното развитие на Партията и страната, посредством използването на съвременните постижения на науката, техниката и челния опит, осигуряващи значително повишаване ефективността на партийната дейност.

Целта на организацията на труда е осигуряване на най-ефективно изпълнение на предстоящите задачи, повишаване качеството и най-рационалното използване труда на партийните органи и кадри. Партийната дейност и по-специално работата на партийните органи и кадри — това е труд, разновидност на обществения труд. А всеки обществено полезен труд, още повече прилагащият се в големи мащаби труд, се нуждае от управление, от подобряване на организацията му.

Какво представлява трудът, упражняван от партийните органи и кадри в условията на изграждане на развитото социалистическо общество? Това е труд за най-рационална организация на партийния живот и дейност, за осъществяване на политическо ръководство на всички сфери и дейности в социалистическото общество. Непрекъснато нараства и в количествено и в качествено отношение ролята на техническите средства в тази голяма и извънредно важна област на обществения труд.[2]

Организацията на труда на партийните органи и кадри има своя подчертана специфика по отношение организацията на труда в материалното производство. В партийната дейност като цяло и собствено в дейността на партийните органи и кадри няма нито предмет, нито средства на труда в тяхното обичайно разбиране. Следователно няма го и тяхното механично взаимодействие. Това положение произтича от обстоятелството, че докато управлението и организацията на труда в производствената сфера се изграждат от информационни и физически взаимодействия в рамките на елементарната система „човек—машина", то в организацията на ръководната партийна дейност последното се осъществява само от информационните взаимодействия в рамките на също така елементарната система „човек — човек", при което първият се изявява като ръководител, а вторият като ръководен, насочван, направляван, информиран, възпитаван. Ръководителят — секретарят на партийния орган, завеждащият отдела, щатният или нещат-

[1] Проблеми партийно-организационната. М., 1972, с. 61.
[2] Сп. „Партийная жизнь", № 7, 1978, с. 18—19.

Digitized by Google

ният сътрудник, в случая въздействува върху съзнанието и поведението, на чувствата и интелекта на човека, съобщавайки му партийните решения, указания, т. е. определена информация, чието съдържание произтича от политиката на Партията. Същият се стреми щото партийната политика и конкретните решения да станат ръководство в практическите действия и в постъпките на ръководените.[1]

Разбира се, в живота нещата стоят не така просто, защото всеки ръководен в едно отношение се явява обект на въздействието, а в друго отношение — субект на обратно въздействие върху партийния орган.

Непрекъснатото повишаване на ефективността на организацията на труда на партийните органи и кадри е логически свързано с проблема за повишаване активността и творчеството в партийната дейност. Нещо повече, те са неделими един от друг.

Необходимостта от непрекъснато усъвършенствуване организацията на труда в дейността на партийните органи и кадри се налага от положението на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила на обществото, главен субект на социалното управление. За да изпълни тази своя мисия, тя непрекъснато се самоусъвършенствува. Голяма роля в този процес на саморазвитие играе непрекъснатото усъвършенствуване на организацията на труда на партийните органи и кадри.

УСЛОВИЯ ЗА ПО-НАТАТЪШНО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ТРУДА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И КАДРИ

Това е органическата съвкупност от необходимите предпоставки за ефективно функциониране на партийните органи на съответния етап от развитието на Партията и страната.

Основно условие за ефективна организация на труда на партийните органи и кадри е **твърдото спазване, творческо развитие и приложение на ленинските принципи и норми на партиен живот.** Те са научно отражение на исторически закономерности, поради което само партийни органи, които основават своята дейност върху тях, могат да реализират историческите цели на работническата класа. Ленинските принципи на живот и дейност въоръжават партийните органи и кадри с умението да определят правилно основните проблеми и да насочат своите усилия за тяхното разрешение.

По-нататъшното издигане равнището на партийната дейност е свързано с **усъвършенствуване на работата по подбора, обучението, разпределението и възпитанието на партийните кадри.** Политиката на Партията може и се претворява в конкретни дела само при условие, че партийните органи и организации се оглавяват „от хора, истински образовани и с грамадни способности . . . талантливи хора . . . “[2], в основата на работата с кадрите трябва да лежи ленинското изискване за органическото единство на политическите, деловите и моралните качества.

Съществено условие е **постоянната борба и стремеж за преодоляване на ограничеността във виждането на кадрите по отношение равнището на собствената им работа.** Това може да се постигне, ако обучението и възпитанието на партийните кадри се организира на основата на задълбочено изучаване на най-добрите образци в опита на БКП, КПСС и другите братски комунистически и работнически партии.

Националната партийна конференция посочи, че характерно за партийните органи и кадри би следвало да бъде широкият политически кръгозор, умението правилно да се организира колективната работа и тясната връзка, познаване и болеене за нуждите и интересите на трудещите се.

---

[1] Сп. „Партийная жизнь“, № 7, 1978, с. 21.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 294.

Digitized by Google

Важна предпоставка за усъвършенствуване организацията на труда е наличието на необходимите марксистко-ленински и други научни знания и овладяване на практическия опит. От изключителна важност за партийните органи и кадри са знанията по партийно строителство. Известно е, че когато партийните кадри имат богата практика, когато изучават челния наш и съветски опит в партийната дейност, много по-удачно успяват да организират своя труд и дейността на съответния партиен комитет.

Знанията и опитът, които притежават кадрите, съставляват качествената характеристика на дадения партиен орган и решават проблема за компетентността на партийните комитети и кадри.

В. И. Ленин неведнъж е посочвал, че следва да се цени в партийните кадри качеството да съчетават знанията с практическия опит — „... да се научим да ценим науката, да отхвърляме „комунистическото" високомерие на дилетантите и бюрократите ... трябва да се научим да работим системно, като използваме своя собствен опит, своята практика"[1].

В. И. Ленин винаги е изисквал „по-малко „ръководство", повече практическа работа, тоест по-малко общи разсъждения, повече факти и проверени факти, показващи ни в какво, при какви условия, доколко ние вървим напред или стоим на място, или остъпваме назад"[2].

От качеството на въздействието на различните форми на обучение, от тяхното съдържание в голяма степен зависи как кадрите ще организират своята бъдеща работа.

Важно условие за създаването на ефективна организация на труда на партийните органи и кадри е по-нататъшното усъвършенствуване на процеса за набиране и анализ на необходимата информация. Партийните комитети, бюра и кадри не могат да подготвят и вземат рационални решения по проблемите на Националната партийна конференция, както и да ги изпълняват, ако не разполагат с достоверна, научнообработена и преобразувана политическа и друга социална информация. По-пълната информация е едно и от условията за преодоляване на така наречената от др. Т. Живков „шопска концепция" в разбиранията и работата на партийните кадри.

Заслужава да се подчертае ролята и значението на техническите средства. Тук се има предвид широк кръг от условия, като се започне от необходимите сгради и битови условия и се стигне до най-широкото използване на оргтехниката. Известно е, че в последните няколко години ЦК взе редица мерки за внедряване на съвременни технически средства при организацията на труда на партийните комитети. Все по-успешно се използват изчислителните машини и размножителната техника. Въпреки това обаче все още направеното не удовлетворява.

Съществено условие за подобряване на организацията в работата на партийните органи е усвояването и прилагането на политическия подход от комитетите и кадрите.

Ако кадрите не са подготвени достатъчно добре и ако не умеят да оценяват и прилагат политическия подход, тогава трудно може да се говори за научност в работата на партийните органи. Тук по същество се касае за органическо сливане на професионалната компетентност с изкуството на политическото ръководство. Поради това борбата против администрирането, дребнавата намеса, опекунството и дублирането на партийната практика е съществено условие за ефективност на организацията на труда на партийния апарат. „Подценява

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 42, с. 344.
[2] Пак там, т. 32, с. 118.

Digitized by Google

се — посочи др. Т. Живков на Националната партийна конференция — главното — постоянната организаторска и идейно-политическа работа сред хората, възпитанието им, грижите за задоволяване на техните всекидневни потребности."[1]

Затова съществено значение за организацията на труда на партийните органи придобиват **знанието и умението да се осъществява политическият характер на партийното ръководство,** които единствено са в състояние да обезпечат траен успех в ръководната дейност на партийните органи. От изключителна важност е партийните органи и кадри да отделят най-голямо внимание и грижи за главното — постоянната организаторска и идейно-политическа работа сред хората, постоянното им възпитание и грижата за удовлетворяване на многобройните им потребности.

Важно условие за подобряване организацията на партийната дейност е **усвояването и утвърждаването на правилен партиен стил и методи на работа.** Поради големия обем и сложност на този въпрос ще отбележим само някои черти: умението на партийния орган да вижда и обхваща предстоящите задачи, да поставя в центъра на своето внимание основните проблеми на партийната политика в областта на материалния и духовен живот, в усъвършенстване на вътрешнопартийния живот, способността своевременно да се разработват и вземат правилни партийни решения; да се проявява стремеж към непрекъснато повишаване на деловитостта и революционния размах в работата; критичност и самокритичност в дейността на партийните комитети и кадри; изграждането на правилни (принципни) взаимоотношения на доверие и другарско сътрудничество между членовете на партийните органи и останалите партийни кадри, което има голямо значение за засилване колективността в партийната дейност.

Следващо условие — това е **умението да се подбират правилно формите и средствата на работа.** На Националната конференция за научността в партийно-организационната работа през 1975 година бе обърнато внимание на способността на партийните органи задълбочено да изучават и анализират обективните процеси и явления в различните области на общественото развитие. Това положение има голямо значение за вземане на правилни решения. Търсенето на пътища за рационализиране организацията на труда на партийните органи повиши значението на такава форма на работа като кабинетите по партийно-организационна работа, кабинетите и домовете за политическа просвета. Тяхната цел е обобщаване, разпространяване и внедряване на челния опит, повишаване методическото и теоретическото умение на кадрите да организират своята работа.

Друга форма на работата, която има пряко отношение към усъвършенстване организацията на труда, са регулярните съвещания и срещи с членовете на партийните органи и апарати. Много често на тях се разглеждат конкретни проблеми за усъвършенстване на работата на политическите и техническите сътрудници, резултатите от техните посещения в първичните организации, начинът на изпълнение на решенията и методиката на съставяне на служебните документи.

Растяща роля и значение за подобряване организацията на труда имат така наречените у нас оперативки, които по принцип се провеждат в края или началото на седмицата в почти всички партийни органи. В тях участвуват най-отговорни политически сътрудници, които съгласуват усилията на всички кадри и органи по изпълнение на взетите решения и стоящите задачи.

Все по-голямо значение за организацията на партийната дейност

[1] Т. Живков. За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката, 1978, с. 22.

Digitized by Google

придобиват и социологическите проучвания. Много е важно те правилно да се подготвят и качествено да се провеждат. Би следвало обаче тяхната тематика все по-определено да се насочва към проблемите, които постави Националната партийна конференция.

Широко разпространение напоследък получиха социално-психологическите характеристики на трудовите колективи, които партийните органи изработват. Основни показатели в тези документи са съзнателност, активност, единство, единомислие и единодействие, другарство и взаимопомощ, психически особености и пр.

Съществена роля за усъвършенствуване организацията на труда имат първичните партийни организации, изградени към самите партийни комитети. На събрания на тези организации все по-често се обсъждат и въпроси за организацията на труда и подобряване на стила и методите в работата на сътрудниците, работата на комунистите за повишаване на идейно-политическата им подготовка.

Научните методи и средства на работа ще продължат и в бъдеще да навлизат все по-широко и трайно в дейността на партийните органи. Този процес е бил и ще бъде обаче в голяма степен зависим от **ръста на политическата и организационната култура на членовете на партийните комитети и на апарата.** Отговорността на обществените науки и преди всичко на партийното строителство непрекъснато ще растат. От тях партийните органи очакват повече разработки от методологическо и научноприложно естество. Понякога научните методи (особено в началния етап на тяхното внедряване), когато те не са напълно усвоени, създават опасност от псевдонаучност, от обличане в наукообразна форма на елементарен подход към работата. **Усъвършенствуването на партийния стил като резултат от внедряването на научните методи е най-верен критерий за тяхната ефективност.** Измерител за научността е вярната оценка на определен процес или явление, вземане на правилни решения, правилна оценка на политическото настроение и пр.

Методите на работа имат голямо значение за правилното насочване и подпомагане на кадрите, те служат на главната цел да се овладяват и усъвършенствуват политическите форми и средства на ръководство.[1]

Биха могли да се отбележат и редица други условия, както и да се разчленят някои от споменатите такива. Би било правилно, ако не се допуска подценяване на което и да е от тях. Такъв подход към предстоящата дейност на партийните органи води до повишаване активността и творчеството на партийното ръководство, спомагат за издигане ръководната роля на Партията.

Наложително е да се разкрият и разграничат условията и елементите на организация на труда на партийните органи и кадри. Това положение има огромно методическо значение за организацията на дейността на всички партийни комитети, в т. ч. на окръжните, градските, комбинатските, заводските и общинските комитети и съответния им апарат от нещатни и щатни сътрудници. Голямо е значението му и за организацията на работата на партийните бюра. Това е толкова по-наложително, като се има предвид, че някои отделни условия неоснователно се включват като елементи на самата организация на труда.

Условията и елементите на организацията на труда на партийните органи и кадри са диалектически свързани. Те могат само относително да се разграничат едни от други, защото това, което днес е елемент на организацията на труда, впоследствие може да се превърне в условие за още по-пълното усъвършенствуване на организацията на труда. И обратно — това, което в даден момент е условие на организацията на труда, след като бъде закрепено и утвърдено в прак-

[1] Някои страни от изучения подход, сп. „Партиен живот", кн. 4, 1977, с.43.

Digitized by Google

тиката, може да стане елемент на самата организация на труда. По наше мнение взаимоотношенията между условията и елементите на научната организация на труда са от порядъка на взаимодействието между причина и следствие — от една страна, причината поражда следствието, а последното на свой ред е основата за ново следствие и т. н.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА НАУЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И КАДРИ

Организацията на труда цели: от една страна, да внедрява нещо ново и прогресивно, от друга, да привежда в система различните мероприятия, които и по-рано са се провеждали, тяхното планомерно, синхронизирано и целенасочено осъществяване; да усъвършенствува дейността на членовете и сътрудниците на партийните органи.

Научната организация на труда на партийните органи се формира и изгражда от редица основни елементи.[1]

Пълно, точно и ясно осмисляне и определяне на правата, задълженията и функциите на партийните органи, на членовете и сътрудниците. Става дума преди всичко за спазване ленинското изискване — систематичност в работата. В. И. Ленин винаги е съветвал да се обмисля задълбочено системата на работа, в която всеки партиен орган и деец да знае добре и строго да съблюдава своите функции, задължения и взаимоотношения с другите. „Липсата на съгласувана работа ... е една от най-големите злини ...“[2]

Ясното определяне на правата и задълженията спомага за повишаване отговорността на сътрудниците, за правилно съчетаване на дисциплината и инициативността, за творчески подход в работата.

Правилно и компетентно поставяне на задачите. Най-често се осъществява чрез колективния и личен инструктаж. Правилният подход към него изисква задълбочена подготовка, предварителни консултации и уточнения, изучаване решенията и указанията. Предварителната подготовка е необходимо и важно условие, но особено важно е инструктажът да се провежда лично от секретаря или завеждащия отдел. Ясно и точно трябва да се открият задачите и да се посочат пътищата и средствата за тяхната реализация.

Определено може да се каже, че има случаи на поставяне задачи „въобще“, на неясности и в инструктиращия и т. н. Понякога „не достига време“ да се проведе лична беседа, в спокойна обстановка да се разкрият особеностите на обстановката и кадрите, с които се работи.

Съчетаване оперативното с перспективното планиране. Перспективните и краткосрочни (текущите) планове са **първооснова** за целенасочена дейност в партийния апарат. В редица партийни комитети се полагат грижи, щото всеки сътрудник да работи въз основа на лични планове за седмицата или за месеца. Би могло обаче да се каже, че на този въпрос не се отделя необходимото внимание, той не се контролира, предоставен е на самоинициативата. В това отношение е наложително по-системно и последователно да се изучава и внедрява в практиката съветският челен опит. Той се изразява в това, че на определени периоди всеки член на партийния комитет или сътрудник от апарата докладва своя личен план за работа в предстоящата седмица или месец и се отчита за изпълнение на плана от предшествуващия период. Понятно е, че такава практика би се отразила благоприятно за повишаване ефективността на организацията на труда.

---

[1] А. Абдуваев, Научная организация труда в партийном аппарате, сп. Партийная жизнь“, 1975, кн. 2, с. 60—68.

[2] В. И. Ленин, Съч., т. 32, с. 403.

Digitized by Google

Усъвършенствуване механизма за вземане и контрола за изпълнение на решенията.

Усъвършенствуване подготовката и вземането на партийните решения зависи от степента, в която кадрите владеят теорията по въпроса, челния наш и съветски опит. Вземането на богати по съдържание и форма, конкретни, ясни и целенасочени решения е задължително за висока ефективност на партийната дейност. Този етап от цялостната грижа по решението е неразривно свързан с контрола и за неговото изпълнение, защото ако се вземат лоши решения, колкото и контролът да е силен, ефектът ще бъде незначителен. Подобно е положението, когато се вземат и добри решения, но контролът за тяхното изпълнение не е на равнище. Така че партийните органи и кадри следва да полагат грижи за изпълнение на всички етапи от пораждането на проблема до анализа на резултатите от изпълнението на взетите решения.

Деловитостта е такъв елемент на организацията на труда в партийните органи, който обезпечава своевременното виждане, решаване и без колебание провеждане в живота на взетите решения, утвърдените програми и мероприятия за настоящата и бъдещата практическа дейност на партийните органи и кадри. Би следвало деловитостта да е свързана с конкретността в работата, защото в противен случай се получава нецелесъобразно, самоцелно разхищение на много сили и енергия на кадрите. Именно конкретността, конкретният анализ на фактите, явленията и процесите в живота Ленин е считал за живата душа на марксизма, тя е средство за преодоляване на субективизма в партийната работа. Това на сегашния етап е толкова по-необходимо, като се има предвид грандиозността на задачите, произтичащи от решенията на Единадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция. Основно значение за подобряване организацията на труда в партийните органи има стремежът към делово, творческо и оперативно провеждане на заседанията на партийните органи, на събранията на активите и съвещанията с ръководните кадри.

Партийните органи полагат все по-резултатни грижи за подготовката на въпросите за различни обсъждания. Натрупан е не малко положителен опит по това да се определя ясно целта, да се анализира обстойно събраният материал и извършват проверки на място. В подготовката за обсъждане на проблеми от социално-икономически, идеологически и организационен характер все по-често се привличат научни работници, специалисти, които помагат за внасянето на научност и обоснованост на предлаганите преценки, информации, мероприятия и решения.

За съжаление не навсякъде и не във всички случаи се постъпва така. И наистина, ако се вникне в плановете и протоколите на много комитети, би се констатирало, че една значителна част от проблемите, които се внасят за широко обсъждане в партийните органи, биха могли да се решат оперативно, а някои от тях е целесъобразно да се обсъждат в административно-стопанските и обществените органи.

Наложително е да се възприеме положителната практика, съществуваща в почти всички съветски области, състояща се в изработването на календарни планове за мероприятията, които ще се провеждат на дадена територия от всички видове органи.

Инициатива, самоинициатива, творчески подход.

Инициативността от страна на партийния апарат се свежда преди всичко до проявата на по-голяма настойчивост за своевременното и точно информиране на партийния орган за състоянието на работата на наблюдаваните участъци и звена. Необходимо е освен това проявата на по-голяма смелост и компетентност при разработката на различните проблеми, по които предстои да се вземе решение. Апаратът

Digitized by Google

на всеки по-горен в структурата на Партията орган не е ограничен от нищо по отношение проявата на по-голяма инициатива и самостоятелност при практическото провеждане на вътрешните решения и в подобряване на методите на работа на партийните комитети. При организацията на дейността на апарата обаче винаги следва да се изхожда от обстоятелството, че той е помощен орган и не може да решава принципни въпроси.

Повишаването на самоинициативата в работата на апарата в много голяма степен зависи от това как партийният орган и неговите ръководители използват и развиват неговите възможности. В това отношение др. Т. Живков сочи следните средства за подобряване работата на партийните органи с техните сътрудници: осигуряване редовна информация за решенията на партийния орган; периодическо информиране на апарата за основните задачи, по които предстои да се работи; засилване на живата връзка и общуването на ръководните кадри с апарата; грижи за повишаване на деловата и политическата квалификация; специални грижи за повишаване на марксистко-ленинската подготовка.[1]

Рационално използване бюджета на работното време на партийните кадри.

Социологическите проучвания ни дават достатъчно представа за количеството време, което се изразходва за различните видове работа. Истина е, че често пъти се изразходва много труд за по-второстепенни въпроси. Анализът на загубите на труда при това положение е необходимо условие за подобряване организацията на партийната дейност на всички равнища.

Изключително важно е голяма част от работното време на кадрите, работещи в партийните комитети, да бъде отделено за пребиваване в първичните партийни организации и трудовите колективи, за да се изучава, разпространява и внедрява положителният опит, да се оказва действена помощ на място.

Усъвършенстването на документооборота има определено значение в подобряване организацията на труда. Това е така, защото в документите са определени целите, насоките на партийната дейност и средствата и методите за нейното осъществяване. Въпреки явния напредък, който има в това отношение, в партийната практика са налице и определени слабости. В практиката се среща дублиране на решения; често пъти докладите, информациите, анализите и пр. са твърде обемисти.

Като резултат от непрекъснатото внедряване на посочените елементи, разбира се, при наличието на определени условия непрекъснато би се подобрявала културата на партийната дейност. Високата култура в работата на партийния апарат: правилно функциониране на всички звена на партийните органи, осъзнаване и прилагане новостите и решенията на партийните конгреси, на ЦК на БКП, на Политбюро и Секретариата, е немислима без необходимите технически средства и производствено битови условия.

* * *

Ефективност на организационната работа на Партията и ефективна организация на труда на партийните органи и кадри. Трудно е да се разграничат. Може би на сегашния етап на развитие на Партията и обществото е по-важно да се търси взаимната връзка, взаимната обусловеност. Възможни са различни подходи, но това само ще помогне в творческите търсения за ефективността на организационната работа на Партията.

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 1, С., 1978, с. 439—440.

Digitized by Google

КОНТРОЛЪТ В МИНИСТЕРСТВОТО

Измина една година от решението на ЦК на БКП, с което се предостави на първичните партийни организации в министерствата и другите централни и местни учреждения и ведомства правото на контрол върху всестранната дейност на апарата. Безспорно това решение е още едно доказателство и конкретен израз на голямото доверие към първичните партийни организации в тези звена. И в същото време то е потвърждение за последователната линия на ЦК на БКП за издигане ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи от министерствата, ведомствата и учрежденията.

* * *

Конкретната практика на партийните комитети и първичните партийни организации в Ленински район — София, в който се намират значителен брой от тези организации, категорично потвърди навременността на това решение. Предоставеното право на контрол допринесе да се повиши отговорността на първичните партийни организации, особено след Националната партийна конференция, когато се осмислят и материализират в конкретни дела решенията за усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. Но всичко това предполага непрекъснато да се усъвършенствува и обогатява по съдържание работата на партийните комитети и първичните организации, още по-широко да се разгръща вътрешнопартийната демокрация, да се укрепва партийната и държавната дисциплина, да се спазва социалистическата законност и морал, да расте личната отговорност на комунистите за подобряване стила и методите на работа на апарата, за повишаване качеството и ефективността на административно-управленческата и стопанската дейност.

Какво е направено досега в районната партийна организация, какво показва досегашният опит на партийните комитети и първичните организации?

След решението на ЦК на БКП бяха проведени срещи с ръководните кадри на министерствата и ведомствата, в които участвуваха секретари на Софийския ГК на БКП и на РК на БКП. Те взеха отношение и разясниха някои повдигнати въпроси.

По инициатива на учрежденските партийни комитети в Министерството на транспорта, Министерството на външната търговия, Министерството на съобщенията и други партийният актив беше подробно запознат с проблемите на партийния контрол в министерствата и ведомствата. Разяснени бяха спецификата и особеностите на контрола върху дейността на апарата. Посочено бе, че обект на контрола е дейността на апарата и на отделните негови звена, как те провеждат партийната политика в живота. Контролните функции на партийните ръководства и първичните партийни организации се простират само върху оная дейност на апарата, която се върши, както се казва, пред техните очи. Ръководният състав, министри, колегиуми и пр. не са освободени от контрол, но тъй като тяхната дейност е в национални рам-

Digitized by Google

ки, тя се контролира от ЦК на БКП и неговите органи. Но осъществявайки контрол върху дейността на апарата, първичните партийни организации набират информация от своите членове за състоянието на работата в поделенията по изпълнение на едни или други задачи и вземат мерки за усъвършенствуване дейността на апарата. Особено важна роля играят първичните партийни организации в контролните блокове на министерствата и ведомствата. Служителите в тези блокове всекидневно контролират как се изпълняват партийните и правителствените решения и те най-добре могат да помагат на партийните комитети и организации за подобряване работата на апарата. На съвещанията и срещите с актива се подчерта, че важно изискване към учрежденските партийни комитети и първичните организации е да познават основно проблемите на колективите, чиито политически ръководители са, което е гаранция за осъществяване на ефективен и качествен контрол. Обстойно бяха разяснени и разнообразните форми, които се ползват при осъществяване на контролните функции на първичните партийни организации.

С основание бяха повдигнати и някои въпроси, свързани с взаимоотношенията между първичните партийни организации и административните ръководства. Изтъкнато бе, че първичните организации не стоят над административно-стопанските ръководства, а осъществяват политическо ръководство на колективите за изпълнение на задачите, произтичащи от партийните и правителствените решения. Всеки ръководител, партиен или безпартиен, не може да бъде извън обсега на партийния контрол. Една от важните задачи на партийния контрол е да укрепва единоначалието и да издига авторитета на ръководителите.

По-добре осъществяват контролните си функции първичните партийни организации в министерствата и ведомствата, които се занимават със стопанска дейност. Така например контролът на първичните партийни организации в Министерството на транспорта е насочен към усъвършенствуване дейността на апарата за укрепване на блоковата система на управление. Стремежът е да се подобряват стилът и методите на работа на блоковете и на направленията, да се внедрява рационална организация на труда, чужда на канцеларския бюрократичен метод на ръководство, главно чрез въвеждане на нови управленчески технологии, разработване на обосновани решения, които позволяват апаратът да осигури действено и гъвкаво ръководство на транспортната дейност. Положителна е работата в това отношение на първичните партийни организации при разработващия, изпълнителския и контролния блок на министерството. С цялата си дейност те въздействуват да се повишават личната отговорност, деловитост и творчество на членовете на колектива. Особено внимание се отделя за укрепване на дисциплината, тъй като без висока и съзнателна дисциплина Националният транспортен комплекс не би могъл да изпълнява качествено и навреме поставените пред него задачи. Полезна работа в това отношение извършват партийните групи, тъй като тяхната дейност опира до дейността на всеки служител. Те, макар че нямат право на контрол, участвуват активно при осъществяване на контролните функции на първичните партийни организации върху дейността на апарата.

Под ръководството на учрежденския партиен комитет в министерството е създадена стройна организация на партиен контрол и въздействие. Колективът на министерството бе основно запознат със задачите, които постави Националната партийна конференция, и с мерките за практическото им реализиране. Особено внимание се отделя на точното спазване от всеки комунист и служител изискванията на новата технология за планиране от долу на горе, материално да се осигуряват и обвързват насрещните планове на колективите. Широко се

Digitized by Google

използва практиката да се възлагат партийни поръчения на комунистите, като се осъществяза действен контрол върху тяхното изпълнение. По този начин с активната работа на комунистите бяха разработени над 1200 инженерни проекти и целеви програми по техническия прогрес.

Първичната партийна организация при изпълнителския блок взе на партиен контрол и отчет работата на директорите на дирекции и някои главни специалисти по подобряване социалистическата организация на труда, за повишаване ефективността на експлоатационната дейност в Националния транспортен комплекс, като се подобрява използваемостта на основните производствени фондове по време и мощност. Още с първите изслушвания, критични бележки и оценки, направени на събранията на първичната партийна организация, се внесе сериозно изменение в работата по този проблем.

На специален отчет и контрол бяха поставени изпълнението на валутния план на Националния транспортен комплекс, както и работата на научните звена и техният реален принос за реализацията на плана.

Богатството от форми на контрол и стремежът да се използват конкретно, съобразно важността на проблемите, са в основата на постигнатите успехи. Все пак засега доминират основните форми — събранията на първичните партийни организации и заседанията на учрежденския партиен комитет и на партийните бюра.

Учрежденският партиен комитет, партийните бюра и първичните партийни организации периодично изслушват ръководителите на блокове, директорите на направления и други комунисти на ръководна работа. Пред учрежденския партиен комитет докладват заместник-министри и други отговорни дейци по въпроси, опиращи до изпълнението на плана по количествените и натуралните показатели. Решенията, които взема комитетът, съдействуват и мобилизират за бързото и ефективно изпълнение на задачите.

Ръководството на министерството и министърът оказват пълна подкрепа на учрежденския партиен комитет и на първичните партийни организации да осъществяват контролните си функции върху дейността на апарата. Но въпреки това те са все още длъжници, тъй като не всякога успяват да обхванат всички въпроси от работата на министерството. Стремежът обаче е правилно да се разграничават функциите, като особено внимание се обръща на характера на обсъжданите въпроси. За учрежденския партиен комитет и първичните организации е важно истинското положение на нещата, да вникват в постъпките на хората, в техния стил на работа, да дават политическа оценка на техните действия, да осигуряват партийно въздействие за изпълнение на задачите.

Положителни резултати в осъществяването на контролните функции има и в дейността на първичните партийни организации в Министерството на електрониката и електротехниката, Министерството на съобщенията, Държавния комитет за стандартизация, Министерството на финансите, Министерството на външната търговия и други.

Главното внимание на учрежденския партиен комитет в Министерството на електрониката и електротехниката е насочено към повишаване ролята на първичните партийни организации с оглед да се реализират като пълнокръвни политически ръководства, да осъществяват компетентно контролните си функции. На събрания на първичните партийни организации комунистите бяха запознати с решението на ЦК на БКП и с опита на КПСС по партийния контрол върху дейността на апарата, за да знаят комунистите каква е разликата преди решението и сега. По указание на комитета всички първични партийни организации приеха свои мероприятия. Членовете на комитета бяха

Digitized by Google

разпределени по организации, за да окажат помощ. На съвещание се отчете извършената работа. Проведени бяха срещи с партийните секретари за обмяна на опит. Предвижда се общо събрание на партийната организация в министерството, на което ще се направи цялостна преценка как се изпълнява решението на ЦК на БКП.

В осъществяване на контрола за дейността на апарата се използват разнообразни форми. На събрание на партийната организация в разработващия блок оценка за работата в светлината на задачите, поставени от Националната партийна конференция, е направил заместник-министърът Ил. Джагаров и са приети мероприятия. На други събрания пред партийната организация доклади по изпълнението на плана за техническия прогрес и за състоянието на работата по ТНТМ е изнесъл заместник-министърът А. Ангелов. Характерно за събранията на партийната организация при разработващия блок на министерството е, че те протичат при голяма активност.

В заседание на партийното бюро е била обсъдена работата на две дирекции по въпроса за стила на работа, за по-бързото въвеждане обектите в действие. Докладчици са били директорите, а съдоклади са направили отговорниците на партийните групи.

Сполучлива форма на контрол са и съвместните заседания на партийното бюро с бюрата на други първични партийни организации в министерството и от обединенията. По някои неотложни задачи такива заседания са проведени с бюрата на първичните партийни организации в Информационно-изчислителния център и ДСО „Респром". С подкрепата на учрежденския партиен комитет и първичната партийна организация се оказва помощ на завод „Електроника" за превръщането му в завод—образец в системата на министерството.

Широко се прилага и самоотчетът на комунистите. В първичната партийна организация самоотчет са направили заместник-министрите, главните директори и директорите. В събрания на партийните групи — останалите партийни членове. На партийни събрания системно се прави отчет и за изпълнение на взетите решения от партийната организация.

В заседанията на комитета са изслушвани отчети от заместник-министрите по изпълнение общо на плана и по отделни показатели, по плана за техническия прогрес, по реконструкцията и модернизацията, за стила на управленческата дейност. Информации от партийните бюра — как осъществяват контролните си функции за дейността на апарата; работата на комунистите от контролния блок; как се изпълняват договорите за реализация на продукцията; резултатите от проверката на Комитета за държавен и народен контрол; научното обслужване на производството. Проверката по последния въпрос е извършена от 5 работни групи от научните звена в системата на министерството и др.

На общо партийно събрание са обсъдени анализи по изпълнението на плана за 1977 г. и задачите за 1978 г. На открито събрание е разгледано изпълнението на плана за първото полугодие на 1978 г.

Стремежът е цялата партийно-политическа работа да съдействува за усъвършенствуване на управлението, което е важен резерв за нарастване на общественото производство и за повишаване на неговото качество и ефективност.

Постигнатите успехи са резултат на последователното утвърждаване на партиен стил и политически подход при решаването на всички задачи на всеобхватния партиен контрол от страна на партийните организации, партийните бюра и учрежденския партиен комитет.

В Министерството на съобщенията учрежденският партиен комитет и първичните партийни организации редовно изслушват доклади от заместник-министрите и другите ръководни кадри за хода на изпъл-

Digitized by Google

нението на плана и задачите, поставени пред министерството. Проверките по някои въпроси се възлагат на работни групи или се използват комисиите за народен контрол. Дава се широка гласност на резултатите от проверките и направените препоръки. Тук също се утвърждава самоотчетът на комунистите пред събранията на първичните партийни организации.

Учредителният партиен комитет и партийните организации в Държавния комитет за стандартизация също се стремят ефективно да упражняват своите контролни функции. Всяко 6-месечие и в края на годината председателят на комитета Иван Груев на открито партийно събрание дава оценка за изпълнението на задачите. По същия начин всеки заместник-председател на открити партийни събрания на блока, за който отговаря, излиза с отчет за извършената работа. При поважни събития, каквото бе Националната партийна конференция, на открито партийно събрание председателят на комитета запозна колектива с работата и решенията на конференцията. След това той изнесе информация пред целия колектив относно работата по усъвършенствуване организацията на труда за повишаване качеството на научноизследователската и развойната дейност. На същото събрание се приеха съвместни мероприятия на партийното и административното ръководство. По същия начин по блокове и дирекции заместник-председателите и директорите изнесоха информации за предстоящите задачи. При решаване на кадровите въпроси ръководителите на направления информират и искат становището на партийните бюра, а за всички ръководни кадри заместник-председателите информират и искат становището на партийния комитет.

Досегашният опит, макар и скромен, показва, че в крайна сметка верният път за усъвършенствуване дейността на апарата в министерствата и ведомствата е намерен. Той опира до повишаване личната отговорност на всеки комунист и служител за образцово изпълнение на възложените му задачи. В това отношение много сполучлива форма се оказаха личните творчески планове на служителите. Те включват в себе си конкретни актуални проблеми, които решават трудовите колективи в отделните блокове и звена на апарата на министерствата и ведомствата. Според важността на проблемите работата по изпълнението на тези планове се обсъжда в партийните бюра и организации. Когато някои от комунистите правят самоотчет за своята работа, те също докладват как изпълняват и плановете си.

Партийният контрол е творческа работа на партийните комитети и организации. Неговото качество и ефективност са немислими без принципиалност, без остра политическа оценка на проявите на безотговорност, тясноведомствен подход, бюрократизъм, на нарушенията на партийната и държавната дисциплина. При това трябва да се дава не само оценка на негативните явления, но и да се разкриват причините и посочват мерките, които ще доведат до тяхното отстраняване Особено важно е да се засилва превантивният характер на контрола.

* * *

Досегашният опит на партийните организации показва, че когато контролът се насочва към основните и главните въпроси, когато принципиално от позициите на изискванията на Юлския пленум се оценява работата на кадрите, тогава и резултатите са добри.

На Националната партийна конференция др. Тодор Живков подчерта, че сега в нашата партия всички организации имат **право на контрол,** но не всички го използват както трябва и когато трябва. Те просто оставят да ръждясва едно незаменимо оръжие за партийно въздействие. **Партийните организации, които не осъществяват пълноцен-**

Digitized by Google

но контролните си функции, не могат да се реализират като политически ръководители на съответните колективи.

Времето, изминало от вземането на решението на ЦК на БКП за предоставяне право на контрол на първичните партийни организации в министерствата и ведомствата за дейността на апарата, е малко, но независимо от това е необходимо да се направи равносметка как то се прилага. От компетентното осъществяване на контролните си функции върху дейността на апарата в голяма степен зависи какъв ще бъде приносът на партийните организации в министерствата и ведомствата за претворяване в дела решенията на Националната партийна конференция.

Иван ХРИСТОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

ЕФЕКТИВНИ ФОРМИ

Решението на Секретариата на ЦК на БКП от юни 1977 година за усъвършенстване стила и методите на работата на кара бюрото на окръжния комитет на БКП в Михайловград да търси и утвърждава нови форми на партийна работа. Наложително бе да се установи по-добър ред и в дейността със секретарите на градските, общинските и заводските комитети на БКП и първичните партийни организации — за инструктаж, за обучение и обмяна на опит, ред за извикването им в комитета и за по-конкретна политическа работа в трудовите колективи и сред населението.

За целта бюрото реши всеки първи петък от месеца да се организира ден на секретаря на първичната организация. Прие се тогава да няма инициативи, които биха попречили на предвидените хора да участвуват в мероприятията. В началото на всеки месец в окръжния комитет на Партията се провежда ден на секретаря на градските, общинските и заводските комитети на БКП, а всеки последен петък от месеца е ден за политическа агитация в селищата и колективите на предприятията.

Денят на партийния секретар съдържа три елемента. Изнасят се лекции по въпросите на партийното строителство, споделя се опит и се прави инструктаж по решенията и основните задачи за работата през месеца и отчети на секретарите. По този начин е устроен и денят на секретаря на градските, общинските и заводските комитети на БКП. Тематиката при тях обаче не се ограничава само по проблемите на партийното строителство, а се изнасят лекции и по други актуални въпроси от партийната, стопанската и културната дейност.

За деня на секретаря на градските, общинските и заводските комитети на БКП в окръжния комитет на Партията се разработват шестмесечни тематични планове. В тях се записват темите, по които секретарите ще споделят опит, и кои ще правят отчет. Градските и общинските партийни комитети разработват планове за деня на секретаря на първичните организации.

В деня, определен за политическата агитация, членовете и работниците на окръжния комитет на БКП, кадрите от всички равнища на окръга, членовете на окръжните и местните групи докладчици се срещат с трудовите колективи от предприятията и стопанствата, с трудещите се от населените места. Пред тях те говорят по определени актуални проблеми на политическата и стопанската дейност. По този начин бяха разяснени темите „Укрепването на трудовата и технологичната дисциплина", „Социалистическото съревнование и внедряването на новите почини", „Икономии на суровини, материали и енергия", „Усъвършенстване на социалистическата организация на труда и планово-то ръководство на икономиката", „Материалите от пленума на окръжния комитет на БКП по изпълнението плана за социално-икономическото развитие на окръга", „Постановлението на ЦК на БКП и МС за прибирането на реколтата и опитът на Разградски окръг по организиране на масово-политическата работа в механизираните отряди" и др.

Денят на секретаря на първичните организации за окръга не е нова форма. Тя се прилага отдавна, но това беше в отделни общини и предприятия. От 5 август 1978 година тя е въведена във всички партийни комитети. Тази дейност се води на отчет в кабинета за партийно-организационната работа, който оказва конкретна методическа помощ. В срещите с партийните секретари масово се изнасят теми като: „Планирането в дейността на първичните организации", „Повишаване ролята и издигане равнището на партийното събрание", „Партийното бюро — колективен изпълнителен орган на

Digitized by Google

първичната организация", „Повишаване ефективността на контрола и проверката на изпълнението", „Авангардната роля на комунистите", „Индивидуалната политическа работа с хората", „Единството на идеологическата и организационната работа", „Изграждане, задачи и форми на работа в партийните групи", „Масово-политическата работа в трудовия колектив", „Партийното ръководство на масовите организации" и други.

Полагат се усилия разглежданите теми да се свързват със задачите на партийната и стопанската работа и да се изнасят тогава, когато кадрите ще имат най-голяма полза.

В началото на годината например бе споделен опит по въпросите на планирането, възлагането, контрола и отчитане на партийните поръчения. С това се помогна навреме и по-качествено да се разработят плановете в духа на новите изисквания на ЦК на БКП. Това засилва организиращата роля на тези документи и тяхното политическо въздействие за решаването на стопанските и социалните проблеми на колективите в предприятията и стопанствата на окръга.

През февруари в деня на партийния секретар бе разгледана темата „По някои въпроси на същността, съдържанието, организацията и партийното ръководство на социалистическото съревнование". През март лекцията бе посветена на задачите, които произтичат от решението на ЦК на БКП по замяната на партийните документи. През април се разговаря по проблемите на политическата агитация. Партийните активи бяха подпомогнати по-добре да организират политическата работа в трудовите колективи за разясняването на партийната политика и за обезпечаване изпълнението на насрещните планове.

В деня на секретаря на градския, общинския и заводския комитет на БКП през февруари бе изнесена лекция на тема „Актуални проблеми при планиране дейността на партийните комитети". Завеждащият отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП направи обзор-анализ на някои перспективни планове на комитетите. Това стана в момент, когато предстоеше разработването на тези документи от упоменатите органи. През май този актив бе запознат с някои актуални въпроси на икономическия механизъм на селското стопанство и планирането при новия икономически механизъм. През юни разисквахме проблема „Първичната партийна организация — ръководно политическо ядро и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив".

По тези и други изнесени теми някои секретари на партийни комитети споделяха опита си в практическата работа, а други даваха отчет за изпълнение на поставените за месеца задачи.

Положителното от въвеждането на тези форми е, че се утвърждава като система в определени дни да се работи по-конкретно със секретарите на партийните комитети и организации, че в тази работа се включва целият политически апарат на окръжния и градските комитети и се засилват контактите с партийните секретари. Наред с това по-организирано и системно заангажираните хора повишават знанията си по въпросите на партийното строителство. Всичко това оказва положително въздействие върху дейността на партийните комитети и организации и те се утвърждават като политически ръководства на колективите.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

РЪКОВОДНО ПОЛИТИЧЕСКО ЯДРО И ПЪРВООБРАЗ

АКТИВЪТ

Активите са опора на първичните партийни организации за възпитанието на трудещите се непосредствено в цеховете, бригадите, на участъците, във фермите. Те влияят за формирането на морален климат в колективите, за настроението на хората, за повишаване чувството им за отговорност в труда и поведението.

Подобреното партийно ръководство в последно време се отразява положително на съдържанието и ефективността на тяхната работа, способствува за развитието на инициативи, творчество. Секретарят на заводския партиен комитет в Консервната фабрика в Лом Катюша Пекова споделя: „Ние не можем да си представим каква масово-полити-

Digitized by Google

ческа работа бихме могли да извършим без актива. За това както заводският партиен комитет, така и бюрата на първичните партийни организации полагат големи грижи за него. Периодически оглеждаме неговия състав, правим по-добър подбор и разпределение на членовете му. Освен комунистите, които са основното ядро на актива, ние се стремим да включим и членове на Комсомола, профсъюзите, непосредствени ръководители на производството: майстори, бригадири, началници на смени, специалисти, първенци и всички други, на които може да се повери това важно партийно дело. За обучението на актива освен участието в просветните форми на Партията и другите обществени организации редовно провеждаме събрания с инструктажи по конкретни политически или стопанско-производствени въпроси, информираме ги как се изпълняват планът и други задачи.

При върхови моменти, когато натоварването във фабриката е голямо, а оползотворяването на продукцията не търпи никакво отлагане, се стремим да използваме почти всички форми и средства на масово-политическата работа като: събрания, срещи с ръководители в колектива, групови и индивидуални беседи, нагледни и печатни материали — плакати, лозунги, тревоги, мълнии, поздравителни писма и др. Понеже при нас работниците са повече сезонни, най-добре се използват груповите и индивидуалните беседи. Индивидуалната работа с хората се планира и отчита, за добри постижения работниците се поощряват, а за допуснати слабости се порицават и се търси отговорност."

С всичко това заводският партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации държат винаги будно съзнанието на хората, изострят чувството им за дълг и отговорност, за дисциплина и личен принос в общото дело на колектива. От години наред плановете в това предприятие ритмично се изпълняват и преизпълняват, качеството на производствената продукция се подобрява, а трудностите, които безспорно и при тях съществуват, все повече и повече намаляват.

В първичната партийна организация в растениевъдството в с. Мадан със секретар Борис Георгиев активът е от опитни агитатори, политинформатори, докладчици, които работят на решаващите участъци на производството. Под ръководството и с помощта на общинския партиен комитет по време на лятната и есенната кампания партийно-политическата работа изцяло се пренася на полето. Иван Горанов, директор на клоновото стопанство, Горан Русинов, секретар на общинския партиен комитет, както и други отговорни партийни и стопански ръководители са непрекъснато при хората. На социалистическото съревнование се дава широка гласност, осигурява се сравнимост и отчетност, моралното стимулиране е изведено на първо място, а комунистите застанаха в първите редици на челниците в производството. Редовно се издават бюлетини, фототабла и фотоснимки на първенците, изнасят се поздравителни концерти, пращат се поздравителни писма и телеграми до семействата на първенците, връчват се червени флагчета при специален ритуал. На полевия стан по време на обедните почивки и при завършване на смените пред механизаторите се чете бюлетинът за съревнованието или се изнася кратка беседа от политинформаторите за актуално събитие от вътрешен или международен характер, връчват се червени флагчета, раздават се награди. Успоредно с всичко това партийното и стопанското ръководство контролира как се спазва трудовата, технологическата, партийната и държавната дисциплина, качеството на извършената работа, търси се отговорност.

Всичко това дава ясна картина за положението на всеки комбайнер, на всеки механизатор, на целия механизиран отряд. Посредством гласността и сравнимостта всеки участник в съревнованието има въз-

Digitized by Google

можност да съпостави резултатите от своята ежедневна работа с резултатите на своите другари и не само това, а и да знае с какви методи и средства са постигнати тези резултати, за да вземе мерки за своето преустрояване.

Като говорим за сравнимост, трябва да кажем, че другарите от Мадан не са забравили да свържат съревнованието сега със съревнованието през миналогодишната кампания. Наред с таблата и снимките на сегашните първенци те са сложили и снимките на миналогодишните рекордьори.

За организирането, воденето и отчитането на съревнованието е изграден щаб от 10—12 души с точно разпределение кой за какво ще отговаря и кой какво ще върши.

В резултат на организаторската и политическата работа, правилното използване на социалистическото съревнование като двигател за успехите лятната кампания завърши за неимоверно кратки срокове и с минимални загуби на време, а царевицата от 6—7 хиляди дка беше прибрана само за 20 дни, като от неполивни площи се получи по 655 кг от дка. На народното стопанство беше предадено 110 т зърно в повече. За високи успехи на производството на царевица от неполивни площи Министерството на земеделието и хранителната промишленост обяви бригадата за национален първенец и я награди с грамота и 3000 лв. През напрегнатата работа в бригадата се утвърди двусменна и трисменна работа на машините, получи се удължаване на работното време с 3—4 часа, което доведе до увеличаване на производителността на труда с 4—5 тона на комбайн. Това не само даде възможност за съкращаване сроковете по прибиране и отглеждане на културите, но постави въпроса за наличието на излишна техника, за нейното консервиране и използване само във върховите моменти или просто като оборотна.

Разговаря ли човек със секретарите на първичните партийни организации от фабрика „Ломска комуна" в Лом, ще се убеди, че за техните партийни бюра и за техните партийни организации, както и за самите тях, индивидуалната и масово-политическата работа са всекидневна грижа и необходимост, така както са необходими машини те за тяхното производство. А иска ли да добие представа за наставничеството и неговата благородна роля, която то играе и има да играе в нашето социалистическо общество, да се срещне с ветерана работник и наставник от Ремзавода — Брусарци Евгени Александров. Неговото обаяние идва направо от голямото му човешко сърце, сърце на добър работник и предан комунист. Наставник повече от седем години, той е пример за младите, плана си изпълнява винаги 180—200 на сто. „Смяната на едно поколение с друго идва по естествен път — казва той. — Защо тогава тази млада смяна да не си спомня за нас, по-старите майстори, с добро? За това се грижа за младите работници, помагам им да усвоят стругарската професия, в която съм повече от 20 години, да израснат като добри, честни граждани, да се гордее работническата класа с тях. Към младите трябва да се отнасяш по другарски, като равен с равен. Когато си разтвориш сърцето, разкриеш душата пред младежа, предразполагаш го и той да направи същото като тебе. Разказвам на младите хора за чирашките си години при частни майстори, за ниско платения труд, за потискане на човешкото достойнство, за лошите условия на работа тогава. Стремя се всичко да сравнявам със сегашното. Повече от двадесет години работя една и съща професия, на един и същи струг, професията си обичам над всичко, а струга пазя като моя най-скъпа лична вещ. Години наред при мене идваха млади момчета, различни по характер, възпитание и темперамент. Някои сам аз доведох в завода, а те са повече от

Digitized by Google

50 досега. Марин Георгиев, Андрей Петров, Ивайло Цветанов, Владислав Борисов и много други дойдоха съвсем неопитни, колебливи, несвикнали с труда. Много от тези момчета останаха и сега работят при нас като майстори, а някои от тях освен овладяването на професията повишиха и образованието и сега са чест и гордост за заводите, в които работят във Видин, Враца, Михайловград. Чест и гордост са и за нашия завод и за мен, че сме успели да им помогнем за това."

И сега техният наставник е винаги търсен за съвети, винаги е добре дошъл в техния дом, в техните семейства.

Не са малко активите на първични партийни организации, които утвърдиха в своята разяснителна работа срещите разговори по въпросите на трудовото възпитание, отнасящо се не само до членовете на колектива, но и до членовете на техните семейства.

Освен разяснителна дейност агитаторите изпълняват и организаторски функции. Заедно с партийните бюра и партийните групови отговорници те се грижат трудещите се да участвуват в събрания, митинги, чествувания на бележити дати, в лектории, на организирани трудови дни в предприятията и по местоживеене.

Намират се и отделни партийни комитети и бюра в окръга, като тези в Дългоделци, Разград, Габровница и др., при които въпросът за политическата работа с активите не е получил сериозна оценка и не е поставен на необходимата висота. В тези и други комитети въпросите се поставят и вършат компанийно, а не системно. В техните планове обикновено не фигурират мероприятия от политически характер и затова политическото влияние сред колективите е слабо. Те на практика още подценяват необходимостта партийно-организаторската и партийно-политическата, идеологическата работа да вървят ръка за ръка.

Успехът на масово-политическата работа зависи до голяма степен от диференцирания подход, от това, доколко тя ще бъде конкретна, съобразена с особеностите на всеки колектив, на задачите, които той решава. Едни са условията и изискванията към масово-политическата работа в учреждението, в учебното заведение, други са в селското стопанство, в промишленото предприятие, в строителството, транспорта, и т. н.

Сега усилията на колективите за политико-разяснителна работа в нашия окръг са насочени в няколко направления. Общовалидно за всички е разясняването и популяризирането решенията на Национа налната партийна конференция, осигуряване изпълнението на социално-икономическата политика на Партията за повишаване на трудовата и политическата активност на комунистите и всички трудещи се в окръга в борбата за висока ефективност и високо качество, борбата за изпълнение на плана по качествените и натуралните показатели. Но за отделните колективи политическата работа има най-различни нюанси.

Разбира се, никъде не отпадат и няма да отпадат такива важни въпроси като въпроса за съревнованието, трудовата и технологическата дисциплина, икономията на суровини, материали и енергия и др.

За окръжния комитет на Партията, за цялата окръжна партийна организация масово-политическата работа е изключително важно и отговорно дело, без нея не е възможен нормалният живот на нито една първична партийна организация.

Цеко ДИЧЕВ

завеждащ кабинет по масово-политическа работа

Digitized by Google

ПРАВИЛНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

С интерес прочетох в книжка 8/1978 г. на списание „Партиен живот“ статията „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?“, По този повод ще споделя някои мои мисли.

Според мен не са необходими само добри взаимоотношения между партийния секретар и директора, а делова, творческа обстановка за работа сред комунистите. Когато по основни въпроси от живота на трудовия колектив се вземе мнението на комунистите, резултатите винаги са по-добри. Комунистът носи у себе си правда и честност, която партийният секретар трябва да усеща, да споделя и да използва. Ако забележа, че някои въпроси в трудовия колектив не се решават както трябва, аз като партиен секретар бих провела един откровен разговор на партийно събрание с всички комунисти без дневен ред, без протокол по въпроса, който ме безпокои. Бих споделила с директора своето безпокойство и ако той не разбере моите тревоги, ще внеса въпроса в партийното бюро и в партийната организация. Комунистите ще си кажат думата. Директорът във всички случаи би се замислил по този въпрос. Понякога собствените грешки не се виждат, особено ако са незначителни, и то на фона на успехите в цялостната работа на предприятието, какъвто е посоченият в отпечатаната статия случай.

Важна и отговорна е ролята на партийния секретар, много големи са неговите задължения за провеждането на партийната политика, поради това, че той трябва да върши служебната си работа така, че да служи за пример във всяко отношение и в същото време да ръководи работата на партийното бюро и организацията със знание и умение. Всичко това става още по-сложно, ако има голяма разлика в образованието и практическата подготовка между директора и партийния секретар.

Аз искам да споделя как нашата партийна организация работи с административното ръководство, по-точно с директора на завода. Партиен секретар съм от девет години, откакто съществува заводът. Партийната ни организация бе изградена от дошлите на работа в завода комунисти от различни организации. Основното ни ядро обаче сега е почти постоянно. При нас текучеството на работници е много малко. По-често се сменят директорите. За тези години, откакто съм партиен секретар, са се сменили четири директори. От изключително голямо значение за работата на първичната партийна организация, за резултатите на предприятието, за неговото развитие, за състоянието на колектива, за трудовата и технологичната дисциплина е правилното взаимодействие на партийното и стопанското ръководство. Политическите и деловите качества на директора имат важно място в това взаимодействие. Неговата марксистко-ленинска подготовка, чувството му за отговорност, взискателност и други черти на правилния стил се отразяват както на всички останали ръководни кадри, така и на колектива като цяло.

От състоянието на партийната организация, от нейния състав, от връзките ѝ с колектива зависи цялостната работа на предприятието. Работила съм с директори — комунисти и безпартийни и с различно образование. Имало е периоди в нашата работа, когато провеждахме

Digitized by Google

всичко съгласно указанията, вземахме решения, вършехме масово-политическа работа, но планът не се изпълняваше и оценката винаги беше, че работата на партийната организация не е задоволителна. Срещахме трудности и при организиране на хората за някои обществени мероприятия. Имало е случаи малко хора да се отзоват на поканата да участвуват в някои от тях. Тези прояви безспорно се свързваха с личния пример на директора. Той, вместо да дойде пръв в завода и да поведе колектива на манифестация, обикновено чакаше в центъра и се присъединяваше към редиците в последния момент.

Сега в нашия завод имаме здрава трудова дисциплина. За нея полагаме усилия както партийното, така и административното ръководство. При нас директорът отговаря за стопанската работа пред първичната партийна организация. Това, че някъде по разпределението на работата в партийното бюро не е записано, че трябва да отговаря по този въпрос стопанският ръководител, не е беда, особено ако работата върви добре. При неизпълнение на стопанските задачи търсим отговорност от директора. Когато сме констатирали, че е по вина на стопанското ръководство, внасяме въпроса в партийното бюро. Резултати от такъв подход в работата, разбира се, има.

В моята работа като партиен секретар аз се ръководя от Устава на Партията, от документите на вишестоящите партийни органи. Решенията на XI конгрес, на Юлския пленум, на Националната партийна конференция, Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на Комсомола са ръководство в ежедневната ми работа. Помага ми в работата и споделеният опит на страниците на сп. „Партиен живот“ и сп. „Политическа просвета“. Спазваме ленинските изисквания за разграничаване на функциите между стопанското и партийното ръководство. Директорът не решава сам въпросите, които засягат колектива. Винаги той взема мнението на партийното бюро или на партийния секретар, а когато въпросите са за масово-политическите организации, на техните ръководства. Неизпълнената административна задача от партиен член ние я поставяме на разглеждане пред организацията. На партийни събрания директорът сяда редом с другите членове, изказва се не винаги последен, нито пък винаги пръв, а като обикновен партиен член. Това създава предпоставка да се обсъждат въпросите спокойно.

Партийното бюро следи решенията, които взема партийната организация, да се изпълняват в срок. При неизпълнение търсим своевременно отговорност. В нашето предприятие и в партийната организация полагаме усилия всички мероприятия и задачи да се провеждат в определеното време.

Опитът ми като дългогодишен партиен секретар ми подсказва, че не са необходими само знания и воля за работа, а преди всичко любов към народа и родината, убеденост в партийната политика.

Въпреки решението на ЦК на БКП за по-нататъшното издигане ролята на партийния секретар, аз смятам, че още прелом в работата не е настъпил. От партийния секретар правилно се изисква много. В предприятието той отговаря за всичко наравно с директора — за изпълнението на плана, за социално-психическия климат, за партийното ръководство на Комсомола, за правилната работа на профорганизацията. Все още на някои места моралните награди за партийните секретари са незначителни. Награждаването им за дългогодишна партийна работа ще ги поощрява.

В решаването на тези въпроси много важно е да се засилят грижите на окръжните, градските и заводските партийни комитети. Тогава и резултатите ще бъдат още по-добри.

Динка СЪЛЕВА
секретар на първичната партийна организация
в ДКЗ „В. Маринов“ — Генерал Тошево

Digitized by Google

ЗАМЯНАТА — ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

КОМУНИСТИТЕ ГОВОРЯТ

Вечер е. Отиде си още един ден на трудова надпревара.

Комунистите от село Малево, Хасковско, са на събрание: механизатори, полевъди, животновъди, ръководители на кооперативното стопанство...

Дневен ред: приемане оценки на комунисти за замяна на партийните членски книжки.

Всички се вълнуват. Това е първо събрание. На всеки ще дойде редът, но за първите е най-трудно. Неизвестността ги притеснява.

— Най-напред ще прочетем оценката на Иван Марков — с тези думи започна секретарят на първичната партийна организация Илчо Славчев.

Тишина!

Трактористът Иван наведе глава и заби поглед в пода. Всички очи се обърнаха към него.

„Той е един от най-дългогодишните трактористи, който продължава активно да работи и като комбайнер в клоновото стопанство. Носител на „Народен орден на труда" — златен, признание за постигнати от него високи трудови успехи. През настоящата година активно се включи в прибирането на есенниците и завоюва първо място сред комбайнерите в клоновото стопанство..."

Редят се оценките за положителните му качества — за дейността му в стопанството, в обществения живот, в семейството...

Идва ред на пропуските, слабостите и недостатъците:

„Като комунист другарят Иван Марков не проявява достатъчна взискателност сред колектива, в който работи, и не се бори срещу някои отрицателни прояви — продължава докладчикът. — Дълбоката оран в местността „Мандагьол" през август тази година извърши едва на 15—17 сантиметра. През миналата година пийнал се качи на трактора. Със своите напивания другарят Марков създаде предпоставки да се говори по адрес на Партията. Той не посещава редовно събранията и не отчита ритмично членския си внос. Партийното бюро се занима с партийното му поведение, в резултат на което бе наказан от партийната организация с мъмрене."

Пълна тишина!

Докладчикът продължава да чете оценката. В нея се изяснява, че наложеното му наказание, многократните разговори и системното влияние върху него от страна на члена на партийното бюро Делчо Григоров довеждат до значителни положителни промени у Иван Марков: не се напива, по-редовно посещава събранията, успешно изпълнява възложените му партийни поръчения, своевременно и с чувство за отговорност се отзовава на обществените мероприятия, работи упорито за повишаване на идеологическата си подготовка.

В оценката се изтъкват и конкретни препоръки за подобряване на работата и поведението му. И завършва с думите: „Имайки предвид положителната промяна, която е настъпила у Иван Марков, и други фактори от партиен характер, които изискват по-продължителна

Digitized by Google

проверка, предлагаме да се удължи срокът за замяната на членската му книжка."

— Имате думата за въпроси, мнения, препоръки, критични бележки — подсеща председателят на събранието.

Мълчание, дълго мълчание!

Всички бяха обзети от дълбоки размисли. Много от комунистите си припомниха думите на пратеника на ОК на БКП на едно от по-първите партийни събрания, че при приемане на оценката на отделния партиен член вариантите за вземане на решения са много. Сега той седеше срещу тях в деловия президиум — внимателен и загрижен.

Трепна сърцето и на Иван. Вълнуваха го много неизвестни: партийното бюро предлага да се удължи срокът на замяната, но решаващата дума има събранието. Възможно е да решат безусловно да му се даде нова членска книжка. Възможно е пак да го накажат. А може да отпадне поради нередовност или да го изключат!?

Иван Марков не вдига глава.

— Кой е Иван? — прекъсна тишината представителят на окръжния комитет.

— Аз — инстинктивно отговори той.

Някой вдига ръка. Иска думата. Това е Делчо Григоров — член на бюрото и ръководител на ремонтната работилница.

— Другари — започна смутено той, — много размишлявахме в бюрото по тази оценка. През последните месеци Иван чувствително промени своето поведение в труда и обществото, в партийния живот. Предлагам да му се замени партийната книжка без отлагане.

Поиска да се изкаже и друг. Той потърси причините за слабостите и пропуските на Иван в семейството, където все още някои проблеми не са решени добре.

Думата взе председателят на клоновото стопанство Георги Карабойдев:

— Другарят Иван Марков е примерен тракторист — започна той — Вярно е, че миналата година е наказван, не само партийно, но и административно. Но той доказа своите възможности бързо да поправя грешките си и не е необходимо да се удължава срокът за замяна на книжката му.

Трудна обстановка. Очертаха се две мнения: на партийното бюро и на изказалите се.

— Какво ще каже Иван? — пита председателстващият.

— Какво да кажа?! Всичко писано в оценката и казано от другарите е вярно — беше отговорът

— Другари, не се смущавайте, решаваща дума има събранието, колективният ум. Гласувайте последователно и по двете предложения — намеси се другарят от окръжния комитет.

Гласуваха...

На Иван Марков ще се замени партийната членска книжка.

Събранието е закрито. Комунистите се разотиват. Утре ги чака друг тежък ден. Трябва бързо и без загуби да се прибере много селскостопанска продукция: 225 тона ориенталски тютюн и 240 тона „Виржиния", царевицата от 4700 дка, тонове пипер-гороглед, грозде . Но на душата им е леко. Те гласуваха доверие на другаря си и вярваха, че той утре ще бъде първи между тях, че гърдите му след другарската критика ще бъдат окичени с нови ордени и медали.

Такива са комунистите.

Борис НАКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРСКИЯТ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗЪМ И ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА

проф. Л. М. МИНАЕВ

Двадесет и петият конгрес на КПСС подчерта голямото значение на пролетарския интернационализъм като един от основните принципи на марксизма-ленинизма. В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред конгреса се казва: „Ние, съветските комунисти, смятаме за свещен дълг на всеки марксист-ленинец да защищава пролетарския интернационализъм"[1].

Един от най-важните теоретически и практически въпроси, които стоят на дневен ред пред международното комунистическо и работническо движение сега, е **въпросът за съдържанието на пролетарския интернационализъм,** за неговите принципи в съвременните условия, в сложната и непрекъснато изменящата се съвременна обстановка.

Пролетарският интернационализъм е идеология на работническата класа, изхождаща от централната идея на марксизма-ленинизма, че на пролетариата принадлежи световноисторическата мисия човечеството да бъде освободено от всякакво социално и национално потисничество. Той утвърждава братското единство на трудещите се от всички нации и раси, сочи пътя на сплотяването им, пътя на свободата, равенството, равноправието и сътрудничеството на всички народи и страни, а в историческа перспектива и на сближаването и доброволното им сливане в единно световно семейство.

А наред с това **пролетарският интернационализъм е и мироглед на работническата класа по националния въпрос,** последователен научен мироглед, който отхвърля всякакво противопоставяне на един народ на друг народ, всякакво деление на народите и расите на „висши" и „низши" и утвърждава единството на целия човешки род, принципната общозначимост на законите на развитието на всички народи, равенството на способностите и дарованията у всички нации и раси.

Той е още и **принципна основа на политиката, стратегията и тактиката на революционното работническо движение,** изразяваща се в признаването и отстояването на общите, интернационалните закономерности в развитието на революцията и в строителството на социализма и комунизма. Марксистите ленинци, както подчерта и XXV конгрес на КПСС, се отличават с дълбоко разбиране на тези закономерности. Като се опират на тях, те съчетават това с творчески подход и с отчитане конкретните условия във всяка отделна страна. Тъй че те не допускат **нито преувеличаване, нито пренебрегване на националните особености.** Всяка своя стъпка последователните марксисти ленинци правят, като отчитат вътрешната и международната обстановка в тяхното единство, отговорността си както пред работническата класа и народа от своята страна, така и пред световната работническа класа, пред международното комунистическо и работническо движение.

Пролетарският интернационализъм наред с всичко това е и морално изискване, нравствена повеля и нравствена норма, изработена от революционното работническо движение и теоретически обоснована от марксизма-ленинизма. Всякакво национално високомерие, какъвто и да е национален егоизъм, всеки опит за пренебрежително отношение към един или друг народ и да се сее вражда между народите интернационалистите смятат за дълбоко аморално, нечестно и безнравствено дело, съвсем чуждо на духа на пролетарското движение, на духа на социализма. **Марксизмът-**

Статията е написана за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

[1] XXV конгрес на КПСС. Доклади и решения, С., Партиздат, 1976, с. 42.

Digitized by Google

ленинизмът, а с него и пролетарският интернационализъм, е най-високо завоевание на човешката култура — на културата на последователния хуманизъм. Той най-последователно и твърдо противостои на шовинизма и на всякакво реакционно мракобесие. Следователно пролетарският интернационализъм не е само някакъв обикновен лозунг или някакъв призив и добро намерение, а и **обективно обусловено морално изискване.** Той има дълбоки обективни основи в материалното производство, в развитието на производителните сили, изискващо да бъде смъкната потисническата експлоататорска система на империализма. Той отразява жизнените потребности между народите от целия свят да се развива материално и духовно сътрудничество, да се засилват икономическият и духовният обмен помежду им, да се установяват всестранни връзки между тях и страните им.

Но пролетарският интернационализъм е не само идеология и мироглед, теория, политика и морал. Едновременно с всичко това той е още и **много широка практика, живо дело, идея, станала вече велика материална сила,** доколкото се проявява съвсем чувствително и очевидно и в това, че международната солидарност на работническата класа в борбата ѝ с буржоазията във всички страни съвсем реално съществува и трудещите се от различните нации си оказват едни на други взаимна подкрепа, революционните сили от отделните страни координират своите действия.

Пролетарският интернационализъм намира израз в цяла стройна система принципи, които всестранно разкриват неговото богато съдържание и неговата същност. А измежду тях централно място заема **принципът на международната пролетарска солидарност, на последователното революционно сплотяване на работниците от целия свят.** Кратко и съдържателно самият той намира израз в призива **„Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“,** издигнат още от К. Маркс и Ф. Енгелс. От този принцип и от този призив произтича пък и следният също така основен принцип на пролетарския интернационализъм: **принципът на единството — на едномислието и на единодействията — на революционните марксистко-ленински партии на работническата класа.**

При това пролетарският интернационализъм взема предвид не само общите за работниците от всички страни цели на борбата. **Пролетариатът не може да бъде безразличен към съдбата на своята страна, на своя народ!** — подчертаваше В. И. Ленин. Пренебрегването на националните особености, интереси и потребности, типично за всякакви псевдолеви в работническото движение, за троцкистите например, Ленин характеризира като „карикатура на марксизма“. Той смяташе отказът да се признае равенството на нациите, отказът от тяхното право на самоопределение за измяна на социализма. Но той едновременно и най-решително предпазваше от всякаква национална едностранчивост, ограниченост и затвореност, като подчертаваше, че **правилно разбраните национални интереси не противоречат на най-високите интернационални интереси.**

Истински интернационализъм може да е и е само пролетарският интернационализъм. Та нали само работническата класа заема такова място в системата на общественото производство и има такива основни интереси, които не пораждат и не могат да пораждат враждебно отношение към трудещите се от другите страни и другите нации. Тъкмо напротив, **интересите на пролетариите от всички страни са едни и същи.** И при това техните интереси са не само **еднакви,** не само **общи,** но по думите на самия Илич те са и **обединяващи интереси,** изискващи все по-тясното сплотяване и сътрудничеството на пролетариата не само в национален, но и в международен мащаб.

Частната собственост разделя и противопоставя класите и народите, както и отделните хора. Тя е първопричината за несправедливите, завоевателни войни. Капиталистическата частна собственост поражда не само експлоатацията на човека от човека, но и национален гнет. Тя именно поражда идеологията на възвеличаването на „своята“ нация (всъщност на господствуващата буржоазия на своята нация) за сметка на другите.

Пролетарският интернационализъм е идеология на работническата класа, но той разпростира своето облагородяващо и възвишаващо влияние и вън от пределите на пролетариата, който привлича на своя страна челните, най-добрите и честните хора из средите и на непролетарските маси. Така пролетариатът става вожд на всички експлоатирани и потиснати маси, класи и народи в целия свят, т. е. на грамадното болшинство от човечеството.

Световният капитал потиска не само работниците, той угнетява и непролетарските трудови маси от града и селото, на времето си той беше заробил три четвърти от човечеството в колониите и полуколониите. И пролетариатът, а преди всичко неговата партия — авангардът — е призвана да обединява, да оглавява и да направлява всички тези сили към единна цел и да ги въвлича в борбата против капитала, да стане вожд на потиснатите и угнетените. Затова В. И. Ленин изцяло подкрепи лозунга, издигна от комунистите от източните страни още в периода на революционния подем, предизвикан от Великия октомври, а именно: **„Пролетарии от всички страни и угнетени народи, съединявайте се!“** Той научно доказа, че делото на освобождението на човечеството ще победи толкова по-скоро, колкото по-вярно и по-успешно се решава задачата за обединяването на всички антимпериалистически сили, колкото по-здрав е единният фронт на трите освободителни потока: трудещите се от страните на победилата пролетарска революция, работническото движение в страните на капитала и националноосвободителните движения...

Digitized by Google

Ето защо именно около съдържанието на пролетарския интернационализъм се съсредоточават атаките на всички класови и идейни противници на прогреса — силите на империализма и на неговите съзнателни и несъзнателни поддръжници, на проводниците на буржоазно и дребнобуржоазно влияние в работническото и националноосвободителното движение (опортюнисти и националисти от най-различни направления). Всички те се обединяват от стремежа „да доказват" или това, че пролетарският интернационализъм бил противоречал на националните интереси на работническата класа от отделните страни; или това, че той не съответствувал на характера на взаимоотношенията между работническите партии; или в края на краищата, че той не съответствувал на обективните условия на съвременното обществено развитие.

Още при зараждането на комунистическото движение враговете му се заеха „да представят" революционните пролетарски организации като „чуждестранни елементи", „врагове на нациите", а по-сетне и като „агенти на международния комунизъм", „на ръката на Москва" и т. н. След Втората световна война империализмът създаде и свои специални идеологически институти и ведомства, които си поставят за основна задача да разпространяват националистически настроения в редовете на комунистическите партии, да рушат интернационалното единство на международното комунистическо и работническо движение. От края на 50-те и началото на 60-те години буржоазните идеолози, като обединяват усилията си с ревизионистите и другите опортюнисти, предприеха опити да противопоставят борбата на революционните сили от всяка отделна страна на класовата борба в международен мащаб, да противопоставят националните интереси и задачи на прогресивните сили на техните интернационални интереси и задачи, на пролетарския интернационализъм. Те все по-често и настойчиво се обявяват против всеобщите закономерности на общественото развитие и класовата борба и преди всичко против всеобщите закономерности на социалистическата революция и строителството на новото общество, противопоставят им така наречените „национални модели" на социализма, а на марксизма-ленинизма — различни националистически изкривявания.

Тази псевдотеоретическа дейност отговаря на съкровените желания на „стратезите" на идеологическата война против социалистическите страни и международното комунистическо и работническо движение. В подкрепа ще се ограничим само с един пример. В книгата си „Между два века" (излязла през 1970 г.) един от главните идеолози на антикомунизма, известният Збигнев Бжежински призова да се съдействува на „плуралистическата еволюция" в социалистическите страни и на поврата на комунистическите партии към „марксическите традиции на Запада". Какво всъщност означават тези думи? Збигнев Бжежински и подобните му се стремят възгледите на прогресивните сили и капиталистическите страни за обществените идеали на нашето време, за пътищата на прехода от капитализма към социализма да загубят своята класова определеност и политическата си острота и да се насърчават всякакви абстрактни размишления за „демократизма въобще", отдавна характерни за буржоазната идеология.

В една или друга степен съвременната буржоазия разбира, че обективните предпоставки за социализма в индустриално развитите капиталистически страни са достигнали твърде висока степен на зрелост, че кризата на експлоататорското общество се е изострила във всички сфери на живота. Именно поради това се изобретяват и нови форми на „социализъм", изобразявани като подобрено издание на буржоазната демокрация. Именно затова империалистическата пропаганда на широк фронт води атака срещу политическата система на социализма и се старае да поставя под въпрос марксистко-ленинските становища за свободата, да хвърля сянка върху социалистическата демокрация, оперирайки с твърденията на хора от типа на Сахаров и Солженицин.

Когато идеолози от рода на З. Бжежински се застъпват комунистическото движение да се обърнело към „марксическите традиции на Запада", това в действителност е израз само на стремежа им да дискредитират историческия опит на Великата октомврийска социалистическа революция, опита в изграждането на реалния социализъм и на постигнатото от него. Едновременно буржоазните идеолози се стремят да развенчават ленинизма и да го изобразяват само като „национална руска" идеология, да разрушават марксизма-ленинизма като единно интернационално учение на комунистите от всички страни. Те се силят „да доказват", че именно дясната социалдемокрация и ревизионизмът въобще били образец на „западен марксизъм", на „съвременен марксизъм", на „западноевропейски комунизъм" дори. Като развихрят буржоазно-националистическите, шовинистичните настроения, те се стараят да внушават, че само „Западът", „Европа" или дори само „атлантическата общност" въобще били носителите на развитието от най-висш тип.

Съвременните буржоазни, реформистки и ревизионистични глашатаи на тези възгледи, всичките като един се надпреварват да твърдят, че само народите на Западна Европа, преминали през школата на Ренесанса и църковната реформация, „школата на либерализма и на буржоазната демокрация", само те били „възвишени народи" и можели да изграждат живота си на основата на истински демократични начала.

Едновременно, както подчертава и споменатият З. Бжежински, буржоазните идеолози очакват комунистическото движение да се превърне в „мозайка, пъстра, каквито са и нациите, които образуват човечеството", в някакъв си агломерат от

Digitized by Google

националистически секти, всяка от които „би настоявала за това, че само нейната перспектива е истински всеобща". Затова те съвсем не случайно „съветват" да се оказва подкрепа на всички и всякакви отстъпления от марксистко-ленинските становища за принципното единство на световния исторически процес, за съотношението между общото и националноособеното в общественото развитие.

Намират се обаче и деятели от редовете на световното работническо движение, които се улавят на въдицата на буржоазните идеолози, особено що се отнася до твърденията на последните, че многообразието на нови детайли сякаш поглъща и разтваря в себе си общата линия и главните закономерности на историческия процес. Някои автори, представящи се за марксисти, така или иначе се стремят да внушават, че световната история следва да се разглежда по-скоро като прост сбор от принципно различни пътища на общественото развитие, по които вървят отделните народи или отделните групи народи. Съобразно с това, заявяват те, социализмът ще се осъществява по различен начин във всеки отделен случай, а доколкото той, по такъв начин, ще произхожда от различни конкретни източници, то и за всеки отделен случай ще бъде необходима и особена социалистическа идеология.

По такъв именно начин **атаката срещу пролетарския интернационализъм се слива с атаката срещу идейните основи на комунистическото движение.**

При това още през 60-те години беше пуснато в обращение и т. нар. понятие **„нов интернационализъм"**. Това понятие се свързва с мнението, че съвременният етап на развитието на обществото се различавал от предидущите с несравнено голямото разнообразие на условията и специфичните ситуации, с различието на равнищата на икономическото и социалното развитие. При това, както твърдят привърженците на тези възгледи, тези различия сега се отчитат от комунистическото движение в подхода към конкретните задачи, а оттук и чрез различните методи на действие. И докато по-рано голяма потребност от такъв отчет сякаш не е имало и този „недостатък" не се е чувствувал с особена острота, сега това довеждало — повтарят те — до „криза в интернационализма" и до необходимостта да се изработи концепция за „нов интернационализъм". „Криза в интернационализма" — доколкото е възможно да се проследи по литературни източници — за пръв път беше обявена от ръководителя на Италианската социалистическа партия Пиетро Нени, който още през 1964 година заяви: „Сега, когато от основаването на Първия интернационал изтекоха сто години, би било напразно да се скрива фактът, че, макар и интернационализмът да е още най-важният фермент на социалистическото движение, той се намира в криза — криза на структурата, на метода и на средствата."[1]

Този тезис за „криза" в интернационализма беше подхванат от най-различни противници на марксизма-ленинизма, които заговориха и за „нов интернационализъм", чиято същност се заключавала в това, че националните интереси се противопоставят на интернационалните. За съжаление съмнителни „тълкуватели" по въпроса за „новия интернационализъм" се появиха и в печата на някои братски комунистически партии.

През 60-те години се разпространиха и твърдения, че сега най-пълно съвременно разбиране на интернационализма били давали дейците на националноосвободителното движение. От различни страни взе да се чува, че „теснният блок на третия свят" ще бъде основа на „новия интернационализъм". Ролята на главатар на този „тесен блок" буржоазните и ревизионистичните идеолози „великодушно" отреждаха на маоизма, считайки основание за това неговата ултралевичарска демагогия и псевдореволюционната му фразеология. Обаче, както е вече съвсем очевидно, стъпка след стъпка маоизмът разкри истинската си същност, преминавайки към пряко сътрудничество с империализма и с другите реакционни сили, към открито провъзгласяване на шовинистичните си стремежи.

През 60-те години беше разпространена и друга версия на концепцията за „нов интернационализъм", принадлежаща на троцкистките групи и на близките към тях течения в страните от Западна Европа, Северна Америка и Япония, и отразяваща становища и на представители на социалдемократически и социалистически партии. Основният тезис на тези тълкуватели на „новия интернационализъм" е такъв: потребностите на съвременната технология и планиране, интересите на икономическата ефективност изискват като че ли не само бързо ликвидиране на националните държави, но и съзнателното изтръгване на всичко национално из живота на обществото. Всъщност към такива становища се свеждат много от разсъжденията на белгийския троцкистки идеолог и икономист Ернст Мендел и на още редица троцкисти, а така също и на някои леви социалисти във Франция, Италия и други по-малки страни от Западна Европа.

Ще приведем типичен пример, свързан с изказвания на Жак Елюар от Франция. Той, както и още много други противници на пролетарския интернационализъм, и преди всичко представители на троцкистите, а така също и на някои социалдемократически и социалистически партии, обвиняват комунистическото движение в „насаждането на национализъм". За национализъм те обявяват дори: концепцията за строителството на социализма в една страна; наличието на държавни граници между социалистическите страни и самата социалистическа държавност; изискванията да се държи сметка за националните интереси и за спецификата на националните условия; да се зачитат демократическите традиции

[1] В. „Avanti" от 6 септември 1964 г. и „Первый Интернационал в исторической науке", Издательство „Мысль", М., 1968, с. 254.

Digitized by Google

на националната култура; да се вижда прогресивната страна на антиимпериалистическия национализъм в страните от предишния колониален и полуколониален свят и т. н.

При това не само злонамерени спрямо прогреса среди, но и много прогресивни хора преувеличават значението на нарастването на различни фактори от интернационално естество в съвременното икономическо, политическо, идейно и културно развитие. Безспорно **ролята на международните отношения, на международното общуване, на интернационалните процеси въобще в историческото развитие на човечеството непрестанно расте. Това обаче съвсем не дава основание за пренебрежително отношение към съществуващите национални различия,** към това, че действително съществуват национални култури; класовата борба се провежда не само на международна, но и на национална почва; много народи в различни райони на планетата и сега са принудени да водят тежка борба за защита на своята национална независимост, срещу империалистическите и другите реакционни поробители и т. н.

Под лозунги на интернационализма буржоазните и псевдосоциалистическите идеолози проповядват и буржоазния космополитизъм.

Появи се и нова разновидност на шовинистичните настроения, която предписва на науката и техниката в буржоазното общество способността непосредствено да решават социалните проблеми на съвременното общество. Тласъкът им дават т. нар. **технократични концепции.** „Лявото" крило на технократите сега строи своите „проекти" за осъществяването на социализма в развитите капиталистически страни по пътища и чрез средства, принципно различни от тези в сегашните социалистически страни.

Постепенно се очертава още един тезис, чието съдържание само достатъчно убедително говори. Не само „левите" креслъвци, но и някои групи, приближени на реформизма, през 60-те години, че и досега се занимават с изнамирането на още някакво „ново съдържание" на интернационализма. Него те искат да противопоставят на борбата за намаляването на напрежението в Европа, на борбата за мир.

Така тези „новатори" **противопоставят принципа на пролетарския интернационализъм на политиката на мирно съвместно съществуване,** стараейки се да посеят недоверие към миролюбивата политика на социалистическите страни и най-вече на СССР като към някаква си чисто държавна политика, преследваща само свои национално-държавни цели и нямаща нищо общо с класовите задачи на пролетариата. Тази разновидност на „новия интернационализъм" предписва на процеса на намаляването на напрежението „недемократически черти", уверявайки, че намаляването на напрежението не е дело на международната солидарност, дело на съвместните действия на прогресивните сили, а функция само на „свръхдържавите".

А и по-нататък. Някои опортюнистични групи свеждат цялата работа до това, че западноевропейските държави се стремят да извличат от намаляването на напрежението едностранни изгоди за укрепване на своите позиции в международното разположение на силите. Такива групи се стремят да изобразяват намаляването на напрежението като някакво си „отстъпление" на Съветския съюз и на другите социалистически страни и на световното комунистическо движение от пролетарския интернационализъм. Подобни становища се разпространяват едновременно и в различни „по-слаби", по-прикрити форми.

Не само в среди, вън от комунистическото движение, но и вред някои от неговите деятели се проявява стремеж да се намери някакво оправдание за отказа им от солидарност със СССР и другите страни от социалистическата общност, в отпадането на капиталистическото обкръжение около тях. СССР — казват те — е могъща „супердържава", която и сама може да се защищава; опасността от война сега е „намаляла" и т. н.

„...Разговорите, че Съветският съюз и сам може да се защити, макар и верни, съвсем не са основание за отказ от борбата против антисъветизма — пише по този повод ръководителят на американските комунисти Гюс Хол. — Мълчанието, каквито и да са неговите мотиви, има политически и идеологически последици и преди всичко за широките трудещи се маси от целия свят. А оттук именно идва важността и на борбата против клеветите за Съветския съюз, откъдето и да произхождат те."[1]

Значителна група на противниците на пролетарския интернационализъм са **носителите на дясноопортюнистически възгледи и настроения в работническото движение.** На хората, които всячески се стремят да се приспособят към условията на капиталистическото общество, революционното съдържание на пролетарския интернационализъм съвсем не допада. Но съвсем не всеки от тях се осмелява открито да заявява за разрива си с този основен пролетарски принцип. Затова десните опортюнисти отдавна подхождат към пролетарския интернационализъм със своята търгашеска мярка за „непосредствените интереси". Съгласявайки се, поне в най-добрите случаи, само с чисто словесното признаване на този принцип, те се отказват от него на дело или го свеждат всичко на всичко само до словесното признаване на равноправието на народите, до някакъв си сбор от „равноправни" национални егоизми. Те заоравят, че пролетарският интернационализъм не е пасивно „изразяване на солидарност" на думи, а е интернационално действие и той изпълнява историческо си

[1] Гэс Холл, Революционное рабочее движение и современный империализм, М., 1974, с. 251.

Digitized by Google

признание само тогава, когато е интернационализъм на дело!...

От втората половина на 60-те години все по-очевидно става, че противниците на марксистко-ленинското становище за пролетарския интернационализъм се стремят да придават на своите възгледи някакво подобие на научност и в крайна сметка на известна логическа последователност. Сред опитите от подобно естество преди всичко нека да спомена **стремежа „да се скъсява" понятието „пролетарски интернационализъм", например чрез зачеркването на думата „пролетарски".** Това обикновено се „обосновава" с позовавания, че непролетарските съюзници щели да се „обидят" от думата „пролетарски". А щом като се обидят, те не ще признават правото и ролята на пролетариата като хегемон и дори ще се откажат от съюза си с него. Затова пък „следвало" да се отслабят или въобще да се прекратят усилията, насочени към укрепването на международното единство на комунистите и изцяло да се отдадем на борбата за укрепването на антиимпериалистическите сили. Твърди се, че в случая ставало дума било за „по-лека", било за „по-важна" задача, доколкото комунистическите партии не са единствените сили на прогреса и не са единствените представители на работническото движение, а фронтът на антиимпериалистическата борба е значително по-широк от комунистическото движение.

Затова и съвсем основателно братските комунистически и работнически партии поставят законните въпроси: А по този начин не се ли отрича самото значение на комунистическата партия? Такава постановка сама по себе си не означава ли отказ от активни действия за повишаване ролята и значението на международното комунистическото движение? Нима такъв подход фактически не свежда основите на интернационалното единство на комунистите до платформата на единния фронт на най-широките демократически и антиимпериалистически сили? Нима по такъв начин пролетарският интернационализъм не се обрича на разтваряне в общия антиимпериалистически фронт и обезличаване?

Но нали комунистите са челният отряд на антиимпериалистическата борба и нали укрепването на единството на комунистическото движение само по себе си е и решаващата предпоставка за укрепването на единството на всички антиимпериалистически сили! А революционната работническа класа е обединител и преден отряд на цялата антиимпериалистическа борба!...

При това марксистите ленинци съвсем не отричат и никак не подценяват значението на интернационалния съюз на революционната работническа класа с всички антиимпериалистически, демократични и миролюбиви сили. Напротив, те смятат за своя важна задача да разпространяват благотворното и възвишеното влияние на пролетарския интернационализъм и далеч зад пределите на работническата класа и работническото движение да утвърждават неотделимата връзка между пролетарската солидарност с антиимпериалистическата, антиколониалната, антифашистката и демократическата солидарност. Но кой ли още не знае, че **комунистите се борят не само против агресивните действия на империализма, но и като авангард в борбата против експлоатацията на човек от човека, против всички видове социално и национално потисничество, като авангард на световната борба на работническата класа за социалистическа революция, за делото на комунизма.**

„Народи на социалистическите страни, пролетарии, всички демократични сили в страните на капитала, освободили се и потискани народи — обединявайте се в общата борба против империализма, за мир, национална независимост, социален прогрес, демокрация и социализъм"[1] — призова Международното съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва през 1969 година. „Комунистите не се затварят в рамките на своето движение. Те винаги са готови да обединят усилията си с усилията на всички, на които са скъпи мирът и интересите на народите"[2] — заяви в речта си пред Конференцията на братските комунистически и работнически партии от Европа в Берлин през 1976 г. другарят Леонид Илич Брежнев.

Безспорно конкретното съдържание на интернационализма се обновява. На всеки исторически етап на общественото развитие нови черти придобива и съединяването на националното с интернационалното. Но тези изменения отразяват преди всичко и главно основната тенденция на световното развитие — непрестанното нарастване на ролята на интернационалното единство на прогресивните революционни сили в общочовешкия прогрес, в борбата на народите за мир, национално и социално освобождение. Тази тенденция, открита още от основоположниците на научния комунизъм и разработените в техните трудове проблеми, свързани с нея, са неотделими от теоретическата разработка на главния въпрос в марксизма — **въпроса за световна историческа роля на работническата класа, за социалистическата революция.**

Сред безбройните факти и събития на нашето съвремие, които потвърждават извода за все по-голямата роля на интернационалното в световното развитие, на преден план излизат прогресивните тенденции, които отразяват основното съдържание на съвременната епоха — епохата на

---

[1] Международно съвещание на комунистическите и работническите партии в Москва. 1969 г., С., Партиздат, 1969, с. 44.

[2] Конференция на европейските комунистически и работнически партии в Берлин, 29—30 юни 1976 г., С. Партиздат, 1977, с. 57.

Digitized by Google

прехода от капитализма към социализма в световен мащаб. Обновяването и обогатяването на съдържанието на пролетарския интернационализъм трябва да си обясняваме не с безразборното изброяване на различни „фактори". Тъй като самото то е преди всичко следствие на това, че: общата криза на капитализма се задълбочава; световната система на социализма се развива, социалистическата общност укрепва; световният социализъм оказва растящо влияние на цялото световно класово, политическо, идейно, духовно развитие. Едновременно расте ролята на работническото движение в капиталистическите страни и на националноосвободителното движение.

Именно **по-нататъшното развитие на борбата на двете обществени системи, изразяващи основното противоречие на съвременната епоха и неразривно свързането с тази борба по-нататъшно непрестанно нарастване на обективните връзки и взаимодействия между реалния социализъм, работническото движение и националноосвободителното движение, преди всичко обогатяват с качествено нови моменти съдържанието на пролетарския интернационализъм.**

При това не бива да се премълчава и това твърде важно обстоятелство, че едновременно се повишава организираността и на силите на монополистическия капитал, целенасочено опитващ се да създава все нови и нови препятствия по пътя на развитието на работническото движение и социализма. На този въпрос в речта си пред Конференцията на комунистическите и работническите партии от Европа в Берлин също спря вниманието другарят Леонид Илич Брежнев. Той каза: „...Нашият общ класов враг — международната буржоазия — показва немалко примери на международна съгласуваност на своите действия в борбата срещу революционните сили. Там където експлоататорският строй е заплашен, там където в хода на борбата вземат връх силите на националното и социалното освобождение, демократичните сили, империализмът прави буквално трескави опити да координира своите контраатаки. Примерите за това в наши дни не са малко — и в Европа, и в Африка, и на други места."[1]

В резултат от всичко това **задълбочаването на интернационалното взаимодействие, укрепването на солидарността и взаимната подкрепа между освободителните прогресивни сили стана необходимо условие за победата на всеки революционен отряд.**

В Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес на КПСС и в речта на др. Л. И. Брежнев пред Конференцията в Берлин беше разкрито основното съдържание на пролетарския интернационализъм в наше време. То намира израз в:

— **солидарността на** работническата класа и на комунистите от всички страни в борбата им за общите цели, солидарността им с борбата на народите за мир, национално освобождение и социален прогрес;

— **укрепването на** международното комунистическо движение на основата на взаимната солидарност и поддръжката, доброволното другарско сътрудничество при пълната самостоятелност и равноправието на всяка отделна партия, при невмешателство в работата една на друга;

— съвместните действия на комунистическите и работническите партии от социалистическите страни в името на решаването на общите интернационални задачи;

— укрепването на единството и сътрудничеството, борбата против затвореността и националната ограниченост;

— укрепването на сътрудничеството с новоосвободените страни.

XXV конгрес на КПСС решително се изказа против всякакви твърдения, че интернационализмът, какъвто са обосновавали и отстоявали К. Маркс и В. И. Ленин, бил остарял, значението му било вече намалено. Напротив, **значението на интернационализма, на пролетарския интернационализъм в наше време още повече е пораснало.** Той е жизнено необходим на всички отряди на работническото и на всяко друго освободително движение. „Ние смятаме, че интернационализмът е същност на социализма, т. е., че без солидарността между народите не може да има солидарност вътре в народа, солидарност между отделните хора. Когато искат да оценят революционността на някоя страна, преди всичко следва да анализират нейния дух на интернационализъм"[2] — заяви ръководителят на Кубинската комунистическа партия и на кубинския народ другарят Фидел Кастро.

---

[1] Конференция на европейските комунистически и работнически партии в Берлин, 29—30 юни 1976 г., С., Партиздат, 1977, с. 55.

[2] Ф. Кастро, Будущее принадлежит интернационализму, М., 1973, с. 307.

Digitized by Google

БОЕВИ ОТРЯД НА СЪВЕТСКАТА МЛАДЕЖ

Славният 60-годишен юбилей на Всесъюзния ленински комунистически съюз на младежта е голям празник не само за съветската младеж, но и за прогресивната младеж от цял свят.

Юбилеят е повод за творческа равносметка на делата на комсомолците, на цялата трудова и учаща се младеж в съветската страна за изминатия период от паметната дата 29 октомври 1918 година, когато под ръководството на Партията на болшевиките и на Владимир Илич Ленин се създаде Комунистическият съюз на младежта в Съветския съюз.

Под червеното знаме на Комсомола, обвеено с бойната слава на младежите, минали през огъня на Великия октомври 1917 година, строили Комсомолск на Амур, Магнитка и Днепрогес, загинали с подвига на храбрите във Великата отечествена война, строящи Камския автомобилен завод, Байкало-Амурската магистрала и „Атоммаш", сега крачат близо 40 милиона комсомолци и комсомолки от необятната съветска страна.

Комунистическата партия на Съветския съюз полага непрестанни грижи за възпитанието на комсомолците, на цялата младеж в комунистически дух, предава им своя богат революционен опит в брбата за построяването на комунистическото общество. Учи ги на труд за благото на народа, помага им да овладяват високите върхове на науката.

Постоянна грижа на съветските комунисти е ленинските комсомолци, цялата съветска младеж задълбочено да усвояват марксистко-ленинското учение за развитието на съвременното общество. Учат ги неотклонно да прилагат в своя живот принципите на комунистическия морал, да се борят против влиянието на буржоазната идеология, да бъдат активни борци за претворяване в дела задачите, поставени от XXV конгрес на КПСС и XVIII конгрес на ВЛКСМ.

В редиците на Ленинския комсомол се възпитават и израстват хиляди младежи и девойки, ударници в труда и учението, дръзновени новатори и рационализатори.

Ленинският комсомол възпита първия космонавт в света Юрий Гагарин и първата девойка, покорила звездните простори, Валентина Терешкова.

Грижите на КПСС да възпитава Ленинския комсомол и съветската младеж в дух на патриотизъм и интернационализъм, на братска солидарност с младежите от цял свят дава богати резултати. В повече от сто страни на земното кълбо пратеници на Ленинския комсомол строят заводи, предават своите знания и опит във всички сфери на материалното производство, здравеопазването и образованието. Те на дело претворяват ленинската идея за пролетарския, за социалистическия интернационализъм.

Голяма е вярата на КПСС в Ленинския комсомол, в съветската младеж. Надеждите, които тя му възлага да работи за пълната побе-

Digitized by Google

да на великото дело, започнато от дедите и продължено от бащите, намира отклик в крилатия младежки лозунг „Заедно с Партията, под ръководството на Партията — на труд и подвиг".

Партията на Ленин високо цени участието на Комсомола, на цялата съветска младеж в преобразованията на страната, в защитата на социалистическото отечество, в строителството на комунизма. Израз на високата оценка на делата на младежта са думите на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Илич Брежнев, отправени към съветската младеж, че тя расте комунистически убедена, дълбоко предана на делото на Партията, на делото на великия Ленин.

КОМСОМОЛЕЦЪТ ИЛЮША

Илюша! Моят единствен брат беше 17-годишен, когато на 22 юни 1941 година радиото разнесе страшната вест — война! Каква съдба. Вечерта на абитуриентския бал да се радва и весели, а сутринта да го събуди зловещият вой на сирените. За Иля жребият бе хвърлен. В Ленинския комсомол той добре бе научил кое е добро и кое зло. Той бързо определи своето място — борбата срещу фашисткия враг. Синът остана верен на комунистическите идеи на бащата. От него той научи да милее за своята втора родина Съветския съюз. Възкръсват спомените, разказвани в къщи за това, как съветската страна е приютила семейството на смелия революционер от Меляне, Михайловградско. За семейството на командира на въстаническия отряд, смело сражавал се в боевете при Берковица и Петрохан през Септември 1923 година, на първия кмет на Лопушанската комуна, след погрома на Септемврийското въстание съветската страна е втора родина. Иля беше свидетел и участник в тези задушевни вечери, когато баща ни и майка ни разказваха за нашата родина България. Когато с благодарност и признателност разговаряхме за грижите, които съветската страна полага за подгонените от фашистите български политемигранти.

Иля израсна висок, снажен момък. По характер бе добродушен, закачлив с приятелите си и винаги готов за другарска помощ. Другарите му го обичаха, имаше много приятели. Силен ученик с ярко изразени математически способности. Мечтаеше да стане военен. Обичаше да пее, свиреше на китара. Но когато беше необходимо, той проявяваше взискателност към себе си и към другарите си. В дневника си беше записал: „... Отсега-нататък ще отбелязвам трудностите и неудовлетвореността от постигнатото". А за любимите му герои, прочетени в книгите, пише: „... възхищавам се от мъжеството и силния характер на Стършел и Жан—Валжан, от смелостта на Мариус".

Възпитаник на съветското училище и Ленинския комсомол, той без колебание застана в редиците на защитниците на съветската страна. В районния комитет на Комсомола отказват на молбата му да замине на фронта като доброволец. Възрастта му не позволява. Но той не се примирява. Може ли секретарят на комсомолската организация в училището и политкомисарят на отряда по военно обучение на учениците да се съгласи да чака да порасне. С най-близките си другари — комсомолците Никола Леус и Кам Мелник, отиват в Киев. Там се присъединяват към опълчението и заминават на фронта. Отрядът води сражения с врага. Дават скъпи жертви. По-късно при евакуация в Семенниковския район, Сталинградска област, той бързо усвоява тракторното дело и става един от най-добрите механизатори. През есента на 1942 год. се изпълни желанието му да се бие с фашисткия враг. Призоваха го в редовете на Съветската армия. Още в първите схватки с врага проявява храброст. За смелото му държание в

Digitized by Google

боевете за форсирането на р. Дон командуването го изпраща да учи във военното училище в гр. Енгелс. Комсомолците са първи в усвояването на военното дело. Сред отличниците е и Иля. Предсрочно завършват курса на обучението и заминават на предната фронтова линия. Писмата му от фронта бяха пропити с вяра в победата. „Татко — пишеше той, — всичко ще изпълня така, както сме говорили. Врагът няма да остане да тъпче съветската земя."

Да, Иля изпълни своя дълг. В боевете при Курската дъга деветнадесетгодишният комсомолец загина с оръжие в ръка. За неговата геройска смърт научихме много по-късно. Последното му писмо бе от 12 юни 1943 г. След това нямахме никаква вест. Червената армия победоносно завърши разгрома над фашистите. Окичени със славата на победата, в родните места се завърнаха фронтоваците. Чакахме със свити сърца радостна вест, дано и в нашия дом да дойде радостта. Но Иля го нямаше. През 1961 год. в сп. „Огоньок" бе отпечатана статия под заглавие „Отговорете, другари еднополченци", в която съветският журналист С. Масленников разказа за съдбата на комсомолеца българин Илия Живков. В писмото си до редакцията подполковник Вячеслав Воронов — заместник-командир по строевата част на 272 гвардейски полк, описа последните дни на Илюша и геройската му смърт.

„Илия Живков дойде при нас с попълнението — пише той. — За възрастта си изглеждаше много по-сериозен. В очите му се четеше голямата ненавист към врага... Имаше в този момък някаква особена привлекателност. Според мен тя произлизаше от чувството му за другарство. Това негово качество войниците много ценяха. Наричаха го веселия българин. Често в блиндажа, където беше той, се чуваха весели шеги, задушевни беседи, песни, майсторски изпълнявани от него. А в боевете Илия беше безстрашен войник. На 9 юли 1943 г. уточнявахме задачата на ротата в предстоящия бой. Знаех, че преди 4 дни той е получил бойното си кръщение в тежко сражение и го попитах как се чувствува. Отговори ми, че се чувствува отлично, и попита: „Кога ще преминем в контранастъпление?" След тази среща повече не го видях. След заздравяване на раните ми от това тежко сражение разбрах за тежките загуби. В тези боеве загина голяма част от личния състав на полка. Сред геройски загиналите бе и комсомолецът Илия Живков — смел син на двата братски народа — българския и руския."

* * *

Край паметника на загиналите във Великата отечествена война съветски воини в с. Алексеевка, Белгородска област, където е погребан и Илюша, всяка пролет сред многото цветя разцъфтяват и дванадесет червени български рози. За тях се грижат пионерите и комсомолците от Алексеевското училище. Съветският поет Владим Федоров в стихотворението „Балада за дванадесетте рози" пише:

„...Танковете — върнаха.
Хълма — непревзет е!
Тук почива българин
с руските момчета..."

Смелите съветски воини прогониха фашисткия враг от съветската земя, побиха знамето на победата над Райхстага и помогнаха на много братски народи в борбата им за свобода. Сред тях беше и нашата скъпа България. Една година след победата щастливи се завърнахме в страната, но без нашия Илюша. Той остана завинаги да почива в братската руска земя. Остана навеки на своя комсомолски пост. А голямата му мечта бе да се върне в родината — България.

Роза ЖИВКОВА

Digitized by Google

ПОД ЗНАМЕТО НА ЛЕНИНСКИЯ КОМСОМОЛ

Приемането ми в Ленинския комсомол съм запомнил за цял живот. То бе свързано с нерадостното събитие — вероломното нападение на хитлеристите над съветската страна.

Към края на учебната 1941 година на нас, седмокласниците, съобщиха, че ще ни приемат в Комсомола. Започнахме с голямо вълнение да се готвим за това важно и знаменателно събитие. Бързахме да си приготвим снимки, изучавахме Устава. Но за наше голямо нещастие започна войната. Целият съветски народ се дигна на крак за защита на първата в света социалистическа държава. Комунисти, комсомолци, безпартийни, младежи и възрастни като един човек застанаха на боен пост в защита на Отечеството.

Евакуираха ни с майка ми в гр. Куйбишев. Там продължих да уча в 8 клас, там бях приета в редовете на Всесъюзния ленински комунистически съюз на младежта. Спомням си как сериозно се подготвяхме за приемането ни. Всички изведнъж като че ли станахме по-зрели в този тежък за съветската страна момент, всекиму се искаше да бъде достоен член на славната младежка организация. Изучавахме усърдно материали от историята на Ленинския комсомол, трудовите подвизи на комсомолците — строители на Днепрогес, на Комсомолск на Амур. Колко много славни дела бяха извършили комсомолците преди нас. Бяха дали своя принос в културната революция на младата съветска държава. През 20-те години комсомолците обучаваха неграмотни и първи потегляха с песни към грандиозните строежи на младата съветска република. Смело, самоотвержено се сражаваха на фронта. Пресата и радиото всеки ден съобщаваха за героичните подвизи на комсомолците фронтовици и партизани. Възхищавахме се от подвига на летеца комсомолец Виктор Талалихин, от мъжеството на Саша Чекалин и на много други.

Дойде накрая дългоочакваният за нас ден — приемането ни в Комсомола. Всички бяхме много развълнувани. Обстановката в районния комитет на Комсомола беше тържествена. Влизахме по един в залата, комисията беседваше с нас и ни оценяваше. После ни връчиха комсомолския билет и значка . . . И в този вълнуващ момент всеки от нас в себе си се заклеваше да бъде предан борец за светлото бъдеще на човечеството. Партията на Ленин, комсомолската организация ни учеха, че нашата непосредствена задача е да се учим и да помагаме с всички сили за славната победа над немския фашизъм. Завиждахме на комсомолците, които заминаваха доброволци на фронта, добираха се до партизанските отряди, и искахме да пораснем по-бързо и да постъпим като тях. Но и за нас, „малчуганите“, имаше работа.

Получихме задача да издирим евакуираните в града, да попълним картони със сведения за тях и да ги предадем на централното бюро „Справки“. Падна ми се район, близо до мястото, където живеех. След учебните занятия обикалях къщите, старателно попълвах картоните. Сърцето ми се изпълваше с приятно чувство при мисълта, че благодарение на сведенията, които ние, комсомолците, записваме, много от близките на тези хора ще научат къде те се намират, с още по-големи усилия ще работят, за да ускорят победата над врага.

Ние поехме с високо чувство за отговорност задачата — да организираме децата, чиито родители денонощно се трудеха в заводите

Digitized by Google

на града. За тях ние се грижехме, помагахме им да си подготвят уроците, да са навреме прибрани по домовете им. В моята група се числяха 25 деца. Те бяха на най-различна възраст. По-големите ми бяха помощници. Всеки от тях се грижеше за едно дете от най-малките. Стремяхме се да им създадем такива условия, че те да чувствуват по-малко липсата на родителите си.

Привързах се с цялото си сърце към тези мои малки приятели, но и те ми се отплащаха с много любов и признателност. Имаше много трогателни моменти в нашата дружба.

И за нас, комсомолците, както за възрастните нямаше почивка — ваканция. Нямахме време за това. Стараехме се да бъдем полезни със своя труд на съветската страна в тези трудни години. Поставена ни беше отговорната задача — да работим с учениците от по-долните класове — пионерите. Получих комсомолско поръчение и станах пионерски ръководител на един от третите класове. Провеждахме сборове, участвувахме в трудови акции, провеждани от училището. Подготвихме сбор в чест на Октомврийската революция. Децата с голям ентусиазъм се готвиха за този техен първи тържествен сбор, забравили за момент, че има война, че бащите им са на фронта, че храната не достига.

Минаха години. Войната беше свършила. Победата възтържествува. Съветските комсомолци отново се включиха активно във възстановяването на разрушенията от войната. Спомням си една чудесна инициатива на студентите от института „Репин" в Ленинград през 50-те години. Те поеха шефството над работниците от близките фабрики и заводи. Периодически изнасяха пред тях беседи за изобразителното изкуство, като с това допринасяха за естетическото възпитание на работниците. Тези творчески срещи помагаха на студентите комсомолци да свързват изкуството с живота.

Ленинският комсомол ми даде „пътния лист" в живота. Под неговото знаме аз се учех на труд, на любов към великата съветска страна и към своята родина България. Съветските комсомолци са ми били пример да посрещам с твърдост трудностите, да преодолявам препятствията в ученето и труда. На закалката, която получих в редиците на Ленинския комсомол, дължа силата да посрещна и преживея гибелта на любимия ми баща, моя най-добър учител в живота Цвятко Радойнов.

Годините, които прекарах сред съветските комсомолци, винаги си спомням с най-хубави чувства и дълбока благодарност.

Под знамето на Ленинския комсомол се подготвих за редовете на славната Българска комунистическа партия.

Септемврина **РАДОЙНОВА**

РАМО ДО РАМО

Тази година Ленинският комсомол чествува своята шестдесетгодишнина. Това е поводът, който ме накара още веднъж да си спомня годините, хората, с които се учих, хората, с които работех, хората, с които просто се срещах на улицата или за които научавах от вестниците. И тъй като аз самият съм още в комсомолска възраст, естествено е, че преобладаващото болшинство от тези хора бяха комсомолци. За техните постъпки искам да разкажа, защото човек се разкрива най-пълно в постъпките си. Петгодишното ми пребиваване в съветска-

Digitized by Google

та страна беше време, когато рамо до рамо с ленинските комсомолци се учехме, трудехме, живеехме.

През лятото на 1975 година централните комитети на Комсомола на България, Виетнам, ГДР, Куба, Монголия, Полша, СССР, Унгария и Чехословакия изпратиха свои представители бригадири на „строежа на века" — Байкало-Амурската магистрала (БАМ). Сред 29-те българи бях и аз.

Трябваше да се построят три общежития. Срокът за построяването само на едно общежитие от една бригада от 10 души беше един месец. Съветските другари предложиха да сформираме три бригади от доброволци, които да работят по такъв график, че да не се прекъсва работата на обекта. Общежитията бяха нужни срочно. Към призива на съветските комсомолци да завършим предсрочно обектите се присъединихме и ние. Завършихме трите общежития за 10 дни. На пръв поглед тук няма нищо странно. И у нас, и в други страни работниците изпълняват работата си предсрочно. Но стройотрядите, както в Съветския съюз наричат тези бригади, имат голям дял във формирането на истински другарски, комунистически взаимоотношения между младежите.

По време на труда у младежите се затвърдяваше чувството за взаимопомощ. Съзнанието за изпълнен дълг е движещата сила, която кара комсомолците да изпълняват и преизпълняват нормите.

Строихме бетонно шосе, по което се подаваха материалите за основния обект — първия мост през р. Лена. Той бе и първият мост на БАМ. Съветските комсомолци станаха инициатори и призоваха останалите бригадири да работим на три смени. Работата се организира така, че се получи непрекъсната верига. Смените застъпваха почти през цялото денонощие. За непривикнали на физически труд студенти, каквито бяхме ние, беше отначало трудно, но въпреки това ние се връщахме от обекта с песни, усмивки, шеги. Неизгладимо впечатление прави, да видиш кубинец-негър, монголец и виетнамец, прегърнати, да пеят съветска песен!

Съветските студенти комсомолци през свободното си време, когато не бяха наряд, построиха на територията на лагера още един „извънпланов" обект. Работеха всички според умението си, но с огромно желание и удоволствие. Разбрахме, че те са решили да оставят спомен на тези, които ще дойдат на обекта след тях. Построиха, украсиха и обзаведоха „барчето", както те го наричаха. В него те искаха да прекарат приятни часове от свободното си време тези, които ще живеят на това място след нас.

* * *

Имахме в института един студент — Саша Козлов. Много трудолюбив и упорит човек. След училище кандидатствувал, но не го приели, след армията пак кандидатствувал и пак не го приели, работил 5—6 години в някакъв завод и постоянно кандидатствувал. И накрая победил. Не съм виждал досега човек, който да има толкова влечение към знания! Денем изпълняваше задълженията си в института, а нощем работеше като пазач в една детска градина. Беше по-възрастен от нас, но със своето упорство и ученолюбие, с ценните си другарски качества ни беше пример за подражание.

Аз живях пет години сред съветските хора. Срещах ги на улицата, работех и се учех с тях. Гледал съм много филми, посветени на Отечествената война. Слушал съм „на живо" разкази на герои на Съветския съюз, чел съм за историята на съветския народ. И всичко то-

Digitized by Google

ва, всички тези безсмъртни качества на съветския човек съм откривал в днешните комсомолци в страната на Ленин.

Нима безкористието, другарската помощ, насладата от труда, стремежът да дадеш на хората всичко, което можеш, а това забелязвах на всяка крачка у другарите си от БАМ, от института, в който учих, не говорят за това, че дедите и бащите не са загинали напразно по време на Октомврийската революция, Гражданската война, Великата отечествена война?

Техният живот и подвиг се вгради в основите на съветската държава. Примерът им е пътеводна звезда за следващите поколения.

Винаги съм се възхищавал от патриотизма на съветската младеж. По примера на комсомолците хиляди младежи от съветската страна активно работят на най-важните обекти на десетата петилетка. Те се трудят всеотдайно по колхозните поля и на строителните обекти, в заводите и в научните лаборатории. Традициите на Ленинския комсомол да възпитават у съветските младежи силно чувство на интернационализъм е пример за младежите от всички страни. Аз можах да изпитам това най-добре в интербригадата. Сърцето на интернационалния ни колектив бяха съветските комсомолци. И в института, където учехме младежи от различни страни, и в общежитието, където живеехме с тях, навсякъде чувствувахме безкористната помощ, другарската подкрепа на съветските комсомолци. Това ни помагаше да се радваме с тях за всички успехи на съветската страна, да се трудим всеотдайно, за да заслужим достойно званието „Съветски възпитаник".

Валентин ВАКРИЛОВ
бивш отговорник на партийната група българи
в интернационалния строителен отряд „Дружба—1975 г." на БАМ

МЛАДИ ЛЕНИНЦИ И ДИМИТРОВЦИ В ЕДИНЕН СТРОЙ

Уст-Илимск, градът на младостта на река Ангара — гордост на Ленинския комсомол, на братските младежки съюзи, които вземат участие в изграждането на Уст-Илимския лесопромишлен комплекс, с право може да се нарече интернационален. На строежите му работят младежи от над 60 национални общности, включени във всесъюзния ударен комсомолски отряд „XVIII конгрес на ВЛКМС", българския младежки отряд „Георги Димитров", унгарския младежки строителен отряд „Бела Кун" и неотдавна отпътувалия отряд на ГДР „Ернст Телман".

И всички те живеят с ритъма на трите ударни комсомолски строежа в града, с решимостта да изпълнят достойно повелите на своите партии.

Българският младежки отряд „Георги Димитров" в гр. Уст-Илимск е плод на все по-засилващите се и задълбочаващи се връзки и сътрудничество между Ленинския и Димитровския комсомол, израз на тяхната съпричастност към идеите и делата на нашите комунистически партии, жив символ на нашето велико братство. В това братство е нашето бъдеще, а бъдещето принадлежи на младежта. И затова тя, вярна на революционните традиции на нашите партии, с присъщото ѝ дръзновение и ентусиазъм се зае с неговата по-нататъшна практическа реализация.

И точно тук, в суровите сибирски условия, пристигналите български младежи при срещите си със съвет-

Digitized by Google

ските хора от огромните строежи успяха истински да оценят и осмислят тяхната дълбока човешка душевност и гостоприемство, техния патриотизъм и интернационализъм, чувството им за отговорност за поръчаното им от Партията и народа дело, упоритостта и пословичната им издръжливост при преодоляване на трудностите.

Сибиряците разказват, че зимата на 1976 година е била една от най-суровите. Но 43° студ не е попречил на населението на Уст-Илимск да изпълни улиците на града, за да посрещне пратениците на слънчева България. И не само в Уст-Илимск, но и в двете селища по пътя от Братск—Седаново и Едучанка, на младите българи беше устроено сърдечно посрещане. А всичко това имаше огромен психологически ефект. Та тези южняци, които може би дори не са слушали за такива ниски температури, ги посрещат пълни улици с усмивките на съветските девойки и младежи, на съветските пионери, на съветските хора.

Топлината при посрещането на отряда прерасна в дълбока човешка грижа и помощ за устройването на бойците, за по-бързата им акли-матизация.

И тук съветският човек остана верен на себе си. Както за строителството на нова България бяха изпращани най-добрите съветски специалисти, да предадат опита си в Уст-Илимск наставници на новопристигналите български шофьори станаха такива забележителни хора като делегата на XVI конгрес на ВЛКСМ и лауреат на премията на Ленинския комсомол комунистът Василий Рамус, майстора в професията си комуниста Владимир Улковски, украинеца със сибирска закалка Виктор Михайлович Мисюк и много други комунисти и комсомолци. Техният богат сибирски опит, голямата им любов към хората, топлината на сърцата и очите им правеха незабележими студа и несгодите по пътищата на строежа. И за една седмица младите български шофьори, някои от които в България бяха шофирали само леки таксиметрови автомобили, уверено държаха воланите на 12-тонните КРАЗ-ове. Но само това не беше достатъчно за наставниците. Те се интересуваха от всичко: като се започне от това, топли ли са обувките, които носиш, и се свърши с това, какво ще правиш след работа и не пречи ли часовата разлика на съня ти.

Чрез тези хора нашите момчета усетиха глътката на горещия руски чай, вкуса на замразения сибирски хариус, мощта на сибирския хумор.

И това топло, човешко отношение и грижи им помагаше да преодоляват трудностите, да не чувстват огромното разстояние до родината.

А първопроходниците винаги се срещат първи и с трудностите. Трябваше в съкратени срокове да се усвои техниката при тежки северни условия, без топъл гараж за машините, без оборудвана ремонтна база, без пътища. Това е сибирският строеж — в тайгата идва човекът с техниката и създава всичко, което му е нужно. И всичко е взаимно свързано — за да се строи е нужна техника, нужно е да се доставят строителни материали, а за да работи техниката, са нужни пътища, гаражи, ремонтни работилници, които строителите трябва да изградят. И всеки поема отговорност не само за себе си, а за всички. Решаваща е помощта на другаря, неговото разбиране.

За да се получи това, под ръководството на ГК на КПСС в транспортното предприятие, където щяха да работят българите, в комсомолските организации на трите ударни комсомолски строежа, в целия град беше извършена огромна разяснителна работа.

Всичко беше предварително предвидено, за всичко беше помислено, включително и за най-малките детайли. А това беше нагледен пример както за първичните организации, така и за целия отряд какво значи комплексен подход при решаване на задачите, какво значи осъзната отговорност от всеки гражданин на гр. Уст-Илимск.

В деня на откриването на XXV конгрес на КПСС пратениците на

Digitized by Google

ДКМС започнаха самостоятелна работа. като автоколона №3 в състава на автоучастък № 10 на управлението на автомобилния транспорт при специалното управление „Братскгесстрой“ заедно с още 5 съветски автоколони. Това ни даде възможност да работим и контактуваме непосредствено със съветските хора, а същевременно налагаше близка координация и съгласуваност в работата. Самостоятелната работа на отряда в рамките на съветското предприятие постави много задачи пред него, пред ръководството му, за решаването на които неоценима помощ ни оказаха съветските другари.

Главното в тези първи дни беше от пратениците на различните окръжни комсомолски организации да се създаде един здрав колектив, който заедно със съветските колективи да решава задачите, стоящи пред автоучастъка. Наша основа грижа беше и си остана, пропагандирайки и разяснявайки политиката на Партията, да се мобилизират силите на членовете на отряда за изпълнение на стоящите пред него задачи, като широко се изучава и внедрява съветският челен опит. Значителна работа беше извършена за разясняване на плана за разкриване на съществуващите резерви. Поставихме си задача всеки член на отряда да знае какво лично той трябва да направи.

На основата на личните обещания бе формирано колективно обещание — да изпълним плана за десетата петилетка за 3 години и 8 месеца под девиза „Два конгреса — една цел“, което засега успешно се изпълнява.

Нашите бригади и автоколоната като цяло са включени в съревнованието по единната система за организация, ръководство, отчитане и стимулиране на социалистическото съревнование между колективите на УАТ „Братскгесстрой“.

Високото съзнание на българските шофьори, добрата организация на работата и братската помощ на съветските другари помогнаха да изпълним плана за първата година за 8 месеца.

За постигането на този успех съществен принос дадоха комунистите Илия Петров, Васил Чирпанлиев, Любомир Петров и комсомолците Красимир Николов, Петър Великов и др., наградени с почетни грамоти на ЦК на ВЛКСМ.

Нашите момчета знаеха, че до тях или около тях има истински другари, братя. Може би затова българският шофьор Наско Кокудев не изгуби самообладание, когато крикът, с който бе повдигнал автобуса за неотложен ремонт на пътя, се подхлъзна и автобусът го притисна. И макар че от пътя не го виждаха, съветските шофьори спряха при българската машина, за да видят с какво могат да помогнат на новите сибиряци. Именно това се оказва решаващо и за броени минути шофьорите от спрелите коли измъкнаха Наско изпод автобуса. Но и новият сибиряк вече бе усвоил сибирските закони. Отказа на предложенията да го откарат в болницата, а бързо ремонтира автобуса и се отправи да прибере смяната. Та нали другарите му го чакаха! А тук, в Сибир, решаваща е помощта на другаря, затова не бива да го подвеждаш.

В нашето трудово ежедневие и през втората година продължи да се утвърждава и развива съвместната дейност и творческото сътрудничество със съветските бригади и колективи. за достойна среща на 60-годишнината от Октомврийската революция.

Тогавашните бригадири на МПЕ „Александър Димитров—Сашо“, делегатът на XIII конгрес на ДКМС Славчо Хаджиев и на побратимената съветска бригада Леонид Карнаухов за високи резултати в съвместната дейност бяха удостоени с честта да се фотографират в Кремъл в навечерието на 60-годишнината от Октомврийската революция, а комунистът Борис Петров беше фотографиран на крайцера „Аврора“. Бяха създадени и три съветско-български екипажа „Дружба“ Младият комунист Сашко Свиленов вече втора година работи заедно със съветския комсомолец Володя Герасимов на 27-тонен БЕЛАЗ, по-

Digitized by Google

стигайки високи производствени резултати. С активната помощ на съветските ръководства през втората година 53 български шофьори повишиха квалификацията си.

И някак си закономерно дойде онзи миг, в който пратениците на ДКМС рапортуваха в навечерието на 60-годишнината на Великия октомври пред ЦК на ВЛКСМ и ЦК на ДКМС, че планът за втората година на десетата петилетка е изпълнен на 3. XI. 1977 г.

Най-високи резултати постигнахме през 1978 г. — третата година на петилетката, която с право може да се нарече младежка. За отряда вече не съществуваха проблеми с квалификацията на шофьорите, напълно бе усвоена съветската техника и организация на работа. Сега в центъра на нашето внимание стоеше въпросът за ефективността от нашата работа. По наше предложение и с активното съдействие и разбиране на съветските ръководства беше внедрена нова специализирана линия за техническо обслужване и ремонт, с помощта на която значително се подобри техническото състояние на автомобилите. Сега нашата автоколона има най-висок коефициент на техническа готовност на автомобилите и коефициент на използването им в автоучастъка. Рязко се намали престоят за ремонт. При 800 часа преди внедряването на специализираната линия сега той спадна на 300 часа. Пак с активната помощ на съветските ръководства бяха въведени кръгови маршрути, при което се подобри значително коефициентът на пробега на машините.

Благодарение на създадената в отряда атмосфера на творческо обсъждане на всички предложения, на помощта на съветските ръководства при реализирането им, на непрекъснатите грижи за повишаване на квалификацията на нашите шофьори българската автобаза не е отстъпила от януари досега първото място в автоучастъка.

За постигането на тези резултати способствува и разгорялото се съревнование за достойна среща на XVIII конгрес на ВЛКСМ, победител в което стана МПЕ „Алберто Корвалан" с ръководител комуниста Цено Трифонов. Същата бригада победи и в обявените от бригадите побратими „Александър Димитров — Сашо" с ръководител Иван Чирпанлиев и съветската шофьорска бригада от втора автоколона с ръководител Анатолий Колесников 11 ударни седмици в чест на XI световен фестивал на младежта и студентите в Хавана. И пак тази бригада излезе с призив към младежките бригади от системата на УАТ в чест на 60-годишнината от създаването на ВЛКСМ да се проведат 60 дни на трудови рекорди. Комсомолският комитет на УАТ и на БМО „Г. Димитров" подкрепиха инициативата им и сега съветските и българските шофьори са в благородна надпревара за достойна среща на великия юбилей.

Успехите на българската автобаза бяха правилно оценени от ръководствата на УАТ и ГК на ВЛКСМ, които ѝ гласуваха доверие да организира и проведе стажа на шофьорите от отряд „XVIII конгрес на ВЛКСМ". В резултат на благотворната помощ, дружба и сътрудничество се стигна до момента, в който до вчера обучаваните от съветските водачи български шофьори станаха наставници на колегите си от конгресното попълнение на устилимската комсомолска армия. Секретарят на ГК на ВЛКМС Сергей Решетников заяви на тържественото събрание по случай 9. IX.: „Членовете на БМО „Г. Димитров" са пример за всеки младеж и девойка, участвуващи в строителството на ЛПК". Ето това е резултат от нашата дружба — довчерашните ученици днес обучават. Каква висока оценка и за обучаваните ги, и за самите тях! Та нали нашият народ казва, че добър майстор е този, който умее да създаде по-добър майстор от себе си. А нашите съветски колеги успяха да направят това. Но нашето сътрудничество, взаимопомощ и същевременно социалистическо съперничество не се ограничава само в труда.

Множество са и съвместните младежки и тематични вечери, съвме-

Digitized by Google

стните екскурзии, излети в тайгата и спортни срещи. Всички тези мероприятия протичат в рамките на II фестивал на интернационалната дружба „Младежта строи, младежта се бори, младежта побеждава". Групата за политически песни „Ален мак" на отряда стана лауреат на устилимския и на областния фестивал „Вървим по пътя на мира, по пътищата на Октомври". Футболният отбор на отряда зае трето място в градското първенство. Нашите спортисти влизат в състава на представителните отбори на Уст-Илимск и защищават спортната чест на интернационалния град на младостта.

В трудовото ежедневие на огромния сибирски строеж се оформят чертите на работника от нов, интернационален тип, съхранил добродетелите на своите предшественици, решимостта им да победят, непреклонната им увереност в комунистическото бъдеще, устремил се към него с труд и учение, жизнерадост и дръзновение.

Работата на огромния строеж заедно със съветските хора е истинска школа както за ръководителите на отряда, така и за членовете му. Тук, в Уст-Илимск, се разви и утвърди като специалист младият инженер Стефан Костурков, награден от ЦК на ВЛКСМ с почетна грамота и знак за трудова доблест. Тук той бе приет за член на БКП. И пак на големия строеж младите шофьори Славчо Хаджиев от Пловдив и Иван Чирпанлиев от Асеновград се изградиха като добри организатори и бригадири. Те не само добре ръководят поверените им бригади, но с личния си пример, с високите си производствени резултати увличат и останалите. Може би и затова другарите им изпратиха Славчо Хаджиев на XIII конгрес на ДКМС, а Иван Чирпанлиев за свой представител на XI фестивал на младежта и студентите в Хавана.

Не бива да пропуснем и отличните шофьори, комуниста Стефан Стефанов — председател на профкомитета, Георги Пешунов — секретар на II комсомолско дружество, Тодор Делчев, Георги Игнатов и още единадесет бойци от отряда, които не само работят добре, но и отлично се учат във ВУЗ на Съветския съюз.

Така в процеса на съзидателния съвместен труд със съветските хора израстват младите труженици от отряда. Те са бъдещото попълнение на редиците на нашата партия, резерв на икономиката ни, създаден на съветска земя.

Георги КИТОВ

секретар на първичната партийна организация при българския младежки отряд „Георги Димитров"

ОБЯВЛЕНИЕ

Институтът за социално управление при ЦК на БКП обявява конкурси за редовни и задочни аспирантури за учебната 1978/1979 год. по следните специалности: 1. По „Автоматизирани информационни системи в областта на управлението на културните процеси" — 1 място за редовна аспирантура; 2. По „Териториално разположение на производителните сили и икономическо райониране" — 1 място за задочна аспирантура.

Срокът да се счита 1 месец от деня на обнародването на обявлението в списание „Партиен живот". Документи — канцеларията на института, 1635 София, ул. „Пионерски път" № 21, бл. 2, стая 306, справки — тел. 5-68-11 (254, 258).

Digitized by Google

РЕЗЕРВ НА ПАРТИЯТА

ТЕНЬО БОЗУКОВ
секретар на окръжния комитет на БКП — Ямбол

Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС е ново творческо виждане на проблемите на партийната работа с младежта. Партийната помощ на Комсомола за по-тясно свързване на трудовата дейност на младежта с идейновъзпитателната работа за формирането и възпитаването на новия човек, на социалистическата личност ние я виждаме в изменението, както са и изискванията на другаря Тодор Живков на подхода на партийните органи и организации в решаването на проблемите на Комсомола и младежта за издигане класово-партийното, патриотичното и интернационалното съзнание на младите хора.

Животът потвърждава жизнената сила на всички тези постановки, тяхното огромно теоретическо, политическо и практическо значение.

Поставената в партийните документи задача да се извърши решителен поврат в партийното ръководство на Комсомола, в отношенията и действията на обществените, държавните и стопанските органи и организации към Комсомола и младежта с оглед да се издигне неговата роля в цялостния икономически, обществен и културен живот, успешно се изпълнява в Ямболски окръг.

Под ръководството на окръжния комитет на Партията бяха подети и осъществени редица инициативи, извършена бе значителна работа за осмисляне и реализиране на постановките и новите изисквания към партийното ръководство на младежта и Комсомола.

В работата на окръжния комитет, в редица градски, общински и заводски партийни комитети се формира ново отношение към разглеждането и решаването на младежките проблеми. По-непосредствено и конкретно работят отделите на окръжния партиен комитет със съответните отдели на окръжния комитет на ДКМС. Непрекъснато повишаваме взискателността към партийните органи и организации в окръга за оказване на всестранна помощ на комсомолските дружества и ръководства. Главна насока на осъществяваното ръководство от партийните комитети и организации е формирането у младите хора на научен, марксистко-ленински мироглед и ярко изразени класови позиции към процесите и явленията в съвременния живот. На тази основа ние провеждаме възпитателната работа сред младото поколение в най-тясна връзка с живота, с главните проблеми, които се решават в окръга в областта на икономиката, политическата и социалната сфера, в практиката на социалистическото строителство.

На вниманието на градския комитет на БКП — Ямбол, общинския партиен комитет в Бояново, заводския партиен комитет в комбината за селскостопански машини „Сила“ и др. неотменно стоят младежките проблеми. Партийните органи и организации водят на близък отчет поръченията на комунистите за работа с Комсомола. Стана традиция най-отговорните комунисти да участвуват в заседанията и мероприятията на дружествените комитети и комсомолските дружества.

Digitized by Google

Този непосредствен контакт дава възможност на място да се долавят възникващи въпроси на комсомолската работа, да се съдействува за тяхното своевременно решаване. Например инициативата на заводския комитет на ДКМС в Специализираната монтажна организация по автоматика в Ямбол за внедряване на система за контрол на качеството на произвежданата продукция получи пълната подкрепа на партийното и стопанското ръководство на предприятието. Такъв е подходът на партийния комитет и първичните партийни организации от района на Аграрно-промишления комплекс — Елхово. Под тяхно ръководство се формират младежки производствени единици и агрегатни групи за високо качество на основата на талоните на комсомолската чест и талоните за качеството на работата на механизаторите.

Приложението на този нов „кодекс", съобразен с изискванията на 22-о и 39-о постановление на Министерския съвет и с вътрешните правила за премиалните възнаграждения на аграрно-промишлените комплекси, вече дава положителни резултати.

Последователна и целенасочена е работата на партийните комитети в стопанския химически завод „Д. Димов", текстилния комбинат „Тунджа", „Елпром" — Елхово, и др. по създаването на условия за разгръщане на движението за техническо и научно творчество, по класовото, патриотичното и интернационалното възпитание на младежта.

Стремежът е партийните комитети и организации в никакъв случай да не изместват Комсомола. Напротив, със своите специфични форми и средства комсомолските дружества и организации последователно да работят за идейното и нравственото възпитание на младежта, да култивират у тях качества на утрешните млади комунисти.

* * *

Всеизвестно е, че Партията черпи своето попълнение главно от редиците на Комсомола. В годините след Единадесетия партиен конгрес в Ямболската окръжна партийна организация са приети над 1000 нови членове на БКП до 30-годишна възраст. От тях членове на ДКМС са близо 60 на сто. Така на дело Комсомолът се превръща в резерв на Партията. Но не само това. От новоприетите членове на БКП из средата на Комсомола 67,13 процента са работници, 72 процента са с висше, полувисше и средно образование, а заетите в материалното производство представляват 82 процента. По такъв начин свежите сили, които се вливат в партийните редове, внасят положителни изменения в качествения състав на окръжната партийна организация. Работническото ядро през този период се увеличи от 36,73 процента на 37,54 процента, а комунистите с висше, полувисше и средно образование с 3,08 процента.

От друга страна, тази положителна тенденция спомогна да се засилва и укрепва партийното влияние особено в химическата промишленост, строителството, машиностроенето и селското стопанство.

Трябва да отбележим, че в окръга се утвърждава и разширява опитът — приемането на нови членове да става на открити партийни събрания. Те оказват изключително възпитателно въздействие върху младежта. Тук възрастното поколение комунисти показват на младежите как принципиално, делово, от партийни и държавни позиции трябва да подхождат към проблемите на живота, как да правят верни изводи и оценки за своя принос в обществено-икономическия живот, да овладяват уменията правилно да ползват критиката и самокритиката.

Встъпването на младите хора в редовете на Партията се предшествува от продължителна, системна и индивидуална работа с всеки кандидат за неговото опознаване и израстване до степен на годност за приемане в Партията. В това отговорно дело участвуват комунистите от всички поколения, като особено ценна помощ оказват ветераните в

Digitized by Google

Партията, преминали през огъня на борбата и съхранили у себе си всички нейни добродетели.

Усилията са насочени преди всичко към младите представители на работническата класа, показали добра професионална квалификация и засвидетелствували своята вярност към делото на Партията.

В резултат на това сега повече от 10 процента от членовете на окръжната партийна организация са на комсомолска възраст, из средата на работническата класа.

Ръководейки се от ленинската постановка, че силата на Комсомола е в партийното ръководство, окръжният комитет на Партията, градските, заводските и общинските партийни комитети полагат непрестанни грижи за изпращане на повече комунисти на работа в Комсомола.

Така например през тази година в звената за политическа просвета на Комсомола 370, или 54 процента от пропагандистите бяха комунисти при 39 процента през миналата година.

Увеличи се значително и броят на първенците и орденоносците, които като наставници или под друга форма с готовност и разбиране се отзоваха на повелята на Партията да работят с младежта. Особено ценна работа в това отношение извършват удостоени със званието „Почетни членове на Комсомола", които по бащински, ежедневно предават революционните традиции на Партията на младото поколение.

Главното обаче си остава онова, което правят партийните комитети и първичните партийни организаци като цяло за близкото и непосредствено ръководство на комсомолските дружества и организации.

Болшинството партийни комитети и организации непрестанно държат пред своя поглед проблемите на младежта, занимават се с тяхното творческо и делово обсъждане, вземат конкретни решения за подобряване на партийното ръководство на Комсомола.

Пленумът, който окръжният комитет на Партията проведе по проблемите на партийното ръководство на Комсомола, конкретизира съобразно условията в окръга и уровена на организационното състояние на комсомолските дружества проблемите, които те имат да решават. Изпълнението на взетите решения по този важен проблем дават благотворно отражение в работата по партийното ръководство на Комсомола.

* * *

Сега партийните комитети и организации осъществяват по-действено, по-конкретно и компетентно ръководство на комсомолските организации. Повиши се техният контрол и взискателност към държавните, стопанските и обществените органи по работата им с Комсомола и младежта. Постигната е по-добра координация в дейността на различните органи на социалното управление с Комсомола.

В резултат на тези изменения е създадена благоприятна обстановка за издигане мястото и ролята на Комсомола в целокупния живот на окръга. На комсомолските дружества и организации се гласува по-голямо доверие, по-реално се отчитат техните сили и възможности. Значителна част от тях все повече се проявяват като дееспособни колективи, които провеждат системна и целенасочена работа за повишаване на трудовата и обществено-политическата активност на младежите. Подобри се вътрешноорганизационният живот, повишиха се ролята на събранието и формите за индивидуална работа с младежите и девойките, издигнаха се авторитетът и влиянието на комсомолската организация.

Разширяват се и се обогатяват формите, които утвърждават у младите хора творческо отношение, чувство за отговорност към задачите на нашето съвремие. Комсомолските дружества и организации формират свой младежки дял в насрещните планове на трудовите колективи, поемат комсомолско шефство над най-важните обекти, технологии и нови изделия.

Digitized by Google

В много заводи, фабрики, аграрно-промишлени комплекси, строителни организации, научни институти и др. имаме реална възможност творчески да отговорим на изискванията, предявени към младежта в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, и да осигурим условия за ефективна социална реализация на младежите и девойките. Все повече се разширява участието на младежите в усвояването и разпространяването на положителния опит и новостите в производството. Това ни дава възможност при подбора за попълнение на партийните редици да подбираме млади хора с постигнати високи резултати в научно-техническото творчество, с висока степен на професионализъм, с чувство за лична отговорност за поръчаната им работа.

В завода за хидравлични елементи „Иван Тенев" младежите активно участвуват в работата по внедряване на нови технологии. В осъществяването на втория етап от реконструкцията и модернизацията на линията за доматено производство в окръжното стопанско предприятие „Булгарплод" младежите са в първите редици.

Под ръководството на партийните комитети и организации Комсомолът разгръща полезни инициативи, които мобилизират дръзновението и творчеството на младежта за повишаване качеството и ефективността на производството. Пълна подкрепа намери от партийните и стопанските ръководства инициативата на ДКМС за комсомолско шефство над зърнопощадките, за осигуряването на двусменен и трисменен режим на работа на селскостопанската техника през лятната кампания. Комсомолските организации в Тополовград, в селата Недялско, Роза, Каменец и др. с чест отстояват дадената дума и влагат своя принос в общата борба на окръга за повишаване ефективността на зърнопроизводството.

Всичко това развива нови черти в духовния облик на младите хора, формира и утвърждава у тях добродетелите на работническата класа, безпределна вярност и принадлежност към Българската комунистическа партия.

* * *

Окръжната партийна организация всякога е разглеждала Комсомола не само като резерв за попълване на своите редове, но и в кадрово отношение.

В настоящия момент над 1000 млади комунисти са избрани в ръководните органи на комсомолските дружества и организации. Това има голямо значение за изграждането им като предани дейци на Партията. Правилният подбор и развитие на тези млади кадри е гаранция за създаване на сигурен резерв както за партийните органи, така и за другите органи за социално управление в окръга.

Окръжният комитет на Партията не забравя, че партийното ръководство на Комсомола се осъществява най-непосредствено и ефективно чрез младите комунисти, изпратени с поръчение за работа в него. В това отношение имаме чувствителни успехи. Като секретари на комсомолски комитети и на дружества работят много млади комунисти. Расте броят на секретарите на комсомолските дружества сред трудовата младеж, които пряко работят в материалното производство.

В съответствие с измененията в образователната характеристика на младежта от окръга и сложността на задачите, които решава Комсомолът, се измени и образователното равнище на комсомолските кадри. Сега преобладаващата част от членовете на бюрата и щатните работници на окръжния и градските комитети на Комсомола са с висше образование.

Голямо внимание от страна на партийните комитети се обръща на обучението на комсомолския актив в съответствие с измененията и по-

Digitized by Google

требностите на нашата съвременност. Опитът потвърждава, че колкото по-системно партийните комитети работят за повишаване марксистко-ленинската подготовка и организационната закалка на младите кадри, толкова повече се усъвършенстват техният стил и методи на работа. Разбира се, това е твърде сложен процес, защото младите комунисти, кадрите в Комсомола, които имат за задача неотклонно и безрезервно да провеждат партийната политика сред младото поколение, сами се нуждаят от ежедневна подкрепа. Това е така, защото тук, в редовете на Комсомола, започва тяхното формиране като комунисти, като зрели политически дейци.

В настоящия момент над 100 отговорни комсомолски активисти повишават своята подготовка в партийния университет. В централната комсомолска школа и междуокръжната партийна школа ежегодно се обучават повече от 50 младежки кадри. От 1970 г. в Академията за обществени науки и социално управление са се обучили 21 младежи, някои от които вече са издигнати на отговорна работа в партийните, държавните и стопанските органи. Увеличи се броят на младите комунисти и активисти на Комсомола, които се подготвят в постоянно действуващите школи и семинари на градските, заводските и общинските партийни комитети.

В окръжната комсомолска организация функционира добра система за обучение и възпитание на комсомолските кадри и активисти. Осъществява се по-голям обхват и диференциация на обучението и неговото свързване с непосредствените задачи, които трябва да решават комсомолските комитети и организации.

Сега по-голяма част от комсомолските активисти под непосредствените грижи на партийните ръководства и организации израснаха като уважавани и авторитетни идейно убедени младежи и ръководители.

Но заедно с това съществува една категория млади комунисти, които, след като бъдат приети за членове на Партията, постепенно се отдалечават от комсомолските проблеми и не работят активно за тяхното решаване. Такива факти срещаме в тези партийни организации, където е занижена взискателността към тези комунисти, които не проявяват интерес към живота и дейността на комсомолските ръководства. Обяснението на тези слабости ние търсим в недостатъците на обучението и възпитанието на комсомолските кадри, в неумението им да прилагат правилен стил на работа. Бюрото на ОК на БКП своевременно обсъди тези въпроси и прие съответни решения, с които изисква от партийните ръководства още по-конкретно, още по-непосредствено да помагат на ръководствата на Комсомола за усъвършенстване на стила и методите на своята дейност, да създават постоянни творчески контакти между партийните организации и комсомолските дружества.

Под ръководството и с близката подкрепа на партийните комитети и организации все повече нараства младежкият дял в решаването на социално-икономическите задачи на окръга. Успешно се развива и движението за техническо и научно творчество на младежта. Партийните и комсомолските кадри в окръга сега ясно разбират, че с Писмото на др. Т. Живков до ЦК на ДКМС е дадена думата на младежта и това голямо доверие много задължава. В борбата за претворяване в живота задачите, които Писмото поставя пред младежта и комунистите, ще излязат напред трудово-смелите, творчески мислещите, ще се увеличат редиците на челниците. По този път ще подобрим качествено резерва на Партията.

В Ямболски окръг расте, труди се и се учи окрилена и жизнерадостна младеж, която заема своето достойно място сред онези, които първи се вдигат по призива на Партията, по зова на сърцето на самоотвержен труд и творчество на всеки етап от социално-икономическото развитие на родината. Те са ценен капитал на Партията. Източник, от който тя попълва своите редици.

Digitized by Google

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА АПК

В книгата с казуси и тестове има игра от практиката в АПК. Търси се управленческо решение на една заплетена ситуация, в която по невероятен начин всяко решение на специалист и на председател на ТКЗС внася допълнително объркване и от което председателят на АПК „Дунав" трябва да намери решение. Председателят и аграрно-промишленият комплекс в случая са условни и както е във всяка игра, грешките имат условни последствия. А в живота?! Как става в живота — ето въпроса, който ме отведе при действителния председател на реално съществуващия АПК „Дунав".

Посещавал съм десетки председатели на АПК. Чакал съм в просторни преддверия, бивал съм ловко отклоняван от секретарки, стъписвал съм се пред потока от ръководители и специалисти, от началници от други ведомства, всеки забързан за подпис, за съгласуване, за указание, за петминутка, за доклад... и съм се измъквал с неудобство от този, както често го наричаме, „пулсиращ боеви щаб".

Първите ми впечатления в АПК „Дунав" бяха почти разочароващи: малък кабинет, тишина, в преддверието не се тълпят хора. Само телефонът звъни някак меко и председателят бавно и изчерпателно отговаря, записва съобщения, препраща към други ръководители. Почувствувал впечатлението ми, той насочва разговора към основното, което смята, че трябва да утвърждава в стила си ръководителят на голямата стопанска организация — отношенията с останалите ръководители. Първата му грижа през 1970 година е да ги научи да не идват за щяло и нещяло при него. Забележете — седемдесета година, тогава когато някои ръководители започнаха да си създават авторитет, доказвайки, че без тях въпросите не могат да се решат, че там където не надникне компетентното им око, провалът е вероятен. Председателят разсъждава иначе: „Събраха се петнадесет села, над четиристотин хиляди декара земя, ако се изземат правата, ще се насади безотговорността".

Става дума за безотговорност, породена не от ниска взискателност, а от тесните рамки на централизираната власт. Разбира се, че всичко не става от един път, но полека свикват с мисълта, че при председателя се влиза не за питане, не за презастраховка, а за утвърждаване на предложение. Влиза се със собствено мнение, с готовност да се защити — само тогава, когато проблемите в действителност излизат от компетентността на низовото звено. В защита на този подход е строгата сметка за бюджета на времето, което председателят условно разделя на две части. Четиридесет процента отнемат връзките с вишестоящите организации: ще го извикат ту в София, ту в окръга,

Digitized by Google

провеждат се мероприятия от градския комитет на Партията, искат му да подготви изказване за пленум, звънят директори от договарящи предприятия и т. н. Остават шейсет процента, които са ни повече, ни по-малко от 6—7 часа на ден. Не се ли премине към този начин на взаимоотношение, не се ли дадат пълномощия на ръководители и специалисти, те „ще изядат" останалото.

От права, както е известно, никой не бяга, но те могат да останат фиктивни, ако нямат икономическо и правно обезпечение, ако ножицата между права и задължения става все по-голяма. И той решава: да се укрепва териториалното ръководство, да се преминава към отраслова организация съобразно степента на концентрация; пълно доверие и права на ръководителите в шестте стопанства. Ръководители и специалисти разбират, че съдбата на производството ще се решава преди всичко в трудовите колективи. Управителният съвет на АПК засилва тази увереност, като дава на клоновите стопанства правото за собствени банкови сметки, на председателите — правото да сключват договори, да назначават на работа. Веднага след Националната партийна конференция (1978 г.) се децентрализира и материлно-техническото снабдяване. С други думи налице са всички предпоставки за развързване на ръцете, за самочувствие и успоредно с това за отговорност.

Тук не става дума за оная отговорност всеки ден да се докладва изпълнението на задачите. Нито пък за наказание при свършен факт. Става дума за отговорност пред обществото, което очаква от аграрно-промишлените комплекси да защитят своите предимства с увеличаване на националния доход. Тази задача може да се реши само ако стигне до всяко стопанство и производствена единица. Но как? Набрали инерция в концентрацията на управлението, вишестоящите органи разпореждат приключването на финансовата година да става на равнище АПК. Приведено към конкретните условия, това означава председателите на клоновите стопанства да не си развалят отношенията с бригадирите за необоснованите разходи, защото накрая АПК ще намери начин да се разплати, а ако там не могат — държавата е насреща...

Председателят на АПК решава да наруши наредбата, а с нея и спокойствието на низовите ръководители, защото ясно вижда, че тя подхранва тенденции на готованщина. Поемайки служебен и морален риск, той разпорежда всяко стопанство да приключва само за себе си. Понеже не един, а фактически седем председатели се грижат за стопанската сметка, през последните години комплексът не прибягва нито един път към помощ за разплащане в края на годината, а грамотите за високи натурални и качествени показатели в изпълнението на плана се трупат една след друга, за да стигнат внушителната цифра осемнадесет.

ИНФОРМАЦИЯ С МНЕНИЯ...

Все по-често се срещат микробуси и автобуси с табелка „Служебен". Транспортират се работници, транспортира се ръководен персонал. Когато седалището на АПК е в окръжния център — всичко е някак лесно, по-лесно е, когато е в някой голям град. А когато е в селище, отстоящо примерно на четиридесет километра от окръжния център? Тогава служебната кола тръгва всяка сутрин пълна със специалисти, планово-счетоводни кадри, низови ръководители. Случва се и председателят, когато леката кола е в ремонт. След като пристигат в центъра на АПК, започва ново преустройване по служебни леки коли. Създават се, така да се каже, маршрутни линии, които трябва да откарат специалисти и ръководители по бригади и ферми. През деня работата се върши, но се поглеждат и часовниците, защото изпусне ли се колата, трудно става от тридесет километра да се върне човек в центъра. А там вече чака в пет часа следобед автобусът за окръжния град.

Digitized by Google

На този начин на ръководство, кооператорите намериха сполучливи определения: „Специалисти на колела“, „Разносно ръководство“, „Джипово впечатление за работата“...

Щом толкова много и отговорни задачи се съсредоточават в клоновите стопанства, то естествено е, че кадрите са там, при проблемите, живеят, където работят, уверени за мястото си в живота, без да се раздвояват към нищо незначещи служби в центъра. Трудно е да се повярва, но от 94 специалисти с висше образование само девет са в управлението на АПК. И веднага изникна въпросът, могат ли девет души да се справят със задачите, не си ли губят времето само в справки и връзки с други ведомства. Едната страна на отговора е в пренасянето на функциите в низовите звена, но не по-малка стойност има решението на въпроса за организацията на труда им. Ако се назначи директор по растениевъдство и главен агроном, те по същество ще се занимават с едни и същи въпроси. Достатъчно е само директор, който работи с главните агрономи на клоновите стопанства. Вместо да му се дават помощници в ролята на заместници, има един аграрикономист, който поема голямата част от техническата работа. Той подработва материалите на директора било за заседание, било за доклад; изпълнява редица организационни задачи, координира изпълнението на базата на дадени указания. По такъв начин директорът може да съсредоточи изцяло вниманието си върху главните въпроси на технологиите, върху качеството на работата в отрасъла.

Щом като се реши въпросът за кадрите, лесно може да се премине към правилото: „Текущите задачи — в клоновите стопанства“. Тази максима председателят прилага не само в своя стил, но внушава и на заместниците си. Затова директорът по растениевъдство води разговора за нормите на сеитбата, за торенето, за растителната защита с главните специалисти по клоновите стопанства. Така отпада необходимостта, когато се съберат на съвещание, председателите да повторят известни неща от технологията, а ударението се поставя на кардиналните въпроси.

Случва се от окръга. къде на шега, къде наистина да подхвърлят на председателя, че не дава бързи отговори — нали трябва да знае всичко. Отговорът му е един: „Аз съм ръководител, а не запаметяващо устройство“. Ще се посъветва със съответния ръководител, ще възложи да изготвят справка и макар че може да обърка някой статистически срок, знае, че данните ще бъдат не само точни, но това ще повиши и отговорността, и самочувствието на някой низов ръководител.

ИНФОРМАЦИЯ БЕЗ ОЦЕНКА

За пръв път видях кола на председател без монтирана радиостанция. Нямало нужда в АПК от диспечерски център, нямало нужда от всекидневно „натягане на винтовете“. И председателят ми разказа как от окръга се усъмнили дали е информиран правилно, че доматите са засадени. Дошла комисия, три дни мерила по стопанствата и накрая установила, че са с десет декара повече. С много ръководители споделих този факт, но мненията са разнопосочни. Едни смятат, че да не се използва техниката, това е „текезесарски“ подход в управлението, други считат, че е необходима само в кампанийните моменти. Един председател на АПК ми разказа как прави оперативка по радиотелефона, без да събира в центъра ръководителите на низовите звена, и съжаляваше, че изостава внедряването на видиотелефон, когато ще може да държи под око всичко. Докато се спори дали радиостанцията в колата е необходимост или престижна потребност, ефирът продължава да се задръства от сведения, указания, разпоредби...

* * *

След всичко казано дотук може да се запитаме с какво се занимава този председател? Занимава се с най-важното, със стратегичес-

Digitized by Google

ните задачи. Ленинският стил на ръководство изисква не ръководство въобще, не хаотично търчане по всички задачи, а намиране основното звено в сложната, разклонена верига от проблеми, единствено, чрез което тя може да се изтегли. Първото, основното, председателят вижда в целенаправлено осъществяване на концентрацията на производството. Затова от ръководството на АПК здраво са хванати капиталните вложения, чрез които се създава новата база, реконструкцията и модернизацията на съществуващите производства. Чрез тях се създават предпоставки за нова организация на труда в млечното говедовъдство.

От не по-малко значение е въпросът за трудовия бит на хората. Ръководството го решава, като последователно строи съвременни столове за всички кооператори, като обзавежда бригадни станове и битови помещения за животновъдите. Ежедневната топла храна на полето и във фермата, транспортът и условията на труд са също такъв фактор, както и високото трудово възнаграждение, и председателят разбира, че двете, взети заедно, са оная връзка със селскостопанския труд, която трудно се къса.

Вторият лост в ръцете на ръководителя е планът. Обикновено се счита, че напрежението е около месец, докато се разпредели. Тук отношението е друго. Трябва да се проучат възможностите, да се открият причините в различното равнище на производство, трябва да се умее навреме да се направи корекция. Пред Националната партийна конференция др. Тодор Живков изтъкна, че сега е необходимо да се осигурява още по-добро съчетаване на плановата работа в центъра с планирането от долу на горе, като се почне от работника и бригадира. Изпълнението на тази задача изисква не само време, но и умение, изисква да се приведат големите задачи към конкретните условия на отделния колектив, за да може буквално всеки да внесе своя принос в разработването на инженерните проекти и на базата на тях да се разкрият потенциалните възможности.

С плана се укрепва и взаимното доверие с клоновите ръководства, с трудовите колективи. Ако планът се изработи необоснован с инженерните проекти, ако се наложи от горе — доверието ще рухне, вместо ентусиазъм ще се породят неверие и безразличие. Ако няма научност при планирането, ако не се приложи демократическият централизъм, председателят знае, че първата реакция ще бъде в управителния съвет: у мнозина ще се породи подозрение, че са ощетени и вместо с метода на убеждението, трябва да се действува с административния натиск.

На пръв поглед до резултатите се стига по-бавно чрез убеждението, но един път изградено, то отключва вратите на човешката инициатива. Затова така старателно се подготвят заседанията на управителния съвет и на оперативките. Прави се всичко възможно поставеният въпрос да има актуалност, да са узрели материалните и субективните предпоставки, да се поднесе така, че да събуди творческо търсене. Обикновено в практиката подготвителният период е насочен към една цел — да се приеме предложението. Дори някъде отиват по-нататък, като оценяват подготовката по това колко души са реагирали на заседанието на колективния ръководен орган. Понеже смята, че изпълнението е немислимо без творчество и инициатива, председателят споделя: „Няма инициатива без творческо реагиране. Ако всяко предложение се приеме по инерция, откъде ще дойде социалистическата предприемчивост?“

Случило се така, че на заседание на управителния съвет един от най-дългогодишните и изявени с положителните си качества председател на клоново стопанство се опънал срещу предложението за концентрация на дойните крави в клона, който ръководи. Всички членове

Digitized by Google

на управителния съвет били единодушни, че при него условията са най-добри (сгради, механизация, опитни и млади животновъди). Дали се е побоял от голямата отговорност, или подозирал, че се стремят да му прехвърлят едно нискорентабилно производство, не е известно, но човекът въпреки че виждал безсмислието от опълчване един срещу всички, се заинтересувал. Правилото на обикновеното мнозинство можело да приключи бързо този въпрос, но председателят отстъпил. Отстъпил, като казал, че няма смисъл да се решава без достатъчна убеденост, и го снел от дневен ред. За председателя на клоновото стопанство тази „спечелена" битка станала повод за една безсънна нощ, а на следващия ден съобщил по телефона в управлението на АПК, че той е изпратил хора да събират животните от останалите ферми на комплекса. За няколко дни концентрацията била осъществена, без управителният съвет да се връща отново към този въпрос, и което е много важно, без председателят на АПК да използва случая, за да подчертае правотата си: работата била свършена с разбиране, достойнството на низовия ръководител — запазено.

За стопанския ръководител като политически деец е писано не един път. Има мнения, че не може човек да се изяви еднакво и в двете направления. Един председател на АПК държеше на факта, че щом Партията го е изпратила да ръководи, той без съмнение е политически деец. Знаят ръководители, които стават активни по партийни събрания във връзка с някое политическо събитие. Все още обаче недостатъчно се дава сметка, че ръководителят се изявява като политически деец в ежедневната си дейност, в ежедневните си управленски решения. В десетките взаимоотношения било с трудови колективи или отделни подчинени. Да се борим за изпълнението на плановете, това е основното, незаменимото, но с какви средства се постига — ето водораздела, който отделя технократа, грубия администратор и бюрократ от политическия ръководител. Става дума за стил, за подход, за отчитане на трайните интереси на обществото и трудовите колективи. Става дума за разграничаване на онзи ръководители, които, вместо да убеждават — диктуват, вместо да съгласуват с партиен орган и първична организация — насаждат субективизъм, вместо да поемат риск — запасяват се с причини, вместо да търсят социалното отражение на управленческото решение, търсят краткотрайния ефект, онова, чрез което могат да блеснат.

В АПК „Дунав" формулировки за политически подход не можах да получа. Той просто е влязъл в начина на работа, в начина на взаимоотношения, в начина на оценка на ценностите, на постиженията. Заговори ли се например за творческия риск, и в центъра, и в клоновите стопанства смятат, че това е проява именно на политически подход. Защо? Ако няма новаторство, ако няма дръзновение, репродуктивните решения ще влязат в конфликт с развитието, а оттам с интересите на обществото. Ето как политическият подход ражда необходимостта от творчество, което при различни ситуации може да прерасне в риск. Пример за това дава сам председателят, който не се свива пред неизвестното, пред по-високите изисквания. Например, когато миналата година пресата популяризира опита на НПВЛК — гр. Септември за двусменно използване на селскостопанската техника, той не изчаква какви мероприятия ще спуснат от окръга. Отчитайки, че и в АПК „Дунав" закъсняват с изпълнението на тази задача, поставена от XI партиен конгрес, след няколко дни събира управителния съвет, за да обсъди как се използва селскостопанската техника в комплекса, какви са възможностите за увеличаване на коефициента на сменност, давайки възможност за творчество във всеки клон. Като поемат този дух на творчество в клоновите стопанства, специалистите търсят нови сортове, внедряват на собствен риск нови технологии, главният инженер

Digitized by Google

на едно от стопанствата се залавя с преустройството на бракувани машини и вкарването им в други производства. Творческата инициативност и раздвиженост, преминаващи често в разумен риск, един от общинските партийни комитети формулира като стил на политическо ръководство — „. . . да се осигурят условия, щото стопанският комитет на клоновото стопанство да проявява самостоятелност и инициатива в работата си, да носи цялата отговорност за развитието“.

За да постави тази задача не само пред стопанския комитет, но и пред себе си, общинският комитет може при условие, че има реални ръководни права, самочувствие на политически орган. Това самочувствие се поддържа и от отношението на председателя на АПК. „Да си политически деец, разсъждава той, това значи да работиш съвместно с политическите органи на територията на комплекса.“ Какво значи да работиш съвместно, не хитрува ли председателят, като зад тази съвместимост вижда възможност да им възлага стопански функции, да ги въвлича в оперативното ръководство на бригадите? Не, не става дума за това и ежедневната му практика във взаимоотношенията го потвърждава.

Когато се връща тази пролет от Националната партийна конференция, на която е делегат, председателят поканва веднага на разговор секретарите на общинските партийни комитети. Той знае, че по линията на окръжния комитет те ще получат мероприятия, но бърза да сподели чутото, своите размисли за решаването на новите задачи първо с тях. Те, шестимата секретари на общински комитети, са хората, които ще подхванат големите идеи, те ще го посъветват за какво да се заловят най-напред в конкретните условия. После за него ще дойдат заседанията на управителния съвет и на стопанските комитети по селата, а за тях събранията в първичните организации, но всеки в своето направление ще работи с чувство за сигурност, за единомислие, за зачитане и повишено самочувствие. Затова пък секретарите на общински комитети знаят, че когато поканят председателя на заседание, той няма да се оправдае с някоя важна задача в окръга. Не чрез безкрайни отегчителни съгласувания се решават кадровите въпроси, а именно на тия заседания, делово, без да се дава възможност за прехвърляне на отговорност, без да се открехва вратата на раздвояване в кадрите между оценките на стопанските и партийните органи.

Хората трябва да израстват, всеки низов ръководител трябва да се чувствува на своето място като председател на АПК. Такава е максимата на Васил Монев, действителния председател на реално съществуващия АПК „Дунав“ в Свищов, члена на ОК на БКП във Велико Търново, преподавателя във Висшия финансово-стопански институт. Максима на политически деец на село, който, образно казано, като грижлив стопанин подбира зърната на човешките таланти, сее доверие, отглежда инициативи, за да прибере навреме плодовете на бликащата енергия на социалистическия труд.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

С КРИТЕРИИТЕ НА ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПОДХОД

Може ли сега, когато Партията поставя въпроса за усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, да приемем, че това е задача само на стопанските ръководства? Може ли комунистите и партийните организации да стоят настрана от прякото изпълнение на тази революционна повеля на нашето време? Безспорно не! Задачата е една и тя е ясно определена. Подходът, пътят за нейното изпълнение на съответните ръководства е различен. Майсторлък е не да се разделя работата, а партийното ръководство да осигури такъв синхрон и взаимодействие, които ще доведат до най-добро изпълнение на задачите при минимум разход на време и средства.

Следователно това е задача с особено важно политическо, идеологическо, икономическо значение. Нейното изпълнение засяга труда и интересите на всеки член на нашето общество. Това от своя страна означава, че начело на работата още по-здраво трябва да застанат партийните организации и комунистите. Те да разяснят, да убедят и мобилизират всеки труженик за нейното изпълнение. Именно затова цялата организаторска и политическа работа на Плевенската окръжна партийна организация е подчинена за изпълнението на тази стратегическа партийна повеля.

* * *

Във всекидневното реализиране на стратегическия девиз на петилетката партийните органи и организации от окръга използват разнообразни форми на работа. Годините след Единадесетия партиен конгрес бяха време, в което всеки комунист трябваше да намери пътя към постигането на поставената цел. Сега, когато измерваме стореното с критериите на Националната партийна конференция, виждаме, че е необходимо най-ценното в опита да стане практика на всички. Това е и думата, която всички дадоха на окръжното съвещание пред първия ръководител на Партията и държавата другаря Тодор Живков.

Сега в целия окръг на базата на опита на ГК на БКП в гр. Левски се води борба за ритмично и комплексно изпълнение на плана по всички показатели, за всеки отчетен период, от всяко производствено звено. Главното в работата е политическият подход, в който преобладават срещите и разговорите с партийни секретари, директори, с комунисти, челници в производството. Темата е една: какво пречи и какво трябва да се направи, за да няма изоставащи колективи в борбата за изпълнението на девиза на петилетката, на плана? Беседите продължават в първичните партийни организации, в партийните групи и трудовите колективи. За всяка производствена единица и работно място се изготвя разпределение на плановите задачи за отделни периоди — тримесечие, месец, десетдневка и ден. Заедно с планирането на трудовата дейност се прави разчет и за фонд „Работна заплата". Всеки отчетен период бригадата или работникът знаят какво трябва да произведат. На много места се осигурява и всекидневно отчитане на производствените резултати и трудовото възнаграждение. Работникът става активна страна в съставянето и изпъл-

Digitized by Google

нението на плана, в него се засилва чувството на стопанин. Опитът показва, че щом дадената задача мине през ума и сърцето на човека, тя не може да не бъде изпълнена.

Този стил на ръководство усъвършенствува и всекидневния контрол над производствените и функционалните звена. Подобрената вътрешнозаводска информация за отчитане на резултатите помага за осъществяване на навременната и действена проверка. Всичко това е реална основа за една конкретна масово-политическа и индивидуална работа с всеки комунист и работник. Създава условия за по-голяма гласност, сравнимост и прилагане постиженията на първенците в социалистическото съревнование.

* * *

Когато става дума за политическия подход при решаването на задачите, не може да не посочим дела на най-съзнателната и организирана част на работническата класа — комунистите. „Ние, комунистите — посочи др. Тодор Живков, — не сме като ония гипсови великани, които стоят на фасадите на големите сгради от миналото и ужким ги подпират, а всъщност само ги украсяват. Комунистите са и архитекти, и инженери, и зидари на новото. Те вграждат себе си в темелите на живота на реалния социализъм и на комунизма. . . .“[1]

Поведението на комунистите в производството винаги е било политически въпрос. В тази връзка към окръжния, градските, заводските и общинските партийни комитети е създадена и функционира специална система за контрол и помощ за тяхното участие в изпълнението на плана. По този начин всеки месец се анализират резултатите от техния труд. Окръжният комитет и съответните партийни органи редовно са информирани кой комунист как участвува в производството, как е изпълнил своите задължения. Ако не е, кои са причините, какви мерки са взети и т. н. Една информация с голямо практическо значение.

Въведената система за контрол помага не на отделни, а на всички комунисти да изпълняват срочно и качествено своите задължения, да бъдат те пример на трудещите се в борбата за претворяване в живота предначертанията на Партията.

Получава се информация, която съдействува за конкретизиране работата на партийните и стопанските ръководства с всеки партиен член. Тя помага да се работи не само с първенците в производството, а с всеки комунист от начинаещия в работата до този с най-голяма практика. Голямо е и личното въздействие. Когато комунистът знае, че неговият труд се отчита всеки месец в градския и окръжния комитет, той се труди по-добре.

Как се набира информацията?

Съгласно предварително уточнения регламент до всяко 10-то число на месеца секретарят на съответния партиен комитет попълва специална бланка и я изпраща до сектор „Информационно-социологически“ в окръжния комитет на БКП. Тя съдържа: броя на комунистите от съответната организация, заети непосредствено в производството; имената на тези, които не изпълняват плана си; какво точно те работят (дояч, строител, стругар, шофьор и т. н.); причини за неизпълнението на плана от обективен или субективен характер, какво отношение е взело партийното ръководство (към виновните, недисциплинираните); какво е направено за преодоляването на обективните трудности. В следващия месец се съобщава за резултатите от тези мерки.

Получените данни се обобщават — количествено и текстуално — по отрасли и колективи, предоставят се на секретарите, завеждащ отде-

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, 1978, с. 59.

Digitized by Google

лите и се използват за конкретна работа с комунистите. Организират се срещи в окръжния, градския или общинския комитет, на които се изслушват техните мнения и предложения. Установените обективни причини се поставят веднага на вниманието на окръжния народен съвет, обединенията, министерствата и ако е необходимо, в ЦК на БКП.

* * *

Все по-голямо внимание се обръща на работата с партийните организации. Тя придоби организиран характер с разговора на тема „Комунистът, първичната партийна организация и Юлският пленум", който се провежда на три етапа.

Първият етап се осъществи на основата на „Самоотчета и атестата на комуниста". Всеки един се яви на разговор за своята работа в партийното бюро. Успоредно с това и неговите другари на събрание си казват мнението, своята преценка за дейността му. В многочислените партийни организации отделни комунисти направиха своя самоотчет в партийните групи, а ръководителите — пред събрания на партийните организации. При разговора се отдели особено място на изпълнението на производствените задължения на комунистите, на техния начин на живот.

През това време в първичните партийни организации се изнесоха цикъл от беседи като: „Юлският пленум на ЦК на БКП и отговорността на всеки комунист"; „Комунистът и инициативата на трудещите се"; „ППО — първообраз на трудовия колектив", „Личният пример на комуниста в борбата срещу отрицателните явления", „Ленинските принципи на партиен живот", „Ленинските принципи на ръководство на икономиката" . . .

Вторият етап от разговора обхвана работата на партийните комитети. Те обобщиха опита и изготвиха характеристика за всяка първична организация. След това се приключва с делегатско или общо събрание на комунистите. На него се прави преглед за настъпилите изменения в стила и метода на работа и се посочват пътищата за изпълнение решенията на Единадесетия партиен конгрес.

Сега партийните органи работят по-синхронизирано, помагат по-конкретно, по-сполучливо обобщават и разпространяват положителния опит. Стремежът е не да се отчете мероприятието, да се посочи, че е изпълнено решението, а да се постигне определената цел. Политическият подход ги задължава да гледат на трудовия колектив, на предприятието не само като на една икономическа организация, а като на сложна, социологическа система. В нея хората не само произвеждат материални блага, но и задоволяват още редица социални потребности.

И последният, трети етап, който вече е в процес на усилена подготовка, ще приключи с пленум на окръжния комитет на БКП.

Няма съмнение, че политическият подход е основен критерий за работата на партийните органи и организации в окръга.

* * *

С основание възникват въпросите: щом е спазен подходът, какви са резултатите? Какви са конкретните дела?

При такава последователност на работата в партийните организации и колективите добрите резултати са нещо съвсем естествено. Трудещите се в гр. Левски изпълняват плановете по всички показатели. В градската организация вече втора година няма изоставащ колектив. Колективът на птицезавода в с. Бохот, като използва постиженията на науката и челния съветски опит, заменя старата технология на подово отглеждане с нова — клетъчна. По този начин капацитетът на съществуващите основни фондове бе увеличен за още 112 000 кокошки носачки. Капиталните вложения за едно птиче мяс-

Digitized by Google

то са намалени от 24 на 16 лв. В Електрокарния завод — гр. Плевен за по-малко от година чрез високоефективен заем са реконструирани и модернизирани производствените мощности, в резултат на което се подобри качеството на продукцията, а производителността на труда е увеличена с 27 на сто. Могат да се изредят постиженията на работещите в птицезавода — гр. Славяново, на животновъдите в село Славовица, на текстилките от фабрика „Ас. Халачев“ . . .

За изминалите две години спрямо шестата петилетка промишлената продукция в окръга се е увеличила с 13,1 на сто, а селскостопанската с 16,5 на сто. По предадена на държавата селскостопанска продукция Плевенски окръг зае първо място в страната. Обемът на износа за 1977 година се увеличи с 43 на сто. И сега в края на изтичащата вече трета година трудовите колективи са устремени към нови, още по-високи успехи.

Това не са сухи цифри. Зад тях се крият безсънни нощи и напрегнати делници. Те показват, че пътят е намерен, опитът е създаден. Сега задачата е постигнатото от първенците да стане дело на всички. И това ще стане, защото начело са комунистите. В борбата за изпълнението на стратегическата задача на петилетката те вграждат себе си.

Иван НОВАКОВ

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В ЗАВОДА

Когато за пръв път стана дума за бригадна организация на труда в партийния комитет на завод „Добри Желязков“ — Сливен, възникнаха много идеи, спорове, противоречиви мисли. Но секретарят на заводския партиен комитет Добри Кандев упорито отстояваше:

— Пътят ни е посочен и ние трябва разумно да го следваме.

След решението и на административното ръководство всички сили се съсредоточиха към организационно преустройство на бригадите. Вниманието на заводския партиен комитет беше насочено към изпълнение на програмата за обучение на ръководните и изпълнителските кадри по същността и предимствата на новия подход в организацията на труда. Стопанското ръководство изготви наредбата за многомашинното обслужване и определи начините за духовното и материалното стимулиране на работниците.

Бригадната организация е ефективна само когато е тясно свързана с вътрешностопанска сметка. За целта се определиха следните поважни критерии и показатели за планиране и отчитане на труда: нормираното планово задание; качеството на продукцията; разходът на суровини и материали; изпълнението на планирания асортимент и др.

Първи откликнаха комунистите. Секционните майстори Андон Такев, Александър Кръстев, Георги Кънев започнаха да обслужват по 30 машини вместо 18, а Ангел Цанев — по 18 вместо 9. Те бяха последвани и от други работници. Резултатите не закъсняха. Производителността в натура на един работник за първите четири месеца се увеличи с 9,7 на сто. „Това ново начинание — сподели заместник-директорът по икономическите въпроси Марин Пашов — има голямо възпитателно въздействие. Сега по-осезателно се чувствува високата взискателност и непримиримост на изпълнителските кадри — работници и низови ръководители — преди всичко към себе си и към своите другари. Постиженията потвърждават истината, че задоволяването на личните потребности е най-тясно свързано с интересите на колектива. Нараснаха грижите за общото изпълнение на плана. При отсъствието на майстор или работник бригадата успешно достига днев-

Digitized by Google

ното си задание. По-голям простор и развитие получават взаимопомощта и взаимозаменяемостта. Бързо се преодолява психическата бариера, че новата организация ще облагодетелствува недисциплинираните и нискоквалифицираните. Бригадата решава и определя трудовото участие и възнаграждение на всеки неин член. И накрая при всички други условия се създава стабилна база за ритмично изпълнение на нормираните планови задания. Редица изоставащи звена в новите условия успешно реализират своята производствена програма.

Има и нерешени въпроси. Особено е необходимо да се осъществи по-нататъшна специализация на бригадите съобразно асортимента, да се създадат комплексни бригади, да се опрости вътрешнозаводската отчетност и др.

Партийният комитет отделя специално внимание на подбора на низовите ръководители в новосъздадените бригади. Те се оглавяват от най-добрите специалисти. А в чорапния цех начело на девет от единадесетте бригади са комунисти. С бригадирите се организираха и редица срещи по въпросите на производството и отчетността.

В заводския партиен комитет се направиха следните изводи за постиженията от новата организация и заплащане на труда; чувствително нараства колективната заинтересованост от крайните резултати; налице е стремежът да се изпълняват комплексно всички показатели, залегнали във вътрешните правила за организацията на работната заплата; редица производствени звена в чорапния и в предачния цех, водени доскоро за изоставащи, сега по-успешно осъществяват своите задължения. През първото тримесечие на тази година планът за асортимента е изпълнен 81 на сто, а през второто — 98 на сто. Очакват се и още по-добри резултати.

— Заинтересоваността на работниците — сподели Тодор Кръстев, началник на отдел „Труд и работна заплата“ — от усъвършенстването на бригадната форма на организация на труда се увеличава и поради очерталата се тенденция на непрекъснат ръст на средната работна заплата. През първата половина на тази година тя е нараснала с 1,6 на сто. Производителността на труда е увеличена с 3,30 на сто. Големи надежди се възлагат на поетапното разширяване на многомашинното обслужване, съобразено със съществуващите критерии за повишаване обществената производителност на труда. Под ръководството на партийните организации е подета борба за преодоляване на вредната практика нормираните планови задания да се определят само за всеки следващ месец. Тази слабост води до неритмичност, повишаване себестойността на продукцията, увеличаване на престоите. Не се виждат и задачите в перспектива. Най-сполучливо се оказа планирането за шест месеца.

— С желание приехме новата форма на организация и заплащане на труда — подчерта Веска Рангелова, секретар на първичната партийна организация в предачния цех. — Главната задача е да се поддържа близка връзка с членовете на колектива. При нас се трудят голям брой спомагателни работници, които по-рано не се интересуваха от дейността на отделните производствени звена. Нашите ежедневни срещи с тях ги убеждават, че навременното доставяне на материали, почистването на машините е важно условие за високите успехи. Особено значение придаваме на взаимоотношенията в колектива. Преди въвеждането на новата организация съществуваха редица пропуски. Да вземем въпроса с предаването на машините в края на всяка смяна. Отмина времето, когато след завършване на работното време работниците не се интересуваха в какво състояние ги оставят. Това най-много се отнасяше за отделите „Щреки“ и „Флаери“. Но сега те се съобразяват с истината, че нарушеният ритъм в работата на щре-

Digitized by Google

ките води до забавяне дейността на флаерите. И така веригата се нарушава. Затова партийното бюро смята за особено важен момент в своята политико-разяснителна дейност да убеди всеки участник в производството — от началния до последния процес — да се труди добросъвестно, сърцато, да разкрива нови възможности за създаване на по-добри условия за работа на следващото производствено звено.

На поставеното на видно място в цеха табло ежедневно се отчитат резултатите от трудовите делници на колектива. С нескрита радост партийният секретар разказва за завоюваните успехи след десетмесечното приложение на бригадната организация на труда. Изпълнени са всички качествени и количествени показатели. Колективът е завоювал първото място в социалистическото съревнование сред всички производствени единици в завода.

Въпреки постигнатите значителни успехи заводският партиен комитет отново подложи на задълбочен анализ състоянието на бригадната организация на труда. На преден план изпъква необходимостта от окрупняване на бригадите. Реши се съществуващите пет бригади да се обособят в една. Това ще доведе до повишаване чувството за отговорност на специалистите, на организаторите на производството, на всеки член на колектива. В новосъздадената бригада ще се числят както механикът, така и спомагателните работници, които до този момент бяха на разположение на целия цех.

Опитът на заводската партийна организация сочи, че избраният път е правилен. С по-нататъшно усъвършенстване на бригадната организация на труда успехите ще се умножават.

Стоян ГЕОРГИЕВ

МОБИЛИЗАЦИЯ НА РЕЗЕРВИТЕ

За окръжния комитет на Партията — Сливен ръководството на икономиката сега е главна задача. Потвърждение за това е и проведеният неотдавна пленум, който направи точна и ясна равносметка на постигнатото, посочи кой, кога и какво трябва да стори, за да се приведе състоянието на окръжната промишленост в съответствие с решенията на Националната партийна конференция.

В доклада, изнесен от секретаря на окръжния комитет на Партията героя на социалистическия труд Драгия Куртев, бе направен задълбочен критически анализ на постигнатото, на слабостите и недостатъците. Работническата класа с горещо одобрение възприе решенията на Националната партийна конференция. Трудовите колективи успешно изпълняват своите планове и реализират в живота крилатия девиз на петилетката „Ефективност и качество — качество и ефективност". Същевременно съществуват още неразкрити резерви, които биха дали допълнителна продукция за около четиридесет милиона лева.

Най-характерното за работата на пленума бе, че той с юлски критерии и от позициите на Националната партийна конференция оцени извършеното. Посочи много точно мястото и ролята на партийните комитети и организации, отговорността на обществените организации, на стопанските ръководства. Затова в приетите решения е записано всеки от субектите на управление да конкретизира и насочи своята политико-възпитателна и организаторска работа сред трудещите се за създаването ред на всяко работно място. В тази връзка ясно бе посочено мястото и ролята на комунистите, които с личния си пример, с конкретната индивидуална работа с всеки работник да осигуряват такава политическа обстановка, в която всеки ще даде своя принос за изпълнение решенията на пленума.

Загрижеността на окръжния комитет на Партията към проблемите на деня безспорно ще донесе нови по-големи резултати в промишлеността на Сливенски окръг, ще подтикне към още по-голяма политическа и трудова активност комунисти и безпартийни. И те няма да пожалят сили, талант, енергия и време за осъществяване решенията на Националната партийна конференция.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ

Digitized by Google

КОМПЛЕКСЕН ПОДХОД ЗА ПОМОЩ И КОНТРОЛ

проф. ЖЕЛЯЗКО КОЛЕВ
зам.-зав. отдел „Административен" на ЦК на БКП

Цялата дейност на Партията, държавата и обществените организации в етапа на изграждане на развито социалистическо общество е подчинена на големите и сложни задачи, произтичащи от Програмата на БКП, решенията на Десетия и Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.), Националната партийна конференция. В тях голяма роля се отрежда на народните съвети.

Ръководно начало в работата на отдел „Административен" на ЦК на БКП, на сектор „Представителни органи" станаха изискванията, които др. Тодор Живков постави в доклада си пред Десетия партиен конгрес за по-задълбочено изучаване на процесите и явленията в обществения живот, за непрекъснато издигане на научнотс равнище на партийното ръководство. Използвайки широко съветския и нашия опит, сектор „Представителни органи" постигна определени положителни резултати в насочване и подпомагане на партийните органи и народните съвети, за създаването на образци по основни проблеми от работата им.

* * *

Сектор „Представителни органи" отдели особено внимание на указанията на др. Тодор Живков наред с изпитаните в досегашната практика форми на работа по-смело да се търсят и използват нови, по-ефективни форми и средства на ръководство. Работата се насочи към изучаване, разпространяване и внедряване на положителния опит, към помощ и контрол на партийните органи и народните съвети. Ръководим се от ленинските постановки за системен контрол и проверка на място, проверки на хората и на фактическото изпълнение на задачите, като основни черти на ленинския стил на работа.

Нашите търсения се увенчаха с успех. Използвахме и резултатите от извършената проверка на партийното ръководство на народните съвети и на дейността на народните съвети в Пловдивски окръг през 1977 г. Особено ни заинтригува начинът, по който реагираха кадрите от окръга и по-специално Марко Базитов, председател на изпълнителния комитет на селския народен съвет в Старосел. Той сподели с нас, че отлагането на проверката за известно време, което стана поради други неотложни мероприятия в окръга, дало възможност да изпълнят много задачи, да отстранят някои слабости и да решат редица проблеми, още преди тя да е извършена. Обсъдихме внимателно това изказване на др. Базитов в сектора. Стигнахме до извода, че ако на партийните органи и на народните съвети се даде по-дълъг срок за подготовка по въпросите — предмет на проверката, те ще могат сами да огледат по-пълно и задълбочено своята работа, да набележат действени мерки за изпълнение на поставените им задачи. Затова се насочихме към извода да усъвършенствуваме работата си по оказване на помощ и контрол на окръжните комитети на БКП и окръжните народни съвети, като приложим един такъв, значително по-ефективен подход за подобряване на партийното ръководство на народните съвети.

Digitized by Google

Какви са предимствата на този начин на помощ и контрол? Преди всичко засилва се политическият характер на проверката, съчетава се контролът с най-близка помощ и съдействие, повишава се комплексността, по-точно се определят въпросите, които ще бъдат обект на проверката, на партийните органи и народните съвети. Освен това дава се възможност да се набелязват мерки за мобилизиране на партийните органи и народните съвети, на комунистите и служителите, както и обществените организации по изпълнение на общите задачи.

Двата окръга, където приложихме този подход, бяха Варна и Бургас. Подготвихме основните въпроси, по които ще се извърши проверката, разговаряхме със зав. отдел „Административен" на ОК на БКП във Варна и зав. сектор на отдел „Военноадминистративен" на ОК на БКП в Бургас, както и със секретарите на изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и учрежденските партийни комитети при тях. Изяснихме какви проверки ще се извършат, начина, по който ще се проведат, целите, които си поставяме. Набелязахме следните въпроси: работата на партийните органи и народните съвети за изпълнение решенията на XI партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК от 1976 година; планиране, организация и контрол на партийните органи и организации върху дейността на народните съвети; работата на народните представители и народните съветници с местните партийни, държавни, обществени и стопански органи и организации, с избирателите; работата с поръченията на избирателите, съкращаване на административно-управленческия апарат в народните съвети и настаняването на работа на съкратените; изпълнението на строителната програма на жилища и детски заведения; производството на стоки за народно потребление; търговията, комунално-битовото и административното обслужване; внедряването на положителния опит на 14-те окръга — образци в дейността на всички народни съвети.

Набелязахме с тях и мероприятията, които следва да организират и проведат във връзка с проверката. Постъпихме така, че в предварителния етап да се осъществят необходимите организационно-политически мероприятия от окръжните комитети на БКП, окръжните народни съвети и техните органи. За проверката да се съобщи на всички партийни органи и народни съвети в окръга, за да се готвят. Една седмица преди заключителната проверка с окръжните партийни комитети и окръжните народни съвети уточнихме конкретните обекти. Съставихме оперативен план за проверка и помощ и започнахме работа.

В периода до проверката сътрудници от сектора участвуваха в съвещания, направиха няколко контролни проверки и оказаха помощ на място на окръжните комитети на Партията и окръжните народни съвети, на градски и общински партийни комитети и народни съвети, на учрежденски партийни комитети и първични партийни организации в народните съвети. В някои контролни проверки взе участие и завеждащият отдел „Административен" на ЦК на БКП.

По уточнен план представители на централните ръководства на БЗНС, на Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на Българските професионални съюзи и ДКМС, сп. „Народни съвети" извършиха предварително контролни проверки по определените въпроси от съвместната работа на съответните окръжни обществено-политически организации с народните съвети и техните органи.

Констатациите от проверките потвърдиха, че окръжните, градските и общинските комитети на Партията, окръжните и общинските народни съвети и първичните партийни организации при тях, общо взето, изпълняват успешно поставените им задачи. Изясниха се редица въпроси, обсъждаха се нерешените проблеми. Това беше полезно и за нас, и за проверяваните партийни органи и народни съвети.

Digitized by Google

След като работиха повече от шест месеца партийните органи и народните съвети, в продължение на една седмица извършихме заключителни проверки във Варненски и Бургаски окръг. Запознахме се с работата на съответните окръжни комитети на БКП, на всички градски комитети на Партията и техните органи, на окръжните народни съвети и всички градски народни съвети и техните органи, на няколко селски съвета и пълномощничества.

В проверките, след предварително запознаване и добра подготовка, взеха участие щатни и нещатни сътрудници от отдел „Административен" на ЦК на БКП — сектор „Представителни органи", участвуваха също сътрудници в отделите „Планово-икономически" и „Строителство и архитектура" на ЦК на БКП, на Комисията за ИК на народните съвети при МС, представители на Постоянното присъствие на БЗНС и на централните ръководства на Отечествения фронт, професионалните съюзи и ДКМС, член на редколегията на сп. „Народни съвети". С това целяхме по-комплексно да се обхванат въпросите, да се анализират организацията и формите на партийно ръководство на народните съвети и на тяхната дейност, да установим как се подхващат задачите, поставени преди шест месеца.

Нещатни сътрудници, отлично запознати с въпросите на проверката, с дългогодишен практически опит и добра политическа подготовка, без да жалят сили и време, активно и компетентно помагаха на сектора, за да бъдат извършени проверките в този им вид и мащаб, както и в изготвянето на констатациите и препоръките.

Полезна беше и специализираната помощ, която ни оказаха инструкторите от отделите на ЦК на БКП „Планово-икономически" и „Строителство и архитектура". Те с вещина проверяваха работата на партийните органи и народните съвети по производството на стоки за народно потребление, в търговията, по комунално-битовите услуги и общественото обслужване, строителството на жилища, детски и здравни заведения. Тяхната работа по време на проверките имаше двояко значение — като представители на своите отдели, а заедно с това и като членове на нашата група. Те подготвяха подробни информации за своите отдели по състоянието на задачите и даваха богат материал за констатациите и препоръките на проверяващата група. Едновременно с това те ни помагаха да се ориентираме към основните въпроси, предмет на извършваната от тях проверка.

Ценна бе и помощта на представителите на Постоянното присъствие на БЗНС, Националния съвет на Отечествения фронт, ЦК на ДКМС и Централния съвет на БПС. Те подготвяха подробни справки за информация на своите централни ръководства, а на нас предоставяха главното от съвместната работа на народните съвети с обществените организации. Тези справки намираха място в констатациите и препоръките, които изнасяхме на окръжните съвещания.

Опитът, който придобихме от двете проверки, е полезен както за нас, така и за представителите на обществено-политическите организации.

След проверките и помощта, оказана на Варненски и Бургаски окръг, стигнахме до извода, че е по-правилно инструкторите от отделите „Планово-икономически" и „Строителство и архитектура" на ЦК на БКП, представителите на централните ръководства на БЗНС, Отечествения фронт, Българските професионални съюзи, ДКМС и членът на редколегията на сп. „Народни съвети" да отиват в окръга десетина дни преди групата, натоварена да извърши проверка, и да окажат помощ. Това ни дава възможност да вникнем предварително в състоянието на работата в окръга по някои от дейностите, както и да съсредоточим усилията си към по-главните въпроси от дейността на партийните органи и народните съвети. Положителен момент беше и ме-

Digitized by Google

тодът на извършване на проверката. Наред с подробните разговори с партийните и ръководните дейци от народните съвети проверявахме документацията (решения, планове и други), давахме препоръки за подобряване на работата.

Констатирано беше също така, че през периода от поставянето на задачата за проверката до завършването ѝ са постигнати значителни положителни резултати. Партийните органи и народните съвети във Варна, Бургас, Сливен и Шумен работят твърде активно за изпълнението на уточнените между окръжните комитети на БКП и окръжните народни съвети задачи. Равнището на работата, макар и в дейността на проверяваните органи да има още слабости, се повишава. Постигнатите успехи са насърчителни. Главното е, че се раздвижиха преди всичко партийните органи по осъществяване на политическото ръководство на народните съвети. Активността на комунистите и безпартийните порасна. Подобри се съвместната работа на народните съвети и обществено-политическите организации. Засилва се участието на трудещите се в управлението и контрола над дейността на народните съвети. Подобри се работата на учрежденските партийни комитети, първичните партийни организации и партийните бюра, на сесиите и изпълнителните комитети на народните съвети. Успехите се дължат на добре разработените и осъществени планове от партийните органи и народните съвети за изпълнение на задачите за определения 6-месечен срок. Дължат се на добрата организация на работата в окръжните комитети на Партията, на техните отдели, на градските и общинските партийни комитети и партийните органи и организации в народните съвети. Голям дял за подобряване на работата има добрата организация за изпълнението на задачите от окръжните народни съвети и техните органи, от общинските народни съвети. Голяма роля изигра мобилизирането на комунистите и останалите служители в народните съвети. Значителен е делът на извършената през този период добра планова и организаторска работа на обществено-политическите организации заедно с народните съвети.

Всяка проверка завършваше със съвещание на окръжния партиен, държавен, обществен и стопански актив. (В Шуменски окръг например присъствуваха и всички пълномощници от съставните села.) Като правило тези съвещания се ръководеха от първите секретари на окръжните комитети на БКП. От името на окръжния партиен комитет и изпълкома на ОНС председателят на окръжния народен съвет или негов заместник изнасяше доклад. В него освен отчета за общото състояние на работата се докладва за извършеното през шестмесечния период — от момента на поставянето на задачите до провеждането на съвещанието. След доклада присъствуващите се запознаха с констатациите и препоръките на работната група. Завеждащият отдел „Административен" на ЦК на БКП Иван Драгоев правеше обобщение и насочваше присъствуващите към актуалните въпроси на партийната и държавната политика. Секретарят, ръководещ съвещанието, вземаше отношение по констатациите и препоръките и насочваше вниманието на участвуващите главно върху недостатъците и препоръчваше мерки за преодоляването им, за усъвършенствуване организацията на работата както на партийните органи, така и на народните съвети.

Краят на всяка проверка и съвещание ставаше начало за по-нататъшна осмислена работа както за централните органи, извършили проверката, така и за проверяваните партийни комитети и народни съвети. Партийните органи, народните съвети и техните поделения подготвяха мероприятия за по-нататъшното подобряване на своята работа, за решаване на стоящите пред тях задачи. В мероприятията на партийните комитети и организации се отделяше особено внимание на

Digitized by Google

организацията и планирането на работата, на контрола, проверката и помощта на народните съвети. Отдел „Административен" на ЦК на Партията, сектор „Представителни органи", от своя страна продължава да извършва контролни проверки за изпълнение на приетите мероприятия от окръжните комитети на Партията и окръжните народни съвети. Оценките на окръжните комитети на Партията и окръжните народни съвети във Варна, Бургас, Сливен и Шумен са положителни за този нов начин за оказване помощ и контрол.

* * *

Описаният накратко опит за помощ и контрол на наблюдаваните партийни и държавни органи по места бе приложен успешно в 4 окръга в продължение на една година. Резултатите ни убеждават в неговата ефективност. Това безспорно засилва политическия характер на партийното ръководство. Главното е наблюдаваните органи да осъзнаят необходимостта сами да изпълняват възлаганите им задачи.

Споделяйки тази форма на помощ и контрол, ние считаме, че тя не е специфична само за дейността на партийните органи и народните съвети. Тя може да намери приложение и в други сфери на нашия партиен, обществен и държавен живот, в различни звена на Партията, държавата и обществено-политическите организации. Вече е започната подготовка за проверка и оказване помощ от Постоянното присъствие на БЗНС и Националния съвет на Отечествения фронт на съответните окръжни организации.

Новото в този подход на контрол и помощ ние виждаме в това, че за проверките се готвят предварително всички партийни органи и народни съвети, стремят се да изпълнят успешно задачите, натрупват свой положителен опит при осъществяване на задълженията си към Партията и държавата. Заедно с това се потвърждава убеждението ни, че на партийните и държавните органи по места трябва да се дава правилна насока за работа, време и възможност за изпълнение на поставените задачи, като се извършват контролни проверки и се оказва помощ на място.

Досегашният опит при проверките в 4 окръга и подготовката на още два ни убеждава в правилността на нашата работа с окръзите, с партийните органи и народните съвети. Потвърждава се голямата възможност да се мобилизират партийните и държавните кадри по места за подобряване качеството и ефективността на партийната и държавната работа, да се оставят трайни следи в тяхната дейност.

Оценявайки положителния опит по начина на подготовката на контролните проверки и завършващия етап на проверките във Варна и Бургас, и това, което се извършваше в Сливен и Шумен през април тази година, започнахме подготовка за проверки в Благоевград и Търговище.

За да отговорим на повишаващите се изисквания, ние ще се стремим да усъвършенствуваме още повече този начин на помощ и контрол. На проведеното съвещание в отдел „Административен" на ЦК на БКП присъствуваха всички участници в извършените четири проверки. Направен бе анализ на досегашната работа, посочиха се положителните страни и някои слабости и се дадоха ценни препоръки за усъвършенствуването на този нов подход. Този подход ще помогне за още по-успешно изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция, за по-нататъшното усъвършенствуване на партийното ръководство, а оттук и на цялата високоотговорна дейност на народните съвети за подобряване плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда, за повишаване благосъстоянието на трудещите се.

Digitized by Google

ВЕЧНО ЖИВ, ВЕЧНО МЛАД...

В летописа на въоръжената борба навеки ще блести с очарованието на подвига името на Кирил Пенев Андонов. Смъртта го изтръгна от редиците на борбата, от огъня на революцията в разцвета на неговата младост, в апогея на могъщия му устрем да влее без остатък силите си за победата на комунизма — неговият върховен идеал и съкровено верую.

* * *

Кирил Пенев е роден на 7 февруари 1923 година в семейството на беден занаятчия коларо-железар в с. Извор, Пернишки окръг. Отрано недоимъкът с всичката си суровост и жестокост се стоварва върху плещите му. От 7-годишна възраст той се наема срещу нищожно заплащане да пасе добитъка на по-заможните селяни, а след завършване на 4-ти клас работи по строежа на шосето, в горското стопанство и др.

Крайно ученолюбив и любознателен, Кирил Пенев е пълен отличник в началните класове и в прогимназията. Още в предучилищна възраст с помощта на по-големия си брат се научава да чете и смята. По случай юбилея на местното училище (тогава той е в 4-то отделение) Министерството на народното просвещение единствено него награждава заради отличния му успех.

След завършване на прогимназията през есента на 1937 година Кирчо пристига в столицата, за да търси работа и да продължи образованието си. Постъпва с мизерна надница като чирак при един собственик тапицер. Две години той спи в прашната, мръсна и тясна тапицерска работилница, ползвайки счупените или отремонтирани канапета. Възмутен от експлоатиращия го чорбаджия, в началото на 1939 година Кирчо го напуща и постъпва на работа във военно-инженерната работилница. Тук той възглавява ремсовата организация. Ревностно защищава интересите на работниците. Умело използва проявяваната към тях несправедливост, за да ги вербува в редиците на РМС. По същото време, през 1939 година, младият човек се записва ученик в занаятчийското училище на бул. „Сливница" 185, учи тапицерство. И тук той е всеобщо уважаван и признат за един от най-добрите ученици. Емоционален, с богата душевност и горещ темперамент, Кирчо е любимият първенец на сформираната в училището театрална трупа. Често с успех, при бурни аплодисменти той изпълнява централни роли.

Научил, че в съседство с училището (на ъгъла на улиците „Козлодуй" и „Свищов" в кв. „Банишора") се намира клубът на младежката кооперативна група, кипящо легално средище на РМС в системата на Софийската ремсова организация, Кирчо се записва за неин член. Оттогава до изпращането му в концлагера „Еникьой" през 1942 година животът му е неразривно свързан с групата. Тук, в средата на другарите си ремсисти — работници, студенти, ученици, той е истински щастлив.

* * *

Запомнила съм Кирчо винаги усмихнат — с някаква необикновена, незабравяща се, блага, лъчезарна усмивка, която придаваше на лицето му бликаща жиз-

Digitized by Google

нерадост. Слабичък, строен момък, с кестеняви очи и високо подстригана кестенява коса, с умно, голямо чело, облечен с ученическата си униформа, износена, но винаги чистичко поддържана, с килната встрани фуражка с емблемата на занаятчийското училище. Всеки ден след приключване на училищните занятия Кирчо идваше в клубчето на младежката група и оставаше там до късно вечер. Често той доброволно изпълняваше задачата през студените есенни и зимни дни да пали малката чугунена печка. В така създадения уют ежедневно тук се водеха оживени разговори, вършеше се трескава организационна дейност, отчиташе се изпълнението на дадените поръчения.

Кирчо бе пламенен хорист и артист от театралната трупа. Той бе дълбоко съзнателен, всеотдаен, дисциплиниран, изпълняващ трудни и рисковани задачи ремсист. Като член на кварталната ремсова група навсякъде, където ръководството го изпращаше, достойно се представяше. Смело участвуваше в позивни акции, в писане на лозунги върху стени и огради, в протестни демонстрации и акции, в събиране на помощни средства. А на екскурзиите на Витоша и Люлин, на които неизменно присъствуваше, целият излъчваше възторг.

* * *

През 1942 година Кирчо е вече в предните огневи линии, в самото горнило на борбата. Действува като член на столична бойна група. Името му се появява в черните списъци на полицията. Голямата блокада на 5. XII. 1942 година в София го заварва в дома му. При направения обиск жандарите попадат на оръжие и нелегална литература. Арестуват го и го задържат в Дирекцията на полицията, където е жестоко инквизиран в продължение на 15—20 дни. Професионалният революционер не прави никакви признания. Той е изпратен в концлагера „Еникьой". Зад телените мрежи на лагера заедно с другарите си по участ и борба 19-годишният Кирил Пенев участвува в тежкия каторжен труд. В кръжока по основите на ленинизма повишава идейно-теоретическата си и политическа подготовка. Ръководителят на кръжока на всеослушание заявява, че Кирчо ще се изгради като бъдещ отличен пропагандист. В лагера усвоява и тънкостите на обичаното от него декламаторско изкуство в сформирания там специален декламаторски курс.

През август 1943 година заедно с група младежи той е освободен от лагера и интерниран в с. Царварица — Македония, откъдето се завръща в родното си село през октомври. Сега Кирчо упорито подготвя бягството си в Балкана. За миг не го напуща щастливата мисъл да се присъедини към славния Трънски партизански отряд. Жадуваният за него ден първи на партизанското му житие става 3. III. 1944 година. Този ден партизаните от отряда ознаменуват с успешно проведена акция в с. Светля, Радомирско. Те ликвидират полицая злодей и окървавения кметски наместник. Използват организираната в училището вечеринка, за да изнесат пред присъствуващите кратка литературна програма. Кирчо декламира стихове на Ботев, Смирненски, Вапцаров.

В Трънския партизански отряд го избират за ремсов секретар на чета. Получава псевдонима Балкан, а след сформирането на Втора софийска народоосвободителна бригада става политкомисар на чета в бригадата. Смел боец, той е винаги сърдечен с другарите си, самопожертвователен.

Пристигналата в граничното село Кална секретарка на ЦК на РМС Йорданка Николова свиква на 5 април 1944 година събрание на ремсистите от отряда. На него тя изнася информация за положението на Източния фронт и изтъква, че Червената армия е на подстъпите към румънската граница. Оживлението е всеобщо.

* * *

В дългия поход на бригадата, започнал на 12 май 1944 година от Кална на север по Стара планина към територията на Втора въстаническа оперативна зона — Пловдив, Кирчо себеотрицателно се сражава с въоръжения до зъби многочислен неприятел. Поддържа в себе си и сред другарите си висок боеви дух, стоически превъзмогва трудностите на похода, проявява героизъм в ожесточените боеве и в акциите на връх Тумба, в с. Куса Врана, Червена ябука, Власи, Одоровци, Дълги дел, Говежда.

По време на битката при с. Батулия на 23 май 1944 година Кирил Пенев е тежко ранен и заловен. Жандармеристите го отвеждат в близкото село Огоя. Подложен на разпит, съпроводен с умъртвителна инквизиция в селската община, той не отронва дума. Верен на революционната си клетва, на следващия ден пада сам смъртта на храбрите. Озверените жандармеристи отрязват главата му и заедно с главите на други двама партизани я излагат на показ на перона на гара Реброво за страх и назидание. Под натиска на потресените от тази ужасна гледка и възмутени пътници трите глави са махнати от перона и заровени в една яма край селото.

Кирил Пенев остави трайна следа в историята на РМС. В народната памет той ще остане вечно жив и вечно млад.

н. с. Магдалена БАСМАДЖИЕВА

Digitized by Google

ХЛЯБ НАШ НАСУЩНИЙ

НИКОЛАЙ ТОДОРОВ

Когато слязоха от колата, слънцето изгряваше. То се появи някъде далече на изток, като неясно алено зарезо и отскочи изведнъж нагоре, сякаш равнината го беше родила от своята тайнствена утроба. Полето изведнъж оживя и засвети празнично, обхванато от мекия пожар на утрина. Пшениците засияха от край до край, сякаш се радваха на изгрева, на чистата лятна утрин, на синкавия въздух, на тихия ветрец, който галеше гривите им.

Беше началото на лятото.

Уплашено от стъпките на двамата мъже, от окрайнините на блока се вдигна ято ярбици и крилата им меко свирнаха в хладния въздух. Рачински ги проследи с поглед и леко въздъхна:

— Ново поколение се излюпи и крилата му заякнаха — рече той тихо като на себе си.

Беше висок мъж, набит и широкоплещест, с тънки черни мустачки и побеляващи сколуфи.

— Радваш им се, нали си ловец — рече на шега другият. Той беше по-възрастен, изпод разкопчаната му лятна риза се виждаха побеляваните му гърди.

— Аз никога не гледам природата с очите на ловец — отвърна Рачински. — Много крадци от природата се навъдихме... А трябва просто да й помагаме.

Рачински беше рейнал поглед нататък към границата, грейналата равнина под юнското слънце се отразяваше в очите му, лицето му сияеше, бръчките по неговото малко сурово, сякаш сърдито лице се бяха стопили, той изглеждаше по младежки ведър.

— Ето в такива мигове съм склонен да ви завидя на вас, селекционерите — рече Калесков. — Трудиш се, блъскаш се десет-дванадесет години, но в края на краищата виждаш: сорта ти се налага, превзема равнината, добивите растат, хората благодарни — какво ти трябва повече...

Рачински, селекционер от Института по пшеницата и слънчогледа, и Калесков, агроном в Карданския аграрно-промишлен комплекс, бяха излезли да навестят блока, засят с новия сорт „Русалка". Пред тях житата се простираха равни до самия безкрай, посевът беше гъст, растенията ниски и здрави, с набити стебла, класовете нежно, едва доловимо шушнеха.

— Има нещо такова — призна Рачински, като помълча, — но трябва да ти кажа — нашата работа е една непрестанна тревога. Аз не зная дали ти преживяваш така всяка засуха, всяка капка дъжд, всяка ръжда по пшеницата като мене. Просто усещам всичко с кожата на тялото си, сякаш съм гол. Ще се справи ли сортът, няма ли да полегне, няма ли да го превземе маната, ще напълни ли класовете, хиляди въпроси.

Той се приведе и откъсна един едър русоляв клас. Откъсна го внимателно, като се стремеше да не изтръгне стеблото, сякаш това имаше кой знае какво значение, и го сложи на дланта си. Усети тежестта на зърното и се усмихна.

— Най-новият сорт на известния български селекционер Тодор Рачински — рече бодро Калесков и тупна приятеля си по рамото. Той все още беше приведен над шепата си. Издуха осила и зърната светнаха на слънцето, еднакви, опънали кожиците, налети със сила, с живот, с безсмъртие.

Вървяха бавно по края на блока, равнината се разкриваше пред тях, все по-далече, отвръщаше на слънцето с меки отблясъци на бакър и сребро.

— Ето в това зрънце са съсредоточени всичките световни проблеми... Човечеството страда от липса на достатъчно белтък. Ние ще овладеем космоса и до далечни планети ще стигнем, но без насъщния, дето ни го дава „бог" всеки ден, не можем крачка напред да направим. Затуй от Канада тръгва експедиция, закъде мислиш — за Северния полюс ли, не, там всичко е ясно, за Марс, не, него ще го отложим за по-късно. Тръгна тази експедиция да търси пшенични гени, устойчиви на болести. И знаеш ли къде открива такива гени, открива ги — в Кения и Абисиния.

Рачински се разпалваше все повече. Главният агроном Калесков слушаше неговите откровения и му беше приятно. Двамата мъже се бяха сдружили в непрекъснатите усилия да търсят и прилагат нови сортове, да не се примиряват с постигнатото, единият предлагаше, другият засяваше давайки площи за експерименти смело, с пълно сърдечно участие, делейки и тревогите, и радостите от новата реколта.

Местата бяха красиви. Пътят вървеше на север и стигаше до самата граница. Някъде тука, недалече от Красен, ще да

Digitized by Google

е бил някога чифликът на хаджи Маноляки, препускала е на своя овехтял и малко старомоден жълтобоядисан кабриолет Йовковата Нона и старците са клатили глава подире ѝ и са въздишали: „Хубава е дяволицата. На майка си прилича. На Антица..."

— Ей, Рачински — рече по едно време Калесков, — в началото, като се запознахме, все те мислех малко темерут. Карти не обичаш, на виното не си поклонник, за жени не разговаряш, викам си — този човек е един сухар и нищо повече... А сега, като те слушам, говориш като поет...

Рачински не отвърна нищо. Той дълго се любува на зърното в шепата си, след това бавно го поднесе към устата си, дъвчеше меките зърна и се наслаждаваше на толкова познатия му млечен вкус на недозряла пшеница.

— Скоро ще дойде жетва — рече той. — Както добре сте я обработили, както добре е поникнала и е стигнала до този етап, ако успеете и да я приберете без много загуби, ще проличи какво ще рече това „Русалка". Искам да ти призная нещо — обърна се той към спътника си. — Винаги, когато съм изпитвал някакви съмнения, спомнял съм си за тебе... Винаги съм си представял новия сорт в твоите блокове.

— Ласкаеш ме ти мене... Ти създай един нов сорт, по-високодобивен по-устойчив на полягане, на болести, на студ, та все ще се намери кой да го внедри, кой да му изпита резултатите.

— Много е важно да ти имат доверие, да те поощрят. Защото нали практиката е критерий на истината?

— Така е...

— Ще ти кажа, за нашего брата борбата няма край. Ето вие получите висок добив, отчетете го, похвалят ви, доволни сте.. А аз съм създал един нов сорт, внедрили са го, говорят за него година, две и ето зададе се някакъв нов, по-високодобивен, с по-добри качества, завладее пространствата и го погълне, защото икономиката е безпощадна, тя не признава никакви сантименти.

— Да, но полученото зърно е останало..

— Това е вярно, но сякаш нещата не се свеждат само до зърното. Ти спомняш ли си един наш селекционер. Таню Шарков се казваше...

— Да, познавахме се...

— Ако има от някого да съм се учил на упоритост, на преданост към работата — това е той. Беше истински фанатик. А в нашата работа като че ли малко фанатизъм е потребен. Видял сред нивите по-висок клас, стои край него и трепери да не би някой да го погуби. Пази го, докато узрее. Стои до вечерта, сънува кошмарни сънища и сутрина преди слънце наново на нивата. Виждал съм го пред жетва заграбил с две ръце, в широка прегръдка класовете и ги целува, едно по едно, като деца. Веднъж го зърнах след една градушка да плаче, да ридае за своя посев. Беше увлечен всецяло в своите хибриди, в своите генерации и за нищо друго не мислеше. Пишеше десетки писма на разни агрономи из страната, съветваше ги, отговаряше на техните въпроси, поучаваше ги. Беше човек на години, а живееше тука, в института, дори не помисляше за свое жилище.

Двамата мъже бавно пристъпваха по тревистия път сред житата.

— Та след много години всеотдаен труд той създаде свой нов сорт, много добър, с много хубави качества — „Добруджа—1". Утвърдиха го, районираха го, старецът беше много щастлив. И още не му се е нарадвал както трябва, ето че у нас нахлу „Безостая—1". Първото зърно го донесе тогавашният председател на окръжния народен съвет Андреев. Донесе едно чувалче от Съветския съюз. Вижте, казва, дано е нещо полезно. Ние създадохме технология, уточнихме сроковете, засяхме. Та като се ширна по добруджанската земя тази „Безостая", заля по-нататък и страната и погълна „Добруджа—1" без остатък...

— Да, но твоите сортове биха „Безостая", отмъстиха ѝ... — рече Калесков. Но Рачински не обърна внимание на думите му. Съдбата на Шарков беше завладяла мислите му.

— А стареца — продължи той — го пенсионираха малко принудително, отделиха го от работата му без особено признание, отиде да живее в Казанлък... Мине се не мине месец-два — гледам го, пристигне. „Тодоре — казва още от вратата, — като минавах край Стожер, видях едни класове, моля те, качи се на колата и тичай, запазете ги тези класове."

Пропътувал беше стотици километра да види материалите си, поразходи се по старите места, поговори с хората, та си замине. Сетне престана да идва.

— Жив ли е още? — попита Калесков.

— Почина в старческия дом, забравен от всички — каза Рачински тихо и допълни с горчива самоирония: — Така е, като мисли човек повече за сортовете, отколкото за себе си.

— Забелязъл съм, че селекционерите са хора оптимисти — обади се Калесков, за да даде нова насока на разговора.

— Непоправими — рече веднага Рачински. — Ако не вярваш и ако не се надяваш, по-добре зарежи всичко и стани чиновник в някое министерство. Селекционерството иска страст, бих казал, дори пристрастие. — Той сечеше въздуха с рязко движение на десницата си.

— Какво стана с твоята работа?

— С коя?

— С научната степен?

— И тя ми е една голяма грижа.

— Постигнатото е утвърдено на полето, то не може да се оспори.

— На света няма нищо неоспоримо. Това е научен съвет. И академикът ще бъде, а с него не се долюбваме. И жена ми в същия ден ще защищава дисертация...

— Познавам те, зная ти и сортовете. Всички съм ги изпитвал тука, няма защо да се тревожиш.

Digitized by Google

В тона на Калесков личеше уважение и топла приятелска симпатия.

Двамата мъже приближиха колата. След малко се обади моторът и джипът се спусна надолу към Кардам. В началото неговото боботене се долавяше ясно в смълчаната утрин, след това се стопи, сякаш житата го бяха погълнали. Само колата продължаваше да се вижда, сякаш плуваше безшумно сред неизбродното море на житата. Беше още рано, а слънцето започна да препича. Жетва наближаваше...

* * *

Пролетно време, обикновено преди Първи май, арестуваха баща му. Старият (всъщност той никога не е бил стар, защото почина от разрив на сърцето на четиридесет и пет години) се обръщаше назад да види децата си и процеждаше през зъби:

— Те ще си платят за всичко...

Беше коларо-железар, правеше файтони, леки, съвсем безшумни, с гъвкави яйове, когато ги отвеждаха за пръв път, запрегнати, седеше на прага на работилницата, пушеше и гледаше как те се отдалечават в дъното на улицата с щастливо лице. Много години след като почина, все се намираше някой да почука на вратата и да попита:

— Тук ли е майсторът, идвам нещо да си поръчам...

Майстора го нямаше.

Бяха останали четири деца, едно лозе и една нива от четири декара в „Занкиното". Сеяха царевица, беше на вода, пояха я от вадата на един извор, която течеше наблизо. За водата винаги имаше кавга. Вдовицата смогваше да я отбие към нивата си с плаха молба.

Качамакът, разплескан върху синията, имаше горчив вкус. На просеника можеше да се яде само кората. Майка му го начупваше в тигана и го запържваше с олио.

Тодор Рачински цял живот щеше да си отмъщава на този просеник.

В меката пръст между редовете на царевицата забождаха по някое зърно фасул. За семето отговаряше Тодор Рачински. Беше му интересно още през лятото да подбира различни бобени зърна, да ги разпределя в торбички и да им дава свои имена. Този ще бъде „Майчин боб" просто на името на майка му, другият „Дан Колов", защото е едър, третият пък „Гълъб", защото е пъстър — бяло, червеникаво и катранено черно.

Момчето растеше будно и любознателно, гладът и недоимъкът по някакъв свой път бяха възпитали в него силна воля и непреклонна упоритост срещу трудностите и преградите на живота. И когато през пролетта на 1947 година из махалата се разчу, че синът на Райна Рачинска е завършил врачанската гимназия с успех пълен отличен, вестта не учуди никого.

Рачински облече синята дочена униформа и замина с един пеещ влак нататък към Хаинбоаз. Беше времето, когато се наливаха основите.

* * *

Годините минаваха неусетно една след друга, времето на студентството, първите опити във Врабево, работата в Кнежа, женитбата, децата, всичко оставаше назад. Равнината с призрачните ленти и залесителните пояси в далечината, с високите водосборни кули край селата, със странния силует на стадо сърни, които се стопяват към мъгливия хоризонт, с росното море на пролетните посеви, със спокойния безметежен летеж на птиците в огрените простори навлизаше в него и го завладяваше с властна и непреодолима сила.

По белите плочници на института лежаха есенни листа, закръглени и златни като пендари. По керемидите важно пристъпваха гълъби и огласяха утрините със спокойни тръбни звуци.

Щом слезеше от автобуса и преминеше през портала, той изведнъж се потапяше в един свят, привичен и свиден. Тишината на лабораториите, свежият злак на опитните полета, говорът на хората, заети с простичките си извечни занимания да сеят и да отглеждат жито, да хранят животни, да вадят от пчелните кошери мед — всичко това беше станало неразделна част от живота му. Младият агроном Тодор Рачински беше направил първите си кръстоски в сортоизпитателния участък в село Врабево, Ловешко. Подбра два непридирчиви, примитивни местни сорта жито и техният хибрид изведнъж показа неподозирани качества. И до днес, вече четвърт век, известният селекционер продължава да използва тези семена за изходен материал на много свои опити. Беше пристигнал в сърцето на Добружа през една далечна зима. Когато отвори вратата на кабинета, ледената вихрушка шеше да го повали. Вятърът гонеше снежен прах над блоковете, хоризонтите бяха мътни, Добруджа се показваше негостоприемна. Рачински сне от камиона няколко торбички семена, като им търсеше място. На другия ден, когато камионът тръгваше обратно, той се поколеба и качи две от торбичките обратно. Добруджанските студове го бяха уплашили.

... Овъглените житни зърна, открити в някоя селищна могила, донасят до нас дъха на далечни хилядолетия. Погледнеш зърната — същите като сегашните, колко бавно усъвършенствува времето биологичните форми и видове. Селекционерът е посветил своя труд в помощ на природата. Пинцети и епруветки, жив житен прашец, кастрации и хибридизации, първа кръстоска и първа генерация, лабораторни проби и опити на полето, стотици комбинации, наблюдавани и отбор, десетина зрънца, шепа зърно, десет-двадесетте години, за да се появи на света един нов, неизвестен досега на никого сорт — този свят увличаше Рачински и го владееше всецяло, с някакъв странен магнетизъм, на който сякаш беше дори безпомощен да се противопостави.

Digitized by Google

е бил някога чифликът на хаджи Маноляки, препускала е на своя овехтял и малко старомоден жълтобоядисан кабриолет Повковата Нона и старците са клатили глава подире ѝ и са въздишали: „Хубава е дяволицата. На майка си прилича. На Антица..."

— Ей, Рачински — рече по едно време Калесков, — в началото, като се запознахме, все те мислех малко темерут. Карти не обичаш, на виното не си поклонник, за жени не разговаряш, викам си — този човек е един сухар и нищо повече... А сега, като те слушам, говориш като поет...

Рачински не отвърна нищо. Той дълго се любува на зърното в шепата си, след това бавно го поднесе към устата си, дъвчеше меките зърна и се наслаждаваше на толкова познатия му млечен вкус на недозряла пшеница.

— Скоро ще дойде жетва — рече той. — Както добре сте я обработили, както добре е поникнала и е стигнала до този етап, ако успеете и да я приберете без много загуби, ще проличи какво ще рече това „Русалка". Искам да ти призная нещо — обърна се той към спътника си. — Винаги, когато съм изпитвал някакви съмнения, спомнял съм си за тебе... Винаги съм си представял новия сорт в твоите блокове.

— Ласкаеш ме ти мене... Ти създай един нов сорт, по-високодобивен по-устойчив на полягане, на болести, на студ, та все ще се намери кой да го внедри, кой да му изпита резултатите.

— Много е важно да ти имат доверие, да те поощрят. Защото нали практиката е критерий на истината?

— Така е...

— Ще ти кажа, за нашего брата борбата няма край. Ето вие получите висок добив, отчетете го, похвалят ви, доволни сте.. А аз съм създал един нов сорт, внедрили са го, говорят за него година, две и ето зададе се някакъв нов, по-високодобивен, с по-добри качества, завладее пространствата и го погълне, защото икономиката е безпощадна, тя не признава никакви сантименти.

— Да, но полученото зърно е останало..

— Това е вярно, но сякаш нещата не се свеждат само до зърното. Ти спомняш ли си един наш селекционер. Таню Шарков се казваше...

— Да, познавахме се...

— Ако има от някого да съм се учил на упоритост, на преданост към работата — това е той. Беше истински фанатик. А в нашата работа като че ли малко фанатизъм е потребен. Виждал сред нивите по-висок клас, стои край него и трепери да не би някой да го погуби. Пази го, докато узрее. Стои до вечерта, сънува кошмарни сънища и сутринта преди слънце наново на нивата. Виждал съм го пред жетва заграбил с две ръце, в широка прегръдка класовете и ги целува, едно по едно, като деца. Веднъж го зърнах след една градушка да плаче, да ридае за своя посев. Беше увлечен всецяло в своите хибриди, в своите генерации и за нищо друго не мислеше. Пишеше десетки писма на разни агрономи из страната, съветваше ги, отговаряше на техните въпроси, поучаваше ги. Беше човек на години, а живееше тука, в института, дори не помисляше за свое жилище.

Двамата мъже бавно пристъпваха по тревистия път сред житата.

— Та след много години всеотдаен труд той създаде свой нов сорт, много добър, с много хубави качества — „Добруджа—1". Утвърдиха го, районираха го, старецът беше много щастлив. И още не му се е нарадвал както трябва, ето че у нас нахлу „Безостая—1". Първото зърно го донесе тогавашният председател на окръжния народен съвет Андреев. Донесе едно чувалче от Съветския съюз. Вижте, казва, дано е нещо полезно. Ние създадохме технология, уточнихме сроковете, засяхме. Та като се ширна по добруджанската земя тази „Безостая", заля по-нататък и страната и погълна „Добруджа—1" без остатък...

— Да, но твоите сортове биха „Безостая", отмъстиха ѝ... — рече Калесков. Но Рачински не обърна внимание на думите му. Съдбата на Шарков беше завладяла мислите му.

— А стареца — продължи той — го пенсиониряха малко принудително, отделиха го от работата му без особено признание, отиде да живее в Казанлък... Мине се не мине месец-два — гледам го, пристигне. „Тодоре — казва още от вратата, — като минавах край Стожер, видях едни класове, моля те, качи се на колата и тичай, запазете ги тези класове."

Пропътувал беше стотици километра да види материалите си, поразходи се по старите места, поговори с хората, та си замине. Сетне престана да идва.

— Жив ли е още? — попита Калесков.

— Почина в старческия дом, забравен от всички — каза Рачински тихо и допълни с горчива самоирония: — Така е, като мисли човек повече за сортовете, отколкото за себе си.

— Забелязъл съм, че селекционерите са хора оптимисти — обади се Калесков, за да даде нова насока на разговора.

— Непоправими — рече веднага Рачински. — Ако не вярваш и ако не се надяваш, по-добре зарежи всичко и стани чиновник в някое министерство. Селекционерството иска страст, бих казал, дори пристрастие. — Той сечеше въздуха с рязко движение на десницата си.

— Какво стана с твоята работа?

— С коя?

— С научната степен?

— И тя ми е една голяма грижа.

— Постигнатото е утвърдено на полето, то не може да се оспори.

— На света няма нищо неоспоримо. Това е научен съвет. И академикът ще бъде, а с него не се долюбваме. И жена ми в същия ден ще защищава дисертация...

— Познавам те, зная ти и сортовете. Всички съм ги изпитвал тука, няма защо да се тревожиш.

Digitized by Google

В тона на Калесков личеше уважение и топла приятелска симпатия.

Двамата мъже приближиха колата. След малко се обади моторът и джипът се спусна надолу към Кардам. В началото неговото боботене се долавяше ясно в смълчаната утрин, след това се стопи, сякаш житата го бяха погълнали. Само колата продължаваше да се вижда, сякаш плуваше безшумно сред неизбродното море на житата. Беше още рано, а слънцето започна да пропича. Жетва наближаваше...

* * *

Пролетно време, обикновено преди Първи май, арестуваха баща му. Старият (всъщност той никога не е бил стар, защото почина от разрив на сърцето на четиридесет и пет години) се обръщаше назад да види децата си и процеждаше през зъби:

— Те ще си платят за всичко...

Беше коларо-железар, правеше файтони, леки, съвсем безшумни, с гъвкави яйове, когато ги отвеждаха за пръв път, запрегнати, седеше на прага на работилницата, пушеше и гледаше как те се отдалечават в дъното на улицата с щастливо лице. Много години след като почина, все се намираше някой да почука на вратата и да попита:

— Тук ли е майсторът, идвам нещо да си поръчам...

Майстора го нямаше.

Бяха останали четири деца, едно лозе и една нива от четири декара в „Занкиното". Сеяха царевица, беше на вода, пояха я от вадата на един извор, която течеше наблизо. За водата винаги имаше кавга. Вдовицата смогваше да я отбие към нивата си с плаха молба.

Качамакът, разплескан върху синията, имаше горчив вкус. На просеника можеше да се яде само кората. Майка му го начупваше в тигана и го запържваше с олио.

Тодор Рачински цял живот щеше да си отмъщава на този просеник.

В меката пръст между редовете на царевицата забождаха по някое зърно фасул. За семето отговаряше Тодор Рачински. Беше му интересно още през лятото да подбира различни бобени зърна, да ги разпределя в торбички и да им дава свои имена. Този ще бъде „Майчин боб" просто на името на майка му, другият „Дан Колов", защото е едър, третият пък „Гълъб", защото е пъстър — бяло, червеникаво и катранено черно.

Момчето растеше будно и любознателно, гладът и недоимъкът по някакъв свой път бяха възпитали в него силна воля и непреклонна упоритост срещу трудностите и преградите на живота. И когато през пролетта на 1947 година из махалата се разчу, че синът на Райна Рачинска е завършил врачанската гимназия с успех пълен отличен, вестта не учуди никого.

Рачински облече синята дочена униформа и замина с един пеещ влак нататък към Хаинбоаз. Беше времето, когато се наливаха основите.

* * *

Годините минаваха неусетно една след друга, времето на студентството, първите опити във Врабево, работата в Кнежа, женитбата, децата, всичко оставаше назад. Равнината с призрачните ленти и залесителните пояси в далечината, с високите водосборни кули край селата, със странния силует на стадо сърни, които се стопяват към мъгливия хоризонт, с росното море на пролетните посеви, със спокойния безметежен летеж на птиците в огрените простори навлизаше в него и го завладяваше с властна и непреодолима сила.

По белите плочници на института лежаха есенни листа, закръглени и златни като пендари. По керемидите важно пристъпваха гълъби и огласяха утрините със спокойни тръбни звуци.

Щом слезеше от автобуса и преминеше през портала, той изведнъж се потапяше в един свят, привичен и свиден. Тишината на лабораторните, свежият злак на опитните полета, говорът на хората, заети с простичките си извечни занимания да сеят и да отглеждат жито, да хранят животни, да вадят от пчелните кошери мед — всичко това беше станало неразделна част от живота му. Младият агроном Тодор Рачински беше направил първите си кръстоски в сортоизпитателния участък в село Врабево, Ловешко. Подбра два непридирчиви, примитивни местни сорта жито и техният хибрид изведнъж показа неподозирани качества. И до днес, вече четвърт век, известният селекционер продължава да използва тези семена за изходен материал на много свои опити. Беше пристигнал в сърцето на Добружа през една далечна зима. Когато отвори вратата на кабинета, ледената вихрушка шеше да го повали. Вятърът гонеше снежен прах над блоковете, хоризонтите бяха мътни, Добруджа се показваше негостоприемна. Рачински сне от камиона няколко торбички семена, като им търсеше място. На другия ден, когато камионът тръгваше обратно, той се поколеба и качи две от торбичките обратно. Добруджанските студове го бяха уплашили.

... Овъглените житни зърна, открити в някоя селищна могила, донасят до нас дъха на далечни хилядолетия. Погледнеш зърната — същите като сегашните, колко бавно усъвършенствува времето биологичните форми и видове. Селекционерът е посветил своя труд в помощ на природата. Пинцети и епруветки, жив житен прашец, кастрации и хибридизации, първа кръстоска и първа генерация, лабораторни проби и опити на полето, стотици комбинации, наблюдавани и отбор, десетина зрънца, шепа зърно, десет-двадесетте години, за да се появи на света един нов, неизвестен досега на никого сорт — този свят увличаше Рачински и го владееше всецяло, с някакъв странен магнетизъм, на който сякаш беше дори безпомощен да се противопостави.

Digitized by Google

Започваше с няколко класа, кръстосваше наши сортове с вносни, сродяваше италиански и руски пшеници, трепереше над хибридите, отбираше най-устойчивите семена, най-надеждните, засяваше ги на опитния парцел в прави рехави редове и прекарваше толкова часове сред това поле, посно от свидливи летни дъждове и напечено от слънцето, че придобиваше чувството, че познава всеки стрък и може да го назове по име.

Рачински беше от ония малко сурови, чепати мъже, които отстояват своите позиции с цената на жертви и огорчения, имат свое собствено мнение за всичко, което ги заобикаля, и не превиват леко гръб пред всеки авторитет. Той се противопоставя открито на някои специалисти, които искаха да сведат ролята на селекционера само до един диспечер, който ръководи изпълнението на научна програма.

— Няма нужда да се изтъкват имена, да се определя принос, достатъчно е да се посочи, че този сорт е дело на Института по пшеницата и слънчогледа. В работата е нужна колективност и колегиалност...

— Истина е, че работата е колективна, защото селекционерът не може сам да смогне във всичко, нужна му е помощта на другите — разсъждаваше Рачински, — но когато застане пред стотици растения от втората генерация — една богата смесица от качества, от него и само от него, от опита му, от подготовката му, от таланта му зависи коя линия ще подбере, на кое растение ще даде път, нататък към новия сорт. Не бива да се обезличава неговият труд.

Наричаха го „индивидуалист", отричаха неговите сортове, дискредитираха името му пред научния съвет. Той упорито привеждаше глава и се отдаваше всецяло на своите хибридизации и опити. Достатъчно му беше да излезе сред своята селекционна градина, да вдъхне аромата на свежите стръкове, които растяха пред очите му, за да забрави всякакви огорчения.

Свиваха сурови зими, лакоми ветрове измитаха снега от полето до шушка, крехките растения зъзнеха като голи деца. Рачински следеше кое от тях ще оцелее — то беше жизнеспособно, неговият род щеше да продължи по-нататък.

Заразяваха растенията изкуствено с разни мани и бактерози, оставяха ги в еднборство с болестите, следяха тяхното поведение, изпитваха тяхната устойчивост.

Идваше време на лабораторните опити, лаборантките омесваха тесто от новия още неустановен, неутвърден сорт, оформяха хлебчетата, включваха електрическата пещ и из коридорите изведнъж се разнасяше апетитният сладък дъх на хляб, който се пече. Рачински преживяваше такива дни като малки празници. Той обичаше да разчупи топлата питка, поемаше дълбоко опиващия й аромат и можеше така на вкус и на око да определи качествата на новата пшеница по-точно и от най-модерните уреди, с които институтът разполагаше. Пътят към утвърждаването на един сорт беше труден и дълъг, пълен с надежди и разочарования, но когато даяха линия на някой нов сорт, Рачински с неговия колектив изживяваха радостни дни. Но неговата тревога не свършваше дотук. Той следеше резултатите на полето, събираше сведения, гледаше изпъкналото добруджанско небе и се питаше: „Какво ли ще стане сега с моя сорт?". Беше чувствителен човек, засягаше го болезнено всяка вест за някоя несполука, сякаш това се отнасяше за собствените му деца.

Извикаха го веднъж:

— Рачински, бягай в Каварна, твоята „Русалка" загива, бактериозата я погубва напълно...

Измина пътя, сякаш отиваше на погребение. Нагази в блока и изплашен се наведе над стръковете. Да, тук-таме по листата личаха белите петна на болестта. Разтри в длани няколко класа от различни места и въздъхна облекчено. Зърното се наливаше нормално.

Въпреки лошата година „Русалка" победи болестта и даде над четиристотин килограма от декар. „Русалка" завладяваше равнината. На едно международно изпитание в Канада в продължение на три години даде отлични резултати... През есента на тази година на институтска земя достигна до седемстотин килограма от непоена площ... А на една среща за отчитане на лятната кампания секретарят на окръжния партиен комитет Димитров вдигна наздравица за „Русалка" и нейните създатели, защото тя „е легнала като тухла в основите на добруджанския урожай".

В ония дни именно Рачински набра смелост и сподели с един свой приятел:

— Радвам се, като мисля, че всеки трети ден България яде хляб от моите сортове...

С името на Рачински и на ръководения от него колектив са свързани много сортове: „Чародейка", „Заря", „Вега", „Левент", „Огоста", „Лудогорие", „Златия", „Русалка"... И като си спомняше просеника на своето детство и угриженото добро лице на майка си, той реши да именува един от най-новите си сортове на родния си град Враца.

* * *

Рачински и неговата съпруга, биоложка от института, защитиха своите научни трудове в един ден. Той не писа дисертация, а докладва пред научния съвет резултатите от своите сортове, които се бяха защитили сами под дъждовете и суховеите на Добруджа. Присъдиха му първа научна степен.

Вечерта семейството се събра да отпразнува победата със скромна вечеря. Бяха пристигнали и синовете, студенти в столицата. Току нареждаха масата и някой позвъни.

На вратата усмихнат застана агрономът Калесков. Той криеше зад гърба си бутилка шампанско.

Практиката беше дошла да поздрави науката.

Digitized by Google

БЮРОТО ПРИ МЕН!

Фейлетон

Наскоро посетих едно учреждение с цел да се запозная с работата и с опита на първичната партийна организация. Заварих партийния секретар доста разтревожен, някак си разстроен и сприхав, явно, че срочна, и то много важна работа го караше припряно да бърза.

— Нямам време да ви приема! — без още да съм изрекъл дори една дума, обърна се към мене секретарят. — Бързам. Елате друг път.

Хвърли ми още един отчаян поглед и отново се защура насам, натам.

Още не бях му се представил, а той вече ме отпрати по всички правила на бюрокрацията за утре, за други ден или за неопределено бъдеще, но не и сега.

— Но все пак определете ми точно кога — запитах внимателно. — Това е много общо. Може да се получи така че когато дойда, и следващия път да Ви намеря при същото положение...

— Когато намерите за добре, елате. Само ме оставете сега! Много бързам.

Все пак успях да му се представя, казах му откъде идвам, по какъв въпрос искам да беседвам с него и пр. Той понижи малко тоновете, изгледа ме безпомощно и промълви:

— Ела, братко, ела, когато искаш. Дано само да нямаш късмет да ме намериш както сега.

Влязох му в положението. Отидох след два дни. Той беше спокоен, посрещна ме много внимателно и любезно. Извини ми се за оня злополучен ден. Но какво да се прави. Не могъл да постъпи по друг начин. И ми разказа следното:

Много често, понякога и по два пъти на ден, директорът на учреждението ще изпрати секретарката или пък ще позвъни по телефона и ще нареди:

— Първанов, събери партийното бюро и елате веднага при мене!

Няма как. Той събирал бюрото и заедно отивали при директора. А той, седнал важно, тежко на бюрото си, пухтял, викал, обвинявал партийното бюро, че не си гледа работата, че не се захваща със стоящите пред него проблеми, че либералничи с някои комунисти, вместо да ги накаже и пр. Заплашвал, че ако не се захванат и не провеждат неговата линия както трябва, всичките ще ги разгони. Естествено, той не търсел помощта на бюрото, не се съветвал с него, не искал неговото мнение, а само нареждал, грубо администрирал.

— И това е винаги — с болка на душата говореше партийният секретар. — Омразен ми стана и телефонът, и секретарката на директора. Като я видя или чуя звъна на телефона, косите ми щръкват нагоре, а в ушите ми започва да бучи:

— Бюрото веднага да дойде при директора!

Аман от такова партийно секретарство. Само чакам да дойде отчетно-изборното събрание, за да се отърва от него.

Понякога ще ме извика и сам. Ще дойдат хора отвън или негови приятели. И той ще ме представи: „Моят партиен секретар". Как той още не може да разбере, че аз не съм негов секретар, а секретар на партийната организация, чийто член е и той.

Партийният секретар замълча за малко, помисли си за нещо, после тежко въздъхна и продължи:

— Така е, брат. Така е от години, откакто е дошъл за директор той. А аз какво да правя? Опитах се да му въздействувам, да разговаряме насаме с него. Нищо не иска да чуе. Поставих въпроса и пред градския комитет на Партията. Извикали го. Посмъмрили го, обърнали му внимание. Колко са му обърнали внимание не знам. Поне така казват. Оттам дойде разярен, свъсил вежди, същински Зевсгърмовержец. След малко секретарката му надникна в стаята ми:

— Бюрото при другаря директор — изпя песента с миньорния си глас, някак си без вина виновна се усмихна, и бързо затвори вратата.

Събрах партийното бюро. Ние така групово влизахме при директора. Той се разхождаше нервно из стаята, ръката му, стиснала здраво цигарата, потрепваше.

— Седнете! — грубо покани той и ни посочи креслата.

Седнахме. Какво ще правим. А той продължи да се разхожда из стаята, захапваше цигарата, тръскаше пепелта върху новия персийски килим. Не знам колко време шета из стаята. Най-после вдигна очи към нас, изгледа ни подред и изръмжа:

— Ще се оплаквате, а!

И като ни изгледа още веднъж, стремейки се да ни внуши някакво силно чувство на превъзходство, изкомандува:

— Вървете си!

Така завърши тая среща с директора. А после продължи същата песен.

— — — — —

Слушах разказа на партийния секретар с някакво дълбоко огорчение. Такива директори, такива ръководители все още има. Радостно е, че техният брой от ден на ден намалява. И той все повече ще намалява, ако партийните комитети не си жалят спокойствието, ако има повече сблъсъци.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

НАЦИОНАЛНА ЗАДАЧА И ИНТЕРНАЦИОНАЛЕН ДЪЛГ

ХОНГ ЧУОНГ
заместник-главен редактор на сп. „Хок—Тап" — СР Виетнам

В партийното строителство особено важно значение има работата за укрепване и издигане ролята на първичните организации. Какво съдействие може да окаже партийното списание за укрепване на първичните партийни организации, за техния качествен растеж?

Нашият опит в тази област не е толкова богат и не е достатъчно обобщен. Независимо от това ние смело ще изложим нашите съображения, за да дадем своя скромен дял в работата на съвещанието.

Списанието отделя голямо внимание за възпитанието на кадровите работници и на редовите партийни членове на първичните организации. В своята редакционна работа ние ще се стремим да им помогнем:

— да овладяват марксистко-ленинския метод на мислене, който им дава възможност творчески и самостоятелно да разсъждават и решават;

— да усвояват линията и политиката на Партията, да ги прилагат при конкретните условия на първичните организации, да бележат свои политически задачи;

— да обогатяват своите знания и да повишават моралните качества с цел да придобиват кадрите способност за действие и революционна воля.

Ние сме се старали и се стараем да направим така, че всеки кадрови работник и редови член на Партията ясно да разбира положението, в което се намира нашата страна, и задачите на комуниста на всеки исторически етап, което разглеждаме като първостепенна задача в редакционната работа на списанието.

Как сега в светлината на новите събития в дадения етап ние разбираме задачите на нашето партийно списание? В какво положение се намира днес нашата страна?

Вече три години изминаха от деня, в който нашият народ удържа пълна победа в борбата срещу американските империалисти за освобождението на Южен Виетнам и за обединяване на родината ни. През това време ние постигнахме забележителни успехи в работата за възстановяване и развитие на икономиката, в социалистическите преобразования и строителството на социализма. Но ние се сблъскваме с многочислени трудности.

Най-голяма трудност за Социалистическа република Виетнам представляват коварните замисли и действия на китайските ръководители против виетнамската революция. В течение на три години тези ръководители използват реакционната клика на Пол-Пота и Иенк Сари в Кампучия за водене на война срещу Виетнам, за унищожаване на районите по протежение на неговата югозападна граница. В последно време чрез уговаряне и принуждение китайските власти провокират масово изселване на населението от китайска национал-ност, живеещо във Виетнам, целейки да разпалят национална вражда против Виетнам, да разстроят неговата икономика и да подготвят условия за продължителна борба срещу нашия народ. Те прекратиха напълно всяка икономическа помощ за Виетнам, отзоваха своите специалисти, закриха три виетнамски консулства в Китай и по всякакъв начин причиняваха и причиняват нови трудности на нашата страна в областта на политиката и на икономиката. Виетнам се изправи пред лицето на военна заплаха, създавана от китайските власти на граничната линия между двете страни и на Източно море. Денем и нощем разпалват и пропагандират в Китай и извън неговите предели антивиетнамски настроения, разширяват ескалацията на подривните действия срещу СРВ.

Защо китайските управници провеждат такава враждебна политика по отношение на Виетнам? Защото ние твърдо следваме своята независима линия във външната и вътрешната политика. Защото ние отказах-

---

Из речта, произнесена на съвещанието в Будапеща с представителите на печатните органи по партийно строителство на комунистическите и работнически партии в социалистическите страни.

Digitized by Google

ме да участвуваме в т. нар. „единен фронт на борба срещу хегемонизма", т. е. срещу Съветския съюз, за създаването на който призовават пекинските лидери. Защото ние решително осъществяваме социалистическа революция и строителство на социализма в нашата страна и твърдо отстояваме марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. След тридесетгодишна война за национално освобождение и за защита на родината виетнамският народ като никой друг иска да живее в мир и да изгражда своя щастлив живот в условия на свобода и независимост. Тези надежди на нашия народ обаче са сериозно застрашени от интригите и действията на китайските ръководители. Ветъпвайки в сговор с империализма, китайските ръководители се стремят сега с всички способи да създават неустойчиво положение във Виетнам и да подриват неговото мирно строителство. Те нагло посягат на независимостта, суверенитета и териториалната цялост на Виетнам. Действията, насочени срещу Виетнам, не са изолирани, а са част от общия план, осъществяван от Китай в Югоизточна Азия и в целия свят. Под прикритието на лозунгите за „борба срещу хегемонизма" китайските ръководители живеят с мечтата да наложат в целия свят и преди всичко в Югоизточна Азия своята хегемония на велика държава. С теорията за „трите свята" те разгръщат световна стратегия: да се присъединят към империалистическите сили, да привлекат към себе си реакционните сили, да въведат в заблуждение страните от така наречения „трети свят" и заедно с американските империалисти да се противопоставят на революционните сили в света.

Изправени пред сговора между великодържавните експанзионисти и империализма, революционните и прогресивните сили в света трябва да засилят своята борба против империализма начело с американския империализъм и против международната реакция, чиято най-крупна сила сега е великодържавният експанзионизъм — съюзник на САЩ.

В Югоизточна Азия силите за национална независимост и социализъм трябва да се борят против великодържавния експанзионизъм и международната реакция, които се домогват до свои интереси и свое влияние в тази област. Великодържавните експанзионисти играят опасната роля на щурмов контрареволюционен отряд, който нанася преки удари върху революционните сили в Югоизточна Азия.

За да достигнат своите хегемонистични сили, китайските ръководители избраха като своя първа крачка Югоизточна Азия, тъй като тази област е място, където се пресичат многочислените пътища на международните съобщения и поради това има изключително важно стратегическо значение. Този район е гъсто населен и е богат с природни ресурси. Тук американските империалисти неотдавна претърпяха поражение и бяха принудени да напуснат Виетнам. За осъществяването на своя реакционен курс китайските управници разчитат на благоприятни за тях географски условия и заедно с тях на кръвните връзки между десетки милиони хора. Китайските ръководители считат Социалистическа република Виетнам — символ на независимост и самостоятелност, като най-голямо препятствие на техните хегемонистически стремежи в Югоизточна Азия. Ето защо те всячески се стараят да отслабят Виетнам, осъществяват коварни замисли и извършват крайно нагли и груби актове против виетнамската революция. При тази обстановка нашата партия постави пред целия народ и пред всички армии задачите: да се издигне духът на патриотизъм и любов към социализма; да се развива революционен героизъм и традициите на силотеност в борбата против външната агресия; да се укрепва духът на самостоятелност; повсеместно във всички области да се създава социалистическа система на колективно стопанство; да нарастват темповете на социалистическото строителство и на отбранителната способност на родината; да се увеличи икономическият и военният потенциал; да се сринат вражеските опити за саботажи, отслабващи Виетнам; да се проявява решимост да се удържи победа в пограничната война на югозападната граница; да се усили държавната отбрана; да бъдем в бойна готовност, способни да нанесем поражение в една агресивна против нас война от крупни мащаби.

В международен план нашите усилия са насочени да укрепваме солидарността между братските социалистически страни и цялото прогресивно човечество, решително да се борим против експанзионизма и великодържавния хегемонизъм, с чест да изпълняваме своя интернационален дълг и да внасяме своя принос за чистотата на марксизма-ленинизма, да укрепваме силите на социализма и националната независимост в Югоизточна Азия и в целия свят.

Гнусни са замислите на международния империализъм и на реакцията, които се опитват да сринат социалистическото строителство във Виетнам, да забавят неговото развитие. Ето защо нашата партия провежда курс за ускорено изграждане на народното стопанство и на тази основа за укрепване на националната отбрана. В настоящия момент пред нашия народ стои централен лозунг: „Всичко за строителството на социализма и за защитата на социалистическата родина!"

Във връзка с това нашето партийно списание е длъжно да помогне на кадровите работници и на партийните членове ясно да разберат новата обстановка в страната и задачите на всеки виетнамец в създалото се положение. Със своята редакционна работа максимално да мобилизираме всички положителни моменти и фактори в Партията и масите, които повишават боеспособността на Партията, развиват способността на масите да участвуват в колективното стопанисване и в държавното управление, прославят революционния героизъм в боя и в труда. Заедно с това ние насочваме работата на нашето списание към това да насаждат в кадровите работници и

Digitized by Google

в партийните членове непоколебима вяра в крайната победа на нашето дело. Нашата страна е силна както никога досега. Ние притежаваме обединена мощ като единна независима страна, победила крупни империалистически агресори. Ние притежаваме героични традиции на безстрашие и сплотеност в борбата против завоевателя. На наша страна са справедливостта и силата на пролетарската диктатура, силата на социалистическата система на колективно стопанство и правилен творчески разработен политически курс. Ние притежаваме силата на монолитното единство на Партията, народа и армията. На наша страна е и силата на солидарността със СССР и другите социалистически страни, а така също и със всички революционни сили в света. Ето защо ние непременно ще победим.

Следвайки съвета на президента Хо Ши Мин: „Няма нищо по-скъпо от свободата и независимостта", нашият народ е изпълнен с решимост да се бори в защита на независимостта, суверенитета и териториалната цялост на своята родина.

Борбата на виетнамския народ против великодържавния експанзионизъм се явява съставна част от борбата на народите в целия свят против империализма и силите на реакцията за мир, национална независимост, демокрация и социализъм. Победата в тази борба ще бъде стимул за ново движение напред на трите революционни потока в света. Да доведе тази борба до победен край — това е и национална задача, и интернационален дълг на виетнамския народ.

Ние сме уверени, че в тази справедлива борба вие винаги ще бъдете с нас.

Използвайки този случай, ние изказваме на вас и във ваше лице на народите на братските страни нашата дълбока благодарност за неоценимата подкрепа и помощ в справедливата борба на нашия виетнамски народ.

ИЗРАЗ НА СОЦИАЛНА АКТИВНОСТ

Бяхме в окръг Нов Бранденбург и в гр. Гюстров, Шверински окръг, на Германската демократична република. Срещнахме се с представители на партийни, държавни и стопански органи. Беседвахме и със заместник-председателя на Централната ревизионна комисия при Германската единна социалистическа партия.

Разнообразни са формите и средствата на работа, с които комунистите от тази братска страна претворяват в дела решенията на Деветия конгрес на своята партия. Да се разказва за всичко е ненужно. Пък и страниците, с които разполагаме, не позволяват да се простираме надлъж и шир.

Силно впечатление ни направи как партийните и държавните органи и дейци се отнасят към предложенията, писмата и сигналите на трудещите се. И затова в тези редове ще се спрем главно на този въпрос. Ще отделим място и за работата с наказаните партийни членове.

Ето какво научихме от др. Вюлф — сътрудник на първия секретар на окръжния комитет на ГЕСП в Нов Бранденбург, и др. Клюндер — началник на отдел в градския народен съвет.

Както за партийните комитети, така и за държавните и стопанските органи жалбите и писмата на трудещите се са съставна част на активното сътрудничество на гражданите в управлението на държавата. С тях се осъществяват основни принципи на конституцията те да участвуват дейно в ръководството на страната.

Навсякъде се проявява стремеж и взискателност да се спазват изискванията на закона за жалбите, издаден през 1975 година, като те се решават в срок от 28 дни.

Какво е по-характерно за получаваните писма?

За отбелязване е, че техният брой нараства с всяка изминала година. Изтъкнато ни бе, че това е израз на активността на хората и че то говори за укрепващите връзки между трудещите се и партийните органи.

Много от писмата са неизчерпаем извор на идеи, в тях се предлагат интересни неща, подсказва се как по-успешно да се изпълняват предначертанията на партийния конгрес, на отделни пленуми на ГЕСП. Заслужава да се отбележи, че особено в последните години по съдържание повечето от писмата третират обществени проблеми и по-малко лични въпроси. Предлага се например как да се повишава производителността на труда, жизненото равнище на хората, как по-успешно да се внедрява техническият прогрес и пр.

В една част от молбите гражданите се застъпват за други лица. Това са обикновено случаи, когато някои държавни органи не обръщат нужното внимание на болките на отделни хора. Личните жалби засягат най-вече проблемите на комунално-битовите услуги.

— По съдържание това са важни въпроси — сподели др. Вюлф, — защото от тяхното правилно решаване зависи много да укрепва вярата на хората в политиката на Партията и държавата.

Както в партийните, така и в държавните органи голямо внимание се отделя и на

Digitized by Google

устните предложения. През миналата година в окръжния комитет на ГЕСП са дадени 318 препоръки за увеличаване ефективността на продукцията и 198 за подобряване на жизнените условия.

През 1977 година в държавните органи са постъпили 20 000 писма и предложения, а в партийните над 3000.

След получаването им те се проучват, анализират и са източник на идеи, част от които се включват и в плановете на съответните държавни и стопански органи.

Практика е веднъж на полугодието постъпилите писма, жалби и предложения да бъдат анализирани и с това да се запознава секретариатът на окръжния комитет на ГЕСП, като се взема и съответно решение. Един път годишно този въпрос се отчита и пред състава на окръжния партиен комитет.

Не би могло да се твърди, че няма и пропуски. Важното е обаче едно: че навсякъде е въведен ред и има желание жалбите да се решават в срока, определен от закона.

В градския народен съвет има специална служба, която следи как се изпълняват постъпилите писма. Тук са установени часове за обаждане по телефона. Те се знаят от гражданите и в уреченото време последните сигнализират, предлагат, дават мнение до съвета по най-различни въпроси. Това е ефикасна форма, за да може бързо да се решават редица проблеми, които вълнуват хората.

В последните години значително са намалели молбите от окръга към по-висшите партийни и държавни органи. Това се оценява като укрепване на вярата в местните дейци, в правилното отношение на същите към онова, което тревожи и радва гражданите, в бързото реагиране на поставените въпроси.

Гюстров е околийски град, който тази година чествува своята 750-та годишнина. Над 7600 комунисти с ентусиазъм реализират решенията на ГЕСП. За оперативно ръководство на околийския комитет се избира секретариат от 10 души (пет секретари на комитета и председателите на контролната партийна комисия, градския народен съвет, младежкия съюз, профсъюзната организация и плановата комисия).

И тук партийните и държавните органи дават заслужено място на работата с писмата на гражданите.

Другарите Манке — заместник-председател на околийския народен съвет и председател на плановата комисия, и Шрут — началник на отдел в съвета, разказаха за дейността им с жалбите и писмата на трудещите се.

Ето някои от споделените мисли:

Периодически се прави анализ на постъпилите молби (писмени и устни), като се отбелязва от кой район са и каква е социалната структура на жалващите се. Това помага усилията на партийните и стопанските органи по-добре да се насочат към слабите места. Наред с това в анализа се отразява характерът на съдържанието им. С този документ се запознава секретариатът на околийския комитет на ГЕСП и въз основа на него и станалите разисквания се предприемат конкретни мерки. Търси се отговорност от онези дейци, които са проявили небрежност, неразбиране и са станали причина да не се отговори навреме на авторите на писмата. През 1977 година в съвета са постъпили 1316 молби и предложения, като само на 40 не е отговорено в срок от 28 дни. Повечето от тях обаче са се нуждаели от по-дълго проучване и затова се е стигнало до забавяне с отговорите. Прието е в тези случаи жалбоподателят да бъде известяван, като се съобщават причините за отсрочването и докога той ще бъде уведомен.

В постъпилите писма през 1977 година 158 са от обществени организации, 389 са от работници, 183 от селяни, 137 са от събрания на предприятия, 506 са обсъждани колективно, 627 са разглеждани от колективите на заводите и др.

Характерно е, че в много от писмата се предлага как да се подобрява работата в една или друга насока, как по-сполучливо да се осъществяват решенията на Деветия конгрес на ГЕСП. Прави също впечатление, че гражданите се обръщат повече към органите на местната власт.

— Да, това е факт — изтъкна другарят Манке, — защото хората имат вяра, че тук по-бързо и по-добре ще им се решат повдигнатите въпроси. Лицата, които се занимават с тези въпроси, чувствуват отговорността за поетото задължение, защото въпросът с писмата на трудещите се заема съществен дял в работата на партийните и държавните органи и дейци. За всяко нарушение се търси отговорност...

Всичко това е накарало съответните длъжностни лица да подхождат към този въпрос като към важно партийно дело.

В Гюстров се срещнахме и с ръководството на комисията за партиен контрол, която е орган на партийния комитет. Заместник-председателят Бруно Дамаске сподели някои страни за работата им с наказаните комунисти.

За ръководно начало им служат Уставът на ГЕСП и съответна инструкция.

Въз основа на сигнали за допускане на слабости те правят проучвания в първичните партийни организации. След това изготвят отчет до секретариата на комитета за вземане на нужните мерки. След половин или една година те отново тръгват по следите на решенията. Така е засилена отговорността за тяхното навременно и качествено изпълнение.

* * *

Системно комисията проучва как в първичните партийни организации се спазва дисциплината. За нарушения комунистите получават санкция съобразно Устава на Партията. Наказанията на партийните членове се утвърждават от секретариата на комитета. Преди това обаче комисията проучва причините, беседва с широк кръг

Digitized by Google

от хора: с провинилия се, с местните партийни и стопански дейци, с отделни комунисти и други членове от колектива и чак тогава внася предложение в комитета. Стремежът е за всеки наказан да се полагат максимум усилия, за да му се помогне той да осъзнае грешката си, да му се посочи правилния път.

— Понякога след наказание човекът иска да напусне месторабота — изтъкна др. Дамаске. — Партийното ръководство обаче полага усилия да го задържи на същата работа, за да му се помогне в същия колектив да се поправи. Дават се поръчения на отделни комунисти да работят по-отблизо с него. След известно време викат наказания в ръководството на организацията или на събрание. Там той дава отчет как се справя с възложените му задачи. Присъствуващите също така се изказват за неговата дейност. Ако има трудности, се стремят да му помогнат. Когато измине половин година, той може да подаде молба за снемане на наказанието. Тогава партийната организация преценява и взема решения за отмяна или продължаване срока на наказанието.

Околийската комисия за партиен контрол следи и ако след една година първичните партийни организации не снемат наказанията, тя им напомня да сторят това, като търси отговорност и за причините за забавянето.

* * *

В Централния комитет на ГЕСП имахме беседа с другаря К. Лорбер — заместник-председател на Централната ревизионна комисия.

— Една от дейностите на ревизионната комисия — сподели той — е да следи как се работи с жалбите. По този въпрос има статут на ЦК на ГЕСП и решение на Държавния съвет. Там е посочено и в какъв срок трябва да се отговаря, независимо от ранга на лицето, което трябва да даде отговор.

Тук отново ни бе изтъкнато, че в централните органи се получават по-малко изложения, тъй като редица от въпросите се решават успешно по места.

Много от писмата, които идват в Централния комитет на Партията, засягат обществени проблеми. От завода в окръга Гера например е получено писмо, в което се съобщавало, че директорът на предприятието спира инициативата на хората. В него се подсказвало какво да се направи, за да се подобри работата. Съставили работна група, която извършила нужната проверка. Взетите мерки помогнали да се отстранят слабостите.

— На това се дава гласност — изтъкна др. Лорбер. — То укрепва вярата у хората, подтиква ги да не се примиряват с недостатъците, да сигнализират и да воюват смело против нередностите.

В Централната ревизионна комисия също се получават писма. В някои от тях повъзрастни другари се обръщат с лична молба за уреждане на жилище, пенсия и пр. В техните изложения има и критични бележки като тези, че към дадени хора, след като се пенсионират, им се обръща по-малко внимание и на отделни места не ги включват в обществена дейност.

— Сътрудниците и отделите на ЦК на ГЕСП — подчерта другарят Лорбер — много добре работят с жалбите. Ние следим, проучваме характера и значимостта им. Членовете на комисията ходят по места. Разговарят с хората, стремят се въпросите да се решават там, за да не се стига до писане на жалби. Главната насока и същественото в съдържанието на писмата е работата, свързана с новаторството, рационализациите, жилищните и други битови въпроси.

Вниманието ни бе приковано от факта, че навсякъде много задълбочено се изучават предложенията и най-вече тези, които са свързани с новаторството. Тук е особено важно да се види кои и кога ще се внедрят, колко и навреме да се стимулират новаторите. Защото в крайна сметка от правилното решаване на тези въпроси зависи да се разширява и инициативността на хората.

Често пъти предложенията на гражданите се използват и за обмяна на опит. Тогава въпросите се обобщават, анализират и пред хората се излиза с добри идеи.

Централната ревизионна комисия упражнява контрол как местните партийни ръководства следят работата на партийните организации с писмата на гражданите. На три и шест месеца тя прави анализ за дейността с жалбите и предложенията на трудещите се. Установено е също така всяка партийна организация веднъж в годината да обсъжда този въпрос.

— Ние даваме информация на Политбюро на Партията и на генералния секретар на ЦК на ГЕСП др. Хонекер — изтъкна др. Лорбер. — Въз основа на нея често пъти др. Хонекер разговаря с първите секретари на окръжните комитети на Партията. Контролът винаги дава добри резултати.

По Устава на Партията Централната ревизионна комисия има право да контролира как се изпълняват решенията.

Усилията на комисията дават хубави плодове. Въпросите на хората в повечето случаи с успех се решават по места, писмата помагат да се внасят съществени подобрения в различните области на стопанския, културния и обществения живот. И най-важното — те са стимул за нарастване инициативността и творчеството на комунистите и трудещите се от Германската демократична република.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ПОСЛЕДОВАТЕЛНА ЗАЩИТА НА АПРИЛСКИЯ КУРС

Наскоро Партиздат пуска от печат книгата „Години, равни на векове", с избрани произведения на другаря Тано Цолов, член на Политбюро на ЦК на БКП и първи заместник-председател на Министерския съвет на НРБ. В нея са включени доклади, речи, изказвания, статии, интервюта и други произведения, очертаващи творческия му път като политик и държавник за времето от 1944 до 1978 година.

В избраните произведения на др. Т. Цолов се разкрива величавият път, извървян от българския народ под ръководството на неговата славна Комунистическа партия, историческото значение на извоюваните победи и постижения, очертават се светлите перспективи и цели на нашето развитие. Материалите в сборника осветляват широк кръг обществено-политически и икономически проблеми на революционното преустройство на нашето общество върху социалистически основи, на изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна, разкриват великата революционно-преобразуваща роля на идеите на марксизма-ленинизма. Те показват огромната и разностранна дейност на нашата партия, на нейния Централен комитет и Политбюро на ЦК на БКП начело с др. Тодор Живков, насочена към динамичното развитие на социалистическата икономика, към ускоряването на научно-техническия прогрес и повишаването на ефективността на общественото производство, към усъвършенстуването на обществените отношения, по-нататъшното значително повишаване на благосъстоянието и културата на нашия народ, към възпитанието на новия човек — строителя на зрелия социализъм.

Никак не е случаен фактът, че настоящият труд на др. Тано Цолов носи подзаглавието „Тържество на димитровския и априлския генерален курс на Българската комунистическа партия". И действително всички публикувани материали в избраните произведения са ярък израз на последователната, аргументирана защита на **ленинския априлски курс** на нашата партия. Другарят Тано Цолов определя историческата заслуга на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. като пленум, който възстанови напълно ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство, постави работата на Партията в съответствие с изискванията на обективните закони на общественото развитие, внесе нов дух, нова атмосфера в Партията и страната, даде простор за проявление на способностите, талантите и енергията на кадрите и на масите.

Осъществяването на априлската линия в живота доведе до бързото развитие на производителните сили и на тази основа — до истински поврат в работата за издигане жизненото равнище на народа. Априлската линия е линия на интернационализма и интернационалното действие и нейното осъществяване в международния живот издигна авторитета на Българската комунистическа партия и на страната.

Огромното и непреходно значение на Априлския пленум се определя от неговото многостранно, дълбоко проникващо и трайно въздействие върху цялото наше общественото развитие. Априлската линия се превърна в мощен фактор за ускоряване процеса на изграждане на социализма в България, за обновление, усъвършенстуване и развитие на всички сфери на обществения живот. Тя е израз на новаторския характер на Партията на българските комунисти. Партия, способна на основата на марксизма-ленинизма и отчитането на конкретните условия на развитието да взема и осъществява правилни решения. Априлската линия е плод на съзидателния дух на марксизма-ленинизма, на опита и традициите на нашата партия. И именно поради това тя се превърна в плът от плътта и кръв от кръвта на партийните и стопанските кадри, на всички партийни организации, на професионалните съюзи, на Комсомола, на Отечествения фронт. Тя беше възприета и от Българския земеделски народен съюз.

Като продължение на делото на Георги Димитров, априлската линия доведе до свързване още по-плътно и завинаги на нашата съдба със съдбата на съветските народи, на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Всички успехи и завоевания на нашия

Тано Цолов, Години, равни на векове, Партиздат, С., 1978, с. 808.

Digitized by Google

народ по пътя на неговия социалистически възход др. Тано Цолов свърза с **ръководната и направляваща роля на Българската комунистическа партия.** „На нашата партия — пише той, — като последователна марксистко-ленинска партия, на нейния Централен комитет са чужди застоят и консерватизмът. На нея са присъщи творчеството, умението още в зародиш да вижда някои явления, да подхваща и решава новите проблеми, да мобилизира и насочва усилията на народа за тяхното претворяване в живота. По такъв начин Партията на българските комунисти с чест изпълнява своята авангардна роля, ролята на всепризнат ръководител на българския народ" (стр. 44). Нещо повече, колкото по-широки стават мащабите на социалистическото строителство, колкото по-сложни са неговите задачи, толкова по-богато става съдържанието на политическата и организаторската работа на Партията и толкова повече нараства нейната ръководна роля. Такава е най-важната закономерност на развитието на социализма и на самата Партия.

Нашата партия постоянно укрепва своите връзки с най-широките трудови маси, съветва се с народа по най-важните въпроси на своята политика и това е една от най-добрите ѝ революционни традиции. Всяко нейно решение, всяка нейна крачка в политиката, в организаторската и идеологическата работа изхожда от интересите на народа, насочена е към още по-голямото укрепване на единството ѝ с народа, към заздравяването на доверието на народа към Партията.

В избраните произведения на др. Тано Цолов намира широко аргументирана защита и обосновка **непосредствената историческа задача** на нашата партия — изграждането на развито социалистическо общество. **„Развитото социалистическо общество** — отбелязва др. Т. Цолов — **е най-високият и последен етап в развитието на социализма като първа фаза на комунистическата формация. През този период се доизгражда материално-техническата база на социализма, усъвършенстват се социалистическите обществени отношения, обогатява се духовната култура, повишава се благосъстоянието на народа, преодолява се постепенно неравномерността в развитието на обществената система, личността се развива многостранно. Социалистическото общество достига етапа на своята зрелост"** (стр. 66).

Зрелият социализъм е такъв етап от неговото развитие, през който той разкрива своите потенциални възможности и показва своето превъзходство над капитализма. Главните изменения, които ще настъпят в нашето общество през следващите две-три десетилетия, обхващат всички сфери на живота. Социализмът ще излезе на челни позиции в научно-техническата революция и ще осъществи скок в развитието на производителните сили. Съществено ще се променят съдържанието и характерът на труда, в резултат на което ще се създаде още по-широк простор за изява на възможностите и творческите сили на човека. Социалистическите производствени отношения ще достигнат пълната си зрелост, а обществените класи и групи ще застанат пред прага на социалната еднородност. Държавата на диктатурата на пролетариата прераства в общонародна държава, а социалистическата демокрация ще достигне до своята висша и всестранна изява. Духовната култура ще достигне висока степен на развитие, социалистическата съзнателност на трудещите се ще се утвърди напълно. Ще нараснат още повече ролята и значението на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила в системата на социалното управление, в развитието на цялото общество и тя постепенно става авангард на народа, партия на целия народ.

Другарят Т. Цолов отбелязва, че все по-голяма роля за всестранната интензификация на народното стопанство в нашата страна ще играе икономическата интеграция със социалистическите страни и преди всичко със СССР. Тази интеграция е генералната линия на външноикономическата политика на страната. „Международното сътрудничество — изтъква той — ни дава възможност да установим такава специализация в производството, която в най-голяма степен ще съответствува на конкретните условия и ще съдействува за повишаване на обществената производителност на труда и ефективността на производството" (стр. 69).

Разкривайки качествената характеристика на развитото социалистическо общество, др. Тано Цолов особено акцентира върху обстоятелството, че в процеса на неговото изграждане Партията ще полага грижи за по-нататъшното усъвършенствуване на производствените отношения и ще осигури, от една страна, непрекъснато развитие и усъвършенствуване на държавната и кооперативната собственост, тяхното взаимно проникване и обогатяване, постепенното им сближаване и сливане в единна общонародна собственост и от друга, необходимостта все по-пълно да се прилага социалистическият принцип „От всекиго според способностите, на всекиму според труда". Партията си дава сметка, отбелязва той, че научнообоснованото строго диференцирано заплащане на труда е обективна предпоставка за правилното социалистическо възпитание, за създаването на съзнателна трудова дисциплина, за разгръщането на инициативността и творческото дръзновение на трудещите се, за по-нататъшното развитие на социалистическото съревнование.

Другарят Тано Цолов изразява пълна увереност, че непосредствената историческа задача на Партията ще бъде осъществена. Гаранция за това е ръководството на Българската комунистическа партия, която е истински класова, истински народна партия, която няма други интереси освен интересите на работническата класа, на трудовия български народ. „Няма друга партия, — подчертава той, — друга обществена сила у нас, която да е отстоявала на-

Digitized by Google

родните интереси - с толкова себеотрицание и последователност, както Партията на българските комунисти. Няма друга партия или обществена група, която да е направила толкова много за възхода на българския народ през неговата 13-вековна история, както Българската комунистическа партия. Тази партия горя в пламъците на борбата, премина изпитанията на зверските инквизиции, принесе в жертва най-добрите си синове и дъщери, но не измени нито за миг на делото на работническата класа, на интересите на народа. Новата програма е блестящо олицетворение на тази велика добродетел на Българската комунистическа партия" (стр. 76—77).

В избраните произведения на др. Тано Цолов ярко се разкрива стратегическият курс на нашата партия във всички области на нейната политика и преди всичко в развитието на икономиката. Много страници в книгата са посветени на динамизма в развитието на общественото социалистическо производство, на планомерния и ускорен подем на производителните сили във всички отрасли на народното стопанство, на мащабността и сложността на задачите, решавани от Партията и народа през съвременния етап от развитието на социализма в нашата страна.

В хода на динамичното и стабилно развитие на нашата икономика все по-пълно се разкриват възможностите на нашия обществен строй, при който все по-цялостно се проявява планомерната насоченост на общественото производство към все по-пълното осигуряване на благосъстоянието и многостранното развитие на всички членове на обществото. В това именно се проявява висшата цел на общественото производство при социализма.

Възможностите за решаването на този изключително жизнено важен проблем нарастват от прехода от екстензивното към интензивното развитие на нашата икономика. Този преход намира израз в по-нататъшния непрекъснат растеж на материалното производство, на неговата ефективност, на обществената производителност на труда.

В книгата на др. Тано Цолов широко са осветлени ключовите проблеми на развитието и усъвършенстуването на социалистическата икономика. Това е непрекъснатият подем на ефективността на общественото производство и качеството на всяка работа като централна задача на икономическата политика на Партията. Това е необходимостта от усъвършенствуване на капиталното строителство, ускоряването на растежа на добиващата промишленост, на енергетиката и металургията, подемът на селското стопанство на основата на аграрно-промишлените комплекси и въвеждането на промишлени методи на обработка на земята. Това е количественият и качественият растеж на стоките за народно потребление, решаването на проблема за трудовите ресурси посредством повишаването на производителността на труда, строгата икономия и пестеливост като едно от най-важните условия за по-нататъшното развитие на икономиката, усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и на планирането, на цялата система на социалното управление. С партийна принципиалност др. Тано Цолов не само разкрива важността на тези и на редица други проблеми, но и посочва нашите недостатъци, нерешените още задачи, трудностите, които ни предстои да преодолеем.

С особена сила авторът подчертава, че ние можем да постигнем сега и в бъдеще още по-големи успехи, ако ускореното развитие на народното стопанство се осъществява под девиза „Ефективност и качество, качество и ефективност". „Това е сега лозунгът — изтъква той, — основната цел, за постигането на която е необходимо да се мобилизират силите, знанията и творчеството на работниците и селяните, на специалистите и научните кадри, на всички партийни, обществени и стопански ръководства и организации" (стр. 159).

Другарят Тано Цолов дебело подчертава, че осъществяването на стратегическата задача на седмата петилетка изисква да се приложи докрай новият подход при концентрацията и специализацията на производството, който създава най-благоприятни условия за пълното внедряване на постиженията на науката и техническия прогрес, за най-ефективно използване на капиталните вложения, средствата за модернизация, реконструкция и разширяване с оглед да се получи от тях максимален ефект. Реализирането на стратегическата задача на петилетката налага нов подход и в областта на инвестиционната политика, което ще доведе до рационално разпределение и най-ефективно използване на капиталните вложения. Нов подход е необходим и при изпълнението на плана по качествените показатели. Тази задача др. Цолов цени като наша кардинална задача, като закон, какъвто е и планът по натура, и не търпи никакво изменение или подлагане на съмнение. Осъществяването на стратегическата задача на петилетката изисква нов подход и към въпросите за качеството на продукцията във всички отрасли и всички предприятия. При това критерий за качеството трябва да бъде не оценката на самите производители, а изискванията на купувачите, на потребителите.

Реализирането на тази стратегическа задача изисква и нов стил и методи на работа, които да отговарят на новите условия. Това налага, както подчертава др. Тано Цолов, комунистите до един да застанат в челните редици, да бъдат образец на борци за новото и прогресивното, да водят борба против рутината и бюрократизма, против рушителите на трудовата дисциплина, да съдействуват активно за създаване на здрав и творчески социален климат в колективите.

Решаването на задачите на икономическото и социалното развитие на нашето общество др. Тано Цолов разглежда в непосредствена връзка с въпросите на взаимоотношенията на нашата страна с другите социалистически страни и преди всичко със Съветския съюз. Процесът на постоян-

Digitized by Google

по сближение и братско сътрудничество между страните от социалистическата общност той оценява като напълно проявила се вече закономерност на тяхното развитие, като закономерност, проявяваща се във все по-тесните им връзки в политиката, икономиката, културата, отбраната и външнополитическата им дейност. Отношенията между социалистическите страни се изграждат върху принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм. Те включват в себе си съблюдаване на държавния суверенитет, на независимостта и националните интереси, ненамеса във вътрешните работи, пълно равноправие и взаимна изгода, другарска взаимопомощ, дружба и братство. Сътрудничеството между братските социалистически страни е условие и фактор за укрепването на могъществото на цялата социалистическа общност, а и гаранция за успехите на всяка социалистическа държава.

Най-убедително доказателство за плодотворността и перспективността на сближаването на социалистическите държави са отношенията между Съветския съюз и НР България. Другарят Тано Цолов подробно и аргументирано разкрива съдържанието на новия етап на тези взаимоотношения — етап на всестранно сътрудничество и сближение. Материална основа на българо-съветското сближаване са взаимните връзки на двете страни в икономическата и научно-техническата област, в разделението на труда, специализацията и кооперирането, в многостранната интеграция. „Всестранното сътрудничество между НРБ и СССР и икономическата интеграция с останалите братски социалистически страни — посочва авторът, — са съставна част от общия процес на обединяване усилията в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ за формиране на такива икономически взаимоотношения, отличаващи се с висока степен на международно разделение на труда и висока ефективност" (стр. 173). В този процес Съветският съюз със своята високоразвита материално-техническа база и научен потенциал, с многогодишния си опит в областта на социалистическото строителство, със своя пример на интернационализъм и последователна марксистко-ленинска политика, с огромните си природни ресурси се явява обективно център, основен стожер на страните от социалистическата общност.

Всестранната интеграция на НРБ със Съветския съюз, дружбата и сътрудничеството със страните — членки на СИВ, др. Тано Цолов оценява като неделима съставка от априлския курс на нашата партия и като основа и предпоставка за неговото реализиране досега и в перспектива. Той отбелязва, че именно в това нашата партия и социалистическата ни държава виждат могъщ лост за по-бързото и успешно изграждане на развитото социалистическо общество, за неотклонно издигане на жизненото равнище на народа. Те виждат могъщ лост и за укрепването на социалистическата общност, за разведряване на международните отношения, за укрепване на мира и сигурността върху планетата, за ускоряване на световния революционен процес, за пълна и окончателна победа на социализма и комунизма.

В избраните произведения ярко се разкрива интернационалният и миролюбив курс на нашата страна. Този курс е насочен към осигуряване на благоприятни международни условия, за да продължи изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна, за укрепването на единството и сътрудничеството на социалистическите страни. Той е проникнат от духа на дружба между народите и солидарност с всички борци против империализма.

Нашата партия, отбелязва авторът, настойчиво се стреми към постигането на сплотеност на комунистите от всички страни, на единство в световното комунистическо и работническо движение въз основа на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, решително се бори против всяко отклонение от тези принципи.

* * *

Сборникът „Години, равни на векове" с избрани произведения на др. Тано Цолов е съществен принос в осветляването на актуалните проблеми на изграждането на развито социалистическо общество в нашата родина. Той ще помогне на читателя да си уясни още по-пълно ролята на Българската комунистическа партия в живота и развитието на нашето социалистическо общество, да осмисли научните основи и съдържанието на нейната политика, на целия ѝ ленински априлски курс. Съдържащите се в него разработки безспорно ще помогнат на партийните организации, на пропагандистите и на всички комунисти в тяхната ежедневна работа за мобилизиране на трудещите се в изпълнението на програмните предначертания на нашата партия, на решенията на Единадесетия партиен конгрес, на Юлския пленум на ЦК и Националната партийна конференция.

Райчо ПИШЕВ

СЪОБЩЕНИЕ

Абонирането за „Библиотечка на партийния секретар" се извършва от клоновете на РЕП и пълномощниците по печата до 20 ноември 1978 години.

Годишно четири книжки. Абонамент 1 лев.

Партиздат

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 16
1978
НОЕМВРИ
★
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

Уводна — Всеки колектив с изпълнен насрещен план! . . . 3
Р. Рашков — Партийното ръководство на техническия прогрес . 9
А. Лефтеров — Мисли за единоначалието 17
Ц. Дичев — Близка подкрепа на инициативите на механизаторите . 22

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ангелов — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство“ 26
М. Величкова — Преломен момент в развитието на партийните организации 30

Партийният комитет

Г. Илиев — На отчет пред ръководния орган 36
И. Йотов — Плодотворни, оперативни центрове 43

Ръководно политическо ядро и първообраз

Д. Станоев — Главното — политическият подход 49
Д. Кръстев — Контролът на първичната организация 56

Замяната — преглед на бойния строй

И. Хаджиев — От позицията на висока принципиалност . . . 57
М. Ралчева — Убедителен атестат 61
Д. Петков — С по-голяма взискателност и самовзискателност . . 66

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Афанасиев — Някои въпроси на теорията на управлението на идеологическата сфера 68

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

П. Трендафилова — Важно изискване за ръководството на идейно-възпитателната работа 74

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Стоименов — Образец на революционно достойнство и благородство 82

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — По-голяма прецизност при приемането на нови членове . . 85

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Б. Бочев — Шест десетилетия Гръцка комунистическа партия . 87

ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИЯ ПЕЧАТ

А. Стамболиев — Критичното перо във вестник „Червено знаме“ . 91

СЛЕД НАШАТА НАМЕСА 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2652. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 14. XI. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ВСЕКИ КОЛЕКТИВ — С ИЗПЪЛНЕН НАСРЕЩЕН ПЛАН!

Наближава важната равносметка за резултатите от третата година на седмото ни петилетие. Безспорно това ще бъде още един победен щурм в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Доказва го красноречивият език на цифрите за изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през изминалите девет месеца.

Какви са постигнатите резултати?

С високи, устойчиви темпове се повишава ефективността на производството. Стопанските комплекси, министерствата и ведомствата изпълняват държавните планови задачи по чистата продукция на лице от целия персонал и на 100 лева основни производствени фондове по печалбата; по най-важните натурални показатели по превозните товари и пр. Обемът на усвоените през деветмесечието капитални вложения в народното стопанство достигна 3,5 млрд. лева. Само за модернизация, реконструкция и разширяване на съществуващите производствени мощности са използвани 2 млрд. лева, които представляват 57 на сто от общия обем на усвоените инвестиции при 54 на сто, предвидени в държавния годишен план.

Селскостопанските труженици засяха през настоящата година необходимите площи, проведоха добре агротехническите мероприятия и осигуриха увеличаването на броя на селскостопанските животни. Прибрана бе добра реколта от ранните зеленчуци, пшеницата и от редица други земеделски култури.

Тези успехи са извоювани с вяра и дръзновение, с новаторство и неуморна борба с трудностите.

* * *

Безспорно в основата на постигнатите успехи е борбата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция за нов под-

Digitized by Google

ход при съставянето и изпълнението на насрещните планове за усъвършенстване социалистическата организация на труда. Това са създадените на тази основа по-добри условия за разгръщане инициативата на трудовите колективи и стопанските ръководства за претворяване в дело стратегическия девиз на XI партиен конгрес за висока ефективност и високо качество. Главното, решаващото за успехите е самоотвержения труд на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция.

Постигнатото само от трудовия колектив на софийската фабрика „Леда" показва, че тук задълбочено са изучени новите критерии и изисквания на Националната партийна конференция. В конкретните условия творчески се прилагат нейните решения. Не само че не е получена никаква рекламация, но и постоянно растат заявките за по-големи количества продукция. А това е твърде съществен показател, като се има предвид, че 98 на сто от продукцията има адрес световния пазар.

Успехите, постигнати в комбината за акумулатори „Методи Шаторов" — Пазарджик, стопанския химически комбинат „Свилоза" — Свищов и други, през изминалото деветмесечие се основават на прилагането на научнообосновани нормативи за използване на производствените мощности, за разходи на материали, жив труд и енергия за производство на единица продукция, които все повече отчитат най-добрите постижения в света. В основата на завоеванията са действената политическа и организаторска работа, творческото търсене на все нови и нови решения.

Тези примери показват колко важно е да се разбере, че при изпълнението на всяка икономическа програма, на плана решаващо за успеха е борбата за високото техническо равнище и качество на продукцията. Отговарят ли те на най-челните световни образци в съответното производство? Допринасят ли за умножаване на националните блага?

В редица звена, отделни предприятия и стопанства обаче мудно се осъществява преустройството в организацията на работата, в усъвършенстуването на производството и технологиите. Не се води непримирима борба за преодоляване на противоречието между непрестанно растящите обективни възможности за умножаване на успехите и резултатите от дейността на субективния фактор. Неудовлетворение будят постигнатите не според възможностите стопански резултати в електрокарския комбинат „6 септември" в София и други. Причините? Безспорно една от тях е, че партийните организации и комунистите не водят непримирима борба срещу допусканите слабости в организацията на работата, за подобряване на дисциплината във всичките ѝ форми и проявления, за издигане на отговорността и контрола към всички, навсякъде, по цялата верига, в която се кове повереното дело. Задълбоченият анализ неизбежно ще разкрие бавното преодоляване на консерватизма, на срещащата се изостаналост и инертност във виждането и практическата дейност на част от кадрите — в управленията, в институтите, заводите.

Всички отдаваме заслуженото на неуморния труд на строителите. С гордост разказваме за техните успехи. Но тъкмо сега в дните на всеобща мобилизация за осъществяване на напрегнатата строителна програма всяка партийна организация, всеки комунист от отрасъла в истинския смисъл на думата трябва да застане на своя пост. Убеден от вредния подход само за обемно изпълнение на плана, със своите дела да става завладяващ пример за високоефективна и качествена работа. Да проявява непримиримост към лошото стопанисване на суровините и материалите, неефективното използване на техниката. Против слу-

Digitized by Google

чаите на грубо нарушение на плановата и финансовата дисциплина. Да стане недопустимо отчитането на завършена сграда, а после поради извършени нискокачествени операции дълго време да се доработват. Когато поставяме в центъра на вниманието ефективността и качеството, главното, същественото са както икономическите резултати, така и израстването на хората. У всеки един от строителите на развития социализъм да се формира висока социалистическа съзнателност. Да израства той идейно силен, всеотдаен, морално устойчив. Затова дейността на партийните организации следва да се пронизва от единство между производството и идейно-политическото развитие на трудовия колектив. Само при тези условия ще стане недопустим и примерът от една случайна проверка в Строително-монтажния комбинат в Кърджали — двадесет на сто от работниците да закъсняват за работа, а други техни другари да си тръгват значително по-рано — преди края на работното време.

Броени дни остават до края на годината! Означава ли това, че пропуснатото от някои ръководства, звена и предприятия е невъзвратимо загубено? Че изоставането не е възможно да се догони? Разбира се, не! Сега партийните организации и комунистите са в забележителен период от своята дейност и живот. В работата по замяната на партийните членски книжки — прегледът на бойния строй на Партията — всеки трябва да се огледа около себе си и в себе си. Да види своето място и отговорност за допусканите слабости. Безкомпромисно да поведе борба и против срещащите се опити, вместо да се мобилизират усилията на колективите и на специалистите за разкриване на резервите и за успешно изпълнение на плановете, да се търси оправдание зад обективни трудности. Провежданите годишни отчетно-изборни събрания на първичните партийни организации трябва да станат център за издигане взискателността, активността и съзнателността. Оценявайки критично състоянието, главната задача е да се разкрият пропусканите възможности, да се оползотворяват те. Например? Трудовият колектив на столичния завод „Електроника“ работи планово, организирано, неуморно, за да трансформира в дела решенията на Националната конференция. И горд в края на деветмесечието рапортува за комплексно изпълнение на своята производствена програма. „Но сега имаме реални основания за тревога — сподели един от неговите ръководители. — С много предприятия сме кооперирани и спънките поради ненавреме доставяни детайли сериозно ни безпокоят. Питаме се — няма ли поради независещи от нас причини вместо с гордост да посрещнем края на годината с резултати, по-ниски от възможните!“ Факт е, че има производствени звена, които изпитват сериозни трудности поради неритмично материално-техническо снабдяване, некачествени и ненавременни кооперирани доставки. И тъкмо този момент от дейността на всяко стопанско ръководство трябва да стане фокус на партийната оценка и въздействие. От юлски позиции, с юлска непримиримост да се види в неизпълняващите своите договорни задължения използва ли се максимално всеки ден и всеки час работното време на всяко работно място, какво е състоянието на трудовата, технологичната, плановата, договорната и финансовата дисциплина?

Отговорът на тези въпроси трябва да се търси в няколко направления:

● Какво е направено за въвеждането на бригадната организация на труда и осигуряването на условия за преминаване на вътрешностопанска сметка?

● Усилията за постигането на високо качество и ефективност свързват ли се непосредствено с възможностите за въвеждането на нова-

Digitized by Google

та организация на работната заплата, с превръщането ѝ в мощен стимулиращ лост за увеличаване личния принос на всеки работник?

● Дали съревнованието се очиства все по-успешно от празния шум, от формалните показатели? Определят ли се в условията на всяко звено най-мобилизиращата перспектива, най-реалните критерии и показатели?

● Вече се създадоха условия за по-нататъшно разгръщане способностите, творчеството и инициативата в работата на стопанските дейци. Сега дали всеки един от тях отговаря на по-високото доверие с по-висока социалистическа организираност, деловитост, перспективност в своята работа? Изявява ли се като висококомпетентен боец за осъществяване на партийната директива? С дейността си сплотява ли трудовия колектив, повежда ли го целеустремено към завоюването на още по-високи успехи? За предприятията, работещи за износ, несъмнено един от главните критерии е дали винаги навреме високоефективна и висококачествена продукция поема своя път по договорните направления.

Финалът на третата година от петилетката зове на ударен труд и работниците от системата на селското стопанство и хранителната промишленост. През първите три години капризите на природата поднесоха изненади. Никой не може да каже какво ни очаква през следващите. Изпълнението и преизпълнението на плана за годината има голямо значение, оценено и в перспектива, защото онова, което е пропуснато, трудно се компенсира, а преизпълнението може да се окаже един добър резерв.

Основното в работата е борбата за изпълнение на плана по натурални показатели. Това изискване е характерно, тъй като в стоковия баланс хранителните продукти почти не могат да се заменят и производството им в достатъчно количество гарантира изпълнението на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа. Ето изходната точка за партийните комитети и организации, направлението, в което трябва да въвличат неотклонно трудовите колективи.

На второ място идва постоянната, неотслабваща грижа за разумните и ефективни икономии на материални и трудови ресурси на базата на изпълнението и където е възможно, преизпълнението на плановете за натуралните показатели. Сумират ли се тия две изисквания, става ясно, че борбата е за повече продукция при минимум разходи за задоволяване на нарастващите изисквания на вътрешния пазар и за износ при висока икономическа ефективност.

Изпълними ли са тия задачи?

Приетите програми на Министерството на земеделието и хранителната промишленост и на държавните стопански обединения в редица комбинати се реализират успешно и показват, че с произведената досега суровина и с тази, която се очаква, планът за промишлената продукция може да се изпълни навсякъде.

Какво е необходимо, за да се постигне това?

Най-общо казано, за да се доведе борбата докрай, необходимо е да продължи работата с онази настойчивост, гъвкавост и изобретателност, които бяха проявени тази година след излизане на мероприятията на ЦК на БКП и правителството за компенсиране загубите от природните бедствия. Между многото начинания заслужава внимание технологията за получаване на две реколти от ранните домати, приложена успешно в Научно-производствения комплекс — Пловдив и на редица други места. В ДСО „Булгарплод" бяха разработени нови фабрикати на база суровина, която в миналото често се похабяваше (мариновани зелени домати, нектар от тикви и др.). Както се вижда, има

Digitized by Google

редица неизползвани възможности, които могат да служат не само като изход от бедствено положение, а трябва да се разкриват с насрещните планове и реализират независимо от природните условия.

Остава около месец до края на годината. Безспорно къс и труден период, но ако се поддържа бойката настъпателност от лятно-есенните месеци, могат да се наваксат някои неизпълнения, да се сложи началото за ефективно производство през следващата година. Най-показателни в това отношение са грижите на земеделците. Интензификацията на този отрасъл ликвидира отдавна „мъртвите сезони" и сега пред тях стои задачата за образцово провеждане на мероприятията в трайните насаждения, неотслабващите грижи за раннопролетните зеленчукови култури, бързо довършване на дълбоката оран в някои райони. Извършването на зимните почвообработки при многосменно обслужване на техниката ще повиши ефективността, от една страна, чрез навременно извършване на операциите, а от друга, чрез икономията на гориво-смазочни материали и амортизационни отчисления, които предполага новата организация.

Съобщението на Комитета по единната система за социална информация посочи за деветмесечието неизпълнение на плана за някои продукти от животински произход. Като се има предвид, че жизненото равнище на народа изисква производството им да се осъществява с изпреварващи темпове, става ясно каква отговорна задача стои пред животновъдите. Опитът на челните ферми и животновъдни комплекси показва, че не простото трупане на фураж, а умението му да се изразходва е решаващо за запазване добро телесно състояние, висока продуктивност и ефективност. Всичко се свежда до технологията на обработване на грубите фуражи, до диференцираното хранене, до създаване на организация, която свързва умението и интересите на трудовия колектив с крайните количествени и качествени резултати. Става дума за онзи комплекс от фактори, който позволява на свиневъдите от с. Слънчево, Варненско, доячите от фермите на Шуменски окръг, птицевъдите от Славяново, Плевенско, и редица други да изпълняват плановете си, независимо от природните бедствия; за натрупания им опит, който партийните комитети и организации трябва час по-скоро да изучат и внедрят в изоставащите животновъдни обекти.

Най-голяма отговорност пред звената от системата на Националния аграрно-промишлен комплекс се пада на предприятията, преработващи земеделските суровини. В сравнение с миналата петилетка има безспорен напредък, изразяващ се в това, че във всички подотрасли се внедриха и внедряват технологии за оползотворяване на цялата произведена продукция. Главният резерв сега е дълбочинното използване на суровините, настойчивата борба за висок рандеман. Направено е не малко, има още какво да се желае. Благодарение на това, че през изтеклия сезон се проведе успешна борба за производство на захарно цвекло с по-висока захарност, сега предприятията успешно компенсират недостига от суровина. През декември се очаква завършването на захароварната кампания. Да се даде повече захар на страната е възможно. За това се изисква строго спазване на технологичната дисциплина в заводите и по-големи грижи към суровината, която се съхранява в аграрно-промишлените комплекси.

Изпълнението на плановете в селското стопанство и хранителната промишленост е неделимо от качеството на обслужващите дейности, от развитието на цялата икономика. Със собствени сили тия отрасли не могат да изпълнят голямата задача, която е поставило пред тях обществото. На пленума на ЦК на КПСС от 3 юли т. г. др. Л. И. Брежнев изтъкна, че за да стигне всеки килограм продукция до потребителя, много зависи от всички, през ръцете на които минават цените и

Digitized by Google

необходими на народа продукти, добити с огромен труд. Този подход трябва да се утвърждава и у нас, в работата на ония, от които зависят опаковките и транспортът за добитата, а в някои случаи „откраднатa“ от природата продукция. Нека не забравяме, че предстои транспорт на зърно, на захарно цвекло и тютюн, че продукция за милиони левове стои на открито в стопанските и заводските дворове, необезпечена често с транспорт. Тук тясноведомствените интереси са особено пагубни и срещу подобни тенденции е необходимо да се воюва с партийна непримиримост.

В годината на Националната конференция партийните, профсъюзните, комсомолските организации и дейци с подчертано политически подход в своята дейност създадоха условия за по-големи успехи на стопанския фронт. Няма съмнение, че и в сегашния изключително важен етап те ще го използват като незаменимо тяхно оръжие. Задачата е всеобщата мобилизация за изпълнението и преизпълнението на производствените програми за 1978 година да се съпътствува и от неизменни грижи за всестранна подготовка на производството за идващата 1979 година. Още от първия час, от първия ден битката за комплексно изпълнение на плана да продължи с възходящ ритъм. Без никакво отпускане!

От изключителна важност сега е ръководствата на стопанските комплекси, министерствата, ведомствата и предприятията при утвърждаването на техните инженерни проекти и насрещните планове, при формирането на плана за 1979—1980 година да подходят политически зряло, държавнически. Не да се защищават стари позиции, а да се съдействува за най-пълно разкриване на всички съществуващи резерви в народното стопанство. Опитът показва, че с такъв подход те ще отговорят на дръзновението и целеустремеността на трудовите колективи. Ще стане възможно високите успехи на челниците да станат масова практика. По примера на десетките и десетки първенци, прекрачили вече прага на петилетката, всички до един в края на годината да рапортуват пред Партията: „Изпращаме третата — решаващата, година за изпълнението на петилетката като победители. Поемаме в ново, още по-разгърнато настъпление през четвъртата!“

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

РАШКО РАШКОВ
секретар на Софийския градски комитет на БКП

Сложните и мащабни процеси, които съпътстват развитието на София като най-крупен обществено-политически, научно-производствен и културен център на страната, изпълнението на поръката на др. Т. Живков за превръщането ѝ в образцов социалистически град обуславят обективната потребност от повсеместно и ускорено внедряване на постиженията на научно-техническата революция в практиката. Ето защо на XXII градска отчетно-изборна конференция на БКП бе отделено значително внимание на състоянието на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност, на качеството и ефективността на научното осигуряване на производството.

За столицата научната и внедрителската дейност представляват важен отрасъл, който по броя на заетите в него учени, специалисти и помощен персонал заема второ място след промишлеността. Неговото значение обаче за сътворяването и прилагането на научно-техническия прогрес, за мултиплициране на ефекта му в града и цялата страна е огромно. В последно време задачите, стоящи пред научния фронт, бяха ясно формулирани. Техните координати са очертани в решенията на XI партиен конгрес, на Юлския пленум, на Националната партийна конференция, в Писмото на др. Т. Живков до Централния комитет на ДКМС. Пленумът на Централния комитет на БКП от 20—21 юли т. г. конкретно насочи колективите от тази сфера към усвояване постиженията на някои стратегически направления на научно-техническия прогрес. В неговите решения е поставено изискването за осигуряване на здрав научен тил на икономиката, бързо внедряване на челния световен опит, затваряне на цикъла „наука—производство—реализация", достигане на върховите постижения на съвременната научно-техническа революция.

Изключително голяма е отговорността на градската партийна организация, на комунистите и целите колективи от научноизследователските и инженерно-внедрителските организации за тяхното изпълнение. Ето защо бюрото на градския комитет на БКП насочва техните усилия към ефективно научно осигуряване потребностите на практиката. На основата на съвместните насрещни планове „институт—завод", на научно-техническите програми и договори за творческо сътрудничество с колективите от материалното производство се внедриха редица научно-технически резултати, дава се постоянен принос в изпълнението на качествените и натуралните показатели на производството. Средният икономически ефект на една внедрена разработка през 1976 г. нарасна 1,69 пъти, а през 1977 г. — 1,73 пъти в сравнение с 1975 година. Успешно се изпълнява планът по наука и технически прогрес за тази година. Със столичен адрес са немалък брой разработки на високо научно-техническо равнище, повечето от изобретенията в страната.

Digitized by Google

В съответствие с решенията на Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП за подобряване на координацията в дейността на стопанските, производствените и научните организации при решаване на важни за икономиката научно-приложни задачи бюрото на градския комитет на БКП прие през 1976 г. „Програма за участието на научния потенциал в развитието на столицата през седмата петилетка". Тя се отчита и актуализира ежегодно. Явява се важно средство за съсредоточаване вниманието и усилията на районните комитети, на партийните организации и колективите за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в столичната икономика. Разшири се практиката за възлагане социални поръчки на научните звена. Преизпълнен бе предвиденият за града икономически ефект. Успешно работи школата за изучаване и внедряване на челния съветски опит.

Всички тези резултати са положително явление, което обогати дейността на Софийската градска партийна организация. Но животът поставя нови, по-високи изисквания и затова нямаме право да попадаме в плен на отчетните данни, на списъка на проведените мероприятия и подетите инициативи. Постигнатото не е пределът на възможностите и не може да бъде източник на самоуспокоение и самодоволство. Още повече, че не са преодолени редица сериозни слабости, сред които ще посочим: невнедряването на важни разработки или липсата на нови решения, които да изменят чувствително техническото, технологическото и организационното равнище на производството, гарантирането на качествените и натуралните му показатели, ефективността на износа. Или все още прилагането на научно-техническия прогрес не е вградено категорично в показателите за развитието на производството, не са преодолени редица противоречия в системата „наука—техника—производство—реализация", не е извършен поврат в използването на чуждия научно-технически опит, в повишаване изобретателската активност на научните институти и внедряването на изобретенията.

По тази причина във всекидневната дейност на градския комитет сега на централно място отново стои ускореното внедряване на челните научно-технически резултати като първостепенна задача на всички участници във възпроизводствения процес. При това се поставят въпросите: какво и за колко време се внедрява, скъсява ли се и преодолява ли се дистанцията с най-добрите световни постижения, издига ли се с всяко внедряване равнището на социалистическата организация на труда, оптимално ли се обвързват трите елемента на производството. Освен това нашият поглед е насочен и към неотложните мерки за преодоляване изоставането на изпълнението на насрещните планове и създаването на допълнителен национален доход в съответствие с решенията на Националната партийна конференция. В тяхното провеждане активно участвуват колективите от научните и инженерно-внедрителските звена.

Важна обществена форма, съдействуваща за ускорено внедряване, е всестранното укрепване, разширяване и задълбочаване на творческия съюз между научните и производствените колективи. През последните две години под ръководството на градския и районните комитети на БКП в столицата настъпиха някои положителни изменения, чийто израз са приетите над 180 съвместни насрещни планове, договори и програми. Активен дял в извършеното имат партийните организации и научно-административните ръководства на БАН, Медицинската академия, ВМЕИ „В. И. Ленин", ВХТИ, Института по изчислителна техника, КНИППИ „НИПРОРУДА", Института по облекло и текстил. През 1976 г. Българската академия на науките прие комплексна програма за дългосрочно сътрудничество с МК „Кремиковци", а през 1977 г. подписа договори с всички стопански министерства. ВМЕИ „В. И. Ле-

Digitized by Google

нин“ осъществява сътрудничество с отраслови министерства, с изпълнителния комитет на СГНС, с МК „Кремиковци“, с други предприятия и институти. На основата на одобрения от бюрото на градския комитет на БКП опит на ХЗ „Лакпром“, ЦЛП при БАН и ВХТИ качествено нов етап в развитието на творческото сътрудничество между науката и производството представляват разработените дългосрочни програми за комплексно научно обслужване на Завода за изчислителна техника, завод „Електроника“, СЗ „Кл. Ворошилов“, Завода за металорежещи машини, АПК „Средец“, КОЦМ „Д. Ганев“.

Едновременно с това не удовлетворяват например пасивната позиция и незаинтересоваността на партийните и стопанските ръководства на електрокарния комбинат „6 септември“, Комбината за полуцелулоза и картон, ЗПК „Г. Костов“, ДСО „Инжстрой“, ДСО „Софстрой“ и други, които не търсят активно съдействието на научните звена в своята дейност. Същевременно немалка част от договорите и програмите за творческо сътрудничество имат формален характер, служат като кампанийна изява на тези, които ги подписват, или пък бързо се забравят взаимните задължения и отговорности по внедряването на набелязаните резултати. Затова на дневен ред сега е оценката на ефективността от изпълнението им, засилване на комплексния им характер и тясно обвързване с инженерните проекти и проектите за усъвършенствуване социалистическата организация на труда.

За издигане техническото, технологическото и организационното равнище на производството под ръководството на градския и районните комитети на БКП, партийните органи и организации в министерствата, ведомствата, научните и развойните звена в комбинатите и предприятията са осъществени някои начални практически мерки. С участието на научния и развоен потенциал бяха разработени инженерните проекти, насрещните планове и проектите за социалистическа организация на труда в структуроопределящите единици на столичната икономика. Бюрото на градския комитет на БКП оцени положително работата по разработване на проекта за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда на АПК „Средец“ с участието на научните работници и специалисти от ИППД „Пушкаров“, ИИОСС, НИМЕСС, Опитната станция в с. Негован. Този подход позволява в основата на плановете на производствените колективи за периода 1979—1980 година да се постави внедряването на челни научно-технически постижения, да се обвържат още по-пълно плановете и дейността на научните, развойните и проектантските звена с проблемите на материалното производство. Със съдействието на Държавния комитет за наука и технически прогрес за първи път като изходно начало при разработването на плана по наука и технически прогрес в основните отрасли се използва критичният анализ на техническото равнище на производството и неговото съпоставяне със световните постижения.

Всичко това, макар и положително, не дава основание за доволство и самоуспокоение, тъй като е направена само една крачка за привеждане плановото ръководство на научно-техническия прогрес в съответствие с повишените изисквания на Националната партийна конференция. Анализът на извършеното в последно време разкрива необходимостта в хода на изпълнението на плана за 1979—1980 година в основните отрасли на столичната икономика непрекъснато да се създават оптимални условия и предпоставки за осигуряване на комплексно научно обслужване на производството, което да гарантира найпълно обвързване прогресивното развитие на техниката, технологията и организацията с оглед издигане техническото равнище на производството и повишаване качеството на продукцията.

Столичните научни и инженерно-внедрителски звена имат основен дял в борбата за икономии на суровини, материали и енергия, за уве-

Digitized by Google

личаване валутните ресурси на страната. В реализиране на задачите от съответните национални и софийски програми има известни успехи. Същевременно комплексният анализ на постигнатото от началото на петилетката и след Националната партийна конференция показва, че въпреки задоволителното им изпълнение крайните резултати в производството не са големи и трайни, налице е чувствително изоставане в сравнение със световното равнище по използването на суровините, материалите и особено на металите. За изменение на това положение сега е важно изпълнението на включените в плана и инженерните проекти задачи от страна на научните работници, на проектантите и ИТР от заводите в столицата да се основава на научнообосновано нормиране и нормативи за използване на производствените мощности, разходите на материали, жив труд и енергия за производство на единица продукция, съобразено с най-добрите постижения в света. Тук е особено нужна намесата на редица партийни органи и организации, защото все още създаването на комплексна система от технически и икономически обосновани норми и нормативи се върши мудно и без необходимия размах.

Решаването на задачите на социално-икономическото и научно-техническото развитие до края на VII петилетка и в перспектива органически се съчетава с ускореното развитие и прилагане постиженията на някои стратегически направления на научно-техническия прогрес. Съществен дял в тази област има Софийската градска партийна организация, тъй като тук са съсредоточени почти всички научни институти и инженерно-внедрителски звена, основните монтажни заводи, стопанските комплекси, външнотърговски централи и министерства, на които е поръчано това голямо дело. Тяхната безупречна работа зависи преди всичко от политическата и организаторската дейност, от творческото търсене и настъпателност на партийните органи и организации — от градския комитет на БКП до партийното бюро, партийната група, отделния комунист в научния институт, завода, лабораторията, цеха. Предстоящата работа, както е известно, е програмирана в решенията на пленума на Централния комитет на БКП от 20—21 юли т. г. Тя е разчетена за продължителен период от време, но нейният успех се кове от дневния ден. Особено важно е след актуализирането на програмите по електронизация, роботизация и химизация, за приложението на лазерите и постиженията на биологическата наука — след включването и осигуряването в плана на всички равнища и звена, на произтичащите от тях задачи за периода до 1980 г. и тяхното ежедневно кадрово и ресурсно осигуряване — оперативното управление на разработките и тяхното внедряване в производството и социалната практика. Тук от партийните организации ще се обърне внимание на състоянието на елементната база, на техническото равнище и обновяването на продукцията, на използваното оборудване и технологии. От съществено значение са координацията и съвместната работа за производство на електронизирана техника и технологични системи от промишлени роботи, по развитието на автоматизацията на производството и управлението.

Задачата, поставена от Националната партийна конференция, за взаимообвързано, комплексно усъвършенстване на социалистическата организация на труда във всички сфери на обществено-икономическия живот като съществено условие за изпълнение решенията на XI конгрес на БКП за високо качество и висока ефективност, с пълна сила важи и за научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност в столицата. Нещо повече. Спецификата на труда в тази област определя и неговата особено голяма значимост.

В Писмото си до Централния комитет на ДКМС др. Тодор Живков подчерта: „От коренна промяна се нуждае досегашната постанов-

Digitized by Google

ка за качеството на труда. В епохата на научно-техническата революция е истински анахронизъм да се издигат общи призиви за трудолюбие независимо от качеството на труда и неговия обществен ефект". Ето защо в града съвместно с ДКНТП се работи активно по проблемите за повишаване качеството на научноизследователския труд от позицията на динамичния и статистическия подход. Поставена е целта: в проектите за социалистическа организация на труда на инженерно-внедрителските, проектантските и научните звена главна и най-съществена тяхна част да бъде постигането на крайните технически, технологически и икономически показатели на производството, ускоряването на научно-техническия прогрес и неговите стратегически направления. Специално внимание се отделя на оперативното управление на научно-техническите разработки, на тяхното материално осигуряване, на заплащането, стимулирането и съревнованието сред колективите от науката и развойната дейност, на движението за образцови социалистически организации.

Реализирането на тези и ред други изисквания и задачи налага партийните организации да осъществяват компетентно и високоефективно ръководство на науката и техническия прогрес, още по-добре да се изявяват като политически ядра на колективите. Тук остро стои въпросът за насочване на партийната работа, на дейността на всички партийни органи и организации, на всеки комунист към преоценка на критериите за равнището на постигнатото в научноизследователската, развойната и инженерно-внедрителската дейност, към борбата срещу самодоволството и вредното самочувствие, за осигуряване на антитезата на „шопската концепция". В това направление се стремим да използваме замяната на партийните документи, отчетно-изборните събрания. През 1979 г. ще се извърши анализ и оценка на работата на първичните партийни организации в научните и инженерно-внедрителските организации по достигане на световните показатели в разработването и внедряването на научно-техническите резултати.

Сегашното състояние на съотношението между комунистите и безпартийните дава възможност да се осъществява ефективно партийно ръководство върху научните и инженерно-внедрителските колективи. В дейността си градският и районните комитети на БКП полагат усилия за повишаване на дееспособността на първичните партийни организации в софийските академични институти, ВУЗ и организациите за инженерно-внедрителска дейност, за развитието на техните трудови, социални и възпитателни функции.

Определено значение във формирането на по-високи критерии в работата има нивото на научната квалификация на членовете на партийните организации и партийните бюра. Сега 68 на сто от секретарите на ППО са хабилитирани научни работници, но това не съответствува на броя на звената със задоволителен състав от хабилитирани лица. Неблагоприятно се отразява върху компетентността на ръководството и фактът, че сравнително слабо е участието на изтъкнати и уважавани научни работници в низовите изборни партийни органи.

В някои партийни организации и районни комитети на БКП не се вземат перспективни мерки за по-равномерно разпределение на партийното ядро в микроколективите, което се отразява върху равнището и комплексността при обсъждане на основните задачи, при вземане на решения и за осъществяване на ефективен партиен контрол. В колективите на отделни институти относително малко са комунистите от научното и проектантското направление, при това част от тях са специалисти със средно образование. Има случаи, където сред партийния състав преобладава помощният персонал. В такива партийни организации, без да се омаловажава тяхната дейност, е трудно да се направи задълбочен

Digitized by Google

анализ на развитието на научното направление и обслужване на отрасъла по задачите, които стоят пред института, а оттам и пред самите партийни организации. Принизява се партийният контрол над дейността на административните ръководства. Ниската научна квалификация на членовете на партийните бюра и комитети дава възможност на някои ръководители на научни звена да се поставят извън партийния контрол. Нашите усилия сега са насочени част от тези слабости да бъдат преодолени още до края на т. г. в хода на отчетно-изборните събрания.

* * *

По-нататъшното усъвършенствуване организацията на науката, на връзката ѝ с практиката и усвояването на върховите постижения на научно-техническата революция налагат усъвършенствуване на организационната структура на научните и производствените звена. Едновременно с това следва да се решават и проблемите, свързани с установяване на оптимална структура на партийните органи и организации. Възможностите за приложението на типови схеми са ограничени, поради което градският комитет на БКП и районните комитети подхождат конкретно във всеки случай. Сега засилваме вниманието към създадените в София инженерингови организации, научно-производствени обединения и комбинати за преодоляване на затрудненията в партийната координация със съставните им звена. Извършва се окрупняване на редица партийни организации, формират се съвети на партийни секретари, засилват се проблемността и предметността в работата на районните комитети на БКП.

„Програмно-целевият и комплексен подход — подчертава др. Т. Живков — предполага усъвършенствуване на управлението не само на народното стопанство, но и на всички сфери на обществото, включително на партийните и обществените органи и организации. Неговото прилагане ще повиши още повече ръководната роля на Партията във всички области на живота. Върху основата на програмно-целевото управление партийните органи ще могат по-целенасочено да ръководят разработването и изпълнението на задачите, по-ефикасно да упражняват контрол за постигането на крайната цел“ (Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, том 3, с. 337). Софийският градски комитет на БКП, като се ръководи от тази постановка, полага грижи за нейното практическо усвояване и реализиране, защото прилагането на програмно-целевия и мултипликационния подход в неговите три аспекта на сегашния етап води до чувствителни промени в партийното ръководство, в планирането и организацията на партийната работа, при контрола и оценъчната дейност на партийните бюра и организации. Все по-често те ще си взаимодействуват и координират своята работа с другите участници във възпроизводствения процес и в научната интеграция, ще прилагат целеви форми на партиен контрол, а критериите за оценка ще отчитат не само междинните, но и крайните резултати.

В съответствие с решението на Централния комитет на БКП за предоставяне на контролни функции на партийните организации в министерствата и централните учреждения и ведомства от градския и районните комитети на БКП се предприемат действени мерки за подобряване на тяхната работа. Вниманието на партийните организации от разработващите блокове на министерствата се насочва към подобряване на стила и методите на работа, за издигане на организаторската им роля, на личния принос и отговорност на комунистите в усъвър-

Digitized by Google

шенствуването на социалистическата организация на труда и планово-то ръководство на научно-техническия прогрес.

Това ще доведе до промяна в характера на партийните поръчения, внася нови моменти в стила и формите на работа. По-нататъшно развитие ще получи инициативата за съвместни научно-организационни мероприятия между учрежденските партийни комитети при ДКНТП и отрасловите министерства по планирането и изпълнението на научно-техническите задачи, като по-осезаем следва да бъде приносът на комунистите в дейността по научното обслужване на столицата. Това налага да се издигне ролята на личния им пример, на самоотчета пред партийните организации, на контрола върху работата на техния апарат.

Важна функция на партийните органи и организации сред научните кадри и колективи е по-нататъшното повишаване на тяхната творческа и социална активност. Нашето изискване сега е още по-добре, отколкото досега, тя да отчита материалните и духовните интереси на хората, да се разгръща върху основата на принципите на социалистическата справедливост. От партийните органи и организации изискваме да създадат творчески климат, като поведат решителна борба против „феодализма" и „монополизма" в науката, против „творческото" безделие, да поддържат здрава атмосфера за критика и дискусии.

Възпитателната работа в научните колективи не бива да се изчерпва с провеждането на просветни мероприятия. Стремим се тя да се съобразява с особеностите на етапите, през които преминават научният трудов процес, самият научен продукт. В нея творчески да се заимствуват и адаптират основните принципи на развитието на научните школи — грижи за изява на всички членове на колектива, високи изисквания към тях, дисциплина и стабилни критерии за оценка на приноса им в общата работа, за персонифициране на научно-техническите постижения и т. н. Важна функция на възпитателното въздействие е да стимулира раждането на високи, върхови постижения в науката, формирането на потребности за работа в интеграционен аспект, подкрепа на търсещите и неспокойни изследователи, борба против успокоението от недостатъчно показателните, формални отчети за изпълнението на плана и воденото съревнование в съответните колективи.

Правилното оценяване на дейността на научните кадри е постоянна и особено важна задача на партийните органи и партийните организации. Комунистите оглавяват този сложен процес и сега усилията ни са насочени те да създават обстановка на другарско доверие, на обществена взискателност и отговорност за максимално преодоляване на субективизма. И тук ще се опрем на съветския, московския опит, за да не бъде атестирането акционно мероприятие, а органически да се свърже с всекидневието и перспективите на развитие на кадрите, с тяхното морално и материално стимулиране, с общественото им признаване. Важно условие за постигане на тези цели е състоянието на вътрешнопартийния живот в научния колектив, който не трябва да бъде смущаван от деформирани взаимоотношения и прояви, които нарушават научната етика и заобикалят нормите на социалистическия начин на живот. В това отношение са потребни постоянни грижи и отчитане в партийния подход социално-психологическите особености на научните колективи. В някои от тях се налагат и по-конкретни мерки за „озониране" на климата.

Партийната грижа за кадровия потенциал започва от вниманието, което трябва да се отделя на подготовката на младите научни работници и специалисти. В това отношение нашата работа чрез Писмото на др. Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС получи нов програмен документ, творческо продължение на априлската линия за работа с младежта. Изискванията, поставени в него за прелом

Digitized by Google

в дейността на Комсомола и издигане на ново равнище партийната работа по въпросите на младежта в конкретните условия на научните и развойните звена, са изисквания за създаване на възпитаване на нов тип кадри, носещи качествата и отговорността на социалистически учен и гражданин. Под ръководството на градския комитет на БКП партийните комитети сега анализират задълбочено състоянието на младото попълнение в науката и се стремят да осъществяват дълготрайни мерки за неговото всестранно израстване. От студентската аудитория и школата на аспирантурата младите хора да изграждат нов стил на научно мислене и изследователска работа, ново отношение към колективния труд, естествен стремеж за практическа реализация на научните резултати.

Разгръщането на социалистическото съревнование, повишаването на социалната и творческата активност на научните работници и специалистите предполага сериозно подобряване на дейността на профсъюзните и комсомолските организации от столицата, на Научно-техническите съюзи и Съветите за техническо творчество на трудещите се. Нашето изискване сега е от сбор понякога на различни мероприятия и инициативи, от обсъждане и поставяне на различни проблеми тя по-определено да се трансформира и обвързва в системата от действия за комплексното им решаване, за превръщане на борбата за прилагане челните научно-технически постижения в общонародно дело.

Равнението по критериите на Националната партийна конференция изисква още по-настъпателна, последователна и целенасочена да бъде работата на градския и районните комитети на БКП за повишаване ефективността на партийното ръководство на науката и техническия прогрес. Няма съмнение, че това ще постигнем с по-нататъшно подобряване координацията в организаторската, политическата и идеологическата работа, контрола и взискателността на бюрата на градския и районните комитети на БКП за повишаване на резултатността от научноизследователската и внедрителската дейност, за по-пълното им обвързване с потребностите на градското стопанство и реализиране на мултипликационните разработки. Главното е ориентация към практически дела и резултати, адекватни на потребностите и перспективите на развитието на столичния град като образцов, социалистически, осъществяването на високото призвание на научните работници и колективи, отредено им от ленинската априлска линия на Партията.

Digitized by Google

МИСЛИ ЗА ЕДИНОНАЧАЛИЕТО

„...Едно от основните задължения на партийните органи и организации е да укрепват единоначалието в ръководството на икономиката..."

Тодор ЖИВКОВ

Възниква логичният въпрос: защо отново поставяме на преден план принципа на единоначалието? Тук думата е преди всичко за по-нататъшното укрепване на единоначалието в ръководството на икономиката. Сега се изисква да използваме по-пълно и комплексно материалните, трудовите и финансовите ресурси. Обективният ход на развитие налага да се отнасяме с още по-голяма грижа, с чувство за отговорност и със сърце на добри стопани към техниката, за да я използваме максимално по време и мощност. И трудно бихме си представили благополучни резултати, ако няма дисциплина и ако не попадне в грижливи ръце онова, което имаме вече натрупано като национално богатство в неговия веществен израз. Не е нужно нашироко да се обяснява, че тук главната тежест пада върху ръководителя единоначалник, независимо на какво равнище на управление се намира той. Може да е бригадир, началник цех, директор на комбинат, но от него се изисква широк диапазон от знания, богат опит, умение да взема целесъобразни и законосъобразни решения. В тази насока е особено потребно да се намира най-ефективното взаимодействие в системата „ръководител — партийна организация". Взаимното разбиране, строгото зачитане на партийните принципи и целенасочените действия на партийния секретар и стопанския ръководител, на партийното бюро и стопанския съвет винаги довеждат до сериозни постижения. Синхронът в действията на членовете на колектива ражда успеха.

Прилагането на принципа на единоначалието в ръководството на икономиката има свои конкретни особености и се обуславя от много фактори. И за да бъде той ефективно приложен, е нужно преди всичко правилен подбор на ръководните кадри. Защото „на социалистическото изграждане са нужни ръководители със знание и опит, с творчески ум и горещо сърце, способни трезво да преценяват и смело да поемат риска на новаторските решения и действия"[1].

Но нека да пречупим тази принципна постановка през конкретната действителност. В Благоевски район на столицата са съсредоточени 54 стопански единици — промишлени предприятия, строителни и транспортни организации, звена за търговия и проектиране. Анализът сочи, че почти всички от 200-те ръководители (директори, началници на управление, заместник-директори) са с висше образование — предимно инженери и икономисти. Значи по образователен ценз те в основната си част отговарят на изискванията. Прегледът на трудовия им стаж показва, че е преобладаващ броят на ръководителите с над десет години в отрасъла, в който работят. Следва закономерният из-

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, Партиздат, С., 1978.

Digitized by Google

вод, че и по практически познания те също имат достатъчна подготовка. Ежегодно районният комитет на БКП организира разнообразни форми на обучение за стопанските ръководители. В тях те се запознават с новите моменти преди всичко в организацията на труда и теорията на управлението. В заниманията се влага стремеж да се разискват конкретни практически въпроси, като се решават казуси, правят се обсъждания и т. н. Провеждат се теоретични конференции, на които се дава възможност да се изявят самите ръководители, като те в самостоятелни доклади осветляват на високо теоретическо равнище отделни проблеми от състоянието на звената, които ръководят. Следователно полагат се грижи за тяхната квалификация. И все пак в част от предприятията и стопанските организации на района съществуват недостатъци. Допускат се нарушения на финансовата и трудовата дисциплина, не се изпълняват плановете по отделни, и то най-вече качествени показатели, нарушават се партийните норми. Причините са разнопосочни. Но е уместно да се спре вниманието върху един такъв момент — обезличаване на ръководителя чрез отнемане възможността му да се изявява той творчески, да не може да се прилага в цялост единоначалието в ръководството на икономиката. Една от причините е, че „над главите на добрите творчески ръководители стоят няколко десетки инстанции...“ (из доклада пред Националната партийна конференция).

Как да се укрепва единоначалието, когато в системата на редица министерства (на машиностроенето, на електрониката и електротехниката и др.) е създадена четиризвенна система на управление — предприятие, комбинат (или ДСО), комитет, министерство. И за решаването на всеки по-мащабен проблем досега ръководителят трябва да „митарствува“ по тези инстанции. И нещо друго. Случва се вишестоящата организация, без да уведоми ръководителя на предприятието, като не взема предвид разкритите резерви, да му спуска допълнителен план дори след изтичане на отчетния период (примерно за първо полугодие на 1978 г. на 5 юли т. г.). Ето един пример. На такова нелеко звено като „Асансьорни сервизи“ е станало система да се завишават ежемесечно плановите задачи по обема и печалбата. ДСО „Младост“ също много често изменя плановете на фабрика „Детска радост“. И с това какъв авторитет се изгражда на ръководителя? Нима по този начин се укрепва единоначалието? В тези случаи се получава така, че планът на предприятието става „мобилен“ и някак си се изплъзва от ръцете на ръководителя. Той не може твърдо да отстоява пред своите подчинени определени позиции, създадени от обоснован, защитен и утвърден план.

И системата на действуващия контрол понякога не способствува да се изявяват творческите качества на единоначалника. Примери? Като се започне с финансовия контрол и се приключи с опазването на околната среда, повече от тридесет и четири инстанции по свои тримесечни планове проверяват и налагат санкции на ръководителите. И вместо конструктивно, делово и с грижа да се посочат допусканите слабости и недостатъци, да им се помогне, да се постави ударението върху превантивността, най-често механично се прибягва към санкции. Обикновено не се държи сметка и за времето на ръководителя, за неговата огромна ангажираност и конкретните му други неотложни задачи в момента. Ето няколко примера. В завод „Електра“ през 1977 година са извършени повече от 20 проверки, а директорът е понесъл материални санкции над 400 лв. Директорът на „Асансьорни сервизи“ през същата година е платил по съставени актове от най-различни органи 670 лв., или средномесечно по 56 лв., ръководителят на „Хлебозавод—3“ е санкциониран за годината в размер на

Digitized by Google

350 лв. А твърде често санкции се понасят за „прегрешения", които са спорни. Примери много и разнообразни, но те навеждат на мисълта, че системата за контрол се нуждае от усъвършенстване, и то в посока да се пести времето на ръководителя, да му се помага творчески, да се издига неговият авторитет.

Единоначалието е в диалектическо единство с авторитета. В това широко понятие се крият много съществени моменти, свързани с ръководството на стопанската дейност. Авторитетът се изгражда в резултат на делова работа и принципно ръководство. Но авторитетът на единоначалника се укрепва, когато неговите търсения, предложения и разпореждания се осмислят, подкрепят и подемат и от останалите стопански и обществени фактори в съответното звено. Тук на първо място стои въпросът за своевременната от принципиални позиции подкрепа на решенията на ръководителя от партийната организация, партийното ръководство и най-вече от партийния секретар. Касае се за еднопосочност в действията и неразминаване с партийните принципи и насоки. Там, където има изградени отношения на другарство и взаимопомощ, и то на принципна основа, резултатите не закъсняват. Години наред например ТПК „Пострадали от войната и фашизма" изпълнява плановете си и неведнъж колективът е излъчван за първенец в системата на местната и кооперативната промишленост. Действително председателят е човек, който, както се изразява народът, тежи на мястото си. Но до този председател е застанал един партиен секретар, който е разсъдлив, със свой подчертан авторитет пред колектива. И в този добре изграден ръководен екип никога не са възниквали разправии на дребно, не се е изпадало в безпринципност. Единомислието и взаимната подкрепа е създала уважението на хората към тези ръководители, дълбоката вяра, че те могат във всекидневието оперативно и делово да решават и основните проблеми на развитието на колектива, и всекидневните грижи на всеки работник. Фабриката за кожена галантерия „Леда" в последните години постигна сериозни успехи по повишаване качеството на продукцията и техническото равнище на производството. Това са успехи на всички специалисти и работници от предприятието. Но те са плод и на всеотдайността и авторитета, на умението на ръководителя да сплотява и мобилизира колектива. С такова признание сред всички се ползва и партийният секретар. Макар и да не блести с квалификацията си на най-подготвен специалист, той тежи с качествата си на принципен, отзивчив човек. Към него винаги можеш да се обърнеш, за да споделиш породилата се у теб нова идея, за появила се трудност. Ще те изслуша, ще ти помогне. В такава атмосфера се изграждат и взаимоотношенията между партийния и стопанския ръководител на предприятието. Анализиран, техният опит неизменно води и до извода колко важно е партийното бюро своевременно да подкрепя действията и проектите на стопанския деец по основните въпроси на развитието на производството. Да се работи активно и еднопосочно по проблемите за усъвършенстването на социалистическата организация на труда — за икономия на материали и суровини, за издигане техническото равнище на производството, за по-пълното използване на производствените фондове, да се умножава ефектът от всяко мероприятие.

На настоящия етап от развитието ни е трудно да се постигне икономическа и социална ефективност, без да се укрепва, развива и съчетава единоначалието с останалите характерни черти на демократическия централизъм. В икономиката това означава ръководителят умело и най-целесъобразно да използва колективния ум, предложенията и идеите на всички членове на стопанската организация, от съвместната дейност на които зависи постигането на висок ефект. Тук фор-

Digitized by Google

мите, методите и подходът за участие са многообразни, но наложително е колективната мисъл да се използва най-вече при разработката на проектите за социалистическа организация на труда и насрещните планове. Да не бъдат те плод на един „дежурен" тесен кръг от ръководители и специалисти, „компетентен" и разработващ винаги и по един и същи начин всички проблеми. Впрочем все още има звена, където тази порочна практика не е преодоляна. Но главното, решаващото е овладяването и умелото прилагане на новия подход, стремежът да се отговори на високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция.

Твърде положителен в това отношение е опитът на завода за шивашка конфекция „Витоша". Тук стопанската дейност умело се съчетава с разгръщане творческата инициатива на целия колектив. Под ръководството на партийния комитет се извършва богата, разнообразна, силно въздействуваща политико-възпитателна работа. Така бе и когато се пристъпи към реконструкция и модернизация на предприятието, за да се осъществи тя без спиране на производството, така е и сега при изготвянето на проекта за усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Директорът намери подкрепа от целия колектив. И няма съмнение — ще настъпят съществени изменения в използването на живия труд, средствата и предметите на труда. Но този проект едва ли би бил факт, ако при разработката му ръководството не беше се опряло на повече от деветстотинте предложения, мнения на работниците и специалистите от завода. Вярно е, че в много от тях имаше само загатнати идеи, но те съсредоточиха вниманието към редица нерешени проблеми, тесни места в производството, скрити резерви и неизползвани възможности. Особено важни предложения постъпиха за подобряване използването на работното време, премахването на вътрешносменните престои, съкращаването на технологическия процес и реализирането на икономия от материални разходи. В проекта се получи едно рационално съчетаване и свързване на мислите на колектива с решенията и действията на ръководството. Затова сега никой не се съмнява в неговата практическа реализация. Разработват се графици за внедряване, в които съвсем ясно се очертават задълженията на всеки и се осигурява широко и делово участие при реализацията им. Несъмнено такива моменти в осъществяването на принципа на единоначалието и съчетаването му с демократизма са необходимо условие за постигането на икономическа ефективност от всяка дейност и на всяко работно място. Те са черти на новия подход на единоначалника от социалистически тип при приложението на колективизма в управлението.

На Националната партийна конференция бе ярко подчертано, че да се утвърждава авторитетът означава да се утвърждава отговорността. Но свидетели сме как в практиката често се срещат ръководители, които бягат от отговорност, стремят се всячески да не я поемат и я прехвърлят на подчинените си. Без да съзнават, че по този начин подронват авторитета си. Имаше директор на Завода за безалкохолни напитки, който се задоволяваше да събере ръководителите на функционалните отдели, да им възложи задачите, като не приемаше отговорността за нерешените проблеми и все търсеше някъде другаде вината. И се стигна дотам, че той загуби авторитета си пред своите подчинени. Те започнаха да не го слушат, да опонират на предложенията му, да не изпълняват разпорежданията, които даваше. Анализът на този пример неизбежно води до извода, че е важно, наложително е да се търси персонална отговорност от хората, които ръководиш. Но заедно с това от изключителна важност е да умееш да разграничаваш тяхната вина от своята, да намериш сили да поемеш своя дял за неблагополучията.

Digitized by Google

В практиката ни се срещат и случаи, когато стопански ръководител поема риск да изпълни определена задача, проявява творчество и инициатива за комплексно изпълнение на плана, за осигуряване простор в работата на колектива. И за съжаление намират се „доброжелатели", които започват да тълкуват и преценяват действията му единствено откъм дадена слаба, уязвима страна. Сигнализират до съответните инстанции. Не помагат, а пречат на конструктивно мислещия и действуващ човек. Пример? Дълго време директорът на „Хлебозавод—3" търси организация—изпълнител, за да построи складови помещения, крайно необходими за нормалното функциониране на предприятието. След като не успява, решава да изпълни задачата по стопански начин. Действително имало е известно, незначително отклонение от някои нормативни документи. Но в крайна сметка се стига до ликвидирането на едно „тясно" място, затормозяващо производството. За съжаление този ръководител понесе чувствителни материални санкции, защото пое отговорността и риска да реши творчески един възлов проблем в предприятието, което ръководи. А Националната партийна конференция изисква отговорност и дисциплина, но в същото време повелява за безкомпромисна битка против формализма, шаблона, догматичния подход. Най-важното, определящото за оценката на цялостната дейност на стопанските ръководители или за отделни техни решения да бъде реалният принос за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за умножаване на благата. Ето защо нашата задача сега е да търсим пътища за стимулиране на творческите търсения, а не със санкции да се сковава инициативата. Защото авторитетът се укрепва и повишава особено когато се поема отговорност от принципни позиции и за действията на хората, които ръководиш. Имаше такъв случай. В края на месеца се налага на предприятието да се доставят срочно кооперирани доставки. Служителят, отговарящ за това, решава, че ако ползва бърз транспорт, ще спомогне за изпълнението на месечния план. Но след като всичко е решено от него добре, директорът от страх, че при финансова ревизия ще го начетат, нарежда разликата от сумата от видовете транспорт да се изплати от този служител. А благодарение на неговата инициатива се произведе продукция за хиляди левове. Въпросът е — при такъв подход възможно ли е да си изгражда авторитет, да се укрепва единоначалието? Разбира се, отговорът е — не!

Проблемът за единоначалието е многоаспектен. Подходът на всеки ръководител е строго индивидуален. Изисква се собствен почерк при всяко дело, при всяко стопанско действие. Но съществуват някои общи принципи, които, ако не се съобразяват от ръководителя единоначалник, той ще провали и себе си, и звеното, което ръководи. Защото „социалната активност както на трудовите колективи, така и на отделния трудов човек, е нужно своевременно да се възглавява, правилно да се ръководи и да се направлява" — бе подчертано на Националната партийна конференция.

Ангел ЛЕФТЕРОВ

Digitized by Google

мите, методите и подходът за участие са многообразни, но наложително е колективната мисъл да се използва най-вече при разработката на проектите за социалистическа организация на труда и насрещните планове. Да не бъдат те плод на един „дежурен" тесен кръг от ръководители и специалисти, „компетентен" и разработващ винаги и по един и същи начин всички проблеми. Впрочем все още има звена, където тази порочна практика не е преодоляна. Но главното, решаващото е овладяването и умелото прилагане на новия подход, стремежът да се отговори на високите критерии и изисквания на Националната партийна конференция.

Твърде положителен в това отношение е опитът на завода за шивашка конфекция „Витоша". Тук стопанската дейност умело се съчетава с разгръщане творческата инициатива на целия колектив. Под ръководството на партийния комитет се извършва богата, разнообразна, силно въздействуваща политико-възпитателна работа. Така бе и когато се пристъпи към реконструкция и модернизация на предприятието, за да се осъществи тя без спиране на производството, така е и сега при изготвянето на проекта за усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Директорът намери подкрепа от целия колектив. И няма съмнение — ще настъпят съществени изменения в използването на живия труд, средствата и предметите на труда. Но този проект едва ли би бил факт, ако при разработката му ръководството не беше се опряло на повече от деветстотинте предложения, мнения на работниците и специалистите от завода. Вярно е, че в много от тях имаше само загатнати идеи, но те съсредоточиха вниманието към редица нерешени проблеми, тесни места в производството, скрити резерви и неизползвани възможности. Особено важни предложения постъпиха за подобряване използването на работното време, премахването на вътрешносменните престои, съкращаването на технологическия процес и реализирането на икономия от материални разходи. В проекта се получи едно рационално съчетаване и свързване на мислите на колектива с решенията и действията на ръководството. Затова сега никой не се съмнява в неговата практическа реализация. Разработват се графици за внедряване, в които съвсем ясно се очертават задълженията на всеки и се осигурява широко и делово участие при реализацията им. Несъмнено такива моменти в осъществяването на принципа на единоначалието и съчетаването му с демократизма са необходимо условие за постигането на икономическа ефективност от всяка дейност и на всяко работно място. Те са черти на новия подход на единоначалника от социалистически тип при приложението на колективизма в управлението.

На Националната партийна конференция бе ярко подчертано, че да се утвърждава авторитетът означава да се утвърждава отговорността. Но свидетели сме как в практиката често се срещат ръководители, които бягат от отговорност, стремят се всячески да не я поемат и я прехвърлят на подчинените си. Без да съзнават, че по този начин подронват авторитета си. Имаше директор на Завода за безалкохолни напитки, който се задоволяваше да събере ръководителите на функционалните отдели, да им възложи задачите, като не приемаше отговорността за нерешените проблеми и все търсеше някъде другаде вината. И се стигна дотам, че той загуби авторитета си пред своите подчинени. Те започнаха да не го слушат, да опонират на предложенията му, да не изпълняват разпорежданията, които даваше. Анализът на този пример неизбежно води до извода, че е важно, наложително е да се търси персонална отговорност от хората, които ръководиш. Но заедно с това от изключителна важност е да умееш да разграничаваш тяхната вина от своята, да намериш сили да поемеш своя дял за неблагополучията.

Digitized by Google

В практиката ни се срещат и случаи, когато стопански ръководител поема риск да изпълни определена задача, проявява творчество и инициатива за комплексно изпълнение на плана, за осигуряване простор в работата на колектива. И за съжаление намират се „доброжелатели", които започват да тълкуват и преценяват действията му единствено откъм дадена слаба, уязвима страна. Сигнализират до съответните инстанции. Не помагат, а пречат на конструктивно мислещия и действуващ човек. Пример? Дълго време директорът на „Хлебозавод—3" търси организация—изпълнител, за да построи складови помещения, крайно необходими за нормалното функциониране на предприятието. След като не успява, решава да изпълни задачата по стопански начин. Действително имало е известно, незначително отклонение от някои нормативни документи. Но в крайна сметка се стига до ликвидирането на едно „тясно" място, затормозяващо производството. За съжаление този ръководител понесе чувствителни материални санкции, защото пое отговорността и риска да реши творчески един възлов проблем в предприятието, което ръководи. А Националната партийна конференция изисква отговорност и дисциплина, но в същото време повелява за безкомпромисна битка против формализма, шаблона, догматичния подход. Най-важното, определящото за оценката на цялостната дейност на стопанските ръководители или за отделни техни решения да бъде реалният принос за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за умножаване на благата. Ето защо нашата задача сега е да търсим пътища за стимулиране на творческите търсения, а не със санкции да се сковава инициативата. Защото авторитетът се укрепва и повишава особено когато се поема отговорност от принципни позиции и за действията на хората, които ръководиш. Имаше такъв случай. В края на месеца се налага на предприятието да се доставят срочно кооперирани доставки. Служителят, отговарящ за това, решава, че ако ползва бърз транспорт, ще спомогне за изпълнението на месечния план. Но след като всичко е решено от него добре, директорът от страх, че при финансова ревизия ще го начетат, нарежда разликата от сумата от видовете транспорт да се изплати от този служител. А благодарение на неговата инициатива се произведе продукция за хиляди левове. Въпросът е — при такъв подход възможно ли е да си изгражда авторитет, да се укрепва единоначалието? Разбира се, отговорът е — не!

Проблемът за единоначалието е многоаспектен. Подходът на всеки ръководител е строго индивидуален. Изисква се собствен почерк при всяко дело, при всяко стопанско действие. Но съществуват някои общи принципи, които, ако не се съобразяват от ръководителя единоначалник, той ще провали и себе си, и звеното, което ръководи. Защото „социалната активност както на трудовите колективи, така и на отделния трудов човек, е нужно своевременно да се възглавява, правилно да се ръководи и да се направлява" — бе подчертано на Националната партийна конференция.

Ангел ЛЕФТЕРОВ

Digitized by Google

БЛИЗКА ПОДКРЕПА НА ИНИЦИАТИВИТЕ НА МЕХАНИЗАТОРИТЕ

Години наред клоновото стопанство в с. Мадан, Михайловградско, е едно от първите стопанства в окръга както по срочното и качественото извършване на селскостопанските работи, така и по получените добиви. Тук главното е не в особените природни условия, а в субективния фактор — партийното ръководство над всички организации и дейности; в търсенето на материален и морален ефект от партийно-организационната и масово-политическата работа. Пример за това е отношението към социалистическото съревнование.

За организирането и ръководенето на съревнованието общинският партиен комитет и първичните организации полагат големи грижи. Оперативната работа се извършва от комисия, в която влизат секретарят на общинския партиен комитет и представители на масовите организации. За лятната кампания на 1977 г. комисията уточни колективите и отделните труженици, които ще се съревновават, условията, показателите, моралните и материалните стимули, материалната база на съревнованието и мястото на неговото отчитане. Сключени бяха договори между съревноваващите се.

Необходимостта от по-близкото партийно ръководство наложи изграждането на временна партийна и комсомолска организация към механизирания отряд, а където беше възможно, и временни партийни групи. Направен беше сериозен преглед на състоянието на актива за водене на масово-политическата работа, на нагледната агитация и местния печат, на техническите средства и др.

В прегледа на силите голямо внимание бе отделено на това, кой какво и къде ще го извършва. В тази връзка бе засегната и работата на групата докладчици, политинформаторите, партийните групи, съставът на съответните комисии. По-голямо внимание се обърна на качествата на хората. Стремежът беше да се ангажират най-дейните, най-дисциплинираните и контактните хора, които ще погледнат сериозно и отговорно на дадените им поръчения.

След като всичко по прибирането на реколтата и съревнованието бе уточнено, обсъдено и прието от ръководствата, пред общинския комитет и цялата партийна организация стоеше задачата за най-стриктното провеждане на тези мероприятия. Първата стъпка беше чрез средствата на масово-политическата работа те да станат достояние на всяка партийна и масова организация. За това бяха проведени инструктивни съвещания с актива, съвещания на партийните групи и др. Заредиха се събрания на останалите организации, на които не само се разясниха, обсъдиха и приеха организационните и политическите мероприятия по прибиране на реколтата и разгаряне на социалистическото съревнование, но се дадоха и конкретни поръчения, приети бяха колективни и лични обещания.

Раздвижиха се комисиите по нагледната агитация, радиоуредбата, печатната агитация. От страна на стопанското ръководство се придвижиха въпросите по изпълнението на организационно-техническата работа като: определяне на площите, комплектуването на смените, осигу-

Digitized by Google

ряване на резервните части, възстановяването на полските станове, подобряването на битовите условия, подсигуряването на денонощна работа в техническата работилница, подготовка на складовата база и др. С откриването на кампанията и започване работата в полето се появиха фототабла и фотоснимки на първенците в съревнованието, ежедневен бюлетин за водене и отчитане на съревнованието, изнасяне на поздравителни концерти, поздравителни писма и телеграми до семействата на първенците. На самия стан по време на обедните почивки и при смените пред механизаторите се четеше бюлетинът за съревнованието или се изнасяше кратка беседа от политинформаторите за актуално събитие от вътрешен или международен характер; връчваха се морални и материални награди. Ангажирането в тия мероприятия на най-отговорните стопански, партийни и обществени дейци повиши изискванията за качеството на извършената работа, спомогна лятната кампания да завърши в кратки срокове.

В резултат на извършената организаторска и политическа работа в срок и качествено бе извършена дълбоката оран и подготовката на площите за есенниците. Царевицата от 7 хиляди декара бе прибрана само за 20 дни, като от неполивни площи се получи по 655 кг среден добив. На народното стопанство беше предадено 1100 тона зърно в повече. За високи успехи по производството на царевица от неполивни площи Министерството на земеделието и хранителната промишленост обяви бригадата за национален първенец и я награди с грамота и 3000 лв.

През напрегнатите дни на кампаниите се премина на двусменна и трисменна работа. Това не само даде възможност да се съкратят сроковете за провеждане на мероприятията, но постави и въпроса за излишната техника, за нейното законсервиране и използване само във върхови моменти или като оборотна.

На окръжни и други съвещания започна да се препоръчва опитът на Мадан по прибиране на реколтата, по водене и отчитане на социалистическото съревнование, за бригадната отговорност, за механизираните отряди.

* * *

За да се стигне до тия успехи, необходимо беше да се преодоляват редица предубеждения. Някои механизатори и дори ръководители не можаха от един път да скъсат със старата традиция съревнованието да се отчита периодично и в салон. Впоследствие се убедиха, че не е възможно това да става в селото и че при малък ритуал на полето в бригадния стан въздействието е по-силно. Трудности имаше и за въвеждане на двусменната работа, особено при нощни условия. За преодоляването им партийното ръководство умело използваше различни форми. Оригинални и полезни се оказаха срещите разговори на партийното бюро с колективите по работни места. Практикуваха се при по-екстрено решаване на дадени проблеми като: въпросите на дисциплината, превоза на работниците, оказване бързо помощ при заплевели участъци от друго място, недостиг на машини, работна ръка и др. Освен бързото решаване на въпросите повиши се самочувствието на хората, които започнаха да се чувствуват не само обикновени изпълнители, а и организатори на производството, следствие на което поеха по-голяма отговорност за изпълнението на задачите.

По време на есенната кампания партийното и стопанското ръководство обогати с нови политически форми ръководството на социалистическото съревнование. Интерес представляват провежданите ритуали и по-специално ритуалът при откриването на кампанията. В какво се състои той?

Digitized by Google

В обстановка на добре уреден и украсен бригаден стан идват цялото партийно и стопанско ръководство, активисти. Заедно с тях идва духовата музика, групата от комсомолци и пионери с добре подготвена литературно-музикална програма, пионери с цветя. Ритуалът започва с марш, след което командирът на механизирания отряд запознава механизаторите накратко със задачите им в тази кампания. Приветствува ги, като им пожелава здраве, сили, бодрост и успех в работата. След командира приветствие към механизаторите поднася председателят на дружинния съвет на пионерската организация при училището. Тази тържественост на самия стан на полето, освен че внася ободрение и радост за механизаторите, тя е и отношение към тях, към техния уважаван труд, което още повече ги задължава. Задължават ги и пожеланията, които идват направо от устата на техните синове и дъщери.

Още при подработването на плановете за мероприятията и раздела за съревнованието общинският партиен комитет и стопанското ръководство решиха то да се издигне на по-високо равнище. В неговото стимулиране да се обърне по-голямо внимание на моралните стимули, подбудите да имат по-възвишен характер. Разяснителната работа сложи ударението главно върху неговата високоблагородна цел във всенародната борба за повишаване на ефективността и качеството — да се осигури масово повторение на челните постижения; върху високото социалистическо съзнание: дисциплина, другарство, взаимопомощ, метод на стопанисване, които черти безспорно са присъщи на новия социалистически начин на живот. Ето интересното и най-ценното в опита на Мадан — да се намери начинът, по който ще се реализират най-бързо същностните черти на съревнованието.

Главното в системата за социалистическото съревнование беше всекидневната гласност, сравнимост и отчитане, съчетани с пълното използване на всички форми и средства на индивидуалната и масово-политическата работа. Стремежът беше съревнованието да стане не само достояние, но и дело на всички. Наистина механизаторът е централната фигура в изпълнение на селскостопанските задачи, но крайният резултат все още не зависи само от него, ето защо в съревнованието намери място работата на всички кооператори.

Всекидневната гласност, сравнимост и отчитане на съревнованието наложиха редовното издаване на бюлетини, поздравителни телеграми, писма и радиоконцерти, редовното окачване снимките на първенците, актуална печатна и нагледна агитация, връчване на червените флагчета при специален ритуал и др. Посредством гласността и сравнимостта всеки участник в съревнованието имаше възможност да съпостави резултатите от своята работа с резултатите от работата на своите съперници и не само това, а и да знае с какви методи и средства са постигнати тези резултати, за да вземе мерки за своето преустрояване, да се бори за достигане на първенците.

Беше потърсена сравнимост на резултатите и с тия, постигнати при съревнованието през миналогодишната есенна кампания. Наред с таблата и снимките на сегашните първенци бяха сложени и снимките на миналогодишните рекордьори, като в двете табла съпоставянето се прави на базата на еднакви условия, еднородна машина, еднакъв капацитет, еднакъв терен, еднакъв брой прикачен инвентар, персонал и т. н. Воденето на съревнованието и с миналогодишните рекордьори механизатори поражда стремеж да се достигнат и надминат те. Случва се даден механизатор да се състезава със себе си. Това е също полезно, защото той подлага на проверка собственото си израстване през изтеклия период.

Сериозното внимание към социалистическото съревнование от страна на партийното и стопанското ръководство и получените очебийни

Digitized by Google

резултати от него накараха и редовите труженици, и низовите ръководители да го приемат като жизнена необходимост при извършване на селскостопанските задачи. Механизаторите с целия си ум и дейност се отдадоха на него. При тях съзнанието за труд, чест, достойнство и отговорност се изяви във високата амбиция, непримиримостта, неудовлетворението от постигнатото, неудобството и срама да се изостане от другите. Някои като Сергей Димитров, Петър Каменов и Виктор Любенов на всеуслушание заявиха, че няма да допуснат снимките им да бъдат свалени от таблата за съревнованието до края на кампанията. Удържаха и с личния си пример заразиха и другите механизатори.

* * *

При така оставената и разработена в детайли организация за работата и ръководството на социалистическото съревнование в Мадан през миналата година не само бяха получени високи производствени резултати, но се усъвършенствува партийното ръководство на икономиката, намерени бяха ефективни партийно-политически решения.

В процеса на подготовката и провеждането на социалистическото съревнование се изявиха най-драгоценните качества на ръководителя комунист: ясно поставяне и политическо изясняване на задачите; посочване на формите и средствата за тяхното изпълнение; добър организаторски подход; скромност, трудолюбие, умението да се свързваш и работиш с хората; висока партийна принципност, дисциплина и политическа деловитост при решаване на поставените задачи. В ръководството като цяло се почувствува по-голяма увереност, повишено самочувствие, смелост и готовност за изпълнение на всяка поставена задача, за което спомогна и проведеното районно съвещание в Мадан за обмяна на опит по ръководството на социалистическото съревнование.

Всички трудещи се се проявиха като зрели политически граждани, добре разбрали и осъзнали необходимостта от бързото и без загуби прибиране на реколтата, добре разбрали и осъзнали в провеждането на това дело единството между интересите на държавата и техните собствени интереси. Затова и при изпълнението на поставените им задачи те проявиха упоритост, добросъвестност, стремеж да преодолеят всякакви трудности. Тези прояви са отражение на високото извоювано от самите тях самочувствие. Самочувствие на стопани, на хора с пораснало политическо и комунистическо съзнание и добродетели.

Със същото самочувствие, ентусиазъм и инициативи, без ни наймалък признак на самодоволство от постигнатите успехи, с добре изградената и вече утвърдена в живота организация маданските ръководители и кооператори пристъпиха към изпълнението на селскостопанските задачи през 1978 година. Техният опит по ръководството на социалистическото съревнование, основаващ се на опита на Житомирска област, се наложи като образец за всички партийни комитети и организации в окръга. По неговия пример тази година работиха и постигнаха завидни резултати много партийни комитети и организации в селското стопанство като тези в Лехчево, д-р Йосифово, гр. Вълчедръм, Комощица, Расово, Берковица и др.

Както през миналата, така и през тази година Маданското клоново стопанство се нарежда в челните редици на окръга. Партийното и стопанското ръководство там работят по цялостен комплексен перспективен план и с голям творчески размах и дръзновение, а понякога са готови и на смели творчески „рискове“, без които е немислимо бурното развитие на нашето съвремие.

Цеко ДИЧЕВ

Digitized by Google

С ВИСОКИТЕ КРИТЕРИИ НА ТРИТОМНИКА «ЗА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО»

След първите стъпки — обсъждането на проблемите на партийното строителство в тритомника в Димитровски район, научно-практическите конференции в Пловдив и други окръжни организации, научно-практическа конференция проведе и градският комитет на Партията в Димитровград.

По силите ли е на градски комитет на БКП да организира и проведе научно-практическа конференция по проблемите на партийното строителство в тритомника? Ако такъв въпрос е съществувал, то той вече има конкретен отговор — да, по силите е!

Организирането и провеждането на научно-практическата конференция, посветена на изучаването на тритомника, е несъмнен успех на градския комитет на Партията в Димитровград. Къде са корените на успеха? Преди всичко в подхода — бюрото на ГК на БКП в Димитровград е приело мероприятия за пропагандиране и изучаване на тритомника. Мероприятията съвсем естествено имат и добри, и слаби страни. В тях има и общи постановки, пожелания, има и ненужни неща. Но те имат и едно достойнство, което непременно трябва да се подчертае. Те обхващат цялостния живот на градската партийна организация в един по-продължителен период от време и дават облик на работата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. С приемането на мероприятията (със срокове и отговорници) и с провеждането на научно-практическата конференция ГК на БКП в Димитровград действително постави в центъра на вниманието изводите, оценките и постановките, съдържащи се в подбраните доклади, речи, статии, изказвания и откъси от произведения на др. Тодор Живков.

* * *

Кое е най-характерното за проведената научно-практическа конференция?

Преди всичко нейният подчертано работен характер. Става дума за реализирането на ленинското изискване партийните органи да бъдат работещи органи — в смисъл без парадност, без показност, без празен шум да поставят и решават важни въпроси. Научно-практическата конференция се доближи до тези изисквания. Докладът на бюрото на

Digitized by Google

ГК на БКП, прочетен от първия секретар на комитета Н. Андреева, разкри пред участниците в конференцията личния принос на др. Тодор Живков в разработването на историята, теорията и практиката на партийното строителство. Бе подчертано, че актуалността и значимостта на публикуваните в тритомника трудове се определят и от факта, че се разработват проблеми, които са стояли и сега са в центъра на дейността на партийните органи и организации.

Докладът, както всеки доклад, има и слабости. Но не за тях ще стане дума. Те са конкретни, специфични за Димитровград. Интерес за всички партийни органи и организации представлява фактът, че бюрото на ГК на БКП решава да излезе с доклад, сърцевина на който е борбата на градската партийна организация срещу недостатъците и слабостите в работата. Наистина по-лесно е да се поканят научни работници, гости, те да говорят, да има изказвания, кратко заключително слово. По-лесно е, но тогава конференцията е самоцелна, откъсната от работата на партийните органи и организации. Избрали по-трудния, но верен път, организаторите на научно-практическата конференция в Димитровград постигнаха поставената цел. Докладът на бюрото на ГК на БКП и живото, интересно и емоционално слово на главния редактор на сп. „Партиен живот“ Петко Русев — това беше първата част на конференцията. Постигната беше дълбочина в изясняването на крупния принос на др. Тодор Живков по проблемите на партийното строителство. Особено внимание бе отделено на онези мисли и идеи на др. Тодор Живков, които имат специфично значение за градската партийна организация в Димитровград. В доклада се подчерта многократно обоснованата постановка — „да се води постоянна борба за строг режим на икономии, за пестене на суровини и материали, на електроенергия“, самокритично се анализира: „Този въпрос е особено важен за нашия град, тъй като относителният дял на материалните разходи в себестойността е много висок — над 78 на сто. Освен това нашите предприятия използват големи количества дефицитни и вносни суровини и материали.“ Съвсем правилно ГК на БКП счита, че разгръщането на повсеместно движение за строг режим на икономии по смени и бригади, по работни места е една от основните задачи пред трудовите колективи и първичните партийни организации. Освен това още веднъж с особена загриженост бюрото на ГК на БКП постави на вниманието на партийния актив задачата, от една страна, да се води борба за преодоляване на редица пропуски в работата, като недоставени навреме материали и суровини, некачествени ремонти, аварии и др. и, от друга, упорита, последователна работа по главното направление за повишаване ефективността — реконструкцията и модернизацията на основните производствени фондове на базата на най-добрите постижения на научно-техническия прогрес.

Защо ГК на БКП в Димитровград постави с такава загриженост преди всичко „стопански въпроси“? Както посочва др. Тодор Живков, „въпросът не е само до милиардите. Въпросът е много по-голям. Той се отнася преди всичко до правилното възпитание на Партията, на комунистите, на народа и особено на младото поколение. Става дума за възпитание в непримиримост към слабостите и недостатъците“... Затова в доклада се посочи главното — да се извърши необходимият поврат в мисленето, поведението, в стила и методите на работа на кадрите, в тяхното отношение към борбата за икономии, за ефективно използване на живия труд и материалите.

Ясно и задълбочено бюрото на ГК на БКП определи конкретните направления за реализиране идеите на др. Т. Живков за партийната организация като боеви политически щаб на трудовия колектив, за взаимоотношенията партийна организация — трудов колектив, комунисти — безпартийни, между самите комунисти.

Digitized by Google

* * *

Не знам дали така беше предвидено в сценария или пък словото на др. Петко Русев наруши „академичния вид" на научно-практическата конференция, но действително втората част на конференцията или точката „изказвания" се превърна в творчески разговор, в другарска дискусия, обмен на мнения, становища. Станчо Желязков, зам.-секретар на комбинатския партиен комитет при СМЕК „Марбас", откровено заяви, че някои от критикуваните форми на работа се използват при тях. Така се сложи начало на богатия с идеи разговор за това, „системите" създават ли системност в работата, за идеите и тяхната реализация. Изработената в комбинатската партийна организация „Система за политическа агитация" доколко и как ще измени реалното положение? По-добре ли щеше да бъде, ако нямаше такава система? А какво друго трябваше да се направи? От една страна, системата не е магическа пръчка, тя не може да замени инициативата, творчеството. От друга страна, има чудесни идеи, добри намерения, но при систематизирането им се получава „система" бездушна книга, която пречи на работата. Понякога липсва умение да се реализират инициативите; в търсенето на образци се намира наукоподобно, наукообразно решение.

Творческият диалог, откровеният обмен на мнения, високата степен на самокритичност — с това се характеризира научно-практическата конференция в Димитровград.

Съвсем естествено и закономерно в последните минути на конференцията ставаше дума за това, какво още предстои да се направи, за да се реализират най-пълно решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г., на Националната партийна конференция. И отново беше напомнена мисълта на др. Т. Живков „Всеки, пред всички, за всичко е отговорен".

* * *

Всичко би трябвало да свърши дотук. Но не свърши. Защото, както неведнъж бе подчертано в доклада, научно-практическата конференция е само началото на работата. Предстои организирането на семинари с партийния актив за изучаване основните постановки в тритомника, на основата на които да се набележат мерки за повишаване ефективността на организационната работа на партийните органи и организации; на открити партийни събрания първичните партийни организации да запознаят комунистите и трудещите се с него.

Бюрото на ГК на БКП в Димитровград си е поставило висока цел — не само да се проведат 1—2 занятия във всички звена на партийната учебна година по основни проблеми на партийното строителство, но и да се включат в програмите за обучение на новоприетите комунисти тези проблеми, да се преустроят програмите за обучение на ръководните кадри и др. Наистина сериозна програма, наситена с конкретни задачи, и към тях се подхожда от позициите на високите критерии на тритомника.

Една от най-близките задачи, с която трябваше да продължи работата в градската партийна конференция, бе научно-практическата конференция, организирана от комбинатския партиен комитет в Стопанския химически комбинат — за измеренията на ефективността на партийната работа за високо качество на производството. Започнала с доклада на Петко Русев „Теоретични проблеми на ефективността в партийната работа", конференцията в СХК постави с тревога и загриженост въпросите за политическия характер на ръководството, за изучаване потребностите и защитата на интересите на трудещите се, за социалистическата справедливост. Както подчерта докладчикът, осигуря-

Digitized by Google

ването на ефективност по целия фронт на социалистическото строителство е задача с изключителна важност. „Силна, нужна и ефективна е сега онази идеологическа дейност, онова партийно, държавно, стопанско и научно ръководство, които съумеят да разглеждат и решават проблемите комплексно — като отделни страни на една единна, кардинална национална задача: да се приведат всичките сфери на нашето развитие върху основата и в съответствие с генералната стратегия на Партията за високо качество и ефективност." Акцентирайки върху тази мисъл от заключителното слово на др. Ал. Лилов пред пленума на ЦК на БКП на 21 юли 1978 г., комунистите от комбинатската партийна организация при СХК приеха за своя конкретна програма повелята на Партията: „Да съсредоточим цялото си внимание към делата, към реализирането на нашите прекрасни разработки в практиката".

* * *

„Дела, дела и пак дела" — такава е повелята на периода, в който се намираме. „Никакво колебание и отстъпление, никакво примиряване, никакво самодоволство и отпускане". Тези правдиви слова определят и главния критерий, с който партийните комитети пристъпват към изучаването и ползването на тритомника на др. Тодор Живков „За партийното строителство" — доколко основните проблеми на трудовите колективи са главно съдържание на партийната работа. Как партийните организации активно въздействуват върху производствения, социалния и духовния живот на трудовите колективи, как формират политическата обстановка и атмосфера, как мобилизират силите на тружениците за изпълнение на партийната политика? — това са въпросите, на които партийният комитет е длъжен да даде отговор на обсъждането на проблемите на партийното строителство в тритомника на др. Т. Живков. Защото за това става дума в тритомника.

При подготовката на обсъждането законно възниква въпрос — защо „партийни комитети, държавни и стопански органи и особено някои отговорни дейци изостават от инициативите на масите, спъват социалната активност на трудещите се и понякога дори я задушават". Та нали „живец на партийната работа е постоянното общуване с хората, изучаването на техните мнения и настроения, намирането на най-верните отговори на техните справедливи въпроси и тревоги". Да, вярно е. Но трудно се разбива самомнението, което дълбоко се е загнездило у някои отговорни дейци, че те организират изучаването на проблемите на партийното строителство в тритомника на др. Тодор Живков, за да учат, дори за да поучават другите. Чуват се изказвания: „Колко съм ги чел аз тези работи". А това не е нищо друго освен „досадното самоуспокоение, което пречи да видим колко сериозно сме изостанали в някои области и направления". Др. Т. Живков неведнъж подчертава, че силата на нашата партия е и в това, „че тя вижда не само успехите, но и слабостите, и недостатъците, сама воюва против тях и вдига народа на борба за тяхното преодоляване".

Да се пропагандира, изучава и ползва тритомния тематичен сборник на др. Тодор Живков „За партийното строителство", това означава по най-категоричен начин да се постави въпросът за по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната работа на основата на утвърдения на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 г. и Националната партийна конференция още по-висок критерий за оценка на успехите и недостатъците — ето такъв е изводът от досегашната работа, такава е отправната точка за всички, които работят за подобряване на организацията на своята работа в съответствие с високите критерии на тритомника на др. Т. Живков „За партийното строителство".

Димчо АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ПРЕЛОМЕН МОМЕНТ В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

„Тесносоциалистическият период е един от най-светлите и героични периоди от историята на нашата партия. През този период Партията защищаваше безкомпромисно коренните интереси на работническата класа, на трудещите се. Тя стоеше твърдо като скала на позициите на марксизма, възпитаваше своите членове в дух на безпределна преданост и всеотдайност към делото на Маркса и Енгелса.“

Тодор ЖИВКОВ

През тесносоциалистическия период в Партията настъпиха дълбоки същностни количествени и качествени изменения, които я направиха годна да се превъоръжи с идейните, тактическите и организационните оръжия на ленинизма и да се развие като партия от нов тип.

Освобождението й от носителите на дребнобуржоазната идеология — общоделците, създаде идейни и организационни условия тя окончателно да се оформи и утвърди като пролетарска марксистка партия. След X конгрес на БРСДП (т. с.) все повече се развива като пролетарска организация по състав и дейност, все повече придобива чертите на действително политическа организация на работническата класа. Основа на нейната политика е непримиримата класова борба.

ИЗМЕНЕНИЯ В СЪСТАВА, СТРУКТУРАТА И ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Решението на X конгрес Партията да „стъпи здраво върху своята естествена обществена среда — наемното работничество“ определи главните насоки в дейността на партийните организации. Характерно за развитието й след X конгрес е, че тя дълбоко навлезе сред работническите маси, стана непосредствен ръководител на класовите им борби. Започва да се увеличава работническото ядро в партийните организации, техният брой и числен състав. Този динамично развиващ се многостранен процес се обуславя от обективно действуващите фактори — съществуващите икономически условия, ръстът на работническата класа, зачестилите конфликти между труда и капитала, развитието на работническото движение. За това способствува и формиращото се у мнозинството партийни членове „Партийно-пролетарско социалистическо разбиране на основните партийни въпроси“[1].

Засилващото се работническо движение въздействува върху Партията да бъде авангард на пролетариата, а нейна пряка задача — да внася съзнателност сред работничеството, да организира и насочва неговите борби в името на непосредствените му интереси и крайната цел — завземането на политическата власт. От друга страна, по-целенасочената, планомерна и активна организаторска, идейно-политическа и възпитателна работа на партийните организации сред работническите маси засилва притока на работници в партийните редове, увеличава и заздравява пролетарското ядро. По-честата намеса на партийните организации в класовите сблъсъци между наемните работници и господарите, оказваната материална и морална помощ (събиране на парични и др. средства за стачкуващите) издига авторитета и разширява влиянието на партийните организации и те все повече се превръщат в притегателен център на най-съзнателните и борчески работнически елементи.

И до разцеплението в БРСДП (т. с.) работниците в партийните редове се увеличават, но това става бавно. След разцеплението темпът се ускорява. Така през 1901 г. от 2013 партийни членове наемни работници са само 503 — 20 на сто, 1902 г. от 2447 те са 40 на сто, след разцеплението от 1174 партийни членове наемните работници са 480, а дребните собственици — само 295. В навечерието на XI конгрес (1904 г.) от всички 1198 партийни членове 613 са фабрични, занаятчийски и земеделски работници или 51 на сто, 261 самостоятелни занаятчии, земеделци и търговци или 20 на сто, а останалите са от разни професии, повечето от които народни учители, дребни чиновници и др.[2]

Независимо от обстоятелството, че про-

[1] Сп. „Ново време“, год. IX, кн. 9 и 10, септември и октомври 1906 г.
[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 209—210.

Digitized by Google

летарският елемент надвишава половината от състава на Партията, тя още не се е стабилизирала напълно като пролетарска, което констатира XII партиен конгрес (1905 г.). Цялостно въпросът може да бъде решен само когато основите на Партията закрепнат, като „се съзиждат върху пролетарски социалдемократически ядра"[1].

Увеличаването на числения състав довежда до увеличаване и на партийните организации. През 1908 г. в Партията има 40 организации и групи с 1870 членове, 1909 г. те са 45, а през 1910 г. партийните организации и групи стават 56 с 2120 членове, от които 1519 работници[2].

С ускореното изграждане на партийни организации сред промишления пролетариат Партията се насочва и към селото, което говори за повишено внимание към селячеството, макар че БРСДП (т. с.) по това време не стои на ленински позиции по въпроса за съюзника.

Едновременно с увеличаването на пролетарския елемент в партийните организации се повишава и критерият към встъпващите в Партията. Докато по-рано от влизащия в Партията се изисква само да е съгласен с нейната програма и да работи за изпълнението ѝ в цялост, сега той трябва да е съгласен с основните принципи на партийната програма и редовно да изпълнява своите задължения, предвидени в Устава и в Правилника за вътрешната уредба на Партията. Член на Партията не може да бъде онзи, който грубо е пристъпил нейната програма, тактика или е увредил на интересите ѝ.[3]

На пръв поглед като че ли няма особена разлика между старата и новата постановка относно условията за членството в Партията. Но разлика има и тя е съществена. Не въобще съгласие с програмата, а конкретно съгласие с основните ѝ принципи, които в цялост определят практическата дейност за нейното изпълнение — тактика, средства, методи, форми и т. н. Освен това конкретното допълнение задължава встъпващия в партийните редове предварително да е запознат с основните принципи на научния социализъм.

Същностно значение има и допълнението всеки член редовно да изпълнява уставните си задължения и особено допълнението, че в Партията не може да има място за рушителите на партийната тактика и дисциплина.

За щателна проверка на фактите и установяване достоверността на обвинението се създава нов орган — партиен съд, който се свиква по искане на местната партийна организация, от ЦК или от обвинения.

Високият критерий при приемането на нови членове има своето оправдание, когато се води борба против опортюнистическото течение — общоделството, непосредствено след разцеплението. По-късно, когато Партията започва да се развива като внушителна общество-политическа сила, силно повишената взискателност се превръща в сериозна пречка за увеличаване на партийния състав, за разрастването на партийните организации. И до края на Първата световна война Партията, макар че има огромен авторитет и влияние сред масите и е завоювала тяхното доверие и независимо от несъмнения си ръст, остава в ограничен състав.

През разглеждания период се извършват и сериозни структурни изменения в партийните организации. Вместо 10 души, както е по-рано, Уставът регламентира местната партийна организация да се образува при наличието на повече от 20 човека.[4] Новата норма осигурява по-правилно разпределение на задачите, по-редовен и интензивен вътрешнопартиен живот, разширява партийната дейност сред работническите маси.

Увеличава се и съставът на местния партиен комитет от 3 на 5 души[5] — секретар касиер (при по-малките организации двете длъжности се изпълняват от едно лице), касиер, отговарящ за финансовото състояние, библиотекар, дописник и настоятел на вестника[6]

Диференциацията на задълженията улеснява дейността на членовете на комитета, създава по-добра организация и ред, съдействува за повишаване наличната отговорност и за извършване на взаимен контрол. В кръга от задължения на местния партиен комитет — да организира провеждането на партийни събрания, да събира членски внос, да упражнява контрол върху всеки партиен член как той се проявява като пропагандист там, където живее, и т. н., първостепенно място заема организирането на системна агитационно-пропагандистка дейност. Комитетът урежда провеждането на беседи, публични събрания, свиква по решение на организацията и в съответствие с указанията на ЦК митинги, манифестации и др. публични изяви; редактира и организира разпространението на възвания, позиви, хвърчащи листове и други агитационно-пропагандистки материали. Система в работата на комитета е организирането на екскурзии до съседни села и градове, които се използват не само и не толкова за отдих, колкото и главно за извършване на социалистическа пропаганда.

Много важно направление в дейността на комитета е изучаването на местните социално-икономически условия и положението на работниците, вълнуващите ги въпроси и искания, като за всички съществе-

[1] Работнически вестник, бр. 89, 19. VIII. 1905 г. БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 226.
[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 317—318.
[3] ЦПА, оп. 1, а. ед. 181; л. 1.
[4] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 318—319.
[5] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 9, 10.
[6] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

Digitized by Google

ни факти, явления и станали събития своевременно е информиран ЦК и на редакцията на партийния орган, за да станат те достояние на цялата Партия и се обогати опит в класовата борба. Всестранното изучаване на икономическите и другите социални явления, настроенията на работниците, техните искания и потребности дава възможност активно да се въздействува и да се въвличат те дейно в борбата срещу капитала.

В съответствие с принципа на демократическия централизъм местният партиен комитет всеки три месеца дава подробен отчет за своята и на организацията дейност пред ЦК, който предварително се обсъжда на партийно събрание.[1]

Структурата на местния партиен комитет, конкретизацията на неговите задължения, обхващащи в сравнение със задълженията на по-ранните комитети много по-широк обем от задачи, говори за по-висока степен на развитие на партийните организации, като основа на Партията, сочи тенденцията на по-нататъшното им израстване. С цел да се създадат по-добри организационни условия за по-широко навлизане сред масите и заздравяване връзките на Партията с тях, за извършване на по-целесъобразна и плодотворна работа съгласно Устава, местните партийни организации в големите индустриални центрове могат „да се подразделят на квартални партийни секции"[2], действуващи под прякото ръководство и контрол на местния партиен комитет. Със същата цел освен местна партийна организация се създава и партийна група, когато членовете са по-малко от 10 души. Тя се числи към най-близката партийна организация, но представлява самостоятелна партийна единица със свое изборно ръководство — настоятелство.[3] Работата между неговите членове се разпределя съобразно задачите, които има да решава групата, и личните качества.

Нов орган в структурата на партийните организации, наложен от изострената необходимост най-строго да се спазва партийната дисциплина и уставните изисквания, от разширяващия се обем на работата и нейното усложняване, са контролните комисии. Контролните комисии се избират веднага след конгреса, от общото събрание на партийните организации в състав от трима души. Те контролират дейността на местните партийни комитети, ежемесечно ревизират книжата и касата и докладват на партийни събрания за резултатите, като за всички констатирани нередности уведомяват незабавно ЦК, с когото пряко контактуват.[4] Контролните комисии работят „съвършено независимо" от местните партийни комитети, но не и от партийните организации. Те са подотчетни на тях, както това се вижда от задължението им да информират партийните организации за извършената проверка.

Характерно за развитието на партийните организации след очистването на Партията от общоделците е и това, че животът и дейността им все повече се основават върху началата на демократическия централизъм. „... Колкото е по-силно работническото движение, колкото по-интензивни борби води пролетариатът, толкова по-централизирана, по-планомерна и целесъобразна дейност се изисква от неговата политическа организация, от Партията."[5]

Особено силно се изявява централизмът след идейното разобличаване и разгромяване на родствениците на общоделците — анархо-либералите, които въстават против централизма и дисциплината в Партията.

Демократическият централизъм намира най-ярка изява в издигане ролята на партийното събрание като висш ръководен орган на партийната организация. Събранията започват да се провеждат по-редовно, с по-добра предварителна подготовка, изпълват се с по-богато съдържание, вземат по-целесъобразни решения в духа на общопартийната линия и изисквания.

Разширяващият се обсег на дейност и с оглед на по-доброто използване подготовката и опита на партийните членове при нужда местната партийна организация избира особени комисии, на които тя се опира при подготовката за обсъждането и решаването на отделни въпроси — организиране на демонстрации, митинги, вечеринки и т. н. С образуването на тези комисии и други — синдикални, просветни, увеселителни и пр., се разширява активът на партийните организации и се задълбочават връзките им с масите и което е много важно, укрепва колективното начало в партийната практика.

Провеждат се няколко вида събрания — неделни (всяка неделя), редовни (най-малко два пъти в месеца), извънредни (когато се наложи) и публични, председателствувани от член на местния партиен комитет.[6]

На събранията се изнасят реферати, доклади, беседи, разглеждат се различни страни от научния социализъм, разясняват се програмата и тактиката на Партията, водят се разгорещени разисквания, приемат се партийни членове, налагат се партийни наказания, обсъждат се отчетите на местния партиен комитет и т. н. Партийните събрания представляват истинска „практическа школа, в която грамотните и неграмотните работници... придобиват знания, въоръжават се умствено, издигат се нравствено и се приготвят за своето освобождение"[7].

---

[1] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 319.

[3] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

[4] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 319, 320. ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 9, 10; ЦПА, ф. 1, а. е. 6, л. 6.

[5] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 562.

[6] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 12—13, Правилник за вътрешната уредба на БРСДП (т. с.).

[7] Н. Габровски, в. „Работник", год. I, бр. 30. По организацията на Партията.

Digitized by Google

Процесите на изменнията в състава, структурата и живота на партийните организации изразяват тяхното развитие като здрава основа на марксистката политическа организация на работническата класа.

АГИТАЦИОННО-ПРОПАГАНДИСТКА ДЕЙНОСТ И РЪКОВОДСТВО НА КЛАСОВИТЕ БОРБИ

В Партията и нейните организации настъпва коренен прелом и в отношението към теорията, чието значение и роля общоделците отричат. На основата на марксическото положение, че силата на социалдемокрацията се състои не само в политическата ѝ организация и в професионалните организации, не само в икономическата и политическата борба, но и в теоретическата борба, в редица конгресни решения и партийни документи се акцентира върху този проблем, като се дават и конкретни указания за неговото решаване.

Още първият конгрес след разцеплението взема решения в това направление, а XIII конгрес (1906) г.[1] приема специална резолюция, предложена от Г. Димитров „По партийната агитация и пропаганда", представляваща разгърнат план за свързването на научния социализъм с работническото движение, което, естествено, задължава партийните членове да изучават марксистката теория, без което те не могат да изпълняват тази своя основна задача. Следва да се подчертае, че както в тези решения, така и в други конгресни решения и партийни документи като червена нишка преминава изискването пропагандата и агитацията да не носят абстрактен, просветителски характер, а да са свързани с потребностите на класовата борба, с конкретните задачи, които Партията решава в дадения момент.

Много съществено е и изискването да се прилага в агитацията и пропагандата диференциран подход към различните социални категории трудещи се. Главен обект са работниците от фабриките, големите работилници в градовете и околностите им, мините и кариерите, строителните и други предприятия, без обаче да се отслабва вниманието към занаятчийските работилници. В агитационно-пропагандистката работа да се търсят и прилагат най-подходящи и целесъобразни форми и средства, да се извършва с език, достъпен и разбираем за широките маси.

За подпомагане на по-слабите организации и групи и за да се осигури във всяка фабрика, мина, кариера, строително предприятие и т. н. подходящ агитатор и пропагандист, се установяват редовни контакти между тях и организациите, разполагащи с по-големи агитационно-пропагандистки сили.

Много важна задача с непреходна актуалност и значение, която БРСДП (т. с.) още тогава високо оценява и задължава всяка партийна организация и член, е воденето на „единична" пропаганда и агитация, т. е. провеждането на индивидуална работа с отделния партиен член, съчувственик, работник. „Необходимо е... всички партийни... членове, както и всички организирани работници, с преданост и постоянство да участвуват в общата пропаганда и агитация, да водят сами пропаганда и агитация под ръководството на организацията и нейните учреждения..."[2]

Опитът и традициите на тясняшката партия, на нейните организации и членове в агитационно-пропагандистката дейност, в частност в областта на индивидуалната работа с хората, БКП не само грижливо съхрани, но и постоянно обогатява и развива в новите условия. И днес, когато Партията е ръководна политическа сила и разполага с несравнимо по-големи възможности за извършване на всеобхватна агитация и пропаганда — наличие на подготвени кадри, на многообразни средства за масова информация и въздействие, проблемът за индивидуалната работа с отделния комунист, със социалистическия труженик стои с голяма острота. „Всеки партиен деец от горе до долу, всеки комунист трябва да има пълното съзнание за изключителното значение на индивидуалната работа с хората, да взема активно и непосредствено участие в нея"[3] — подчерта др. Т. Живков пред Националното съвещание във Велико Търново. В този смисъл е и специалното решение на Секретариата на ЦК за организиране на индивидуалната работа.

Съдържанието на агитацията и пропагандата, основното в нея, формите и средствата ѝ се определят от конкретната историческа обстановка и решаваните от Партията в момента задачи. За онова време, когато научният социализъм е достояние преди всичко на партийните членове интелигенти и съвсем недостатъчно на партийните членове работници, време на ниско общообразователно равнище, на недостатъчна развитост на класовото съзнание и работническото движение, стратегическото направление в агитационно-пропагандистката дейност е да се формират у партийните членове пролетарско социалистическо гледище и психология, нов начин на социално мислене и социална активност, да се формира и издига класовото идейно-политическо съзнание на пролетариата и се разгръща борческата му активност. В просветната работа на партийните организации широко е застъпено изучаването на партийната програма, в която са изложени основните принципи на научния социализъм, на класовата борба и произтичащите от тях тактика. Наред с програмата се изучават и въпроси на теорията и историята на научния социализъм, на политическата икономия, работническото законодателство, за ролята на синдикатите и др.,

[1] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, стр. 231—232.
[2] Пак там, с. 273.
[3] Т. Живков, Силотени, единни, боеспособни партийни организации, Партиздат, 1975, с. 15.

Digitized by Google

както и въпроси от общообразователен характер. Широко се разпространяват сп. „Ново време", „Работнически вестник", които стават настолно четиво за всеки партиен член. За тяхното популяризиране се организират така наречените „червени седмици". Такава е проведена в началото на 1912 г. в гр. Шумен с голям успех.[1]

Към партийните организации се изграждат и действуват под тяхно ръководство просветни агитационни и увеселителни комисии. Масовата културно-просветна дейност — забави, театрални представления, вечеринки, излети, увеселения и др., се организират от увеселителните комисии. Само за 6 месеца комисията към местната партийна организация в Пловдив провежда 3 театрални представления, 3 вечеринки, 1 екскурзия, 7 масови срещи и 2 градински увеселения, на които са присъствували над 3000 души.[2]

Местните партийни организации създават много вечерни работнически училища, кръжоци, откриват курсове и т. н., в които се изучават основни положения на марксизма, формира се и се затвърдява научният мироглед. В София се основава просветно работническо дружество „Класово съзнание". В него четат лекции Д. Благоев, Г. Георгиев, Г. Кирков, Хр. Кабакчиев и др. партийни дейци с висока теоретическа подготовка и ерудиция. В университета, в технически училища и гимназии се основават марксически кръжоци. В Шумен местната партийна организация открива вечерно училище (1908 г.), в което се четат лекции по политикономия, по въпроси на синдикалното и социалистическото движение, гражданската история и т. н. Открит е и курс от неделни беседи по различни теми. Такъв курс организира и местната партийна организация в Пловдив, където постоянен лектор е В. Коларов.[3]

Създават се на много места и младежки работнически гимнастически дружества — „Борец", „Младеж" и др.

За голямото значение, което ЦК придава на просветните дружества, говори изданият от него (1904 г.) „Устав на работническите просветителни дружества" и специалното окръжно до партийните комитети, в което се дават указания да се основават такива дружества навсякъде, където има работници.

Нелегално четената, преведена от руски марксическа литература, социалистическите книжарници, откривани от партийните организации, създаваните към тях библиотеки изиграват много важна роля за марксическата и общообразователната просвета на партийните членове и на работниците безпартийни.

Бързото развитие на капитализма в града и селото до Балканската война (1912—1913 г.) доведе до израстване на пролетариата, което идваше не само от развитието на промишлеността, но и от засиленото обедняване и разоряване на занаятчийските и селските маси.

Нечуваната експлоатация на наемните работници, непоносимо тежкото им социално-икономическо положение, мизерията, която ги души, е двигателят на все по-голямото им стихийно надигане. През 1903 г. има само 2 стачки; 1904 г. те стават 12, а 1905 г. — 34.[4] Първоначално стачкуващите работници издигат предимно икономически искания — за увеличаване на надниците, намаляване на работния ден и т. н. Но постепенно под влиянието на Партията, в резултат на организаторската и идейно-политическата дейност на партийните организации започват да се издигат и политически искания — против репресиите и политическия гнет на буржоазното правителство, за работническо законодателство и пр.

Все по-активното участие на партийните организации в класовите борби, организирането и ръководството на стачките изменя стихийния характер на значителна част от тях. Те стават по-организирани и целенасочени. Стачката например в трите военни шивачници в Шумен (1904 г.) се ръководи от партийната организация.[5]

Показател за класовото пробуждане на българския пролетариат и за нарастващото партийно влияние са и първомайските манифестации. В манифестацията на пловдивските трудещи се (1 май 1904 г.), организирана от местната партийна организация, участвуват около 400 души.[6]

Първата буржоазно-демократическа революция в Русия (1905 г.) оказа силно стимулиращо влияние върху развитието и укрепването на Партията, върху борбите на работническата класа.

Въоръжени с ясната политическа линия на Партията, утвърдена на XIX конгрес (1912 г.), партийните организации по указание на ЦК организират внушителни антивоенни акции. В София, Варна, Пловдив, Русе, във всички по-големи градове се състоят масови публични събрания и митинги. На тях най-изтъкнатите партийни ръководители разобличават войнствуващата авантюристическа политика на българската буржоазия и монархизма, плановете на империалистическите държави, изясняват позициите на Партията — позиции на братство и солидарност с балканските народи, призовават към борба.

Въпреки крайно тежките военни условия, в които трябва да се работи — обезлюдяването на партийните ръководства, намаляния брой на партийните организации поради мобилизацията, — Партията бързо излиза от сътресението и започва възстановителна работа и преустройство на своята дейност в съответствие с военната обстановка.

---

[1] Работнически вестник, бр. 53, 15. I. 1912 г.
[2] Работнически вестник, бр. 47, 24. II. 1906 г.
[3] Пак там.
[4] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 568.
[5] Работнически вестник от 4. III. 1904 г.
[6] В. Коларов, Избр. произв., Изд. на БКП, С., 1945, т. I., с. 133.

Digitized by Google

Взети са енергични мерки за възстановяване на партийните организации, на връзката между тях и центъра, за съживяване на дейността им. Изградени са нови временни партийни ръководства, привлечени са значителен брой жени на партийна работа на мястото на мобилизираните.

Първата световна империалистическа война влошава неимоверно много икономическото и социалното положение на народа, поставя Партията и нейните организации пред нови изпитания и нови задачи. Още преди влизането на България във войната ЦК взема превантивни организационни мерки, за да запази в максимална възможност партийните сили. Местните партийни организации и групи съгласно окръжно № 8 на ЦК избират на партийните събрания нови ръководства от членове, неподлежащи на мобилизация.

Централната задача на местните партийни организации и групи се съдържа в лозунгите, издигнати от Партията, след обявяването от правителството мобилизация: „Долу войната!", „Да живее мирът!", „Да живее международната работническа солидарност!", „Да живее освободителният революционен социализъм".[1]

Тесните социалисти правят достояние на масите партийните лозунги, разясняват империалистическия завоевателен характер на войната и авантюризма на българската буржоазия, сочат единствения изход в интерес на страната и народа — мира. Те обикалят кварталите, поддържат връзки с работниците и семействата на мобилизираните, на загиналите, организират събиране на парични и др. помощи, всячески се стремят да облекчат страданията на хората.

Активна антивоенна работа развиват членовете на Партията, нейните съчувственици и сред войнишките маси на фронта.

Великата октомврийска социалистическа революция оказва огромно революционно въздействие върху ръководеното от Партията антивоенно движение на фронта и в тила. Започват да избухват войнишки бунтове, настъпва разложение сред армията. Надигат се народните маси в тила, избухват „женски бунтове".

Революционната криза достига кулминационната си точка във Владайското въстание. Но Партията на тесните социалисти не възглавява въстанието, макар че призовава войниците „да последват примера на своите руски братя".

За израстването на Партията в първостепенен политически фактор голяма роля изиграват със своята неуморна и енергична дейност изградените по градове и села партийни организации и групи. Характерни за тях през този период са добитата по-голяма партийна и идейно-политическа зрелост, натрупаният ценен опит, организационното укрепване, затвърдяването и засилването на сложния и многостранен процес на перспективното им развитие като първични партийни организации.

През следвоенния период ЦК на Партията взима конкретни мерки за бързото възстановяване на партийните организации и групи и образуването на нови, за увеличаване на членския състав и подобряването на вътрешнопартийния живот, насочва дейността им към решаването на възникналите нови задачи.

Нарастващият брой на партийните членове, на партийните организации и групи, динамиката може да се илюстрира със следните сравнителни данни: през 1912 г. Партията наброява 2923 членове, към 10 юни 1914 г. те са 3645 със 123 партийни организации и групи[2], а към края на 1918 г. партийните организации вече са 85, групите — 43 с общо 6000 членове.[3] В редица села като Еникьой, Дълбоки, Изворово и други[4] се създават нови селски групи, които по-късно се превръщат в крепости на социализма. През следващите месеци (1919 г.) нарастването на числения състав продължава с бърз темп, като до края на март той достига 21 577 души. Ръстът на Партията ясно е отразен в делегатското представителство на XXII конгрес, състоял се на 25 май 1919 г. На него са представени 600 редовно отчетени партийни организации и групи с 636 делегати. В навечерието на конгреса партийните членове надхвърлят 25 000 души.[5]

Възстановяването на партийните организации и групи се съпътствува с обновление и активизиране на вътрешния им живот, установяване на по-добър порядък, основан върху уставните норми и партийните принципи.

Едновременно с по-нататъшното си всестранно укрепване партийните организации и групи под ръководството на ЦК се заемат по-активно с организиране борбите на работническата класа, на трудещите се в защита на техните изострени от военните бедствия социално-икономически нужди и политически интереси.

През тесносоциалистическия период Партията „с цялата си класова политика, със своята организация и пролетарска дисциплина, със своята непримиримост срещу опортюнистите, срещу всякакви отклонения от марксическата идеология... израсна и се утвърди като един от най-здравите отряди на международното работническо движение, като родствена на болшевизма партия"[6].

През този период партийните организации и групи са здрава опора на Партията в нейната многообразна дейност. Те се формират и развиват като марксически организации, утвърждавайки все повече в себе си чертите на организации от ленински тип.

К. и. н. доц. **Милка ВЕЛИЧКОВА**

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. 1, с. 445.
[2] История на БКП, с. 162.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 18, с. 365.
[4] Т. Костов, Статии, речи и доклади, Изд. на БКП, С., с. 52.
[5] История на БКП, с. 220.
[6] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 386—387.

Digitized by Google

НА ОТЧЕТ ПРЕД РЪКОВОДНИЯ ОРГАН

ГЕОРГИ ИЛИЕВ

Изискванията за повишаване качеството и ефективността във всяка дейност се отнасят с особена сила за партийната работа, която повишава ролята на субективния фактор в съзиданието на развитото социалистическо общество. Това Партията постига, като мобилизира своите членове в борбата за най-бързото осъществяване решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция. Комунистите със своя пример и сега са в най-предните редици и трудни участъци — там където се решава съдбата на социално-икономическите задачи.

Ефективността на партийното ръководство се определя в най-голяма степен от развитието и усъвършенстването на вътрешнопартийния живот, от последователното спазване и творческото приложение на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот.

* * *

Изискванията на времето дават дълбоко отражение върху стила и методите на работа. От високата трибуна на XI партиен конгрес др. Тодор Живков заяви: „На съвременния етап голямо значение придобиват въпросите **за стила и методите на работа на местните партийни органи, на техния апарат, на кадрите**“[1].

Едно от основните задължения на местните партийни органи е да осъществяват непрекъснато ръководство на вътрешнопартийния живот. Особено значение сега се отдава на контрола като най-важно звено от организаторската работа, като се използват разнообразни форми за неговото реализиране. Това означава **да се ликвидира подценяването на такива изпитани форми на контрол и проверка като периодичното изслушване на доклади, отчети и информации от по-горестоящите на по-низовите партийни органи и организации.** С това същевременно се утвърждават и засилват колективността и демократичното начало в ръководната дейност.

Да се докладва в партийния комитет е широко разпространена практика и важна форма за ръководство и контрол върху дейността на партийните органи и организации и другите звена на социалното управление. Тази форма на контрол и ръководство се развива и обогатява на основата на дългогодишната традиция и опит и новите изисквания на времето.

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 24, с. 465.

Digitized by Google

Тук има няколко момента, които сега придобиват особено значение. Преди всичко много важно е навреме и **правилно да се определи проблемът, по който ще се докладва, и кой ще докладва.** Очевидно между темата на доклада и автора следва да се търси логическа връзка. Това са неща, които ръководещият орган решава, познавайки добре партийните органи и организации, които ръководи. В случая е от значение да се потърсят и онези проблеми, които в момента имат водеща роля и тяхното проучване и решаване ще обогати партийното ръководство с нова информация.

При подбирането на проблемите Партията „...не е ограничена и не може да бъде ограничена от нищо. Всеки въпрос може бързо и лесно да прерасне в политически проблем, щом започне да засяга интересите на обществото" — подчерта др. Тодор Живков в доклада си пред Националната партийна конференция[1]. Няма проблем от икономическото развитие, който да не е свързан с дейността на човека и разрешаването на който да не зависи от организацията на неговия труд, от подготовката и възпитанието му. Оценявайки значението на тези моменти, ЦК на БКП отдава голямо значение на политическото осигуряване на всяко решение, на изпълнението на всяка задача.

Развитието на нашето общество ще се ускорява толкова по-бързо, колкото по-дълбоко се политизират всички дейности на човека и на трудовите колективи. Това не може да бъде самоцелно повтаряне на лаконични лозунги, а осъществяване и осмисляне на собственото поведение в съзвучие със социалните задачи, които решава всеки член на обществото като комунист, като патриот и съзнателен гражданин на своята страна.

Дори най-специалните проблеми, които се отнасят примерно до развитието на електрониката и роботиката, при нашите условия не биха се решили добре, ако не се подхожда от политически, от партийни позиции. **Главният обект на партийната дейност е човекът,** защото съдбата на всяко дело е в неговите ръце, определя се от неговия ум и сърце, от неговата съзнателна и организирана в името на социализма активност.

Проблемите, по които ще се докладва в партийния комитет, се определят с утвърждаването на плана, със специално решение, продиктувано от непосредствени нужди на работа. Колкото и добре да бъдат подготвени плановете на партийните комитети, в тях не всичко може да се предвиди. Затова нерядко се налага едни, вече планувани въпроси, да отпаднат, а други да се поставят на обсъждане. Главното в случая е да не се изпускат важни проблеми, които изискват проучване и компетентно отношение от страна на ръководния орган. Когато се определят проблемите, много често се вземат предвид предимно слаби партийни комитети и организации. Разбира се, много важно е тези звена да не остават без внимание. Но не по-маловажно е да се проучват проблеми, звена и сфери, в които има интересен опит, има творческо търсене и използване на нови форми и средства за работа и постигнати значителни или добри резултати. В цялата партийна работа на новото, на ефективното винаги следва да се отделя голямо внимание. В противен случай може да се изпадне в състояние на черногледство, да се загуби перспективата в работата, да се загубят вярата и оптимизмът, което е колкото неоправдано, неестествено и в разрез с историческата перспектива на социализма, толкова и опасно с последиците си, които може да останат в съзнанието на комунистите, на кадрите.

Много важен момент е **определянето на формата и характера на документа,** който ще бъде подготвен. Често се случва да се доклад-

[1] Т. Живков, Доклад пред Национaлната партийна конференция, 1978, с. 58.

Digitized by Google

ва устно и към това особено в низовите звена — в общинските и заводските партийни комитети — би трябвало да се прибягва повече. Но когато се докладва по основен проблем, целесъобразно е да се подготвя писмен документ. В почти всички окръжни, градски и други местни комитети на практика се утвърждават няколко вида писмени документи: доклад, оценка, информация, справка. Макар да няма единно тълкуване на характера на тези документи, в живота се налага, с незначителни отклонения, единна практика. Докладът например е основен документ, в който се отчитат резултатите от извършеното за един по-продължителен период по всички или няколко основни въпроса. Така например в партийните комитети и техните бюра се утвърждават доклади, предназначени за конференции, големи съвещания и др. В този документ проблемите следва да се изследват и оценяват нашироко, всестранно и задълбочено.

В оценката се отчита резултатът от изпълнението на основна задача. В нея състоянието на нещата се подлага на задълбочен анализ, търсят се крайните резултати за един период, който има белезите на определена завършеност и цялост. Оценката се подготвя примерно за изтеклата партийна учебна година, за проведената отчетно-изборна кампания, за завършилите пролетни селскостопански работи, за резултатите от разясняване решенията на Националната партийна конференция и т. н.

Информацията е документ с по-малки претенции, но най-често използвана в практиката и има за съдържание почти всички проблеми на партийната работа. Той отразява как се подема решаването на един или друг проблем от докладващия партиен орган, най-често този документ се занимава с един незавършил процес, с хода на изпълнението на една задача с цел да се внесат подобрения в нейното ръководство.

Справката се използва обикновено, когато ръководният орган трябва съвсем накратко да получи информация по един съвсем конкретен повод за изпълнението на едно решение, едно явление или организация, орган или лице.

Казаното дотук за тези документи не изчерпва техния характер и не отразява напълно разнообразната практика. Нещо повече — много често се срещат документи, които се предлагат като информация, а имат по съдържание характера на доклади и обратното. Затова едно по-внимателно изследване на тези документи, с които борави партийната практика, ще допринесе да се обобщи натрупаният опит и да се установи по-голямо единство и прецизност в самата работа.

От значение е органът, който определя темата, ясно да посочва и характера на документа, както и подхода, който ще се използва при подготовката му, което от своя страна зависи твърде много от неговото предназначение. Това ще предпази работата от възможни отклонения и е едно от условията за по-задълбочено проучване и подготовка на материала.

В зависимост от характера и формата на документа в партийните комитети се определя и техният обем: примерно за доклад до 20—25 и повече страници, за оценка до 10—12 страници и за справка до 2—3 страници. Това е полезно, но в никакъв случай не може и не бива да се абсолютизира определянето на страниците като някакво главно условие, което гарантира качеството на подготовката. Основни си остават внимателната разработка, съдържанието, обективното отразяване на състоянието на дейността, формирането и формулирането на правилни и точни оценки — резултат на задълбочен анализ и обобщение на самата практика. Независимо от формата и характера на документа, ако в него не се анализира състоянието на работата, ако не

Digitized by Google

се открояват и оценяват плюсовете и минусите, ако не се разкриват процесите, ако не се характеризират формите и средствата на работа, целта няма да бъде постигната. За успеха на партийната дейност това има изключително значение.

* * *

Всичко това може да се осигури, **ако се подходи по начин, който ще разкрие и реализира всички възможности за най-задълбочено проучване на проблема и активизиране на органа, който ще докладва.**

Много често в практиката се срещат формални отчети пред ръководния орган. Уведомили секретаря на първичната организация или партийния комитет, че ще докладва по такъв и такъв въпрос, седнал той от своя страна и „надве-натри", както се казва, се подготвил и се явил на доклад, без да събере бюрото, за да обсъди подготвения материал, т. е. колективният орган да го обогати със своя опит, със своето мнение. Тази практика е в пълно противоречие с изискването за ефективност и качество във всяка дейност и особено в дейността на партийните органи и организации. Във всички случаи, когато се докладва в партийните комитети, следва да се търсят пътища и средства да се осигурява значителен тласък в работата, да се постигнат по-големи резултати вследствие положените усилия. Има случаи, когато от подготвените материали личи, че е направено твърде много, но поради несистемното проучване на проблемите не се показва, не се обобщава опитът, не се посочват резултатите. Неотдавна на заседанието на бюрото на ГК на БКП във Видин беше разгледана работата на учрежденските партийни комитети в окръжно управление на МВР и окръжна болница в изпълнение програмата на ГК на БКП за естетическото възпитание. Стана ясно, че е извършено много — проведени са десетки мероприятия — срещи, разговори, посещения и т. н., и т. н., но не се откроиха няколко момента: как се променя интересът на работниците от двете учреждения и по какво съдим за настъпващите промени; колко от работниците комунисти и безпартийни са обхванати във формите за естетическо възпитание; кои форми са се оказали най-подходящи, най-ефективни при членовете на двата колектива с основно, средно и висше образование и пр. А това можеше да стане, ако се осигурява най-системно и задълбочено проучване на състоянието на работата на място и от всички страни.

Правилно е това проучване по определения проблем да става с помощта на работниците от ръководния орган и от комитета, който се отчита. В процеса на самата продължителна работа **на място ще се направи проверка на истинското състояние, ще се окаже непосредствена помощ и осигури ефикасен контрол.** Този материал ще даде **обективна информация за действителния опит.** Затова „изслушването на доклади, отчети и информации и проверката на място трябва да се съчетават и да се утвърдят в практиката като основни и най-ефикасни форми на контрол и проверка"[1].

В процеса на подготовката ще се осигурява реална помощ за подобряване на работата, за нейното обогатяване, за постигане на видими резултати до заседанието на ръководния орган. Работата за преодоляването на грешките и недостатъците или за постигането на нови положителни изменения не следва да започва едва след заседанието. Най-добре е още от деня на заседанието да се почувствува подем в работата. Такъв резултат може да се получи, ако група ръководни работници на място окаже реална и непосредствена помощ. Задачата не е само да се показват грешките и слабостите, да се констатират

[1] Тезиси на ЦК на БКП, С., 1976, с. 177.

Digitized by Google

ПРЕЛОМЕН МОМЕНТ В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

„Тесносоциалистическият период е един от най-светлите и героични периоди от историята на нашата партия. През този период Партията защищаваше безкомпромисно коренните интереси на работническата класа, на трудещите се. Тя стоеше твърдо като скала на позициите на марксизма, възпитаваше своите членове в дух на безпределна преданост и всеотдайност към делото на Маркса и Енгелса.“

Тодор ЖИВКОВ

През тесносоциалистическия период в Партията настъпиха дълбоки същностни количествени и качествени изменения, които я направиха годна да се превъоръжи с идейните, тактическите и организационните оръжия на ленинизма и да се развие като партия от нов тип.

Освобождението й от носителите на дребнобуржоазната идеология — общоделците, създаде идейни и организационни условия тя окончателно да се оформи и утвърди като пролетарска марксистка партия. След X конгрес на БРСДП (т. с.) все повече се развива като пролетарска организация по състав и дейност, все повече придобива чертите на действително политическа организация на работническата класа. Основа на нейната политика е непримиримата класова борба.

ИЗМЕНЕНИЯ В СЪСТАВА, СТРУКТУРАТА И ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Решението на X конгрес Партията да „стъпи здраво върху своята естествена обществена среда — наемното работничество“ определи главните насоки в дейността на партийните организации. Характерно за развитието й след X конгрес е, че тя дълбоко навлезе сред работническите маси, стана непосредствен ръководител на класовите им борби. Започва да се увеличава работническото ядро в партийните организации, техният брой и числен състав. Този динамично развиващ се многостранен процес се обуславя от обективно действуващите фактори — съществуващите икономически условия, ръстът на работническата класа, зачестилите конфликти между труда и капитала, развитието на работническото движение. За това способствува и формиращото се у мнозинството партийни членове „Партийно-пролетарско социалистическо разбиране на основните партийни въпроси“[1].

Засилващото се работническо движение въздействува върху Партията да бъде авангард на пролетариата, а нейна пряка задача — да внася съзнателност сред работничеството, да организира и насочва неговите борби в името на непосредствените му интереси и крайната цел — завземането на политическата власт. От друга страна, по-целенасочената, планомерна и активна организаторска, идейно-политическа и възпитателна работа на партийните организации сред работническите маси засилва притока на работници в партийните редове, увеличава и заздравява пролетарското ядро. По-честата намеса на партийните организации в класовите сблъсъци между наемните работници и господарите, оказваната материална и морална помощ (събиране на парични и др. средства за стачкуващите) издига авторитета и разширява влиянието на партийните организации и те все повече се превръщат в притегателен център на най-съзнателните и борчески работнически елементи.

И до разцеплението в БРСДП (т. с.) работниците в партийните редове се увеличават, но това става бавно. След разцеплението темпът се ускорява. Така през 1901 г. от 2013 партийни членове наемни работници са само 503 — 20 на сто, 1902 г. от 2447 те са 40 на сто, след разцеплението от 1174 партийни членове наемните работници са 480, а дребните собственици — само 295. В навечерието на XI конгрес (1904 г.) от всички 1198 партийни членове 613 са фабрични, занаятчийски и земеделски работници или 51 на сто, 261 самостоятелни занаятчии, земеделци и търговци или 20 на сто, а останалите са от разни професии, повечето от които народни учители, дребни чиновници и др.[2]

Независимо от обстоятелството, че про-

[1] Сп. „Ново време“, год. IX, кн. 9 и 10, септември и октомври 1906 г.
[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 209—210.

Digitized by Google

летарският елемент надвишава половината от състава на Партията, тя още не се е стабилизирала напълно като пролетарска, което констатира XII партиен конгрес (1905 г.). Цялостно въпросът може да бъде решен само когато основите на Партията закрепнат, като „се съзиждат върху пролетарски социалдемократически ядра"[1].

Увеличаването на числения състав довежда до увеличаване и на партийните организации. През 1908 г. в Партията има 40 организации и групи с 1870 членове, 1909 г. те са 45, а през 1910 г. партийните организации и групи стават 56 с 2120 членове, от които 1519 работници[2].

С ускореното изграждане на партийни организации сред промишления пролетариат Партията се насочва и към селото, което говори за повишено внимание към селячеството, макар че БРСДП (т. с.) по това време не стои на ленински позиции по въпроса за съюзника.

Едновременно с увеличаването на пролетарския елемент в партийните организации се повишава и критерият към встъпващите в Партията. Докато по-рано от влизащия в Партията се изисква само да е съгласен с нейната програма и да работи за изпълнението ѝ в цялост, сега той трябва да е съгласен с основните принципи на партийната програма и редовно да изпълнява своите задължения, предвидени в Устава и в Правилника за вътрешната уредба на Партията. Член на Партията не може да бъде онзи, който грубо е пристъпил нейната програма, тактика или е увредил на интересите ѝ.[3]

На пръв поглед като че ли няма особена разлика между старата и новата постановка относно условията за членството в Партията. Но разлика има и тя е съществена. Не въобще съгласие с програмата, а конкретно съгласие с основните ѝ принципи, които в цялост определят практическата дейност за нейното изпълнение — тактика, средства, методи, форми и т. н. Освен това конкретното допълнение задължава встъпващия в партийните редове предварително да е запознат с основните принципи на научния социализъм.

Същностно значение има и допълнението всеки член редовно да изпълнява уставните си задължения и особено допълнението, че в Партията не може да има място за рушителите на партийната тактика и дисциплина.

За щателна проверка на фактите и установяване достоверността на обвинението се създава нов орган — партиен съд, който се свиква по искане на местната партийна организация, от ЦК или от обвинения.

Високият критерий при приемането на нови членове има своето оправдание, когато се води борба против опортюнистическото течение — общоделството, непосредствено след разцеплението. По-късно, когато Партията започва да се развива като внушителна общество-политическа сила, силно повишената взискателност се превръща в сериозна пречка за увеличаване на партийния състав, за разрастването на партийните организации. И до края на Първата световна война Партията, макар че има огромен авторитет и влияние сред масите и е завоювала тяхното доверие и независимо от несъмнения си ръст, остава в ограничен състав.

През разглеждания период се извършват и сериозни структурни изменения в партийните организации. Вместо 10 души, както е по-рано, Уставът регламентира местната партийна организация да се образува при наличието на повече от 20 човека.[4] Новата норма осигурява по-правилно разпределение на задачите, по-редовен и интензивен вътрешнопартиен живот, разширява партийната дейност сред работническите маси.

Увеличава се и съставът на местния партиен комитет от 3 на 5 души[5] — секретар касиер (при по-малките организации двете длъжности се изпълняват от едно лице), касиер, отговарящ за финансовото състояние, библиотекар, дописник и настоятел на вестника[6]

Диференциацията на задълженията улеснява дейността на членовете на комитета, създава по-добра организация и ред, съдействува за повишаване наличната отговорност и за извършване на взаимен контрол. В кръга от задължения на местния партиен комитет — да организира провеждането на партийни събрания, да събира членски внос, да упражнява контрол върху всеки партиен член как той се проявява като пропагандист там, където живее, и т. н., първостепенно място заема организирането на системна агитационно-пропагандистка дейност. Комитетът урежда провеждането на беседи, публични събрания, свиква по решение на организацията и в съответствие с указанията на ЦК митинги, манифестации и др. публични изяви; редактира и организира разпространението на възвания, позиви, хвърчащи листове и други агитационно-пропагандистки материали. Система в работата на комитета е организирането на екскурзии до съседни села и градове, които се използват не само и не толкова за отдих, колкото и главно за извършване на социалистическа пропаганда.

Много важно направление в дейността на комитета е изучаването на местните социално-икономически условия и положението на работниците, вълнуващите ги въпроси и искания, като за всички съществе-

[1] Работнически вестник, бр. 89, 19. VIII. 1905 г. БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 226.
[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 317—318.
[3] ЦПА, оп. 1, а. ед. 181; л. 1.
[4] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 318—319.
[5] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 9, 10.
[6] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

Digitized by Google

ни факти, явления и станали събития своевременно е информиран ЦК или редакцията на партийния орган, за да станат те достояние на цялата Партия и се обогати опит в класовата борба. Всестранното изучаване на икономическите и другите социални явления, настроенията на работниците, техните искания и потребности дава възможност активно да се въздействува и да се въвличат те дейно в борбата срещу капитала.

В съответствие с принципа на демократическия централизъм местният партиен комитет всеки три месеца дава подробен отчет за своята и на организацията дейност пред ЦК, който предварително се обсъжда на партийно събрание.[1]

Структурата на местния партиен комитет, конкретизацията на неговите задължения, обхващащи в сравнение със задълженията на по-ранните комитети много по-широк обем от задачи, говори за по-висока степен на развитие на партийните организации, като основа на Партията, сочи тенденцията на по-нататъшното им израстване. С цел да се създадат по-добри организационни условия за по-широко навлизане сред масите и заздравяване връзките на Партията с тях, за извършване на по-целесъобразна и плодотворна работа съгласно Устава, местните партийни организации в големите индустриални центрове могат „да се подразделят на квартални партийни секции"[2], действуващи под прякото ръководство и контрол на местния партиен комитет. Със същата цел освен местна партийна организация се създава и партийна група, когато членовете са по-малко от 10 души. Тя се числи към най-близката партийна организация, но представлява самостоятелна партийна единица със свое изборно ръководство — настоятелство.[3] Работата между неговите членове се разпределя съобразно задачите, които има да решава групата, и личните качества.

Нов орган в структурата на партийните организации, наложен от изострената необходимост най-строго да се спазва партийната дисциплина и уставните изисквания, от разширяващия се обем на работата и нейното усложняване, са контролните комисии. Контролните комисии се избират веднага след конгреса, от общото събрание на партийните организации в състав от трима души. Те контролират дейността на местните партийни комитети, ежемесечно ревизират книжата и касата и докладват на партийни събрания за резултатите, като за всички констатирани нередности уведомяват незабавно ЦК, с когато пряко контактуват.[4] Контролните комисии работят „съвършено независимо" от местните партийни комитети, но не и от партийните организации. Те са подотчетни на тях, както това се вижда от задължението им да информират партийните организации за извършената проверка.

Характерно за развитието на партийните организации след очистването на Партията от общоделците е и това, че животът и дейността им все повече се основават върху началата на демократическия централизъм. „... Колкото е по-силно работническото движение, колкото по-интензивни борби води пролетариатът, толкова по-централизирана, по-планомерна и целесъобразна дейност се изисква от неговата политическа организация, от Партията."[5]

Особено силно се изявява централизмът след идейното разобличаване и разгромяване на родствениците на общоделците — анархо-либералите, които въстават против централизма и дисциплината в Партията.

Демократическият централизъм намира най-ярка изява в издигане ролята на партийното събрание като висш ръководен орган на партийната организация. Събранията започват да се провеждат по-редовно, с по-добра предварителна подготовка, изпълват се с по-богато съдържание, вземат по-целесъобразни решения в духа на общопартийната линия и изисквания.

Разширяващият се обсег на дейност и с оглед на по-доброто използване подготовката и опита на партийните членове при нужда местната партийна организация избира особени комисии, на които тя се опира при подготовката за обсъждането и решаването на отделни въпроси — организиране на демонстрации, митинги, вечеринки и т. н. С образуването на тези комисии и други — синдикални, просветни, увеселителни и пр., се разширява активът на партийните организации и се задълбочават връзките им с масите и което е много важно, укрепва колективното начало в партийната практика.

Провеждат се няколко вида събрания — неделни (всяка неделя), редовни (най-малко два пъти в месеца), извънредни (когато се наложи) и публични, председателствувани от член на местния партиен комитет.[6]

На събранията се изнасят реферати, доклади, беседи, разглеждат се различни страни от научния социализъм, разясняват се програмата и тактиката на Партията, водят се разгорещени разисквания, приемат се партийни членове, налагат се партийни наказания, обсъждат се отчетите на местния партиен комитет и т. н. Партийните събрания представляват истинска „практическа школа, в която грамотните и неграмотните работници... придобиват знания, въоръжават се умствено, издигат се нравствено и се приготвят за своето освобождение"[7].

---

[1] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

[2] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 319.

[3] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 4.

[4] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, с. 319, 320; ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 9, 10; ЦПА, ф. 1, а. е. 6, л. 6.

[5] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 562.

[6] ЦПА, ф. 186, оп. 1, а. ед. 159, л. 12—13, Правилник за вътрешната уредба на БРСДП (т. с.).

[7] Н. Габровски, в. „Работник", год. I, бр. 30. По организацията на Партията.

Digitized by Google

Процесите на изменеиията в състава, структурата и живота на партийните организации изразяват тяхното развитие като здрава основа на марксистката политическа организация на работническата класа.

АГИТАЦИОННО-ПРОПАГАНДИСТКА ДЕЙНОСТ И РЪКОВОДСТВО НА КЛАСОВИТЕ БОРБИ

В Партията и нейните организации настъпва коренен прелом и в отношението към теорията, чието значение и роля общоделците отричат. На основата на марксическото положение, че силата на социалдемокрацията се състои не само в политическата ѝ организация и в професионалните организации, не само в икономическата и политическата борба, но и в теоретическата борба, в редица конгресни решения и партийни документи се акцентира върху този проблем, като се дават и конкретни указания за неговото решаване.

Още първият конгрес след разцеплението взема решения в това направление, а XIII конгрес (1906) г.[1] приема специална резолюция, предложена от Г. Димитров „По партийната агитация и пропаганда", представляваща разгърнат план за свързването на научния социализъм с работническото движение, което, естествено, задължава партийните членове да изучават марксистката теория, без което те не могат да изпълняват тази своя основна задача. Следва да се подчертае, че както в тези решения, така и в други конгресни решения и партийни документи като червена нишка преминава изискването пропагандата и агитацията да не носят абстрактен, просветителски характер, а да са свързани с потребностите на класовата борба, с конкретните задачи, които Партията решава в дадения момент.

Много съществено е и изискването да се прилага в агитацията и пропагандата диференциран подход към различните социални категории трудещи се. Главен обект са работниците от фабриките, големите работилници в градовете и околностите им, мините и кариерите, строителните и други предприятия, без обаче да се отслабва вниманието към занаятчийските работилници. В агитационно-пропагандистката работа да се търсят и прилагат най-подходящи и целесъобразни форми и средства, да се извършва с език, достъпен и разбираем за широките маси.

За подпомагане на по-слабите организации и групи и за да се осигури във всяка фабрика, мина, кариера, строително предприятие и т. н. подходящ агитатор и пропагандист, се установяват редовни контакти между тях и организациите, разполагащи с по-големи агитационно-пропагандистки сили.

Много важна задача с непреходна актуалност и значение, която БРСДП (т. с.) още тогава високо оценява и задължава всяка партийна организация и член, е воденето на „единична" пропаганда и агитация, т. е. провеждането на индивидуална работа с отделния партиен член, съчувственик, работник. „Необходимо е... всички партийни... членове, както и всички организирани работници, с преданост и постоянство да участвуват в общата пропаганда и агитация, да водят сами пропаганда и агитация под ръководството на организацията и нейните учреждения..."[2]

Опитът и традициите на тясняшката партия, на нейните организации и членове в агитационно-пропагандистката дейност, в частност в областта на индивидуалната работа с хората, БКП не само грижливо съхрани, но и постоянно обогатява и развива в новите условия. И днес, когато Партията е ръководна политическа сила и разполага с несравнимо по-големи възможности за извършване на всеобхватна агитация и пропаганда — наличие на подготвени кадри, на многообразни средства за масова информация и въздействие, проблемът за индивидуалната работа с отделния комунист, със социалистическия труженик стои с голяма острота. „Всеки партиен деец от горе до долу, всеки комунист трябва да има пълното съзнание за изключителното значение на индивидуалната работа с хората, да взема активно и непосредствено участие в нея"[3] — подчерта др. Т. Живков пред Националното съвещание във Велико Търново. В този смисъл е и специалното решение на Секретариата на ЦК за организиране на индивидуалната работа.

Съдържанието на агитацията и пропагандата, основното в нея, формите и средствата ѝ се определят от конкретната историческа обстановка и решаваните от Партията в момента задачи. За онова време, когато научният социализъм е достояние преди всичко на партийните членове интелигенти и съвсем недостатъчно на партийните членове работници, време на ниско общообразователно равнище, на недостатъчна развитост на класовото съзнание и работническото движение, стратегическото направление в агитационно-пропагандистката дейност е да се формират у партийните членове пролетарско социалистическо гледище и психология, нов начин на социално мислене и социална активност, да се формира и издига класовото идейно-политическо съзнание на пролетариата и се разгръща борческата му активност. В просветната работа на партийните организации широко е застъпено изучаването на партийната програма, в която са изложени основните принципи на научния социализъм, на класовата борба и произтичащите от тях тактика. Наред с програмата се изучават и въпроси на теорията и историята на научния социализъм, на политическата икономия, работническото законодателство, за ролята на синдикатите и др.,

[1] БРП (к) в резолюции и решения, т. I, стр. 231—232.
[2] Пак там, с. 273.
[3] Т. Живков, Сплотени, единни, боеспособни партийни организации, Партиздат, 1975, с. 15.

Digitized by Google

както и въпроси от общообразователен характер. Широко се разпространяват сп. „Ново време", „Работнически вестник", които стават настолно четиво за всеки партиен член. За тяхното популяризиране се организират така наречените „червени седмици". Такава е проведена в началото на 1912 г. в гр. Шумен с голям успех.[1]

Към партийните организации се изграждат и действуват под тяхно ръководство просветни агитационни и увеселителни комисии. Масовата културно-просветна дейност — забави, театрални представления, вечеринки, излети, увеселения и др., се организират от увеселителните комисии. Само за 6 месеца комисията към местната партийна организация в Пловдив провежда 3 театрални представления, 3 вечеринки, 1 екскурзия, 7 масови срещи и 2 градински увеселения, на които са присъствували над 3000 души.[2]

Местните партийни организации създават много вечерни работнически училища, кръжоци, откриват курсове и т. н., в които се изучават основни положения на марксизма, формира се и се затвърдява научният мироглед. В София се основава просветно работническо дружество „Класово съзнание". В него четат лекции Д. Благоев, Г. Георгиев, Г. Кирков, Хр. Кабакчиев и др. партийни дейци с висока теоретическа подготовка и ерудиция. В университета, в технически училища и гимназии се основават марксически кръжоци. В Шумен местната партийна организация открива вечерно училище (1908 г.), в което се четат лекции по политикономия, по въпроси на синдикалното и социалистическото движение, гражданската история и т. н. Открит е и курс от неделни беседи по различни теми. Такъв курс организира и местната партийна организация в Пловдив, където постоянен лектор е В. Коларов.[3]

Създават се на много места и младежки работнически гимнастически дружества — „Борец", „Младеж" и др.

За голямото значение, което ЦК придава на просветните дружества, говори изданеният от него (1904 г.) „Устав на работническите просветителни дружества" и специалното окръжно до партийните комитети, в което се дават указания да се основават такива дружества навсякъде, където има работници.

Нелегално четената, преведена от руски марксическа литература, социалистическите книжарници, откривани от партийните организации, създаваните към тях библиотеки изиграват много важна роля за марксическата и общообразователната просвета на партийните членове и на работниците безпартийни.

Бързото развитие на капитализма в града и селото до Балканската война (1912—1913 г.) доведе до израстване на пролетариата, което идваше не само от развитието на промишлеността, но и от засиленото обедняване и разоряване на занаятчийските и селските маси.

Нечуваната експлоатация на наемните работници, непоносимо тежкото им социално-икономическо положение, мизерията, която ги души, е двигателят на все по-голямото им стихийно надигане. През 1903 г. има само 2 стачки; 1904 г. те стават 12, а 1905 г. — 34.[4] Първоначално стачкуващите работници издигат предимно икономически искания — за увеличаване на надниците, намаляване на работния ден и т. н. Но постепенно под влиянието на Партията, в резултат на организаторската и идейно-политическата дейност на партийните организации започват да се издигат и политически искания — против репресиите и политическия гнет на буржоазното правителство, за работническо законодателство и пр.

Все по-активното участие на партийните организации в класовите борби, организирането и ръководството на стачките изменя стихийния характер на значителна част от тях. Те стават по-организирани и целенасочени. Стачката например в трите военни шивачници в Шумен (1904 г.) се ръководи от партийната организация.[5]

Показател за класовото пробуждане на българския пролетариат и за нарастващото партийно влияние са и първомайските манифестации. В манифестацията на пловдивските трудещи се (1 май 1904 г.), организирана от местната партийна организация, участвуват около 400 души.[6]

Първата буржоазно-демократическа революция в Русия (1905 г.) оказа силно стимулиращо влияние върху развитието и укрепването на Партията, върху борбите на работническата класа.

Въоръжени с ясната политическа линия на Партията, утвърдена на XIX конгрес (1912 г.), партийните организации по указание на ЦК организират внушителни антивоенни акции. В София, Варна, Пловдив, Русе, във всички по-големи градове се състоят масови публични събрания и митинги. На тях най-изтъкнатите партийни ръководители разобличават войнствуващата авантюристическа политика на българската буржоазия и монархизма, плановете на империалистическите държави, изясняват позициите на Партията — позиции на братство и солидарност с балканските народи, призовават към борба.

Въпреки крайно тежките военни условия, в които трябва да се работи — обезлюдяването на партийните ръководства, намаления брой на партийните организации поради мобилизацията, — Партията бързо излиза от сътресението и започва възстановителна работа и преустройство на своята дейност в съответствие с военната обстановка.

---

[1] Работнически вестник, бр. 53, 15. I. 1912 г.
[2] Работнически вестник, бр. 47, 24. II. 1906 г.
[3] Пак там.
[4] Д. Благоев, Съч., т. 11, с. 568.
[5] Работнически вестник от 4. III. 1904 г.
[6] В. Коларов, Избр. произв., Изд. на БКП, С., 1945, т. I., с. 133.

Digitized by Google

Взети са енергични мерки за възстановяване на партийните организации, на връзката между тях и центъра, за съживяване на дейността им. Изградени са нови временни партийни ръководства, привлечени са значителен брой жени на партийна работа на мястото на мобилизираните.

Първата световна империалистическа война влошава неимоверно много икономическото и социалното положение на народа, поставя Партията и нейните организации пред нови изпитания и нови задачи. Още преди влизането на България във войната ЦК взема превантивни организационни мерки, за да запази в максимална възможност партийните сили. Местните партийни организации и групи съгласно окръжно № 8 на ЦК избират на партийните събрания нови ръководства от членове, неподлежащи на мобилизация.

Централната задача на местните партийни организации и групи се съдържа в лозунгите, издигнати от Партията, след обявената от правителството мобилизация: „Долу войната!", „Да живее мирът!", „Да живее международната работническа солидарност!", „Да живее освободителният революционен социализъм".[1]

Тесните социалисти правят достояние на масите партийните лозунги, разясняват империалистическия завоевателен характер на войната и авантюризма на българската буржоазия, сочат единствения изход в интерес на страната и народа — мира. Те обикалят кварталите, поддържат връзки с работниците и семействата на мобилизираните, на загиналите, организират събиране на парични и др. помощи, всячески се стремят да облекчат страданията на хората.

Активна антивоенна работа развиват членовете на Партията, нейните съчувственици и сред войнишките маси на фронта.

Великата октомврийска социалистическа революция оказва огромно революционно въздействие върху ръководеното от Партията антивоенно движение на фронта и в тила. Започват да избухват войнишки бунтове, настъпва разложение сред армията. Надигат се народните маси в тила, избухват „женски бунтове".

Революционната криза достига кулминационната си точка във Владайското въстание. Но Партията на тесните социалисти не възглавява въстанието, макар че призовава войниците „да последват примера на своите руски братя".

За израстването на Партията в първостепенен политически фактор голяма роля изиграват със своята неуморна и енергична дейност изградените по градове и села партийни организации и групи. Характерни за тях през този период са добитата по-голяма партийна и идейно-политическа зрелост, натрупаният ценен опит, организационното укрепване, затвърдяването и засилването на сложния и многостранен процес на перспективното им развитие като първични партийни организации.

През следвоенния период ЦК на Партията взима конкретни мерки за бързото възстановяване на партийните организации и групи и образуването на нови, за увеличаване на членския състав и подобряването на вътрешнопартийния живот, насочва дейността им към решаването на възникналите нови задачи.

Нарастващият брой на партийните членове, на партийните организации и групи, динамиката може да се илюстрира със следните сравнителни данни: през 1912 г. Партията наброява 2923 членове, към 10 юни 1914 г. те са 3645 със 123 партийни организации и групи[2], а към края на 1918 г. партийните организации вече са 85, групите — 43 с общо 6000 членове.[3] В редица села като Еникьой, Дълбоки, Изворово и други[4] се създават нови селски групи, които по-късно се превръщат в крепости на социализма. През следващите месеци (1919 г.) нарастването на численият състав продължава с бърз темп, като до края на март той достига 21 577 души. Ръстът на Партията ясно е отразен в делегатското представителство на XXII конгрес, състоял се на 25 май 1919 г. На него са представени 600 редовно отчетени партийни организации и групи с 636 делегати. В навечерието на конгреса партийните членове надхвърлят 25 000 души.[5]

Възстановяването на партийните организации и групи се съпътствува с обновление и активизиране на вътрешния им живот, установяване на по-добър порядък, основан върху уставните норми и партийните принципи.

Едновременно с по-нататъшното си всестранно укрепване партийните организации и групи под ръководството на ЦК се заемат по-активно с организиране борбите на работническата класа, на трудещите се в защита на техните изострени от военните бедствия социално-икономически нужди и политически интереси.

През тесносоциалистическия период Партията „с цялата си класова политика, със своята организация и пролетарска дисциплина, със своята непримиримост срещу опортюнистите, срещу всякакви отклонения от марксическата идеология... израсна и се утвърди като един от най-здравите отряди на международното работническо движение, като родствена на болшевизма партия"[6].

През този период партийните организации и групи са здрава опора на Партията в нейната многообразна дейност. Те се формират и развиват като марксически организации, утвърждавайки все повече в себе си чертите на организации от ленински тип.

К. и. н. доц. **Милка ВЕЛИЧКОВА**

---

[1] БКП в резолюции и решения, т. 1, с. 445.
[2] История на БКП, с. 162.
[3] Д. Благоев, Съч., т. 18, с. 365.
[4] Т. Костов, Статии, речи и доклади, Изд. на БКП, С., с. 52.
[5] История на БКП, с. 220.
[6] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 386—387.

Digitized by Google

НА ОТЧЕТ ПРЕД РЪКОВОДНИЯ ОРГАН

ГЕОРГИ ИЛИЕВ

Изискванията за повишаване качеството и ефективността във всяка дейност се отнасят с особена сила за партийната работа, която повишава ролята на субективния фактор в създаването на развитото социалистическо общество. Това Партията постига, като мобилизира своите членове в борбата за най-бързото осъществяване решенията на Единадесетия конгрес, Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и Националната партийна конференция. Комунистите със своя пример и сега са в най-предните редици и трудни участъци — там където се решава съдбата на социално-икономическите задачи.

Ефективността на партийното ръководство се определя в най-голяма степен от развитието и усъвършенстването на вътрешнопартийния живот, от последователното спазване и творческото приложение на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот.

* * *

Изискванията на времето дават дълбоко отражение върху стила и методите на работа. От високата трибуна на XI партиен конгрес др. Тодор Живков заяви: „На съвременния етап голямо значение придобиват въпросите **за стила и методите на работа на местните партийни органи, на техния апарат, на кадрите**“[1].

Едно от основните задължения на местните партийни органи е да осъществяват непрекъснато ръководство на вътрешнопартийния живот. Особено значение сега се отдава на контрола като най-важно звено от организаторската работа, като се използват разнообразни форми за неговото реализиране. Това означава **да се ликвидира подценяването на такива изпитани форми на контрол и проверка като периодичното изслушване на доклади, отчети и информации от по-горестоящите на по-низовите партийни органи и организации.** С това същевременно се утвърждават и засилват колективността и демократичното начало в ръководната дейност.

Да се докладва в партийния комитет е широко разпространена практика и важна форма за ръководство и контрол върху дейността на партийните органи и организации и другите звена на социалното управление. Тази форма на контрол и ръководство се развива и обогатява на основата на дългогодишната традиция и опит и новите изисквания на времето.

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 24, с. 465.

Digitized by Google

Тук има няколко момента, които сега придобиват особено значение. Преди всичко много важно е навреме и **правилно да се определи проблемът, по който ще се докладва, и кой ще докладва.** Очевидно между темата на доклада и автора следва да се търси логическа връзка. Това са неща, които ръководещият орган решава, познавайки добре партийните органи и организации, които ръководи. В случая е от значение да се потърсят и онези проблеми, които в момента имат водеща роля и тяхното проучване и решаване ще обогати партийното ръководство с нова информация.

При подбирането на проблемите Партията „...не е ограничена и не може да бъде ограничена от нищо. Всеки въпрос може бързо и лесно да прерасне в политически проблем, щом започне да засяга интересите на обществото" — подчерта др. Тодор Живков в доклада си пред Националната партийна конференция[1]. Няма проблем от икономическото развитие, който да не е свързан с дейността на човека и разрешаването на който да не зависи от организацията на неговия труд, от подготовката и възпитанието му. Оценявайки значението на тези моменти, ЦК на БКП отдава голямо значение на политическото осигуряване на всяко решение, на изпълнението на всяка задача.

Развитието на нашето общество ще се ускорява толкова по-бързо, колкото по-дълбоко се политизират всички дейности на човека и на трудовите колективи. Това не може да бъде самоцелно повтаряне на лаконични лозунги, а осъществяване и осмисляне на собственото поведение в съзвучие със социалните задачи, които решава всеки член на обществото като комунист, като патриот и съзнателен гражданин на своята страна.

Дори най-специалните проблеми, които се отнасят примерно до развитието на електрониката и роботиката, при нашите условия не биха се решили добре, ако не се подхожда от политически, от партийни позиции. **Главният обект на партийната дейност е човекът,** защото съдбата на всяко дело е в неговите ръце, определя се от неговия ум и сърце, от неговата съзнателна и организирана в името на социализма активност.

Проблемите, по които ще се докладва в партийния комитет, се определят с утвърждаването на плана, със специално решение, продиктувано от непосредствени нужди на работа. Колкото и добре да бъдат подготвени плановете на партийните комитети, в тях не всичко може да се предвиди. Затова нерядко се налага едни, вече планувани въпроси, да отпаднат, а други да се поставят на обсъждане. Главното в случая е да не се изпускат важни проблеми, които изискват проучване и компетентно отношение от страна на ръководния орган. Когато се определят проблемите, много често се вземат предвид предимно слаби партийни комитети и организации. Разбира се, много важно е тези звена да не остават без внимание. Но не по-маловажно е да се проучват проблеми, звена и сфери, в които има интересен опит, има творческо търсене и използване на нови форми и средства за работа и постигнати значителни или добри резултати. В цялата партийна работа на новото, на ефективното винаги следва да се отделя голямо внимание. В противен случай може да се изпадне в състояние на черногледство, да се загуби перспективата в работата, да се загубят вярата и оптимизмът, което е колкото неоправдано, неестествено и в разрез с историческата перспектива на социализма, толкова и опасно с последиците си, които може да останат в съзнанието на комунистите, на кадрите.

Много важен момент е **определянето на формата и характера на документа,** който ще бъде подготвен. Често се случва да се доклад-

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, 1978, с. 58.

Digitized by Google

ва устно и към това особено в низовите звена — в общинските и заводските партийни комитети — би трябвало да се прибягва повече. Но когато се докладва по основен проблем, целесъобразно е да се подготвя писмен документ. В почти всички окръжни, градски и други местни комитети на практика се утвърждават няколко вида писмени документи: доклад, оценка, информация, справка. Макар да няма единно тълкуване на характера на тези документи, в живота се налага, с незначителни отклонения, единна практика. **Докладът** например е основен документ, в който се отчитат резултатите от извършеното за един по-продължителен период по всички или няколко основни въпроса. Така например в партийните комитети и техните бюра се утвърждават доклади, предназначени за конференции, големи съвещания и др. В този документ проблемите следва да се изследват и оценяват нашироко, всестранно и задълбочено.

В оценката се отчита резултатът от изпълнението на основна задача. В нея състоянието на нещата се подлага на задълбочен анализ, търсят се крайните резултати за един период, който има белезите на определена завършеност и цялост. Оценката се подготвя примерно за изтеклата партийна учебна година, за проведената отчетно-изборна кампания, за завършилите пролетни селскостопански работи, за резултатите от разясняване решенията на Националната партийна конференция и т. н.

Информацията е документ с по-малки претенции, но най-често използвана в практиката и има за съдържание почти всички проблеми на партийната работа. Той отразява как се подема решаването на един или друг проблем от докладващия партиен орган, най-често този документ се занимава с един незавършил процес, с хода на изпълнението на една задача с цел да се внесат подобрения в нейното ръководство.

Справката се използва обикновено, когато ръководният орган трябва съвсем накратко да получи информация по един съвсем конкретен повод за изпълнението на едно решение, едно явление или организация, орган или лице.

Казаното дотук за тези документи не изчерпва техния характер и не отразява напълно разнообразната практика. Нещо повече — много често се срещат документи, които се предлагат като информация, а имат по съдържание характера на доклади и обратното. Затова едно по-внимателно изследване на тези документи, с които борави партийната практика, ще допринесе да се обобщи натрупаният опит и да се установи по-голямо единство и прецизност в самата работа.

От значение е органът, който определя темата, ясно да посочва и характера на документа, както и подхода, който ще се използва при подготовката му, което от своя страна зависи твърде много от неговото предназначение. Това ще предпази работата от възможни отклонения и е едно от условията за по-задълбочено проучване и подготовка на материала.

В зависимост от характера и формата на документа в партийните комитети се определя и техният обем: примерно за доклад до 20—25 и повече страници, за оценка до 10—12 страници и за справка до 2—3 страници. Това е полезно, но в никакъв случай не може и не бива да се абсолютизира определянето на страниците като някакво главно условие, което гарантира качеството на подготовката. Основни си остават внимателната разработка, съдържанието, обективното отразяване на състоянието на дейността, формирането и формулирането на правилни и точни оценки — резултат на задълбочен анализ и обобщение на самата практика. Независимо от формата и характера на документа, ако в него не се анализира състоянието на работата, ако не

Digitized by Google

се открояват и оценяват плюсовете и минусите, ако не се разкриват процесите, ако не се характеризират формите и средствата на работа, целта няма да бъде постигната. За успеха на партийната дейност това има изключително значение.

* * *

Всичко това може да се осигури, **ако се подходи по начин, който ще разкрие и реализира всички възможности за най-задълбочено проучване на проблема и активизиране на органа, който ще докладва.**

Много често в практиката се срещат формални отчети пред ръководния орган. Уведомили секретаря на първичната организация или партийния комитет, че ще докладва по такъв и такъв въпрос, седнал той от своя страна и „надве-натри", както се казва, се подготвил и се явил на доклад, без да събере бюрото, за да обсъди подготвения материал, т. е. колективният орган да го обогати със своя опит, със своето мнение. Тази практика е в пълно противоречие с изискването за ефективност и качество във всяка дейност и особено в дейността на партийните органи и организации. Във всички случаи, когато се докладва в партийните комитети, следва да се търсят пътища и средства да се осигурява значителен тласък в работата, да се постигнат по-големи резултати вследствие положените усилия. Има случаи, когато от подготвените материали личи, че е направено твърде много, но поради несистемното проучване на проблемите не се показва, не се обобщава опитът, не се посочват резултатите. Неотдавна на заседанието на бюрото на ГК на БКП във Видин беше разгледана работата на учрежденските партийни комитети в Окръжно управление на МВР и окръжна болница в изпълнение програмата на ГК на БКП за естетическото възпитание. Стана ясно, че е извършено много — проведени са десетки мероприятия — срещи, разговори, посещения и т. н., и т. н., но не се откроиха няколко момента: как се променя интересът на работниците от двете учреждения и по какво съдим за настъпващите промени; колко от работниците комунисти и безпартийни са обхванати във формите за естетическо възпитание; кои форми са се оказали най-подходящи, най-ефективни при членовете на двата колектива с основно, средно и висше образование и пр. А това можеше да стане, ако се осигурява най-системно и задълбочено проучване на състоянието на работата на място и от всички страни.

Правилно е това проучване по определения проблем да става с помощта на работниците от ръководния орган и от комитета, който се отчита. В процеса на самата продължителна работа **на място ще се направи проверка на истинското състояние, ще се окаже непосредствена помощ и осигури ефикасен контрол.** Този материал ще даде **обективна информация за действителния опит.** Затова „изслушването на доклади, отчети и информации и проверката на място трябва да се съчетават и да се утвърдят в практиката като основни и най-ефикасни форми на контрол и проверка"[1].

В процеса на подготовката ще се осигурява реална помощ за подобряване на работата, за нейното обогатяване, за постигане на видими резултати до заседанието на ръководния орган. Работата за преодоляването на грешките и недостатъците или за постигането на нови положителни изменения не следва да започва едва след заседанието. Най-добре е още от деня на заседанието да се почувствува подем в работата. Такъв резултат може да се получи, ако група ръководни работници на място окаже реална и непосредствена помощ. Задачата не е само да се показват грешките и слабостите, да се констатират

[1] Тезиси на ЦК на БКП, С., 1976, с. 177.

Digitized by Google

отрицателни факти, а да се търсят пътища за тяхното преодоляване, за по-нататъшното подобряване на дейността. Това се постига много по-трудно в онези първични организации и партийни комитети, които работят добре, в които е налице положителният опит. В тези случаи само опитните партийни работници ще съумеят да осмислят положителната практика и да подпомогнат нейното по-нататъшно развитие и обогатяване. Както посочва В. И. Ленин, за успешното управление е необходимо не само да убедиш, но и да умееш практически да организираш.

Един такъв подход позволява дейността, формите и средствата на нейното реализиране да се огледат от всички страни и да се постига съединяването на идеологическата и организаторската работа, което ще увеличи общо силата и преобразователната дейност на партийната практика и борбата за най-високи резултати.

Разбира се, това не е нещо ново и неизвестно на партийните работници. В много партийни комитети има стремеж на практика да се спазват посочените изисквания. Онова, което не достига или се прави твърде малко при подготовката на отчетите пред партийните комитети, е **недостатъчният съдържателен колективен анализ и активизирането на всички членове на партийните комитети, на целите партийни организации, дори на целите трудови колективи.** За да стане това, следва **целият орган, цялата организация да участвуват най-активно в проучването, подготовката и обсъждането на материала.** Всеки член на органа, който се отчита, е участвувал в живота на партийната организация, на комитета или бюрото и със своето мнение може да допринесе за по-доброто и по-пълното изясняване на всички въпроси, които могат да възникнат. В процеса на подготовката на материала за ръководния орган чувството за отговорност се увеличава, а в самата практическа работа членовете на партийните органи и всички, които участвуват в проверките и контрола, обогатяват своя партиен опит и умение. По такъв начин тези кадри увеличават своята компетентност, по-бързо се приобщават към проблемите и задачите на партийната работа, към цялата партийна политика.

Юлският пленум на ЦК на БКП (1976 г.) постави още веднъж въпроса за отговорността „на всеки пред всички, за всичко", постави я на ново, много по-високо равнище, което отговаря на повишената зрелост общо в нашето общество и специално на комунистите. Щом е така, колко по-високи следва да бъдат критериите за отговорност у онези, които са избрани в ръководните партийни органи, които са получили висок вот на партийно доверие.

На отчет ще се яви секретарят, но преди това самият той да се допита до онези, които са го избрали и които добре познават неговата и на колективния орган или организация работа. Още повече, ако това става с участието на работници и вишестоящия орган и ако е съпроводено с непосредствено подобряване на организацията на работата за постигането на по-големи и трайни резултати.

Този подход осигурява **спазването и разширяването на демократичното начало при проучването и подготовката на документите за отговорните партийни органи.** Колективният анализ на място е най-голямата гаранция за обективност и задълбоченост. И, естествено, **оценките и изводите** ще бъдат най-точни и най-близки до истинското състояние на нещата. Мерките, които в процеса на подготовката ще се предприемат, ще доведат до реални положителни промени. Целият партиен комитет, цялата партийна организация ще се почувствуват отговорни, ще повишат своята активност. Самите взаимоотношения, особено тази част, която засяга докладващия орган, ще се поставят под наблюдението и контрола на по-големия колектив, на цялата партийна органи-

Digitized by Google

зация. От друга страна, така се дава възможност за широка гласност на това, което партийните органи и организации правят в името на щастието на целия народ.

Разкриването на дейността на партийните органи и организации има голямо възпитателно значение както за комунистите, така и за всички безпартийни труженици. Този момент има силен стимулиращ заряд, който допринася да се раздвижат всички комунисти в целокупната и многостранна дейност на организацията за решаването на задачите. В тази дейност се очертават **диалектическата връзка и взаимоотношения между партийните комитети и ръководените от тях партийни органи и организации.** И, разбира се, взаимна зависимост. Защото и двата органа, и двете звена са част от единния партиен организъм и активността на единия ще влияе върху работата и активността на другия. Ако влиянието на вишестоящия орган е лесноразбираемо и обяснимо, по същия начин следва, макар и в обратна посока, да се обяснява и разбира въздействието на низовите звена върху работата на ръководните. Този момент от посочените диалектически взаимоотношения в никакъв случай не бива да бъде подценяван, защото неговото проявление разкрива твърде съществени неща във взаимоотношенията във вертикален разрез. И колкото са по-активни, системни и богати взаимоотношенията в двете направления, толкова по-организирана и действена е еднопосочността в усилията към главните цели, толкова по-богати са използваните форми и средства, толкова по-висок е крайният резултат.

Един такъв подход, който осигурява най-активно участие на целия орган, на цялата организация, за работата на които ще се докладва, е най-сигурният път, най-добрата гаранция за задълбоченост и обективност при подготовката на материалите. Без такъв подход трудно ще се постигат желаните резултати в борбата за по-високо качество и ефективност и много бавно и трудно ще се преодоляват проявите на формализъм и безплодие в партийната работа.

Макар и на отделни места, такъв опит вече има. Ето как е постъпило бюрото на партийната организация във фабрика „Гергана" — Димитровград, когато се е подготвяло да докладва пред бюрото на ОК на БКП в Хасково през март 1977 година. Подготвената информация за утвърждаването на първичната организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив е поставена на обсъждане на партийно събрание. Това изненадва някои комунисти, но всички одобряват подхода, стават разисквания, които обогатяват материала, като го допълват с важни моменти. Това дава основание в него да бъде записано: „Настоящата информация е приета на събрание на комунистите. Те решиха дните от събранието до заседанието на бюрото на ОК на БКП да бъдат дни на висок производителен труд, да се постигнат най-високи производствени резултати."

В случая е важен подходът, който може да се обогати, за да остави трайни следи в стила на партийното бюро, в цялата атмосфера на партийната организация.

Естествено, много въпроси могат да бъдат обсъждани с целия колектив. Подготовката за отчета се превръща в своего рода преглед, в който всички оглеждат своята дейност и полагат грижи за нейното подобряване. По този начин насоката в партийния комитет или първичната организация ще се пренесе в организациите и ръководствата на Комсомола, на профсъюзното, на административните и стопанските ръководства и ще се получи общ подем по пътя на повтарящия се, на мултиплициращия ефект.

В този смисъл всяко докладване в партийния комитет следва да се оценява като етап в борбата за трайно усъвършенстване на сти-

Digitized by Google

ла и методите на работа на органа и организацията, които се отчитат.

Такава цел ще се постига и в останалите партийни органи и организации, ако се съумява на основата на анализа да се обобщи натрупаният опит и да се препоръча на всички, които работят на територията на партийния комитет. За това, както не един път е посочвано, не се искат никакви материални ресурси и капиталовложения.

* * *

Отчетите пред партийните комитети имат огромно значение за развитието на вътрешнопартийния живот. Затова тяхната подготовка следва да стои постоянно пред вниманието на всички партийни органи, на всички партийни работници, за да се извлича максимум полза както от тези, които докладват, така и от тези органи, пред които се докладва. От това произтича изискването всеки партиен комитет, както и всяка партийна организация, поне веднъж на една-две години да се отчитат пред вишестоящите партийни органи по проблеми от своята работа. Това изискване успешно се прилага в дейността на окръжните партийни комитети в Хасково и Кърджали, качеството на подготовката на материалите е постоянна грижа на техните отдели. Там където това е трудно поради големия брой на партийните комитети и организации, могат да се потърсят и други възможности, като обмяна на опит, посещение на място — форми, които могат да дадат същите резултати.

Този подход при подготовката на материалите създава условия да се подготвят научнообосновани и действени партийни решения, които да имат значение за цялата територия. Учейки се от опита на КПСС, ЦК на БКП особено след XI конгрес и Юлския пленум на ЦК разви голяма дейност за проучване опита на местните партийни органи и организации, обогатявайки една трайна традиция в живота на нашата партия. Решенията на Секретариата на ЦК на БКП за стила и методите на работа на бюрото на ОК на БКП в Михайловград, за социалистическото съревнование в Ловешки и Бургаски окръг, за резервните кадри в Русенската окръжна партийна организация, за опита на партийния комитет в ЗММ — София и други имат принципиално значение за всички партийни комитети, за цялата партия. По такъв начин на основата на собствения опит се разкриват възможности за подобряване работата на всички партийни органи и организации.

Във връзка с разглеждания проблем възникват множество въпроси, които заслужават внимание. Например следва ли на всяко заседание на местните партийни органи да се изслушват материали от ръководните партийни комитети и организации. Предимството на практиката системно да се изслушва как тези органи работят, решавайки основни задачи в своите участъци, е голямо. Преди всички ръководещият орган чрез една проверена от живота форма си осигурява богата информация за състоянието на работата. А от такава информация се нуждаят всички ръководни органи. Ето защо на тези отчети следва да се гледа като на важен момент от ръководната дейност на партийните комитети.

Непосредствената дейност на място дава възможност да се подобри индивидуалната работа с комунистите и главно с кадрите. Ясно е, че преди да се осигури индивидуална работа с всички комунисти, трябва да се работи с всеки активист от изборните партийни органи — членовете на партийните комитети и бюра, отговорниците на партийните групи. По тази начин в самата практическа работа кадрите се опознават, системно и трайно се наблюдават техните качества

Digitized by Google

и им се оказва помощ да ги развиват, като увеличават своите познания за партийната работа и умения да ги прилагат в живота. Всичко това става под непосредственото наблюдение на колективния ръководен орган, което увеличава значението на всички последствия от предприеманите мерки.

Широки размери е получил опитът на някои комитети, особено окръжни и градски, в техните отдели да се изслушват системно отчети от партийните комитети и организации. Тази практика следва добре да се проучи и насочи, като се съобрази с някои моменти, които се отнасят до взаимоотношенията между изборните органи и органите, които формират апарата в партийната структура. Не може да се приеме за нормално помощен орган, каквито са всички отдели, да изслушват изборни органи. Известно е, че отделите нямат права да приемат решения, с които да задължават изборните органи. Всичко, което може да се оформи като становище, може да се препоръча или да се предложи на партийните комитети. По-добре е на заседанията в отделите да се обсъждат въпроси, които се отнасят до организацията и във връзка с това, съгласуваността и координацията между органите и организациите на социалното управление на територията или пък да се обсъждат материали за ръководния колективен орган. Много полезно от гледна точка на реалната полза са съвместните посещения на място и от работниците на отделите, проверката и помощта там, където се реализират задачите.

Разглежданият проблем повдига и други въпроси, които се нуждаят от една по-нова трактовка, продиктувана от повишените изисквания, които сега се утвърждават в цялата партия. Но безспорно е, че следва по новому да се подхожда при подготовката на материали за ръководните колективни партийни органи, пред които се отчита работата на партийните комитети и организации, като се търсят пътища за най-пълноценно използване и на тази форма на ръководство за постигането на най-голяма действеност и ефективност.

ПЛОДОТВОРНИ, ОПЕРАТИВНИ ЦЕНТРОВЕ

Кабинетите по партийно-организационните въпроси към градските партийни комитети, взаимствувани от неизчерпаемата съкровищница на съветския опит, все повече се утвърждават като дейни и оперативни центрове с определени функции и отговорност в дейността, която партийните комитети от окръга разгръщат за повишаване научността и ефективността в партийно-организационната работа. Те намериха признание сред партийните кадри и широкия партиен актив и си завоюваха трайно място в живота на градските партийни организации благодарение на многостранната им изява, ориентирана преди всичко към издигане научността в партийно-организационната дейност, изучаването и внедряването в практиката на партийните комитети и организации на нашия и съветския положителен опит.

Анализът на досегашната дейност на кабинетите по партийно-организационните въпроси и запознаването с техните планове и идеи за бъдещата им работа показват, че делът им в усилията за внасянето

Digitized by Google

на по-голяма проблемност и научност в партийно-организационната дейност, за обогатяване на нейното съдържание, организация и ръководство става все по-значителен. Широк простор за максимално разкриване на всички заложени в кабинетите възможности дават постановките и решенията на Националната партийна конференция за необходимостта непрекъснато да се усъвършенствува и обогатява вътрешнопартийната дейност, да се привежда в съответствие с динамиката на живота, със сложните и отговорни проблеми и задачи, които възникват при практическото реализиране на партийната политика.

По своя замисъл и характер дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси е чужда на тесния практицизъм. Тя е несъвместима с робуването на установения шаблон, на готовите решения и образци, както някои все още я разбират. Естествено, това се отнася само за случаите, когато тази дейност е добре организирана и направлявана от съответния партиен комитет.

Това, което кара партийния актив, а в не малко случаи и членовете на Партията да се отбиват често в кабинета, е не само възможността да получат нещо наготово, а по-скоро възможността да споделят своите замисли, да се посъветват, да се запознаят с опита на другите. Наблюдавал съм, че за съдействие към кабинетите се обръщат по-често онези секретари на първични партийни организации, които на пръв поглед като че ли най-малко се нуждаят от тяхната помощ, защото имат добра подготовка и опит и ръководят добри организации. Точно по тези причини те най-добре оценяват стойността на съдействието, което могат да получат от кабинета по партийно-организационните въпроси като специализирано звено, което разполага с разнообразна и систематизирана информация по проблемите на организационната дейност, следи и обобщава националния и местния опит в тази област, разработва конкретните пътища и средства за повишаване научността и ефективността на партийно-организационната работа с оглед на конкретните условия и потребности. И обратно, хората с „чиновническо отношение“ към живата партийна работа рядко намират повод да посетят кабинета, а когато се наканят, то е изключително, за да се снабдят с някакъв готов образец, било на план, било за провеждането на някое мероприятие, което ще ги избави от необходимостта сами да мислят и решават.

Това деление на хората, които търсят помощта на кабинета, е до голяма степен условно. Реален проблем е обаче необходимостта да се прилага диференциран и индивидуален подход към различните категории партийни работници и активисти, които редовно или епизодично посещават кабинета или пък кабинетът по своя инициатива развива с тях някаква дейност.

Няма да бъде преувеличено, ако се каже, че дейността на методическия съвет към кабинета и на отделните секции е толкова по-резултатна, колко по-голяма част от нея е изведена извън кабинета — в първичните партийни организации и трудовите колективи. В досегашната практика прави впечатление, че в много случаи вниманието се насочва изключително към въоръжаването на партийния актив със знания по различни въпроси на партийно-организационната работа, най-често чрез позоваването на конкретен положителен опит, почерпан от литературата и живота. В следващия етап обаче, когато трябва да се проследи как наученото се прилага в практиката, своевременно да се коригират възможните грешки, да се види ефектът, намесата на кабинетите се чувствува много по-малко.

Въпрос, който неизбежно възниква, е, разполагат ли кабинетите по партийно-организационните въпроси с необходимите ресурси и предпоставки, за да бъдат действително проводници на научността в партийната работа? Защото очевидно това, което се очаква от тях, е не

Digitized by Google

само да говорят за научност и да обясняват в какво се състои тя, но с цялостното си присъствие да демонстрират предимствата на научния подход и научната организация на партийната работа на всички равнища. Може би в това отношение откритите проблеми са най-много. Известно е, че дейността на кабинетите се развива изключително на обществени начала. Това е един от източниците на тяхното влияние и авторитет, защото сътрудниците им обикновено са най-подготвените и компетентни по въпросите на партийната работа кадри в съответната градска партийна организация. В малките и средните градове обаче хората, които съчетават дългогодишния практически опит с добра научна подготовка по проблемите на партийното строителство, не са толкова много. По тази причина съотношението между „практиците" и „теоретиците" в методическите съвети е неблагоприятно и предварително ограничава възможностите им да разработват задълбочено отделни проблеми със свои сили. Това е и една от причините при изучаването на факторите, от които зависи ефективната организация и ръководство на партийната дейност, повече да се разчита на личния опит и наблюдения, отколкото на специално организирани изследвания.

До голяма степен ефектът от дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси зависи от уменията на кадрите, които работят в тях, да подхождат комплексно, да обхващат всички страни и етапи на партийно-организационната работа, да виждат ясно целите и да намират най-подходящите форми и средства за реализирането им.

* * *

От сега съществуващите кабинети по партийно-организационните въпроси в Софийски окръг всеки си има своя „силна" страна, свое предпочитано направление на дейност, където успехите и постиженията му са най-ярки. Същевременно трудно е да се посочи пример за едновременно, ефективно и отговарящо на съвременните партийни критерии и изисквания решаване на целия комплекс от задачи, които влизат в обсега на дейността на партийния кабинет според времевите статути, на които тя се основава.

В много отношения типичен пример за състоянието и проблемите на кабинетите по партийно-организационните въпроси в окръга е дейността на кабинета към градския комитет на БКП в Сливница. Създаден през 1972 г., кабинетът си е спечелил заслужен авторитет сред кадрите и актива на градската партийна организация благодарение на постоянната връзка с тях, на активното и заинтересовано отношение, което проявява към проблемите, които се решават в областта на партийно-организационната работа. Кабинетът разполага със самостоятелно неголямо, но много добре оборудвано, според характера на дейността, помещение. Изградена е целесъобразна и рационална система за информационно обслужване на партийно-организационната дейност. За всяка първична партийна организация има отделна папка с най-характерни сведения за нейния състав, история и състояние в момента. Обособени са папки с документи, материали и разработки по основните направления на партийно-организационната работа. Дейността на кабинета се осъществява от методически съвет, в състава на които са включени секретари на заводски партийни комитети и първични организации, представители на масовите организации, дългогодишни активисти на градската партийна организация, нещатният завеждащ кабинета. Методическият съвет се оглавява от секретаря на градския комитет на БКП, който отговаря за организационната дейност. Характерно е, че от няколко години съставът на методическия съвет е почти неизменен, което е позволило на неговите членове да натрупат значителен опит. Към методическия съвет са изградени пет

Digitized by Google

постоянни секции — по планирането на партийната работа, по подобряване качествения състав и работата с младите комунисти, по издигане ролята на партийното събрание, по контрола върху решенията и по партийното ръководство на масовите организации. Освен постоянните секции се изграждат и временни по важни и актуални проблеми от дейността на партийните комитети и организации. Такава секция е била формирана след Единадесетия партиен конгрес със задача да окаже конкретна помощ при планирането и организацията на работата за изпълнение на конгресните решения в отделните първични организации. Сега е обособена временна секция по проблемите и задачите, които произтичат от решенията на Националната партийна конференция. В целесъобразността от изграждането на временни секции се убедих при едно от посещенията в кабинета. От шестимата секретари на първични партийни организации, които в този ден посетиха кабинета, четирима търсеха помощ, бяха дошли да споделят своите виждания и намерения за разработването на мероприятия за усъвършенстване социалистическата организация на труда и подобряване плановото ръководство на икономиката.

Много важен момент в развитието на кабинета е проведеният през 1975 година пленум на градския комитет на БКП за повишаване научността в партийната работа. Кабинетът има немалка заслуга да се стигне до този пленум, защото опитът от досегашната му дейност убедително показа колко много и сериозни са проблемите в това отношение. В процеса на подготовката на пленума кабинетът изучи и анализира съществуващата практика, проведе конкретни наблюдения и изследвания върху стила и методите на работа на партийните организации и проблемността в партийната работа, доколко и как се прилагат научни методи в нейното планиране и осъществяване. Съвместно с кабинета по идеологическата работа беше изработен специален диапозитивен филм, който даде нагледна представа за реалното състояние и отношението на кадрите и актива към поставените за обсъждане от пленума въпроси. Подчертаното внимание на бюрото на градския комитет към проблемите на научността в партийната работа създава реални условия и предпоставки за по-нататъшно издигане на престижа и авторитета на кабинета. Значителна част от решенията на пленума намират реализация чрез кабинета и са пряко адресирани до него.

Едно от важните начинания, чиято практическа разработка е осъществена със съдействието и силите на кабинета, е утвърдената от бюрото на ГК на БКП система за работата и контрола върху партийните решения. Системата обхваща всички етапи, през които минават подготовката и изпълнението на решенията — проучването на условията и потребностите, изработването на решението, организацията, контрола и оценката за неговото изпълнение. Дело на кабинета е разработената методика за работата с младите комунисти.

Сътрудниците на кабинета активно се включват в подготовката на още два важни пленума на градския комитет — за работата с кадрите и за дисциплината. Във връзка с втория пленум кабинетът е направил анкетни проучвания, изучил е значителен по обем документален материал, в резултат на което анализът в доклада е подкрепен и се основава на убедителни данни. Установява се например тясна зависимост между текучеството и честите дисциплинарни нарушения. Над 80 на сто от нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина са хора, които през последните три години са сменили един или няколко пъти своята месторабота. Съществува също така зависимост между лошата дисциплина и текучеството. Оказва се, че в много случаи напускането на предприятието е последица от допуснати нарушения и грешки, често водещи до материални щети. Ценното в случая е, че се търси връзката на тези явления с отношението на

Digitized by Google

първичните партийни организации, голяма част от които не реагират на тези прояви, не създават атмосфера на нетърпимост към тях. Послужихме си с този частен пример, за да илюстрираме възприетия подход, който помага действително да се внесе по-голяма научност и конкретност при обсъждането на проблемите и на тази основа да се приемат действени решения.

Освен чрез събирането и систематизирането на документите и основните публикации по проблемите на партийно-организационната работа кабинетът се стреми да бъде полезен и чрез своите собствени разработки, които третират както по-общи, така и местни проблеми. Тук могат да се намерят подходящи материали за събрания и дискусии в първичните партийни организации по такива въпроси като специфичното проявление на научността в партийната работа, издигане авангардната роля на първичните партийни организации и утвърждаването им като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, вътрешнопартийната демокрация, замяната на партийните документи и др. Периодически се изработват тематични библиографски прегледи и справки по актуални за момента проблеми и т. н.

По думите на председателя на методическия съвет — секретаря на градския комитет на БКП Аспарух Николов, стремежът е да се поддържа постоянна готовност, да не се връща никой, без да му се окаже помощ. „Понякога дори не си даваме сметка за възможния ефект от тези разработки, чрез които се стремим да подскажем, да насочим, без да регламентираме“ — сподели той.

От няколко години кабинетът работи непосредствено с първичните партийни организации, на които предстои да докладват в бюрото на градския комитет на БКП за своята организационна дейност или по отделни въпроси, свързани с нея. Помага им по-добре да вникнат в същността на проблемите, по-аналитично и самокритично да оценят своята работа. Резултатът е подобреното качество и подчертаната проблемност на внасяните материали, което позволява да се приемат разгърнати и конкретни решения, валидни не само за първичната партийна организация, чиято работа се обсъжда, а и за останалите организации.

Една от последните изяви на кабинета, посрещната с интерес и оценена високо от участниците в нея и от бюрото на градския комитет, беше проведената на 26 май т. г. среща с членовете на партийните бюра по замяната на партийните членски книжки. Близка помощ при нейната подготовка оказа кабинетът по партийно-организационните въпроси към окръжния комитет на Партията. Срещата имаше две части. През първата сътрудници на Центъра по партийно строителство към АОНСУ и на отдел „Организационен“ на окръжния комитет дадоха подробни разяснения по възникналите във връзка със замяната на партийните документи въпроси. Част от тези въпроси имаха принципен характер, други засягаха частни проблеми и конкретни случаи, но всички те предизвикаха у събраните в залата жив интерес, който беше удовлетворен чрез дадените подробни и аргументирани отговори от научните работници. Проведе се и примерно заседание на партийното бюро на първичната организация към цех „Главен корпус“ на Държавния дървообработващ завод за обсъждане и приемане на резултатите от водените разговори с комунистите във връзка със замяната, което представляваше втората част от срещата.

* * *

Опитът на кабинета по партийно-организационните въпроси в Сливница поражда някои мисли и въпроси за мястото и ролята на тези кабинети в цялостния живот на малките и средни градски партий-

Digitized by Google

ни организации. Очевидно дейността на кабинета не може да се откъсва, а още по-малко да се противопоставя на дейността на другите органи и звена, чрез които се осъществяват задачите, стоящи пред съответните организации. Това обаче не означава, че всички проблеми относно разграничаването на функциите и отговорността между кабинета и другите звена са окончателно решени. Ако се върнем например към проблема за взаимоотношенията между кабинета по партийно-организационните въпроси и кабинетите по идеологическата работа, не е трудно да забележим, че някогашните спорове за това, има ли място за два кабинета в един малък градски комитет, сега изглеждат най-малко неактуални. Напълно обаче запазва своята актуалност проблемът за постигането на оптимална съгласуваност в дейността на двата кабинета. По силата на редица обстоятелства кабинетите по партийно-организационните и по идеологическите въпроси към градските партийни комитети играят и ще играят все по-голяма роля за реализирането в ежедневната партийна практика на ленинския принцип за единство на организационната и идеологическата дейност.

В Сливница функциите на двата кабинета са разграничени достатъчно ясно, но същевременно между тях е установено тясно сътрудничество при решаването на редица конкретни задачи. Вече споменахме за съвременната им работа при подготовката на диапозитивни филми и други материали за пленумите на градския комитет. От няколко години със съвместните усилия на двата кабинета се провеждат димитровските петъци, които са се утвърдили като изпитана форма за укрепване на връзките на градската партийна организация с масите, за изучаване процесите и явленията в живота, настроенията и потребностите на хората. В тези петъци най-отговорният партиен, държавен, стопански и обществен актив от града се среща с трудовите колективи за разясняване на важни партийни решения и документи, за запознаването на трудещите се с местните проблеми и задачи и за даване на отговори на техните въпроси и предложения. По правило материалите за тези срещи се подготвят от двата кабинета; техните сътрудници активно участвуват в подготовката и провеждането им. Могат да се посочат и други подобни примери от окръга. В град Костенец например двата кабинета са разработили и провеждат вълнуващ ритуал за връчване на партийните членски книжки на новоприетите комунисти. Навсякъде е установено най-тясно сътрудничество между кабинетите по партийно-организационните въпроси и кабинетите по идеологическата работа при обучението на партийния актив.

Като се има предвид, че дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси в малките градски партийни комитети от окръга се развива изключително на обществени начала, че доскоро нямаше окръжен кабинет, който да ги подпомага и ръководи методически, работата, която те вършат, заслужава безусловно положителна оценка и насърчение. Тази оценка те са си завоювали с всеотдайния труд на своите сътрудници, с неутолимия им стремеж да внасят по-голямо творчество, непрекъснато да търсят новото в партийно-организационната дейност, да издигат нейното научно равнище и ефективност.

Същевременно досегашният им опит показва, че много от техните възможности са повече загатнати, отколкото разкрити докрай, а това е достатъчно основание да се очаква още повече от тях в бъдеще.

Иван ЙОТОВ

Digitized by Google

ГЛАВНОТО — ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ПОДХОД

Започнаха отчетно-изборните събрания

През годините след XI партиен конгрес първичните партийни организации укрепнаха още повече в идейно и организационно отношение, попълниха своите редове със свежи сили. Тяхната работа става по-богата по съдържание, по-интересна и разнообразна по форми и методи, по-действена и резултатна.

Постоянно усъвършенствуване на стила на работа и ръководство, творчески подход към решаването на политическите и стопанските задачи, непрестанно търсене на най-подходящи за съвременните условия форми за разгръщане активността и самодейността на комунистите — това сега най-добре характеризира дейността на първичните партийни организации.

Годините след XI конгрес на Партията са изпълнени с богат организационен, идеологически и политически живот, станаха крупни събития като Юлския пленум на ЦК, Националната партийна конференция, сериозно раздвижи умовете и сърцата Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Всичките тези събития дадоха сериозно отражение и върху дейността на първичните партийни организации, те живяха с тях, водиха героична борба за изпълнение на партийните повели.

Сега пред тях стои отново задачата да отчетат какво са направили през тази година и особено след последното си отчетно събрание, да направят критичен анализ на своите постижения и недостатъци.

Партийните организации в 140-о основно училище „Екзарх Йосиф" и в цех „Подвързия" на полиграфическия комбинат „Димитър Благоев" не са големи. Практика е станало в отчетно-изборните кампании на Партията обикновено тези организации да провеждат първи своите събрания. Понякога неправилно малките партийни организации се идентифицират като по-незначителни.

Мисля, че е справедливо да отбележим, че няма малки и големи организации, има малочислени и многочислени, защото задачите, които поставя Партията, стоят с еднаква сила пред всички нейни организации, пред всички комунисти, където и да работят или се намират те. Друго е, ако някои организации се отнасят с намалено чувство за отговорност към своите задължения, към партийните повели, водят анемичен живот, не се борят последователно за осъществяване партийната линия. Това зависи не от тяхната големина, а от активността, съзнателността и инициативността на партийните ръководства, от комунистите.

Digitized by Google

Това показаха и отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации в 140-о училище и в цех „Подвързия". И двете организации са водили през годината активен организационен и идеен живот, водили са борба за изпълнение и преизпълнение на своите планове в урочната, производствената, в идейно-политическата и възпитателната работа. На събранията също бе проявен стремеж да направят критичен анализ за своите постижения и слабости и в светлината на решенията на вишестоящите партийни органи да набележат предстоящите си перспективи.

* * *

Една от основните задачи, които постави Единадесетият партиен конгрес, е борбата на партийните организации, на държавните, обществените и стопанските органи и организации за високо качество и ефективност във всички области на живота. Тази партийна повеля стана основа на тяхната дейност, на техните творчески търсения и инициативи. Ако по-рано този проблем се решаваше главно в производствената сфера, то той сега има най-широки измерения, обхваща всички сфери на живота. Пред Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП др. Тодор Живков заяви: „Всенародната борба за повишаване ефективността и качеството на нашата работа, на нашето развитие, на съвкупната дейност се определя като основно звено във веригата от задачи за изграждането на развития социализъм в Народна република България".

С цялата си сила тези задачи са стояли и пред първичните организации в 140-о училище и цех „Подвързия" на ПК „Димитър Благоев".

Първичната партийна организация в 140-о училище е насочвала цялата своя дейност през годината към създаване на условия да се мобилизират учителският и ученическият колектив в изпълнение на основните задачи, поставени от Партията.

Кои са те?

— Високо качество и ефективност от учебно-възпитателната работа и тясно свързаната с тях квалификация на учителите — идейно-политическа, научна, методическа, с оглед осъществяване на по-скорошното преминаване към всеобщо средно образование.

— Трудово възпитание и професионално ориентиране на учениците.

В центъра на своята работа партийната организация поставила преустройството на учебния процес, привеждането му в съответствие с високите партийни изисквания.

Характерно е това, че партийната организация, нейното бюро, партийният секретар Ганка Дечева са полагали последователен стремеж да подхождат политически, да решават с политически средства стоящите пред тях проблеми. Правилно партийната организация се е ръководила от едно от основните изисквания на Националната партийна конференция — да се засилва политическият характер на партийното ръководство.

Трябва да се каже, че голям успех в работата на първичната партийна организация в училището е близката и непосредствената й връзка с административното ръководство. Голяма е била в това отношение помощта за периодичното обсъждане на урочната работа, по мирогледното възпитание на учениците главно чрез урока, или както изтъкна в своето изказване Петя Сакарова, „да не се дели трудът на учителя на труд за обучението и труд за възпитанието на учениците. Това е единен процес."

Голяма е помощта на бюрото към учителите при проучването на отделните проблеми, по които работят, при обсъждането на открити

Digitized by Google

уроци и пр. По инициатива на бюрото е обменен положителен опит по организирането на открити уроци, взети са сериозни мерки за разширяване на самообразованието, внедряването му в практиката на всеки учител, за изучаване и прилагане на челния съветски опит. Благодарение грижите и насоките на партийната организация и нейното бюро настъпили са сериозни положителни изменения в организацията и методиката на учебно-възпитателната работа. Подобрени са и организацията, и ръководството на извънкласната и извънучилищната работа.

Партийната организация явно съзнава и правилно е работила за координация в работата на административното ръководство, на съюзната, комсомолската и пионерската организация, помага на всяка една от тях за осигуряване на свои собствени планове на работа и в зависимост от специфичните им функции и изисквания им поставя задачи. В това отношение тя е постигнала доста добри резултати, с което още веднъж е показала, че все повече се утвърждава като политически ръководител, като първообраз на бъдещото състояние на колектива.

* * *

Борбата за ефективност и качество на производството винаги е вълнувала и колектива на цех „Подвързия" в ПК „Д. Благоев". За това говори и преизпълнението на плановете през годината. Неведнъж въпросът за най-пълното и рационално използване на суровините, материалите, енергията и горивата е стоял пред партийната организация, пред нейното бюро. От една година в отделението за корици е въведено многомашинно обслужване, като един квалифициран майстор отговаря за 2 или 3 машини.

Една от важните задачи, която стои пред партийната организация като политически ръководител, е да оказва контрол и помощ на административните и обществените органи за изпълнението на задачите.

С цел да се постигнат по-добри производствени резултати в първия месец на всяко тримесечие началникът на цеха запознава партийната организация как е изпълнен планът за изминалото тримесечие и какви задачи стоят през следващото. Това дава възможност на комунистите не само да се запознават от най-авторитетно място с предстоящите задачи, но и да ги разясняват на колектива, да го мобилизират за тяхното изпълнение.

На три събрания партийната организация е обсъдила също така как се изпълнява производственият план и мястото на всеки комунист. А тяхното място е свързано с тежки проблеми, изисква голямо напрежение, сили, знание, организационен опит, марксистко-ленинска закалка. Защото в цеха работят над 200 души на различна възраст, с различно образование, стаж, членове на БКП, ДКМС, безпартийни.

И цялата тая разнообразна маса трябва да се владее, да се ръководи политически, да се мобилизира и води напред.

Макар че дисциплината на комунистите е добра, че няма комунисти, които да закъсняват за работа или да си отиват по-рано или да не уплътняват работното си време, партийната организация не се задоволява с това, че нейните членове са съвестни и дисциплинирани работници. За нея е твърде важно и тя особено много следи как комунистите въздействуват на останалата част от колектива, доколко резултатно е това влияние за подобряване на дисциплината в цеха като цяло.

Затова партийната организация работи активно за укрепване на другарските отношения между комунисти и безпартийни, проявява топли грижи особено към новопостъпилите и по-младите работници, които сега поемат своя трудов път. Стремежът е с търпение и тактичност да им се вдъхне вяра и чувство на любов към избраната професия.

Digitized by Google

Нерядко на събрания се поставя проблемът за участието на комунистите в производството, в обществения живот. Неоснователно обаче се изпуска една форма, която през последните години се наложи в живота на първичните партийни организации — самоотчетът на комунистите. Пренесена от Съветския съюз, тя намери добър прием у нас, аклиматизира се и дава добри резултати. Голяма роля играе тя особено сега, когато се извършва преглед на бойния строй на Партията, когато се заменят партийните членски книжки. А тази изпитана форма е изоставена от партийната организация в цех „Подвързия".

* * *

В Писмото до ЦК на ДКМС първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков изтъкна:

„Какво е главното при сегашните условия?

Главното е партийната дейност да съдействува всестранно и максимално за съществено и качествено подобряване на работата на Комсомола, за овладяването на новото в подхода към младежта, за превръщането на новите, качествени критерии и изисквания за многостранна и ефективна реализация на младежта в практическо, ежедневно ръководство за действие на партийните органи и организации, на държавата, обществеността и Комсомола."

В най-тясна връзка с Партията Комсомолът от първите дни на своето съществуване постоянно черпи сили, получава комунистическа закалка, придобива организационни навици, учи се на практика да изгражда социалистическото общество в нашата страна.

Първостепенна задача, която е стояла пред партийната организация и учителския колектив в 140-о училище през отчетната година, е била работата с Комсомола. Като потвърждение на тая мисъл е фактът, че основният проблем, който вълнуваше и на събранието учителите и на който те се спряха в своите изказвания, бе Комсомолът, новите изисквания, които се поставят в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС.

— Времето, в което се провежда нашето отчетно събрание — подчерта Йонка Алексиева, — е време на Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола. То стои сега в центъра на нашата работа — на партийната организация, на административното ръководство, на съюзната организация и Комсомола, на всеки учител.

Наистина в една или друга светлина се осветяваха проблемите на Комсомола, изтъкваше се голямата грижа за обучението и възпитанието на комсомолците и пионерите. С любов се говореше за тяхната преданост към великата съветска страна, стремежът все повече и по-добре да я опознават.

— Много инициативи провеждат учениците — отбеляза Мария Сахарова. — Тясна е връзката им с Дома на съветския гражданин. Другари от дома изнесоха пред тях различни беседи, запознаваха ги с ролята на Великата октомврийска революция, разказваха спомени за Великата отечествена война. У младежите все повече нараства стремежът да четат съветска литература, да установяват връзки със съветски училища и ученици, да пишат писма и пр. Трябва да кажа, че начело на всички тия инициативи стоят комунистите.

За политическото възпитание на учениците, както отбеляза Елена Калева, голяма роля играят провежданите с тях разговори на различни теми. Особено голям интерес предизвикал разговорът на тема „Как възпитавам у себе си качествата и чертите на комуниста". Целта била учениците да вникнат в смисъла на това, какво представлява комунистът, за какво се бори, какъв трябва да бъде той. Жив отклик

Digitized by Google

намерили и разговорите „За завета на Георги Димитров“, „Моето поръчение“ и др.

На ролята на трудовото възпитание на младежта особено внимание обърна Цветана Колева, директорка на училището.

— Понякога трудно стчитаме резултатите от трудовото възпитание — отбеляза тя. — В редицата трудови инициативи ние дори опознаваме в много отношения по-добре учениците, отколкото в клас. Тук те се самоизявяват, показват понякога качества, които в друга обстановка не могат да проявят. Някои ученици, между тях иначе неизявили се, като им се възложи някоя отговорна или самостоятелна работа, се справяха много добре. Това особено пролича у учениците — отговорници за бригади, които показаха стремеж да организират добре работата си, повишаваше се тяхното самочувствие и достойнство. Различните трудови инициативи наистина се оказаха добро поле за създаване и развитие на организационни навици у учениците, за реализация на младежта.

Така е в 140-о училище. Може би спецификата на работата тук е такава, че проблемите на Комсомола, на младежта да се поставят на преден план. Тук обект на ръководство, на дейност са именно младежите.

Това е вярно. Но вярното е и друго — че партийната организация е поставила в центъра на своето полезрение този въпрос, активно е работила по него, полагала е голями грижи всеки учител комунист да бъде за пример в своята дейност с младежта.

Трябваше човек да присъствува на годишното събрание, за да почувствува атмосферата, в която се водят тези интересни откровени разговори, с какви грижи се отнасят учителите комунисти, по-скоро учителите комунистки, защото в настоящия момент цялата организация се състои от жени.

Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС естествено се отнася не само до училищата, а до всички партийни органи и организации, до Комсомола, до държавните и обществените органи и организации. То има всеобхватен характер.

Правилно в доклада на партийното бюро в цех „Подвързия“ на ПК „Димитър Благоев“ се сочи Писмото като ръководство за действие. Но в своята дейност бюрото не се е опряло на него, не се е заело с издигане ролята на ДКМС в цеха. Вярно е, доста самокритична е самооценката, дадена в доклада: „За разлика от добрата работа и връзка с профорганизацията, бележим спадане в работата ни с младежта и Комсомола“.

Но вярно е и друго — тази самокритика не топли, защото не се отнася до дребни пропуски, а за сериозно изпускане работата с Комсомола. И още повече при наличността на един такъв важен документ.

Положително за отчетното събрание на цеха е грижата, която проявиха комунистите по този тъй важен проблем, поставянето му като един от основните въпроси, творческият разговор, който се разгоря. Тази разгорещеност дава основание да се приеме, че ще настъпят сериозни изменения, че ще се вземат бързи мерки за преодоляването на този недостатък.

За слабата работа с Комсомола, както се изтъкна, вина имат и комсомолците, и цеховото ръководство и профорганизацията. Без да омаловажаваме това, обаче трябва да кажем, че главната вина носи партийната организация като политически ръководител, пред който стои задачата да координира тяхната дейност по основните задачи в работата, да дава политическа насока и да упражнява контрол.

И все пак интересно е защо така страда работата с Комсомола? Сили ли няма, време ли няма!

Digitized by Google

Сили има. Ето например как хубаво се изказа Димитър Руков:

— Преди 10 г. и аз бях комсомолец. Тук редица другари бяха секретари на ДКМС. Партийният секретар Дончо Пешев също беше комсомолски секретар. Но ние сега не търсим комсомолците, не работим с тях. Ние тогава имахме младежки клуб, спортна площадка — сега там е работна площадка. А сега младежите няма къде да се събират. Събират се на кафе, на водка, а ние като че ли се отчуждихме от тях. Тия въпроси трябва да се поставят и да се решат. И аз като отговорник за Комсомола в бюрото нося голяма вина за това положение.

За недобрата работа в ДКМС една от причините е, че партийната организация е изоставила редица традиции, които е имала по-рано — ходене общо на екскурзии, сбирки по случай рождени и именни дни, което още повече сплотявало колектива. Ако тия традиции биха продължили, то комунистите биха увлекли в тях и комсомолците, младежта и биха могли още по-непосредствено и действено да им въздействуват.

— И по-рано имахме доста проблеми с младежта — отбеляза Дойно Николов, — идваха младежи без опит, хора, които непрекъснато пушеха по стълбите, някои бяха изпратени тук да се превъзпитават. А ние трябваше да работим с тях, да им помагаме, да ги превъзпитаваме. И сега имаме доста проблеми — те са от друг характер, но не са по-леки — имаме сложни машини, които искат майсторска ръка, а ние трябва да я създаваме. Това налага по-осезателно да се обучават младежите.

Това изказване на др. Николов по същество изразява мисълта на др. Тодор Живков, записана в Писмото му до ЦК на ДКМС:

— **От коренна промяна се нуждае постановката за качествата, които изисква трудовият процес.** Съвременното производство не е възможно без такива качества на труда като изпълнителност и точност, оперативност и деловитост, прецизност и творческа фантазия.

Партийната организация е силна и сплотена организация. Затова говорят и производствените успехи, хубавата съвместна работа с цеховото административно ръководство, добрата дейност на профсъюзната организация. „От 12 години — каза др. Цветана Мирчева — нямаме случай да е извикан комунист за неизпълнение на плана, за пропуски в работата“.

Ценна мисъл, висока оценка. Но защо тя не важи и за работата на комунистите с комсомолците, с младежта. Ако биха ги извикали да ги питат затова, какво биха отговорили?

Ето една голяма нерешена задача.

* * *

Силата и боеспособността на Партията, равнището на демокрацията се определят от степента на активността на всички нейни членове, от развитието на тяхната инициатива, размах и творческа самодейност.

Мащабите и сложността на задачите, които стоят пред Партията, постоянно нарастват. За да бъдат решени успешно, това значи при всички условия, във всяка обстановка комунистите да действуват като активни и самоотвержени бойци, да бъдат готови да изпълнят всяка задача, поставена от Партията, от партийната организация, в която членуват.

Активността, деловитостта, високата отговорност на комунистите за състоянието на работата на своите партийни организации и на Партията като цяло — това са качества, които определят първичната партийна организация като авангард на трудовия колектив, а всеки партиен член определят като истински боец на Партията.

Digitized by Google

Въпросът за авангардната роля на комунистите, за тяхната активност намери своето достойно място и на двете събрания на партийни организации — в 140-о училище и в цех „Подвързия".

Радващо е, че се казаха много ласкави думи за голяма част от комунистите, защото в края на краищата те определят облика и съдържанието на партийната организация, те са ония, които въздействуват на безпартийните, увеличават авторитета и престижа на Партията.

„В партийната ни организация — се отбелязва в доклада на партийното бюро в 140-о училище — има комунисти с дълъг партиен стаж, като Сакарова, Алексиева, П. Димитрова, Колева, Сахарова и Ст. Петрова, и такива с богат организационен опит като Колева, Алексиева, Павлова, Калева, П. Димитрова. Това допринася в цялата дейност на първичната организация да се проявява зрелост, на събранията проблемите да се обсъждат задълбочено, да се дават насоки за вземането на добре обмислени решения. С трудовата си дисциплина, с отговорното отношение към проблемите, които решава училището, с непрекъснатия стремеж да подобряват специалната си и методическа подготовка комунистите имат авторитет в колектива."

Това се казва не само в доклада. Характерното е, че тези изводи се приеха от комунистите, които в своите изказвания не само ги подкрепиха, но доразвиха и обогатиха.

— Не можем да не се радваме на успехите на др. Богословова — изтъкна в изказването си директорката Цветана Колева, — която изведе един много труден клас. Същото се отнася и за др. Алексиева, която изведе един труден VIII клас. Можем да посочим имената на другарките Томова и Павлова, които изнесоха по няколко урока как да се работи с изоставащите ученици.

— Другарката Сахарова работи така с децата и родителите, че всички са доволни от нея — каза Сийка Ценова.

Със задоволство можем да отбележим, че същото е положението и в цех „Подвързия" на ПК „Димитър Благоев" — това говори, че работническата класа е на своя пост и зорко бди за името и авторитета на Партията.

„Всички комунисти без изключение — се сочи в доклада на партийното бюро — застанаха начело на колектива в борбата за изпълнение на насрещния план. Добър пример за всички нас са комунистите от по-старото поколение като Георги Златков, който предава своя опит на по-младите колеги, Стоянка Паунова, Цветана Мирчева, Благородна Тодорова, които работиха наравно с младежите. Активно се включиха в изпълнението на производствената програма и комунистите от по-младото поколение Мария Захариева, Борислав Нешев, Богдана Славчева, Димитър Руков. Всички тези наши колеги са и добри качественици.

Тези нотки прозвучаха също и в изказванията на комунистите. Иска ми се да спомена само думите на Цветана Мирчева, която заяви:

— Налагаше ни се понякога да работим извънредно. Трябва да кажа, че партийният секретар Дончо Пешев беше винаги с нас и служеше за пример. Същото важи и за Димитър Руков, Дойно Николов и др.

Не са нужни повече примери. И тези красноречиво говорят за ентусиазма, за творческата атмосфера, за активността на комунистите, които крачат в челните редици на Партията.

Разбира се, както в докладите, така и в изказванията се говори и за съществуващите недостатъци, за техните носители, сочеха се и мерките, които трябва да се вземат за подобряване на работата, за решаване на нерешените въпроси. Искаше ми се обаче да посоча ония,

Digitized by Google

които най-много заслужават, които заемат достойно своето място в Партията, които са в истинския смисъл на думата политически водачи на безпартийните.

* * *

Дейността на двете организации действително показва, че няма малки и големи партийни организации. Има дейни и недейни независимо от големината им и броя на комунистите. Опитът, постиженията на тези две организации заслужават внимание, от тях също има какво да се научи.

Димитър СТАНОЕВ

КОНТРОЛЪТ НА ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Ще разкажем как първичната партийна организация в Пивоварния завод в Лом със секретар Виолета Димитрова упражнява правото си на контрол над дейността на стопанското ръководство. Тази работа е добре поставена още в годишния план. В него конкретно е записано кога и по кои проблеми ръководителите ще се отчитат на заседание на партийното бюро и на събрание на комунистите.

В годишния план за работата на организацията през 1978 година е предвидено стопанските ръководители в завода да се отчитат на партийни събрания по следните проблеми: изпълнението на плана по натуралните и качествените показатели; пълноценното използване труда на специалистите; обезпечаване производството с необходимите материали и суровини; състоянието на научно-техническия прогрес; внедряване на новата организация на работната заплата и използване на работната сила; изпълнение на плана за реализацията на продукцията и договорните задължения и други

Това задължава съответните ръководители да активизират своята дейност в решаването на проблемите, по които предстои да се отчитат По този начин се засилва и превантивният характер на контрола

Първичната партийна организация чрез отчетите на административно-стопанските ръководители обстойно се запознава с проблемите на производствената дейност, по своя линия тя набира допълнителна информация, която й служи за подработка на проектите за решения. Тук се контролират не само проблемите на производството. Утвърдено е в края на всяко тримесечие стопанското ръководство да се отчита на събрание за дейността му по реализирането на плана за социалното развитие на трудовите колективи.

През януари 1978 г. например директорът на завода инж. Христо Петков е направил отчет пред комунистите за работата на стопанското ръководство по обезпечаването на производството с материали и суровини. На основата на изнесеното събранието дава политическа оценка на извършеното и насоки за цялостно решаване на проблема. Възлагат се поръчения на някои комунисти с цел по-добре да се реши обсъжданият въпрос.

През февруари на събрание на партийната организация е отчетено как работи стопанското ръководство за повишаване на техническото равнище и качеството на продукцията. През април началникът на отдел „Труд и работна заплата" е докладвал за извършеното по приложението на новата организация на работната заплата и използването на работната сила и др.

Отчетите на административно-стопанските ръководители, които се разглеждат на партийните събрания, предварително се обсъждат от партийното бюро. Някои се предшествуват от проверки, които се извършват от комисии, утвърдени от партийното бюро. Така се осигурява по-обективна информация, дава се възможност за вземането на по-правилни решения по разглежданите проблеми.

С упражняването на правото си на контрол над стопанските дейци първичната организация вниква задълбочено по най-важните проблеми на производството. Това позволява тя да реализира по-пълно своята организаторска функция и да се изявява като политически ръководител на заводския колектив.

В партийната организация е създадена добра организация за контрол и проверка на изпълнение на решенията. Те се картотекират и периодически се отчита тяхното осъществяване. Това допринася да нарастват нейният авторитет и нейното влияние, тя да се утвърдява като действително ръководно политическо ядро на заводския колектив.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

ОТ ПОЗИЦИЯТА НА ВИСОКА ПРИНЦИПИАЛНОСТ

Във всички партийни бюра и първични организации на нашата партия се водят разговори, приемат се оценки за комунистите във връзка със замяната на партийните членски книжки. Всеки комунист мислено оглежда изминатия път в редовете на Партията, своето място в бойния строй; търси отговор за себе си и за своите другари на много въпроси: доколко и как изпълнява изискванията на Устава на БКП, спазва ли или нарушава партийните принципи и норми, социалистическата законност, с поведението си укрепва ли или подкопава политическия и моралния престиж на Партията; в челните редици ли крачи или крета в обоза, служи ли за пример на безпартийните? И когато самооценката на комуниста за работата и поведението му се покрие с оценката на първичната партийна организация, тогава можем да кажем, че той е достатъчно самокритичен, искрен, честен, взискателен, принципиален член на БКП.

* * *

Кое прави най-силно впечатление от събранията на първичните организации и от заседанията на партийните бюра във връзка със замяната на партийните членски книжки, за които се отнасят следващите мисли?

Повечето от партийните членове, когато се изправят пред своите другари, доказват, че правилно разбират и отстояват големия смисъл на разговорите — замяната на партийните членски книжки „да допринесе за повишаване активността и отговорността на комунистите, за издигане на тяхната марксистко-ленинска съзнателност, на тяхната дисциплина и морал в производството, в обществения живот, в бита“[1]. Партийните бюра и първичните организации, от своя страна, проявяват взискателност и чувство за отговорност за авторитета на Партията и на отделния комунист, защото, както е записано в Програмата: „Комунистът отговаря за Партията, както Партията е отговорна за всеки комунист“[2]. Те критично анализират действията и поведението на своите членове, стремят се да дават вярна оценка, да изтъкват качествата, които определят истинския им облик, същевременно посочват

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, Партиздат, С., 1976 с. 92.
[2] Програма на Българската комунистическа партия, Партиздат, с. 115.

Digitized by Google

онези съществени пропуски и слабости, които ги дискредитират пред безпартийните, отдалечават ги от масите.

Ето няколко щрихи от оценки на комунисти за Гинка Пеева от първичната партийна организация при контролния блок на Комитета за култура:

„Тя е пример за мен. Безкрайно е предана на БКП. В работата си е всеотдайна . . ."

„Много е честна, лоялна, отзивчива, точна. Има огромен опит, учила съм се от нея на акуратност, принципиалност . . ."

„Тя не се срамува от каквато и да е работа, поема я с чувство за отговорност. . ."

„Като секретар на Съвета на творческите съюзи всичко лежи на нейните плещи. Не съм чувал думи на упрек към нея. Съгласен съм, че е пример за всички . . ."

Или за Гюлка Попова от първичната партийна организация при цех „Конфекция", смяна „Б" на комбинат „Пролетарий" — София:

„Без нея нищо не се прави в смяната. Помага на всички ни, подкрепя ни . . ."

„В партийната и производствената дейност оказва голямо съдействие. Самораздава се . . ."

„За нея няма разлика между обществена и стопанска работа. Издига авторитета на партийната организация, комсомолското дружество, профгрупата и на ръководителите на тези организации. . ." и пр.

Когато човек слуша подобни положителни оценки за комунистите, за високите морални качества, които притежават, не може да не изпитва гордост, че в редовете на нашата партия има такива членове! Те съдържат важен психологически и педагогически заряд. Хубавите думи, казани за комунистите, са не само приятни, те вдъхват бодрост, радват сърцето, укрепват вярата в другарите, умножават силите, подтикват към нови дела. Те показват на останалите партийни членове към какво да се стремят, кое у нас е на почит и уважение, как да се върви към великата цел — комунизма. Разбира се, става дума за онези положителни оценки, които имат реално покритие. Иначе опасността е голяма комунистът да се потопи в упойващите вълни на себелюбието, да се облее със самодоволство и да тъпче на едно място.

Изтъквайки достойнствата на комуниста, партийните организации не пропускат да бичуват проявите, които го злепоставят или подриват авторитета на Партията. Комунистът Горан Янков например от първичната партийна организация при цех „Апретура-щампа" на завод „Осми март" — София е дългогодишен член на Партията, навреме изпълнява възложените му задачи, помага на младите работници по-бързо да овладеят професията, но в отношенията си към отделни хора е груб. За положителните страни и качества, които притежава, комунистите на събранието предложиха да му се замени членската книжка, но за пропуските и слабостите остро и справедливо го критикуваха. Другояче не може и да бъде, защото, както подчерта др. Тодор Живков на Единадесетия конгрес: **„Без да се самокритикува, социалистическото общество не може да се обновява!"**[1] С особена сила тези думи важат за първичните партийни организаци, за отделните комунисти, тъй като **„каквито са критиката и самокритиката в партийните организации, такива ще бъдат те и в останалите сфери на обществения живот"**[2].

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 117.
[2] Пак там.

Digitized by Google

* * *

Наред с високата взискателност и принципиалност обаче в разговорите и оценките се прокрадват и либерални нотки, строгостта отстъпва пред криворазбраното другарство, в резултат на което се допускат определения, които не са в подкрепа на голямата цел. Правят се хвалебствени оценки, не се изясняват съществени страни от трудовите, политическите и нравствените качества на партийните членове, с лека ръка се вземат решения за замяната на партийните членски книжки, не се дават препоръки, които да допринесат за активизиране на комунистите, за израстването им като пример за безпартийните.

Ето един пример. Любен Породински от първичната партийна организация при Централния съвет на организацията за военно-техническа подготовка на населението е в редовете на Партията повече от 20 години. Той притежава политически и делови качества, които не поставят под съмнение замяната на партийната му членска книжка. Активно участвува в живота на първичната организация и трудовия колектив. Една небрежна постъпка обаче му струва скъпо — изгубва си членската книжка. Уставът на Партията задължава комунистите да му наложат наказание. На събранието не всички обаче еднакво прецениха сериозността на вината, чуха се снизходителни гласове, занижени критерии на взискателност. В крайна сметка след разисканията и помощта на районния комитет надделя принципиалността и събранието му наложи партийно наказание „мъмрене". Или да вземем случая с Деля Пеева от първичната партийна организация в село Енина, Старозагорско. Тя заради някои незадоволени свои материални потребности „се обижда" на партийната организация и бюрото, отдръпва се от тях, не участвува в работата им. Партийното бюро не ѝ потърсва отговорност за държанието. Пасивността, скъсаните връзки с първичната партийна организация не са били достатъчен аргумент да потърси отговор на въпроса, какво я е свързвало с Партията? Идейна убеденост? Политически съображения? Материална изгода?

Подбудите могат да бъдат най-различни. В никакъв случай не от идейна убеденост. Комунистите заради идеите си днес, в социалистическото строителство, стоят на най-трудните участъци, напрягат ум и воля, отдават сили и знания за благото на народа. Колко правдиви са думите на др. Тодор Живков, казани на Единадесетия конгрес във връзка със замяната, а именно: „При замяната на членските книжки партийните организации трябва решително да се очистят от ония свои членове, които погазват Програмата и Устава на Партията, нарушават партийните принципи и норми, социалистическата законност и с поведението си подкопават политическия и моралния престиж на Българската комунистическа партия"[1]. Следователно колкото по-успешно първичните организации се освободят от подобни спътници, толкоз постегнати, стройни и боеспособни ще бъдат редовете им.

Друго, което прави впечатление, е, че положителните оценки на редица места са насочени предимно към етичните качества на комуниста. Разбира се, правилно е да се държи сметка за нравствения му облик. Той не може да бъде в авангарда, не може да бъде притегателен център, ако не притежава високи нравствени добродетели. Но „Днес повече от всякога се изисква партийните членове да бъдат действени личности, с ярко подчертана активна жизнена позиция, политически бойци, воюващи против безстопанствеността и разхищенията на материални, трудови и финансови ресурси, против недисциплинира-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия за периода между Десетия и Единадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 92.

Digitized by Google

УБЕДИТЕЛЕН АТЕСТАТ

Пред вратите съм на учрежденския партиен комитет на Националния академичен театър за опера и балет.

Пресните афиши разгласяват предстоящите премиери на „Хофманови разкази“ (опера в три действия с пролог и епилог от Жак Офенбах, диригент Борис Хинчев, режисьор Петър Щърбанов, хореография Иван Майдачевски, художник Мариана Попова) и на „Копелия“ — балет от Лео Делиб (диригент Людмил Дешев, хореография и режисура з. а. Асен Гаврилов). Постановката е посветена на 50-годишнината от създаването на българския професионален балет.

Разговорът ни със секретарката по организационните въпроси в учрежденския партиен комитет Стефана Пеловска е на тема: усилията на седемте първични партийни организации в театъра за засилване на отговорността на комунистите за усъвършенствуване качеството на творческия процес, за подобряване на опитността, умението, професионалната увереност на творците; за извисяване на чувството за дълг; за разширяване хоризонтите на търсене.

Интересувам се също от степента на критичност, с която комунистите се отнасят към постигнатите резултати. Големите успехи, които жънат българските оперни певци, балетисти и инструменталисти по света, не водят ли понякога до самоуспокоение, до безинициативност в първичните партийни организации?

Бях присъствувала преди това на събрание в първичната организация при хора на операта, бях чула твърде хвалебствени изказвания по повод на качествата на две от изпълнителките, оценявани във връзка със замяната на партийните им членски книжки, и сега не без основание задавах въпроса за мярата на критичност, на самокритичност.

Всъщност нашата беседа протече именно в този план — как изпълнението на мероприятията по замяната на партийните членски книжки в този отговорен, водещ творчески колектив, спомага за повишаване на боеспособността на първичните партийни организации, за подобряване на качеството на работата, за засилване авангардната роля на комунистите.

Филоложка по професия, Стефана Пеловска се опита да охарактеризира различните измерения на понятието замяна на партийните членски книжки, посочвайки, че е наблюдавала вече многократно как комунистите в своите самоотчети търсят не своето повторение, не своето начало, а своето неповторимо продължение. Тя каза, че според нея встъпването в редовете на Партията с цялата си тържественост и несравнимост като момент, като преживяване няма този висок градус на самовглеждане, на самоанализ и самокритичност, както сегашното състояние на преоценка на постигнатото, на взиране в предстоящото. Разбира се, и тогава, и сега човек търси сложния път между себе си и другите, стреми се да определи степента на своята зрелост, на плюсовете и несъвършенствата си; нивото на своята отговорност пред обществото, но сега той е по-загрижен, защото вече прави равносметка на своето място в авангарда, към който принадлежи. И комунистът неминуемо се пита, каква е неговата жизнена позиция, неговият личен принос в решаването на главните проблеми на колектива; увличал ли е с примера си околните или понякога ги е разочаровал?

Прегледът на бойния строй на партийните организации от Националния академичен театър за опера и балет не е събитие само за себе си.

Digitized by Google

То има своята ярко изразена многопосочност, която дава отражение в живота на целия колектив.

По какво съдим за това?

Замяната е съпроводена от редица предшествуващи и съпътствуващи я събития и факти.

Определяйки критериите за активност, в учрежденския партиен комитет са обсъдили пътищата за повишаване ефективността в работата на колектива, степента на инициативност, изпълнението на партийните поръчения. Този разговор е бил пренесен и в бюрата, и в първичните партийни организации. Стигнало се е до научно-практическа конференция на тема „Стил и методи на ръководство на производствено-творческия процес в Националния академичен театър за опера и балет".

Целта на това мероприятие е определена от учрежденския партиен комитет така: да се създадат условия максимално да бъде използван творческият потенциал на кадрите за повишаването на художественото равнище на спектаклите.

Освен основния доклад за ръководството на художествения процес изнесени са били съдоклади за планирането на производствено-творческата дейност, за регламента на творческия процес в оперната постановка, както и следните съдоклади: „Музикалното ръководство на балетния спектакъл", „Работата на балетмайстора — постановчик в балетния спектакъл", „Творческото „аз" на певеца актьор в оперния спектакъл", „Вдъхновеното творчество и високата организация — две неделими условия за музикалното изграждане на спектакъла", „Материално-техническото и художественото осигуряване на постановките", „Нови моменти в дейността на обществените организации в операта за повишаване ефективността на творческия процес".

Без да описваме безспорната полза от това мероприятие, реализирано в процеса на подготовката за замяна на членските книжки на комунистите, ще посочим някои нови моменти в работата на партийните и на обществените организации в театъра.

Преди всичко това е все по-активната роля на възпитателната работа за подобряване на трудовата и творческата дисциплина. Тук са налице засилващата се степен на общуване с хората, индивидуалният подход при оценката и стимулирането на дейността им.

По инициатива на партийния комитет и на партийните бюра вече се провеждат системно срещи между тях и постановъчните групи за обсъждане на хода на подготовката на отделните нови постановки. Все по-често се правят творчески обсъждания на премиери. Категорично е наложена практиката за възлагане на лични поръчения на всички комунисти. На партийни събрания се разглежда състоянието на трудовата и творческата дисциплина, приемат се отчети за художествено-творческата работа на обществените организации сред колективите. Организират се прослушвания на записи от репетициите с оглед да се анализират недостатъци в отделни изпълнения.

Целта на всичко това — да се засилва личната отговорност на творците.

Подобрява се методиката на изграждането на спектакъла.

Избягват се общите фрази, упражняването в красноречие. Засилва се деловитостта в работата. Акцентът се слага върху предварителната индивидуална подготовка за репетициите. Така постановъчният колектив на „Приказка за цар Салтан" е сложил преди време началото на нова практика, събирайки солистите и съобщавайки, че е направил точен разчет на всички репетиции — индивидуални, ансамблови и мизансценни. Изтъкнато е било недвусмислено, че който изостане от из-

Digitized by Google

искваното темпо на подготовка, ще отпадне от постановката. Това не е било съобщено като заплаха, а като нещо, което се разбира от само себе си. По този начин дисциплината в театъра вече не се отмерва с навременното явяване на репетиция. Това елементарно разчитане на понятието дисциплина е анахронизъм.

Върху какво учрежденският партиен комитет съсредоточава сега вниманието си?

Подобрява се колективността при вземането на решения, усъвършенствуват се контролът и проверката на изпълнението на задачите, точно се отчита личният пример на отделния комунист.

Системната работа в това направление през последните месеци позволява на хората от комитета сега активно и компетентно да участвуват в работата на бюрата по оценката на качествата на комунистите. Това става и на събранията. На споменатото събрание на първичната организация на хора на операта секретарката Стефана Пеловска беше убедителна в своето изказване за Стаменка Йорданова и за Лиляна Желязова не само защото добре бе запозната с работата и на двете изпълнителки, а и защото настъпателно търсеше тяхното място в колектива, разстоянието между тях и другите, перспективата им.

В определянето на измеренията на личния пример в труда на отделния комунист партийните бюра и партийният комитет са улеснени от наличието на един документ, появил се в колектива след учрежденската конференция по стила, за която вече стана дума. Това е изработеният с усилията на администрацията и на обществените организации правилник за организацията на производствено-творческия процес в театъра. Заедно с длъжностните характеристики този правилник спомага за усъвършенствуване стила на ръководство на колектива, внася единство, яснота и последователност в производствено-творческата дейност и узаконява отделни нормативи, доказали в практиката своята целесъобразност. Той регулира взаимодействието между художествените ръководители, художествените изпълнители и подпомагащите ги звена в общата организация на трудовия процес.

Анализирайки досегашните резултати от работата по замяната на партийните членски книжки в операта, учрежденският партиен комитет търси преди всичко нерешените проблеми.

Това са, на първо място, недостатъчната взискателност при възлагането на партийните поръчения и несистемният контрол по изпълнението им. Не навсякъде при поставянето на съответното поръчение достатъчно стриктно са отчитани предварително степените на знания, опит и възможности на дадения комунист. По този начин, получавайки формални поръчения, част от членовете на Партията не проявяват достатъчна обществена активност. Тук не става дума за поведението на главните творчески сили на колектива, за работата на народните и на заслужилите артисти Димитър Петков, Асен Найденов, Никола Гюзелев, Благовеста Карнобатлова, Асен Селимски, Павел Герджиков, Бойка Косева, които са образци на творческа и на гражданска активност същевременно. Тук става дума за други, не толкова известни или съвсем неизвестни имена, които не се ангажират с обществена дейност. В търсене на причините за пасивност партийният комитет и бюрата стигат до извода, че трябва да се преразгледа практиката по разпределянето на работата в първичните организации. • Вярно е, че комунистът следва да проявява инициатива, да е водеща личност, да увлича след себе си другите, но когато това в една или друга степен не става, бюрото своевременно трябва да се намесва, изучавайки възможностите, опита и способностите на отделната личност.

По този повод — засилват се индивидуалните беседи с комунистите,

Digitized by Google

Оказва се, че при някои от случаите, за да се подбуди активност, трябва правилно да се определи поръчението, като се започне с несложното, с елементарното на пръв поглед.

Другият извод в това направление е, че контролът по изпълнението на поръченията трябва да бъде неизменна част от работата, не по-малко важна за формулирането и възлагането на самото поръчение. И най-после — отчитането на поръченията да става не само в края на сезона както досега, а тогава, когато изтича срокът им. Инак нещата се протакат, омаловажават, не може да се прояви навреме нетърпимост при отделните отстъпления.

Към своите нерешени проблеми, проличали в досегашния ход на работата по замяната на книжките, партийният комитет причислява липсата на достатъчна взискателност към хора, които не правят изводи за себе си. А досегашните диалози в бюрата показват и такива случаи. Отделни единици се осланят на постигнатото, замайват се от успехите си, не желаейки да преоценят своето отношение към партньора на сцената или отношението си към диригента примерно. Спрямо тази своеобразна слепота, която, както казахме, засяга съвсем минимален брой хора, партийният комитет не е безразличен — и той, и бюрата вземат категорични мерки.

Главното обаче в хода на това отговорно мероприятие са безспорните плюсове, проличали в дейността на първичните партийни организации. Това е концентрирането на усилията по главното направление — засилването на проблемността в работата, извисяването на ролята на партийното събрание. Така в първичната партийна организация на артистите солисти, която обединява едни от най-изявените кадри на Националния театър за опера и балет, напоследък се провеждат партийни събрания с богат резонанс, със значение за работата на целия колектив. След събранието за отношението на комунистите към актуалните проблеми на художествено-творческия процес предложенията на изказалите се са били обсъдени от административното ръководство, дали са отзвук сред целия колектив с навременността и важността си. Това безспорно засилва авторитета на тази организация, влиянието ѝ, както и интереса на безпартийните към нейната работа. Защото тази партийна организация не отминава недостатъците в самоподготовката на отделните кадри, степента на професионализъм в работата им, отговорността на творците на сцената и вън от нея. И всичко това — конкретно, без скриване на имената. Затова вече следващата тема на събрание в тази първична партийна организация — отнасяща се до организацията на творческия процес — е била разисквана в присъствието на художествени ръководители — диригенти и режисьори, — които не са партийни членове. Тук са били и артисти солисти, също нечленуващи в Партията. Какъв по-достоен пример за нарастване на влиянието, за утвърждаване на позицията на партийната организация от този?

Характерно е, че това не са частични прояви, а линия на поведение, качество на работата на първичната партийна организация.

Аналогични са случаите и с обсъждането през последните седмици на проблемите на партийната и трудовата дисциплина в първичните организации на хора, балета и оркестъра. Все същата принципност, все същата активност и прямота, все същия резонанс в целия театрален колектив. Това безспорно дава положителен отпечатък в тона на предварителните беседи с комунистите — един открит принципиален разговор.

Нов момент в работата на първичните партийни организации в операта е и обсъждането на събрания проблемите на материалното и моралното стимулиране на кадрите в театъра. Дейност — пряко

Digitized by Google

свързана с качеството на работата, със сложните въпроси на изграждането на спектакъла, с подобряването на професионалните решения, с борбата против самоувереното занаятчийство, за висок професионализъм в труда.

Все по-категорична е ролята на първичните партийни организации в решаването на такъв кардинален проблем, какъвто е репертоарният план в театъра. Формирането на репертоарната политика започва от партийното събрание, за да стигне до разисквания на съвещания, на актива в театъра и оттам — до художествения съвет. И тук позициите на партийните организации, тяхната взискателност и енергичност в отстояването на становищата е определяща.

Както заявяват в проведените разговори комунистите, стремежът е чрез извисяването на отговорността на театралния колектив да се достига до значителни явления в нашия културен живот — до силни и ярки спектакли.

А реализирането на такава цел е убедителен атестат за работата на първичните партийни организации в операта.

Милка РАЛЧЕВА

С ПО-ГОЛЯМА ВЗИСКАТЕЛНОСТ И САМОВЗИСКАТЕЛНОСТ

Разговаряме в градския комитет на Партията в Провадия по най-актуалната тема — замяната на партийните членски книжки.

Първият секретар другарят Пеев разкри колко голямо значение има навреме да се помогне на партийните бюра и организации да разберат същността и целта на тази важна вътрешнопартийна дейност. На това ги навеждат провежданите събрания в първичните партийни организации. Редуват се, съобразно настройката на комунистите, събрания с висока взискателност и събрания, в които либерализмът надделява и тласка към умаловажаване на недостатъците, особено когато се касае до партийни членове с добър и сговорчив характер, прилежни в работата си, но пасивни в труда, обществото, колектива. В една организация разглеждат дейността на подобен партиен член. Партийното бюро проявява към него висока взискателност, считайки, че комунистът не може да бъде просто прилежен гражданин. Той е борец за делото на Партията, и то активен и съзнателен борец, истински авангард. Именно в това отношение комунистът по нищо не се различава от един безпартиен. В този разговор бюрото идва до заключение да предложи на организацията да отложи даването на книжка на този партиен член. При аргументираното становище на членовете на бюрото той не възразява и обещава да помисли по своята

Digitized by Google

позиция, да преосмисли своето партийно членство и да докаже, че е достоен да бъде съставна част от бойния строй на Партията. Но когато въпросът се поставя на обсъждане в организацията, някои комунисти не проявяват такава взискателност. Те виждат в своя другар обикновените черти, проявявани в ежедневието, и казват: „Ама защо да отложим даването на книжката, когато той е добър човек, на никого нищо лошо не е направил".

При наличието на такива факти градският комитет решава, че трябва да подпомогне и бюрата, и комунистите да си изработят единен критерий за висока взискателност. Организира предварително събрания в партийните организации по въпроса за уставните и програмните изисквания, за авангардната роля на комуниста, като използва теоретическа разработка, която изпъстря с примери от живота на градската организация. След такова събрание идват комунисти, които вече са се изказали на събрания за замяна на партийните членски книжки. Те сами преценяват, че проявената от тях взискателност към другарите им не е съответствувала на високите качества, които трябва да има комунистът. Дори изтъкват, че след тези събрания с просветен характер вече по-критично гледат на своята дейност, защото са разбрали, че членството в Партията предявява към тях много повече от това, което те вършат.

Ето колко голямо е значението на правилния подход от страна на ръководните органи на Партията, за да се предпазят комунистите от самодоволство. Извършваният сега преглед на бойния строй на Партията няма за задача формално да се замени една книжка с друга. Целта е много по-голяма и мащабна — да се издигне чистотата на партийните редици и се извиси авангардната роля на комунистите, а чрез това да се разгърне в пълен размер ръководната роля на първичните партийни организации и на цялата Партия. Тази цел няма да се постигне, ако се пристъпи към работата формално. Правилно постъпват онези организации, които обсъждат дейността на всеки комунист от тази висока позиция. Колкото по-добре се огледа всеки комунист, буквално всеки, и му се посочат обективно добрите качества, но едновременно другарски, загрижено, внимателно и откровено му се посочат и онези недостатъци, които той проявява, които принизяват ролята му в живота на организацията и на колектива, толкова по-полезен ще бъде този разговор. Ако след такъв другарски откровен и принципиален разговор всеки комунист направи критическа самооценка на своята дейност и поведение, на своите качества, ако той му помогне да ги отстрани, да се активизира, тогава целта е постигната.

Така че разговорът налага и по-голяма взискателност, и по-голяма самовзискателност.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

НЯКОИ ВЪПРОСИ НА ТЕОРИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА СФЕРА

В. АФАНАСИЕВ
член-кореспондент на АН на СССР

Човек се формира, изменя се под въздействието на определени обективни условия — икономически, социално-политически. Но Партията винаги е била противник на стихийното формиране на човека, на стихийността във възпитанието и затова напълно естествено е, че на въпросите на научната организация, на научното провеждане на идеологическата работа тя е отделила и продължава да отделя изключително голямо внимание.

„Силата на нашия строй — казва др. Л. И. Брежнев в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес на Партията — е в съзнателността на масите. И Партията счита за своя постоянна грижа възпитаването на комунистическа съзнателност, готовност, воля и умение да се строи комунизмът."

* * *

Успешното възпитание на новия, всестранно развит човек предполага ново управление на идеологическата сфера, системно, обмислено въздействие върху съзнанието и поведението на хората.

Понякога може да се чуят съмнения относно правомерността на самата постановка на въпроса за управлението на идеологическата работа, на възпитанието. При това се посочва следният аргумент. Нали става дума за въздействие върху съзнанието на човека, което е най-финият и сложен продукт на материята. Няма ли да доведе самото управление до манипулиране със съзнанието и поведението на хората, както това става в капиталистическото общество?

Струва ми се, че такъв род опасения са неоснователни. Преди всичко поради това, че самият характер на социалистическата идеология е несъвместим с манипулирането, с някакво принудително внедряване на нейните принципи в съзнанието. Комунистическото възпитание предполага съзнателно усвояване от човека на научната, марксистко-ленинската идеология, отразяваща обективно закономерностите на общественото развитие, изразяваща корените интереси на човека на труда — на идеологията, чиято истинност е проверена от практиката и която се усвоява в процеса на въплъщаването на нейните принципи в живота. Опасенията са неоснователни още и поради това, че идеологическата работа е труд, разновидност на обществения труд. А всеки общественополезен труд, който се осъществява в големи размери, се нуждае от управление.

Какво представлява идеологическият труд? Това е труд за внасяне на социалистическо съзнание в масите. С този труд са заети Партията, държавните и обществените организации, стотици хиляди хо-

Съкратен превод от списание „Партийная жизнь", кн. 7, 1978 г.

Digitized by Google

ра. Все по-голям брой разнообразни научни и технически средства се използват в тази голяма и извънредно важна област на обществения труд. Естествено, идеологическата сфера не може и не трябва да бъде изключена от сферата на научното управление.

Всяко общество формира хората по собствен образ и подобие, то формира в съзнанието на всеки човек идеи и чувства, съответствуващи именно на даденото общество, взема всички мерки делата и постъпките на хората да отговарят на господствуващите в обществото принципи и норми. Това в най-голяма степен се отнася за социалистическото общество, в което основните интереси на личността и обществото съвпадат, в което на интересите на човека служи производството, цялата система от социални и духовни ценности. И така идеологическата сфера в социалистическото общество предполага нейното научно управление, както и управлението на всяка друга сфера на обществения живот.

Какво представлява идеологическата сфера в условията на развития социализъм? Това е такава област на дейност, в която се осъществява целенасочено, основано на принципите на марксизма-ленинизма, на постиженията на педагогиката, психологията, теорията на информацията и други науки формиране на идейно-политически и нравствени качества на човека на социалистическото общество, неговото комунистическо възпитание. Нашата идеологическа сфера обхваща производството и възпроизводството на социалистически идеи, възгледи. И това е резултат от труда както на онези, които създават и развиват социалистическа идеология, така и на онези, които я внасят в съзнанието на масите, в съзнанието на всеки отделен човек. Естествено, такава сфера не може да не бъде сложна динамична сисема със специфичен брой компоненти (подсистеми), със съответни субекти и обекти на управление. Бидейки свързани с другите системи на обществото — икономическата, социално-политическата, семейно-битовата, идеологическата сфера, същевременно притежава относителна самостоятелност със свои специфични закономерности на функциониране и развитие.

Първата подсистема на идеологическата сфера е самата социалистическа идеология като съвкупност от политически, философски, социологически, нравствени, художествени и други възгледи на нашето общество. Тази идеология беше създадена от Маркс, Енгелс и Ленин и творчески се развива съобразно съвременните условия от нашата партия, от братските комунистически партии, от широка мрежа научни учреждения с обществен, социологически характер.

Втората подсистема в рамките на идеологическата сфера е идейновъзпитателният процес, Накратко идейновъзпитателният процес може да се определи (това е ленинското определение) като процес на внасяне на социалистическо съзнание в масите. Това е процесът на обучение, образование, възпитание на човека, на неговото самовъзпитание, на формирането в него на необходимите идейно-политически, нравствени и други качества.

Третата подсистема е съвкупността от научни, идеологически, идейновъзпитателни учреждения и организации, в които работят хора, колективи от хора. Именно те се занимават с внасянето на социалистически идеи в съзнанието на масите.

И накрая още една подсистема — подсистемата на идеологическите отношения, т. е. на отношенията, които се създават в процеса на развитието и усвояването на социалистическите идеи, на тяхното разпространение и превръщане в твърди убеждения, в принципи и норми на повседневния живот.

Следователно социалистическата идеология, идеологическият процес, идеологическите органи и организации, идеологическите отношения са компонентите (подсистемите) на идеологическата сфера на обществото. Всеки от тях притежава свои особености, изпълнява определени функции.

Главното „действуващо лице" на подсистемите на идеологическата сфера е човекът. Именно заради формирането на неговия мироглед, на комунистически идеали в неговото съзнание се утвърждава и развива социалистическата идеология. Главната задача на управлението на идеологическата сфера е да се формира у всеки член на социалистическото общество стройна система от възгледи за света, система от ценности, отговарящи на същността и изискванията на социализма, да се издигне равнището на съзнанието на личността до степен на системно научно знание, всеки човек да овладее марксистко-ленинския мироглед.

Научното управление на идеологическата сфера се очертава преди всичко като системно, научно въздействие върху обекта на възпитанието — хората, възпитавани от субектите — възпитателите, чиято роля изпълняват, и отделният възпитател (учител, пропагандист, агитатор и т. н.), и група хора, организация (идеологическо учреждение).

Управлението на идеологическата сфера по своята основна същност представлява управление на делата и постъпките на човека, за да съответствуват те в по-голяма степен на същността на социализма, на приетите в това общество принципи, норми, ценности. Да се управлява човек означава също така да го подготвим, да го научим да изпълнява своята социална роля, своите функции, задължения, да го обучим в дадена професия, в навици за обществена дейност и социалистическо общежитие. При това много важно е той да приеме тази роля като свое собствено, лично дело. Да се управлява човекът означава не само да му помогнем да определи своята роля в живота и ефективно да я изпълнява, но и да се контролира как той изпълнява своята роля, при необходимост да бъде кори-

Digitized by Google

ността и безотговорността при изпълнението на стопанските и обществените задачи, против консерватизма, инерцията, времеядството.

Висок личен пример навсякъде и във всичко, постоянна идейна и конкретна политическа и организаторска работа сред трудещите се — ето какво се иска сега от всеки член на нашата партия!"[1]

Правят се забежки по автобиографични данни и преглед на дълъг период от дейността на комуниста. Такъв подход не помага най-добре да се види истинският му облик. Сега не го приемат в редовете на Партията, та да се изясняват напълно всички въпроси, що за човек е и т. н. Това е необходимо тогава, когато се налага да се даде отговор на повдигнати въпроси. Насочим ли се само към миналото, неизбежно ще омаловажим настоящето, неволно ще отклоним вниманието от главното. Целта е не да почиваме единствено на минали лаври и заслуги, не да се успокояваме само с моралните качества, а да действуваме, да горим в настоящето, устремено да се движим към бъдещето. Това означава да се дава оценка на трудовата активност на комуниста, на проявеното чувство за отговорност при изпълнението на поставените задачи и поръчения; да се оценява неговият принос в реализацията на стратегическия девиз на седмата петилетка за високо качество и висока ефективност навсякъде и във всичко. Ако не се прави това, не може да се счита, че се проявява необходимата взискателност, строгост, принципиалност.

* * *

Наред с оценката за достойнствата на партийния член и критичните бележки от голямо значение е да се посочат онези главни страни на бъдещата дейност, към които той да насочи усилията и вниманието си, да му се направят препоръки. Те са важен елемент в разговора комунист — партийно бюро — първична партийна организация, средство да се повишат изискванията към всеки, за да настъпи промяна, да не се стои на едно място. С препоръката се цели да се раздвижат умовете и душите на комунистите, да се ускори пулсът на първичната партийна организация, в резултат на което ще се издигне нейният авторитет и авангардна роля. И колкото по-точно и ясно се определят действителните възможности на комуниста и на тази основа се предявят конкретни изисквания към него, толкова по-голям и реален ще бъде приносът му. В това отношение формализмът е нож с две остриета, насочен и към отделния партиен член, и към първичната организация. Защото, от една страна, има опасност комунистът или да се демобилизира, успокоен от несъществените претенции към него, или да се стъписа пред мисълта, че не е в състояние да се справи с направените препоръки. От друга страна, партийната организация се надява, че с изискванията си ще повиши своя авторитет, ще обогати дейността си, а в действителност ще продължи да стои на едно място.

Кой в случая ще помогне правилно да се подходи и точно да се определят препоръките? Бюрото! Събранието на първичната организация! Самият комунист!

Всички със свои приноси. Защото, ако партийният член не прояви самокритичност и чувство за отговорност, партийното бюро и събранието са длъжни да му покажат верния път. Ако членовете на бюрото се окажат недостатъчно компетентни да видят най-същественото, съб-

[1] Т. Живков, Сплотени, единни, боеспособни партийни организации, Партиздат, 1975, с. 50.

Digitized by Google

ранието ще ги допълни, а комунистът ще им помогне и пр. На комунистката Гинка Пеева например партийното бюро предлага събранието да ѝ препоръча в бъдеще да намери нови форми за обогатяване на работата на партийната група, да подобри координационните връзки на Съвета на творческите съюзи и да привлича по-голям актив при организирането на пленумите и други мероприятия. Някои комунисти в изказванията си обаче подчертаха, че такива препоръки към нея са формални, не отговарят на същността на нейната работа като секретар на Съвета на творческите съюзи и отговорник на партийната група. Желанието им беше да ѝ се кажат такива неща, които ще имат смисъл и ще дадат реален принос. Колективният ум, подкрепен с високото чувство за лична отговорност, намери верния изход. „Човек мисли за това, което не е направил — сподели Г. Пеева. — В предложението на партийното бюро има смисъл, аз повдигнах пред него въпроса. През изминалия период можеше да се задоволя с по-елементарно координиране на работата на съвета. След Третия конгрес на културата то трябва да се издигне на нов етап. И аз не съм го направила, за да се превърне съветът в творческа лаборатория. В този смисъл аз съм длъжник и тази задача стои пред мен ..."

Какъв е изводът?

Когато членството на комуниста в Партията не е продиктувано от еснафски съображения и интереси, той се стреми да намери начини и средства да помогне на другарите си, с цялостното си присъствие в редовете на БКП да допринесе за повишаване на нейния авторитет, за усъвършенствуване организацията на работата в звеното, където се намира, и пр. В това отношение важна роля играе и обстановката в първичната партийна организация. Там където цари ведра атмосфера, диалогът между комунистите е откровен, търсенията са творчески, лесно се стига до истината. Забулят ли се размишленията в съображения за лична изгода, за лично спокойствие, могат да се изрекат и красиви думи, но ще липсват промяната, принципиалността, няма да настъпи сблъсъкът, който да разчупи закостенелостта, да разтърси и стресне от унес самодоволните.

В крайна сметка кое помага да се водят строги, взискателни, принципиални разговори, да се дават аналитични, критични оценки и ясни, точни, верни препоръки?

Факторите са много. В основата им лежи високата идейна убеденост на комунистите. Тя подклажда мислите и действията им, съединява ги в едно, насочва ги към желаната цел. От голямо значение са взискателността, помощта и контролът на ръководните партийни органи. Много помага и обстоятелството, че на събранията се обсъждат по две-три, максимум четири оценки. По този начин спокойно, делово се пристъпва към всеки комунист. Не се бърза и няма за какво да се бърза. Такива са и изискванията на Централния комитет на Партията.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

УБЕДИТЕЛЕН АТЕСТАТ

Пред вратите съм на учрежденския партиен комитет на Националния академичен театър за опера и балет.

Пресните афиши разгласяват предстоящите премиери на „Хофманови разкази“ (опера в три действия с пролог и епилог от Жак Офенбах, диригент Борис Хинчев, режисьор Петър Щърбанов, хореография Иван Майдачевски, художник Мариана Попова) и на „Копелия“ — балет от Лео Делиб (диригент Людмил Дешев, хореография и режисура з. а. Асен Гаврилов). Постановката е посветена на 50-годишнината от създаването на българския професионален балет.

Разговорът ни със секретарката по организационните въпроси в учрежденския партиен комитет Стефана Пеловска е на тема: усилията на седемте първични партийни организации в театъра за засилване на отговорността на комунистите за усъвършенствуване качеството на творческия процес, за подобряване на опитността, умението, професионалната увереност на творците; за извисяване на чувството за дълг; за разширяване хоризонтите на търсене.

Интересувам се също от степента на критичност, с която комунистите се отнасят към постигнатите резултати. Големите успехи, които жънат българските оперни певци, балетисти и инструменталисти по света, не водят ли понякога до самоуспокоение, до безинициативност в първичните партийни организации?

Бях присъствувала преди това на събрание в първичната организация при хора на операта, бях чула твърде хвалебствени изказвания по повод на качествата на две от изпълнителките, оценявани във връзка със замяната на партийните им членски книжки, и сега не без основание задавах въпроса за мярата на критичност, на самокритичност.

Всъщност нашата беседа протече именно в този план — как изпълнението на мероприятията по замяната на партийните членски книжки в този отговорен, водещ творчески колектив, спомага за повишаване на боеспособността на първичните партийни организации, за подобряване на качеството на работата, за засилване авангардната роля на комунистите.

Филоложка по професия, Стефана Пеловска се опита да охарактеризира различните измерения на понятието замяна на партийните членски книжки, посочвайки, че е наблюдавала вече многократно как комунистите в своите самоотчети търсят не своето повторение, не своето начало, а своето неповторимо продължение. Тя каза, че според нея встъпването в редовете на Партията с цялата си тържественост и несравнимост като момент, като преживяване няма този висок градус на самовглеждане, на самоанализ и самокритичност, както сегашното състояние на преоценка на постигнатото, на взиране в предстоящото. Разбира се, и тогава, и сега човек търси сложния път между себе си и другите, стреми се да определи степента на своята зрелост, на плюсовете и несъвършенствата си; нивото на своята отговорност пред обществото, но сега той е по-загрижен, защото вече прави равносметка на своето място в авангарда, към който принадлежи. И комунистът неминуемо се пита, каква е неговата жизнена позиция, неговият личен принос в решаването на главните проблеми на колектива; увличал ли е с примера си околните или понякога ги е разочаровал?

Прегледът на бойния строй на партийните организации от Националния академичен театър за опера и балет не е събитие само за себе си.

Digitized by Google

То има своята ярко изразена многопосочност, която дава отражение в живота на целия колектив.

По какво съдим за това?

Замяната е съпроводена от редица предшествуващи и съпътствуващи я събития и факти.

Определяйки критериите за активност, в учрежденския партиен комитет са обсъдили пътищата за повишаване ефективността в работата на колектива, степента на инициативност, изпълнението на партийните поръчения. Този разговор е бил пренесен и в бюрата, и в първичните партийни организации. Стигнало се е до научно-практическа конференция на тема „Стил и методи на ръководство на производствено-творческия процес в Националния академичен театър за опера и балет".

Целта на това мероприятие е определена от учрежденския партиен комитет така: да се създадат условия максимално да бъде използван творческият потенциал на кадрите за повишаването на художественото равнище на спектаклите.

Освен основния доклад за ръководството на художествения процес изнесени са били съдоклади за планирането на производствено-творческата дейност, за регламента на творческия процес в оперната постановка, както и следните съдоклади: „Музикалното ръководство на балетния спектакъл", „Работата на балетмайстора — постановчик в балетния спектакъл", „Творческото „аз" на певеца актьор в оперния спектакъл", „Вдъхновеното творчество и високата организация — две неделими условия за музикалното изграждане на спектакъла", „Материално-техническото и художественото осигуряване на постановките", „Нови моменти в дейността на обществените организации в операта за повишаване ефективността на творческия процес".

Без да описваме безспорната полза от това мероприятие, реализирано в процеса на подготовката за замяна на членските книжки на комунистите, ще посочим някои нови моменти в работата на партийните и на обществените организации в театъра.

Преди всичко това е все по-активната роля на възпитателната работа за подобряване на трудовата и творческата дисциплина. Тук са налице засилващата се степен на общуване с хората, индивидуалният подход при оценката и стимулирането на дейността им.

По инициатива на партийния комитет и на партийните бюра вече се провеждат системно срещи между тях и постановъчните групи за обсъждане на хода на подготовката на отделните нови постановки. Все по-често се правят творчески обсъждания на премиери. Категорично е наложена практиката за възлагане на лични поръчения на всички комунисти. На партийни събрания се разглежда състоянието на трудовата и творческата дисциплина, приемат се отчети за художествено-творческата работа на обществените организации сред колективите. Организират се прослушвания на записи от репетициите с оглед да се анализират недостатъци в отделни изпълнения.

Целта на всичко това — да се засилва личната отговорност на творците.

Подобрява се методиката на изграждането на спектакъла.

Избягват се общите фрази, упражняването в красноречие. Засилва се деловитостта в работата. Акцентът се слага върху предварителната индивидуална подготовка за репетициите. Така постановъчният колектив на „Приказка за цар Салтан" е сложил преди време началото на нова практика, събирайки солистите и съобщавайки, че е направил точен разчет на всички репетиции — индивидуални, ансамблови и мизансценни. Изтъкнато е било недвусмислено, че който изостане от из-

Digitized by Google

искваното темпо на подготовка, ще отпадне от постановката. Това не е било съобщено като заплаха, а като нещо, което се разбира от само себе си. По този начин дисциплината в театъра вече не се отмерва с навременното явяване на репетиция. Това елементарно разчитане на понятието дисциплина е анахронизъм.

Върху какво учрежденският партиен комитет съсредоточава сега вниманието си?

Подобрява се колективността при вземането на решения, усъвършенстват се контролът и проверката на изпълнението на задачите, точно се отчита личният пример на отделния комунист.

Системната работа в това направление през последните месеци позволява на хората от комитета сега активно и компетентно да участват в работата на бюрата по оценката на качествата на комунистите. Това става и на събранията. На споменатото събрание на първичната организация на хора на операта секретарката Стефана Пеловска беше убедителна в своето изказване за Стаменка Йорданова и за Лиляна Желязова не само защото добре бе запозната с работата и на двете изпълнителки, а и защото настъпателно търсеше тяхното място в колектива, разстоянието между тях и другите, перспективата им.

В определянето на измеренията на личния пример в труда на отделния комунист партийните бюра и партийният комитет са улеснени от наличието на един документ, появил се в колектива след учрежденската конференция по стила, за която вече стана дума. Това е изработеният с усилията на администрацията и на обществените организации правилник за организацията на производствено-творческия процес в театъра. Заедно с длъжностните характеристики този правилник спомага за усъвършенстване стила на ръководство на колектива, внася единство, яснота и последователност в производствено-творческата дейност и узаконява отделни нормативи, доказали в практиката своята целесъобразност. Той регулира взаимодействието между художествените ръководители, художествените изпълнители и подпомагащите ги звена в общата организация на трудовия процес.

Анализирайки досегашните резултати от работата по замяната на партийните членски книжки в операта, учрежденският партиен комитет търси преди всичко нерешените проблеми.

Това са, на първо място, недостатъчната взискателност при възлагането на партийните поръчения и несистемният контрол по изпълнението им. Не навсякъде при поставянето на съответното поръчение достатъчно стриктно са отчитани предварително степените на знания, опит и възможности на дадения комунист. По този начин, получавайки формални поръчения, част от членовете на Партията не проявяват достатъчна обществена активност. Тук не става дума за поведението на главните творчески сили на колектива, за работата на народните и на заслужилите артисти Димитър Петков, Асен Найденов, Никола Гюзелев, Благовеста Карнобатлова, Асен Селимски, Павел Герджиков, Бойка Косева, които са образци на творческа и на гражданска активност същевременно. Тук става дума за други, не толкова известни или съвсем неизвестни имена, които не се ангажират с обществена дейност. В търсене на причините за пасивност партийният комитет и бюрата стигат до извода, че трябва да се преразгледа практиката по разпределянето на работата в първичните организации. • Вярно е, че комунистът следва да проявява инициатива, да е водеща личност, да увлича след себе си другите, но когато това в една или друга степен не става, бюрото своевременно трябва да се намесва, изучавайки възможностите, опита и способностите на отделната личност.

По този повод — засилват се индивидуалните беседи с комунистите,

Digitized by Google

Оказва се, че при някои от случаите, за да се подбуди активност, трябва правилно да се определи поръчението, като се започне с несложното, с елементарното на пръв поглед.

Другият извод в това направление е, че контролът по изпълнението на поръченията трябва да бъде неизменна част от работата, не по-малко важна за формулирането и възлагането на самото поръчение. И най-после — отчитането на поръченията да става не само в края на сезона както досега, а тогава, когато изтича срокът им. Инак нещата се протакат, омаловажават, не може да се прояви навреме нетърпимост при отделните отстъпления.

Към своите нерешени проблеми, проличали в досегашния ход на работата по замяната на книжките, партийният комитет причислява липсата на достатъчна взискателност към хора, които не правят изводи за себе си. А досегашните диалози в бюрата показват и такива случаи. Отделни единици се осланят на постигнатото, замайват се от успехите си, не желаейки да преоценят своето отношение към партньора на сцената или отношението си към диригента примерно. Спрямо тази своеобразна слепота, която, както казахме, засяга съвсем минимален брой хора, партийният комитет не е безразличен — и той, и бюрата вземат категорични мерки.

Главното обаче в хода на това отговорно мероприятие са безспорните плюсове, проличали в дейността на първичните партийни организации. Това е концентрирането на усилията по главното направление — засилването на проблемността в работата, извисяването на ролята на партийното събрание. Така в първичната партийна организация на артистите солисти, която обединява едни от най-изявените кадри на Националния театър за опера и балет, напоследък се провеждат партийни събрания с богат резонанс, със значение за работата на целия колектив. След събранието за отношението на комунистите към актуалните проблеми на художествено-творческия процес предложенията на изказалите се са били обсъдени от административното ръководство, дали са отзвук сред целия колектив с навременността и важността си. Това безспорно засилва авторитета на тази организация, влиянието ѝ, както и интереса на безпартийните към нейната работа. Защото тази партийна организация не отминава недостатъците в самоподготовката на отделните кадри, степента на професионализъм в работата им, отговорността на творците на сцената и вън от нея. И всичко това — конкретно, без скриване на имената. Затова вече следващата тема на събрание в тази първична партийна организация — отнасяща се до организацията на творческия процес — е била разисквана в присъствието на художествени ръководители — диригенти и режисьори, — които не са партийни членове. Тук са били и артисти солисти, също нечленуващи в Партията. Какъв по-достоен пример за нарастване на влиянието, за утвърждаване на позицията на партийната организация от този?

Характерно е, че това не са частични прояви, а линия на поведение, качество на работата на първичната партийна организация.

Аналогични са случаите и с обсъждането през последните седмици на проблемите на партийната и трудовата дисциплина в първичните организации на хора, балета и оркестъра. Все същата принципност, все същата активност и прямота, все същия резонанс в целия театрален колектив. Това безспорно дава положителен отпечатък в тона на предварителните беседи с комунистите — един открит принципиален разговор.

Нов момент в работата на първичните партийни организации в операта е и обсъждането на събрания проблемите на материалното и моралното стимулиране на кадрите в театъра. Дейност — пряко

Digitized by Google

свързана с качеството на работата, със сложните въпроси на изграждането на спектакъла, с подобряването на професионалните решения, с борбата против самоувереното занаятчийство, за висок професионализъм в труда.

Все по-категорична е ролята на първичните партийни организации в решаването на такъв кардинален проблем, какъвто е репертоарният план в театъра. Формирането на репертоарната политика започва от партийното събрание, за да стигне до разисквания на съвещания, на актива в театъра и оттам — до художествения съвет. И тук позициите на партийните организации, тяхната взискателност и енергичност в отстояването на становищата е определяща.

Както заявяват в проведените разговори комунистите, стремежът е чрез извисяването на отговорността на театралния колектив да се достига до значителни явления в нашия културен живот — до силни и ярки спектакли.

А реализирането на такава цел е убедителен атестат за работата на първичните партийни организации в операта.

Милка РАЛЧЕВА

С ПО-ГОЛЯМА ВЗИСКАТЕЛНОСТ И САМОВЗИСКАТЕЛНОСТ

Разговаряме в градския комитет на Партията в Провадия по най-актуалната тема — замяната на партийните членски книжки.

Първият секретар другарят Пеев разкри колко голямо значение има навреме да се помогне на партийните бюра и организации да разберат същността и целта на тази важна вътрешнопартийна дейност. На това ги навеждат провежданите събрания в първичните партийни организации. Редуват се, съобразно настройката на комунистите, събрания с висока взискателност и събрания, в които либерализмът надделява и тласка към умаловажаване на недостатъците, особено когато се касае до партийни членове с добър и сговорчив характер, прилежни в работата си, но пасивни в труда, обществото, колектива. В една организация разглеждат дейността на подобен партиен член. Партийното бюро проявява към него висока взискателност, считайки, че комунистът не може да бъде просто прилежен гражданин. Той е борец за делото на Партията, и то активен и съзнателен борец, истински авангард. Именно в това отношение комунистът по нищо не се различава от един безпартиен. В този разговор бюрото идва до заключение да предложи на организацията да отложи даването на книжка на този партиен член. При аргументираното становище на членовете на бюрото той не възразява и обещава да помисли по своята

Digitized by Google

позиция, да преосмисли своето партийно членство и да докаже, че е достоен да бъде съставна част от бойния строй на Партията. Но когато въпросът се поставя на обсъждане в организацията, някои комунисти не проявяват такава взискателност. Те виждат в своя другар обикновените черти, проявявани в ежедневието, и казват: „Ама защо да отложим даването на книжката, когато той е добър човек, на никого нищо лошо не е направил".

При наличието на такива факти градският комитет решава, че трябва да подпомогне и бюрата, и комунистите да си изработят единен критерий за висока взискателност. Организира предварително събрания в партийните организации по въпроса за уставните и програмните изисквания, за авангардната роля на комуниста, като използва теоретическа разработка, която изпъстря с примери от живота на градската организация. След такова събрание идват комунисти, които вече са се изказали на събрания за замяна на партийните членски книжки. Те сами преценяват, че проявената от тях взискателност към другарите им не е съответствувала на високите качества, които трябва да има комунистът. Дори изтъкват, че след тези събрания с просветен характер вече по-критично гледат на своята дейност, защото са разбрали, че членството в Партията предявява към тях много повече от това, което те вършат.

Ето колко голямо е значението на правилния подход от страна на ръководните органи на Партията, за да се предпазят комунистите от самодоволство. Извършваният сега преглед на бойния строй на Партията няма за задача формално да се замени една книжка с друга. Целта е много по-голяма и мащабна — да се издигне чистотата на партийните редици и се извиси авангардната роля на комунистите, а чрез това да се разгърне в пълен размер ръководната роля на първичните партийни организации и на цялата Партия. Тази цел няма да се постигне, ако се пристъпи към работата формално. Правилно постъпват онези организации, които обсъждат дейността на всеки комунист от тази висока позиция. Колкото по-добре се огледа всеки комунист, буквално всеки, и му се посочат обективно добрите качества, но едновременно другарски, загрижено, внимателно и откровено му се посочат и онези недостатъци, които той проявява, които принизяват ролята му в живота на организацията и на колектива, толкова по-полезен ще бъде този разговор. Ако след такъв другарски откровен и принципиален разговор всеки комунист направи критическа самооценка на своята дейност и поведение, на своите качества, ако той му помогне да ги отстрани, да се активизира, тогава целта е постигната.

Така че разговорът налага и по-голяма взискателност, и по-голяма самовзискателност.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

НЯКОИ ВЪПРОСИ НА ТЕОРИЯТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА СФЕРА

В. АФАНАСИЕВ
член-кореспондент на АН на СССР

Човек се формира, изменя се под въздействието на определени обективни условия — икономически, социално-политически. Но Партията винаги е била противник на стихийното формиране на човека, на стихийността във възпитанието и затова напълно естествено е, че на въпросите на научната организация, на научното провеждане на идеологическата работа тя е отделила и продължава да отделя изключително голямо внимание.

„Силата на нашия строй — казва др. Л. И. Брежнев в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXV конгрес на Партията — е в съзнателността на масите. И Партията счита за своя постоянна грижа възпитаването на комунистическа съзнателност, готовност, воля и умение да се строи комунизмът."

* * *

Успешното възпитание на новия, всестранно развит човек предполага ново управление на идеологическата сфера, системно, обмислено въздействие върху съзнанието и поведението на хората.

Понякога може да се чуят съмнения относно правомерността на самата постановка на въпроса за управлението на идеологическата работа, на възпитанието. При това се посочва следният аргумент. Нали става дума за въздействие върху съзнанието на човека, което е най-финият и сложен продукт на материята. Няма ли да доведе самото управление до манипулиране със съзнанието и поведението на хората, както това става в капиталистическото общество?

Струва ми се, че такъв род опасения са неоснователни. Преди всичко поради това, че самият характер на социалистическата идеология е несъвместим с манипулирането, с някакво принудително внедряване на нейните принципи в съзнанието. Комунистическото възпитание предполага съзнателно усвояване от човека на научната, марксистко-ленинската идеология, отразяваща обективно закономерностите на общественото развитие, изразяваща корените интереси на човека на труда — на идеологията, чиято истинност е проверена от практиката и която се усвоява в процеса на въплъщаването на нейните принципи в живота. Опасенията са неоснователни още и поради това, че идеологическата работа е труд, разновидност на обществения труд. А всеки общественополезен труд, който се осъществява в големи размери, се нуждае от управление.

Какво представлява идеологическият труд? Това е труд за внасяне на социалистическо съзнание в масите. С този труд са заети Партията, държавните и обществените организации, стотици хиляди хо-

Съкратен превод от списание „Партийная жизнь", кн. 7, 1978 г.

Digitized by Google

ра. Все по-голям брой разнообразни научни и технически средства се използват в тази голяма и извънредно важна област на обществения труд. Естествено, идеологическата сфера не може и не трябва да бъде изключена от сферата на научното управление.

Всяко общество формира хората по собствен образ и подобие, то формира в съзнанието на всеки човек идеи и чувства, съответствуващи именно на даденото общество, взема всички мерки делата и постъпките на хората да отговарят на господствуващите в обществото принципи и норми. Това в най-голяма степен се отнася за социалистическото общество, в което основните интереси на личността и обществото съвпадат, в което на интересите на човека служи производството, цялата система от социални и духовни ценности. И така идеологическата сфера в социалистическото общество предполага нейното научно управление, както и управлението на всяка друга сфера на обществения живот.

Какво представлява идеологическата сфера в условията на развития социализъм? Това е такава област на дейност, в която се осъществява целенасочено, основано на принципите на марксизма-ленинизма, на постиженията на педагогиката, психологията, теорията на информацията и други науки формиране на идейно-политически и нравствени качества на човека на социалистическото общество, неговото комунистическо възпитание. Нашата идеологическа сфера обхваща производството и възпроизводството на социалистически идеи, възгледи. И това е резултат от труда както на онези, които създават и развиват социалистическа идеология, така и на онези, които я внасят в съзнанието на масите, в съзнанието на всеки отделен човек. Естествено, такава сфера не може да не бъде сложна динамична сисема със специфичен брой компоненти (подсистеми), със съответни субекти и обекти на управление. Бидейки свързани с другите системи на обществото — икономическата, социално-политическата, семейно-битовата, идеологическата сфера, същевременно притежава относителна самостоятелност със свои специфични закономерности на функциониране и развитие.

Първата подсистема на идеологическата сфера е самата социалистическа идеология като съвкупност от политически, философски, социологически, нравствени, художествени и други възгледи на нашето общество. Тази идеология беше създадена от Маркс, Енгелс и Ленин и творчески се развива съобразно съвременните условия от нашата партия, от братските комунистически партии, от широка мрежа научни учреждения с обществен, социологически характер.

Втората подсистема в рамките на идеологическата сфера е идейновъзпитателният процес, Накратко идейновъзпитателният процес може да се определи (това е ленинското определение) като процес на внасяне на социалистическо съзнание в масите. Това е процесът на обучение, образование, възпитание на човека, на неговото самовъзпитание, на формирането в него на необходимите идейно-политически, нравствени и други качества.

Третата подсистема е съвкупността от научни, идеологически, идейновъзпитателни учреждения и организации, в които работят хора, колективи от хора. Именно те се занимават с внасянето на социалистически идеи в съзнанието на масите.

И накрая още една подсистема — подсистемата на идеологическите отношения, т. е. на отношенията, които се създават в процеса на развитието и усвояването на социалистическите идеи, на тяхното разпространение и превръщане в твърди убеждения, в принципи и норми на повседневния живот.

Следователно социалистическата идеология, идеологическият процес, идеологическите органи и организации, идеологическите отношения са компонентите (подсистемите) на идеологическата сфера на обществото. Всеки от тях притежава свои особености, изпълнява определени функции.

Главното „действуващо лице" на подсистемите на идеологическата сфера е човекът. Именно заради формирането на неговия мироглед, на комунистически идеали в неговото съзнание се утвърждава и развива социалистическата идеология. Главната задача на управлението на идеологическата сфера е да се формира у всеки член на социалистическото общество стройна система от възгледи за света, система от ценности, отговарящи на същността и изискванията на социализма, да се издигне равнището на съзнанието на личността до степен на системно научно знание, всеки човек да овладее марксистко-ленинския мироглед.

Научното управление на идеологическата сфера се очертава преди всичко като системно, научно въздействие върху обекта на възпитанието — хората, възпитавани от субектите — възпитателите, чиято роля изпълняват, и отделният възпитател (учител, пропагандист, агитатор и т. н.), и група хора, организация (идеологическо учреждение).

Управлението на идеологическата сфера по своята основна същност представлява управление на делата и постъпките на човека, за да съответствуват те в по-голяма степен на същността на социализма, на приетите в това общество принципи, норми, ценности. Да се управлява човек означава също така да го подготвим, да го научим да изпълнява своята социална роля, своите функции, задължения, да го обучим в дадена професия, в навици за обществена дейност и социалистическо общежитие. При това много важно е той да приеме тази роля като свое собствено, лично дело. Да се управлява човекът означава не само да му помогнем да определи своята роля в живота и ефективно да я изпълнява, но и да се контролира как той изпълнява своята роля, при необходимост да бъде кори-

Digitized by Google

гиран, да се оценят по достойнство резултатите от неговата работа.

Предоставяйки на човека големи свободи и права, социалистическото общество предявява голяма взискателност към него, контролира хода и резултатите от неговата работа, съпоставя ги с целите и задачите, които стоят пред обществото, пред колектива. То формира у него високи идейни, политически, етически и просто човешки качества.

Без съмнение субект на управление на идеологическата сфера е тъкмо съвкупността от идеологически учреждения и организации, които произвеждат и възпроизвеждат социалистическите идеи, които внасят тези идеи в съзнанието на съветските хора. Начело на тази съвкупност от организации стои Комунистическата партия на Съветския съюз. Тя осъществява политическото ръководство на обществото, в това число и на идеологическата сфера, определя главното направление, целите на идеологическата работа, основните методи и средства. Тя координира работата на различните идеологически учреждения и организации. Партията се занимава с подготовката, разпределението, формирането на кадрите от идеологически работници.

Партията осъществява общото, политическото ръководство на идеологическата сфера. Но в същото време тя я управлява и непосредствено, занимава се непосредствено с идеологическата работа: разработва програмите, учебните и методическите пособия, организира подготовката на кадри. Партията има свои учебни заведения, издателства, типографии, печатни органи — вестници, списания. Управлението на всички тези обекти е също непосредствено, конкретно управление на идеологическата сфера.

Към какво са насочени действията на идеологическите органи и учреждения, кое е обект на управлението, както се казва, в теория на управлението? Това е не само възпитаваният човек, но и самата социалистическа идеология. Тя се развива, уточнява се, обогатява се въз основа на новия практически опит, на новите постижения на науката. За това именно съществуват многобройни научни учреждения и учебни заведения с обществоведчески и партийно-политически профил. Творческото развитие на теорията винаги се е намирало, сега се намира и занапред ще бъде в центъра на работата на нашата партия. Това е идеологически процес, процес на внасяне на научен мироглед в съзнанието на всеки отделен човек. Този процес също се нуждае от управление, организация, планиране и контрол. Обект на управлението най-сетне са и идеологическите отношения, т. е. отношенията, които се създават между хората в процеса на възпитанието, на идеологическата работа. Необходимо е тези отношения също да се усъвършенстват, организират и развиват.

Още веднъж ще подчертаем, че основно звено на цялата идеологическа сфера е човекът. Човекът — възпитател, пропагандист, агитатор, учител, и възпитаваният човек. Първият, възпитателят, въздействува върху съзнанието на другия — възпитавания. Именно възпитателят е непосредствен субект на управлението на идеологическия процес в съответни граници. В живото общуване с обекта на възпитанието (отделният човек или група хора, аудитория) или опосредствувано (чрез технически средства) той въздействува върху съзнанието на хората, пропагандира марксизма-ленинизма, съобщава им информация с идеологически характер. Пропагандистът е отговорен преди всичко за идейното образование и възпитание на трудещите се. От неговата подготовка (теоретическа и методическа), идейна зрелост, отговорност за повереното дело, умение да общува с хората, да въздействува върху ума и сърцето им в огромна степен зависи успехът на идеологическата работа. „Никакъв контрол, никакви програми и т. н. — отбелязва В. И. Ленин — абсолютно не са в състояние да изменят онази насока на занятията, която се определя от състава на лекторите." Следвайки ленинските завети, КПСС отделя огромно внимание на подбора, разпределението, подготовката и усъвършенстването на пропагандистките кадри.

* * *

Сега за функциите и спецификата на управление на идеологическата сфера. Общо взето, тези функции не се отличават от функциите на управление на всяка друга сфера на развитие на обществото. Това е определяне на целите — общи и конкретни. Това е планиране, вземане на решения по въпросите на идеологията. Това е организация на изпълнението на решенията, много голяма, грижлива, сериозна работа. Това е контрол и проверка на изпълнение на решенията. Това е работа с кадрите, обобщаване на резултатите.

Заедно с това управлението на идеологическата сфера е специфично и, разбира се, съществено се отличава от управлението на производството, техниката и технологията.

В управлението на идеологическата сфера няма нито предмет, нито средства на труда в обикновения смисъл. Следователно не съществува и тяхно механическо взаимодействие. В процеса на идеологическата работа, на възпитанието има място само информационното взаимодействие между пропагандиста (възпитателя) и възпитавания. Възпитателят въздействува върху чувствата и интелекта на човека, съобщава му, довежда до неговото съзнание информация, чието съдържание е социалистическата идеология, стреми се тя да стане ръководство в неговите практически дела и постъпки.

Всъщност положението не се изменя, ако става дума за масовите средства за пропаганда и информация — печат, радио, телевизия. И тук ролята на пропагандист в последна сметка изпълнява човекът, въо-

Digitized by Google

ръжен със съответна информация, а ролята на възпитавани — онези, които я възприемат. Наистина въздействието върху съзнанието на хората тук се осъществява не пряко, а посредством технически средства, обаче информационният характер на взаимодействие между субекта и обекта на възпитание се запазва.

Ако управлението на производствената сфера се състои от информационни и физически взаимодействия в рамките на елементарната система „човек—машина", управлението на идеологическия процес се състои само от информационни взаимодействия в рамките на също толкова елементарна система „човек—човек", при което първият изпълнява ролята на информатор, на възпитател, а вторият — на информиран, възпитаван.

Разбира се, би било сериозно опростенчество идеологическата работа да се свежда до информация, до информационно въздействие. Същите тези средства за масова информация и пропаганда освен информационна изпълняват и политико-възпитателна, пропагандистка и агитационна, просветителска, управленческа и хедонистична (създаване у аудиторията състояние на удовлетворение или наслада) функция. Обаче средство за реализацията на всички тези функции е информацията, онези сведения, данни, знания, съобщения, които се предават чрез печата, радиото и телевизията.

При това важно е да се има предвид, че човекът, който формира и предава информацията, не е просто информатор, а именно възпитател, призван да облича задълбочената по съдържание информация в ярки, увлекателни, достъпни за слушателя и зрителя форми. В информирането е задължително наличието на високоидейни и естетически параметри, защото в противен случай не е изключено информираният да остане равнодушен. И съвсем не е случайно, че литературата и изкуството, в които единството на идейното и естетическото намират особено ясен израз, са изключително действени средства за възпитание.

Същевременно и информираният не е пасивен обект на информиране, „приемник" на информация, а е субект, възприемащ информацията чрез призмата на своето собствено „аз".

Човекът като обект на идеологическо въздействие е винаги конкретен човек, съчетаващ у себе си богатството на общото (общочовешкото), особеното (общественото, колективното) и единичното (индивидуалното). При това централно място в това съчетание заемат качествата на човека, породени от дадено конкретно общество, в което той живее, присъщата на това общество система от обществени и преди всичко икономически отношения.

Признаването на тази закономерност, нейното всестранно отчитане е необходимо, но още недостатъчно условие за успех на идеологическата работа. Ако се ограничим само с обществената среда, всички проблеми на възпитанието би могло да се решат еднозначно: да се измени тази среда и с това да се измени в нужното направление съзнанието на всички без изключение хора. Но в живота работата далеч не стои така. И това е така, защото в условията на една и съща обществена среда (на социалистическото общество) ние виждаме многообразие от човешки индивидуалности, всяка от които реагира по своему на обкръжаващия свят, асимилира и по своему въплъщава чертите на дадена социална среда.

Всичко това трябва да се отчита в идеологическата работа. Следва да се изхожда преди всичко от обстоятелството. че социалната среда, социалистическите производствени и други обществени отношения, господстващата в обществото идеология сами по себе си автоматично не водят до формирането на новата личност, макар че ролята им е изключително голяма. Важно е щателно да се изучават емпиричните обстоятелства на живота на всеки колектив и на всяка конкретна личност. Голяма помощ на Партията и държавата, на органите за идеологическо въздействие са призвани да оказват широко поставените, системни, добре обмислени социални изследвания. Такива изследвания са надежден, достоверен източник на информация, толкова необходима за организирането на ефективна идеологическа работа.

Организирайки идеологическата работа, следва да имаме предвид, че като продукт на определена социална среда личността не се разтваря в обществото, в колектива. Това не е безволево винтче на социалния механизъм, а неговото най-важно функционално звено. Личността се формира от обществото, от социалните обстоятелства, но и тя на свой ред формира самото общество. Не бива да се забравя, пише К. Маркс, че „обстоятелствата се изменят именно от хората".

Доколкото в основата на идеологическата работа лежи информацията, една от основните задачи на управлението на идеологическата сфера, на комунистическото възпитание е усъвършенстването на информационното взаимодействие между субекта и обекта на възпитание, за да може същността на социалистическата идеология да стигне до съзнанието на всеки човек, нейните принципи и норми да се превърнат в убеждения на хората, което позволява да се преаплъщават те в конкретни дела и постъпки.

Успешното решение на тази задача предполага преди всичко високо качество на идеологическата информация. Тя трябва да отговаря на определени изисквания. Партийност и класовост, дълбока научност и правдивост, актуалност, новост и оперативност, съчетаване на теоретичното, логичното и емоционалното, дълбоко научното съдържание и ярката, достъпна, привлекателна форма — такива са накратко тези изисквания.

Digitized by Google

Колективът или човекът, организиращ и осъществяващ идеологическата работа, трябва постоянно да помни, че неговата задача е да внася в масите не информация изобщо, независимо от условията, мястото и времето, а информация, „свързана" с конкретния етап на развитие на нашето общество, с конкретните задачи, конкретните канали, конкретните хора. Само такива организация може да служи на делото на комунистическото възпитание. Кога, къде, кого, за какво и как да се информира — такива са въпросите, ясните отговори на които трябва непременно да имат предвид организациите или човекът, които осъществяват идеологическата работа. В противен случай тази работа е безуспешна, неефективна.

Ефективността на информационната, на идеологическата работа зависи изцяло от това, кой я планира, организира и контролира, а това е неотменен прерогатив на Партията, на нейните комитети и организации. Тази ефективност зависи от това, кой създава, „прави" съдържанието на информацията, определя нейната същност и конкретни форми, от това, кой „транслира", предава информацията, довежда я до съзнанието на масите, което на свой ред се определя от качеството на кадрите и съвършенството на техническите средства. Постоянното подобрение на системата на идеологическата информация е непременно условие за успеха на цялата наша възпитателна работа.

Специфично се проявяват в идеологическата сфера и такива функции на управлението като планиране, контрол и отчет. Както е известно, в производството има ясни количествени критерии и показатели, има определени ритми и темпове. Производството е подчинено на определена логика — логиката на техниката, логиката на технологията. Що се отнася до идеологическата сфера, тук такава „технико-технологическа" логика няма. Тук няма такива твърдо установени организационно-технически норми, макар че и в идеологическата сфера се използват определени количествени показатели. За идеологическата работа може да се съди в известна степен по броя на лицата, въвлечени в една или друга нейна форма, по количеството, по съдържанието на отзивите за което и да е мероприятие (статия, предаване и т. н.). Несъмнено всичко това са немаловажни показатели, но далеч не единствените и главните. В идеологическата сфера има друга логика. Това е логиката на знанията, логиката на убежденията, логиката на постъпките. А да се планира тя твърдо, да се изрази в точни количествени параметри, далеч не винаги е възможно.

Специфичен е и критерият за ефективността на идеологическата работа. Този критерий представлява степен, дълбочина, всестранност на усвояване на марксистко-ленинската идеология и комунистически морал от всеки човек, превръщане на идеите в негови лични убеждения, в ръководство за действие, за постъпки на хората. „...По какви признаци трябва да съдим за реалните „помисли и чувства" на реалните личности?" — пита В. И. Ленин. И отговаря: „Ясно е, че такъв признак може да бъде само един:... обществените действия на личностите...." Това е преди всичко отношението на човека към труда и социалистическата собственост, готовността му да отдаде силите си, знанието си, а ако се наложи, и живота си за родината, народа. Партията на комунистите, за делото на мира, социалния прогрес и социализма. С една дума, какъв е мирогледът на даден човек, какви са неговите възгледи, неговото съзнание се проверява в последна сметка от неговите конкретни дела. А тези дела се измерват не само чрез производителността на труда, с количеството и качеството на изделията, с тоновете метал и центнерите зърно, но и духовните ценности, които човек създава, с неговата социална активност, с отношението му към другите хора, към колектива, обществото.

За разлика от икономическото управление, ефективният принос на което често се получава незабавно, действеността на възпитателната, на идеологическата работа от гледна точка на формиране на личността се проявява не винаги изведнъж, не винаги е ясна, а това става постепенно, продължително време. Човекът, неговият комунистически мирогледъ, възгледите му се формират от детството — в семейството, училището, но едва когато порасне и овладее съответните знания и навици, той има възможност да въплъти своите убеждения в практически, преди всичко трудови дела, а обществото — по достойнство да оцени този ефект от възпитанието.

Най-забележителните качества на съветските хора сега се проявяват в трудовите дела, във високото напрежение на социалистическото съревнование, в нарасналата социална активност. Съветската страна постигна големи успехи във всички области на обществения живот, в осъществяване решенията на XXV конгрес на КПСС и една от най-важните причини за тези успехи е огромната идеологическа работа на Партията.

* * *

Научното управление на идеологическата сфера предполага съблюдаване на редица основни принципи: връзка на възпитателната работа с живота, с политиката на Партията, с конкретните задачи на комунистическото строителство; конкретност и научност; системност, систематичност и организираност; внимание към човека, към неговия вътрешен мир, диференциран подход към хората; партийност, непримиримост към буржоазната идеология, опортюнизма и ревизионизма.

В управлението на идеологическата работа, на процеса на възпитанието много ефективен е системният, комплексният подход. Принципно този въпрос е решен на XXV конгрес на КПСС. В Отчетния док-

Digitized by Google

лад на ЦК пред конгреса другарят Л. И. Брежнев казва, че осигуряването на тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание съобразно особеностите на различните групи трудещи се е същиостта на комплексния системен подход в идейновъзпитателната работа. От това основно положение произтичат другите аспекти на комплексния подход при управлението на идеологическата сфера.

Както се подчертава в постановлението на ЦК на КПСС за Орск, комплексният подход означава, че в процеса на възпитанието става дума за формиране не на едно или няколко, а на цял комплекс от качества на човека — идейно-политически, трудови, нравствени, физически и други, в тяхното тясно единство и взаимодействие.

Комплексността означава и обхващането на всички групи хора съобразно тяхната специфика (възраст, образование, професия и вид на работата, интереси, потребности и т. н.), за което се говори на XXV конгрес на КПСС. Това е също така осигуряване на взаимовръзка, приемственост и последователност на всички видове идеологическа работа.

Комплексността предполага също така единство на методите за въздействие върху съзнанието и поведението на човека. Тези методи са: убеждението и принудата, колективен и индивидуален. Те имат нормативен характер, те се стимулират. Задачата се състои в това, умело да се използват всички методи за въздействие, с тях да се варира в зависимост от конкретната обстановка, да се използват, като се дава предимство на онези от тях, които са най-ефективни при дадени условия. Блестящ пример за такова комплексно използване на методите за въздействие е новата Конституция на СССР. В нея, от една страна, е определен широк спектър от права и свободи на съветския човек, а, от друга страна, са регламентирани неговите права и задължения. Глава седма на Конституцията така се и нарича: „Основни права, свободи и задължения на гражданите на СССР". В параграф 59 е записано, че осъществяването на правата и свободите е неотделимо от изпълнението от гражданите на техните задължения. Гражданинът на СССР е длъжен да съблюдава Конституцията на СССР и съветските закони, да уважава правилата на социалистическото общество, с достойнство да носи високото звание гражданин на СССР.

Комплексността означава и взаимодействие на различните средства за идеологическа работа — радио, телевизия, печат и др. Комплексността е приемственост между семейното и училищното възпитание, между училищното и вузовското възпитание, между вузовското възпитание и възпитанието в трудовия колектив, между възпитанието в трудовия колектив и възпитанието по местожителство. И най-сетне комплексността предполага координация, съгласуваност в работата на всички идеологически учреждения и организации.

Партията, партийните организации по места осъществяват интеграцията на видовете, средствата и методите на идеологическа работа. Именно на ленинската Комунистическа партия, на нейната възпитателна работа нашата страна дължи раждането и възпитанието на новия съветски човек. Под ръководството на Партията съветският народ ще осъществи висшата цел на човечеството — ще построи комунизма, ще формира всестранно, хармонично развита личност.

Digitized by Google

ВАЖНО ИЗИСКВАНЕ ЗА РЪКОВОДСТВОТО НА ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

В ръководството на идеологическата работа основен е принципът за партийност и класовост. Той насочва партийните комитети да действуват винаги от позициите на работническата класа, на Комунистическата партия, да внедряват в съзнанието на масите социалистическата идеология, да убеждават всички хора в правилността на комунистическото строителство, в предимствата на реалния социализъм пред капитализма. Ориентира ги да разработват такива решения в сферата на идеологическата работа, които отстояват интересите на работническата класа и мобилизират целия народ на борба за мир и комунизъм. От този принцип произтича и необходимостта партийните комитети да мобилизират идеологическите кадри на постоянна настъпателна борба против антикомунизма и другите форми на буржоазната и ревизионистична идеология, против идеологическата диверсия на империализма. Той е жалон, по който се ориентират партийните комитети и организации в идеологическата работа. И само на тази база ще говорим за:

Обективност. Този принцип предполага в ръководството да се вземат предвид не измислени схеми и съображения, а фактическото положение на нещата и реалните възможности, които ще осигурят най-високи резултати в пропагандата и масово-политическата дейност. Произволното поставяне на задачите довежда до сериозни неуспехи, рязко снижава ефективността на идейновъзпитателната работа.

Субективизмът се проявява там, където започват да се игнорират обективните обстоятелства, поставят се нереални задачи, желаното се представя за действително, а противодействуващите фактори просто не се вземат предвид. Положението се затруднява и от това, че отделни задачи могат да изглеждат външно привлекателни, многообещаващи. Нужно е време да се убедим в тяхната нереалност. Никакво субективно решение няма да помогне, ако не са назрели обективни предпоставки.

Желаното, представено за възможно, девалвира вярата у хората в собствените им сили.

Разбира се, далече не винаги могат да се предвидят всички условия и фактори, влияещи на ефективността на идейновъзпитателната работа. Но колкото по-малко от тях остават безконтролни, толкова по-силен е факторът организираност. Стихийността увеличава разстоянието между целите на възпитанието и резултатите от тяхното изпълнение. Да се повиши ефективността на пропагандата или агитацията означава преди всичко да се сведат до минимум стихийността, субективизмът в тяхното ръководство. А това предполага тази дейност да се планира.

Опитът ни учи: ефективността на идеологическата работа е в пряка зависимост от умението на партийните организации да влияят вър-

Digitized by Google

ху всички слоеве от населението, най-пълно да задоволяват техните идейни и културни изисквания. Различните форми за идеологическо въздействие предизвикват интерес и са действени, когато се отнасят до конкретна група хора и не само ги ориентират в събитията, но и предизвикват размисъл за решаване на важни в дадения момент производствени и възпитателни задачи, засягат чувствата и мислите на слушателите. За това, разбира се, е нужно добре да се знае с какво живеят хората, какво ги интересува, вълнува, с една дума, да се изучава общественото мнение, да се взема предвид. Познаването на морално-психологическата обстановка например в трудовия колектив позволява на партийния комитет или партийното бюро по-добре, по-вярно да определи в своите планове общите и конкретните задачи на идейно-възпитателната работа и онези групи от трудещи се, към които преди всичко са насочени едни или други мероприятия. Общите, възловите въпроси се отразяват в перспективните планове, а конкретните, ежедневните — в текущите.

Ръководейки се от постановките, дадени на Националната партийна конференция, използвайки различни източници на информация, много партийни комитети и бюра на първични организации в своите планове предвиждат не само пътища за решаване на общата за трудовия колектив задача, но и конкретни мерки за отделни групи — инженерно-технически работници, майстори и бригадири, работници, чийто труд е слабо механизиран; за новите членове на колектива и за онези, които проявяват пасивност, нарушават дисциплината. Всичко това дава възможност комплексно и диференцирано да се решават възпитателните задачи на основата на принципа за обективност в ръководството.

Отчитайки ролята на орденоносците и постоянните първенци, през седмата петилетка в текстилния комбинат „Вратица" във Враца заводският партиен комитет разработва двегодишна програма за работа с тях — грижи за тяхното обучение, подготовка, в която намират място и стопанското ръководство, и профкомитетът, и заводският комитет на ДКМС. Ще цитираме само част от тази програма:

„...Да се организира в началото на всяко тримесечие среща с орденоносците и постоянните първенци за запознаването им с проблемни въпроси на комбината, а така също и за допитване и вземане тяхното мнение за решаването на тези въпроси.

Да се провежда личен разговор с първенците с незавършено средно образование и с първенците, завършили средно образование (имащи възможност за развитие и израстване), за повишаване образованието им в професионално-учебния център и висшите учебни заведения.

В края на всяко полугодие в заводския партиен комитет да се прави анализ на производствените резултати и развитието на постоянните първенци и орденоносци, пряко заети в производството за да се организира системна работа с тях за по-нататъшното им израстване като челници в производството и общественици.

За повишаване обществено-политическата активност на орденоносците и първенците да им се възлагат партийни, комсомолски и профсъюзни поръчения:

— за активно включване в наставническото движение за работа с новопостъпващите и млади работници по овладяване на професията и тяхното правилно възпитание;

— като ръководители на постояннодействуващи школи с изоставащи, средни и слаби работници по изучаване и внедряване на челния опит;

— предаване собствения челен опит на професионални срещи за обмяна на опит.

Културният дом на комбината ежегодно да разработва тематичен план за провеждане срещи на орденоносците и първенците с изтъкнати общественици и културни дейци за запознаването им с икономическата политика на Партията, национални е почини и разглеждане въпроси, отнасящи се до тяхното културно и духовно израстване.

За популяризиране челния опит на изтъкнатите първенци, орденоносци и рационализатори да се издават дипляики, листовки, отразяващи техните успехи.

По заводската радиоуредба да се организират системни предавания за разглеждане опита на първенците, като се открие специалия рубрика.

Културният дом да организира вечери на трудовата слава, вечери портрети, праз-

Digitized by Google

ници на професията, чествуване на орденоносците и първенците, на които да се възхваляват трудовите им успехи. Да се открие стая на трудовата слава."

На село например дава ефект такава форма на възпитателна работа като дни на механизатора, животновъда, полевъда и т. н. На тях селските труженици получават квалифицирана информация по актуални въпроси на вътрешната и външната политика на Партията, обсъждат предстоящите задачи на своя участък и стопанството като цяло, правят изводи от социалистическото съревнование, чествуват първенците. Такива дни често завършват с филм или концерт на самодейния колектив. Това създава у хората хубаво, ведро настроение, дава им възможност да обменят опит.

Диференцираният подход е наложителен, когато става дума за организиране на идейновъзпитателната работа сред младежта. Особено необходимо е партийните комитети да се съобразяват с изискването, поставено от др. Тодор Живков: „... да се работи диференцирано не с един и същ подход, по един и същ начин, с едни и същи форми, с едни и същи средства за цялата младеж. Младежта е работническа, селска, учаща се, войнишка и т. н. Всички те имат свой живот, свои вълнения. Различна е подготовката на отделните слоеве на младежта, различни са интересите и проблемите, които се решават при тях... По един начин трябва да се постъпи в завода, по друг в кооперативното стопанство, в училището, в университета, във военното или трудовото поделение и от гледна точка на възрастта на младежите трябва да се подхожда диференцирано"[1].

Животът предявява към ръководителите и инженерно-техническите кадри все по-високи изисквания. Здравата идейно-политическа закалка, дълбоките познания в своята област ще им позволят да ръководят със социалистическа предприемчивост, да бъдат не само добри организатори, но и умели възпитатели.

За ролята и мястото на ръководителя в системата на политическото възпитание разговарят на едно събрание на партийния актив в обединеното предприятие „Мебел" в Стара Загора. Комунистите разглеждат участието на всеки стопански ръководител в идейното възпитание на хората от позициите на изискванията на Единадесетия партиен конгрес, на Националната партийна конференция. За да превърнат възпитателната работа в практически действен фактор, който да стимулира, мобилизира и насочва творческите търсения, волята и енергията на всеки трудещ се, на всеки колектив за решаване на новите задачи, като формира не само убеденост в тяхната правилност, но и висока степен на готовност за тяхното изпълнение, ръководителите сами трябва да се учат. Такъв бил изводът на партийния комитет и той разработил мерки за повишаване идейното равнище и развиване навици за възпитателна работа у ръководните кадри, като използвал преди всичко големите възможности, които дава системата на партийната просвета и на икономическото образование. В предприятието работи семинар, където се занимават партийният и стопанският актив, секретарите на първичните организации. Пред тях е поставена задачата да овладеят постиженията на теоретическата мисъл на Партията, широко да използват получените знания за засилване идеологическата дейност сред колектива. Участниците в семинара изнасят лекции пред агитатори на събрания. Темите им са по актуални въпроси на политиката на Партията, изработена на Единадесетия конгрес и конкретизирана на Юлския пленум и Националната партийна конференция: за икономическото и социалното развитие на Стара Загора, перспективите за развитие на предприятието и т. н.

[1] Т. Живков, Съч., т. 2, с. 299.

Digitized by Google

Началниците на цехове и специалистите се занимават в икономическа школа. Участието им в агитационната работа им дава възможност да утвърдят получените знания, помага им по-квалифицирано, по-комплексно да ръководят колективите, укрепва техния авторитет.

Майсторите се учат във вечерни техникуми, в школите на системата на партийната просвета. Периодически на тях им се прави атестация. На всекиго се дава производствено-обществена характеристика. При оценка администрацията и партийната организация считат, че само високите показатели за изпълнението на производствения план от колектива са недостатъчни, за да се признае работата на майстора за добра. Важно е как е изпълнен планът, как са използвани производствените фондове, материалните ресурси, осъществява ли се творчески подход към работата, каква е производствената дисциплина на участъка, в бригадата. В последната атестация комисията отбелязала, че стилът на работа на много от майсторите чувствително се е изменил, все повече в техните всекидневни задължения и грижи влизат такива функции като изучаване и разпространяване на челните методи на труд, помощ на работниците в разработването и внедряването на рационализаторски предложения, грижа за повишаване професионалното и образователното им равнище.

В предприятието е създаден съвет на майсторите, един път в месеца се провежда Ден на майстора, организирано е съревнование „Най-добър майстор възпитател". Всеки участък има план за възпитателна работа, включващ техническо и политическо обучение, производствени, обществено-политически и културно-масови мероприятия.

Сега ние изграждаме развито социалистическо общество, подстъпите за постепенния преход към комунистическото общество и смисълът на цялата идеологическа работа на Партията е да се формират идейно убедени труженици на социализма и утрешни строители на комунизма, да се изгражда комунистическо отношение към труда, да се възпитава любов към родината, към пролетарския, социалистическия интернационализъм, към всепобеждаващото марксистко-ленинско учение; да се научи всеки комунист, всеки гражданин да съизмерва своето поведение с интересите на народа, с политиката на Партията, правилно да се ориентира в обществените явления и процеси, с дълбоко вътрешно убеждение да преодолява всякакви трудности и сложни ситуации в живота, да дава решителен отпор на идеологическите диверсии на нашите врагове. Състоянието на партийната просвета да се оценява преди всичко по реалното ѝ въздействие върху ръста на съзнателност и активност на комунистите. Да се повишава отговорността на партийните организации, на всеки пропагандист за ефективността на възпитателната работа. По-добре да използваме системата на икономическото обучение за дълбоко изучаване решенията на Националната партийна конференция, за най-рационални пътища за повишаване ефективността на производството, за възпитаването у всички работници съзнателно отношение към труда и социалистическата собственост. Много партийни организации настойчиво работят за създаване в колектива на творческа обстановка, благоприятен социално-психически климат, комплексно подхождат към решаването на стопанските, социалните и възпитателните въпроси, справедливо виждайки в това ключа за осъществяване изискванията на Националната партийна конференция.

В колектива на фабрика „Загорка" в Стара Загора умело се предават на младите трудовите традиции, активно действуват партийните, профсъюзните и комсомолските групи, групите за народен контрол и другите обществени организации. Ръководителите със своето непосредствено участие в организаторската и идеологическата работа, с личния си пример на отношение към проблемите на Националната партийна конференция възпитават и водят хората след себе си.

Digitized by Google

Принципът на обективност в ръководството на идейновъзпитателната работа предполага и наличие на достоверна и изчерпателна информация. Без познаване на фактическата страна на нещата няма успех в ръководството.

Обективността в ръководството предполага максимално отчитане на всички факти, отнасящи се до разглежданото явление или процес, а не само онези, които изгодно потвърждават избраното становище. Да се подберат отделни примери не е много трудно. Фактите имат научно значение само тогава, когато са правилни и достатъчно пълно отразяват действителното положение. А в много партийни комитети и организации не всякога се прилага цялостен комплекс от средства и методи за получаване на информация, ползват се случайни и несъществени сведения, което се отразява отрицателно при анализа на фактите.

За ръководството на идейновъзпитателната работа интерес представлява информацията за условията, при които се формира духовният облик на хората, и информацията за ефективността на идейновъзпитателното въздействие върху постъпките на личността. Всеки от посочените видове информация е специфичен и се придобива по различни пътища.

Информацията от първия вид е представена преди всичко в статистическите данни за икономическото, социалното и културното развитие на обществото, за равнището на материалното благосъстояние на неговите членове. Тук се отнасят също така сведенията, характеризиращи обществено-политическата и нравствено-психологическа атмосфера в страната. За източници на такава информация служат съответните документи на партийни, държавни и обществени организации, непосредствени наблюдения на идеологически работници, писма на трудещи се, въпроси, задавани на пропагандисти, агитатори, политинформатори, социологически изследвания, периодичния печат и т. н.

В последните години много партийни комитети полагат усилия своевременно да въоръжават ръководителите на идеологическата работа, пропагандистите и агитаторите с разнообразна дългосрочна и текуща информация за различни страни от икономическия, политическия и културния живот на страната, вътрешната и външната политика на нашата партия и държава. Заедно с това задачата за навременно и достатъчно дълбоко информиране на идеологическите работници е както и преди актуална. В съвременните условия на неотклонно нарастване на материално-техническите възможности и социално-организиращата роля на средствата за масова информация и пропаганда общата осведоменост на хората стана по-пълна и по-оперативна. Забележимо се съкрати разстоянието между равнището на знания и информираност на идеологическите кадри и техните слушатели. Това налага особена отговорност на партийните комитети: да проявяват повече грижи за идеологическите кадри, за да бъдат винаги на необходимата висота. Случва се пропагандисти и агитатори по различни причини да изпадат пред своята аудитория в неудобно положение поради неосведоменост. Идеологическите дейци ще отговорят на изискванията на Националната партийна конференция, ако са подготвени да дават не информация въобще, независимо от условията, мястото и времето, а информация, плътно „привързана“ към съвременния етап на развитие на нашето общество, към конкретните задачи, към конкретните хора. Само такава информация служи на делото на комунистическото възпитание. Кога, къде, кого, за какво и как да информираме — такива са въпросите, на които точен и ясен отговор трябва да имат партийният комитет и организация. Нямаш ли точния отговор, не излизай пред хората!

Не по-малко важна за ръководството е достоверната, пълна и своевременна информация за самия идейновъзпитателен процес. Без

Digitized by Google

нея субектът на ръководство ще се окаже в невъзможност да изпълни своите функции. Тази информация има много измерения. Тя може да се характеризира от различни страни: по количество и качество, по тематична насоченост, по източници за получаване, новост, оперативност, пълнота, достоверност.

Партийни комитети и организации често оперират с многочислени цифрови данни за количеството на проведени възпитателни мероприятия, за процента на обхвата в тях и т. н. Да, количествените показатели са нужни сами по себе си, но те не изчерпват характеристиката на състоянието на идейновъзпитателната работа. Те оценяват предимно нейния обхват, а оставят настрана качеството, идейното съдържание, централните въпроси на идейновъзпитателното въздействие. Не може да се получи вярна представа за процесите, свързани с формирането на духовния живот на хората, без не само количествена, но и качествена информация. Тя се получава значително по-трудно. В повечето случаи за нея са необходими продължителни наблюдения и обобщения от квалифицирани специалисти.

Информацията може да се разчлени и в зависимост от нейното назначение. Това може да бъде информация, предназначена за подготовка на решение; на документи по въпросите на идейновъзпитателната работа, директивни указания и др.; оперативна информация, отразяваща състоянието на системата на пропагандата, на агитацията, тяхното взаимодействие с външните условия; отчетно-контролна информация за хода на изпълнение на приетите решения, директивни положения.

Характерът на тези информационни потоци е специфичен в зависимост от равнището на обекта и субекта в системата на ръководство. На равнището на първичната партийна организация е разпространена предимно оперативната информация; на районния (градския), окръжен комитет — периодичната. Това не означава, разбира се, че например ръководните звена са безразлични към оперативната информация. Те трябва да бъдат в курса на текущата дейност на подведомствените им органи и организации, но за това им е достатъчна и изборната информация.

Необходима за ръководството на идейновъзпитателната работа информация постъпва от различни източници и се предоставя във формата на комплексни отчети на партийните комитети и организации или отчети по отделни въпроси, различни справки, материали от проверки, писма на трудещите се, данни от конкретни социологически изследвания. Когато се спазват основните методологически и процедурни изисквания, изследванията дават богат материал за размишления, обобщения и изводи за изработване на препоръки, насочени към усъвършенствуване на идейновъзпитателната, пропагандистката практика. Но не навсякъде те удовлетворяват. Някъде се абсолютизира методът на анкетирането, все още не са изработени единни типови научнообосновани методики за изследване. Получените изводи понякога са несъпоставими или противоречиви. Крайно ограничена е практиката на повторни изследвания, което би позволило след известно време да се видят изменения в една или друга изучавана вече сфера. Материалите от изследванията често се използват като илюстрация на избраното становище, а не като изходно начало за обобщения. Едно изследване в завод „Динамо“ в Сливен е предизвикало решение на партийния комитет, чиито осъществяване дава вече резултати.

Подборът, разпределението и възпитанието на идеологическите кадри е постоянна грижа на заводската партийна организация в „Динамо“. При това тя строго отчита, че политическото и общообразователното равнище на хората с всяка измината година става по-високо. Те са привикнали да бъдат в курса на най-важните вътрешни и външни събития, широко се ползват от разнообразните средства за масова

Digitized by Google

информация — списания, вестници, телевизия, радио. Конкретно социологическо изследване потвърждава висската информираност на работещите в завода. Отговорите на 89 на сто от анкетираните показват, че са запознати и с основните положения на политиката на БКП, и със събитията във вътрешния и международния живот. За да излезе пред такава аудитория, пропагандистът или агитаторът трябва да бъде всестранно и дълбоко подготвен. Иначе беседата няма никого да заинтересува. Например на политинформациите, които се провеждат в завода, обикновено присъствуват не по-малко от 70 на сто от членовете на колектива. Колкото по-добре агитаторът е информиран, колкото по-обстойно и ярко предава тази информация на аудиторията, толкова повече хора ще се стремят да го слушат. Данните от същото изследване потвърждават, че аудиторията решително отдава предпочитание на обстойно подготвения пред владеещия по-малко знания, добре информирания пред неснабдения със запас от новости, майсторски увличащия със своите разсъждения и доказателства, пред онзи, който изсипва новости като орехи от чувал, но не умее да ги коментира. Анкетата показала, че работата на заводските агитатори и политинформатори удовлетворява 60 на сто от хората, които на срещи с тях получават отговори на всички интересуващи ги въпроси. Неудовлетвореността на останалите била възприета от заводския партиен комитет като сигнал, който напомня: да се усили работата с всеки агитатор и политинформатор, да се подобри обучението им, да им се осигурява навременна и достатъчна информация. Организират курс с цел да въоръжат кадрите със знания, информация и да издигнат тяхното методическо майсторство. Заводските активисти изучили темите: „Основни направления и задачи на политическата агитация в светлината на Националната конференция на Партията", „Политическа информация — насоченост и съдържание", „Форми и методи на агитационна работа", „Използване на местния материал в политическата агитация", „Педагогически основи на политическата информация".

Анализът на отговорите показал пряка връзка между посещаването на беседите на агитаторите и политинформаторите и информираността на хората — обща и особено конкретна за местния живот, за производството. Например на кого в завода е присвоено званието „Най-добър в професията" от тези, които посещават беседите на агитаторите, знаят 84 на сто, а от тези, които не посещават — 30 на сто. Разкрива се връзка между тези показатели и активността на хората — трудова и обществена. На въпроса: „Как се отнасяте към случаите на нарушаване на трудовата дисциплина, на нормите на социалистическия морал във Вашия колектив?", сред работниците, системно посещаващи политически беседи, не се вмесват в „чужди работи" шест пъти по-малко, отколкото от непосещаващите. Сред тях са четири пъти по-малко и хората, които се помиряват с недобросъвестно отношение към социалистическата собственост. На събрания те по-често вдигат глас против неправилно поведение, стремят се да помогнат на сгрешил другар. От тези работници шест до осем пъти повече считат, че е важно на събрание на колектива да се обсъждат случаи на неправилно поведение, нарушаване нормите на социалистическия морал, нарушаване трудовата и технологическата дисциплина. Вярата в силата на общественото мнение е свидетелство за колективистичното съзнание у тези работници, че идейно-политическата работа активно служи за възпитанието им в този дух.

„Партийната организация в завода — казва секретарят на заводския партиен комитет — строи идеологическата работа на принципа на научността, на основата на тясно единство на идейно-политическо, трудово и нравствено възпитание Това осигурява комплексно въздействие върху ума и сърцата на хората. Извод: партийната органи-

Digitized by Google

зация схваща идейновъзпитателната работа не като второстепенна задача, не като отделно партийно поръчение, давано от време на време на един или друг комунист, а като постоянно задължение, като неразделна част от всекидневната работа на всеки комунист. Всеки комунист на своето работно място се стреми да бъде политически деец, да воюва и с дела, и със слово за партийната политика, за изпълнението на задачите."

„...А за да бъде всеки комунист добър агитатор — казва др. Тодор Живков, — той трябва да ври и да кипи в социалистическото строителство, да бъде убеден в правилността на мероприятията, които провеждаме, да говори с комунистическа страст с трудещите се."[1] Динамовци се гордеят с такива комунисти.

Немалко полезна информация получават секретарите на партийните комитети, партийните бюра, използвайки данните от проведените изследвания, анализирайки въпросите, постъпващи от докладчиците, лекторите, агитаторите, политинформаторите и личните беседи с хората.

Достоверната информация повишава ролята на партийния комитет като колективен орган, чувството за отговорност у всеки негов член за поръчаната работа. На окръжната научно-практическа конференция във Велико Търново по проблемите на по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на идеологическата работа на партийните комитети беше показано каква важна роля в цялата ръководна дейност на Партията в сферата на идеологическата работа, в процеса на изпълнение на взетите решения за образованието и възпитанието на хората, в това число и на идеологическите кадри играе проверката на изпълнение на решенията на Партията и държавата. Партийните активисти от окръга подчертаха, че правилно организираните контрол и проверка на изпълнението на взетите решения дисциплинират кадрите, повишават тяхната отговорност, помагат да се ориентират при подбиране на въпросите за обсъждане в окръжния, градските, общинските, заводските партийни комитети и в първичните партийни организации.

Обективността — един от важните принципи на партийно ръководство на идейновъзпитателната работа — изисква идеологическите работници по-дълбоко да изучават марксистко-ленинската теория, идейно-теоретическите положения и позиции на нашата партия по основните проблеми на съвременността. Ясно да разбират особеностите, нарастващите мащаби и проблеми на комунистическото строителство в етапа на изграждане на развито социалистическо общество, да умеят във всяка конкретна ситуация творчески да въплъщават в живота поставените от Партията задачи, да имат широка професионална подготовка и необходимите организаторски навици за реализиране политиката на Партията.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

[1] Т. Живков, За партийното строителство, т. 2, с. 80.

Digitized by Google

ОБРАЗЕЦ НА РЕВОЛЮЦИОННО ДОСТОЙНСТВО И БЛАГОРОДСТВО

Това стана в края на май 1935 година. Божидар Трайчев, член на Централния комитет на Помощната организация в България (секция на Международната организация за подпомагане на революционерите), влезе в схлупената книжарничка на издателство „Нов свят" на ул. „Екзарх Йосиф" № 34. Погледна изданията и си „избра" някои книги за „купуване".

Когато останахме съвсем сами, той тихо и много загрижено ми каза:

— На тебе Централният комитет на Партията и ние от ЦК на Помощната организация се спряхме да заминеш за Франция за провеждане кампания против белия терор в България. С тебе ще замине и един друг човек. Ще занесеш много важно писмо и разобличителни материали за терора у нас. А оттам ще донесеш директивни материали на ИК на Коминтерна и парични средства, събрани от трудещите се за подпомагане на антифашистките сили у нас. Ти си подходящ за тази цел. Книгоиздател си, при това служиш си и с френския език. Това е от голямо значение.

Измислихме и повод: отивам в Париж, за да лекувам стомашна язва и за да се запозная с френското издателско дело. Скроеният повод за лечение съвпадаше със сведенията на Дирекция на полицията. При един арест, за да ми покаже, че „всичко" знае за мене, началникът на Държавна сигурност Гешев се похвали, че са му известни и моите болести.

Започнах да си вадя паспорт. Още от началото срещнах непреодолими пречки в Софийското данъчно управление и в Дирекцията на полицията, които по разбойничество и грабеж си съперничеха и еднакво бяха омразни на трудовия народ. В данъчното управление, откъдето трябваше да ми издадат бирническо удостоверение, силно се усъмниха в моите намерения, макар че на мое име не се водеше никакво движимо и недвижимо имущество (по тактически съображения „Нов свят" се водеше на името на майка ми, Гуга Стоменова). Дирекцията на полицията, отдел „Държавна сигурност", резулира категорично на свой ред: „Не. Има досие. Прононсираш комунист".

Тогава с Божидар Трайчев прибягнахме до други средства. Свързах се с един „посредник", който постоянно се навърташе по коридорите на данъчното управление. „Оплаках" му се от затрудненията. Той обеща да ми „помогне" срещу едно възнаграждение „само" от две хиляди лева. И наистина за непродължително време той ми пъхна в ръцете скъпоценния паспорт, и то с изходна българска виза. Така се сдобих с паспорт с щемпел „Важи за Европа" и „Не важи за СССР".

Дойде денят на заминаването. Трайчев ми предаде материалите, които трябваше да пренеса — малки бележчици, написани на цигарени хартийки с непонятни за мене знаци, и предсмъртното писмо на Йордан Лютибродски, от 3 април 1935 г., обесен на 9 май 1935 г. във Варненския областен затвор. Как да ги скрием? В куфар с двойно дъно? В подметките на обувките? Хитрости, отдавна известни за полицията... Тогава измислихме нещо друго.

Взехме два яйцевидни луксозни сапуна „Жермандре", каквито тогава се продаваха у нас, разрязахме ги с тънък конец от коприна по надлъжния ръб, поиздлъбахме двете им полукълба и в единия сапун натъпкахме листчетата, а в другия — писмото на Йордан. Слепих ги добре, измих се с тях няколко пъти, никаква следа не ли-

Digitized by Google

чеше. При прегледа на българо-югославската граница на няколко пъти властите ги подмятаха, когато тършуваха из багажа ми. Аз си давах вид на спокоен човек, но сърцето ми туптеше до пръскане и все поглеждах с крайчеца на окото си дали няма да задигнат безценните ми сапуни.

Щом прехвърлих границата, пъхнах във вътрешния джоб на панталоните си двата сапуна, така добре изиграли ролята си. Сега вече започнахме да си приказваме с „другия човек", когото до преминаването на границата уж не познавах. Това беше Мара Иванова Найденова от Враца, текстилна работничка в София, активна комунистка, мила и решителна жена, съпруга на Йордан Лютибродски, която водеше със себе си малкия на две години и 7 месеца Илич, за когото Лютибродски говори в писмото си. И тя срещнала за паспорт същите трудности в полицията. Най-после другарят, с когото я свързала Тодорка Богданова по уреждане на нейното заминаване, я насочил към бюро „Глобус" на ул. „Алабин", което й извадило паспорт в качеството й на слугиня, която заминава с господарите си за Европа. Същият другар й продиктувал сведения, които тя си записала на тънки листчета, за положението у нас, за фашисткия терор, за броя на обесените комунисти, чиято цифра надхвърляше по това време 13 души, а други чакаха изпълнение на смъртните си присъди.

След два-три дни благополучно пристигнахме с влак в Париж. Пристигна и знаменитото предсмъртно писмо на Лютибродски. По парола, дадена ни от София, ние се свързахме с ЦК на френската секция на МОПР „Червената помощ". Започнахме да действуваме. От френска страна ни свързаха с представител на задграничното бюро на БКП, който през всичкото време ръководеше и направляваше нашата дейност. Той набави всички материали и подръчни средства, които по изпитания начин донесох на връщане. Много голяма помощ ни оказа и неговата съпруга, която често ни придружаваше по събрания и срещи с трудещите се. Съдействуваха ни и Сузана и Дончо Дянкови, които по това време живееха в Париж.

Предсмъртното писмо на Йордан Лютибродски до неговия баща Тодор Герчев Лютибродски (1874—1959 г.) още в София произведе посресаващо впечатление. За пръв път в моя живот прочетох в оригинал такова писмо, писано с вяжe на шията от един комунист, брат и другар по борба и идеи. Какво спокойствие, каква смелост лъхаше от него! Какво горещо, безкрайно нежно и същевременно стоманено сърце е имал този 24-годишен младеж! То вля в мене, човек 2—3 години по-възрастен от него, кураж и твърда воля да служа на великото комунистическо дело докрай, да изпълня сега, въпреки всичките рискове, възложената ми задача. Аз заживях с патоса на това писмо, а Мара, чиято скръб бе безмерна, знаеше всяка дума от него наизуст.

— Изядоха го — често повтаряше тя, — но поне герой си отиде, а това писмо ще

буди поколенията на борба и победа!

Силно въодушевени от писмото, окрилени от благородна гордост за героизма на българските комунисти, чийто достоен представител е Лютибродски, ние направихме всичко, което беше по нашите сили, да го популяризираме във Франция и в целия свят.

Писмото развълнува твърде много френските другари от Централния комитет на „Червената помощ". С голяма отзивчивост го приеха в редакцията на вестник „Защита", орган на „Червената помощ". Отпечатаха го.

— Какви герои има вашата партия! — често възклицаваха другарите. — Това писмо учи комунистите, в която и страна да се намират те, на преданост, на героизъм и самопожертвувателност пред олтара на революцията. Ние ще го популяризираме в цяла Франция, ще го доведем до знанието на цялата наша общественост. То ще бъде школа за нашите борци за народен фронт, за всички борци за демокрация и социализъм.

На една среща в редакцията на „Юманите", орган на ЦК на ФКП, неговият външнополитически редактор, незабравимият комунистически трибун, виден борец за освобождението на Франция от хитлеристко робство, голям приятел на България Габриел Пери, който на 15 декември 1941 г. също остави на поколенията едно знаменито предсмъртно писмо, изказа възторга си от героизма на българските комунисти и особено от подвига на Лютибродски. Както писмото, така и материалите за борбите на трудещите се у нас против фашистката диктатура и нейните злодеяния и особено против зачестилите по това време смъртни наказания бяха широко използвани не само от комунистическите вестници, а и от социалистическия и демократичен печат във Франция. С благодарност и сега може да се каже, че френската демокра-

Digitized by Google

тична общественост както по това време, така и по-рано, по време на кървавия фашистки терор у нас през 1923—1925 г., не един път е оказвала ценно съдействие и помощ на борещия се против фашизма български народ.

Писмото и материалите за фашисткия терор в България в превод на английски, немски, испански и други езици бяха изпратени в много страни за публикуване. Още докато бяхме във Франция, емигрантската антифашистка немска преса помести пълния текст на писмото, което, както ни казваха другарите, е срещнало жив отзвук в сърцата на германските борци против злодейския хитлеризъм.

В Париж и в много други градове френските другари устроиха събрания, на които обикновено първо говореше за борбите и жертвите на българския народ френски оратор, а след това Мара Найденова Лютибродска или аз произнасяхме слово. Мара винаги биваше в президиумите на събранията заедно с малкия Илич. Това бяха трогателни, вълнуващи моменти.

След речите ставаше френски другар и прочиташе предсмъртното писмо на Лютибродски.

Особено много допадаха на френските работници заключителните думи на писмото: „Аз бих бил спокоен и радостен, отивайки към бесилката, само тогава, когато зная, че нито името на Партията, нито твоето (на баща си — б. м.) съм опетнил със своя кръв, но пълен с борба за освобождение живот. И с вяже на врата аз извиквам: Дерзайте, макар и със скъпи нам жертви, но победата е наша! Който е готов на жертви, той ще има и победата! Физически мъртви, борците ще живеят в съзнанието на победоносния пролетариат. А техните деца ще се радват на плодовете, за които са се жертвували техните бащи.“ На края на събранията французите обикновено гласуваха остри телеграми до правителството и цар Борис, с които искаха свобода и демократични права на българския народ и да се спрат бесилките. За Лютибродска и за мене останаха незабравими тия събрания, в които така силно пламтеше любовта на свободолюбива Франция към героичния български народ.

От Франция Лютибродска заедно с Илич по разпореждане на другарите замина за Дания и Швеция, а аз тръгнах за България. Там също са се състояли много събрания, на които е било четено писмото на героя. Същевременно то е било отпечатано в много вестници. И в двете страни трудещите се са изразявали горещо своята солидарност с българския народ, своя възторг и своето възхищение от самоотвержеността на българския комунист. В Стокхолм станал голям митинг на градския площад. На трибуната сложили големи портрети на Йордан, Мара и Илич. Събралото се множество коленичило пред портрета на Лютибродски и запяло „Вий жертва паднахте в неравна борба“. Пламенна реч произнесъл шведски оратор. Когато накрая прочели писмото, хората силно се развълнували. На разотиване поискали отново да видят сина и съпругата на Лютибродски и те трябвало пак да се изкачат на трибуната.

Оттук Мара и Илич заминават за СССР.

Такова беше въздействието на писмото на Лютибродски върху трудовите хора в Европа. Така и след смъртта си той прослави и сега прославя името на героичната Българска комунистическа партия и Комсомола, от чиито редове израсна като народен герой.

Още когато бях във Франция, у мене назря идеята да се издаде това писмо и в България. Веднага след завръщането ми през август същата година уредихме отпечатването му на циклостил в София. По различно време и място то се печата след това многократно в столицата и в провинцията. Неговото въздействие беше поразяващо.

По-късно, през 1938 г., видният френски общественик и деец на Френската комунистическа партия Марсел Вилар помести в своята знаменита книга „Защитата обвинява. От Бабьоф до Димитров“ (издадена у нас след 9. IX. 1944 г.) писмото на Лютибродски, без да го коментира. „Всякакви коментари само ще го отслабят“ — отбеляза Вилар и добави: „Този шедьовър на революционното достойнство и благородство бе разпространен в страната в хиляди екземпляри. Какво по-поучително от това за новите поколения борци!“

н. д. к. Стоян СТОИМЕНОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ПО-ГОЛЯМА ПРЕЦИЗНОСТ ПРИ ПРИЕМАНЕТО НА НОВИ ЧЛЕНОВЕ

Наскоро Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП обсъди въпроса за социалния и качествения състав в някои окръжни и районни партийни организации.

То установи, че решението на Единадесетия конгрес на Партията и последвалите го пленуми на ЦК на БКП дадоха и дават решителен тласък за подобряване на социалния и качествения състав, за издигане авангардната роля на първичните партийни организации.

Партийните комитети и организации се отнасят с по-високо чувство за отговорност при подбора, приемането и утвърждаването на встъпващите в партийните редове. Попълнението идва предимно от средата на младите хора — с добри политически и делови качества, които се ползват с уважението и любовта на колективите. Седемдесет и пет на сто например от новоприетите напоследък в Старозагорски окръг са до 30-годишна възраст. От тях 70 на сто са работници, 75 на сто са с висше и средно образование, 50 на сто са деца на комунисти. В Бургаски окръг от встъпилите в БКП 73,5 на сто са на възрастта, посочена по-горе, 57,3 на сто са работници, 42 на сто са жени, 91,4 на сто са с висше и полувисше образование.

Прави впечатление, че на събранията е повишена активността при обсъждане на кандидатурите на желаещите да бъдат приети в Партията. Те преминават в обстановка на взискателност, принципиалност и строг подбор на основата на класов подход.

Ако Бюрото на ЦКРК се спира на въпроса за социалния и качествения състав, то е и поради факта, че има партийни комитети, бюра и организации, които в една или друга степен пренебрегват Устава и съответните инструкции, които третират приемането на нови партийни членове.

Макар и малко, но има случаи, когато се допуска в Партията да влязат хора с лош произход и обкръжение, с незавидно поведение в работата, семейството и обществото.

Защо е така?

Преди всичко основната причина се крие в безпринципността на дадени партийни секретари, бюра и комитети на БКП. На базата на лично приятелство, на ходатайство и пр. се дава зелена улица и в Партията се приемат хора, които нямат качества за нейни членове. Понякога само въз основа на деловите качества в редовете на Партията влизат случайни лица.

Друга причина е недостатъчното проучване на кандидатите и неспазване на изискванията при оформлението на документите.

Известно е, че партийните документи съдържат: заявление въпросник, автобиография, писмени препоръки и други проучвания от месторождението, местоживеенето и пр. От всички тях трябва да се получава ясна картина за произхода, обкръжението, политическата и трудовата дейност, за цялостния лик на желаещия да влезе в БКП.

Прави обаче впечатление, че именно по тези въпроси на редица места се допускат съществени пропуски.

В автобиографиите има примитивизъм. Някои от тях са написани бегло, само с няколко реда. В тях не се отбелязват данни за произхода и обкръжението, за уча-

Digitized by Google

тична общественост както по това време, така и по-рано, по време на кървавия фашистки терор у нас през 1923—1925 г., не един път е оказвала ценно съдействие и помощ на борещия се против фашизма български народ.

Писмото и материалите за фашисткия терор в България в превод на английски, немски, испански и други езици бяха изпратени в много страни за публикуване. Още докато бяхме във Франция, емигрантската антифашистка немска преса помести пълния текст на писмото, което, както ни казваха другарите, е срещнало жив отзвук в сърцата на германските борци против злодейския хитлеризъм.

В Париж и в много други градове френските другари устроиха събрания, на които обикновено първо говореше за борбите и жертвите на българския народ френски оратор, а след това Мара Найденова Лютибродска или аз произнасяхме слово. Мара винаги биваше в президиумите на събранията заедно с малкия Илич. Това бяха трогателни, вълнуващи моменти.

След речите ставаше френски другар и прочиташе предсмъртното писмо на Лютибродска.

Особено много допадаха на френските работници заключителните думи на писмото: „Аз бих бил спокоен и радостен, отивайки към бесилката, само тогава, когато зная, че нито името на Партията, нито твоето (на баща си — б. м.) съм опетнил със своя кръс, но пълен с борба за освобождение живот. И с въже на врата аз извиквам: Дерзайте, макар и със скъпи нам жертви, но победата е наша! Който е готов на жертви, той ще има и победата! Физически мъртви, борците ще живеят в съзнанието на победоносния пролетариат. А техните деца ще се радват на плодовете, за които са се жертвували техните бащи.“ На края на събранията французите обикновено гласуваха остри телеграми до правителството и цар Борис, с които искаха свобода и демократични права на българския народ и да се спрат бесилките. За Лютибродска и за мене останаха незабравими тия събрания, в които така силно пламтеше любовта на свободолюбива Франция към героичния български народ.

От Франция Лютибродска заедно с Илич по разпореждане на другарите замина за Дания и Швеция, а аз тръгнах за България. Там също са се състояли много събрания, на които е било четено писмото на героя. Същевременно то е било отпечатано в много вестници. И в двете страни трудещите се са изразявали горещо своята солидарност с българския народ, своя възторг и своето възхищение от самоотвержеността на българския комунист. В Стокхолм станал голям митинг на градския площад. На трибуната сложили големи портрети на Йордан, Мара и Илич. Събралото се множество коленичило пред портрета на Лютибродски и запяло „Вий жертва паднахте в неравна борба“. Пламенна реч произнесъл шведски оратор. Когато накрая прочели писмото, хората силно се развълнували. На разотиване поискали отново да видят сина и съпругата на Лютибродски и те трябвало пак да се изкачат на трибуната.

Оттук Мара и Илич заминават за СССР.

Такова беше въздействието на писмото на Лютибродски върху трудовите хора в Европа. Така и след смъртта си той прослави и сега прославя името на героичната Българска комунистическа партия и Комсомола, от чиито редове израсна като народен герой.

Още когато бях във Франция, у мене назря идеята да се издаде това писмо и в България. Веднага след завръщането ми през август същата година уредихме отпечатването му на циклостил в София. По различно време и място то се печата след това многократно в столицата и в провинцията. Неговото въздействие беше поразяващо.

По-късно, през 1938 г., видният френски общественик и деец на Френската комунистическа партия Марсел Вилар помести в своята знаменита книга „Защитата обвинява. От Бабьоф до Димитров“ (издадена у нас след 9. IX. 1944 г.) писмото на Лютибродски, без да го коментира. „Всякакви коментари само ще го отслабят“ — отбеляза Вилар и добави: „Този шедьовър на революционното достойнство и благородство бе разпространен в страната в хиляди екземпляри. Какво по-поучително от това за новите поколения борци!“

н. д. к. Стоян СТОИМЕНОВ

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

ПО-ГОЛЯМА ПРЕЦИЗНОСТ ПРИ ПРИЕМАНЕТО НА НОВИ ЧЛЕНОВЕ

Наскоро Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП обсъди въпроса за социалния и качествения състав в някои окръжни и районни партийни организации.

То установи, че решението на Единадесетия конгрес на Партията и последвалите го пленуми на ЦК на БКП дадоха и дават решителен тласък за подобряване на социалния и качествения състав, за издигане авангардната роля на първичните партийни организации.

Партийните комитети и организации се отнасят с по-високо чувство за отговорност при подбора, приемането и утвърждаването на встъпващите в партийните редове. Попълнението идва предимно от средата на младите хора — с добри политически и делови качества, които се ползват с уважението и любовта на колективите. Седемдесет и пет на сто например от новоприетите напоследък в Старозагорски окръг са до 30-годишна възраст. От тях 70 на сто са работници, 75 на сто са с висше и средно образование, 50 на сто са деца на комунисти. В Бургаски окръг от встъпилите в БКП 73,5 на сто са на възрастта, посочена по-горе, 57,3 на сто са работници, 42 на сто са жени, 91,4 на сто са с висше и полувисше образование.

Прави впечатление, че на събранията е повишена активността при обсъждане на кандидатурите на желаещите да бъдат приети в Партията. Те преминават в обстановка на взискателност, принципиалност и строг подбор на основата на класов подход.

Ако Бюрото на ЦКРК се спира на въпроса за социалния и качествения състав, то е и поради факта, че има партийни комитети, бюра и организации, които в една или друга степен пренебрегват Устава и съответните инструкции, които третират приемането на нови партийни членове.

Макар и малко, но има случаи, когато се допуска в Партията да влязат хора с лош произход и обкръжение, с незавидно поведение в работата, семейството и обществото.

Защо е така?

Преди всичко основната причина се крие в безпринципността на дадени партийни секретари, бюра и комитети на БКП. На базата на лично приятелство, на ходатайство и пр. се дава зелена улица и в Партията се приемат хора, които нямат качества за нейни членове. Понякога само въз основа на деловите качества в редовете на Партията влизат случайни лица.

Друга причина е недостатъчното проучване на кандидатите и неспазване на изискванията при оформлението на документите.

Известно е, че партийните документи съдържат: заявление въпросник, автобиография, писмени препоръки и други проучвания от месторождението, местоживеенето и пр. От всички тях трябва да се получава ясна картина за произхода, обкръжението, политическата и трудовата дейност, за цялостния лик на желаещия да влезе в БКП.

Прави обаче впечатление, че именно по тези въпроси на редица места се допускат съществени пропуски.

В автобиографиите има примитивизъм. Някои от тях са написани бегло, само с няколко реда. В тях не се отбелязват данни за произхода и обкръжението, за уча-

Digitized by Google

стието и приноса в изграждането на социалистическото строителство, за обществените изяви, за поведението в обществото и семейството. Има още нещо, което е много важно. Тези документи минават през партийните секретари, бюра и организации. Те вместо да проявяват принципиалност, премълчават изтъкнатите празноти. По този начин допускат в Партията да се приемат случайни хора.

В препоръките в много случаи всичко се дава в хвалебствен тон, без никакви бележки. В редица от тях не личи цялостният лик на този, за когото слагат подписа си. Премълчават се факти, които биха попречили на кандидата при приемането му в БКП. И тук главната причина е в проявите на безпринципност, в личното познанство и приятелство, в стремеж да се услужи на този ли онзи. Забравя се, че поръчителят е длъжен да гарантира само за този, когото познава добре, да е сигурен, че довереникът му има качества да бъде комунист. Редно е да се напомни, че за премълчаване на истина в крайна сметка поръчителят носи отговорност, както повелява член 5 от Устава на БКП.

Допуска се още някои от кандидатите да влизат в Партията, като умишлено не изясняват съществени моменти в живота си. Не се сочат например причините за прекъсване и преминаване на друга работа, за налагани съществени наказания и пр.

Пределно ясно е защо кандидатите премълчават негативните страни. Недопустимо е обаче партийните секретари и съответните комитети, които утвърждават новоприетите, да не вникват по-дълбоко в тези неща. Защото в крайна сметка с повърхностното си отношение те помагат в Партията да се промъкват лица, които нямат качества да бъдат нейни членове.

Определена вина за неправилния прием имат и бюрата на някои партийни комитети, които допускат либерализъм и утвърждават за комунисти хора с передовни документи, лица, които нямат качества за партийни членове.

Отделни окръжни, градски и районни контролно-ревизионни комисии на Партията не следят постоянно как се работи по този въпрос, не се намесват по-енергично, за да може навреме да се пресичат грешките.

Изводът е един. Наложително е да се спазват стриктно Уставът и инструкциите, които определят приема в Партията. Да се вземат по-решителни мерки и към онези, които допускат посочените слабости, да се търси строга отговорност. Така ще се предотврати в БКП да се приемат хора, които нямат нужните качества за нейни членове, ще се допринесе да се повишава авангардната роля на първичните партийни организации, да се подобрява съставът в качествено отношение, каквато задача постави Единадесетият конгрес на Партията.

Digitized by Google

ШЕСТ ДЕСЕТИЛЕТИЯ ГРЪЦКА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

БОЧО БОЧЕВ

Тази година Гръцката комунистическа партия отбелязва своята шестдесетгодишнина. Станала изразител на интересите на гръцката работническа класа, на всички трудещи се в Гърция, тя извървява дълъг, труден и героичен път, за да стигне до днешния ден като партия с голям исторически капитал, която играе важна роля в политическия живот на страната, в борбата за национална независимост, демокрация и социализъм.

I

Революционната вълна, обхванала Европа в края на Първата световна война и намерила своята най-висока точка във Великата октомврийска социалистическа революция, залива и Гърция. **„През ноември 1918 г. се провежда Първият общогръцки социалистически конгрес, който учредява Гръцката социалистическа работническа партия, преименувана по-късно в Гръцка комунистическа партия.** Така гръцката работническа класа се сдобива със свой авангард, който застава начело на борбата за социалистическото бъдеще на Гърция. Още при първите си стъпки Гръцката комунистическа партия възприема марксизма-ленинизма като свое идейно оръжие. Вторият конгрес на Партията, състоял се през април 1920 г., изяснява редица теоретически въпроси и преди всичко въпроса за диктатурата на пролетариата като необходим етап в прехода от капитализма към социализма, а Третият и Четвъртият конгрес (март—април 1927 г. и декември 1928 г.) изиграват важна роля в борбата срещу ликвидаторството и центристите.

Началото на тридесетте години се характеризира с опасното настъпление на фашизма. Гръцката комунистическа партия издига като централна, решаваща задача на момента мобилизацията на трудещите се с цел да се осуети установяването на фашистка диктатура в Гърция. Изтъква се необходимостта от изграждането на единен антифашистки фронт. Тоталитарният режим на генерал Метаксас, наложен чрез военен преврат през 1936 г., насочва главното си острие срещу ГКП. Хиляди нейни членове биват хвърлени в затворите и концлагерите. Ударът е тежък, но Партията оцелява и продължава да изпълнява своя дълг.

Когато хитлерофашистката армия окупира Гърция, значителна част от ръководния буржоазен елит се приспособява към завоевателите, други препоръчват на гърците увереност и търпение и избягват в чужбина. **Гръцката комунистическа партия беше единствената организирана и боеспособна сила, която можеше да застане й която застана начело на антифашистката борба.** Под нейно ръководство се изгражда Националният освободителен фронт (ЕАМ), който сплотява в своите редове всички демократични и прогресивни сили. Стотици и хиляди мъже и жени застават под знамената на Гръцката народоосвободителна армия (ЕЛАС) и тръгват по старите пътеки на борците за национално освобождение, за да воюват за спасението на своето отечество. Със своята смелост и себеотрицание, със своя патриотизъм по време на антифашистката съпротива гръцките комунисти записаха блестящи страници в най-новата история на Гърция. Те издигнаха престижа на страната в очите на сражаваща се срещу фашизма Европа. Самият Уинстън Чърчил признава, че „комунистите в Гърция се бориха действително мъ-

Digitized by Google

жествено и за тяхна чест във вечни времена започнаха първи отечествената война". В края на септември 1944 г. почти цялата територия на континентална Гърция е освободена от ЕЛАС. Властта в страната фактически се намира в ръцете на демократичните органи, създадени в хода на борбата.

Следвоенното политическо развитие на Гърция обаче не тръгна в онова русло, което се диктуваше от създалото се по това време вътрешно съотношение на силите. Всички сили на стария ред, на консерватизма и реакцията с помощта на английски войски и оръжие се вдигат на крак, за да попречат на народа да стане господар на своята съдба. Достатъчно е да се отбележи, че докато през септември 1944 г. англичаните смятат, че за окупирането на Гърция ще са им необходими не повече от десет хиляди души, при това за кратко време, през декември същата година (когато немците вече са се оттеглили) в страната се намират повече от 60 хиляди войници и офицери, а 18 хиляди души са готови за изпращане като подкрепление. Това бяха „аргументите" на Англия в „диалога" с народа на Гърция.

Последва споразумението във **Варкиза** от февруари 1945 г. **Крайно десните среди, които с външна помощ** овладяха кормилото на държавата, предприеха глобално настъпление срещу прогресивните сили и преди всичко срещу Гръцката комунистическа партия.Тези среди **провокираха гражданската война,** като принудиха онези, които в условията на нарушаване на елементарните права на човешката личност бяха подложени на жесток терор и физическо унищожение, да прибягнат до оръжието, за да защитят своето достойнство, да продължат делото на националната съпротива. Разбира се, обстановката вече беше се изменила, английският, а след това и американският империализъм се намесиха директно във вътрешните работи на страната и поражението на прогресивните сили беше почти неизбежно.

Гръцката комунистическа партия беше обявена вън от закона. Разгърната бе нечувана по своите размери антикомунистическа кампания. Антикомунизмът бе издигнат в ранг на национална политика. Гръцката комунистическа партия бе представяна като сила, която изпълнява заповеди отвън, като партия, чиято политика е в разрез с националните интереси. Цели двадесет и седем години, през които ГКП е нелегална, гръцките комунисти бяха преследвани, затваряни, разстрелвани. Не един, и не двама, а стотици от тях прекараха своята младост зад решетките, без слънце, по безводните и голи острови на Егейско море. Техният път, тяхната съдба намери израз в подвига на Н. Белоянис, член на ЦК на ГКП, един от ръководителите на националната съпротива и на борбата в годините на гражданската война, който, осъден на смърт през 1952 г., посрещна куршумите с усмивка на уста. Усмивка символ, усмивка, в която беше събрана храбростта и оптимизма на непокорена Гърция.

Макар и поставена при много тежки условия, Гръцката комунистическа партия продължаваше своята дейност. Съчетавайки легалните с нелегалните форми на работа, тя твърдо и последователно отстоява интересите на трудещите се. Тя решително се противопоставя на въвличането на страната в НАТО, настойчиво предупреждава за опасностите, които носи за националната независимост обвързването ѝ с агресивните и авантюристични планове на империалистическите държави и преди всичко на САЩ. Бореше се за нормализиране на политическата обстановка, за удовлетворяване исканията на работническата класа, против заробването на гръцката икономика от чуждия капитал.

Гръцката комунистическа партия осъди категорично военната хунта, която завзе властта чрез преврат през април 1967 г., и призова народа към единни действия за нейното събаряне.

На своя Девети конгрес, състоял се в началото на 1974 г. в условията на нелегалност, ГКП прие нов устав и нова програма. В програмата се подчертава, че за да се открие пътят към независимост, демокрация и социализъм, нужно е на първо място да бъде премахнат режимът на военната хунта, който служи на американските интереси, и да бъде установен режим на новата демокрация. Според виждания на Партията новата демокрация няма да бъде резултат на политически комбинации, осъществени от горе, без народа и въпреки неговата воля, а дело на народа, дело на работническата класа, на селячеството, на младежта, на синовете на народа, облечени във военна униформа, на демократично настроените офицери и подофицери, духовенството, стоящо на страната на народа, и до известна степен на дребните и средни слоеве, потискани от могъщите монополи. Новата демокрация е насочена срещу монополистичната олигархия и империализма. Изтъква се, че Гърция трябва да провежда политика на активен неутралитет, мир, дружба и сътрудничество с всички народи, за превръщане на Балканския и Средиземноморски район в зона на мира.

След падането на военния режим през юли 1974 г. и възстановяването на парламентарната буржоазна демокрация в Гърция се създаде сравнителна нова обстановка. **Голяма победа на демократичните сили бе легализирането на Гръцката комунистическа партия.** В обръщението на ЦК на ГКП към работническата класа, селячеството, интелигенцията, към целия народ по случай легализирането на партията се изтъква: „Гръцката комунистическа партия въпреки непрекъснатото и жестоко преследване никога не сви своето знаме. Преследвана, клеветена, гонена, нараняванa, тя винаги се е намирала в центъра на политическия живот на страната, винаги намираше сили и средства да продължи своята борба за интересите на работническата

Digitized by Google

класа и на всички трудещи се. С борбите си и с жертвите си за Гърция и за нейния народ Гръцката комунистическа партия пусна дълбоки корени, стана непобедима."

II

В новите условия Гръцката комунистическа партия с неотслабваща енергия поставя в центъра на вниманието актуалните въпроси на борбата за по-нататъшно развитие на процеса на демократизацията на страната, против настъплението на монополистическия капитал, за национална независимост и социален прогрес. Важен момент в движението на ГКП напред бе **Десетият конгрес на ГКП,** състоял се през май тази година. Конгресът даде оценка на дейността на Партията през последните четири години и определи предстоящите й задачи. Той внесе също някои допълнения в Устава и Програмата на Партията.

Конгресът намери широк отзвук както в страната, така и в чужбина. Този факт говори за нарасналия авторитет на ГКП, за нейната роля в политическия живот на страната. В деня на откриването на конгреса вторият по тираж ежедневник в Атина „Елефтеротипия" (буржоазен вестник с либерална насоченост) писа между другото: „Ние естествено още не знаем до какви политически оценки ще достигне този конгрес, нито какви ще бъдат политическите директиви, които ще се приемат по време на провеждането му. Но ние знаем впрочем, че ако пресата се беше научила да измерва политическите събития не със своята класова „мярка", а с „метъра" на историята, тя би трябвало да признае, че свикването на X конгрес на ГКП само по себе си представлява политическо явление с огромно значение... Накратко, свикването на X конгрес само по себе си и независимо от неговите решения показва пред целия свят, че гръцката работническа класа и нейното ръководство, верни на марксическата философия, не искат покорно да се подчиняват на историята, а сами създават историята!..."

Гръцката комунистическа партия безрезервно подкрепя процеса на разведряване, политиката на социалистическите страни, на всички демократични и прогресивни сили в света, насочена към укрепване на мира и разбирателството между народите. Тя предупреждава, че тясното обвързване на Гърция с НАТО не съответствува на националните интереси на страната. Обявява се против влизането на Гърция в Общия пазар, тъй като смята, че този акт не само ще усложни икономическите проблеми, пред които страната е изправена, но и ще увеличи нейната зависимост — военна и политическа — от Запада. Партията дава положителна оценка на усилията на гръцкото правителство за развитие на отношенията с балканоките социалистически страни, но същевременно смята, че доктрината: „Ние принадлежим към Запада", поставя съществени препятствия пред развитието на тези отношения, както и пред развитието на отношенията на Гърция със Съветския съюз.

Гърция се намира **под въздействието на кризата, обхванала капиталистическия свят.** Експанзията на многонационалните монополи, които контролират една трета от гръцката промишленост, повишава степента на зависимост на страната от чужбина. Настъплението срещу жизненото равнище на трудещите се и засилващата се социална конфронтация намират израз в безпрецедентното разрастване на стачното движение.

Позовавайки се главно на обтегнатостта на гръцко-турските отношения, управляващите среди включват страната във водовъртежа на едно незапомнено в нейната история надпреварване във въоръжаването.

ГКП предлага икономическа политика, която, без да води до качествени антимонополистически изменения в икономиката, може да ограничи негативните последици на кризата върху положението на трудещите се, да подобри разпределението на националния доход в тяхна полза, да съживи икономическото развитие.

ГКП смята, че в Гърция съществуват основните обективни предпоставки за социалистическо преустройство на обществото. Изхождайки от специфичните условия в Гърция и обобщавайки теоретически досегашния опит, ГКП прави извода, че революционният процес ще обхваща два стадия: първия — антиимпериалистически, антимонополистически и демократически, и втория — социалистически. Политическият режим на антиимпериалистическата, антимонополистическа демокрация на народа, която по своята същност ще бъде една революционна промяна, един преходен строй, който с развитието на революционния процес ще добие по-дълбок демократичен характер и ще прерасне в социалистическа демокрация.

Като посочва, че главен обект на нейната борба са политическите представители и изразители на монополите, ГКП същевременно изтъква, че е възможно и необходимо да се постига сътрудничество и съюз от тактически характер с някои буржоазни групировки, които се придържат по-определено към парламентарните форми на управление и в известна степен се противопоставят на едностранното обвързване на страната с американската политика.

В борбата за национална независимост, демокрация и социален прогрес ГКП е готова за сътрудничество с ПАСОК — Общогръцкото социалистическо движение, като заедно с това си запазва правото да критикува неговите погрешни и противоречиви позиции. Такава е линията на Партията и по отношение на другите леви и прогресивни сили.

ГКП води последователна и принципна идеологическа борба срещу фракцията, отцепила се през 1968 г. и обособила се в така наречената Гръцка комунистическа партия — **вътрешна,** — която със своята

Digitized by Google

жествено и за тяхна чест във вечни времена започнаха първи отечествената война". В края на септември 1944 г. почти цялата територия на континентална Гърция е освободена от ЕЛАС. Властта в страната фактически се намира в ръцете на демократичните органи, създадени в хода на борбата.

Следвоенното политическо развитие на Гърция обаче не тръгна в онова русло, което се диктуваше от създалото се по това време вътрешно съотношение на силите. Всички сили на стария ред, на консерватизма и реакцията с помощта на английски войски и оръжие се вдигат на крак, за да попречат на народа да стане господар на своята съдба. Достатъчно е да се отбележи, че докато през септември 1944 г. англичаните смятат, че за окупирането на Гърция ще са им необходими не повече от десет хиляди души, при това за кратко време, през декември същата година (когато немците вече са се оттеглили) в страната се намират повече от 60 хиляди войници и офицери, а 18 хиляди души са готови за изпращане като подкрепление. Това бяха „аргументите" на Англия в „диалога" с народа на Гърция.

Последва споразумението във **Варкиза** от февруари 1945 г. **Крайно десните среди, които с външна помощ** овладяха кормилото на държавата, предприеха глобално настъпление срещу прогресивните сили и преди всичко срещу Гръцката комунистическа партия.Тези среди **провокираха гражданската война,** като принудиха онези, които в условията на нарушаване на елементарните права на човешката личност бяха подложени на жесток терор и физическо унищожение, да прибягнат до оръжието, за да защитят своето достойнство, да продължат делото на националната съпротива. Разбира се, обстановката вече беше се изменила, английският, а след това и американският империализъм се намесиха директно във вътрешните работи на страната и поражението на прогресивните сили беше почти неизбежно.

Гръцката комунистическа партия беше обявена вън от закона. Разгърната бе нечувана по своите размери антикомунистическа кампания. Антикомунизмът бе издигнат в ранг на национална политика. Гръцката комунистическа партия бе представяна като сила, която изпълнява заповеди отвън, като партия, чиято политика е в разрез с националните интереси. Цели двадесет и седем години, през които ГКП е нелегална, гръцките комунисти бяха преследвани, затваряни, разстрелвани. Не един, и не двама, а стотици от тях прекараха своята младост зад решетките, без слънце, по безводните и голи острови на Егейско море. Техният път, тяхната съдба намери израз в подвига на Н. Белоянис, член на ЦК на ГКП, един от ръководителите на националната съпротива и на борбата в годините на гражданската война, който, осъден на смърт през 1952 г., посреща куршумите с усмивка на уста. Усмивка символ, усмивка, в която беше събрана храбростта и оптимизма на непокорена Гърция.

Макар и поставена при много тежки условия, Гръцката комунистическа партия продължаваше своята дейност. Съчетавайки легалните с нелегалните форми на работа, тя твърдо и последователно отстоява интересите на трудещите се. Тя решително се противопоставя на въвличането на страната в НАТО, настойчиво предупреждава за опасностите, които носи за националната независимост обвързването ѝ с агресивните и авантюристични планове на империалистическите държави и преди всичко на САЩ. Бореше се за нормализиране на политическата обстановка, за удовлетворяване исканията на работническата класа, против заробването на гръцката икономика от чуждия капитал.

Гръцката комунистическа партия осъди категорично военната хунта, която завзе властта чрез преврат през април 1967 г., и призова народа към единни действия за нейното събаряне.

На своя Девети конгрес, състоял се в началото на 1974 г. в условията на нелегалност, ГКП прие нов устав и нова програма. В програмата се подчертава, че за да се открие пътят към независимост, демокрация и социализъм, нужно е на първо място да бъде премахнат режимът на военната хунта, който служи на американските интереси, и да бъде установен режим на новата демокрация. Според виждания на Партията новата демокрация няма да бъде резултат на политически комбинации, осъществени от горе, без народа и въпреки неговата воля, а дело на народа, дело на работническата класа, на селячеството, на младежта, на синовете на народа, облечени във военна униформа, на демократично настроените офицери и подофицери, духовенството, стоящо на страната на народа, и до известна степен на дребните и средни слоеве, потискани от могъщите монополи. Новата демокрация е насочена срещу монополистичната олигархия и империализма. Изтъква се, че Гърция трябва да провежда политика на активен неутралитет, мир, дружба и сътрудничество с всички народи, за превръщане на Балканския и Средиземноморски район в зони на мира.

След падането на военния режим през юли 1974 г. и възстановяването на парламентарната буржоазна демокрация в Гърция се създаде сравнителна нова обстановка. **Голяма победа на демократичните сили бе легализирането на Гръцката комунистическа партия.** В обръщението на ЦК на ГКП към работническата класа, селячеството, интелигенцията, към целия народ по случай легализирането на партията се изтъква: „Гръцката комунистическа партия въпреки непрекъснатото и жестоко преследване никога не сви своето знаме. Преследвана, клеветена, громена, наранявана, тя винаги се е намирала в центъра на политическия живот на страната, винаги намираше сили и средства да продължи своята борба за интересите на работническата

Digitized by Google

класа и на всички трудещи се. С борбите си и с жертвите си за Гърция и за нейния народ Гръцката комунистическа партия пусна дълбоки корени, стана непобедима."

II

В новите условия Гръцката комунистическа партия с неотслабваща енергия поставя в центъра на вниманието актуалните въпроси на борбата за по-нататъшно развитие на процеса на демократизацията на страната, против настъплението на монополистическия капитал, за национална независимост и социален прогрес. Важен момент в движението на ГКП напред бе **Десетият конгрес на ГКП,** състоял се през май тази година. Конгресът даде оценка на дейността на Партията през последните четири години и определи предстоящите й задачи. Той внесе също някои допълнения в Устава и Програмата на Партията.

Конгресът намери широк отзвук както в страната, така и в чужбина. Този факт говори за нарасналия авторитет на ГКП, за нейната роля в политическия живот на страната. В деня на откриването на конгреса вторият по тираж ежедневник в Атина „Елефтеротипия" (буржоазен вестник с либерална насоченост) писа между другото: „Ние естествено още не знаем до какви политически оценки ще достигне този конгрес, нито какви ще бъдат политическите директиви, които ще се приемат по време на провеждането му. Но ние знаем впрочем, че ако пресата се беше научила да измерва политическите събития не със своята класова „мярка", а с „метъра" на историята, тя би трябвало да признае, че свикването на X конгрес на ГКП само по себе си представлява политическо явление с огромно значение... Накратко, свикването на X конгрес само по себе си и независимо от неговите решения показва пред целия свят, че гръцката работническа класа и нейното ръководство, верни на марксическата философия, не искат покорно да се подчиняват на историята, а сами създават историята!..."

Гръцката комунистическа партия безрезервно подкрепя процеса на разведряване, политиката на социалистическите страни, на всички демократични и прогресивни сили в света, насочена към укрепване на мира и разбирателството между народите. Тя предупреждава, че тясното обвързване на Гърция с НАТО не съответствува на националните интереси на страната. Обявява се против влизането на Гърция в Общия пазар, тъй като смята, че този акт не само ще усложни икономическите проблеми, пред които страната е изправена, но и ще увеличи нейната зависимост — военна и политическа — от Запада. Партията дава положителна оценка на усилията на гръцкото правителство за развитие на отношенията с балканските социалистически страни, но същевременно смята, че доктрината: „Ние принадлежим към Запада", поставя съществени препятствия пред развитието на тези отношения, както и пред развитието на отношенията на Гърция със Съветския съюз.

Гърция се намира **под въздействието на кризата, обхванала капиталистическия свят.** Експанзията на многонационалните монополи, които контролират една трета от гръцката промишленост, повишава степента на зависимост на страната от чужбина. Настъплението срещу жизненото равнище на трудещите се и засилващата се социална конфронтация намират израз в безпрецедентното разрастване на стачното движение.

Потвърждавайки се главно на обтегнатостта на гръцко-турските отношения, управляващите среди включват страната във водовъртежа на едно незапомнено в нейната история надпреварване във въоръжаването.

ГКП предлага икономическа политика, която, без да води до качествени антимонополистически изменения в икономиката, може да ограничи негативните последици на кризата върху положението на трудещите се, да подобри разпределението на националния доход в тяхна полза, да съживи икономическото развитие.

ГКП смята, че в Гърция съществуват основните обективни предпоставки за социалистическо преустройство на обществото. Изхождайки от специфичните условия в Гърция и обобщавайки теоретически досегашния опит, ГКП прави извода, че революционният процес ще обхваща два етапа: първия — антиимпериалистически, антимонополистически и демократически, и втория — социалистически. Политическият режим на антиимпериалистическата, антимонополистическа демократия на народа, която по своята същност ще бъде една революционна промяна, един преходен строй, който с развитието на революционния процес ще добие по-дълбок демократичен характер и ще прерасне в социалистическа демократия.

Като посочва, че главен обект на нейната борба са политическите представители и изразители на монополите, ГКП същевременно изтъква, че е възможно и необходимо да се постига сътрудничество и съюз от тактически характер с някои буржоазни групировки, които се придържат по-определено към парламентарните форми на управление и в известна степен се противопоставят на едностранното обвързване на страната с американската политика.

В борбата за национална независимост, демокрация и социален прогрес ГКП е готова за сътрудничество с ПАСОК — Общогръцкото социалистическо движение, като заедно с това си запазва правото да критикува неговите погрешни и противоречиви позиции. Такава е линията на Партията и по отношение на другите леви и прогресивни сили.

ГКП води последователна и принципна идеологическа борба срещу фракцията, отцепила се през 1968 г. и обособила се в така наречената Гръцка комунистическа партия — **вътрешна,** — която със своята

Digitized by Google

дейност нанася вреда на работническата класа, предизвиква объркване и фактически помага на господстващата класа в борбата ѝ с комунистическото и антиимпериалистическото движение.

На сегашния етап на преден план изплува необходимостта от многостранна дейност за завоюване мнозинството на трудовия народ в полза на антиимпериалистическата антимонополистическа демокрация на народа. Такава възможност по преценка на ГКП съществува, доколкото огромното мнозинство на класите и слоевете на гръцкото общество (работници, селяни, дребна буржоазия) има в по-малка или по-голяма степен антагонистически противоречия с монополистическата буржоазия и империализма. **Ръководната роля в този антиимпериалистически антимонополистически съюз принадлежи на работническата класа.**

ГКП се придържа неотклонно към становището, че независимо от промените, които станаха в света, **революционната власт на работническата класа, т. е. диктатурата на пролетариата продължава да бъде обща закономерност на прехода от капитализма към социализма.** Социалистическата демокрация ще осигури свободната дейност на всички партии в рамките на социалистическата конституция. Партията се стреми властта да премине в ръцете на работническата класа по мирен път. Експлоатираните и техният авангард обаче трябва да бъдат готови, ако се наложи, да използват всякакви форми на борба — мирни и немирни.

III

Гръцката комунистическа партия е верен **отряд на международното комунистическо и работническо движение.** Тя смята, че **пролетарският интернационализъм** и като принцип, и като съдържание отразява и днес богатството на интернационалните връзки на комунистите и всички революционни сили. **Основен критерий за интернационализма на всяка комунистическа партия е отношението ѝ към реалния социализъм и преди всичко към Съветския съюз. ГКП осъжда всякакви опити за противопоставяне марксизма на ленинизма.** Тя воюва срещу авантюристичната, разколническа, хегемонистична, антисъветска и антисоциалистическа линия на пекинските лидери.

Като се ръководи от своя собствен опит, както и от опита на международното комунистическо и работническо движение, Гръцката комунистическа партия отхвърля концепцията за „еврокомунизма". **По нейно мнение комунистическото учение като идея и като практика е единно, то не може да бъде поставяно в зависимост от географските и други особености.** Това, разбира се, не означава, че тя слага знак на равенство между „еврокомунизма" и стремежа на всяка партия да търси **конкретен път** за социалистическа промяна, съобразена със **спецификата и традициите** на всяка страна.

Нерушима дружба и приятелство свързват ГКП с КПСС, с другите братски комунистически и работнически партии. От дух на традиционна дружба и най-тясно сътрудничество са проникнати и отношенията между ГКП и БКП, изграждани върху непоклатимите принципи на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм. Двете партии обогатяват традициите на добросъседство и солидарност между българския и гръцкия народ.

Гръцката комунистическа партия посреща своята шейсетгодишнина укрепнала, с пораснал авторитет, устремена към утрешния по-добър ден на Гърция. В речта си пред Четвъртия фестивал на КНЕ — „Одигитис", състоял се през септември т. г., генералният секретар на ЦК на ГКП Х. Флоракис заяви: „Ние, гръцките комунисти, идваме от много далече. От суровите борби срещу диктатурата на Метаксас, от нашата величава национална съпротива, от заточенията, затворите и екзекуциите на режима на американокото господство, от големите демократични борби на левицата в следвоенния период, та чак до неотдавнашните антидиктаторски борби... Без каквото и да е самодоволство, с дълбоко чувство за отговорност членовете и приятелите на Партията, комсомолците и комсомолките разбират, че тяхната партия, Гръцката комунистическа партия, е голямата надежда, гаранцията за народното единство, за демокрация, национална независимост, демокрация на народа и социализъм."

Digitized by Google

КРИТИЧНОТО ПЕРО ВЪВ ВЕСТНИК «ЧЕРВЕНО ЗНАМЕ»

Колко хора във Видински окръг тръпнат под неговото жило, на колко души е нарушило то самодоволното спокойствие! Колко неспокойни дни и нощи предизвикват критичните стрели на вестника, неговото всевиждащо, строго, но справедливо око!

Критиката!

Мръщим ѝ се, цупим ѝ се, подскачаме от нейното бодване, но нали именно тя може да ни накара дълбоко да се размислим, да си поговорим насаме със себе си, да претеглим делата си върху везните на собствената съвест. И ако тя, нашата собствена съвест, е по човешки, по комунистически силна, тя ще ни помогне да превием врата на собствената си гордост и самолюбие и да си признаем честно, откровено: „Прави са другарите да ме критикуват. Наистина имам такива слабости... Не остава нищо друго, освен да се заема и час по-скоро да ги отстраня!"

Такава е тя нашата, по комунистически честна, справедлива, съзидателна критика — не е много приятна, но е истински полезна. Защото движи напред, насочва по правилен път творческите ни сили. Такава се стреми да я поднесе на читателите си и видинският окръжен вестник „Червено знаме". С право критиката в окръга я сравняват с лекарство. С горчивото. Горчи, но помага. И който не го приема, ще боледува. Само че болният, който не взема предписаните му лекарства, вреди преди всичко на себе си, докато онзи, който не приема от критика, уврежда със своите слабости интересите на колектива, където работи, на обществото, на семейството си и пр. в зависимост от характера на своите недъзи. Редакционният колектив на „Червено знаме" под ръководството на окръжния комитет на Партията във Видин дава широк простор на критичните материали върху страниците на вестника. Да разгърнем тазгодишното течение на вестника. Почти във всеки брой има критичен материал, а в някои от тях се срещат и повече. На критиката нерядко се посвещават цели страници, освен специалните кътове и страници за хумор и сатира. Основните критични материали са съсредоточени предимно под рубриките: „Вестник „Червено знаме" проверява", „Окръжният комитет за държавен и народен контрол и редакцията на в. „Червено знаме" проверяват", „Пред Националната партийна конференция", „Проверка на в. „Червено знаме" по сигнали на читатели", „Постоянен контролен пост на в. „Червено знаме" и други. Помещават се критични статии, кореспонденции и пр. и самостоятелно, извън специалните за това рубрики.

Какъв характер има критиката във вестник „Червено знаме", какви проблеми са обект на нейното внимание?

Преди всичко вестникът се стреми да свързва своята критика с най-актуалните задачи, които Партията поставя днес пред трудещите се. Огънят на неговата критика се насочва към слабости и недостатъци в стопанската дейност, в масово-политическата и организаторската работа, които спъват успешното осъществяване на стратегическия девиз на Партията за висока ефективност и високо качество във всички сектори на живота в окръга. Със средствата на критиката окръжният печатен орган цели да насочи вниманието на трудовите колективи, на всеки социалистически труженик към проблемите, които бяха обсъдени на Националната партийна конференция, да съсредоточи и мобилизира техните творчески сили за по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката — този могъщ лост за ускоряване цялото наше обществено развитие.

От повечето критични материали, публикувани във вестника, лъха духът на юли, неговият творчески подход, високата му взискателност и непримиримост към слабостите. Лично си, че Решението на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшното подобряване на критиката в средствата за ма-

Digitized by Google

сова информация играе все по-голяма роля за усъвършенстване работата на редакцията с критичните материали във вестника, за правилното насочване оръжието на критиката. Стрелите на критичното му перо се насочват срещу консерватизма, застоя и инертността, против безгрижието и безстопанствеността, срещу бюрократичния подход в работата. Стремейки се да използва по-пълно богатите форми и средства на печатното слово, разнообразието на жанровете, видинският окръжен вестник води непримирима борба срещу лентяите и недисциплинираните, срещу всички онези, които гледат да вземат от обществото повече, отколкото му дават, за които народът казва, че търсят в работата лекото и на баницата мекото. Този критичен дух и творчески подход се чувствува особено ярко в материалите под рубриката „В чест на Националната партийна конференция", която се появява по страниците на вестника още в първите дни на годината. Чрез тях в. „Червено знаме" проследява всяка стъпка на окръга в икономиката. С чувствителността на барометър той незабавно надава тревога, щом забележи, че някой сектор в стопанството изостава от графика, изтъква слабостите, сочи начините за тяхното отстраняване. В брой 8 от 18 януари под тази рубрика и призива „Изпълнението на плана — комплексно, ритмично, по всички показатели!" е публикувана уводна статия с критичното заглавие „През първата десетдневка — изоставане, което тревожи".

В статията се вдига тревога, че в битката за изпълнение на задачите през решаващата трета година на петилетката, планът за общата промишлена продукция в окръга изостава още в първата десетдневка — изпълнен е 22 процента спрямо месечния план при график 32 процента! Вестникът държи сметка за всеки процент от плана! Защото един процент в окръжен мащаб е твърде ценен, равнозначещ на много средства, труд, време.

Статията отправя стрелите си точно в целта — критикува конкретно, целенасочено, персонално. В нея се споменават имена, изреждат се изоставащите от графика промишлени предприятия, които са основата, солта на икономиката в окръга.

Уводната вдига завесата за причините в изоставането — понижената трудова и технологична дисциплина, слабата партийно-политическа и организаторска работа на партийните и стопанските ръководства, липсата на личен пример и инициатива. И още нещо, твърде поучително и за изоставащите, и за онези, които вървят напред: статията посочва за пример и поощрение тези, които са работили добре през същия период. С това тя подсеща изоставащите да се погледат и да си направят самоанализ на работата, като я сравнят със стила и методите на работа в челните предприятия и почерпят от тях положителен опит.

За в. „Червено знаме" това е характерно — наред със слабостите в него често се изнася и положителен опит. С цел да се помогне на критикуваните вестникът посвещава на положителния опит и цели страници — нека четат и се поучат изоставащите от челните колективи! Така той съчетава критиката с положителния опит. В това е и същността, живецът на конструктивната, градивната критика — да помага цялостно, комплексно. Методът на критиката и самокритиката, прилаган от Партията, е призван не само да разкрива и отрича отживялото, негативното в живота, но най-вече да укрепва и утвърждава новото, прогресивното.

Системната проверка е друга съществена черта в стила на работата на редакцията на в. „Червено знаме" по разгръщане на критиката чрез печатното слово. Ето в брой 14 от 27 януари в уводната „Да не се отстъпва!" отново се подлага на критичен анализ състоянието на работата по изпълнение на плана в промишлеността — сега за двадесетдневката на януари!

Изтича януари. Вестникът е неотстъпно на своя пост. Той прави равносметка за изпълнението на плана за промишлената продукция в окръга за целия месец. Помества уводна за тая цел в първите дни на февруари — критикува слабостите, анализира постиженията, прави обобщения, изводи, дава препоръки ...

Поучителен пример за системна проверка и помощ от страна на вестника показва кореспонденцията „Високи цели" в брой 23 от 23 февруари. Проверката извършва Евмени Николов — журналист от редакцията. Проверява дали колективът на кравефермата в с. Покрайна — филиал на предприятието за полско производство в Златен рог, взема мерки, за да отстрани слабостите, за които той е критикуван във вестника през миналата година. Първенец по-рано в съревнованието, тази кравеферма през 1977 г. отстъпва от завоюваните си позиции и не си изпълнила плана за млеконадоя и по някои други показатели.

Кое е характерното тук?

Характерното е, че вестникът, веднъж критикувал този колектив (в случая един от челните, а не се критикуват само изоставащите!), след това не го забравя, а проследява взема ли си бележка от критиката и го поощрява, ако той се старае да се оправи.

Юлският пленум посочи, че една от най-съществените черти на комуниста е неспокойството, вечната и свещена неудовлетвореност от постигнатото, готовността му да воюва непрекъснато, с партийна страст против равнодушието и застоя. Каква непримиримост към немарата и бюрократизма, колко грижа и съчувствие към нуждите на хората струи от критичната бележка на Михаил Ангелов под заглавие: „Старото, смълчано Ставерци" в брой единадесети на вестника. С болка авторът споделя, че хората в Ставерци, над осемстотин души, още нямат нова читалищна сграда, а старият, неугледен киносалон се намира в ... черковния двор! „Когато мисля да ида на кино в този салон — оплак-

Digitized by Google

ва се един от жителите на това село, — просто ме е страх: зиме от студ, лете — от бълхи!"

Материалите под рубриката „Вестник „Червено знаме" проверява" са едни от най-четените публикации. Проверките в тях са с широк диапазон — проверяват се най-различни обекти от стопански, обществено-политически и културен характер, със стремеж да се разкрият истинските причини на слабостите, да се посочи по възможност най-благоприятният изход от тях. Партията ни учи да си служим с аргументираната критика, която изисква не само да се откриват и посочват слабостите, грешките и недостатъците, но и да се разкриват и анализират причините, които ги пораждат. Само такава критика дава възможност да се вникне в същността на недостатъците и слабостите, да се намери пътят за тяхното преодоляване. Кореспондентът на вестник „Червено знаме" Пенко Градишки проверява състоянието на работата в Белоградчишкия телефонен завод. Колективът на завода не е изпълнил плана си за 1977 г. по обем. Причините?

Има важни обективни причини. Авторът не ги премълчава. Но той правилно се спира глазно на субективните. И ги търси в организацията на работата, в неритмичността на изпълнението, в техническата необезпеченост.

Кой е отговорен за несполуките в тези сектори?

Ръководството. Партийното, стопанското, профсъюзното. В техния стил на работа с хората, в техния начин на организация на производството, в ръководенето на съревнованието. Стегнато, ясно кореспондентът разкрива основните слабости, подсказва на ръководството върху кои възлови въпроси да насочи по-нататък силите на колектива.

Настъпват напрегнатите пролетни дни. Рейд след рейд журналистически бригади проверяват хода на пролетната сеитба от самото й начало. Огънят на тяхната критика се сипе върху ония, които не вървят в крак с агротехническите изисквания, бият по изоставащите, сочат им пътя, по който биха най-бързо се оправили. Редят се заглавие след заглавие в духа на задачите: „Пълна готовност за пролетната сеитба!", „Организацията в работата решава успеха", „Качеството на подготовката на почвата и сеитбата на пролетните окопни култури", „Възможности има, но и пречки не липсват" и т. н.

И в пролетните работи комплексният характер на критиката се запазва — наред със слабостите се показва и положителното, опитът на ония, които добре си организират работата. Цяла трета страница на брой 48 се посвещава на опита на АПК „Дунав" — Видин в организацията на труда. В следващия брой се изнасят някои недостатъци в организацията на съревнованието в окръга през пролетната кампания, но същевременно се дават и примерни показатели и стимули, от които съревноваващите да се ръководят.

Редакцията на в. „Червено знаме" широко отваря вратите си за писмата на читателите, за техните критични бележки и предложения. Използвайки трибуната на вестника, тя се стреми да постави правото на критика върху най-широка обществена основа. За тая цел използва най-различни форми, за да привлече сътрудничеството във вестника на широки слоеве от народа, на непосредствения производител и потребител. Пред Националната партийна конференция втора страница на брой 31 от 14 март е посветена на част от 400-те предложения и критични бележки на читателите от Видински окръг, които те изпратиха до в. „Работническо дело". В тях трудещите се споделят какво мислят за състоянието на работата в окръга по организирането на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

По предложение на читатели редакцията прави проверки и пуска в брой 11 от 25 януари критичният материал: „Повече грижи за работниците от ПП „Първи май" в Ново село!" Специална страница вестникът отрежда в броя от 27 януари за критичните бележки на читателите под рубриката „Под контрола на народа".

Редакцията организира и други интересни и полезни инициативи за разгръщане критиката на трудещите се върху страниците на вестника, за установяване на по-близък контакт с тях. Откриването на свои „Временни приемни" в различни селища е една от тях. Така в брой 41 от 6 април вестникът съобщава, че открива временна приемна в Димово, съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол. Тук посетителите имат възможност да изкажат своите мнения, да дават предложения по проблемите на партийно-организационната работа, на народното стопанство, идеологическата дейност, социалистическия начин на живот и др. На читателите се дава възможност да се изкажат и по самото списване на окръжния вестник.

Априлският дух, юлската взискателност, големите грижи на Централния комитет за развитието на критиката и самокритиката като обективно обусловено, закономерно явление в нашата действителност, като същностна черта на социализма задължават партийните, държавните и стопанските органи, организации и дейци да проявяват чувство на все по-голяма отговорност към критиката в печата. Редакционният колектив на в. „Червено знаме" гледа на партийните указания за развитието на критиката като на свое първостепенно задължение. Подкрепяна безрезервно от ОК на БКП, редакцията следи да има правилно отношение към критичните материали във вестника, към неговите сигнали и предложения, води решителна борба срещу тяхното умаловажаване, реагира срещу всеки опит да се подтиска критиката под каквато и да е форма. Тя държи навреме да получи отговор на критичните си публикации и най-важното — проследява какви са резултатите от нейната критика.

Digitized by Google

сова информация играе все по-голяма роля за усъвършенстване работата на редакцията с критичните материали във вестника, за правилното насочване оръжието на критиката. Стрелите на критичното му перо се насочват срещу консерватизма, застоя и инертността, против безгрижието и безстопанствеността, срещу бюрократичния подход в работата. Стремейки се да използва по-пълно богатите форми и средства на печатното слово, разнообразието на жанровете, видинският окръжен вестник води непримирима борба срещу лентяите и недисциплинираните, срещу всички онези, които гледат да вземат от обществото повече, отколкото му дават, за които народът казва, че търсят в работата лекото и на баницата мекото. Този критичен дух и творчески подход се чувствува особено ярко в материалите под рубриката „В чест на Националната партийна конференция", която се появява по страниците на вестника още в първите дни на годината. Чрез тях в. „Червено знаме" проследява всяка стъпка на окръга в икономиката. С чувствителността на барометър той незабавно надава тревога, щом забележи, че някой сектор в стопанството изостава от графика, изтъква слабостите, сочи начините за тяхното отстраняване. В брой 8 от 18 януари под тази рубрика и призива „Изпълнението на плана — комплексно, ритмично, по всички показатели!" е публикувана уводна статия с критичното заглавие „През първата десетдневка — изоставане, което тревожи".

В статията се вдига тревога, че в битката за изпълнение на задачите през решаващата трета година на петилетката, планът за общата промишлена продукция в окръга изостава още в първата десетдневка — изпълнен е 22 процента спрямо месечния план при график 32 процента! Вестникът държи сметка за всеки процент от плана! Защото един процент в окръжен мащаб е твърде ценен, равнозначещ на много средства, труд, време.

Статията отправя стрелите си точно в целта — критикува конкретно, целенасочено, персонално. В нея се споменават имена, изреждат се изоставащите от графика промишлени предприятия, които са основата, солта на икономиката в окръга.

Уводната вдига завесата за причините в изоставането — понижената трудова и технологична дисциплина, слабата партийно-политическа и организаторска работа на партийните и стопанските ръководства, липсата на личен пример и инициатива. И още нещо, твърде поучително и за изоставащите, и за онези, които вървят напред: статията посочва за пример и поощрение тези, които са работили добре през същия период. С това тя подсеща изоставащите да се поогледат и да си направят самоанализ на работата, като я сравнят със стила и методите на работа в челните предприятия и почерпят от тях положителен опит.

За в. „Червено знаме" това е характерно — наред със слабостите в него често се изнася и положителен опит. С цел да се помогне на критикуваните вестникът посвещава на положителния опит и цели страници — нека четат и се поучат изоставащите от челните колективи! Така той съчетава критиката с положителния опит. В това е и същността, живецът на конструктивната, градивната критика — да помага цялостно, комплексно. Методът на критиката и самокритиката, прилаган от Партията, е призван не само да разкрива и отрича отживялото, негативното в живота, но най-вече да укрепва и утвърждава новото, прогресивното.

Системната проверка е друга съществена черта в стила на работата на редакцията на в. „Червено знаме" по разгръщане на критиката чрез печатното слово. Ето в брой 14 от 27 януари в уводната „Да не се отстъпва!" отново се подлага на критичен анализ състоянието на работата по изпълнение на плана в промишлеността — сега за двадесетдневката на януари!

Изтича януари. Вестникът е неотстъпно на своя пост. Той прави равносметка за изпълнението на плана за промишлената продукция в окръга за целия месец. Помества уводна за тая цел в първите дни на февруари — критикува слабостите, анализира постиженията, прави обобщения, изводи, дава препоръки ...

Поучителен пример за системна проверка и помощ от страна на вестника показва кореспонденцията „Високи цели" в брой 23 от 23 февруари. Проверката извършва Евмени Николов — журналист от редакцията. Проверява дали колективът на кравефермата в с. Покрайна — филиал на предприятието за полско производство в Златен рог, взема мерки, за да отстрани слабостите, за които той е критикуван във вестника през миналата година. Първенец по-рано в съревнованието, тази кравеферма през 1977 г. отстъпва от завоюваните си позиции и не си изпълнила плана за млеконадоя и по някои други показатели.

Кое е характерното тук?

Характерното е, че вестникът, веднъж критикувал този колектив (в случая един от челните, а не се критикуват само изоставащите!), след това не го забравя, а проследява взема ли си бележка от критиката и го поощрява, ако той се старае да се оправи.

Юлският пленум посочи, че една от най-съществените черти на комуниста е неспокойството, вечната и свещена неудовлетвореност от постигнатото, готовността му да воюва непрекъснато, с партийна страст против равнодушието и застоя. Каква непримиримост към немарата и бюрократизма, колко грижа и съчувствие към нуждите на хората струи от критичната бележка на Михаил Ангелов под заглавие „Старото, смълчано Ставерци" в брой единадесети на вестника. С болка авторът споделя, че хората в Ставерци, над осемстотин души, още нямат нова читалищна сграда, а старият, неугледен киносалон се намира в... черковния двор! „Когато мисля да ида на кино в този салон — оплак-

Digitized by Google

ва се един от жителите на това село, — просто ме е страх: зиме от студ, лете — от бълхи!"

Материалите под рубриката „Вестник „Червено знаме" проверява" са едни от най-четените публикации. Проверките в тях са с широк диапазон — проверяват се най-различни обекти от стопански, обществено-политически и културен характер, със стремеж да се разкрият истинските причини на слабостите, да се посочи по възможност най-благоприятният изход от тях. Партията ни учи да си служим с аргументираната критика, която изисква не само да се откриват и посочват слабостите, грешките и недостатъците, но и да се разкриват и анализират причините, които ги пораждат. Само такава критика дава възможност да се вникне в същността на недостатъците и слабостите, да се намери пътят за тяхното преодоляване. Кореспондентът на вестник „Червено знаме" Пенко Градишки проверява състоянието на работата в Белоградчишкия телефонен завод. Колективът на завода не е изпълнил плана си за 1977 г. по обем. Причините?

Има важни обективни причини. Авторът не ги премълчава. Но той правилно се спира глазно на субективните. И ги търси в организацията на работата, в неритмичността на изпълнението, в техническата необезпеченост.

Кой е отговорен за несполуките в тези сектори?

Ръководството. Партийното, стопанското, профсъюзното. В техния стил на работа с хората, в техния начин на организация на производството, в ръководенето на съревнованието. Стегнато, ясно кореспондентът разкрива основните слабости, подсказва на ръководството върху кои възлови въпроси да насочи по-нататък силите на колектива.

Настъпват напрегнатите пролетни дни. Рейд след рейд журналистически бригади проверяват хода на пролетната сеитба от самото ѝ начало. Огънят на тяхната критика се сипе върху ония, които не вървят в крак с агротехническите изисквания, бият по изоставащите, сочат им пътя, по който биха най-бързо се оправили. Редят се заглавие след заглавие в духа на задачите: „Пълна готовност за пролетната сеитба!", „Организацията в работата решава успеха", „Качеството на подготовката на почвата и сеитбата на пролетните окопни култури", „Възможности има, но и пречки не липсват" и т. н.

И в пролетните работи комплексният характер на критиката се запазва — наред със слабостите се показва и положителното, опитът на ония, които добре си организират работата. Цяла трета страница на брой 48 се посвещава на опита на АПК „Дунав" — Видин в организацията на труда. В следващия брой се изнасят някои недостатъци в организацията на съревнованието в окръга през пролетната кампания, но същевременно се дават и примерни показатели и стимули, от които съревноваващите да се ръководят.

Редакцията на в. „Червено знаме" широко отваря вратите си за писмата на читателите, за техните критични бележки и предложения. Използвайки трибуната на вестника, тя се стреми да постави правото на критика върху най-широка обществена основа. За тая цел използва най-различни форми, за да привлече сътрудничеството във вестника на широки слоеве от народа, на непосредствения производител и потребител. Пред Националната партийна конференция втора страница на брой 31 от 14 март е посветена на част от 400-те предложения и критични бележки на читателите от Видински окръг, които те изпратиха до в. „Работническо дело". В тях трудещите се споделят какво мислят за състоянието на работата в окръга по организирането на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

По предложение на читатели редакцията прави проверки и пуска в брой 11 от 25 януари критичният материал: „Повече грижи за работниците от ПП „Първи май" в Ново село!" Специална страница вестникът отрежда в броя от 27 януари за критичните бележки на читателите под рубриката „Под контрола на народа".

Редакцията организира и други интересни и полезни инициативи за разгръщане критиката на трудещите се върху страниците на вестника, за установяване на по-близък контакт с тях. Откриването на свои „Временни приемни" в различни селища е една от тях. Така в брой 41 от 6 април вестникът съобщава, че открива временна приемна в Димово, съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол. Тук посетителите имат възможност да изкажат своите мнения, да дават предложения по проблемите на партийно-организационната работа, на народното стопанство, идеологическата дейност, социалистическия начин на живот и др. На читателите се дава възможност да се изкажат и по самото списване на окръжния вестник.

Априлският дух, юлската взискателност, големите грижи на Централния комитет за развитието на критиката и самокритиката като обективно обусловено, закономерно явление в нашата действителност, като същностна черта на социализма задължават партийните, държавните и стопанските органи, организации и дейци да проявяват чувство на все по-голяма отговорност към критиката в печата. Редакционният колектив на в. „Червено знаме" гледа на партийните указания за развитието на критиката като на свое първостепенно задължение. Подкрепяна безрезервно от ОК на БКП, редакцията следи да има правилно отношение към критичните материали във вестника, към неговите сигнали и предложения, води решителна борба срещу тяхното умаловажаване, реагира срещу всеки опит да се подтиска критиката под каквато и да е форма. Тя държи навреме да получи отговор на критичните си публикации и най-важното — проследява какви са резултатите от нейната критика.

Digitized by Google

сова информация играе все по-голяма роля за усъвършенствуване работата на редакцията с критичните материали във вестника, за правилното насочване оръжието на критиката. Стрелите на критичното му перо се насочват срещу консерватизма, застоя и инертността, против безгрижието и безстопанствеността, срещу бюрократичния подход в работата. Стремейки се да използва по-пълно богатите форми и средства на печатното слово, разнообразието на жанровете, видинският окръжен вестник води непримирима борба срещу лентяите и недисциплинираните, срещу всички онези, които гледат да вземат от обществото повече, отколкото му дават, за които народът казва, че търсят в работата лекото и на баницата мекото. Този критичен дух и творчески подход се чувствува особено ярко в материалите под рубриката „В чест на Националната партийна конференция", която се появява по страниците на вестника още в първите дни на годината. Чрез тях в. „Червено знаме" проследява всяка стъпка на окръга в икономиката. С чувствителността на барометър той незабавно надава тревога, щом забележи, че някой сектор в стопанството изостава от графика, изтъква слабостите, сочи начините за тяхното отстраняване. В брой 8 от 18 януари под тази рубрика и призива „Изпълнението на плана — комплексно, ритмично, по всички показатели!" е публикувана уводна статия с критичното заглавие „През първата десетдневка — изоставане, което тревожи".

В статията се вдига тревога, че в битката за изпълнение на задачите през решаващата трета година на петилетката, планът за общата промишлена продукция в окръга изостава още в първата десетдневка — изпълнен е 22 процента спрямо месечния план при график 32 процента! Вестникът държи сметка за всеки процент от плана! Защото един процент в окръжен мащаб е твърде ценен, равнозначещ на много средства, труд, време.

Статията отправя стрелите си точно в целта — критикува конкретно, целенасочено, персонално. В нея се споменават имена, изреждат се изоставащите от графика промишлени предприятия, които са основата, солта на икономиката в окръга.

Уводната вдига завесата за причините в изоставането — понижената трудова и технологична дисциплина, слабата партийно-политическа и организаторска работа на партийните и стопанските ръководства, липсата на личен пример и инициатива. И още нещо, твърде поучително и за изоставащите, и за онези, които вървят напред: статията посочва за пример и поощрение тези, които са работили добре през същия период. С това тя подсеща изоставащите да се поогледат и да си направят самоанализ на работата, като я сравнят със стила и методите на работа в челните предприятия и почерпят от тях положителен опит.

За в. „Червено знаме" това е характерно — наред със слабостите в него често се изнася и положителен опит. С цел да се помогне на критикуваните вестникът посвещава на положителния опит и цели страници — нека четат и се поучат изоставащите от челните колективи! Така той съчетава критиката с положителния опит. В това е и същността, живецът на конструктивната, градивната критика — да помага цялостно, комплексно. Методът на критиката и самокритиката, прилаган от Партията, е призван не само да разкрива и отрича отживялото, негативното в живота, но най-вече да укрепва и утвърждава новото, прогресивното.

Системната проверка е друга съществена черта в стила на работата на редакцията на в. „Червено знаме" по разгръщане на критиката чрез печатното слово. Ето в брой 14 от 27 януари в уводната „Да не се отстъпва!" отново се подлага на критичен анализ състоянието на работата по изпълнение на плана в промишлеността — сега за двадесетдневката на януари!

Изтича януари. Вестникът е неотстъпно на своя пост. Той прави равносметка за изпълнението на плана за промишлената продукция в окръга за целия месец. Помества уводна за тая цел в първите дни на февруари — критикува слабостите, анализира постиженията, прави обобщения, изводи, дава препоръки ...

Поучителен пример за системна проверка и помощ от страна на вестника показва кореспонденцията „Високи цели" в брой 23 от 23 февруари. Проверката извършва Евмени Николов — журналист от редакцията. Проверява дали колективът на кравефермата в с. Покрайна — филиал на предприятието за полско производство в Златен рог, взема мерки, за да отстрани слабостите, за които той е критикуван във вестника през миналата година. Първенец по-рано в съревнованието, тази кравеферма през 1977 г. отстъпва от завоюваните си позиции и не си изпълнила плана за млеконадоя и по някои други показатели.

Кое е характерното тук?

Характерното е, че вестникът, веднъж критикувал този колектив (в случая един от челните, а не се критикуват само изоставащите!), след това не го забравя, а проследява взема ли си бележка от критиката и го поощрява, ако той се старае да се оправи.

Юлският пленум посочи, че една от най-съществените черти на комуниста е неспокойството, вечната и свещена неудовлетвореност от постигнатото, готовността му да воюва непрекъснато, с партийна страст против равнодушието и застоя. Каква непримимост към немарата и бюрократизма, колко грижа и съчувствие към нуждите на хората струи от критичната бележка на Михаил Ангелов под заглавие: „Старото, смълчано Ставерци" в брой единадесети на вестника. С болка авторът споделя, че хората в Ставерци, над осемстотин души, още нямат нова читалищна сграда, а старият, неугледен киносалон се намира в ... черковния двор! „Когато мисля да ида на кино в този салон — оплак-

Digitized by Google

ва се един от жителите на това село, — просто ме е страх: зиме от студ, лете — от бълхи!"

Материалите под рубриката „Вестник „Червено знаме" проверява" са едни от най-четените публикации. Проверките в тях са с широк диапазон — проверяват се най-различни обекти от стопански, обществено-политически и културен характер, със стремеж да се разкрият истинските причини на слабостите, да се посочи по възможност най-благоприятният изход от тях. Партията ни учи да си служим с аргументираната критика, която изисква не само да се откриват и посочват слабостите, грешките и недостатъците, но и да се разкриват и анализират причините, които ги пораждат. Само такава критика дава възможност да се вникне в същността на недостатъците и слабостите, да се намери пътят за тяхното преодоляване. Кореспондентът на вестник „Червено знаме" Пенко Градишки проверява състоянието на работата в Белоградчишкия телефонен завод. Колективът на завода не е изпълнил плана си за 1977 г. по обем. Причините?

Има важни обективни причини. Авторът не ги премълчава. Но той правилно се спира глазно на субективните. И ги търси в организацията на работата, в неритмичността на изпълнението, в техническата необезпеченост.

Кой е отговорен за несполуките в тези сектори?

Ръководството. Партийното, стопанското, профсъюзното. В техния стил на работа с хората, в техния начин на организация на производството, в ръководенето на съревнованието. Стегнато, ясно кореспондентът разкрива основните слабости, подсказва на ръководството върху кои възлови въпроси да насочи по-нататък силите на колектива.

Настъпват напрегнатите пролетни дни. Рейд след рейд журналистически бригади проверяват хода на пролетната сеитба от самото й начало. Огънят на тяхната критика се сипе върху ония, които не вървят в крак с агротехническите изисквания, бият по изоставащите, сочат им пътя, по който биха най-бързо се оправили. Редят се заглавие след заглавие в духа на задачите: „Пълна готовност за пролетната сеитба!", „Организацията в работата решава успеха", „Качеството на подготовката на почвата и сеитбата на пролетните окопни култури", „Възможности има, но и пречки не липсват" и т. н.

И в пролетните работи комплексният характер на критиката се запазва — наред със слабостите се показва и положителното, опитът на ония, които добре си организират работата. Цяла трета страница на брой 48 се посвещава на опита на АПК „Дунав" — Видин в организацията на труда. В следващия брой се изнасят някои недостатъци в организацията на съревнованието в окръга през пролетната кампания, но същевременно се дават и примерни показатели и стимули, от които съревноваващите да се ръководят.

Редакцията на в. „Червено знаме" широко отваря вратите си за писмата на читателите, за техните критични бележки и предложения. Използвайки трибуната на вестника, тя се стреми да постави правото на критика върху най-широка обществена основа. За тая цел използва най-различни форми, за да привлече сътрудничеството във вестника на широки слоеве от народа, на непосредствения производител и потребител. Пред Националната партийна конференция втора страница на брой 31 от 14 март е посветена на част от 400-те предложения и критични бележки на читателите от Видински окръг, които те изпратиха до в. „Работническо дело". В тях трудещите се споделят какво мислят за състоянието на работата в окръга по организирането на плановото ръководство на икономиката и социалистическата организация на труда.

По предложение на читатели редакцията прави проверки и пуска в брой 11 от 25 януари критичният материал: „Повече грижи за работниците от ПП „Първи май" в Ново село!" Специална страница вестникът отрежда в броя от 27 януари за критичните бележки на читателите под рубриката „Под контрола на народа".

Редакцията организира и други интересни и полезни инициативи за разгръщане критиката на трудещите се върху страниците на вестника, за установяване на по-близък контакт с тях. Откриването на свои „Временни приемни" в различни селища е една от тях. Така в брой 41 от 6 април вестникът съобщава, че открива временна приемна в Димово, съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол. Тук посетителите имат възможност да изкажат своите мнения, да дават предложения по проблемите на партийно-организационната работа, на народното стопанство, идеологическата дейност, социалистическия начин на живот и др. На читателите се дава възможност да се изкажат и по самото списване на окръжния вестник.

Априлският дух, юлската взискателност, големите грижи на Централния комитет за развитието на критиката и самокритиката като обективно обусловено, закономерно явление в нашата действителност, като същностна черта на социализма задължават партийните, държавните и стопанските органи, организации и дейци да проявяват чувство на все по-голяма отговорност към критиката в печата. Редакционният колектив на в. „Червено знаме" гледа на партийните указания за развитието на критиката като на свое първостепенно задължение. Подкрепяна безрезервно от ОК на БКП, редакцията следи да има правилно отношение към критичните материали във вестника, към неговите сигнали и предложения, води решителна борба срещу тяхното умаловажаване, реагира срещу всеки опит да се подтиска критиката под каквато и да е форма. Тя държи навреме да получи отговор на критичните си публикации и най-важното — проследява какви са резултатите от нейната критика.

Digitized by Google

Рубриката „Отговарят на критиката" се поддържа най-редовно. Редакцията е твърде чувствителна към ръководствата на предприятия, учреждения и пр., които отминават с мълчание отправената им критика. Особено остро реагира тя на формалните, никому ненужни отговори, зад които често се крие немарливост или бездействие. По такъв един случай в брой 19 от 14 февруари се появява строгата напомка на редакцията: „Очакваме отговор", адресирана до ръководството на СД „Търговия" — Видин. Под нея — критичната бележка „Обещание се дава, за да се изпълнява".

И накрая — отново настоятелната покана: „Очакваме вашия отговор, другари от СД „Търговия" — Видин, който ще публикуваме незабавно на страниците на вестника!"

Критика явна, делова, убедителна. От такава критика съвестният ръководител няма да се разсърди на вестника. Напротив. Той ще си извлече необходимата поука и ще се стегне. „Да се пази ръководителят от критика — казва Леонид Илич Брежнев — значи да се погуби."

Редакцията публикува критични статии и по проблемите на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 г. за по-нататъшно подобряване на марксистко-ленинското образование на комунистите и останалите трудещи се, за задълбочаване връзката на партийната пропаганда с живота, за преустройство на идейновъзпитателната работа. За съжаление много от тези статии страдат от сериозни недостатъци в разработката на проблемите, за които се пише, в тях. Ето например статията „Преустройство на идейновъзпитателната работа" от секретаря на окръжния комитет на Отечествения фронт, публикувана в бр. 29 от 9 март под рубриката „Решенията на Февруарския пленум — в действие". Авторът си поставя задачата да направи преглед и оценка на масово-политическата и идейновъзпитателната работа на окръжната отечественофронтовска организация.

Но как прави това?

Той изрежда постиженията на организацията, без да покаже как те са постигнати. Критикува слабостите, но критиката му е обща, безлична, констативна, не стига до корена на слабостите в стила на работата. Общо, неубедително звучи текстът: „В някои общини — Покрайна, Извор, Плешивец, Стакевци, Гъмзово и други, масово-политическата работа не отговаря на повишените изисквания за ефективност и качество. Занятията в техните лектории не отговарят на изискванията, има и лектори, които недостатъчно проучват интересите, които вълнуват хората, не свързват беседите със задачите на селищата и хората... Не е достатъчно ефективна и извършената работа със семействата по отделни проблеми на възпитанието на подрастващото поколение, на бита, естетическото възпитание."

Няма го тук конкретният анализ, разборът върху същността на слабостите, върху причините за тяхното допускане. Върху начина на работа на техните носители, които са живи хора, отечественофронтовски деятели, върху недостатъчната помощ на партийните комитети и организации в това отношение. Де е помощта на автора към тия хора? Щом критикува, той е длъжен да покаже как да се излезе от положението. Да даде идея как да се подобри работата.

Вместо конкретни препоръки в края на статията се дават общи пожелания, от които особена полза няма да извлекат нито критикуваните, нито останалите отечественофронтовски организации. Да се изтъкват недостатъците на някого, без да му се посочва как да ги поправи, е все едно на гладния да му се четат голи съвети за вредата от гладуването, без да му се дава храна, за да се нахрани.

В статията „Цел — цялостно преустройство на възпитателната дейност", поместена в брой 30 от 11 март, секретарят на окръжния съвет на Българските профсъюзи във Видин разглежда въпроса за преустройството и усъвършенстването на политическата просвета в профсъюзите в духа на решенията на Февруарския пленум. Но... и тук същите констатации и общи напътствия!

Похвално е, че окръжният вестник дава място на обзорни статии от окръжен мащаб по такива важни проблеми на идеологическата работа. Хубаво е и това, че редакцията привлича за техни автори отговорни окръжни ръководители. Но в такъв случай тя не бива да забравя едно от най-важните си задължения — внимателната, грижливата работа със своите външни сътрудници, върху техните материали, които ще се публикуват във вестника. Редакторите, журналистите са и за това, да покажат на сътрудника какъв характер трябва да има статията му, какво да бъде съдържанието й, по какъв начин да се разработят проблемите в нея. Тяхно задължение е да помогнат на автора да изяви в статията си колкото се може по-ярко своя стил на мислене, своя личен почерк.

* * *

Окръжните партийни, държавни и стопански органи, организации и дейци, трудещите се от Видински окръг гледат на вестник „Червено знаме" като на свой верен другар, близък помощник в борбата срещу старото, отживялото, против пипалата на малката правда, за утвърждаване на новото, прогресивното, за още по-здравото стягане на редиците в благородния поход за изграждане на развитото социалистическо общество. Видинският окръжен вестник има установени традиции, утвърдена практика в разгръщането на критиката и самокритиката, в използването й като мощно оръжие за премахване на пречките по настъпателния ни път към зрелия социализъм.

Националната партийна конференция постави изключително важни задачи за усъвършенстване на социалистическата ор-

Digitized by Google

ганизация на труда и плановото ръководство на икономиката. Тези задачи ще се решат от трудовите колективи под близкото, системно политическо ръководство на партийните комитети и първичните партийни организации. Вестникът ще стане още по-ценен боец, ако по-често и по-съдържателно разработва и проблемите на вътрешнопартийния живот. Неговите критични материали ще бъдат по-действени и резултатни, ако в тях по-системно и задълбочено се изнасят недостатъците в стила и методите на работа и ръководство на общинските, заводските и другите партийни комитети, на окръжната партийна организация в борбата за изпълнение на производствените планове. Но не за какво да е изпълнение, а при високо качество на продукцията и висока ефективност на вложения за нея труд. В окръга има какво да се види и пише за слабостите в организаторската и идейновъзпитателната дейност на първичните партийни организации — тези основни клетки на Партията, в които се кове политическото ръководство на всяка стъпка на трудовите колективи за ефективно и висококачествено производство, за образцова организация на труда. Страниците на вестника ще станат по-интересни и въздействуващи, ако в тях по-основно се разработва темата за ролята на първичната партийна организация като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив и упорито се воюва със слабостите, които принизяват тази нейна роля.

Вестник „Червено знаме" ще издигне още повече своя авторитет като окръжен печатен орган, като повиши действеността на критиката си срещу формализма в организацията и воденето на социалистическото съревнование, против формалното вдигане на шум в разпространението и внедряването на челния опит, за разгръщане на съревнованието в масово движение за повишаване качеството на работата, за укрепване на трудовата дисциплина, за строг режим на икономии.

В Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС се поставя задачата да се издигне на ново равнище партийната и държавната работа по въпросите на младежта. Видинският окръжен вестник може да помогне на партийните и държавните органи в окръга и в това отношение. В своите публикации той има възможност да разработва и въпросите за преустройството, обогатяването и усъвършенстуването на подхода към младежта в съответствие с новите, по-високи изисквания на нашето обществено развитие, със задачите за многостранна и високоефективна реализация на младото поколение, за разширяване участието му в селското стопанство. Целеустремената и настъпателна критика във вестника с отклоненията от социалистическите норми ще допринесе за премахването на такива антиобществени прояви като пиянството, лентяйството и хулиганството, еснафщината и обсебването на обществените имущества, за комунистическото възпитание на младежта.

Повишавайки своята организаторска роля, усъвършенствувайки на научна основа своята организация на труда, редакционният колектив на вестник „Червено знаме" ще може да изяви още повече своите способности, за да се справи с тези задачи и да дава пример за смела, непримирима градивна критика. Критика, която да зове към повече находчивост и творчество, обич и всеотдайност в социалистическия труд за благото на народа.

Ангел СТАМБОЛИЕВ

СЛЕД НАШАТА НАМЕСА

Много по брой и най-различни по съдържание са читателските писма, които се получават в редакцията на списание „Партиен живот". В някои от тях се засягат лични въпроси, но в една или друга степен те опират до дейността на дадени органи и дейци.

Нашият стремеж е да откликваме своевременно на всяка жалба, като се ръководим не само от съответните правни норми, но и от съзнанието, че с това допринасяме да расте вярата у хората към Партията.

Тук ще посочим няколко читателски писма и резултатите след намесата на редакцията.

ЗАЩО НЯМАМЕ ВОДА?

В писмото си до редакцията Ангел Ангелов от гр. Казанлък пише: „Преди повече от две години влязохме в нов апартамент на осми етаж. Водоснабдяването ни се осигурява чрез хидрофорна уредба. В началото уредбата работеше, но с много дефекти. Службата „Водоснабдяване и канализация" към градския общински народен съвет в Казанлък не искаше да приеме хидрофорна и той остана да се „стопанисва" от собствениците на двата жилищни блока, за които е построен.

Много често оставаме без вода, а от

Digitized by Google

година и половина тя спираше всеки ден. Преди осем месеца се обърнах с жалба към съвета, но и до днес нямаме отговор. В градския комитет за държавен и народен контрол ми обясниха, че ГОНС не бил отговорен за хидрофорните уредби и бедата била там, че в града нямало организация, която да ги стопанисва.

В нашата страна народните съвети обезпечават жителите с вода. Техниците не им достигат и затова се отказват да приемат повече хидрофори. Щом „Водоснабдяване и канализация" се отказва от тези уредби, да очакваме, че някой ден „Енергоснабдяване" ще се откаже от трафопостовете и да заяви: „Стопанисвайте си ги"!

Доста отдавна в квартала имахме среща с изпълнителния комитет на ГОНС, където ни се даде отговор, че преписката била в движение.

От няколко месеца сутрин, обяд и вечер, а събота и неделя по цял ден нямаме вода. Обаждахме се пак в ГОНС, но полза няма.

Желанието ни е да се изясни с какъв документ ГОНС е освободен от задължението да осигурява вода в жилищата и какво трябва да направим, за да имаме вода?"

„Изпратената от Вас преписка беше задълбочено и внимателно проучена както от ГК за държавен и народен контрол, така и от ГК на БКП — Казанлък.

Компетентна комисия от специалисти — инженери и техници, с представител на ГК на БКП, ГК за ДНК, ГОНС и в присъствието на др. Ангелов и домоуправителите на жилищен блок „Ела" на място констатираха нередностите.

ГК на БКП задължи изпълнителния комитет на ГОНС в лицето на неговия председател в кратък срок да отстрани всички нередности, посочени в жалбата на др. Ангелов, а бюрото на първичната партийна организация при ГОНС да потърси отговорност от виновните лица за формалното отношение към жалбата.

Градски комитет на БКП — Казанлък
Първи секретар:
(П. Генова)"

ИСКАМЕ ПРЕЛЕЗ

Иван Тодоров от с. Подем, Плевенски окръг, негодува, че съответните органи са закрили ж. п. прелеза край селото им. Оттам са преминавали колите, които са извозвали суровина на керамичния цех, продукцията на зеленчуковата градина на аграрно-промишления комплекс. С тази мярка се пречи за по-бързото извършване на една или друга дейност.

„Във връзка със станалите произшествия с коли на неохраняемите ж. п. прелези по решение на Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет министърът на транспорта със заповед № 269/27. III. 1974 година назначи комисия, която е преценила да се закрие прелеза, защото е неохраняем, а на 900 метра от гарата има охраняем прелез.

По повод на Вашето изложение и на общинския народен съвет с. Подем началникът на ж. п. управление в Г. Оряховица със заповед № 490 от 9. VI. 1978 година е назначил комисия, която още един път на място да прецени положението. Комисията е съставила протокол, в който е записано да не се открива прелезът, защото железопътният път е близо до шосето и не отговаря на правилника за безопасното движение на превозните средства.

Окръжен комитет на БКП — Плевен.
Секретар: (не се чете)"

Истина е, че не винаги редакцията успява да задоволи отправените молби. Има случаи, част от които са в противоречие със законните разпоредби, нецелесъобразни и пр. Естествено, тогава желанията на читателите не се удовлетворяват. Но ние проявяваме стремеж навреме да уведомим тъжителя за резултата от нашата проверка.

БЛАГОДАРИМ...

Благодарим!...

Това са думи в писмото на семейство Чочеви от Пловдив. Те бликат от душа, изразяват силното вълнение и безкрайната благодарност за голямата радост, сгряла техния дом.

Ето редове от тяхното писмо:

„Моля чрез списание „Партиен живот" да се изкаже благодарност на другарката Екатерина Алтънова и на втори районен народен съвет в Пловдив.

Бях направила жалба до Вас, като описвах, че живеем в крайно нехигиенично жилище, а имаме четири деца. Бяхме се отчаяли.

Валеше дъжд. Прибирахме се с трите деца. Тогава у нас дойдоха другарката Алтънова с други обществени дейци. Те видяха какво е положението и се заеха да уредят въпроса. После тя дойде на работното ми място и заедно отидохме в съвета. Със случая бе запознат и председателят на РНС.

Дадено ни бе голямо, слънчево жилище, а заедно с това съветът ни подари комплект спалня и други неща.

Затова от името на цялото семейство публично благодарим на упоменатите другари.

Семейство Чочеви — Пловдив"

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 17
1978
ДЕКЕМВРИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

Уводна — Задача над задачите на идеологическия фронт . . . 3
К. Димов, А. Веселинов — Еднопосочност на обществените, колективните и личните интереси 12
К. Колев — Условия за ефективността на животновъдството . . 18
С. Илиев, С. Христов — Челният опит в съревнованието 22

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" ВЪВ ВАРНЕНСКИ ОКРЪГ

С. Тодоров, И. Арнаудов, П. Сираков — Взаимодействието на контролните органи 29

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

И. Домусчиев — Петият конгрес на БКП за ръководната роля на Партията 44

Разговорът за ефективността на организационната работа продължава:

И. Мичев — Изкуството да се работи 49

Партийният комитет

В. Сотирова, Ж. Гогова, М. Радева — Резервните кадри 56

Замяната — преглед на бойния строй

С. Димотикалиев — Активността на комунистите расте 62
Й. Хаджиев — Строга взискателност или нещо друго! 65

Секретарят — централна фигура

М. Ралчева — Неизследвани пространства 67

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Г. Потапов, Д. Гаймаков — Действеност на партийните решения . 72

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Г. Мона — 60 години от основаването на Унгарската комунистическа партия 76
Д. Станоев — Ориентирите на XI пленум на ЧКП 81

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Б. Петров — Хронология на безпринципността на маоизма . . . 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

Д. Петков — В помощ на партийния секретар 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2670. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 29. XI. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ

ЗАДАЧА НАД ЗАДАЧИТЕ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

В началото на ноември се състоя национално съвещание на ръководни идеологически кадри.

В съвещанието участвуваха другарите Тодор Живков, Александър Лилов, Гриша Филипов, Огнян Дойнов, Дража Вълчева, Стоян Караджов, Георги Атанасов, Петър Дюлгеров, Тодор Божиков, Стоян Михайлов, Мишо Мишев, Владимир Бонев, Георги Йорданов, Начо Папазов, ръководни дейци от Централния комитет на БКП, окръжните комитети на Партията, средствата за масова информация, културния и научния фронт и други.

Членът на Политбюро и секретар на ЦК на БКП АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ произнесе встъпително слово по предварително раздадения доклад на тема „Борбата за претворяване в живота на стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество — задача над задачите на идеологическия фронт". Присъствуващите изслушаха с изключително внимание дълбоко съдържателната реч на първия ръководител на Партията и държавата др. ТОДОР ЖИВКОВ по някои актуални въпроси, които сега се решават за претворяване в живота на икономическата политика на Партията, за всестранно и последователно реализиране на разработената от Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция стратегия за висока ефективност и високо качество.

На сегашния етап от развитието на страната, когато Партията мобилизира силите на целия народ за повишаване на организираността, ефективността и качеството във всички отрасли и сфери на обществения живот, идеологическият фронт следва да бъде един от основните високоефективни фактори в това дело. За него сега няма по-актуална, по-важна задача от задачата да разяснява, да помага да се усвоява и практически да се реализира икономическата стратегия на Партията. Това е и кардинален въпрос на неговото правилно ръководство и развитие. Основен показател, по който ще се оценява как функционира идеологическият фронт, как се организира и насочва дейността на идеологическите ведомства, организации, институти, е доколко реално те допринасят за решаване на ключовите проблеми на икономиката, за повишаване ефективността и качеството навсякъде и във всичко.

Digitized by Google

Непосредствената и неотложна задача на идеологическия фронт сега е **идеологическото осигуряване на всенародната борба и труд за ежедневно изпълнение на разработените от Националната партийна конференция решения и проблеми — навсякъде и от всички.** Защото усъвършенстуването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката не е задача на утрешния, а на днешния ден в нашето развитие, на днешния труд на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция. Дела и пак дела — такава е главната повеля в борбата за осъществяване решенията на Националната партийна конференция, „времето на словото мина... сега от нас се искат дела и само дела, резултати и само резултати", каза другарят Тодор Живков.

* * *

Изключително важна предпоставка, за да може идеологическият фронт активно и с нарастваща ефективност да съдействува за претворяване в живота на икономическата стратегия на Партията, за решаване на главните проблеми във всички области на обществеото развитие, е по-нататъшното разгръщане и успешното завършване **процеса на неговото преустройство.** А това означава до Дванадесетия конгрес на Партията комплексно да се реализират оння изисквания, които др. Тодор Живков ясно определи още на Десетия конгрес:

— изменение в подхода към възпитателната работа, като се отчита по-пълно въздействието на социалната среда;

— органично и неразделно свързване на идеологическата дейност с основните проблеми, които решават Партията и страната;

— прилагане на съвременни високоефективни методи в организацията и управлението на идеологическия процес.

Когато тези три групи изисквания се въплътят в практиката, когато станат постоянна характерна черта на работата на всички звена и равнища на идеологическия фронт, тогава неговото преустройство може да се смята за завършено. Сега се намираме в заключителния етап на преустройството — не само най-отговорния по своя характер, същност и значение, но и най-трудния по високите си изисквания, върхов момент в непрекъснатия процес на усъвършенстуване на идеологическата дейност. За довеждането докрай на този процес са създадени благоприятни възможности. Преустройството на идеологическия фронт все повече се утвърждава като първостепенна грижа и дело на цялата Партия, на нейните ръководни органи и дейци, на идеологическите институти и обществено-политическите организации, на обществено-държавните органи. Лично първият ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков се отнася с дълбок интерес, голяма вътрешна ангажираност и компетентност към идеологическата дейност. Той дава огромен принос в разработването и решаването на нейните главни проблеми. Неговите доклади пред Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция, Писмото му до ЦК на ДКМС, речта му пред пленума на ОК на БКП в Бургас са не само изключително ценни теоретико-политически документи на нашата партия, но и насочващи жалони за преустройството на идеологическия фронт. Централно събитие в идеологическия живот на Партията и страната с огромно научно-теоретическо и идейно-политическо значение бе и продължава да бъде многотомното издание на Избрани съчинения на др. Тодор Живков. В неговите трудове е обобщен историческият и съвременният опит на нашата страна в борбата за победата на социалистическата революция и за изграждането на социалистическото общество, творчески са разработени възлови проблеми на марк-

Digitized by Google

систко-ленинската теория, осветлени са с голяма дълбочина и прозорливост основните направления на изграждането на зрелия социализъм в НРБ. Това е крупен теоретически и политически принос в творческото разработване на нашата теория и практика. Многотомното издание и занапред ще бъде мощен фактор за правилното развитие, обогатяване и усъвършенствуване на идеологическия живот в нашата страна.

Какво е необходимо сега? Дела и пак дела.

Опирайки се на постигнатото, да се осъществят всеобхватни изменения в посочените три направления в дейността на партийните, обществените и държавните органи и институти на всички равнища.

Решително да се извеждат на преден план качествените показатели при организацията и реализирането на идеологическата дейност; вниманието да се съсредоточи към затваряне цикъла на нейното протичане чрез все по-пълното ѝ подчиняване на крайния резултат — измененията в съзнанието и поведението на хората като обективен критерий за нейната резултатност.

Всестранно да се подобри организацията на труда и управлението във всички идеологически звена и институти за многопосочно, комплексно и непрекъснато повишаване ефективността на идеологическата дейност.

Да се приведе кадровият, организационният и материално-техническият потенциал на всяко равнище в съответствие с повишените изисквания към идеологическия фронт; специално внимание да се отдели за решаване задачата за издигане на високо равнище ролята на всеки ръководител като политически деец и възпитател; да се доведе докрай организационното изграждане на системата и се разширят и задълбочат мащабите на научноизследователската работа по теория и управление на идеологическия процес, решително да се издигне теоретико-приложният характер на научните изследвания.

Да се осигури всеобхватност и съществено да се подобри приемствеността в идейновъзпитателната работа за формиране на социалистическата личност в различните социални и възрастови слоеве и групи от населението. Работата в това отношение следва да се подчини главно на решаване на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола.

Да се ускорят разработката и приложението на критериите за оценка на ефективността на идейновъзпитателната дейност по равнища и направления и с оглед измененията в съзнанието и поведението на трудещите се и младежта.

* * *

Главните насоки на идеологическата дейност в заключителния етап от нейното преустройство са:

— **Превръщане на актуалните проблеми на социално-икономическата политика на Партията в главно съдържание и неотделима същност на идеологическата дейност на партийните органи и идеологическите институти.** Именно тук са едни от най-значимите положителни изменения и същевременно именно тук предстои да се направи значително повече, за да се превърне идеологическият фронт в мощен ежедневно действуващ фактор за всестранното ни развитие по пътя на социализма и комунизма.

Важна роля в работата за преодоляване откъснатостта на идеологическата дейност от актуалните проблеми на социално-икономическото развитие изиграла разгърналата се на широк фронт борба против просветителския подход; извършената дейност за цялостно изясняване същността и изискванията на ленинския принцип за връзката на

Digitized by Google

Непосредствената и неотложна задача на идеологическия фронт сега е **идеологическото осигуряване на всенародната борба и труд за ежедневно изпълнение на разработените от Националната партийна конференция решения и проблеми — навсякъде и от всички.** Защото усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката не е задача на утрешния, а на днешния ден в нашето развитие, на днешния труд на работническата класа, на селскостопанските труженици, на народната интелигенция. Дела и пак дела — такава е главната повеля в борбата за осъществяване решенията на Националната партийна конференция, „времето на словото мина... сега от нас се искат дела и само дела, резултати и само резултати", каза другарят Тодор Живков.

* * *

Изключително важна предпоставка, за да може идеологическият фронт активно и с нарастваща ефективност да съдействува за претворяване в живота на икономическата стратегия на Партията, за решаване на главните проблеми във всички области на общественото развитие, е по-нататъшното разгръщане и успешното **завършване процеса на неговото преустройство.** А това означава до Дванадесетия конгрес на Партията комплексно да се реализират оная изисквания, които др. Тодор Живков ясно определи още на Десетия конгрес:

— изменение в подхода към възпитателната работа, като се отчита по-пълно въздействието на социалната среда;

— органично и неразделно свързване на идеологическата дейност с основните проблеми, които решават Партията и страната;

— прилагане на съвременни високоефективни методи в организацията и управлението на идеологическия процес.

Когато тези три групи изисквания се въплътят в практиката, когато станат постоянна характерна черта на работата на всички звена и равнища на идеологическия фронт, тогава неговото преустройство може да се смята за завършено. Сега се намираме в заключителния етап на преустройството — не само най-отговорния по своя характер, същност и значение, но и най-трудния по високите си изисквания, върхов момент в непрекъснатия процес на усъвършенстване на идеологическата дейност. За довеждането докрай на този процес са създадени благоприятни възможности. Преустройството на идеологическия фронт все повече се утвърждава като първостепенна грижа и дело на цялата Партия, на нейните ръководни органи и дейци, на идеологическите институти и обществено-политическите организации, на обществено-държавните органи. Лично първият ръководител на Партията и държавата др. Тодор Живков се отнася с дълбок интерес, голяма вътрешна ангажираност и компетентност към идеологическата дейност. Той дава огромен принос в разработването и решаването на нейните главни проблеми. Неговите доклади пред Единадесетия конгрес, Юлския пленум и Националната партийна конференция, Писмото му до ЦК на ДКМС, речта му пред пленума на ОК на БКП в Бургас са не само изключително ценни теоретико-политически документи на нашата партия, но и насочващи жалони за преустройството на идеологическия фронт. Централно събитие в идеологическия живот на Партията и страната с огромно научно-теоретическо и идейно-политическо значение бе и продължава да бъде многотомното издание на Избрани съчинения на др. Тодор Живков. В неговите трудове е обобщен историческият и съвременният опит на нашата страна в борбата за победата на социалистическата революция и за изграждането на социалистическото общество, творчески са разработени възлови проблеми на марк-

Digitized by Google

систко-ленинската теория, осветлени са с голяма дълбочина и прозорливост основните направления на изграждането на зрелия социализъм в НРБ. Това е крупен теоретически и политически принос в творческото разработване на нашата теория и практика. Многотомното издание и занапред ще бъде мощен фактор за правилното развитие, обогатяване и усъвършенствуване на идеологическия живот в нашата страна.

Какво е необходимо сега? Дела и пак дела.

Опирайки се на постигнатото, да се осъществят всеобхватни изменения в посочените три направления в дейността на партийните, обществените и държавните органи и институти на всички равнища.

Решително да се извеждат на преден план качествените показатели при организацията и реализирането на идеологическата дейност; вниманието да се съсредоточи към затваряне цикъла на нейното протичане чрез все по-пълното ѝ подчиняване на крайния резултат — измененията в съзнанието и поведението на хората като обективен критерий за нейната резултатност.

Всестранно да се подобри организацията на труда и управлението във всички идеологически звена и институти за многопосочно, комплексно и непрекъснато повишаване ефективността на идеологическата дейност.

Да се приведе кадровият, организационният и материално-техническият потенциал на всяко равнище в съответствие с повишените изисквания към идеологическия фронт; специално внимание да се отдели за решаване задачата за издигане на високо равнище ролята на всеки ръководител като политически деец и възпитател; да се доведе докрай организационното изграждане на системата и се разширят и задълбочат мащабите на научноизследователската работа по теория и управление на идеологическия процес, решително да се издигне теоретико-приложният характер на научните изследвания.

Да се осигури всеобхватност и съществено да се подобри приемствеността в идейновъзпитателната работа за формиране на социалистическата личност в различните социални и възрастови слоеве и групи от населението. Работата в това отношение следва да се подчини главно на решаване на задачите, произтичащи от Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на Комсомола.

Да се ускорят разработката и приложението на критериите за оценка на ефективността на идейновъзпитателната дейност по равнища и направления и с оглед измененията в съзнанието и поведението на трудещите се и младежта.

* * *

Главните насоки на идеологическата дейност в заключителния етап от нейното преустройство са:

— **Превръщане на актуалните проблеми на социално-икономическата политика на Партията в главно съдържание и неотделима същност на идеологическата дейност на партийните органи и идеологическите институти.** Именно тук са едни от най-значимите положителни изменения и същевременно именно тук предстои да се направи значително повече, за да се превърне идеологическият фронт в мощен ежедневно действуващ фактор за всестранното ни развитие по пътя на социализма и комунизма.

Важна роля в работата за преодоляване откъснатостта на идеологическата дейност от актуалните проблеми на социално-икономическото развитие изиграла разгърналата се на широк фронт борба против просветителския подход; извършената дейност за цялостно изясняване същността и изискванията на ленинския принцип за връзката на

Digitized by Google

идеологическата работа с живота, на конкретните насоки и пътища за неговото приложение при съвременните условия — проблемно-съдържателното обогатяване на идеологическата работа, повишаване оперативността при подхващането на актуалните проблеми, повишаването на компетентността при осветляването на поставените задачи. Тези изменения се наблюдават във всички сектори на идеологическата работа: в партийната просвета и в системата на икономическото образование; в масово-политическата работа; в печата, Радното и Телевизията; в книгоиздаването.

Постигнатото обаче не задоволява, много са още въпросите, които предстои да се решат.

Преди всичко: развитието на процеса в това направление се разгръща предимно в ширина, по посока на все по-пълното тематично, количествено обхващане на актуалните проблеми и задачи, докато качествената страна, дълбочината и конкретността на разработването им и най-важното — реалният принос в тяхното практическо решаване, все още не е на необходимото равнище. Промяната в тематичното обогатяване и актуализиране на съдържанието не е съпроводена с абсолютно необходимата значителна и повсеместна промяна в равнището и ефективността на реалното участие на идеологическата работа в постигането на конкретни практически резултати.

Причината за нарушаването на единството между количествените и качествените критерии при подготовката и осъществяването на идеологическата дейност следва да се търси в надделяването на количествения подход за сметка на качеството и ефективността. В една или друга степен той се проявява на почти всички нива и в почти всички сектори — в работата на партийните комитети и организации, в сферата на средствата за масова информация, в партийната пропаганда и политическата агитация, в научните изследвания и в идейновъзпитателната дейност на обществено-политическите организации.

Социалният ефект от идеологическата работа значително се намалява и поради недостатъчната конкретност и практическа целенасоченост на предприеманите действия за идеологическо осигуряване на възникващите нови проблеми. Осветляването им нерядко се осъществява твърде общо, без необходимото всестранно конкретизиране на принципните партийни постановки, съобразно специфичните изисквания към дейността на всеки колектив и всеки негов член. Големите усилия за разясняване на значимостта и важността на определени задачи не винаги се съпътстват от целенасочено старание за мобилизиране и организиране на трудещите се на всекидневни практически дела за успешното им изпълнение. Общата фраза, общите призиви и пожелания, характерни за дейността на някои идеологически кадри, продължават да доминират над конкретния анализ на социалните факти и явления, над конкретното изясняване на факторите, пътищата и средствата за решаването на проблемите.

Елементите на самоцелност и формализъм в някои идеологически начинания и в дейността на някои кадри също ограничават действения характер на връзката им с живота. Независимо от сериозните постижения в борбата срещу абстрактно-просветителския подход все още старите устойчиви просветителски стереотипи в мисленето, оценките и действията на част от идеологическите дейци не са преодолени докрай. Има пропагандисти и лектори, в работата на които реализирането на принципа за връзка с живота е външно, привидно, формално, свежда се до привеждането на факти и примери, не буди мисълта, не стимулира творческите търсения и социалната активност на трудещите се.

Резултатите от участието на идеологическата работа в решаването на актуалните проблеми значително се ограничават и от неизживени-

Digitized by Google

те докрай слабости — недостатъчна съгласуваност, координация и взаимодействие в активността на средствата за масова информация, политическата агитация, лекционната пропаганда и т. н. Продължаващата „цехова“ обособеност, липсата на цялостен поглед от страна на отделното идеологическо, културно или научно звено върху действията на идеологическия фронт като цяло, в който всяко от тях да намери собственото си място и органично да вгради собствените си действия, незадоволителното взаимно допълване и обединяване на силите — всичко това намалява идеологическия принос за изпълнението на задачите. Отрицателно влияят и приливите, и отливите в идеологическата работа, недостатъчната системност и всеобхватност на въздействията, закъсялото осветляване на някои злободневни въпроси.

Главното сега е да се осигури качествен преход от своевременното включване в съдържанието на идеологическата работа на актуалните проблеми и задачи на общественото развитие от тяхното възможно най-широко количествено обхващане до най-задълбоченото им, пълно и компетентно осветляване, до повишаване действения и конкретен принос на всички звена и нива на идеологическия фронт за успешното им практическо решаване.

Всичко това налага да се издигнат равнището и ролята на качествените критерии при организацията и осъществяването на идеологическата работа на такава висота, която да осигурява нейния умножаващ се принос в решаването на социално-икономическите задачи. А това предполага:

Да се поставят в центъра на цялостната работа по преустройството проблемите за максималния принос на идеологическия фронт в решаването на главните социално-икономически задачи: приносът в изпълнението на стратегическия девиз за висока ефективност и качество, в усъвършенстването на организацията на труда и планирането да стане критерий за степента на преустройството и ефективността на идеологическата дейност. Формирано е правилно разбиране, че е необходимо да се отчита въздействието на социалната среда. Но това все още не намира последователна реализация в работата на някои кадри и звена. Особено неблагоприятно се отразяват на недоизживените докрай прояви на морализаторство и вербализъм, които разчитат само на словото, на разяснението, а пренебрегват необходимостта да се мобилизират хората за активни действия, както и фактите, че едни или други трудности, неблагополучия и отрицателни явления нерядко се премълчават и заобикалят, вместо да се води безкомпромисна борба за тяхното преодоляване.

Да се положат усилия за осъществяване на висока степен на съгласуване и еднопосочност в дейността на всички органи и кадри за осигуряване неразделно единство между икономика и идеология, идеология и икономика, за пълно претворяване в живота на принципа за единство между думи и дела; най-тясно обвързване на формирането и решаването на стопанските с възпитателните цели и задачи; решително издигане ролята и отговорността на стопанския и административния ръководител като организатор и възпитател, преодоляване проявите на технократизъм. Защото, както казва др. Тодор Живков в Писмото до ЦК на ДКМС: „Укрепването и разширяването на социалистическата съзнателност не са и не могат да бъдат дело само на пропагандистката работа. Колкото по-умело съумеем да превърнем ежедневната трудова дейност и изпълнението на ежедневните задачи във фактор за формиране и възпитание на новия човек, за развитие и укрепване на характерните черти на социалистическата личност, толкова по-добре ще отговорим на необходимостта от неразделно единство между икономика и идеология, идеология и икономика.“

Digitized by Google

Да се организира системна и целенасочена дейност за привеждане субективния фактор и преди всичко равнището на съзнателност и специална подготовка на ръководните кадри в съответствие с нарасналите възможности на обществено-икономическото ни развитие. Да се разгръща социалната активност на трудещите се, на младежта за превръщане на проблемите за социалистическата организация на труда и планирането в тяхно собствено дело. Да се мобилизират идейновъзпитателните фактори за внасяне качествени изменения в социалистическото съревнование, за разгръщане творчеството и инициативата в ускоряване на научно-техническия прогрес, в повишаване качеството на националното производство и утвърждаване марката на българската продукция, за реализацията на валутните програми. Да се подобрява работата с отделния работник за доближаването му до постиженията на първенците.

* * *

Друга насока на идеологическата дейност в заключителния етап от нейното преустройство е **изменение в подхода към възпитателната работа, по-пълно отчитане ролята и въздействието на социалната среда.**

Това предполага:

— Да се осигури необходимата мащабност и дълбочина в осъществяване на постановката за определящата роля на социалната среда. Да се моделират и внедряват ефективни механизми за функциониране на всички звена на многостранния обществен организъм, за да се развива и формира социалистическата съзнателност.

Решително да се издигне ролята на трудовия колектив като цел, среда и средство за възпитателната работа, фактор за претворяване в живота на предначертанията за по-нататъшното ни развитие, за превръщането на предприятието във втори дом за социалистическия труженик, в което той се чувствува истински стопанин. Този процес следва да се управлява, като се имат предвид постановките, които даде др. Тодор Живков в Писмото си до ЦК на ДКМС. „Необходимо е да се преодолее погрешното убеждение, че трудът възпитава сам по себе си. Младият човек не се формира само чрез присъствието си в училището или на работното място, само чрез участието си в технологическия процес, колкото и модерен да е този процес. Той израства като социалистически труженик, неговото социалистическо отношение към труда, стремежът му за качествен и ефективен труд укрепват не само в труда, но и в социалните отношения на трудовия колектив — работнически, ученически, студентски и т. н. И именно тази страна на въпроса сега придобива първостепенно значение.“ От дейността на партийните организации, на партийните бюра, на комунистите в най-голяма степен зависи в колективите да се утвърждава такъв социално-психически климат, в който принципите и нормите на комунистическия морал и на социалистическата законност да се превръщат в правила за поведението на хората. При съвременните условия се създават по-благоприятни предпоставки да се обогатяват съдържанието и формите за участие на трудещите се и младежта в управлението, като по-пълно се мобилизират техните сили и се повишава отговорността им в решаването на проблемите на организацията на труда и планирането. Въпрос на чест, право и високо задължение на всеки колектив е възможно в най-голяма степен да допринася за собственото си и на страната най-ефективно развитие, за издигане ролята и значението на насрещното планиране и социалното развитие на трудовите колективи. Широко да се популяризира и внедрява опитът на

Digitized by Google

най-добрите колективи у нас, в Съветския съюз и другите социалистически страни.

Комплексно, с всички форми и средства да се издига ролята на идеологическия фронт за усъвършенствуване на социалистическото отношение към труда и социалистическата собственост, за преодоляване потребителската психика, за всестранното укрепване на дисциплината във всичките ѝ форми, за разкриването на дълбоката социална справедливост и значимост на принципното изискване заплащането да се заработва.

Идеологическата работа да допринася да се формира здрав социален климат, културни взаимоотношения и поведение на трудещите се, на младежта във всички сфери и области на обществения и личния живот да се издига на качествено нова, значително по-висока степен възпитателната роля на обслужващата сфера като един от най-действените фактори за формиране на социалната психика, съзнателността и гражданското поведение на човека; по-нататък да се утвърждава и усъвършенствува социалистическият начин на живот особено сред младежта; комплексно да се усъвършенствува, издига равнището на възпитателната работа сред населението и преди всичко сред младежта по местоживеене, като се решава проблемът за формиране на рационален стил на отдих, пълноценно използване на извънработното и свободното време чрез обогатяване на съществуващите и разкриване на нови средства и форми.

* * *

Необходимо е **да се осигури комплексност в многостранната дейност за възпитанието и формирането на социалистическата личност.**

Една от главните задачи на идейновъзпитателната работа сега е да съсредоточим вниманието за комплексно формиране качествата на социалистическата личност като резултат от комплексния характер на социалните въздействия и приемствеността в нейното развитие. Още по-пълно и резултатно да се обхванат в процеса на формирането на социалистическата личност ѝ нейното многостранно раззитие всички трудещи се и особено младежта на основата на по-активно разработване теоретико-методологическите и технологическите проблеми на формирането на социалистическия тип личност.

Да се осигури по-ефективно взаимодействие между обективните и субективните фактори в цялостния процес на формиране на личността. По-пълно да се разкрият и използват за целите на възпитанието диалектиката между лични, колективни и обществени потребности и интереси. По-резултатно да се преодолязат диспропорциите между растящото материално благополучие на народа и отстъпленията все още духовни потребности на част от младежта и някои категории трудещи се. Да се издига ролята на материалното и духовното стимулиране като фактор за възпитанието и разгръщането на социалната активност на населението.

По-активно и целенасочено да се осъществи принципът за единство на отделните страни на комунистическото възпитание и преди всичко на мирогледното, трудовото, нравственото и естетическото възпитание. Да се осигурява координиране във възпитателните въздействия на отделните звена и равнища, необходимото единство между организаторската и възпитателната им функция, за да се получава умножаващ се ефект. Да се издига ролята на самовъзпитанието като действен фактор за формирането на личността.

Да се активизира дейността за класово-партийното, патриотичното и интернационалистичното възпитание на трудещите се и младежта.

Digitized by Google

Да се обогатява съдържанието ѝ върху основата на закономерните процеси на постепенното взаимопроникване и сраствене на социалистическия патриотизъм и интернационализъм, най-ярко проявен в отношението към КПСС и Съветския съюз.

Важна задача на идеологическия фронт в заключителния етап на неговото преустройство е да съсредоточи усилията си за осъществяване на приемственост, системност и целенасоченост във възпитателните въздействия върху подрастващите поколения в духа на насоките и изискванията, очертани в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС, за реализиране на идеите за изпреварващото възпитание; за осигуряване многостранна и високоефективна подготовка и реализация на младежта в целокупния социално-икономически, политически и духовен живот на обществото; за разработване на програми и инициативи за едновременно решаване на задачата за трудовото, интернационалното и физическото възпитание на младежта.

* * *

Всичко това предявява по-високи изисквания **към качеството и ефективността на партийното ръководство и управление на идеологическата дейност.** Те се заключават във: все по-широко прилагане програмно-целевия и комплексен подход; все по-висока степен на единодействие на различните звена и равнища на идеологическия фронт и същевременно по-нататъшно обогатяване на съответния профил и издигане специфичната роля на отделните звена в цялостното функциониране на системата.

В това направление предстои органите и кадрите, които ръководят идеологическия процес, решително да активизират, да разширят и да усъвършенстват организаторската работа за изпълнение на взетите решения, за осъществяване на съставяните програми. Да се засили и задълбочи деловитостта при организацията и ръководството на идеологическата дейност, да се подобрят контролът и помощта, още повече да се повишат отговорността и взискателността и самовзискателността.

Много внимание следва да се отдели на въпросите, свързани с понататъшното повишаване на равнището и ефективността на **идейновъзпитателната работа в и на първичните партийни организации.** Именно тук партийните комитети трябва да проявяват повишени грижи, за да може в кратък срок да се преодолее очерталото се относително изоставане на преустройството на идеологическата работа в първичните партийни организации от общите темпове на развитието на процеса. Успехи има, те са плод на усилията и творчеството на тези организации, на техните бюра. Но тук развитието на преустройството не протича нито с нужната дълбочина, нито с нужната всеобхватност, нито с нужната повсеместност на положителните постижения и изменения. То се ограничава и задържа от допусканите съществени слабости както при непосредственото осъществяване на идейновъзпитателната работа от тези политически ядра, така и при нейното ръководство от окръжните, градските, районните и общинските партийни комитети. Има първични партийни организации, които все още продължават да водят недостатъчно интензивен и ограничен по съдържание идеологически живот, свеждащ се главно до занятията на просветните звена и разяснителните беседи по текущите производствени задачи. Има и организации, които не изпълняват пълноценно своите ръководни, контролни и координиращи функции по отношение на идейновъзпитателната работа на профсъюзните и отечественофронтовските организации, на комсомолските дружества. Отрицателно влияние върху ефективността на извърш-

Digitized by Google

ваната във първичните партийни организации идеологическа дейност оказват несъответствуващите на съвременните изисквания подготовка на част от пропагандистите, докладчиците и агитаторите, принизените критерии към качеството на осъществяваните идейновъзпитателни начинания, недостатъчната конкретност и дълбочина при осветляването на проблемите, слабостите в планирането.

Задачата е до Дванадесетия конгрес да се извърши пълно преустройство на идеологическата работа, което да стигне до партийната организация, до трудовия колектив, до отделния комунист, до всеки пропагандист и агитатор. Онзи окръжен, градски и общински комитет, който не осигури решаването на тази задача, не може да смята, че работи добре, че изпълнява успешно своите функции и задължения в преустройството на идеологическия фронт.

Какво предстои?

— Рязко да се засили вниманието към решаването на проблемите на преустройството и развитието на идеологическата дейност в първичните партийни организации от страна на всички ръководни партийни органи и преди всичко от страна на самите първични организации и техните бюра. Тези проблеми трябва трайно да влязат в ежедневието на идеологическите отдели на окръжните, градските и районните комитети на БКП, на общинските и заводските партийни комитети, на партийните бюра. Нужно е делово отношение, нужни са конкретни изменения, нужни са повишена взискателност, компетентна и постоянна помощ. Принципно значение за правилната постановка, организация и ръководство както на цялостната, така и на идейновъзпитателната работа на първичните партийни организации има словото на др. Тодор Живков пред Националното съвещание във Велико Търново за ролята на първичните партийни организации.

Значително да се обогати проблемното съдържание и целевата насоченост на идеологическата работа в първичните партийни организации и от тях в трудовите колективи и да се вземат мерки за по-нататъшното укрепване и усъвършенствуване на нейната организация.

Като съществени условия за успешното завършване на преустройството, за повишаване ефективността на идеологическата работа предстои да се решат и редица проблеми, свързани с грижите на партийните комитети и организации, ръководствата на пропагандно-информационните и научно-идеологическите институти за подобряване на работата с идеологическите кадри, за по-висока ефективност и по-съвършена организация на научното обслужване на идеологическата работа, за още по-настъпателна и ефективна борба срещу буржоазната, опортюнистическата и ревизионистична идеология и пропаганда.

* * *

Преустройството на идеологическата работа, започнато след Десетия конгрес, е извънредно голямо, отговорно и нужно дело. То може да бъде напълно осъществено, ако с него се заемат всички партийни органи и организации, цялата партия, ако идеологическите кадри се окажат на височината на новите задачи, ако девизът на нашия всекидневен труд и борба през тази заключителна фаза бъде: дела и само дела, реални дела и реални резултати.

Сега задачата над задачите на идеологическия фронт е да се превърне той в основен фактор за претворяване в живота стратегията на Партията за висока ефективност и високо качество навсякъде и във всичко.

Digitized by Google

ЕДНОПОСОЧНОСТ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ, КОЛЕКТИВНИТЕ И ЛИЧНИТЕ ИНТЕРЕСИ

С вдъховение и новаторство, с неуморен труд и упорита борба работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция претворяват в живота решенията на Единадесетия конгрес на БКП. Смисъл и съдържание на дните на трудовите колективи днес е битката за високо качество и ефективност. Върху основата на високите трудови постижения се претворява в дела икономическата стратегия на Партията за усъвършенстване организацията на работната заплата.

Поставяйки в центъра на вниманието усъвършенстването на социалистическата организация на труда, Националната партийна конференция набеляза практическа програма за осъществяване на девиза на седмата петилетка за висока ефективност и високо качество — навсякъде и във всичко. За тази цел тя определи допълнителни задачи за икономия на суровини, материали, горива и енергия, за увеличаване на обществената производителност на труда и за повишаване използването на производствените мощности. Да бъде произвеждана повече висококачествена продукция за вътрешния и международния пазар. Икономическият ефект от постигането на тези задачи е източник на необходимите средства за комплексно прилагане на новата организация на работната заплата, включително единната тарифна мрежа, единната щатна таблица и наредбата за новите размери за допълнителните възнаграждения при специфични условия на труд. Реализирането на определените с плана цели за качество и ефективност и новите задачи, произтичащи от решенията на конференцията, позволяват значително увеличаване на средната работна заплата — с около 20 на сто — през 1980 година в сравнение с началото на петилетката, постигане на още по-тясно единство между социалната и икономическата политика на Партията.

Следователно сега се използва коренно нов подход, с който се гарантира по-пълното прилагане на социалистическия принцип за заплащане на труда според неговото количество и качество, на основата на предварителното заработване на средствата, необходими за увеличаване на работната заплата. Така работната заплата ще изпълнява още по-ефективно функциите си на „...основен лост за икономическото стимулиране на трудещите се към най-активно участие в общественото производство и в повишаване обществената производителност на труда"[1].

* * *

На 1 ноември тази година партийно-правителствената комисия по усъвършенстване социалистическата организация на труда разреши на първите дванадесет комбината и предприятия, които имат най-добри постижения по изпълнение на произтичащите от Националната конференция задачи — за икономия на суровини, материали, горива и енергия, за подобряване използването на производствените мощности и увеличаване производителността на труда, — т. е. които са получили на практика максимален ефект от най-пълното съчетаване на трите елемента на производствения процес, да приложат комплексно новата организация на работната заплата.

Кое даде възможност на тези предприятия и комбинати да реализират тези успехи, първи в страната да приложат новата организация на работната заплата?

Преди всичко това е, че в тях с висока отговорност и компетентност се разработиха, утвърдиха и започнаха да се прилагат проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда. Анализът на извършеното разкрива, че под ръководството на партийните комитети и организации с личния пример на комунистите тук вече се прилага един нов подход за непрестанно усъвършенстване на технологиите и ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. За повишаване качеството на продукцията, икономичното изразходване на суровините и материалите, на финансовите и валутни ресурси, и за увеличаване производителността на труда. В тези предприятия с най-

[1] Т. Живков, Доклад пред Декембрийския пленум на ЦК на БКП, С., Партиздат, 1972, с. 29.

Digitized by Google

широкото участие на всички трудещи се се проведе критичен анализ на съществуващата организация, на основата на която се определиха тесните места в производството. Съпоставиха се постигнатите технико-икономически показатели, проектните технико-икономически параметри с постиженията на челните предприятия у нас и най-напредналите в дадената област страни. На тази основа се разработиха и инженерните проекти. Характерно за провеждането на тази огромна по мащаб работа е, че бяха включени и инженерите, технолозите, майсторите и самите производственици. Извърши се широкообхватна, мобилизираща, политическа и организаторска работа за най-пълно разкриване и използване на резервите. Именно с това се характеризират и резултатите от мероприятията по усъвършенстване на социалистическата организация на труда. От особена важност е, че тук са елиминирани всички външни фактори, които не са заслуга на предприятието — например влиянието на цените, изменения на тарифи и други, — не са плод от дейността на трудовите колективи. Заедно с това преминаването към новата щатна таблица и тарифна мрежа включва в себе си трансформирането на една част от наднормените възнаграждения и основна заплата. Но това не е източник, който може да позволи прилагането на новата организация на работната заплата. Това е само едно средство, с което се въвежда, от една страна, по-пълно единство между работата по норми, нормираните планови задания и от друга, с плана. В целия този процес активно участие на отделните работници и служители се осъществява най-вече чрез поеманите от тях лични и колективни творчески планове, които се формират още на етапа на критичния анализ на производството. А след това вече съставяните и приети на тази основа обещания на всички трудещи се стават задължение за административното ръководство.

Какви са измеренията на постигнатите резултати в някои от дванайсетте челни предприятия вследствие прилагането на проектите за усъвършенстване на социалистическата организация на труда?

Да вземем завод „Методи Шаторов" в Пазарджик. Реализирането на мероприятията от проекта за усъвършенстване социалистическата организация на труда му позволи през тази година да получи ръст на чистата продукция от 3,16 на сто, на обществената производителност на труда — 3,15 на сто и осигури снижаване средногодишно на материалните разходи с 1,5 пункта. По този начин трудовият колектив изпълнява напълно поставените му задачи, произтичащи от Националната партийна конференция, в условията на своето производство. Нарастващият ефект от усъвършенстване социалистическата организация на труда осигурява през следващите години постигането на значително по-високи резултати: чистата продукция през 1979 година ще нарасне с около 12 на сто, обществената производителност на труда — над 12 на сто, а материалните разходи ще бъдат снижени над 6 пункта. Тези резултати ще се утвърждават и ще бележат по-нататъшен ръст през 1980 година.

Между предприятията, които първи получиха разрешение за комплексно прилагане на новата организация на работната заплата, е един от първенците на социалистическото строителство у нас — Химическият комбинат в Димитровград. Известно е, че този завод отдавна е откупил своята стойност, че някои от неговите съоръжения са физически износени и са подменени с нови или предстои да се обновяват. Но именно тук, в своеобразните специфични условия на производството, е създадена такава организация на труда, която позволява най-пълно да се използват наличните производствени мощности. През следващите години на петилетката са осигурени условия за постигането на ръст на чистата продукция и на обществената производителност на труда средногодишно с по над 5 на сто. Въпреки особеностите, пораждани от дългогодишното производство, ще бъдат снижени и материалните разходи. Няма съмнение, че това е доказателство за решаващата роля на субективния фактор. Тук е налице нагледен пример за това че когато партийният комитет и първичните партийни организации мобилизират напълно трудовия колектив, е възможно осъществяването и правилното насочване усилията на специалистите, технолозите, производствениците за изпълнение на решенията на Националната партийна конференция. Тук не се превъзнася значението на обективните трудности, ударението не е поставено на допълнителни капитални вложения. Тогава коя е „тайната" за успеха? Отговорът на този въпрос се съдържа в комплексната програма на партийната организация от комбината. Извършена е огромна работа за постигането на тези резултати. Целият процес на подготовка и изготвяне на инженерните проекти се съпътствува от широка политическа и разяснителна работа. За да се постигнат поставените изисквания пред комбината и целия трудов колектив, са приведени в пълна мобилизация силите и възможностите на обществените организации и всички други фактори. Осъществено е допитване, взето е мнението, събрани са предложенията буквално на всеки производственик за възможните икономии на суровини, материали и енергия, за рационализиране на производствения процес. Използвани са анкетни листове, провеждани са индивидуални разговори. Организирана е и научнопрактическа конференция по разкриване на резервите. Профсъюзната и комсомолската организация със своите специфични форми, сред-

Digitized by Google

ства на дейност са разработили конкретни мероприятия още по времето на провеждането на държавно-обществения преглед.

Ще се намерят редица предприятия, чиито ръководства без колебание ще заявят, че използват същите или подобни форми на работа. Но когато се анализират резултатите от позицията на изискването за комплексното изпълнение на насрещния им план, се вижда, че постигнатото не задоволява. Не отговаря на новите критерии и изисквания на Националната конференция. И тогава неминуемо се налага изводът: зависи дали тези мероприятия са действително отражение на нов, съответствуващ на решенията на Националната конференция и на Юлския пленум на Централния комитет на БКП от 1976 година начин на мислене и действие. Дали е създадена атмосфера в целия трудов колектив на постоянно растяща взискателност — главното, определящото да бъде не „шопската теза", че стореното е на върховете на възможностите, а да витае духът на „шопската антитеза" — на новаторството и дръзновението, творчеството и инициативата, другарството и взаимопомощта. Дали в основата на дейността на стопанското ръководство и обществените организации е програмно-целевият и мултипликационен подход, с които се премахват корените на инертността и шаблона, на самозадоволството от постигнатото, осигурява се реална, мобилизираща за всички перспектива. Дали под ръководството на партийния комитет и първичните партийни организации се осигуряват условия за правилно разграничаване и взаимодействие в дейността на различните субекти на управление — стопанско ръководство, обществени организации, научно-технически дружества. Дали е осъществено участието на всички — от отделния работник, майстора, бригадира, началника на цеха до директора на завода — в усъвършенстването на социалистическата организация на труда. Изразява ли се то в поддържането на оптимални технологически режими, строг режим на икономии, образцова производствена и трудова дисциплина. Атмосфера, в която се раждат нови идеи, създават се нови импулси за работа, мобилизираност. Съответствуват ли на изискванията на социалистическата организация на труда — съревнованието и челния опит, наставничеството и бригадната организация на труда.

С какво още е ценен опитът на Химическия комбинат в Димитровград? Още с излизането на решението на Политбюро за челния опит под ръководството на партийния комитет беше преразгледана и допълнена досегашната програма за дейността в това отношение. Потърсиха се нови форми за изпълнение на партийната повеля — в центъра на работата на партийното, стопанското ръководство и обществените организации да бъде внедряването на челния опит. Но не като въпрос на добра воля и инициатива на отделни работници и служители, а като норма на поведение и изява, на висок обществен дълг на всеки трудещ се.

* * *

Партийният комитет в текстилния комбинат „Марица" — Пловдив си постави за разрешаване две основни задачи. Първата — от всеки член на колектива да се разбере какво означава оптимално съчетаване на живия труд с предметите и средствата на труда, да се постигнат максимално високи резултати при минимални обществени разходи. Чрез социалистическата организация на труда това означава най-ефективно използване на наличната материално-техническа база, трудовите ресурси, най-добри условия и култура на работата, а също — последователно формиране на ново, социалистическо отношение на труда на всеки член от колектива. Втората — пълна мобилизация на силите на трудовия колектив при изясняване състоянието и насоките за усъвършенстване организацията на труда в конкретните условия на предприятието. Център на тази дейност бе работата по изготвянето на инженерния проект, на неговата сърцевина — проектът за социалистическа организация на труда и насрещния план за 1979 и 1980 година.

Под ръководството на партийния комитет с пълна мобилизация на силите на профсъюзната и комсомолската организация се оказа конкретна помощ на стопанското ръководство да се проведе задълбочен критичен анализ на данните, изготвени от специализираните звена и отдели, от мненията и предложенията на всички специалисти и работници. Установено е достигнатото ниво на производителността на труда. Резултатите са сравнени с най-добрите постижения у нас и в другите страни.

На заседание на партийния комитет са били анализирани и оценявани резултатите от дейността на различните комисии и кадри. По този начин са осигурени условия за провеждането на комплексен анализ, който обхваща: използването на производственото оборудване; как се използват работното време, материалните ресурси, какви са съществуващите условия на труда. Резултатите от критичния анализ са намерили отражение в разработения инженерен проект. За основен критерий при поектиране новата структура на работните операции е приет коефициент на заетост на работниците и машините, максимално близък до единица. С най-активното участие на обществените организации за целта са разработени мероприятия, инженерни решения по усъвършенстване организацията на труда — комплексно за предметите и средствата на труда и живия труд. Така партийният комитет е изпълнил функциите си на действителен политически щаб при проектирането на оптимална организация на труда. Държал е цялата тази дейност да не

Digitized by Google

придобие само производствено-технологичен аспект, но да се изяви социалистическата съзнателност на всеки член от колектива, за издигане на отговорността и в същото време да бъдат напълно защитени техните интереси. Така например при проектирането на нови или при усъвършенстване на съществуващите технологии особено внимание е отделено на работните места осигуряването на всички необходими условия за ведър социално-психически климат, в който ще се трудят текстилците.

Качви постижения стоят зад този не на думи назован, а на дело осъществяван политически подход и от партийното, и от стопанското ръководство? Преди всичко това е пълното използване на производствените мощности. Така например комбинатът вече работи на сменност 2,9. Вътрешносменното време е достигнало изключително високия коефициент от 97,7 на сто. А равнището на целодневните престои през тази година от около 6,5 на сто предстои да бъде снижено още повече в рамките на технологически допустимото време в следващия период. И гордостта от всички тези резултати не би била толкова голяма, ако всеки един от тях не се отразяваше в непрестанно растящата социалистическа съзнателност на творците на блага, в самочувствието и решимостта за умножаване на успехите.

Анализът на още редица и редица примери доказват, че никак не е случайно класирането в редиците на дванадесетте предприятия и комбинати на две от текстилната промишленост. Че това не е постигнато със самоцелни заповеди и разпореждания, а с утвърждаването на един нов подход на всички равнища на управление, съответствуващ на изискванията на XI конгрес, на Юлския пленум от 1976 г. и Националната партийна конференция. Държавно-общественият съвет по усъвършенстването на социалистическата организация на труда към Министерство на леката промишленост включва на обществени начала първенци в производството и герои на социалистическия труд, научни работници от институтите на министерството и висшите учебни заведения, ръководители и специалисти от предприятията, представители на професионалните съюзи. В него се разглеждат с участието на специалисти от Комитета по труда и работната заплата, от Централния съвет на БПС, от Централния комитет на Профсъюза на работниците от леката промишленост и на представители на районните комитети на Партията проекти за усъвършенстване на социалистическата организация на труда на комбинати и предприятия, дават се насоки за практическо решаване на валутните въпроси.

С такъв подход дванадесетте предприятия доказаха своята готовност за комплексно прилагане на новата организация на работната заплата — чрез своевременно внедряване на проектите за социалистическа организация на труда, предварително заработване на необходимите средства — и внасянето им в специална партида на фонд „Работна заплата" в БНБ — за прилагане на увеличените размери на единната щатна таблица и единната тарифна мрежа, за допълнително възнаграждение при специфичните условия на труда. Така на практика се прилага качествено новият подход в организацията на работната заплата, а именно тя да се увеличава на базата на реално заработени средства, а не чрез отпускани от бюджета.

* * *

Един от решаващите моменти за успеха на предприятията и комбинатите първенци е използването на колективните форми на работа. Безспорно на сегашния етап това е бригадната организация на труда, като най-прогресивна и най-подходяща, способна да отговори напълно на характера на производствения процес във всяко предприятие и комбинат. В трудовите колективи в това направление се извършва огромна дейност. Да вземем например фабрика „Загорка" в Стара Загора. Тук около 85 на сто от общия брой на работниците са включени в бригадите. В химическия комбинат „Свилоза" — в гр. Свищов те са около 94 на сто, а още в началото на следващата година този процент значително ще се увеличи. В русенския завод „Найден Киров" обхванатите в тази най-прогресивна форма за производство и организация е около 82 на сто и т. н. Във вълненотекстилния комбинат „Г. Димитров" всички бригади са многосменни. С направеното е сложено само началото, тъй като целта не са традиционните бригади от по няколко души — малки единици, в чиято дейност са включени по няколко операции. Напротив. Цели се създаването на крупни, комплексни бригади, които най-пълно обхващат, преимуществата от пълното съчетаване на трите елемента на производствения процес. Следователно те трябва да обхващат резултатите от завършен технологически и производствен цикъл, фаза или крайно изделие. В това отношение има още много да се желае. Например включването на всички ръководни и изпълнителски кадри в бригадата, а не само на непосредствените производственици ще позволи да се осъществи принципът за пълна обвръзка на заплатата с крайния резултат. Това означава още да се преодоляват границите на цеховете, участъците, на смените при прилагането на бригадната стопанска сметка. Стимулите и отговорностите на всеки да са пряко свързани с крайните резултати. Нашето машиностроене с всеки изминат ден качествено се изменя. Днес завършването на обработката на детайл от един стругар много често не е въз-

Digitized by Google

можно в рамките на смяната. Бригадната организация позволява да не се губи работно време за сваляне на детайла от машината в края на всяка смяна, за даване и получаване на инструменти и чертежи. Избягва се търсенето на „изгодни" и на „неизгодни" работи и всичките организационни причини от подобен характер, които задържат производителността на труда.

В крайна сметка въвеждането на бригадната организация означава разширяване фронта на многомашинното обслужване, съвместяване на длъжности и професии. И на тази основа — намаляване броя на заетия персонал. Така се върви към поставената цел от Националната конференция — само от въвеждането на проектите за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда близо една трета от заетите в непроизводствената сфера да бъдат пренасочени в сферата на динамично развиващата се промишленост и селското стопанство. По този начин ще се осъществи по-пълно изискването за повсеместна интензификация на производствените процеси и дейности, ще се преодолее недостигът от работна ръка. Възможностите в тази насока са огромни. И още недостатъчно използвани. Ако постигнатото например от фабрика „Загорка" по обема на обхванатите в количествено отношение изградени бригади е голям, то по отношение на качеството предстои много да се върши. Защото сега по-малко от 10 на сто от общия брой на работниците притежават втора професия. А в някои други предприятия този процент е значително по-малък.

Когато анализираме постигнатите резултати в дванадесетте предприятия, се вижда, че, от една страна, са достигнати определените изисквания и за тази година се очертава не само тяхното изпълнение, но и да бъдат преизпълнени. В строително-монтажния комбинат — Пловдив допълнителната чиста продукция вместо 5,9 ще нарасне на 6,2, а материалните разходи от 2,70 на сто на 2,82 на сто. Трудовият колектив на Химическия комбинат — Димитровград ще преизпълни и трите показателя: обществената производителност на труда вместо 1,9 се очаква да достигне 2,4 на сто. В завод „Загорка" — допълнителната чиста продукция вместо 1,5 ще достигне над 8,5 на сто.

В резултат на проведената огромна работа по организирането и внедряването на бригадната форма на организация на труда са постигнати значителни резултати в повишаване производителността на труда чрез намаляване на работниците в бригадите. Така например във ВТК „Г. Димитров" техният брой по норма на обслужване е намален с 214 души. В същото време индивидуалната работна заплата на членовете на бригадите е нараснала значително. За основните бригади само през август тя се е повишила с 20—29 на сто при среден ръст спрямо 1977 г. 15,30 на сто.

В съответствие с постигнатите резултати и ръстът на работната заплата в отделните предприятия и комбинати е различен. Характерното е, че навсякъде се спазва принципът за преимуществено нарастване на тарифната заплата на работниците пред брутната щатна заплата на служителите. В завод „Методи Шаторов" — Пазарджик за производствениците тя достига 126 на сто, а за служителите — 111 на сто; в завод „Найден Киров" това съотношение е съответно 130 към 107 на сто.

Откроява се и друг важен момент. Конкретната организация на работната заплата в отделните заводи вече показва определено стремеж към спазване на изискването за най-пряко свързване на индивидуалната заплата със съответните крайни резултати. Това означава, че загубите от нанесените вреди или други технологически последици от лоша организация и пропуски в работата със създадените правила за стопанската сметка и за организацията на работната заплата се свеждат вече до конкретните виновни лица, а не изобщо на целите колективи. Анализът на редица примери в това отношение показва необходимостта от постоянно нарастване отговорността и на ръководните, и на изпълнителските кадри. Отговорност за личния принос, за повишаване на компетентността както при вземането на решения, така и при тяхното изпълнение, за висококачествено извършване на всяка операция. Отговорност, критериите за която да бъде високата социалистическа съзнателност. В съответствие с тези изисквания е и новият подход в действуващата вече договорна система — заплаща се не само стойността на недоставения материал или съответната глоба, неустойка, а и пропуснатият ефект от ощетената страна. Оттук произтича и неизмеримо порасналата политическа отговорност на партийните комитети и организации да не допускат атмосфера на опростяване задълженията между отделните заводи и звена, тъй като в крайна сметка от това ще бъдат ощетени техните колективи. Принципът за поемането на отговорност на всеки за своя дял във формирането на висококачествена и ефективна продукция да бъде ненакърним. Да не се робува на формулата „обективни причини", а за всеки пропуск и всички слабости винната да се носи от точно определения виновник. Да не се допуска нехайството, некомпетентността на някои да се скрива зад общия кипеж на творчество и новаторство в работата. Това е още по-наложително сега, тъй като в условията на непрестанно задълбочаващата се концентрация и специализация на производството умножаването на успехите е немислимо, ако специализираните звена не изпълняват задълженията си към следващите работни места, цехове, участъци, предприятия.

Digitized by Google

Новата организация на работната заплата показа на всички ни нагледно, че тя както не е свързана, от една страна, с даване на средства, които са заработени другаде, така не е недопустимо и необосновано намаляването на заплатите. Дванадесетте предприятия и комбинати доказаха, че прилагат новата организация, без да е допуснато необосновано намаляване на заплатите на нито един работник и служител при тях. И същевременно чрез нейното прилагане се премахват всички случаи, които са свързани с нереално заплащане, за невложен труд, некачествена продукция и т. н.

* * *

В дванадесетте предприятия се извършва огромна дейност и по осъвременяване на системата от норми и нормативи. Неотменим принцип за тях е, че ефективна работа в областта на организацията на труда е немислима без изградена в съответствие със съвременните постижения на научно-техническия прогрес и новите критерии и изисквания нормативна база. Това става върху актуализираната документация както от гледна точка на постигнатото от проектните мощности, така и от челните постижения в световната област. Именно на тази база се изграждат и съответните нормативи както за цялото предприятие, така и за отделното звено. Това ще рече, че се прави голяма крачка в преодоляване на затрудненията, пораждани от различията между плановите нормативи за разход на суровини, материали, за използване на мощностите, на живия труд и тези, по които се извършваше заплащането. На тези предприятия, на които се дава разрешение за комплексно прилагане на новата организация на работната заплата, им се утвърждават и държавните задачи до края на петилетката, което гарантира ползването на нормативно определената част от разкритите резерви. Разбира се, системата от нормативи постоянно ще се актуализира, като се вземат предвид влаганите средства за внедряване на постиженията на съвременния научно-технически прогрес, новите капитални вложения, разходите за подобряване организацията и т. н. Но това, което е дело на колектива за разкриване на резервите, ще остава в негова полза.

Цялата тази дейност е в неразривно единство и с нормативната основа на бригадната организация на труда. Защото самата тя изисква разширяване обхвата на техническото нормиране и съответно окрупняване на нормативите за разход на жив и овеществен труд в общата задача на бригадата. И оттук произтича правото на бригадата с коефициента за трудово участие да разпределя по нейно решение и воля възнаграждението за извършената работа в съответствие с приноса на всеки участник в нея. Това спомага да се преодолеят страховете за неправилно оценяване труда на отделните работници, правилно да се отчита разликата в професионалното майсторство, да се създава психологическа съвместимост между тях. Дадената възможност на преките ръководители на колектива — майсторите, бригадирите, да получават не по-малко от 20 на сто в повече от средната заработка на бригадата, решително стимулира тяхната дейност. Задължава ги да отговарят за качеството и ефективността на произвежданата продукция по целия цикъл на производството. Сега става възможно по-ярко да се открият потенциалните възможности и способности на всеки един поотделно. Когато е свободен от една дейност, да е заинтересован веднага да се захваща с друга — ремонт, поддържане и т. н. Налице са все повече условия за разширяване другарската взаимопомощ, контролът и самоконтролът, формирането у всеки на ново отношение към труда от гледна точка на повишаването на резултатите.

Опитът на дванадесетте вече недвусмислено сочи и голямото значение на новия подход при оценката на кадрите — подбор, разпределение, пренасочване. Тази дейност се поставя на една нова, научна основа, която допринася за отстраняване на субективизма, за недопускането на безпринципността. Голяма е отговорността на партийните комитети и организации в извършването на тази огромна работа. Защото въпросът е колкото производствено-технологичен, толкова и политически. Касае се за защита правата на творците на блага. Да се изисква с комунистическа принципиост и последователност да се дава оценка на кадрите, за да могат да се открият можещите, знаещите, деловите хора, а същевременно тези, които не са попаднали на своето място, да се пренасочат на други места, където ще бъдат по-полезни за обществото. Съвършено правилно атестирането започва на базата на характеристика за политическите качества на комуниста, комсомолеца и след това се отива към изискванията на наредбата за окачествяване на неговите делови качества.

Кое е главното сега, произтичащо от опита на дванадесетте предприятия и комбинати? Това е, че партийните комитети и първичните партийни организации с изключителна целенасоченост и внимание усъвършенстват всички практикувани досега форми, средства и методи и предприемат нови мероприятия за тяхното трансформиране във въздействия, в реални измерители на ефективността и качеството. Да не се допуска никаква съзерцателност, украсяване на голямата цел с многословие, никаква безадресност. Най-вярната позиция е пълната яснота на целите, на резултатите, които трябва да се постигнат в изпълнение на стратегическия девиз на петилетката на конкретното работно място. Оттук и многоликата политическа и индивидуална работа с хората да допринася за максимален ефект при усъвършенстването на социалистическата организация на труда.

Коста ДИМОВ
Асен ВЕСЕЛИНОВ

Digitized by Google

УСЛОВИЯ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

Девизът на седмата петилетка „Качество и ефективност — ефективност и качество" като закономерна необходимост в етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество отразява процеса на преминаване на количествените натрупвания в нашата икономика в качествени изменения. Този проблем стои с голяма сила и пред животновъдството, защото само през последните две петилетки за създаване на неговата база са изразходвани над 950 млн. лв. Изградени са 118 крупни промишлени животновъдни комплекса, реконструирани са стари сгради за производство на животински продукти при промишлени технологии.

Значителни средства и валута бяха отделени за подобряване на породния състав на животните, като се използваха постиженията на световната селекция. Четирите специализирани научно-производствени обединения — по птицевъдство, по свиневъдство, по говедовъдство и овцевъдство и по ветеринарно дело, създадоха организационни и икономически условия за най-ефективно обвързване на науката с производството и превръщането ѝ в производителна сила.

Сега, естествено, изниква въпросът, как ръководството на всяко ДСО, НПО, АПК, ПАК, ферма и животновъден комплекс използва предоставените им фондове и средства; колко продукция и с какво качество те предават на обществото?

Опитът на нашите челни животновъдни комплекси и ферми показва, че когато трудовите колективи организирано и целенасочено под ръководството на партийните комитети и организации поемат цялостна отговорност за производството, могат да се получат високи резултати. Показателни в това отношение са постиженията на свинекомплекса в с. Слънчево, Варненско, когато се сравняват със средните показатели на свинекомплексите в страната. През 1977 г. на един квадратен метър застроена производствена площ е произведено в с. Слънчево по 114,4 кг прираст при 103,9 кг средно и е получено по 48,40 лв. чист доход при съответно 37,80 лева. Един килограм прираст е произведен с 4,7 кръмни единици при 5,6 кръмни единици, а за 100 кг прираст са изразходвани 1,07 човекодни при 1,26 средно за останалите. Един постоянно зает работник е създал 14 354 лева чист доход при 8027 лева средно и рентабилността е съответно 47,77 на сто за предприятието в Слънчево при 39,01 на сто средно за всички свинекомплекси.

На какво се дължат тези резултати?

Под близкото ръководство на ОК на БКП и компетентната помощ на Научно-производственото обединение по свиневъдство — Шумен, в свинекомплекса са изпратени на работа много млади специалисти и работници предимно със средно образование. Първичната партийна организация наброява 32-ма членове, а комсомолската организация — 67. Под ръководството на партийната организация целият колектив начело с комунистите е овладял до най-големи детайли технологическия процес. Създадена е синхронизация между отделните звена на производствения и биологичния цикъл, което осигурява поточност и оптимално използване на производствената площ и генетическите възможности на хибридните животни. Стремежът за висока култура на всяко работно място и сектор, стриктното спазване на технологическата и трудовата дисциплина, овладяването и внедряването на новостите в науката и челната практика са най-характерните черти в работата на целия колектив, на специалистите и на ръководството на предприятието. Всичко това се осъществява благодарение на създадената организация на труда в предприятието, която позволява да се използват рационално живият труд, мощностите, животните и фуражът. Изградените четири сектора (производствени единици) се ръководят пряко от специалисти. Всяка производствена единица е на вътрешна стопанска сметка, зачислени ѝ са определени производствени мощности. Критерии за заплащането на труда на всеки член от колектива и отделната производствена единица са крайните резултати, т. е. създаденият прираст, качеството и количеството на отгледаните животни, разходите на материални средства и жив труд, намалената смъртност. Характерно е, че отгледаните животни се предават по качествени показатели, които в следващия цикъл на производствения процес гарантират също високи резултати.

Създадената организация на производство и заплащане на труда осигурява еднопосочност в интересите на работници и специалисти. В цикъла на отглеждане на животните работата на отделното звено се приема и оценява според това, доколко създава предпоставки за по-висока ефективност на следващото, а обслужващите —

Digitized by Google

според приноса в основното производство. Това на практика е реализиране на мултипликационен ефект, който се вижда в общите крайни резултати на свинекомплекса.

Анализът на резултатите показва, че все още има животновъдни комплекси, където натуралните и качествените показатели не съответствуват на материално-техническата база, на обективните възможности. Така например в свинекомплекса в Кнежа, Врачански окръг, през 1977 г. от едни квадратен метър застроена площ е произведен по 80,4 кг прираст и е създаден чист доход за 20,60 лв.; в Зимен, Бургаски окръг — 80 кг прираст и 2,20 лева чист доход; в Карапелит — 52 кг прираст и 16,30 лева чист доход.

Като се има предвид, че материално-техническата база във всички наши свинекомплекси не се различава съществено от тази в Слънчево, то възможността да се получат подобни резултати и в тях е напълно реална и осъществима. Следователно работата е в субективния фактор — кадрите, в тяхната инициативност и благородна амбиция за преодоляване на съпътствуващите трудности и реализиране на задачите на равнището на съвременните изисквания.

Ако работата във всичките 18 свинекомплекса беше като тази в с. Слънчево, то за 1977 година можеше да произведем от същия фураж допълнително над 7000 тона месо в кланично тегло, т. е. колкото от три свинекомплекса като този в Търговище и да се реализира над 6 млн. лева чист доход. Затова не е нужна валута, нито допълнителен лимит, необходимо е да се съчетаят обективните условия с творческия подход и инициативността; необходимо е ръководните звена да погледнат на утвърдения опит като на производствен фактор, използването на който с решение на Политбюро се постави като главно задължение пред партийните органи и организации.

* * *

В производствените фондове на животновъдството значителен дял заемат основните стада. Това е най-динамичната част от производствените фондове, те създават стоковата продукция и същевременно възпроизвеждат себе си, т. е. създават нови средства за производство. Ето защо от тяхното рационално използване зависи до голяма степен ефективността на цялото животновъдство.

Критерий за ефективността на основното стадо е създаденият чист доход. Чистият доход в АПК на 100 лева производствени фондове (основно стадо) на свиневъдството нараства от 152,40 лева в 1973 година на 196 лева в 1976 г. и на една основна майка от 8 лева на 76,80 лева. Неефективни са основните стада в овцевъдството и говедовъдството, които в някои окръзи и АПК не носят чист доход и чрез загубата влошават качествените показатели на животновъдството.

Анализът на състоянието в отделните подотрасли на животновъдството показва, че ефективността на основните стада зависи от комплекс от фактори — породен състав и качеството на животните, от равнището на хранене, от технологията на отглеждане на животните и тяхното използване, и в основата на всичко това стои организацията на труда в животновъдните комплекси и ферми.

Оптималното използване на генетическия потенциал на породния фонд е важен стратегически резерв за увеличаване производството на животински продукти и повишаване ефективността на основните стада. Това ясно е изразено в свиневъдството. Както е известно, доскоро отглежданите породи свине в нашата страна бяха с голям процент мазнина, нисък интензитет на растеж, дълъг угоителен период и нисък коефициент на усвояване на фуражите. От 1972 година в страната се създава хибридно свиневъдство. Разплодният материал, изградената система и материална база дават възможност към 1980 година хибридните свине да осигурят около 80 на сто от прасетата за угояване. Големите потенциални възможности на хибридните свине бяха потвърдени в свинекомплекса в Ситово — Силистренски окръг. От 1000 свине майки бяха получени и угоени средногодишно от майка по 19,5 броя прасета, които са достигнали 90 кг живо тегло за 178 дни при разход на 3,2 кг фураж за килограм прираст. Особено ценен е хибридът с високо качество на месото — минимална дебелина на сламината 25,5 мм при над 40 за страната, което определя неговата потребителска стойност. Освен това доказано е, че за образуването на един килограм сланина (масна тъкан) свинете изразходват 8000 килокалории, докато за един килограм месо (мускулна тъкан) изразходват само 2000 килокалории, или четири пъти по-малко. Въпреки големите предимства на хибридните свине не във всички окръзи и свинекомплекси се създават условия за разширяване на това производство.

Засега не са населени с хибридни свине дори всички свинекомплекси. Главната причина е в недостатъчното производство, за което мерки трябва да вземе ръководството на НПО по свиневъдство. Някои специалисти и ръководители, макар и официално да са за хибрида, не вземат родители, а за взетите не полагат съответни грижи. В Търговищки окръг 56,9 на сто от свинете майки са хибриди, а във Видински — едва 8,2 на сто. Какво струва забавеното внедряване на хибрида, най-добре се вижда от сравнителните резултати на свинекомплексите в Дунавци, където се отглеждат нехибридни свине, и Стара Загора, където от две години са настанени хибриди. През 1977 година един килограм прираст е произведен в Дунавци с 5,4 кг фураж, а в Стара Загора — с 4,4 кг. Равносметката показва, че свинекомплексът в Дунавци е преразходвал за този период 1990 тона фуражи и е получил по-малко 2430 броя отбити прасета.

Digitized by Google

Важен критерий за ефективността на основните стада е равнището на продуктивността на животните. Както е известно, в почти всички наши окръзи има благоприятни условия за развитие на високопродуктивно млечно говедовъдство. През последните 10—15 години в страната се създадоха стада с високи потенциални възможности, но те не се оползотворяват във всички АПК. Показателна в това отношение е съпоставката между Софийски и Шуменски окръг. Млечността от фуражна крава в Шуменски окръг през 1977 г. е 3360 литра, а в софийските — 2286. Преди 10 години млечността в Софийски окръг е била 2860 литра, а в Шуменски — 2900 л, или разликата е била само 43 литра, докато сега надхвърля 1000 л. Подобно на Софийски окръг е положението в Михайловградски, Търговищки, Плевенски и др. окръзи. Анализът на работата показва, че причините за тези големи различия в млеконадоя не могат да се търсят във фуражите, тъй като млечното говедовъдство се развива главно на основата на обемистите фуражи, за производството на които условия има навсякъде. Следователно причините трябва да се търсят преди всичко в създаването и използването на основните стада.

Проблемът за поддържане породния фонд на животните на нивото на световната селекция и своевременното въвеждане и попълване на стадата с високопродуктивни пополации, линии и хибриди и създаването на съответни условия за максимално използване на техния генетически потенциал има решаващо значение за увеличаване производството на животински продукти; за повишаване ефективността чрез по-добро използване на материалната и фуражната база. Това се потвърждава от нашите резултати с отделните породи. През 1977 г. средната млечност за контролираните крави от черно-шарената порода е 3763 литра и е по-висока от млечността на контролираните крави от българското червено говедо с 322 литра, от българското кафяво — с 966 литра, и от българския сименталл — с 1037 литра. Същата тенденция се наблюдава и при кръстоските на нашите породи с черно-шарената порода.

Въпреки очевидните предимства на черно-шарената порода все още има специалисти и ръководители в окръзите и АПК, които не вземат практически мерки за най-рационално използване на внесения разплоден материал, за разширяването му чрез собствено възпроизводство. Положителен опит в това отношение има Толбухински окръг. Оценявайки ролята на фактора порода, там своевременно беше въведена червената порода, а по-късно и черно-шарената главно чрез възпроизводително кръстосване, като се осигуриха съответни условия за проявяване на техните генетически възможности. Млеконадоят от фуражна крава в Толбухински окръг от 2464 литра в 1965 г. нарасна на 3195 литра в 1977 г., или със 731 литра (29,8 на сто), а във Видински окръг от 2342 литра намаля на 2276 л. Истината изисква да се каже, че за изоставането в породния състав на говедовъдството във Видински и другите окръзи от Северозападна България вина има и Министерството на земеделието и хранителната промишленост, и Научно-производственото обединение по говедовъдство и овцевъдство. Необходими са в това отношение практически мерки в духа на поставената задача в доклада на др. Тодор Живков пред XI партиен конгрес: „Важна роля за подема на животновъдството играе племенното дело, особено в говедовъдството".

* * *

Създадената материално-техническа и производствена база за общественото животновъдство крие големи резерви за увеличаване производството на месо, мляко, яйца, вълна и за снижаване разходите на жив труд. Това изисква преди всичко нов подход в решаване на практическите задачи. Изисква използването на производствените фондове да бъде винаги на вниманието не само на стопанските, но и на другите органи и организации. Както вече беше споменато, основните фондове се създават от обществото и то не може да бъде безразлично как ще се използват. От друга страна, като се оценява тяхната степен на използване, се оценява и ефектът не единствено от гледна точка на местните интереси, а от позицията на интересите на обществото. Това вече е една от страните на политическия подход в партийното ръководство на икономиката и като такъв той е най-тясно свързан със задачите, които са призвани да изпълняват партийните органи и организации.

Трябва обаче да се отбележи, че този проблем засега е повече в центъра на вниманието на окръжните комитети на Партията. Понякога се изказват съображения, че общинските комитети и първичните организации имат по-тесен поглед върху него, в по-малка степен могат да влияят с компетентно мнение. Тук въпросът се свежда очевидно не до възможностите на партийно въздействие, а до това, че невинаги и навсякъде може да се намери характерното и специфичното, онова, което е близко до трудовите колективи и е в обсег на възможностите на бригадата, фермата, клоновото стопанство.

В това отношение има редица заслужаващи внимание примери. Независимо че въпросът за породния състав е сложен и той се решава предимно в централните ръководни органи и организации, общинският комитет в с. Морава, Великотърновски окръг, не го изпуска от вниманието си. Когато комитетът на свое заседание решава да се подмени породата български сименталл с черно-шарено говедо, мотивировката е, че вече са получени от сименталл по 4000 л мляко и тази порода е изчерпала генетическия си потенциал. Оттук настоящата задачата се изпълнява, като не се чака внос, а клоновото стопанство създава

Digitized by Google

собствено стадо и на базата на него започва подмяната във всички ферми.

Голяма политическа работа могат да свършат и първичните организации, ако пред тях проблемът се постави, свързан с конкретните производствени условия. Става дума за това, че авариите на скъпоструващи съоръжения, абортите на внесени от чужбина животни, лошата организация на труда при съвременна технология и други подобни недостатъци са от изключително голяма важност и едновременно с това са в обсега на тяхното въздействие. Внедряването на почина на Лейда Пейпс в млечното говедовъдство е положителен пример как трябва да се постъпва. В редица клонови стопанства — като тия в Пиргово, Русенско, Пазарджик и др., внедряването бе предшествувано от критичен анализ на производителността на труда, от подемането на масово-политическата и разяснителната работа сред трудовите колективи. По-късно организациите и техните бюра не оставиха работата на самотек, а следяха за ефекта от внедряването, установяваха партиен контрол и предотвратяваха редица несполуки от субективен характер. Разбира се, има и редица други въпроси като реконструкцията и модернизацията на базата и свързаното с нея рационализаторско движение или пълното натоварване на мощностите с бройки животни, но на преден план излиза организацията на труда, защото, както беше подчертано на Националната партийна конференция, тя е най-пряко свързана с пълното използване на действуващите мощности.

Важен етап в повишаване ефективността на основните фондове е критичният анализ, който се прави чрез инженерните проекти. Тази форма доказа своето предимство и внесе научност в подготовката на плановете. Недостатъкът обаче е това, че не навсякъде в съставянето им се въвличат творческият потенциал на трудовите колективи и низови ръководители, било поради формален подход или скъсени срокове. По такъв начин те не стават дело на ония, които ще изпълняват плана. Насрещното планиране с присъщата му научност на базата на инженерните проекти е призвано да фокусира знанията и умението, творческата инициативност на работници и специалисти, да даде форма за изява на социалната активност, да утвърждава принципите на демократическия централизъм на всички равнища и във всички дейности.

Партийните комитети и организации са длъжни да отделят особено внимание на основните фондове не само при изготвяне на насрещния план, но и в процеса на реализацията му. Да извършват сами системен анализ и да изискват такъв от стопанските ръководители за всеки обект се налага от факта, че често пъти край ежедневните задачи се изпускат от внимание стратегическите. Този анализ ще дава своевременна информация не само за общия продукт и текущите разходи, но и доколко съответствуват те на капиталните вложения. Като се използва опитът на челниците, трябва да се усъвършенствува организацията на труда, за да се получи без допълнителни средства допълнителна продукция. Усъвършенстването на организацията, повишаването на масово-политическата работа са ония фактори, които могат да дадат прелом в използването на основните фондове и другите средства за производство, да издигат постоянно ефективността на животновъдството.

Крачун КОЛЕВ
сътрудник в отдел „Селскостопански“
на ЦК на БКП

Digitized by Google

ЧЕЛНИЯТ ОПИТ В СЪРЕВНОВАНИЕТО

„Българската комунистическа партия оценява челния опит като ярка проява на ръководната роля на работническата класа в социалистическото общество, като израз на нейното високо съзнание, на нарастващите творчески възможности на работниците и специалистите, на всички трудещи се в нашата страна."

Из решението на Политбюро на ЦК на БКП от 28 юли 1978 г. за масовото внедряване на челния опит.

Всеки ден се ражда по нешо ново в усъвършенстването на организацията на труда. И в това ново, като правило, са концентрирани опитът и най-добрите методи на работа на първенците. Ето защо съвършено правилно партийните органи и организации отделят изключително внимание за навременно разкриване на неговите кълнове, за анализирането и обобщаването, за бързото му разпространяване в конкретните условия на всяко звено.

Важно място в тези грижи заемат придобилите вече всенародно признание челни почини и инициативи.

Тук ще разкажем за някои от тях, чрез които трудовите колективи постигат значително по-високи производствено-икономически и социални резултати.

* * *

Един от сравнително младите заводи на родната електронна промишленост е Заводът за магнитни дискове — Пазарджик. Под ръководството на партийната организация, с личния пример на комунистите тук непрестанно се разгръщат умението и инициативата на отделния труженик, създава се такава организация на производството, която в най-пълна степен се приближава до съвременните изисквания. В резултат на това производителността на труда само за периода 1976—1977 г. е повишена около два пъти. И сега към финала на настоящата, трета и решаваща година за изпълнението на петилетката трудовият колектив е устремен към нови, още по-високи постижения.

Успехите на колектива се дължат преди всичко на това, че е създадена съвременна организация на процеса на производството, с която успешно се съчетава най-рационалното използване на живия труд, предметите и средствата на труда. Машините и съоръженията тук през седемте дни на седмицата работят денонощно на смени. Внедрена е бригадната организация на труда. Своевременно се решават проблемите на техническия прогрес и др.

Може да се каже, че за динамичното развитие на завода решаващ дял има новаторският подход на кадрите. Въпреки че още с неговото изграждане са заложени съвременна организация и технология

Digitized by Google

на производството, партийният комитет провежда системна, целенасочена организаторска и възпитателна работа, за да се разбере от всички, че това са само възможности. Че тяхното пълноценно използване зависи от претворяването в специфичните условия на предприятието решенията на XI конгрес на БКП. Особено богата и разнообразна е обществено-политическата дейност за дълбоко проникване буквално от всеки в изискванията на Националната партийна конференция. На практика това означава системен анализ и оценка за конкретния принос на всеки един в изпълнение девиза на петилетката. Овладява ли той най-последните световни постижения в отрасъла, проявява ли творчество и инициатива за тяхното внедряване в завода. Вече редовно профкомитетът или комсомолският комитет, ръководството на научно-техническото дружество на свои заседания обсъждат различни страни от дейността на специалистите и на висококвалифицираните работници. Именно в такива условия със собствени сили е рационализирана организацията на производството, внедрени са допълнителни усъвършенствувания. Чрез многомашинното обслужване са освободени и разстанени в четирите смени повече от 100 специалисти и квалифицирани работници. Значително по-високо е чувството за отговорност у целия колектив. Създадени са отговарящи на новите изисквания взаимоотношения между работниците и ръководителите. При съставянето на инженерните проекти и на насрещния план са направени значително повече отпреди предложения за рационализиране на производството, за усъвършенствуване организацията на работните места.

Особено внимание партийният комитет отделя на бригадната организация на труда. Най-напред широко се разясниха нейните предимства. Агитатори на най-прогресивния начин на производство са първенците. При непосредственото участие на трудовия колектив се пристъпи към укрепването на бригадите, които последователно преминаваха на самостоятелна стопанска сметка. Сега на производствените участъци своевременно се определят реални планови показатели, които са основа за разгръщане на творчеството и инициативата на всеки един от колектива. Работната заплата по-успешно се свързва с крайния резултат. Постига се еднопосочност в материалното стимулиране на работниците, бригадирите и ръководителите на низовите звена. Това повишава индивидуалната и колективната отговорност за изпълнението на всяка производствена операция.

Изключително полезно е тясното сътрудничество между завода и Института за изчислителна техника. Вече са традиционни връзките на отделните научни секции с цеховете и другите поделения на предприятието. Всяко предложение от работническия колектив, свързано с усъвършенствуване на производството и техниката, се съобщава на научните сътрудници от института. По този начин винаги навреме се осигуряват компетентни консултации, конкретни предложения, допълнителни разработки и решения. И обратно. Всяка разработка в лабораторията на института в подходящи форми и начин се разглежда от колективите на отделните производства. Особени грижи се полагат експериментите да се провеждат на дело при производствени условия, да се проверяват теоретическите обобщения от извършените изследвания. Тази плодотворна дружба между колективите в завода и института намира израз и в значителния брой сключени договори за изграждане на комплексни специализирани бригади с участието на научни работници и производственици. Положителна оценка заслужава съвместната работа на завода и института по така наречената рандеманна програма. Тя има за свой обект икономичното и най-целесъобразното използване на различните материали, които се влагат в производството на магнитните дискове.

Digitized by Google

В такива условия и с такава насоченост на работата партийният комитет и първичните партийни организации успешно преустройват своята дейност в съответствие с новите критерии и изисквания на Националната партийна конференция, утвърждават се като действени щабове на колективите. Политическата работа обогатява живота в отделните бригади, съдействува за изграждане отношения на другарство и взаимопомощ между тях, за постоянно издигане на отговорността.

Опитът в Завода за магнитни дискове има все още местно значение. Но той със своя подчертано комплексен характер обхваща такива проблеми като: ускореното внедряване на научно-техническите постижения и създаване на съвременна организация на производството, труда и управлението, ритмично и качествено изпълнение на възложените планови задачи, прилагане новата технология на планиране и др.

* * *

В последно време широко се заговори за инициативите на трудовите колективи от Ловешки и Бургаски окръг, от гр. Левски.

Главното, което определя облика на трудовите колективи от Ловешки окръг, е постоянният стремеж да се овладява новият подход в борбата за висока ефективност и качество във всички области на живота.

В решенията на Секретариата на ЦК на БКП от 28 декември 1977 година се дава висока оценка на опита на трудещите се от този окръг в организацията и ръководството на социалистическото съревнование. И наистина през последните години при най-активната и пряка помощ на партийните органи и организации бяха внесени редица нови моменти, които насочиха активността на трудовите колективи към разкриването и практическото използване на резервите.

Новият подход в организацията на съревнованието в окръга води своето начало от практическите мерки, които окръжният комитет на БКП последователно провежда редица години. Решаваща роля изигра решението на окръжната партийна организация съревнованието да се води под девиза „Всеки ден, всяка седмица и месец с изпълнен график и план".

Това бе отражение на умело използвания и творчески приложен съветски опит в определяне целите и задачите на социалистическото съревнование. А също на стремежа да се създаде такава мобилизация в трудовите колективи, каквато повелява стратегическият девиз на седмата петилетка.

Кое сега отличава опита на трудещите се от Ловешки окръг в работата по организацията на съревнованието?

Преди всичко това са конкретната висококвалифицирана системна помощ и контрол, които оказват окръжният комитет на Партията. Главната нейна цел — ритмично и качествено изпълнение на плана по всички показатели. Възприе се подходът при подготовката и обсъждането на насрещните планове да се приемат и целеви програми по най-важните социални и икономически направления. Те имат решаващо значение за научно-техническия прогрес, качеството на производството, ефективното използване на мощностите и материалните ресурси, социалистическата дисциплина и проблемите на работната сила, социалното развитие на трудовите колективи... Така бяха създадени условия за довеждане на общите контролни цифри до отделните работни места. Големи усилия се положиха за усъвършенствуване работата при отчитане резултатите от социалистическото съревнование.

Digitized by Google

Прибягна се до унифициране изискванията към отчетните табла, които се водят за предприятието като цяло, за отделните цехове и производствени поделения, обособени на самостоятелна сметка. На работните места бяха окачени табла, на които ежедневно се записват постиженията на отделните работници. Такива табла има и за отчитане дейността на бригадите и производствените участъци. Чрез тях участниците в съревнованието получават необходимата информация, която играе важна роля за тяхното поведение в производството. Повиши се и активността на низовите ръководители, които водят първичната документация.

По-високи изисквания бяха предявени и към провежданата възпитателна и културно-масова работа. Партийните организации пренесоха политическата работа непосредствено между хората. Първенците станаха достояние на целите колективи. Порасна техният авторитет. С голям успех в тази насока се използват така наречените екрани на съревнованието. В окръга е създаден и съответен информационно-пропаганден център. В него се изработват различни нагледни печатни материали, подготвят се филми, диафилми и др. Целта е системно да се изучава, анализира, обобщава, да се направлява разпространението на челния опит.

Задълбочената работа в окръга по организацията на съревнованието беше обобщена на пленум на окръжните комитети на Партията с участието на Комсомола, окръжния съвет на профсъюзите и окръжния народен съвет. Това даде възможност неговата организация да се приведе в съответствие с изискванията на новия подход в планирането и всестранното усъвършенствуване организацията на труда. Обсъдени бяха практическите действия за внасяне по-голям ред в системите за ръководство на социалистическото съревнование с оглед то да се превръща все повече в активен фактор за разкриване на резервите още в процеса на съставяне на инженерните проекти и насрещните планове. Приеха се и редица мерки. Ръководствата на предприятията бяха задължени да положат усилия за разработването и утвърждаването на диференцирани нормативи (критерии) за оценка и стимулиране на колективите. Обърна се внимание за необходимостта все по-широко в съревнованието да се включват въпросите на стопанската сметка, правилно да се определят моралните и материалните стимули на първенците. След пленума личните творчески планове на специалистите се насищат с ново съдържание, като се насочват предимно към разкриване на резервите и отразяването им в насрещните планове. Договорите за съревнование все повече се превръщат в основна форма за доброволно включване в другарската надпревара на базата на взаимопомощта и социалистическото сътрудничество между производствените поделения и предприятията. Води се по-ефективна борба за работа без изоставащи звена и предприятия в окръга.

За по-конкретно оперативно ръководство и координиране дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации в окръга е създаден обществено-държавен орган, който се занимава предимно с анализирането, обобщаването и разпространяването на челния опит, на новите почини и инициативи.

* * *

В Обръщението на ЦК на БКП към комунистите и всички трудещи се за разгръщането на широко социалистическо съревнование за изпълнение и преизпълнение на плана, за по-нататъшно осъществяване на стратегическия девиз на петилетката се дава висока оценка на

Digitized by Google

В такива условия и с такава насоченост на работата партийният комитет и първичните партийни организации успешно преустройват своята дейност в съответствие с новите критерии и изисквания на Националната партийна конференция, утвърждават се като действени щабове на колективите. Политическата работа обогатява живота в отделните бригади, съдействува за изграждане отношения на другарство и взаимопомощ между тях, за постоянно издигане на отговорността.

Опитът в Завода за магнитни дискове има все още местно значение. Но той със своя подчертано комплексен характер обхваща такива проблеми като: ускореното внедряване на научно-техническите постижения и създаване на съвременна организация на производството, труда и управлението, ритмично и качествено изпълнение на възложените планови задачи, прилагане новата технология на планиране и др.

* * *

В последно време широко се заговори за инициативите на трудовите колективи от Ловешки и Бургаски окръг, от гр. Левски.

Главното, което определя облика на трудовите колективи от Ловешки окръг, е постоянният стремеж да се овладява новият подход в борбата за висока ефективност и качество във всички области на живота.

В решенията на Секретариата на ЦК на БКП от 28 декември 1977 година се дава висока оценка на опита на трудещите се от този окръг в организацията и ръководството на социалистическото съревнование. И наистина през последните години при най-активната и пряка помощ на партийните органи и организации бяха внесени редица нови моменти, които насочиха активността на трудовите колективи към разкриването и практическото използване на резервите.

Новият подход в организацията на съревнованието в окръга води своето начало от практическите мерки, които окръжният комитет на БКП последователно провежда редица години. Решаваща роля изигра решението на окръжната партийна организация съревнованието да се води под девиза „Всеки ден, всяка седмица и месец с изпълнен график и план".

Това бе отражение на умело използвания и творчески приложен съветски опит в определяне целите и задачите на социалистическото съревнование. А също на стремежа да се създаде такава мобилизация в трудовите колективи, каквато повелява стратегическият девиз на седмата петилетка.

Кое сега отличава опита на трудещите се от Ловешки окръг в работата по организацията на съревнованието?

Преди всичко това са конкретната висококвалифицирана системна помощ и контрол, които оказват окръжният комитет на Партията. Главната нейна цел — ритмично и качествено изпълнение на плана по всички показатели. Възприе се подходът при подготовката и обсъждането на насрещните планове да се приемат и целеви програми по най-важните социални и икономически направления. Те имат решаващо значение за научно-техническия прогрес, качеството на производството, ефективното използване на мощностите и материалните ресурси, социалистическата дисциплина и проблемите на работната сила, социалното развитие на трудовите колективи... Така бяха създадени условия за довеждане на общите контролни цифри до отделните работни места. Големи усилия се положиха за усъвършенстване работата при отчитане резултатите от социалистическото съревнование.

Digitized by Google

Прибягна се до унифициране изискванията към отчетните табла, които се водят за предприятието като цяло, за отделните цехове и производствени поделения, обособени на самостоятелна сметка. На работните места бяха окачени табла, на които ежедневно се записват постиженията на отделните работници. Такива табла има и за отчитане дейността на бригадите и производствените участъци. Чрез тях участниците в съревнованието получават необходимата информация, която играе важна роля за тяхното поведение в производството. Повиши се и активността на низовите ръководители, които водят първичната документация.

По-високи изисквания бяха предявени и към провежданата възпитателна и културно-масова работа. Партийните организации пренесоха политическата работа непосредствено между хората. Първенците станаха достояние на целите колективи. Порасна техният авторитет. С голям успех в тази насока се използват така наречените екрани на съревнованието. В окръга е създаден и съответен информационно-пропаганден център. В него се изработват различни нагледни печатни материали, подготвят се филми, диафилми и др. Целта е системно да се изучава, анализира, обобщава, да се направлява разпространението на челния опит.

Задълбочената работа в окръга по организацията на съревнованието беше обобщена на пленум на окръжните комитети на Партията с участието на Комсомола, окръжния съвет на профсъюзите и окръжния народен съвет. Това даде възможност неговата организация да се приведе в съответствие с изискванията на новия подход в планирането и всестранното усъвършенствуване организацията на труда. Обсъдени бяха практическите действия за внасяне по-голям ред в системите за ръководство на социалистическото съревнование с оглед то да се превръща все повече в активен фактор за разкриване на резервите още в процеса на съставяне на инженерните проекти и насрещните планове. Приеха се и редица мерки. Ръководствата на предприятията бяха задължени да положат усилия за разработването и утвърждаването на диференцирани нормативи (критерии) за оценка и стимулиране на колективите. Обърна се внимание за необходимостта все по-широко в съревнованието да се включват въпросите на стопанската сметка, правилно да се определят моралните и материалните стимули на първенците. След пленума личните творчески планове на специалистите се насищат с ново съдържание, като се насочват предимно към разкриване на резервите и отразяването им в насрещните планове. Договорите за съревнование все повече се превръщат в основна форма за доброволно включване в другарската надпревара на базата на взаимопомощта и социалистическото сътрудничество между производствените поделения и предприятията. Води се по-ефективна борба за работа без изоставащи звена и предприятия в окръга.

За по-конкретно оперативно ръководство и координиране дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации в окръга е създаден обществено-държавен орган, който се занимава предимно с анализирането, обобщаването и разпространяването на челния опит, на новите почини и инициативи.

* * *

В Обръщението на ЦК на БКП към комунистите и всички трудещи се за разгръщането на широко социалистическо съревнование за изпълнение и преизпълнение на плана, за по-нататъшно осъществяване на стратегическия девиз на петилетката се дава висока оценка на

Digitized by Google

почина на трудещите се от Бургаски окръг. За неговото изучаване и масово внедряване има и специално решение на Секретариата на ЦК на БКП от декември 1977 година.

Какво всъщност представлява този почин?

Непосредствено след XI конгрес на БКП осем челни бригади в окръга излязоха с призив обещание към останалите бригади и колективи за организиране на съревнование за изпълнение на конкретните решения. Обсъждайки същността на тази патриотична инициатива, окръжните ръководства решиха да я дообогатят с девиза на трудещите се от Ленинград: „От високото качество на всеки към висока ефективност на труда на колектива". Окръжният комитет на БКП проведе конкретни мероприятия, осигуряващи най-пълното участие на държавните, стопанските и обществените ръководства при нейното изучаване и широко внедряване. Разработиха се методически указания, с които ясно се определиха целите и задачите на новото движение, формите за участие, условията и показателите за включване и отчитане на съревнованието, стимулиране на участниците, класирането на първенците и определянето на моралните и материалните награди. Беше възприето, че основната форма за включване в движението ще бъде комплексният план за повишаване ефективността и качеството.

В редица основни предприятия на окръга като кабелния завод „Васил Коларов", вагоностроителния завод „Червено знаме", машиностроителния завод „Георги Димитров", ДАП „Международни превози" и др. бяха разработени и внедрени нови нормативи за разход на жив и овеществен труд, въведена бе ежедневна отчетност на изпълнение на насрещния план. С това се внесе конкретност в подхода към разработката на насрещните планове на колективите. Благодарение на тази инициатива насрещните планове вече се разработват на основата на личните и колективните комплексни планове. Те са в основата и при съставянето на инженерните проекти.

Като съставка на комплексните планове се изисква ясно да се посочи на кое работно място кой опит ще се прилага. Почти навсякъде е подето практическо прилагане на инициативата за личното планиране на производителността на труда по метода и опита на завод „Динамо" — Москва, на комплексната система за управление на качеството — така наречената Лвовска система, почините на завод „Найден Киров" — Русе и Химическия комбинат — Видин, на московския автомобилен завод „Лихачов" за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството.

Преустроена е системата за информация, чрез която се отчитат на къси периоди резултатите от приложението на новите почини. В завод „Червено знаме" майсторите дават ежедневен отчет за изпълнението на плановете за производителността на труда и другите показатели на насрещните планове. Повишена бе ролята на низовия колектив — бригадата. Постепенно започна процес за обособяване на бригадите на стопанска сметка.

Голямото значение, което се придава на съревнованието, се потвърждава от това, че в окръжен мащаб работи комисия от специалисти под ръководството на секретар на окръжния комитет на БКП, чиято главна задача е да направлява динамичното, целенасоченото протичане на трудовата надпревара в окръга. Както в окръжния център, така и в центровете на селищните системи сега дните на трудовата слава — когато се вдигат знамената в чест на първенците — се превръщат в масови празници на трудещите се.

Резултатите? В Бургаски окръг 31 000 души работят по лични комплексни планове, в т. ч. над 4000 специалисти, около 80 на сто от низовите колективи. Опитът е прераснал в масово движение.

Digitized by Google

* * *

Под прякото и оперативното ръководство на градския комитет на БКП в гр. Левски от няколко години се полагат усилия, търсят се най-подходящи форми на работа за повишаване ефективността на социалистическото съревнование. Досегашните резултати показват, че в голяма степен поставената задача е осъществена. Как се постига това?

Град Левски е побратимен с град Новочеркаск — Ростовска област на СССР. Това се отрази благотворно в работата на партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства. Вече е очертан определен стил на работа по отношение изучаването и пренасянето в нашите условия на новостите, които възникват сред колективите в Новочеркаск. По този начин сполучливо се пристъпи към приложението на системата за производство на бездефектна продукция, внедряването на личните творчески планове за повишаване производителността на труда, на личните планове по техническия прогрес, усъвършенстване на работата по духовното и материалното стимулиране и др.

Пренасяйки опита на трудовите колективи от Новочеркаск, организаторите на социалистическото съревнование в гр. Левски дадоха нов ориентир на трудовата надпревара под девиза: „Петилетката — предсрочно и без изоставащи предприятия!"[1]

Трябва да се отбележи умелото използване на опита на московския завод „Динамо" по отношение разработването и приемането на личните творчески планове за повишаване производителността на труда. Прилагането на този опит даде възможност широко да се разкрие инициативата на самите работници. Сега плановите задания своевременно стигат до трудовите колективи и звена. Стана възможно реалното планиране производителността на отделния работник. Трудещите се на практика започнаха да участвуват във формирането на насрещния план чрез даване на конкретни предложения и поемане на обещания. Това създаде условия за масово, активно участие в разкриване на резервите. Сега се изисква всеки да има свой творчески план — в това число и най-отговорните ръководители. Благодарение на това в предприятията се установи много добра отчетност на резултатите от съревнованието. В низовите звена — бригадите, секциите и смените, то се отчита ежедневно за всеки работник по изпълнението на плановото задание или нормите, по качеството и достигнатата работна заплата. За цеховете и предприятията резултатите се оповестяват всяка десетдневка, месец и тримесечие. Такава информация е осигурена и за съревнованието от градски мащаб.

Няма съмнение, че опитът на трудовите колективи от гр. Левски се явява една ефективна организационна форма за активизиране работниците, специалистите и служителите в трудовата надпревара, за създаване трайни изисквания към участниците в съревнованието, за новия подход в решаването на стратегическата задача на петилетката — ефективност и качество, качество и ефективност.

* * *

Изтъкнатите инициативи и почини представляват интерес предимно за това, че в тях се посочва пътят за решаване на големите и отговорни задачи, които поставиха XI конгрес и Националната партийна конференция. Проличава стремежът за усъвършенстване организацията на труда и плановото ръководство на икономиката.

По-задълбоченото вникване в дейността на трудовите колективи по

[1] Вж. кн. 9 на списание „Партиен живот" от 1977 г.

Digitized by Google

почина на трудещите се от Бургаски окръг. За неговото изучаване и масово внедряване има и специално решение на Секретариата на ЦК на БКП от декември 1977 година.

Какво всъщност представлява този почин?

Непосредствено след XI конгрес на БКП осем челни бригади в окръга излязоха с призив обещание към останалите бригади и колективи за организиране на съревнование за изпълнение на конкретните решения. Обсъждайки същността на тази патриотична инициатива, окръжните ръководства решиха да я дообогатят с девиза на трудещите се от Ленинград: „От високото качество на всеки към висока ефективност на труда на колектива". Окръжният комитет на БКП проведе конкретни мероприятия, осигуряващи най-пълното участие на държавните, стопанските и обществените ръководства при нейното изучаване и широко внедряване. Разработиха се методически указания, с които ясно се определиха целите и задачите на новото движение, формите за участие, условията и показателите за включване и отчитане на съревнованието, стимулиране на участниците, класирането на първенците и определянето на моралните и материалните награди. Беше възприето, че основната форма за включване в движението ще бъде комплексният план за повишаване ефективността и качеството.

В редица основни предприятия на окръга като кабелния завод „Васил Коларов", вагоностроителния завод „Червено знаме", машиностроителния завод „Георги Димитров", ДАП „Международни превози" и др. бяха разработени и внедрени нови нормативи за разход на жив и овеществен труд, въведена бе ежедневна отчетност на изпълнение на насрещния план. С това се внесе конкретност в подхода към разработката на насрещните планове на колективите. Благодарение на тази инициатива насрещните планове вече се разработват на основата на личните и колективните комплексни планове. Те са в основата и при съставянето на инженерните проекти.

Като съставка на комплексните планове се изисква ясно да се посочи на кое работно място кой опит ще се прилага. Почти навсякъде е подето практическо прилагане на инициативата за личното планиране на производителността на труда по метода и опита на завод „Динамо" — Москва, на комплексната система за управление на качеството — така наречената Лвовска система, почините на завод „Найден Киров" — Русе и Химическия комбинат — Видин, на московския автомобилен завод „Лихачов" за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството.

Преустроена е системата за информация, чрез която се отчитат на къси периоди резултатите от приложението на новите почини. В завод „Червено знаме" майсторите дават ежедневен отчет за изпълнението на плановете за производителността на труда и другите показатели на насрещните планове. Повишена бе ролята на низовия колектив — бригадата. Постепенно започна процес за обособяване на бригадите на стопанска сметка.

Голямото значение, което се придава на съревнованието, се потвърждава от това, че в окръжен мащаб работи комисия от специалисти под ръководството на секретар на окръжния комитет на БКП, чиято главна задача е да направлява динамичното, целенасоченото протичане на трудовата надпревара в окръга. Както в окръжния център, така и в центровете на селищните системи сега дните на трудовата слава — когато се вдигат знамената в чест на първенците — се превръщат в масови празници на трудещите се.

Резултатите? В Бургаски окръг 31 000 души работят по лични комплексни планове, в т. ч. над 4000 специалисти, около 80 на сто от низовите колективи. Опитът е прераснал в масово движение.

Digitized by Google

* * *

Под прякото и оперативното ръководство на градския комитет на БКП в гр. Левски от няколко години се полагат усилия, търсят се най-подходящи форми на работа за повишаване ефективността на социалистическото съревнование. Досегашните резултати показват, че в голяма степен поставената задача е осъществена. Как се постига това?

Град Левски е побратимен с град Новочеркаск — Ростовска област на СССР. Това се отрази благотворно в работата на партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства. Вече е очертан определен стил на работа по отношение изучаването и пренасянето в нашите условия на новостите, които възникват сред колективите в Новочеркаск. По този начин сполучливо се пристъпи към приложението на системата за производство на бездефектна продукция, внедряването на личните творчески планове за повишаване производителността на труда, на личните планове по техническия прогрес, усъвършенстване на работата по духовното и материалното стимулиране и др.

Пренасяйки опита на трудовите колективи от Новочеркаск, организаторите на социалистическото съревнование в гр. Левски дадоха нов ориентир на трудовата надпревара под девиза: „Петилетката — предсрочно и без изоставащи предприятия!"[1]

Трябва да се отбележи умелото използване на опита на московския завод „Динамо" по отношение разработването и приемането на личните творчески планове за повишаване производителността на труда. Прилагането на този опит даде възможност широко да се разкрие инициативата на самите работници. Сега плановите задания своевременно стигат до трудовите колективи и звена. Стана възможно реалното планиране производителността на отделния работник. Трудещите се на практика започнаха да участвуват във формирането на насрещния план чрез даване на конкретни предложения и поемане на обещания. Това създаде условия за масово, активно участие в разкриване на резервите. Сега се изисква всеки да има свой творчески план — в това число и най-отговорните ръководители. Благодарение на това в предприятията се установи много добра отчетност на резултатите от съревнованието. В низовите звена — бригадите, секциите и смените, то се отчита ежедневно за всеки работник по изпълнението на плановото задание или нормите, по качеството и достигнатата работна заплата. За цеховете и предприятията резултатите се оповестяват всяка десетдневка, месец и тримесечие. Такава информация е осигурена и за съревнованието от градски мащаб.

Няма съмнение, че опитът на трудовите колективи от гр. Левски се явява една ефективна организационна форма за активизиране работниците, специалистите и служителите в трудовата надпревара, за създаване трайни изисквания към участниците в съревнованието, за новия подход в решаването на стратегическата задача на петилетката — ефективност и качество, качество и ефективност.

* * *

Изтъкнатите инициативи и почини представляват интерес предимно за това, че в тях се посочва пътят за решаване на големите и отговорни задачи, които поставиха XI конгрес и Националната партийна конференция. Проличава стремежът за усъвършенстване организацията на труда и плановото ръководство на икономиката.

По-задълбоченото вникване в дейността на трудовите колективи по

[1] Вж. кн. 9 на списание „Партиен живот" от 1977 г.

Digitized by Google

внедряването на съвременната социалистическа организация на труда и новата технология на планирането показва, че там където е внедрен опитът на московския завод „Динамо“ за разработване личните планове за увеличаване производителността на труда, там са съставени реални, добре обосновани, разработени с участието на самите работници и специалисти, на целите колективи инженерни проекти и насрещни планове. В тях се отразяват основните проблеми, които характеризират социалистическата организация на труда.

Примерът на трудещите се от Бургаски окръг по творческото приложение инициативата на ленинградци представлява интерес не само като опит за въвличане на работниците и специалистите в разработването на проблемите за ефективността и качеството, но и като сериозна крачка за организирано внедряване на челния опит, на новите почини и инициативи, свързани със социалистическата организация на труда.

Успехите по внедряването на посочените инициативи и почини е безспорен. Но това важи в повечето случаи за отделни окръзи и предприятия. В национален мащаб дейността по изучаването и внедряването на тези прекрасни почини и инициативи все още не се е превърнал в повсеместен метод на стопанско ръководство.

Решението на Политбюро на ЦК на БКП за масовото внедряване на челния опит задължава държавните и стопанските органи и организации под прякото и непосредствено ръководство на политическите щабове на колективите — партийните комитети и организации, с активното съдействие на профсъюзите и Комсомола да създадат стройна и стегната организация на работата по изучаването и творческото прилагане на почините и инициативите, свързани с усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

Примерът на окръжните комитети на Партията в Бургас, Ловеч, Смолян, Благоевград, на ГК на Партията в столицата и други, в които се дава простор за развитието на редица съветски и наши почини и инициативи във всенародното социалистическо съревнование, следва да намери масово приложение в цялата страна.

Софрони ИЛИЕВ
Стефан ХРИСТОВ

Digitized by Google

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО НА КОНТРОЛНИТЕ ОРГАНИ

„...следва да се осигури по-тясно взаимодействие на партийните органи, включително контролно-ревизионните комисии на партията, с органите на Комитета за държавен и народен контрол."

Тодор ЖИВКОВ

ЕФЕКТИВНОСТ В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННАТА ДЕЙНОСТ

Дейността на окръжната и на градската контролно-ревизионна комисия и на ревизионните комисии е свързана с големите задачи в областта на стопанската, идеологическата и партийно-организационната работа. Те определят и главното съдържание на нашата работа. Със специфичните си форми и методи на организационна, на превантивна и възпитателна дейност контролно-ревизионната комисия във Варна подпомага окръжния комитет на БКП при опазване на чистотата, укрепване на единството и повишаване боеспособността на първичните организации, съдействува за активното участие на комунистите във всички сфери на живота.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП се стреми да привлича към отговорност комунистите, които са нарушили Устава, партийната и държавната дисциплина и социалистическия морал, да проявява по-голяма взискателност към ревизионната дейност, деловодната работа и финансовото състояние на комитетите и организациите, да следи за правилното стопанисване на имуществото, да оказва методическа помощ на ревизионните комисии.

Digitized by Google

Пред погледа ни е и повелята на Единадесетия конгрес на БКП — партийната организация и партийният колектив постоянно да въздействуват върху отделния комунист за израстването му като организатор и възпитател на масите, като личност, която с цялата си дейност и поведение внася партиен дух, класово съзнание и комунистическа нравственост в колектива, в който живее и работи.

Ние се ръководим и от постановката в Тезисите на ЦК на БКП, че първостепенна задача на първичните партийни организации е своевременно да се освобождават от онези свои членове, които са загубили качествата си на комунисти и със своите прояви петнят това високо звание.

В изпълнение на решенията на Единадесетия конгрес на БКП, Юлския пленум на ЦК на Партията (1976 г.) и Националната партийна конференция ще споделим опит, като се спрем на три въпроса: взаимодействието на окръжната контролно-ревизионна комисия с отделите на окръжния комитет на Партията; взаимоотношенията ни с окръжния комитет за държавен и народен контрол, с правораздавателните органи и на съвместната ни работа с контролно-ревизионните органи на БЗНС и ревизионните комисии на Комсомола в борбата срещу отрицателните явления и уставните нарушения.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С ОТДЕЛИТЕ НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Тази задача е съвсем конкретно поставена в Тезисите на ЦК на БКП. Там е записано, че **партийните комитети трябва да осъществяват по-широко сътрудничество с контролните ревизионни комисии на БКП в работата за укрепване единството, опазване чистотата и издигане боеспособността на партийните редове, за засилване на борбата срещу нарушенията на Устава на Партията, на партийната и държавната дисциплина и на партийния морал.**

В пълно съгласие с тази постановка и с възложената задача от ЦКРК на БКП е нашият стремеж да усъвършенствуваме взаимоотношенията на ОКРК и преди всичко на нейното бюро с отделите на окръжния комитет на Партията. За целта бяха приети и конкретни мероприятия.

Как се осъществява това взаимодействие?

То е в две насоки. По някои въпроси, които произтичат от решенията на Единадесетия конгрес на Партията, ние правим съвместни проучвания. В редица случаи по делата на привлечени към отговорност комунисти и на жалващи се наказани партийни членове съвместно извършваме нужните проверки. Практиката доказва, че при такъв подход и резултатите са по-добри. Партийният комитет със своите и ние с нашите методи на работа по-сполучливо разкриваме истината и по-бързо помагаме за отстраняване на негативните явления.

Ето някои въпроси, които бяха предмет на тази съвместна дейност: „Работата на партийните органи и организации с наказаните комунисти"; „Дейността на партийните комитети и организации с жалбите, преписките, сигналите и предложенията на трудещите се"; „Организация на изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП по система № 5"; „Проучване на наложените наказания от партийните организации през 1977 г." и др.

Резултатите от извършената проверка по първия въпрос бяха обсъдени на пленума на ОКРК. Там присъствуваха и членовете на ГКРК на Партията във Варна, секретарите на градските комитети на БКП, завеждащи организационните отдели, председателите на градските ревизионни комисии и други. Приети бяха решения, които до-

Digitized by Google

принесоха да се отстранят слабостите, които се допускат в дейността на партийните органи и организации и контролно-ревизионните и ревизионни комисии на Партията. Те помогнаха по-точно да се спазва Инструкцията на ЦК на БКП за налагане, снемане и отменяване на наказанията, своевременно да се информират първичните организации за наказани техни членове от по-вишестоящи партийни органи. Към партийните комитети и по-големите първични организации се изградиха комисии, които следят и обсъждат нарушенията, допускани от комунисти.

Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия отчита, че въпросът с жалбите, сигналите и писмата на трудещите се е от особена важност, той е от съществено значение за повишаване ефективността и качеството във всяка работа, да се усъвършенствува социалистическата организация на труда. Това налага да му се отделя голямо внимание.

Окръжният комитет на БКП получи изложение, че някои ръководни дейци от Циментовия завод в Девня използват машините на предприятието за обработване на лозята си, без да заплащат разходите, ремонтират личните си коли в работилниците на завода, използват служебните автомобили за лични нужди и пр. Заедно проверихме и установихме, че изнесеното отговаря на истината. Бюрото на ГК на БКП в Девня наложи партийни наказания на провинилите се, а нанесените щети бяха възстановени.

Тези и други случаи подсказват, че в много от сигналите и предложенията се крие доброто намерение да се воюва за отстраняване на отрицателните явления, да се въвежда по-добър ред във всяка дейност.

Правилното решаване на изтъкнатия въпрос укрепва вярата на хората в партийната правда, разгръща тяхната инициативност, заостря критичния им поглед срещу отрицателните деяния, укрепва дисциплината. Всичко това наложи той да бъде разгледан от пленума на ОКРК. Проверките бяха извършени съвместно с представители на партийните комитети.

На заседанието присъствуваха и председателите на градските ревизионни комисии, завеждащи секторите „Жалби" в окръжния и градските комитети на БКП, в окръжния и градските народни съвети и председателите на ревизионните комисии към по-големите партийни организации. Беше решено с въпроса да се запознае бюрото на окръжния комитет на БКП. Предложено бе да се обърне внимание на секретарите на някои партийни комитети за недостатъчен контрол и ръководство на работата с жалбите, преписките, сигналите и предложенията на трудещите се.

Отдел „Организационен" на окръжния комитет на Партията запозна секретарите на партийните комитети с резултатите от разглеждания въпрос и го взема на близък отчет.

Така бяха проучени и обсъдени и други проблеми, които са свързани с решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция за повишаване ролята на първичните организации като политически ядра на трудовите колективи.

С тази дейност ОКРК оказва близка помощ на партийните комитети и организации да си изработват по-правилни критерии и оценки на своята работа и по-бързо да отстраняват допуснатите слабости.

В Отчетния доклад пред Единадесетия конгрес на БКП се сочи, че е необходимо да се вземат сурови мерки против онези, които допускат безотговорно, престъпно отношение към качеството и пр. Това налага непрекъснато да се усъвършенствува работата на ОКРК, като особено внимание се обръща на по-пълната съгласуваност с отделите на окръжния комитет на Партията.

Digitized by Google

Голямата цел, която си поставихме в това направление, е **да съдействуваме на комитета за подобряване на социалния и качествения състав на Партията, за издигане ролята на първичните организации и местните партийни органи, за усъвършенствуване на кадровата работа и възпитанието на ръководителите и за осъществяване на боева и ефективна идеологическа дейност.**

Взаимодействието с отделите на ОК на БКП се реализира при съвместната работа с делата както на привлечените към отговорност, така и на подалите възражения срещу наложени наказания.

По преценка на комисията се подбират случаи, които се нуждаят от по-компетентна проверка с участието и на съответните отдели. Така се оказва ефективно въздействие да се подобрява работата на партийните органи и организации, на държавните и стопанските институти и учреждения. Активно е сътрудничеството ни с отдел „Организационен". Подобрени са съвместните дейности с отделите „Пропаганда и агитация", „Административен" и „Търговия". Не е на такова равнище работата с другите отдели. В това отношение се предприемат мерки, които ще бъдат от обща полза, защото много случаи засягат отрасловите отдели и тяхното заангажиране би помогнало те да се решават по-сполучливо.

На преден план сега в съвместната ни дейност излиза задачата за замяната на партийните членски книжки. Тя е свързана непосредствено с подобряването състава на Партията в качествено отношение, има изключително значение за чистотата и боеспособността на партийните редове, за укрепването на дисциплината.

ОКРК отделя повече внимание за тясно взаимодействие с органите на окръжната контролна система и с правораздавателните органи. От тях получаваме информация за нарушения, които се допускат от комунисти. Това позволява ние да съдействуваме да се вземе партийно отношение към нарушителите.

СЪВМЕСТНАТА ДЕЙНОСТ МЕЖДУ ОКРК И ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВЕН И НАРОДЕН КОНТРОЛ

В съответствие с изискванията на Единадесетия конгрес на Партията са приети мероприятия за сътрудничество и взаимодействие между двата органа в борбата с отрицателните деяния, за укрепване на партийната и държавната дисциплина.

Ще споменем няколко примера, които нагледно подсказват каква е ползата от близката ни дейност. Заедно проверихме как се използват обществените средства и тяхното целесъобразно изразходване, проучихме нивото на болничното и поликлиничното обслужване на градското население, вникнахме в състоянието на водоснабдяването на Варна и курортните комплекси и други.

По указание на ЦКРК на БКП съвместно извършихме проверка как в завод „Метал" — Варна се изпълняват партийните и правителствените решения, които се отнасят за усъвършенствуване системата за управление на качеството на продукцията на основата на стандартизацията. В текстилния комбинат „Първи май", завод „Черно море", завод „Д. Попов" — Варна и други се интересувахме от използването на производствените мощности. В окръжно управление на съобщенията, Промишлено строително управление, комбинат „Млечна промишленост" и други проверихме как се изпълнява 49-о постановление на Министерския съвет от 2. VI. 1976 г. и други правителствени относно намаляването числеността на служителите и утвърждаване лимита за административно-управленческия и проектантския персонал.

По предложение на бюрото на окръжния комитет на БКП ОКРК и окръжният комитет за държавен и народен контрол съвместно извършиха проверка в заведенията за обществено хранене и в някои други предприятия и учреждения по използването и целесъобразното

Digitized by Google

изразходване на обществените средства. Установено бе, че някои ръководства, като секцията към Съюза на българските художници, аероклуба при ОК на ДКМС, общинския народен съвет в Суворово и други, са допуснали да се изплащат премиални възнаграждения за организиране на банкети.

Окръжният комитет на БКП задължи партийните комитети и бюрата да вземат конкретни мерки за преодоляване на тези слабости, като препоръча на тях, на профсъюзните и комсомолските ръководства да използват повече и разнообразни форми на морално стимулиране.

Когато говорим за взаимодействието с контролните органи, не можем да отминем това, което извършваме **с окръжното управление за държавен и финансов контрол.** По негова информация сме привлекли към отговорност тази години редица комунисти.

При нас дойде сигнал от държавен финансов контрол, че Добри Добрев — технически ръководител при общостроителното предприятие в Провадия, е причинил щети от преразход на трудово възнаграждение.

По наша препоръка първичната организация го наказа с „порицание".

Това бе разяснено на колектива и то подействува възпитателно на хората.

Как се организират проверките?

Окръжният комитет за държавен и народен контрол и окръжното управление за държавен и финансов контрол проверяват дейността на стопанските ръководства във ведомствата и предприятията. Материалите от тях те представят на ОКРК. Ние се запознаваме с оценките, изводите и констатираните слабости. След това се интересуваме как са действували по съответните въпроси партийните комитети и организации.

Резултатите от проверките предоставяме на отделите на окръжния и градските комитети на БКП. Насочваме партийните и стопанските ръководства и организации да вземат мерки за по-бързо отстраняване на допуснатите слабости.

Ето един случай.

По плана на ОКРК заедно с ОКДНК проверихме състоянието на болничното и поликлиничното обслужване на населението във Варна и на работниците от промишлеността в окръжния град и Девня.

Как осъществихме проверката?

Специалистите от ОКДНК вникнаха в дейността на стационарните отделения в окръжната клинична болница и в градските болници във Варна и Девня. С констатациите, изводите и препоръките бе запозната ОКРК. След това ние проверихме какво отношение са вземали първичните организации в посочените здравни заведения. После бе внесена докладна записка в изпълнителните комитети на окръжния и градските народни съвети. Те приеха мероприятия за подобряването на болничното обслужване на населението. Наред с това в окръжния комитет на БКП се състоя среща със сътрудниците на отдел „Административен" и секретарите на първичните организации от здравните заведения, където представител на ОКРК ги запозна с резултатите от извършената проверка. От името на окръжния комитет на Партията им бяха поставени конкретни задачи за отстраняването на слабостите.

Досегашният опит сочи, че пътят на близки връзки с останалите контролни органи е правилен и ние се стремим да ги укрепваме и разширяваме. От тях получаваме информация в следния ред: от ОКДНК — всеки месец; от държавен и финансов контрол — на три месеца, а при по-големи нарушения веднага след ревизията; от МВР — на три месеца, а при отделни случаи веднага след деянието; от прокуратурата — при подготвяне на обвинението.

Digitized by Google

На сътрудничеството с тези органи сме обръщали голямо внимание, но има още много да се върши, за да отговорим на изискванията на XI конгрес на Партията.

Кое ни дава основание за подобен извод!

От система № 5 се вижда, че нарушенията на законността и разхищенията на социалистическата собственост заемат голям дял сред мотивите за наложени партийни наказания.

За погазване на Устава, на партийната и държавната дисциплина и морал през 1976—1977 година с близката помощ на отделите на окръжния комитет и на специализираните органи към отговорност по чл. 41, буква „а" ОКРК е привлякла десетки партийни членове. Поведението на 4-ма от тях бе разгледано в бюрото на комисията, а на първичните организации беше препоръчано да обсъдят постъпките на останалите.

Някои хора поради пренебрежително и нехайно отношение нанасят сериозни вреди на общонародното богатство, а други, водени от престъпни подбуди, направо посягат върху плодовете от труда на народа.

Тези прояви са несъвместими със социалистическия морал и със законите на нашето общество. Те вредят както на общонародните, така и на личните интереси на тружениците на социализма. Ето защо ОКРК води решителна борба и се стреми да пресича и да изкоренява това социално зло.

Приетите мероприятия **за взаимодействие на ОКРК с окръжната контролна система и правораздавателните органи помогнаха много за повишаване ефективността на контролно-ревизионната дейност.** Те допринесоха например през периода 1976—1977 година своевременно при нас да пристигнат голям брой писма и предложения от прокуратурата, окръжния комитет за държавен и народен контрол, МВР, държавен и финансов контрол. В тях се изнасят факти за нарушение на държавната и финансовата дисциплина от страна на комунисти, за погазване на социалистическия морал, поставя се въпросът за наказателни санкции.

За отрицателни прояви на комунисти ни информират и другите контролни и правораздавателни органи. Ние се стремим да реагираме бързо, да предлагаме въпросите да се решават навреме от съответните партийни органи и организации.

Всички предложения на специализиранитте органи се завеждат на отчет и комисията контролира тяхното изпълнение.

Можем да кажем, че всичко това дава положителни резултати. На голяма част от нарушителите е потърсена отговорност, наложени са и партийни наказания. По предложение на ОКРК партийните организации своевременно са реагирали съгласно чл. 2 от Устава на БКП. На провинили се комунисти са наложени справедливи наказания. Има обаче партийни комитети, като тези в с. Оборище, с. Млада гвардия, жп район, Автостопанството в гр. Девня, Кораборемонтен завод, „Елпром", Захарен завод и други, които бавно реагират на нарушенията, направени от партийни членове. В редица случаи те чакат да им се напомни и едва тогава вземат мерки. Има и факти, които говорят, че някои партийни комитети и организации неоснователно изчакват решението на съдебните органи, за да търсят отговорност от провинилите се.

Съгласно изискванията **поведението на партийния член трябва да се обсъжда, преди да се гледа делото в съда.** В резултат на несвоевременно взети мерки някои провинили се комунисти, като Стоян Ангелов Николов от „Транссстрой" — с. Белослав, Марин Илиев Иванов от с. Падина, Ангел Илиев и Здравко Колев от СП „Транссстрой" — Варна и други, напуснаха предприятията, без да бъдат наказани.

По тази причина ОКРК внесе докладна записка в бюрото на окръжния комитет на БКП. На първичните организации бе обърнато вни-

Digitized by Google

мание своевременно да разглеждат положението на комунистите, нарушаващи социалистическата законност, да не ги отчисляват, преди организацията да се е произнесла по техните провинения.

С тази си дейност ОКРК помага да се намаляват отрицателните явления, допринася да се повишава авангардната роля на първичните организации, да се изпълняват решенията на Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция.

Важна страна в работата на партийните организации е комунистическото възпитание на младежта. У младите хора трябва да се изгражда непримиримост към нарушението на нравствените норми на социалистическия начин на живот, те активно да участвуват в строителството на социалистическото общество.

Данните показват, че около 13 на сто от наказаните партийни членове в окръга са на комсомолска възраст. Нашите проверки установиха, че някои комитети на ДКМС, съгласно чл. 4 от Устава, са давали повърхностни препоръки на кандидатите за приемане в Партията.

Това наложи бюрата на окръжната и градската контролно-ревизионна комисия на БКП да организират съвместни заседания с бюрата на съответните комисии на Комсомола. Там младите политически дейци бяха насочени да анализират с по-голямо умение фактите и явленията, които се разкриват при проверките, да правят съответните обобщения, изводи и препоръки за бъдещата работа. Съвместни заседания станаха и в градовете Девня, Дългопол, Георги Трайков и други селища.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП оказва планомерна методическа и практическа помощ на окръжната ревизионна комисия на ДКМС за отстраняване на допуснатите нарушения и слабости, за спазване Устава и инструкциите на ЦК на ДКМС по организационната и финансовата отчетност в дружествата и организациите и за работата на ревизионните комисии.

Съвместно ОКРК на БКП и окръжната ревизионна комисия на ДКМС провериха в 23 общински и заводски организации, в 132 дружества и 23 ревизионни комисии как се спазват Уставът на Комсомола и инструкциите на ЦК на ДКМС за организационната и финансовата отчетност. Резултатите от проверките бяха разгледани от бюрото на окръжната ревизионна комисия на ДКМС. Приети бяха решения, с които се препоръча на комитетите да вземат мерки за отстраняване на слабостите. Бяха наказани секретари, които са имали нехайно отношение по разглежданите въпроси.

Критериите, формите и методите на контрол на ОКРК, от които се поучи ОРК на ДКМС, помогнаха да се повишат взискателността и компетентността при решаването на задачите, които стоят пред Комсомола. Подобри се воденето на личния отчет на членовете и на финансовата отчетност, повиши се равнището на организационната дейност.

По примера на **ЦКРК бюрата на окръжната и градската контролно-ревизионна комисия на БКП организираха съвместни заседания с бюрата на съответните комисии на БЗНС.** Обмени се опит за разкриване нарушенията на законността, разхищенията на социалистическата собственост. Подобни заседания станаха в Провадия, Дългопол, Георги Трайков и др. Всичко това позволи да се сложи добро начало за системна съвместна контролна работа.

Във връзка с постъпилите жалби и сигнали до ОКРК на БКП и БЗНС за нарушения на социалистическата законност, използване на служебното положение за лично облагодетелствуване и други, които засягат членовете на БКП и БЗНС, се предприемат съвместни проверки и се излиза с единни оценки, изводи и предложения.

В окръжния комитет на БКП постъпи изложение срещу Киряк Николов — бивш председател на ТПК в с. Кичево и председател на общинското ръководство на БЗНС, за нарушение на социалистическата законност и лично облагодетелствуване. Окръжните контролно-ревизионни комисии на БКП и БЗНС провериха случая. С установеното бяха запознати отдел „Промишлен" на ОК на Партията и окръжно-

Digitized by Google

то ръководство на БЗНС. На нарушителя бе потърсена отговорност и той бе снет от заеманата длъжност в обществената организация. Подобни проверки са осъществени в Суворово, Доброполдно и другаде.

Членовете на бюрото на ОКРК оказват близка помощ на ревизионните комисии на БЗНС и по райони на АПК. Те участвуваха на техни семинарни заседания, където разясниха задачите на контролните партийни и държавни органи.

На съвместни заседания на бюрата на окръжната и градската контролно-ревизионна комисия на БКП и БЗНС във Варна и Провадия бяха изслушани информации за изпълнението на плана на контролно-ревизионните комисии през първото полугодие на 1978 година. Приети бяха решения за повишаване активността на комисиите в съответствие с решенията на Националната партийна конференция. Записано е председателите и заместник-председателите на ОКРК на БКП и БЗНС да повишат критериите при проверките и подготовката на материалите за бюрата и пленумите. Предвидено е до края на 1978 година да се провери как се изпълнява решението за самозадоволяването на селищните системи. В проверката ще се включат и специалисти от окръжния и градските комитети на БКП, окръжния и градските комитети за държавен и народен контрол. В осъществяването на това мероприятие ще се привлекат също сдружени земеделци и безпартийни

В решението е отбелязано още ОКРК на БКП и БЗНС съвместно да окажат помощ на ревизионните комисии на БЗНС по места, като се обмени положителният опит в работата. Два пъти в годината двете комисии взаимно да се информират за ефективността в своята дейност.

Ние смятаме взаимодействието между контролните и ревизионните комисии на Партията и на БЗНС занапред още повече да се развива и задълбочава. Това ще съдействува да се ограничават нарушенията на законността и държавната дисциплина, ще помага при изпълнението на задачите, които постави Националната партийна конференция.

В своята работа ОКРК има пълната подкрепа на бюрото и отделите на окръжния комитет на БКП. При проверки в първичните организации и при проучване делата на наказани комунисти съдействие ни оказват градските, общинските и заводските партийни комитети.

Значителна помощ получаваме от бюрото на ЦКРК чрез организираните срещи и курсове, от другарите, които поддържат близка връзка с ОКРК, участвуват в някои от нейните заседания, помагат правилно да се осъществява работата на бюрото и комисията.

Тласък в дейността ни даде участието на др. Стоян Караджов — председател на ЦКРК, в наш пленум. В изказването си той направи ценни препоръки, което насочи усилията ни за повишаване качеството и ефективността на контролно-ревизионната дейност.

В отговор на високите изисквания, които поставиха XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция, бюрото на ОКРК среща най-активната подкрепа и инициативност на всички членове. С огромния си политически, партийно-организационен опит, знание, с дълбокото познаване на работата те съдействуват за издигане боеспособността и ръководната роля на първичните организации при осъществяване девиза на седмата петилетка — за висока ефективност и качество и за претворяване в дела изискването на Националната партийна конференция — да се усъвършенствува социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

Славчо ТОДОРОВ
председател на ОКРК на БКП — Варна

Digitized by Google

НАШИЯТ ПРИНОС

Окръжният комитет за държавен и народен контрол ясно вижда своето място в изпълнението на задачите, които поставиха Единадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Първостепенна наша задача е със средствата на контрола в максимална степен да помагаме за усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, да водим решителна борба срещу отрицателните явления в живота.

Под непосредственото ръководство на окръжния комитет на БКП и близката помощ на партийните органи и организации по места извършихме голяма организационно-методическа работа за изграждането и правилното функциониране на окръжната контролна система.

Специално внимание отделихме за активизирането и издигането ролята и мястото на градските и селските комитети за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол. Тук ударението се поставя върху вътрешния контрол в борбата за преодоляване на съществуващите слабости, недостатъци и отрицателни прояви. Близо десет хилядната армия от народни контрольори и нещатни инспектори по предприятия, институти, стопански организации, учреждения, училища и квартали активно участвува в проверките по най-различни въпроси. Това прави контрола всеобхватен, постоянно действуващ, предава му превантивен характер.

Окръжният комитет за държавен и народен контрол стана център и ядро, което координира и насочва дейността на специализираните контролни органи (на територията на Варненски окръг те са 8) по проблеми и обекти. Целта е да се въведе ред, да се избягнат непрекъснатите проверки от различни контролни органи, да се спести времето на ръководните кадри на предприятията и ведомствата. Добра помощ в това отношение оказва и изграденият към окръжния комитет за държавен и народен контрол Съвет за координация на контрола. В него са включени ръководителите на по-голямата част от контролните органи в окръга — окръжна дирекция на държавен комитет по стандартизация, дирекция на държавен комитет по стандартизация, дирекция държавен финансов контрол, окръжна държавна инспекция по труда, хигиенно-епидемиологичен институт и др. Координирането се извършва чрез съставянето на единен годишен план, при шестмесечните планове и оперативно — всеки месец, с уточняването на наложилите се изменения.

Окръжният комитет за държавен и народен контрол, като използва опита на народния контрол в СССР, значително разшири обхвата на контрола. Само през 1977 година със своя малочислен щатен апарат и с участието на 252 нещатни инспектори бяха осъществени 138 проверки в над 380 обекта от национално и местно значение.

Значителна част от проверките са масови. Те се извършват с участието на местните комитети за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол съвместно с обществените организации с активното участие на широк кръг трудещи се. Такава бе проверката в 61 предприятия и стопански организации. С нея се целеше да се установи своевременно ли се въвеждат и ефективно използват производствените мощности. Тя помогна да влязат в действие 267 машини и съоръжения.

Предварителната съгласуваност дава възможност да бъдат организирани комплексни проверки по темите, включени в единния план.

Под ръководството на ОКДНК в свинекомплекса в с. Слънчево бе проверено изпълнението на производствената програма. В проверката участвуваха специалисти от дирекциите: държавен комитет по стандартизация, районна инспекция по опазване на природната среда, хигиенно-епидемиологичен институт и постоянната комисия по селското стопанство при окръжния народен съвет. В областта на строителството през тази година бяха организирани 4 комплексни проверки: „За допуснатите преразходи на материали в СМК „Варна", „За изпълнението на комплексната програма за ефективно използване на енергийните ресурси в управление „Строителна механизация" — Варна; „За регулирането на вилното строителство"; „Изпълнението на комплексната пускова програма и качеството на строително-монтажните работи на националните пускови обекти" и др.

В последната проверка участвуваха специалисти от окръжна дирекция на държавния комитет по стандартизация, БНБ — Девня, ХЕИ и окръжния съвет на Българските професионални съюзи.

Този подход позволява да се анализира задълбочено и всестранно дейността на предприятията и ведомствата, да се направят компетентни предложения за отстраняване на съществуващите слабости. Наред с това се създават условия за прилагане на единни принципи, методически изисквания и критерии за контрол и оценка, повишават се ефективността и авторитетът на контрола.

Цялостната си дейност окръжният комитет за държавен и народен контрол осъществява под ръководството на окръжния комитет на БКП в тясно взаимодействие с партийните комитети и организации. При съставянето на плана за контролната ра-

Digitized by Google

бота въпросите предварително се съгласуват със секретарите на окръжния комитет на БКП, като се взема предвид и планът на окръжния народен съвет. Така контролната работа се насочва към онези проблеми, които са най-значими за дадения период от време. През миналата година например по указание на окръжния комитет на Партията бяха осъществени 13 проверки по най-важните въпроси в социално-икономическото развитие на окръга. В плана за тази година са включени и се извършват проверки по редица теми, между конто: „Използване на новодоставеното и монтирано оборудване в стопанските организации", „Състоянието на строителството и качеството на строително-монтажните работи и спазването на пусковите срокове от автомагистралите „Хемус" и „Черно море", „Използването на вътрешносменното работно време в промишлеността, строителството, транспорта и търговията" и др.

Материалите от проверките се разглеждат в окръжния комитет на БКП и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, а някои от тях и на съвещания на стопанския и партийния актив.

Динамиката на общественото развитие изисква по-голяма гъвкавост и оперативност при осъществяването на контрол в някои сектори на икономиката. В изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП окръжният комитет за държавен и народен контрол отделя специално внимание на пристанищния комплекс, който има важно значение за осъществяването на външнотърговския обмен. Всеки ден получаваме бюлетин за дейността на комплекса. Главният контрольор по въпросите на транспорта и съобщенията инж. Стефан Кърдрев присъствува на оперативките по координацията на пристанищната дейност. Това помага на ОКДНК да има пълна информация за състоянието на товарно-разтоварните работи и при сигнали за неблагополучия да се намесва активно.

В началото на 1978 година у нас се внасяше царевица с голямотонажни кораби. За кратко време трябваше да се разтоварват огромни количества зърно. Явиха се трудности в осигуряването на вагони и автомобили за приемането на царевицата от страна на получателите. Имаше опасност да се допуснат големи престои на корабите. Ръководството на пристанищния комплекс не можеше само да реши проблемите, които засягаха дейността на много предприятия и организации в цялата страна. Окръжният комитет за държавен и народен контрол оказа помощ за ускорената обработка на корабите. Потърсено бе съдействието на комитетите за държавен и народен контрол в онези окръзи, които получиха царевица. Предупредени бяха за неблагополучията централното и окръжните управления на „Трансспед", ДСО „БДЖ", железопътните управления, автомобилните предприятия, фуражните заводи и всички получатели. Въпросите, които трябваше да бъдат решавани от централните ведомства, бяха отнасяни своевременно в Комитета за държавен и народен контрол — София. Благодарение на този близък, оперативен контрол дейността по обработката на корабите протече при много добра организация, без престои. Народното стопанство получи 55 320 валутни лева за срочно освобождаване на корабите (диспач).

Добри са резултатите от упражнявания контрол и в областта на селското стопанство. Под ръководството на окръжния комитет на БКП се организират съвместни проверки, проучват се определени въпроси. В тази дейност участвуват партийните комитети и организации, местните комитети за държавен и народен контрол, комисиите за народен контрол и обществените организации.

Във връзка с организирания от окръжния комитет на Партията преглед за състоянието на говедовъдството в окръга окръжният комитет за държавен и народен контрол извърши по две проверки във всички ферми на аграрно-промишлените комплекси. Целта бе да се установят битовите условия на гледачите, режимът на храненето и отглеждането на животните, благоустрояването на фермите, изпълнението на плана по основните показатели и др. Резултатите от проверките се обсъждаха на съвещания с актива на аграрно-промишлените комплекси, ръководени от секретаря на ОК на БКП. В тях участвуваха всички председатели и партийни организатори на АПК от окръга, съответните специалисти от управление „Земеделие" и заместник-председателят на окръжния народен съвет.

Това помогна много за цялостното подобряване на работата в говедовъдството. Фермите бяха благоустроени, водоснабдени и хигиенизирани, дворовете — асфалтирани. Създадоха се нормални битови условия за животновъдите, текучеството на кадрите беше сведено до минимум. Плановете за мляко и месо бяха изпълнени 100 на сто, добивът на мляко в сравнение с 1976 година нарасна с 9 хил. тона.

Работата на животновъдните ферми в АПК е на постоянен контрол и през тази година. Резултатите от първото полугодие дават основания да се счита, че годишният план ще бъде отново изпълнен. Планът за изкупуване на млякото за осеммесечието е преизпълнен с 638 тона.

Окръжният комитет за държавен и народен контрол организира системни проверки по изпълнението на разчетите за сеитба на пролетните култури, като след това се следи за тяхното отглеждане, при биране и правилно съхраняване на зърното. По предложение на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет бе извършена масова проверка съвместно с окръжния съвет на БПС по изпълнението на плановете за социалното развитие на трудовите колективи в промишлеността, строителството, транспорта, търговията и селскостопанските предприятия.

Наред с проверките по определени въпроси ние се отнасяме с нужната отговорност и към жалбите и сигналите на гражданите, в които се сигнализира за нару-

Digitized by Google

шения на социалистическата законност.

Много от писмата разкриват сериозни слабости за неспазването на нормативни актове. Сигнализирано ни бе, че Иван Градинаров е заграбил държавна сграда. Ние установихме, че същият чрез редица машинации е успял да се сдобие с документ за собственост върху държавна сграда и при отчуждаване е бил включен в строеж на два апартамента. Материалите бяха предадени на прокуратурата за търсене на наказателна отговорност.

През април 1978 година бе получен сигнал, в който се съобщаваше, че неправилно са приети за жители на Варна служители от бившия жп район по експлоатацията. Направената проверка разкри истината. ГОНС отне неправилно даденото жителство, а материалите от проверката бяха предадени на прокуратурата за търсенето на съответна отговорност.

В съответствие с постановените на XI конгрес на БКП изисквания ние сме установили системни връзки и взаимодействие на контролната работа с окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП.

Заедно извършваме проверки, които се планират предварително, възникват допълнително или са по дадени сигнали. При осъществяването на тази задача проверяваме как административно-стопанските ръководства изпълняват дадени държавни и партийни нормативни документи, а окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП вниква в дейността на партийните комитети и организации, следи за нивото на партийния контрол над стопанските ръководства. Съвместно проверихме как се въвеждат в действие основните фондове в текстилния комбинат „Първи май" и завод „Черно море", какво е изпълнението на целевата програма на окръжния народен съвет за изграждането и реконструкцията на обекти по водоснабдяването и канализацията в града и окръга през VII петилетка. Резултатите бяха обсъдени от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и се приеха конкретни решения за подобряването на работата.

В здравните заведения заедно проверихме какво е изпълнението на нормативните документи при болничното обслужване на населението от окръга. Подобни проверки осъществихме и по изразходването на средства за обзавеждането и използването на държавни пари за организиране на банкети.

Досегашната практика доказва, че при по-добра съгласуваност на съвместно извършваните проверки се получават и по-добри резултати. Навреме и цялостно се разкриват слабостите и техните носители, мерките, които се предприемат, оказват по-голямо възпитателно въздействие както върху провинилите се, така и върху колективите.

От няколко години, когато установим нарушения от страна на комунисти, сигнализираме в окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, а чрез нея и на партийните комитети и организации да търсят и партийна отговорност от провинилите се. При наша проверка например бе констатирано, че в секцията по експлоатация и товарно-разтоварна дейност — гара Варна са неправилно разпределени премии. Възловият комитет на БКП потърси отговорност и наложи наказания на началника на секцията, на секретаря на първичната организация и на председателя на профкомитета. Партийният секретар бе снет от длъжност за несвоевременно реагиране на извършените нарушения.

Ние се стремим да придаваме действен характер на извършваните проверки. Голяма част от установените нарушения, слабости и недостатъци се отстраняват веднага. При всички случаи се прилагат строга принципност и взискателност при търсенето на отговорност от нарушителите, анализират се фактите, посочват се основните слабости и пътища за преодоляването им. С това се повишават ролята и авторитетът на окръжния комитет за държавен и народен контрол. Сега много граждани се обръщат към ОКДНК, искат намесата му за установяване на истината.

Принцип в дейността на окръжния комитет за държавен и народен контрол е гласността. Тя обхваща всички етапи на проверката — от подготовката до приемането на съответни решения. В тази връзка ОКДНК и местните органи за държавен и народен контрол са публикували в печата и радиото 125 материала през 1977 г., а за първото полугодие на текущата година — 87. Комисиите за народен контрол на събрания на колективите са разгледали 1100 случая от извършени проверки и по радиоуредбите са излъчили 711 материала. Всеки месец във в. „Народно дело" се издава страница „Под контрола на народа" с публикации от проверки на окръжната контролна система. В центъра на Варна се поддържа витрина за гласността на контрола, снимки за нередности в опазването и поддържането на социалистическата собственост и други. В много материали се посочват добрите резултати, които са установени при проверките.

На по-високо ниво се организира гласността при масовите проверки, които стават заедно с ОКРК на БКП и тези под непосредственото ръководство на ОК на БКП. При подобни случаи с резултатите се запознават колективите, информират се партийните ръководства и организации. Заедно с това се приемат конкретни мероприятия за отстраняването на слабостите.

Обединявайки усилията на всички контролни органи, с активното съдействие на масовите организации и трудещите се в контрола и по примера на органите за народен контрол в СССР, окръжният комитет за държавен и народен контрол във Варна създава обществена нетърпимост към слабостите и недостатъците, успешно решава задачите, които поставиха Единадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция.

Иван АРНАУДОВ
председател на окръжния комитет за държавен и народен контрол — Варна

Digitized by Google

СЪС СВОЙ ДЯЛ

Върховен партиен и патриотичен дълг на градската контролно-ревизионна комисия във Варна е според силите и възможностите си да дава своя принос в борбата срещу отрицателните явления, да помага за повишаване авангардната роля на първичните организации и на комунистите.

Това изисква от тях да се освобождават от онези свои членове, които нарушават партийната и държавната дисциплина, злоупотребяват със служебното си положение и петнят името на комуниста.

Водена от тези мисли, градската контролно-ревизионна комисия се стреми своевременно да привлича към отговорност провинилите се партийни членове.

В тази своя дейност широко се опираме на отделите в градския комитет на БКП и на останалите контролни органи.

КАКВА Е СЪВМЕСТНАТА НИ ДЕЙНОСТ С ОТДЕЛИТЕ?

Стана практика с резултатите от проверките, които са извършени от ГКРК по спазването на партийната и държавната дисциплина и партийния морал, редовно да се запознават съответните отдели към градския комитет на БКП. Наред с това се предлагат мерки за отстраняване на нарушенията и допуснатите слабости.

Комисията провери как в 234 първични организации се спазват Уставът и Инструкцията на ЦК на БКП за воденето на деловодството и финансовата отчетност. Констатациите бяха поставени на вниманието на пленума на ГКРК. Реши се оценките и изводите да се предоставят на бюрото на ГК на Партията, отдел „Организационен" и ревизионните комисии. Бюрото на комитета задължи отдел „Организационен" с този въпрос да се запознаят секретарите на партийните комитети в организации.

Проведените мероприятия по предложение на ГКРК и решенията на бюрото на ГК на БКП помогнаха на първичните организации значително да подобрят дейността си в това отношение. Вникне ли се в техния живот, ще се види, че те по-добре оформят документи, по-малко слабости допускат по отчета на партийните членове и финансовата отчетност.

Ударението на съвместната ни работа с отдел „Организационен" пада главно върху въпросите, които са свързани с **качествения състав** на градската партийна организация. Налагаше се той да се приведе в съответствие с изискванията на Единадесетия конгрес на БКП. За тази цел бяха изградени две групи от членове на ГКРК и сътрудници на отдел „Организационен". Извършена бе проверка на 2050 партийни дела на новоприети членове. С резултатите запознахме секретарите на ГК на БКП и отделите на комитета. По предложение на комисията с изводите и оценките бяха информирани секретарите на партийните комитети. **Обърнато бе внимание и бе поставена задача по-задълбочено да се проучват политическите и деловите качества, произходът и обкръжението на кандидатите за членове на Партията.** По-късно ГКРК извърши контролна проверка за спазването на инструкцията за членството в Партията. Със задоволство можем да отбележим значителните успехи при проучването и изготвянето на съответните документи на желаещите да станат партийни членове.

По този начин ГКРК съвместно с отделите на ГК на Партията проучи как се спазва член 47 от Устава на БКП за редовното организиране на партийни събра-

Digitized by Google

ния; правилно ли функционира система Б; регистрират ли се наложените партийни наказания; снемане на партийните наказания и др.

Заедно с отделите на комитета работим и по проучването на молбите, по възраженията на наказаните комунисти, по сигнали и изложения за нарушения на партийната и държавната дисциплина и партийния морал.

Как на практика извършваме проучването?

В ГК на БКП дойде молба от Атанас Цветков. В нея той възразяваше, че е неправилно изключен от Партията. По предложение на бюрото на комитета бе изградена комисия, която да установи истината. В нея участвуваха представител на ГКРК, завеждащ отдел „Организационен" и завеждащ сектор „Административен".

Комисията компетентно вникна във въпроса, установи истинското положение и по нейно предложение наказанието бе видоизменено.

Друг път съвместно с отделите „Организационен" и „Промишлено-стопански" проучихме молбата на младия специалист инж. Михаил Марков, който е бил наказан от партийния комитет в завода за манометри „Черно море" за грубо нарушение на партийната дисциплина. И сега след нашата проверка бюрото на ГКРК намали степента на наказанието.

И в двата случая ние се натъкнахме на факти, които говорят, че въпросите не се изясняват добре, което води до неправилни решения.

В изпълнение на член 41, буква „а" от Устава на Партията ГКРК на БКП за периода 1976—1977 година проучи и привлече към отговорност за нарушение на партийната и държавната дисциплина и партийния морал някои комунисти. По предложение на комисията първичните организации разгледаха постъпките им и наложиха партийни санкции.

Опитът сочи, че колкото по-успешно се осъществява съвместната работа с отделите на комитета, толкова и резултатите са по-добри.

Затова се стремим да укрепваме и разширяваме тази дейност, заедно да решаваме сложните въпроси, които изискват и по-компетентното мнение на повече хора.

Градската контролно-ревизионна комисия отделя голямо внимание и на взаимодействието със специализираните органи — ГК за държавен и народен контрол, държавния финансов контрол, МВР, прокуратурата и съда.

КАКВА Е СЪВМЕСТНАТА НИ РАБОТА С ГК ЗА ДЪРЖАВЕН И НАРОДЕН КОНТРОЛ?

По указание на ЦКРК ГКРК съвместно с ОКРК и комисията за държавен и народен контрол (ДНК) провери как в завод „Метал" се изпълняват партийните и правителствените решения за по-нататъшното усъвършенствуване системата за управление качеството на продукцията на основата на стандартизацията.

В текстилния комбинат „Първи май", в заводите „Черно море" и „Димитър Попов" бе проучено как се използват производствените мощности. Освен това в завод „Черно море" се извърши проверка и по изпълнението на постановление № 49 на Министерския съвет за намаление на административно-управленческия персонал.

Нашата намеса помогна навреме да се видят слабостите и да се предприемат мерки за отстраняването им.

В ГКРК се получи сигнал от ОК на ДНК, че в системата на окръжния кооперативен съюз при договарянето на животни и изкупуването на фуражите, получени като поощрение за предадени животни, е нарушена наредбата за премиране на селскостопанските производители. Ние уведомихме първичната организация и след задълбочена проверка се установи, че Мано Михов като заместник-председател на ОКС не е направил необходимото за спазването на нормативните документи по договарянето и изкупуването на животни и фураж. За тази слабост комунистите му потърсиха партийна отговорност.

Как подходдахме при проверките?

В ГКРК дойде информация, че на комуниста Петър Петров е наложен паричен начет за това, че е причинил щети на предприятието от неправилно изписан антифриз. За случая ние информирахме първичната организация. Партийното бюро проучи въпроса и го внесе за разглеждане на събрание. Комунистите наказаха своя другар за тези и други негови слабости. За подобни прояви беше потърсена партийна отговорност и на комунисти в Строително-монтажния комбинат, в месокомбинат „Родина" и др.

Digitized by Google

За отрицателни прояви, допускани от партийни членове, ГКРК получава информация и от органите на МВР. И в тези случаи ние уведомяваме първичните организации и те се занимават с поведението на своите членове. **Нашият стремеж е въпросите да се решават там, където работи комунистът. Това действува много възпитателно на провинилия се, на колектива, по-голям е ефектът и от наложената санкция.** Информацията, която пристига в ГКРК за провинения от партийни членове, я предоставяме на съответната партийна организация. Когато силите на партийното бюро не достигат за изясняване на случаите, ние им оказваме помощ. И в крайна сметка държим въпросите да се решават на място.

Бюрото на ГКРК е на мнение, че взаимодействието с контролните и правораздавателните органи помага на партийните комитети и организации за успешното отстраняване на отрицателните явления. Важното е, че се оказва по-компетентна помощ за укрепване на партийните органи и организации, за повишаване на тяхната авангардна роля. Това ни задължава да разширяваме съвместната работа, да я изпълваме с ново съдържание.

Градската контролно-ревизионна комисия по примера на ЦКРК и на БКП оказва близка помощ на

ГРАДСКАТА РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ НА ДКМС

През периода 1976—1977 година нашето бюро има две съвместни заседания с това на ГРК на Комсомола. На първото беше обменен положителен опит между двете комисии. На второто бяха разгледани резултатите от комплексните проверки, които се осъществиха заедно с членовете на двете комисии на 9 заводски комитета на ДКМС и на 27 дружества по спазването на Устава и инструкциите на ЦК на ДКМС.

По препоръка на ГКРК се състояха съвместни заседания на заводските ревизионни комисии на БКП и тези на ДКМС. **Проведените мероприятия помогнаха на градската и заводските комисии на Комсомола да подобрят своя стил и метод на работа при извършване на проверките и отстраняване на допуснатите нарушения и слабости от дружествата и организациите.**

Чувствителен напредък бележим и при **взаимодействието с ГКРК на БЗНС.** На съвместни заседания обменяме опит по контролно-ревизионната дейност, разменяме мнения по някои затруднения в борбата с отрицателните явления, които се допускат от комунистите и сдружените земеделци. В тази насока сме набелязали конкретни мерки за по-нататъшната ни работа.

Стана практика, когато в нашата комисия се получат жалби и сигнали, в които се обвиняват членове на БЗНС, заедно да проверяваме случаите и да се излиза с единна оценка, изводи и решения.

Успехите са безспорни. В голяма степен те се дължат и на **пълната подкрепа, която имаме от бюрото и секретарите на ГК на БКП, на системната помощ на ОКРК.** От последната ние черпим опит, в много случаи заедно участвуваме в проверки, учим се от нейния стил и методи на работа. Семинарите, които всяка година организира ЦКРК с председателите и заместник-председателите на контролно-ревизионните комисии, и обмяната на положителния опит дават тласък в нашата работа, подтикват ни към непримиримост в борбата с отрицателните прояви.

Петко СИРАКОВ
председател на ГКРК на БКП — Варна

Digitized by Google

* * *

Няма да коментираме успехите на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП във Варна.

Дори и успехите да са начални стъпки, важното в изнесения опит е, че комисията израсна като авторитетен партиен орган. Ще се подкрепим с думите на Георги Станков, секретар на окръжния комитет на БКП. Той заяви: „Изразявам задоволството на бюрото на ОК на БКП от активната дейност на ОКРК. Комисията дейно подпомага работата ни в засилването на партийния контрол, допринася много за издигане авангардната роля на първичните партийни организации и на комунистите."

От какво се обуславя активността на ОКРК на БКП?

В основни линии факторите са три.

На преден план изпъква умението на комисията навреме да долавя важните проблеми, които решава окръжният комитет на Партията, и със свои сили и средства да дава принос в осъществяването на задачите.

Активността се обуславя и от правилното отношение на окръжния комитет на Партията и най-вече на неговото бюро и секретари към ОКРК. Защото комисията може да има стремеж, да влага сили в решаването на проблемите, които стоят пред нея, но няма ли подкрепата на комитета, пламъкът бързо ще угасне. Фактите са категорични. Всички въпроси, които решава комитетът, своевременно стават достояние на ОКРК. И още.

— Няма случай — подчерта Г. Станков — ОКРК да е предложила нещо и да не срещне разбирането и подкрепата на комитета.

В думите на секретаря на ОК на Партията се крие една голяма истина. От комитета зависи творчеството и инициативността на комисията. Ако този въпрос среща разбирането на партийните комитети и преди всичко на техните бюра, толкова по-плодотворна ще бъде дейността на двата органа.

Третият фактор е съставът на комисията. Във Варна той е подбран сполучливо. В нея работят хора с голям опит и авторитет, с богати знания в различните сфери на живота, които не жалят време и сили при изпълнението на възложените им задачи.

Въпросът за взаимодействието на контролните органи бе предмет на обсъждане и на състоялата се среща във Варна. На нея бяха Дочо Шипков, заместник-председател на ЦКРК на БКП; Георги Станков, секретар на ОК на Партията и член на ЦК на БКП; Петър Божиков, член на Бюрото на ЦКРК; председателите и заместник-председателите на ОКРК и ГКРК и сътрудници на двете комисии; Крум Милушев, инструктор в ЦКРК; представители от окръжната контролна система и правните органи; председателите на ОКРК на БЗНС и окръжната ревизионна комисия на ДКМС. Гости бяха и представители на ОКРК на БКП в Шумен, Разград и др.

Когато човек слуша думите на изказалите се, получава по-ясна представа колко важен е въпросът за взаимодействието на контролните органи в борбата с отрицателните явления.

Всички единодушно и категорично изразиха становище, че са намерили правилен път. Споделените мнения ще помогнат постигнатото да се обогатява с ново съдържание, за да има и повече резултати.

— За нас се оказа много ефективно — изтъкна Караколев, председател на ОКРК на БЗНС, — когато съвместно с контролно-ревизионните органи на БКП извършваме проверки. Така по-добре се изясняват нещата, приемат се и по-правилни решения. Това от своя страна води и до укрепването на морално-политическото единство на колективите.

Безспорна истина е, че взаимодействието на ОКРК на БКП с контролно-ревизионните комисии на БЗНС и ревизионните комисии на ДКМС е помогнало да се повишават взискателността, непримиримостта срещу отрицателните явления, да се издига авторитетът на тези органи.

Няма съмнение, че в дейността по взаимодействието между упоменатите органи съществуват и слабости. Има и по какво да се помисли.

Очевидно е, че ОКРК на БКП може да проявява по-голяма упоритост и да извършва съвместни дейности с всички отдели на партийния комитет. Редица въпроси се отнасят до отрасловите звена в комитета. Това налага да се иска тяхната помощ, за да може с общи усилия по-компетентно да се решават едни или други проблеми.

В сферата на взаимодействието биха могли да се включат контролните органи и от други организации. Това ще бъде само от полза в осъществяването на общата цел. Така от всички страни, комплексно ще се въздействува за премахването на отрицателните явления, получаване на по-високо качество и ефективност на тр, да във всички области и звена.

Digitized by Google

ПЕТИЯТ КОНГРЕС НА БКП ЗА РЪКОВОДНАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ

Преди 30 години най-забележителното събитие в историята на Партията и страната стана Петият конгрес на БКП, състоял се в София от 18 до 25 декември 1948 г. Той бе първият конгрес, който Партията проведе като ръководна сила на обществения живот в страната. Основната част от делегатите бяха изпитани борци на партийното дело, преминали през огъня на Септемврийското въстание през 1923 г. или въоръжената борба през 1941—1944 г. — партизани, политически затворници, концлагеристи, политемигранти, ятаци.

Цялата работа на конгреса протече под непосредственото ръководство на забележителния деец на международното комунистическо движение, трибун и теоретик ленинец Георги Димитров, с участието на изтъкнати ръководители на БКП като Васил Коларов, Трайчо Костов, Владимир Поптомов, Георги Дамянов, Димитър Ганев и др. В работата на конгреса активно участвува др. Тодор Живков, тогава първи секретар на Софийския градски комитет на БКП[1].

Следвайки творчески ленинизма и световноисторическия опит на Лениновата партия, Петият партиен конгрес разработи генералната линия на БКП за изграждане на социализма в България, цялостно очерта перспективите и практическата програма за изграждане на основите на социалистическото общество у нас. Както се изтъква в Програмата, „Петият конгрес на партията (1948 г.) разработи под ръководството на Георги Димитров програмните задачи за периода на прехода от капитализма към социализма, за победата на социалистическия обществен строй"[2]. Той се ръководеше последователно от марксистко-ленинската теория за общовалидността на главните закономерности на социалистическото строителство и тяхното специфично проявление, съобразно конкретните исторически, социално-икономически и национални особености на страната. От тази позиция именно конгресът творчески реши проблемите на характера и перспективите на народнодемократичната власт, на индустриализацията, социалистическото преустройство на селското стопанство и културната революция. Тези бяха според нашата партия главните звена в сложната верига от социално-икономически, политически и идеологически процеси, които вече протичаха и които трябваше цялостно да се реализират, за да бъдат изградени основите на социализма, а след това да се пристъпи към изграждането на развитото социалистическо общество, на сградата на социализма, както образно се изразяваше Георги Димитров.[3]

Като неотменима закономерност на социалистическото строителство. Петият конгрес разгледа по-нататъшното утвърждаване и повишаване на ръководната роля на Българската комунистическа партия, основен политически фактор на обществения прогрес, най-висша изява на историческата мисия и авангардната роля на работническата класа, главен субект на марксистко-ленинската идеология. Теоретическите и организационно-политическите постановки в това направление отчитаха неоспоримия факт, че БКП вече водеше нашата страна по пътя на социализма, обединяваше око-

[1] Пети конгрес на Българската комунистическа партия, 18—25. XII. 1948 г. Стенографски протокол, ч. I, Изд. на БКП, С., 1949, с. 24, 331 и др.

[2] Програма на БКП, Партиздат, С., 1971, с. 6.

[3] Г. Димитров. Съч., т. 14, Изд. на БКП, С., 1955, с. 320—321. Вж. също История на БКП, Изд. на БКП, С., 1969, с. 546—549.

Digitized by Google

ло себе си творческите сили на народа, свързваше борбата на работническата класа и трудещите се за изграждане на социализма в България с великото дело на съветския народ и силите на социализма и демокрацията в целия свят.

* * *

Историческият характер на ръководната роля на БКП бе първият основен проблем, който с дълбока научност осветли Петият конгрес на БКП, полагайки основите на по-нататъшното повишаване на ръководната роля на Партията в изграждането на социализма. В политическия отчет на Централния комитет Георги Димитров постави основните въпроси на миналото на Партията, даде научна оценка на главните периоди от нейното развитие, характеризирайки БКП като партия историческа, призвана на живот от обективното съдържние на общественото развитие към победата на комунистическия строй.

Нашата партия, подчерта Георги Димитров, „се затвърди като марксистко-ленинска, като организиран, преден и съзнателен отряд на работническата класа, като партия от нов тип, способна да организира и поведе работническата класа на решителна борба, да организира и ръководи боевия съюз на работническата класа с останалите трудещи се слоеве от села и градове, да събори свирепата фашистка диктатура, да поеме в свои ръце съдбините на нашата страна, твърдо решена да я изведе до победата на социализма, до пълното тържество на комунизма"[1]. В своето многолетно съществуване, в четири въоръжени въстания, в хиляди стачки, в неизброими малки и големи схватки с класовия враг БКП утвърди своето влияние не само сред работническата класа, но и сред широките слоеве на народа. През годините на Втората световна война Партията организира и възглави въоръжената антифашистка съпротива, създаде и застана начело на Отечествения фронт, организира и проведе Деветосептемврийското въстание, което с решаващата помощ на Съветската армия смъкна властта на фашизма и на буржоазната класа като цяло. През тези години БКП беше единствената организирана политическа сила в страната, която въпреки тежките условия имаше жизнени активно действуващи нелегални ръководни органи, широка мрежа от партийни организации, над 20 000 членове. В партийните редици влизаше най-съзнателната част на работническата класа, на трудещите се селяни и народната интелигенция, но Партията възглавяваше и ръководеше и дейността на всички прогресивни масови организации и в условията на фашистката диктатура.

В своята борба БКП бе последователно вярна на народните интереси и на своите идеали, никога не се опетни с безпринципни компромиси, не отстъпи от поетия път. Особено ярък бе нейният пример в партизанското движение, чийто организатор и ръководител бе тя. В неговите редици се бориха преди всичко комунисти и ремсисти. „Периодът на съпротивителното движение ще остане записан със златни букви в историята на нашата партия и на нашия народ" — сочеше Георги Димитров.

Важно значение за утвърждаването на ръководната роля на Партията изигра фактът, че цялата ѝ история след Великата октомврийска социалистическа революция беше свързана с ленинизма, с отстояването на историческото дело на съветския народ, с възпитанието на народните маси в дух на доверие, любов и упование в Съветския съюз. Историческа заслуга на БКП е, че успя да утвърди в съзнанието на народните маси българо-съветската дружба като единствена гаранция и единствен път за гарантиране на националната независимост и суверенитета на България, за свободата и щастието на трудещите се. Славните победи на Съветската армия във Втората световна война, нейната решаваща помощ за победоносния изход на нашата революция издигаха и утвърждаваха авторитета и влиянието на нашата комунистическа партия, неукротим борец против антисъветизма на фашистите и буржоазията.

В дните на победоносното Деветосептемврийско въстание БКП се ползваше с подкрепата на най-широките слоеве на народа. В съзнанието на огромното мнозинство на нашия народ помощта на Съветската армия и смелата самопожертвователна борба на БКП бяха главните фактори, които гарантираха освобождението на страната.

Исторически утвърденото народно доверие в БКП имаше огромно значение, решаващи последствия. „Нашата партия е имала винаги дълбоко народен характер — подчерта пред Петия конгрес Васил Коларов. — Нейният пулс е биел винаги в унисон със стремежите на потиснатите и експлоатираните към свобода, правда и благоденствие. Тя винаги е поддържала прогреса в науката, живота и обществото. Ако някой попита кой стои зад гърба на БРП (к), ние смело можем да отговорим: целият народ, с изключение на експлоататорските и паразитни елементи."[2]

На 9 септември 1944 г. политическата власт премина в ръцете на огромното мнозинство на трудещите се при ръководната роля на работническата класа и нейния комунистически авангард. БКП зае онова главно ръководно място в обществено-политическия живот, което бе завоювала в историческата си борба и което историята ѝ отреждаше. От този ден тя започна да изпълнява своите качествено нови задачи като партия ръководителка в създаването на новия обществен строй. При изклю-

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 222.
[2] Пети конгрес на БКП, Стенографски протокол., с. 9—11.

Digitized by Google

чителните трудности на първите години на преходния период БКП успя да организира народните сили, да укрепи работническо-селския съюз и единството на народа в Отечествения фронт, да уреди международното положение на страната, да реши най-неотложните военни, политически, идеологически и социално-икономически задачи. Тя постигна тези исторически успехи в толкова къси срокове благодарение на своя дълбоко ленински характер и на безкористната помощ на Съветския съюз. „Съвършено естествено закономерно явление, прочее, е обстоятелството — подчерта пред конгреса Георги Димитров, — че днес нашата партия е призната като ръководна сила в управлението на държавата и в целия обществено-политически, стопански и културен живот на нашата страна."[1]

* * *

Петият партиен конгрес всестранно осветли ръководната роля на Комунистическата партия като основна закономерност на строителството на социализма в условията на народнодемократичната форма на диктатурата на пролетариата.

Методологическо значение в тази насока имаше обстойната теоретическа характеристика, която Георги Димитров даде на народнодемократичната власт. На първо място той постави проблема за народнодемократичната власт като власт на огромното мнозинство от народа при ръководната роля на работническата класа, най-напредничавата сила на съвременното общество. Георги Димитров посочи, че народнодемократичната държава е оръдие в борбата на трудещите се против експлоататорските елементи, против всички опити за реставрация на буржоазната власт. Той характеризира народнодемократичната държава като държава на преходния период, която има историческата задача да осигури развитието на страната по пътя на социализма. А исторически пътят към народнодемократичната форма на диктатурата на пролетариата стана възможен именно като резултат на творческия подход на БКП в антифашистката борба, на умелото съчетаване на демократическите и социалистическите задачи на революционния процес. В самия исторически път към народната демокрация, в акта на нейното установяване, още в първите нейни мероприятия централна, ръководна сила, авангард и организатор на борбата бе Комунистическата партия. С цялата своя дейност и борба БКП стигна победоносно до своята историческа цел — установяването на диктатурата на пролетариата. А самата същност на тази власт на работническата класа в съюз и начело на трудещите закономерно изисква ръководната роля на Комунистическата партия и нейното непрестанно повишаване и усъвършенстване.[2]

В постановките на конгреса ясно бе очертано съдържанието на закономерното проявление на ръководната роля на БКП в социалистическото строителство. С победата на революцията бе извършен дълбок исторически преврат в обществото. Завоюването на политическата власт от пролетариата и неговия комунистически авангард създаде реални възможности да се ограничат и постепенно да се ликвидират стихийните моменти в социалния процес, да се утвърждават планомерността, пропорционалността и хармоничността на общественото развитие, като се опознават и съзнателно използват неговите обективни закономерности.

В приетия от конгреса партиен Устав се подчертаваше, че Българската комунистическа партия е политическа ръководна сила на обществото и осъществява ръководството на работническата класа над трудещите се селяни и всички останали трудещи се в борбата им за окончателното изтласкване и ликвидиране на капитализма, за построяване на социалистическото общество и пълната победа на комунизма в НР България. „Българската комунистическа партия е ръководното ядро на всички обществени и държавни организации на трудещите се — сочеше конгресът. — Тя се явява ръководна сила в Отечествения фронт и действува за всестранното укрепване на съюза между работниците, трудещите се селяни, занаятчиите и трудовата интелигенция под ръководството на работническата класа."[3] Комунистическата партия чертае генералната перспектива на обществото, сочи решаващите звена в развитието на икономиката, обществените отношения и културата, грижи се за повишаване на жизненото равнище на народа, определя външната политика на страната.

Самите решения на Петия конгрес са образец на политическия характер на ръководната роля на БКП. В тях са разработени основните концепции на Партията за изграждането на социализма в България, разработена е цялостна политика за ускореното развитие по социалистически път на всички области в икономиката, социалните отношения, управлението, културата, благосъстоянието на масите и пр. Същевременно обаче беше разработена конкретна, строго разчетена и обоснована практическа програма за дейността на Партията, държавата, обществените организации, на целия народ. БКП смело сочеше големите трудности, които предстоят да се преодоляват, стриктно следваше марксистко-ленинското изискване да не се прескачат етапи в борбата на работническата класа за изграждането на социализма, но утвърждаваше в линията си своето дълбоко доверие в силите на работническа класа и народните маси, своя революционен оптимизъм, своето доверие в братската помощ на Съветския съюз и другите социалистически страни.

От гледна точка именно на исторически необходимия, закономерния характер на ръководната роля на работническата класа

[1] Г. Димитров. Съч., т. 14, с. 223—224.
[2] Пак там, с. 292—295.
[3] БКП в резолюции и решения, т. 4, с. 156—157.

Digitized by Google

и нейния комунистически авангард Георги Димитров определи задачите, които имат решаващо значение за историческата перспектива на нашето общество. На първо място сред тях той постави борбата за постоянно укрепване на ръководните позиции на работническата класа начело с БКП във всички области на живота, укрепването на работническо-селския съюз, ускореното развитие на едрата промишленост, социалистическото преустройство на селското стопанство.[1] Този порядък на задачите видимо очертава решаващото значение на ръководната роля на Комунистическата партия и същевременно самото социалистическо развитие на страната като обективна основа на по-нататъшното повишаване на тази роля. Във връзка с това конгресът посочи, че политическият резултат от изпълнението на първия петгодишен народностопански план ще бъде преди всичко още по-голямото укрепване на ръководната роля на работническата класа и нейния авангард.[2] Политическата линия на БКП като „решаваща, движеща и ръководна сила" се утвърждаваше като главна изходна позиция за дейността на държавата, на обществените организации, на всички звена на социалното управление. Конгресът определи БКП като ръководна сила на цялото социално управление, призвана да координира и целенасочва функционирането на всички звена на управлението, да хармонизира дейността им в името на победата на социализма.

Една от гледните точки, от които Петият конгрес взе мерки за ускоряване на развитието на обществените науки и за широкото разпространение на марксистко-ленинската идеология, бе потребността да се засилва и обогатява научността на партийната политика и дейност. В специална резолюция конгресът формулира цяла система от мерки за развитие на обществените науки и за марксистко-ленинското обучение на комунистите, за дейността на теоретическите, всекидневните и периодичните издания, на издателствата и радиото. Като едно от първите задължения на комуниста бе утвърдено изискването да се учи, да обогатява идейната си подготовка, способността си от научни позиции да подхожда към практическите проблеми на живота. „Кадрите на нашата партия — изтъкна конгресът — сега се намират на много отговорни командни постове в държавния и обществено-политическия живот на страната, от тяхната далновидност, от умението им да се ориентират самостоятелно в сложната международна и вътрешна обстановка зависи правилното ръководство на страната, зависят успехите на социалистическото строителство."[3]

Петият конгрес свързваше реализирането на ръководната роля на Партията не само с марксистко-ленинската подготовка на комунистите и работниците. Партията изтъкваше категорично, че изграждането на социализма не може да бъде дело само на работническата класа, а на всички трудещи се, на целия народ. Решаването на задачите на преходния период, подчерта конгресът, е възможно **само при голяма активност и организираност на работническата класа и трудещите се**, ръководени от БКП, при сплотяване на всички здрави народни сили под знамето на Отечествения фронт, при всестранно въвличане на милионите маси в социалистическото строителство и управлението на строителството.[4] Това, от една страна, изискваше реално проявление на авангардната роля на всеки комунист и на всяка партийна организация, а от друга страна, както реши конгресът, налагаше сериозни мерки за утвърждаване на партийната линия и на научния социализъм като главен момент в съзнателността на народните маси.

Ръководната роля на БКП, както сочеше Георги Димитров, бе исторически необходима за цялостното преустройство на обществото, за поставянето му върху социалистически основи за решаване на такива сложни проблеми като преодоляване на различията между селото и града, за напълно социалистическо развитие на социалната структура, за утвърждаване на марксизма-ленинизма като господстваща идеология, за изграждане на ново отношение към труда и обществената собственост, за борба с бюрокрацията и т. н.

Многократно Петият партиен конгрес свърза проблема за ръководната роля на БКП с интернационалния характер на социалистическото строителство в България. Конгресът подчертаваше, че изграждането на социализма у нас е възможно само в братска дружба с великата съветска страна и другите братски народи, че българо-съветската дружба е решаващ фактор на нашия възход.[5] Един от основните моменти в генералната линия на Партията бе неотклонното следване на ленинизма, на съветския опит, органическото свързване на националните интереси на българския народ с неговия интернационален дълг, ясното разбиране, че социалистическият напредък на България е исторически свързан със съдбата на социализма в света и преди всичко борбата на съветския народ за тържеството на комунизма. Този възглед определяше и външната политика на Партията и държавата, крайъгълен камък на която са дружбата със Съветския съюз, борбата за укрепване на единството на международното комунистическо движение, за разгръщане на борбата за траен мир и дружба между свободолюбивите народи.[6]

За успешното осъществяване на ръководната роля на БКП в социалистическото строителство, както подчерта с целия дух

---

[1] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 296—297.
[2] БКП в резолюции и решения ... т. IV, с. 156.
[3] Пак там, с. 125.
[4] Пак там., с. 155.
[5] Г. Димитров, Съч., т. 14, с. 320.
[6] Пак там, с. 308—312.

Digitized by Google

на своята работа и на своите решения Петият конгрес, важно значение имаше организационното и идейно-политическото укрепване и развитие на самата Партия. По това време БКП вече имаше 496 000 членове и 8053 първични партийни организации. Вече във всяко индустриално предприятие, строеж, град, квартал, село, учреждение работеше партийна организация. „500-те хиляди партийни членове в една 7-милионна България — това е действително една мощна политическа армия, една непобедима сила" — заяви Георги Димитров пред конгреса.[1] Веднага обаче като истински ленинец той подчерта: „При условие, че всеки партиец стане съзнателен и просветен комунист, верен до смърт на Партията, на родината и на великото дело на комунизма, умеещ действително да бъде водач и организатор на безпартийните маси."[2]

Както се вижда, Георги Димитров свързваше въпроса за силата и боеспособността на Партията не само с количествения й ръст, но и преди всичко с качествата на партийните членове.

Петият конгрес отдели подчертано внимание на проблемите, свързани с поддържането на социалния и качествения състав на БКП в съответствие с нейния характер на марксистко-ленинска партия на работническата класа и с историческата й мисия. Георги Димитров настоятелно изтъкваше потребността да се повишава идейно-политическото и общокултурното равнище на партийните членове, да се укрепят и активизират партийните организации. От тази позиция конгресът постави задачата да се прочистят партийните редове от кариеристични, случайни, чужди на комунистическите идеи елементи, да се прави строг подбор при приемането на нови партийни членове, като систематически се увеличава присъствието на работници в редовете на БКП, да се организира още по-добре колективната и индивидуалната марксистко-ленинска просвета на комунистите.

В документите на конгреса повишаването на ръководната роля на Партията последователно се свързваше с усъвършенстването на нейния вътрешен живот на основата на ленинските принципи и норми, с укрепването на нейното единство и сплотеност, с всестранното развитие на вътрешнопартийната демокрация и демократическия централизъм, с издигането на най-високо равнище на принципа на колективността. Затова, както учеше Георги Димитров, бе нужно: „Да се развива по-нататък вътрешнопартийната демокрация, като се ликвидира напълно с командуването. В партийните ръководства и организации колективно да се обсъждат и решават задачите на партийната работа. Да се възлагат конкретни задачи на всеки партиен член и да се следи за тяхното изпълнение. Да се насърчава здравата критика и самокритика в Партията, да се повдига общата активност на партийните членове, да се укрепват партийната дисциплина и единството в партийните организации."[3] В новия партиен Устав бяха записани нови задължения на партийните членове. От тях се изискваше да бъдат образец и пример в спазването на държавната и трудовата дисциплина, да повишават своята професионална и идейна подготовка. Предвидени бяха мерки за усъвършенстване на партийната структура. Дадено бе право на ЦК да създава политически отдели и да назначава партийни организатори в най-решаващите сектори на социалистическото строителство. Разшириха се правата на първичните партийни организации, като тези в производствените предприятия вече можеха да контролират дейността на административно-техническите ръководства. Специално внимание бе отделено на подбора и подготовката на кадрите, на необходимостта те да се квалифицират в нови области, да се учат да управляват, да бъдат пример за ново, социалистическо отношение към държавата, обществената собственост, дисциплината. Конгресът насочи всички ръководители и дейци към деловитост и организираност, към непримирима борба с бюрокрацията, шаблона и откъсването от реалната практика на борбата към изграждане на стройна система на контрол, към последователна критичност и самокритичност.

Не случайно в Политическия отчет на ЦК Георги Димитров посвети специално внимание на масовите организации и на връзките на Партията с тях. Той посочи цифри, които говореха за исторически невиждана политическа активност на нашия народ. Но отново конгресът подчерта потребността да се засилва ролята на обществените организации, да се усъвършенствува ръководната роля на Партията спрямо тях. Във връзките на Партията с народните маси, във влиянието й сред тях се сочеха изворите на силата й.

Високо принципно значение имаше проблемът за привеждането на организационната работа на Партията, на нейния вътрешнопартиен живот на равнището на нейната политическа линия и задачи за всестранното развитие на обществото. В тази постановка се концентрираше проблемът за последователното прилагане в партийния живот и за по-нататъшното развитие на ленинските принципи и норми за дейността на Партията и за партийно ръководство. Оттук произтичаха и изискванията за по-нататъшното усъвършенстване на стила и методите на работа, за ефективността на всяко политическо действие, за качествата на кадрите и членовете на Партията.

* * *

Политическата линия на Партията, изработена от Петия конгрес, неговите ленински постановки и мерки за по-нататъшното повишаване на ръководната роля на БКП

[1] Г. Димитров. Съч., т. 14, с. 328.
[2] Пак там, с. 364.
[3] Пак там, с. 336.

Digitized by Google

в социалистическото строителство бяха историческо, програмно начало в развитието на нашето общество. Те дадоха мощен тласък на изпълнението на основните задачи на преходния период, научна основа на нарастването на ръководната роля на Партията.

Дълбокият ленински смисъл на идеите на Петия конгрес за ръководната роля на Партията с пълната си сила се изяви в решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП през 1956 г. Априлският пленум отстоя и съхрани димитровския капитал, димитровските традиции, идеи и линия на Петия конгрес на БКП. Същевременно обаче Априлският пленум издигна на качествено ново равнище тези традиции, идеи и самата генерална линия на Партията, привеждайки ги в съответствие с обективните изисквания на новия етап на развитие, в който навлизаше нашето общество и с новите моменти в световния революционен процес. Самите решения на Априлския пленум на ЦК имаха преди всичко непреходното историческо значение, че издигнаха на ново равнище ръководната роля на БКП, поставиха научните основи на априлската линия на Партията за завършване на преходния период, за изграждане на развитото социалистическо общество и за прехода към комунизма. И в нашата съвременност — в решенията на Десетия партиен конгрес, в партийната Програма, в работата на Единадесетия партиен конгрес и Юлския пленум на ЦК през 1976 год., в документите на Националната партийна конференция непреходни, жизнени, исторически потребни звучат постановките на Петия конгрес за ръководната роля на БКП в изграждането на социалистическото общество. Тяхната актуалност е твърде видима, твърде действена. Те са едно от несломимите идейни и политически оръжия на нашето общество. Изпълнени със съдържанието на априлските задачи на Партията за изграждане на зрелия социализъм и прехода към комунизма, те се проявяват в мъдрата сила на Партията, в забележителните завоевания, които народът постига под нейното ленинско ръководство.

РАЗГОВОРЪТ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА ПРОДЪЛЖАВА:

ИЗКУСТВОТО ДА СЕ РАБОТИ

„Мога ли успешно да изменя обстановката около себе си? Как моят труд да стане максимално организиран, полезен? Ще успея ли утре всичко да извърша, да не пропусна най-важното, за да не ме споходи вечерта (за кой ли път?) неспокойната мисъл — отлетя дългият ден, а толкова дела останаха неизвършени, нерешени.“

В миговете на равносметка тези неспокойни мисли често навестяват партийния работник. Защото няма по-тежко наказание от безполезния труд. Широко известна е легендата за Сизиф, за когото боговете измислили най-жестокото мъчение —цял живот да изкачва скалата на острия връх, след което тя отново падала в низината.

Пътят до максимално рационален труд на партийния работник е сложен, зигзагообразен. Богатата партийна практика затруднява точните напътствия и не допуска рецепти. Затова участието си в разговора ще ограничим в две насоки — ефективността при някои утвърдени организационни форми на партийната работа и ефективността при използването на техническите средства.

Digitized by Google

* * *

Голямата част от ежедневието на партийния работник е свързана с редица **утвърдени организационни форми на партийна дейност — съвещания, конференции, заседания**... Без да омаловажаваме голямото им значение за успешното партийно ръководство, ще разгледаме някои отрицателни страни, които намаляват тяхната ефективност.

Да проследим кривата линия на едно съвещание, която да ни послужи за изводи и разсъждения.

„Всички идват възбудени и свежи. Въпросът, който ще се разглежда, явно е интересен. Ръководещият се приближава до катедрата и залата стихва. След известните процедури започва докладът. Погледите са отправени към президиума. Мислите, които идват от катедрата, приковат слушателите.

След десетина минути погледите един по един се разсейват — към прозорците, тавана, в пространството и т. н. Имаш чувството, че всеки е насаме със себе си и ту включва вниманието си към докладчика, ту го изключва. Броят на замечтаните се увеличава. Впрочем това не са мечти, а може би обикновени делнични мисли. Във всеки случай не са свързани с проблемите, които така загрижено излага докладчикът.

След двадесетина минути на хората става скучно да се занимават със себе си и „търсят развлечения" при съседите отляво и отдясно. Не е трудно да се намерят и теми за разговор. Особено когато почти винаги познатите сядат заедно. Други пък не си губят времето в празни разговори и използват случая да решат и някои делови въпроси. В залата се носи лек шум, наподобяващ шума на дъжд, падащ в гъста широколистна гора. Естествено е в такава обстановка тук-таме някой да позадреме. Изведнъж салонът се оживява. Ръкопляскания, от начало откъслечни, постепенно заразяват цялата зала."

Разбира се, боите при описване на съвещанието са сгъстени, но истината е, че в немалко случаи елементи на описаната ситуация все още се срещат.

Ще предложим и някои размисли, възникнали по време на участието в пленуми, съвещания, конференции...

„В изказването си др. Стефанов изброи редица общопризнати слабости. Бихме го нарекли — плъзгане по повърхността. Преобладават изразите „не винаги", „все още", „на някои места" и т. н. Просто се чудиш добре ли е работил или зле. Като че ли той преследваше една цел — по всякакъв начин да замъгли истинското състояние на нещата."

„Ето излиза на подиума млада работничка. Просто се чувствува, че тя чете текст, който не съвпада с нейния начин на изразяване, на мислене. Явно някой ѝ е „помогнал" при подготовката. Сигурен съм, че ако говори със свои думи, не би се препъвала от словосъчетанията, характерни за организационните работници като „основен проблем", „мобилизиране усилията", „в това отношение", „вземаме мерки", „насочихме усилията..."

„Нормално ли е едно мероприятие да протече „безупречно" и нищо да не се „позапъне"? Да няма изказване, което в момента може да не се възприеме. Макар и рядко, все още присъствуваме на мероприятия, където не се анализира и разисква, а само се утвърждават постиженията. Макар и рядко, все още чуваме изказвания: „Както много правилно каза др. Николов". Защо е правилно? Защото го е казал др. Николов? Или защото е вярно?"

„Около 80 на сто от изказващите се в пленума говореха за машини, планове, норми... Не се виждаше човекът, не се виждаха хората. Техните мисли, вълнения и действия. Сякаш някаква външна сила движи машините и изпълнява плановете."

„Силите при подготовката на пленума се хвърлиха почти изцяло

Digitized by Google

в подготовката на доклада и изказванията. Накрая в деня преди пленума набързо се оформиха решенията. Понякога дори формулирането на решенията се предоставя на ръководещия заседанието и в резултат — наскоро чух на пленум на градски комитет на БКП да се предлага решение: „Пленумът приема уверенията на директорите на предприятия, че ще изпълнят плана".

Кои са причините, за да се срещат на някои съвещания, събрания, пленуми, сесии и т. н. подобни нерационални ситуации. Най-напред трябва да констатираме, че те не всякога са в организацията. В повечето случаи тя е прецизна и безупречна. Организационният план е разчел стриктно времето. Всичко е предвидено както в режисьорски сценарий. Преминало е стегнато и някои участници са на мнение, че то е било делово, без загуби на излишно време. Дали е така? Тука трябва да направим разграничаването. Действително ли рационално е използвано времето? Не! В случая се има предвид екстензивното разбиране за времето. Забравят се неговата наситеност, неговото интензивно използване. Забравя се, че ефективността е зареждане на участника в съвещанието с максимална доза социална енергия, която след това се превръща в социално значими дела.

Специално трябва да се наблегне за неспазването на изискването на някои науки като педагогика, психология, социология. Техните постижения по-смело би трябвало да се използват в партийната работа. Чрез техните методи за изследване и анализ би могло да се подскажат на партийната практика редица пътища за рационализиране на организационните форми. Това е едно твърде неразработено направление в научната организация на труда в партийната работа. Именно тези науки трябва да установят точно къде се губи връзката между организатори и организирани. И най-важното — как тази връзка да стане надеждна, резултатна? Ако си служим само с количествени измерители като брой на съвещанията, пленумите, мероприятията, изказванията и т. н., същността на нещата ще бъде далеч от нашата оценка. Ще загубим връзката между форма и съдържание, между ефект и ефективност. Този път води до самоцелност, да се отметне графата на отчета. Една от причините за това е, че понякога проверяващите от вишестоящите органи се интересуват дали даден въпрос е обсъден на заседание, на събрание, има ли приети мероприятия. Счита се, че с това работата е свършена и не се търси нейната резултатност. Не се вниква задълбочено в качеството на вложения труд. „От коренна промяна се нуждае досегашната постановка за качеството на труда. В епохата на научно-техническата революция е истински анархизъм да се издигат общи призиви за трудолюбие, независимо от качеството на труда и неговия обществен ефект"[1] — отбелязва др. Т. Живков в Писмото до ЦК на ДКМС.

■ ● ●

За труда на партийния работник. Трудно се намират точни измерения. И все пак длъжни сме да намерим отправната точка. Коя е тя? Качеството на труда? Но как да стигнем до ефективността? Кратък ли е пътят? Кое е най-важното? Може би интензивността на труда на партийния работник. Добре, но сигурно и тя има свои собствени измерения.

Първото — физическата и психическата активност на човека. Това преди всичко е вътрешната нагласа на партийния работник, готовността и способността му към максимална организираност и деловитост. Тя е свързана с неговите умствени възможности, с неговото въз-

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, С., 1978, с. 34.

Digitized by Google

питание и нравствените му черти. При партийния работник тези качества на личността намират израз в неговата творческа дейност. Творчество, свързано преди всичко с даването на нови, интересни предложения. Способност да вижда по-проникновено бъдещето на явленията и процесите в партийната практика. И най-важното — да предлага и сам да организира най-ефективно труда на комунистите и безпартийните с методи, форми и средства, които придвижват развитието най-близко до очертаната цел.

На второ място интензивността на партийния труд може да се търси и в пълното използване на човешките ресурси, взети като отделни индивиди. Отнася се за икономия на труд, от намаляване броя на хората, включени в организационните форми на работа. Добре да се прецени характерът на мероприятието, способността на кадрите и съобразно с това да се определи техният брой. Ако се отнася за съвещание, необходимо е точно да се прецени кои хора трябва да се канят и колко и кои да се заемат с неговото провеждане. Партийната практика е богата с примери на недостатъчно добре обмислени решения на организаторите на съвещания. В окръжния народен съвет канят секретарите на общински комитети на Партията. Мотив: „Защото се викат председателите на АПК". Интересен мотив. В последните години широко се разпространиха комплексните проверки. Често явления е за „представителство" в тях да се включват много излишни хора. Същата проверка, а може би по-резултатна, биха свършили по-малко, но по-добре подбрани хора. Или да вземем въпроса за внасянето на събрание на въпроси, които може да разреши партийното бюро. В бюрото на окръжните комитети се обсъждат въпроси, които са разрешими в отделите на окръжния комитет или от други държавни и стопански органи. Ето резерва за икономия на време. Интензивността, разглеждана от такъв аспект, се отнася за оптималния брой участници във всяка дейност и за подбора на въпросите, с които те трябва да се занимават. Знаем, че времето не зависи от човека. Но максималното му насищане със социално значими дела е съкровено задължение на всеки комунист.

Интензивността на труда на партийния работник зависи от рационалното използване на материалната база. Отнася се преди всичко за условията на труда и за оргтехническите средства. През последните години техническите средства успешно навлязоха в управленческата дейност. Широко се използват и в партийно-организационната дейност на всички нива. Рационализира се информационното обслужване, като се използват електронноизчислителните центрове, различни технически средства, постиженията на статистиката, социологията, кибернетиката и т. н.

Въпросът за техническите средства е неделим от организацията на личния труд. Те я подобряват и увеличават икономията на време. Във едни и същи отрязъци на времето партийният работник успява да вмести повече дела. И с основание се казва, че така той подобрява своята „производителност". Но тя съществено се различава от производителността в материалното производство. Обект на неговия труд са хората със своите неповторими особености. За партийния работник основен метод на работа е методът на убеждението, а усилията му са насочени преди всичко към индивидуалната работа с трудещите се. И всяко техническо съоръжение трябва да го доближава до сърцата на хората. Не може да си представим партийния работник затворен в една зала, обграден с машини, чрез които получава информация за партийната практика и пак чрез тях той да отдава своите разпореждания. Диспечерският пункт с привлекателните пултове и бутони не е негово бъдеще.

Digitized by Google

Техническите средства и приспособления са ценни само тогава, когато задълбочават, улесняват и разширяват възможността за общуване на партийния работник с хората. Да подкрепим този извод с опита на заводския партиен комитет при Нефтохимическия комбинат край Плевен за използване на оргтехнически средства в информационната му дейност.

Информационното обслужване на партийния комитет се извършва с помощта на перфокарти с краева перфорация. Обработката на данните се извършва ръчно с помощта на приспособления, които могат да се изработят във всяка заводска работилница. Самите перфокарти се набавят от подразделенията на ИЗОТ, които произвеждат оргтехнически материали и средства. С тяхна помощ се събира и систематизира основната информация по вътрешнопартийната работа в рамките на заводската партийна организация. Обхваната е дейността на партийните организации, проблемите на партийното събрание, работата на партийните групи, въпросите за общественото мнение и др.

Информационното обслужване е възложено на специална група. Тя изготвя необходимите анализи и справки в предвидените срокове, които се използват за оперативна работа. Ценното в този метод на работа е, че позволява по всяко време за кратки срокове да се изготвят необходимите справки, отчети и анализи. Осигурява се и повече време на секретаря на партийния комитет за делова работа в партийните организации и колективите, за личните контакти и проверки на място. Пример. Подготвя се среща с орденоносците. Секретарят на комитета би трябвало да разполага с данни за комунистите орденоносци. И то не само за техния брой, но и за разпределението им по партийни организации, по образование, по видове ордени и т. н. По традиционния начин най-напред по телефона за около два часа ще се възложи задачата на партийните секретари. До края на работното време те ще подготвят справка и ще я съобщят в заводския партиен комитет. Или данните ще се съберат за един-два дни при положение, че секретарят на заводския партиен комитет не оставя телефона на вилката. Но освен това има и редица рискове. Оказва се, че някои секретари са в отпуск и архивата е заключена. Отсъствието на някои комунисти също затруднява да се изясни точно с какъв орден са наградени, кога и т. н. подробности. Събраните данни ще бъдат в голяма степен неточни. При посочения метод секретарят на партийния комитет получава тази информация за неповече от 10 минути. А за да бъдат актуални, данните се допълват два пъти в годината към 9. IX. и 1. V., когато обикновено се получават ордените и медалите. Подобни бързи справки могат да се правят и по много други въпроси. Но... Точно така ли трябва да се подходи? Машини, карти, справки. Логично възниква и такъв въпрос. След като секретарят на комитета разполага с такава подробна информация, няма ли опасност да се затвори в кабинета и да прекъсне личната връзка с партийните организации и комунистите? Та нали той познава положението от данните, събрани от информационната група към партийния комитет, и може по телефона да коригира и направлява работата или да извиква партийния секретар в кабинета си.

Ето какъв е отговорът на секретаря на заводския партиен комитет: „Наблюдава се тъкмо обратният процес. Сега разполагам с повече време за посещение на първичните организации. Но това не е най-важното. По-важното е, че сега отивам в партийната организация с подбрани знания за нейното състояние. Не отивам да се осведомявам за слабостите, а да проверявам и да помагам да изменят положението. Например чрез анализа на информацията е уточнено, че партийните организации в спомагателното стопанство ТЕЦ и

Digitized by Google

енергийното стопанство изостават с просветните събрания. Изяснил съм също, че в партийната организация при КИП има много критични бележки за нарушение в опазване на собствеността. И още редица данни за отсъствията на партийните събрания и по-точно по какви причини, за активността на комунистите и т. н. — редица вътрешнопартийни въпроси. Така моят труд става по-конкретен, целенасочен и ефективен. Предварително аз знам защо отивам в партийната организация и къде трябва да са насочени моите действия и усилия. А как ще бъде изменено състоянието на нещата зависи от подготовката на секретаря, от неговия стил и метод на работа. Направените оргтехнически пособия са помощно средство за икономия на време и не заменят конкретната организаторска работа на секретаря на заводския партиен комитет. Спомагат тя да бъде навременна, рационална и по-ефективна."

Посоченият метод на работа има редица положителни страни. Но колкото и да изглежда привлекателен, той не би могъл да се въведе във всеки партиен комитет и не би се оказал навсякъде ефективен. Причини? Едната група можем да наречем технически. Например практиката показва, че не е целесъобразно информационното обслужване с перфокарти с краева перфорация да се въвежда в партийни организации с по-малко от 400 комунисти. При тях секретарят и комитетът са в състояние да получават и обобщават цялата информация. Другата група това са причините, които произтичат от личността на партийния работник. Известно е, че всеки човек в работата си има предпочитания към определен подход съобразно своята вътрешна нагласа и душевност. Всеки има известни граници, в които може свободно да избира метода си на работа. И в този диапазон той има широк подход на инициатива и творчество. Всяко външно ограничение ще намалява творческия и ще засилва бюрократичния подход в неговата дейност, ще снижава ефективността. Посоченото техническо средство за информационно обслужване при друг секретар би могло да покаже само отрицателни резултати, да не допадне на неговата подготовка, характер, темперамент, на неговия стил на работа... В партийната практика съществуват такива примери. Преди години широко разпространение получи контролът на партийните решения с помощта на специални картотеки. Сега виждаме, че на много места сандъчетата, в които се съхраняваха фишовете, стоят по бюрата на секретарите и служат за съвсем други цели. Или не служат за нищо. Това е така, защото натрупаният опит по проверката на изпълнението не може да се „затвори" в тези сандъчета. Оргтехническото средство улеснява, обогатява, рационализира дейността на партийния работник само когато спомага той да се труди с най-голяма ефективност, когато довежда до икономия на време.

В редица случаи набирането на информация с помощта на технически средства крие редица опасности. Най-голямата е, че няма съвсем сигурни средства за контрол на нейната достоверност. Например в един въпросник, получен от партиен секретар, беше намерена явно по негово невнимание бележка със следното съдържание: „Мисля, че проведохме едно просветно събрание съвместно с профорганизацията. Ако не си спомняш, измисли някое, че трябва да се попълни този въпросник." Друг пример. В някои окръзи се въведе „научно" следене на вътрешнопартийния живот чрез специален въпросник, който секретарят на първичната партийна организация изпраща в окръжния или градския комитет след всяко проведено събрание. След известно време някои комитети отчетоха, че следствие на този метод на работа се е намалил броят на партийните организации, които не живеят редовен организационен живот. Но проверките на място в отделни организации по-

Digitized by Google

казаха по-друга картина. Изводът е, че техническото средство трябва да е осигурено по посока на достоверността. Най-добрият метод за това е те да не се абсолютизират като единствен източник за информация.

Техническите средства здраво трябва да са гарантирани против субективизма. В противен случай те вместо организация ще внесат „научна“ дезорганизация в колектива.

* * *

Направленията за рационализиране на труда в партийната работа са твърде широки и разнообразни. Ако се съобразим с характера на партийната работа, би се получило следното:

Широко поле за внедряване постиженията на различните науки има най-напред в ръководния процес на партийните органи и организации: при планиране, вземане на решение, организиране и съгласуване, стимулиране, проверка и контрол и т. н.

В някои от утвърдените организациионни форми като: пленуми, съвещания, беседи, посещения, срещи и разговори, изучаване и разработване на материали и документи, обмяна на опит и др.

Във видовете управленчески труд като: четене, писане, наблюдаване и изслушване, устни беседи и др.

Във всички тези сфери и области на партийната работа партийните кадри рационализират своя труд, правят го по-ефективен както с традиционните методи и средства, така и със средствата и методите на различните съвременни науки.

В партийните органи все още стои открит въпросът, кой отдел, кой сектор трябва да се занимава с научната организация на труда. Това е стремеж и задача на всеки отдел, сектор, партиен работник. Всеки да се стреми неговият труд да е максимално полезен и като използва елементите на научната организация на труда. Но същевременно зрее необходимостта тези усилия да се подпомагат от специален орган. Елементи на такава функция се забелязват в дейността на кабинетите по партийно-организационните въпроси, но специално внимание се отделя на създадените информационно-социологически сектори в окръжни комитети. В техния статут, макар и не на първо място, са записани подобни функции. Според мен те могат да бъдат активни звена в партийните комитети, разработващи въпросите за подобряване организацията на труда в работата на отделите, на партийните работници. Въз основа на научен анализ на съществуващата организация да предлагат проекти за нейното усъвършенствуване. Всеизвестно е, че ръководството по същество в голямата си част е информационна дейност. Без да изместват отделите в техните специфични задължения, те успешно могат да подобряват пропускателните възможности на техните канали за информация, като използват постиженията на теорията на информацията, теорията на управлението, кибернетиката и на редица други съвременни науки.

Дейността на информационно-социологическите сектори в окръжните комитети в Плевен, Русе, Пловдив и др. доказват целесъобразността на тяхното използване за усъвършенствуване на организацията на труда в съответните комитети.

Да вземем за пример информационно-социологическия сектор към окръжния комитет на Партията в Плевен. По какъв начин и в какви насоки той помага за усъвършенствуване на труда в комитета?

Под негово ръководство е изградена система за контрол и помощ върху работата на комунистите в материалното производство. Тя захранва отделите с данни за това, как комунистите изпълняват трудовите си задължения. Това прави труда на партийния работник по-целе-

Digitized by Google

насочен и по-конкретен. Секторът подава допълнителна информация на отделите и сътрудниците за дейността на всички партийни органи и организации в окръга за бъдещи периоди. Като използва някои социологически и статистически методи, редовно подсигурява информация за критичните бележки и повдигнатите въпроси от събрания, от средствата за масова информация, писма и жалби на трудещите се и редица други източници. По отделен метод се изучава и редовно се информира бюрото на окръжния комитет за общественото мнение по различни въпроси. Изградена е система за ежемесечно отчитане дейността на партийните организации, в която се обхващат около десет показателя. Конкретните социологически изследвания, провеждани по различни поводи, обогатяват дейността на апарата на окръжния комитет с научнообосновани информации и изводи за процесите и явленията в окръга.

Тези и някои други насоки от дейността на информационно-социологическите звена спомагат за повишаване на организираността в работата на окръжните партийни комитети, за въвеждане на научна организация на труда в партийния апарат.

И отново въпроси: „Не робуваме ли на „системи", „специални методи?" Научно ли е всичко това, или има и псевдонаучност, наукообразност?

Неспокойни мисли спохождат партийния работник в миговете на равносметка. Защото да работиш с хората, да ги организираш, това е истинско изкуство.

Иван МИЧЕВ

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

РЕЗЕРВНИТЕ КАДРИ

Организирано начало и по-системна работа с резервните кадри в столичната партийна организация се постави още в края на 1971 г. със специално решение на бюрото на градския комитет на БКП. В резултат на това градският и районните комитети на Партията определиха по няколко варианта резервни кадри за основните длъжности в комитетите, народните съвети, ръководствата на обществено-политическите организации, съветите за култура и други.

Със секретарите по организационните въпроси и зав. отделите на РК на БКП се проведе съвещание за обмяна на опит по работата им с тези кадри.

Към районните комитети се изградиха едногодишни, постоянно действуващи школи за резервни кадри из средата на работническата класа.

След XI конгрес партийните органи и организации в столицата още повече засилиха вниманието към работата с действуващите и резервните кадри. На заседания на бюрата на градския, районните, партийните комитети и първичните партийни организации са обсъдени основ-

Digitized by Google

ни въпроси от работата с тях. Бюрото на ГК на Партията разгледа „Работата на партийните комитети и организации в Кирковски район за подобряване състава и възпитанието на кадрите от системата на научноизследователските институти“, постави на преценка работата на градската комсомолска организация по подбора, обучението и възпитанието на кадрите. На заседания на бюрата на градския и районните комитети на Партията или на оперативки със секретарите се приеха информации за състава и състоянието на номенклатурните кадри.

Коларовски РК на БКП подготвя пленум по работата с кадрите, който се предшествуваше от преглед по състоянието и работата в районната организация на всички равнища. Във връзка с подготовката на пленума в разстояние на 2 години бюрото е разгледало 8 въпроса по работата с кадрите, по-характерни от които са: „Комплексна програма за подготовката на средни изпълнителски кадри за районното стопанство за периода 1976—1980 г.“; „Работата на РК на ДКМС по подбора, обучението и възпитанието на комсомолските кадри“; „Подборът и издигането на отговорна партийна и обществена работа на кадри из средата на работническата класа в хладилния завод „Антон Иванов“; „Подобряване качествения състав на научните кадри и тяхното ефективно използване“; „Икономическото образование на кадрите“ и др. Направили са отчет за своята работа с кадрите два заводски комитета. Бюрото на РК — Кремиковци обсъди работата на партийното и стопанско ръководство за повишаване квалификацията и образованието на работниците и следдипломната специализация на инженерно-техническите кадри и утвърди „Система за работа с резервните номенклатурни партийни и административни кадри“.

След решението на Секретариата на ЦК на БКП от 14. XII. 1977 г. „За работата на Русенската окръжна партийна организация по подбора, подготовката и възпитанието на резервните кадри“, Софийският градски комитет предприе редица мерки за привеждане работата в това направление на равнището на новите, по-високи изисквания. Извършиха се комплексни проверки в районните комитети, в 80 партийни комитети и първични партийни организации по състоянието и работата с резервните кадри. Проверките показаха, че са настъпили положителни изменения в тази насока. Сега по-системно се правят прегледи и обновление на тези кадри, осъвременяват се данните за тях. Благоевски РК на БКП е осигурил да се допълнят и обогатят съществуващите програми за работа с резервните кадри в духа на новите по-високи изисквания. Всички останали райони приеха свои мероприятия.

Голяма част от заводските, учрежденските и други партийни комитети са сложили добро начало в работата си с резервните кадри. Това с голяма сила важи за комбинатския комитет — Кремиковци, партийните комитети при градското търговско предприятие „Нармаг“, автомобилно предприятие „Земляне“, завод „Витоша“, захарния комбинат „Малчика“, Завода за металорежещи машини, Софийския университет „Климент Охридски“ и др.

Ръководно начало в дейността на градския комитет на Партията, на районните, заводските, учрежденските партийни комитети, на бюрата на първичните партийни организации при подбора на резервните кадри е ленинското изискване за единство на политическите и деловите им качества, тяхната специална подготовка и морално-психическа устойчивост, чувството им за отговорност и умението да работят с хората, последователност в издигането и стабилност в тяхното положение.

Като източник за резервни кадри са голяма част от младите ко-

Digitized by Google

мунисти с изявени политически и организаторски качества, с добра марксистко-ленинска подготовка. По-специални грижи се полагат за младите работници—челници, новатори, изтъкнати хора на труда.

В номенклатурата на районните комитети към 1 юли т. г. са уточнени резервните кадри за почти всички основни длъжности. Близо 30 на сто от тях са жени. Данните по подбора показват, че най-добре е решен въпросът с резервни кадри за партийните органи, делът на които е 56,75 на сто. Най-голям е броят на резервните кадри в Благоевски партиен район. Следвайки изискванията на Централния комитет, районният комитет на Партията е определил по няколко варианта резервни кадри за номенклатурните длъжности. Сравнително добро съчетание на резервните кадри за основните области на обществено-политическия, стопанския и културния живот са постигнали в Кирковски РК на БКП и район „9-ти септември". Резервните стопански кадри в Коларовски район съставляват 47,95 на сто от общия им брой, от тях 23,61 на сто из средата на работническата класа. Положителни са тенденциите и в Ленински район — 19,63 на сто работнически кадри.

Има известно подобрение и по отношение на възрастовия състав на резервните кадри, като делът на тези до 30-годишна възраст е нараснал на 19,42 на сто срещу 4,89 на сто за действуващите.

Най-значителни са постиженията по отношение на образованието. Близо 72 на сто са с висше и над 25 на сто със средно образование. Това показва, че столичната партийна организация разполага с голям резерв от високообразовани и квалифицирани кадри. При това 6,13 на сто притежават научни степени и 6,71 на сто научни звания.

Паралелно с партийните комитети и градските ръководства на обществено-политическите организации предприемат мерки за подобряване работата с резервните си кадри. Въведена е в действие система за подбора, регистрирането и развитието на резервите за ръководни дейци в градската комсомолска организация. В много от училищата като техникума „С. М. Киров", 114-о училище „Лиляна Димитрова", икономическия техникум „Ф. Енгелс", III единно средно политехническо училище „Марин Дринов" и други под ръководството на първичните партийни организации се използват разнообразни форми за подготовката на пионерския и комсомолския актив като потенциален резерв за комсомолските органи. Положителни изменения са настъпили и в дейността на профсъюзните органи в тази насока. Близо $^1/_3$ от резервните кадри на градския съвет на Българските професионални съюзи са из средата на работниците от материалното производство — добри производственици, челници, показали възможности за развитие в практическата работа.

Правят се успешни опити за разширяване на демократичното начало в работата с резервните кадри, като при техния подбор по-широко се изучава мнението на колективите и на партийните организации, в които работят и членуват. Показателен в това отношение е подходът на РК „9-ти септември". Определянето на тези кадри става от долу на горе. Партийните комитети и организации уточняват своята номенклатура и правят предложения за резервни кадри из средата на най-изявилите се в обществения, стопанския и културния живот в трудовите колективи. Този подход е една от предпоставките за по-внимателен подбор на кадри, притежаващи данни и качества за развитие в близка или по-далечна перспектива.

* * *

В документите на Единадесетия конгрес на БКП се подчертава, че: „Задача от най-голяма важност и в бъдеще продължава да си ос-

Digitized by Google

тава работата за подготовката и повишаване квалификацията на кадрите"[1].

В градската партийна организация се полагат грижи за повишаване образованието на резервните кадри на партийните комитети и първичните партийни организации. Над 200 души продължават образованието си като аспиранти, следдипломна специализация и във висшите учебни заведения.

Преди две години бе изградена школа за резервни кадри за системата на средното образование към градския център за следдипломна квалификация и усъвършенствуване на учителите. Тя засега е основна форма за подготовка на бъдещи директори и зам.-директори на училищата.

В Кремиковската районна партийна организация общо във ВУЗ, средните училища и професионално-учебните центрове се обучават над 1200 души, предвидени като резервни кадри за низови стопански ръководители. Този въпрос стои в центъра на вниманието и на някои от заводските партийни комитети. Много характерна в това направление е работата на партийните комитети при Домостроителния комбинат 1. От 40 души — резерви за евентуални партийни секретари, 21 се учат във вечерния техникум „Кольо Фичето", 3-ма във Висшия институт за архитектура и строителство, 2-ма в АОНСУ. От резервните стопански кадри из средата на младите работници 82 продължават образованието си. Партийните комитети при заводите „Ернст Телман", „8 март", захарния комбинат „Малчика" и други отблизо следят как учащите се млади работници се проявяват в учебните заведения, как усвояват знанията, помагат им да преодоляват трудностите.

Важна страна от работата на градския и на районните комитети на БКП с резервните кадри е грижата за тяхната идейно-теоретическа подготовка. В отчетния доклад пред Десетия конгрес на БКП др. Тодор Живков подчертава: „Специално внимание партийните организации следва да отделят на *марксистко-ленинската подготовка на кадрите и интелигенцията, на работническата класа, на младежта*"[2]. Почти всички резервни кадри са обхванати в системата за обучение на ръководните кадри и актива на градската организация. Те изучават актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, някои въпроси на изграждането на развитото социалистическо общество, партийно и държавно строителство, научно управление на обществото, някои въпроси на социалистическия начин на живот и др. Значителна част от стопанските и административните резервни кадри са включени в системата за икономическо образование. Целенасочено в това направление е организирана работата от заводския партиен комитет и административно-стопанското ръководство при завод „Чавдар" в с. Световрачене. В перспективната им програма се предвижда до 1980 година всички ръководни изпълнителски кадри да преминат през една от формите на обучение. В стопанския комбинат „Рила" системата за икономическо образование е изградена на две равнища: комбинат и предприятие. На участниците в семинарите се поставят задачи за разработка, които се обсъждат и по предложение на ръководството на комбината се изпращат за използване и прилагане в предприятията. По този начин в практиката се проверява специалната подготовка на действуващите и резервните кадри.

Едно от звената на системата за обучение са постоянно действуващите школи към районните комитети на Партията. В тях участвуват кадри из средата на работническата класа и изучават предимно от-

---

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за XI конгрес на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1976, с. 172.

[2] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 18, с. 515.

Digitized by Google

мунисти с изявени политически и организаторски качества, с добра марксистко-ленинска подготовка. По-специални грижи се полагат за младите работници—челници, новатори, изтъкнати хора на труда.

В номенклатурата на районните комитети към 1 юли т. г. са уточнени резервните кадри за почти всички основни длъжности. Близо 30 на сто от тях са жени. Данните по подбора показват, че най-добре е решен въпросът с резервни кадри за партийните органи, делът на които е 56,75 на сто. Най-голям е броят на резервните кадри в Благоевски партиен район. Следвайки изискванията на Централния комитет, районният комитет на Партията е определил по няколко варианта резервни кадри за номенклатурните длъжности. Сравнително добро съчетание на резервните кадри за основните области на обществено-политическия, стопанския и културния живот са постигнали в Кирковски РК на БКП и район „9-ти септември". Резервните стопански кадри в Коларовски район съставляват 47,95 на сто от общия им брой, от тях 23,61 на сто из средата на работническата класа. Положителни са тенденциите и в Ленински район — 19,63 на сто работнически кадри.

Има известно подобрение и по отношение на възрастовия състав на резервните кадри, като делът на тези до 30-годишна възраст е нараснал на 19,42 на сто срещу 4,89 на сто за действуващите.

Най-значителни са постиженията по отношение на образованието. Близо 72 на сто са с висше и над 25 на сто със средно образование. Това показва, че столичната партийна организация разполага с голям резерв от високообразовани и квалифицирани кадри. При това 6,13 на сто притежават научни степени и 6,71 на сто научни звания.

Паралелно с партийните комитети и градските ръководства на обществено-политическите организации предприемат мерки за подобряване работата с резервните си кадри. Въведена е в действие система за подбора, регистрирането и развитието на резервите за ръководни дейци в градската комсомолска организация. В много от училищата като техникума „С. М. Киров", 114-о училище „Лиляна Димитрова", икономическия техникум „Ф. Енгелс", III единно средно политехническо училище „Марин Дринов" и други под ръководството на първичните партийни организации се използват разнообразни форми за подготовката на пионерския и комсомолския актив като потенциален резерв за комсомолските органи. Положителни изменения са настъпили и в дейността на профсъюзните органи в тази насока. Близо $^1/_3$ от резервните кадри на градския съвет на Българските професионални съюзи са из средата на работниците от материалното производство — добри производственици, челници, показали възможности за развитие в практическата работа.

Правят се успешни опити за разширяване на демократичното начало в работата с резервните кадри, като при техния подбор по-широко се изучава мнението на колективите и на партийните организации, в които работят и членуват. Показателен в това отношение е подходът на РК „9-ти септември". Определянето на тези кадри става от долу на горе. Партийните комитети и организации уточняват своята номенклатура и правят предложения за резервни кадри из средата на най-изявилите се в обществения, стопанския и културния живот в трудовите колективи. Този подход е една от предпоставките за по-внимателен подбор на кадри, притежаващи данни и качества за развитие в близка или по-далечна перспектива.

* * *

В документите на Единадесетия конгрес на БКП се подчертава, че: „Задача от най-голяма важност и в бъдеще продължава да си ос-

Digitized by Google

тава работата за подготовката и повишаване квалификацията на кадрите"[1].

В градската партийна организация се полагат грижи за повишаване образованието на резервните кадри на партийните комитети и първичните партийни организации. Над 200 души продължават образованието си като аспиранти, следдипломна специализация и във висшите учебни заведения.

Преди две години бе изградена школа за резервни кадри за системата на средното образование към градския център за следдипломна квалификация и усъвършенствуване на учителите. Тя засега е основна форма за подготовка на бъдещи директори и зам.-директори на училищата.

В Кремиковската районна партийна организация общо във ВУЗ, средните училища и професионално-учебните центрове се обучават над 1200 души, предвидени като резервни кадри за низови стопански ръководители. Този въпрос стои в центъра на вниманието и на някои от заводските партийни комитети. Много характерна в това направление е работата на партийните комитети при Домостроителния комбинат 1. От 40 души — резерви за евентуални партийни секретари, 21 се учат във вечерния техникум „Кольо Фичето", 3-ма във Висшия институт за архитектура и строителство, 2-ма в АОНСУ. От резервните стопански кадри из средата на младите работници 82 продължават образованието си. Партийните комитети при заводите „Ернст Телман", „8 март", захарния комбинат „Малчика" и други отблизо следят как учащите се млади работници се проявяват в учебните заведения, как усвояват знанията, помагат им да преодоляват трудностите.

Важна страна от работата на градския и на районните комитети на БКП с резервните кадри е грижата за тяхната идейно-теоретическа подготовка. В отчетния доклад пред Десетия конгрес на БКП др. Тодор Живков подчертава: „Специално внимание партийните организации следва да отделят на *марксистко-ленинската подготовка на кадрите и интелигенцията, на работническата класа, на младежта*"[2]. Почти всички резервни кадри са обхванати в системата за обучение на ръководните кадри и актива на градската организация. Те изучават актуални проблеми на марксистко-ленинската теория, някои въпроси на изграждането на развитото социалистическо общество, партийно и държавно строителство, научно управление на обществото, някои въпроси на социалистическия начин на живот и др. Значителна част от стопанските и административните резервни кадри са включени в системата за икономическо образование. Целенасочено в това направление е организирана работата от заводския партиен комитет и административно-стопанското ръководство при завод „Чавдар" в с. Световрачене. В перспективната им програма се предвижда до 1980 година всички ръководни изпълнителски кадри да преминат през една от формите на обучение. В стопанския комбинат „Рила" системата за икономическо образование е изградена на две равнища: комбинат и предприятие. На участниците в семинарите се поставят задачи за разработка, които се обсъждат и по предложение на ръководството на комбината се изпращат за използване и прилагане в предприятията. По този начин в практиката се проверява специалната подготовка на действуващите и резервните кадри.

Едно от звената на системата за обучение са постоянно действуващите школи към районните комитети на Партията. В тях участвуват кадри из средата на работническата класа и изучават предимно от-

---

[1] Тезиси на ЦК на БКП във връзка с подготовката за XI конгрес на Партията, С., Партиздат, 1976, с. 172.

[2] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 18, с. 515.

Digitized by Google

делни въпроси на партийното строителство и историята на БКП.

В отговор на новите изисквания за обучението на действуващите и резервните кадри Институтът за пропаганда на марксизма-ленинизма съвместно с отделите на ГК разработи перспективна програма. През учебната 1978—1979 г. към Университета по марксизъм-ленинизъм се откриха над 20 курса с кадри от различните отрасли и сектори. Откри се факултет по основи на марксизма-ленинизма с тригодишен курс на обучение за работници със средно образование, резервни обществено-политически и стопански кадри.

Голям е приносът на Междуокръжната партийна школа особено през последните две години за подготовката на низови резервни кадри. В специализирани курсове са повишили своята подготовка 209 души, предвидени като резервни кадри за евентуални секретари и зам.-секретари на първични партийни организации, комсомолски секретари и председатели на профкомитети.

Много резултатна и полезна форма на идейно-политическата подготовка на резервните кадри са постоянно действуващите районни школи с младите комунисти. През тази учебна година над 1400 млади комунисти бяха включени в 9 районни и 4 местни школи към заводските партийни комитети. При тях успешно се прилагат самоуправлението, диференцираният подход, съвременни активизиращи форми и методи на обучение — семинари, теоретически конференции, защита на реферати, практически занятия. По този начин участниците не само че се запознават с теорията, но придобиват и практически умения. Болшинството от тях са предвидени като резервни кадри за партийните и комсомолските органи.

В изградените 69 школи към заводските и учрежденските партийни комитети се обучават голяма част от резервните кадри за членове на партийните комитети и бюра, ръководствата на обществено-политическите организации и низови стопански ръководители.

Значителна част от резервните кадри на ДКМС, профсъюзите и Отечествения фронт се обучават във факултетите на Университета по марксизъм-ленинизъм към Института за пропаганда на марксизма-ленинизма. Независимо от това всяка обществено-политическа организация има своя система, съобразена със специфичните изисквания, в която се подготвят кадри от тяхната номенклатура.

Това, което характеризира обучението на комсомолските кадри след XI конгрес на Партията, е по-голямата организираност и перспективност. За последните три години основният състав резервни кадри от трудовата младеж са минали на преподготовка в междуокръжната партийна школа.

Към градския съвет на Българските професионални съюзи функционира система за диференцирано обучение на действуващите и резервните кадри на всички равнища, а градският комитет на Отечествения фронт обучава тези кадри в едногодишен курс.

* * *

На настоящия етап остро изпъква въпросът за повишаване ефективността от възпитателната работа с кадрите. След XI конгрес и Юлския пленум на ЦК на БКП се засили взискателността към кадрите, повишиха се критериите за работата им. На прицел бяха поставени такива негативни явления като неспазването на законността и комунистическия морал, себеустройването, безотговорността, незачитането на партийните организации. Контролът върху дейността им стана по-системен. Градският комитет, РК и контролно-ревизионните комисии търсят отговорност на редица ръководители, допуснали нарушения от най-различен характер. Всичко това играе голяма възпитател-

Digitized by Google

на роля както върху действуващите, така и върху резервните кадри, повишава се чувството им за лична отговорност.

Почти всички резервни кадри са включени в активна обществено-политическа, стопанска и административна дейност. Значителна част са избрани в партийните органи, в ръководствата на обществено-политическите организации, народните съвети и др. С цел да придобият по-голям организационен опит партийните органи все по-широко практикуват възлагането на конкретни поръчения, включването им в работни групи за проверки, изучаване на челния опит, разработване на проблеми, документи и др.

Болшинството от низовите партийни и стопански резервни кадри участвуват в разработката на програмите за социалистическата организация на труда, насрещните планове и др. Идеологическите кадри активно се включват в провеждането на научно-практическите конференции, идеологическите кампании и други мероприятия на столичната партийна организация.

Все по-широко се внедрява в практиката атестирането на резервните кадри особено на тези, работещи на идеологическия и научния фронт. Под ръководството на заводския партиен комитет в Металургичния комбинат „Кремиковци", НИПЕС „Енергопроект", учрежденския партиен комитет при Българска телевизия и други се прилага съветският опит за работа по лични творчески планове и атестиране на специалистите. Една от широко практикуваните форми за проверка на деловите качества и способности на резервните кадри е заместването на титуляри за длъжността, за която се готвят.

В рамките на провеждания самоотчет почти всички резервни кадри правят отчет пред партийните органи и организации и получават оценка за своята работа, възможности и морални качества.

Сега по-голямата част от заводските, учрежденските и други партийни комитети и бюрата на първичните партийни организации работят по-отблизо с резервните кадри. Провеждат лични разговори и срещи, помагат им конкретно в практическата работа и съдействуват за тяхното развитие и утвърждаване.

Критерий за ефективността от работата с резервните кадри, както се казва в решението на Секретариата, в крайна сметка е реализирането им на предвидените длъжности и резултатите от тяхната дейност. Досегашният опит показва, че най-много се реализират резервните кадри в заводските партийни организации, като общо за това равнище процентът е 65—70 на сто, а в някои звена като градското търговско предприятие „Нармаг", захарния комбинат „Малчика", управление „Промишлено строителство" и други положението е още по-добро. В резултат на целенасочената работа на партийния комитет и стопанското ръководство Централният универсален магазин, завод „8 март", завод „Ернст Телман" и др. през последните години решават кадровите си въпроси предимно от състава на комсомолската организация и от изявили се работници и служители. На по-голям контрол и внимание са резервните кадри, обучавали се в Центъра за усъвършенствуване на ръководните кадри, междуокръжната партийна школа и особено тези, които се учат в Академията за обществени науки и социално управление. Положителен в това отношение е примерът на Коларовски, Димитровски и Кремиковски РК на БКП, които сто процента реализират кадрите, получили висше образование и следдипломна специализация.

* * *

В изпълнение решението на Секретариата на ЦК на БКП от 14. XII. 1977 г. бюрото на ГК на БКП утвърди разгърната програма за издигане на качествено ново равнище работата по подбора, подготов-

Digitized by Google

ката и възпитанието на резервните кадри. В програмата се акцентира на грижите за кадрите из средата на работническата класа и Комсомола. Предприемат се мерки от страна на ГК, РК и партийните комитети във висшите учебни заведения за подготовката и възпитанието на резервни кадри из средата на студентската младеж като важен източник за стопанския, културния и обществено-политическия фронт за столицата и страната. Най-изявените се картотекират, наблюдават и в зависимост от показаните качества, наклонности и специална подготовка се включват в номенклатурата на съответните организации.

Отдел „Организационен" на ГК установи наблюдение и оказва помощ за създаване на положителен опит за последователно издигане и развитие на резервните кадри за изборните органи в 15 партийни и комсомолски организации, като се започне още от пионерската организация.

Предвиждат се редица мерки за по-системен контрол и отчет. На широка основа са поставени въпросите за специалната, марксистко-ленинската подготовка и възпитанието им. Още по-широко ще се изучава и прилага положителният опит в тази насока.

Веса СОТИРОВА
Жени ГОГОВА
Мими РАДЕВА

ЗАМЯНАТА — ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

АКТИВНОСТТА НА КОМУНИСТИТЕ РАСТЕ

СТЕФАН ДИМОТИКАЛИЕВ
зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП — Пазарджик

Изминалият период от започването на политическата и организаторската работа по замяната на партийните членски книжки дава основание да се направи изводът, че това крупно мероприятие и неговото въздействие се отразява положително върху работата на всеки комунист, върху всестранната дейност на първичните партийни организации за по-нататъшното издигане ръководната роля на Партията в съвременните условия.

Кое ни дава основание да направим такъв извод?

На първо място, стотиците проведени разговори от членовете на партийните бюра с комунистите спомагат още по-близко да се стигне до всеки един от тях, да се вникне в душевния им мир. Да стане ясно на всеки комунист и на първичната организация кое е положително в работата им, и кое все още не достига или трудно си пробива път. Заедно с това от събеседванията партийните бюра натрупват значителен опит, самочувствие и авторитет, израстват в истинския смисъл в

Digitized by Google

ръководни ядра, на които е гласувано доверие да водят партийните организации.

Разговорите имат и голямо обществено значение. При подготовката на оценките на комунистите често пъти се стига до беседи не само с членове на БКП, но и с безпартийни. Оттук се утвърждава и впечатлението, че замяната е важна вътрешнопартийна задача, която се превръща в мероприятие с по-мащабно обществено отражение. И това е продиктувано от обстоятелството, че от комуниста, от члена на БКП се иска да служи за пример на безпартийните. Именно и в това е силата на Българската комунистическа партия — непрестанно да повишава изискванията към комунистите съобразно повелите на времето и потребностите на нашето обществено-политическо развитие.

На второ място, самите събрания на първичните партийни организации се превръщат в сериозна дискусия, ползата от която е взаимна както за оценявания комунист, така и за останалите партийни членове. Комунистът, на който се приема оценка, разбира голямата загриженост и помощта, изразена в изказванията на неговите другари, намира в тях рационални препоръки за бъдещата си дейност. Създалата се обстановка на самото партийно събрание оказва възпитателно въздействие върху всички членове на първичната партийна организация.

Не на последно място, може да се каже, че там където разговорите преминават задълбочено и на събранията се обсъжда цялостно дейността на комунистите, първичната партийна организация след всяко такова събрание става още по-сплотена и дееспособна, комунистите добиват още по-голяма увереност в собствените си сили. И това е така, защото обсъждането е колективно дело, продиктувано преди всичко от грижата за човека, от общата осъзната отговорност за издигане ролята и влиянието на Партията във всички сфери на нашето социалистическо общество. Трябва да се подчертае, че в резултат на създадената ведра обстановка в партийните организации, на спокойното и задълбоченото обсъждане дейността на комунистите и на високата принципна взискателност естествено се стига и дотам, че спрямо някои комунисти партийните организации взеха строги, но справедливи решения.

Често в досегашната наша работа при организирането и провеждането на мероприятия и инициативи в първичните партийни организации се затрудняваме да определим критериите, чрез които да оценим степента на тяхната резултатност. Това е още по-трудно сега, при практическото реализиране на такова мащабно по значение и въздействие мероприятие — замяната на партийните членски книжки. Няма обаче да сгрешим, ако посочим, че активността на комунистите е един от няколкото обобщени критерии, чрез които може да се установи въздействието на замяната на партийните членски книжки върху отделния член на първичната партийна организация и на Партията като цяло. Активност в тесен смисъл на думата, която се изразява в непосредствено и задълбочено обсъждане в заседанията и събранията облика на всеки комунист, и в широк смисъл, онова, което се получава като резултат от проведените разговори, оня подем, който настъпва в ежедневието на комунистите за съзнателно изпълнение на производствените задачи, активното им включване в обществения живот, положителните изменения в техния бит и взаимоотношенията им с хората.

Активността на комунистите винаги е определяла физиономията на първичната партийна организация като дееспособна, живееща с времето и отговаряща на изискванията на Партията, способна да ръководи не само своите членове, но да бъде политически ръководи-

Digitized by Google

тел на целия трудов колектив. И не случайно в Доклада пред XI конгрес на БКП, изнесен от др. Тодор Живков, е записано, че замяната на партийните членски книжки трябва да допринесе за повишаване на активността и отговорността на комунистите, за издигане на тяхната марксистко-ленинска съзнателност, на тяхната дисциплина и морал в производството, в обществения живот, в бита.

Когато определяме активността на комунистите като един от основните критерии за оценка на резултата от замяната на партийните членски книжки, това означава, че ние непрекъснато създаваме условия за нейното повишаване, водим решителна борба с пасивността и равнодушието, обхванало част от комунистите.

Да се повишава активността на комунистите не е просто. Това е сложен и разностранен процес. В общи линии може да се определи като стриктно изпълнение на предоставените права и задължения, определени в Устава на БКП. Заедно с това следва да се допълни, че активността винаги е съчетана и с отговорността. Да проявява активност отделният комунист означава да се отнася с високо чувство за отговорност пред Партията и народа, пред първичната партийна организация и колектива за поръчаната му работа. И още с дълбоко вътрешно убеждение и постоянство да воюва за правотата на партийното дело, и то винаги в унисон с ленинските принципи и норми на партиен живот.

За да се стигне до висока активност на комунистите, преди всичко е наложително да се осъзнае тази необходимост от тях и този процес да се ръководи целенасочено от партийното бюро. В повечето от досега проведените заседания и събрания по замяната на партийните членски книжки комунистите осъзнато оценяват своите пропуски и слабости. В изказванията на членовете на партийните организации проличава отговорността при определяне мястото на всеки комунист за оформяне общия облик на организацията. Тази обстановка е налице там, където присъствуват самокритичността и критичността от страна на партийните членове, а така също и там, където партийното бюро успява да подготви добре материалите за събранието и да създаде благоприятни условия за него.

Срещат се обаче случаи, когато привидно са налице всички условия за резултатното провеждане на заседанието или събранието, а не се стига до задълбочена аналитичност и откровеност при обсъждане дейността на някои комунисти, и то на ръководна стопанска, обществена или партийна работа. При по-задълбочено анализиране на причините се установява, че това се дължи на утвърдения неправилен стил на ръководство от страна на оценявания, на неправилна реакция на отправена срещу него критика или още по-лошото в такива случаи „преследване“ за това, че някой се осмелява да се противопостави. И тогава като краен резултат вместо да се повиши активността на комунистите, да стане открито разобличаване на слабостите, стига се до „стрес“, до „ослушване“, до страх от последствията.

В това отношение много помага изискването на Централния комитет на БКП — при оценката на ръководни кадри задължително да присъствува представител на органа, в чиято номенклатура е оценяваният комунист.

Тези мисли споделяме, защото има няколко случая, които дават основание за размисли, а същевременно подсказват, че без сериозни мерки в тази насока не може.

Партийното бюро на една първична партийна организация обсъжда оценка за дейността на комунист, който е и секретар на общинската партийна организация на обществени начала. За целта предварително е разговаряно с оценявания, с някои от хората, с кон-

Digitized by Google

то той по-трайно общува. Предварително подготвената оценка и изказванията на членовете на партийното бюро са само положителни. Даже и самият той допълва някои страни от своята работа, които са пропуснати. На заседанието присъствува и представител на окръжния комитет на БКП, който е запознат с оценката на бюрото на ОК на БКП за работата му като секретар на общинския комитет на БКП. В резултат на това се споделят и някои допълнителни положителни страни и пропуски в работата му не само като секретар, но и като специалист, и някои сериозни слабости в характера. Представителят на окръжния комитет обаче отново пита членовете на партийното бюро дали споделените мисли отразяват облика на оценявания комунист. Това повторно повдигане на въпроса освобождава от сковаността и задръжките членовете на партийното бюро и се започва същинското обсъждане. Някои от тях засилват констатациите за недостатъците, даже открито споделят, че той стига и до саморазправа, преследва онези, които се изпречват на пътя му както по служебна, така и по партийна линия.

Подобни случаи, разбира се, има малко, но те са сериозно отклонение от ленинските принципи и норми на партиен живот. Срещу тях окръжният комитет на Партията воюва решително, помага на партийните организации, на които не достигат силите сами да се справят. По този начин създаваме предпоставки да се повишава активността на комунистите, да се издига ръководната роля на Партията в съвременните условия.

Стремежът да се използва замяната на партийните членски книжки за активизиране на комунистите безусловно ще доведе до повишаване на социалната активност на всички трудещи се. Такава е и повелята на Националната партийна конференция (1978 година) — партийните комитети и организации да полагат максимални грижи за многопосочното разгръщане на тази активност — трудова, обществено-политическа, културна и така нататък. Само по такъв начин ще може по-пълно да се отговори на разнообразните интереси на трудещите се и на техните растящи потребности в различните жизнени сфери и дейности.

СТРОГА ВЗИСКАТЕЛНОСТ ИЛИ НЕЩО ДРУГО!

Събранието протече делово, бих казал, бурно. Редяха се едно след друго задълбочени, аргументирани изказвания за комуниста Борис Страхилов. Прекият му ръководител, хората, които работят с него, директорът на млекокомбината подчертаваха, че откакто на него е възложено да размразява хладилниците, работата върви добре. По негова вина няма извадена на пазара лошокачествена продукция, няма задържане на производствения процес. За вложения извънреден труд през летния сезон е получил около 150 лева. Те даваха недвусмислени оценки за личните му достойнства, изтъкваха големите изисквания към бъдещия ръководител и пр. Един от изказващите се между другото каза: „Сега той ще ни изнесе една лекция по риторика!" Лекция, разбира се, от Б. Страхилов не последва, освен въпроса: „Къде е казано, че комунистът заради труда си не трябва да получава възнаграждение?" Накрая всеки изказващ се заявяваше: „Ще гласувам за предложението на партийното бюро!"

Получаваше се необичайна ситуация. Всичко, което се казваше за Б. Страхилов, създаваше впечетление, че той е находчив, работлив човек. Същевременно изказващите се подкрепяха предложението на партий-

Digitized by Google

ното бюро за отсрочване замяната на членската му книжка. Недоумявах и все още се чудя каква е истината.

Малко предистория. Партийното бюро на първичната организация при млекокомбинат „Сердика" — София преди разговора си с Б. Страхилов е било на мнение да предложи в събранието да реши да се замени партийната му членска книжка. Към него обаче отправили няколко критични бележки: намалил обществената си активност, не посещавал редовно събранията, проявявал стремеж към печалбарство и пр. Той отговорил, че е съгласен с някои от препоръките, но не приел упрека за печалбарство, дори остро реагирал. Разменили си реплики.

Резултатът?

Ново становище на партийното бюро — да се отсрочи замяната на членската му книжка.

Впрочем кой е Б. Страхилов?

Той е млад работник, сирак, израсъл в млекокомбината. Оттук е началото на пътя му в труда и ученето. Работи и учи. Завършва вечерна гимназия. Сега е задочник в пети курс на Юридическия факултет. Отскоро е свил и семейно гнездо. Тук преди няколко години е приет и за член на БКП. С други думи, възраст — младежка, съдба — нелека, амбиции — благородни, всекидневие — напрегнато.

Но у членовете на партийното бюро се породило съмнение, че проявява стремеж към еснафско облагодетелстване!

Мотивите? Хората около него казвали, че откривали такива черти. Някои негодували от това, че той получавал повече пари от тях!

Да работиш повече, и то качествено, не е печалбарство. Да работиш и учиш не е бягство от обществени задължения. Защото всичко това иска време, енергия, постоянство. И работникът Б. Страхилов добре се справя и с производствените задачи, и с ученето. Отделя заслуженото и на младото си семейство.

Убедени ли бяха комунистите, че предложението на партийното бюро е правилно?

Повечето от тях гласуваха за него, една част — против и няколко се въздържаха. Някои реплики на комунисти по време на разискванията и позицията им при гласуването обаче будят недоумение. „Възложили му задача, изпълнил я добре, а сега го критикуват!" — възмущаваше се под сурдинка един комунист с прошарени коси.

Да, точно така се получаваше! И се бунтуваше съвестта му. Той не се изказа, но когато дойде ред да гласува, неофициалният му протест срещу критиката се изрази в категорично отричане на собственото становище — гласува за предложението на партийното бюро.

Кое накара този партиен член едно да мисли, друго да върши?

Отговорите могат да бъдат най-различни. И все пак човек се пита: смелост ли му липсва или принципност? А може би няма условия за откровеност? Съображения и догадки — колкото щеш! Разбира се, далеч съм от мисълта, че партийното бюро не трябва да се защищава и подкрепя. Но си мисля, че членовете му са живи хора и също могат да допуснат пристрастие. Събранието обаче е длъжно да им помогне да вникнат по-дълбоко в същността на проблема, защото заедно с него на друг комунист, но с повече претенции към работата му, решиха да заменят партийната членска книжка без отсрочване.

С какво ще помогне решението за отсрочване замяната на партийната членска книжка на Б. Страхилов, на какво ще го научи?

Да работи, без да търси възнаграждение?

Това противоречи на икономическия закон на социалистическото общество — разпределението на материалните блага да се извършва според количеството и качеството на труда.

Да не се захваща с повече работа, за да не дразни онези, които не смеят да си нарушат спокойствието?

Днес Партията иска от всеки комунист в максимална степен да бъде полезен, да воюва за високо качество и висока ефективност.

Да мълчи, когато срещу него се хвърлят необосновани упреци?

Той е утрешен юрист, който ще воюва срещу неправдата, ще утвърждава социалистическата законност, ще брани социалистическата справедливост.

Възниква и големият въпрос: кого ще поощряваме? Онзи, които стои и тъпче на едно място, или онзи, който краде от съня си, нарушава спокойствието си, за да стане по-грамотен, по-компетентен, по-полезен за себе си и за обществото!

Отсрочвания има и ще има много, неизбежно ще има и по-тежки случаи — изключване от партийните редове. Всичко това е естествено. Партията е жив организъм, който се развива, приема нови членове, освобождава се от изгубилите качествата на комуниста и пр. Но следва ли обаче заради това, че комунистът реагира срещу бележките, които счита за неправилни, да му се дава оценка, в която се прокрадват необосновани претенции. Само когато оценката е вярна и точна, а препоръките са ясни и конкретни, тогава ще изиграят положителна роля, ще подтикнат комуниста към нови дела. Иначе можем да го поставяме на изпитание, да демонстрираме строга взискателност и принципиалност, а всъщност напразно до го оорчаваме, да убиваме у него онова, което дълго и упорито сме изграждали.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

НЕИЗСЛЕДВАНИ ПРОСТРАНСТВА

Искам да разкажа за човек, когото познавам отдавна. Това е много трудно.

Опитвам се да определя главното свойство на духа му. Струва ми се, че това е уравновесеността, вярата в собствените възможности.

Той ме гледа с много уморените си очи и се смее:

— Та казваш, трябва непременно да завършваме започнатото? А ако започваме с незначителното, с краткото, за да може лесно да го свършим? Не ги разбирам аз така нещата: започнато, свършено. Всичко е пътуване. Понякога прекомерно дълго и... без особено зрим резултат. Аз не съм по красивите завършеци, мене не ме търси по финалите...

И той се връща към едни характерни думи на партизанския командир Христо Кърпачев: „А подвиг може и да не извършиш! Важното е да се готвиш за него. Продължително, с всичките сили на душата си. Да го очакваш, да знаеш, че е пред теб. Времето на подвига е кратко. Подготовката за него — цял живот."

Дълго се е готвил моят познат и за тази среща с поета партизанин. Бил я е заслужил. Постъпил в ремсовата организация на родното си село през 1937 година. По това време ремсов секретар бил Марин Вълев. Ратай, после тухларски работник, Христо Димитров нямал друг път.

В казармата изведнъж попаднал в бойна група. Не че се е готвил непременно да извърши подвиг, но така се случило, че с още двама души изнесли оръжие за партизаните. Онези, които ги обвинявали, не могли да докажат със сигурност деянието им, но заподозрени, тримата били съдени от военен съд.

Такъв допир със смъртта Христо Димитров е имал и втори път — вече в началото на 1944 година — черната зима за осъмските села от Ловешко. След блокадата на Крушунската чета, след поголовните яташки убийства на брега на реката, в участъците и по мегданите, оцелелият по чудо Йордан Шанков от Александрово бил изпратен очи срещу очи с Христо. Именно в този миг Христо Димитров усетил отново полъха на смъртта.

Умирайки същия час, Шанков не издал другарите си. Не успял и да благодари на своите ятаци за изкопаното предишната нощ ново скривалище. Те повече от него са вярвали, че той ще живее, подготвяли са се за това. И са работили в нощ, когато картечният рев на жандармерията не стихвал в околните села.

Това започване отново. Дори когато е свръхрисковано. Когато мнозина биха казали, че няма смисъл. Започване с трудното...

Точно както преди година.

Трудоустроен, пенсиониран рано, Христо Димитров беше се оттеглил, по съвета на лекари, далеч от всякакви грижи. Далеч? Това трая съвсем малко. Сега потърсите ли го, той е на трудов ден, на заседание, на

Digitized by Google

полето, във фермите. Първият ремсов секретар в село Чавдарци след годините на народната победа, дългогодишният председател на ТКЗС, преди това и председател на съвета, по-късно — секретар на общинския партиен комитет не можеше да се спре изведнъж в къщи. Пък и хората не го оставяха на мира.

Болницата с прозирно светлите рози, с дърветата, стоящи като нарисувани, беше останала зад него. Трябваше да започне отново.

Избраха го за секретар на първичната партийна организация в селото. По-авторитетна длъжност в Чавдарци няма! Сега общинският партиен комитет е на седем километра оттук.

●

Отново търся главното свойство на неговия дух. Струва ми се, че това е умението на този човек да увлича след себе си хора.

Това става и в обикновената делничност, и в екстрени случаи.

... Река Осъм е излязла от коритото си, прекосила е своите ронливи брегове и е понесла от нивите снопи. Стихия. Председателят на стопанството се хвърля пръв във водата. След него — другите мъже наоколо. Така е бивало и при пожари, и при злополуки. Точно така е станало и при друго едно прииждане на реката, пак преди години, когато водата е отнесла стария мост край железопътната спирка. Христо Димитров е бил във водата повече от четири часа. Спасявал хора. Самото село се е застъпило след това на храбрия плувец да му бъде даден орден за гражданска доблест. Между деветте свои ордена, всеки от които има своята история, своя дълбок смисъл, Христо особено цени този.

Навярно ще се изненада, че го пиша всичко това:

— Как иначе? — ще каже сърдито.

За да вметне след това:

— Ордените са си ордени. С тях не се кича. Моята награда е една: не помня някой от моето село да ми е отказвал да свърши нещо, когато съм го молил.

Дотрябват ли хора за нещо, налага ли се бързо да бъде свършена някоя работа в стопанството, съобщение по радиоуредбата не трябва. Тръгва партийният секретар и след него тръгва селото. Наскоро 120 пенсионери (между тях и съвсем стари хора) са се справили само за два дни с доматите. Преди това — с фасула. Преди това... Един организиран резерв от добра работна ръка.

През пролетта на царевичните площи част от растенията не поникнали. Нито бригадирът, нито трактористите обърнали внимание на това. Партийният секретар ги извикал в бюрото. Разговорът за качеството на работата бил кратък. Аналогично е било положението и при съпоставянето на добивите от пшеницата и от ечемика. Докато при пшеницата преизпълнението било значително, при ечемика неизпълнението възлизало на 9840 лева.

— Дребна работа — казвали някои. — Житото го компенсира.

Но секретарят не се съгласил с това. В бюрото било разговаряно върху причините за неизпълнението. Преценили, че всичко идва от недобре подготвените площи, от редкия посев и от разпилязането, допуснато при прибирането на ечемика.

— Бяхме длъжни да сторим това — твърди секретарят, — за да избегнем тази есен и догодина тези грешки.

Но ставаше дума за авторитета на секретаря, за това, че хората го уважават, следват го. Той с агитация не се занимава. Достатъчно е присъствието му — навсякъде, във всички работи на селото.

— Това нещо е двустранно — казва секретарят при тази конста-

Digitized by Google

тация. — Думата ми е за уважението. Аз също особено ценя личното достойнство на човека. На всекиго от съселяните си. Дори когато някой днес примерно постъпва по един начин, утре, въпреки очакванията ми, по съвсем друг. Търся причините, мотивите. Не съдя за смисъла на постъпката само по крайния резултат. Освен това хората ме слушат, но и аз ги слушам...

И той се връща към един случай, твърде показателен.

Дошло, преди години, в Чавдарци нареждане на изпълкома на окръжния народен съвет да бъде изкоренена дъбовата гора, намираща се източно от селото. Петстотин декара гора трябвало да се премахне в кратък срок, за да бъде увеличена обработваемата площ и ... да бъде завършено земеустрояването на стопанството. Възпротивил се председателят, позовал се на факта, че това е единствената гора на селото, че дори почвата ѝ не е подходяща за обработване, но никой „от горе "не го чул. Пристигнала втора телефонограма, по-естествена. Нямало що, събрал председателят хората. Половината от кооператорите изобщо се отказали да изкореняват, останалите започнали да търсят причини — заети били следващия ден, налагало им се да идат при болен в града... Причини винаги могат да се съчинят. Тогава един от старите хора, дядо Нено, пристъпил към Христо:

— Не исках да те обиждам, другарю председател, но това решение е голяма глупост. Зная, че не си го взел ти, но защо го приемаш, защо се съгласяваш? Който го е измислил това, знае ли какво значи дъб? Знае ли какво значи гората в края на селото.

Колективният ум решил: никакво изкореняване на гората!

От окръжния съвет не могли да не приемат накрая това становище.

Примерът е нетипичен, но той е доказателство към факта: и тогава председателят на стопанството, и сега партийният секретар Христо Димитров винаги се е ръководил и се ръководи от мнението на хората. Той го търси това мнение, знае го, съобразява се с него.

●

Твърдението на секретаря на първичната партийна организация в Чавдарци е, че сега той е навлязъл в „необитавани преди пространства". Стеснявайки своя кръг на действие (защото преди години наред той се е занимавал с проблемите на няколко села), Христо Димитров не си почива от дългата умора, не разчита на опита и на авторитета си. Изследва в детайли своята малка територия. И селото, и хората той познава от детинство. Тук се е родил, само тук е живял. Но сега партийният секретар не подхожда към проблемите с тренинга на човек, който няма какво ново да научи. Напротив.

— Неговият интерес към работата е такъв, че каквото и да се напише, все ще бъде малко! — каза за Христо секретарят на окръжния комитет на Партията в Ловеч Марин Йотов. — За такива неуморни хора трябва да се разказва!

За кое да разкажем?

Може би за чувството за отговорност у този човек за постъпките на неговите другари. Ако някой се е затворил в своя кръг, ако някой се е уморил, Христо недоволствува.

Случило се така, че след като бил освободен от работа в съвета в Чавдарци, Христо Неделчев престанал да посещава заседанията на бюрото, а след това и събранията на първичната организация. Партийният секретар не само разговарял продължително за това с „обидения", но разказал за постъпката му и в доклад на събрание.

— Може би не е трябвало на събрание, разговорът между двама ви е щял да изиграе същата роля — казвам му.

Digitized by Google

— Не го направих за назидание. Ние се знаем всички. Прецених, че се налага, защото този човек има болезнено честолюбие. Реших, че не трябва да го щадя. С това се съгласиха и другарите от бюрото.

Умението да се възпитават хората не чрез заобикаляне на неприятните неща, а чрез изнасянето им на показ, чрез обсъждането и решаването им в колектива е едно от доказаните качества на секретаря от Чавдарци.

Самокритичен, справедлив, той изисква това качество и от другите. Воюва за него, отстоява го с цената на безсъние понякога. Защото нещата не се внушават механически, колкото и явни да са на пръв поглед, колкото и обикновени да са.

Грижите на Христо не са малко.

— Старее селото — говори той. — Стареем всички, намаляват силите ни. Оживлението е вечер около автобусната спирка, особено в петък. Идват си младите от окръжния център, понякога и от по-далечните градове и всичко се променя за два дни. В неделя вечер гостите обират цветята от градините и тръгват обратно... А някога тук всичко цъфтеше, бяхме национален първенец, получихме знамето на Министерството на земеделието за най-добър стопански двор, за най-високи добиви от животновъдството... Това беше преди по-малко от двайсет години. Сега в нашата първична организация хората под 30 години са само трима.

— Какви са възможностите за увеличаването на това число? — питам.

— Минимални. Комсомолското дружество наброява осем души. От тях трима кандидатствуват тази година в Партията, но все едно, средната възраст на стоте комунисти от селото няма да стане много по-малка от петдесет години.

— Това е все още време на добрите възможности...

— И аз на това залагам, но не съм голям оптимист.

И секретарят тревожно спира своето внимание върху факта, че наскоро тук е била закрита длъжността киномеханик поради слабото посещение на филми, че тази средна възраст на селото вече предразполага към седене вечер пред телевизора в къщи.

— Как, изобщо ли нямате вече кино?

— Имаме. Но идва механик от съседното село, защото прожекциите се разредиха, намалява интересът.

●

Как бившият ятак поддържа интереса на своите другари към работата в партийната организация? Това бе въпросът, до който стигнахме.

— Това е нещо съвсем друго! — оживява се Христо. — Острото чувство на нашите хора към обществените проблеми не заглъхва с годините. Напротив!

И той разказва за темите на ежемесечните организационни събрания, за старателно подготвяните заседания на бюрото, за просветните събрания, едно от които на тема: социалистическият начин на живот, предизвикало изключителна активност.

— Когато заседава бюрото — разказва секретарят — цялото село знае, че се решава нещо важно. Ние не отминаваме нищо съществено. Намесваме се енергично при недостатъци. Може несполуките да са в работата на варницата или на дърводелската работилница, в детската градина или в снабдяването на магазините със стоки... Все едно — тук навсякъде работят комунисти. По двама, по трима. Но те носят отговорност за качеството на работата и бюрото ги вика на отчет. Наскоро докладва дейността си отговорникът на партийната група в растениевъдството.

Digitized by Google

И секретарят обяснява кое е наложило този доклад и какво решение е взело бюрото. Поводът е бил разпиляването на силите, местенето на хората специално в зеленчукопроизводството от обект на обект и губенето на време при това, а решението — предложение пред ръководството на клоновото стопанство да вземе мерки за конкретно подобряване организацията на работата. Предложението е било направено перспективно, с ясен разчет на възможностите и пътищата за подобряване на резултатите. Аналогични са грижите на бюрото за работата на контролния съвет, за недостатъците в кравефермата, та дори и за дейността на другарския съд в селото.

— Другарският съд рискуваше да изгуби авторитета си — твърди партийният секретар, — защото се беше превърнал в една транзитна инстанция. Все отпращаше различните случаи в Ловеч. Но стана така, че напоследък от окръжния център върнаха едно дело обратно. Нека да поясня: тук не става дума за комунисти, които се съдят. Такъв случай нямаме. Става дума за това, че в другарския съд има партийни членове, които не искат да се ангажират, не искат да си развалят отношенията със съселяните си и препращат нещата нагоре. Но спрямо това бюрото взе мерки. И председателят на другарския съд Добри Спасов разгледа върнатото дело. Оказа се, че и той може да носи отговорност, щом бюрото иска това от него.

Стремежът на партийното бюро да повишава отговорността на комунистите, ангажирани в различните сфери на дейност в селото, е категоричен. Така е постъпено и с отговорника за фуражите, който дълго време нехаел, че хората нямало къде да бъдат обслужвани.

Намесата на партийното бюро в решаването на животрептящите проблеми на селото е довело до повишаването на авторитета му, до засилване на интереса към работата му, към всяко негово заседание, до пренасянето оттам и на интерес у комунистите към събранията.

Прегледате ли протоколната книга, ще констатирате една подчертана активност. Позицията на комунистите е изявявана недвусмислено. Не само защото е съхранявана традицията на революционния заряд на чавдарчани, отличавали се открай време с будно обществено чувство, но защото непрестанно се полагат грижи за развитието на тази традиция, за обогатяването ѝ, за предпазването ѝ от издребняване, от принизеност на критериите, когато става дума за неща насъщни, определящи.

Секретарят и бюрото са неумолими. Не избягват конфликтите, не се боят от сблъсъци.

Попитате ли секретаря, как успява да се информира за всичко и за всички, кога смогва да навлезе в работата на различните участъци, ще ви каже:

— Това дължа на активността на бюрото. На неговите качества: енергичност, компетентност, чувство за отговорност у всеки от членовете му. При нас разпределението на работата и контролът са определящи. Моята практика ме е научила, че ако едно бюро не се усъвършенствува, то не може да има активна партийна организация. Ако бюрото няма позиция, организацията също ще е безлична, няма да играе ролята си на политически щаб на колектива.

... Секретарят ме гледа с много уморените си очи:

— Успехът на всяка работа е в подготовката. За всяка кампания, за всяко дело ние се готвим предварително, с подробно разчитане на силите, с разпределяне на хората. Старателно търсим неизследваните пространства. Така, както ни е учил някога партизанският командир. Защото, както той твърдеше, времето на подвига е кратко, подготовката за него — цял живот.

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ДЕЙСТВЕНОСТ НА ПАРТИЙНИТЕ РЕШЕНИЯ

Десетки хиляди дизелови двигатели в годината, 360 предприятия в Съветския съюз, произвеждащи мотори за комплектоването на различни машини. Над 60 държави в Европа, Азия, Африка и Латинска Америка, които купуват съветски машини с марката „ЯМЗ". Всичко това характеризира **най-големия в Съветския съюз комплекс предприятия по проектиране и производство на дизелови двигатели — производствено обединение „Автодизел".**

Главно предприятие в обединението е Ярославлският моторен завод (град Ярославл е разположен недалеч на североизток от Москва). Характерно е, че то вече дванадесет години поред е победител в социалистическото съревнование между предприятията в системата на Министерството на автомобилната промишленост на СССР. Освен него в обединението влизат още редица местни заводи за топлива и дизелна апаратура, а също и построеният близо до Ярославл, в град Тутаев, Завод за дизелни агрегати.

Продукцията на ярославлските моторостроители е добре известна и в братска България. В обединението функционира **школа за подготовка на специалисти от други страни по експлоатация на ярославлските мотори.** От 148 чуждестранни специалисти, преминали подготовка в тази школа през 1977 г., 29 бяха българи. **Моторостроителите високо ценят и се стремят още повече да укрепват дългогодишните добри връзки с българските приятели.**

Партийната организация на Ярославлския моторен завод наброява 4300 комунисти, организирани в 69 първични организации и в 310 партийни групи. **Няма такава област в живота на многохилядния колектив, за развитието на която комунистите да не дават съществен принос.** В производствените успехи, в техническото превъоръжаване на предприятието, в постоянното усъвършенстване на двигателите, във всекидневната грижа за задоволяване културно-битовите потребности на моторостроителите се чувствува благотворното влияние на партийната организация.

Партийната организация се оглавява от енергичен, деен човек — Георгий Петрович ПОТАПОВ. Той е тридесет и девет годишен, по професия е инженер. В Ярославл пристигнал преди 16 години, след като завършил висшето си образование. Работил като конструктор на двигатели, след това комсомолците от завода го избрали за секретар на комитета на ВЛКСМ. Много години отдал на комсомолската работа и на поста първи секретар на един от районите, а след това и на Ярославлския градски комитет на ВЛКСМ. Избиран е делегат на два конгреса на Комсомола. Преди осем години се върнал в родния завод, но вече като партиен работник. Бил заместник-секретар по идеологическата, а след това — по организационно-партийната работа. За секретар на партийния комитет е избран през март 1976 г. Едновременно с това той оглавява и съвета на секретарите на партийните организации на всички предприятия от обединението.

Партийният комитет провежда своята работа въз основа на перспективни и оперативни тримесечни планове. На неговите заседания се разглеждат проблеми, свързани с повишаване ролята на комунистите в производството, с мобилизирането на колектива за успешното изпълнение на задачите на петилетката, с усъвършенстването на масово-политическата и възпитателната работа. **Как комунистите постигат все по-голяма действеност в партийната**

Материалът е написан за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

работа? За това е нашата беседа с Георгий Потапов.

— Георгий Петрович, Вие като че ли играете две роли. Едновременно сте секретар на партийния комитет и председател на съвета на партийните секретари на обединението. В какво се състои спецификата на решенията, вземани от тези два органа?

— Тя се определя от функциите и задачите на съвета на секретарите и на партийния комитет. Партийните организации на другите предприятия, влизащи в нашето обединение — а в тях има около две хиляди комунисти, — действуват самостоятелно, организират работата си съобразно задачите на своите колективи. При това те трябва, разбира се, да вземат предвид общите интереси на обединението. **За координиране на работата на всички партийни и обществени организации в обединението, за изработване на единна насока по най-важните аспекти на дейността, за разработка и провеждане на съвместни мероприятия в рамките на обединението — за това именно е и създаден съветът на секретарите.** На заседанията на съвета ние разглеждаме най-главните въпроси от дейността на партийните организации в обединението и вземаме **решения, които имат характер на препоръки.** Въз основа на тези препоръки партийните комитети в заводите организират работата си, като приемат **свои конкретни решения.** В тях се очертава какво точно следва да се извърши и се посочват изпълнителите и сроковете.

Работата си по координиране дейността на партийните организации нашият съвет на партийните секретари започна с обсъждането на въпроса за **подготовката и възпитанието на партийните кадри** — секретари на цехови партийни организации, техните заместници по идеологическите и организационните въпроси, отговорниците на партийните групи, пропагандисти и др. Организирахме и редовно единно обучение на изборния партиен актив, което провеждаме поред както в главното, така и в другите предприятия. Стремим се всеки партиен работник добре да си изясни и разбира главните насоки в дейността на обединението и отражението на тези насоки в сферата на всяка партийна организация, във всеки производствен колектив. Семинарите за изборните партийни работници в мащабите на обединението провеждаме веднъж на два месеца — шест пъти в годината.

Освен това заедно организираме и други важни политически мероприятия. Стана традиция например **веднъж в годината да се провеждат обединени събрания на партийния актив** и в тях да се разглеждат резултатите от дейността за предната година, да се определят задачите на най-близката перспектива. Тази година проведохме две събрания на актива. Едното от тях беше посветено на състоялото се в ЦК на КПСС съвещание по въпросите на по-нататъшното ускорение на научно-техническия прогрес в моторостроенето и усъвършенстването на използването на моторната техника в страната. В резултат на подобни обсъждания и делова обмяна на мнения се вземат мерки за подобряване на работата, за отстраняване на разкритите недостатъци.

За да се изключи дублирането по отделни въпроси, изискващи оперативно решение, практикуваме и **единни заседания на съвета на секретарите и на партийния комитет в главния завод.** Това позволява ефективно, в кратки срокове да се вземат необходимите мерки.

За контролиране изпълнението на решенията на съвета на секретарите се комплектуват **специални бригади от представители на главния завод и на другите предприятия от обединението.** Те по правило се оглавяват от един от заместниците на секретаря на партийния комитет в главния завод или от инструктор на същия комитет. След обстоен анализ на положението бригадата докладва в съвета за своите изводи и препоръки.

— На партийния комитет на моторния завод, на неговите първични организации се налага да разглеждат най-различни въпроси от живота и дейността на колектива. Как партийният комитет успява да постигне приемането на такива решения, които в крайна сметка да се окажат ефективни и действени?

— Дейността на комунистите на най-важните участъци позволява практически да се оказва ефективно партийно влияние върху всички страни на живота на колектива.

В последно време внесохме и нещо ново в системата на провеждането на партийни събрания. Тъй като получаването на завършена продукция обикновено зависи не само от един цех или участък, ние сметнахме за целесъобразно и препоръчахме **съвместните събрания на комунистите от цялата технологическа линия по производството на даден възел или детайл.** В тези събрания проблемите се обсъждат по-цялостно, комплексно. Така например въпросът за работата на комунистите, насочена към повишаване качеството на лиярството, беше обсъден и решен съвместно от всички комунисти от управлението на главния металург и от още пет други цеха, представляващи цялото производство — от изходния продукт до готовия материал. Тази форма на обсъждане позволява правилно да се съди за състоянието на нещата и комплексно, бързо да се вземат необходимите мерки.

Партийният комитет, състоящ се от 17 членове, обсъжда и решава много възлови въпроси, засягащи дейността на цялата партийна организация, на целия трудов колектив.

Многогодишната практика ни убеждава

Digitized by Google

колко важна е дълбоката и внимателна подготовка на всяко обсъждане на основни и актуални въпроси. На това ние придаваме първостепенно значение. По разглеждания въпрос партийният комитет обикновено създава **комисия в състав до 15—17 компетентни специалисти и работници.** Едновременно **уточняваме и списък на въпросите,** анализът на които партийният комитет счита за целесъобразен и необходим. А в процеса на изучаването на проблема тези въпроси и подвъпросите се уточняват и конкретизират. Същата комисия изготвя и проектореше нието, което също внася в партийния комитет. Всичко това твърде много засилва колективността в нашата работа, спомага решенията ни да са по-действени.

Към партийния комитет са създадени и **пет постоянни комисии,** състоящи се от опитни специалисти и спомагащи за подготовката на въпросите за разглеждане. Комисиите обхващат такива проблеми като качеството и повишаването на моторесурсите на двигателите; внедряване на научна организация на труда и на автоматизирана система за управление на производството; повишаване техническото равнище на дизелови мотори и топливната апаратура и други. В зависимост от въпроса, разглеждан от партийния комитет, с неговата подготовка се натоварват или цялата комисия, или отделни нейни членове.

Подготовката на въпросите от комисии, които всестранно и системно изучават един или друг проблем, има изключително важно значение за работата на партийния комитет. Така изчезва опасността от кампанийно, случайно разглеждане на въпросите; връх винаги вземат приемствеността, системното задълбочено разглеждане на проблемите. **Решенията, подготвени от такива комисии, като правило имат проблемен и затова и по-действен характер.**

Като пример може да се посочи **работата на комисията, която изучава дейността на комунистите, насочена към повишаване качеството и моторесурсите на двигателите.** Тази комисия се оглавява от заместник-главния конструктор на завода комуниста В. А. Аршинов. Анализите, изводите на тази комисия винаги се отличават с особена дълбочина, фундаменталност, препоръките са грижливо обосновани. Само през последните две години комисията по поръчение на партийния комитет изучи въпросите за работата на комунистите и колектива от технологичния отдел за електрообработка по повишаване качеството на продукцията и увеличаване моторесурсите на двигателите „ЯМЗ"; за работата на комунистите и колектива на цеха за монтаж и изпробване на мотори № 3, а също така и на завода като цяло — по повишаване качеството на продукцията в съответствие с решенията на XXV конгрес на КПСС. В края на юни т. г. на заседание на партийния комитет разгледахме въпроса за работата на комунистите за по-нататъшното усъвършенстване на техническото равнище на дизеловите двигатели и топливната апаратура.

Важно условие за ефективността на приеманите решения според нас е **широкото привличане на възможно по-голям брой комунисти в подготовката на партийните събрания и заседанията на партийните бюра на партийните комитети.** За мащабите на тази работа говорят цифрите: само през първото тримесечие на тази година в подготовката на партийните събрания са взели участие 1314 души...

— Но да се приеме грижливо подготвено, обосновано и обстоятелно решение — това още не е всичко. Къде-къде по-трудно е вероятно то да бъде осъществено?...

— В. И. Ленин, нашата партия винаги са отдавали голямо значение на изпълнението на приетите решения, които са нейна колективна воля, концентриран опит на масите. Затова и другарят Л. И. Брежнев подчерта на XXV конгрес на КПСС, че контролът и проверката на изпълнението на приетите решения трябва да станат най-важна част от организаторската работа на комунистите.

Нашият партиен комитет се стреми постоянно да повишава ролята и значението на партийните събрания, творческата активност на комунистите. У нас е въведено задължителното запознаване на секретарите на партийните организации (това се прави на съвещанията) и на всички ръководни кадри, които това засяга лично, с решенията на вишестоящите партийни органи. **Контролът на изпълнението на решенията на партийния комитет се осъществява от неговия организационен отдел.** Всяко постановление, взето под контрол, своевременно се довежда до знанието на изпълнителите, срещу разписка се връчва на секретарите на първичните партийни организации. От 1965 г. в нашия партиен комитет се използва така наречената **„сигнална система".** Същността й е в това, че орготделът, строго следящ за спазването на сроковете за изпълнението на всяко решение, 7—10 дена преди изтичането на срока напомня за това на отговорния изпълнител. Ако резултатите не бъдат съобщени навреме, партийният комитет напомня повторно и изисква от изпълнителя бърз отговор. Инструктор на партийния комитет, попълва специална бланка, по която всякога лесно може да се определи кои от решенията, взети на отчет, са изпълнени; по кои трябва да се вземат мерки; кои се намират в стадий на проверка. Тази нагледна система на отчет ни дава възможност да се повишава отговорността за своевременното изпълнение на решенията. Към партийния комитет е създадена и **комисия по проверка на изпълнението на приетите решения на партийния комитет и на вишестоящите органи.** Тя е съставена от 12 комунисти. Оглавява я заместник-главният конструктор на завода комунистът П. И. Новиков. Когато в партийния комитет постъпят отчетите на всички изпълнители, които е засягало даде-

Digitized by Google

но решение, те се предават на комисията. Там се провежда съответният анализ, а ако е необходимо, на изпълнителите се правят забележки по отделни пунктове. Комисията подготвя за партийния комитет проекторешение за снемане на даденото решение от контрол.

Така например през 1977 г. комисията провери изпълнението на 249 решения на партийния комитет. 44 от тях по нейна препоръка сне от контрол, три — признаха за неизпълнени, а по две — решението било отложено, тъй като нямало достатъчно факти.

Комисията помага на партийните организации да внедрят единна система за отчет, организира съответните семинари и т.н.

— Но нали десетки решения вземат също така първичните партийни организации на завода. Как партийният комитет осъществява контрол и над тяхното изпълнение?

— За тази цел **използваме най-различни форми на контрол.** Положителният опит от работата на специалната комисия на партийния комитет по проверка на изпълнението на приетите решения ни даде основание да препоръчаме създаването на подобни комисии в по-големите партийни организации, наброяващи 60 и повече комунисти. Сега такива комисии са създадени в 59 от всичко 69 партийни организации. В останалите контролът се осъществява от секретаря или друг член на партийното бюро или от специално натоварен с това комунист.

У нас стана практика **периодично** да се провеждат **събрания на първичните партийни организации, на които секретарят или друг член на партийния комитет излизат с отчет за изпълнението на решенията, критичните бележки и предложенята на комунистите.** Практикуваме и на заседанията на партийните бюра да изслушваме **отчет на отговорния изпълнител по дадено решение.** Освен това **периодични проверки** на изпълнението на решенията в първичните организации правят работници на партийния комитет и на създадения към него извънщатен организационен отдел.

Много резултатна форма на проверка е и обсъждането на заседания на партийния комитет на въпроси от работата на партийните бюра по контрола и проверката на изпълнението на решенията. Така през септември 1976 г. по този въпрос се отчитаха партийното бюро и административното ръководство в ковашко-пресовия цех, през декември 1977 г. — в специалното проектно-технологично управление, а също и в отдела по патентознание, изобретателство и нова техника. Характерно е, че в свои решения **партийният комитет не се ограничава само с обсъжданите организации, а съзнателно разширява сферата на действие на решението,** заострявайки вниманието на всички секретари върху въпросите на контрола и изпълнението. Така например в решение от май м. г. включихме и пункт, с който задължихме секретарите на партийните бюра на всички цехове и отдели още по-системно да вземат под внимание въпросите на контрола над изпълнението на решенията, да подхождат към този проблем с по-голяма отговорност.

Ние разбираме, че контролът сам по себе си е нещо полезно. Но още по-голям ефект се постига, когато комунистите получават оперативна информация за изпълнението на всички решения, както и за направените по тях критични бележки. Ние се стремим **нито едно партийно събрание да не минава без отчет на секретаря или на друг член на партийното бюро за изпълнението на по-раншните решения** и в това отношение успяхме да постигнем твърде много.

Беседата води и записа наблюдателят на АПН

Дмитрий ГАЙМАКОВ

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА УНГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

ГЮЛА МОНА
заместник-завеждащ отдел „Агитация и пропаганда" на ЦК на УСРП

На 24 ноември тази година се навършват 60 години от основаването на Унгарската комунистическа партия. През изминалите шест десетилетия под нейно ръководство нашият трудещ се народ успешно премери силите си с буржоазията и доведе до победа делото на социалистическата революция. След завоюването на властта партията стана ръководна, управляваща сила на страната. Под нейно ръководство и неуморния труд на работниците и селяните, на трудовата ни интелигенция построихме основите на социализма, а сега работим върху изграждането на развито социалистическо общество в УНР.

Унгарската комунистическа партия се роди като част от разгърналото се международно комунистическо движение, като резултат от кипящия вследствие на Първата световна война революционен процес, чиито инициатор бе руският пролетариат. Ръководените от Ленин работници и селяни, войници и матроси през 1917 година събориха гнилия буржоазно-помешчически строй. **Победата на Октомврийската социалистическа революция, установяването на първата работническа власт в света разтърси целия свят.** Тя показа на уморените от войната народни маси как да сложат край на кланетата, как да съборят раждащия нищета и страдания капиталистически строй, как да вземат в свои ръце ръководството на собствената си съдба.

Още от края на миналия век една след друга се редуваха стачки на работническата класа, протестни демонстрации и бойни акции на трудещите се у нас. За особено голяма революционна решителност свидетелствуват вълненията през 1905 и 1912 година, когато работниците се сражаваха на барикадите срещу полицията на буржоазно-помешчическия експлоататорски строй. Засили се движението на земеделските работници. В страната назряваше революционна ситуация.

Изострилата се класова борба разкри, че Социалдемократическата партия, която организира унгарския пролетариат в класа, вече не е способна да ръководи по-нататък борбата, тъй като подобно на останалите социалдемократически партии на Втория интернационал тя се отказа от своята революционност и от събарянето на капиталистическия строй.

От края на 1917 година под влиянието на Великата октомврийска социалистическа революция и в нейна подкрепа стачките наново се заредиха една след друга. Най-голям размах придобиха тези от

Digitized by Google

януари и от юни 1918 година, когато се раздвижиха стотици хиляди работници. В различни краища на страната избухваха военни бунтове. Работниците от заводи и фабрики издигаха лозунга за създаване на работнически съвети.

През октомври 1918 година недоволството на масите, които искаха мир и хляб, събори военното правителство и изведе до победа буржоазно-демократичната революция у нас. Претърпялата военно поражение австро-унгарска монархия рухна, на нейно място бяха създадени самостоятелни и независими национални държави. Президент на образуваната в басейна на Карпатите първа Унгарска република — една от най-демократичните държави в Европа тогава — стана Михай Карой. В буржоазно-демократичното правителство участвува и реформистката Социалдемократическа партия като политически представител на работническата класа.

С това обаче големите въпроси на класовата борба, основните проблеми на трудещите се маси не бяха решени. Промишлените работници, които бяха единствена организирана сила в страната, се сблъскаха с непоследователността и със съглашателските становища на ръководителите на Социалдемократическата партия, които се противопоставяха на всякакви по-нататъшни революционни стъпки. Работниците настояваха за по-нататъшно развитие на революцията, за пълно завоюване на властта. Тогава се яви нужда от партия, която да е способна да сложи край на компромисите и като застане начело на трудещите се, уверено да ръководи революционната дейност на работниците от победа към победа.

Официалната ръководна линия на социалистическата върхушка беше подложена на сериозна критика и вътре в самата партия. Ръководна роля в създаването на Комунистическата партия изиграха преди всичко социалистите, които през световната война бяха попаднали в руски плен и през ноември 1918 г., превъоръжени с ленинските болшевишки идеи, под ръководството на Бела Кун се завърнаха в страната. В Русия унгарските социалисти участвуваха активно в подготовката на руската пролетарска революция рамо до рамо с руските работници и селяни и се бориха на барикадите и фронтовете на Великия октомври. През годините на Гражданската война под тяхно ръководство около сто хиляди унгарски интернационалисти се хвърлиха в ревностна защита на младата съветска власт. **Под влиянието на Владимир Илич Ленин и на болшевиките въобще зрели революционери станаха такива забележителни личности на унгарското работническо движение като Бела Кун, Тибор Самуел и други техни другари.** Попаднали в плен в Русия, унгарските социалисти се запознаха с идеите на болшевиките, на Ленин, с опита на Октомври и скъсаха със социалдемократизма. Те станаха комунисти, привърженици на ленинското учение, разпространители на това учение. Под въздействието на Октомври унгарската комунистическа група в революционна Русия осъзна, че ленинските идеи за събарянето на капиталистическия строй, за пролетарската революция са изцяло валидни и за унгарското общество, че революционната ситуация в Унгария дава възможност на работническата класа под ръководството на революционна партия също да събори властта на буржоазията и да установи пролетарска власт. На 4 ноември 1918 г. групата унгарски комунисти в Русия реши една част от тях да се завърне в страната и заедно с левите революционни групи на работническото движение в страната да образува нова, революционна марксистко-ленинска пролетарска партия.

Бела Кун и завърналата се в родината група развиват извънредно енергична, убедителна политическа и организационна дейност в интерес на това да спечелят всички последователно революционни сили на работническото движение в Унгария за създаването на нова

Digitized by Google

пролетарска марксистко-ленинска партия. Техните усилия се увенчаха с успех и на **24 ноември 1918 г. чрез сливането на левите социалдемократи, революционните социалисти и унгарските комунисти начело с Бела Кун беше създадена Унгарската комунистическа партия.**

* * *

Създаването на Унгарската комунистическа партия е основен крайъгълен камък в историята на унгарската работническа класа и на унгарския народ. С образуването на партията начело на унгарската работническа класа застана целеустремен, съзнателен ръководител. С програмата и с дейността си само за няколко месеца УКП спечели революционното мнозинство на трудещите се маси и **на 21 март 1919 г. властта премина в ръцете на ново революционно правителство — Съвета на народните комисари, и беше обявено създаването на Унгарската съветска република.** В историята рядко се удава ситуация, при която непосредствената революционна цел на една партия да се осъществи за толкова кратко време.

Провъзгласяването на Унгарската съветска република и нейното 133-дневно съществуване е забележителен момент в хилядолетната история на нашия народ. В него е сумирана цялата дотогавашна борба за свобода на унгарския народ. В създаването на съветската република, в нейните завоевания получиха смисъл и жертвите, които дадоха великите представители на унгарския прогрес през предишните столетия. Унгарската съветска република завърши делото на буржоазнодемократическата революция и премина към социалистически преобразования, означаващи нов етап в по-нататъшното развитие на революцията. Работническата власт национализира главните средства за производство, решаването на държавните и обществените работи предостави на самия народ и направи решаващи стъпки културните ценности на страната да станат широко обществено достояние на народа, създадена беше редовна Червена армия. Това, което работническата власт постигна през тези няколко месеца на своето съществуване, и то при неизброими вътрешни и външни трудности, е достойна прослава за цяло едно поколение. Сто тридесетте и три дни на Унгарската съветска република доказаха способността на нашата работническа класа и на нейния боеви политически авангард — Унгарската комунистическа партия — да построи държава, историческата им призваност да ръководят нацията, да обновяват обществото. В духа на пролетарския интернационализъм Унгарската съветска република обяви солидарността си с революционна Съветска Русия.

Превъзходството на силите на международния империализъм, въоръжената намеса на войските на Антантата, както и надигането на вътрешните контрареволюционни сили на 1 август 1919 г. сложиха край на извоюваната с цената на тежка борба и упорито защищавана свобода на народа, на прекрасната му съзидателна дейност.

Контрареволюционните сили ожесточено се нахвърлиха срещу демократичните завоевания на трудещите се и срещу най-добрите синове на нашия народ. Хиляди от тях бяха избити, други десетки хиляди работници, селяни и интелигенти бяха прокудени от страната. На контрареволюцията обаче не се удаде да унищожи комунистическите идеи, комунистическото движение. Това реакционният режим на Хорти не можа да постигне и през следващите години на своето господство.

Партията на унгарските комунисти през целия четвъртвековен контрареволюционен режим, с цената на тежки жертви, държана в нелегалност, особено по време на хитлеристката окупация и войната, продължаваше да живее, да работи и да се бори за национална независи-

Digitized by Google

мост, за мир и за спасяването на страната от фашизма, за решителни демократични преобразования. УКП беше единствената сила, която можа да посочи верен път за нацията. Нейното влияние особено много порасна по време на Втората световна война. **През 1944 година по инициатива на УКП демократичните сили у нас се обединиха в Национален фронт на независимостта. Под неговото знаме и в условията на разгромяването на фашистките сили под победния марш на Съветската армия народът ни извоюва историческата си победа.**

През последния етап на войната при новите условия след освобождението само за няколко седмици и месеци УКП се разрасна в голяма масова партия, обединяваща стотици хиляди комунисти. Победата, постигната от Съветския съюз във Втората световна война, както и изменението на международното съотношение на силите в полза на социализма, скоро след войната разкриха нови перспективи и пред нашия народ. Като се възползва от тази възможност, начело на прогресивните сили на народа **УКП поведе унгарските работници и селяни, трудовата ни интелигенция в борба за възстановяване на претърпените във войната неизмерими щети, за демократични реформи, за създаване на народнодемократична държава.** В резултат само за три години нашият народ осъществи реформите на буржоазнодемократичната революция и по мирен път изведе до победа и социалистическата революция. **През 1948 г. УКП и УСДП се обединиха на основата на марксизма-ленинизма и създадоха Унгарската партия на трудещите се (УПТ).**

Взела властта в свои ръце, работническата класа у нас постепенно зае и важни, решаващи ключови позиции в икономиката. Национализацията на основните средства за производство създаде условия за планомерна и съзидателна стопанска дейност, за осъществяването на тригодишния и петгодишните стопански планове. С осъществяването на социалистическата индустриализация на страната се постигна напредък в областта на преодоляването на наследената изостаналост. Започна и социалистическото преустройство на селското стопанство. Но социалистическото строителство през периода 1948—1953 година силно се спъваше от допуснатите груби грешки, произтичащи от култа към личността и вземащи все по-големи размери. Едновременно с това от юни 1953 г. социалистическото строителство се натъкна и на сериозни затруднения, предизвикани и от ревизионизма, който все по-тясно сътрудничеше с класовия враг. Допуснатите в социалистическото строителство грешки, отслабналите връзки на Партията с масите беше използвано от класовия враг, който с подкрепата на вътрешните ревизионистически сили и на международните империалистически кръгове през есента на 1953 г. разпали жесток контрареволюционен метеж.

Унгарските комунисти, революционните сили на нашата партия застанаха в защита на работническо-селската власт и с братската помощ на Съветския съюз преодоляха контрареволюцията. Създадената след победата над контрареволюцията Унгарска социалистическа работническа партия (УСРП) като достойна наследничка и приемница на всичко най-добро на Унгарската комунистическа партия коренно скъса с грешките на предишното ръководство. В борбата на два фронта, действуваща еднакво и срещу догматичните, сектантските, и срещу ревизионистичните уклони, УСРП решително се реорганизира и постигна идейно-политическо единство в редиците си. Партията на унгарските комунисти възстанови ленинските норми на партиен живот, създаде искрена атмосфера между партийното ръководство и комунистите. Вследствие на това по-тесни станаха връзките между партията и работническата класа, между работническата класа и селячеството, както и между останалите трудещи се слоеве, между партийните членове и безпартийните. **В укрепването на връзките на Партията с ма-**

Digitized by Google

сите решаваща роля изигра правилната политика на съюз с другите трудови класи и слоеве, стремежът към системно повишаване жизненото равнище на трудещите се.

Успоредно с укрепването на политическата власт на работническата класа бе постигната и икономическата консолидация на страната. Завърши колективизацията на селското стопанство, построиха се основите на социализма и **навлязохме в периода на изграждането на развито социалистическо общество.**

Унгарската социалистическа работническа партия е достоен продължител на революционната борба на създадената преди 60 години Унгарска комунистическа партия, ръководна сила на унгарския народ, който сега всеотдайно работи за построяването на развито социалистическо общество. Постигнатото в установяването на работническата власт, в построяването на основите на социализма, успехите в изграждането на развито социалистическо общество, ликвидирането на обществено-икономическата изостаналост осъществихме и осъществяваме под ръководството на партията.

Унгарските комунисти бяха и са наясно, че историческата призваност за ръководство още не прави партията ръководна сила. Ръководната роля не зависи от нейното декларираме, а трябва ежедневно да се отстоява и укрепва. **УСРП стана ръководна сила на класата и на нацията, защото съумя да даде правилен отговор на намиращите се на дневен ред задачи на общественото развитие и като ликвидира сектантските грешки, оползотвори вътрешния и международния опит на класовата борба.** Партията правилно прилагаше и прилага марксизма-ленинизма, общите закони на класовата борба, общите закономерности на строителството на новото общество в нашите конкретни унгарски условия и при конкретното и винаги изменящо се вътрешнополитическо и международно положение.

Нашата партия винаги с голям интерес анализира предишния опит в движението, тъй като той ни предоставя важни поуки за сегашната и бъдещата ни обществено-политическа дейност. Даваме си сметка, че **доброто познаване на миналото, на историята играе важна роля за убедеността ни и за успехите ни в решаването на сегашните и утрешните задачи.** Особено полезни са поуките от нашата дейност, от нашата борба, както и от дейността и борбата на братските партии. Голямо внимание сега отделяме на обстойното анализиране на такива основни въпроси: развитието на ръководната роля на партията; ленинската политика на съюз с другите трудови класи и слоеве; ролята, функциите и развитието на държавата на диктатурата на пролетариата; социалистическата демокрация и формите и методите на упражняването на социалистическата власт; борбата за създаване и по-нататъшно развитие на социалистическите производствени отношения; планомерното ръководство на народното стопанство и на цялостния обществен живот; революционното развитие на науката и културата и т. н. Това дава възможност за създаване на реален и пълноценен исторически възглед на основата на марксизма-ленинизма като идеология и ръководство на УСРП, на трудовите хора на УНР.

Историята на нашата партия, на унгарското работническо движение е неразделна част и от националната история на нашия народ, и от историята на световното комунистическо и работническо движение.

Всеки успех на унгарското работническо движение винаги е бил и е неразделна част от дейността и успехите на международното работническо и комунистическо движение. Когато нашата партия застана начело на обществения прогрес на фронтовия участък на класовата борба в Унгария и пое върху себе си изработването на програмата за пътя, който води към социализъм, когато пое ръководството на трудната и сложна борба за реализирането на тази програма, за из-

Digitized by Google

граждането на социализма в УНР, тя едновременно се бореше и работеше и като съзнателна и дейна част от международното движение. **Унгарската социалистическа работническа партия е едновременно и национална партия, и интернационална сила.**

Унгарската социалистическа работническа партия и Унгарската народна република неотклонно провеждат активна външнополитическа дейност за укрепването на съюза, приятелството и сътрудничеството със Съветския съюз и с другите страни от социалистическата общност, политика на укрепването на СИВ и Варшавския договор, чийто член страната ни е още от създаването им. Тази политика, основана на марксизма-ленинизма и на социалистическия интернационализъм, напълно отговаря на интересите и на прогресивните цели на народите на нашите страни и на световния прогрес. Тя е „сигурна опора на суверенитета на нашата страна и на националната независимост на нашия народ, основна гаранция за по-нататъшното продължаване на нашия мирен, съзидателен труд" — дословно записа в решенията си Пленумът на ЦК на УСРП, състоял се на 19 и 20 април т. г. Ние **подкрепяме борбата на народите за национално освобождение и на освободилите се от колониален гнет за извоюване на пълна национална независимост, за социален прогрес.** В съответствие с потвърдените от XI конгрес на УСРП (март 1975 г.) становища ние неотклонно работим **за осъществяване принципите на мирното съвместно съществуване, както и за развитие на съществуващите равноправни и взаимоизгодни връзки с капиталистическите страни, даваме своя принос за отстояването и пълното тържество на миролюбивия дух на Хелзинки.**

Нашата партия и сега развива активна дейност **за укрепване единството в редовете на световното комунистическо и работническо движение на основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.** Тя дава своя принос в последователната защита на марксизма-ленинизма от каквито и да е изопачавания, еднакво се разграничава и от ревизионистичните, и от авантюристичните крайно леви възгледи, отхвърля и разобличава откритите и прикритите буржоазни възгледи.

Унгарската социалистическа работническа партия прави това, водена от ясното си убеждение, че **в борбата от световен мащаб, в борбата между двете световни системи, между социализма и капитализма нарастващото единство на световното комунистическо и работническо движение е един от главните фактори на прогреса и мира.** То в същото време е и едно от най-важните условия за успешното социалистическо строителство във всяка социалистическа страна.

ОРИЕНТИРИТЕ НА XI ПЛЕНУМ НА ЧКП

Чехословашката комунистическа партия, целият чехословашки народ днес живеят и се трудят под знака на решенията на XI пленум на ЦК на Партията.

XI пленум конкретизира и по-нататък развя решенията на XV конгрес на Партията за високо качество и ефективност във всички области на живота, за икономия на материали, енергия и суровини, за по-нататъшно разгаряне на социалистическото съревнование за изпълнение и преизпълнение на плановете.

Digitized by Google

Тези задачи тясно са свързани с по-нататъшното издигане на ръководната роля на Чехословашката комунистическа партия, с повишаване авангардната роля на комунистите, с възпитанието на всички трудещи се.

* * *

Девети районен комитет на Партията в Прага е основният промишлен район на столицата. Тук се произвежда 40 на сто от цялата промишлена продукция на града или 10 на сто от цялата промишленост на Чехословакия. Тук се намират много заводи с републиканско значение като ЧКД (завод за локомотиви, трамвайни компресори и пр., а един от неговите филиали работи за нефтопровод „Дружба"), АВИА „Георги Димитров", „Тесла", ПАЛ (завод за измерителни уреди за автомобили, самолети и др. апарати) и т. н.

В района работят 75 хиляди души, от които над 13 хиляди души са членове и кандидат-членове на Партията.

На този трудов състав съответствува и постоянната работа на РК да увеличава непрестанно нейния работнически състав. Сега 70 на сто от новоприеманите кандидат-партийни членове са работници. Основна та част от новоприеманите кандидат-партийни членове — 85 на сто, са млади хора — до 30-годишна възраст.

Главната задача, която стои пред тая многохилядна трудова армия на IX район, на нейния политически авангард — районната партийна организация, са решенията на XI пленум на ЦК на ЧКП.

Всички трудови колективи, партийните органи и организации са разработили свои конкретни планове за изпълнение на решенията на пленума. Голяма помощ в това отношение им оказало бюрото на РК. То полагало много грижи да разгърне творческата инициатива и активност на хората, да разгори другарска надпревара между тях.

На много предприятия бюрото задълбочено обсъдило плановете. Но се стремяло да не заповядва, а по-скоро да насочва, да подсеща, давало възможност хората отново да помислят, да разкрият неразкритите си резерви. На едни ръководства казали: „Добре сте започнали, добре сте работили, вървете по-нататък по тоя път." На други направо заявили: „Вие сте под равнището на изискванията, та вие нищо не посочвате, дори какво ще направите за подобряване на качеството на продукцията".

На другарите от „Тесла" още по-конкретно препоръчали: „Според плана вие трябва да произведете с 6 на сто повече, без да се назначават нови работници. Помислете и набележете как при това положение ще постигнете планираната продукция."

В бюрото ставал наистина творчески разговор. Ръководителите на предприятията изтъкнали с какви капиталовложения разполагат, каква модернизация и реконструкция ще направят, какви рационализации и с какъв ефект се очакват, какво ново ще се строи.

Районният комитет, партийните комитети и организации засилили партийния контрол, особено голямо внимание обърнали върху повишаването на отговорността на отделните ръководства, ръководители и комунисти.

Един голям проблем вълнувал РК — задачите, поставени от XV конгрес и XI пленум пред промишлеността, не могат да бъдат изпълнени, ако не се реши въпросът за сменността в работата. А констатацията им била, вместо да расте, тя в последно време започнала да намалява. Средният коефициент на сменността за района бил 1,3. Поставили си за задача да стигнат 1.5.

— Но за да решим проблема за сменността — споделя секретарят на РК Цинкъл Мирослав, — трябваше да поставим и решим много други въпроси, някои от които дори не бяха в наша власт, зави-

Digitized by Google

сеха от други органи. При нас 35—36 на сто от работниците са жени. Трябва с ускорени темпове да решаваме проблема за детски ясли. Вярно е, че той не се отнася само за жените, но и до мъжете. В нашите предприятия има много млади хора, които работят и учат задочно. Тук също възникват доста проблеми. Имаме много комунални проблеми — на търговията, на транспорта, защото тук работят много хора, които живеят в други райони. Много сериозно стои въпросът за възпроизводството на техниката — не е целесъобразно и ефективно скъпи машини да не се използват пълноценно — за 2—3 години те остаряват...

От беседата с др. Мирослав става ясно, че след пленума предприятията, партийните и стопанските ръководства, целите колективи се заели с използването на един особено важен резерв — времето, неговото по-рационално оползотворяване.

Поставили много остро въпроса за отговорността и личния пример на комунистите не само за изпълнение и преизпълнение на нормите, но и за тяхното изменение. А всичко това изисква огромна възпитателна дейност. В това отношение партийните комитети и организации най-активно и непосредствено работят с профсъюзните и младежките организации.

Изменения внесли и в дейността на бригадите за социалистически труд. Докато по-рано при изпълнение на плана всички били награждавани независимо от тяхното участие, сега ония, които не работят добре, не се награждават при преизпълнение на бригадните норми, но те не се и изоставят. С тях се води последователна и дейна възпитателна работа, полагат се всестранни грижи да ги увличат, поощряват, да изтъкват техните успехи и пр.

Бригадите за социалистически труд се превръщат в едно сериозно звено не само за производство, но и за възпитателна работа.

Засилила се работата на първичните партийни организации. Особено зорко бдят как работят кандидат-партийните членове, като един от критериите при тяхното приемане в Партията е участието им в изпълнение решенията на XI пленум на ЦК на ЧКП.

На всеки 6 месеца в ЧКД (завод за локомотиви) партийният комитет и организации се отчитат как се работи по тая задача. Повишен е и контролът върху дейността на административно-стопанските ръководства, които също периодически се отчитат пред партийния комитет и бюра за своята дейност. Особено внимание се обръща на работата и подготовката на техническите кадри, на конструкторите за развитие на научно-техническата мисъл.

На много места в ЧКД се изграждат комплексни рационализаторски групи, в които се включват и много работници. Характерно е едно — че всеки комунист тук има свой личен план и обещание, които се намират на отчет пред партийната организация. На други комунисти по някои важни задачи се възлагат партийни поръчения.

Големите изисквания задължават партийните и стопанските ръководства да работят най-тясно и непосредствено с техническата интелигенция, да създават млади творчески сили, защото в техни ръце е бъдещата производствена програма на предприятието.

С гордост разказват в ЧКД, че са създали плеяда свои научно-технически кадри, че със същата упоритост продължават да създават нови.

Редица проблеми на техническия прогрес се обсъждат и в партийните групи, които в много отношения застават в центъра на социалистическото съревнование в съответния цех, отдел, смяна и пр.

И в Чехословакия се е утвърдила хубавата традиция за побратимяване с отделни градове и предприятия в братските социалистически

Digitized by Google

страни. Девети район на Прага е в тесни взаимоотношения с район Пролетарски в Москва, а ЧКД със завод „Динамо“.

* * *

Партийните комитети и организации неуморно работят за повишаване на своята боеспособност, за подобряване на социалния състав и преди всичко за нарастване на работническото ядро в Партията, за издигане на нейната дееспособност и съзнателност.

На много места стремежът е подготовката на бъдещите партийни членове да започне още в заводските училища, каквито има немалко в Чехословакия.

Затова например Южночешкият областен комитет на Партията обръща сериозно внимание на партийните комитети и организации върху подбора на кандидатите за тия училища.

Областният комитет изисква също така съставът на Партията да се подобрява за сметка не на работниците въобще, а на квалифицираните работници, които със своята подготовка, знания и опит действително ще допринесат за подобряване качествения състав на Партията. Затова комитетът проявява постоянен стремеж за обучението на работниците, за изпращането им в различни училища, курсове, школи, мнозина се включват и в системата на партийната просвета. Големи са изискванията за повишаване политическата подготовка и професионалната квалификация на работниците към социалистическия съюз на младежта и профсъюзите. Пред всеки околийски комитет на Партията е поставена голямата и отговорна задача — да държи в своето полезрение най-добрите работници, да помага на партийните комитети и първичните организации да работят най-активно с тях, да се грижи за тяхната подготовка и обучение.

Огромна работа се извършва и със самите кандидат-партийни членове, които в преобладаващата си част са работници. След приемането им например в Южноморавската област с тях се провеждат 5-дневни курсове, където се изясняват основни проблеми на партийната политика и партийното строителство. Курсовете се провеждат диференцирано — според тяхното образование и подготовка. В процеса на кандидатския стаж редовно се прави оценка на работата на кандидатите, дават им се партийни поръчения, следи се как те изпълняват производствените си задължения, каква активност проявяват на партийните събрания и в системата за партийна просвета.

Естествено, Партията полага грижи за обучение на всички свои членове, за повишаване на тяхната политическа и професионална квалификация. Само в областната школа на Южночешкия областен комитет на Партията се учат над 1200 комунисти. Това са главно комунисти, които работят преди всичко в решаващи, ключови предприятия. Областният комитет също така взема мерки за обучението на председателите на първичните партийни организации, а за заместник-председателите и за членовете на ръководствата на първичните организации отговарят околийските комитети на Партията.

Изобщо областният комитет има разработена цялостна програма за обучението и работата с комунистите, за подобряване качествения състав на партийните организации.

Една от големите задачи, която решава и Южноморавският областен партиен комитет, също е марксистко-ленинската подготовка на комунистите, на кадрите. Преобладаващата част от работниците в апарата на областната партийна организация са бивши работници и кооператори, преминали през материалното производство. Оттук произтича голямото задължение пред областния комитет да полага грижи както за тяхната марксистко-ленинска подготовка, така и за специалната им

Digitized by Google

и общообразователна подготовка, да получат в близките години — особено до предстоящия XVI конгрес, най-малко средно образование, да са минали през 3-годишен вечерен партиен университет. Нужно е да имат най-малко 2—3-годишна низова партийна практика, за да придобият организационни навици и опит, да умеят да се свързват и да работят с хората и да ги ръководят. Голяма част от кадрите преминават през Висшата партийна школа на ЧКП в Прага.

За повишаване на идейната и практическата подготовка на кадрите партийните комитети в Южноморавска област организират и стаж, който най-често трае от 3 до 6 месеца. Така например в отдел „Организационно-политически" на областния комитет на Партията са стажували зав. сектор „Информация" на околийските комитети. През стаж преминали и редица резервни кадри, които евентуално ще бъдат разместени в близко време.

В областта е организирана стройна система за обучението на кадрите — вечерни университети и школи, курсове и пр. В областната партийна школа редовно се провеждат едномесечни курсове за председатели на първични партийни организации. Организират се курсове и за членовете на областния, околийските и заводските партийни комитети, за заместник-председателите на първичните партийни организации.

Активна политическа работа се извършва и със стопанските кадри, с дейците на обществено-политическите организации.

Важна задача, която стои пред партийните органи и организации, е идейно-политическата и организаторската работа максимално да способствуват да се издига авангардната роля и личният пример на всеки партиен член, там където той работи, където живее, навсякъде, където се намира. Затова на партийни събрания, в партийните групи периодично се извършват оценки на тяхната дейност, дават им се нови препоръки и указания, възлагат им се поръчения.

Партийните комитети и организации ясно разбират, че главна тяхна задача е възпитанието на комунистите, че навсякъде трябва да има добре подготвени кадри. Тяхната борба сега е да се изменя старият подход, не само да се говорят нови неща, а да се прилагат на практика. Затова стремежът е да се убеди всеки деец, всеки комунист, всеки труженик, че линията на Партията, нейните решения са и тяхна линия, техни решения.

* * *

В Чехословашката социалистическа република здраво се е утвърдил един хубав и полезен почин, който заслужава голямо внимание — залите на традициите .Те са се превърнали в могъщо възпитателно средство особено за младите поколения. Изграждат се по предприятия, в училища, в градове и села. Те се ползват с голям авторитет и влияние. Залите на традициите по същество представляват съчетание на малки музеи с ритуални зали, в които се извършват различни тържествени обреди. Какво представлява например залата на традициите във фабрика „Итка" с център Индржихув Храдец?

В началото на залата са наредени щандове и витрини със снимки и предмети, които илюстрират моменти от развитието на текстилната промишленост от обикновената совалка и стан до съвременните текстилни машини. Поставени са и снимки от 1948 г., когато се полагат основите на фабрика „Итка". Започнала като обикновена ленена фабрика, за да задоволи тогавашните нужди на страната, днес тя представлява един огромен модерен комбинат с над 2200 работници, с най-нова и модерна техника, голяма част от която е плод на техническата мисъл на чехословашките учени, конструктори, работници.

Digitized by Google

Поставени са дипломи и награди, дадени на предприятието за неговите постижения. Тук се намира и знамето, което се предава на бригадите първенци в социалистическото съревнование.

В специални витрини са изложени производи на завода. Поставени са и табла със снимките на най-добрите производственици. В много фотоси е показана историята на работническото днижение в завода.

В тая зала музей се извършват най-различни ритуали.

Тук постъпващите млади работници се запознават с историята на завода, с неговите дейци и постижения, с неговото минало, настояще и бъдеще. Тук учениците от училището към завода получават своите свидетелства за завършено образование. Тук се отчитат бригадите за социалистически труд и се предава знамето на бригадата първенец. В тази зала се провеждат партийни конференции и по-важни тържествени събрания. Не на друго място, а тук се е провело и специално съвещание на Комисията по текстилната промишленост към Съвета за икономическа взаимопомощ.

Залата на традициите към дома за политическа просвета в Индржихув Храдец започва с портретите на основоположниците на научния социализъм Маркс и Енгелс и тяхното велико произведение „Манифест на Комунистическата партия". В много фотоси е проследено развитието на работническото движение в околията, показано е отражението на Великата октомврийска социалистическа революция. Особено място е отделено на най-новата история на града и околията, техните успехи в условията на народната власт. Картината се допълва и с многото сувенири, подарени на залата.

Немалко табла са посветени на Чехословашката армия. Това тук е извънредно важно, защото околията е гранична. Поставени са и снимките на герои на социалистическия труд.

Залата е снабдена и с прожекционен апарат и се прожектират редица подходящи филми, свързани със спецификата на отделните ритуали.

И в тази зала се извършват тържествени ритуали, и тя почти всеки ден се използва по най-различни поводи — предаване знамена, запознаване с миналото на околията, тук учителите по история нагледно запознават учениците с отделните периоди, които изучават. Тук учениците се запознават с челните резултати на своята околия, с най-добрите работници.

Интерес представлява и залата на традициите в училището в с. Върговец — околия Зноймо. Действително тя е превърната в едно истинско средище за възпитание и вдъхновение на учениците. Майсторски и с любов подредена, тя е станала любимо тяхно място.

И тук е проследена героичната история на околия Зноймо: нейното освобождение благодарение влиянието на Великия октомври от игото на Австро-Унгария през 1918 г., борбата срещу фашистката окупация и освободителната роля на Съветската армия. Показан е и най-новият период — изграждането на социализма, създаването на кооперативните стопанства, приемането на новата Конституция. Новото строителство успешно е съчетано с братската помощ и дружба с великия Съветски съюз.

Проследена е не само историята на околията. В редица фотоси е осветлена и историята на училището, което от една малка, неугледна сграда преди се е превърнало в съвременно модерно училище, с много и добре обзаведени класни стаи и кабинети, с голям салон и всички физкултурни пособия. Огромният слънчев двор допълва картината.

Историята е учителка на народите. Това много добре се разбира от учителите в с. Върговец и това разбиране е намерило своето отражение в богато уредената зала на традициите. Че наистина тя пред-

Digitized by Google

ставлява истинско светилище за учениците, говори и фактът за нейното най-рационално използване.

В тази зала се връзват връзките на пионерчетата, тук се приемат новите членове на Съюза на социалистическата младеж. В нея се провеждат занятията по гражданско обучение. Особено много се използва при обучението по история. Редица периоди са така онагледени, че представляват ценен помощник на учителите по история за нагледно предаване на изучаваните събития.

* * *

Определено може да се каже, че българо-чехословашката дружба заема почетно място в живота на чехословашките трудещи се. Почти навсякъде се говореше за нея. Тя намира конкретен израз и в побратимяването на много градове, предприятия и пр., които не само взаимно се опознават, но си оказват и постоянна братска помощ.

Дълги години съществувала дружбата между фабрика „Итка" и самоковското предприятие „Борис х. Сотиров", които в много отношения имат еднакви машини, произвеждат еднаква продукция. Неведнъж си правили взаимни посещения за обмяна на опит.

— С фабрика „Борис х. Сотиров" — сподели председателят на профкомитета във фабрика „Итка" Йозеф Якъл — си разменяхме и техническа документация, помагахме си по обслужване и настройване на машините, в социалистическото съревнование. Ние им изпращахме едни от най-добрите си техници. По-рано, когато трябваше да се монтират някои устройства на отделни машини, ние ги докарвахме тук. А после изпращахме там намясто техници. Помогнахме и при отчитането на продукцията — дадохме им и нашите статистически карти. Направихме и други препоръки, които се възприеха. Ние работим с лесно запалими материали, които могат да предизвикат злополуки и затова се налага строга бдителност. Затова у нас и в двора не се пуши, а в „Борис х. Сотиров" пушеха и в преддверието. Изказахме наше мнение, че това не бива да става.

Обменен е опит и по максималното използване на машините, и по това, как живеят работниците не само в завода, но и извън него, по работата на партийните организации и стопанските ръководства, по работата с обществените организации. От „Борис х. Сотиров" чехословашките другари също извлекли ценни поуки. Най-добре ги изрази председателят на профкомитета.

— От България донесохме и такъв опит. В „Борис х. Сотиров" не само се говореше за това, което е било, което е, но още повече се говори за това, което трябва да бъде, да се разкрива перспективата. Това нещо ние не правехме. Сега ние също разкриваме перспективите пред нашите работници, обръщаме особено внимание върху това, което има да се прави през следващите дни, седмици и месеци. Много работници от фабрика „Итка" познават България не само по взаимните обмени на опит. Мнозина от тях са били на почивка на вашето красиво Черноморие и особено във Варна.

Сега фабрика „Итка" поддържа тесни връзки с текстилните предприятия на Габрово поради това, че Южночешката област, в която се намира тя, е в дружески връзки с Габровски окръг.

И в Завода за мотоциклети — гр. Страконице твърде ласкаво говориха за българо-чехословашката дружба и взаимопомощ, за обмяната на опит помежду им: Заводът е оборудвал със свои машини и техника Завода за галови вериги в Трън. Така че машиностроителите от Южна Чехия са стигнали чак до границата на България с Югославия, за да окажат братска помощ на своите братя по кръв и призвание.

И навсякъде е така.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ХРОНОЛОГИЯ НА БЕЗПРИНЦИПНОСТТА НА МАОИЗМА

к. ф. н. БОРИС ПЕТРОВ

Възникването и утвърждаването на маоизма като националистично, великодържавно-шовинистично течение в Китайската комунистическа партия е сложен, противоречив и относително продължителен процес, в който тясно се преплита въздействието върху него на множество различни фактори — исторически, идеологически и политически, социални и икономически, национални и международни.

Особено място между тези фактори заемат идеологическите фактори. И по-специално влиянието върху маоизма на различни традиционни китайски и западноевропейски школи и течения, от които идеолозите на маоизма, като **взаимствуват отделни страни, еклектически ги съединяват в непоследователна вътрешнопротиворечива съвкупност от „идеи", „теории" и „концепции".** Тази смесица от възгледи и схващания, почерпани от разнородни източници — традиционните китайски учения на конфуцианството, легизма и даосизма, реакционния национализъм на китайската буржоазия, дребнобуржоазния утопически социализъм на китайските мислители от края на XIX и началото на XX век, както и от анархизма и троцкизма, — намери окончателно завършен вид в така наречените „идеи на Мао Цзе-дун". В много от тези „идеи" на Мао, шумно афиширани от пекинската пропаганда като негови „научни обобщения" и „открития", нещо повече — като „принос" в марксизма-ленинизма — не е трудно да се видят наивно вулгарните представи на древните китайски мислители за диалектиката на общественото развитие; конфуцианският конформизъм; деспотизмът, насилието и милитаризмът в идеологията и политиката на легизма; реакционните националистични концепции на китайските буржоазни теоретици за превъзходството на китайската нация.

Мао Цзе-дун не само възприе и наследи, но още повече задълбочи и засили тези националистични представи за изключителната, месианската роля на китайската нация, пречупвайки ги през условията на новата историческа епоха в развитието на китайското общество. Така постепенно се оформиха хегемонистичните претенции на маоизма отначало в Китайската комунистическа партия и в Китай, а по-късно и на международната арена и по-специално в световното комунистическо и работническо движение. Ако към това добавим анархистичните схващания на маоистите за „бунта", „насилието" и „разрушението", троцкистките възгледи за „перманентната революция", ще получим, **макар и непълна, но все пак достатъчно ясна представа за пъстрата еклектическа смесица от „идеи" и „указания" на Мао Цзе-дун, за идейната същност на маоизма.**

Сама по себе си тази непоследователност и многозначност на идейно-теоретическите основи на маоизма значително затруднява опитите за кратка и сбита характеристика на същността и съдържанието им, на тяхната еволюция. Техният анализ се усложнява и от обстоятелството, че приспособявайки се към конкретната политическа обстановка в страната и на международната арена, през различните етапи в еволюцията на маоизма, неговите теоретици многократно са променяли възгледите си, рязко са изоставяли едни позиции, за да застанат на други, още по-реакционни и враждебни на марксизма-ленинизма. Без преувеличение може да се каже, че **въпреки тази пъстрота и смесица от възгледи и схващания една от постоянните, неизменни характеристики на идейно-теоретическите основи на маоизма е тяхната задълбочаваща се деградация и криза, идейната безпътица** през всички етапи на националистичната еволюция на маоизма,

Digitized by Google

историческите жалони на която изразяват хронологията на неговата идейно-политическа безпринципност като враждебно на марксизма-ленинизма течение.

По-нататъшно продължение на тази хронология станаха събитията в Китай след септември-октомври 1976 г., когато стана смяната на хората във върхушката на ККП и КНР и в страната беше поставено началото на кампанията срещу т. нар. „банда на четиримата", на което главно по-обстойно се спираме тук.

I

Както е известно, през октомври 1976 г. от партийното и държавното ръководство в КНР бяха отстранени лидерите на така наречената „шанхайска групировка" — Ван Хун-вън, Чжан Чун-цяо, Цзян Цин и Яо Вън-юан, — която именно след това системно бива окачествявана като „банда на четиримата". Официално съобщение за това беше направено на масовия митинг в Пекин на 24 октомври с. г. по случай назначаването на Хуа Го-фън на постовете председател на ЦК на ККП и председател на Военната комисия на ЦК на ККП. В речта си на този митинг членът на Политбюро на ЦК на ККП и първи секретар на пекинския партиен комитет и председател на пекинския революционен комитет У Де изтъкна, че Партията е извоювала „велика победа" в разгромяването на тъмните планове на антипартийната група на „четворката", която след смъртта на Мао Цзе-дун се опитала да завземе в свои ръце партийното и държавното ръководство.[1] С това се сложи и началото на кампанията за разобличаване и критика на „бандата на четиримата", която премина през няколко етапа, обхващайки широк кръг от въпроси на идейно-политическия и социално-икономическия живот в китайското общество.

Всъщност кампанията срещу „четворката" все повече разкрива дълбоката и всестранна криза на маоисткия режим. С особена яснота тя показа преди всичко **кризисното състояние на идейно-теоретическите основи на маоизма,** широката непопулярност на редица маоистки концепции, под флага на които през последните години се утвърждаваше неговото господство.

Разбира се, това не беше нито неочаквано, нито изненадващо. Защото **причините и условията за тежкото кризисно състояние, в което се оказаха идейно-теоретическите основи на маоизма след Мао Цзе-дун, назряваха още докато той беше жив.** И особено **в годините на т. нар. „културна революция", когато маоизмът напълно се саморазобличи като враждебно на марксизма-ленинизма течение по най-важните въпроси на съвременното обществено развитие.** Опирайки се върху **армията** като главен инструмент за саморазправа с политическите противници и на **декласираните елементи** особено сред младежта, **Мао Цзе-дун и групата около него дълбоко деформираха структурата и функционирането на народнодемократичната власт в китайското общество,** открито посегнаха върху завоеванията на китайския народ в мирното изграждане на социалистическото общество. В идейно-теоретически план този процес намери израз в **отричането на марксистко-ленинското учение и неговата подмяна с „идеите на Мао"** и в серията от идеологически кампании, в организирането и провеждането на които значителна роля играеха Ван Хун-вън, Чжан Чун-цяо, Цзян Цин и Яо Вън-юан. Ползвайки се с доверието и покровителството на Мао Цзе-дун, те даваха тон на тези кампании, изказваха се на открити и закрити национални съзсцания, имаха трибуната на най-представителните партийни и правителствени форуми.

Достатъчно е да припомним, че на X конгрес на ККП (1973 г.) Ван Хун-вън изнесе доклада за измененията в Устава на Партията. На януарската сесия на Четвъртото общокитайско събрание на народните представители (1975 г.) Чжан Чун-цяо докладва за измененията в Конституцията на КНР, в новия текст на която „идеите" на Мао бяха провъзгласени за държавна идеология. Речта на Ван Хун-вън през януари 1974 г. отбеляза началото на нов етап в кампанията за критика на Лин Бяо и Конфуций — превръщането ѝ във „всенародно движение". Със статии, имащи програмно значение за кампанията по „изучаване теорията на диктатурата на пролетариата", през 1975 г. излязоха Яо Вън-юан и Чжан Чун-цяо и т. н.

Зад тези прояви на „четворката" в идеологическия живот на китайското общество, които без съмнение могат да бъдат продължени с редица още техни речи, изказвания и статии в централния китайски печат през годините на „културната революция", не е трудно да се види ревностната идейна защита и теоретическо обосноваване на националистичния, антисоциалистически курс на маоизма през този период, на неговата враждебна и несъвместима с коренните интереси на китайския народ същност и цели. Зад фасадата на борба срещу „буржоазията вътре в Партията", срещу „буржоазното право" и други такива прозрачно „завоалирани" идеологически спекулации маоистите организираха открито настъпление срещу китайските комунисти интернационалисти, срещу жизнените интереси на китайските трудещи се. Стремежът на маоистите да игнорират обективните социално-икономически закони в общественото развитие на Китай, субективизмът и волунтаризмът на най-близкото обкръжение на Мао Цзе-дун в лицето на хората от четворката и преди всичко на неговите собствени възгледи и кроежи за бъдещето на страната нанесоха тежки щети във всички области на живота — народното стопанство, културното развитие, науката и техниката. Това се оказаха принудени да признаят даже сегашните наследници и приемници на Мао Цзе-дун.

[1] В. „Женмин жибао", 25. X. 1976 г.

Digitized by Google

ХРОНОЛОГИЯ НА БЕЗПРИНЦИПНОСТТА НА МАОИЗМА

к. ф. н. БОРИС ПЕТРОВ

Възникването и утвърждаването на маоизма като националистично, великодържавно-шовинистично течение в Китайската комунистическа партия е сложен, противоречив и относително продължителен процес, в който тясно се преплита въздействието върху него на множество различни фактори — исторически, идеологически и политически, социални и икономически, национални и международни.

Особено място между тези фактори заемат идеологическите фактори. И по-специално влиянието върху маоизма на различни традиционни китайски и западноевропейски школи и течения, от които идеолозите на маоизма, като **взаимствуват отделни страни, еклектически ги съединяват в непоследователна вътрешнопротиворечива съвкупност от „идеи", „теории" и „концепции".** Тази смесица от възгледи и схващания, почерпани от разнородни източници — традиционните китайски учения на конфуцианството, легизма и даосизма, реакционния национализъм на китайската буржоазия, дребнобуржоазния утопически социализъм на китайските мислители от края на XIX и началото на XX век, както и от анархизма и троцкизма, — намери окончателно завършен вид в така наречените „идеи на Мао Цзе-дун". В много от тези „идеи" на Мао, шумно афиширани от пекинската пропаганда като негови „научни обобщения" и „открития", нещо повече — като „принос" в марксизма-ленинизма — не е трудно да се видят наивно вулгарните представи на древните китайски мислители за диалектиката на общественото развитие; конфуцианският конформизъм; деспотизмът, насилието и милитаризмът в идеологията и политиката на легизма; реакционните националистични концепции на китайските буржоазни теоретици за превъзходството на китайската нация.

Мао Цзе-дун не само възприе и наследи, но още повече задълбочи и засили тези националистични представи за изключителната, месианската роля на китайската нация, пречупвайки ги през условията на новата историческа епоха в развитието на китайското общество. Така постепенно се оформиха хегемонистичните претенции на маоизма отначало в Китайската комунистическа партия и в Китай, а по-късно и на международната арена и по-специално в световното комунистическо и работническо движение. Ако към това добавим анархистичните схващания на маоистите за „бунта", „насилието" и „разрушението", троцкистките възгледи за „перманентната революция", ще получим, **макар и непълна, но все пак достатъчно ясна представа за пъстрата еклектическа смесица от „идеи" и „указания" на Мао Цзе-дун, за идейната същност на маоизма.**

Сама по себе си тази непоследователност и многозначност на идейно-теоретическите основи на маоизма значително затруднява опитите за кратка и сбита характеристика на същността и съдържанието им, на тяхната еволюция. Техният анализ се усложнява и от обстоятелството, че приспособявайки се към конкретната политическа обстановка в страната и на международната арена, през различните етапи в еволюцията на маоизма, неговите теоретици многократно са променяли възгледите си, рязко са изоставяли едни позиции, за да застанат на други, още по-реакционни и враждебни на марксизма-ленинизма. Без преувеличение може да се каже, че **въпреки тази пъстрота и смесица от възгледи и схващания една от постоянните, неизменни характеристики на идейно-теоретическите основи на маоизма е тяхната задълбочаваща се деградация и криза, идейната безпътица** през всички етапи на националистичната еволюция на маоизма,

Digitized by Google

историческите жалони на която изразяват хронологията на неговата идейно-политическа безпринципност като враждебно на марксизма-ленинизма течение.

По-нататъшно продължение на тази хронология станаха събитията в Китай след септември-октомври 1976 г., когато стана смяната на хората във върхушката на ККП и КНР и в страната беше поставено началото на кампанията срещу т. нар. „банда на четиримата", на което главно по-обстойно се спираме тук.

I

Както е известно, през октомври 1976 г. от партийното и държавното ръководство в КНР бяха отстранени лидерите на така наречената „шанхайска групировка" — Ван Хун-вън, Чжан Чун-цяо, Цзян Цин и Яо Вън-юан, — която именно след това системно бива окачествявана като „банда на четиримата". Официално съобщение за това беше направено на масовия митинг в Пекин на 24 октомври с. г. по случай назначаването на Хуа Го-фън на постовете председател на ЦК на ККП и председател на Военната комисия на ЦК на ККП. В речта си на този митинг членът на Политбюро на ЦК на ККП и първи секретар на пекинския партиен комитет и председател на пекинския революционен комитет У Де изтъкна, че Партията е извоювала „велика победа" в разгромяването на тъмните планове на антипартийната група на „четворката", която след смъртта на Мао Цзе-дун се опитала да завземе в свои ръце партийното и държавното ръководство.[1] С това се сложи и началото на кампанията за разобличаване и критика на „бандата на четиримата", която премина през няколко етапа, обхващайки широк кръг от въпроси на идейно-политическия и социално-икономическия живот в китайското общество.

Всъщност кампанията срещу „четворката" все повече разкрива дълбоката и всестранна криза на маоисткия режим. С особена яснота тя показа преди всичко **кризисното състояние на идейно-теоретическите основи на маоизма,** широката непопулярност на редица маоистки концепции, под флага на които през последните години се утвърждаваше неговото господство.

Разбира се, това не беше нито неочаквано, нито изненадващо. Защото **причините и условията за тежкото кризисно състояние, в което се оказаха идейно-теоретическите основи на маоизма след Мао Цзе-дун, назряваха още докато той беше жив.** И особено **в годините на т. нар. „културна революция", когато маоизмът напълно се саморазобличи като враждебно на марксизма-ленинизма течение по най-важните въпроси на съвременното обществено развитие.** Опирайки се върху **армията** като главен инструмент за саморазправа с политическите противници и на **декласираните елементи** особено сред младежта, **Мао Цзе-дун и групата около него дълбоко деформираха структурата и функционирането на народнодемократичната власт в китайското общество,** открито посегнаха върху завоеванията на китайския народ в мирното изграждане на социалистическото общество. В идейно-теоретически план този процес намери израз в **отричането на марксистко-ленинското учение и неговата подмяна с „идеите на Мао"** и в серията от идеологически кампании, в организирането и провеждането на които значителна роля играеха Ван Хун-вън, Чжан Чун-цяо, Цзян Цин и Яо Вън-юан. Ползвайки се с доверието и покровителството на Мао Цзе-дун, те даваха тон на тези кампании, изказваха се на открити и закрити национални съвещания, имаха трибуната на най-представителните партийни и правителствени форуми.

Достатъчно е да припомним, че на X конгрес на ККП (1973 г.) Ван Хун-вън изнесе доклада за измененията в Устава на Партията. На януарската сесия на Четвъртото общокитайско събрание на народните представители (1975 г.) Чжан Чун-цяо докладва за измененията в Конституцията на КНР, в новия текст на която „идеите" на Мао бяха провъзгласени за държавна идеология. Речта на Ван Хун-вън през януари 1974 г. отбеляза началото на нов етап в кампанията за критика на Лин Бяо и Конфуций — превръщането ѝ във „всенародно движение". Със статии, имащи програмно значение за кампанията по „изучаване теорията на диктатурата на пролетариата", през 1975 г. излязоха Яо Вън-юан и Чжан Чун-цяо и т. н.

Зад тези прояви на „четворката" в идеологическия живот на китайското общество, които без съмнение могат да бъдат продължени с редица още техни речи, изказвания и статии в централния китайски печат през годините на „културната революция", не е трудно да се види ревностната идейна защита и теоретическо обосноваване на националистичния, антисоциалистически курс на маоизма през този период, на неговата враждебна и несъвместима с коренните интереси на китайския народ същност и цели. Зад фасадата на борба срещу „буржоазията вътре в Партията", срещу „буржоазното право" и други такива прозрачно „завоалирани" идеологически спекулации маоистите организираха открито настъпление срещу китайските комунисти интернационалисти, срещу жизнените интереси на китайските трудещи се. Стремежът на маоистите да игнорират обективните социално-икономически закони в общественото развитие на Китай, субективизмът и волунтаризмът на най-близкото обкръжение на Мао Цзе-дун в лицето на хората от четворката и преди всичко на неговите собствени възгледи и кроежи за бъдещето на страната нанесоха тежки щети във всички области на живота — народното стопанство, културното развитие, науката и техниката. Това се оказаха принудени да признаят даже сегашните наследници и приемници на Мао Цзе-дун.

[1] В. „Женмин жибао", 25. X. 1976 г.

Digitized by Google

На първата сесия на Петото общокитайско събрание на народните представители Хуа Го-фън заяви, че само за двегодишния период от 1974 г. до 1976 г. страната не е получила промишлена продукция на обща стойност около 100 млрд. юана, 28 млн. тона стомана, 40 млрд. финансови постъпления. „Народното стопанство се оказа почти на границата на катастрофата"[1] — продължава по-нататък Хуа Го-фън.

През годините на „културната революция" маоизмът се разобличи не само като враг на коренните жизнени интереси на китайския народ, но и като яростен противник на единството на международното революционно движение. Глобалната идеологическа, политическа и междудържавна конфронтация на маоизма срещу световния социализъм и преди всичко срещу Съветския съюз доведе до изолацията на Китай на международната арена от нейните естествени съюзници — страните от социалистическата общност.

Но **опитите на Пекин да разедини революционните сили в капиталистическите държави,** оказвайки щедра финансова и политическа помощ на разколническите промаоистки организации, завършиха с неуспех. **Провалиха се също така усилията да се преодолее международната изолация или по-точно самоизолация, в която се оказа пекинското ръководство,** тръгнало по пътя на безпринципното флиртуване и сближаване с най-реакционните среди на империалистическата буржоазия, с най-разнородни отцепнически и националистични кръгове в развиващите се страни и националноосвободителното движение върху основата на антисоциализма и антисъветизма. Маоистките тези за принадлежността на Китай към развиващите се и борещите се за национално освобождение страни, за така наречените „бедни" и „богати" държави не са нищо друго освен зле прикрита заявка на Пекин за лидерство в националноосвободителното движение, опит то да се откъсне, нещо повече, да се противопостави срещу другите главни отряди на международното революционно движение и особено срещу страните от социалистическата общност и най-вече срещу Съветския съюз.

Класовата измяна на маоизма през годините на „културната революция", когато в Пекин властвуваше „бандата на четиримата" под покровителството на самия Мао, намери естествено продължение във **все по-тясното идейно-политическо съюзяване между маоизма и антикомунизма.** През втората половина на 60-те и началото на 70-те години този процес на взаимен обмен на „идеи" и „концепции" между маоизма и антикомунизма забележително се засили. Той намира израз и в различни тактически похвати за диверсии срещу социалистическите страни, за подкопаване и дискредитиране на марксистко-ленинското учение.

В идеологическия арсенал на маоизма се появиха такива по своя произход и по същността си антикомунистически постановки като тези за „свръхдържавите", за „израждането" на комунистическата партия, за „новата буржоазия" в социалистическото общество и т. н. От своя страна и идеологическите централи на антикомунизма подемат с неприкрита готовност и охота маоистките претенции за „нов етап" в развитието на марксизма-ленинизма, за създаването на така наречения „китанзиран марксизъм" и др. На страниците на антикомунистическите издания се появиха десетки статии, авторите на които насърчават и поощряват класовото предателство на маоизма, виждайки в него съюзник и помощник в борбата срещу марксизма-ленинизма, срещу световния революционен процес. **Така хронологията на безпринципността на маоизма се „обогати" с нови явления, показващи съюза на пекинските идеолози със стратезите на антикомунизма.**

II

Кризисните последици от безпринципния и враждебен на жизнените интереси на китайския народ и на международното революционно движение курс на маоизма се изявиха особено релефно в острата конфликтна борба за власт в пекинската върхушка след смъртта на Мао Цзе-дун.

Фактът, че от партийното и държавното ръководство бяха отстранени едни от най-ревностните пропагандатори на маоизма, „видните" теоретици на „културната революция" и на курса към утвърждаване на нейните последици във всички сфери на китайското общество, достатъчно ясно извади наяве такива прояви на идейната криза и безпътица на маоизма, които доскоро оставаха скрити зад фасадата на шумно възхваляваните „идеи" на Мао. Оказа се, че неговото най-близко обкръжение във върхушката, същите хора, които излизаха от неговото име и защищаваха неговите националистични планове за развитието на китайското общество, в действителност не били нищо друго освен „предатели, изменници и врагове на своя собствен народ". На десетки и стотици многохилядни митинги китайските трудещи се осъдиха и порицаха идейното предателство и измяната на „четворката" спрямо каузата на социалистическата революция в Китай.

Със съжаление трябва да изтъкнем, че **новото китайско ръководство не се оказа на необходимата идейна висота.** То не можа в създалата се обстановка да направи решителен поврат от компрометираните и дискредитирани „идеи" на Мао към марксистко-ленинското учение, което единствено отговаря на коренните интереси на китайския народ. Напротив, **новите пекински идеолози се заеха с неблаговидната задача на приемници и защитници на идейното наследство на Мао Цзе-дун.** Още първите официални документи на новото пекинско ръководство бя-

[1] В. „Женмин жибао", 7. III. 1978 г.

Digitized by Google

ха предназначени да внушат в съзнанието на обществеността готовността и решимостта на наследниците на Мао да възприемат неговите „идеи". През декември 1976 г. новият председател на Партията Хуа Го-фън призова китайския народ към „нов подем в изучаването на идеите на Мао Цзе-дун". През април 1977 г. беше издаден в масов тираж пети том „Избрани произведения на Мао Цзе-дун", който съдържа негови речи, изказвания и статии, грубо изопачаващи марксистко-ленинското учение и практиката на реалния социализъм. На първата сесия на Петото общокитайско събрание на народните представители (1978 г.) беше приета новата конституция на страната, в която „идеите" на Мао пак се обявяват за държавна идеология. С това сегашното китайско ръководство демонстрира своята неспособност да предложи обосновани, адекватни на реалните потребности методи и средства за решаване на проблемите, до които доведе страната политическият курс на маоизма. **Пекинската пропаганда продължава да отстоява дискредитираните и опровергани в практиката основни постулати на маоизма, опитва се да засили и разшири тяхното разпространение сред обществеността.** По този начин принципните противоречия между субективно-идеологическите и авантюристични концепции на маоизма и действителните тенденции и закономерни потребности в развитието на обществото още повече се задълбочават и изострят.

Задълбочаването на идейно-политическата криза намира конкретно отражение преди всичко в развитието и нарастването на идейната опозиция срещу маоизма и неговите основни положения. Разбира се, върху основата на строго цензурираните и тенденциозни китайски източници е трудно да се направи точна и категорична оценка за характера на тази опозиция. Въпреки това могат да се посочат редица косвени самопризнания в официалния китайски печат, от които ясно се вижда, че насаждането на „идеите" на Мао в съзнанието на китайската общественост среща решителната съпротива на широки слоеве от населението, тяхното възмущение и недоволство. Знаменателни в тази връзка бяха масовите демонстрации на пекинския площад „Тянанмън" през април 1976 г. По повод на тези демонстрации дори официалният китайски печат трябваше да признае, че сред широките народни маси се формира антимаоистко обществено мнение, че „много хора" (а не просто малки групички, както обикновено наричат противниците на Мао) не искат да носят тежкото бреме на неговите „идеи" и т. н.

Пак в тази връзка трябва да се изтъкне, че не се развива с очакваните темпове и в желаните направления за сегашното ръководство и самата кампания срещу „четворката". Още в началото на 1977 г. пекинската пропаганда призна, че в редица централни райони и по места се забелязва тревожно за новите лидери пасивно отношение към кампанията за разобличаване на „бандата на четиримата". Подобни признания направи и Хуа Го-фън на първата сесия на Петото общокитайско събрание, като открито заяви, че линията на прочистване на партийния, държавно-административния и стопанския ръководен апарат в низовите организации се среща с „неразбиране", провежда се с крайно незадоволителни темпове и „върви бавно".

Не можем да се съмняваме, че най-съзнателните слоеве от китайското население твърде бързо разбраха истинските цели на инициаторите на тази кампания, опитите им да използват компрометираната „четворка" с цел да се отдели от тях и да се защити Мао и неговите „идеи". С това може да се обясни пасивното и отрицателното отношение на масите към кампанията, за което се говори дори и в печата. В това очевидно се заключават и причините, поради което пекинското ръководство още повече засилва и укрепва репресивните функции на маоисткия режим спрямо тези, които изразяват несъгласие с маоизма. Ожесточаването на маоисткия режим, прилагането на наказателни акции, включително и на масови екзекуции, беше също регламентирано на отбелязаната по-горе сесия на китайския парламент. В доклада на Е Цзян-ин — заместник-председател на ЦК на ККП, за измененията в Конституцията на КНР беше направен опит да се обоснове повсеместната приложимост на „военната демокрация" в цялата страна.

„Специфична, заслужаваща специално внимание, проява на задълбочаващата се идейна безпътица на маоизма е опитът на **сегашните пекински идеолози да коригират, да видоизменят някои от неговите най-дискредитирани и непопулярни концепции.** Тук трябва да се изтъкне, че това е неизбежно явление. То е продиктувано преди всичко от тежкото кризисно състояние, в което се оказа китайското общество през последните години. Това се прави завоалирано, също под маската на критиката на „четворката". Така например почти веднага след отстраняването на нейните лидери в печата бяха отправени остри обвинения срещу тях в това, че те съзнателно противопоставяли революцията срещу производството, политиката срещу икономиката, отричали определящата роля на икономическата база спрямо политическата надстройка и т. н. Както пояснява в. „Женмин жибао", „четворката" говорела само за революция в обществената надстройка и отричала изцяло материалната база на обществото, говорела само за революция в производствените отношения, откъсвайки ги от развитието на производителните сили. „Те смятаха — продължава партийният печатен орган в. „Женмин жабао" — надстройката за явление, което има решаваща функция в цялото развитие на обществото... Според тях политиката съвсем не трябва да се съобразява със законите на икономиката. В това най-концентрирано се изразява идеалистическият мироглед на „бандата на четиримата"[1].

Наистина „четворката" се придържаше

[1] В. „Женмин жибао", 17. IX. 1977 г.

Digitized by Google

към подобни възгледи и това е съвсем безспорно. Но работата е там, че такива идеалистически и субективистични са възгледите не само на „четворката" преди всичко, но и възгледите на самия Мао Цзе-дун. А освен това много от неговите субективистични и волунтаристични схващания за общественото развитие бяха формулирани, преди на политическата сцена да се появи „четворката". Например още в статията „Относно противоречията", четена от Мао Цзе-дун като лекция в Янан през 30-те години, той говори за главната, решаващата роля на производствените отношения спрямо производителните сили, на теорията и обществената надстройка на обществото[1].

Тези идеологически маневри на приемниците на Мао Цзе-дун, които имат за цел известно прикрито коригиране на неговите най-непопулярни и дискредитирани възгледи, ясно показват задълбочаването на идейната криза на маоизма. От пръв поглед може да се създаде впечатление за своеобразно приспособяване на маоизма към реалните потребности на общественото развитие, за своего рода прагматичен подход към наследството на Мао Цзе-дун. Фактите обаче показват, че **корекциите и видоизмененията на старите концепции имат непоследователен, едностранчив и половинчат характер,** че новите нюанси, акценти и разместени приоритети вътре в рамките на неизменните маоистки постулати сами по себе си не са достатъчни, за да се намери верният път към излизане от кризисното състояние. Защото **като цяло тези маневри и „нововъведения" на маоизма служат, първо, на неговите неизменни националистични цели и второ, те са предназначени да заблудят китайския народ по въпроса за истинските причини, които доведоха до тежкото състояние, да канализират и насочат народното недоволство в руслото на второстепенни и незначителни модификации, да защитят култа към „идеите" на Мао.**

Този извод се потвърждава от конкретния анализ на редица от новите идейно-теоретически постановки, с които сегашните пекински идеолози „допълват" и „доразвиват" маоизма. Като пример ще посочим **така наречената „теория за продължаване на революцията при диктатурата на пролетариата",** пропагандирана от китайския печат като „велик принос" на Мао в марксизма-ленинизма. Тази теория изпълнява редица политически функции, сред които особено изпъква ролята ѝ като теоретическо обосноваване на репресиите вътре в Китайската комунистическа партия. Според едно от основните твърдения на тази „теория" вътре в Комунистическата партия постоянно възниквала и се формирала уж „нова буржоазия", срещу която трябва да се води постоянна „класова борба". Сегашният китайски печат обвинява „четворката" в това, че нейните идеолози изопачавали учението за класите, твърдейки, че в Партията съществува „буржоазна класа" Но от тези обвинения не следва, че те са се отказали от тази несъстоятелна, клеветническа измислица за същността и характера на Комунистическата партия. Напротив, и те не пропускат да отбележат, че в Комунистическата партия съществуват „лица, облечени във власт и вървящи по капиталистически път", да подчертаят, че срещу „новите буржоазни елементи" в Партията трябва да се води борба.

Но все пак не може да не се види, че между позицията на „четворката" и тази на сегашните приемници на Мао има известна разлика. В първия случай става дума за една абсурдна постановка, която противоречи на възгледите на всеки, който има определена политическа подготовка. Ясно е, че Партията е политически авангард на дадена класа, че не класата съществува вътре в Партията, а Партията съществува в класата. Във втория случай обаче става дума за една по-гъвкава, по-маневрена позиция, която само външно уж очиства възгледите на „четворката" от тяхната очевидна абсурдност. В този случай се говори за „елементи", „лица", а не за „класа" вътре в Партията. С други думи, вратичката за саморазправа над противниците на маоизма в Партията е оставена отворена, обаче тя е очистена от компрометираната и дискредитирана интерпретация, която ѝ даваше „тя".

Разбира се, разгледаното разграничаване на акцентите („буржоазна класа" и „буржоазни елементи") и отбелязаното „очистване" на един основен маоистки тезис от неговата компрометирана интерпретация не отменят факта, че както във възгледите на „четворката", така и във възгледите на сегашните пекински идеолози начело с Хуа Го-фън и групата около него, става дума за една крайно порочна и несъстоятелна, невярна позиция. Общото и в двата случая е това, че се изопачава и фалшифицира ленинското учение за Комунистическата партия като авангард на революционната борба, извращава се същността на ученето за класите и класовата борба.

Пекинските идеолози откъсват класите от икономическата база на обществено развитие, разглеждат ги като явление, което съществува и се развива независимо от изменения и развитието на начина на производство. Като изхождат от тази порочна методологическа основа, маоистите твърдят, че и при социализма, въпреки измененията в отношенията на собственост върху средствата за производство, антагонистичните класи, класовите противоречия и класовата борба продължават да съществуват. Тази субективистична трактовка на въпросите за класите, за класовите противоречия и класовата борба фактически залегна и в основата на новата Конституция, която беше приета на Първата сесия на Петото общокитайско събрание на народните представители (февруари—март 1978 г.). От една страна, в Конституцията се изтъква, че на сегашния етап в Китай съ-

[1] Мао Цзе-дун, Избранные произведения, М., 1953, т. II, с. 449.

Digitized by Google

ществуват две основни форми на собственост — социалистическа общонародна собственост и социалистическа колективна собственост на трудещите се маси. От друга страна, във въведението на Конституцията е отбелязано, че трябва да се води твърда и решителна борба срещу буржоазията, срещу капиталистическия път, тъй като, както се пояснява по този повод в доклада за изменения в Конституцията, социализмът е продължителен исторически период, в който от начало до край съществуват класи, класови противоречия и класова борба.

По такъв начин според маоистите излиза, че дълбоките социално-икономически преобразования при социализма и по-специално изменения във формите на собственост върху основните средства за производство не оказват решаващо влияние върху изменения в класовата структура и класовите взаимоотношения в обществото. Оказва се, пак според тях, че и при социализма в условията на социалистическата обществена собственост, както и при капитализма в условията на частната собственост и капиталистическата експлоатация, все още съществуват антагонистични класови противоречия и класова борба между пролетариата и буржоазията, че класовата борба е главното съдържание на социалистическото общество. Именно тази порочна и несъстоятелна концепция лежи в основата на маоистките спекулации с класовата борба. От нея изхождаха бившите теоретици на маоизма, твърдейки, че в Комунистическата партия уж постоянно се формира „буржоазна класа", от нея изхождат и сегашните пекински идеолози, пропагандирайки срамотително по-гъвкавата и маневрена формулировка, според която в Партията нямало „буржоазна класа", а само „буржоазни елементи", „лица, облечени във власт и вървящи по капиталистически път" и т. н. Каква обаче е социално-икономическата база на тези „елементи", не противоречи ли тезата за тяхното възникване на постановката, че при социализма коренно се изменя характерът на отношенията на собственост върху средствата за производство? На тези въпроси пекинската пропаганда не може да даде аргументиран отговор, освен неубедителни словесни декларации и епитети, които се прикачват на политическите противници във фракционната борба за власт във върхушката.

Зад псевдореволюционната фасада на маоистките спекулации по въпроса за класите и класовата борба не е трудно да се видят субективизмът и волунтаризмът на идейно-теоретическите концепции на пекинското ръководство, пренебрегването на реалните закономерности на общественото развитие. Безсилни да предложат конкретна програма за социално-икономическото развитие на обществото, приемниците на Мао Цзе-дун издигат „класовата борба", изопачено и превратно тълкувана, като „решаващо звено", съсредоточават вниманието на китайската общественост изключително върху политическите въпроси, отминават с мълчание реалните проблеми, до които доведе страната маоизмът.

Вярно, в печата в КНР сега се говори повече, отколкото това се правеше досега, за необходимостта от развитието на производството, науката и техниката, правят се признания за тежкото състояние, в което се оказа народното стопанство. Но въпросът е в това, че тези признания, както и декларациите за енергични мероприятия в социално-икономическата област, имат ограничен характер, предназначени са да стоварят цялата отговорност за причините върху една маоистка фракция, докато маоизмът като цяло се защитава, възприемат се неговите основни положения, в това число и тези за класовата борба като главно съдържание на общественото развитие при социализма. Това ясно показва, че стремежът към по-рационална организация на народното стопанство, търсенето на по-ефективни и по-точно казано прагматични средства и методи за подем (според маоистката терминология — „скок") в основните отрасли на икономиката изцяло са подчинени на неизменните стратегически цели на Пекин както вътре в страната, така и на международната арена. **Въпреки новите нюанси, въпреки корекциите и модификациите на някои страни от най-дискредитираните и непопулярни концепции на Мао Цзе-дун, основните маоистки методологически позиции на сегашното пекинско ръководство остават непроменени, в неговото идейно кредо здраво са залегнали субективизмът, волунтаризмът, вулгарният прагматизъм. Разликата е само в това, че сега се правят опити за по-гъвкаво, по-маневрено замаскиране на истинската същност на идейно-теоретическата платформа на маоизма.** Или разликата е само в това, че сега значително по-широко и упорито се пропагандират постановките, които трябва да внушат в съзнанието на китайската и световната общественост тезата за „нов етап в развитието на страната, по-убедително да я подготвят и по-активно да я използват за осъществяване на националистичните, експанзионистичните и хегемонистични планове на Пекин.

От друга страна, трябва да се има предвид, че **като цяло идейната безпътица на наследниците на Мао в голяма степен се изостря и задълбочава** също така вследствие на растящите противоречия и разногласия между самите тях. **Логиката на вътрешнофракционните маоистки борби** е такава, че след относителното затишие временните компромиси и привидната консолидация неизбежно следва нов период на борба. Или, както образно се изразяваше самият Мао, „една вълна още не се оттеглила, когато се надига нова вълна".

И наистина: на IX конгрес (1969 г.) беше разгромен „реакционният щаб" на Лю Шао-ци; на X конгрес (1973 г.) жертвите бяха две — Лин Бяо и Чен Бо-да; на XI конгрес (1977 г.) беше осъдена и разобличена „четворката". Макар и относително кратък, периодът, през който властвува Хуа Го-фъч и групата около него, е достатъчно богат с конкретни примери, показ-

Digitized by Google

ващи, че наред с наследените противоречия във върхушката се формират нови разногласия, зреят и се развиват нови конфликти и борби.

Единодушни в готовността си да възприемат националистичното идейно кредо на маоизма, новите управници в Пекин са далече да бъдат единни по отношение на много сравнително по-частни въпроси, засягащи отделни страни на общественото развитие. Фактите показват, че все още не е завършила борбата за власт между отделните групировки в новото ръководство, че няма единство по въпроса за това, какво трябва и как трябва да се коригира в полученото наследство и т. н. **В официалните изявления на новите ръководители, както и в централния печат вече се срещат различни, понякога диаметрално противоположни оценки за едни и същи явления. Ще припомним в тази връзка случая с кампанията срещу Дън Сяо-пин.** Инициатори на тази кампания бяха отстранените вече лидери на „четворката". Но факт е обаче, че призиви за по-нататъшно разгръщане на кампанията срещу така наречения „дяснореви зионистичен уклон" на Дън Сяо-пин се срещаха и след отстраняването на „четворката" от ръководството. В първите месеци след септември — октомври 1976 г. към тези призиви се присъедини и самият Хуа Го-фън. Едва в началото на 1977 г. кампанията срещу Дън Сяо-пин постепенно затихна и след многобройни догадки и слухове на Третия пленум на ЦК на ККП (юли 1977 г.) той беше реабилитиран на предишните си постове в ЦК на ККП. Държавния съвет на КНР и Китайската народноосвободителна армия.

Подобно противоречиво и непоследователно развитие на идейно-политическите процеси в Китай след Мао Цзе-дун, остри разногласия и борби във върхушката се наблюдават и във връзка с различните оценки на „културната революция" като цяло или на някои нейни отделни страни, по повод на въпроса за методите и средствата, които трябва да се използват за утвърждаване на политическото господство на маоистския режим и т. н. Тези явления показват, че **идейно-теоретическата криза на маоизма още повече се задълбочава, изострят и усложнява от противоречията вътре в рамките на основните възгледи на маоизма.**

Несъмнено към казаното дотук могат да се добавят още редица съображения, факти и явления. Но и само то е достатъчно, за да се види, че в **развитието на обстановката в Китай след Мао Цзе-дун наяве излязоха характеристики и тенденции, кои то по-ясно и от всеки друг път показват идейната деградация на маоизма, допълват и продължават хронологията на идейно-политическата и класовата измяна на пекинското ръководство.**

Тази оценка се потвърждава с особена нагледност от новата фаза в ескалацията на **маоистския великодържавен шовинизъм на международната арена.** От вниманието на прогресивната общественост не остана незабелязана новата крачка, която сегашното китайско ръководство направи по пътя на антисъветизма и антисоциализма. В централния китайски печат през последните години се публикуват много антисъветски материали и нападки срещу по-голямата част от социалистическите страни, които по количество и острота на тона забележимо надминават подобни публикации през времето, когато със средствата за масова пропагандистка обработка на обществеността се разпореждаше Мао Цзе-дун, „бандата на четиримата".

Сегашното китайско ръководство прави всичко възможно, за да раздухва клеветническа антисъветска кампания, стремейки се да спечели благоразположението на определени политико-военни кръгове на империализма. Едно от ярките и убедителни потвърждения през последно време на тази стратегическа линия в курса на китайското ръководство беше и речта на министъра на външните работи на КНР Хуан Хуа на специалната сесия на Общото събрание на ООН по разоръжаването. Представителят на китайската делегация отхвърли изцяло изключително конструктивните предложения, с които съветското правителство изрази готовността си последователно да провежда в практиката на международните отношения ленинските принципи за мирно съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй. Така в по-нататъшната хронология на безпринципността си китайското ръководство застана в една редица с най-отявлените противници на разведряването и на борбата на прогресивната общественост за неговото материализиране във всички области на международните отношения и най-вече във военната област.

Напразни са усилията на новите пекински идеолози да прикрият истинската реакционна и милитаристична същност на този курс, използвайки най-различни „теории" и „концепции", като тази за „трите свята", за „свръхдържавите" и за „хегемонизма" и т. н. **Самата практика на маоистите, преките им политически и по-специално военно-политическите им контакти със силите на реакцията, реваншизма и фашизма, достатъчно ясно свидетелстват за задълбочаващата се безпринципност в хронологията на класовото предателство на маоизма.**

* * *

Разкриването на същността на маоизма и на по-нататъшното падение на последователите му е важно условие за развитието на световния революционен процес.

То е предпоставка за по-нататъшното развитие на борбата на народите за мир и демокрация, за социален прогрес, социализъм и комунизъм, за решителното превъзмогване на вредите, които маоизмът нанася и на китайската работническа класа, и на китайския народ, и на световното комунистическо и работническо движение.

Digitized by Google

В ПОМОЩ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

След решението на Секретариата на ЦК на БКП за по-нататъшно издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация Партиздат започна да издава поредица от книжки от серията „Библиотечка на партийния секретар". В тях се разработват различни въпроси от многостранната дейност на този изключително важен деец в Партията. Целта е да му се помогне да изпълнява своята ръководна и организаторска работа, от която твърде много зависят състоянието, дейността и авторитетът на първичната партийна организация.

През 1978 г. от тази поредица излязоха четири книжки.

Първата книжка изяснява основни въпроси от качествата, стила и дейността на партийния секретар, обобщава основните му черти, определя главните му задачи. Това личи още от заглавието на книжката **„Централна политическа фигура"**. Авторът ѝ **Николай Иванов,** заместник-главен редактор на списание „Партиен живот", извежда характеристиката на секретаря преди всичко от мястото, ролята и функциите на първичната партийна организация, в която той упражнява важните политически, ръководни и организаторски функции. При това той се опитва да изясни ролята на партийната организация не въобще, а в съвременните условия, като поставя на преден план и разглежда характеристиката ѝ като ръководно политическо ядро на колектива и като първообраз на неговото бъдещо състояние. Може да се спори дали е правилно тези определения на първичната организация да се квалифицират като нейни основни функции, тъй като те изразяват не определена дейност, нейна политическа изява, а са по-общи характеристики на същността ѝ в съвременните условия на изграждане на развитото социалистическо общество. Но изказаните мисли в този раздел синтезирано изясняват сложните взаимоотношения, в които ППО влиза с колектива като негово политическо ръководно ядро и какви са изискванията за реализирането му като първообраз.

Изхождайки от тази роля на първичната партийна организация, авторът се спира на задачите на секретаря: как да направлява дейността ѝ, за да се самоусъвършенствува, саморазвива тя и да изпълнява своята роля не въобще, а в конкретния колектив, в който реализира коренните интереси на работническата класа. Как да се осигури изпреварващото ѝ развитие по отношение на социалната база, в която е изградена, работи и осъществява своите ръководни функции, как да се реализират политическата, идейновъзпитателната и организаторската ѝ функция.

Най-важната част от книжката е посветена на въпросите за социалната роля и за стила на секретаря, обособени в две самостоятелни глави.

Изяснявайки ролята на секретаря на ППО, авторът се позовава на изказването на другаря Тодор Живков пред Великотърновското съвещание от 1975 година „...в най-голяма степен от партийния секретар зависят състоянието и работата на партийната организация. Макар и в друг мащаб, тук напълно важи постановката на марксизма-ленинизма за ролята на личността в историята. От неговата култура, от неговия опит, от неговото умение да работи с хората много зависи как ще се организира дейността на партийното бюро, как ще се насочва партийната организация към най-важните назрели проблеми, как ще укрепват и разширяват връзките на Партията с масите."

Разкривайки конкретно социалната роля на секретаря, Н. Иванов разглежда приноса му като творец на партийната политика в трудовия колектив. Той изяснява възможността и самостоятелността на ППО да конкретизира общата партийна политика съобразно специфичните особено-

---

Николай Иванов, Централна политическа фигура, Партиздат, С., 1978, 92 с.

Digitized by Google

сти, проблеми и потребности на колектива, в който работи, и изискванията към секретаря, за да може да се осигури практическата реализация на тази потребност. На второ място авторът разкрива организаторската роля на секретаря както в разпределението и насочването на партийните сили за осъществяването на партийната политика и решенията на ППО, така и личната му отговорност в подготовката и провеждането на заседанията и събранията, в координирането, проверката и помощта за изпълнение на решенията, в индивидуалния контакт с комунистите, волята му в колектива.

От неговите лични качества като комунист и политически ръководител, от ролята му на творец и организатор в голяма степен се определя и високият му личен авторитет. От постановката за партийната организация като първообраз на бъдещото състояние на колектива авторът извежда заключението, че секретарят трябва да изгражда себе си като образец на човека от утрешния ден.

В брошурата се изясняват едни от най-важните черти от стила на секретаря — научен подход, класово-партийни позиции, умението да прилага критическия анализ, размах, деловитост и инициатива, индивидуален подход. Разкрито е конкретното съдържание на тези черти, особено на онези, които определят неговата научна позиция и принципност и гарантират високата действеност и резултатност на партийната работа. Това осигурява висока организираност в работата на секретаря и в дейността на организацията и пълно единство между убеждение и поведение, между поставена цел и практическа реализация. Този извод убедително звучи на базата на съществения недъг в дейността на много първични организации, където, от една страна, има размах, перспективни и оригинални подходи и решения, а от друга — веригата се къса в точката на прехода от размаха в деловитост. Твърде полезни са общите насоки, които дава авторът за индивидуалния подход в работата на секретаря: да подхожда към човека, като се съобразява със социалната му среда, да наблюдава конкретното му поведение в сложни ситуации, когато се проверяват действителните качества на всеки, да познава морално-психическата устойчивост на хората, чертите на техния характер, да отчита техните дела. Това са някои от важните изходни позиции, които са нужни, за да се осигури действително индивидуален подход към всеки, без което не може резултатно да се върши идеологическата и организаторската работа, да се разкриват и пълно използват за делото качествата и възможностите на всеки.

Разбира се, обемът на книгата не позволява всички въпроси да се разглеждат детайлно. Поради това и в нея почти няма примери. Въпреки това тя не звучи като абстрактна творба, защото има обобщения, изводи и приложни препоръки, които, без да са подкрепени с практически доказателствен материал, произлизат от нашата съвременна практика и звучат убедително и актуално.

Някои теоретически обобщения на автора биха могли да се прецизират по-добре, специално що се отнася до „властта" на организацията, до характеристиката ѝ като първообраз, стеснена предимно до нейното вътрешно саморазвитие. Брошурата би могла да бъде написана още по-популярно.

Без да се впускаме в анализ на останалите книжки от тази серия, искаме да информираме накратко за тяхното съдържание, за да ориентираме секретарите какво могат да намерят в тях. Авторите на останалите три брошури са научни работници в Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Доцент **Марко Марков** разглежда принципите на планиране в дейността на първичната партийна организация, структурата и съдържанието на плана, видовете планове и пр. Това са важни актуални въпроси в светлината на решенията на Националната партийна конференция. Критиката е озаглавена **„Как да планираме"**.

Кандидатът на икономическите науки **Иван Величков** изяснява ролята на секретаря като **„организатор на работата на партийното бюро"**, колективният орган на първичната партийна организация. Той изяснява как да се комплектува бюрото, как да се разпредели правилно и да се специализира трудът и работата на всеки негов член. Очевидно от умението на секретаря да обедини, координира и насочва работата на този колективен орган и на членовете на бюрото, за да се изявят всички като организатори, твърде много зависи ефективността от цялата партийна дейност в ППО и колектива.

Кандидатът на педагогическите науки **Неделчо Вълев** пък разработва задължението на секретаря, за да се разгърне и напълно прояви авангардната роля на комунистите в труда. Книгата му е излязла под заглавие **„Начело в съревнованието"**.

Книжките имат научно-популярен характер, съобразени са с решенията на Единадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция. Те се очертават като ценно теоретическо и практическо помагало на партийния секретар.

През следващата година библиотечката продължава да излиза и в нея ще бъдат разработени други важни страни от работата на секретаря и на ППО, актуални въпроси на партийното строителство.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 18
1978
ДЕКЕМВРИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Програма за всестранно развитие 3
Д. Туджаров — Близко партийно ръководство 8

* * *

* — „Целина" — прослава на човека и земята 13

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В БУРГАСКИ ОКРЪГ

Н. Жишев — Усъвършенстването на стила — постоянна задача . 21
В. Илиев — Обмяната на положителния опит 27
П. Пейков — Социалистическото съревнование 32
И. Марков — Непосредствено ръководство 36

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

К. Недкова — Социална активност, потребности, интереси . . . 40

Партийният комитет
И. Мичев — Пратеникът 46

Кореспондентите ни пишат:
Научно-практически конференции
Б. Георгиев — В Русе 48
Б. Ангелов — В Благоевград 50

Секретарят — централна фигура
Д. Петков — Размишления от едно събрание 51
Х. Ангелова — Секретарката на цеховата организация 57

Замяната — преглед на бойния строй
Д. Димчев — Безпринципност 63

Digitized by Google

сти, проблеми и потребности на колектива, в който работи, и изискванията към секретаря, за да може да се осигури практическата реализация на тази потребност. На второ място авторът разкрива организаторската роля на секретаря както в разпределението и насочването на партийните сили за осъществяването на партийната политика и решенията на ППО, така и личната му отговорност в подготовката и провеждането на заседанията и събранията, в координирането, проверката и помощта за изпълнение на решението, в индивидуалния контакт с комунистите, ролята му в колектива.

От неговите лични качества като комунист и политически ръководител, от ролята му на творец и организатор в голяма степен се определя и високият му личен авторитет. От постановката за партийната организация като първообраз на бъдещото състояние на колектива авторът извежда заключението, че секретарят трябва да изгражда себе си като образец на човека от утрешния ден.

В брошурата се изясняват едни от най-важните черти от стила на секретаря — научен подход, класово-партийни позиции, умението да прилага критическия анализ, размах, деловитост и инициатива, индивидуален подход. Разкрито е конкретното съдържание на тези черти, особено на онези, които определят неговата научна позиция и принципност и гарантират високата действеност и резултатност на партийната работа. Това осигурява висока организираност в работата на секретаря и в дейността на организацията и пълно единство между убеждение и поведение, между поставена цел и практическа реализация. Този извод убедително звучи на базата на съществения недъг в дейността на много първични организации, където, от една страна, има размах, перспективни и оригинални подходи и решения, а от друга — веригата се къса в точката на прехода от размаха в деловитост. Твърде полезни са общите насоки, които дава авторът за индивидуалния подход в работата на секретаря: да подхожда към човека, като се съобразява със социалната му среда, да наблюдава конкретното му поведение в сложни ситуации, когато се проверяват действителните качества на всеки, да познава морално-психическата устойчивост на хората, чертите на техния характер, да отчита техните дела. Това са някои от важните изходни позиции, които са нужни, за да се осигури действително индивидуален подход към всеки, без което не може резултатно да се върши идеологическата и организаторската работа, да се разкриват и пълно използват за делото качествата и възможностите на всеки.

Разбира се, обемът на книгата не позволява всички въпроси да се разглеждат детайлно. Поради това и в нея почти няма примери. Въпреки това тя не звучи като абстрактна творба, защото има обобщения, изводи и приложни препоръки, които, без да са подкрепени с практически доказателствен материал, произлизат от нашата съвременна практика и звучат убедително и актуално.

Някои теоретически обобщения на автора биха могли да се прецизират по-добре, специално що се отнася до „властта" на организацията, до характеристиката ѝ като първообраз, стеснена предимно до нейното вътрешно саморазвитие. Брошурата би могла да бъде написана още по-популярно.

Без да се впускаме в анализ на останалите книжки от тази серия, искаме да информираме накратко за тяхното съдържание, за да ориентираме секретарите какво могат да намерят в тях. Авторите на останалите три брошури са научни работници в Центъра по партийно строителство към Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Доцент **Марко Марков** разглежда принципите на планиране в дейността на първичната партийна организация, структурата и съдържанието на плана, видовете планове и пр. Това са важни актуални въпроси в светлината на решенията на Националната партийна конференция. Критиката е озаглавена **„Как да планираме"**.

Кандидатът на икономическите науки **Иван Величков** изяснява ролята на секретаря като **„организатор на работата на партийното бюро"**, колективният орган на първичната партийна организация. Той изяснява как да се комплектува бюрото, как да се разпредели правилно и да се специализира трудът и работата на всеки негов член. Очевидно от умението на секретаря да обедини, координира и насочва работата на този колективен орган и на членовете на бюрото, за да се изявят всички като организатори, твърде много зависи ефективността от цялата партийна дейност в ППО и колектива.

Кандидатът на педагогическите науки **Неделчо Вълев** пък разработва задълженията на секретаря, за да се разгърне и напълно прояви авангардната роля на комунистите в труда. Книгата му е излязла под заглавие **„Начело в съревнованието"**.

Книжките имат научно-популярен характер, съобразени са с решенията на Единадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция. Те се очертават като ценно теоретическо и практическо помагало на партийния секретар.

През следващата година библиотечката продължава да излиза и в нея ще бъдат разработени други важни страни от работата на секретаря и на ППО, актуални въпроси на партийното строителство.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 18
1978
ДЕКЕМВРИ
☆
година
XXII

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Програма за всестранно развитие 3
Д. Туджаров — Близко партийно ръководство 8

* * *

* — „Целина" — прослава на човека и земята 13

„ПАРТИЕН ЖИВОТ" В БУРГАСКИ ОКРЪГ

Н. Жишев — Усъвършенстването на стила — постоянна задача . 21
В. Илиев — Обмяната на положителния опит 27
П. Пейков — Социалистическото съревнование 32
И. Марков — Непосредствено ръководство 36

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

К. Недкова — Социална активност, потребности, интереси . . . 40

Партийният комитет
И. Мичев — Пратеникът 46

Кореспондентите ни пишат: Научно-практически конференции
Б. Георгиев — В Русе 48
Б. Ангелов — В Благоевград 50

Секретарят — централна фигура
Д. Петков — Размишления от едно събрание 51
Х. Ангелова — Секретарката на цеховата организация 57

Замяната — преглед на бойния строй
Д. Димчев — Безпринципност 63

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С. Живкова, К. Недковска — Важен проблем на икономическата политика 66

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Георгиев — Ръководство на идейно-възпитателната дейност . 71

П. Трендафилова, Х. Радев — Съвместната идеологическа работа — мобилизираща и целенасочена 77

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

* — Из личната кореспонденция на политкомисаря Феодор . . 81

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Х. Науман — 60 години от основаването на КПГ 85

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Амбулантната търговия — управляема система (подсистема) ли е или не?“ 88

* * *

Съдържание на година двадесет и втора — 1978 година 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **К. Петров, Л. Пирончев, П. Радев, М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84—01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева.
Пор. 2690. Тираж 52 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 20. XII. 1978 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

ПРОГРАМА ЗА ВСЕСТРАННО РАЗВИТИЕ

Планът за двете последни години на седмата петилетка е вече закон. Дискусията и търсенията по насоките и задачите на икономическото и социалното развитие на страната са вече приключени. Всичко е уточнено и облечено с вота на висшия орган Народното събрание и остава най-важното — да се организира изпълнението му.

Тази година планът бе утвърден за две последователни години — 1979 и 1980 година в изпълнение на решенията на Националната партийна конференция. Целта е да се усъвършенствува планирането и да се установи по-голяма приемственост и непрекъснатост в тази особено важна дейност на социалистическата държава, да се осигурява подобре планомерността и пропорционалността в развитието на страната. Това позволява работата през цялата следваща година да се организира и извършва така, че да се виждат ясно не само задачите за едногодишния календарен срок, но и предстоящите задължения за финалната година на седмата петилетка. С други думи, сега има пълна яснота за реалните възможности за изпълнението на един особено важен петилетен период, в който се прави решителна крачка за интензивно развитие на икономиката.

— — — —

Изпълнението на плана за двете последни години на петилетката естествено е главната политическа задача на партийните комитети и организации, на стопанските ръководства, на всички кадри и трудещи се в нашата страна. Това означава на дело да се осъществява набелязаният от Единадесетия конгрес на Партията стратегически курс за повишаване ефективността и качеството и на тази основа да се създават максимални предпоставки за повишаване материалното и културното равнище на трудещите се. Затова главното в предстоящата идеологическа и организаторска работа е да се разясни и добре да се разбере тази диалектическа връзка и единство в политиката на Партията. Всеки да знае, че неговото лично благополучие, равнището на неговото материално благосъстояние зависи от качеството на неговата работа, от повишената ефективност на общественото производство. В тази връзка голяма роля ще има осъзнаването и съзнателното прилагане силната организираща роля на лева, така ярко заложена в условията за новата организация на работната заплата. Повишаването на работната заплата сега е поставено ясно и недвусмислено в ръцете на трудовите колективи. То ще става не автоматично, за сметка на дър-

Digitized by Google

жавната хазна. Всеки колектив, който достигне определено равнище на икономическа ефективност и си осигури предварително средства, получава разрешение да премине към новата организация на работната заплата. Като заработи предварително повишения размер на възнаграждението, колективът същевременно може да го запази, ако не влошава своите икономически показатели. В плана е предвидено през последните две години националният доход да нарасне със 7 на сто през 1979 г. и със 7,2 на сто през 1980 г., а фондът за потребление съответно с 4,6 на сто и с 6,1 на сто. На тази основа реалните доходи да се увеличат с над 7 на сто. В зависимост от икономическите резултати на трудовите колективи, от борбата за преизпълнение на плана тези средства могат да нараснат само на базата на предварително достигната висока ефективност, т. е. чрез преизпълнение на заложените в плана икономически показатели.

— — — —

Първото условие за успешно изпълнение на плана е със средствата на политическата и организаторската работа, с усъвършенстването на управлението на икономическите единици да се издигне реално участието на трудещите се в управлението на производството. Тези въпроси бяха задълбочено разработени в Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП и в решенията на Националната партийна конференция. Трудовите колективи получиха по-широки права в управлението на икономиката преди всичко с механизма на съставянето на насрещния план. Като запази в ръцете на държавата главните лостове за единно централизирано осигуряване на народностопанските баланси, на планомерност и пропорционалност в цялата икономика, нашата партия разработи важен и действен механизъм за най-широко разгръщане на инициативите на трудещите се, на трудовите колективи. По този начин се съчетава предимството на централизма с неизчерпаемите възможности на демократизма и народното творчество. Именно това е най-широката гаранция за максимално използване на огромните потенциални възможности на социалистическия обществен строй. Разгръщането на демократизма и творчеството на масите, на колективите — ето сега главната политическа задача пред партийните комитети и организации, пред всеки комунист, пред всеки стопански деятел. Доколко на практика всеки на своето място ще търси резерви и ще ги оползотвори, доколко всеки според възможностите си ще участвува в конкретизацията на политиката и в нейното изпълнение, дотолкова по-бързо, по-успешно ще бъдат изпълнени и преизпълнени и задачите, заложени в плана. Те, както и плановите задания на всеки колектив, съдържат само минималното, реално обвързаното с държавните резерви и договорирания пласмент. Но в никакъв случай те не изчерпват огромните възможности, които в много колективи могат допълнително да се разкрият и оползотворят. Именно такава е задачата на насрещното планиране, на различните инициативи в предприятията и стопанските организации.

— — — —

Кои резерви гарантират високата ефективност и високого качество?

Решаващ резерв е усъвършенстването на организацията на труда. Националната партийна конференция ясно определи какво се разбира под категорията социалистическа организация на труда. Най-важното задължение сега е да се създават такива основни единни производствени звена, в които колективът да е споен, с високо чувство за отговорност, да разполага с нужните средства, за да организира

Digitized by Google

производствения процес и заплатата му да зависи от постигнатия резултат. Това е социалистическата бригада, поставена на вътрешностопанска сметка. Бригадата не е средство за уравниловка, за нивелиране задълженията и възнагражденията. Това е звено, на което са предоставени напълно средствата и предметите на труда, за да може с чувство на добър стопанин, с най-пълно разгръщане инициативата на всеки да използва тези средства и предмети на труда и да получава от тях максимално възможното. А резултатите, които се получават, да се разпределят справедливо — на всеки според приноса. Това означава най-добре да се съчетаят личните, колективните и обществените интереси, да бъдат те еднопосочни. Тази предпоставка е важно обективно условие за висока съзнателност. Социалистическата съзнателност не се издига само с идеологически мероприятия. Ако условията на труда създават незаинтересованост, действуват разнопосочно с изискванията на социалистическите принципи, тогава ефективността и от идеологическата работа, и от икономическата дейност намалява. Затова на съвещанието с идеологическите работници много ясно бе подчертано изискването цялата пропагандистка, агитационна, масово-политическа работа да се свърже най-тясно с изпълнението на стопанските задачи. Същевременно бе подчертано, че всяко решение — организационно, стопанско и пр., има свое идеологическо въздействие. Максималният ефект ще се получи, когато те действуват еднопосочно.

— — — —

Конкретните резултати от цялата стопанска дейност ще зависят най-вече от това, как е организирана борбата за съчетаване и максимално използване на трите елемента на производството — труда, предметите и средствата на труда. В голяма степен това ще се осигури чрез усъвършенстването на организацията на труда и насрещното планиране. Но ако се разчита на тяхното автоматично действие, едва ли ще се получат възможните най-добри резултати. В това отношение е необходима всекидневна възпитателна работа, разясняване, взаимна отговорност, строг ред и взискателност.

На първо място задачата за най-пестеливо изразходване на материалите, суровините, електроенергията. За двете години е предвидено от тях да се спестят около 800 млн. лева. Политическото отражение от изпълнението на тази задача е преди всичко в това, че на дело ще се засили у всеки високото чувство на стопанин на обществената собственост, на пестеливост, на грижа за всеки грам суровина и материали, за всеки народен лев. Намаляването на разходите за единица продукция е най-важният източник за издигане на ефективността, за снижаване на себестойността и повишаване конкурентноспособността на нашите изделия на международния пазар.

Нито една партийна организация, нито един стопански ръководител и комунист не бива да си затваря очите пред все още ширещото се разпиляване на суровини и материали, пред нехайството и прахосничеството. Да се възпитават всички на разумна пестеливост.

На следващо място идват средствата на труда — машини, съоръжения, инсталации. Издигнатият лозунг за използването на техниката през цялото денонощие и при седемдневен режим на работа в условията на петдневната работна седмица е плод на най-разумен стопански подход към онова огромно богатство, което нашата социалистическа държава създаде — крупната материално-техническа база. Бездействието на тези основни фондове, през което те морално и физически се изхабяват, е пилеене на обществено богатство, създадено с нашия труд. Огромните амортизационни отчисления увеличават себестойността и забавят по-бързото нарастване на обществената производителност

Digitized by Google

жавната хазна. Всеки колектив, който достигне определено равнище на икономическа ефективност и си осигури предварително средства, получава разрешение да премине към новата организация на работната заплата. Като заработи предварително повишения размер на възнаграждението, колективът същевременно може да го запази, ако не влошава своите икономически показатели. В плана е предвидено през последните две години националният доход да нарасне със 7 на сто през 1979 г. и със 7,2 на сто през 1980 г., а фондът за потребление съответно с 4,6 на сто и с 6,1 на сто. На тази основа реалните доходи да се увеличат с над 7 на сто. В зависимост от икономическите резултати на трудовите колективи, от борбата за преизпълнение на плана тези средства могат да нараснат само на базата на предварително достигната висока ефективност, т. е. чрез преизпълнение на заложените в плана икономически показатели.

— — — —

Първото условие за успешно изпълнение на плана е със средствата на политическата и организаторската работа, с усъвършенстването на управлението на икономическите единици да се издигне реално участието на трудещите се в управлението на производството. Тези въпроси бяха задълбочено разработени в Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП и в решенията на Националната партийна конференция. Трудовите колективи получиха по-широки права в управлението на икономиката преди всичко с механизма на съставянето на насрещния план. Като запази в ръцете на държавата главните лостове за единно централизирано осигуряване на народностопанските баланси, на планомерност и пропорционалност в цялата икономика, нашата партия разработи важен и действен механизъм за най-широко разгръщане на инициативите на трудещите се, на трудовите колективи. По този начин се съчетава предимството на централизма с неизчерпаемите възможности на демократизма и народното творчество. Именно това е най-широката гаранция за максимално използване на огромните потенциални възможности на социалистическия обществен строй. Разгръщането на демократизма и творчеството на масите, на колективите — ето сега главната политическа задача пред партийните комитети и организации, пред всеки комунист, пред всеки стопански деятел. Доколко на практика всеки на своето място ще търси резерви и ще ги оползотвори, доколко всеки според възможностите си ще участвува в конкретизацията на политиката и в нейното изпълнение, дотолкова по-бързо, по-успешно ще бъдат изпълнени и преизпълнени и задачите, заложени в плана. Те, както и плановите задания на всеки колектив, съдържат само минималното, реално обвързаното с държавните резерви и договорирания пласмент. Но в никакъв случай те не изчерпват огромните възможности, които в много колективи могат допълнително да се разкрият и оползотворят. Именно такава е задачата на насрещното планиране, на различните инициативи в предприятията и стопанските организации.

— — — —

Кои резерви гарантират високата ефективност и високото качество?

Решаващ резерв е усъвършенстването на организацията на труда. Националната партийна конференция ясно определи какво се разбира под категорията социалистическа организация на труда. Най-важното задължение сега е да се създават такива основни единни производствени звена, в които колективът да е споен, с високо чувство за отговорност, да разполага с нужните средства, за да организира

Digitized by Google

производствения процес и заплатата му да зависи от постигнатия резултат. Това е социалистическата бригада, поставена на вътрешностопанска сметка. Бригадата не е средство за уравниловка, за нивелиране задълженията и възнагражденията. Това е звено, на което са предоставени напълно средствата и предметите на труда, за да може с чувство на добър стопанин, с най-пълно разгръщане инициативата на всеки да използва тези средства и предмети на труда и да получава от тях максимално възможното. А резултатите, които се получават, да се разпределят справедливо — на всеки според приноса. Това означава най-добре да се съчетаят личните, колективните и обществените интереси, да бъдат те еднопосочни. Тази предпоставка е важно обективно условие за висока съзнателност. Социалистическата съзнателност не се издига само с идеологически мероприятия. Ако условията на труда създават незаинтересованост, действуват разнопосочно с изискванията на социалистическите принципи, тогава ефективността и от идеологическата работа, и от икономическата дейност намалява. Затова на съвещанието с идеологическите работници много ясно бе подчертано изискването цялата пропагандистка, агитационна, масово-политическа работа да се свърже най-тясно с изпълнението на стопанските задачи. Същевременно бе подчертано, че всяко решение — организационно, стопанско и пр., има свое идеологическо въздействие. Максималният ефект ще се получи, когато те действуват еднопосочно.

— — — —

Конкретните резултати от цялата стопанска дейност ще зависят най-вече от това, как е организирана борбата за съчетаване и максимално използване на трите елемента на производството — труда, предметите и средствата на труда. В голяма степен това ще се осигури чрез усъвършенстуването на организацията на труда и насрещното планиране. Но ако се разчита на тяхното автоматично действие, едва ли ще се получат възможните най-добри резултати. В това отношение е необходима всекидневна възпитателна работа, разясняване, взаимна отговорност, строг ред и взискателност.

На първо място задачата за най-пестеливо изразходване на материалите, суровините, електроенергията. За двете години е предвидено от тях да се спестят около 800 млн. леза. Политическото отражение от изпълнението на тази задача е преди всичко в това, че на дело ще се засили у всеки високото чувство на стопанин на обществената собственост, на пестеливост, на грижа за всеки грам суровина и материали, за всеки народен лев. Намаляването на разходите за единица продукция е най-важният източник за издигане на ефективността, за снижаване на себестойността и повишаване конкурентноспособността на нашите изделия на международния пазар.

Нито една партийна организация, нито един стопански ръководител и комунист не бива да си затваря очите пред все още ширещото се разпиляване на суровини и материали, пред нехайството и прахосничеството. Да се възпитават всички на разумна пестеливост.

На следващо място идват средствата на труда — машини, съоръжения, инсталации. Издигнатият лозунг за използването на техниката през цялото денонощие и при седемдневен режим на работа в условията на петдневната работна седмица е плод на най-разумен стопански подход към онова огромно богатство, което нашата социалистическа държава създаде — крупната материално-техническа база. Бездействието на тези основни фондове, през което те морално и физически се изхабяват, е пилеене на обществено богатство, създадено с нашия труд. Огромните амортизационни отчисления увеличават себестойността и забавят по-бързото нарастване на обществената производителност

Digitized by Google

на труда и националния доход. Затова бързото изпълнение на решенията на Национелната партийна конференция за преминаване на две и три смени е насъщна не само икономическа, но преди всичко политическа задача.

В това отношение нещата мудно се изменят. Много се умува по многосменността, а практически бавно се организира. Много нови машини с години стоят неизползвани, бавно се въвеждат и усвояват новите мощности, от което народното стопанство търпи неоправдани загуби. Ето важно поле за политическа работа, за позитивни мерки и за контрол на партийните организации и комитети.

И не на последно място стои въпросът за пълноценно използване на живия труд, който съединява предметите и средствата на труда. Вниманието на политическите ръководни органи тука трябва да привлекат не само въпросите за формалната дисциплина — навременното идване и напускане на работното място, а преди всичко за създаване на обективни и субективни условия всеки да може пълноценно да се труди през цялата смяна, да уплътни всеки час и минута.

— — — —

Най-важната предпоставка за повишаване на ефективността и качеството е ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. То е най-сигурната гаранция за интензивното развитие на икономиката, за достигането на върховете на световния икономически и технически прогрес. Именно затова нашата партия непрестанно обръща внимание на този въпрос. Ние безспорно имаме големи резултати в това отношение. Научният и техническият прогрес обаче са най-динамичното поле на обществения прогрес сега. Измененията в тази област настъпват ежедневно. Онова, което днес е последна дума на техниката, само след две-три години може да се окаже остаряло. Затова разработката на нови технически и технологически решения, на нови машини и изделия, следенето и прилагането на последната дума на прогреса е първостепенно задължение на специалисти и стопански ръководители. Но то е преди всичко задача на партийните комитети и организации, които трябва най-често да обръщат погледа си към научните и техническите новости, да бъдат двигатели за своевременното му изучаване и най-бързо внедряване. Да упражняват строга взискателност към онези, които пряко отговарят за тази работа, и да осигуряват необходимия социално-политически климат, психическа, техническа и професионална подготовка на колектива за пригаждане към новото. Бързото внедряване на новостите на техническия прогрес и особено в стратегическите направления, набелязани в решенията на пленума на ЦК на БКП през лятото на 1978 г., е главният източник за значителна икономия на жив труд, на материали и енергия, за повишаване на техническото равнище, качеството и ефективността. Реализирането на стратегическия замисъл на нашата партия за достигане и изравняване на нашето развитие с равнището на най-развитите страни се базира главно на нашата всестранна подготовка да вървим в крак и бързо да внедряваме онова, което световният научен и технически гений е създал.

— — — —

Много са въпросите, които поставя пред партийните организации и комунистите изпълнението на плана. Но за тях най-важна задача е да издигат своята ръководна роля в колектива, да обогатяват умението си да печелят, убеждават, активизират и мобилизират. В борбата за изпълнението и преизпълнението на плана най-ярко се изявява социалната активност на трудовите колективи. Това налага няколко задължения на политическите ръководни щабове на колективите.

Digitized by Google

Първото е да се издигне ролята, творческата и авангардната роля на комунистите в труда. Това е техен уставен дълг. Сега по време на замяната на партийните членски книжки се води активен и взискателен разговор с всеки партиен член. Основателно на първо място се поставя въпросът дали и комунистът върви наистина начело в труда, доколко сам дава личен пример, проявява ли висока дисциплина, взискателност и самовзискателност.

Следващото задължение на партийните организации е да засилят работата за издигане съзнателността на колектива, неговата социална роля в борбата за изпълнение на плановете. Главното тука е да се издигне творческата роля в труда, участието в управлението, активната поддръжка на всяка инициатива, която се ражда в живота. На първо място тука изпъква грижата за обогатяване на съревнованието. В процеса на трудовото състезание и взаимопомощ вниманието на всички да се насочи към световните постижения. Да се организира такова творчество и инициатива, което да гарантира максимално доближаване до челните постижения в отрасъла. На тази основа да се оценява и степенува приносът на всеки комунист и труженик. Цялата тактика да бъде подчинена на тази стратегия. За достигането на целта да се използват всички налични политически оръжия — разясняване, възпитание, разнообразни средства за стимулиране, обграждане със специална почит и уважение всички, които правят по-голяма крачка от онази, която се изисква с държавните задачи, и се доближават до първенците, възпитание на висока организираност, дисциплина, взискателност, самовзискателност, взаимна отговорност и взаимна помощ.

Друго задължение на партийните организации е да се грижат за най-строго спазване на дисциплината — финансова и договорна, да издигат ролята на ръководителя, неговия авторитет и отговорност. Това са възловите организатори и технолози на производството. От тяхната работа зависи трудът на хилядите. Затова Партията постоянно усъвършенствува структурата на управленческите звена, технологията на управление, издига единоначалието. Този въпрос бе разискван и на Националната партийна конференция. Като укрепват единоначалието и авторитета на онези, които са получили мандат от Партията да организират социалистическото производство, да решават неговите всекидневно възникващи задачи, същевременно партийните организации трябва да упражняват необходимия контрол над тях, да проявяват към тях най-висока взискателност.

— — — —

Партийните комитети и организации вече натрупаха значителен опит в направляването на икономическото и социалното развитие. Няма съмнение, че в процеса на борбата за изпълнение на плана за двете последни години на седмата петилетка те ще усъвършенствуват още повече своята идеологическа работа, като завършат процеса на нейното преустройство, ще разнообразят своята организационна и организаторска работа, ще изпълняват все по-добре своята ръководна роля като политически щабове на трудовите колективи.

За да постигнат това, налага се незабавно всяка организация и всеки партиен комитет бързо и делово да конкретизират своите политически задачи, произтичащи от двегодишния план, и още от първия ден на годината да мобилизират комунисти и безпартийни да отговарят с реални дела на призива на Партията. Да бъдат всекидневно начело на народния патос, да решават проблемите на колективите и трудещите се, да задоволяват техните интереси и справедливи искания.

На успешна, висококачествена и високоефективна работа!

Digitized by Google

БЛИЗКО ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО

ДИМИТЪР ТУДЖАРОВ
заместник-председател на Комитета за държавен и народен контрол

Източникът на силата на държавния и народния контрол е в партийното ръководство. Партията гледа на органите на контрола като на действено средство за въвличане на трудещите се в управлението на страната, за строго спазване на законността, за изкореняване на бюрократизма, за своевременно прилагане в живота предложенията на трудещите се.

На всеки етап от развитието на социалистическото общество Партията поставя конкретни задачи на органите за общ социалистически контрол. В Доклада пред XI конгрес др. Тодор Живков посочи: „Главното условие за повишаване качеството и ефективността на партийно-организационната дейност сега е борбата за изпълнение на решенията. Ние непрекъснато трябва да издигаме не само умението да се вземат правилни решения, но и умението да се проверява и изисква, да се довежда докрай подетата работа.“ Тези думи с пълна сила се отнасят и за контролната дейност.

За усъвършенствуване на контрола и привеждането му в съответствие с високите изисквания Централният комитет на БКП и Министерският съвет през 1977 година приеха специално постановление „За по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на контролната система в НРБ“. С постановлението се определиха новите задачи, мястото и ролята на държавния и народния контрол в системата на социалното управление в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество. Осъществена бе идеята на др. Тодор Живков за създаване на Национална контролна система, която да осигурява еднопосочност и единодействие на всички контролни органи.

Националната контролна система вече е реалност. С нейното изграждане и привеждането ѝ в действие се издигна на по-високо равнище съвместната контролна дейност на обществените организации и специализираните контролни органи, подобри се координацията помежду им, засили се превантивният, всеобхватният и действеният характер на контрола.

Изключително отговорни задачи пред органите на контрола постави Националната партийна конференция за усъвършенствуване на со-

Digitized by Google

циалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката и произтичащото от нейните решения 29-о постановление на Централния комитет на БКП и Министерския съвет за разширяване правата и отговорностите на стопанските органи и организации.

Сега главната задача на органите за държавен и народен контрол е с формите и средствата на контрола да съдействуват за претворяване в живота на стратегическия девиз на Партията за висока ефективност и високо качество във всички отрасли и дейности на народното стопанство.

Какво означава това за контролните органи?

Преди всичко да се създаде оптимална организация на контролната дейност, т. е. да се премине от последващ към превантивен контрол, бързо да се отстраняват недостатъците, а не само да се регистрират; да се предпазва народното стопанство от щети и загуби, а кадрите — от грешки и нарушения; да се изпълняват партийните и правителствените решения, стопанските планове точно и в срок; да се пренесе контролът до изпълнителите, а не да се робува на формално-статистическия подход.

Всичко това не бихме постигнали без близко, непосредствено партийно ръководство.

Партията полага системни грижи за правилния подбор на кадрите. В контролните органи са изпратени хиляди комунисти, които съставляват тяхното ядро. Общо в системата на органите за държавен и народен контрол работят повече от 212 хил. народни контрольори и 38 хил. нещатни инспектори, от които повечето от половината са членове на Партията. Това дава възможност успешно да се прилагат партийните принципи и изисквания в контрола, да се осъществява близка връзка с нейните органи.

Успехът на контролната дейност в голяма степен се определя от политическите и деловите качества на кадрите, изпратени на работа в органите за държавен и народен контрол. Това са хора опитни, авторитетни, честни, предани и политически зрели дейци с добра теоретическа подготовка, с богат партиен и организационен опит. В това отношение голяма е помощта на партийните органи за подбора на председателите на комисиите за народен контрол. За председатели обикновено се издигат заместник-секретарите или членове на партийните бюра. Те сега са над 92 процента от всички председатели на комисиите за народен контрол. Почти всички председатели на окръжните комитети за държавен и народен контрол са членове на окръжните комитети на БКП, а 12 от тях са членове и кандидат-членове на бюрата на съответните окръжни комитети. По-голямата част от председателите на градските, районните и общинските комитети за държавен и народен контрол са заместник-секретари или членове на съответните партийни комитети.

Това е от голямо значение за контролните органи, защото дейността им се осъществява под непосредственото партийно ръководство. Комунистите, издигнати в ръководните органи на Партията, се избират измежду най-компетентните и опитни партийни функционери. Те със своите знания и умения съдействуват да се създава оптимална организация на контролния труд, да се поставят пред контролните органи актуалните задачи, които трудещите се решават.

Партийните ръководства правилно насочват контролните органи да извършват проверки, пряко свързани с изпълнението на държавния план. Те изискват от тях да съсредоточават своите усилия главно към стратегическите въпроси на стопанското и културното строителство в нашето общество. По такъв начин органите за държавен и народен

Digitized by Google

контрол въздействуват на стопанските ръководства за изпълнение на народностопанския план, за внедряване на новата техника и прогресивните технологии, за пълноценно използване на производствените фондове, за икономия на суровини и материали, за подобряване качеството на продукцията, рационално използване на трудовите ресурси и повишаване производителността на труда. Тези задачи намират място в плановете на комитетите за държавен и народен контрол и на комисиите за народен контрол, които се съгласуват и утвърждават от партийните комитети и бюрата на първичните организации.

Партийните ръководства подкрепят контролните органи успешно да осъществят контролната дейност, да реализират своите решения по въпроси, възникнали от проверките.

Интересен е опитът на партийния комитет при Завода за пневматични гуми в Химическия комбинат — Видин. Например той възложил на комисията за народен контрол да провери как се спазват трудовата и технологическата дисциплина. Тя установила, че общият ред в завода не е добър, дисциплината е занижена, оборудването на цеховете не се използва напълно и не се опазва добре, тъй като не е зачислено на съответните отговорни длъжностни лица. Ремонтът на машините не се извършва качествено, което води до преждевременно износване на отделни възли и агрегати. Материалите от проверката са обсъдени на съвместно заседание на партийния комитет и стопанското ръководство на комбината. Направени са изводи и е потърсена строга партийна и служебна отговорност от виновните ръководители. Разработени са мероприятия за отстраняване на слабостите, които са обсъдени на събрания на трудовите колективи по цехове и смени. В резултат на това работата се подобрила значително и само за една година са реализирани икономии на суровини, материали и електроенергия за 2898 хил. лева.

Друг момент, на който партийните органи и организации отделят голямо внимание, е въпросът за **обучението и квалификацията на кадрите,** работещи в органите за държавен и народен контрол. Само добре подготвени кадри могат да осъществяват активна и високоефективна контролна дейност. Под ръководството на партийните органи в центъра и по места, в Комитета за държавен и народен контрол и местните органи е изградена стройна система за тяхното обучение. Всички щатни оперативни работници се обучават в специализирани курсове в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, а председателите на градските и общинските комитети за държавен и народен контрол и председателите на комисиите за народен контрол в по-големите предприятия — в междуокръжните партийни школи. За тази цел се използват партийните университети и другите форми на политическа просвета. Нещатните инспектори и народните контрольори са включени в курсове и семинари, организирани по места. За повишаване на правните знания голяма част от инспекторите и народните контрольори се обучават в университетите за правна култура, където са създадени факултети по проблемите на контрола. Организират се редица мероприятия за изучаване, обобщаване и внедряване на положителния опит в контролната работа, което е напълно в духа на решението на Политбюро на ЦК на БКП за изучаване и популяризиране на положителния опит.

За лектори в курсовете и семинарите се канят отговорни партийни и стопански ръководители. В курсовете, организирани по места, с беседи често излизат и първите секретари на окръжните комитети на БКП, председателите на окръжните народни съвети и други партийни работници.

Digitized by Google

Партийните комитети и организации предявяват повишени изисквания към работата на органите за държавен и народен контрол, към комунистите, изпратени да работят в тях. Те изслушват отчети и оценки за дейността на контролните органи, следят за качеството и ефективността на извършените проверки, съдействуват за изпълнение на решенията и предложенията.

В последните години се утвърди практиката партийните комитети и бюра да приемат оценки за работата на ръководните кадри, изпратени с поръчения в комитетите и комисиите за народен контрол. Опитът показва, че там където контролът и проверката се осъществяват под непосредственото ръководство на партийните органи и организации, се постигат добри резултати. Това е едната страна на въпроса. От друга страна органите на контрола сами търсят партийното ръководство, съгласуват с него своите планове за работа, кадровите въпроси, информират го за резултатите от проверките, запознават го със своите проблеми, търсят съдействие за тяхното решаване.

Без постоянни грижи за организационното укрепване на органите за държавен и народен контрол не биха се постигнали трайни резултати от тяхната дейност. Под ръководството на градските комитети на БКП се свикаха пленуми, посветени на въпросите на партийното ръководство на органите за държавен и народен контрол, на които се приеха решения за подобряване на работата. Такива пленуми се състояха в Благоевград, Велико Търново, Разград, Горна Оряховица, Девня, Балчик, Свищов, Троян и др.

Те помогнаха да се повиши превантивната и възпитателната роля на контрола, като се дава широка гласност на резултатите от контролната дейност и се въздействува за предпазване на кадрите от грешки и нарушения.

— — — —

В системата на държавния и народния контрол **комисиите и групите за народен контрол са основното звено.** Чрез тях трудещите се осъществяват правото си на контрол в областта на икономиката, културата, строителството и управлението на страната.

В промишлените предприятия комисиите и групите за народен контрол под ръководството на партийните организации съдействуват на стопанските ръководства за изпълнението на народностопанския план, за внедряването на нова техника и нови технологии, за пълното използване на производствените фондове, за икономия на суровини и материали, за подобряване качеството на продукцията и повишаване производителността на труда.

Ето един пример. Производственият план на текстилния завод „Добруджа“ в гр. Силистра е напрегнат. За да бъде изпълнен, се изискват висока трудова дисциплина и чувство за отговорност у всеки ръководител и изпълнител. На заводската комисия за народен контрол било поръчано от партийния комитет да провери как се спазва трудовата дисциплина. В продължение на един месец комисията извършила 4 проверки преди започване на работа и по време на работа. Установила, че една част от низовите ръководители и част от подчинените им работници системно закъсняват за работа. На редица работни места били натрупани отпадъци, шпули и други предмети, които пречели на производствения ритъм. Проверяващите народни контрольори направили фотоснимки на закъснели ръководители на цехове и работници, на работните места, където царял безпорядък. Тези снимки поставили на таблото „Под контрола на народа“, монтирано на видно място в завода. В заседание на комисията за народен контрол в присъствието на секретаря на партийния комитет и директора на за-

Digitized by Google

вода извикали да дадат обяснения провинилите се ръководители и изпълнители. Констатациите от проверката и мероприятията, приети от ръководството по този повод, били съобщени и по заводската радиоуредба.

В строителството пред комисиите и групите за народен контрол стои задачата да съдействуват за своевременното въвеждане в действие на новите производствени мощности, жилищните домове, обектите за социално и културно-битово обслужване, да следят за качеството и себестойността на строителните работи.

В селскостопанските предприятия тяхното внимание е съсредоточено върху работата за повишаване плодородието на почвата, за най-рационално използване на земята и техниката, материалните и трудовите ресурси, за по-бързо развитие на животновъдството, укрепване на фуражната база, увеличаване продуктивността на животните и пр.

Комисиите и групите за народен контрол действуват в различни условия, различно е и съдържанието на тяхната работа. Едновременно с това обаче, където и да работят, те са длъжни да съсредоточат контрола за претворяване в живота икономическата и социалната политика на Партията. Те са масова опора и основа на Единната система за държавен и народен контрол. Народните контрольори са призвани да показват пример на трудолюбие, организираност и дисциплинираност, да бъдат взискателни към себе си, принципно и непримиримо да защищават държавните и обществените интереси. От тях се иска да упражняват действен и резултатен контрол. Или всяка проверка да завършва с определени резултати, да помага за усъвършенствуване на организацията и стила на работа в съответните звена.

Комисиите и групите за народен контрол са изборни обществени органи. Те се избират на общи събрания (конференции) на трудещите се за срок от две години. В началото на 1979 год. ще се състоят отчетно-изборните събрания на комисиите и отчетните съвещания на комитетите за държавен и народен контрол. На тях ще се направи задълбочен анализ как се изпълняват задачите, произтичащи от решенията на XI конгрес, Юлския пленум на Централния комитет на БКП, Националната партийна конференция и постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет „За по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на контролната система в НРБ“. Сега вниманието на органите за държавен и народен контрол е насочено главно към по-нататъшното организационно укрепване и усъвършенствуване на стила и методите на работа, за повишаване ефективността на контролната дейност.

Digitized by Google

«ЦЕЛИНА» — ПРОСЛАВА НА ЧОВЕКА И ЗЕМЯТА

„Има ли хляб — ще има и песен... Не случайно се казва така. Хлябът винаги е бил най-важният продукт, мерило за всички ценности. И в нашия век на велики научно-технически постижения той пак е първоосновата на живота на народите. Хората се изскубнаха в Космоса, покоряват реки, морета, океани, добиват нефт и газ в дълбините на земята, овладяха енергията на атома, а хлябът си остава хляб." Така започва своята книга „Целина" Леонид Илич Брежнев, поредната книга от документално-художествената си трилогия за величавия подвиг на съветските хора във войната и мирното социалистическо съзиждане. Книгата „Целина" със своята искреност и доверчивост, проникновението в мащабните исторически факти и събития, техния задълбочен анализ ни предизвикват към размисли за вярата и вдъхновението, ентусиазма и трудовия героизъм на съветските хора, за колосалната организаторска и творческа работа на Партията и държавата за непрекъснатото повишаване на народното благоденствие. И преди всичко за добиването на повече хляб. Защото не съществува благоденствие без хляб, както е невъзможно лято без слънце. Хлябът е бил всякога жизнена потребност за човека, фактор за отглеждане на здраво, жизнерадостно поколение. Липсата му се е превръщала във фермент на социалния гняв на масите, издигала е знамето на бунта и революцията, принуждавала е човека да захвърли мотиката и да хване пушката. В човешкото битие хлябът си е извоював светло и свято присъствие. Той подхранва бодростта, основата на човешкото дълголетие, налива жизнени сокове на оптимизма и надеждата. И човек воюва за хляба от първия си ден, та до последния.

Хлябът и земята са неделими. И до ден днешен народите с повече земя произвеждат повече и по-евтино зърно. Повече разорана земя почти всякога означава и повече хляб. И съвсем закономерно и исторически оправдано бе, когато в края на първото следвоенно десетилетие започна цялостното усвояване на целинните земи в Съветския съюз и най-вече на обширните Казахстански степи. След „Малката земя" и „Възраждане", разказващи за величавия подвиг на съветския човек през Отечествената война и в годините на преодоляване на разрухата, книгата „Целина" ни връща преди двадесет и пет години, когато започва битката за хляба в коилната степ. Призивът на Комунистическата партия на Съветския съюз привлече към мирен подвиг стотици хиляди хора. Между тях бяха партийни ръководители,

Digitized by Google

стопански кадри, селскостопански специалисти, комунисти, комсомолци, безпартийни, ветерани от войната. Между тях беше и Леонид Илич Брежнев, тогавашен първи секретар на Казахстанската комунистическа партия, сега генерален секретар на Комунистическата партия на Съветския съюз и председател на Президиума на Върховния съвет на Съветския съюз. Книгата му е лично преживяна историята на усвояването на целинните земи, непосредствено усетените трудности, напрежението на онези знаменателни дни, дни на необуздана радост от първото зърно, получено от разораната целина, на възторг от трудовия подвиг на човека, втурнал се с цялата си всеотдайност в битката за хляба. Ние приемаме „Целина" като мащабно обобщение на мъдростта и опита на Партията, способността ѝ да въвлича масите в исторически по своето значение задачи. Заедно с това тя откроява ролята, личния принос на партийния и държавния ръководител, на първоцелинника Леонид Илич Брежнев. На всички нас ни прави особено впечатление огромната, непресекваща енергия и работоспособност на Леонид Илич Брежнев, неговите всестранни познания в областта на партийното строителство и в селското стопанство и поспециално в растениевъдството, неговата принципна взискателност към кадрите, доброжелателното му отношение с хората, умението да вникне в радостите и болките им, неговата трогателна грижовност за кадрите. Личният му принос се очертава ярко и още веднъж напомня неопровержимата истина за ролята на личността в мащабни, исторически факти и събития.

Целината притегля хиляди хора, по нейните обширни полета се кръстосват различни съдби. Пристигат от далечни краища трактористи, агрономи, комбайнери, хора ентусиасти, обвеяни от романтизма на далечните пътувания, от неугасимото припламване на духа за нови и нови завоевания. Те откриват целината, на свой ред целината открива в тях бъдещите си стопани. Това взаимно проникване, взаимно завладяване, започнало преди четвърт век, продължава и до ден днешен. Целината не само помага да се увеличават производителните сили на Казахстанската република, на другите области, където се разораваха нови земи, но тя се оказва своеобразен кръстопът на братството и дружбата на съветските народи. „Планета на стоте езика" — така Леонид Илич Брежнев нарича целината. Интернационалното сдружение, освен че разбуди земята за родитба, създаде и забележителния характер на целинниците — нов тип стопанин на земята, мислещ творчески, въоръжен със съвременна техника, притежаващ достатъчно знания за селскостопанското производство. Усвояването на целината е показателен пример за приемствеността на опита на поколенията и същевременно създаване на нов опит във всички области на живота. Хората отиваха към целината като към бъдещето си, но те носеха със себе си градивните традиции на миналото, на четиридесетгодишната практика на съветската власт. „На целината — пише Леонид Илич Брежнев — милиони съветски хора продължаваха опита на революцията, умножаваха в новите исторически условия нейните завоевания, творяха жив опит на победоносното строителство на развития социализъм."

Целинната епопея бе сурово изпитание на човешките способности, тя бе суров изпит както за отделния човек, така и за целия съветски народ, както за комуниста, за отделната първична партийна организация, така и за цялата партия. Битката за хляба не беше стихиен процес, тя беше започнала, протичаше, разгръщаше се сред идеята на Партията за по-нататъшен подем на селското стопанство. Със усвояването на целините аграрната политика на Комунистическата партия на Съветския съюз удържа забележителна победа. Можем да кажем,

Digitized by Google

че книгата „Целина“ е книга за ръководната роля на Партията, за нейното умение правилно да определя главното направление, още да убеждава масите, да ги спечелва за своите стратегически и тактически цели, да организира масите за изпълнение на тези цели.

Целината се нуждаеше от нова, мощна техника и народното стопанство я осигури. Не по-малко необходима от техниката бе организацията на работата. И Партията я създаде — стройна, стегната, боева, пулсираща ритмично. Най-напред организация на собствените средства, на своя вътрешен партиен живот, оттам — организация на стопанската дейност. Изграждат се десетки нови първични партийни организации, районни комитети, совхози, органи и бази на обслужващата сфера. Настъплението срещу целината е битка в движение, ето защо Партията създава организация динамична, гъвкава, което без съмнение представлява партийно творчество в мащабен план.

Особено място в „Целина“ авторът е отделил на партийно-политическата работа. На нея са възложени важни цели: да привлече към идеята за целината умовете и сърцата на огромната маса от хора, да им вдъхне вяра в започнатото дело, да подкрепи малодушните, да окуражи смелите за нови трудови подвизи, да въоръжи хората с конкретна програма за действие, да изгради правилно обществено съзнание, обществено мнение за историческото значение на общите цели. Цялата политическа и идеологическа работа на Партията е изнесена на предните позиции в битката за хляба, там където са хората. Смайва ни огромната съзидателна работа на партийните органи и организации, на комунистите. Епопеята на целините най-ярко, във фокусиран вид показва нарастващата ръководна роля на Комунистическата партия. Голямата идея би станала пожелание, празна мечта, ако не се съединеше с организаторската работа на Партията, с нейното непрекъснато политическо и идеологическо въздействие. Оптимизмът на масите беше част от оптимизма на Партията, победата на целинниците беше победа на самата Партия, тържество на нейната правилна, научнообоснована политика.

— — — —

Мирното настъпление в целините бе пореден етап в продължаващата революция. С гигантски размах новото преобразяваше един край, векове затаил богатствата си. Преобразяваше и човека, извеждаше го не само на нови географски, но и на нови нравствени меридиани. Съветският човек вдъхна душа на целината. Хиляди тръгнаха да покоряват далечния край, защото вярваха на Партията, утвърдила се в тяхното съзнание със своята мъдрост и справедливост. Съветският човек повтаряше подвига от Великата отечествена война вече в други условия и в други мащаби. Целинниците носеха в себе си духа на строителите на Магнитка и Комсомолск на Амур и този дух на съзиждане, на откривателство щеше да продължи по-късно в покорителите на Гладната степ, в строителите на Байкало-Амурската магистрала, в нефтениците от Тюменския край. Ленинградчаните Иван Иванов и Леонид Картаузов, и двамата ветерани от войната, и двамата пострадали от войната (останали без крака), ще повторят подвига на Мересев. Целината се нуждаеше от мъжество, храброст, от геройство. По справедлив и достоен начин самото време издигна на еднакъв пиедестал фигурите на фронтовака и целинника. С много топлина и сърдечност Леонид Илич Брежнев си спомня за първите целинници, започнали новия си живот почти на голата поляна. Новите заселници не се стъписват от суровите условия на живота в степта. От мощното дихание на техния непокорен дух трудностите се стопяват. На подвиг ги призова Партията, истински подвиг извършиха те. Хиляди патриоти от цялата съветска страна, бъдещи целинни-

Digitized by Google

ци, съзнателно приемат трудностите, съзнателно избират пътя на първозаселници, път, осеян с малко приятности и с много неизвестности. „Съществува героизъм на момента — пише Леонид Илич Брежнев, — съществува героизъм от тежките периоди от живота на целия народ — като пример за това може да послужи войната. И съществува героизъм на делниците, когато хората съзнателно и доброволно се обричат на трудности, макар да знаят, че другаде биха могли да ги избягнат. Смятам, че хората от целините се проявиха като герои." Страниците на „Целина" ни разкриват десетки герои целинници, хора с чисти души и ярки характери. Сред тях са Василий Рагузов от совхоз „Киевский" и Данаил Нестеренко от совхоз „Далний", двамата загинали при усвояване на целината; Хансултан Демеев, Михаил Довжик, Владимир Дитюк, Амангелд Исаков, Иван Косич и много други. Възхищение предизвикват подвигът и скромността на Данаил Нестеренко. Преди разтопяването на леда прехвърлил всички трактори на бригадата на другия бряг. С последната машина потънал в заледената река. Когато извадили загиналия, в джоба му открили удостоверение на герой на Съветския съюз. Дотогава никой в совхоза не е знаел, че сред тях работи такъв човек.

Както всяко трудно дело, така и целината отстъпва пред мъжеството и смелостта, пред богатирската душа на съветския човек. Колко насмешливо звучат думите на онзи буржоазен вестник, писал по онова време за целината така: „В дивите условия на целината човек не може да съществува. Ето защо можем да се успокоим; целината ще си остане несмлян залък в стомаха на Русия." Празни пророчества! Още през същата 1954 година Казахстан увеличава посевните площи с 200 милиона декара, в държавните складове е насипано повече от най-плодородните години — 2,5 милиона тона пшеница. Степта отстъпва. Съюзът на човека и земята побеждава. Земята — майката кърмилница, подобно на митичния Антей придава сила на човека, вдъхва му оптимизъм в онези трудни години в коилната степ. Много от заселниците ще останат завинаги на работа в тази далечна земя, ще създадат семейства, родове, поселища, градове. Евдокия Зайчукова работи двадесет години като директор на совхоз. Вече на смъртно легло тя пожелава: „Недейте слага на гроба ми никаква ограда, не ме отделяйте от степта..." Обяснима е връзката на човека и земята, необяснимо и загадъчен ще остане съветският човек. Неговите нравствени меридиани извеждат към друга душевност, сложна по своята същност и само големите събития са способни да измерят величието на тази душевност. На Фьодор Моргун, директор на совхоз, предлагат по-голяма длъжност — председател на районен изпълнителен комитет. Той моли ръководството да го оставят в совхоза, където дните му са осмислени с осезаеми дела. И Евдокия Зайчукова, издигната за първи секретар на район, моли бюрото на районния комитет на Партията да я освободи от високия пост и не след дълго се връща на работа в совхоза.

Като овладяване степта, съветският човек умножаваше и своите добродетели. Мнозина станаха знатни механизатори, агрономи, орденоносци, герои на труда. „Ние израснахме заедно с целината — заяви неотдавна Василий Дитюк, един от първоцелинниците. — Целината ни понесе на своите могъщи крила. Тук аз станах комунист, член на областния комитет на Партията, герой на социалистическия труд. А главното — овладях най-старата и потребна професия, професията на земеделца."

Първоделинниците не биха счели своето дело за завършено, ако не предадяха опита си на следващите поколения. И обичта си към степта. Много от синовете и дъщерите на първите заселници работят

Digitized by Google

сега в колхозите и совхозите на Казахстанската степ. В бригадата на първоцелинника Василий Дитюк работят млади механизатори, известни зърнодобивници, продължаващи по достоен начин достойното дело на бащите. Тъй приемствеността на поколенията направи дълголетна идеята за овладяването на целините.

— — — —

Страниците на „Целина" очертават с едри, ярки щрихи личността на комуниста, неговото осезаемо присъствие в историческия за съветския народ момент — покоряването на целината. Преди всичко читателят добива ясна представа за личността на автора, за неговия личен стил на работа и ръководство: монолитна спойка на теоретични познания с дълголетен опит, богата обща култура и специални познания в селското стопанство, непресекваща енергия, силна вяра в повереното му дело и висока отговорност на гражданин и комунист, упоритост за достигане на набелязаните цели, организираност и борбеност, размах и деловитост в работата, системност и последователност в изпълнението на високоотговорната дейност, единство между думи и дела, тясна, непосредствена връзка с масите, отзивчивост към техните нужди, бележки и препоръки. Партията изпраща в целините десетки комунисти. Едни от тях са селскостопански специалисти, други секретари на първични партийни организации, секретари на районни комитети, научни работници. Комунистите отиват на предните трудови позиции, там където непосредствено се ковe успехът. Но и там, където трудностите са най-големи и най-много. С присъщата им идейна убеденост и политическа зрелост комунистите увличаха трудовите маси в битката за целината. Комунистите разясняваха значението на грандиозния замисъл на Партията и народа, убеждаваха в реалната изпълнимост на задачите. Комунистът Леонид Илич Брежнев споделя за онова време: „Искаше ми се навсякъде да сколасам, да съм на десетина места едновременно, което, разбира се, беше невъзможно, но, кой знае защо, все пак ставаше, и същността на партийно-политическата работа тогава се състоеше в едно: да се сплоти огромната човешка маса, да се въоръжат хората с конкретна програма за действие и ясно съзнание за общата цел."

Чрез комунистите Партията поддържа връзка с масите. В условията на целинните земи — отдалеченост, усложненост на труда и на бита, заякчаването на тази връзка се оказва жизнено необходимо. Ето защо Партията изпраща в целините не само много комунисти, но и подготвени комунисти, способни, талантливи организатори, авторитетни като граждани и специалисти. Лично Леонид Илич Брежнев в онези дни е живял живота си, така да се каже, на колела. Пътувал е много, нощувал е в степта и във временните селища, общувал е с хората, интересувал се е за тяхното битово устройване, беседвал е с комунисти, с комсомолци. Спомените му за вкусния хляб в совхоз „Червеноармеец" е частица от лично преживяното в степта. Сред масите, по пряната диря на техните радости, на техните болки и грижи, човешка отзивчивост към потребностите на хората — ето една от същностните черти на личността на комуниста ръководител. Трогателен е разговорът на гара Джалтир, Целиноградска област. Леонид Илич Брежнев разговаря с младеж, пристигнал в степта, който, разочарован, тръгва обратно за родните места. Словото на истината оказва своето въздействие. Момъкът не се качва на влака. Разубеден, той поема след другарите си. Умението на ръководителя не се състои единствено в това да види общото, но в общото да съзре отделното, единичното, в масата хора да види човека, както в интересите и потребностите на отделния човек да усети интересите и потребностите на множеството. От характерностите на отделните факти и явления, разкри-

Digitized by Google

ти в личните наблюдения, идеите, подсказани в разговорите с хората, Леонид Илич Брежнев обобщава в ръководни решения и действия. Най-чести са личните му беседи с хората. Често пъти диалозите протичат остро, както остри и зъбати са проблемите на живота. Комунистът Повлияненко се колебае да приеме на открита площадка зърното от първата хлебна година. Страхува се от голямата отговорност, която ще поеме върху себе си. Първият секретар на Казахстанската компартия разговаря с него, убеждава го, заедно търсят спасителен изход. По повод на разговора си с Повлияненко другарят Брежнев пише: „Някои другари тогава смятаха, че надали е нужно лично да вникваме в безброй дреболии, като се стигне до надничането в казаните на целинните бригади. Не намалява ли това отговорността на низовите ръководители? На това мога да отговоря, че никакви писма, никакви телефонни обаждания не могат да заменят срещите с хората и познаването на живота." Именно познаването на живота и като непосредствено ежедневие, и като сложна плетеница от човешки взаимоотношения. Способността да се разгадава диалектиката на човешките интереси и потребности, да се задоволяват във възможната степен разумните потребности, да се разузнава животът, за да се проведе най-резултатно партийната политика, е първата стъпка на политическия подход на ръководството. Този подход в етапа на изграждане на зрялото социалистическо общество е потребен като единствена алтернатива на бюрокрацията и технократическия подход. Технократът вижда до задачите, до мероприятията, погледът му стига до формите и механизмите и зад тях не съзира хората – материалната сила на всички преобразования в живота.

— — — —

С трогваща отзивчивост Леонид Илич Брежнев си спомня за кадрите, дошли по онова време на работа в целините, за онези хора, върху чиито рамене времето постави непосилна отговорност — разораването и усвояването на степта. Повечето от кадрите са изградени като личности, обжарени във войната, придобили организационен и стопански опит във възстановяването на народното стопанство, хора с развито чувство за дълг и отговорност пред обществото. Една мисъл владее министъра на републиката, члена на Централния комитет, секретаря на районния комитет, директора на совхоза, бригадира, механизатора — как да се разоре и засее целината. Настъпват дни на подем и творческо напрежение. Възторгът и ентусиазмът се материализират в строга организация на труда, в научно и техническо творчество, в създаване на здрави и боеспособни първични партийни организации, в изграждане на упорити и професионално способни трудови колективи. Всеки бърза със своя принос в общото дело. Пълномощникът на Централния комитет на КПСС Михаил Рогинец предлага „една дреболийка" (чимът да се реже по плитко, а не както е според инструкциите) и оранта в района, за който той отговаря, тръгва успешно. Опитът му се разпространява по всички краища на целината. Кадрите създават нов опит, преодоляват бюрократичните препятствия, последиците на овехтелите традиции. За да вдъхнат живот на целината, понякога заплащат с живота си. Строителният техник Василий Рагузов, ленинградчанин, преживял всички ужаси на войната, загива в степта в стремежа си да изведе колона от еглобяеми къщи за новото поселище. С премръзнали ръце Рагузов пише до синовете си: „Аз заминах за целината, за да може народът ни да живее по-богато и по-хубаво. Искам вие да продължите делото ми. Най-важното нещо в живота е да си човек".

Партията възпитава кадрите като най-важен резерв за всички ре-

Digitized by Google

волюционни преобразования. Грижи се за тяхната политическа и идеологическа подготовка, за професионалната им квалификация, поощрява талантливите, насърчава смелите, помага им да преодоляват слабостите си. Отнася се внимателно, с разбиране към онези, които се съмняват или проявяват колебание, или не са в състояние да осмислят грандиозната програма за целината. Съмнява се и секретарят на районния комитет на Партията Василий Филипович Макарин. Многократно Леонид Илич Брежнев разговаря с Макарин, разговаря търпеливо, задушевно, като цени у него качествата на опитен и дългогодишен партиен работник. Коментира с него различните аспекти на новото мащабно начинание: стопански, социални, политически, за да преодолее съмненията му. Именно да ги преодолее, а не да ги обругае, защото още Маркс ни е препоръчал: „Подхвърляй всичко на съмнение". В „Целина" авторът многократно се връща към личността на Макарин и пише така за него: „Той беше от онези стари местни ръководители, които ние при рязко променилите се мащаби на работа сметнахме за правилно да не сменяме, да оставим на местата им. И не сгрешихме. Големите събития само на първо време ги постреснаха. Такъв беше и Макарин — един от хилядите секретари на районни комитети, от онези неуморни труженици, които носят основния товар на най-трудната низова партийна работа."

Не случайно се казва, че каквото е лицето на кадрите, подобно е лицето и на работата. Успехът на всяко дело се крепи в голяма степен на правилния, изкусния подбор, разпределение и възпитание на кадрите, ръководни и изпълнителски. Към ръководния деец времето предяви нови изисквания, сложни и отговорни. Наред с изискването за класово-партийна определеност, личността на ръководителя се изгражда и от качества като: способност за размах и деловитост в работата, за системност и организираност в труда, умение да се работи с хората, отзивчивост към техните болки и радости, високо съзнание и отговорност за поръчаната работа, непрекъснато изучаване на новостите и внедряването им в практиката, човещина във взаимоотношенията, широка култура и значителен интелект. „Неспособните, нечестните ръководители — призовава Леонид Илич Брежнев от страниците на „Целина" — трябва да бъдат сменявани решително." Срещите му с някои партийни и стопански ръководители, прилични на Коваленко, директор на совхоз, карат автора да определи своето отрицателно отношение към равнодушните, безличните, към склонните на евтини обещания. Малко отдава на колектива и на обществото онзи, който на всички предложения и препоръки отговаря с лековато „дадено", който в нищо не се съмнява и притежава готов отговор на всички въпроси.

Не по-малко вредни и опасни за кадрите са учрежденската суета, славата на краткотрайния успех, ураджийството. Суетният ръководител не се вглежда в крайните резултати, него го примамва мигновеният блясък на впечатлението, за него стойност притежава не делото, а акцията. Подобно на онзи директор на совхоз в Есилски район, който въпреки указанията, съставени върху опита, засява рано. Не кога да е, а преди Първи май, за да рапортува в районния комитет на Партията. Единствено за да направи впечатление. Акционното му старание струва скъпо. Неговият совхоз получава в края на лятото по шейсет килограма от декар, докато в целия район добивът надхвърля сто и шейсет килограма.

Кадрите от всички равнища и от всички дейности могат да огледат в „Целина" своята практика и да направят за бъдещата си работа ценни изводи.

Digitized by Google

На страниците на „Целина“ е изкристализирало единението между теория и практика, между наука и опит. Без науката и научното ръководство на селското стопанство, без научния подход в партийното ръководство целината не би отстъпила така бързо. Победата над целината е и победа на ленинския стил на работа и ръководство. Неведнъж Леонид Илич Брежнев подчертава ролята и значението на науката и научните методи в работата на партийните и стопанските органи, още значението на полезния опит на миналото, съчетан с най-новите научно-технически постижения. И съвсем не е случайно, че първи в степта навлизат учените, хидротехниците, ботаниците, земеустроителите, агрономите. Селското стопанство според автора изисква научен, а не волунтаристически подход. Рязка е неговата позиция към примитивизма, субективизма и авторитарното мнение, към онова мнение, което не търпи възражения и съображения, особено в сложна област, каквато е ръководството на селското стопанство. Субективистичните действия са по-лоши от бездействието. Така например в Карагандинска област се създават 17 нови совхоза на неподходящи земи, създават се преди науката да каже компетентната си дума. Вместо да се осъди това вредоносно избързване, вместо да се порицае количественият подход в работата, намират се хора, които приемат бързината да се създават совхози, независимо на какви земи, за нов почин. Единствено ясната и непримирима позиция на първия секретар на Казахстанската компартия преодолява препятствията на субективизма. Не по-малко опасно е и авторитарното мнение, какъвто е случаят с изграждане на теснолинейки в степта, без по-далечен поглед в бъдещето, което ще изисква стабилни, съвременни комуникации. Не за първи път срещаме авторитарното мнение и не за първи път се убеждаваме, че то е себеугаждане, егоизъм и войнствуващ примитивизъм, прикрити зад грижата за обществените работи. Субективизмът и авторитарното мнение чуждеят на творчеството на масите, проявено в неподозирани мащаби в овладяването на целините. Като разглежда различните прояви на субективизъм и волунтаризъм в ръководството на селското стопанство, Леонид Илич Брежнев заключава: „Посочвам тези факти, не за да покажа, че партийният деец е длъжен да бъде едновременно специалист по пътищата, икономист, инженер и т. н. Не, но той трябва не само да владее законите на общото развитие, но и да се опира на конкретните научни и практически знания. И във всички случаи не трябва да се смята за единствен и непоклатим авторитет във всички области на човешката дейност.“

Новата документално-художествена книга на другаря Леонид Илич Брежнев е не само осмисляне на преживяното, анализ на една забележителна практика, на мащабното събитие, каквото бе овладяването на целините, но тя има отправно значение за днешния ден, въоръжава ни с познания за бъдещата работа. Изводите, оценките, коментарите в книгата са вгледани повече в бъдещето. Всяка страница ни обогатява, учи ни на великото изкуство да се сплотяват и повеждат масите към общата цел, как да се предприеме, организира и завърши една мащабна кампания, предупреждава ни за възможните грешки, подсказва ни пътищата за успешно преодоляване на трудностите. Нашата памет се попълва с имената, делата, образите на десетки целинници, силни и обаятелни личности, добиваме представа за високата отговорност на комуниста пред времето.

Целината дава хляб и ще дава хляб, за да не пресеква песента на човека. Книгата на Леонид Илич Брежнев „Целина“ щастливо се е сдобила с непреходното значение на песента и на хляба.

Digitized by Google

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО НА СТИЛА — ПОСТОЯННА ЗАДАЧА

НИКОЛАЙ ЖИШЕВ
първи секретар на ОК на БКП

След Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП и особено след Единадесетия конгрес и Националната партийна конференция бюрото на окръжния комитет на БКП отделя по-голямо внимание и полага повече грижи за усъвършенствуване на стила и методите на работа на партийните органи като съществена черта от ръководната дейност на окръжната партийна организация и важен фактор за успешно реализиране на партийната политика. Проведоха се редица организационни и политически мерки за подобряване стила и методите на работа на окръжния, градските, общинските и заводските партийни комитети, на държавните и стопанските органи и ръководствата на масовите организации. Бюрото на ОК на БКП проведе срещи със секретарите на градските и общинските партийни комитети, с председателите на аграрно-промишлените комплекси, ръководствата на обществените организации, председателите на народните съвети и др., на които се направи задълбочен анализ и оценка на работата и се поставиха новите задачи, произтичащи от решенията на Юлския пленум. Постоянна практика стана извършването на комплексни проверки за цялостната дейност на партийните комитети. Обсъдени бяха в бюрото на ОК на БКП редица въпроси от стила и методите на работа и ръководство на партийните комитети като: работата на градските комитети на Партията в Българево, Камено, Каблешково и Сунгурларе по социално-икономическото развитие на тези градове; работата на ГК на БКП—Бургас по ръководството на заводските партийни комитети за издигане ролята им при повишаване ефективността и качеството на производството; дейността на РК на БКП при Нефтохимическия комбинат за внедряване на нови изделия и технологии; подходът на ГК на БКП—Мичурин за повишаване социалната активност на трудещите се и други. Това се отрази положително не само върху тези партийни комитети, а и върху останалите, които винаги бяха информирани за обсъдените въпроси. Утвърди се практиката на заседания на окръжния комитет към основния материал винаги да се прави оценка за дейността и насоките на работа на партийните комитети по обсъжданите въпроси. По такъв начин бяха дадени насоки на партийните комитети за издигане ръководната роля на първичните партийни организации, за повишава-

Digitized by Google

не ефективността и качеството на селскостопанското производство, за подобряване партийното ръководство на Отечествения фронт и др.

Настъпиха подобрения в стила и методите на работа на окръжния комитет, на градските, общинските и заводските партийни комитети в приложението на политическия подход в тяхната дейност. Това намира проявление в редица насоки.

* * *

Усъвършенстването на стила и методите се проявява на първо място в правилното определяне на основните задачи и подобряване на проблемността в работата. Повиши се умението на партийните органи да правят всестранен и задълбочен анализ на обективните процеси и явления, на фактите и събитията от социалната действителност и на тази основа да определят основните задачи на своята дейност. Това даде възможност да се подобри перспективното и оперативното планиране на основата на програмно-целевия и комплексен подход. Положителен момент в дейността на ГК на БКП—Бургас, РК на БКП при Нефтохимическия комбинат, ГК на БКП—Малко Търново и др. е разработването на целеви програми за комплексно решаване на някои проблеми от развитието на градовете, повишаване качеството на продукцията, издигане ролята на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи и др.

В дейността на партийните комитети все по-широко приложение намира научният подход при решаване на перспективните и текущите проблеми на икономиката, културата, образованието, обслужването и др. При подготовката на посочените програми и плановете вземат участие работни групи от специалисти, обществеици и научни дейци, в резултат на което в разработките се отразяват най-новите постижения на специалните и обществените науки, а също така и най-назрелите проблеми, степенувани по важност и време и свързани с реализирането на главната стратегическа задача на Партията през настоящия етап.

В резултат на такъв подход ГК на БКП—Карнобат, използвайки метода на икономическия анализ, получава постоянна и навременна информация за икономическото състояние на предприятията в града. ГК на БКП—Бургас сполучливо конкретизира партийната политика за повишаване ефективността и качеството на производството, като приеразгърнати целеви програми за развитието на различни отрасли. ГК на БКП—Несебър приеприграма за развитието на града като уникален център на вътрешния и международния туризъм, а ГК на БКП—Созопол за приложение и усъвършенстване на социалистическите ритуали.

По-широко приложение намират и методите на експериментирането и моделирането. По инициатива и под ръководството на ГК на БКП—Мичурин се извърши сполучливо експериментиране на технология за свободно отглеждане на свине, а под ръководството на ГК на БКП—Малко Търново край с. Граматиково се експериментира нов вид телеугоителен комплекс.

Положителните изменения в планирането се отразиха благоприятно върху проблемността в работата на партийните комитети. Анализът на обсъдените в заседанията на пленумите на градските комитети въпроси след Единадесетия партиен конгрес показва, че 87 на сто от тях са проблеми, имащи важно значение за развитието на града, отделните отрасли и на съответната градска партийна организация. От тях 32 на сто са по партийното ръководство на икономиката, 52 на

Digitized by Google

сто по партийно-организационните въпроси, 14 на сто по идеологическите въпроси и др.

Подобри се разграничаването на функциите на партийните комитети от тези на другите органи за социално управление. Основната грижа на партийните комитети е да дават вярна политическа насоченост на държавните, стопанските и обществените органи при решаването на задачите. По такъв начин има условия тези органи сами да решават проблемите в границите на своите права, а партийните комитети да осъществяват политическо ръководство и контрол за изпълнение на поставените задачи. Главното внимание на партийните комитети е насочено преди всичко към осъществяване на съгласуваност, единство и координираност в действията на останалите органи за социално управление, което намира проявление в организаторската и политическата работа за изпълнение на задачите.

Особено внимание по разграничаване на функциите партийните комитети отделят на работата за укрепване на държавните, стопанските и обществените органи с подходящи кадри. Бюрото на окръжния комитет на БКП на свое заседание обсъди доклад за подбора, подготовката и възпитанието на резервните кадри и прие програма по същия въпрос. Всички партийни комитети имат номенклатура от действуващи и резервни кадри, дейността на които периодично се оценява в партийните комитети. Всички кадри са включени в системата за повишаване на политическите и икономическите знания и всяка година преминават двудневен курс за обучение. Правилният подбор на кадрите и грижите за тяхната подготовка позволяват по-голяма част от тях да проявяват творчество и инициатива в работата, да изпълняват поставените им задачи, с което се ограничават условията партийните комитети да опекунствуват, да ги дублират и изместват.

Контролът над дейността на държавните, стопанските и обществените органи все повече се утвърждава като важно средство за разграничаване на функциите. Широко приложение в практиката на всички партийни комитети намират докладите, отчетите и информациите на ръководителите на различни организации за тяхната дейност по изпълнение на определени задачи. Комплексните проверки все по-често се използват като форма за оказване на помощ на място, за подобряване стила и методите на работа,

Важно условие за подобряване работата на окръжния комитет на БКП е разграничаването на функциите на неговите отдели с отделите и службите на окръжния народен съвет. За тази цел проведохме среща на секретарите на ОК на БКП и заместник-председателите на ИК на ОНС, на която се направи задълбочен анализ на допуснатите слабости и се набелязаха мерки за още по-пълно разграничаване на правата, функциите и отговорностите между ОК на БКП и ОНС. Предстоящо е провеждането на среща между секретарите на ОК на БКП и секретарите на ГК на БКП — Бургас.

Важно място отделяме на проблема за подобряване на организаторската и идейно-политическата работа сред хората при изпълнение на стопанските задачи. Това позволява да се създават своевременно организационно-политически и идеологически предпоставки за изпълнение на стопанските задачи. Особени грижи се полагат за разработването на инженерните проекти и насрещните планове и за тяхното изпълнение. Градските комитети на БКП в Бургас, Поморие, Айтос, Грудово, Каблешково, Малко Търново и др. освен в заседания на бюрата периодично обсъждат изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на градовете и на пленуми на комитетите.

Съществени подобрения настъпиха в индивидуалната работа с хората. Сега една значителна част от комунистите работят с партийно

Digitized by Google

поръчение, като наставници на млади работници, а в дните за масово-политическа работа секретарите на партийните комитети и организации, стопанските ръководители и други дейци се срещат с хората и дават отговор на вълнуващите ги въпроси.

* * *

След Единадесетия конгрес и Юлския пленум (1976 г.) на ЦК на БКП колективността в стила на партийните комитети като висш принцип на партийно ръководство не само намери широко разпространение, но и получи ново развитие по форми и съдържание.

Важно условие за развитието и усъвършенстването на колективността е качественият състав на партийните комитети. През последните години в тази насока настъпиха чувствителни подобрения. Сега в техните състави са представени достатъчен брой работници от материалното производство, жените и комунистите до 30 г. Нарасна и относителният дял на членовете на комитетите с висше и полувисше образование. Една значителна част от тях са инженери, икономисти, агрономи и други специалисти. Повечето от секретарите на градските комитети са завършили АОНСУ при Централния комитет на БКП.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети утвърдиха заседанията и пленумите на бюрата и на комитетите като основни форми и средства за осъществяване на ръководните си функции. Редовно се провеждат заседанията, преодолява се дребнотемието и едностранчивостта в работата, подобри се качеството на внасяните за обсъждане материали.

Съществено се подобри работата на бюрата на градските комитети на БКП. Те се утвърдиха като колективни изпълнителни и разпоредителни органи на градските комитети. В резултат на това сега бюрата на ГК на БКП в Бургас, Поморие, Карнобат, Малко Търново и др. в по-голяма степен се изявяват като действени политически ръководители на икономическия, политическия, социалния и духовния живот на градовете. Подобри се работата и на общинските партийни комитети и по-голямата част от тях се утвърдиха като боеви и компетентни ръководства на общинските партийни организации.

В практиката на партийните комитети все повече се утвърждава правилното разпределение на задълженията на членовете на комитетите и определяне на техните функции и отговорности. В резултат на това членовете на комитетите според своите възможности и компетенции се включват във всички етапи на ръководния процес от планирането до създаването на организация за изпълнение на решенията.

Подобри се предварителната подготовка на членовете на комитетите за участие на пленумите и заседания на бюрата. В резултат на това се проявява по-голяма активност при обсъждането на проблемите.

В дейността на окръжния комитет, на градските, общинските и заводските партийни комитети, на партийните организации все повече се налага като стил на работа отчитането пред комунистите. На пленум през декември 1976 г. окръжният комитет обсъди отчет за работата на бюрото за периода след IX окръжна отчетно-изборна конференция. Градските комитети широко прилагат отчета на бюрата пред пленумите както по решаването на определени задачи, така и по изпълнение на приети решения и резолюции на отчетно-изборните конференции. Все повече се утвърждават отчетите на отделните членове на комитетите и стопански ръководители за изпълнението на възложената

Digitized by Google

работа или на конкретни задачи. Тази практика все повече утвърждава градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети като политически ръководители на трудовите колективи.

* * *

Въпреки настъпилите положителни изменения стилът и методите на работа на окръжния комитет, на градските, общинските, заводските и учрежденските партийни комитети, все още не съответствуват на високите изисквания на Единадесетия партиен конгрес и Юлския (1976 г.) пленум на ЦК на БКП. Не е овладян напълно от партийните комитети новият подход в ръководството на икономиката на окръга. Не са разграничени докрай функциите на партийните органи от тези на държавните, стопанските и обществените органи и организации, допуска се дублиране и изземване на функциите. Недостатъчно внимание и грижи се отделят за укрепването на слабите райони и звена в окръга. Окръжният комитет на БКП и партийните комитети по места не осъществяват с широк размах политическата и организаторската работа сред някои слоеве от населението като животновъдите, механизаторите, риболовците, моряците и др. Политическата и организаторската работа не е пренесена напълно в първичните партийни организации — там където се решават задачите. Редица партийни комитети не се отнасят с необходимата непримиримост към слабостите и недостатъците на отделни комунисти, на държавните и стопанските органи. Допуска се на места продължително време да има нерешени кадрови въпроси, което се отразява неблагоприятно върху изпълнението на задачите.

Бюрото на окръжния комитет, бюрата на градските, общинските и заводските партийни комитети допускат определена претрупаност в своите заседания и оперативни съвещания. В някои случаи се приемат по няколко решения по едни и същи въпроси. Не навсякъде е въведена система за картотекиране на решенията, поради което се удължава времето за организиране на изпълнението им.

Недостатъчна е координацията в работата на отделите на окръжния комитет, поради което се ограничават техните възможности за самоинициатива при решаването на задачите. Контролът и проверките не са станали дело на целия апарат на окръжния комитет. Бюрото на ОК на БКП не е довело докрай работата по изграждане на трайни и действени връзки с градските, общинските и заводските партийни комитети и с първичните партийни организации. Работата с резервните кадри не е изградена на необходимото равнище, поради което в някои случаи се нарушава приемствеността в работата с тях.

За преодоляване на съществуващите слабости в стила и методите на работа в дейността на окръжната партийна организация предприемаме мерки за усъвършенствуване на политическото ръководство, което осъществяват партийните органи, като по-пълно се прилага политическият подход в тяхната дейност. Това изискване намери пълно приложение при разработването на перспективния план за работата на ОК на БКП за периода 1978—1980 година.

Нашите усилия са насочени главно към:

— още по-ясно и пълно разграничаване функциите на партийните комитети от другите органи на социалното управление, като се намалява броят на провежданите съвместни заседания и се ограничава практиката за провеждане на съвместни пленуми на окръжния и градските комитети със сесиите на ОНС и народните съвети;

— да засилваме взискателността към работниците от апарата на окръжния комитет, към градските, общинските и заводските партийни комитети, към всички ръководни кадри за още по-пълно свързване на политическата и организаторската работа с изпълнението на задачите

Digitized by Google

за социално-икономическото развитие на окръга и нейното предаване сред трудовите колективи;

— да създаваме условия за повишаване самоинициативата, творчеството и чувството за отговорност на ръководните кадри в държавните и стопанските органи, които самостоятелно изграждат организация за изпълнението и оперативното ръководство и контрол на основните проблеми и задачи, които стоят пред тях; да се ограничи създаването на многобройни комисии, оперативни групи и др., които изместват преките отговорници от изпълнението на функциите им;

— подобряване на партийното ръководство и грижите за повишаване ролята на обществените организации и особено за Комсомола, като периодично правим оценка на техния принос за въвличане на трудещите се в изпълнението на поставените задачи;

— да усъвършенстуваме връзките и помощта на бюрото и окръжния комитет с градските, общинските и заводските партийни комитети и първичните партийни организации чрез възлагане на постоянни и временни поръчения на членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет на БКП;

— да издигаме научността в работата и ръководството на партийните органи, като по-добре се организира работата на научните съвети по различните направления на стопанската, идеологическата и партийно-организационната работа и се оказва по-конкретна и резултатна помощ на партийните комитети при подготовката и решаването на проблемите, които стоят пред тях;

— повишаване ролята на градските и общинските партийни комитети, на тяхната оперативност и деловитост и довеждане докрай изпълнението на решенията на пленума на ОК на БКП от юни м.г. за повишаване ролята на първичните партийни организации;

— последователно спазване на ленинските принципи за подбора, издигането и възпитанието на кадрите, като се укрепват ръководствата на изоставащите сектори, обществените органи и партийните комитети с висококвалифицирани кадри, които добре познават проблемите и са проявили качества на ръководители в практическото изпълнение на задачите; решително подобряване на работата с резервните кадри и системата за обучение на кадрите в окръга;

— ще подобряваме контрола и проверката на изпълнението в окръжната партийна организация и чрез тях ще повишаваме отговорността на партийния, държавния и стопанския апарат за срочно и компетентно решаване на задачите и особено за изпълнението на качествените показатели на плановете.

— Предприемаме допълнителни мерки: за разгръщане на критиката и самокритиката в окръжната партийна организация и трудовите колективи; за своевременно обобщаване на критичните бележки и предложения от партийните комитети и за отстраняване на посочваните слабости; за привличане към отговорност на онези ръководители, които проявяват пренебрежение към интересите и нуждите на трудещите се, допускат нарушения на законите, преследват и задушават критиката.

* * *

Усъвършенстуването на стила и методите на работа на окръжната партийна организация е немислимо без преустройство на мисленето, подхода и действията на комитетите, организациите и кадрите в окръга. Като характерна черта в дейността на всички кадри ние утвърждаваме творческото безпокойство и високото чувство за отговорност при изпълнение на възложените задачи. Едновременно с това повишаваме взискателността и партийния контрол към кадрите и търсим отговорност от всеки, който не е в крак с новите изисквания.

Digitized by Google

ОБМЯНАТА НА ПОЛОЖИТЕЛНИЯ ОПИТ

ВИЧО ИЛИЕВ
секретар на ОК на БКП

Разнообразни, сложни и крупни по своите мащаби са проблемите и задачите, които има да решава окръжната партийна организация, за да се доведат до пълна реализация решенията на XI конгрес и Националната партийна конференция. Динамиката на социално-икономическото развитие на окръга, процесите, които протичат в сферите на обществено-политическия и културния живот, налагат окръжният комитет на Партията, всички звена на окръжната партийна организация постоянно да усъвършенстват своя стил на работа, да бъдат на висотата на задачите и да се изявяват като действени органи на политическо ръководство. Особено място в арсенала от средства, които използваме за това, заема изучаването, обобщаването и широкото приложение на положителния опит в партийната работа.

Проблемът за приложението на положителния опит в партийната работа не е нов. Той многократно е изясняван, подчертавано е неговото голямо значение за практическата работа на партийните органи и кадри. В Доклада пред X конгрес на БКП др. Тодор Живков изтъкна, че изучаването и внедряването на положителния опит е съществен социално-политически проблем, който трябва да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган. За това ни задължава и решението на Политбюро на ЦК на БКП от 28 юли 1978 година за масово внедряване на челния опит.

Окръжният комитет на Партията е отделял и отделя нужното внимание и грижи за изучаването и приложението на положителния опит в партийната работа. На това ние гледаме като на неразделна част от общата ръководна и организаторско-практическа дейност, която извършват всекидневно партийните комитети и първичните партийни организации в окръга. Затова още при планирането на своята дейност окръжният комитет и местните партийни органи залагат изучаването, обобщаването и разпространението на положителния опит като важна съставна част в комплекса от мероприятия за постигане на поставените цели в различните направления на партийната работа — ръководство на икономиката, идеологическата работа, вътрешнопартийния живот и др. Практиката убедително показа, че такъв подход към използването на положителния опит дава по-добри резултати, превръща се във фактор, който активно въздействува за повишаване ефективността на партийното ръководство.

Постоянно внимание отделяме за изучаване и обобщаване практиката на партийните комитети и организации в окръга при изпълнение на многообразните задачи, които стоят пред тях. На основата на системното наблюдение и анализиране на дейността им в различни направления окръжният комитет обобщава положителния опит и предприема мерки за неговото широко разпространение. За това се използват разнообразни форми.

Все по-често в бюрото на окръжния комитет се внасят за разглеждане доклади за опита и работата на отделни партийни комитети по дадени проблеми на партийната работа. В резултат на това се приемат решения, които задължават партийните комитети в окръга

Digitized by Google

за социално-икономическото развитие на окръга и нейното пренасяне сред трудовите колективи;

— да създаваме условия за повишаване самоинициативата, творчеството и чувството за отговорност на ръководните кадри в държавните и стопанските органи, които самостоятелно изграждат организация за изпълнението и оперативното ръководство и контрол на основните проблеми и задачи, които стоят пред тях; да се ограничи създаването на многобройни комисии, оперативни групи и др., които изместват преките отговорници от изпълнението на функциите им;

— подобряване на партийното ръководство и грижите за повишаване ролята на обществените организации и особено за Комсомола, като периодично правим оценка на техния принос за въвличане на трудещите се в изпълнението на поставените задачи;

— да усъвършенстваме връзките и помощта на бюрото и окръжния комитет с градските, общинските и заводските партийни комитети и първичните партийни организации чрез възлагане на постоянни и временни поръчения на членовете и кандидат-членовете на окръжния комитет на БКП;

— да издигаме научността в работата и ръководството на партийните органи, като по-добре се организира работата на научните съвети по различните направления на стопанската, идеологическата и партийно-организационната работа и се оказва по-конкретна и резултатна помощ на партийните комитети при подготовката и решаването на проблемите, които стоят пред тях;

— повишаване ролята на градските и общинските партийни комитети, на тяхната оперативност и деловитост и довеждане докрай изпълнението на решенията на пленума на ОК на БКП от юни м.г. за повишаване ролята на първичните партийни организации;

— последователно спазване на ленинските принципи за подбора, издигането и възпитанието на кадрите, като се укрепват ръководствата на изоставащите сектори, обществените органи и партийните комитети с висококвалифицирани кадри, които добре познават проблемите и са проявили качества на ръководители в практическото изпълнение на задачите; решително подобряване на работата с резервните кадри и системата за обучение на кадрите в окръга;

— ще подобряваме контрола и проверката на изпълнението в окръжната партийна организация и чрез тях ще повишаваме отговорността на партийния, държавния и стопанския апарат за срочно и компетентно решаване на задачите и особено за изпълнението на качествените показатели на плановете.

— Предприемаме допълнителни мерки: за разгръщане на критиката и самокритиката в окръжната партийна организация и трудовите колективи; за своевременно обобщаване на критичните бележки и предложения от партийните комитети и за отстраняване на посочваните слабости; за привличане към отговорност на онези ръководители, които проявяват пренебрежение към интересите и нуждите на трудещите се, допускат нарушения на законите, преследват и задушават критиката.

* * *

Усъвършенстването на стила и методите на работа на окръжната партийна организация е немислимо без преустройство на мисленето, подхода и действията на комитетите, организациите и кадрите в окръга. Като характерна черта в дейността на всички кадри ние утвърждаваме творческото безпокойство и високото чувство за отговорност при изпълнение на възложените задачи. Едновременно с това повишаваме взискателността и партийния контрол към кадрите и търсим отговорност от всеки, който не е в крак с новите изисквания.

Digitized by Google

ОБМЯНАТА НА ПОЛОЖИТЕЛНИЯ ОПИТ

ВИЧО ИЛИЕВ
секретар на ОК на БКП

Разнообразни, сложни и крупни по своите мащаби са проблемите и задачите, които има да решава окръжната партийна организация, за да се доведат до пълна реализация решенията на XI конгрес и Националната партийна конференция. Динамиката на социално-икономическото развитие на окръга, процесите, които протичат в сферите на обществено-политическия и културния живот, налагат окръжният комитет на Партията, всички звена на окръжната партийна организация постоянно да усъвършенстват своя стил на работа, да бъдат на висотата на задачите и да се изявяват като действени органи на политическо ръководство. Особено място в арсенала от средства, които използваме за това, заема изучаването, обобщаването и широкото приложение на положителния опит в партийната работа.

Проблемът за приложението на положителния опит в партийната работа не е нов. Той многократно е изясняван, подчертавано е неговото голямо значение за практическата работа на партийните органи и кадри. В Доклада пред X конгрес на БКП др. Тодор Живков изтъкна, че изучаването и внедряването на положителния опит е съществен социално-политически проблем, който трябва да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган. За това ни задължава и решението на Политбюро на ЦК на БКП от 28 юли 1978 година за масово внедряване на челния опит.

Окръжният комитет на Партията е отделял и отделя нужното внимание и грижи за изучаването и приложението на положителния опит в партийната работа. На това ние гледаме като на неразделна част от общата ръководна и организаторско-практическа дейност, която извършват всекидневно партийните комитети и първичните партийни организации в окръга. Затова още при планирането на своята дейност окръжният комитет и местните партийни органи залагат изучаването, обобщаването и разпространението на положителния опит като важна съставна част в комплекса от мероприятия за постигане на поставените цели в различните направления на партийната работа — ръководство на икономиката, идеологическата работа, вътрешнопартийния живот и др. Практиката убедително показа, че такъв подход към използването на положителния опит дава по-добри резултати, превръща се във фактор, който активно въздействува за повишаване ефективността на партийното ръководство.

Постоянно внимание отделяме за изучаване и обобщаване практиката на партийните комитети и организации в окръга при изпълнение на многообразните задачи, които стоят пред тях. На основата на системното наблюдение и анализиране на дейността им в различни направления окръжният комитет обобщава положителния опит и предприема мерки за неговото широко разпространение. За това се използват разнообразни форми.

Все по-често в бюрото на окръжния комитет се внасят за разглеждане доклади за опита и работата на отделни партийни комитети по дадени проблеми на партийната работа. В резултат на това се приемат решения, които задължават партийните комитети в окръга

Digitized by Google

да използват снова, което се налага като необходимо. По този път намери приложение опитът на партийните организации в МОК „Медни мини" за създаване на работни групи за проучване на проблемите, които се внасят за разглеждане в заседания на партийния комитет или събрания на първичните организации.

Неотдавна бюрото на окръжния комитет на БКП се занима с работата на ГК на БКП в Карлобат за използването на икономическия анализ при осъществяване партийното ръководство на икономиката на града. По решение на бюрото по този повод в Карлобат се проведе среща с първите секретари на градските комитети за обмяна на опит. Подобни срещи са организирани и във връзка с други решения на бюрото. Те спомагат по най-бърз начин положителното в практиката на отделни партийни комитети да бъде направено достояние на всички и неговото приложение да се вмени в техен дълг по силата на приетото за това решение.

Ефективна форма на работа, която позволява да се обобщава и утвърждава положителният опит в работата на партийните комитети и организации, са и комплексните проверки. През последните 2—3 години такива проверки извършихме на почти всички партийни комитети в окръга. Провеждаме и проверки, които ни дават възможност да се разкрива и обобщава положителният опит по отделни проблеми и сектори на партийната работа. В зависимост от неговото значение се вземат мерки за разпространението му. По този начин бе обобщен опитът на ОПК — Люляково и други партийни комитети за политическото, организационното и идеологическото осигуряване изпълнението на отделни кампанийни задачи в селското стопанство. Сега много общински партийни комитети провеждат системна, целенасочена и конкретна работа в трудовите колективи за образцово изпълнение на техните производствени задължения. Преди известно време бе извършена проверка на първичните организации в средните учебни заведения. Резултатите бяха обсъдени на съвещание със секретарите на първичните организации и директорите на учебните заведения. То бе удобен повод да се обмени положителният опит в работата на първичните партийни организации в учебните заведения. По този начин сме постъпвали и в други случаи.

Разширява се практиката за провеждане на научно-практически конференции, семинари, съвещания на актива и др. Те се оказаха полезни форми на работа, които позволяват задълбочено да се изучава и широко популяризира положителният опит в партийната работа. На съвещание в ГК на БКП — Малко Търново бе обменен опит за усъвършенстване организацията на работата на градския комитет, бюрото и апарата. Много от градските комитети в окръга приложиха различни форми на работа с членовете на изборните партийни органи, което засили тяхната активност и разшири колективността в ръководството. На семинари със секретарите на партийните комитети и партийния апарат периодично се обсъждат важни проблеми на партийната работа. Такъв семинар посветихме на въпроса за стила и методите на работа на партийния комитет. На него освен теоретическото изясняване на проблема бе обменен опитът на редица партийни комитети по различни страни и елементи от стила на работата им.

Подготовката и провеждането на научно-практическите конференции се съпътствува с конкретна работа в първичните партийни организации и партийните комитети за теоретично изясняване на проблема и задълбочено анализиране на собствената практика и обобщаване на положителния опит. На високо равнище премина научно-практическата конференция, посветена на въпроса за ръководството на социалистическото съревнование. Сега в окръжната партийна организация

Digitized by Google

се провеждат по райони на партийните организатори научно-практически конференции по проблема за единството на организаторската и идеологическата работа. Подготвя се и заключителната окръжна научно-практическа конференция по този важен и актуален въпрос.

* * *

Изучаването, обобщаването и популяризирането на положителния опит в дейността на партийните комитети и първичните организации е постоянна грижа и на кабинетите по партийно-организационната работа. Те все повече се утвърждават и като методически центрове за повишаване организационната култура на партийните кадри. Полезни инициативи осъществи в това отношение окръжният кабинет по партийно-организационната работа. На базата на изучаване практиката на редица партийни комитети и организации бяха разработени методически указания за подобряване индивидуалната работа с комунистите, за организацията на работата на партийните бюра и др. Периодично се обобщава информация за работата на отделни партийни комитети по дадени проблеми, изготвят се анализи за състоянието и дейността на първичните партийни организации и др., които се предоставят за ползване от всички партийни комитети в окръга. Издаваме и бюлетин в помощ на партийния актив. Всичко това улеснява разпространението на положителния опит, който намира все по-широко приложение в практиката.

Не са изключение и случаите, когато по инициатива на окръжния комитет на Партията целенасочено създаваме положителен опит в работата по отделни проблеми, а след това той се разпространява в цялата окръжна организация. Това можем да илюстрираме с два примера от нашата работа през последните 2—3 години.

Като се ръководехме от голямото значение на приемането на нови членове за подобряване качествения състав на партийните редове и повишаване боеспособността на всяка първична организация, ние разработихме примерна методика, в която обобщихме положителното в практиката на партийните комитети и организации по подбора и подготовката на кандидатите. Особено внимание отделихме за повишаване критериите за оценка на политическите, деловите и нравствените качества на встъпващите в Партията и на мерките, които следва да се провеждат за поддържане на високо равнище социално-политическата активност на младите комунисти. Във връзка с това се появиха нови моменти в практиката на партийните комитети и организации. В отделни първични партийни организации новите партийни членове се приемат на открити партийни събрания. Вземат се мерки за засилване ролята и отговорността на поръчителите за дейността, възпитанието и поведението на препоръчаните от тях членове на Партията, като им се възлагат поръчения и се иска отчет как ги изпълняват. Градските комитети в Бургас и Мичурин, районният комитет в Нефтохимическия комбинат и др. отделят специално внимание за заангажиране на новите партийни членове с постоянни поръчения за активно участие в обществено-политическия живот. Градският комитет в Бургас всяка година провежда традиционна среща с младите комунисти, на която се прави оценка на тяхната социална активност. Съществено се измени подходът на партийните комитети и организации при регулиране на партийния състав. Сега работата им за приемане на нови членове се изгражда на основата на системен анализ и оценка на социалната база на съответната организация. Подчертан е стремежът им да попълват своите редове с хора, които вливат свежа струя в организациите и допринасят с качествата си за засилване авторитета и влиянието им върху трудовия колектив.

Digitized by Google

Организиращата и възпитателната роля на положителния опит се потвърждава напълно от още един пример от нашата работа. По препоръка на окръжния комитет на Партията ГК на БКП в Поморие се зае да подобри равнището на партийните събрания, да засили ролята им в живота на първичните организации и да създаде материална база за нормално провеждане на разностранната дейност на партийните и другите обществени организации. В продължение на 1—2 години бе извършена много полезна работа за подобряване планирането на проблемите, които се внасят за обсъждане в партийните събрания, за качествената подготовка на докладите, мероприятията и проекторешенията, за създаване на благоприятна атмосфера за висока активност и критичност на комунистите. През този период бяха осигурени по пътя на преустройството и ново строителство клубове за почти всички първични партийни организации. Към тях се изградиха клубни съвети, които организират разнообразни масово-политически прояви и се грижат за правилното им използване и стопанисване. Клубовете се превърнаха в средища на оживена партийно-политическа работа, където комунистите и трудещите се могат да получат отговор на интересуващите ги въпроси, да се срещнат с ръководителите на града или предприятието, да прочетат вестник или гледат телевизия.

Опитът на градската организация в Поморие бе споделен на окръжно съвещание в самия град с участието на всички секретари на партийни комитети и апарата на окръжния комитет на Партията. Той бе високо оценен и възприет от всички. Сега и в другите градове и общини на окръга се извършва интензивна работа за приложение опита на Поморийската градска партийна организация.

* * *

Обект на изучаване, обобщаване и приложение е както собственият опит на партийните комитети и организации в окръга, така и опитът на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Особено внимание отделяме на изучаването и широкото приложение на неоценимия по своето богатство и разнообразие опит на Краснодарската краева партийна организация. Дружеските връзки, които поддържаме с Краснодарския край в продължение на 15 години, ни помогнаха твърде много в усъвършенствуване на нашата дейност. Творческият подход при усвояването и използването на опита на краевата партийна организация внесе по-голяма целенасоченост и действеност в работата на окръжния, градските и общинските партийни комитети и първичните партийни организации. Плод на нашето сътрудничество е утвърдилото се в практиката на всички партийни комитети и първични организации перспективно планиране на партийната работа. Работни групи на окръжния комитет изучиха опита на краевата партийна организация по работата на партийните комитети като органи на политическо ръководство и за издигане ролята на първичните организации в ръководството на трудовите колективи, за повишаване ефективността и качеството на производството. Учейки се от опита на КПСС, партийните комитети и организации в окръга разнообразиха формите на работа с комунистите и трудещите се, станаха инициатори на редица почини и инициативи, чрез които ги мобилизират за изпълнение на социално-икономическите планове. Съветският опит за управление на качеството се прилага в 37 предприятия, които имат най-голям принос за изпълнение на показателите за качеството на изделията с оценка „К" и „1" през годините на седмата петилетка. По-нататъшно усъвършенствуване получи практиката за разработване на лични и колективни комплексни планове за повишаване производителността на труда на всяко работно място. Сега това

Digitized by Google

става в най-тясно съчетаване с разработването на инженерните проекти и насрещните планове на трудовите колективи. При разработване на плановете за 1979/80 година бяха приети 23 214 лични творчески планове от работници, 4319 комплексни планове на низови производствени звена и 5200 творчески планове от специалисти в материалното производство. Това придава по-голям размах на социалистическото съревнование, което по примера на краснодарци използваме като мощен фактор за включването на всички трудещи се в борбата за високо качество и ефективност. Неговото редовно отчитане и моралното стимулиране на първенците в труда, в чиято част се издига знамето на трудовата слава на специално уредените места в градовете и селата, се превърна в традиционен празник.

Все по-широко приложение намира опитът на съветските челници и новатори в социалистическата организация на труда. Няколко години със съдействието на комбайнери и специалисти от Краснодарския край в окръга се прилага опитът за прибиране на реколтата от комплексни механизирани звена и отряди. Това позволи да се съкратят сроковете и намалят загубите в процеса на жътвата и прибирането на другите култури. Опитът, който създадохме по примера на нашите съветски другари, ни помогна по-смело да усъвършенстваме социалистическата организация на труда в съответствие с решенията на Националната партийна конференция. Три предприятия в окръга — завод „Георги Димитров", промишлено-строително управление „Заводски строежи" и Пристанищния комплекс в Бургас, създават образци за приложение на новата организация на труда.

Умелото използване на съветския опит и неговото творческо съчетаване с нашия собствен опит съобразно конкретните условия оказваше и продължава да оказва изключително влияние за подобряване работата на партийните комитети и първичните организации в окръга. По този начин се утвърди в нашата практика личният отчет на комунистите пред събрания на първичните партийни организации. Много полезен за нас бе опитът на КПСС за замяна на партийните членски книжки. Още преди две години в районната партийна организация в Нефтохимическия комбинат се приложи опитът за водене на индивидуални разговори с комунистите в партийните бюра и оценка на тяхната работа, поведение и социална активност. Тези разговори, които обхванаха около 70 на сто от членовете на районната организация, се оказаха ефикасно средство за повишаване чувството за отговорност у комунистите и за укрепване на партийната дисциплина. Във връзка с подготовката за замяна на партийните членски книжки този опит направихме достояние на цялата окръжна партийна организация. По този повод издадохме и сборник материали из опита на КПСС в помощ на първичните партийни организации.

* * *

Като преценяваме нашата досегашна работа за изучаването и прилагането на положителния опит в окръжната партийна организация, ние отчитаме, че далеч не са използвани всички възможности. В редица случаи бавно се преодолява инерцията, не се търси най-прекият път към постигане на желаните резултати и поставените цели. Съзнаваме, че успешното реализиране на решенията на Националната партийна конференция и задачите за седмата петилетка изискват от нас постоянно да обобщаваме практиката на партийните комитети и организации, бързо да откриваме новото и положителното в техния опит и широко да го разпространяваме. В това виждаме едно от своите задължения за по-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство в окръга.

Digitized by Google

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ

ПЕТЪР ПЕЙКОВ
секретар на ОК на БКП

Принципно новите изисквания, които се предявяват към съревнованието, са свързани с неговото непрекъснато усъвършенстване, използването на огромните му потенциални възможности за издигане ролята на колектива и на отделния труженик в реализацията на партийната политика

В изпълнение на основното изискване на XI конгрес — ефективност и качество, и на решенията на Националната партийна конференция е подчинена и дейността на окръжния комитет на БКП — Бургас по организацията и ръководството на социалистическото съревнование и новите почини в производството, за изучаване и прилагане на съветския челен опит. Организацията и ръководството на социалистическото съревнование като главен метод за мобилизиране на трудовите колективи е винаги в центъра на вниманието на партийните комитети и организации в окръга. В това отношение се предприемат конкретни мерки за издигане на ново, по-високо равнище масово-политическата и организаторската работа по преустройството на социалистическото съревнование. Стремежът е съревнованието все повече да се превръща в действено средство за повишаване активността на всеки не само като изпълнител на производствените си задачи, но и като участник във формирането и реализацията на партийната политика.

На съревнованието ние винаги сме гледали и като на особено важен фактор за формирането на социалистически добродетели, за висока трудова и технологическа дисциплина и по-нататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Бюрото на ОК на БКП и окръжната комисия по съревнованието системно се занимават с въпросите на съревнованието и неговата ефективност. Творческите търсения на по-ефективни форми за мобилизиране на всички вътрешни резерви и възможности, за повишаване ефективността на производството, за комунистическото възпитание породиха масовото движение в окръга под девиза „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива". Основна форма на участие в това движение е личният и колективен комплексен план. С тях конкретно се определя приносът на отделния работник, на всеки низов ръководител и на бригадата за подобряване използването на машините и съоръженията, за икономия на суровини и материали, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, максималното използване на работното време, повишаване качеството на продукцията и т. н. По този начин, участвувайки в движението, всеки работник по същество осмисля своето място и роля, своя принос в изпълнението на стратегическия девиз на седмата петилетка „Ефективност и качество — качество и ефективност", чувствува се съпричастен към проблемите, които решава Партията на днешния етап на нашето обществено-икономическо развитие.

Личните и колективните комплексни планове са ефективна форма за насочване усилията на съревнованието и към достигането и надминаването на дългосрочните нормативи, защото се изграждат на основата на комплексния икономически анализ и осигуряват едноносочност в планирането и оперативното ръководство.

Digitized by Google

Сега в движението на окръга с лични и колективни комплексни планове за висока ефективност и качество участвуват над 33 х. работници, 5345 низови производствени звена и 6454 специалисти.

Това движение по най-успешен начин съедини в едно творчеството на масите и конкретните задачи на петилетката, яви се като най-удачна форма за практическата реализация на постановките на др. Т. Живков в Докладната записка за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката.

За масовизирането на това високопатриотично движение под ръководството на ОК на БКП се извърши широка идеологическа и организаторска работа. В трудовите колективи на окръга в деня за политическа агитация се проведоха събрания, срещи, беседи, индивидуални разговори за неговата същност и значение. На партийни, профсъюзни и комсомолски събрания се обсъдиха по отрасли показателите за разход на материали, суровини и енергия, за използването на режимното работно време на машините, намаляване загубите на работно време, разкриването на допълнителни резерви при използването на техниката и материалите.

В резултат на извършената масово-политическа работа в КЗ „Ил. Бояджиев" масово в бригадите се внедрява Лвовската система за качествен бездефектен труд в рамките на движението за висока ефективност и качество. Ето какво споделя бригадирът Йордан Николов: „Благодарение на извършената политическа работа по внедряването на Лвовската система някак си неусетно започна да се повишава отговорността на всеки член от бригадата към общия, колективния труд. Всеки работи така, че да не изпитва срам пред самия себе си и пред другарите си. Укрепнаха другарските взаимоотношения и колективизмът. Взаимната помощ и създадената по-добра организация на труда ни дадоха възможност да разкрием допълнителни резерви при използването на техниката и материалите."

В извършената политическа и организаторска работа по социалистическото съревнование се обхванаха целите трудови колективи. Например в кабелния завод „Васил Коларов" всички низови звена работят със свои комплексни планове и 95 на сто от работниците и специалистите — с месечни и творчески планове. Многостранната идеологическа и организаторска работа е насочена към това — всеки работник и специалист, всяка бригада, цех да знаят и да чувствуват своя принос в изпълнението на заводския план. За разкриването на резервите много допринасят организираните обществени прегледи на производителността на труда, които се предшествуват и съчетават с конкретна индивидуална работа. На специалистите се връчват поръчения за представяне в определен срок на идея или разработка на важен производствен проблем. Изграждането на бюрата за икономически анализ и на бригадирските съвети, както и разработването и внедряването на нормирани планови задания дадоха възможност отблизо да се следи изпълнението на показателите по личните и колективните комплексни планове, да се въведе всекидневна отчетност на резултатите с помощта на електронноизчислителна техника.

При новите изисквания на Партията в практиката на социалистическото съревнование значително се издигна ролята на окръжната, градските, общинските и заводските комисии по съревнованието, които се ръководят от секретари и отговорници на партийните комитети по идеологическите въпроси. Тяхна главна задача е непрекъснато да усъвършенствуват системата за организация и ръководство на социалистическото съревнование, да дават широка гласност на резултатите от съревнованието, да организират изучаването, разпространяването и внедряването в практиката на челния наш и съветски опит.

Digitized by Google

Навсякъде комисиите по съревнованието в окръга извършиха широка разяснителна и организаторска работа за по-добрата конкретизация на общите принципи в системите за организация и ръководство на социалистическото съревнование съобразно изискванията, които поставяха мероприятията на ЦК на БКП и ЦС на БПС за усъвършенстване на организацията и управлението на социалистическото съревнование и решението на Секретариата на ЦК на БКП от 14. XII. 1977 г.

Голямо внимание се обръща на стимулиращото въздействие, гласността и сравнимостта на резултатите от съревнованието. Силно възпитателно въздействие оказва утвърдената вече практика всяко тримесечие на определени места в окръжния център градовете и заводите по специален ритуал, в присъствието на колективите и гражданството, да се издига знамето на трудовата слава, да се обявяват резултатите и първенците в съревнованието, да се дават съответни морални и материални награди. Това повишава самочувствието и отговорността на първенците, съдействува за разгръщане на политическата и трудовата активност, за изпълнение на плана по всички показатели, стимулира състезателния характер на съревнованието. В това отношение комисиите по съревнованието използват разнообразни форми — екрани на съревнованието, издигане знамето на трудовата слава, поздравителни и тревожни телеграми, открити писма, вечери на първенците и др. Висока награда е вписването в книгата на трудовата слава на окръга за особени заслуги в съревнованието.

Широка гласност и сравнимост на резултатите от съревнованието се дава и чрез средствата за масова информация. Окръжният вестник „Черноморски фронт", местните вестници и радиовъзлите поддържат постоянни рубрики и предавания, в които се споделя опитът на челниците и се популяризират успехите на трудовите колективи в изпълнение качествените показатели на плана.

Стана практика на всеки две години да се провежда двегодишен преглед на формите и средствата за даване гласност на резултатите от съревнованието. Досега са организирани два такива прегледа. Заключителен етап на втория от тях беше окръжната изложба и научно-практическа конференция на тема: „Социалистическото съревнование в борбата за висока ефективност и качество". Тези прегледи са сполучлива форма на работа, защото показват редица постижения в работата на партийните комитети и организации по ръководството, организацията и ефективността на социалистическото съревнование.

С движението „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива" се обогати съдържанието на съревнованието. То придоби по-голяма конкретност и масовост.

В центъра на вниманието на всеки работник и трудов колектив сега стои изпълнението на качествените показатели. С движението се предявяват по-големи изисквания към стопанските ръководства за осигуряване на необходимите икономически и организационни предпоставки на съревнованието. По-целенасочена стана работата на първичните партийни организации по ръководството на съревнованието. Все по-често на събрания се обсъжда работата на профорганизациите, на стопанските ръководства и на Комсомола във връзка с непрекъснатото усъвършенстване на съревнователната практика в предприятията, цеховете и бригадите.

Непрекъснато се подобрява индивидуалната работа с комунистите за издигане на тяхната авангардна роля. Повишава се взискателността и се издига чувството за лична отговорност в духа на изискванията на Юлския пленум и на решенията на Националната партийна конференция.

Digitized by Google

В своята дейност по преустройството на социалистическото съревнование ние отделяме важно място на изучаването и прилагането на нашия и съветския челен опит. Политическата и организаторската работа в това отношение е насочена към успешното прилагане на съветските и на нашите почини. По този начин се осигурява постоянно поддържане на творческата инициатива в трудовите колективи и се оказва непосредствено въздействие върху усъвършенстването на организацията на труда и повишаването качеството на продукцията В тази насока с активното участие на професионалните съюзи, на Комсомола, на научно-техническите дружества в окръжната комисия по съревнованието бе утвърдена програма на основните почини, по които ще се работи през годините на петилетката. Полагат се усилия за осмислянето на ценния наш и съветски опит съобразно конкретните условия и особености на производството във всяко предприятие.

В почти всички машиностроителни предприятия на окръга се работи по почина на завод „Динамо" — Москва за работата с личните творчески планове. По почина на знатния съветски строител Николай Злобин работят 18 строителни бригади.

Новата организация на труда в млечното говедовъдство по почина на съветската доячка Лейда Пейпс вече е внедрена в 22 кравеферми на окръга, в резултат на което средният млеконадой от фуражна крава се увеличи с 203 литра в сравнение със същия период на миналата година.

В транспортните организации успешно се прилага опитът на Анатолий Барановски и Евгений Федюнин за комплексна организация на труда, осигуряваща пълна взаимозаменяемост в процеса на труда.

Внедряването на този почин е ярко проявление на стремежа за търсене нови форми на организация на труда, за постигане на максимален ефект и за повишаване отговорността на членовете на колектива.

Разбира се, изучаването и внедряването на челния наш и съветски опит в отделните отрасли и предприятия се съпътствува с предварителна политико-възпитателна работа. Например партийният комитет при Автокомбината — Бургас системно и последователно в дните за политическа агитация разясняваше опита на знатния съветски шофьор Евгений Федюнин. В тази политическа работа участвува и самият Федюнин, който се срещна и разговаря с много от бригадите в Автокомбината.

Най-същественият резултат от разгръщането на движението „От високото качество на работата на всеки — към висока ефективност от труда на колектива" е успешното изпълнение плана за обществено-икономическото развитие на окръга по всички показатели.

В навечерието на Националната партийна конференция на срещата с др. Т. Живков трудовите колективи от Бургаски окръг рапортуваха за постигнатите успехи през първите две години на петилетката и I тримесечие на 1978 г.

Силата на съревнованието е не само в посочване на положителното. Много е важно да се виждат и слабостите, които съществуват в работата на окръжните и местни комисии по съревнованието. Все още на отделни места в окръга съдържанието и формите на социалистическото съревнование не се свързват органически с главната задача на петилетката: „Борбата за висока ефективност и качество". Не се воюва срещу безстопанствеността и лошата трудова дисциплина, за най-рационалното използване на създадените производствени мощности, на трудовите, материалните и финансовите ресурси.

Усилията на окръжния комитет на Партията сега са насочени към преодоляване на тези слабости, към още по-плътното свързване на

Digitized by Google

формите и средствата на социалистическото съревнование със задачите на Националната партийна конференция. Идеологическата, политическата и организаторската работа на окръжната партийна организация са насочени към разкриването и осмислянето от всеки трудещ се на новия подход в планирането на икономиката и социалистическата организация на труда, разработен в доклада на др. Т. Живков пред конференцията за вдигане на трудовите колективи на борба за практическото реализиране решенията на Националната партийна конференция.

В това отношение особено внимание се отделя на ръководството и организацията на работа в заводите, предприятията, строителните обекти и агропромишлените комплекси, в низовите звена, там където на дело се прилага новата технология на планирането и социалистическата организация на труда.

НЕПОСРЕДСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

ИВАН МАРКОВ
зав. отдел „Организационен" на ОК на БКП

Изминалите три години от Национално-то съвещание във Велико Търново са достатъчен период, за да се анализират промените, които настъпиха в работата на първичните партийни организации в Бургаски окръг.

Методологическо начало в дейността на окръжния комитет на БКП по ръководството на първичните партийни организации е било изискването те „да бъдат на висота като дееспособни и самодейни организатори и възпитатели на трудещите се, да стоят начело на борбата за разрешаване на назрелите въпроси, да усъвършенстват партийния контрол, да издигат личния пример на комуниста, да бъдат стожер на обществените интереси, на интересите на трудовия колектив, на интересите на отделния труженик на социализма... *да се развиват като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи, да бъдат пример за подражание, за поука*"[1].

Оценявайки тези изисквания като задача с голям политически заряд, градските партийни организации в Бургас, Малко Търново, Карнобат, Айтос, Поморие и районната партийна организация при Нефтохимическия комбинат проведоха разнообразни мероприятия за издигане ролята на партийните организации. Завършващ етап в тази насока бе пленумът на окръжния комитет на БКП, проведен през юни 1977 г., който приеме разгърната програма за усъвършенстване дейността на първичните партийни организации. В нея на основата на проблемно-функционалния и комплексен подход се определят основните задачи за повишаване ръководната роля на градските, общинските и заводските партийни комитети и на първичните партийни организации. Наред с това се посочват и конкретните задачи на окръжния комитет на Партията за подобряване ръководството на първичните партийни организации. Приетата програма е практическо ръководство за действие при изпълнение решенията на Единадесетия конгрес на Партията по този важен въпрос.

Определящо място в работата на окръжния комитет, на градските, общинските и заводските партийни комитети заема многостранната дейност за

ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ТРУДОВИТЕ, СОЦИАЛНИТЕ И ВЪЗПИТАТЕЛНИТЕ ФУНКЦИИ НА ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

В борбата за повишаване качеството и ефективността на общественото производство първичните партийни организации през последните години преминаха истинска школа за реализиране на основните си функции. Тяхната дейност в сферата на материалното производство беше насочена главно към проблемите на обществената производителност на труда, борбата с икономии на суровини, материали и енергия, повишаване качеството на продукцията, ефективното използване на основните фондове и трудовите ресурси и др.

Положителни са настъпилите изменения в редица партийни организации при проучване на проблемите, при тяхното компетентно обсъждане и решаване. Все по-активно се използва помощта на работни групи от специалисти при подготовка на въпросите за събранието на първичните партийни организации. Ценен опит в това

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, 1977, т. 3, с. 264—265.

Digitized by Google

отношение имат партийните организации в Бургаски медни мини, във Винзавода — Поморие и др. Един пример. Първичната партийна организация във Винзавода — Поморие е изградила работна група за цялостно изучаване на проблемите по реконструкцията и модернизацията на завода, в която влизат широк кръг от специалисти. Изготвеният проект от групата се обсъжда на три равнища до внасянето му в събрание на партийната организация: в работната група, в партийните групи, в заседание на партийното бюро. Накрая той се обсъжда и в събрание на първичната организация, която наред с това приема и организационно-политически мероприятия за реализацията му. Така този проект става дело на всички комунисти, които с чувство на висока отговорност изпълняват възложените задачи по изпълнението му. Този опит беше широко популяризиран в окръжната партийна организация. Сега голяма част от партийните организации по примера на този опит проявяват творчество и инициатива при изготвяне на инженерните проекти и по други големи проблеми. Положителен е примерът в това отношение и на редица партийни организации в Нефтохимическия комбинат, в заводите „Васил Коларов" и „Георги Димитров" — Бургас, в завод „Ченгелиеви" — Айтос, в СД „Търговия" и т. н.

Отчетно-изборните събрания показват, че сега първичните партийни организации все по-активно и резултатно въздействуват върху трудовите колективи, в резултат на което намалява броят на предприятията и организациите с неизпълнени планове по основните икономически показатели.

Решенията на пленума на окръжния комитет на БКП по работата на първичните партийни организации за повишаване ефективността и качеството на производството бяха насочени в три основни направления:

а) Към подобряване организаторската и политическата работа за повишаване активността на трудовите колективи в изпълнение на насрещните планове. Постоянна практика в дейността на повече от първичните партийни организации е на събрания да обсъждат контролните цифри по насрещния план и на тази основа да приемат разгърнати мероприятия за провеждане на организаторска работа сред трудовите колективи за разработване на инженерните проекти. Създава се стройна организация за събиране на работническите предложения. Положителни изменения настъпиха в индивидуалната работа с хората. Сега една значителна част от комунистите работят с партийни поръчения като наставници на млади комунисти и работници, а в дните за масово-политическата работа се провеждат системно и последователно срещи на партийни, държавни и стопански дейци с трудовите колективи.

б) Към подобряване партийното ръководство на социалистическото съревнование. Под ръководството на първичните партийни организации работата по съревнованието все по-тясно се свързва с борбата за високо качество и ефективност. Голямо внимание се отделя на по-нататъшния обхват в движението на окръга.

в) Към по-нататъшно издигане равнището на контрола, осъществяван от първичните партийни организации. Усилията в това направление са насочени главно към издигане равнището на правото на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. След пленума на окръжния комитет на Партията първичните партийни организации в това отношение използват разнообразни форми: изслушване отчети и информации от стопанските дейци, приемане лични отчети и оценки за дейността им и други. Важна насока в работата на партийните организации е

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ КАТО УСЛОВИЕ ЗА УТВЪРЖДАВАНЕТО ИМ КАТО ПЪРВООБРАЗ НА ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Изминалият период след Националното съвещание във Велико Търново и Единадесетия конгрес на Партията се характеризира с чувствителни подобрения на вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации. Отчетно-изборните събрания и през настоящата година показват, че преобладаващата част от тях проявяват висока активност при обсъждане и решаване на проблемите, засили се критиката и самокритиката, укрепна партийната дисциплина и чувството за отговорност у комунистите. По-голямо внимание се отделя за въвличането на всички партийни членове в провежданата организаторска и политическа работа за изпълнение на задачите.

През последните години в окръжната партийна организация се извърши значителна работа по правилното регулиране на качественото състав на първичните партийни организации.

Най-същественото е това, че се измени подходът на партийните комитети и организации при решаване на тази важна задача. Сега те отделят по-голямо внимание на анализа на трудовите колективи като социална база на партийните организации. Изучават се процесите и изменения, които стават в социално-класовата структура на населението.

Извършената работа даде своите положителни резултати. Сега окръжната партийна организация наброява 34 840 комунисти, от които работници — 45,24 на сто, селяни — 24,84 на сто и служещи — 24,07 на сто. Прогресивна е тенденцията и при образованието — комунистите с висше, полувисше и средно образование от 32,58 на сто през 1971 г. нараснаха на 43,12 на сто през 1977 г.

Сега в периода на замяната на партийните членски книжки усилията на първичните партийни организации са насочени преди всичко към приемане на повече промишлени и селскостопански работници, на повече младежи и девойки до 25-годишна

Digitized by Google

възраст и на повече жени в редиците на Партията. Освен това наша основна грижа е изпълнението на партийните решения и задачи да се свърже с непрекъснатото повишаване на взискателността към комунистите за изпълнение на задълженията им по Устава на БКП, като се ръководим главно от критериите на Юлския пленум на ЦК на БКП (1976 г.) и решенията на Националната партийна конференция.

Голямо внимание през изминалия период беше отделено на работата за по-нататъшното издигане ролята на събранията на първичните партийни организации.

След Единадесетия конгрес на БКП болшинството първични партийни организации в окръга живеят редовен организационен живот. Малко са вече организациите, които не свикват редовно своите събрания. От проведените събрания 72,2 на сто са предварително планирани, а 27,8 на сто са проведени по указание на горестоящите органи.

Подобри се подходът при предварителната подготовка на материалите за събранията. В тази насока е засилена колективността и преди всичко при разработването на материалите от работни групи. През изтеклата година пред партийни събрания са излезли повече ръководители и представители на вишестоящите органи.

Подобрение бележи и присъствието на комунистите, но все още една част от партийните организации провеждат своите събрания с 30 на сто отсъствуващи комунисти.

По проблемност събранията на партийните организации през 1977 г. се разпределят така: 33,4 на сто по партийното ръководство на икономиката, 32,9 на сто — по партийно-организационната работа и 30,2 на сто по идеологическата работа. Очевидно е, че определящата роля се пада на проблемите на икономиката, социалистическата организация на труда и планово ръководство на икономиката. От анализа се вижда, че е увеличен броят на обсъдените въпроси по използването на суровините и материалите, за повишаване на обществената производителност на труда и т. н.

Всичко това показва, че първичните организации непрестанно усъвършенствуват работата си по повишаване ролята на партийното събрание.

Голяма полза в това отношение има от съвещанието за обмяна на положителен опит в гр. Поморие. Първият секретар на ГК на БКП в гр. Поморие Стоян Ралев сподели опита на градската партийна организация по издигане равнището на партийното събрание и по изграждане клубната база на първичните партийни организации. По основния въпрос беше прожектиран филм, който показа как на практика една от първичните партийни организации осъществява на научна основа организацията и провеждането на партийните събрания. Участвуващите в съвещанието на дело се убедиха, че за да се решат въпросите по клубната база, е необходим поврат в мисленето и действията по ръководството на партийните организации. А опитът на гр. Поморие показа точно това!

Положителна роля за подобряване вътрешнопартийния живот през последните години изиграха и изготвените характеристики на по-голямата част от първичните партийни организации. Характеристиките се изготвят от партийните комитети и в някои случаи се утвърждават в техни заседания. В тях се прави обобщаваща оценка на качествата на първичната партийна организация, като по-пълно и детайлно се открояват недостатъците им. Те служат както на самата първична партийна организация при изготвяне на перспективния й план и за насочване на цялостната дейност, така и на партийните комитети при осъществяваното ръководство.

Анализът на изготвените характеристики в началото на 1978 г. показа, че в окръжната партийна организация има 74 (6,1 на сто) първични партийни организации, които не провеждат своя организационен живот в съответствие с изискванията. Особено като имаме предвид, че главна наша задача е по-нататъшното подобряване работата на всички партийни организации, включително и добре работещите.

Ролята на първичните партийни организации като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив зависи в голяма степен от личния пример на комунистите.

През последните години и особено след Десетия конгрес на БКП в окръжната партийна организация се извърши значителна работа в тази насока.

В градските партийни организации в Бургас, Нефтохимическия комбинат, Поморие и други се проведоха тематични разговори с всички комунисти на тема: „Партията отговаря за всеки комунист, както и всеки комунист отговаря за Партията", „Първичната партийна организация — първообраз на трудовия колектив" и други, които завършваха с оценка на личния пример на комунистите. Проведени бяха прегледи на работата на първичните партийни организации за личния принос на комунистите в изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията.

Ново явление в работата беше инициативата на РК на БКП при Нефтохимическия комбинат по подобряване индивидуалната работа с комунистите. Използвайки опита на КПСС, там се извърши съчетаване на индивидуалните беседи с комунистите, с личния отчет и оценките за дейността им в едно комплексно мероприятие. Беседата се провежда от секретаря на първичната партийна организация по изпълнение на уставните задължения, а след това се изготвя оценка за дейността на комуниста, която се обсъжда и приема в заседание на партийното бюро. Завършващият етап е събранието на първичната партийна организация, където комунистът си прави личен отчет за дейността, а партийният секретар докладва приетата от партийното бюро оценка. Събранието утвърждава оценката и приема препоръки за по-нататъшната му работа. На едно събра-

Digitized by Google

ние се обсъждат не повече от 2 оценки, по които комунистите активно се изказват. Сега този опит е обобщен и се препоръча да се прилага в цялата окръжна партийна организация, като основна форма за провеждане индивидуалната работа с комунистите по време на замяната на партийните документи.

Под формата на партийни поръчения след Единадесетия конгрес в ГК на БКП в Бургас, в районния комитет на БКП при Нефтохимическия комбинат и други на комунистите се връчват „Паспорт на комуниста", „Принос на комуниста" и други.

Отчетно-изборните събрания показват, че в резултат на тези и на редица други мероприятия през последните години активността на комунистите в събранията и критичният дух в техните изисквания са повишени. Данните сочат, че през 1977 г. средно на 25 на сто от събранията на партийните организации са се изказвали около една трета от комунистите. На 53,9 на сто от проведените събрания е отправена критика по различни въпроси за недостатъци в дейността на партийното бюро, на партийната организация.

Съществена страна от нашата работа с първичните партийни организации е

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА РЪКОВОДСТВОТО ИМ ОТ СТРАНА НА ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ

Окръжният комитет на БКП в работата си с първичните партийни организации се ръководи от изискването, че основен критерий за оценка на работата на партийните комитети следва да бъде състоянието и равнището на дейността на първичните партийни организации; тяхното умение да сплотяват и мобилизират трудовите колективи; до каква степен те се изявяват като ръководни политически ядра и първообраз на трудовите колективи, какъв е техният авторитет в предприятията, учрежденията, институтите и пр.

Основни форми на работа на окръжния и градските партийни комитети в тази насока са обсъждането на различни страни от дейността на първичните партийни организации на заседания, извършването на комплексни проверки и оказване помощ на място. В резултат на това окръжният комитет определя основните насоки в тяхната работа.

Значителна помощ в цялостната дейност по укрепване на първичните партийни организации оказва окръжната контролно-ревизионна комисия. През последните две години съвместно с отделите на окръжния комитет бяха извършени проверки за участието на стопанските и административните кадри в живота на първичните партийни организации, за приложението на Инструкцията за членството в Партията, за спазването на член 47 от Устава на Партията от първичните партийни организации и други.

Важен момент в укрепване дейността на първичните партийни организации е проведеният на 24.VI.1977 г. пленум на ОК на БКП. В неговата подготовка, която продължи около една година, както и след неговото провеждане, се даде силен тласък в работата на градските, общинските и заводските партийни комитети по ръководството на партийните организации.

За какво по-конкретно става дума?

Предприети бяха мерки за издигане самодейния характер на първичните партийни организации. В тази насока след пленума се подобри информираността на партийните организации за приетите решения от окръжния комитет. Издигна се на по-високо равнище непосредствената работа на градските, общинските и заводските партийни комитети с партийните секретари. Подобри се подходът на партийните комитети за разпространение на положителния опит сред партийните организации на основата на задълбочено изследване на състоянието им. Направен беше преглед на структурата на първичните партийни организации и се предприе известно прегрупиране на комунистите, в резултат на което броят на първичните партийни организации намаля с 27. Независимо от това 14 на сто от партийните организации в окръга са до 10 членове на Партията и 31 на сто — до 20. Тази раздробеност на партийните организации все още е сериозна причина за непълното разгръщане самодейността и организираността на всички организации.

Продължи линията за подобряване подбора и обучението на партийните секретари и членовете на партийните бюра. В резултат на правилния подбор на низовите партийни кадри сега за членове на партийните бюра са избрани 71,13 на сто комунисти с висше, полувисше и средно образование, а за секретари на партийните организации съответно 86,31 на сто.

Оценявайки правилно труда на партийните секретари от окръжната партийна организация след Единадесетия конгрес, по предложение на бюрата с правителствени ордени и медали са наградени 64 партийни секретари.

Предприехме сериозни мерки за подобряване условията за работа на партийните организации, на партийните бюра и секретари. В резултат на извършената работа сега в окръга по-голямата част от партийните организации имат свои клубове. Все още обаче значителна част от тях те са станали център на разностранна дейност, провеждана от партийните организации. Голяма част от партийните бюра нямат условия за нормално провеждане на работата си.

Окръжният комитет на БКП гледа на постигнатите успехи като на едно начало в огромната работа за укрепване на партийните организации. Сега нашето внимание е насочено към изпълнение решенията на Националната партийна конференция, така че всяка партийна организация да стане на дело политически стопанин в съответния завод, комбинат, селскостопанско предприятие, научен институт, учреждение.

Digitized by Google

СОЦИАЛНА АКТИВНОСТ, ПОТРЕБНОСТИ, ИНТЕРЕСИ

Партийните органи и организации могат успешно да ръководят процеса на повишаване социалната активност на комунистите и всички трудещи се, ако системно и задълбочено чрез различни научни методи — изследвания, експерименти, прогнози и пр., изучават и отчитат потребностите, интересите, настроенията на различните колективи и социални групи, на отделната личност, вникват в техните общи, жизнено важни, коренни и специфични интереси, за да осъществят политика на по-пълното им съчетаване с общодържавните потребности, интереси и цели.

„Ако искаме да повишаваме съзнателността и активността на масите, необходимо е не да пренебрегваме, а да овладеем механизма на действието на различните видове интереси" — напомни др. Т. Живков пред Юлския пленум на ЦК на БКП.

В Доклада пред Националната партийна конференция той постави като една от най-важните задачи на партийните органи и организации своевременно да оглавяват, правилно да ръководят и направляват социалната активност на трудещите се. „Живец на партийната работа — каза той — е постоянното общуване с хората, изучаването на техните мнения и настроения, намирането на най-верните отговори на техните справедливи въпроси и тревоги."[1]

Индивидуалната непосредствена работа на комунистите с отделните членове на колектива, диференцираният подход към тях, отчитащ богатството, неповторимостта и сложността на различните човешки характери, душевност, начин на мислене, отношение и поведение, дава възможност да се възлагат обществени поръчения, съобразени с потребностите, интересите и заложбите на отделните личности, които им допадат, удовлетворяват и издигат самочувствието им на истински стопани на своя труд и на своята страна.

Партийните органи, познавайки механизмите и главните фактори, обуславящи социалната активност, я насочват към определени социални сфери на дейност в зависимост от главните цели, задачи и обективни потребности на съответния етап от развитието на нашето общество. На базата на анализа на взаимовръзките и взаимовлиянието между потребностите, интересите и социалната активност е възможно да

[1] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, С., 1978, стр. 54.

Digitized by Google

се открият и преодолеят своевременно причините за известни различия между тях, като се търсят методи, форми и средства те правилно да се регулират и хармонично да се развиват. Защото разгръщането на социалната активност на трудещите се е немислимо без личността правилно да разбира ефекта от своите действия за реализиране на нейните интереси и потребности.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество социалната активност на трудещите се добива качествено ново съдържание и измерения, проявява се като сложен и многостранен процес на целенасочена, последователна, енергична, инициативна творческа работа на все по-голяма част от трудещите се за непрекъснато усъвършенстване на всички видове социални дейности.

Нарастването на социалната активност на трудещите се е възможно на определена степен от социално-икономическото, политическото, идеологическото и културното развитие на обществото. Този процес се обуславя от комплекс от фактори от субективен и обективен характер: дееспособността и научната компетентност на партийните органи и организации, степента на задоволеност на материалните и духовните потребности на трудещите се, равнището на социалистическата съзнателност, нивото на професионална и обща култура, наличието на качества, умения и навици за управленческа дейност, структурата на потреблението и интересите.

Неговото съдържание може да се разбере при изясняване на връзката и взаимозависимостта между социалната активност, потребностите и интересите.

Социалната активност като социално-психологически процес има свои механизми на възникване и проявление, образуващи системата „потребности — интереси — стимули — мотиви — активност".

Социалната активност е немислима без наличие на потребности у личността, колективите, обществото за такава дейност. Не случайно класиците на марксизма определят потребностите като „подбудителна сила на подбудителните сили", без които никой „не може да направи каквото и да е". Потребностите са всичко онова, което е нужно за нормалното функциониране на личността, колектива, обществото, но което те в момента не притежават. Те се създават в резултат на определен начин на производство и съответните му производствени и други обществени отношения.

Потребностите са твърде широки и универсални по обхват. Те са социално детерминирани, свързани с човешкото съзнание, с целенасочената, съзнателната, човешка дейност. Те са първични спрямо интересите, стимулите и мотивите и са най-непосредствено свързани с материалните условия на живот.

Структурирането на потребностите и интересите на базата на структурата на обществените отношения, на разделението на явленията в живота на обществото на материални и духовни, ни дава възможност да ги анализираме в тяхната дълбока вътрешна взаимозависимост, закономерности и тенденции. В тази структура определяща роля играят материалните потребности спрямо духовните. В съвременния етап съществува тенденция на непрекъснато взаимопроникване на елементите от духовните потребности в структурата на материалните и обратно. Така например материално-творческите (конструктивните) потребности са в тясна връзка с научно-теоретичните и научно-техническите потребности (които се отнасят към духовните потребности), материално-битовите потребности, свързани с обществения и производствения бит, са силно повлияни от естетическите, научните и нравствените потребности, отнасящи се до приложение на най-съвременните научни постижения за решително подобряване дизайна на работната среда, обществения и до-

Digitized by Google

машния бит, за етика и естетика в човешките взаимоотношения; биосоциалните потребности също се влияят от обогатените структури на духовни потребности на личността (от естетическите, нравствените, научните потребности и пр.). От своя страна духовните потребности се намират в тясна обусловеност от материалните. Така например научните потребности се развиват в резултат от нарасналите социални функции и повишена отговорност на науката, която се превръща в непосредствена производителна, материална сила; политическите потребности произтичат от социалната задача за повишаване на производителността на труда, за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството.

Колкото повече са връзките на личността с другите хора, колкото по-активно тя участвува в различните области на социалния живот, толкова по-богат е нейният социален и жизнен опит, толкова по-богата е нейната душевност, по-богата и разностранна е и структурата на нейните потребности и интереси.

* * *

Когато обективно съществуващите потребности се осъзнаят от личността, те се превръщат в **интереси.** Интересът е сложна социологическа категория, която има дълбоко обективна основа в начина на производство и производствените отношения и мястото на субекта — носител на интереса (различните видове социални общности на човека) в общественото производство и организацията на социалния живот, а също така е и свързана със спецификата на субекта — неговата степен на съзнателност, образование, култура, емоционално-психически строй, нагласа за дейност. Определен принос за правилното разбиране на мястото и ролята на интересите в зависимост от конкретните исторически условия има др. Тодор Живков. Той неведнъж подчертава значението на по-нататъшното укрепване на единството между обществени, групови и лични интереси за правилното функциониране и развитие на нашето общество, необходимостта ръководните органи и кадри да изучават и правилно да оценяват на всички равнища и във всички сфери на социалната действителност корените и специфичните интереси на класите, социалните групи и отделните личности, да разкриват и отстраняват навреме причините за различията между интересите им и да се води последователна политика за тяхното съчетаване. Др. Живков посочва качествено новите интереси на социалистическата личност, които се формират и развиват във връзка и взаимодействие, в тясна зависимост с интересите на колектива и обществото при водещата роля на обществените интереси. Той подчертава първостепенната роля на материалните интереси и политиката за правилно съчетаване на материалните и духовните интереси, на материалните и духовните стимули, посочва дълбоката връзка и значение на интересите за повишаване на социалистическата съзнателност и социалната активност на трудещите се, за разгръщане на социалистическата демокрация. Особено внимание др. Живков отделя на въпроса за потребностите и интересите на младите хора в контекста на голямата задача за тяхната многостранна и ефективна социална реализация в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество. Първият секретар на Централния комитет разглежда въпросите на системата „обществени—колективни—лични интереси" в един широк социологически план, от гледна точка както на актуалния политически момент и проблем, така и с оглед на по-далечната социална перспектива. От силата на отражението на потребностите зависи силата на интересите, т. е. колкото по-слабо се чувствува дадена потребност, толкова по-слаб е и съответният интерес, а и по-трудно се осъзнава.

Digitized by Google

Интересите са обективни по съдържание, защото отразяват реално съществуващите потребности както на отделната личност, така и на различните човешки общности, породени от конкретните социално-икономически условия и отношения и субективни по форма, защото отразявайки се в съзнанието, те се превръщат в негови устойчиви компоненти, които стимулират към определени действия. Те са характерен, необходимо присъщ елемент на всички социални структури (нациите, класите, социалните групи, различните колективи, организации и обединения, както и на отделната личност), който се проявява като двигател на тяхната дейност, необходима за функционирането и развитието на обществената система, на всеки нейн компонент.

Обективността на интересите може да се потвърди с факта, че е възможно да съществуват определени обективни потребности на общественото битие, без те да бъдат веднага след появата си осъзнати като интереси. Отделните класи, социални групи и индивиди имат различни интереси, обусловени преди всичко от мястото им в производствения процес, отношението към средствата за производство и ролята им в обществената организация на труда, които те по специфичен начин осъзнават в различните периоди.

Личността най-бързо и лесно осъзнава непосредствените си, първични, елементарни потребности и интереси, а чрез дейността на системата от социални фактори се разширяват възможностите да осъзнае богатия диапазон от интереси — материални и духовни, за да бъде по-пълноценна за себе си и за обществото, да бъде в състояние да определи конкретните пътища, форми и средства за тяхното постепенно осъществяване, като ги градира по степен на значимост, отчитайки както своите жизнени цели, така и обществените потребности, интереси и задачи.

Въпросът за типологията на интересите е важен и в теоретичен, и в практико-приложен аспект. Най-разпространена е типологията на базата на три признака: според субекта носител (общонародни, класови, групови, лични), според генезиса (материални и духовни), според социалната роля (основни и неосновни, определящи и неопределящи, прогресивни и реакционни) и пр. Могат да се посочат и други класификации, но особено важно перспективно значение имат някои качества на интересите, от които пряко зависи повишаването на социалната активност. Това са преди всичко богатство, широка разностранност, задълбоченост, хармоничност и устойчивост на интересите. Този комплекс от качества изразява високите социални изисквания и потребности от кадри, подготвени разностранно не само теоретично, с широка обща култура, стабилни идейно-политически позиции, но и с производствени и технически умения и навици, с критично, самостоятелно мислене, развити способности, умения за творчество, със силно изразено обществено чувство и готовност за участие във формите на социалното управление и контрол, т. е. с устойчиви и задълбочени трудови, професионални, материално-творчески, организационни, политически, научно-технически, нравствени и естетически интереси.

Многостранната социална реализация на личността, т. е. на нейните интереси и способности, за която говори др. Т. Живков в Писмото до ЦК на Комсомола, може да се осъществи само ако се съчетае широтата на интересите с тяхната задълбоченост и устойчивост. Друго особено актуално качество на интересите на личността е тяхната интегративност с интересите на различните социални общности. Това е умението на човека да се адаптира бързо и гъвкаво, да приема интересите на колективите, в които участвува, и на обществото като свои лични и да проявява готовност за тяхното реализиране чрез конкретни обществено-полезни действия, т. е. чрез социална активност.

Digitized by Google

Това качество е свързано с професионалната и социалната адаптация, особено важна за развитието и изявата на младите хора и за съвременния етап, когато заедно с процесите на специализация и диференциация в производството и науката се развиват и процесите на универсализация, на интеграция и концентрация.

Изключително важно качество на интересите е тяхната действеност, активност. То е заложено в творческата същност на човека, която се проявява при наличието на определени социални условия и качества на личността. Действеността на интересите може да се разглежда като по-висока степен и форма на потенциалните интереси, които са необходима степен във формирането на интересите. Въпросът е в това потенциалните интереси да намерят своята най-подходяща за личността и обществото проява в една или друга сфера на социалния живот, така че личността да бъде удовлетворена от възможността за разкрие натрупаните знания и опит в полза на развитието и усъвършенстуването на съответната дейност.

Следователно в етапа на изграждането на развито социалистическо общество интересите на обществото от нарастването на социалната активност изискват оптимално изградена и развита, динамична структура на интересите на личността, която включва многостранни, задълбочени, устойчиви, хармонично развиващи се, адаптивни и интегративни спрямо социалната ситуация активни интереси на личността.

* * *

Осъзнатите интереси, които личността оценява като значими за нея в определен период от време, които предизвикват подбуди към конкретни действия за тяхното практическо осъществяване — това са стимулите. Те действуват като механизми, двигатели, катализатори, които предизвикват реализирането на потребностите и интересите чрез изява на дълбоката творческа същност и активност на човека и социалните общности.

Стимулите прерастват в мотиви на действие, когато субектът (личността, социалните общности) вземе решение да действува, за да осъществи определени интереси и стимули.

Мотивът е решението и желанието на личността да постигне някаква цел чрез определено действие. Това е такава психическа нагласа, която предшествува началото на реализацията.

Мотивите съдържат целите, които преследва личността, предприемайки съответно действие. Превръщането на една цел, предизвикана от осъзнатите интереси и потребности в мотив на действие, е възможно, когато са налице съответни условия (обективни предпоставки) и нагласа за това.

В разглежданата система — социална активност — потребности — интереси — най-универсални са потребностите, а най-динамични — интересите. Те са и звеното, което в най-голяма степен определя социалната активност на личността и различните общности. Енгелс ги охарактеризира като основни двигатели на човешкото поведение.

Проблемът за формирането и направляването на интересите на личността, колектива и обществото е свързан органично с въпроса за стимулационните системи. Връзката между интересите, потребностите — стимулите е обратима, защото стимулационна система се изгражда, само ако се познават добре интересите и потребностите, които трябва да се реализират (удовлетворяват). Стимулите регулират процеса на развитие на интересите и потребностите, ускоряват, катализират този процес. Осъзнатите потребности се превръщат в интереси, осъзнаваните интереси — в стимули, а стимулите преминават в мотиви на действие, действието изменя или укрепва обществените връзки, отново възпроизвеждайки интерес. Чрез интересите обществените

Digitized by Google

закони, като устойчиви връзки, определят общата насоченост, съдържание и в известна степен, формата на дейност на хората. Следователно интересът предизвиква целенасочена дейност, а тя от своя страна поражда нов интерес. Целта и интересът са взаимосвързани. Осъзнатият интерес приема формата на обективна цел.

* * *

Връзката на социалната активност с потребностите и интересите на трудещите се е двустранна.

Тя се обуславя от степента, в която отделната личност е интегрирала в себе си и възприела като свои интересите на трудовия колектив, в който участвува, и на цялото общество, т. е. нивото на социалистическата ѝ съзнателност, на приобщеност към обществото, към неговите интереси, проблеми, перспективи; от потребността, нагласата за обществената дейност, равнището на общественото съзнание по този въпрос (значимостта на социалната активност от гледна точка на обществото), особеностите на микросредата, мястото и социалната система, спецификата на личностната структура (мироглед, установка, качества на характера, емоционално-волева насоченост).

Социалната активност разширява и задълбочава духовните интереси на личността, нейните познания в областта на икономиката, политиката, правото, философията, културата, формира и развива нови личностни качества (социално-политически, организаторски, нравствени и социално-психически), умения и навици, които влияят положително върху професионалната дейност, междуличностното общуване, обогатяват социалния и жизнен опит.

Само в дейността за обществото човек намира най-пълно морално удовлетворение, осъществяване на естествения стремеж към самореализация, повишава се неговата социална отговорност и самочувствие, издига се над егоистичните и по-елементарни лични интереси, за да възприеме като висша цел отговорността за своя конкретен принос в развитието и усъвършенстването на определена социална дейност, активната позиция за преодоляване на гражданските недостатъци и пропуските на негативните обществени явления. Обществената дейност укрепва убеждението, че в социалистическото общество на трудещите се гледа не само като производители на социалните блага, но и като хора, в чийто ръце е управлението, контролните функции, отговорността за развитието на държавата. Тя е истинска школа, чрез която социалистическият труженик осъзнава дълбоко хуманния смисъл на обществения интерес.

Правилното осъзнаване на диалектическата връзка между интересите на личността, на социалните групи, класи и други колективи и на обществото, от което пряко зависи социалната активност, е процес, който зависи от редица обективни и субективни трудности, от постоянното нарастване на материалните и духовните потребности на народа и сравнителното изоставане във възможностите за тяхното задоволяване.[1]

Процесът на съчетаването на обществените, колективните и личните интереси при водещото място на обществения интерес означава все по-дълбоко осъзнаване от личността на обществените интереси, потребности и цели и по-пълното удовлетворяване от обществото на личните потребности и интереси. Правилното протичане на този процес зависи в голяма степен от дейността на субективния фактор — Партията, държавата, обществените организации, активността на всички социалистически труженици.

Константина НЕДКОВА

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 8, с. 80—81.

Digitized by Google

ПРАТЕНИКЪТ

Отчетно-изборните събрания

Изказванията са към своя край. Като че ли всичко е споделено. Нещата започват да се повтарят. Думата се дава на представителя на окръжния комитет. Всички са в напрегнато очакване. Поставиха се толкова въпроси. Всеки разкри тревогите си и даде предложение. Отправиха се критични бележки към бюрото, секретаря, административното ръководство, към заводския комитет. Много от тези въпроси често са поставяни пред партийно събрание и не са получили удовлетворителен отговор. Надеждите са в госта от окръжния комитет. И не без основание. Той познава партийната практика в целия окръг. Разполага с повече информация по всички въпроси. Авторитетът на окръжния комитет се пренася за момента към личността. Всички очакват да чуят каква ще бъде оценката на тяхната едногодишна дейност, на техните изказвания.

Посочената ситуация е от годишното отчетно събрание на първична партийна организация в едно от големите предприятия на Стара Загора. Запознахме се с очакванията на комунистите, но ето какво сподели един от тях след събранието: „Другарят от окръжния комитет говори хубаво. Мисълта му течеше гладко. Но той не познава истинското състояние на нещата. Или пък ги отбягва. Ние повдигнахме толкова много въпроси, а той нито на един не отговори.“ След това работникът направи опит да го оправдае с репликата: „Но вината е в нашите ръководители, които не дават вярна информация за това, което става в завода“.

Действително изказването на представителя на окръжния комитет на събранието бе несполучливо, за да не кажем безотговорно. То никого не развълнува. Думите не вдъхваха вяра, оптимизъм. Оправдание от рода за липса на ораторски дарби, на „владеене на аудиторията“ не звучат аргументирано. В случая това не се изискваше. В определен процент той притежаваше подобни заложби. Затова и изказването му приятно дразнеше слуха, но накрая се оказа, че не е постигнато нищо повече. А се поставиха толкова много нерешени въпроси. Колективът не е уверен, че ще изпълни годишния план. Производството в цеха е в тежко състояние. Нарушава се технологичният режим, големи преразходи на суровини и материали, аварии, некачествен ремонт. Това се отразява и на работната заплата. За да стане картината по-убедителна, ще посочим и редове от доклада: „Не измина нито един месец без корекции. Планиращите и ръководните органи гледаха какво ще произведем и съобразно това коригираха плана.“ Можем да си представим на този фон как ще прозвучи едно изказване, което засяга въпросите най-общо, по принцип и не се „потапя“ в парливите въпроси. Това означава, че не си почувствувал болката на колектива и не можеш да влезеш в контакт с неговите грижи и вълнения.

Да потърсим причините за несполуката на отговорника от окръжния комитет. Най-напред трябва да отбележим, че е полезно на всяко годишно отчетно-изборно събрание да присъствува пратеник на ви-

Digitized by Google

шестоящия партиен орган. Така връзката става директна и по-резултатна. Но тя е двустранна. Отговорността на представителя не се състои само в това да събере информация как е протекло събранието. Неговото задължение е да повлияе положително на събитията в трудовия колектив. Да насочи комунистите към най-верния път за постигане на желаната цел. Разбира се, това той не може да извърши само с едно изказване. Ако е надарен оратор, ще засили оптимизма, ще повиши готовността за действие, което ще се отрази положително. Но това е частица от неговото задължение, и то не най-важната. Главното е да вникне в същността на нещата и да се почувствува неговият дял в решаването поне на един по-значителен въпрос. Погрешно е да се счита, че ако посети заседанието на бюрото за приемане на материалите и самото събрание, той си е изпълнил задължението. А не са малко и случаите, когато отговорниците не установяват предварителна връзка с партийния секретар. Такъв можеш да го отличиш по предпазливостта му в изказването, в което няма точност и категоричност. Ако го слушаш на повече събрания, ще установиш, че говори едни и същи неща. Не оставя никаква диря след себе си. Спомага да се оформи „представителството" и нищо повече. В практиката са познати и примери, когато отговорникът пристига с готово изказване, направено в комитета, от името на когото идва. И ако не съумее да го съобрази с конкретната ситуация, то прозвучава откъснато, сухо и фалшиво.

Да обвиняваш винаги е по-лесно, но как представителят на повишестоящия комитет най-бързо, вярно и задълбочено ще опознае в детайли стила на партийната организация и на стопанското ръководство? Труден въпрос. Готови рецепти не съществуват. Предварителният инструктаж в комитета дава само най-общите изисквания и насоки. Практиката е твърде противоречива. Има случаи, когато някои прекарват много време в първичната организация, а се оказва, че съвсем малко са научили. Докато други с едно посещение разкриват много повече неща от партийния живот. Съобразно времето, с което разполага, според своята квалификация, опит, характер, той трябва да намери начин и да заживее с грижите на комунистите, с проблемите на секретаря, на бюрото, на партийната организация. Така да организира себе си, че на годишното събрание да е най-компетентният по въпросите на вътрешнопартийния живот. Не е изключено да не може да отговори на някой въпрос. Но това не бива да го принуждава да се скрива зад общите фрази, зад стандартните отговори. В случая би трябвало повече откровеност. Пример. „Постави се въпросът за ниското заплащане във вашия отрасъл. В момента не мога да отговоря. Ще направя проучване и ще поговорим за това на някое от следващите събрания." Или: „Ще ви отговоря чрез секретаря на заводския комитет" и т. н. Ако не е налице честният диалог, авторитетът „олеква" и се губи доверието на комунистите. Оттук произтича изискването, че представителят на вишестоящия партиен комитет трябва да продължи своята връзка с първичната партийна организация и след годишното отчетно-изборно събрание. Най-малкото, докато се решат повдигнатите основни въпроси. Тогава ще постъпи като пълноценен организатор и достоен пратеник на съответния партиен орган.

Изказването на партийното събрание е въпрос, тясно свързан с квалификацията на партийния работник. От друга страна това е способ, чрез който той изпълнява своите служебни задължения. Казано най-общо, той полага своя труд главно в следните направления. Провежда лични срещи, беседва, наблюдава партийния живот. Твърде често той присъствува на съвещания, събрания, пленуми и др., където прави инструктаж, дава указания . . . Полякога тази дейност заема по-голямата

Digitized by Google

част от работното му време. Ако тя е на висота, ще бъде ефективен и неговият труд. Не бива да забравяме, че популярността на изтъкнатите партийни дейци винаги е свързана с техните публични изяви — речи, доклади, изказвания и т. н. Въпросът не е само за популярността, а за възможността да се влияе на масите чрез този вид организаторска дейност. Хората обичат, хората вярват на политическия деец за това, че той им е помогнал по-пълно да почувстват истината, внушил е идея, която им допада, научил ги е как по-успешно да решават своите обществени и лични проблеми. Той ги е „заредил" с енергия, която те превръщат в социално значими дела.

Но все още трудно се отговаря на запитването къде и как партийният деец се подготвя за своите публични изяви. Никой все още не го учи как да се явява пред партийното събрание, как и с какви изразни средства той най-добре ще изпълни своето задължение. Колкото и да е личен този въпрос, той е предмет и на науката партийно строителство, педагогиката, психологията... Засега те не му помагат пълноценно. Повече му се разяснява какво трябва да извърши, а не как, с какви средства, методи, способи, т. е. технологията на неговата организаторска дейност.

Да разгледаме и ситуациите, когато на годишно отчетно събрание се събират няколко отговорника — например от окръжния, градския, заводския партиен комитет, представители от стопанските ръководства и т. н. Понякога се нарушават оптималните граници, което придава на събранието представителен характер. В някои случаи те действуват като затормозяващи фактори. Но по-голяма е бедата, когато накрая те се изреждат да се изказват. Всеки като че ли мисли, че с това най-добре ще изпълни своето задължение. В случая би трябвало съобразно повдигнатите въпроси и служебното положение на гостите да се споразумеят кой е редно да вземе думата. А по отделни въпроси може да се изкаже, който е най-компетентен.

Никой няма право да подценява отговорността си като представител на партийния комитет. Неговият труд трябва да е максимално организиран и полезен. Да заслужава и умножава организираността в партийните звена. Да намери методи и средства, с които успешно да изменя обстановката около себе си в нужната посока. А словото му ще бъде тържество на добрите дела.

Иван МИЧЕВ

КОРЕСПОНДЕНТИТЕ НИ ПИШАТ:

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИИ

В РУСЕ

Научният център по въпросите на партийно-организационната работа към окръжния комитет на БКП в Русе и редакцията на вестник „Дунавска правда" организираха задочна научно-практическа конференция на тема „Партийното ръководство на икономиката в светлината на изискванията на Националната партийна конференция". Тя е едно от мероприятията във връзка с пленума на окръжния комитет на Партията, посветен на стила и методите на работа на партийните организации в материалното производство.

С нея се целеше да бъдат разяснени

Digitized by Google

пред трудещите се задачите, които поставя Националната партийна конференция. Стремежът бе също така да се обобщи и разпространи натрупаният опит във връзка с прилагането на новия подход в ръководството на икономиката.

Конференцията беше открита с уводна статия на първия секретар на ОК на БКП Петър Петров. Там бяха изяснени поставените цели и задачи. Вниманието на партийните органи и организации бе насочено към проблемите, които изникват в изпълнението на решенията на Единадесетия конгрес на Партията, Юлския пленум на ЦК на БКП и Националната партийна конференция.

В продължение на четири месеца бяха публикувани общо 21 материала. В тях се разглеждаха широк кръг въпроси, които се отнасят до различни страни от дейността на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации. В конференцията участвуваха секретари на окръжния, градските и общинските комитети на БКП и на първичните организации, ръководители на предприятия и масови организации, научни сътрудници.

Секретарят на ОК на БКП Николай Цонев публикува статия „Ленинските принципи на партийно ръководство на икономиката — решаващ фактор за по-нататъшното усъвършенстване на социалистическата организация на труда". В нея теоретически бяха осветлени въпросите „Новиятическиият подход — сърцевина на партийното ръководство", „Ленинските изисквания за изработването и провеждането на научнообоснована стопанска политика", „Единството на политическата и стопанската дейност" и др.

В статията „Дееспособни политически щабове и ръководители на трудовия колектив" к. и. н. Иван Величков, главен асистент в Центъра по партийно строителство при АОНСУ, разгледа ролята и мястото на партийните органи и организации в борбата за по-нататъшното усъвършенстване социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката. К. и. н. Евгения Банкова, преподавателка в АОНСУ, разказа за задачите на партийните органи и организации за повишаване социалната активност на трудещите се.

Думата взеха секретари на партийни комитети и първични организации, директори на предприятия, профсъюзни и други кадри. Те споделиха опит за по-нататъшното усъвършенстване ръководната роля на партийните организации от материалното производство. Димо Бонев—първи секретар на ГК на БКП в Бяла, се спря на въпросите за подбора, обучението и възпитанието на кадрите от материалното производство. Директорката на фабрика „Фазан" Любка Асенова описа дейността на партийната организация за осъществяване реконструкцията и модернизацията на производството. Секретарят на общинския партиен комитет в село Обретеник Георги Кънчев разказа за въвеждането преди годишно на многосменен режим на селскостопанската техника. Главният директор на стопанска дирекция „Търговия" сподели как се внедрява съветският опит в нашата практика.

На страниците на в. „Дунавска правда" бяха поместени и следните статии: „Партийното ръководство на научно-техническия прогрес" от инж. В. Боларов, секретар на партийния комитет в Завода за печатни платки; „Личният пример на комунистите" — Димитър Христов, секретар на партийния комитет при Строително-монтажния комбинат; „Участието на комунистите в труда, в управлението на производството и в подобряването условията на труда" — инж. Румяна Радкова, секретарка на ЗПК при завод „Г. Генов"; „Партийният контрол и съвременните изисквания" — Христомир Рашев, председател на окръжния комитет за държавен и народен контрол; „Решенията на партийната организация по стопанските въпроси" — Мария Маринова, секретарка на първичната организация в завод „9-ти септември"; „Стимули в съревнованието" — Марин Тодоров, секретар на ОК на БКП, и други.

Конференцията беше закрита със статия „По главното направление" от научния и ръководител Добри Чобанов, заместник-завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на БКП. Той даде положителна оценка на състоялия се разговор. Авторът подробно се спира на въпросите, към които трябва да се насочи вниманието на партийните органи и организации. Кои са те? Обръща се внимание да се работи с партиен подход, организирано и целенасочено, за да се издига равнището на партийното ръководство на икономиката в съответствие с изискванията на Националната партийна конференция.

В ръководната си дейност партийните органи са длъжни да използват по-ефективни форми и методи, да прилагат по-широко икономически анализ, да изучават по-задълбочено процесите и явленията и да приемат по-аргументирани и обосновани решения, което ще осигури реалното изпълнение на поставените задачи.

Особено внимание следва да се отделя за внедряването на образцова социалистическа организация на труда. Друг проблем, от който зависи да се издига партийното ръководство на икономиката, е правилният подбор, разпределението и обучението на кадрите.

Наложително е целенасочено да се работи за внасянето на по-голяма конкретност в дейността на първичните организации при осъществяването на контролните функции, за засилването на тяхното въздействие, за повишаването на отговорността и взискателността към комунистите.

Задочната научно-практическа конференция се превърна в творчески разговор за повишаване инициативността и авангардната роля на партийните органи и органи-

Digitized by Google

зации, на комунистите в съответствие с изискванията на Националната партийна конференция. Тя даде възможност на изказалите се ръководни кадри да споделят свои становища, мнения и предложения, да се работи по-успешно за повишаване равнището на политическото ръководство, за усъвършенстване стила и методите на ръководните кадри.

Борислав ГЕОРГИЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

В БЛАГОЕВГРАД

Бюрото на окръжния комитет на БКП в Благоевград организира научно-практическа конференция на тема: „Ефективността на контрола и проверката на изпълнението на равнището на политическите задачи". С нея се цели да се обогатят знанията и опитът на партийните комитети и кадри, на първичните организации и комунистите за същността, да се разкрият източниците и по-важните условия, от които зависи да се повишава ефективността на партийния контрол и проверката на изпълнението. При осъществяването ѝ ще се анализира и обобщи опитът след Единадесетия конгрес на БКП.

Конференцията ще премине през няколко етапа.

През първия основното съдържание в работата ще бъде да се повишат знанията на членовете на партийните комитети и бюрата на първичните организации, на комунистите по разглежданите въпроси.

Под ръководството на окръжния комитет на БКП ще се организират курсове с партийните секретари, с бюрата на първичните организации, с административните и стопанските ръководители по проблемите на партийния контрол. Те ще станат диференцирано по отрасли на народното стопанство и сектори на обществения живот. Там ще се обмени опит, ще се споделят и бъдещите намерения.

На партийни събрания и в учебните звена в продължение на няколко месеца комунистите ще изслушат доклади и беседи за същността, съдържанието, формите и средствата на партийния контрол. В помощ на докладчиците и партийните бюра кабинетът по партийно-организационната работа изготви тезисни материали и библиографски справки на литературата. Във всички партийни звена ще се изучат разработките за контрола и проверката на изпълнението на др. Тодор Живков в тритомника за партийното строителство, документите на XI конгрес на БКП и Националната партийна конференция. В първичните организации ще се състоят разговори по въпросите: „Правото на контрола — да се използва както трябва и когато трябва", „Правото на контрола — незаменимо оръжие за политическо въздействие".

През втория етап в духа на Националната партийна конференция ще се извърши задълбочен преглед на стила и методите на работа на градските комитети на БКП и техните бюра, на общинските, заводските и учрежденските партийни комитети. Главният критерий за оценка на ефективността на контрола и проверката на изпълнението ще бъде: разработката и решаването на проблемите, които поставя обществената практика, осигуряването на единство в действията на различните органи на социално управление, разгръщането на тяхната активност и инициатива; повишаването отговорността на кадрите за постигане на общите цели в икономическия, политическия и културния живот. Основна тема, която ще стои на вниманието на комунистите, е „Ленинските принципи за партиен контрол и тяхното приложение за изпълнение решенията на Националната партийна конференция".

В заключителния трети етап важен момент е семинарът в отделите на окръжния комитет на БКП, задълбоченият критичен анализ на практическата, организационната работа на ръководство, на формите, методите и средствата в организацията на контрола и проверката на изпълнението.

На партийните органи и организации се възлага да работят за координирането, разширяването и задълбочаването на взимодействията на контролните органи и обществените органи и организации и стопанските ръководства.

Подготовката на конференцията предоставя широко поле да се изучи, обмени и внедри положителният опит. Тя ще помогне партийните органи и организации да приемат научнообосновани решения и да се усъвършенствува организацията за изпълнението им.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

РАЗМИШЛЕНИЯ ОТ ЕДНО СЪБРАНИЕ

Последен на събранието се изказва Георги Чернев. Цветисто и както сам се изрази, „прямо", той определи своята позиция и позицията на бюрото, макар че всички негови членове се изказаха. А тя бе безапелационна: Генчев е нечестен, лъжец, интригант... Отправи мимоходом упрек към Михаил Андреев, който в своето изказване зае малко по-различна позиция от тази на бюрото, леко обстреля председателя на профкомитета, който не се изказа, обвини един от комунистите — Георги Манчоров, че се усмихвал „иронично". Даде висока оценка на директора Запрян Челебиев: „Такъв прекрасен комунист от давна не съм виждал". След това подобна оценка към секретаря отправи председателствуващият, заместник-партийният секретар Ангел Васев. И подложиха предложението за гласуване: от 24 присъствуващи за наказанието гласуваха 20. Останалите трима, без заместник-директора по производствено-техническите въпроси Николай Генчев, за когото се отнасяше решението, подкрепиха предложението за по-малко наказание. Така първичната партийна организация в Завода за хидроизолационни материали взе едно отговорно решение — наказан бе със „строго мъмрене с последно предупреждение" и с предложение до районния комитет на Партията да бъде изваден от състава на колектива.

Мнозина, които познават комуниста инженер Генчев, ще останат озадачени. Как и в какво се е провинил той?

Изнесените обвинения в доклада нормално и логично определиха позицията на организацията.

ВИСОКИЯТ КРИТЕРИЙ НА ИЗИСКВАНИЯТА

Сред положителните страни от подхода и на бюрото, и на организацията при разглеждането на този случай ще поставим високият критерий на изискванията към отделния комунист, към изпълнението на неговите служебни задължения и на цялото му поведение.

Николай Генчев е заместник-директор по производствените и техническите въпроси. Следователно след директора той носи най-висока отговорност за състоянието на предприятието, за неговите резултати. И тъй като предишният директор е сменен, а сегашният е назначен само преди няколко месеца, естествено бе главната отговорност за съществуващите слабости в техническото състояние и в организацията на производството да се търси преди всичко от Генчев. Той си направи самокритика за някои недостатъци. Но изтъкна, че допреди една година е имало решение предприятието да бъде изместено от столицата и поради това възможностите то да се развива и реконструира, дори да се поддържа за нормална работа са били минимални. Затова основателно приведе за свое оправдание някои обективни причини. Изказалите се членове на бюрото, директорът и двама други комунисти бяха особено строги. Те търсеха сметка и за недостатъчната активност, за недостатъчната според тях борбеност в решаването на някои общи и нетърпящи отлагане въпроси. Наисти-

Digitized by Google

на не е достатъчно главният инженер да се оправдае, че проектите на „Заводпроект", утвърдени от експертна комисия при министерството, са се оказали негодни. Правилно е той да се намесва активно във всички фази при решаването на тези въпроси, да бъде движещата фигура. Независимо кой какво предлага и разработва, в края на краищата той е лицето, което трябва да каже тежката си, квалифицирана дума. Нужно е било по-активно да се търси решение на някои наболели въпроси, които създават опасни условия за работниците.

ДВЕ ПРОТИВОПОЛОЖНИ ОЦЕНКИ

Такава висока взискателност и отговорност може да се предяви към даден комунист, и трябва да се предявява, без непременно той да бъде наказан. В случая обаче наказанието беше високо и то бе обосновано не само и не толкова с тази страна от работата на заместник-директора. Обвиненията в други насоки бяха по-тежки, казани с остри и силни изрази и определения, без дори да се щади чувството на човешкото достойнство. Ще цитираме един твърде характерен пасаж от доклада:

„Постоянно подвеждан от постоянното си чувство за корист, нелоялност, кариеризъм и себелюбие, той си е служил с интриги, лъжи и оклеветяване на отговорни ръководители и служители".

И понеже целият доклад беше изготвен в такъв жигосван, остър тон, нека се спрем на някои страни от подхода при подготовката на това събрание.

Инженер Генчев е работил 16 години на едно и също място като ръководен стопански деятел и оттам е преминал в завода с много добра характеристика. В новото предприятие работи вече четири години. Макар че към него са отправяни и критични бележки, неведнъж е получавал оценка, че е етичен, трудолюбив, с чувство за отговорност. Такъв го познават и ръководители от вишестоящите организации, които пряко наблюдават работата му.

Докладът с тежките обвинения е написан от директора и партийния секретар, дошли преди няколко месеца в завода. Те дават характеристика за него не само за времето, когато имат пряко впечатление от работата му, но и за минало време — като уточняват, че „не си е бил на мястото". В целия доклад няма нито една добра дума за него. А черните краски са използвани твърде обилно.

Така за един и същи човек са дадени взаимно изключващи се оценки. Коя да приемем за вярна? Ако Генчев наистина бе такъв, какъвто бе описан в доклада, той трябваше да бъде изключен от редовете на Партията. Но никой не направи такова предложение.

НЯКОИ ПРОЦЕДУРНИ ВЪПРОСИ

Заслужават внимание нарушенията на общоприети принципи и процедури по време на подготовката и провеждането на събранието.

Най-напред буди недоумение защо секретарят и бюрото не са се опитали най-напред да уредят отношенията между двамата ръководители, откровено да кажат на Генчев в какво смятат, че греши и да му помогнат да се изправи. Впрочем такъв опит прави сам Генчев. Научавайки, че се готви смяната му, той дори предлага да напусне и отиде на друга работа. Но Челебиев му казал следното: „Ене малко избързвате, сварвате ме неподготвен за такъв разговор, но щом поставяте въпроса, ще ви отговоря: Вие сте един отличен специалист, разбирате добре работата си, грижлив сте, добър организатор сте. Малко сте мек. Трябва да приемете да разговаряте с по-твърд език с хората (да удряте по бюрото)."

Digitized by Google

Разговорът се е състоял една седмица преди заместник-директорът да излезе в отпуск. Челебиев не опроверга нито веднъж, че е казал тези думи. Само две седмици след това обаче, когато вече Генчев е в отпуска, спешно го извикват на заседание на бюрото, за да му разглеждат партийното и служебното положение по доклад на партийния секретар и на директора. След заседанието генералният директор на ДСО предлага среща на двамата ръководители, но Челебиев отказва. Той вече счита, че не може да работи със своя заместник. Трудно може да се приеме, че за по-малко от месец оценката за Генчев се е изменила. По-скоро директорът не е казал откровено мнението си при личния разговор. Защото, по мнението на секретаря, на този случай директорът отделя няколко месеца.

В първата ни среща със секретаря Чернев го попитахме, защо толкова бързат да разгледат този въпрос в момент, когато Генчев е в отпуска. При това един ден преди заседанието детето му е получило тежка контузия и той моли да отложат заседанието. Но отказват да удовлетворят тази му хуманна молба. Секретарят ми отговори: „Не знаете колко ни е тежко. Той е нечестен човек, той ни създава такива трудности . . .“ На втората среща Чернев ни дава съвсем друго обяснение: „Ние искахме с разговора в бюрото само да му помогнем и дори не мислехме да го накажем, но той не си направи никаква самокритика . . .“

При такива противоречиви обяснения беше трудно да си дадем отговор за истинските подбуди на това необяснимо бързане. Но едно е ясно. Тук се тръгва по погрешен път. Нарушават се елементарни изисквания за правилен и внимателен подход към комуниста. Дори бързат да проведат събранието също по време на отпуска и го отлагат, след като ги упрекнахме за припряността.

Още един процедурен въпрос.

Преди заседанието, озадачен от формулирания дневен ред, Генчев моли да му дадат предварително доклада, за да се подготви да отговори на обвинението. Отказват му. След това викат при директора хора, искат писмени мнения, трупат с тях дебела папка с обвинения. Но не го запознават с тях. На събранието Генчев поиска буквално: „Моля всичко да се прочете. Аз нямам от какво да се срамувам.“ След 20 минути дискусии по неговото искане директорът предложи и с гласуване решиха, да не ги четат. Но това е формално отношение към колективността. Такъв въпрос не се решава с гласуване. Защото първият комунист, който не е член на бюрото, в изказването си употреби следното условно заключение: „Ако изнесеното е вярно . . .“

Секретарят Чернев обвини Генчев, че не си е дал предварително написаното изказване пред събранието, за да проверят неговите отговори. Но най-напред процедурата е нарушена от бюрото, тъй като са криели от комуниста отправените към него обвинения. Такъв подход е неправилен. Доби се впечатлението, че всяка казана дума против Генчев бюрото приемаше за верен факт, а всичко казано от него — като предварителна лъжа. Нарушено бе изискването за безпристрастност и внимателно отношение към комуниста.

ФАКТИТЕ

Ще се опитаме да разсъждаваме върху умението да се борави точно с тях. Комунистът може да се критикува за много недостатъци. Но когато вдигаме ръка да го накажем, този вот трябва да е обоснован и точен, за да изиграе възпитателна роля. След разглеждане на положението му той да излезе от събранието не огорчен, а из-

Digitized by Google

висен. Да му се помогне да осъзнае грешките си и да се поправи. Това ще се получи, когато всеки факт тежи на мястото си.

Така ли постъпиха секретарят и директорът?

Изнесените факти ще разделим на три групи.

Едните бяха верни.

Генчев е взел неправилно работно облекло в момент, когато изпълнява длъжността директор и има предписание да сложи ред в това отношение. Не го оправдава и представената справка от бившия партиен секретар, че има право да получи това облекло. Той е възстановил парите, признава грешката си. Неговата вина обаче е по-тежка, тя е служебна. В тази област е имало неразбория, липса на отчетност и ред. Пряко отговорен е бил икономическият директор. Но когато е трябвало да разкрият това безредие, няколко десетки работници се облагодетелствуват, между тях и самият изпълняващ длъжността директор. Ето за това той носи по-голяма отговорност.

Имаше и няколко други факти от същия характер, за които той също в една или друга степен призна вината си — използване на служебен бензин за личната си кола, с която е ходил в командировка, допуснал е в работно време да му се извършват услуги в апартамента и др. Ето по тази група факти вината му бе доказана и заради тях той заслужава наказание. Комунистът ръководител трябва да бъде безупречен.

Втора група факти бяха такива, че се налагаше да бъдат проверени основно.

Между обвиненията в „корист" съществуваше и такова, обосновано след това от директора Челебиев, че Генчев криел техническите проблеми и след това сам ги разработвал като рационализаторски предложения. За четири години обаче той има само една рационализация, за която е получил 500 лева възнаграждение. Би било по-правилно, ако от най-отговорния технически ръководител търсеха сметка, защо за четири години има само едно рационализаторско предложение.

Много се позоваваха на един протокол, в който някои работници твърдят, че са монтирали вещи от предприятието в новия апартамент на Генчев. Ставаше дума за водомери и пр., което лесно би могло да се установи при една проверка. И по-точно. На събранието не бива да се борави с вероятни твърдения, които могат да се окажат плод на недоразумение, на съмнения или дори на клевета, без точно да се установи истината.

Третата група факти предизвикват недоумение. Те просто се отнасят до други лица. Но независимо от това, на събранието ги изнесоха. Генчев беше винен и за това, в което явно е невинен.

Ето два от тях.

Без всякакви доказателства говореха за „любовни авантюри".

Още по-фрапиращ е ревизионният акт, направен през миналата година от финансовите органи. В него точно се обвиняват бившият директор и председателят на профкомитета, че са давали фиктивни награди, които са използвани за почерпка. Когато директорът с пронизващ поглед ни даваше ревизионният акт, веднага заобиколи да отговори в какво е виновен Генчев за това нарушение. С още по-голям сарказъм тикна в ръцете ни един протокол за награди в размер близо 3000 лева. Сумите бяха одобрени от генералния директор на ДСО, а разпределени от стопанския съвет. Попитахме го отново: „Каква е вината на Генчев за тези суми?" Отговори многозначително: „А вие как мислите, това е народна пара!" След това видяхме корекциите, нанесени върху протокола за разпределение на сумите от самия директор Челебиев. Тези два факта със същия подход — без да се каже виновен ли е нещо за тях обвиняваният комунист или не. Челеби-

Digitized by Google

ев изнесе със същия тон и на събранието ги представи в деловия президиум като неоспоримо доказателства. Но по най-простата, елементарната логика с тях въобще не биваше да се занимават.

Така се смесиха верни факти, някои от тях неточно тълкувани, недопроверени факти и факти, които въобще не се отнасяха до човека. И се получи така, че старият комунист, активен борец против фашизма и капитализма Михаил Андреев, мъдро каза:

— Другари, ние някога се борехме за всеки човек да го спасим, да го привлечем при нас, дори когато дружи с врагове. А ние тука така постъпваме с наш другар. — И колко сърдечно прозвуча упрека му към директора и заместника, че те сякаш са се дебнели и всеки е крил зад гърба си факти, с които да смае събранието, вместо преди това честно да проверят и уточнят всичко.

Още преди събранието се запознахме с доклада, проверихме отделни факти и разговаряхме с партийното бюро. Посочихме им някои от нарушенията, които са допуснали. Но вместо да се замислят над точността и правилното боравене с фактите и спазването на необходимата процедура, секретарят Чернев зададе учудващия въпрос: „Кажете кой би изпрати да го защищавате?" Проявиха съмнение и в нашата добросъвестност.

Когато изправяме комунист да отговаря, сме длъжни, докато не докажем абсолютно неговата вина, да му вярваме. Предвзетият подход към него, изхождането от чувството, че той е лъжец, мошеник и пр. е недопустимо. Само провереният факт може да ни даде основание да го накажем. Дори когато тежко наказваме човека, сме длъжни да му кажем честно и открито и доброто. Защото, даже ако го изключим от Партията, той трябва да знае какво у него ценят, за да го развива и да се освобождава от недостатъците, да израства като социалистическа личност.

СЛЕД СЪБРАНИЕТО

Материалът беше подготвен за печат преди повече от половин година, веднага след събранието. Но поради възникнал спор с РК на БКП район „Васил Левски" го изпратихме заедно с материалите, които имахме, в градската контролно-ревизионна комисия, за да направи тя безпристрастна проверка. Групата, натоварена от комисията, провери отново фактите и потвърди констатираните от нас нарушения на процедурните изисквания за подготовката и провеждането на събранието. В получения в редакцията отговор се казва:

„Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП съвместно с отдел „Организационен" на среща с първия секретар на РК на БКП др. Стамболиев и в проведения разговор с партийното бюро на организацията обърна внимание за допуснатите слабости в подготовката и провеждането на събранието на първичната партийна организация и ги задължи да спазват Устава на Партията и инструкциите за налагане на наказания."

При тази проверка се установява, че към Генчев са отправени необосновани обвинения. Пресилено някои недостатъци в завода са предписани само на него, макар че за повечето от тях отговорност носят и други комунисти на отговорна работа. Отхвърлят се обвиненията в клеветничество, морална разпуснатост, нелоялност, себелюбие и корист. Счита се, че е необосновано обвинението към Генчев като стопански ръководител и специалист, още повече че през 1976 г. преди идването на новия директор заводът има най-високите производствени резултати. Но при създалата се обстановка на взаимоотношения в ръководството бе изказана препоръката заместник-директорът да бъде премес-

Digitized by Google

тен на друга работа не като наказание, а защото не могат да работят нормално с Челебиев.

Групата на контролно-ревизионната комисия същевременно не отмина и се отнесе строго към грешките на Николай Генчев, за които стана дума в нашето изложение, и ги оцени като нарушение на социалистическата законност и партийния морал. Тъй като нямаше получена жалба от наказания комунист, комисията не взе пряко отношение към размера на наложеното наказание и остави този въпрос да се реши от РК на БКП и партийната организация.

Може би щяхме да спрем дотук, ако през това време не се случиха някои неща, които ни накараха да се размислим за ефективността на проведеното събрание.

Поведението на даден комунист се разглежда главно с възпитателна цел — за да се поддържа и издига чистотата и качествената характеристика на комуниста и на организацията. При това възпитателният ефект трябва да бъде не само за комуниста, изправен пред строгия „съд" на другарите си. Нужно е да се получи, така да се каже, мултипликационен ефект. Да се издигне принципността, чистотата, активността. Обстановката в цялата организация и в колектива да станат по-ведри, по-оптимистични. Това на практика не се получи. Част от онези, които не бяха съгласни с предлаганите мерки спрямо Генчев, учудващо защо сега вече не са в завода. Между тях е старият комунист Михаил Андреев и началникът на цех Георги Манчоров. Последният е награден в началото на януари за добри резултати на цеха през миналата година, няколко дена след това е наказан с привеждане на по-ниско платена длъжност поради несправяне с работата, а след няколко месеца, държан в неизвестност, е принуден да напусне, навярно „по свое желание". Изостриха се отношенията между директора и партийния секретар. Продължава практиката на задкулисни действия като стил на работа на директора.

Ще се спрем обаче на друг, не по-малко важен въпрос. Един от докладчиците на събранието е директорът. Той се и изказа, като не пестеше краските, говореше красиво за принципността, негодуваше против нарушенията. А след събранието сам той стана автор на нещо, което трудно може да си обясним, ако вземем за критерии неговата позиция. Неговите дела се разминаха с думите му на събранието и в личния ни разговор.

Става дума за едно предложение за реконструкция на покрива на една технологична линия, за чийто автор бе признат директорът З. Челебиев. Но какво се случи около тази „рационализация"?

Според двама компетентни проектанти от „Заводпроект" подобно решение е приложено в същия завод при други линии през февруари и март 1977 година, когато Запрян Челебиев още не е постъпил там на работа. Така че малко нескромно е да си приписва заслуга по въпрос, който преди него вече е решен от други. Но работата не е само в това. Идеята за реконструкция на тази линия възниква още тогава, но не могли да я извършат, защото тя не била приета с акт 16. По-късно, през декември, проектантите от „Заводпроект" се уточняват със заместник-директора по производствено-техническите въпроси в началото на януари да получат предложение от завода, за да изготвят проекта и през февруари да се извърши реконструкцията. Колектив от завода разработва предложението и то е заведено под № 87 от 12. I. Но... От „Заводпроект" настояват да получат предложението, директорът не го изпраща. Изработват в проекта за реконструкция и едва седмица след това (18. IV.) получават предложение, но от Челебиев. В това предложение той е загрижен, че ако не се извърши тази реконструкция, не ще се изпълни плановата за 1 тримесечие, макар че ре-

Digitized by Google

монтът вече е завършил и реконструкцията въобще пропада.

А каква е съдбата на предложението на колектива? То не се явява на бял свят цели десет месеца. И не знаем дали щеше да се яви, ако не се поинтересува от него градската контролно-ревизионна комисия по наш сигнал. Но директорът не го „знаеше къде е". А скоро след това се появи, за да заключат отново не о раз ... комбинации — между авторите вече фигурираше и името на Челебиев, който го е подписал с „особено мнение", че останалите са му сътрудничили в измерванията. По-късно започва натиск останалите да признаят това негово особено мнение и в текста му се яви допълнително подобна добавка, която двама от тримата автори, подчинени на директора, подписаха. Това ни наведе на мисълта, че тук не всичко е в ред.

Тъй като не сме специалисти по въпроса, отнесохме се за съвет към дежурния консултант на ИНРА. Той ни отговори: „Това е случай за прокуратурата".

При това положение оставихме компетентните органи да решават дали случаят е наистина за прокуратурата или не. Но сме убедени, че напълно заслужава вниманието на партийната организация и на РК на БКП.

Мнозина навярно ще си зададат въпроса за ролята на районния комитет на БКП в този случай. Той беше съгласен с действията на директора и секретаря и подкрепяше техните позиции. Със загриженост в РК на БКП говореха за трудностите, които са имали в борбата за изпълнението на плана преди и колко леко върви работата при новото ръководство. Секретарят другарят Бончев дори изтъкна: преди беше трудно заводът да изпълнява месечна програма от 300 000 лева, а сега произвежда много повече и нямаме никакви проблеми с плана. Но когато поискахме точна справка, оказа се, че през 1976 година (при старото ръководство) заводът има най-голямо производство — 10 606 000 лева, докато през миналата година (когато вече идва новият директор) то спада на 10 298 000 лева, а планът за тази година е 8 348 000 лева — с 20 на сто по-нисък от постигнатото преди две години. Може районният комитет да е подведен с информацията, но това не е оправдание за един партиен комитет. Не подкрепяше ли и не вярваше ли на директора и на секретаря повече, отколкото е необходимо? А нарушенията на процедурата за подготовката и провеждането на събранието стана пред погледа на двама негови инструктори. Явно има какво да помисли над случая и районният комитет.

Димитър ПЕТКОВ

СЕКРЕТАРКАТА НА ЦЕХОВАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Изненадана, смутена и развълнувана, тя се изкачи на блеснала-та от прожектори сцена и никой освен секретаря на окръжния комитет на Партията не чу едва проронилото се „благодаря" от пресъхналото й гърло. Като в унес се върна и седна на мястото си и без да съзнава, стискаше в ръката си наградата. Не чу ли думите след името си, не виждаше ли, когато й я връчваха, но тя не разбра, може би по-точно не осъзна стойността на предмета, който държеше. И едва когато седналата зад нея жена шепнешком поиска да го види, тя отвори бавно изтръпналите пръсти и пред погледа й засия, заискри късче злато — „Златен орден на труда".

Digitized by Google

Колективът на текстилците я приютява още шестнадесетгодишна. Постепенно тя набира сили и увереност в работата с хората. Последват — заместник-секретарка на дружествено бюро, секретарка на комсомолско дружество, секретарка на заводския комитет на Комсомола. Показва способности както изкусно да преде прждата, така и да общува с хората. Чевръсти пръсти и бързи движения, открит поглед и сърдечна усмивка, и много воля, упоритост и настойчивост са нейни спътник в производствената и обществената работа.

На 23 години получава първото си партийно поръчение — да завърши средно образование. Зареждат се ранни утрини на първа работна смяна, дни на напрежение в производството и в комсомолската работа, трудни часове на ученическия чин във вечерния икономически техникум, безсънни нощи около малкия син и откъснати минути над книгата. И така цели пет години — всяка вечер учение, всеки ден работа на машините, а след това при комсомолците.

Последната година на учение съвпада с първата на нейния син. И тя съчетава малкия свят на буквите с големия на обичта към хората. Учи, работи и укрепва авторитета на младежката организация. Множат се наградите на Комсомола, израстват младите текстилци, формира се достойна смяна, която поема щафетата. А Пенка Митева започва да натрупва партиен опит — първо като член на партийното бюро, а след това секретарка на най-голямата партийна организация в текстилната фабрика „Христо Ботев".

Тя не претегля на везни времето за себе си и за другите. Нейните пътеки водят винаги към хората. Ако имаше такава везна, то тя би натежала само на едната страна. Защото трудно би могъл човек да си я представи извън колектива, извън грижата за някого или за нещо несвършено, неотложно, което я задържа до тъмно в цеха или я извиква още в здрачина.

За нея няма дребни въпроси. Тя е в центъра на цялостния живот на цеха, напипва умело пулса на колектива. Израснала в него, тя знае всичко за хората — и радостите, и тревогите им. Владее пътищата до сърцата им, съумява да открие верния подход и умело използва знанията, силите и опита на комунистите, комсомолците и безпартийните. Осемнадесет години я свързват с тези хора, с техните чувства, мисли и дела. Много радостни дни са отшумели, много тревоги са забравени, но има и такива, които са оставили трайни следи в нейното съзнание и в паметта на нейните другари.

Ето един от тях.

Текат часовете на предпоследната смяна в навечерието на Новата година. От всички се знае, че годишният план и обещанието в чест на 60-годишнината на Великия октомври са изпълнени предсрочно. Само за декември остават 4000 лв., които не могат да се заработят в последната смяна. Сумата е малка и не тревожи, но тя не може да стои равнодушна след толкова успешни дни и месеци през юбилейната година. Среща се с най-добрите предачки комунистки и решават след последната за деня смяна, преди да е настъпила следващата година, да се издължат на старата. Това става за тях една малка тайна. В 22 часа, когато последната смяна е напуснала работните си места, секретарката влиза в работната зала и вижда не четири, а тридесет и седем предачки комунистки, комсомолци и безпартийни, застанали на трудова вахта. Малката тайна била разкрита. Очите на секретарката заблестели от издайническа влага. Страничен човек би помислил, че това е от малките влакънца памук, които дразнят очите и карат да сълзят. А в ранната утрин въпреки умората в погледите на всички се виждане радостта и самочувствието на победителите. Между тях вървеше и тя, запрела много нишки през тази нощ, от кол-

Digitized by Google

то най-здравите на другарската привързаност и всеотдайност, на дълга и отговорността. В такива мигове се проверява силата, авангардът и спойката на колектива.

Нейният живот, мислите и делата ѝ са втъкани като кенар в живота на трудовия колектив. Всеки неуспех я тревожеше дълго и оставяше трайни следи. С тревогите си тя се връщаше и у дома. В такива дни синът я разбираше и гледаше да я зарадва с добра постъпка, с добри бележки. Или дълго ѝ разказваше за комсомолската работа и търсеше от нея съвет и помощ като заместник-секретар на ученическия комитет.

През пролетта на миналата година се зарадиха тревожни дни. Сънят ѝ биваше неспокоен, събуждаше се рано и в просветляващата мрачина на утрото набързо приготвяше закуската на сина си. С леки стъпки преминаваше сънения двор. Потръпваше от хладния въздух и ускоряваше крачките си по дългия път до завода. От известно време все едни и същи мисли, все едни и същи имена в тях и неизменния въпрос — какво да се направи?

В една от утрините при влизане в залата забеляза покачване на температурата не само на въздуха. Барометърът на „междусмените отношения" стремително се издигаше. Застанали един срещу друг, двама от началниците на смени, жена и мъж, се мъчеха да прехвърлят един другиму вината за последиците от изминалия ден. Проблемът за качеството беше застанал като дамоклев меч над всички. И на оперативките, и на събранията, и при всеки разговор в цеха, в плановия отдел, а и в къщи, където напомняше за себе си с намаления размер на заплатите. Тя, събрала в ръцете си изрязана предпрежда, обвиняваше в разхищение, а работничките в предачния цех — в нехайство. Колко труд трябва да се преработи отново. Къде е ефективността? А другият, надвесен над нея, държеше калем предпрежда и с някакво настървение отвиваше рехавата нишка, която не устояваше на съпротивлението и се накъсваше, сякаш с жестока неумолимост доказваше своята неравномерност. Нима може от такава предпрежда да се получи качествена прежда? Сред шума на машините секретарката трудно улавяше думите, но се досещаше за тях, защото бяха казвани многократно. Но биваше ли пред работничките да водят този непривичен спор. Извика ги в стаята на майсторите. Но скоро забрави за тях. Пред погледа ѝ попадна поредният ежедневен бюлетин. Някой бе подчертал с няколко черти една цифра, друг допълнил с думи „по-обективни причини", а трети поставил голяма въпросителна и думите „нямат ли край тези обективни причини". Погледът ѝ помрачня, прие всичко за своя сметка и оставила в стаята острия спор, запази в съзнанието голямата въпросителна и излезе. А през обедната почивка в партийния комитет вече заседаваха двете партийни бюра и уточняваха как да обединят сили, за да решат този общ проблем. Предложението на Пенка Митева бе прието. Изпратиха работна група от двете организации, поставиха задачи на комисиите за народен контрол, определиха ангажимента на специалистите и насрочиха партийно събрание за състоянието на качеството и взаимодействието между двата цеха. То изпълни ролята си не само като висш орган за комунистите, но и на политически щаб на двата колектива. Неговите решения внесоха увереност и оптимизъм. То сложи начало на атака, в която комунистите застанаха начело. На по-опитните бе дадено поръчение да отидат там, където е по-трудно, по-дългогодишните майстори да помогнат на по-младите. Вниманието на едни бе насочено с конкретни поръчения към технологията на смесването на памука, на други за квалификацията на работничките, на трети по производствените връзки между цеховете. Настъпиха трудни и отговорни дни. Сега вече никой

Digitized by Google

не го таи въпросителни в бюлетина и не отправя заядливи бележки. Основното качество от 31,2 процента достигна 63,5 процента. Постижение, завоювано с много тревоги, спорове, неспокойно ежедневие и упорита, настойчива работа в колектива.

Освен производството секретарката има и две други големи грижи — комсомолската организация и работата с младите комунисти.

Така се бяха разбрали нещата, че комсомолската организация изоставаше. На едно от заседанията тя предложи решение — всеки член на партийното бюро да посещава комсомолските събрания, а отговорниците за Комсомола се задължават да се запознават с материалите, да помагат при критичния анализ и оформянето на действени решения. Предлага също да се създадат партийно-комсомолски групи във всяка секция, за да се повишиш отговорността на комунистите за възпитанието на младото поколение, за приобщаване на младите работници по-пълно към колектива. Самата тя е на всяко събрание на трите комсомолски дружества, следи непрекъснато как се развиват, как натрупват опит в организационната работа. Партийно-комсомолските групи помогнаха много за единството на комунисти и комсомолци като активно ядро в колективите. Иначе не можем да си обясним доброволния труд в предновогодишната нощ на комунисти, комсомолци и безпартийни.

Вниманието на Пенка Митева се насочи и към младите комунисти. Някои от тях намалиха активността си след приемането в Партията, въпреки дейното си участие в живота на комсомолската организация. Откровеният разговор с тях разкрива причините — неудобство пред по-възрастните, липса на смелост за критични бележки, а в някои случаи нетактичност, проявена от дългогодишните комунисти, смущение от недостатъчно познаване на някои проблеми, липса на опит за защита на собствена идея или предложение. Своята тревога тя споделя с членове на партийния комитет, сверява мислите си с опита на други организации. Така се ражда идеята за създаване „Клуб на младия комунист". В различни и интересни мероприятия младите комунисти се запознават с актуални проблеми на партийната политика, водят разговори по различни въпроси, дискутират, слушат лекции, посещават исторически места в окръга... На последното годишно събрание много от тях показаха своето израстване, като взеха отношение към поставените за обсъждане въпроси на цялостния живот на колектива.

При изпълнение на отговорната задача за замяна на партийните членски книжки партийната организация на предачния цех стана инициатор на една нова форма за повишаване взискателността. На членовете на клуба се възложи пълноцетната подготовка на събрание за самоотчет на част от младите комунисти. По идея на секретарката партийното бюро реши да се отчетат и техните поръчения. Събранието се превръща в школа за възпитание на младите комунисти.

Тръгни, стъпвай, проверявай в практиката, съветва се с хората, ползва техния опит, стреми се да съвързва актуалното с емоционалното, да разнообразява дейността на партийната организация. Тя познава всички и по име, и по характер. В отношенията си е пряма и принципна, намира за всеки подходящ тон и тема за разговор, без да отклонява работничката от машината. Застане до нея, поизведе се да запреде вретено и запитва, така между другото, за нещо. А понякога припомни за равнодушие или отправи упрек. Наведе се отново над вретената, пресътва времето работничката е отишла към другия край на машината и тя е пренесена, а когато отново се срещнат, белите нишки отново свързват разговора. Тайната е мравеглътта на работата, че всяка сестра можеш да се отдалечиш и да се доближиш до човека, без

Digitized by Google

да се натрапваш. А и да му дадеш възможност да попреглътне горчилката, да премисли и премълчи я обидна дума, я неразумно желание. В такива разговори тя научава повече, отколкото след работа или предварително орга[illegible]ран разговор. На място, непосредствено получава информация, а [illegible]чни впечатления от работата на низовия ръководител и като тем[illegible] и като орга[illegible]тор, и като възпитател. По отв[illegible]ен поглед или жес[illegible] я разбира къде трябва да отиде бързо, къде разговорът търпи отлагане.

Наскоро след Националната партийна конференция най-добрите предачки преминяха на обслужване на 1872 вретена. Веднъж в погледа на една от тях съзря сълзи. Близък човек й казал: „Не се ли наработи. Стига с[illegible] търчала пред другите. Хляба им ще вземеш". В този ден секретарката няколко пъти се спира и обикаля машините заедно с орденоноси[illegible], почувствувала болката и обидата й. Не бива да се позволи на злоба[illegible] и завистта да изпепели онзи огън на всеотдайност и трудолюбие, който гори в сърцата на мнозина. Една топла длан на рамото и една ласкава дума могат да изтрият обидата. А тя е щедра на това.

Когато дойде на работа Марнана, както във всеки нов човек в цеха, тя дълго се вглежда в нея. Нещо неуловимо я привличаше към младото момиче. Първите стъпки в предачницата са винаги трудни — шум, шеметен бяг на вретената, на дланите пари от над 10-те хиляди оборота в минута, нишките се късат, бригадирките се карат и сълзите току проканят. Тя плаче, но не казва, че ще напусне. Упорита. Хареса й. Даде поръчение на една от най-добрите предачки — Йорданка Тодорова — да й бъде наставница. Тя я подготви и за добра предачка, и за Партията. Нямаше ден, в който да не се отбие при Марнана. А ученичката изпенада мнозина с упоритостта и смелостта си. Няколко дни преди Националната конференция, когато първенците усилиха крачките си и всички увеличиха броя на обслужваните вретена, младата предачка и комунистка я спря настойчиво. И въпреки че друга бе посоката й, нещо в погледа на момичето я задържа. „Како Пене — започна то, — и аз искам да обещая нещо за конференцията. Какво ще кажеш за 1444 вретена." Пенка я погледна и докато я дочака да обиколи машината, си помисли, че никак не е лесно към сегашните 1008 да прибави още 436 — всяко вретенце иска внимание, и да го запредеш, и предпреждата да сменяш, и да го почистиш и колко още грижи. Но когато към нея се приближи Марнана и тя срещна погледа й, в думите й прозвуча и сигурност, и доверие. „Как можеш да се съмняваш? Та нали ти спечели конкурса за най-добрата млада работничка! Твоето място е сред първите. Дошло е време сега и другите да се учат от теб." Цял ден не можа да я напусне радостта от тези няколко мига, в които младата комунистка направи решителна крачка за утвърждаване мястото си в авангарда на колектива.

Но понякога радостите и успехите, колкото и да са трайни, се сменят с горчиви мигове. Имаше такъв случай, който й е като обица на ухото. След годишното събрание, когато за втори път бе избрана секретарка, на заседание направиха разбор на критичните бележки, обсъдиха някои предложения, които не влязоха в резолюцията, но имаха значение за подобряване на работата. И изведнъж на края на заседанието я „застъпиха": проявява либерализъм, не е достатъчно взискателна, не държи на вниманието си някои поръчения. На опита да се извини с желанието й да не се разсърдят другите, още по-остро й обърнаха внимание за това, че партийната дисциплина не се степенува по стаж, възраст, приятелство и пр. А началникът на цеха Костадин Овчаров я упрекна още по-здраво — не съгласува с него редица въпроси от дейността на цеха и партийната организация, често сама

Digitized by Google

решава някои от тях, изземва някои функции на ръководителя. Сякаш гореща вълна я заля. Та нали го прави от желание по-бързо да се решават въпросите, може ли да не дава отговор, когато я запитат? А в същото време разбираше, че Овчаров е прав, че няма зла умисъл, че не са пресилени обвиненията. Но не можа да се сдържи и заплака. Никой не я утеши, почувствува се обидена, със засегнато самочувствие. Не осъзна, че й гласуваха доверие отново да бъде партийна секретарка, че я уважават и се вслушват в съветите й. По-късно бе благодарна за този урок, който няма да забрави. Не каза нищо, но оттогава всеки въпрос, свързан с партийно ръководство на производствената дейност, съгласува с началника на цеха, съветва се. Разграничава мястото и ролята на ръководителя и на партийния секретар в общите задачи и съчетава умело работата с ръководството на цеха и на двете смени. На съвещанието на партийния актив по въпросите на Националната конференция, седнала до началника на цеха, тя веднага сподели, че трябва да се измени съдържанието на насрочената среща с низовите ръководители и да се насочи за решаване въпросите на организацията на труда. И след няколко дни, още неотшумял ентусиазмът от дните на политическия форум на Партията, се проведе среща с бригадирките, секционните майстори и началниците на смени. Обективният анализ и оценка разкриват слабостите в организацията на производството, скритите недостатъци в качеството — не се спазва асортиментът, обърквание на легдите на преждите и номерата при конфекциониране. Те се проявяват след изтъкаването на плата, когато преждата е в употреба. Самокритичният тон, решителността да не се допускат тези дефекти показваха готовност да се отговори на решенията на Националната конференция. Срещата с низовите ръководители бе и една широка крачка за утвърждаване техния авторитет, за укрепване на единоначалието, както и правото на партийната организация на контрол за ефективното изпълнение на поставените задачи.

Характерно за работата на партийното бюро е колективността. Този висш партиен принцип се реализира в различни направления. След всяко събрание направените предложения се обсъждат в партийното бюро и се разпределят към съответния орган или ръководител, компетентен за неговото решаване. Повечето от стопанските предложения се обсъждат на съвещания на секционните майстори и бригадирките. Така се постъпи с предложението на последното годишно събрание за подобряване работата по приемането и предаването на машините от една на друга смяна и повече този въпрос не се поставя на събрания.

В заседанията на бюрото на партийните събрания е създаден дух на критичност и самокритичност. Никой няма монопол над критиката и никой не е предпазен от нея. Включително и секретарката. Имаше такъв случай. Докладва пред бюрото документите на млада предачка за приемане в Партията. Всичко бе както трябва. Но при обсъждането един от членовете на бюрото възрази. Тя поиска аргументи. И когато той посочи някои факти на недостатъчна активност и квалификация и оттук слабости в производствената дейност, прояви на неустойчивост, другите членове на бюрото подкрепиха предложението да не се влася в партийно събрание. Секретарката разбра, че имат основание и се подчини на решението. Последва разговор с девойката за повишените изисквания и необходимостта да положи още усилия за развитието си. Със секретарката на комсомолската организация разговаря за по-активното й включване в провежданите мероприятия. На една от комунистките първенци възложи поръчение да й помогне за професионалното израстване. А с поръчителите има сериозен разговор за тяхната отговорност както за съдбата на предлагания кандидат,

Digitized by Google

така и за авторитета на партийната организация. Сега тази девойка е вече член на Партията. След този случай партийното бюро завиши още повече изискванията при подбора и подготовката на кандидатите за встъпване в Партията.

В партийния колектив на предачния цех съществува творчески дух, неспокойствие, усет към новото, умело насочвани, подкрепяни и развивани от партийното бюро и секретарката Пенка Митева. Нейната инициативност и деловитост се пренасят и върху другите дейци в колектива. Строго съди за грешките, щедро раздава съвети, оказва внимание, помага. Тревогите на всеки я безпокоят. Успехите на всеки я радват.

Така работи тя, с всеотдайност и себеотрицание, с много вяра и оптимизъм, приела с радост доверието на Партията да бъде политически деец, организатор и възпитател на съзидатели на ново отношение към труда и живота.

Христина АНГЕЛОВА

ЗАМЯНАТА — ПРЕГЛЕД НА БОЙНИЯ СТРОЙ

БЕЗПРИНЦИПНОСТ

Заседанието на бюрото на първичната партийна организация при строително-монтажно управление „Мостстрой" — Варна е открито.

— Другари, предстои ни отговорна задача — започна партийният секретар Г. Трендафилов. — Ще трябва да приемем оценка за всеки наш член.

— Да, наистина ще бъде трудно — обади се друг член на бюрото. — Ще има сблъсъци.

— Иска се принципност и обективност — добави трети. — Само тогава справедливо ще подходим към всекиго.

— Другари, принципност и само принципност! Никакво отклонение от партийните изисквания! — допълни партийният секретар.

После той разгърна бележника си и започна:

— А сега да приемем преценка на В. Михайлова.

Всички обърнаха поглед към него.

„... В. Михайлова се бори против отрицателните явления. Служи за пример с личния си живот. Спазва партийната и държавната дисциплина ..."

Драго ти става, като слушаш от хубави по-хубави думи. Иска ти се да чуеш и слабостите. Те липсват. Вярно е, че се попромъква и някоя и друга препоръка. Но това се прави колкото да не е без нищо. Защо пък да се съмняваме? Ами ако лицето е без недостатъци? ...

На събранието, когато се обсъждаше предложението на бюрото, се изказаха пет души, И тук всички сочеха само положителните страни. От време на време попробиваха път малки бележки, но от това

Digitized by Google

глава не боли. Единодушно гласуваха да се замени партийната членска книжка на В. Михайлова.

А след това? . . .

Ръкостискания, поздравления, добри пожелания. С право. Гласувано е доверие. Какво по-радостно от това? Предоволен е и партийният секретар. Може би той заслужава най-голяма благодарност. В момента бе забравена обаче една поговорка, която гласи, че „няма скрито покрито" и че рано или късно всичко излиза наяве.

Отминали са само три месеца и партийната организация бе свикана отново на събрание. На вниманието на комунистите е поставена точка единствена: „Разглеждане партийното положение на В. Михайлова". Този път докладчик е не Г. Трендафилов, а Н. Михов — заместник-председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. В изложението си той каза: „В. Михайлова в началото на 1977 година е била на четиримесечен курс в „Слънчев бряг" за изучаване на чужди езици. Там тя допуска грубо нарушение на партийния морал и дисциплина . . . Като секретарка на профкомитета е изготвила документ с невярно съдържание и подвела профпредседателя да го подпише. Той ѝ послужва пред съдебните органи за лично облагодетелствуване . . ."

Някои от комунистите се споглеждат. Започват да си шушукат, защо изнесените неща не се съобщиха, когато се обсъждаше въпросът за замяна на партийната ѝ членска книжка?

Основателно безпокойство.

Този случай знаел ли се е в предприятието?

Фактите говорят, че месеци се е коментирало за непристойните ѝ прояви. Партийният секретар мълчал и се спотайвал.

На събранието някои обвиняваха Г. Трендафилов, че толерира В. Михайлова, че . . . Разбира се, той отричаше всичко.

Как тогава да си обясним факта, че в предлаганата оценка за замяна на членската ѝ книжка той не споменава нито дума за този случай? Още повече че при него е стигало всичко.

На събранието, а и на други места Г. Трендафилов и още някои „доброжелатели" се мъчат да убеждават, че деянието на В. Михайлова било „дребен" въпрос, че всичко било „глупава шега". И нищо повече.

Едва ли не те обвиняват: „Защо е нужно да се обръща внимание на този „нищожен" въпрос?"

Случилого се не се отрича от провинилата се. Пред комунистите тя обяснява.

— Всичко стана в един тъжен за мен момент . . .

Колко наивно звучат нейните думи! . . .

Човек би ѝ задал един-единствен въпрос: в непристойни деяния ли трябва да се търси утехата? Затова сме от мнението да отправяме подобно питане към комунистка. Защото него Партията го учи на много — с всекидневните си постъпки да утвърждава социалистическия морал.

— Тая история е доста поучителна — говори на партийното събрание Йовка Маджарова. — Ясно е какво не трябва да прави комунистът.

А за партийния секретар това е „дребен въпрос". Някои комунисти обаче питат: „Защо, другарю Г. Трендафилов, не потърсихте сметка, когато се констатираше надлъж и шир из обекта?"

Digitized by Google

— Сметнах да не давам хапка в устата на безпартийните. Считах случая за ликвидиран — отговаря Г. Трендафилов. — И за това, когато приемахме оценката й, не исках да се раздухва този въпрос. Михайлова има вина и тя ще бъде наказана. И аз съм виновен, защото като партиен секретар трябваше да парирам навреме всичко, за да няма загниване.

Едва сега, след близо две години, Г. Трендафилов споменава, че В. Михайлова имала вина. И то когато други я посочиха.

Защо толкова късно?...

Считал случая за ликвидиран!... Какво са направили той, другите комунисти, които са знаели и са мълчали?

Какво да разбираме под думите ликвидиран? Това, че са унищожени някои веществени доказателства, или?...

А отстранен ли е фактът, че в обекта се е говорило по адрес на провинилата се?

Не! Тогава?

Сега е късно да се дават съвети на Г. Трендафилов. Случаят обаче би могъл да послужи за поука на тези, които вървят по същите дири. И то в момент, когато се извършва замяната на партийните членски книжки.

Наложително е било със случая да се занимае партийното бюро, да се потърси отговорност.

И безпартийните щяха да видят, че Партията не прощава непристойните постъпки на своите членове. С това би нараснал авторитетът и на първичната партийна организация.

С проявения либерализъм, с безпринципността на партийния секретар е дадена възможност да се прикриват вредни деяния на комунист, да се петни името на Партията.

Комунистите не приеха предложението на комисията. Видяха им се доста тежки. Те наказаха В. Михайлова със „строго мъмрене с предупреждение", а Г. Трендафилов с „бележка".

На едно от заседанията си обаче бюрото на ГК на БКП прояви висока принципност и строга взискателност, като видоизмени наказанията. В. Михайлова бе изключена от редовете на Партията, а Г. Трендафилов бе наказан с „порицание" и снет от длъжността партиен секретар за либерализъм и безпринципност.

Един естествен завършек на една безпринципна позиция.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ВАЖЕН ПРОБЛЕМ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА

к. и. н. СНЕЖАНА ЖИВКОВА
КИНА НЕДКОВСКА

Една от важните постановки на Националната партийна конференция е, че валутните проблеми са сред най-решаващите фактори за развитието на нашата икономика. Това бе обстойно обосновано и в доклада на др. Т. Живков пред конференцията, и в изказванията.

Дълбочината на тези разработки се заключава в това, че от марксистко-ленински позиции се дава точна оценка на характера на нашата икономика на съвременния етап; мотивира се необходимостта от активно участие на страната ни в международното разделение на труда; обосновава се линията на последователна икономическа интеграция със СССР и другите страни — членки на СИВ, активността в икономическите взаимоотношения с всички социалистически и развиващи се страни и развитието на взаимноизгодно сътрудничество с капиталистическите държави, като все повече се задълбочава промишленото кооперране.

Това означава дълбоко преустройство на нашата икономика чрез внедряване на най-съвременните постижения на научно-техническия прогрес, усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, задължително достигане на международните образци и стандарти, производство на висококачествени и конкурентноспособни стоки.

Красноречиво доказателство за значението на валутните проблеми за нашата страна е, че стойността на външнотърговския стокообмен, предвиден за тази година, отнесена към националния доход, представлява 74 на сто. На Националната партийна конференция се подчерта, че: „Изключителна важност за плановото ръководство на нашата икономика имат и все повече ще имат валутните проблеми. Те изискват особени грижи и внимание както от централните, така и от местните партийни и стопански органи и организации.“[1]

* * *

Валутните проблеми възникват при външноикономическите отношения на нашата страна с другите страни. Освен при стоковите взаимоотношения, където те изпъкват с най-голяма важност, валутни разплащания се извършват и при осъществяването на външнополитически, научно-технически и културни връзки. Именно на тази страна се обръща най-голямо внимание в решението на Националната партийна конференция.

Както е известно, на световния пазар, стоките се продават по международни цени за чужда валута. Ефективното използване и разширяването на нашите възможности за увеличаване на валутните постъпления е голям икономически въпрос, от който в значителна степен зависят темповете на развитието ни и по-пълното реализиране на възможностите, които ни предоставя международното разделение на труда.

В своята всеобхватност валутният проблем има различни аспекти. Основното негово съдържание е балансиране на всички валутни постъпления и плащания в чужда валута. Националната партийна конференция постави този важен аспект като основна задача. В същото време се обръща

[1] Решения и тези на Националната партийна конференция, с. 34.

Digitized by Google

внимание на необходимостта то да става по направления и видове валути.

В своите външноикономически отношения Народна република България извършва разплащания във валути с различен режим. В сътрудничеството си със социалистическите страни — членки на СИВ, изцяло се използва колективната валута на международния социалистически пазар — преводната рубла, което е неотделим елемент от системата за многостранни плащания. Получаването на преводни рубли е неразривно свързано с осъществяването на стокови доставки, което се осигурява чрез сключваните дългосрочни спогодби и годишни протоколи за стокообмен. Осигурените от износа преводни рубли нашата страна може да използва за покупки на стоки от страните, участвуващи в многостранната система на плащания. Валутните взаимоотношения между НРБ и страните — членки на СИВ, се развиват на стабилна, планомерна и дълготрайна основа, което осигурява възможност за съответно балансиране на постъпленията и плащанията. Новият момент, който се подчертава в решенията на Националната партийна конференция, е, че и в тези връзки е необходимо валутното балансиране да се извършва при режим на икономии и пестеливо изразходване на валутата.

В плащанията с по-голяма част от капиталистическите страни НРБ използва свободно конвертируеми валути. Характерното за тях е, че с реализираната валута от своя износ България може свободно да извършва всички свои плащания както в страната, от която е получена валутата, така и в останалите страни. По този начин е възможно ефективното използване на допълнителни валутни постъпления. Важно е изискването балансирането на плащанията в свободно конвертируеми валути да се осигурява общо за всички постъпления и плащания, като в същото време се проявява стремеж приходите да се осигуряват в по-стабилни капиталистически валути.

Балансирането на валутните вземания и задължения трябва да се превърне в задача на всички ръководни кадри, производствени колективи, стопанските комплекси, на партийните, държавните и стопанските органи. В Тезисите на Националната партийна конференция се посочва, че „**валутната политика трябва да се изгражда въз основа на повсеместното прилагане на принципа на валутната самоиздръжка.** Практически това означава стопанските комплекси да осигуряват ресурси за износ по съответните направления, необходими за покриване валутната стойност на вноса на суровини, материали и комплектация от номенклатурата, за която отговарят, включително и лихвите по валутните кредити, като освен това гарантират и допълнителни валутни постъпления за държавата."[1]

Друг вид валути, които се използват от нашата страна в разплащанията с някои социалистически и несоциалистически държави, са клиринговите, при които натрупаните валутни средства в една страна служат само за покупка на стоки от нея и обратно с техническото съдействие на съответните банки. Тези валути по своя режим са ограничени и могат да се използват единствено в рамките на отделните двустранни клиринги.

Необходимостта от балансиране на постъпленията и плащанията във валута не е проява на субективизъм, а е обективно изискване, произтичащо от закона за планомерното развитие на социалистическата икономика.

* * *

Валутната проблематика винаги е била в центъра на вниманието на външноикономическата политика на Партията. В решенията на Националната партийна конференция обаче съществува нов подход към решаването на тези проблеми. Валутните резултати се разглеждат като особена форма на проявление на стойността на националното възпроизводство. Тези проблеми са неотделими от възпроизводствения процес, те са негова съставна част, свързани са и с прилагането на мултипликационния подход. Във външноикономическата сфера се реализират значителна част от резултатите, формирани в процеса на социалистическото възпроизводство.

Цялата производствена сфера има решаващо значение за ефективността от износа и вноса. Определящото в това отношение е намаляването на себестойността на продукцията, повишаването на качеството и техническото равнище. „Новите моменти във валутната политика изискват и нов подход от страна на всички стопански органи и организации. Те трябва да отговарят за цялостната дейност по проучване на пазарите, производството и обновяването на продукцията, снабдяването с необходимите суровини и материали, задоволяването на вътрешните потребности и постигане на висок ефект от реализацията на стоките на международните пазари."[2]

Особено значение сега придобиват държавните, стопанските и научните звена, осъществяващи външноикономическата дейност. В Тезисите, приети от конференцията, се посочва необходимостта от засилване на тяхната отговорност за по-голяма гъвкавост на производството към изискванията на международните пазари и за повишаване ефективността на външноикономическата дейност.

Следователно новият подход към тези проблеми повишава отговорността и въвлича непосредствено в тяхното разрешава-

[1] Решения и тезиси на Националната партийна конференция, 1978, с. 35.
[2] Пак там, с. 35—36.

Digitized by Google

не всички звена на икономическия фронт. Именно от това се обуславя общонароднинят характер на поставените задачи във валутната област.

Кои са основните моменти, характеризиращи тази необходимост?

Преди всичко голямата динамика на външноикономическите ни връзки поставя нашата страна сред държавите с най-интензивен стокообмен. С непрекъснатото количествено нарастване на външнотърговския ни стокообмен настъпват и нови качествени изменения в икономическото ни развитие.

В редица отрасли на народното стопанство все повече се увеличава относителният дял на продукцията за износ, като някои от тях в голяма степен са ориентирани към външните пазари. Така например основната част от производството на електрокари — 99 на сто, електротелфери — 91 на сто и мотокари — 97 на сто, е предназначена за износ. В същото време само през периода на VI петилетка България е изнесла 55 на сто от производството си на стругове, 76 на сто от електродвигателите, 75 на сто от електротелферите, 95 на сто от електрокарите, 95 на сто от телефонните апарати, 70 на сто от пишещите машини, 75 на сто от тракторите.

Едновременно с това се разширява и кръгът на дейностите, обхващани от стокообмена. Почти всички отрасли имат пряка или непряка връзка с вноса и износа, в т. ч. и сферата на услугите, непроизводствената сфера и културната дейност. Нарастналият стокообмен засяга целия живот на нашето общество. В редица области външноикономическата реализация играе решаваща роля за повишаване ефективността на цялата икономика.

Наред с общото развитие на външнотърговския стокообмен на нашата страна огромно значение има и ще има участието ни в процеса на социалистическата икономическа интеграция със страните—членки на СИВ, и особено със СССР. Ако стокообменът на НРБ през 1977 г. надминава сумата от 12 млрд. лв., то само със страните—членки на СИВ, той е около 8 млрд. лв. Относителният дял например на специализираната и кооперираната продукция в общия обем на износа ни за страните—членки на СИВ, е 28,1 на сто.

Активното ни участие в интеграционните процеси е в пряка връзка с валутното балансиране. То е едно от условията за това. Много от стоките, които постъпват в резултат на търговските ни връзки със страните—членки на СИВ, се вливат в материалното производство, като в същото време голяма част от нашата продукция е предназначена за износ в тези страни. Набелязаните перспективи за задълбочаване на социалистическата икономическа интеграция, изпълнението на дългосрочните целеви програми още повече ще задълбочава взаимодействието на нашата страна с другите държави от социалистическата общност, което в крайна сметка е свързано с решаването на валутните проблеми. Наред с това съществува възможност чрез разширяване търговията ни с тях и внедряване на нови производства и кооперираме да се осигурят допълнителни възможности за намаляването на вноса от II направление и увеличаване на валутните ресурси.

При очертаване на обективната необходимост от поставяне на валутните проблеми в центъра на вниманието на партийните и стопанските органи не може да не се посочи и влиянието, което оказват условията на международния капиталистически пазар върху нашата външноикономическа дейност.

В съвременните условия настъпват нови явления в развитието на капиталистическата икономика, някои от които придобиват траен характер. В капиталистическото стопанство се наблюдава преплитане на цикличните кризи за свръхпроизводството със структурни; кризисни явления съществуват дори в периоди на подем, най-ярък пример за което са валутните кризи. В резултат на това се засилва неравномерността в икономическото и политическото развитие на капиталистическите страни, което неизбежно води до засилване на противоречията във всички области на стопанския живот. Новите явления с траен характер засилват неустойчивостта на капиталистическата икономика. В тези условия един от нерешените проблеми, който е придобил постоянен характер, е енергийно-суровинният проблем. На световния пазар съществува траен и задълбочаващ се недостиг на основни суровини, преди всичко на енергоносители.

Деформацията на цените, съществуването на суровинния проблем, бурното развитие на нови технологии водят до непрекъснато усложняване на условията за реализация. В тази обстановка — поради решаващото значение на външноикономическите връзки на нашата страна, което от своя страна обективно обуславя повишаването на ролята на валутните проблеми на настоящия етап — обективно се налага бързо преустройство на производството в съответствие с изискванията на външните пазари.

* * *

Голямото значение на Националната партийна конференция се състои и в това, че тя обхваща комплексно целия кръг от въпроси, обуславящи ефективното участие на НРБ в международното разделение на труда. В обстойния доклад на другаря Тодор Живков пред конференцията беше направен задълбочен и последователен анализ на факторите, които имат трайно и съществено значение за решаването на този проблем.

На първо място се посочва необходимостта от постепенно осъществяване на такива качествени изменения в структурата на националната икономика, които да предопределят по-бързо нарастване на износа и относителното намаляване на вноса. За реализирането на тази обективна необходимост се предвижда по-нататъшно преимуществено развитие на прогресивните отрасли — носители на съвременния

Digitized by Google

технически прогрес: енергетика, металургия, машиностроене, електроника и електротехника, химия и др. Тези отрасли следва да осигурят общо около 43 на сто от общия обем на промишлената продукция за 1978 г. и да се превърнат в здрава основа за изграждане на все по-рационална отраслова структура на икономиката.

Качествено нов момент в решенията на Националната партийна конференция е и това, че ефективното участие на страната в международното разделение на труда се разглежда в неразривна връзка със социалистическата организация на труда и новата технология на планиране на народното стопанство. „Организацията на труда трябва максимално да съдействува да се подобрява структурата на износа, да се повишава конкурентноспособността на нашите стоки на международния пазар, да се затворят всички канали и каналчета за изтичане на валутни средства".[1]

Това предполага преди всичко последователно прилагане на балансовия метод в планирането на външноикономическите връзки на страната, особено в частта за стокообмена. Всички ресурси, предоставени за износ, и предявяваните потребности от суровини, материали, машини и съоръжения от внос следва да бъдат балансово обвързани в съответствие с ясните постановки на Националната партийна конференция. Новата технология за съставянето на плана на различни равнища на управление създава условия чрез широко използване на творческата активност на трудещите се максимално да се разкриват и включват в плана резерви, предназначени за увеличаване обема на износа или съкращаване на вноса. За постигане на най-голяма ефективност от износа на продукцията както за отделното предприятие, така и за страната като цяло.

Поради спецификата на външноикономическата дейност външните политически и икономически фактори оказват непосредствено въздействие върху показателите на плана за външноикономическите връзки. В този смисъл новият подход следва да осигурява непрекъснато усъвършенствуване и допълване на плана на всички равнища и особено на етапа на първоначалното съставяне на насрещните планове с оглед разкриване на резерви за осъществяване допълнителен и високоефективен износ и икономия на валутни доходи.

Сега партийните органи и организации, изхождайки от постановките на Националната партийна конференция, следва чрез своята многообразна дейност да съдействуват стопанските организации да държат в центъра на вниманието си въпросите на практическото решаване на валутните задачи. Това е неотменим техен дълг при осъществяването на партийно ръководство над процеса на съставянето на насрещните планове. Още в разработката на инженерните проекти да се набелязват мероприятия за подобряване структурата на произвежданата продукция в съответствие с изискванията на международните пазари, за повишаване качеството и ефективността на стоките, за увеличаване валутните приходи и намаляване на валутните разходи при другите форми на външноикономическа дейност — проектиране, строителство, научно-техническо сътрудничество, съвместните дружества и др.

Съществено значение за решаването на задачата за ефективно участие на страната в международното разделение на труда има и разкритата от Националната партийна конференция необходимост от понататъшно повишаване конкурентноспособността на нашите стоки на международния пазар.

На основата на комплексния подход конференцията определи конкретните пътища и средства, чрез които на съвременния етап от общественото развитие следва да се разреши тази необходимост. В този смисъл беше посочено, че задачата сега е „да се разгърне повсеместна борба за решително повишаване качеството на националното производство за издигане на по-високо равнище марката на българската продукция... От това какви ще бъдат качеството и себестойността на продукцията, която произвеждаме и изнасяме, ще зависи дали ще бъдем конкурентноспособни на международния пазар.[2] Докато по-рано се считаше, че конкурентноспособни стоки са тези, които отговарят на определени изисквания по отношение на качеството, съотношението между вътрешните и външните цени и условията за продажбата, сега наред с тези условия важно значение за конкурентноспособността на нашата продукция имат научно-техническото равнище, материалоемкостта, фондоемкостта, техническото обслужване и др.

Следователно преломът, както се подчертава на Националната партийна конференция, трябва да стане чрез икономия на обществен труд, т. е. чрез намаляване фондоемкостта и материалоемкостта на единица продукция и повишаване на фондоотдаването. В това се състои и същността на въпроса за повишаване ефективността на общественото производство. Проблемът за икономия на обществен труд — жив и овеществен — не е намерил пълно решение в редица отрасли на икономиката. Това се дължи главно на съществени недостатъци в организацията на производството и преди всичко в нормирането на суровините, материалите, горивата и енергията за производство на единица продукция и прилагането все още на несъвършени технологии.

Ето защо важна задача сега пред партийните органи и организации е активно да съдействуват за решаването на тези задачи. Усилията за икономия на овеществен труд да бъдат насочени към по-нататъшното усъвършенствуване технологията

[1] Т. Живков. Доклад пред Националната партийна конференция, с. 31.
[2] Пак там, с. 32.

Digitized by Google

на производството, към създаването на олекотени конструкции и изделия, най-правилно използване и заменяне на дефицитни материали, и то при по-високи технико-икономически показатели. Важно значение за решаването на този проблем има също така пълното и комплексно оползотворяване на суровините и материалите, чрез създаване на рационална организация за събиране, сортиране и повторна употреба на вторичните суровини и отпадъци.

На съвременния етап от обществено-икономическото развитие, характеризиращ се със сложни връзки и взаимоотношения между елементите на възпроизводствения процес, върху ритъма на производствения процес, върху техния естетически вид все по-голямо въздействие оказва дейността на хората, заети не само в материалното производство, а и извън него. В тази връзка особено важно е да се осъзнае от всеки трудещ се мястото и ролята, която му е отредена за изпълнение на поставените от Националната партийна конфереция задачи. Високото качество на работа в една сфера или отрасъл умножава резултатността на работата в други сектори на народното стопанство.

Усъвършенстването на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката с цел осигуряване ефективно участие на страната в международното разделение на труда се свързва непосредствено и с по-нататъшното усъвършенстване управлението на външноикономическата дейност. Това предполага тази дейност да се извършва на основата на комплексния подход, на базата на точни икономически проучвания и разчети, така че от нея да се получат максимални икономически резултати, да се повишава ефективността на общественото производство у нас.

Усъвършенстването на управлението на външноикономическата дейност изисква да се повишава равнището на проучвателната работа в системата на външната търговия, да се засили нейната прогнозна насоченост, като своевременно се разработват краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за тенденциите на развитие на международните стокови пазари и цени, за влиянието на производствените, икономическите, търговско-политическите, валутно-кредитните и други фактори върху нашата външна търговия и т. н.

Наред с това усъвършенстването на управлението на външноикономическата дейност изисква да се активизира работата на външнотърговските работници и звена и в етапа на самата реализация на продукцията. Необходимо е да се повишат усилията им за своевременна и ефективна продажба на нашата продукция на външните пазари, да се засили въздействуващата роля на външнотърговските органи върху производството за осигуряване на повече, по-ефективни и по-качествени ресурси за износ и за тяхната реализация при най-изгодни за страната условия.

За осъществяване на това изискване външнотърговските организации сега следва да оказват най-активна помощ на стопанските комплекси, министерствата и други ведомства за увеличаване обема и разширяване номенклатурата на износната продукция, като им предоставят пълна и своевременна информация за текущите и перспективните тенденции в развитието на науката и техническия прогрес в икономически напредналите страни. За тази цел важно значение има разработването на съответен организационен и икономически механизъм, който да осигури непосредствена заинтересованост от страна на стопанските организации и внедрителските звена бързо да внедряват постиженията на науката и техниката в производството, да допълват, изменят или формират нова стокова номенклатура по вноса и износа, отговаряща на изискванията на външните пазари. При това служителите както от външната търговия, така и от производствената сфера да носят пряка материална отговорност и „да бъдат стимулирани за ефекта от сключените сделки, издирване на допълнителни валутни ресурси и осигуряване на перспективни пазари."[1]

Със своите всеобхватни и навременни решения Националната партийна конференция е не само конкретизация и доразработка на решенията на XI конгрес на БКП за изграждане на развито социалистическо общество, но и естествено продължение на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Това е гаранция, че те няма да бъдат еднократна или временна кампания, а трайна насока в нашето социалистическо развитие, материализация на генералната линия на Партията.

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, с. 33.

Digitized by Google

РЪКОВОДСТВО НА ИДЕЙНО-ВЪЗПИТАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

к. ф. н. ИВАН ГЕОРГИЕВ

Партийният комитет води идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации, реализирайки последователно четири основни стадия в управленческия цикъл.

В първия се създават необходимите предпоставки, за да се реализира ръководството. Или това е подготвителният стадий, в който се събира информация, изследва се състоянието на обществената среда и целенасочената и организирана идейно-възпитателна работа, разкрива се състоянието на субекта и обекта на идейно въздействие, формите, методите и средствата, търсят се обективните потребности за формиране на едни или други качества на индивидуалното съзнание на отделните личности. През този стадий партийният комитет, ако е необходимо, организира социологически и социално-психологически изследвания в първичните партийни организации и в трудовите колективи, на основата на чиито данни по-нататък продължава процесът на ръководство.

Много съществено в преработката на информацията е да се извлече ценното, което разкрива закономерностите на развитието на идеологическите явления в трудовите колективи, да се открива типичното, което най-добре характеризира дадения етап от цялостната дейност на завода, комбината, селищната система, учебното заведение. Напоследък в някои партийни комитети се забелязва не съвсем положителна практика: набира се прекалено голямо количество информация, която не може да се систематизира и в достатъчна степен анализира. Има партийни комитети, които с помощта на научни работници правят по няколко социологически изследвания, но след това информацията остава във вид на таблици от електронноизчислителните машини или в най-добрия случай се ползва само една минимална част от нея. Или: изследват се проблеми с голям научен инструментариум, които са пределно ясни както за партийния комитет, така и за организациите.

Кои са по-главните източници за формиране на цялостен информационен поток при ръководството на идейно-възпитателната работа? Преди всичко това са постиженията на съвременната марксистко-ленинска наука и по-специално всички онези нейни клонове, които се занимават в една или друга степен с изследванията на проблемите на формирането на съзнанието. Друг източник са материалите и решенията на конгресите и конференциите на Партията, пленумите на Централния комитет, постановления и решения на Политбюро и Секретариата на Централния комитет, решенията на окръжните, градските, общинските комитети, постановленията и решенията на държавните, обществените и обществено-държавните органи. Също и информацията,

Digitized by Google

получена от непосредствените контакти на членовете на партийния комитет с комунистите и безпартийните, информацията, съдържаща се в документите на първичните партийни организации. Не е необходимо по всеки въпрос, който ще се обсъжда и решава, партийният комитет да иска специална информация или преценка от партийните бюра. Може да я получи, когато членове на комитета присъствуват редовно в заседания и събрания на първичните партийни организации или проучат документацията, отразяваща цялостния им живот.

През втория стадий в реализацията на ръководството на идейно-възпитателната работа събраната и систематизирана информация с описващ характер се преработва и придобива предписващ характер, т. е. определят се предписания и нормативи за по-нататъшното поведение на системата на идейно-възпитателната дейност. А това означава партийните комитети да разработят различни решения, планове, програми, мероприятия и пр. С други думи, да вземат ръководно идеологическо решение за определяне съдържанието, формите, методите, средствата на идейно-възпитателната работа, решения по подобряване на микросоциалната среда, въздействуваща непосредствено на отделните личности и трудовия колектив като цяло. За да бъде идеологическото решение научнообосновано, то трябва да отговаря на редица изисквания, но три от тях са най-съществени: партийният комитет да разполага с достатъчна по количество и преди всичко качествена информация за състоянието на обекта на управлението: да познава закономерностите на идейно-възпитателната работа и особено механизма, чрез който идеологическото съдържание се довежда до съзнанието на масите; и не на последно място партийният комитет да притежава информация, характеризираща състоянието на средата, в която работи и живее отделната личност, закономерностите и процесите в другите сфери на обществото.

Когато се разработват управленческите идеологически решения, следва да се има предвид най-напред целта.

Всички цели на идейно-възпитателната работа в първичните партийни организации в трудовите колективи произтичат от Програмата на Партията. Но това в никакъв случай не означава, че те могат да се вземат в този им вид и да се пренасят в решенията и другите нормативни документи на партийния комитет. Да се постави същата цел в документите на комитета означава той да се заеме с непосилни задачи, отнасящи се до цялата партия. На основата на общите цели, на целите, които са декомпозирани на окръжно, градско, районно и общинско равнище, се определят конкретните цели за партийната организация в завода, комбината, учреждението, населеното място и пр. Главната насока на идейно-възпитателната работа в производствените звена е да реализира икономическите, производствените задачи. Целите и задачите на партийните комитети в последна сметка са призвани да реализират целите и задачите на идеологическата област на районния или градския комитет като тяхна производна. А от гледна точка на научните изисквания целите се декомпозират от горните равнища на по-долните или в случая целите на първичните партийни организации следва да бъдат декомпозирани цели на партийния комитет. Тук се налага строго да се спазват изискванията, залегнали в Доклада на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция по въпроса за планирането, а именно плановете за социално-икономическото развитие да се формират от горе на долу и от долу на горе. Или окончателните цели и задачи на идейно-възпитателната работа на първичните партийни организации се формулират сред резолюциите на заводските, общинските и пр. конференции. И по-точно — когато се разработват резолюциите на годишните събрания на първичните партийни

Digitized by Google

организации, да се спазват насоките, дадени от по-висшите партийни органи, но конкретно да се формулират едва когато са приети резолюциите на партийните конференции или общите събрания на организациите. За да може по-съвършено да се определят целите в ръководството на идейно-възпитателната работа, е необходимо да се спазва и изискването за перманентно коригиране на приеманите нормативни документи. Тук в най-пълна сила следва да се прояви демократизъм.

Освен че се определят целите и задачите, в този стадий се набелязват и действията за реализацията им. Или: всяко управленческо решение на партийния комитет следва да съдържа не само какво да се направи, а и как да се направи, да се посочват механизмите, технологията на реализацията. В някои случаи в управленческите решения на комитетите са предвидени действията и мероприятията в идеологическата сфера, без да са определени целите. Да се формира тази част от решенията означава преди всичко да се определи съдържанието на дейността, формите, методите и средствата на въздействие, контролът и проверката, като се има предвид, разбира се, обектът на идеологическото въздействие и главно целите и задачите, които са отчели предварително тези обстоятелства.

Следващият етап в този стадий е да се определят ресурсите и възможностите за реализиране на целите и задачите. На основата на действията се отразяват и необходимите материални средства, финанси, съвременни технически средства, визуална информация. Някои изследвания за възприемане на информацията от човека показват, че от цялото количество 75 на сто се реализира чрез очите, 13 на сто чрез ушите, 6 на сто чрез осезанието, 3 на сто чрез обонянието и 3 на сто чрез вкуса. Както се вижда, изключително голям е делът на онази информация, която се възприема по визуален път, а това поставя и нови изисквания към цялата информация, която се реализира в идейно-възпитателната работа.

Главната съставна част на ресурсите в идейно-възпитателната работа са кадрите — пропагандистите, лекторите, агитаторите, програмните ръководители, редакционните работници, културно-масовиците, художниците и пр. Или това е целият идеологически екип, който ще организира и реализира идейно-възпитателните въздействия, ще участвува непосредствено във формирането на идейната съставка на съзнанието на членовете на трудовите колективи. За да се структурира правилно ресурсната част, необходимо е партийният комитет да се ръководи от целите и задачите, които си е поставил, а не обратно — да формира цели и задачи в зависимост от наличните кадри и други ресурси. Това изискване не винаги е абсолютно задължително, но е желателно да се спазва особено при съвременните условия, когато има да решаваме една изключително важна задача на нашето общественоикономическо развитие, а именно да преодоляваме създалото се противоречие между нарасналите възможности на икономиката и изоставане на субективния фактор.

На този етап е наложително да се помисли и за подготовката и преподготовката на кадрите. Значителна част от тях се обучават на по-високи равнища в управленческата структура — окръжно, градско или районно, но не е възможно това да става за всички категории идеологически кадри. Онези от тях, които не се учат в по-висшите курсове, се налага да се обучават на равнище заводски или общински партиен комитет. Тук се изявява много ярко ръководството на партийния комитет, който утвърждава, размества, издига една част от идеологическите кадри. Естеството на работа на част от идеологическите звена е такова, че те биха могли да функционират единстве-

Digitized by Google

но на комбинатско, заводско, общоселско и пр. равнища. Става дума, например за комисията по нагледната агитация, комисията за културно-масовата работа, комисията по съревнованието и пр. Те не функционират в цеха, бригадата, управлението, дирекцията и пр., където на този етап се изграждат главно първичните партийни организации и поради разпокъсаността на производствените звена не могат да реализират пълно своите ръководни функции и особено една от трите основни, а именно — политическата. В доклада пред Националната конференция се подчертава: „Първичните партийни организации у нас са много раздробени... това обективно ограничава възможностите на първичните партийни организации в бригадите и цеховете да се изявяват напълно като политически ядра на колективите, защото тези колективи имат предимно изпълнителски функции; по същество при тях не се решават проблемите, а в заводите и комбинатите. Това води до обедняване на съдържанието на дейността на първичните партийни организации, до ограничаване на техните функции".[1]

Третият стадий е създаването на организация, реализирането на идейно-възпитателното въздействие. Въпросът за организацията на труда е централен в документите на Националната партийна конференция. „В сегашните условия на интензификация на икономиката, на борба за високо качество и ефективност на нашата всестранна дейност **организацията на труда придобива изключително голямо значение.** От това доколко ще съумеем да въведем във всички сфери образцова социалистическа организация на труда, ще зависи в най-голяма степен ефективността на нашата икономическа политика. **Сега усъвършенстването на организацията на труда става първостепенна политическа задача**".[2] В идеологическата практика на партийните комитети и организации изобилстват решения, планове, мероприятия и пр., и то в повечето случаи на много високо равнище, но нерядко част от тях не се реализират, не поради това, че е проявен някакъв максимализъм, а главно поради липса на рационална организация за тяхното изпълнение, което ще рече, да се изберат и осъществят определени дейности, за да се изпълнят предварително набелязани цели и задачи. На Националното съвещание с идеологическите кадри др. Ал. Лилов подчерта, че, **за да завърши преустройството, е необходимо в първичните партийни организации да се създаде стройна, рационална и ефективно действуваща организация, която да координира своевременното подемане и решаване на всички проблеми и задачи, пълноценно да използва целия кадрови идеологически потенциал и същевременно да осигурява възможности за системна идейно-възпитателна работа сред трудовите колективи, за всекидневен контакт с отделните труженици.** А това предполага да се програмират управленческите решения. След като партийният комитет е взел решение, той пристъпва към разработките на сценарии или програма. Разбира се, има решения, които не се налага да се програмират поради тяхната ясност и кратковременност в реализацията. Програмират се управленчески решения, които имат основополагащо значение за идеологическата работа на завода, комбината, населеното място. Например може да се програмира решение по подготовката на идеологическите кадри по естетическото възпитание, по внедряване на новите социалистически ритуали, по изграждането на цялостната система за марксистко-ленинската подготовка на комунистите, по развитието на материално-техническата база на идейно-възпитателната и културно-масовата работа. Програмирането предполага да се определи редът, начините, средствата, сроковете, в

[1] Т. Живков. За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката, С., 1978, с. 53.
[2] Пак там, с. 21—22.

Digitized by Google

които ще се изпълни решението. А това от своя страна изисква в повечето случаи партийният комитет да събере допълнително информация, за да се ориентира правилно за дейностите, които предстои да се извършват, за тяхната строго логична последователност, оптималност и непрекъснатост. Много добра е практиката на някои партийни комитети заедно с проекта за решение да внасят и програма за неговото реализиране. Непосредствени изпълнители на тази програма или сценарий са преди всичко първичните партийни организации. Няма големи възможности за неразбиране на програмите, защото те са разработени само на едно по-горно равнище. По-сложно е, когато решения от центъра, от окръга трябва да се предават и реализират направо в първичните организации. Съдържанието, социалната и идеологическата им значимост следва да станат вътрешно убеждение на реализаторите, да подтикват самите изпълнители към действие.

Към организацията за осъществяване на идейно-възпитателното въздействие на партийния комитет се отнася и уточняването на субекта на реализацията. Това е целият кадрови потенциал, който ще изпълни управленческото решение, всички онези органи, които ще се изградят като помощни на комитета или в първичните партийни организации. Важно е не само да се определят функциите на отделните помощни органи, но и на всеки човек, включен в тях, да се определят връзките, тяхната координация и субординация при реализирането на целите и задачите.

Поради това, че една не малка част от решенията се отнасят не само за идейно-възпитателната работа в първичните партийни организации, а и за другите стопански, обществени органи и организации целесъобразно е да се определят и техните функции, без да се излиза от основните им задачи, определени от техните устави и решения на по-горните им ръководства. Принципът на комплексността в пълна сила действува при структуриране на органите и дейностите, при съгласуване на работата на всички онези, които се занимават с възпитание на територията на завода, учреждението или населеното място.

Националното съвещание с идеологическите кадри предяви изключително високи изисквания към работниците в тази област. Сега са нужни, подчерта др. Лилов, майстори на своята работа, елитни идеологически кадри, безпределно верни на комунистическото дело и комунистическия идеал, кадри с висока обща, идеологическа и специална култура, кадри с развито социално мислене от съвременен тип, не само знаещи, но и можещи. Иска се, от една страна, убеденост и компетентност, от друга — деловитост и конкретност. Или изискването към идеологическите кадри в първичната партийна организация е освен всичко друго да притежават съвременни умения за социалистическа организация на този изключително сложен труд за духовното израстване на всеки член от колектива.

За да протича правилно процесът на ръководство на идейно-възпитателната работа, партийните комитети трябва да контролират. Ленин подчертаваше, че в центъра на организаторската работа трябва да стои „подборът на хората и проверката на фактическите изпълнения".[1] Системният и действен контрол осигурява ефективна реализация на решенията, същевременно той е борба против инфлация на решенията, усъвършенствува самата система на ръководство. Контролът може да се осъществи както чрез специално за целта натоварени представители на комитета, така и като се призоват партийните бюра да докладват на заседание. Но същественото е контролът да се разпростре върху целостния цикъл за реализиране: контрол по качеството на решенията,

[1] В. И. Ленин, Статии и речи, 1922—23 г. с. 52.

Digitized by Google

плановете и др., които приемат и първичните партийни организации, и другите държавни и обществени органи.

Организацията на изпълнението изисква специален подход към кадрите. Партийният комитет следва да знае кои от тях са анализатори, могат да разработват проблемите и кои са добри организатори. Идеалният вариант е, когато всеки може успешно да реализира и единия, и другия вид дейности.

Според изискванията на Националната партийна конференция организацията следва да води до икономия на жив труд. Този въпрос не се отнася само за материалното производство, а в пълна сила и за духовната сфера. Не можем да включваме голям брой кадри, които да се занимават с идейно-възпитателната работа, без да има някакъв сериозен ефект. Същото се отнася и за средствата, и за времето и пр. **„Ключов въпрос на борбата за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда е решителното издигане равнището на съзнателността и дисциплината.“**[1] Освен всички други фактори за реализиране на управленческите идеологически решения, много съществено е партийните комитети и в процеса на организацията да полагат грижи за повишаване съзнателността и дисциплината.

Последният стадий в ръководството на идейно-възпитателната работа е обобщаването — обобщават се резултатите от ръководството, отчита се цялостната ефективност на идейно-възпитателната работа в първичните партийни организации. Това е обратната връзка — потокът на информацията от обекта на възпитателното въздействие към субекта. В случая става дума за данни, които получават партийните комитети за състоянието на идейно-възпитателната работа и особено за съзнателността и активността на комунистите и всички членове на трудовия колектив.

За да може да се реализира цялостна и пълна обратна връзка, необходимо е да има критерии за оценка на ефективността на идейно-възпитателното въздействие. Необходимо е партийните комитети да следят процеса в развитие, за да могат непрекъснато да го регулират и направляват. Партийните комитети и партийните бюра, както изтъкна др. Лилов пред Националното съвещание, е необходимо да държат сметка за три равнища в тази оценка, а именно: оценка на самите идейно-възпитателни мероприятия — навременност, тематика, качество, обхват и пр.; оценка на настъпващите изменения в съзнателността на трудещите се чрез установяване на техните знания и възгледи, убеждения и оценъчни критерии, социална психика; оценка на практическите действия и поведение, предизвикани от въздействието на идейно-възпитателните мероприятия.

Азбучна истина е, че без обратна връзка няма ефективно ръководство. Организират се огромен брой идеологически мероприятия, излъчва се голямо количество идеологическа информация чрез различните средства на пропагандата и агитацията, но не се следи непрекъснато за ефекта. Социолозите и психолозите към големите заводи, предприятия и комбинати могат да бъдат полезни в реализацията на обратната връзка, ако политически се направляват от заводските, комбинатските партийни комитети, ако около тях се формира една група в помощ на първичните партийни организации по тези въпроси.

Този стадий в ръководството на идейно-възпитателната работа е крайният, но същевременно той може да се приеме и като начален, защото се слива с първия, защото цикълът на управление е затворен и непрекъснато се повтаря във времето и пространството. Обратната връзка е тази, която го затваря, оттам се определя в значителна сте-

[1] Т. Живков, Доклад пред Националната партийна конференция, с. 27.

Digitized by Google

пен по-нататъшното целенасочено въздействие върху цялата система на идейно-възпитателната работа, а оттук и върху съзнанието и поведението на трудовите колективи.

Сега преустройството на идеологическия фронт следва да се доведе докрай. След Националното съвещание има съвсем ясна и дълбоко научна конкретна програма за завършване преустройството на идеологическата работа и в първичните партийни организации. Боеспособността и политическата зрелост на първичните организации, техните връзки с масите в значителна степен определят боеспособността на Партията като цяло. Колкото първичната партийна организация по-активно и по-резултатно изпълнява своите идеологически и възпитателни функции, толкова по-успешно тя се развива като основна клетка на Партията, като политическо ядро на колектива и първообраз на неговото бъдещо състояние и в същия момент толкова по-голям е нейният принос в решаването на стоящите пред идеологическия фронт задачи. Преустройството следва да продължи и върху основата на изключително плодотворните идеи в Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС. Непосредствената задача на идеологическата работа на сегашния етап, подчертава той, е формирането на социалистическата съзнателност с висока степен на зрелост, съдържаща неизбежно и черти, присъщи на бъдещата комунистическа личност.[1] Не е възможно да се гарантира успехът, ако не се преустрои и ръководството на идеологическата работа в първичните партийни организации. Задачата сега е решително да се засили и подобри идеологическата работа в първичните партийни организации, да се извърши прелом в активността, вниманието, грижите и конкретните мерки на първичната партийна организация по въпросите на идеологическата работа, да се повиши качеството и ефективността на идеологическата работа. Само онзи окръжен, градски или общински комитет, който осигурява решаването на тази задача, изпълнява успешно своите функции и задължения в преустройството на идеологическия фронт. Може да се каже, че преустройството е завършено тогава, когато наистина идейно-възпитателната работа е дала и дава своя реален принос в преодоляването на противоречието между нарасналите възможности на икономиката и изоставането на някои равнища на субективния фактор, когато тя въздействува той да се превърне от изоставащ във водещ.

СЪВМЕСТНАТА ИДЕОЛОГИЧЕСКА РАБОТА – МОБИЛИЗИРАЩА И ЦЕЛЕНАСОЧЕНА

Днес няма по-отговорна задача за партийните комитети и организации, за земеделските дружби, за комунистите, за сдружените земеделци. за всички трудещи се в Силистренски окръг от задачата да се претворява в живота икономическата политика на Партията, да се реализира във всичко и навсякъде разработената от Единадесетия конгрес стратегия за висока ефективност и високо качество. На тази задача се подчинява и съвместната идейно-възпитателна работа на окръжната партийна организация и на окръжната земеделска дружба. Те се ръководят от указанието на др. Тодор Живков, че задачите в областта на икономиката „не са само икономически. Това са същевременно и задачи политически, задачи идеологически. Защото те засягат настоящето и бъдещето на нашия социалистически

[1] Т. Живков, Учение и труд, жизнерадост и дръзновение, С. 1978, с. 83.

Digitized by Google

строй, настоящето и бъдещето на трудещите се, на нашата страна" (Избр. съч., т. 23, с. 474).

През последните години съвместната работа става все по-организирана. Идеологическото обезпечаване на най-важните проблеми, които решава окръгът, се планира заедно. Това повишава социалната активност, чувството за отговорност у комунисти и сдружени земеделци.

Веднага след Десетия конгрес на БКП и Тридесет и втория конгрес на БЗНС двете окръжни ръководства приеха документ, с който се целеше съвместната работа да се постави на равнището на съвременните изисквания. В този документ се отделя значително място за разнообразяване на формите на съвместната идеологическа работа. След важни партийни форуми — Единадесетия конгрес, Националната партийна конференция, този документ се обогатява с нови инициативи, свързва се с новите задачи.

След срещата на др. Тодор Живков с постоянното присъствие на БЗНС в село Правец двете окръжни ръководства направили оценка какво са извършили дотогава за социално-икономическото развитие на окръга през седмата петилетка. Като отчитат активизиращото значение на тази среща за още по-широко единодействие между партийните организации и земеделските дружби, между комунисти и сдружени земеделци, те правят извода, че има широки възможности да се усъвършенствува съвместната работа на партийните и дружбените ръководства, да се повиши приносът на комунистите и сдружените земеделци за предсрочното изпълнение на плана за 1978 година по всички показатели, да се решават много от проблемите на техническия прогрес, успешно да се внедрява науката и високопроизводителната техника в селското стопанство, да се осъществява стратегическият лозунг на седмата петилетка „Ефективност и качество, качество и ефективност". Основание за това са постигнатите успехи.

В Силистренски окръг се усъвършенствува организацията на производството и управлението на селското стопанство, създаде се единен аграрно-промишлен комплекс. Концентрацията и специализацията на селскостопанското производство навлизат в решителна фаза и дават благотворно отражение върху неговото развитие. Широката организаторска и политическа работа на окръжната партийна организация и окръжната земеделска дружба са създали обстановка за творческа изява на комунисти и сдружени земеделци в решаването на основните проблеми в този отрасъл. Изменеиията в структурата на селскостопанското производство са наложили да се създадат партийни комитети и дружбени ръководства в клоновите стопанства. Това дава възможност по-близко и непосредствено да работят едни с други комунистите и сдружените земеделци, първичните партийни организации и местните земеделски дружби. Близкото единодействие на окръжния комитет на БКП и окръжного ръководство на БЗНС, по-системната организаторска и политическа работа на партийните, дружбените и стопанските ръководства, допринесли през шестата и първите две години на седмата петилетка селското стопанство в окръга да постигне значителни успехи. Тази година между окръзите, които поздрави другарят Тодор Живков за това, че са получили високи добиви от пшеница и ечемик, е и Силистренски окръг.

Въз основа на тези констатации и натрупания опит са разработени допълнителни мероприятия за издигане равнището на съвместната работа. Тази година е прието допълнително решение, което предвижда да се усъвършенствува съвместната работа на двете окръжни ръководства за времето 1978—1980 г. В идеологическата сфера те бележат мерки да се отстранят допусканите понякога слабости в работата и още по-тясното ѝ свързване с проблемите на живота, да съдействува тя още по-успешно за повишаване трудовата и обществената активност на хората, да се повиши равнището на индивидуалната работа с тях. По-голямо внимание се обръща на патриотичното и интернационалното възпитание, на усъвършенстуването на плановото ръководсто на икономиката и социалистическата организация на труда, на самозадоволяването на населението в селищните системи с основните селскостопански продукти, за решаване стратегическата задача за висока ефективност и качество.

Тези задачи се реализират вече близо година. Анализът очертава един активен период на обща работа — период, изпълнен с много инициативи и богатство на форми, с резултати, които радват.

Решителен тласък за по-нататъшна съвместна работа е дало разглеждането на общи събрания на партийните организации и земеделските дружби речта на другаря Тодор Живков на срещата в село Правец. Комунисти и сдружени земеделци посочват конкретните форми на обща работа, предлагат пътища, по които тя да достигне до всички звена на двете партии, да стане по-действена и ефективна, да се превръща все повече във фактор за реализирането на партийната политика, особено на село. От април до септември 1978 г. в много села на окръга са свикани съвместни събрания на първичната партийна организация и местната земеделска дружба, на които комунисти и земеделци заедно обсъждат такива въпроси: в с. Главаница — „Единни в борбата и труда за възхода на социалистическа България; в Окорш, Паисиево и др. — „Анализ за изпълнението на плана"; Алфатар, Добриница — „Опазване обществената и държавната собственост и задачите на комунистите и сдружените земеделци"; Добротица, Искра, Поляна, Слатина — „Политиката на БКП за мир, добросъседство и сътрудничество на Балканите". На събранията комунистите и сдружените земеделци очертават според местните условия начина на съвмест-

Digitized by Google

ната си работа, споделят опита си. Те се превръщат в трибуна за ярка изява на идейно-политическото единство на двете организации, на волята да се мобилизират общите усилия за превръщане априлската партийна политика в живо дело, като се изпълняват образцово всички задачи в селското стопанство, в обществено-политическата и идеологическата област. Създава се атмосфера на творческа инициативност — предпоставка за нови производствени завоевания.

В светлината на изискванията на Доклада на другаря Тодор Живков и Тезисите, приети от Националната конференция, идеологическата дейност допринася да се усъвършенствува производствената, организаторската и политическата работа, да се решават най-ефективно всички задачи — комплексно и целенасочено. В усилията си да приведе решенията на конференцията в дела Силистренската окръжна партийна организация има верен другар и съратник — окръжната земеделска дружба. Комунистите и сдружените земеделци са на предната линия.

Високите критерии за ефективност и качество с голяма сила и актуалност поставят въпроса да се издига равнището, да се разширяват границите на компетентност на кадрите. Днес не можем да се задоволяваме с това, че образованието на кадрите расте, ако то не води до преодоляване на проявите на ограничено мислене, ако в идеологическия процес продължават да съществуват елементи на примитивизъм, на изостаналост от живота, от постиженията на науката. Сега са нужни майстори в своята работа, безпределно верни на комунистическото дело, кадри с висока обща идеологическа и специална култура, с развито социално мислене, деловитост. И този въпрос двете окръжни ръководства са се заели да решават заедно. В приетите допълнителни мероприятия за 1978—1980 година е поставена задачата да се създаде единна система за марксистко-ленинското обучение на комунистите и сдружените земеделци. В нея главното съдържание да бъде по-нататъшното, още по-тясно свързване на идеологическата работа с актуалните проблеми на изграждането на развито социалистическо общество, с изпълнението на задачите на седмата петилетка, с преодоляването на отрицателните явления, с възпитаването на комунистите и сдружените земеделци в социалистическа съзнателност, в дух на социалистически патриотизъм и интернационализъм, любов към родината и всестранна дружба с братския Съветски съюз. Обръща се голямо внимание на утвърждаването на социалистическия начин на живот и усвояване на челния опит, на естетическото възпитание. За тази цел са предвидени съвместни семинари, теоретични конференции, лектории и други форми. Конкретни указания се дават за разработване на съвместни планове на партийните комитети и дружбените ръководства в клоновите стопанства по разгръщане на социалистическото съревнование за изпълнение на плановете, усъвършенстване на социалистическата организация на труда и плановото ръководство на икономиката, още по-доброто организиране работата по изучаване и внедряване челния опит сред механизаторите, животновъдите и полевъдите.

Как се реализира тази програма? Традиция е пред сдружените земеделци да нанасят информации изтъкнати партийни дейци от окръга. По важни задачи на селското стопанство при големи партийни и държавни събития пред дружбения актив говорят първият секретар и другите секретари на окръжния комитет на Партията, завеждащи отдели, сътрудници. Отделът „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на Партията осигурява висококвалифицирани лектори. Така на заключителното занимание на лекторията „СССР — страна на строящия се комунизъм" в Силистра, Тутракан и Дулово са изнесли лекции доцент Василий Исаенко, завеждащ катедра във Висшия технологически институт по битово обслужване в побратимения със Силистра град Хмелницки, и Виктор Скоробогатий, лектор от град Волочинск, Хмелницка област.

Домът за политическа просвета оказва редовно помощ за обучаване дружбения актив, организирал е двегодишен специализиран задочен курс по проблемите на идеологическата работа на съвременния етап. В него участвуват лектори, просветници на местните земеделски дружби, членове на групите докладчици. В Дулово се организира двегодишен курс по „Основи на научния комунизъм". Участвуват 35 души от градското дружбено ръководство. Съвместно се организират проверки за състоянието на общи курсове и учебни звена. В някои случаи членовете на БЗНС — икономисти и специалисти, са лектори по икономическите въпроси. Комунисти и сдружени земеделци — производственици, заедно участвуват в агитационно-пропагандистката работа в колективите, организират вечери на успехите, дните на моя брат, деня на тракториста и други.

Всяка първа сряда на месеца е определена за ден на политическата агитация в окръга, известна като „политическа сряда". На този ден се разглеждат най-важните и актуални задачи. На събранията в селата и по трудови колективи ги разясняват отговорни партийни и държавни ръководители от окръга, организационни работници и активисти. Значителна част от тези докладчици са членове на БЗНС. В Старо село например на последната „политическа сряда" са разговаряли за някои проблеми по личното стопанство, за клуба на животновъдите. „Политическата сряда" се е утвърдила като ден за политическа агитация и пропаганда с подчертана политическа ефективност и мобилизиращо въздействие за повишаване активността на трудещите се в окръга.

Кадрите на БЗНС се учат и в различните партийни учебни форми. Извън обучението в курсовете на Академията за обществени науки и социално управление в София и

Digitized by Google

филиала във Варна, само през 1976 и 1977 година 500 съюзни активисти са участвували в курсовете на междуокръжната партийна школа, в задочния партиен университет и други. По 1000 сдружени земеделци всяка година участвуват в звената на партийната просвета. А тази година участието на сдружените земеделци в партийните учебни звена се разширява още повече. Заедно с комунистите в тях се обучава една трета от членския състав на окръжната земеделска дружба. Така основният съюзен актив заедно с комунистите изучава теорията и практиката на марксизма-ленинизма. Това допринася по-успешно да се преустройва съюзната идеологическа работа, все по-непосредствено да се обвързва с конкретните задачи на изграждането на развития социализъм.

Преди откриването на партийната учебна година бюрото на окръжния комитет на БКП се е срещнало с пропагандистите комунисти и сдружени земеделци. Направили оценка на досегашната и дали насоки за предстоящата работа на учебните звена. Откриването на учебната година станало на два етапа — на 15 октомври в градовете и на 30 октомври в селата — присъствували представители на окръжния комитет на Партията и на окръжното ръководство на БЗНС, както и участниците в звената — комунисти и сдружени земеделци.

Индивидуалната работа с хората е метод, доказал своята голяма ефективност. За да усъвършенствува този метод, окръжният комитет на Партията е подготвил научно-практическа конференция по индивидуалната политическа работа. На нейния заключителен етап присъствувал и целият идеологически актив на окръжната дружба. Това допринесло да се подобри работата на сдружените земеделци в тази насока. Партийният и дружбеният актив организирали среща, на която разговаряли за същността на социалистическия начин на живот.

Разнообразието на инициативи по животрептящите проблеми и задачи на социалистическото настояще и перспективите на развитие допълват картината на единодействие в тази важна сфера на идеологическата работа, показват нейната широта и разкриват подчертаната активност на двете окръжни ръководства.

Трудно е в един кратък обзор да се обхванат всички проблеми и форми на съвместната идеологическа работа на двете окръжни организации. Спряхме се на най-важните нейни моменти като подход и реализация, които открояват нейния системен и целенасочен характер и ефективност. Но това, което се вижда и от сравнително кратко наблюдение и което радва, е, че двете окръжни ръководства, двете окръжни организации не делят идеологическата, а и цялостната работа на „наша“ и „ваша“. Тя е обща — обагрена от стремежа да се достигне общата цел, да се осъществи общият идеал — развитото социалистическо общество. Окръгът си е поставил задача през 1979 година да получи по 500 кг пшеница и ечемик и 600 кг царевица от декар; да изпълни плана за млякото и млечните продукти за седмата петилетка. За тази цел двете окръжни ръководства разработили програма. В нея на масово-политическата работа отделят важно място. Тя е, която ще мобилизира силите и възможностите на специалисти, механизатори и животновъди; ще воюва да се укрепва трудовата и технологическата дисциплина, широко да се изучава и прилага челният опит.

Може уверено да се каже, че натрупаният опит, творческата амбиция на комунистите и сдружените земеделци са един от факторите, които ще съдействуват да се реализират тези задачи. Тяхното слово и дело ще действуват мобилизиращо на всички труженици в окръга.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА
Христо РАДЕВ

Digitized by Google

ИЗ ЛИЧНАТА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ НА ПОЛИТКОМИСАРЯ ФЕОДОР

От пролетта на 1942 г. Атанас НЕНОВ партизанствува отначало в Кричимската партизанска чета, а от октомври — в Баташката. Неговото партизанско име е Феодор.

В отряда „Антон Иванов" — Атанас Ненов — Феодор е агитпроп и редактор на „Родопски партизани", политкомисар на чета. При разгрома на отряда, след боя при „Сухото дере", където загива щабът на отряда, Атанас Ненов поема командуването на група партизани. Групата се насочва към Брацигово, но бива разбита.

На 11 март 1944 г. тримата партизани — Атанас Ненов, Лев Желязков и Паница Семерджиев, водят край самото Брацигово бой с многочислен противник — жандармеристи и полицаи. Пада убит Лев Желязков, а Атанас Ненов и Паница Семерджиев достигат билото на връх Бальовица, където продължават сражението и загиват.

●

Роден на 29 ноември 1898 г. в Брацигово, в семейството на беден зидар, Атанас Ненов получава основно образование в родния си град, след което учи в Пазарджишката гимназия. През Балканската война, когато баща му е бил на фронта, майка му заболява и умира и Атанас е бил принуден да се грижи за издръжката на семейството (Никола Ненов имал три дъщери и само един син). Шестнадесетгодишен Атанас Ненов става общински служещ в Брацигово, по-късно пощенски служещ в с. Лъджене (Велинград). За участие в антивоенни манифестации е уволнен. Служи войник в Гюмюрджина като телеграфист.

През 1918 г. става член на БКП. През 1919 г. постъпва на работа в телеграфо-пощенската станция в Пловдив. За участие в транспортната стачка (1919—1920 г.) е уволнен. Известно време работи като дърводелец, после става тютюнаработник. Разпространител е на партийния печат, сътрудничи с излизащия в Пловдив вестник „Правда". Бил е един от добрите артисти на любителския работнически театър в Пловдив. Години наред носи прякора „Стършел" по ролята, която играл в пиеса по едноименния роман на Войнич.

По време на деветоюнския фашистки преврат Атанас Ненов е сътрудник на ОК на БКП. Често е арестуван и малтретиран. През октомври 1923 г. е привлечен за военен организатор на един от пловдивските партийни райони.

След атентата в „Св. Неделя", издаден от арестуваните, той известно време се укрива в града, а после с други деветима подгонени другари образува нелегална чета. Преследвани от полицията и войската, те са принудени да се оттеглят на гръцка територия. Изпратен на заточение на остров Сирос, където изживява големи страдания, с група български емигранти успява да избяга с един съветски кораб и се озовава в Одеса.

В Съветския съюз Атанас Ненов работи в гр. Свердловск като телеграфист, а по-късно в Москва следва и завършва с успех журналистическия институт и работи в съветския печат.

В България се завръща през 1929 г. Тук отново се включва активно в дейността на Партията. През 1931 г. е избран за народен представител

Digitized by Google

от името на Работническата партия. В Народното събрание е един от добрите оратори. През 1932 г. е избран за секретар на Софийския градски и окръжен комитет на РП и за член на ЦК на РП.

На 8 март 1933 г. Атанас Ненов е арестуван, подведен под съдебна отговорност за организиране на антимилитаристични ядки в 27-и чепински полк и осъден на 14 години затвор. Присъдата изтърпява в Пазарджишкия, Варненския и Сливенския затвор. Освободен е по закона за амнистията през април 1940 г. Установява се в София: работи временно в дружество „Дунавия", става инструктор на ЦК на БКП.

След хитлеристкото нашествие в Съветския съюз през 1941 г. е принуден да мине в нелегалност. Заминава за родния си край, където работи активно за създаване на партизански отряд.

●

Тук поместваме три писма от личната кореспонденция на Атанас Ненов, разкриващи моменти от партизанския живот.

Писмо 1

„Мила моя,

Реших да ти пиша по-често по малко. Това решение не се спъва от обстоятелството, че ти не ще четеш може би тия ми писма, нито пък се насърчава от това, че готвачът Ангел, като разбра, че пиша за тях, ми постави днес една лъжица повече, с пожелание да пиша повече и за него! Желанието ми да ти пиша се подхранва от нуждата да узнаят някога хората по нещичко за нашия сегашен живот, за неизвестните, безименните народни синове, които литнаха към свободата като първите лястовички към пролетното слънце, литнаха, като оставиха своите гнезда с угрижените жени и деца, жертвувайки всичко лично.

Ето го: името му е Горан. Вечно с искривен на една страна каскет, избелял от слънцето и дъжда така, че изгубил първоначалния си цвят съвсем. Горан е човек от жили и неголеми, но изпечени мускули. Гръмнала пушка в ръцете му, пръснала се и отнесла едната му длан. Лекарите събрали останалото, кърпили го и оставили да стърчат, прикрепени за неподвижната китка, 2—3 изкривени пръсти, защото и сега държат здраво карабината на свободата.

У Горан всичко е остро: остра глава с двойно по-остър природен ум, остър нос, брада, а език — не питай — от най-закалената стомана, особено когато заспори с „голтаци", които са на страната на Германия, а имат земя „да не могат да нахранят осем коса". За себе си той казва: „Аз съм лют". И това е вярно. Лютивината му е позната в селото и днес врагът се бои от тая му лютивина. Типичен горянин — той познава и най-залутаната пътека в гората, всеки шубрак му е близък още от тогава, когато е пасал чуждите овце. Неуморим, той винаги ще бъде мокър до кости, щом завали дъжд, и е влюбен в големите огньове, които кладе сам и сам за тях дърва влече. Скромен и внимателен към другарите, малко честолюбив, но честен, той иска да си остане докрай чист. Обича семейството си и се гордее с него, че и то е възпитано в неговия дух. (Образът не би бил пълен, ако не спомена, че присъщата на сина на селото хитрост не е чужда и нему. Без да засенчва лика му на симпатичен борец на народа, тя му помага в различните случаи на неудобни положения, в които се случва да изпада.) Като всеки човек и той си има слабости, но те поне досега не са се проявили до степен да бъдат отбелязани.

Пиша ти за него най-напред, защото е един от първите, които в сняг и студ бяха принудени да хващат балкана и защото е един от типичните ни другари. Посетне за други.

... Владо — спокоен, скромен, млад, с жена и дете, повече градски, отколкото селски работник. Оставил си е мустаци— черни и лъскави, които му придават помъжествен вид. Някога участвувал в кражба на мома за един свой приятел, тя се отнесла с по-голямо доверие към него, на другия ден избягала от града обратно в село, а той доплатил разноските за автомобила. Сега разказва с усмивка за това, шегува се, но за него Горан казва: „Ще стреля, ако го обградят в къща, ще стреля до последния куршум и сам ще си тегли последния. От труда не бяга, не се мръщи, че от него ще замине, че той с повече ще е натоварен. Особено изострен интерес към научни идейни въпроси, каквито за съжаление достатъчно не третираме. Смел, разсъдлив за неговите години."

... Начката. Когато Начката се смее, лицето му става като лицето на човек, който се смее пред шише с вода: брадата и челото се свиват, устата широко се разгъва, носът става на топчица, очите почти се затварят — цялото лице заедно с космите на брадата се смее. Обикновено мълчи. Хлябът не му стига. Слабост към ракията. Навярно при нея обича моабета. От време на време избухва, но лесно му минава. Цялата тежест на разводачеството ляга върху двамата с Горан. От това мускулите на краката му са твърди и много здрави.

... Ах, тия наши батерийки! Всички имаме батерийки и светим безразборно.

Digitized by Google

Стига някой да търси светлини нощем из балкана и особено дето сме на лагер. В тъмна нощ или на месечина лампите светят като фарове. Никой не реагира на забележките. Не са ни пукали още. Ще се убедим, че нито Ботев, нито Караджата са си служили с електрически батерийки или факли. И да си имали, не биха си служили, защото в раницата или в торбата може да се намират нещата пипнешком. Луната свети с пълния си диск. Земята е светла като ден, на поляната карфица да падне, ще я видиш — наш Ангел ходи с вдигната пред себе си батерия, ослепителният сноп на която може да се забележи от всички околни върхове и долове. Пусти навици, пуста разпуснатост.

... От няколко дни насам бели облаци се гонят един други по небето, задуха хладен вятър откъм изток, нощите станаха по-дълги и по-хладни. Лятото като че се пречупи. Папратта почна да жълтее, гори и пада по земята. Тук-таме шумата по долните клонове на буката взе също така да жълтее. Явно, отиваме към есен. Вторият фронт стана по-честа тема на разговор. Нетърпеливият Ангел доказва, че нещо се е променило: защо през пролетта не падаха листата, а сега падат!? Чав, констатира: „Логика". И се усмихва."

Писмо 2

„Мила моя,

„Вие, Фраткин, сте интелигентент, тънка душа. Мислите по-строго за себе си. У нас и пролетариите се опошляват, вземете макар Зарецки. Веднъж в живота си наби японците и никога не може да забрави това, а оттогава ни е развалил двадесет работи. Да бъдеш комунист, Фраткин, това е талант." („На изток").

Печален случай. Би трябвало вместо името „Зарецки" да поставя Рум, да ти напомня с няколко думи неговия жизнен път и характер и да ти го посоча с пръст ей там, дето лежи с вързани крака до шубрачката, огрят от нащърбената месечина. До него часовой с натъкнат на пушка нож. Бих искал да не ти пиша за това. Не искам никой да узнае. Възможно е той отново да се поправи и да стане симпатичен. При все това нали ти пиша „неизпратени писма".

Сериозни времена. Шега със сериозното не бива. Отказа да изпълни заповед, да постъпи на пост. Това е само поводът. Всъщност нещо с идеологията не е в ред. Не може да забрави, че е бил герой преди години. На общото събрание на 13-те бе осъден от всички: вечна опозиция, вечно недоволен, два дни усмихнат, весел, пет дни начумерен и зъл. Сам разходки прави, не сяда при другите да яде, затворен в себе си или вещ по всички въпроси. Оттогава, когато дъбовата гора над селото разлистваше зелените си листа, досега, когато шумата жълтее, не един път е искал да се махне от нас самоволно. Сам щял да води „борбата". Дълга си щял да изпълни сам. Заяжда се с всички. („Ако желаеш нещо да свърши, накарай го да направи противоположното.) Иска да бъде водач, главатар и често говори за своя ум, на който се опира. Всъщност инатът му е голям.

Не взе поука от думите на общото събрание и в своето изказване се нахвърли върху който му падне пред очи и се опитва да хапе като побесняло куче.

Присъда: да се разоръжи и предаде на района да правят каквото искат с него. Освен оръжието взе, че си свали сам, без да му се искат, обувките и чорапите — били „партийни".

Потъмня небето. Сгъстиха се облаците и след малко границите им се изгубиха и цялото небе се наля с олово. Заваля дъжд. Стана хладно. Обед отдавна бе минал. Яденето на Рум стои непокътнато. Бос, той се разхожда демонстративно по мократа поляна, наметнат с мушама. Молят го да яде. Не иска. Да се обуе — не иска.

Деню: „За сантименталности, другари, място няма" ...

Сериозността разбра не само Рум. Обу се, нахрани се. Обидно било, но бледен, небръснат, разгръден, замълча. След 24 часа поиска думата:

— Мене ме е срам да ви гледам. Ще направя всичко да изгладя вината си и да ви срещна с открито чело."

Digitized by Google

Писмо 3

„Мила моя,

Лятото си отива. Кои сме ние? Що правим в гората през цялото време? Няма ли утре да ни запитат по-смелите от нас: защо стояхте и само ядохте народния хляб? На това ние бихме отговорили: чакахме ръководство, инструкции, но те не идваха. А самоинициатива? На това нищо не бих могъл да отговоря, освен да си спомня няколко намерения да заминем не по установения ред в града и да потърсим връзка. Тия намерения не се реализираха досега поради неизменното обещание на РК: „Тая неделя чакаме човек от ОК".

През ранната пролет ударихa ОК. Размерът на удара не знаем. Преди няколко дни чухме, че Ченгела е обесен заедно с Трифон — от Раденковата работа, че М. е убита в Пазарджишко при престрелка. За нея впоследствие узнахме, че е била арестувана в София и пратена в Пловдив. Ех, Ченгел, прощавай, брат! Отиде си и ти — може би сърдит на мен! Деню смята, че трябва една пловдивска улица да бъде назована на твое име. Не зная дали ще си доволен от това.

Ние търсим връзки. С. ходи няколко пъти надолу, не зная с какви конкретни цели, но връзка с града не сполучи. От няколко места отговаряха, че трябва да се съблюдава установеният ред. Смятам, че това е право, особено след като нарушиx реда и ядох бой за това. С. обаче смята, че зад „съблюдаване на установения ред" (чрез Пловдив) се криело някакво бягство от работа. Възможно е и това. Във всеки случай ние сме достатъчно откъснати от тялото на авангарда и за ръководство ни служи Източният фронт!

От позива, който четохме по време на жътвата, се разбра становището на народа, становище ясно за нас. Но какво стана — около жътвата — ние не знаем. Успяха ли германците да ограбят народа както лани, или народът скри житото — неизвестно. Чухме само преди една седмица, че жито за българите ще има най-много до декември, като властта се опитва да намали дажбата на 150 до 300. Казват, че тия дни в Б. обявили това намерение. Улиците се изпълнили с народ, който заплашвал кмета. Дори интелигенцията (учителите) негодувала. Страната я заплашвало глад. Нас все още ни съветват: пазете се! И другарите от долу говорят шепнешком.

Първият позив на англичани, хвърлен срещу 27 август, стигна и до нас. Две неща, с които не сме съгласни: 1) Че свободните народи на земята наброявали 4 милиарда и 300 милиона (всъщност около два милиарда и нещо брои цялото човечество на земята, дори и ако част от зверилното царство, фашистите — немците, италианците — да влизаше в тази сметка) и 2) Хитрата формулировка, че немците ще бъдат окончателно сразени през идущата година.

Първата грешка отнасяме към печатните или пропагандните, втората — прикритите на действителното намерение още тази година да ударят барабаните на втория фронт. Боя се, че по втората точка англичаните казват истината, без да се страхуват, че ще понесат нашите и на цял свят ругатни за възможни шмекерии. Германското комюнике, в което се съобщава за бомбардиране на съсредоточени войски на южния английски бряг, а така също ежедневните бомбардирания на югоизточните граници на Англия и североизточните на Германия, ни се ще все пак да тълкуваме оптимистично.

Иначе предстои ни зима — по-тежка може би от миналата — за народа и особено за нас. Нощите стават все по-студени. Това било знак на суша. Листата почнаха да капят преждевременно, водите навсякъде намаляха. От няколко вечери полето долу е тъмно. Казват поради икономия на електричеството, други поради чужди аероплани, възможни са и двете предположения.

Деню може да ми се сърди, на него не му възразих, но ще си запиша друга „странна" мисъл: в момента властта не ни гонела още и затова, защото се боялa да ни превърне в бандити! Като че ли бандитът е по-страшен от четника! Не ни гонят — и тук сме съгласни и двамата, защото народът ни пази."

Digitized by Google

60 ГОДИНИ ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА КПГ

д-р ХОРСТ НАУМАН

Преди 60 години на 30 и 31 декември 1918 г. и на 1 януари 1919 г. в Берлин се състоя Учредителният конгрес на Комунистическата партия на Германия (КПГ).

КПГ възникна **в огъня на Ноемврийската революция в Германия**, която започна на 3 ноември 1918 г. с въоръженото въстание на матросите и работниците в гр. Кил — най-важното военно пристанище на кайзеровата флота. Само за няколко дни революцията обхвана цяла Германия. Работниците в най-важните оръжейни заводи обявиха масова стачка. На много места работници и войници победиха контрареволюционните военни части. Те щурмуваха казарми и полицейски участъци, освобождаваха политически затворници. По примера на Великата октомврийска социалистическа революция навсякъде възникнаха работнически и войнишки съвети. Масовото движение помете кайзера и господството на князете в отделните лендери, основана бе републиката, сложи се край на войната. **Властта на империалистите, на едрите земевладелци и на милитаристите беше дълбоко разклатена.**

Движеща революционна сила на Ноемврийската революция беше съюзът „Спартак“. Той призоваваше трудещите се да сложат край на антинародното господство на империалистите и милитаристите и да се борят за миролюбива, демократична и социалистическа Германия.

За да запази властта си, в това твърде опасно за нея положение, господстващата класа използва десните водачи на германската социалдемократична партия (ГСДП), които четири години бяха поддържали военната политика на германския империализъм. След като не успяха да предотвратят избухването на революцията, опортюнистическите водачи лицемерно „застанаха“ начело на нея, за да я насочват в рамки, които биха дали възможност на монополистичния капитал да укрепи отново разклатеното си господство. Социалдемократическите водачи образуваха правителство, което демагогски се нарече „Съвет на народните „пълномощници“ и твърдеше, че уж ще осъществява „социалистическа програма“. В действителност правителството водеше контрареволюционна политика, насочена срещу масовото революционно движение.

Карл Либкнехт, Роза Люксембург и други ръководители на съюза „Спартак“ предупредиха масите да не се поддават на илюзията, че събарянето на монархията и прокламирането на република вече означава победа на революцията и открива пътя към социализъм, тъй като не бе извършена смяна на властта и старият държавен апарат не бе разрушен. Монополистите, юнкерите и милитаристите запазваха решаващите си позиции във властта.

Въпреки самопожертвователната борба през ноември и декември съюзът „Спартак“ и другите леви групировки не успяха да изменят съотношението на силите в полза на работническата класа и другите трудещи се, макар че отблъснаха много военни атаки на контрареволюцията. **Споровете сред германското работническо движение по въпроса за по-нататъшния ход на революцията, по въпроса за властта придобиха още по-голяма острота в дискусиите по въпроса „Власт на съветите или Национално събрание“.**

„Цялата власт в ръцете на съветите“ — това беше главният лозунг на германските революционери. С него те се бореха за отнемане на властта от империалистите и милитаристите и за прерастването на революцията в социалистическа. А около лозунга за Национално събрание, за свикване на буржоазен парламент се обедини цялата контрареволюция. На първия конгрес на съветите в средата на декември 1918 г. мнозинството от делегатите под влиянието на десните социалдемократически водачи реши да бъдат проведени избори за Национално събрание, зад което, както заяви Карл Либкнехт, „в действителност стои старият германски империализъм, който не е мъртъв въпреки поражението на Германия“. С това конгресът реши въпроса за властта в полза на империалистическата буржоазия и създаде благоприятни предпоставки за по-нататъшното консолидиране на контрареволюцията.

Благодарение на опита, натрупан от съюза „Спартак“, в хода на борбата се ут-

Digitized by Google

върди убеждението, че **героизмът и самопожертвователността, колкото и големи да са те, не могат да заместят ролята на революционната пролетарска борческа партия.** Така искането за образуване на самостоятелна партия намира все повече привърженици сред членовете на съюза „Спартак".

На 29 декември 1919 година в Берлин се събра конференция на съюза „Спартак". 98-те участници в нея само срещу 3 гласа против решиха да образуват незабавно революционна марксическа партия.

На 30 декември конференцията се конституира в Учредителен конгрес на Комунистическата партия на Германия. Карл Либкнехт обосновава необходимостта от пълно скъсване с опортюнизма и изложи основните характерни черти на образуващата се партия. „Ако ние днес се отцепваме — заяви той, — то това е с цел да бъде образувана нова партия. Партия, която да бъде антипод на псевдосоциалистическите партии... антипод на партиите, които злоупотребяват с думата социализъм, за да заблуждават масите и да работят за господствуващите класи. Една партия, която единодушно и неотклонно застъпва интересите на пролетариата, партия, единна по дух и по воля, партия, която има ясна програма..."

Комунистическата партия на Германия беше създадена изцяло в духа на „Манифеста на Комунистическата партия", написан и оповестен от Карл Маркс и Фридрих Енгелс, и в пълно съответствие с възгледите на В. И. Ленин за ролята на Партията като най-съзнателна част на пролетариата, която „ръководи широките маси на работничеството в осъществяването на неговите исторически задачи, която във всеки отделен стадий на революцията се бори за крайната цел — социализма и защищава интересите на световната пролетарска революция", както се казва в Програмата на Партията, изработена от Роза Люксембург и обоснована от нея на партийния конгрес. Делегатите единодушно гласуваха резолюцията за образуването на революционна партия на германската работническа класа. Още в същия ден освен съюза „Спартак" още една революционна група — групата на германските комунисти интернационалисти, заяви, че се присъединява към КПГ.

Непосредствено след решението за основаването на Партията участниците на конгреса поздравиха делегацията на КПСС и на съветската република, възторжено приеха нейното приветствие. С благодарствени думи Карл Либкнехт охарактеризира съветската република като действително „първият огромен успех на пролетариата в осъществяването на крайната цел — социализма". В телеграма делегатите изразиха братската си солидарност с първата страна на победилата социалистическа революция, рожба на Великия октомври.

КПГ формулира единодушно крайната цел на своята борба — социализма, изхождайки от принципното убеждение, че социализмът е единствената прогресивна перспектива на трудовия германски народ. Социалистическият облик на Партията отговаряше напълно на критериите, разработени от Карл Маркс и Фридрих Енгелс. Той бе израз на марксическите възгледи на революционните германски социалдемократи за социализма и отговаряше на резултатите от първоначалния опит за практическо осъществяване на социализма в съветската страна.

Младата партия бе наясно, че превръщането на социализма в реалност не ще бъде лесно. Изрично бе подчертавано, че пролетарската революция трябва с желязна безкомпромисност да сломи съпротивата на класовия враг, който няма доброволно да се откаже от експлоатацията на трудещите се и от печалбите си, че тя трябва да противопостави на буржоазната контрареволюция революционната диктатура на пролетариата. Ето защо още със създаването си КПГ се ръководеше от убеждението, че **завземането на политическата власт, установяването на диктатурата на пролетариата е основен въпрос на революцията, предпоставка за изграждането на нов социалистически строй.**

В Програмата си германските комунисти изтъкнаха, че установяването на държавната власт на пролетариата и строителството на социализма означава **да се разгръща демокрацията в най-висша степен.** „Не там, където в лъжливо равенство работникът роб седи до капиталистите, селският пролетарий — до юнкера, за да обсъждат в парламента жизнените си въпроси, а там, където милионната пролетарска маса грабва цялата държавна власт в мазолестата си ръка, за да я стовари върху главата на господствуващата класа, само там е демокрацията, осъществявана не само за заблуда за народа." Това принципно становище по въпроса за властта и решителното отхвърляне на буржоазната демагогия за свободата, която лицемерно проповядваше някаква мнима „чиста" класовонеутрална демокрация, показваха принципното единство на КПГ с Партията на Ленин, с КПСС.

Във връзка с въпроса за властта много делегати на конгреса засегнаха и въпроса за съюза на работническата класа с трудещите се селяни. Съюзът „Спартак" призова още през първите седмици на революцията да се образуват съвети на селяните и наемните селскостопански работници. Ойген Левин, който през пролетта на 1919 г. бе един от водачите на Баварската република, заяви на конгреса, че за победата на революцията е необходимо да се включи в класовата борба и селският пролетариат, и дребните селяни. Левин се застъпи за провеждането на демократична аграрна реформа и настояваше земята на едрите собственици да се разпределя и предаде за обработване на дребните селяни. А и Карл Либкнехт подчерта, че става въпрос да се спечели цялата селска беднота, селският пролетариат и дребните селяни „за борци за социализъм, за провеждането на социалистическата революция".

Така току-що основаната КПГ показваше първи признаци на политиката на съ-

Digitized by Google

юз с трудещите се селяни. Главният удар тя насочваше срещу едрите земевладелци. Но поставените изисквания все още не бяха достатъчна предпоставка за образуването на съюз с трудещите се селяни. Малко внимание отдели конгресът и на класовите различия сред селяните.

Учредителният конгрес на КПГ свързваше определянето на целите, които си поставяше Партията в собствената страна, с нейните интернационални задължения. Като червена нишка през дискусиите на партийния конгрес преминаваше **последователният интернационализъм на КПГ**, чието най-ярко проявление бе непоклатимата солидарност с ленинската партия на болшевиките и с борещите се работници и селяни в Съветска Русия. Роза Люксембург се противопостави на антисъветските клевети на десните социалдемократически водачи, като в речта си за програмата изтъкна следното: „Откъде научихте азбуката на сегашната революция. Вие заимствувахте от руските идеята за работническите и войнишките съвети... Руската революция беше тази, която издигна първите лозунги за световната революция." В предложената от нея и единодушно приета резолюция партийният конгрес заклейми сътрудничеството на намиращите се още в балтийските страни германски войскови части с местните едри земевладелци и с английските интервенти. Карл Либкнехт изискваше германските пролетарии във военна униформа, намиращи се все още в окупираните територии на Съветска Русия, да се солидаризират с частите на Червената армия. „Германският пролетариат — се обърна той към делегатите — още сега има възможност да докаже на дело солидарността си с братската руска съветска република и това дело трябва да бъде извършено под формата на обща борба на германските войници пролетарии в Русия против германските и английските контрареволюционери."

КПГ се стремеше да създаде здрав съюз с всички братски партии. Затова нейната програма постанови: „Незабавно да се установят връзки с братските партии в чужбина, за да се постави социалистическата революция на интернационална основа, за да се изгради и осигури мирът чрез интернационално побратимяване и революционно въставане на световния пролетариат". В този смисъл делегатите последователно осъдиха дейността на социалдемократическите водачи, които се опитваха да съживят сгромолясалия се Втори интернационал и да го представят като цитадела на международния социализъм. Единодушно бе прието решение, в което партийният конгрес се обяви **за изграждането на нов интернационал**, който принципно да се различава от опортюнистическия Втори интернационал.

Така младата КПГ още при учредяването си зае ясна марксическа позиция по най-важните въпроси. Обаче Учредителният конгрес не можеше още да даде отговор на всички въпроси на класовата борба в Германия. Освен посочените слабости в политиката към съюзника липсваше ясна представа и за партийното строителство. Болшинството от делегатите се обяви против участието на комунистите в парламентарните избори и усия да наложи едно такова решение. Много делегати бяха възмутени и огорчени от антиработническата политика на десните профсъюзни водачи и се обявиха против реформистките профсъюзи. Тези левосектантски схващания за известен период затрудняваха успешната масова политика на Партията. Но с помощта на В. И. Ленин и на Комунистическия интернационал те в общи линии бяха преодолени още през 1919 година.

В заключение можем да направим следната обобщаваща преценка: **Учредителният конгрес на КПГ скъса решително с открития десен опортюнизъм и с центризма, обяви се за диктатура на пролетариата, прие възгледите на научния социализъм и принципите на пролетарския интернационализъм.**

КПГ се роди под знака на братския съюз с първата страна на социализма и нейната ръководна сила ленинската КПСС. **Основаването на КПГ доказа, че най-добрите сили на революционното германско работническо движение изхождаха от историческата поука за необходимостта КПГ всестранно да усвои марксизма-ленинизма, да го приложи творчески при условията на борба в Германия, да се превърне в масова революционна партия по образец на Партията на Ленин**, за да победи империализма начело на работническата класа и на другите трудещи се; за да построи социалистическото общество. Това развитие на КПГ започна с нейното основаване. Тя крачеше бързо напред и достигна нов, по-висок етап с образуването през 1925 година на партийното ръководство начело с Ернст Телман.

„Основаването на КПГ беше — се казва в Историята на Германската единна социалистическа партия (краткото изложение) — повратен момент в историята на германското работническо движение. Германската работническа класа имаше вече организиран революционен авангард с ясна марксическа програма. КПГ пое своя път с цел да води германската работническа класа към завземане на властта и тази цел тя преследваше непоколебимо.

В лицето на КПГ възникна опасна сила, която постепенно се бореше да преодолее разцеплението на германското работническо движение, станало по вина на опортюнизма, и да обедини работническата класа на революционни основи."

Всички успехи, постигнати от германската работническа класа след 1919 г., са неразривно свързани с развитието на революционната партия на германския пролетариат. Основаването на КПГ стана изходен пункт за последователна класова борба на работническата класа и на нейните съюзници, в резултат на което се стигна до създаването на Германската демократична република — първата държава на работниците и селяните на германска земя.

Digitized by Google

Партията успя да извърши това, защото овладя творчески марксизма-ленинизма и в цялостната си дейност се ръководеше от този единствено сигурен компас, защото постоянно се ориентира според интересите на работническата класа и другите трудещи се и тясно се свързва с масите, защото тя водеше решителна борба против всякакво влияние на буржоазната идеология в нейните редици, защото усвои ленинските принципи на партийното строителство и партийния живот и стана строго организирана и дисциплинирана борческа партия, защото тя остана вярна на пролетарския интернационализъм и постоянно развиваше братския творчески съюз с най-опитната сила на международното комунистическо движение, с КПСС.

Обединяването на Комунистическата партия на Германия и на Германската социалдемократическа партия и създаването на Германската единна социалистическа партия (ГЕСП) в ГДР, станало в началото на 1946 г., беше резултат от дългогодишната борба на КПГ.

Буржоазните партии оповестяваха различни програми, обещаваха демокрация и мир, спокойствие и ред, социална сигурност и благоденствие за всички, национално величие на Германия. Зад тези фрази се криеха обаче само класовите интереси на монополистичния капитал, който донесе на германския народ експлоатация и гнет, фашизъм и война. Програмите на ГСДП бяха ориентирани към класово сътрудничество с едрата буржоазия и затова не предлагаха алтернатива на нейната противонародна дейност.

За разлика от тях програмата на КПГ доказа своята жизнеспособност. Както това се констатира и в Програмата на ГЕСП, приета от IX партиен конгрес, нашата партия въплъщава революционните традиции на Съюза на комунистите, ръководен от Карл Маркс и Фридрих Енгелс, както и на революционната германска социалдемокрация и продължава делото на КПГ. В Германската демократична република идеите на Програмата на КПГ станаха действителност. „Под ръководството на Германската единна социалистическа партия в Германската демократична република бе извършен решителен поврат в историята на германския народ, повратът към социализма — четем в Програмата на ГЕСП. — В лицето на Германската демократична република работническата класа в съюз със селяните и другите трудещи се изгради и укрепи своето политическо господство, изгради социалистическата държава на работниците и селяните като форма на диктатура на пролетариата. Върху основата на марксизма-ленинизма бяха извършени революционни преобразования в имуществените отношения на основните средства за производство и бе създадена здрава политическа и икономическа основа за решаването на социалните, културните и идеологическите задачи на социалистическото общество".[1]

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

«АМБУЛАНТНАТА ТЪРГОВИЯ — УПРАВЛЯЕМА СИСТЕМА (ПОДСИСТЕМА) ЛИ Е ИЛИ НЕ?»

Под горното заглавие в кн. 14 от 1978 година на сп. „Партиен живот" бе публикуван материал, в който се критикуваха някои слабости, които се допускат от амбулантната търговия.

По повод на това в редакцията се получи следното писмо от Министерството на вътрешната търговия и услугите:

„Критичният материал „Амбулантната търговия — управляема система (подсистема) ли е или не?", публикуван в рубриката „Становища и мнения" на списание „Партиен живот" от 14 октомври 1978 г, е обективен.

Действително на пазара се предлагат всевъзможни грозно и безвкусно изработени предмети, които се продават от регламентираните частни търговци в страната. По този повод бяха публикувани критични бележки и в бр. 186 на в. „Работническо дело" от 10 октомври т. г. под заглавие „Тихата „агресия" на безвкусицата".

Независимо от издадените разпоредби за упражняване на занаятчийска и търговска дейност от граждани мнозинството от тях с цел да получат по-високи доходи, използват най-различни начини и похвати, за да се снабдяват незаконно от частни производители и доставчици.

[1] IX конгрес на ГЕСП, доклади и решения, С., Партиздат, 1976, с. 160—161.

Digitized by Google

Съгласно чл. 7 от Наредбата за упражняване на занаятчийска и търговска дейност от граждани, утвърдена с постановление № 12 на Министерския съвет от 25 февруари 1974 г. (Д. В. бр. 20/1974 г), Министерството на вътрешната търговия и услугите утвърди списък на групите и видовете стоки, за които могат да се издават позволителни за извършване на търговия на дребно.

Същевременно е указано, че снабдяването на регламентираните частни търговци се извършва само от държавните и кооперативните организации за търговия на едро срещу редовно издадени документи, като последните продават на тези търговци само стоки по утвърдения списък, и то за разрешените групи и видове, които са вписани в разрешителното (съгласно чл. 9, ал. 2-ра" за не повече от четири групи стоки по списъка . . .).

Освен това е разпоредено на пазара да не се допуска чрез частната търговия порнографски картички, ексцентрични по съдържание емблеми, разни сувенири с образи на „смърт-череп", змии, гущери, стоки с религиозна и реакционна тематика и други, чужди на нашия бит и култура. На лицата, които търгуват с тези стоки, позволителното се обезсилва, като им се съставят и актове.

Във връзка с издаването и разпространението на фотоиздания, картички и честитки Комитетът за държавен и народен контрол провери как се изпълнява Наредба № 1 на Комитета за печата от 8 април 1978 г. Установено бе, че пазарът е наводнен с жанрови картички, производство на най-различни държавни и кооперативни организации и предприятия, които, за да избягнат ограниченията на Наредба № 1, продължават дейността си анонимно.

Съгласно Наредба № 1 право да издават картички, честитки и фотоиздания имат ДО „Българска фотография", ДИ „Септември" и Творческият фонд на Съюза на българските художници

В изпълнение на Наредбата и на решение № 2 на Комитета за държавен и народен контрол от 4 април 1977 г. министерството изпрати писмо № 12. 2—2349 от 13 април 1977 г. до изпълнителните комитети на окръжните народни съвети, Държавния комитет за туризъм и Централния кооперативен съюз, с което се забранява на всички стопански организации, които имат печатни бази, да издават картички, честитки и фотоиздания, ако за тази дейност няма специално разрешение от председателя на Комитета за печата. На стопанските организации за търговия на едро, и за търговия на дребно бе разпоредено да не ги изкупуват и разпространяват, ако нямат издателските марки на ДО „Българска фотография", ДИ „Септември" и Творческия фонд на Съюза на българските художници.

Контролът по изпълнението на тези разпореждания е възложен на Главната инспекция по търговия и услуги и контролните органи по търговията при народните съвети.

Независимо от дадените указания контролът от страна на някои окръжни народни съвети е принизен както по отношение на регламентацията на частните търговци, така и при упражняването на търговската дейност от тях.

Министерството на вътрешната търговия и услугите с писмо № 12. 2—5453 от 27 октомври т. г. до изпълнителните комитети на окръжните народни съвети и главната инспекция по търговията и услугите разпореди на контролните органи по търговията да проведат всеобща проверка на регламентираните частни търговци в страната. Там е указано при установяването на нарушения да се отнемат позволителните за упражняване на частна търговия, а наличните количества от въпросните стоки незабавно да се конфискуват.

Въпреки строгите мерки обаче ограничаването на търговията с подобен вид стоки не е във възможностите само на министерството. По наше мнение към този въпрос имат отношение и други ведомства и министерства, поради което смятаме, че той може да се реши с общи усилия.

В тази насока Министерството на вътрешната търговия и услугите вече установи контакт с Министерството на вътрешните работи и Министерството на финансите.

Предстои да се преразгледат действуващите нормативни документи и да се издаде нов документ съвместно с Министерството на вътрешните работи и Министерството на финансите, в който ще се разработи статут за управлението на амбулантната търговия.

МИНИСТЪР: (не се чете)

Digitized by Google

СЪДЪРЖАНИЕ
на година двадесет и втора — 1978 година

	кн.	стр.
Решение на Националната конференция на Българската комунистическа партия, състояла се на 20 и 21 април 1978 г.	7	3
Т. Живков — За усъвършенстване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката	7	4
Тезиси на Националната партийна конференция, състояла се на 20 и 21 април 1978 г.	7	41
Учение и труд, жизнерадост и дръзновение. Писмо на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС	11	3
В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП		
Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия	1	3
* — За по-нататъшно усъвършенстване работата на партийната организация в Завода за металорежещи машини — София и издигане нейната роля за изпълнение решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП	3	24
* — За работата на Русенската окръжна партийна организация по подбора, подготовката и възпитанието на резервните кадри	4	13
Решение на ЦК на БКП: За усъвършенстване на структурата и координацията на работата на партийните органи и организации в някои стопански звена и в селата	9	37
За разгръщане на общомладежко и общонародно движение за изпълнение на задачите, поставени в Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС от 18 юли 1978 година	15	3
УВОДНИ		
Уводна — Решаваща година	1	5
Уводна — „Комунистът отговаря за Партията — Партията отговаря за всеки комунист"	2	3
Уводна — Висококачествено, ефективно, ритмично	3	3
Уводна — Пролетни тревоги	4	3
Уводна — Високи нравствени критерии	6	3
Уводна — Повели на Националната конференция	8	3
Уводна — „Организацията удесеторява силите"	9	3
Уводна — Непрекъснат творчески процес	10	3
Уводна — Отговорността за челния опит	13	3
Уводна — Всеки колектив с изпълнен насрещен план	16	3
Уводна — Задача над задачите на идеологическия фронт	17	3
Уводна — Програма за всестранно развитие	18	3
ЛИНИЯТА НА ПАРТИЯТА — ДЕЛО НА МИЛИОНИТЕ		
К. Димов, А. Веселинов — Еднопосочност на обществените, колективните и личните интереси	17	12
Ц. Дичев — Близка подкрепа на инициативите на механизаторите	16	22
С. Илиев, С. Христов — Челният опит в съревнованието	17	22
К. Колев — Условия за ефективността на животновъдството	17	18
А. Лефтеров — Мисли за единоначалието	16	17
М. Марков — Субективният фактор в съвременни измерения	8	11
Р. Рашков — Партийното ръководство на техническия прогрес	16	9
* — Социалната активност на трудещите се и отговорността на партийните органи и организации	11, 12	29,3
* — Крупен принос в теорията и практиката	11	39
* — Научно-техническата стратегия и политика на БКП	12	14
* — Партийната учебна година	13	8

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ И ОПИТ

Д. Ананиев — Разграничаване на функциите 1 36
Д. Ананиев — Взаимодействието между обществените науки и партийното строителство 8 50
Д. Ангелов — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 11 73
Д. Ангелов — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 16 26
М. Бизеров — По-висока ефективност от индивидуалната работа 2 54
П. Василев — Черти от образа на Георги Димитров 8 59
М. Величкова — Преломен момент в развитието на партийните организации 16 30
М. Граменова — Връзките с масите — закономерност в дейността и развитието на Партията 6 14
Н. Ганчев — Конкурсът при издигането на стопанските кадри 14 32
Г. Гърков — Методът на критиката и самокритиката 12 22
П. Данев — Моралният авторитет на ръководния деец 3 34
Д. Димов — По-ефективна организация на труда в партийните органи 15 18
А. Димитров — Уставното право на контрол 6 25
С. Димитрова — Тодор Петров — един от най-достойните синове на родината 10 55
Д. Димитров — Деловитостта на колективния орган 5 35
Д. Димчев — Документация и деловодство 2 60
И. Домусчиев — Петият конгрес на БКП за ръководната роля на Партията 17 44
Н. Колев — Към по-съвършена структура на партийните организации 9 40
Д. Кралев — Великото начало 3 28
К. Недкова — Социална активност, потребности, интереси 18 40
Ц. Николов — Ленинизацията на комунистическите партии — ядрото и силата на комунистическото движение 14 23
Х. Пацов — Творчески принос за развитието на науката за Партията 7 70
П. Русев — Реплики 5 64
Н. Сабрутев — За категориите на науката партийно строителство 13 49
Д. Сотиров — Внимание към критичните бележки и предложения 4 49
Д. Станоев — Партийното поръчение 5 57
И. Стойнов — Политическата работа по местоживеене 15 10
Й. Хаджиев — Организираността на комуниста ръководител 6 9
З. Шалаверов — Правилно да се разбират и разграничават функциите 6 30
С. Цветански — Предпоставки за повишаване ръководната роля на първичните организации 2 48
* — Том двадесет и четвърти 4 6
* — „Целина" — прослава на човека и земята 18 13
* — Образци на ленински стил 8 45
* — С високите критерии на тритомника „За партийното строителство" 10 38
* — Проблеми, становища, идеи... 5 3
* — Субективният фактор и възможностите на реалния социализъм 5 5
* — Второ международно съвещание 15 7

Демократически централизъм и ефективност в партийното планиране

Х. Алексиева — Нужни са предварителни насоки 5 35
С. Божилов — Въпроси от глобален характер 5 23
М. Колева — Инструмент на стила 5 27
С. Панов — Открит въпрос 5 33
Е. Попова — Резолюцията — годишна програма 5 32
Б. Танев — Защо пререшаваме решени въпроси? 5 30

Нашият разговор за ефективността на организационната работа

Н. Вълев — Ефективност на организационната работа 10 48
К. Дилчев — Организационната работа 10 44
И. Мичев — Изкуството да се работи 17 49

„Партиен живот" в Русенски окръг

А. Бобоков — Творчески оптимизъм и критичен реализъм 4 19
Н. Иванов — Координати на челния опит 4 29
Н. Цонев — Възлов проблем в кадровата политика 4 24

„Партиен живот" в Толбухински окръг

М. Махалнишки — Решението — основа на проверката 11 59
И. Недков — Сърцевина на работата 11 53

Digitized by Google

П. Николов — Неотделима част от партийното ръководство 11 46
Д. Станоев — Диалози със секретари 11 66
Г. Христов — Помощ на място 11 63

„Партиен живот" във Варненски окръг

С. Тодоров, И. Арнаудов, П. Сираков — Взаимодействието на контролните органи 17 29

„Партиен живот" в Бургаски окръг

Н. Жишев — Усъвършенстването на стила — постоянна задача 18 21
В. Илиев — Обмяната на положителния опит 18 27
П. Пейков — Социалистическото съревнование 18 32
И. Марков — Непосредствено ръководство 18 36

Партийният комитет

Д. Ангелов — Научно-практическа конференция за ефективността на решението 7 84
Б. Ангелов — Научно-практическа конференция в Благоевград 18 50
Б. Ангелов — Грижи за индивидуалната работа с комунистите 9 54
Н. Бонков — Общественото начало 14 37
М. Витков — Бащински грижи 1 92
Г. Генев — Организаторът на окръжния комитет 14 47
Х. Георгиев — Плодовете на индивидуалния подход 1 95
Б. Георгиев — Трудовата младеж в борбата за високо качество и ефективност 6 44
Б. Георгиев — Научно-практическа конференция в Русе 18 48
К. Димов — Мисъл и действие 10 63
Д. Динков — Отговорността на общинските партийни комитети 9 52
Т. Замов — Организационният отдел 8 66
Г. Илиев — На отчет пред ръководния орган 16 36
И. Йотов — Плодотворни, оперативни центрове 16 43
Л. Канева — Самоанализът 4 46
Л. Канева — Здрава сплав или механическа връзка? 10 61
П. Козаров — На положителния опит — широк път 1 93
Д. Колева — Решението и реализацията 13 62
Ж. Колев — Комплексен подход за помощ и контрол 15 76
Д. Кралев — Индивидуалната работа с комунистите 13 57
Д. Кръстев — Подобряват методите на работа 9 51
Д. Кръстев — Ефективни форми 15 32
А. Кудинов — Членът на окръжния комитет 9 55
И. Мичев — Пратеникът 18 46
Д. Минчев — Грижа за творческите кадри 14 42
Д. Петков — Партийната работа в министерството 4 34
Х. Райчев — Преустройството 14 50
В. Сотирова — Непрестанни грижи за новото попълнение 6 37
В. Сотирова — Отделът и положителният опит 8 72
В. Сотирова, Ж. Гогова, М. Радева — Резервните кадри 17 56
П. Трендафилова — В сферата на труда 4 41
Д. Туджаров — Близко партийно ръководство 18 8
Й. Хаджиев — Общинските комитети и техните задачи 1 44
И. Христов — Контролът в министерството 15 27

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Главанаков — Всеки със свой принос 3 43
Т. Диков — Комунистите в учителския институт 8 75
Ц. Дичев — Активът 15 33
Д. Кръстев — Контролът на първичната организация 16 56
М. Кюркчиев — Да намериш своето място 1 48
К. Неделчев — Примерът на комунистите 6 45
Д. Панчева — Близо до хората 2 65
И. Панков — Партийните групи в квартала 9 57
Н. Петков — Неспокойствие и инициативност 3 48
С. Петрушкова — Активността на комуниста 4 52
Х. Райчев — Отговорност за обществената критика 3 52
Х. Райчев — Действени партийни звена 9 62
М. Ралчева — Връзка жива, непосредствена 4 58
П. Русев — Мисли на глас 3 40
Д. Станоев — Главното — политическият подход 16 49
К. Стойков — Залог за нови успехи 2 63
Р. Христов — Колективът обсъжда кандидатурите за Партията 3 45
К. Шишкова — Самоотчетът на комунистите 10 66

Digitized by Google

Секретарят — централна фигура

Б. Алиев — С вяра в силите на колектива 2 73
Б. Ангелов — Системни, целенасочени грижи 13 73
Х. Ангелова — Секретарката на цеховата организация 18 57
М. Делибалтова — С нея в новия ден 13 77
Н. Димитров — Ако сте на мое място, какво бихте предприели? 8 81
Г. Илиев — Обучението в тясна връзка с опита 1 62
Д. Колева — Организатор и ръководител на бюрото 10 70
Д. Кралев — И до ден днешен 6 48
Д. Кръстев — Програма за работа със секретарите 10 75
И. Куков — Честитка за секретаря... 2 67
М. Лазаров — Отговорността на комитета 1 68
Д. Милева, К. Искров — Диалог с партийния секретар 6 51
Б. Наков, Я. Мавров — Грижите на градския комитет 5 80
Х. Николов — Регламентация, инициатива, творчество 12 39
Г. Огнянов — „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?" 11 76
Д. Петков — Размишления от едно събрание 18 51
М. Ралчева — Ведрост на духа 5 84
М. Ралчева — Неизследвани пространства 17 67
Д. Сълева — Правилни взаимоотношения 15 37
Х. Тасев — Да се отстояват партийните принципи и норми 12 47

Замяната — преглед на бойния строй

П. Близнаков — Партийната членска книжка 13 68
Щ. Борбей — Подмяната на партийните билети в Унгария 1 24
К. Дилчев — Школа за саморазвитие 4 63
П. Димитрова — Разговорът 5 79
С. Димотикалиев — Активността на комунистите расте 17 62
Д. Димчев — Безпринципност 18 63
П. Дорофеев — Опитът на Кемеровската областна партийна организация 1 32
К. Иванов — С критериите на Устава 5 65
Б. Наков — Комунистите говорят 15 39
А. Озга — Подмяната на партийните билети в ПОРП 5 75
Д. Петков — С по-голяма взискателност и самовзискателност 16 66
М. Ралчева — Убедителен атестат 16 61
И. Рачев — Решаващото място на качествения състав 7 76
Д. Станоев, Й. Хаджиев — Щрихи от пленарни заседания 3 57
Й. Хаджиев — От позицията на висока принципиалност 16 57
Й. Хаджиев — Строга взискателност или нещо друго! 17 65
Р. Христов — Важна задача 12 29
* — Замяната на партийните членски книжки 1 11
* — Преглед на партийните сили 1 17
Отговори на въпроси 3,8,12, 53,96,35

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

К. Димов — Творческа трибуна 1 51
Д. Кралев — По-ефективно идеологическо въздействие 1 56
* — Всестранен критичен анализ 14 3

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

А. Веков — Война народна — война освободителна 2 16
И. Вълов — За свободата на България 2 33
З. Иларионов — Обогатяване на традициите 2 37
М. Кемалова — Патриотичното и интернационалното възпитание 3 82
К. Колев — Хлябът 1 75
Ц. Николов — Героична летопис 2 21
С. Пенков — Балканските народи и войната 2 29
Н. Стефанов — С братска любов и признателност 2 42
Б. Хараланов — Богата масово-политическа дейност 2 46
Й. Цонев — Отношението на руската интелигенция към българския въпрос и Освободителната война 3 85
* — Памет 2 10

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Т. Ванков — Идеологическата работа и трудовата дисциплина 3 89
В. Вичев — Комплексният подход в идейновъзпитателната работа 12 73
П. Вълчев — Обикновен като другите 3 93
И. Георгиев — Ръководство на идейновъзпитателната дейност 18 71
И. Захариев — Актуална задача пред агитатори и пропагандисти 9 67

Digitized by Google

П. Николов — Неотделима част от партийното ръководство 11 46
Д. Станоев — Диалози със секретари 11 66
Г. Христов — Помощ на място 11 63

„Партиен живот“ във Варненски окръг

С. Тодоров, И. Арнаудов, П. Сираков — Взаимодействието на контролните органи 17 29

„Партиен живот“ в Бургаски окръг

Н. Жишев — Усъвършенстването на стила — постоянна задача 18 21
В. Илиев — Обмяната на положителния опит 18 27
П. Пейков — Социалистическото съревнование 18 32
И. Марков — Непосредствено ръководство 18 36

Партийният комитет

Д. Ангелов — Научно-практическа конференция за ефективността на решението 7 84
Б. Ангелов — Научно-практическа конференция в Благоевград 18 50
Б. Ангелов — Грижи за индивидуалната работа с комунистите 9 54
Н. Бонков — Общественото начало 14 37
М. Витков — Бащински грижи 1 92
Г. Генев — Организаторът на окръжния комитет 14 47
Х. Георгиев — Плодовете на индивидуалния подход 1 95
Б. Георгиев — Трудовата младеж в борбата за високо качество и ефективност 6 44
Б. Георгиев — Научно-практическа конференция в Русе 18 48
К. Димов — Мисъл и действие 10 63
Д. Динков — Отговорността на общинските партийни комитети 9 52
Т. Замов — Организационният отдел 8 66
Г. Илиев — На отчет пред ръководния орган 16 36
И. Йотов — Плодотворни, оперативни центрове 16 43
Л. Канева — Самоанализът 4 46
Л. Канева — Здрава сплав или механическа връзка? 10 61
П. Козаров — На положителния опит — широк път 1 93
Д. Колева — Решението и реализацията 13 62
Ж. Колев — Комплексен подход за помощ и контрол 15 76
Д. Кралев — Индивидуалната работа с комунистите 13 57
Д. Кръстев — Подобряват методите на работа 9 51
Д. Кръстев — Ефективни форми 15 32
А. Кудинов — Членът на окръжния комитет 9 55
И. Мичев — Пратеникът 18 46
Д. Минчев — Грижа за творческите кадри 14 42
Д. Петков — Партийната работа в министерството 4 34
Х. Райчев — Преустройството 14 50
В. Сотирова — Непрестанни грижи за новото попълнение 6 37
В. Сотирова — Отделът и положителният опит 8 72
В. Сотирова, Ж. Гогова, М. Радева — Резервните кадри 17 56
П. Трендафилова — В сферата на труда 4 41
Д. Туджаров — Близко партийно ръководство 18 8
Й. Хаджиев — Общинските комитети и техните задачи 1 44
И. Христов — Контролът в министерството 15 27

Ръководно политическо ядро и първообраз

И. Главанаков — Всеки със свой принос 3 43
Т. Диков — Комунистите в учителския институт 8 75
Ц. Дичев — Активът 15 33
Д. Кръстев — Контролът на първичната организация 16 56
М. Кюркчиев — Да намерим своето място 1 48
К. Неделчев — Примерът на комунистите 6 45
Д. Панчева — Близо до хората 2 65
И. Панков — Партийните групи в квартала 9 57
Н. Петков — Неспокойствие и инициативност 3 48
С. Петрушкова — Активността на комуниста 4 52
Х. Райчев — Отговорност за обществената критика 3 52
Х. Райчев — Действени партийни звена 9 62
М. Ралчева — Връзка жива, непосредствена 4 58
П. Русев — Мисли на глас 3 40
Д. Станоев — Главното — политическият подход 16 49
К. Стойков — Залог за нови успехи 2 63
Р. Христов — Колективът обсъжда кандидатурите за Партията 3 45
К. Шишкова — Самоотчетът на комунистите 10 66

Digitized by Google

Секретарят — централна фигура

Б. Алиев — С вяра в силите на колектива 2 73

Б. Ангелов — Системни, целенасочени грижи 13 73
Х. Ангелова — Секретарката на цеховата организация 18 57
М. Делибалтова — С нея в новия ден 13 77
Н. Димитров — Ако сте на мое място, какво бихте предприели? 8 81
Г. Илиев — Обучението в тясна връзка с опита 1 62
Д. Колева — Организатор и ръководител на бюрото 10 70
Д. Кралев — И до ден днешен 6 48
Д. Кръстев — Програма за работа със секретарите 10 75
И. Куков — Честитка за секретаря... 2 67
М. Лазаров — Отговорността на комитета 1 68
Д. Милева, К. Искров — Диалог с партийния секретар 6 51
Б. Наков, Я. Мавров — Грижите на градския комитет 5 80
Х. Николов — Регламентация, инициатива, творчество 12 39
Г. Огнянов — „Ако сте на мое място, какво бихте предприели?" 11 76
Д. Петков — Размишления от едно събрание 18 51
М. Ралчева — Ведрост на духа 5 84
М. Ралчева — Неизследвани пространства 17 67
Д. Сълева — Правилни взаимоотношения 15 37
Х. Тасев — Да се отстояват партийните принципи и норми 12 47

Замяната — преглед на бойния строй

П. Близнаков — Партийната членска книжка 13 68
Щ. Борбей — Подмяната на партийните билети в Унгария 1 24
К. Дилчев — Школа за саморазвитие 4 63
П. Димитрова — Разговорът 5 79
С. Димотикалиев — Активността на комунистите расте 17 62
Д. Димчев — Безпринципност 18 63
П. Дорофеев — Опитът на Кемеровската областна партийна организация 1 32
К. Иванов — С критериите на Устава 5 65
Б. Наков — Комунистите говорят 15 39
А. Озга — Подмяната на партийните билети в ПОРП 5 75
Д. Петков — С по-голяма взискателност и самовзискателност 16 66
М. Ралчева — Убедителен атестат 16 61
И. Рачев — Решаващото място на качествения състав 7 76
Д. Станоев, Й. Хаджиев — Щрихи от пленарни заседания 3 57
Й. Хаджиев — От позицията на висока принципиалност 16 57
Й. Хаджиев — Строга взискателност или нещо друго! 17 65
Р. Христов — Важна задача 12 29
* — Замяната на партийните членски книжки 1 11
* — Преглед на партийните сили 1 17
Отговори на въпроси 3,8,12, 53,96,35

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

К. Димов — Творческа трибуна 1 51
Д. Кралев — По-ефективно идеологическо въздействие 1 56
* — Всестранен критичен анализ 14 3

100 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

А. Веков — Война народна — война освободителна 2 16
И. Вълов — За свободата на България 2 33
З. Иларионов — Обогатяване на традициите 2 37
М. Кемалова — Патриотичното и интернационалното възпитание 3 82
К. Колев — Хлябът 1 75
Ц. Николов — Героична летопис 2 21
С. Пенков — Балканските народи и войната 2 29
Н. Стефанов — С братска любов и признателност 2 42
Б. Хараланов — Богата масово-политическа дейност 2 46
Й. Цонев — Отношението на руската интелигенция към българския въпрос и Освободителната война 3 85
* — Памет 2 10

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

Т. Ванков — Идеологическата работа и трудовата дисциплина 3 89
В. Вичев — Комплексният подход в идейновъзпитателната работа 12 73
П. Вълчев — Обикновен като другите 3 93
И. Георгиев — Ръководство на идейновъзпитателната дейност 18 71
И. Захариев — Актуална задача пред агитатори и пропагандисти 9 67

Digitized by Google

А. Марков — Нагледната агитация — на равнището на изискванията на деня 14 79
Д. Павлов — Кризата на „доверието" в ценностите на капитализма 11 88
С. Първанов — Действена и ефективна 6 79
Р. Радев — Партийното ръководство на средствата за масова информация 7 88
М. Ралчева — Отговорност, творчество 9 73
Р. Русинов — В тясна връзка с практиката 6 75
П. Трендафилова — Перспективното планиране в производствения колектив 8 86
П. Трендафилова — Важно изискване за ръководството на идейновъзпитателната работа 16 74
П. Трендафилова, Х. Радев — Съвместната идеологическа работа — мобилизираща и целенасочена 18 77
М. Хартарски — Професионалният и гражданският дълг на учителя 3 14
Г. Цонков — Действен механизъм за развитие на личността 14 72
* — Партийна грижа за наставничеството 3 8
* — Глас на комунистическата правда 14 95

„Партиен живот" в Коларовски район

Н. Йотовски — Организирано и целенасочено 9 85
Д. Свиленов — Икономическото образование 9 87
Ц. Стаменова — По-ефективно управление на пропагандата 9 78
Т. Трифонов — В тясна връзка с практиката 9 84

„Партиен живот" в Софийски окръг

С. Захариева — В неразделно единство 10 26
К. Дамянова — Ускорител на трудовата активност 10 22
И. Йотов — „Моят принос за изпълнение на седмата петилетка" 10 30
В. Милушев — Отдел „Пропаганда и агитация" 10 17
Т. Нанов — Идеологическата работа на първичните партийни организации 10 11
П. Николов — Всестранно въздействие 10 35

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

М. Александров — С поглед към традициите 3 70
Г. Бабурски — Доверие и взискателност 13 23
П. Бодурков — Емоционалност и гордост от труда 3 73
К. Ванков — Настойчивост и последователност 10 78
А. Веселинов — С нов подход и високи критерии 14 57
С. Георгиев — С верен подход 12 65
С. Георгиев — Бригадната организация в завода 15 73
Х. Георгиев — Обучение на стопанските дейци 13 41
Г. Гоцев — Нашият принос 13 45
Х. Даков — Качеството 9 8
П. Димитрова — Програма за развитие на района 3 73
К. Димов — Комплексността 9 20
К. Димов — Разумният творчески риск 13 28
С. Желязков — Мобилизация на резервите 15 75
С. Цивкова, К. Недковска — Важен проблем на икономическата политика 18 06
И. Куков — С мисъл за утрешните резултати 6 70
Н. Митев, Ж. Топалов — Организацията — мултипликатор на успехите 13 43
И. Мичев — Всекидневна трудова надпревара 9 13
Х. Николов — Страници от един протокол 2 80
И. Новаков — С критериите на политическия подход 15 70
И. Пенчев — Самозадоволяването на селищните системи 3 68
Д. Петков — Кога партийната работа е резултатна 2 75
К. Петров — Коментар 4 88
К. Петров — Насрещният план — извор на творческа активност 12 59
М. Ралчева — Парадокси на справедливостта 13 35
П. Русев — Главното в политическия характер на ръководството 13 14
М. Скендеров, М. Михайлов — Заплащането на труда 4 86
Т. Симеонов — Пътят към високите успехи 9 27
П. Стамов — Действие и динамика на демократичното начало 1 70
П. Стамов, Д. Кралев, Й. Хаджиев, И. Игнатов — Организацията — мултипликатор на успехите 8 20
П. Стамов — Без партийно поръчение 12 65
П. Стамов — Председателят на АПК 15 64
Д. Тодорова — Осъзната отговорност 9 31
В. Шопов — Всички резерви в действие 4 78
Н. Цонев — Ефективно ръководство — ефективно производство 12 50

Digitized by Google

Социалистическото съревнование при новите условия и задачи

Д. Петков — В курса на съвременните изисквания 5 38
* — Система за организация на социалистическото съревнование през седмата петилетка 5 50

Становища и мнения

П. Русев — Амбулантната търговия управляема система (подсистема) ли е или не? 14 85

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

Т. Бозуков — Резерв на Партията 15 59
Д. Колева — Доверие и взискателност 14 64

50 години от създаването на РМС

Я. Сълева — Наследник на славни традиции 6 84

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

* — Защо наказанието бе увеличено? 6 83
В Централната контролно-ревизионна комисия 9 95
* — Когато липсва дисциплина 11 77
* — По-голяма прецизност при приемането на нови членове 16 85

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Афанасиев — Някои въпроси на теорията на управлението на идеологическата сфера 16 68
М. Всеволожский — Незабравими страници на трудовия подвиг 11 78
Д. Гаймаков — Колективният опит в действие 11 84
М. Горбачев — На новия метод — широк път 8 83
К. Димов — Съветският човек — в центъра на партийната политика 12 67
С. Илиев — Съветските почини и инициативи 3 74
В. Калицкий — Ефектът от конкретния подход 2 87
В. Красилников, В. Бараев — Съветът на секретарите 9 47
Г. Литвин — Младите комунисти 4 68
Л. Минаев — Пролетарският интернационализъм и идеологическата борба 15 41
О. Обичкин — Ролята на обществените организации 6 56
Д. Петков — В крак с научно-техническия прогрес 13 80
Г. Потапов, Д. Гаймаков — Действеност на партийните решения 17 72
* — Индивидуалният подход в работата с хората 14 53

В единен ритъм

П. Пейчев — Съветският опит в научното обслужване 3 62
Х. Райчев — Неизчерпаем извор на инициатива и творчество 6 66
А. Сюткин, А. Тончев — Като братя 6 61
* — Всенародно чувство и държавна политика 4 73

60 години Ленински комсомол

В. Вакрилов — Рамо до рамо 15 52
Р. Живкова — Комсомолецът Илюша 15 49
Г. Китов — Млади ленинци и димитровци в единен строй 15 54
С. Радойнова — Под знамето на Ленинския комсомол 15 51
* — Боеви отряд на съветската младеж 15 48

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Б. Бочев — Шест десетилетия Гръцка комунистическа партия 16 87
Д. Димчев — Израз на социална активност 15 90
И. Мичев — Богато ежедневие 5 88
Г. Мона — 60 години от основаването на Унгарската комунистическа партия 17 76
Х. Науман — 60 години от основаването на КПГ 18 85
М. Ралчева — Мястото на комунистите — в авангарда 12 85
Д. Станоев — В Пензенска област 9 89
Д. Станоев — Ориентирите на XI пленум на ЧКП 17 81
Д. Тончев, С. Панов — Действен помощник на ЦК на ГЕСП 1 86
П. Трендафилова — С поглед към бъдещето 14 89
Х. Чуонг — Национална задача и интернационален дълг 15 88
* — Втората национална конференция на ПОРП 13 90

Digitized by Google

СТРАНИ И СЪБИТИЯ, ЗА КОИТО СЕ ГОВОРИ

Ю. Димов — Под фалшив предлог	12	91
Ю. Молчанов — Европа след Хелзинки	10	87
А. Николаев — Ролята на работническата класа в кривото огледало на маоизма	9	93
Б. Петров — Хронология на безпринципността на маоизма	17	88
* — Десет въпроса без отговор	12	88

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

П. Вълчев — Комунисти	14	69
С. Гацева — „Скъпи другарю . . . “	4	90
Д. Дичев — Вярност	9	64
Д. Иванов — Принципиална позиция	1	84
Д. Кралев — Избавление	4	93
Й. Кръстев — Съвест	10	82
П. Русев — Записки на секретаря	2	90
П. Русев — Часове	4	94
Д. Станоев — Бюрото при мен!	15	87
С. Стоименов — Ярък като факел	1	82
Н. Тодоров — Хляб наш насущний	15	83

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Атанасов — Ремсовият секретар	6	90
М. Басмаджиева — Вечно жив, вечно млад	15	81
М. Кюркчиев — Живот легенда	12	81
А. Стамболиев — Ехо от вековете	14	86
С. Стоименов — Образец на революционно достойнство и благородство	16	82
П. Трендафилова — Две знаменателни събития	13	85
* — Из личната кореспонденция на политкомисаря Феодор	18	81

КРИТИКА И КНИГОПИС

А. Кирков — За делото на Партията	14	92
К. Иванов — На по-широка научна основа	2	94
Г. Матев — По-голяма взискателност към печатното слово	9	92
Д. Петков — В помощ на партийния секретар	17	95
Р. Пишев — Последователна защита на априлския курс	15	93
Г. Славов — Вълнуваща летопис за комунистическо мъжество	3	95
А. Стамболиев — Критичното перо във вестник „Червено знаме“	16	91
М. Станев — С всеотдайност на социализма, мира и българо-съветската дружба	10	94
Д. Станоев — Ленин за първичната партийна организация	6	93
Д. Стоянов, А. Кръстев, Г. Матеев — Ценно помагало по партийно строителство	5	94
П. Трендафилова — Творчески центрове на партийната пропаганда	12	94

НАША БЕЛЕЖКА

А. Огнянов — Към писмата — друго отношение!	1	77
А. Огнянов — Съвет или партиен актив	12	49
А. Огнянов — Още нещо за качеството	13	96

ПРЕПИСКА С ЧИТАТЕЛИТЕ

Д. Димчев— „Разправа“ или клевета?	1	79
Д. Димчев — Защо конструирането на бюрото се протака	5	91

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Към всеки — другарска топлота“	1	69
* — „Комбинаторът“	1	81
* — „Какво да се прави?“	4	95
* — „Разправа“ или клевета?“	5	96
* — „Защо конструирането на бюрото се протака?“	9	96
* — „Амбулантната търговия — управляема система (подсистема) ли е или не?“	18	85
След нашата намеса	16	95

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

	5	**87**

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИСТОРИЯ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

Учебник

КПСС е неделима част от боевия революционен отряд на световното комунистическо движение. Нейната история е марксизъм-ленинизъм в действие и в творческо развитие. Изучаването на историята на КПСС въоръжава комунистите и всички трудещи се със знания за законите на общественото развитие, законите на класовата борба и движещите сили на революцията, със знания за законите на изграждането на социализма и комунизма. В петото допълнено издание на учебника „История на КПСС", дело на съветски автори, се осветляват животът и дейността на Партията, включително нейната разностранна, плодотворна политическа, идеологическа и организаторска работа въз основа на решенията на Октомврийския (1964 г.) пленум на ЦК, на XXIII—XXV конгрес на КПСС, новата Програма на Партията и новата Конституция на СССР за благото на съветския народ, в името на построяването на комунистическото общество, осигуряването на мира и безопасността на народите и възтържествуването на идеите на марксизма-ленинизма.

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА КУЛТУРА

Живка Вълкова

Авторката разглежда партийното ръководство на художествената култура като подсистема на обществения живот, проследява определящото въздействие на обществото при развитието на творческия процес, обосновава и анализира принципите и методите на партийното ръководство на художествената култура. Отделено е внимание на процеса на развитие и сближаване на художествените култури на социалистическите страни. Разглежда се и обществено-държавното начало в ръководството на художествената култура.

ОРГАНИЗАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ, НАУКА

Марко Марков

В брошурата са разгледани проблемите, поставени на Националната партийна конференция и приетите от нея Тези. Основно място е отделено на въпросите, свързани с новата организация на труда и планирането и тяхната връзка със социалистическата съзнателност и социалистическия начин на живот. В раздела „Субективният фактор в съвременни измерения" авторът се спира на въпросите за обективните закони и отговорността на хората, за единството на права и задължения, организацията и технологията на управленческия труд. Книгата представлява интерес за стопански ръководители, икономисти, обществеци и ръководни дейци, пропагандисти и други.

АНТИМАРКСИСТКАТА СЪЩНОСТ НА ИДЕОЛОГИЯТА НА МАОИЗМА

В помощ на участниците в системата на партийната просвета

Митрю Янков

В популярна форма авторът подлага на критичен анализ маоизма като враждебно на марксизма и социализма дребнобуржоазно социалшовинистическо идеологическо течение. Той се спира на субективизма и волунтаризма като характерни черти на идеологията и политиката на маоизма, разкрива същността на концепцията за „продължаване на класовата борба през целия исторически етап на социализма", теорията за „продължаване на революцията при диктатурата на пролетариата", разглежда противоречията на съвременната епоха и несъстоятелността на маоистката теория за трите свята.

ПРОФИЗДАТ

КОМУНИСТИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ НА РАБОТНИЧЕСКАТА КЛАСА

Димитър Димов

В монографията се изследва същността, системата и ролята на комунистическото възпитание в развитието на работническата класа при условията на социализма в нашата страна. Голямо внимание авторът отделя на грижите на Партията за повишаване на съзнателността на работническата класа при създаването на социалистическия начин на производство. Той разкрива функцията на работническата класа като основен носител на всички обществени отношения и ролята ѝ за развитието на производителните сили на социалистическото общество, изяснява значението на съзнателната ѝ активност в политическата организация на строящото се развито социалистическо общество. В книгата се разглежда въпросът за непрекъснатото издигане на политическата съзнателност и ръководната роля на работническата класа по отношение на селяните и интелигенцията, нейната непримиримост към отрицателните прояви в нашата действителност.

Digitized by Google

НОВИ СЪВЕТСКИ КНИГИ

ЛЕНИН, В. И. КПСС О ПАРТИЙНОЙ И ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДИСЦИПЛИНЕ, Политиздат, Москва, 1977.

В сборника са включени статии, речи, писма и отделни изказвания на В. И. Ленин по въпросите на партийната и държавната дисциплина. Значително място е отделено за документи и материали на КПСС, свидетелстващи за постоянната грижа на ЦК на Партията за усъвършенстване дейността на партийните комитети и организации за укрепване на дисциплината и възпитанието на всеки работник в духа на държавно отношение към работата.

XXV СЪЕЗД КПСС: ЕДИНСТВО ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ, Выпуск 3, Политиздат, Москва, 1978.

Третата част на сборника съдържа статии и изказвания на ръководещи деятели на КПСС и съветската държава, публикувани през втората половина на 1977 година. В тях са отразени исторически събития в живота на съветския народ — приемането на новата Конституция на СССР, празнуването на 60-годишнината на Великия октомври, най-важните направления в теоретическата и практическата работа на Комунистическата партия в светлината на решенията на XXV конгрес на КПСС. В поместените материали задълбочено се изследват и актуални проблеми на международните отношения и световния революционен процес.

БРЕЖНЕВ, Л. И. О ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ КПСС И СОВЕТСКОГО ГОСУДАРСТВА, речи и статьи, Издание третье дополненное, Политиздат, Москва, 1978.

Новото, зачително допълнено издание на сборника обхваща речи и статии на Л. И. Брежнев от периода 1964—1978 година. Включените в него произведения съдържат задълбочен научен анализ на актуални международни проблеми. Те творчески развиват кардинални положения на ленинския външнополитически курс на КПСС.

БРЕЖНЕВ, Л. И. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ РАБОТЫ КПСС. Том I и II, Политиздат, Москва, 1978.

В двата тома на настоящия сборник са поместени (изцяло или в откъси) доклади, речи, изказвания, статии и приветствия на Л. И. Брежнев за периода от 1964 до 1978 год., в които се разкрива съдържанието на основните въпроси в идеологическата работа на КПСС, разглежда се многостранната дейност на Партията в областта на комунистическото възпитание на трудещите се. Материалите в сборника въоръжават идеологическите кадри. всички комунисти с важни теоретически положения и практически изводи, помагат им да осъществяват комплексния подход в идеологическата работа, да обезпечават тясно единство на идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание.

ПРОБЛЕМЫ НАУЧНОГО КОММУНИЗМА, Выпуск 12, Вопросы социальной политики в условиях развитого социализма, Редакционная колегия, Изд. „Мысль", М., 1978.

Поредната книга на тематичния ежегодник „Проблеми на научния комунизъм" е посветена на въпросите на социалната политика на КПСС и братските комунистически и работнически партии в социалистическите страни на съвременния етап. Основното внимание в него е съсредоточено върху анализа на изменението в социалната структура на обществото, върху формирането на обществено-политическата активност на личността, върху задачите на комунистическото възпитание.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google 252601

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

Digitized by Google